

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Doktora Tezi

**GreK Harfli Türkçe Ahd-i Cedit Üzerinde Dil
İncelemesi**

Giriş-Metin-İnceleme-Sözlük

I. Cilt

Mustafa Kılıçarslan

2502060078

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mustafa Özkan

İstanbul, 2012

Bu tez İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir.

DOKTORA

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : **Mustafa Kılıçarslan** Numarası : **2502060078**
Anabilim/Bilim Dalı : **Türk Dili ve Edebiyatı** Danışman Öğretim Üyesi : **Prof. Dr. Mustafa Özkan**
Tez Savunma Tarihi : **09/11/2012** Tez Savunma Saati : **15.30**
Tez Başlığı : **Grek Harfli Türkçe Ahd-i Cedit Üzerinde Dil İncelemesi: (Giriş- Metin- İnceleme-Sözlük)**

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 35. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ'NE** OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUyla karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof. Dr. Mustafa Özkan		Kabul
2- Prof. Dr. Musa Duman		Kabul.
3-Doç. Dr. Esin Ozansoy		Kabul.
4-Doç. Dr. Mehmet Gümüşkılıç		Kabul.
5-Doç. Dr. Enfel Doğan		Kabul

Grek harfli Türkçe Ahd-i Cedit üzerinde Dil İncelemesi

Mustafa Kılıçarslan

ÖZ

Bu çalışmamızda Grek harfleriyle Türkçe olarak yazılmış 1892 yılına ait Ahd-i Cedit adlı mensur eser incelenmiştir. Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır: Giriş, İnceleme, Metin, Sözlük. Giriş bölümünde İncil ve Hıristiyanlık inancı ile ilgili genel bilgi verilmiş, Grek harfli Türkçe metinler ve Karamanlıca edebiyat tanıtılmış ve geçmişten günümüze Türkçe İncil tercümesi örnekleri verilmiştir. İnceleme bölümünde ele alınan metnin yazım özellikleri ile ses özellikleri üzerinde durulmuştur. Daha sonra da tezimizin konusunu oluşturan Grek harfli Ahd-i Cedit, Latin alfabesine aktarılmıştır. Çalışmanın sonuna metnin sözlüğü eklenmiştir. Sözlük bölümünde kelimelerin geçtiği yerler de gösterilmiştir.

Grek harfli Türkçe Ahd-i Cedit üzerinde Dil İncelemesi

Mustafa Kılıçarslan

ABSTRACT

In this study the prose New Testament was investigated which is written in Turkish by Greek letters in 1892. This study consists of four chapters: Introduction, Analysis, Text, Dictionary. General information about the Bible and the Christian faith was given in the introduction part and also Grecian-letter Turkish literary texts and Karamanlidika literature were introduced and examples of Turkish translation of Bible were given from the past to now. Orthographic and sound features of the text were focused which is dealt in analysis part. Then form the subject of our thesis New Testament Grecian letters, was transferred to the Latin alphabet. Glossary of the text has been added to the end of the study. Places where the words in the glossary were shown too.

ÖNSÖZ

Türk dili tarih boyunca birçok alfabe ile yazılmıştır. Bunlar arasında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesiyle başlayıp özellikle 18. yüzyıldan sonra gittikçe artan Grek harfli Türkçe metinlerin yazılmış oldukları görülmektedir. Bu metinler genellikle Anadolu'daki Hıristiyan Türkler için yazılmışlardır. Grek harfleri ile Karamanlıca yazılan bu eserler Anadolu'nun Türkçe konuşan Hıristiyanlarının dillerini yansıttıkları için dil incelemeleri bakımından önemli malzemelerdir. Grek harfli Türkçe metinler Türkçenin Arap alfabesiyle yazılan metinlerindeki sorunların çözümde alternatif bir alfabe olması yönüyle ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü Arap harfli Türkçe metinlerde ünlülerin gösterilmesi konusunda alfabenin yetersizliğinden kaynaklanan bir durum söz konusudur. Arap alfabesine göre ünlüleri göstermede daha belirgin olan Grek alfabesi, araştırmacılara dönem ile ilgili Türk dili hakkında daha fazla ve daha doğru bilgi verebilmektedir.

Bu çalışmada Türk dili araştırmaları açısından önemli bir metin olan Ahd-i Cedid üzerinde dil incelemesi yapılmıştır. Grek alfabesiyle ortaya koyulan Türkçe eserlerde yazım birliği olmaması ve bu eserler üzerinde yapılmış kapsamlı bir çalışmanın bulunmaması bu alanda çalışma yapmayı zorlaştırmaktadır. Karşılaştığımız en büyük zorluk metnin nasıl okunması gerektiğiydi. Yunancaya ait yazım özelliklerinin kullanılması ve Yunancada kullanılan karakterin yanında farklı karakterler de barındırdığı için hangi harfin hangi sesi/sesleri karşıladığı konusunda zorlandık. Elimizde bulunan İncil'de ise genel itibarıyla kutsal kitap olması hasebiyle yazıma daha fazla dikkat edilmiş ve okuyucunun doğru okuyup anlaması amaçlanmıştır. İncelenen kitap 1892 yılında Kitab-ı Mukaddes Şirketi tarafından İstanbul'da A.H. Boyacıyan matbaasında basılmıştır. Metnin her sayfası iki sütundan oluşup toplam 250 sayfadır. Her sayfa ortalama 49 satırdan oluşmaktadır. Metin Yunancadan Türkçeye Grek harfleriyle tercüme edilmiştir.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır: Giriş, İnceleme, Metin, Sözlük.

Anadolu'daki Hıristiyan Türklere tarih boyunca Karamanlı, bunların konuştukları dile de Karamanlıca denmektedir. Çalışmanın giriş bölümünde öncelikle Karamanlılar ve Karamanlıca'dan söz edilmiştir. Burada şu anda nüfus

mübadelesinden beri çoğu Yunanistan'da yaşayan Karamanlıların tarihi, Osmanlı toplumundaki yerleri vs. söz edilmiştir. Bu bölümde daha sonra Grek harfli Türkçe metinler konusunda genel bilgiler verilmiş ve Grek harfleri ile oluşturulmuş olan Karamanlîca edebiyat konusuna değinilmiştir. Bu bölümde ayrıca tarih boyunca görülen Türkçe İncil tercümeleri hakkında da bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın İnceleme bölümünde ele alınan metnin yazım özellikleri üzerinde durulduktan sonra metnin ses bilgisi ortaya konmuştur. Metnin yazım özellikleri bahsinde Grek harfli Türkçe metinlerde Yunanca kelimeler ile Türkçe kelimelerin yazım hususiyetleri ele alınmıştır. Bu çalışma sırasında Grek harfli Türkçe metinlerde Yunanca kelimelerin Yunanca imlâya göre, Türkçe kelimelerin yazımında ise Yunan alfabesinde bulunmayan sesler için yeni karakterlerin türetilmiş oldukları görülmektedir. Bu bölümde metnimizde kullanılan tüm karakterler tek tek ele alınmış ve bu karakterlerle yazılan örnek kelimelere yer verilmiştir. Bununla birlikte örnek verilen grek harfli kelimelerin yazılış ve okunuşları da verilmiştir.

Ses bilgisinde ise ses türemesi, ses düşmesi, göçüşme ve benzeşme konuları ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Her durumda metnin ses özelliğini yansıtmak amacıyla yeteri kadar örnek vermeye gayret edilmiştir. Burada verilen örneklerin metinde geçtikleri yerler de yanlarında ayrıca belirtilmiştir.

Metin bölümünde Grek harfleriyle yazılan İncil'in Latin harflerine aktarımı yapılmıştır. Burada Yunanca özel isimlerin yazımında transliterasyon (harf çevrimi) uygulanmıştır. Ayrıca metnin tamamında transkripsiyon alfabesini kullanmamamıza rağmen Grek harfli Türkçe metinde özellikle belirtildiği için â, ñ ve ħ karakterlerinde transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır.

Sözlük bölümünde ise incelenen metinde geçen bilinmeyen kelimelerin anlamlarına yer verilmiştir. Bu kelimelerin anlamı verildikten sonra bunların metinde geçtikleri yerler belirtilmiştir. Bu kelimelerin metinde geçtikleri yerler ikişer örnek cümle ile örneklendirilmiştir. Kelimelerin birden fazla anlamı olduğu durumlarda da bunlar ayrıca belirtilmiş ve ayrı örneklerle gösterilmiştir.

Bu çalışmamda bana yol gösteren, maddi manevi yardımını hiçbir zaman esirgemeyen saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mustafa Özkan'a, fikirlerinden her zaman istifade ettiğim Prof. Dr. Musa Duman'a, kaynak eserler konusunda yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Esin Ozansoy'a, desteğini hep yanımda hissettiğim kıymetli

arkadaşım Yrd. Doç. Dr. Hayrullah Kahya'ya, çalışmamın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen Dr. Hristo Fotiadis'e desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Kasım 2012
Mustafa Kılıçarslan

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	xxi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. GREK HARFLİ TÜRKÇE (KARAMANLICA)	
1.1. İNCİL ve HİRİSTİYANLIK AKİDESİ.....	5
1.2. GREK ALFABESİYLE TÜRKÇE METİNLER VE KARAMANLICA EDEBİYAT.....	9
1.3. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÖRNEKLERLE TÜRKÇE İNCİL TERCÜMELERİ.....	16
1.3.1. 1664 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi (Ali Ufkî Bey'in el yazması İncili).....	17
1.3.2. 1665 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi (Ali Ufkî Bey'in el yazması İncili).....	18
1.3.3. TDK Yz. A-19 numarada kayıtlı tarihi belli olmayan bir İncil tercümesi.....	19
1.3.4. 1819 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi.....	21
1.3.5. 1827 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi.....	22
1.3.6. 1857 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi.....	23
1.3.7. 1892 yılına ait Grek harfli Türkçe İncil Tercümesi.....	25
1.3.8. 1899 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi.....	27
1.3.9. 1933 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi.....	28
1.3.10. 1963 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi.....	29
1.3.11. 2001 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi.....	30
İKİNCİ BÖLÜM	

2. İNCELEME.....	31
2.1. İmla Özellikleri.....	31
2.1.1. Ünlülerin Yazılışı.....	34
2.1.1.1. A/a Ünlüsünün Yazımı.....	35
2.1.1.2. E/e Ünlüsünün Yazımı.....	36
2.1.1.3. I/ı ve İ/i Ünlülerinin Yazımı.....	36
2.1.1.3.1. “ı” Karakterinin “i” Sesi Yerine Kullanılması....	37
2.1.1.3.2. Farsça Terkiplerde “ı” Sesinin Gösterimi.....	38
2.1.1.3.3. v ve ü Karakterlerinin “ı” Sesi Yerine Kulla-	
nılması.....	38
2.1.1.4. O/o ve Ö/ö Ünlülerinin Yazımı.....	38
2.1.1.4.1. ω Karakterinin “o” Ünlüsü Yerine Kullanıl-	
ması.....	39
2.1.1.5. U/u ve Ü/ü Ünlülerinin Yazımı.....	39
2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı.....	40
2.1.2.1. B/b Ünsüzünün Yazımı.....	40
2.1.2.2. C/c Ünsüzünün Yazımı.....	40
2.1.2.3. Ç/ç Ünsüzünün Yazımı.....	41
2.1.2.4. D/d Ünsüzünün Yazımı.....	41
2.1.2.5. F/f Ünsüzünün Yazımı.....	41
2.1.2.6. G/g ve Ğ/ğ Ünsüzlerinin Yazımı.....	42
2.1.2.6.1. Γ/γ Karakterinin Ğ/ğ Sesi Yerine Kullanıl-	
ması.....	43
2.1.2.7. H/h Ünsüzünün Yazımı.....	43
2.1.2.8. J/j Ünsüzünün Yazımı.....	44
2.1.2.9. K/k Ünsüzünün Yazımı.....	44
2.1.2.10. L/l Ünsüzünün Yazımı.....	45
2.1.2.11. M/m Ünsüzünün Yazımı.....	45
2.1.2.12. N/n Ünsüzünün Yazımı.....	45
2.1.2.12.1. Nazal n’nin Yazımı.....	46
2.1.2.13. P/p Ünsüzünün Yazımı.....	46

2.1.2.14. R/r Ünsüzünün Yazımı.....	46
2.1.2.15. S/s Ünsüzünün Yazımı.....	47
2.1.2.15.1. S/s Ünsüzünün Farklı Bir Yazımı.....	47
2.1.2.16. Ş/ş Ünsüzünün Yazımı.....	48
2.1.2.17. T/t Ünsüzünün Yazımı.....	48
2.1.2.18. V/v Ünsüzünün Yazımı.....	49
2.1.2.19. Y/y ünsüzünün Yazımı.....	49
2.1.2.19.1. İ Karakterinin “y” Ünsüzü Yerine Kullanılması	50
2.1.2.20. Z/z Ünsüzünün Yazımı.....	50
2.1.3. Yunanca Kelimelerin Yazımına Mahsus Karakterler..	51
2.1.3.1. Th/th (Thita) Ünsüzünün Yazımı.....	51
2.1.3.2. ks (ksi) Ünsüzünün Yazımı.....	51
2.1.3.3. Ps/ps (Psi) Ünsüzünün Yazımı.....	51
2.1.4. Çift Ünlüler.....	51
2.1.4.1. aı karakterleri.....	52
2.1.4.2. eı karakterleri.....	52
2.1.4.3. oı karakterleri.....	52
2.1.4.4. ov karakterleri.....	52
2.1.4.5. öv karakterleri.....	52
2.1.5. Çift Ünsüzler.....	53
2.1.6. Diğer İmlâ Özellikleri.....	53
2.1.7. Vurgu (Ton) İşaretleri	54
2.1.8. Nefes İşaretleri.....	56
2.2. Noktalama İşaretleri.....	56
2.3. Fonetik Özellikler.....	57
2.3.1. Ses Türemesi.....	57
2.3.1.1. Ünlü Türemesi.....	57
2.3.1.2. Ünsüz Türemesi.....	58
2.3.2. Ses Düşmesi.....	58
2.3.2.1. Ünsüz Düşmesi.....	58
2.3.2.2. Ünlü Düşmesi.....	61
2.3.2.2.1. Hece Düşmesi.....	64

2.3.2.2.2. Kaynaşma.....	64
2.3.2.2.3. Ünlü Çatışması.....	64
2.3.3. Benzeşme.....	65
2.3.3.1. Yerine Göre Benzeşme.....	65
2.3.3.1.1. İlerleyici Benzeşme.....	65
2.3.3.1.2. Gerileyici Benzeşme.....	66
2.3.3.2. Ünlü Benzeşmeleri (Ünlü Uyumları).....	66
2.3.3.2.1. Dil Benzeşmesi (Büyük Ünlü Uyumu, Kalınlık-İncelik Uyumu).....	66
2.3.3.2.1.1. Uyumdan Kaçan Ekler.....	67
2.3.3.2.2. Dudak Benzeşmesi (Küçük Ünlü Uyumu, Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu).....	69
2.3.3.3. Ünlü-Ünsüz Benzeşmesi (Ünlülerin ünsüzlere etkisi)	69
2.3.3.3.1. Tonlulaşma (Sedalılaşma).....	69
2.3.3.3.1.1. Kelime Tabanlarında Tonlulaşma.....	70
2.3.3.3.1.2. Tabanların Son Sesleri ve Eklerde Tonlulaşma.....	72
2.3.3.3.1.3. Yabancı Asıllı Kelimelerde Tonlulaşma.....	73
2.3.3.3.2. Dudaksıllaşma.....	74
2.3.3.3.3. Sızıcılaşma.....	75
2.3.3.3.4. Akıcılaşma.....	75
2.3.3.4. Ünsüz-Ünlü Benzeşmesi (Ünsüzlerin Ünlülere Etkisi)	75
2.3.3.4.1. Ünlü Daralması.....	75
2.3.3.4.2. Ünlü Düzleşmesi.....	78
2.3.3.4.3. Yuvarlaklaşma.....	79
2.3.3.4.4. İncelme.....	80
2.3.3.5. Ünsüz Benzeşmesi.....	82
2.3.3.5.1. Tonluluk-Tonsuzluk Bakımından Benzeşme....	82
2.3.3.5.2. Çıkış Yerleri Bakımından Benzeşme.....	83
2.3.3.5.2.1. $n > m$ Benzeşmesi.....	83
2.3.3.5.2.2. $l > n$ Benzeşmesi.....	83
2.3.3.5.2.3. $r > l$ Benzeşmesi.....	83

2.3.3.5.2.4. z > s, t > s Benzeşmesi.....	84
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN.....	85
Mattahaios'un Tahriri Üzre (MT)	86
Bab 1.....	86
Bab 2.....	88
Bab 3.....	91
Bab 4.....	91
Bab 5.....	95
Bab 6.....	99
Bab 7.....	102
Bab 8.....	105
Bab 9.....	108
Bab 10.....	111
Bab 11.....	115
Bab 12.....	118
Bab 13.....	122
Bab 14.....	127
Bab 15.....	130
Bab 16.....	134
Bab 17.....	136
Bab 18.....	139
Bab 19.....	142
Bab 20.....	145
Bab 21.....	148
Bab 22.....	153
Bab 23.....	156
Bab 24.....	160
Bab 25.....	164
Bab 26.....	168

Bab 27	175
Bab 28	180
Markos'un Tahriri Üzre (MR)	182
Bab 1.....	182
Bab 2.....	186
Bab 3.....	189
Bab 4.....	192
Bab 5.....	195
Bab 6.....	199
Bab 7.....	204
Bab 8.....	207
Bab 9.....	211
Bab 10.....	215
Bab 11.....	220
Bab 12.....	223
Bab 13.....	227
Bab 14.....	230
Bab 15.....	237
Bab 16.....	241
Lukas'ın Tahriri Üzre (LU)	243
Bab 1.....	243
Bab 2.....	249
Bab 3.....	253
Bab 4.....	257
Bab 5.....	261
Bab 6.....	265
Bab 7.....	269
Bab 8.....	274
Bab 9.....	280
Bab 10.....	286
Bab 11.....	290
Bab 12.....	295

Bab 13.....	300
Bab 14.....	304
Bab 15.....	307
Bab 16.....	310
Bab 17.....	313
Bab 18.....	316
Bab 19.....	319
Bab 20.....	323
Bab 21.....	327
Bab 22.....	330
Bab 23.....	336
Bab 24.....	341
İoannis'ın Tahriri Üzre (İO)	345
Bab 1.....	345
Bab 2.....	350
Bab 3.....	352
Bab 4.....	355
Bab 5.....	359
Bab 6.....	363
Bab 7.....	369
Bab 8.....	373
Bab 9.....	379
Bab 10.....	382
Bab 11.....	386
Bab 12.....	390
Bab 13.....	395
Bab 14.....	398
Bab 15.....	401
Bab 16.....	403
Bab 17.....	407
Bab 18.....	409
Bab 19.....	413

Bab 20.....	418
Bab 21.....	421
Resullerin Amelleri (RA)	423
Bab 1.....	423
Bab 2.....	426
Bab 3.....	431
Bab 4.....	433
Bab 5.....	437
Bab 6.....	441
Bab 7.....	442
Bab 8.....	448
Bab 9.....	452
Bab 10.....	456
Bab 11.....	460
Bab 12.....	463
Bab 13.....	466
Bab 14.....	471
Bab 15.....	474
Bab 16.....	478
Bab 17.....	482
Bab 18.....	485
Bab 19.....	488
Bab 20.....	492
Bab 21.....	496
Bab 22.....	500
Bab 23.....	503
Bab 24.....	507
Bab 25	510
Bab 26.....	513
Bab 27	517
Bab 28	521
Paulos Resul'un Romalılara (PRR)	524

Bab 1.....	524
Bab 2.....	527
Bab 3.....	530
Bab 4.....	532
Bab 5.....	535
Bab 6.....	537
Bab 7.....	539
Bab 8.....	541
Bab 9.....	545
Bab 10.....	548
Bab 11.....	550
Bab 12.....	553
Bab 13.....	555
Bab 14.....	557
Bab 15.....	559
Bab 16.....	562
Paulos Resul'un Korinthoslulara Birinci Resalesi (PRK1)	565
Bab 1.....	565
Bab 2.....	568
Bab 3.....	569
Bab 4.....	571
Bab 5.....	573
Bab 6.....	574
Bab 7.....	577
Bab 8.....	580
Bab 9.....	582
Bab 10.....	584
Bab 11.....	587
Bab 12.....	590
Bab 13.....	593
Bab 14.....	594
Bab 15.....	597

Bab 16.....	602
Paulos Resul'un Korinthoslulara İkinci Resalesi (PRK3)	604
Bab 1.....	604
Bab 2.....	607
Bab 3.....	609
Bab 4.....	610
Bab 5.....	612
Bab 6.....	614
Bab 7.....	616
Bab 8.....	618
Bab 9.....	620
Bab 10.....	622
Bab 11.....	624
Bab 12.....	627
Bab 13.....	629
Paulos Resul'un Galatalılara Resalesi (PRG)	631
Bab 1.....	631
Bab 2.....	633
Bab 3.....	635
Bab 4.....	638
Bab 5.....	640
Bab 6.....	642
Paulos Resul'un Efesoslulara Resalesi (PRE)	644
Bab 1.....	644
Bab 2.....	646
Bab 3.....	648
Bab 4.....	650
Bab 5.....	653
Bab 6.....	655
Paulos Resul'un Filipelilere Resalesi (PRF)	657
Bab 1.....	657
Bab 2.....	660

Bab 3.....	663
Bab 4.....	665
Paulos Resul'un Koloslulara Resalesi (PRK)	667
Bab 1.....	667
Bab 2.....	670
Bab 3.....	672
Bab 4.....	674
Paulos Resul'un Selanikilere Birinci Resalesi (PRS1)	676
Bab 1.....	676
Bab 2.....	677
Bab 3.....	679
Bab 4.....	681
Bab 5.....	683
Paulos Resul'un Selanikilere İkinci Resalesi (PRS2)	685
Bab 1.....	685
Bab 2.....	686
Bab 3.....	688
Paulos Resul'un Timotheos'a Birinci Resalesi (PRT1)	689
Bab 1.....	690
Bab 2.....	691
Bab 3.....	693
Bab 4.....	694
Bab 5.....	696
Bab 6.....	698
Paulos Resul'un Timotheos'a İkinci Resalesi (PRT2)	700
Bab 1.....	700
Bab 2.....	702
Bab 3.....	704
Bab 4.....	705
Paulos Resul'un Titos'a Resalesi (PRT)	707
Bab 1.....	707
Bab 2.....	709

Bab 3.....	710
Paulos Resul'un Filimon'a Resalesi (PRFR)	712
Bab 1.....	712
Paulos Resul'un İbranilere Resalesi (PRİ)	714
Bab 1.....	714
Bab 2.....	715
Bab 3.....	717
Bab 4.....	719
Bab 5.....	721
Bab 6.....	722
Bab 7.....	724
Bab 8.....	727
Bab 9.....	728
Bab 10.....	731
Bab 11.....	734
Bab 12.....	739
Bab 13.....	742
İakovos Resul'un Umumi Resalesi (İRUR)	744
Bab 1.....	744
Bab 2.....	746
Bab 3.....	749
Bab 4.....	750
Bab 5.....	752
Paulos Resul'un Birinci Umumi Resalesi (PR1U).....	754
Bab 1.....	754
Bab 2.....	757
Bab 3.....	759
Bab 4.....	762
Bab 5.....	764
Paulos Resul'un İkinci Umumi Resalesi (PR2U)	765
Bab 1.....	766
Bab 2.....	768

Bab 3.....	770
İoannis Resul'un Birinci Umumi Resalesi (İOR1)	772
Bab 1.....	772
Bab 2.....	774
Bab 3.....	776
Bab 4.....	779
Bab 5.....	781
İoannis Resul'un İkinci Umumi Resalesi (İOR2)	783
İoannis Resul'un Üçüncü Umumi Resalesi (İOR3)	784
İuda Resul'un Umumi Resalesi (İRUR)	786
İoannis'in Vahisi Yani Apokalipsis (İV)	789
Bab 1.....	789
Bab 2.....	791
Bab 3.....	794
Bab 4.....	797
Bab 5.....	798
Bab 6.....	800
Bab 7.....	802
Bab 8.....	804
Bab 9.....	806
Bab 10.....	808
Bab 11.....	809
Bab 12.....	812
Bab 13.....	814
Bab 14.....	816
Bab 15.....	819
Bab 16.....	820
Bab 17.....	822
Bab 18.....	824
Bab 19.....	827
Bab 20.....	830
Bab 21.....	832

Bab 22.....	835
-------------	-----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK.....	838
ŞAHIS ADLARI DİZİNİ	1313
YER ADLARI DİZİNİ	1326
SONUÇ.....	1333
KAYNAKÇA.....	1334
ÖZGEÇMİŞ.....	1338

KISALTMALAR

- a.g.e. : Adı geen eser
ait. Arapça isim tamlaması
Ar. : Arapça
Aram. : Aramice
C. : Cilt
ev. : Çeviren
Far. : Farsça
Gr. :Grekçe
haz. : Hazırlayan
Hz. : Hazreti
İbr. : İbranice
İtal. : İtalyanca
İÜ : İstanbul Üniversitesi
s. : Sayfa
S: Sayı
TDED. : Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
TDK. : Türk Dil Kurumu
TDVİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TT. : Türkiye Türkçesi
yay. : Yayınları
Yun. : Yunanca
Yz. : Yazma

ESERİN BÖLÜMLERİ

MT : Matta

MR : Markos

LU : Luka

İO : İoannis

RA : Resullerin Amelleri

PRR : Paulos Resulün Romalılara Risalesi

PRK1 : Paulos Resulün Korinthoslulara Birinci Risalesi

PRK2 : Paulos Resulün Korinthoslulara İkinci Risalesi

PRG : Paulos Resulün Galatalılara Risalesi

PRE : Paulos Resulün Efesoslulara Risalesi

PRF : Paulos Resulün Filippelilere Risalesi

PRK : Paulos Resulün Koloslulara Risalesi

PRS1 : Paulos Resulün Selaniklilere Birinci Risalesi

PRS2 : Paulos Resulün Selaniklilere İkinci Risalesi

PRT1 : Paulos Resulün Timotheosa Birinci Risalesi

PRT2 : Paulos Resulün Timotheosa İkinci Risalesi

PRT : Paulos Resulün Titosa Risalesi

PRFR : Paulos Resulün Filimona Risalesi

PRİ : Paulos Resulün İbranilere Risalesi

İRUR : İakovos Resulün Umumi Risalesi

PR1U : Petros Resulün Birinci Umumi Risalesi

PR2U : Petros Resulün İkinci Umumi Risalesi

İOR1: İoannis Resulün Birinci Umumi Risalesi

İOR2: İoannis Resulün İkinci Umumi Risalesi

İOR3: İoannis Resulün Üçüncü Umumi Risalesi

İRUR : İuda Resulün Umumi Risalesi

İV : İoannisin Vahyi yani Apokalipsis

GİRİŞ

Anadolu, birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Yapılan araştırmalar Anadolu'nun dünyanın en eski yerleşim birimlerinden biri olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmalar sonucunda elde edilen bilgiler bize Anadolu'nun bir medeniyetler beşiği olduğunu göstermektedir.

Tarih boyunca içinde barındırdığı uygarlıklar nedeniyle çok kültürlü bir yapıya sahip olan Anadolu'ya Türk halkları, yaklaşık olarak 12. yüz yılda yoğun bir şekilde yerleşmeye başlamışlardır. Bu tarihten sonra Türkler bölge halkıyla yüz yıllar sürecek bir ilişki içine girmişlerdir. Bu bağlamda Anadoludaki Hıristiyan Türkler ile Müslüman Türklerin ilk kültürel yakınlığı Büyük Selçuklu devrindeki akınlar sırasında meydana gelmiştir.¹ Bu ilişkiler özellikle Selçukluların Bizanslılar ile yaptıkları Malazgirt (1071) ve Miryakefalon (1176) savaşları ile daha da artmıştır. Tarihî bir geçmişe sahip Türk-Yunan ilişkilerinin de etkisiyle Hıristiyan Türkler olarak anılan Karamanlıların bu dönemde ortaya çıktıkları düşünülmektedir. Bilindiği kadarıyla Karaman adına ilk olarak 1553-1555 yılları arasında İstanbul ve Anadolu'da seyahat eden Alman seyyah Hans Dernschwam'ın seyahatnamesinde rastlanmaktadır. Dernschwam eserinde Yedikule civarında kıraç bir arazide oturan Karaman (Caramania) bölgesinden gelmiş olan ve Karamanlılar (Caramanos) ismiyle anılan bir topluluktan söz etmektedir. Ona göre Ortodoks Hıristiyan dinine mensup bu topluluğu İstanbul'a getiren Sultan I. Selim'dir. Dernschwam, bu topluluğun kiliselerindeki ayinlerini Yunanca yapmalarına rağmen Yunanca bilmeyip Türkçe konuştuklarını kaydetmektedir. Ancak ona göre bu topluluğun ne zamandan beri Türkçe konuştukları bilinmemektedir.²

Bugünkü bilgilerimize göre ise Karamanlılar, Anadolu'da Türkçe konuşan ve yazılarında Grek alfabesini kullanan Ortodoks Hıristiyanlardı. Tarih boyunca özellikle Anadolu'da (Karaman, Konya, Kayseri, Isparta, Burdur, Aydın ve Karadeniz bölgesinde), İstanbul, Suriye ve Balkanlar'da yaşamışlardır. Karamanlılar aslında 11. yüzyılda Bizans İmparatorluğu tarafından özellikle Toros dağlarına yerleştirilen askerlerdir. Bunlar aynı zamanda Bizans ordusunda paralı asker olan

¹ Yonca Anzerlioğlu, **Karamanlı Ortodoks Türkler**, Ankara, Phoenix yayınevi, 2009, s.34

² Hans Dernschwam, **İstanbul ve Anadolu'ya Seyahat Günlüğü**, çev. Prof. Dr. Yaşar Önen, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992, s.67.

Türk boyları idi. Daha sonra Ortodoks Hıristiyan inancını benimseyen bu insanlar Türk âdet, gelenek ve göreneklerini taşımaktaydılar.³

Karamanlıların konuştukları dil, özellikleri bakımından göz önüne alındığında bunların Oğuz soyundan gelmiş oldukları ileri sürülebilir.⁴

Öteden beri Anadolu'daki Ortodoks Hıristiyanların Türkçe konuşanlarına Karamanlı, bunların konuştukları dile de Karamanlîca denmektedir.⁵ Cami'nin belirttiğine göre Karamanlılar hiç Yunanca bilmez, çok duru bir Türkçe ile konuşurlardı. Kendilerine mahsus kiliselerinde Türkçe ibadet edip kendi papazları Türkçe ayin yapardı. İsimleri Hıristo, Petro'ydu ama aile isimleri genellikle Çakıroğulları, Çınaroğulları, Aslanoğulları gibi Türk ünvanlarıydı.⁶

Burada sözü edilen Hıristiyan Türklerin kökenleri konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bazı araştırmacılar Karamanlıların adını Karaman eyaletinden aldıklarını iddia ederler. Çünkü onlara göre Karaman, 18. yüz yıla kadar Osmanlı İmparatorluğu'ndaki bir eyaletinin ismidir. Bu eyalet Konya, Akşehir, Niğde, Aksaray, Nevşehir, İçel, Ereğli, Ermenek, Fethiye ve Antalya illerinden oluşmaktaydı. 1924'e kadar topluluğun esas kitlesi bu sınırlar dahilinde yaşayan, göçlerle Anadolu ve Rumeli'nin birçok bölgesine yerleşen, Türkçeden başka dil bilmeyen, gelenek ve görenekleri de yaşadıkları bölgelerdeki Türklerle aynı olan, Ortodoks Hıristiyan topluluğa Karaman eyaletinde yaşadıkları için "Karamanlı", Grek harfleriyle yazdıkları Türkçeye de "Karamanlîca" denmektedir.⁷

Robert Anhegger ise Karamanlı isminin kaynağı ile ilgili olarak şunları aktarmaktadır: "Anadolululara Karaman ismi ta Sultan Murad Han-ı Gazi hazretlerinin asrından sehven (yanlışlıkla) İstanbul'un Karaman'ından dolayı kalmıştır. Şöyle ki Anadolu'dan İstanbul'a gelen taşçı, duvarcı, sıvacı ustalarının ve amelenin cümlesi büyük Karaman ile küçük Karaman'da otururlardı. Ve devlet ebniyesine (binalarına) veyahut onun bunun binasına ustalar iktiza ettiğinde, "gidin

³ Mustafa Kılıçarslan- Hayrullah Kahya, "Yunanca-Osmanlîca/Karamanlîca Bir Sözlük: Leksikon Ellinoturkikon", **Turkish Studies**, Erzincan, 2009, s. 725-742.

⁴ Yonca Anzerlioğlu, "Tarihi Verilerle Karamanlı Ortodoks Türkler", **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi**, No:51, Güz 2009, s. 171-188.

⁵ Janos Eckmann, "Karamanlîca'da Birkaç Gerindium Terkibi", Çev. Müjdat Kayayerli, **Türk Kültürü Araştırmaları**, C.XXVI, No:2, 1951, s.89-94.

⁶ Cami, **Osmanlı Ülkesinde Hıristiyan Türkler**, İstanbul, Sanayiinefise matbaası, 1982, s. 6,

⁷ Pinelopi Stathis-Bülent Berkol, "Karamanlîca Kaynakça", **Tarih ve Toplum Dergisi**, C. XI, No: 62, Şubat 1989, s. 11.

birkaç nefer Karamanlı usta getirin.” derlerdi, yani Karamanda oturan ustalardan demekti. Ve ustaları kaffesi Anadolu olduklarından vakit geçerek, İstanbullular kaffe-i Anadoluluları Karamanlı zanneylediler. Ve böylelikle bu isim kalmış ise de yanlışdır, asıl Karaman İstanbul’dadır.”⁸

Karamanlılar, yüz yıllarca Anadolu’da Müslüman soydaşlarıyla yan yana, barış ve huzur içinde yaşamışlardır. Ne var ki Lozan görüşmeleri çerçevesinde 1923 yılı Ocak ayında Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan “Türk-Yunan Ahali Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol”de Batı Trakya hariç Yunanistan’da yaşayan Yunan uyruklu Müslümanlar ile İstanbul hariç, Türkiye’de yaşayan Türk uyruklu Rum Ortodoksların mübadeleye tabi tutulmasına karar verilmiştir. Böylelikle, Yunanistan’da yaşayan Müslümanlarla Anadolu’da yaşayan Ortodokslar karşılıklı göç etmek zorunda bırakılmıştır. Bu göç, dinlerinden dolayı Türk Ortodoksları da kapsamış, onlar da mübadeleye tabi tutulmuşlardır.⁹

KAAM (Kentro Mikrasiatikon Spoudon-Küçük Asya Araştırmaları Merkezi)’a göre bu göçle Anadolu’dan Yunanistan’a iki gurup insan gelmiştir: ana dili Rumca olanlar ve ana dili Türkçe olanlar. Ana dili Türkçe olan mübadiller Yunanistan’a vardktan ve oraya yerleştikten sonra, Yunanca bilmemekten ve de Rum olmamaktan dolayı güçlük çektiler. Çünkü bunlar gelenek görenek ve hayat tarzları bakımından Yunanistan’daki Ortodokslardan çok farklıydı. Bu yüzden gelenek ve görenek bakımından Anadolu insanına yakın olan bu insanlar oradaki dindaşları tarafından dışlanmış ve onlara “Türk dölü” denerek hakaretler edilmiştir.¹⁰ 1923’teki nüfus mübadelesinden beri Yunanistan’ın çeşitli yerlerinde yaşayan bu insanların aradan geçen yıllara rağmen hâlâ kendi dil, âdet, örf ve geleneklerine bağlı kaldıkları görülmekteydi.¹¹ Ancak son zamanlarda bu bağlılıklar iyice azalmıştır. Çünkü bu insanlar 19. yüz yılın ikinci yarısına kadar yalnız kendi aralarında evleniyorlardı; fakat bu dönemden sonra başlayan Rumlarla evlilikler Yunanistan’a göç etmelerinden sonra daha da arttı. Bu da onların Rumlaşmasını hızlandırdı.

---

⁸ Anzerlioğlu, a.g.e., s.34.

⁹ Anzerlioğlu, a.g.e., s. 171-188.

¹⁰ Rıdvan Öztürk, “Anadili Türkçe olan Ortodoks Rumlar”, **Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi**, No: 16, 2003, s.15-25.

¹¹ Semavi Eyice, “Sallaville, Sévérien – Eugéne Dalleggio, Karamanlidika, Yunan Harfleri ile Türk Dilinde Basılmış Kitapların Analitik Bibliyografyası 1, 1584-1850”, Ankara, **Bellekten**, XVI, S. 102, 1962, s. 369-374.

Ayrıca çocukları Yunanca öğrenerek büyüdüğü için, ana dilleri olan Türkçeyi öğrenme imkânından mahrum kaldılar ve ailelerinden öğrendikleri konuşma dilini de ihmal ederek unuttular.¹²

Karamanlılar kendilerini bir şiirde şöyle tarif etmektedirler:

“Gerçi Rum isek de Rumça bilmez Türkçe söyleriz

Ne Türkçe yazar okuruz, ne de Rumca söyleriz

Öyle bir mahludi hatt-ı tarikatımız vardır ki

Hurufumuz Yunanice, Türkçe meram eyleriz.”

---

¹² Nuri Yüce, Karaman Türkleri, **İstanbul Üniversitesi TDED**, C. XLII, No: 42, 2010, s. 155-164.

I. BÖLÜM

1.1. İncil ve Hıristiyanlık Akidesi

Kitab-ı Mukaddes, Ahd-i Atik (Eski Antlaşma) yani Tevrat ve Ahd-i Cedit (Yeni Antlaşma) yani İncil olmak üzere iki bölümden oluşur. Kitab-ı Mukaddes'in İncil (Yeni Antlaşma) bölümü yirmi yedi kitaptan oluşmaktadır. İlk dört kitap olan Matta, Markos, Luka ve Yuhanna Hz. İsa'nın yaşamını, öğretilerini, ölümünü ve tekrar dirilişini anlatmaktadır. İlk dört kitaptan sonra Elçilerin İşleri (Resullerin Amelleri) kitabında ise Hz. İsa'nın ölümünden sonra elçilerin öğretileri yaymak için yaptığı çalışmalar anlatılır. İncil'de bulunan mektuplar, Hz. İsa'nın elçileri ve yakın izleyicileri tarafından, ilk inanlı topluluklarına (kiliselere) yol göstermek, Onun öğretisine uygun bir hayat sürmelerini sağlamak için ortaya konulmuştur. ¹³

İncil'in Bölümleri:

Matta

Markos

Luka

Yuhanna

Elçilerin İşleri

Paulus'tan Romalılara Mektup

Paulus'tan Korintlilere 1. Mektup

Paulus'tan Galatyalılara Mektup

Paulus'tan Efeslilere Mektup

Paulus'tan Filipililere Mektup

Paulus'tan Koloselilere Mektup

Paulus'tan Selaniklilere 1. Mektup

Paulus'tan Selaniklilere 2. Mektup

Paulus'tan Timoteos'a 1. Mektup

Paulus'tan Timoteos'a 2. Mektup

---

¹³ İncil'in Çağdaş Türkçe çevirisi, İstanbul, Yeni Yaşam Yayınları, 2007, s. 1.

Paulus'tan Titus'a 1. Mektup
Paulus'tan Filimon'a 1. Mektup
İbranilere Mektup
Yakup'un Mektubu
Petrus'un 1. Mektubu
Petrus'un 2. Mektubu
Yuhanna'nın 1. Mektubu
Yuhanna'nın 2. Mektubu
Yuhanna'nın 3. Mektubu
Yahuda'nın Mektubu
Vahiy

İlk dört kitap olan Matta, Markos, Luka ve Yuhanna İsa'nın yaşamını, öğretilerini, ölümünü ve tekrar dirilişini anlatmaktadır. İlk dört kitaptan sonra Elçilerin İşleri (Resullerin Amelleri) bölümünde ise İsa'nın ölümünden sonra elçilerin, onun öğretileri yaymak için yaptığı çalışmalar anlatılır. İncil'de bulunan mektuplar, İsa'nın elçileri ve yakın izleyicileri tarafından, ilk inanlı topluluklarına (kiliselere) yol göstermek, Onun öğretisine uygun bir hayat sürmelerini sağlamak için ortaya konulmuştur.

İncil, Celileli bir marangoz, öğretmen ve şifa dağıtıcı olan İsa'nın hayatını özetle anlatır. İncil'de Hıristiyan ve İslami kaynaklara göre bir mucize eseri olarak bakire Meryem'den babasız dünyaya gelen İsa'nın hayatı tafsilatlı anlatılmaz. Matta İncili, Roma vergi memuru Celileli Matta tarafından yazıldığı kabul edilen İncil'dir. Matta İncili, İsa'nın hayatını, öğretilerini, ölümünü ve dirilişini anlatmaktadır. Önceki peygamberlerce geleceği müjdelenen ve uzun zamandır Yahudiler tarafından beklenen Mesih olduğu ve kurtuluş Müjde'sinin bütün insanlık için olduğu vurgulanır.¹⁴ Bu bölümde İsa'nın doğumu ve çocukluğu, İsa'nın göreve hazırlanması, İsa'nın Celile ve çevresindeki faaliyetleri, Yeruşalim (Kudüs) yolunda, İsa'nın Yeruşalim'de öğretisini yayması ve tutuklanıp çarmıha gerilmesi, İsa'nın dirilmesi anlatılır. Markos İncil'i temel alınmıştır.

---

¹⁴ Kutsal Kitap, İstanbul, Yeni Yaşam Yayınları, 2001, s. i.

Markos İncili ise, Yuhanna Markos tarafından yazılmıştır. Markos, Barnabas'ın kuzeni ve İsa'nın havarisi Petrus'un (Simun) yakın arkadaşıdır. Markos'un bu İncili Petrus'a dayanarak yazdığı kabul edilir. MS. 60'lı yılların sonlarında veya 70'li yılların başlarında yazılmıştır. Matta ve Luka İncillerine kaynak teşkil ettiği ve İncil'lerin en eskisi olduğuna inanılır. Bu bölümde İsa'nın ortaya çıkışı, Celile ve çevresindeki faaliyetleri, Yeruşalim'e giderken yolda öğrettikleri ve Yeruşalim'deki son günleri anlatılır. Diğer kanonik incillere kıyasla çok fazla Latince kelime içerir. İsa'nın gösterdiği mucizeler en fazla bu İncil'de örneklenir.”¹⁵ Markos, İsa'nın yaşamının anlatıldığı ilk dört bölümden en kısa olanıdır. İsa'nın yaptıklarından bahseder. Kısa, öz ve canlı bir anlatım hakimdir. Özellikle İsa'ya gösterilen ilgi, insanların nazarındaki sevgisi vurgulanır.

“Luka İncil'inin, bir doktor olan Luka tarafından yazıldığı kabul edilir. Luka İsa'nın havarilerinden biri değildir. Aziz Pavlus'un şahsi doktorudur. Esin olduğunu iddia ettiği görüşler Aziz Pavlus'a aittir. Luka İncili Vaftizci Yahya'nın doğumundan İsa'nın göğe yükselişine kadar olan yaklaşık 35 yılı kapsar. M.S. 60'lı yıllarda yazıldığı tahmin edilmektedir. Markos İncilini baz aldığı kabul edilir. İsa'nın ibret verici kısa hikâyelerine geniş yer verir.

Luka, amacının İsa'nın hayatını doğru ve ayrıntılı olarak anlatmak olduğunu bölümün başında ifade eder. Müjde'nin o devirde Roma'ya kadar nasıl yayıldığını anlatılarak Tanrı'nın bir kurtarıcı göndermekle insanlık tarihini nasıl yönlendirdiğini vurgular. Bu bölümde de Vaftizci Yahya ile İsa'nın doğum ve çocuklukları, Vaftizci Yahya'nın görevi, İsa'nın vaftiz olması ve denemesi, İsa'nın Celile ve çevresindeki etkinlikleri, İsa Yeruşalim yolunda, İsa'nın Yeruşalim'deki son günleri, İsa'nın tutuklanması, yargılanması ve çarmıha gerilmesi, İsa'nın dirilmesi ve göğe yükselmesi anlatılır.

Yuhanna İncili, balıkçılık yaparak geçinen, havari Yuhanna tarafından yazılmıştır. M.S. 90'lı yıllarda yazıldığı tahmin edilmektedir. Vaftizci Yahya'nın (Yahya Peygamber) dini faaliyetlerinden, İsa'nın göğe yükselişine kadar olan zaman aralığını kapsar. Yuhanna İncili, İsa'nın kilisesinin oluşumunu

---

¹⁵ “İncil”, (Çevrimiçi) www.tr.wikipedia.org/wiki/İncil, 20.06.2012.

anlatır. Cennetteki krallığından insanlığa yol göstermeye devam edeceği vurgulanır. Matta, Markos ve Luka'dan farklı konulardan bahseder. Asıl amacı İsa'nı kim olduğunu açıklamaktır. Bu bölümde Vaftizci Yahya ve İsa'nın ilk öğrencileri, İsa'nın konuşmaları ve yaptığı mucizeler, İsa'nın ölümünden önceki son haftası, İsa'nın dirilişinden sonra izleyicilerine görünmesi anlatılır.

Elçilerin İşleri bölümü ise, İncil yazarı Luka'nın Teofilos isminde bir adama yazdığı "Luka İncili"nin devamıdır. Müjde'nin Yerusalemlen Anadolu'ya, oradan da Roma'ya yayılışını anlatır. Bu nedenle, İncil'de yer alan mektuplar ve İncil arasında bir köprü kurmaktadır.”¹⁶

Hıristiyanlık akidesine göre İsa'nın İncil'i yazmadığı sadece onu tebliğ ettiği ve havarilerinden de insanlara onu tebliğ etmelerini istediği görüşü hakimdir. Havariler de İsa'nın ruhu gökyüzüne yükseldikten 10 gün sonra İncil'i tebliğ etmeye başlamışlardır. Sonraki süreçte İsa'yı görenlerin sayısı azalıp Hıristiyanlık daha geniş alanlara yayılmaya başlayınca İncil'in yazıya geçirilmesi zorunluluğu doğdu. İsa'nın semaya yükselişinden sonra kırk yıla yakın sözlü rivayetler devam etmiş, daha sonra bunların bir kısmı yazıya geçirilmiştir. Fakat İncil yazarları İncilleri kaleme alırken sadece kendilerine ulaşan sözlü gelenekle yetinmeyip hitap ettikleri cemaatin problemlerini de bu İncillerde göz önünde bulundurmuşlardır.¹⁷

Yahudilerin kutsal kitabı olan Ahd-i Atik, Hıristiyanlarca kabul gören Kitab-ı Mukaddes'in ilk bölümünü oluşturmaktadır. Hıristiyanların Ahd-i Atik'i kabul etmesine karşın Yahudiler Ahd-i Cedit'i kabul etmemektedirler. Hıristiyanlar bir başka dinin kutsal kitabına kendi kutsal kitapları içinde yer veren tek örnektir.

Hıristiyan inancında İsa ne yazmış ne de yazdırmıştır. İsa ve havarileri zamanında (MS. 70'e kadar) Hıristiyanlar Yahudiliğin kutsal yazılarını kullanıyorlardı. İlk Hıristiyanlar yazılı metinlerden çok sözlü geleneğe önem verdikleri için İsa'nın sözlerini yazıya aktarmamışlar.

Hıristiyanlık akidesi Kitab-ı Mukaddes'ten önce havari inançlarına ve bu inançların ortaya koyduğu kutsal yazılara ve konsil kararlarına dayanıyordu.

---

¹⁶ "İncil", (Çevrimiçi) tr.wikipedia.org/wiki/İncil, 20.06.2012.

¹⁷ Ömer Faruk Harman, "İncil", TDVİA, C.XXII, Ali Rıza Başkan Güzel Sanatlar Matbaası, 2000, s. 270-276.

Başlangıçta Hıristiyanların kutsal kitabı Tevrat'tı. Sonra Pavlus, İncil yazarları, Petrus ve diğerleri İsa ile ilgili duyduklarını ve İsa'dan dinlediklerini yazmaya başladılar. Bu yazılar inananlarca Tanrı tarafından ilham edilmiş bilgiler, iman esasları olarak kabul edildi.¹⁸

1.2. Grek Alfabetiyle Türkçe Metinler ve Karamanlıca Edebiyat

Türkler, tarih boyunca fetihlerle geniş coğrafî alanlara yayılıp çok çeşitli uygarlıkları tanıyarak bu uygarlıkların din ve kültürlerini benimsemişlerdir. Bu kültür etkileşimi sonucunda da Türkler değişen medeniyet sebebiyle birçok alfabe kullanmışlardır. Tarihte bu kadar farklı alfabelerle yazan başka bir millet daha yoktur. Avrupa dilleri Latin alfabesini, Grekçe Grek alfabesini, Slav dilleri Kiril alfabesini, Ermenice Ermeni alfabesini ve Arapça Arap alfabesini baştan beri kullanmışlar ve hâlâ da kullanmaktadırlar. 1300 yıllık Türk dili, tarihî gelişim süreci boyunca Soğd, Mani, Brahmi, Tibet, Süryani, Grek, Ermeni ve İbrani alfabeleriyle yazılmıştır.¹⁹ Türklerin bu kadar fazla alfabe kullanmalarında en fazla dinin etkisi olmuştur. Tengriist Türkler Köktürk, Budist Türkler Uygur ve Brahmi, Maniheizt Türkler Mani, Musevi Türkler İbrani, Müslüman Türkler Arap, Hıristiyan Türkler ise Ermeni, Kiril ve Grek alfabelerini kullanmışlardır.²⁰

Grek alfabesiyle Türkçe yazılmış örnekleri araştırdığımız zaman Türklerin ilk kullandıkları alfabelerden birinin Grek alfabesi olduğunu söyleyebiliriz. Grek harfleriyle yazılmış en eski Türkçe kelimeler Ural nehrinin Türkçe adı olan “Yayık” ile eski Türklerin cenaze töreni anlamında kullandıkları “yoğ” sözcüğüdür. Bunlardan “Yayık” adı ilk olarak ünlü İskenderiyeli astronom, matematikçi ve coğrafyacı Ptolemaios tarafından 2. Yüzyılda Δάιξ (Dayıks) şeklinde kaydedilmiştir. Aynı adı Bizanslı Menandros Protektor 6. yüzyılda Δάιχ (Dayih veya Dayık)

---

¹⁸ Mustafa Sinanoğlu, “Hıristiyanlık”, **TDVİA**, C. XVII, Ali Rıza Baskan Güzel Sanatlar Matbaası, 1998, s. 328-372.

¹⁹ Talat Tekin, “Grek Alfabetiyle Türkçe”, **Tarih Boyunca Türkçenin Yazımı**, Ankara, Simurg, 1997, s. 105-109.

²⁰ Osman Fikri Sertkaya, “Grek Harfleriyle Yazılmış Anadolu Karamanlı Ağzı Metinleri Üzerine”, **Journal of Turkish Studies**, Günay Kut Armağanı IV, yay. haz. Şinasi Tekin, Gönül Alpay Tekin, C.28/II, 2004, s. 1-21.

şeklinde kullanmıştır. Göktürklerin cenaze töreni anlamında kullandıkları “yoğ” sözcüğü ise 576 yılında Göktürk hakanı Ektel’e gönderilen Bizans elçilik heyeti başkanı Valentinus’un Bizans’a geri döndüğünde yazdığı raporunda δοχια (dohia) şeklinde kaydedilmiştir. Bunun yanında Bizans tarih kaynaklarının Türklerle ilgili bölümlerinde ve Batı Hun birliğine dahil Bulgar Türklerinden kalma dil yadigarlarında da Grek harfleriyle yazılmış Türkçe kişi adları, ünvanlar ve belirli bazı kelimeler mevcuttur.²¹

Grek harfleriyle yazılan bu kelimelerden başka Yunan harfleriyle basılan ilk Türkçe metin, Martin Crusius’un Turco-Graeciae isimli eseri içindeki *Gennade Scholarios’un İtirafları*’dır. Söz konusu bu yapıt 1584 tarihlidir. Daha çok “Gennadios’un İtikadnamesi” olarak bilinen bu eser *Turcograeciae Libri Octo* isimli Latince eserde, Grekçe ve Grek harfli Türkçe olarak verilmiştir.²² Bu eserin yazılış sebebi konusunda ise kaynaklardaki bilgi şöyledir: Fatih Sultan Mehmet, İstanbul’u fethettikten sonra İstanbul patriği Gennadios Scholarios’dan Hıristiyanlık inancıyla ilgili bilgi ister. Bunun üzerine Patrik *Omilia peri tis orthis ke alithus pisteos ton hristianon* (Hıristiyanların gerçek itikatları hakkında) adlı eseri yazar ve bu eserini padişaha tercüman vasıtasıyla anlatır. Bu eser bir süre sonra Karaferyeli Ahmet tarafından Osmanlı Türkçesine tercüme edilir. Daha sonra “Gennadios İtikadnamesi” adıyla Grek harfli Türkçe olarak kimin yazdığı ise bilinmemektedir.²³

Grek harfli Türkçe bilinen ikinci kitap ise 1718 yılına ait “Gülzar-ı İman-ı Mesihî”dir.²⁴ Bu eseri 1873’te basılan “İtiraflar” kitabı takip eder. Bu kitap, Nicerophore Paschalis’in *Exomologitarion* isimli kitabını çevirisidir (ikinci baskısı 1785). Eser, kilise ile ilgili kutlamalar ve dini törenlerde dikkat edilmesi gereken hususları anlatmakta olup aynı zamanda okuma yazma öğrenimi için didaktik bir el kitabı ve bu dönemin ortalama bir insanının gereksinimi olan ayini izleyebilme, basit hesapları yapabilme, bir mektup yazıp, bir kontrat veya vasiyete imza atabilmesini

²¹ Tekin, a.g.e., s. 105-109.

²² Martin Crusius, **Turcograecia**, (TvrcoGrae ciae liber secvn dvs: Historiam Patriarchicam, seu Ecclesiasticam, post Constantinopolin a Turcis expugnatam, ad nostra usque tempora continens: Graece-Latine a Martino Crvsio, in Academia Tybingensi V. L. Professore, editus.) Basel, 1584, s. 110-119.

²³ Anastas Yordanoğlu, “Karamanlıca: Rum Harfli Türkçe Metinlere Toplu Bir Bakış”, İÜ. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ekim 1973, s. 5.

²⁴ Severien Salaville, Eugene Dalleggio, **Karamanlidika 1584-1850: Bibliographie Analytique D’ouvrages en Langue Turque Imprimés en Caracteres Grecs**, Athenes, 1958, s. 1.

öğreten bir eserdir. Bu eserlerden sonra 20. yüzyılın başlarına kadar yüzlerce Grek harfli Türkçe eser basılmıştır. 18. yüzyılda on yıllık her bir dönemde basılan kitap sayısı yaklaşık on adettir. Buna karşın 19. yüzyılın ilk on yılıyla birlikte kitap sayısı iki katına çıkmaktadır. Sadece Yunan Devrimi yıllarına rastlayan ve “Efterbi” adlı şiir antolojisi dışında kitap yayınlanmayan 1821-1830 yıllarıdır. 19. Yüzyılın ikinci yarısında yayınlardaki artış sürmekte, son yirmi yılda ve 20. yüzyılın ilk on yılında en yüksek seviyeye çıkmaktadır. Bu süreçte Grek harfli Türkçe kitapların en çok 1892-1900 yılları arasında basılmış oldukları görülmektedir. Bu tarihler arasında basılan Karamanlıca eserlerin toplamı 54’ü dini, 27’si din dışı olmak üzere 81’dir.²⁵

Görüldüğü gibi Karamanlı edebiyatı, dinî bir zorunluluktan doğdu. Bu edebiyat, Ortodoks Kilisesinin Anadolu’da yaşayan ama Yunanca bilmeyen dindaşları üzerindeki etkisinin zamanla kaybolacağı korkusuyla dinî metinlerin Türkçeye çevrilmesi ve bu çevirilerin halkın anlayabileceği bir dille yazılmasının gereği düşüncesiyle gelişmeye başladı.²⁶ Başka bir deyişle bu edebiyatın devamının asıl sebebi Karamanlı toplumunun dinî kimliğini ayakta tutabilmek ve dinî eğitim vermek çabasıdır. Basılan kitapların tematik açıdan incelenmesi bu eğilimi açıkça gösterir. Anadolu Hıristiyanlarının dinî anlamda ihtiyaç duyacakları bilgiler onlara bu kitaplarla verilmeye çalışılmıştır.

Bununla beraber Karamanlıca kitaplara toplu olarak göz atıldığında din dışı içeriğe sahip birçok kitabın da varlığı görülmektedir. Bunlar arasında halk edebiyatı ürünleri de ayrı bir yer tutar. Aşık Garip, Şah İsmail hikayesi gibi eserler Osmanlı Türkçesi ile yazılan metinler yanında Grek harfli Türkçe ile de yazılmışlardır.

19. yüzyılın son dönemlerinde bir taraftan da kültürel konuların, bilimsel teorilerin işlendiği, önemli olayların haber olarak verildiği, önemli kişilerin hayat hikayelerinin anlatıldığı Karamanlıca gazete ve dergiler yayınlamaya başlamıştır. Bu süreli yayınlar bize Karamanlıların nerelerde yaşadığını göstermesi bakımından ayrı bir öneme sahiptirler. Karamanlıca süreli yayınların abone bilgilerine göre Karamanlıca eserlerin Ankara, Konya, İzmir, Samsun, Adana, Mersin gibi yerlerde okundukları anlaşılmaktadır.

---

²⁵ Evangelia Balta, “Karamanlıca Kitapların Dönemlere Göre İncelenmesi ve Konularına Göre Sınıflandırılması”, *Müteferrika*, No:13, Yaz 1988, s. 3-19.

²⁶ Evengelinos Misailidis, *Seyreyle Dünyayı: Temaşa-i Dünya ve Cefakar u Çilekeş*, yay. haz. Robert Anhegger-Vedat Günyol, İstanbul, Cem Yayınevi, 1988, s. 649.

Karamanlıca edebiyat bir taraftan da Batı dillerinden yapılan tercümelemlerle zenginleştirilmiştir. Farklı dillerden Grek harfli Türkçeye çeviri yapanlar Batı ve Türk edebiyatını bilmekte, yine Batı kültürüne ait Yunan filozoflarını da tanımaktadırlar. Karamanlıca Robinson Crusoe çevirisi buna bir örnektir²⁷.

Ancak edebiyat yapıtlarına, özellikle romanlara karşı bağınaz din adamları düşmanca bir tutum içindeydiler. Misailidis'in Robinson Crusoe çevirine yazdığı önsözde, kitaptan çıkarılması gereken dersler üzerinde durulması anlamlıdır. Ayrıca Ezop'tan yaptığı çeviride kıssadan hisse çıkaran masalları seçmiş olduğu görülmektedir²⁸.

Karamanlıca ticaret dünyasında da kullanılıyordu. Osmanlı Devleti içinde tarım ve inşaat işçiliğinin yanında ticaretle de ilgilenen Karamanlılar ticaret evraklarında da (çek, senet, fatura, kartvizit, mühür vs.) Grek harfli Türkçeyi kullanıyorlardı.²⁹

Karamanlıca kitaplarla ilgili dikkati çeken başka bir husus da bu kitapların özellikle İncil tercümelemleri ve bazı dinî yayınların Amerikan Misyonerleri Şirketi tarafından Anadolu'daki Karamanlılara bastırılıp dağıtılması ya da satılmasıdır. Bu bağlamda *Angeliaforos* (Haberci Melek) adlı bir çocuk dergisi zikredilebilir. 23 yıl boyunca çıkarılmış olan Grek harfli Türkçe çocuk dergisi *Angeliaforoz* (1872-1895)'un her sayısı, üçer sütunlu dört sayfadan oluşmaktadır. Bu, musavver (resimli) ve aylık olarak yayımlanan bir çocuk dergisidir. Dergi temel olarak çocuklara Hristiyan öğretileri doğrultusunda iyi ahlâk sahibi olmaları gerektiğini işler. Dergide dinî bilgilerin yanı sıra tarihî, sosyal, psikolojik hatta teknolojik gelişmeler konusunda da bilgiler verilmektedir. Dergi, aynı anda aynı içerikle Grek harfli Türkçe, Ermeni harfli Türkçe, Ermenice ve Bulgarca yayımlanması açısından ayrı bir niteliğe sahiptir. Arap harfli ilk çocuk dergisi *Mümeyyiz* (1869)'den sonraki en eski ikinci çocuk dergisi olması yönüyle oldukça önemlidir.

Grek harfli Türkçe yazılar Anadolu'nun pek çok yerinde bilhassa İç Anadolu'da hayli çok sayıda kullanılmıştır. Bunları mezar taşlarının dışında, kilise

²⁷ Berkol Bülent, "134 Yıl Önce Yayımlanan Yunan Harfleri ile Türkçe (Karamanlıca) Bir Robinson Crusoe Çevirisi", **Cumhuriyet Kitap**, 1992, s. 123.

²⁸ Misailidis, a.g.e., s. 651.

²⁹ Gazanfer İbar, **Anadolulu Hemşehrilerimiz: Karamanlılar ve Yunan Harfli Türkçe**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010, s. 36.

ve çeşme kitabelerinden ve bilhassa kilise ile çeşitli ev eşyaları üzerinde de görmek mümkündür. Bugün dahi Anadolu'nun bir çok yerinde Karamanlıca mezar taşı kitabelerine rastlamak mümkündür.³⁰

Bazı Karamanlıca kitaplarda ve kilise kitabelerinin giriş kısmında padişaha bir veya birkaç cümlelik övgü vardır. Kitabın basımına izin verilmesi ve kilise inşasına yardım etmesi bazen geçen cümlede belirtilmiştir: “Mecid olsun ömrü Sultan Abdülmecid Han'ın / Zira sayesinde inşa oldu Nevşehir'de bu kilisa.”

Karamanlıca kitaplar tarih boyunca daha çok İstanbul, Atina, Selanik, Venedik ve Kıbrıs gibi yerlerde basılmışlardır. İstanbulda basılan Karamanlıca eserlerin çoğu Protestan Ermenilere ait (Aramyan, Boğazyan, Minasyan) basımevlerinden çıkmıştır.

Karamanlıca kitapların önsözlerinde iki husus öne çıkmaktadır. Bunlardan biri bu kitapların yazar veya çevirmeninin okuyucu kitlesine belli bir isim veya sıfatla hitap etmesi; diğeri ise bu eserlerin yazılış amacının belirtilmesidir.³¹

Birçok Karamanlıca eserde yazarlar ve çevirmenler hitap ederken “Anadolulu hemşehrilerimiz”, “Anadolulu karındaşlarımız”, “Anadolulular”, “Anadolu Hıristiyanları” veya “Anadolulu karındaşlarımız” demektedirler. Kullandıkları lisana da “Yavan Türkçe, Sade Türkçe, Açık Türkçe ya da Anadolu lisani demektedirler.

Karamanlıca kitaplarda yazar veya çevirmen hitap ederken kullandığı Hıristiyan kelimesi 1826 yılından sonra artık tamamen Hıristiyan Ortodoks olacaktır. Bu tarihten önce seyrek görülen kullanım Kitab-ı Mukaddes Şirketinin ortaya çıkmasından sonra (1826) bu şekilde devam etmiştir.³²

Balkanlarda Kiril harfli Karamanlıca eserlerin varlığı bilinmekte, özellikle Moldova ve Ukrayna'da Karamanlıca eserlere rastlanmaktadır. Buradaki Karamanlıca eserlerin dili Anadolu'daki Karamanlılar için yazılan kitaplarla aynı

---

³⁰ Yıldız Demiriz, Karamanlıca Epigrafiyasına Bir Katkı: Eskişehir'de Karamanlıca Bir Mezartaşı Kitabesi, **Tarih ve Toplum**, C. XI, No: 66, 1990, s. 36-37; Harun Güngör, “Karamanlıca Üç Kitabe”, **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, Ekim 1989, s. 29-31; Semavi Eyice, Anadolu'da Karamanlıca Kitabeler, **Belleten**, C.XXXIX, No.153, 1975, s. 25-48; Harun Güngör, “Bünyan'da Karamanlıca Bir Kitabe”, **Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Tarih Dergisi**, No:250, Ekim 2007, s.24; Necati Demir, Türkiye'de Bulunan Grek Harfli Türkçe Kitabeler ve Karaman Türklerinin Dili”, **Journal of World of Turkish: Zeitschrift für die Welt der Türken**, C.2, No:1, 2010, s. 8-11.

³¹ Evangelia Balta, “Karamanlıca Kitapların Önsözleri”, Çev. Herkül Millas, **Tarih ve Toplum Dergisi**, C.XIII, No:74, 1990, s.18-20.

³² a.g.e.

özellikleri göstermektedirler. O yüzden bu bölgelerde yaşayan Hıristiyan Gagavuz, Kırım ve Azak Urum Türklerine ait yazılı Karamanlıca eserleri Anadolu'daki Karamanlıca eserlerden ayıramayız.³³

Burada şu da belirtilmelidir ki Grek harfleriyle Türkçe yazılmış bütün kitapları Karamanlıca sayamayız. Bu kitapların bir kısmında Grek harfli Türkçenin yanında Yunanca veya Arap harfli Türkçe (Osmanlıca) yazıları barındıranlar da vardır. Bu sebeple bu eserlerdeki Grek harfleriyle Türkçe yazılmış metinlerin oranına bakmak gerekmektedir. Karamanlıca kitaplar, tamamen Yunan harfleriyle Türkçe yazılmış olmalı, birkaç dilin işin içine girdiği noktalarda (Yunanca ya da Arap harfleriyle Türkçe) kitabın yöneldiği okur kitlesi ağırlıkla Anadolu'nun Türkçe konuşan Ortodoks halkı ve/ya da Yunanca konuşan halk olmalıdır.³⁴

Ayrıca Karamanlıca kitapların yazım ve dil özellikleri arasında da az çok farklar vardır. Bu bağlamda Eckmann, Karamanlıca eserleri dil bakımından şu şekilde tasnif etmiştir:

1. Edebi Türkçe ile yazılan Arap harfli Türkçe eserlerin Grek harfli olarak yayımlanmasıdır.

2. Halk unsurları ile karışık yazılmış eserler.

3. Karamanlı halk ağzı ile veya ona yakın bir ağızla yazılmış eserler.³⁵

Mütercimlerinin dil ve yazım anlayışları nasılsa çoğu tercüme olan bu kitapların yazım ve dil özellikleri de o şekildedir. Mütercimlerin aynı eğitimi almamış olmalarının yanında farklı coğrafyalarda ve farklı zamanlarda yaşamış olmaları eserlerin kendi aralarında bir birlik oluşturmamalarının sebebidir. Zaten bu kişilerin önceliği yayımladıkları eserlerin dili ve yazımı değil, içeriğidir. Bu yüzden mütercimler hitap ettikleri insanların kendilerini anlayabilecekleri bir dili tercih etmişlerdir. Zaten bu dini kitapların çoğu okunmak için değil dinlemek için

---

³³ Iryna Dryga, "Gagauz Karamanlı Dini Kitaplarının Dili Türk Dil Tarihine Neler Kazandıracaktır", **Gagauz Türkçesi Araştırmaları Bilgi Şöleni**, 2010, s.99-116.

³⁴ Evangelia Balta, "Karamanlıca Basılı Eserleri", Çev. Andonis Zikas, **Tarih ve Toplum Dergisi**, No:62, 1989, s.121-123.

³⁵ Janos Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağzlarına Ait Araştırmalar I: Phonetica", **AÜDTCFD**, C.VIII, 1950, s.165-200.

yazılmışlardır.³⁶ Yani bu kitapların yayımlanmasındaki öncelikli amaç Yunanca bilmeyen Anadolu Ortodoks Hristiyanlar'a dini inanç ve akidelerin öğretilmesidir.

Burada başka bir sorun da terim sorunudur. Osman Fikri Sertkaya Grek harfleriyle ortaya konan eserleri Karamanlı ağzı metinleri olarak nitelemiştir. Ağca "Grek harfli Türkçe metinlere Karamanlı ağzı metinleri mi yoksa Karamanlı Türkçesi metinler mi demeliyiz? Belli bir coğrafi bölgedeki insanlar tarafından ses, biçim ve cümle kuruluşu bakımında orta ve güneybatı Anadolu ağızlarına benzer kullanımlara bakarsak Karamanlı ağzı demeliyiz. Bunun yanında bu konuşma şeklinin yazıya geçirilerek eserler ortaya konulması yani bir yazı dili haline getirilmesini Karamanlı Türkçesi (Karamanlıca) olarak kullanmalıyız."³⁷ der iken Kahya ise "Bir Anadolu ağzı olduğu halde bu ağız için yaygın olarak "Karamanlıca" ya da "Karamanlı Türkçesi" tabirleri kullanılmaktadır. Bu tabirlerin yerine "Karamanlı Ağız" tabiri tercih edilebilir. Ancak "Karamanlı Ağız" deyimini şu an için Karamanlı Türkçesini ifade etmekte yetersizdir. Çünkü bu ifade ilk önce günümüz Karaman ili ve çevresi ağızlarını çağrıştırmaktadır. Fakat tarihi ağız araştırmaları perspektifinde bu tabiri "Tarihi Karamanlı Ağız" şeklinde teklif etmek daha mantıklı olabilir. Ancak yine de bu deyimini, şu an için sadece bir teklif aşamasında görmek gerekir." demektedir.³⁸

Grek harfli Türkçe eserler Türkiye sınırları içerisinde çok nadir olup çoğunluğu Atina Milli kütüphanesinde ve Küçük Asya Araştırmaları merkezinde bulunmaktadır.

Karamanlıca eserlerde Türkçe sesleri gerçek telaffuzlarına göre tespit ihtiyacı öncelikle gramer ile lügatlerde ve Mukaddes Kitap tercümelerinde kendini göstermeye başlamıştır. 1830 ile 1840 arasında Atina'da neşredilen Mukaddes Kitap tercümelerinde yazımın eskiye göre çok daha iyi durumda olduğu görülür. Fakat yine de yazımda bir birlik söz konusu değildir.³⁹

---

³⁶ Hayrullah Kahya, "Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser: İspat-ı Mesihîye Üzerinde Dil İncelemesi", Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003, s. 25-37.

³⁷ Ferruh Ağca, "Grek harfli karamanlı Türkçesi Metinlerinde -dXr Bildirme Ekinin Farklı Bir Fonksiyonu Üzerine", **Türk Bilig**, 2010/19, s.76-86.

³⁸ Mustafa Kılıçarslan, Hayrullah Kahya, "Yunanca-Osmanlıca/Karamanlıca Bir Sözlük: Leksikon Ellinoturkikon", **Turkish Studies**, Volume 4/4, Summer 2009, s. 725-742.

³⁹ Janos Eckmann, "Yunan Harfli Karamanlı İmlası Hakkında", **Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmalar**, 1950, s.27-31.

Türkçenin düzgün bir şekilde öğrenilmesine Yunanca – Osmanlıca ve Karamanlıca sözlükler de yardımcı olmuştur. Bu sözlüklerin kapaklarında ne için yazıldığıнын yanı sıra yazar ile de ilgili bilgi de verilmiştir: *Lugatname ve emva-ı mukalimat, yani bu da mevcuttur Yunanî ve Türkî lisanın aleseviye söyleşen çok lugatleri, ve her kim heves ederse bu lisanları öğrenmesine bu kitapcağız onlara çok yardım eder, Athina'da, Bunları Yunanî lisanında bulunan çok mukallimatlardan tercüme edip, hala Astane-yi aliyide ticaretten sakın olan zatı Engürlü kitap satıcı ve kitap bağlamacı, Papaz oğlu Hoca Agapios'un harc u mesarifi ile tab olunmuştur, Athina'da, L. Papadapulos Basmahanesinde, 1840.*⁴⁰

“Grek harfleriyle Türkçe yazılmış eserler dil ve edebiyat tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Bu eserler Yunan alfabesiyle yazıldıkları için Arap alfabesiyle yazılan o devir Türkçesinde çözülmesi mümkün olmayan bazı soruların çözümünde işe yarayabilirler. Arap harfli Türkçe eserlerdeki vokallerin yetersiz bir şekilde gösterimine karşın bu eserlerde vokaller daha belirgin bir şekilde gösterilmiştir. Hangi karakterin hangi sese karşılık geldiği görünmektedir.”⁴¹

Karamanlıca metinler, Arap harfli Türkçe metinlerden yazım yönüyle daha açıktır. Örneğin /a/, /e/ den, /o/-/ö/, /u/-/ü/ sesinden ayırt edilebilmektedir. Ayrıca /ñ/ sesi 1870'ten sonra İngiliz Mukaddes Kitap Şirketi tarafından çıkarılmış olan Grek harfli Türkçe Mukaddes Kitap tercümelerinde gösterilmiştir.⁴² Metnimizde bunların yanında /ı/-/i/, /o/-/ö/, /u/-/ü/ ayrımını da açıkça görülmektedir.

Arapça ve daha az Farsça kökenli sözcüklerin yazımına gelince, bunlar kimi kez halk telaffuzuna göre yazılmıştır. Arapça ibareler için de durum aynıdır. Ayrıca kimi Arapça sözcükler, değişik anlamda ya da değiştirilmiş biçimde kullanılmaktadır. Bunların bir bölümü belki çoğu, eskiden İstanbul ağızında yaşamış fakat bugün unutulmuştur.⁴³

1.3. Geçmişten günümüze örneklerle Türkçe İncil Tercümeleeri

⁴⁰ Evangelia Balta, **Karamanlidika: Nouvelles Addition Et Complements**, ΔΕΛΤΙΟ ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, Küçük Asya Araştırmaları Merkezi, Atina, 1990-1991.

⁴¹ Kahya, a.g.e., s. 25-37.

⁴² Eckmann, a.g.e., s. 27-31.

⁴³ Misailidis, a.g.e., s. 653.

1.3.1. 1664 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi (Ali Ufki Bey'in el yazması İncili)

Ali Ufki Bey tarafından yapılan ilk Türkçe İncil tercümelerinden biri olan metin, Prof. Dr. Funda Toprak tarafından Hollanda'daki Leiden Kütüphanesi'nden temin edilmiştir. Kitapta metnin dil özellikleri ortaya konmuş ve İncilin Matta, Markos, Luka ve Yuhanna bölümlerinin transkribi yapılmış ve bu bölümlerin giriş kısımlarının orijinal el yazması kısımları da okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca eserin sonuna bir de dizin eklenmiştir.

Metin tercüme bir eser olduğu ve tercüme yapanın Türkçeyi ve Osmanlı Türkçesi yazım özelliklerini sonradan öğrendiği göz önünde bulundurulmalıdır. Eser Osmanlı Türkçesine ait bir tercümedir.⁴⁴

Hazret-i 'İsa El-Mesih'ün İncil-i Şerif'i Yuḥanna'nun Ḳavline
Evvelki Bâb

1. Ezelden kelâm var idi ve kelâm Allah Te'ala'nun ḳatında idi ve ol Kelâmullah idi.
2. Ol kelâm ezelden Allah ḳatında idi.
3. Her şey anuñla yaradıldı. Ve hiçbir maḥlûḳ onsuz yaradılmadı.
4. Ḥayât anuñ içinde idi hem ḥayât benî âdemün nûrı idi.
5. Nûr daḫi zulmetde izâet eyledi, zulümât ise anı idrâk etmedi.
6. Allah Te'ala'dan irsâl olunmuş bir âdem var idi ki anuñ adı Yuḥanna idi.
7. Bu şehâdet virmege geldi idi ya'ni nûrdan ötrü şehâdet virmek için ta ki hepsi anuñ sebebi ile îman getüreler.
8. O kendü nûr degil idi illâ şol nûrdan ötürü şehâdet virmek için irsâl olındı idi.
9. Ki bu dünyâya gelen her âdemi tenvîr eden nûr-ı ḥakḳ o idi.
10. Dünyâda idi ve dünyâ anuñ ile yapılmış amma dünyâ anı bilmedi.
11. O kendükilerine ve kendükiler anı kabûl itmediler.
12. Amma cümle anı ḳabûl idüb ismine îmân getürenlere bu ḥukûkı virdi ki Allah'ün oğulları olalar.

⁴⁴ Funda Toprak, **17. Yüzyıla Ait Bir İncil Tercümesi**, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası, 2006, s. 33.

13. Kin ne demden ve cesedüñ şehâdetünden degül illâ Allah'dan togmışlardır.
14. Ve ol kelâm cesed oldu. Hem aramızda bir luğf ve haqîkat iken ve biz anuñ celâline Babanuñ biricik oğlunuñ celâline gibi ıtıla‘ eyledi.
15. Yuğanna aña şehâdet eyledi ve nidâ idüb benüm dedüğüm budur dedi.
ol ‘akabümce gelen baña muğaddemdür. Zira benden aqdem idi.
16. Ve biz hepimiz anuñ melâ’etinden hem ‘inâyet için ‘inâyeti aldık
17. Zira Tevrat Mûsanuñ eli ile virildi amma ‘inâyet ve haqq hazret-i ‘İsa El-Mesîh’ün sebebi ile oldu.
18. Allah Te‘âla’yı hiç kimse görmemişdür. Babanuñ koyunında olan biricik oğlı anı beyân eyledi.
19. Bu Yuğanna’nuñ şehâdeti budur ki kaçan ki Yehūdiler Kuds ü Şerîf’den İmâmlar ve Leviler gönderdiler ki aña sen kimsin deyü su’al ideler.
20. Ol daği ikrâr edüb inkâr itmedi ya’ni ben Mesîh degülüm deyü ikrâr eyledi.

1.3.2. 1665 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi (Ali Ufki Bey’in el yazması İncili)

Ali Ufki Bey’e ait bir tek nüsha Toprak’ın ifade ettiğine göre Hollanda’daki Leiden Kütüphanesi’de bulunmaktadır. Fakat biz internet ortamında⁴⁵ aynı eserin farklı bir nüshasını bulduk ve Türkçe İncil tercümelerine ekledik.

Hazret-i ‘İsa El-Mesîh’ün İncil-i Şerîf’i Yuğanna’nun Kavlınce

Evvelki Bâb

1. Ezelden kelâm var idi ve kelâm Allah Te‘ala’nuñ katında idi ve ol kelâm bizzât Allah idi.
2. Ol kelâm ezelden Allah katında idi.
3. Her şey anuñla yaradıldı. Ve hiçbir mañlûk onsuz yaradılmadı.
4. Hayât anuñ içinde idi hem hayât benî âdemüñ nûrı idi.
5. Nûr daği zulümâtda izâet eyledi, zulümât ise anı idrâk etmedi.

⁴⁵ “İncil-i Şerif”, (Çevrimiçi)

[http://as.premiumtextreader.com/view.php?iso=tur&bibleTitle=1827%20Eski%20Ahit%20\(Ali%20Be y%20-%20%20J.D.%20Kieffer.%20ed.\)%20&bookName=Sifr-i%20Mezahir%20\(Mezmurlar\)&st=tur#](http://as.premiumtextreader.com/view.php?iso=tur&bibleTitle=1827%20Eski%20Ahit%20(Ali%20Be y%20-%20%20J.D.%20Kieffer.%20ed.)%20&bookName=Sifr-i%20Mezahir%20(Mezmurlar)&st=tur#), 15.07.2012.

6. Allah Te‘ala’dan irsâl olunmuş bir âdem var idi ki anuñ adı Yuḥanna idi.
7. Bu şehâdet vermege geldi idi ya‘ni nûrdan ötürü şehâdet vermek için ta ki hepisi anuñ sebebi ile îman getüreler.
8. O kendüsi nûr degil idi illâ şol nûrdan ötürü şehâdet vermek için irsâl olundu idi.
9. Ki bu dünyâya gelen her âdemi tenvîr eden nûr-ı ḥakḳ o idi.
10. Dünyâda idi ve dünyâ anuñla yapılmışdur amma dünyâ anı bilmedi.
11. O kendügilerine ve kendügiler anı kabûl etmedi.
12. Amma cümle anı kabûl edüb ismine îmân getürenlere bu ḥukûku verdi ki Allah’ın oğulları olalar.
13. Ve demden ve cesedüñ şehvetinden âdem şehvetinden degil illâ Allah’dan toğmışlardur.
14. Ve ol kelâm cesed oldu. Hem aramızda bir luḫf-ı ḥaḳîḳat iken mekân tutdı ve biz anuñ celâline Babanuñ biricik oğlunuñ celâline gibi ıtııla’ eyledik.
15. Yuḥanna aña şehâdet eyledi ve nidâ edüb benim didigim budur dedi. ol ‘akabimce gelen baña muḳaddemdür. Zîra neyden aḳdem idi.
16. Ve biz hepimiz anuñ melâ’etinden hem ‘inâyet için ‘inâyet aldık
17. Zira Tevrat Mûsanuñ eli ile verildi amma ‘inâyet-i ḥaḳḳ ḥazret-i ‘İsa El-Mesîh’ün sebebi ile oldu.
18. Allah Te‘âla’yı hiç kimse görmemişdür. Babanuñ ḳoynunda olan biricik oğlu anı beyân eyledi.
19. Bu cihânuñ şehâdeti budur. Ḳaçan ki Yehūdiler Ḳuds-i Şerîf’den İmâmlar ve Leviler gönderdiler ki aña sen kimsin deyü su’al edeler.
20. Ol daḫi iḳrâr edüb inkâr etmedi ya‘ni ben Mesîh
21. degilem deyü iḳrâr eyledi.

1.3.3. TDK Yz. A-19 numarada kayıtlı tarihi belli olmayan bir İncil tercümesi

Eserin kim tarafından ve hangi dilden çevrildiği belli değildir. Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerinin hakim olduğu eserin fotokopisi Türk Dil Kurumu kitaplığında temin edilmiş fakat buraya ne şekilde geldiği bilgisi mevcut değildir.

Eserin müstensihinin hem devrin hem de kendi yazım özelliğinden dolayı yer yer aynı kelimeleri farklı şekillerde yazdığı belirtilerek okumayı kolaylaştırmak için harekeyi kullandığı ifade edilmiştir.⁴⁶

Yuḥannâ'nın yazdığı incil-i muḳaddesdür
Evvelki faşıl
Bidâyetde idi süḥan ve süḥan Allah'da idi ve Allah idi
süḥan ve kendü bidâyetde idi Allah'da mecmu'alar anuñ ile
mevcüd oldılar ve ansız ne bir şey' mevcüd oldu ki
olmuşdur. Kendide idi ḥayât ve ol ḥayât
adamlarun nûrı idi. Ve ol nûr zülmetde ziyâ verür-
di ve zülmet anı idrâk etmedi. Bir adam oldu
irsâl olunmuş Allah'dan adı anuñ Yuḥannâ bu geldi
şehâdetden ötüri ki ol nûra şehâdet vere ta
cümle anuñla i'tikâd edeler. Kendü ol nûr degül
idi lakin ta ol nûra şehâdet vere ol imiş
nûrḥaḳ kim her dünyaya gelen adamı münevver ede 'âlemde
idi ve 'âlem anuñla olmuşdur ve 'âlem anı bilmedi
ḥaşlara gelmişdür ve ḥaşlar anı kabûl eylememüşdür amma
ne kadar anı kabûl eylediler ise anlara beni-Allah olmaḳ
salṭanat verdi. Anuñ adına i'tikâd edenlere kim
ḳanlardan yoḳ ve ne laḥmın irâdetünden ve ne erün meşiyetünden
lakin Allah'dan toḳmuşlardur. Ve süḥan cesed oldu
ve bizde ḥulûl etdi ve biz anuñ mecdini gördük güyâ ki
biz toḳmuşuk atadan pür ni'met ve ḥaḳ ile. Yuḥannâ
aña şehâdet verüp nidâ etmişdür deyu bu imiş kim anuñ
ḥaḳḳında dedüm benden soñra gelen benden evvel olmuşdur
zirâ benden aḳdem imiş ve anuñ memlulığından küllimiz aldūḳ
ve ni'meti ni'meti için. Zirâ ki nâmûs Mûsa ile
verildi. Ni'met ve ḥaḳ yesû' Mesîḥ'den oldu. Hiç

---

⁴⁶ İbrahim Ethem Özkan, "TDK Yz. A-19 Numarada Kayıtlı Türkçe İncil Tercümesi", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, 2006, s. 10-12.

kimesne Allah'ı her giz görmesi bir toğmuş oğul ki atanuñ
koynında mevcüddur ol anı 'ayân eyledi. Ve Yuḡannâ'nuñ
şehâdeti budur Yahūdiler Yeruşalim'den kâhinler ve laviler
irsal etdiği zamanda ki aña su'al edeler deyu
sen kimsin ve ikrâr eyledi ve inkâr eylemedi amma ikrâr
eyledi deyu ki ben Mesîh degülüm.

1. 3. 4. 1819 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi⁴⁷

Hazret-i İsa El-Mesîh'in İncil-i Şerif'i

Yuḡanna'nun Kavlınce

Evvelki Bâb

1. İbtidâ kelâm var idi ve kelâm Allah Te'ala'nuñ katında idi ve Allah kelâm
2. 3. idi. Ol fi'l-ibtidâ Allah katında idi. Her şey anuñla yaradıldı.
4. Ve hiçbir maḡlûḡ ansız ḡalḡ olunmadı. ḡayât anuñ içinde idi hem ḡayât
5. âdemiyânın nûrı idi. Nûr daḡi zulumâtda azâmet eyler, zulumât ise
6. . anı idrâk etmedi. Allah Te'ala'dan irsâl olunmuş bir âdem var idi ki
7. anuñ adı Yuḡanna idi. Bu şehâdet vermege geldi ta ki nûrda ötrü
8. şehâdet vere ta ki hemi anuñ sebebi ile iman getüreler. O kendüsi
9. nûr degül idi amma ta ki nûrdan ötrü şehâdet vere. O nûr-ı ḡaḡḡ
10. idi ki bu dünyâya gelen her âdemi tenvîr eder. Dünyâda idi ve dünyâ
11. anuñla yapılmışdır ve dünyâ anı bilmedi. O ḡaḡşalarına geldi ve ḡaḡşaları
12. anı kabûl etmediler. Amma Allah'un oğulları olunmaḡa ḡudretini anlaruñ cümlesine
13. verdi ki anı kabûl edib imân getüreler. Ki anlar ve ne kandan

⁴⁷ "İncil-i Şerif", (Çevrimiçi)

[http://as.premiumtextreader.com/view.php?iso=tur&bibleTitle=1827%20Eski%20Ahit%20\(Ali%20Bev%20-%20%20J.D.%20Kieffer,%20ed.\)%20&bookName=Sifr-i%20Mezamir%20\(Mezmurlar\)&st=tur#](http://as.premiumtextreader.com/view.php?iso=tur&bibleTitle=1827%20Eski%20Ahit%20(Ali%20Bev%20-%20%20J.D.%20Kieffer,%20ed.)%20&bookName=Sifr-i%20Mezamir%20(Mezmurlar)&st=tur#), 15.07.2012.

- ve ne nefis arzusundan ve ne erin Şehvetinden belki Allah'dan
tođmuŐlardır.
14. Ve Kelâm cesed oldu hem bir luŐf ve ĥakîkat iken aramızda mekân
tutdu. Ve biz anuñ celâlini Babanuñ biricik ođlunuñ celâlini gibi
gördük.
  15. Yuĥanna anuñ ĥaĥķında Şehâdet eyler ve nida edib ol 'akabince gelen
benden
  16. evvel olunmuşdur dedüĥüm budur dedi zîra benden muĥaddem idi. Ve
bir
  17. hüner anuñ ĥanîmetinden hem 'inâyet için 'inâyet aldık. Zira Tevrât
Mûsâ ile verildi amma 'inâyet ve ĥaĥķ ĥazret-i 'İsa El-Mesîh'in ile
oldı.
  18. Allah Te'âla'yı hiç kimse görmemişdir Babanuñ koynunda olan biricik
oğlı anı
  19. beyân eyledi. Yuĥanna'nuñ Şehâdeti budur kaçan ki Yehûdiler Ķuds-i
Şerîf'den İmâmlar ve Laviler gönderdiler ki aña sen kimsin deyü su'al
  20. edeler. Ol daĥi edüb inkâr etmedi ve ben Mesîh degülüm deyü
  21. iĥrâr eyledi.⁴⁸

1.3.5. 1827 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi⁴⁹

Yühanâ'nuñ yazduğu üzere

Evvelki Bâb

1. İbtidâ da kelâm var idi ve kelâm Allah'uñ ĥatında idi ve Allah Kelâm
idi
2. bu ibtidâda Allah'uñ ĥatında idi
3. her Şey anuñla yaradıldı ve hiç bir yaradılmış Şey ansız yaradılmadı
4. anda ĥayât idi ve ĥayât âdemlerüñ nûrı idi

⁴⁸ Harekesiz olduğu için 1827 yılındaki metne göre okundu.

⁴⁹ "İncil-i Şerif", (Çevrimiçi)

[http://as.premiumtextreader.com/view.php?iso=tur&bibleTitle=1827%20Eski%20Ahit%20\(Ali%20Bev%20-%20%20J.D.%20Kieffer.%20ed.\)%20&bookName=Sifr-i%20Mezahir%20\(Mezmurlar\)&st=tur#](http://as.premiumtextreader.com/view.php?iso=tur&bibleTitle=1827%20Eski%20Ahit%20(Ali%20Bev%20-%20%20J.D.%20Kieffer.%20ed.)%20&bookName=Sifr-i%20Mezahir%20(Mezmurlar)&st=tur#),
15.07.2012.

5. nūr daħi arañlıta zıyâ verir ve arañlı anı idrâk etmedi
6. Allah'dan gönderilmiş bir âdem var idi ki anuñ adı Yūhannâ idi
7. bu şehâdet için geldi tâ ki nūrdan ötürü şehâdet vere tâ ki cümlesi anuñ sebebiyle inanalar
8. kendisi nūr degül idi ammâ tâ ki nūrdan ötürü şehâdet vere
9. ha nūr o idi ki dünyâya gelen her âdemi tenvîr eder
10. dünyâda idi ve dünyâ anuñla yapılmışdur ve dünyâ anı bilmedi
11. o kendünüñkilere geldi ve kendünüñkiler anı kabūl etmediler
12. ammâ her ne adar anı abūl etmiřler ise anlara ya'nı ismine inananlara udret verdi ki Allahuñ oğulları olunalar
13. ki anlar ne andan ne lahmūñ irâdetinden ne erūñ irâdetinden ammâ Allah'tan oğmuřlardur
14. ve ol Kelâm lahm oldu ve 'inâyet ve haıatden dolu aramızda mekân tutdı ve biz anuñ celâlini Babanuñ biricik Oğlınuñ celâlini gibi gördük.
15. Yūhannâ aña şehâdet verir ve nidâ edip dedi ki benim dedigüm budur. Ol 'aabūmca gelen benden evvel olunmuřdur zirâ benden evvel idi
16. ve biz hepümüz anuñ olusundan hem 'inâyet için 'inâyet aldık.
17. Zirâ řeri'at Mūsâ ile verildi ammâ 'inâyet ve haıat 'İsâ Mesih ile oldu.
18. Allah'ı hi kimse hergiz görmemişdür. Babanuñ oynında olan biricik Oğul anı beyân eyledi.
19. Ve Yūhannâ'nuñ şehâdeti bu dur açanki Yehūdiler Ūriřalimden imâmlar ve Lavilüler gönderdiler ki aña sen kim sin deyü su'âl edeler.
20. Ol daħi irâr edip inkâr etmedi ve ben Mesih değilim diye irâr eyledi.

1.3.6. 1857 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi⁵⁰

⁵⁰ "İncil-i Şerif", (Çevrimiçi)

[http://as.premiumtextreader.com/view.php?iso=tur&bibleTitle=1827%20Eski%20Ahit%20\(Ali%20Be](http://as.premiumtextreader.com/view.php?iso=tur&bibleTitle=1827%20Eski%20Ahit%20(Ali%20Be)

Yaḥya'nın yazdığı üzere

Evvelki Bâb

1. İbtidâ kelâm var idi ve kelâm Allah'ın 'indinde idi ve Allah kelâm idi
2. Bu ibtidâda Allah'ın indinde idi.
3. Her şey andan yaradıldı ve hiçbir yaradılmış şey ansız yaradılmadı ve hiçbir yaradılmamış şey ansız yaradılmadı.
4. Anda ḥayât var idi ḥayât âdemiyanın nûrî idi.
5. nûr daḥî zûlmetde ziyâ verdi ve zûlmet anı idrâk etmedi.
6. Allah Te'ala'dan irsâl olunmuş bir âdem var idi ve anın adı Yaḥya idi
7. Merkûm şehâdet için nûrdan ötürü şahidlik etmeğe geldi ki âdemiyanın cümlesi anın sebebiyle imân edeler.
8. Kendisi ol olmayub ancak ol nûrdan ötürü şahidlik etmek üzere olunmuş idi.
9. Haḫḫ nûr idi ki dünyâyâ gelen her âdemi tenvîr eder.
10. Dünyâda idi ve dünyâ andan ḥalk olundu ve dünyâ anı bilmedi.
11. O kendiniñkilere geldi ve kendiniñkiler anı kabûl etmediler.
12. Lâkin anı kabûl edenlerin cümlesine ya'ni ismine inananlara kudret verdi ki Allah'ın oğulları olalar.
13. anlar ne ḫandan ne lahmin irâdetinden ne âdemin irâdetinden ancak Allah'dan toḡmuşlar dır.
14. Ve ol kelâm lahm oldu ve 'inâyet ve haḫîkatle meşḫûn aramızda mekân tutdı ve biz anın celâlini Babanın yalnız bir Oğlunun celâlini gibi gördük.
15. Yaḥyâ aña şehâdet eder ve nidâ edip dedi kim benim dediğim budur. Ol 'aḫabimce gelen benden evvel olunmuşdur zirâ benden evvel idi
16. ve biz hepimiz anın tolusundan hem 'inâyet için mazḫar-ı 'inâyet olduk.
17. Zirâ şeri'at Mûsâ ile verildi ammâ 'inâyet ve haḫîkat 'Îsâ Mesîḫ ile vukû' buldu.

18. Allah'ı hiç vaqıtde kimse görmemişdir. Babanıñ kucağında olan yegâne Oğul anı beyân eyledi.
19. Ve Yağyâ'nıñ şehâdeti bu dur kaçan Yehūdiler Urişalim'den imâmlar ve Lavilüler gönderdiler ki aña sen kim sin deyü su'âl edeler.
20. Ol daği ikrâr edip inkâr etmedi ve ben Mesih değılim diye ikrâr eyledi.

1.3.7. 1892 yılına ait Grek harfli Türkçe İncil Tercümesi

İNCİL YANI EVANGELİON İOANNİS'İN TAHRİRİ ÜZRE

BAB 1.

1. Kelam ibtidade mevcud idi, ve Kelam Allah'ın nezdinde idi, ve Kelam Allah
2. idi. Bu (Kelam) ibtidade Allah'ın nez-
3. dinde idi. Her şey onun vasıtasıyla vü-
4. cude geldi, ve vücude gelmiş olanlar-
5. dan onsuz bir şey vücude gelmedi. Ha-
6. yat onda idi, hayat daği ademlerin nuru
7. idi. Ve nur karanlıkda ziya verir, karan-
8. lık daği onu anlamaz idi.
9. Allah tarafından gönderilmiş İoannis
10. isminde bir adem var idi. İşbu adem şe-
11. hadet için geldi, ta ki nurun hakkında
12. şehadet etmesiyle, cümle insanlar onun
13. vasıtasıyla imana geleler. Kendisi ol nur
14. olmayıb, ancak nurun hakkında şehadet
15. etmek için idi.
16. Dünyaya *gelen her bir ademi tenvir
17. eden hakiki nur o idi, dünyada idi, dün-

---

*(Yahod) gelerek.

- ya dağı onun vasıtasıyla vücade geldi
11. ise de, dünya onu tanımadı. Kendininkilere geldi, ve kendininkiler onu kabul et-
12. mediler. Amma her kim onu kabul etdi ise, onlara, yani ismine iman edenlere Allah'ın evladları olmaklığa selahiyet verdi.
13. Bunların doğuşu dağı ne kandan ve ne ten iradetinden ve ne de insan iradetinden,
14. ancak Allah'dan idi. Ve Kelam ten olub, inayet ve hakikat ile dolu olarak, aramızda sakin oldu; biz dağı onun celalini Pederin biricik oğlunun celali deyü gördük.
15. İoannis onun hakkında şehadet edib, nida ederek, dedi ki, "Benden soñra gelib, benden ileri dir, dediğim zat bu dur, çünkü
16. benden evvel idi. Ve onun doluluğundan biz cümlemiz inayet üzerine inayete nail
17. olduk. Zira şeriat Moısı vasıtasıyla verildi (amma) inayet ile hakikat İsus
18. Hristos vasıtasıyla oldu. Allah'ı asla bir kimse görmemiş dir; (ancak) Pederin kucağında olan biricik Oğul kendisi (onu) beyan eyledi.
19. Ve Yehudiler İerusalım'den İoannis'e, "Sen kim sin?" deyü süal etmek için, kahinler ile Leuililer gönderdikleri zaman,
20. onun şehadeti bu dur; yani ikrar edib inkâr etmeyerek, "Ben Hristos değil im," deyü ikrar etdi.

1.3.8. 1899 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi ⁵¹

Yuḥanna'nın taḥrîri üzere

Birinci Bâb

1. Kelâm İbtidâ mevcûd idi ve kelâm Allah'ın nezdinde idi ve kelâm
2. Allah idi. Bu kelâm ibtidâda Allah'ın nezdinde idi. Her şey
3. anın vasıtasıyla vücûda geldi ve vücûda gelmiş olanlardan ansız
4. bir şey vücûda gelmedi. Ḥayât anda idi ḥayât daḥi âdemlerin
5. nûru idi. Ve nûr zûlmetde ziyâ verir zûlmet daḥi anı idrâk etmez
idi.
6. Allah tarafından irsâl olunmuş Yaḥyâ isminde bir âdem var idi.
7. İş bu âdem şehâdet için geldi ta ki nûrun ḥaḳḳında şehâdet
8. etmesiyle cümle âdemler anın vasıtasıyla îmana geleler. Kendisi ol
nûr olmayıb ancak nûr ḥaḳḳında şehâdet etmek için idi.
9. Dünyâya gelen her bir âdemi tenvîr eden nûr ḥaḳḳı O idi.
10. Dünyâda idi dünyâ daḥi anın vasıtasıyla vücûda geldi ise de
11. dünyâ anı tanımadı. Kendiniñkine geldi ve kendiniñkiler anı kabûl
12. etmediler. Amma her kim anı kabûl etmedi ise anlara ya'ni ismine
îman
13. edenlere evlâd-ı Allah olmaḳlıḡa şalâḫiyet verdi bunların tevellüdü
daḥi ne ḳandan ve ne ten irâdetinden ve ne de insân irâdetinden ancak
14. Allah'dan idi. Ve kelâm ten olub 'inâyet ve ḥaḳḳatle memlû olarak
aramızda sâkin oldu biz daḥi onuñ celâlini pederin ibn-i vaḫidiniñ
celâli deyü gördük.
15. Yaḥya anın ḥaḳḳında şehâdet edib nidâ ederek dedi ki benden
soñra gelib baña teḳaddüm eder dediğim zât budur çünkü benden
16. muḳaddem idi. Ve anın fazlından biz cümlemiz 'inâyet üzerine
'inâyete

---

⁵¹ Arap harfli bu İncil gibi 1875, 1886 ve 1911 yıllarına ait Türkçe İncil tercümeleri de birbirinin aynıdır. Sadece satır sayıları ve bab numaralarında bir deḡişiklik söz konusudur.

17. nâ'il olduk. Zîrâ şeri'at Mûsâ vâsıtasıyla verildi amma
18. 'inâyet ile ھاķıķat 'İsa el-Mesîh vâsıtasıyla oldu. Allah'ı
aşla bir kimse görmemişdir ancak Pederin kucağında olan İbn-i
Vaḥîd kendisi beyân eyledi
19. Ve Yehūdiler Urişalim'den Yahya'ya sen kim sin deyü su'âl etmek
üzere
20. Kâhinler işe Lavililer gönderdikleri zaman anıñ şehâdeti budur. Ya'ni
iķrâr edip inkâr etmeyerek ben Mesîh değilim deyü iķrâr etdi.

1.3.9. 1933 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi

Yuhanna'ya göre

1. İptidada Kelâm var idi ve Kelâm Allah'ın
2. Nezdinde idi ve Kelâm Allah idi. O, iptida-
3. da Allah'ın nezdinde idi. Her şey onun vasıta-
sile oldu ve olmuş olanlardan onsuz hiçbir şey
4. olmadı. Hayat onda idi ve hayat insanların nu-
5. ru idi. Nur karanlıkta parlar ve karanlık onu
6. yenmedi. Allah tarafından gönderilmiş bir adam
7. çıktı, onun ismi Yahya idi. Bu adam şehadet
için geldi ta ki o nur hakkında şehadet etsin
de bütün insanlar onun vasıtasile iman eylesin-
8. ler. Kendisi o nur değildi, ancak o nur hakkın-
9. da şehadet etmek için geldi. Dünyaya gelerek
10. her insanı aydınlatan hakîki nur var idi. Dün-
yada idi ve dünya onun vasıtasile oldu. Ve dün-
11. ya onu bilmedi. Kendininkilere geldi ve kendi-
12. ninkiler onu kabul etmediler. Fakat onu kabul
edenlerin hepsine, onun ismine iman edenlere,
13. Alah'ın evlâtları olmak salâhiyetini verdi. Onlar
ne kandan, ne bedenir iradesinden, ne de insa-
nın iradesinden değil, ancak Allah'tan doğdular.

14. Ve Kelâm beden olup inayet ve hakikatle dolu olarak aramızda sakin oldu; biz de onun izzetini, Babanın biricik Oğlunun izzeti olarak gördük.
15. Yahya onun hakkında şehadet etti ve nida ederek dedi: Benden sonra gelen benden ileri oldu, zira benden eveldi, diye söylediğim bu-
16. dur. Çünkü hepimiz onun doluluğundan aldık ve
17. inayet üzerine inayet. Zira şeriat Musa vasıtasile verildi; inayet ve hakikat İsa Mesih vasıtasile
18. oldu. Hiçbir vakit kimse Allah'ı görmemiştir; Babanın kucağında olan biricik Oğul, kendisi onu beyan etti.
19. Yahudiler Yahya'ya: Sen kimsin? Diye kendisinden sormak için Yeruşalim'den kahinlerle Levililer gönderdikleri zaman, Yahya'nın şehadeti
20. ti şudur: ve Yahya ikrar etti ve inkar etmedi
21. ve: Ben Mesih değilim, diye ikrar etti.

1.3.10. 1963 yılı Türkçe İncil Tercümesi

1. Kelâm başlangıçta var idi ve Kelâm Allah nezdinde idi ve Kelâm Allah idi.
2. O, başlangıçta Allah nezdinde idi.
3. Her şey onun ile oldu ve olmuş olanlardan hiçbir şey onsuz olmadı.
4. Hayat onda idi ve hayat insanların nuru idi.
5. Nur karanlıkta parlar ve karanlık onu anlamadı.
6. Allah tarafından gönderilmiş bir adam çıktı, onun adı Yahya idi.
7. Bu adam şehadet için geldi ta ki o nur hakkında şehadet etsin de bütün insanlar onun vasıtasile iman eylesinler.
8. Kendisi o nur değildi, ancak o nur hakkında şehadet etmeğe için geldi.
9. Dünyaya gelerek her insanı aydınlatan gerçek nur var idi.
10. Dünyada idi ve dünya onun ile oldu. Ve dünya onu bilmedi.

11. Kendininkilere geldi ve kendininkiler onu kabul etmediler.
12. Fakat onu kabul edenlerin hepsine, onun ismine iman edenlere Allah'ın oğulları olmak salâhiyetini verdi.
13. Onlar ne kandan, ne bedenir iradesinden, ne de insanın iradesinden değil ancak Allah'tan doğdular.
14. Ve Kelâm beden olup inayet ve hakikatle dolu olarak aramızda sakin oldu; biz de onun izzetini, Babanın biricik Oğlunun izzeti olarak gördük.
15. Yahya onun hakkında şehadet etti ve çağırıp dedi: Benden sonra gelen benden ileri oldu, zira benden önce idi, diye söylediğim budur.
16. Çünkü hepimiz onun doluluğundan aldık ve inayet üzerine inayet.
17. Zira Musa ile şeriat verildi; İsa Mesih ile inayet ve hakikat oldu.
18. Hiçbir zaman kimse Allah'ı görmemiştir; Babanın kucağında olan biricik Oğul, kendisi onu bildirdi.
19. Yahudiler Yahya'ya: Sen kimsin? diye kendisinden sormak için Yerusâlim'den kahinlerle Levililer gönderdikleri zaman, Yahya'nın şehadeti şudur:
20. ve Yahya ikrar etti ve inkar etmedi ve: Ben Mesih değilim, diye ikrar etti.

1.3.11. 2001 yılına ait Türkçe İncil Tercümesi

1. Başlangıçta söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve söz Tanrı'ydı.
2. Başlangıçta O, Tanrı'yla birlikteydi.
3. Herşey O'nun aracılığıyla var oldu, var olan hiçbir şey O'nsuz olmadı.
4. Yaşam O'ndaydı ve yaşam insanların ışığıydı.
5. Işık karanlıkta parlar. Karanlık onu alt edemedi.
6. Tanrı'nın gönderdiği Yahya adlı bir adam ortaya çıktı.
7. Tanıklık amacıyla, ışığa tanıklık etsin ve herkes onun aracılığıyla iman etsin diye geldi.

8. Kendisi ışık değildi, ama ışığa tanıklık etmeye geldi.
9. Dünyaya gelen, her insanı aydınlatan gerçek ışık vardı.
10. O, dünyadaydı, dünya O'nun aracılığıyla var oldu, ama dünya O'nu tanımadı.
11. Kendi yurduna geldi ama kendi halkı O'nu kabul etmedi.
12. Kendisini kabul edip adına iman edenlerin hepsine Tanrı'nın çocukları olma hakkını verdi.
13. Onlar ne kandan, ne beden ne de insan isteğinden doğdular; tersine, Tanrı'dan doğdular.
14. Söz, insan olup aramızda yaşadı. O'nun yüceliğini -Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul'un yüceliğini- gördük.
15. Yahya O'na tanıklık etti. Yüksek sesle şöyle dedi:”Benden sonra gelen benden üstündür. Çünkü benden önce vardı, diye sözünü ettiğim kişi budur.”
16. Nitekim hepimiz O'nun doluluğundan lütuf üzerine lütuf aldık.
17. Kutsal Yasa Musa aracılığıyla verildi, ama lütuf ve gerçek İsa Mesih aracılığıyla geldi.
18. Tanrı'yı hiçbir zaman hiç kimse görmedi. Babanın bağrında bulunan ve Tanrı olan biricik Oğul O'nu tanıttı.
19. Yahudi yetkililer Yahya'ya “Sen kimsin?” diye sormak üzere Yeruslüm'den kahinlerle Levililer'i gönderdikleri zaman Yahya'nın tanıklığı şöyle oldu
20. -açıkça konuştu, inkar etmedi- “Ben Mesih değilim” diye açıkça konuştu.

II.BÖLÜM

2.1. İmlâ Özellikleri

Grek harfli Türkçede kullanılan karakterler genel itibariyle Yunancada kullanılanlarla aynı olmakla beraber farklı kullanımlar da söz konusudur. Bu durum özellikle Türkçe kelimeler için geçerlidir. Yunanca özel isimlerin yazımında

kelimelerin orijinal kullanımları esas alınmıştır. Bu sebeple Yunanca kelimelerin yazımında kullanılan harfler ve seslerle Türkçe kelimelerin yazımında kullanılan harfler ve sesler arasında farklılıklar görülmektedir. Yunanca kelimelerde kullanılan karakterlerin bir kısmı Türkçe kelimelerde kullanılmadığı gibi Türkçe kelimelerde kullanılan bir kısım karakterler de Yunanca kelimelerde kullanılmaktadır. Ayrıca Yunanca kelimelerde bazen yazılış ve okunuş arasında da farklılıklar bulunmaktadır.

Metin bölümünde Yunanca kelimeler yazılırken transliterasyon metodu uygulanmıştır. Çünkü bazen iki karakter bir araya gelip okunuşta tek bir ses ifade ettiğinde bunu anlayabilmek için Grek alfabesinde yazıldığı gibi yazmak gerekmektedir. İmla bahsinde Yunanca ile Türkçe kelimelerin farklılıkların anlaşılmasını sağlamak için kelimelerin Grek harfli yazılışları yanında Latin alfabesiyle yazılışları da anlamayı kolaylaştırması açısından verilmiştir. Böylece metnimizde bulunan Türkçe ve Yunanca kelimelerde kullanılan seslerin ayrımı yapılarak daha net bir sonuca ulaşılmasına çalışılmıştır.

Yunancada 25 ses bulunur:

α (a), β (v), κ (k), ρ (r), $\mu\pi$ (b), ϵ (e), γ (ğ), λ (l), σ (s), $\nu\tau$ (d), ι (i), δ (dh), μ (m), τ (t), $\gamma\chi$ (g), $\omicron$ (o), ζ (z), ν (n), ϕ (f), $\tau\sigma$ (ç), $\omicron\upsilon$ (u), θ (th), π (p), χ (h), $\tau\zeta$ (c)

Grek harfli Türkçe metnimizde ise bu seslerin çoğu kullanılmış; yeterli olmayan sesler için ise benzer karakterlerden sesler üretilmiştir.

Yunan Alfabeti ve Karşılıkları

<u>Büyük</u>	<u>Küçük</u>	<u>Latin Alfabesindeki</u>	<u>Adı</u>
<u>Karşılığı</u>			
A	α	a	Alfa
B	β, δ	v	Vita
Γ	γ	g	Gama
Δ	δ	d	Delta
E	ϵ	e	Epsilon
Z	ζ	z	Zita
H	η	i	İta
Θ	θ	th	thita
I	ι	i	yota

K	κ	k	kappa
Λ	λ	l	lamda
M	μ	m	mi
N	ν	n	ni
Ξ	ξ	ks	ksi
O	ο	o	omikron
Π	π	p	pi
P	ρ	r	ro
Σ	ς (σ)	s	sigma
T	τ	t	taf
Υ	υ	i	ipsilon
Φ	φ	f	fi
X	χ	h	hi
Ψ	ψ	ps	psi
Ω	ω	o	omega

Belirtilen 24 harften yedisi ünlü α, ε, η, ι, ο, υ, ω geri kalan on yedi tanesine ünsüz π, β, φ, τ, δ, θ, κ, γ, x, λ, μ, ν, ρ, ζ, ξ, σ, ψ harfler denilir.

Grek Harfli Türkçede Kullanılan Sesler ve Karşılıkları

<u>Büyük</u>	<u>Küçük</u>	<u>Karşılıkları</u>
A	α	a
Π (üst noktalı)	π (üst noktalı)	b
TZ (T üst noktalı)	τζ (τ üst noktalı)	c
TZ	τζ	ç
T (üst noktalı)	τ (τ üst noktalı)	d
E	ε	e
Φ	φ	f
Γ	γ	g, ğ, y
K (üst noktalı)	κ	g
X	χ	h
Χ	χ (üst noktalı)	h
H	η	ı

I	ι	i
Y	υ	i
Υ	ϋ	i
İ	ϊ	i, y
ζ (üst noktalı)	ζ (üst noktalı)	j
Θ	θ	th
K	κ	k
Λ	λ	l
M	μ	m
N	ν	n
-	ν (üst noktalı)	ñ
Ξ	ξ	ks
O	ο	o
Ω	ω	o
O (Üst noktalı)	ὀ	ö
Π	π	p
Ψ	ψ	ps
P	ρ	r
Σ	σ (ς)	s
Σ (üst noktalı)	σ (ς) (σ üst noktalı)	ş
T	τ	t
OY	ου	u
OY (O üst noktalı)	ὀυ	ü
B	β, β	v
Z	ζ	z

2.1.1. Ünlülerin Yazılışı

Grek harfli Türkçede kullanılan ünlü karakterler şunlardır: **α** (a), **ε** (e), **η** (ı), **ι** (i), **υ** (i), **ϋ** (i), **ϊ** (i), **ο** (o), **ω** (o), **ὀ** (ö), **ου** (u), **ὀυ** (ü). Türkçe kelimelerin yazımında ise sadece **α** (a), **ε** (e), **η** (ı), **ι** (i), **ϊ** (i), **ο** (o), **ὀ** (ö), **ου** (u), **ὀυ** (ü) karakterleri kullanılmıştır. Bu seslerden **ὀ** (ö), **ὀυ** (ü) Çağdaş Yunancada bulunmayıp sadece metnimizde kullanılmıştır. Bunun sebebi ise Yunancada bu seslerin bulunmamasıdır.

Çağdaş Yunancadaki ünlü harfler ise şunlardır: α, ε, η, ι, ο, υ, ω. Bu seslerden υ, ω sesleri metnimizde Türkçe kelimeler için kullanılmamıştır.

Metnimizde Yunanca kelimelerin yazımında kullanılan karakterlerin tamamı Türkçe kelimelerin yazımında tercih edilmemiştir. Yunanca kelimelerin çok eski zamanlardan beri süre gelen yazım şekilleri bozulmamış olup Eski Yunancada nasıl yazılıyorsa o şekilde yazılmış ve aynı yazım özellikleri metnimizde de muhafaza edilmiştir.

Eski Yunancada yedi sesli harf vardı. Bunlar uzunluklarına göre üçe ayrılırdı:

1. ε, ο daima kısa
2. η, ω daima uzun
3. α, ι, υ bazen uzun bazen kısa.⁵²

Metnimizde bu kural Yunanca kelimelerin yazımında geçerli olup Türkçe kelimeler için böyle bir kural söz konusu değildir. Çünkü bir ses için sadece bir çeşit ünlü harf kullanılmıştır. Yunanca özel isimlerin yazımında ise farklı çeşitteki (υ, ü, ĩ, ι, η) i seslerinden biri tercih edilmiştir. Bunun nedeni o kelimelerin Eski Yunancadan beri bu şekilde kullanılıyor olmalarıdır.

Ιησους Χριστος (İsus Hristos) kelimesi metnimizde olduğu gibi Yunanca Kitab-ı Mukaddes’de de “Ιησοϋ Χριστου” aynı şekilde yazılmıştır.⁵³ Bu kelime telaffuz edilirken ikinci harfi olan η (ita) karakteri uzun olarak söylenir. Aynı şekilde Πετρος (Petros) kelimesindeki ε (epsilon) sesi aynı kitapta, metnimizde de olduğu gibi kısa olarak okunmakta ve antik çağlardan beri bu şekilde yazılmaktadır.

2.1.1.1. A/a ünlüsünün Yazımı

Metinde /a/ sesi A ve α karakterleriyle gösterilmektedir. Türkçe kelimelerde de Yunanca kelimelerde de Türkiye Türkçesindeki ile aynıdır.

Αλλαχ (Allah) (MT) 3/10

καγια (kaya) (MT) 7/24

τοπραχ (toprak) (LU) 8/8

Αλαμετλερ (Alametler) (İO) 4/48

Yunanca kelimelerde;

⁵² Zafer Taşlıkılıoğlu, **Grekçe Gramer ve Syntaks I**, İstanbul, İÜEF Yayınları, No:1344, Klasik Diller Bölümü Yayınları No: 15, 1968, s. 3.

⁵³ Modern Greek Bible, IEPA ΓΡΑΜΜΑΤΑ: ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ (İncil), Atina, 1872, s. 960.

Ιακωβος (İakovos) (MT) 10/3

Βαραβδα (Varavva) (MT) 27/16

Μαρια (Maria) (İO) 11/1

Ναζαρετλι (Nazaretli) (RA) 4/10

Ayın harfi için metinde ayrı bir harf kullanılmayıp Türkçe kelimelerde kullanılan karakterler yeterli görülmüştür. Ayrıca Yunancada uzatma işareti de yoktur.

τζεμαατ (cemaat) (MT) 13/2

ούλεμα (ülema) (MT) 16/21

τζαιζ (caiz) (MR) 6/18

2.1.1.2. E/e ünlüsünün Yazımı

Metinde /e/ sesi E, ε karakterleriyle gösterilmektedir. Türkçe kelimelerde de Yunanca kelimelerde de Türkiye Türkçesindeki ile aynıdır.

Εφεντιμ (Efendim) (MT) 18/26

γερε (yere) (MT) 27/34

χεικελτεν (heykelden) (MR) 13/1

τεγερεχ (deyerek) (MR) 15/36

Yunanca kelimelerde;

Γεννισαρετ (Yennisaret) (LU) 5/1

Καπερναουμ (Kapernaum) (MT) 11/23

Πετρος (Petros) (MT) 14/28

Γεχουδισταν (Yehudistan) (MR) 10/1

2.1.1.3. I/ı ve İ/i ünlülerinin Yazımı

Metinde /i/ ve /ı/ sesi Türkçe kelimelerde birbirinden ayrı karakterle gösterilmiştir. /i/ sesi için “ı, İ”; /ı/ sesi için de “η, H” karakterleri kullanılmıştır.

Ιμτι (imdi) (MT) 10/32

κεντισι (kendisi) (MR) 13/1

παζηση (bazısı) (LU) 8/5

κηλητηζη (kılıcı) (İO) 18/10

ιτζούν (içün) (RA) 3/2

ισιττιμ (işitdim) (RA) 7/34

μλλετ (millet) (RA) 23/28

Yunancada ı sesi olmadığı için Yunanca kelimelerde /ı/ - /i/ ayrımı yoktur. Fakat biz “η, H” karakterlerini metin içerisinde hangi harfin tercih edildiğinin anlaşılması için ı olarak okuduk. “ι, I” karakterleri de Yunancada “i” olarak telaffuz edilir. Ayrıca kelime başında “I” (yota) karakterinden sonra bir vokal geliyorsa konuşma dilinde “I” karakteri “Y” olarak söylenir.

Ιησους (İsus) (MT) 24/1 okunuşu Yısus

Ιακωβος (İakovos) (MT) 10/3 okunuşu Yakovos

Ηρωδης (İrodıs) (MR) 6/16 okunuşu İrodis

Γαλιλαιατα (Galilaia’da) (LU) 4/31

Μησηρα (Mısır’a) (RA) 7/9

Αμην (Amin) (LU) 24/53 okunuşu Amin

“η, H” karakterinin ve diğer Çağdaş Yunancaya göre değişiklik arz eden harflerin ne şekilde okunması gerektiği örnekleriyle birlikte Grek harfli Türkçe başka bir kitapta da belirtilmiştir.⁵⁴

2.1.1.3.1. İ karakterinin i sesi yerine kullanılması

İ karakteri bazen i, bazen de y olarak okunur. Türkçe kelimelerde a ve İ sesinin bir arada kullanılmasında, bazı kelimelerde İ karakterinin y ünsüzü değil de i ünlüsü olarak okunması gerektiğini düşünüyoruz. Buna sebep olarak da bu kelimelerde y ünsüzüyle yazmak isteseydi γ (gama) harfini kullanabileceğini düşünmemizdir. ı karakteri yerine İ karakterinin tercih edilmesinin sebebi de α ve ı karakterlerinin yan yana gelince Yunancada e olarak okutmasıdır. Kelimenin bu şekilde okunmasını önlemek amacıyla böyle bir yola gidilmiştir.

Türkçe kelimelerde İ karakteri “α” alfa, “ε” epsilon, “ι” yota ve “ω” omikron karakterlerinden sonra gelirse hece sonlarında “y”, hece başlarında ise “i” sesini verir.

ταϊφελεριν (taifelerin) (MT) 4/16

μύουραϊλεριν (mürai) (MT) 6/2

καϊν βαλιτεσινι (kain validesini) (MT) 8/14

ζαϊ ετετζεχ (zai edecek) (MT) 10/39

σαϊρ (sair) (MR) 4/36

⁵⁴ “Alfavitariation: Mikrasia’daki Anadan Yunani Lisana Malik Olmayan Çocukların İktizası İçin, İstanbul, A. Minasian Basmanesi, 1865, s. 2.

τζαῖζ (caiz) (MR) 6/18

ατζαῖπ (acaib) (MR) 12/11

φαῖτελι (faideli) (IO) 11/50

Yunanca kelimelerdeki ĩ karakteri de i sesini vermektedir.

Καῖσερ (Kaiser) (MT) 22/21 okunuşu Kaiser

Καῖαφα (Kaiafa) (MT) 26/3 okunuşu Kaiafa

Σεμεῖ (Semei) (LU) 3/26 okunuşu Semei

2.1.1.3.2. Farsça terkiplerde i sesinin gösterimi

Farsça terkiplerde de tamlama i'si bazen ĩ karakteriyle yazılmıştır. Metinde az sayıda bulunan bu Farsça terkiplerdeki tamlama i'si kelimeye bitişik yazılmıştır. Söyleniş esas alındığı için tamlama yazıda da gösterilmiştir. Metinde Arapça tamlama mevcut değildir.

κιαχινι αζαμ (kahin-i azam) (MT) 26/3

ενδαῖ μαραζ (enva-i maraz) (MR) 1/34

τζεμι σεπζεδατ (cem-i sebzevat) 4/32 (MR)

μούρρι σαφι (mürr-i safi) (MR) 15/23

βουχοῦῖ χαλι (vuku-i hali) (MR) 15/45

χούσνι ναζαρ (hüsn-i nazar) (LU) 1/25

2.1.1.3.3. υ ve ü karakterlerinin i sesi yerine kullanılması

υ karakterinin sadece Yunanca özel isimlerde ünsüz harflerden sonra kullanıldığından i olarak okunduğu görülür.

Συναγογ (Sinagog) (MT) 5/38

Βαβυλον (Vavilon) (MT) 1/11

Συροφοινιχ (Sirofoinik) (MR) 7/26 okunuşu Sirofinik

Κυρηνιος (Kirinios) (LU) 2/3 okunuşu Kirinios

ü karakteri ise her zaman i olarak okunur. ĩ karakteri gibi kendisinden önceki vokalle birleşmeyerek ayrı bir hece olarak telaffuz edilir.

Μωϋση (Moisi) (MT) 17/3 okunuşu Moisi

2.1.1.4. O/o ve Ö/ö ünlülerinin Yazımı

Metinde /o/ sesi ve /ö/ sesi birbirinden ayrı karakterlerle gösterilmiştir. /o/ sesi için o karakteri /ö/ sesi için de ö karakteri kullanılmıştır. /o/ sesi Yunancada

mevcut iken /ö/ sesi mevcut değildir. Bu sebeple Karamanlıcada /ö/ harfi için ö karakteri kullanılmıştır. Örneğin, ὀρτυεχ (örtmek), ἄολ (göl).⁵⁵

ολ (ol) (MT) 14/1

Ονο (Onu) (LU) 2/28

τζοτζουγουμ (çocuğum) (İO) 4/49

Ορατα (Orada) (MR) 9/49

τῶρτ (dört) (MT) 1/17

ἄορ- (gör-) (MT) 2/2

πόϊλε (böyle) (MT) 2/5

τζόλ (çöl) (MT) 3/3

Yunanca kelimelerde sadece o sesi vardır.

Αυγουστοσ (Augustos) (LU) 2/1 okunuşu Avgustos

Σολομον (Solomon) (İO) 10/24

2.1.1.4.1. ω Karakterinin “o” Ünlüsü Yerine Kullanılması

Metinde sadece Yunanca kelimelerde kullanılır.

Ηρωδης (Irodis) (MT) 2/16 okunuşu İrodis

Νωε (Noe) (MT) 24/37 okunuşu Noe

Μωϋση (Moisi) (MR) 9/4 okunuşu Moisi

Ωσαννα (Osanna) (MT) 21/15 okunuşu Osana

Συμεων (Simeon) (LU) 2/34 okunuşu Simeon

2.1.1.5. U/u ve Ü/ü ünlülerinin Yazımı

Metinde /u/ sesi ve /ü/ sesi birbirinden ayrı karakterlerle gösterilmiştir. /u/ sesi için ου, /ü/ sesi için ise öv karakterleri kullanılmıştır.

πουλυνανλαρ (bulunanlar) (MT) 12/3

οτουρτμαλαρηνη (oturtmalarını) (MT) 6/40

χογιουνου (koyunu) (LU) 15/4

ἄουνλερτε (günlerde) (MR) 2/20

κῶφρ (küfr) (LU) 5/21

σὸγιούνμεζ (söyünmez) (MR) 9/43

ὀλεμα (ülema) (MT) 15/1

---

⁵⁵ A.g.e., s. 2.

ιτζουν (içün) (MT) 25/34

σουαλ (süal) (LU) 15/27

Yunancada ü sesi olmadığından metnimizdeki Yunanca kelimelerde sadece “ou” karakterleri ile gösterilen u sesi vardır.

Ζαβουλον (Zavulon) (MT) 3/13 okunuşu Zavulon

Ιησους (İsus) (MR) 5/6 okunuşu Yisus

Γεχουτιλερ (Yehudiler) (İO) 5/1

2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

Çağdaş Yunancadaki ünsüz harfler şunlardır: β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ (ς), τ, φ, χ, ψ.

Sessiz harflerden β, γ, δ, ζ, κ, λ, μ, ν, π, ρ, σ (ς), τ, φ, χ karakterleri metnimizde Türkçe kelimelerin yazımında kullanılmıştır.

2.1.2.1. B/b Ünsüzünün Yazımı

Metinde B, b sesi üst noktalı Β, π karakteri ile gösterilmiştir. Yunanca kelimelerde “b” ünsüzü kullanılmamıştır. Çağdaş Yunancada “b” sesi μπ ikili ünsüzü ile karşılanırken metnimizde bu ses hiç kullanılmamıştır.

Ραππ (Rabb) (MT) 8/2

πόγιουκ (büyük) (MT) 24/24

παχι (baki) (MR) 3/25

εσβαπ (esvab) (LU) 19/35

Που (Bu) (İO) 5/18

2.1.2.2. C/c ünsüzünün yazımı

Metinde C, c ünsüzü üst noktalı Τ,τ ve Ζ,ζ karakterinin bir arada (TZ, τζ) kullanılmasıyla gösterilmiştir.

Τζεσαρετλεν- (Cesaretlen-) (MR) 10/49

τζεβαπ (cevab) (LU) 5/5

τουσετζεχ (düşecek) (LU) 15/12

αντζακ (ancak) (İO) 6/38

ατζαιπ (acaib) (İO) 9/30

τζουμλε (cümle) (RA) 3/15

Yunan alfabesinde C, c sesi mevcut olup harfini karşılayacak bir karakter yoktur. Bu sebeple iki ünsüz bir araya gelip c sesini vermektedir. Metnimizdeki Yunanca kelimelerde bu durumun örneği yoktur.

2.1.2.3 Ç/ç ünsüzünün yazımı

Metinde Ç, ç ünsüzü T,τ ve Z,ζ karakterinin bir arada (TZ, τζ) kullanılmasıyla gösterilmiştir.

τζοx (çok) (MT) 13/17

Τζόυvχι (Çünkü) (MR) 9/6

τζοπανλαρ (çobanlar) (LU) 2/20

τζιφτλιγιν (çiftliğin) (İO) 4/5

Yunan alfabesinde Ç, ç sesi mevcut olup harfini karşılayacak bir karakter yoktur. Bu sebeple iki ünsüz bir araya gelip c sesini vermektedir. Metnimizdeki Yunanca kelimelerde bu durumun örneği yoktur.

2.1.2.4. D/d ünsüzünün yazımı

Metinde D, d sesi Türkçe kelimeler için T, τ karakteriyle Yunanca kelimeler için Δ, δ karakteriyle gösterilmiştir.

ταρηλ- (darıl-) (MT) 26/8

τενιζ (deniz) (MR) 4/1

δούτζαρ (düçar) (MR) 12/40

Τογρου (Doğru) (LU) 10/28

τινλε- (diñle-) (MT) 13/18

μεϊταν (meydan) (MR) 6/56

Τογρου (Doğru) (LU) 7/44

ταϊμα (daima) (İO) 7/7

Yunanca kelimelerde;

Σαδδουχιλερ (Saddukiler) (MT) 16/1 okunuşu Saddukiler

Ηρωδης (Irodıs) (MR) 6/16 okunuşu İrodis

Δαβιδ (David) (MR) 11/10 okunuşu David

Ιουδα (İuda) (LU) 3/27 okunuşu Yuda

Ανδρεασ (Andreas) (MR) 1/16 okunuşu Andreas

2.1.2.5. F/f ünsüzünün yazımı

Metinde F, f ünsüzü Φ,φ karakteriyle gösterilmiştir.

φαιτε (faide) **(MR)** 7/11

φασιτ (fasid) **(MR)** 7/21

φεναληχλαρταν (fenalıklardan) **(LU)** 3/19

ετραφτα (etrafda) **(LU)** 4/14

Yunanca kelimelerde;

Θεοφυλ (Theofil) **(LU)** 1/1 okunuşu (Theofil)

Εφφαθα (Effatha) **(MR)** 7/34 okunuşu (Efatha)

Φιλιππος (Filippos) **(MR)** 8/27 okunuşu (Filipos)

Ιοσιφ (İosif'in) **(LU)** 3/24 okunuşu (Yosif)

2.1.2.6. G/g ve Ğ/ğ ünsüzünün yazımı

G/g ünsüzü Türkçe kelimelerde her zaman kendisinden sonra kalın ünlü harf geliyorsa Γ, γ karakterleriyle gösterilmektedir. Çünkü Γ, γ (gama) harfi Yunancada da kalın okutan bir harftir.

ταλγα (dalga) **(MT)** 14/24

πειγαμπερ (peygamber) **(MT)** 12/17

μουγαγιο (mugayir) **(MT)** 15/3

γαϊρι (gayri) **(MR)** 6/5

γατρ (gadr) **(LU)** 19/8

G/g ünsüzü Türkçe kelimelerde her zaman kendisinden sonra ince ünlü harf geliyorsa K, k karakterleriyle gösterilmektedir.

κελ- (gel-) **(MT)** 2/3

κετζιλ- (geçil-) **(MT)** 8/18

τικερ (diger) **(MT)** 8/21 okunuşu (diger)

Κοκ **(MT)** (Gök)10/7

κορ- (gör-) **(MT)** 13/13

κερεκ (gerek) **(MT)** 16/21

κιρερσενιζ (girerseniz) **(MR)** 6/10

κοντερ- (gönder-) **(MR)** 12/5

Yunanca kelimelerde G/g ünsüzü Γ, γ gama karakteriyle karşılanmıştır.

Γαλιλεα (Galilea) **(MT)** 15/29

Λεγεων (Legeon) **(MR)** 5/10

Γομορρα (Gomorra) **(MR)** 6/11

γ, Γ karakterleri kendisinden sonra ince ünlü geldiğinde y sesini verdiği halde metnimizde bazen g sesini de verdiği olmuştur.

σαγιρτ (şagird) (MT) 18/1

Üst noktalı kapa “x̄” karakteri ile “α” alfa karakteri arasına giren ve altında bir ulama işareti olan ι (yota) karakteri kendisinin okunmayacağını, sadece bu sesi inceltme göreviyle orada bulunduğunu göstermektedir. Bu kelimelerin bugün Türkiye Türkçesindeki telaffuzları bu şekilde olduğu gibi o zaman da aynı şekildedir.

παζιρx̄ιαν (bazirgan) (MT) 13/46

αx̄ιαχ (agāh) (RA) 26/3

x̄ιαχ (gāh) (PRR) 2/16

Türkiye Türkçesinde ince olarak telaffuz ettiğimiz “figan” kelimesi metinde yukarıdaki gibi yazılmadığı ve γ (gama) harfinden sonra geldiği için o devirde de kalın olarak telaffuz edilmekte olduğunu düşünmekteyiz.

φιγαν (figan) (MT) 11/17

2.1.2.6.1. Γ/γ karakterlerinin Ğ/ğ sesi yerine kullanılması

γ, Γ karakterleri Türkçe kelimelerde /ğ/ sesini verdiği de görülmektedir.

αγλα- (ağla-) (LU) 6/26

εγερ (eğer) (MT) 5/20

δεγιλ (değil) (MT) 7/29

x̄ορδουγιού (gördüğü) (MR) 9/15

Ancak metinde Türkçe kelimelerde y, ğ ayrımı belirgin değildir. Kelime y ünsüzü ile yazılabildiği gibi ğ ile de yazılabilir. Bu sebeple kelimenin Türkiye Türkçesindeki yazılışlarını esas aldık.

Bununla birlikte Yunanca kelimelerde kelime ortasında “γ” gammayı tercih ederken Türkçe kelimelerde üst noktalı K, x̄ karakteri G, g sesi yerine kullanılmıştır. Çağdaş Yunancada g sesi kullanılan γx̄ karakteri yerine metinde x̄ karakteri tercih edilmiştir.⁵⁶

2.1.2.7. H/h ünsüzünün yazımı

⁵⁶ A.g.e., s. 2.

Metinde H, h ünsüzü X, χ karakteriyle gösterilmiştir. Bu karakter Arap harfli Türkçedeki ح ve ه sesine karşılık gelmekte olup خ sesi için ise X / üst noktalı χ karakteri kullanılmıştır.

Χαχιατεν (Hakikaten) (MT) 25/45

σηχχατ (sıhhat) (İO) 7/23

ταχχιρ (tahkir) (RA) 3/11

χαϊραν (hayran) (RA) 12/17

Χορος(Ḥoros) (MT) 26/75

χαλx (halk) (LU) 5/1

χαϊμε (hayme) (LU) 9/34

χαπερ (haber) (İO) 4/25

Yunanca kelimelerde ح, خ ayrımı yoktur.

Ζαχχαιος (Zakhaios) (LU) 19/5

Μαλχος (Malhos) (İO) 17/11

Χριστοσου (Hristos'u) (RA) 3/21

2.1.2.8. J/j ünsüzünün yazımı

J sesi için üst noktalı ζ karakteri kullanılmıştır. Yunancada j sesi olmadığı için Yunanca kelimelerde bu karakter kullanılmamıştır.

μούζτε (müjde) (LU) 1/20

εζτερ (ejder) (İOV) 12/4

2.1.2.9. K/k ünsüzünün yazımı

Metinde K, k ünsüzü hem Yunanca hem de Türkçe kelimelerde K, x karakteri vermektedir. Çağdaş Yunancada κ karakteri kullanılırken Grek harfli Türkçede x karakteri tercih edilmiştir. Büyük harfin kullanımında ise herhangi bir farklılık yoktur.

Καπερναουμ (Kapernaum) (MT) 3/14

μελεχ (melek) (MT) 13/49

χαxx (hakk) (MT) 23/18

Κενδι (Kendi) (MR) 6/46

χιμσε (MR) 11/3

K, x karakteri ile alfa karakteri arasına giren altında bir ulama işareti olan ı karakteri kendisinin okunmayacağını, sadece bu sesi inceltme göreviyle orada

bulduğunu göstermektedir. Bu durum -Türkiye Türkçesindeki gibi- K, x karakterinden sonra kalın ünlü harflerin gelip ince okunması gerektiği durumda geçerlidir.

χηζμετχιαρ (hızmetkārım) (MT) 8/6

ασικιαρ (aşikār) (MR) 4/22

χιασε (kâse) (MR) 10/38

χιαχιν (kâhin) (LU) 9/22

2.1.2.10. L/l Ünsüzünün Yazımı

Metinde L, l ünsüzü Türkçe ve Yunanca kelimeler için Λ, λ karakteriyle gösterilmiştir.

λαζημ (lazım) (MT) 26/35

χεϊχελ (heykel) (MR) 12/35

Αλλαχ (Allah) (LU) 4/4

Λαχιν (Lakin) (LU) 21/20

νασηλ (nasıl) (İO) 5/44

Yunanca kelimelerde;

Πιλατοσα (Pilatos'a) (LU) 23/11

Σολομονουν (Solomon'un) (İO) 10/24

2.1.2.11. M/m Ünsüzünün Yazımı

M,m ünsüzünü metinde Türkçe ve Yunanca kelimeler için M,μ karakteriyle gösterilmiştir.

μρας (miras) (MT) 25/34

τεχαμμούλ (LU) 9/41

χιμσελερ (İO) 2/23

Μουχαττες (RA) 3/14

ισμιμι (ismimi) (RA) 9/15

Yunanca kelimelerde;

Μοϋση (Moisi) (MR) 12/19

Μαριαμα (Mariam'a) (LU) 2/34

Καπερναουμα (Kapernaum'a) (LU) 7/1

2.1.2.12. N/n Ünsüzünün Yazımı

N, n ünsüzünü metinde Türkçe ve Yunanca kelimeler için N, n karakteriyle gösterilmiştir.

πενιμ (benim) (MT) 7/23

νεσνεγι (MR) 10/10

χόντερτιλερ (gönderdiler) (LU) 19/15

Νιτζούν (Niçün) (İO) 8/43

Yunanca kelimelerde;

Νεφθαλειμ (Nefthaleim) (MT) 4/13

Νιχοδιμος (İO) 7/50

Ιωαννις (RA) 3/1

2.1.2.12.1. Nasal n'nin Yazımı

Metinde ñ için üst noktalı v karakteri kullanılmıştır. Ancak metnimizde ñ Osmanlı Türkçesinde olduğu gibi nasal n ile yazılan kelimelerde ve genellikle ikinci tekil şahıs iyelik eklerinde kullanılmıştır. İlgi eki ve ikinci çoğul şahıs iyelik ekinde nasal n kullanılmamıştır.

ανλα- (añla-) (MT) 13/19

τινλε- (diñle-) (LU) 10/16

πενζερ (beñzer) (LU) 13/19

σονρα (soñra) (İO) 11/7

γετινλε (yediñle) (MT) 3/14

αγαγηνη (ayağiñi) (MT) 4/6

χαρηντασηνην (karındaşıñın) (MT) 5/23

2.1.2.13. P/p Ünsüzünün Yazımı

Metinde P, p sesi hem Türkçe hem de Yunanca kelimeler için Π, π karakteriyle gösterilmiştir.

Καπου (Kapu) (MT) 24/49

Πειγαμπερ (Peygamber) (MR) 1/2

Παμφυλια (Pamfilia) (RA) 2/10

Καπερναουμ (Kapernaum) (MR) 2/2

2.1.2.14. R/r Ünsüzünün Yazımı

Metinde R, r sesi hem Yunanca hem de Türkçe kelimeler için P, ρ karakteriyle gösterilmiştir.

χαΐραν (hayran) (MR) 10/24

χόρον- (görün-) (MR) 16/11

Ραππ (Rabb) (LU) 9/54

μεμουρ (memur) (İO) 7/45

Yunanca kelimelerde;

Χριστος (Hristos) (MR) 12/35

Καπερναουμ (Kapernaum) (LU) 4/31

Ραββι (Ravvi) (İO) 3/2

2.1.2.15. S/s ünsüzünün yazımı

Metinde S, s ünsüzü Σ, σ karakteriyle karşılanmıştır. Türkçe ve Yunanca kelimeler için farklı bir durum söz konusu değildir.

σεπεπιλε (sebebiyle) (MT) 15/3

σαϊρ (sair) (MR) 4/36

παζηση (bazısı) (LU) 8/5

σουαλ (süal) (LU) 15/27

Yunanca kelimelerde;

Συναγωγ (Sinagog) (MT) 5/38

Καϊσερ (Kaiser) (MT) 22/21

Σεμεϊ (Semei) (LU) 3/26

Arapçadan dilimize geçmiş olan içerisinde peltek s harfi içinde ayrı bir kullanım yoktur. Aynı durum peltek z harfi içinde geçerlidir.

τεσιρατ (tesirat) (PRKR) 1/29

σηκλετ (sıklet) (MT) 13/21

2.1.2.15.1. S/s ünsüzünün farklı bir yazımı

S, s ünsüzü kelimenin son harfi olduğu zaman sadece ç karakteriyle yazılır. Bu durum hem Türkçe hem de Yunanca kelimeler için gereklidir.

χελας (helas) (MT) 1/21

μιρας (miras) (MT) 5/5

λιπας (libas) (MR) 16/5

σηγηρ (sığır) (MT) 22/4

σαγ (sağ) (MR) 12/36

Yunanca kelimelerde;

Ἰακωβος (Íakovos) (MT) 10/3 okunuşu (Yakovos)

Τυρος (Tiros) (MT) 11/21 okunuşu (Tiros)

χελας (helas) (MT) 18/12 okunuşu (helas)

Ἰησους (Íisus) (ÍO) 5/8 okunuşu (Yisus)

Σιμων (Simon) (MR) 6/3 okunuşu (Simon)

Ἰσραηλ (Ísrail) (LU) 2/32 okunuşu (Ísrail)

Üst noktalı σ karakteri yani ş harfi de kelime sonunda üst noktalı ç şeklinde yazılmıştır. Her iki şekilde de kelimenin son yazılan harfi “s/ş” olduğunda bu durum geçerlidir.

πας (baş) (MT) 27/1

ολμους (olmuş) (MR) 1/34

χος (LU) 13/9

πνμεμις (LU) 19/30

2.1.2.16. Ş/ş ünsüzünün yazımı

Metinde ş ünsüzü üst noktalı Σ, σ karakteriyle karşılanmıştır. Türkçe kelimeler için farklı bir durum söz konusu değildir. Yunancada “ş” sesi yoktur.

Ἰσιτιρ (İşidir) (LU) 8/8

εσγια (eşya) (LU) 11/21

σεῖ (şey) (ÍO) 1/51

Σαγιρτ (Şagird) (ÍO) 11/8

πες (beş) (RA) 4/4

2.1.2.17. T/t ünsüzünün yazımı

Metinde T, t ünsüzünü hem Yunanca hem de Türkçe kelimelerde T, τ karakteri vermektedir.

τεμαμ (temam) (MT) 11/1

Ταρλανην (Tarlanın) (MT) 13/36

τουτατζακλαρ (tutacaklar) (MR) 2/21

Τεμισιλ (LU) 8/11

Yunanca kelimelerde,

Ματθαν (Matthan) (MT) 1/15 okunuşu (Mathan)

Τυρος (Tiros) (MR) 3/8 okunuşu (Tiros)

Ατταλειαγια (Attaleia'ya) (RA) 14/26 okunuşu (Attaliya)

2.1.2.18. V/v Ünsüzünün Yazımı

Metinde V, v sesi Β, β (6) karakterleriyle gösterilmiştir. Türkçe ve Yunanca kelimelerin yazımında fark olmamakla birlikte β karakteri kelime başında tercih edilmiş, kelime içerisinde 6 karakteri kullanılmıştır.

εδλενιρσε (evlenirse) (MR) 10/12

βεριλ- (veril-) (LU) 8/10

Βε (Ve) (İO) 10/23

Yunanca kelimelerde;

Δαδιδ (David) (LU) 6/3 okunuşu (David)

βηθεσδα (Vithesda) (İO) 5/2 okunuşu (Vithesda)

Παρμενα (Parmena) (RA) 6/5 (Parmena)

2.1.2.19. Y/y ünsüzünün yazımı

Metinde gamma “Γ, γ” karakteri Y/y ünsüzünü karşılamak için kullanılmıştır. “Γ, γ” karakterinden sonra ince ünlülerden epsilon “ε” (e) veya yota “ι” (i) geliyorsa her zaman “y” sesini vermiştir. Kendisinden sonra kalın bir ünlü geliyorsa “y” sesini vermesi için araya “ι” karakteri girmiş ve y olarak okutmuştur. Bu “ι” karakteri altına bir ulama işareti (͂) olarak, bu sesin okunmayacağı iki harfi birleştirdiği gösterilmiştir. Ayrıca Γ, γ karakterlerinden sonra α, η, ο, ό, ου, όυ karakterlerinden biri geldiğinde araya ι harfi girerse “y” olarak okunur. Fakat arada ι harfi olmazsa “g” olarak okunur.⁵⁷

γανλαρηνα (yanlarına) (MR) 6/48

χαγηγη (kayığ) (MT) 4/22

γιδουκουμ (yüküm) (MT) 11/30

Γινε (Yine) (MT) 13/45

Για (Ya) “seslenme edati” (MT) 19/7

επιγορσουν (MR) 11/28

γιαηοτ (yahod) (İO) 1/25

Γιουνανιερ (Yunaniler) (İO) 7/35

Yunanca kelimelerde;

Γεννησαρετ (Yennisaret) (MT) 14/34

⁵⁷ Yordanoğlu, A.g.e. s. 17.

Γεχουδισταν (Yehudistan) (MT) 19/1

ü ince bir ünlü olduğu halde bu ünlüden önce de ı karakterini kullanmıştır. Buna sebep olarak da ü sesinin Yunancada olmamasını bunun kalın şekli olan u sesinin bulunduğunu ve bu ses gibi kalın olarak düşünüldüğü görüşünderiz.

τζόυμλε (cümle) (MT) 1/17

τεγιού (deyü) (MT) 3/4

χούντουζ (gündüz) (MR) 5/5

2.1.2.19.1. İ karakterinin y ünsüzü yerine kullanımı

Metnimizde hem “y” sesini karşılamak hem de “i” sesi için kullanılan “ı” karakteri metnimizde hece sonlarında “y” sesini karşılamaktadır. Bunun yanında vasıta hal ekinin kelimeye birleşik yazımında da karşımıza çıkar.

σεπεπιύλε (sebebiyle) (MT) 15/3

Σεϊταν (şeytan) (MT) 4/5

αλειχ (aleyh) (MT) 27/1

χειχελ (heykel) (MT) 21/23

εϊλεγινιζ (eyleyiniz) (MT) 22/21

μειβε (meyve) (MT) 12/33

παϊραμ (bayram) (MT) 26/2

γιαϊχαν- (yaykan-) (MR) 7/2

σεϊ (şey) (MR) 11/23

χαϊρετ (hayret) (MR) 16/8

öyle (öyle) (LU) 6/10

τινλεμελεριύλε (dinlemeleriyle) (LU) 8/24

Ei (Ey) (LU) 23/28

τεμεσιύλε (demesiyle) (IO) 8/11

2.1.2.20. Z/z ünsüzünün yazımı

Metinde Z, z ünsüzü için Z, ζ karakteri kullanılmıştır. Arap harfi Türkçede kullanılan ÷ -peltek ze- harfi için ayrı bir kullanım söz konusu olmayıp her zaman aynı karakter tercih edilmiştir. Yunanca özel isimler için de aynı durum geçerlidir.

τζαιζ (caiz) (MT) 27/6

μαχζουν (mahzun) (MR) 10/22

Ζεϊτουνλουx (Zeytunluk) (MR) 13/3

ιζζετηεν- (izzetlen-) (**İO**) 14/14

Πιζιμ (Bizim) (**İO**) 19/7

Yunanca kelimelerde;

Ζεβεδαιος (Zevedaios) (**MR**) 5/10

Λαζαρος (Lazaros) (**LU**) 16/24

Οζια (Ozia) (**MT**) 1/9

2.1.3. Yunanca kelimelerin yazımına mahsus karakterler

2.1.3.1. Th/th (Thita) Ünsüzünün Yazımı

Metinde sadece Yunanca kelimelerde kullanılan Θ, θ karakteri th sesini verir.

Βηθσαιδα (Vithsaida) (**MT**) 11/21 okunuşu (Vithsaida)

Γολγοθα (Golyotha) (**MT**) 27/33 okunuşu (Golyotha)

Αβιαθαρ (Aviathar) (**MR**) 2/26 okunuşu (Aviathar)

Θομας (Thomas) (**MR**) 3/18 okunuşu (Thomas)

2.1.3.2. ks (ksi) Ünsüzünün Yazımı

Metinde sadece Yunanca kelimelerde kelime içinde kullanılan Ξ, ξ (ksi) karakteri “ks” sesini verir.

Αλεξανδρος (Aleksandros) (**MR**) 15/21 okunuşu (Aleksandros)

Αρφαξαδ (Arfaksad) (**LU**) 3/36 okunuşu (Arfaksad)

Αλεξανδρειαληλαρ (Aleksandreialılar) (**RA**) 6/9 okunuşu (Aleksandreialılar)

2.1.3.3. Ps/ps (Psi) Ünsüzünün Yazımı

Metinde sadece Yunanca kelimelerde kullanılan Ψ, ψ (psi) karakteri “ps” sesini verir.

Ψαλμος (Psalmos) (**LU**) 20/42 okunuşu (Psalmos)

ΑΠΟΧΑΛΙΨΙΣ (APOKALİPSİS) (**İOV**) okunuşu (Apokalipsis)

2.1.4. Çift ünlüler

Yunancada iki ünlü sesin (karakterin) bir araya gelerek tek bir ünlüymüş (karaktermiş) gibi okunmasına denir. Bu durum metnimizde sadece Yunanca özel isimlerde görülür. Kelimenin okunuş özelliklerini değil de yazılış özelliklerini dikkate aldığımız için ikili ünlüyle yazılan Yunanca özel isimleri transliterasyon metoduyla Latin alfabesine aktardık. Metnimizde görülen ve Çağdaş Yunancada da kullanılan çift ünlüler şunlardır:

2.1.4.1. αι : α ve ι karakterleri bir araya geldiklerinde “e” sesini verirler.

Ἰεσσαί (İessai) okunuşu “İesse” (MT) 1/6

Γαλιλαία (Galilaia) okunuşu “Galiea” (MT) 17/21

Ζεβεδάιος (Zevedaios) okunuşu “Zevedeos” (MT) 20/20

Ἀλφαῖος okunuşu “Alfeos” (MR) 2/14

2.1.4.2. ει : ε ve ι karakterleri bir araya geldiklerinde “i” sesini verirler.

Σαπφείρα (Sapfeira) okunuşu “Sapfira” (RA) 5/2

Καίσαρεια (Kaisareia) okunuşu “Kesaria” (MT) 16/13

Ἐλιακίμ (Eliakeim) okunuşu “Eliakim” (MT) 1 13

Ἰαείρος (İaeiros) okunuşu “Yairos” (MR) 5/22

Ἰορέμ (İoreim) okunuşu “Yorim” (LU) 3/29

2.1.4.3. οι : ο ve ι karakterleri bir araya geldiklerinde “i” sesini verirler.

Συροφοίνιξ (Sirofoinik) okunuşu “Sirofinik” (MR) 7/26

Φοινίκη (Foiniki) okunuşu “Finiki'den” (RA) 15/3

Βεροίαγια (Beroia) okunuşu “Beria'ya” (RA) 17/10

2.1.4.4. ου : ο ve υ karakterleri bir araya geldiklerinde “u” sesini verirler.

Ἐλιούδ (Eliud) (MT) 1/15 okunuşu (Eliud)

Καπερναοῦμ (Kapernaum) (LU) 4/31

Ἰουδα (İuda) (LU) 22/3 okunuşu Yuda

Ἰησοῦς (İsus) (İO) 12/14 okunuşu Yisus

Hem Türkçe hem de Yunanca kelimeler için kullanılan “ou” ikili karakteri yazıldığı gibi okunur.

2.1.4.5. ου̅ : ö ve υ karakterleri bir araya geldiklerinde “ü” sesini verirler. Metnimizde görülen bu özellik Çağdaş Yunancada bulunmamaktadır.

χόυναχ (günah) (MT) 1/21

ὀλτόυρ- (öldür-) (MR) 12/7

ὄυλεμα (ülema) (MR) 14/1

χούτζούχ (küçük) (LU) 12/32

2.1.5. Çift Ünsüzler

Yunancada ardı ardına gelen bazı çift ünsüzler tek bir ünsüzmüş gibi okunur. γγ hariç, ββ, σσ, λλ, νν, μμ, ττ gibi yan yana yazılan sessiz harflerin sadece biri okunur. Yazıda ise iki ses birlikte yazılır.⁵⁸ Bu durum Türkçe kelimeler için geçerli değildir. Yunanca kelimelerde ise kelime başında görülmez.

σαββατο (savvato) okunuşta “savato” (MT) 12/1

Ραββι (Ravvi) okunuşta “Ravi” (İO) 1/49

Βαραββα (Varavva) okunuşta “Varava” (MR) 15/15

Ναασσών (Naasson) okunuşta “Naason” (MT) 1/4

Ὡσαννα (Osanna) okunuşta “Osana” (MR) 11/9

Εμμανουήλ (Emmanuil) okunuşta “Emanuil” (MT) 1/23

Ματθα (Mattha) okunuşta “Matha” (LU) 3/24

Ancak ΓΓ / γγ Yunanca kelimelerde kelime ortasında ng şeklinde okunur.

Ναγγαι (Nangai) okunuşu “Nange” (LU) 3/26

ΙΓΓΙΑΤΕΡΡΑ (İNGİLTERRA) okunuşu “İngiltera”

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ (EVANGELİON) okunuşu “Evangalion”

Harf ayırıcısı “ ” ikili ünlünün (αι, ει, οι, υι, ου) veya (αυ, ευ) bileşiminde ı ve υ karakterleri üstüne konup yan yana yazılan iki ünlünün müstakil okunması gerektiğini gösterir. Bu durum Yunanca özel isimler için geçerlidir.

Μωϋση (Moisi) (MT) 17/3 okunuşu (Moisi)

Σεμει (Semei) (LU) 3/26 okunuşu (Semei)

Βηθσαιδα (Vithsaida) (İO) 1/44 okunuşu (Vithsaida)

2.1.6. Diğer İmlâ Özellikleri

a) AY (αυ) ikili karakterinden sonra β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν, ρ harflerinden biri veya bir ünlü harf gelirse av şeklinde okunur. Aynı şekilde EY (ευ) ikili karakterinden sonra β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν, ρ harflerinden biri veya bir ünlü harf gelirse ev şeklinde okunur.⁵⁹ Bu durum Yunanca kelimeler için geçerlidir.

σταυρος (stavros) (MR) 15/25

Ραγαυδ (Ragav) (LU) 3/35

Νινευη (Ninevi) (MT) 12/41

⁵⁸ Azmi Aksoy, Yunanca Standart Sözlük, İstanbul, Fono, 2009, s. 5.

⁵⁹ A.g.e., s.7.

Λευϊ (Levi) (MR) 2/14

Ευαγη (Eva) (11/3) PRK2

AY (av) ikili harfinden sonra κ, π, τ, χ, φ, σ, ξ, ψ harflerinden biri gelirse bu ikili “af” şeklinde okunur. EY (ev) ikili harfinden sonra κ, π, τ, χ, φ, σ, ξ, ψ harflerinden biri gelirse bu ikili “ef” şeklinde okunur.

b) Metnimizde Yunanca özel yer ve şahıs isimleri Eski Yunancadaki şekilleriyle yazılmıştır. Okunuşun kolaylaşması için farklı bir yazıma gidilmemiştir.⁶⁰

Ἰσαὰχ, Ἰακωβ, Ἰούδα, Φαρῆς, Εσρῶμ, Αμειναδὰδ, Ναασσῶν, Σαλμὼν, Ραχαβ, Ἰωθὴδ, Ρουθ, Ροδοὰμ, Ἀβιὰ, Ἀσὰφ, Ἰωσαφὰτ, Ἄχαζ, Ἡρώδης, Βηθλεεμ, Ἰερουσαλήμ...⁶¹

c) ξ ve ψ karakterlerine çift harf denir. Çünkü her biri ξ (ks) ve ψ (ps) olmak üzere iki ses ifade eder. Bu karakterler Yunanca özel isimler için geçerlidir.⁶²

Ψάλμος (Psalmos) (LU) 20/42

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ (ΑΠΟΚΑΛΪΨΪΣ) (İOV)

Ἀλεξάνδρος (Aleksandros) (MA) 15/21

Ἀλεξάνδρειαλι (Aleksandreialı) (RA) 27/6

2.1.7. Vurgu (Ton)

En az iki heceden oluşan sözcüklerde bir hecenin diğerine göre daha baskılı söylemesine denir. Vurgulanan hecenin ünlüsü üzerine vurgu adını alan küçük bir işaret koyarız.⁶³

Eski Yunancada kullanılan (vurgu) ton işaretleri şunlardır:

1 (´) Yükselen (vurgu) ton: (accentus acutus - psili): Uzun hecede bulunur.

⁶⁰ Bununla ilgili olarak incelediğimiz ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΟΝ “Proskinitarion” (Viyanalı 1799) isimli Yunanca ve Grek harfli Türkçe yazılmış kitapta bir sayfa iki sütuna bölünerek sol tarafına Yunanca, sağ tarafına Grek harfleriyle Türkçesi yazılmıştır. Bu eserdeki kelimeleri incelediğimizde Yunanca bir kelimenin Grek harfli Türkçesinin de aynı şekilde yazıldığı görülmüştür: Καΐαφα (Kaiafa) (MT) 26/3, Καϊνανην (Kaina'nın) LU 3/38, Βηθσαϊδαγα (Vithsaida'ya) (MR) 8/22, Αhaia (Ahaia) PRK2 9/2.

⁶¹ ΝΕΑ ΔΙΑΘΗΚΗ (Nea Diathiki- Ahd-i Cedit) ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ, ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ, ΛΙΒΕΡΠΟΥΛ, 70 Lord Street, The Liverpool Bookseller's Co., Ltd., 1902, s. 1-3.

⁶² A. Triandafilis Manolis, **Küçük Çağdaş Yunanca Dilbilgisi**, Çev. Stathi Pinelopi, Selanik, Selanik Üniversitesi - Çağdaş Yunanca Çalışmaları Enstitüsü Yayınları, 2002, s. 6.

⁶³ A.g.e., s. 8.

2 (`) Alçalan (vurgu) ton: (accentus gravis - dasia): Kısa hecede bulunur.

3 (~) Önce yükselip sonra alçalan (vurgu) ton: (accentus circumflexus - perispomeni)

Bu vurgu işaretlerinden yükselen (vurgu) ton (´) ve alçalan (vurgu) ton (`) işaretleri metnimizde Türkçe kelimelerde kullanılmıştır.

σιζῆ (size) (MT) 8/11

ζεμῶν (zeman) (MT) 14/1

γίνε (yine) (MR) 3/1

πετερῖνι (pederini) (MR) 10/7

τουὰ (dua) (LU) 5/16

χέπισι (hepisi) (İO) 17/10

Yunanca isimlerde ise –bu isimler Eski Yunancaya ait oldukları için- bütün vurgu işaretleri kullanılmıştır.

Μωϋσῆ (Moisi) (MT) 22/24

Ζεβεδαῖος (Zevedaios) (MT) 27/56

Ἰησοῦς (İsus) (MR) 5/13

Σίμων (Simon) (LU) 7/40

Χριστὸς (Hristos) (LU) 23/2

Λάζαρος (Lazaros) (İO) 11/1

Yunancada büyük harflerin üzerine vurgu konmaz. Ancak büyük harfle başlıyorsa ve vurgunun da o harf üzerinde bulunması gerekiyorsa, o zaman büyük harfin sol üst yanına vurgu işareti konulur.⁶⁴ Metinde de hem Türkçe hem de Yunanca kelimeler için bu durum geçerlidir.

Ἰμτι (İmdi) (MT) 7/11

Ἄντζαχ (Ancak) (MT) 9/21

Ἐγερ (Eğer) (MT) 18/15

Ünlü ile başlayan bütün kelimeler nefes işareti de almışlardır. Bu yüzden vurgu ünlü harfe geldiğinde bu iki işaret birlikte kullanılmıştır.

---

⁶⁴ Aksoy, a.g.e., s. 8.

Sessiz harflerin üzerinde vurgu bulunmaz. Tek heceli kelimeler de Yunancada vurgu almazlar.⁶⁵ Fakat metnimizde Türkçe tek heceli kelimelere vurgu işareti konulmuştur.

πὸ (bu) (MT) 25/45

Ράππ (Rabb) (LU) 10/1

2.1.8. Nefes İşaretleri

Eski Yunancada bir kelime sesli harfle başlıyorsa bu ilk sesli harfin üzerine nefes işareti adı verilen bir işaret konulur.⁶⁶ Nefes işaretleri eserin tamamında mevcuttur. Eserde kullanılan nefes işaretleri şunlardır:

Nefes işaretleri: (´) spiritus asper (sert nefes işareti) ve (˘) spiritus lenis (hafif nefes işareti) dir.

Ἰορδανῆς (İordanis) (MT) 4/15

Ἰωαννῆς (İoannis) (LU) 7/24

Ἡρώδης (İrodis) (MR) 6/16

Ἄλλαχ (Allah) (MR) 10/9

ὀύλεμα (ülema) (MR) 15/31

ἐββελ (evvel) (LU) 2/21

ὄλ (ol) (LU) 22/38

Nefes işaretini almış ünlü şayet vurgu işareti de alacaksa vurgu, nefes işaretinin sağına konulmalıdır.⁶⁷

Ἄτζεπα (Aceba) (İO) 4/3

Ἰπν (İbn) (İO) 9/35

Ἐἶ (Ey) (RA) 1/11

Ἄγαρος (RA) 11/28

2.2. Noktalama İşaretleri

Çağdaş Yunancada en çok kullanılan noktalama işaretleri ve karşılıkları şunlardır:

Metinde Geçen Noktalama İşaretleri	Karşılıkları
------------------------------------	--------------

⁶⁵ A.g.e.

⁶⁶ Taşlıkılıoğlu, a.g.e., s. 5.

⁶⁷ A.g.e.

Üst nokta (·)	;
;	?
·	·
,	,
!	!
()	()
[ ]	[ ]

Yukarıda karşılıkları verilen noktalama işaretlerinin kullanım yerleri ve görevleri konusunda Türkiye Türkçesinden çok fazla bir farklılık söz konusu değildir.

2.3. FONETİK ÖZELLİKLER

2.3.1. SES TÜREMESİ

2.3.1.1. Ünlü Türemesi

Genellikle kelimelerin orta hecelerinde görülür.

fidiye < Ar. fidye (**MT**) 20/28

azacık < az+cık (**PRT**) 10/37

biricik < bir+cik (**PRİ**) 11/19

Arapça kökenli olup sonu çift ünsüzle biten bazı kelimelerde TT.’deki gibi ünlü türemesi olmuştur.

katil < Ar. katl (**MT**) 23/31

akıl < Ar. akl (**MT**) 24/46

vakıt < Ar. vakt (**MT**) 24/32

hısım < Ar. hısm, (**LU**) 1/36

rahim < Ar. rahm (**PRİ**) 2/17

TT.’de olduğu gibi bazı Farsça kelimelerin orta hecelerinde de ünlü türemesine rastlanmaktadır.

padişah < Far. pād-şâh (**MT**) 3/1

nerdivan “merdiven” < Far. nerd-bân (**RA**) 21/35

TT.’de olduğu gibi bazı Arapça kökenli kelimelerin sonlarında da ünlü türemesi görülmektedir.

bazı < Ar. ba‘z (MT) 13/4

gayri < Ar. gayr (MR) 3/18

2.3.1.2. Ünsüz Türemesi

Genellikle kelimelerin ilk, nadiren orta hecelerinde görülür.

yılan < ılan (MT) 7/11

yayka- < yıka- (MT) 6/18

yıldız < ıldız (MR) 13/25

havli < avlu < Rum. aule (MR)

14/66

vur- < ur- (MR) 18/13

İçinde çift iki ünlü barındıran bazı Arapça kelimelerde bu iki ünlü arasında bir ünsüz türemesi olduğu görülmektedir.

tebriye < Ar. tebrie (MT) 12/37

tesmiye < Ar. tsmie (MT) 21/13

TT.’deki gibi bazı ekler, kök veya gövdeler ile birleşirken araya bir yardımcı sesler alırlar. Bu yardımcı sesler, duruma göre hem ünlü hem de ünsüz olabilirler.

bu-n- lar (MT) 6/32

eyle-y-iniz (MT) 5/44

de-y-e-siniz (MT) 21/3

yürü-y-elim (PRR) 6/4

taraf-ı-n-da-ki (MT) 19/1

2.3.2. SES DÜŞMESİ

2.3.2.1. Ünsüz Düşmesi

TT.’de olduğu gibi kelimelerin başında, ortasında ve sonunda görülebilir. Metnimizde daha çok damak ünsüzleri ile akıcı ünsüzlerin düştüğü örneklere rastlanmaktadır.

çabucak < çabuk+cak (PRR) 16/20

getiril- < keltürül- (LU) 18/40

ise < erser (MT) 4/3

o⁶⁸ < ol (**MR**) 1/9

inci < yinçü (**MT**) 7/6

otur- < oltur- (**LU**) 20/44

Arapça kökenli kelimelerde de bu düşmenin örneklerine rastlanır.

zai < Ar. zayi' (**MT**) 5/29

vahi < Ar. vahy (**LU**) 2/26

katien < Ar. kat'iyen (**PRK1**) 16/12

müesser < Ar. müyesser (**PRR**) 1/10

raiha < Ar. râyiha (**PRE**) 5/2

mugair < Ar. muğâyir (**PRR**) 16/17

TT.'de olduğu gibi, Eski Türkçedeki çok heceli kelimelerde son; eklerde ise ilk ve son seslerde bulunan ön ve art damak ünsüzlerinin düştüğü örneklere metnimizde de rastlanmaktadır.

yalan < yalgan (**RA**) 5/3

yumurta < yumurtga (**LU**) 11/12

diri < tirig (**MT**) 5/32

kuru < kurug (**MT**) 12/10

kazan- < azgan- (**MR**) 8/36

kapu < kapıg (**LU**) 11/7

sarı < sarıg (**MT**) 28/9

ileri < ilgerü (**MR**) 1/19

başlı < başlıg (**İOV**) 17/7

ölü < ölüg (**PRR**) 4/22

Metnimizde TT.'de olduğu gibi tekleşme yoluyla ünsüz düşmesi örnekleri de görülmektedir. Bu örneklerin çoğu Arapça kökenli kelimelerdir.

eyam < Ar. eyyâm (**MR**) 13/20

cüdam < Ar. cüzzâm (**MT**) 11/5

bil külliye < Ar. bi'l-külliyye (**PRR**) 8/38

memuriyet < Ar. me'muriyye (**RA**) 13/24

---

⁶⁸ TT.'deki *o* işaret sıfatı metnimizde bazen *ol* şeklindedir.

iki < ikki **(MT)** 2/16
otuz < ottuz **(MT)** 13/8
dokuz < dokuz **(MT)** 18/12
tavsiye < Ar. tavsiye **(RA)** 26/10

TT.'de tekleşmeye uğramış birçok Arapça kökenli kelime Osmanlı Türkçesi yazımının etkisiyle asıllarına uygun olarak çift ünsüzle yazılmışlardır.

kulle **(MT)** 21/33
amma **(MT)** 11/4
kassab **(PRK1)** 10/25

TT.'de sadece ekleşme veya birleşme durumlarında ortaya çıkan Arapça bazı kelimelerin sonlarındaki ikiz ünsüzler metnimizde Osmanlı Türkçesi yazımının etkisiyle yalın hâlde iken bile çoğunlukla yazılırlar.

mühimm **(MT)** 23/23
hakk **(MT)** 20/7
müstehakk **(MT)** 5/21
şerr **(MR)** 3/4
Rabb **(İO)** 4/2
zıdd **(PRR)** 10/21

Ayrıca metnimizde Arapça aslında sonunda ikiz ünsüz olmadığı hâlde ekleşme veya birleşme sırasında ikizleşen “af” kelimesi metnimizde Osmanlı Türkçesi yazımının etkisiyle Arapça aslına uygun olarak yazılmıştır.

afv **(MR)** 1/4

Arapça ve Farsça kökenli kelimelerde bulunan ayın ve hemze sesleri metnimizde genellikle düşmüştür.

tamakarlık < tamah-kârlık **(LU)** 12/15
tayin < Ar. ta'yîn **(MT)** 27/9
şemdan < Far. şem'-dân **(MT)** 5/15
maşale < Ar. meş'ale **(İO)** 18/3
mamuriyet < Ar. ma'mûriyyet **(PRK1)** 14/3
lanet < Ar. la'net **(MR)** 11/21
ruya < Ar. rü'yâ **(LU)** 1/22

mada < Ar. mâ'adâ (MR) 6/9
şeriat < Ar. şerî'at (İO) 1/17
zaif < Ar. za'îf (RA) 20/35
vaz < Ar. va'z (MT) 3/3
müteallik < Ar. müte'allik (MR) 9/42
talim < Ar. ta'lîm (MT) 4/23
heyet < Ar. hey'et (LU) 3/22
süal < Ar. su'âl (İO) 4/52

Bu sesler bazı kelimelerde yerini ya /y/ ünsüzüne ya da /i/ ünlüsüne
brakmıştır.

niymet < Ar. ni'met (MT) 7/11
fiilen < Ar. fi'len (İOR1) 3/18
meyyus < Ar. me'yûs (PRK2) 1/8

2.3.2.2. Ünlü Düşmesi

İlk hecede nadiren görülür.

şimdi < uş imdi (MT) 9/18
şol < uş ol (MT) 13/20
sıcak < ııcak (LU) 12/55
kilise < Yun. ekklesia (MT) 16/18

Metnimizde ünlü düşmesi, TT.'de olduğu gibi, genellikle kelimelerin orta
hecelerinde meydana gelmektedir. Metnimizde görülen bu örneklerin bazıları TT.'de
yoktur.

üzre < üzere (MT) 1/18
kötrüm < kötürüm (MT) 4/24
brak- < brak- (MT) 3/15 ~ brak- (MT) 22/26
uyku < uyuku (MT) 13/36
beñzeyor < beñize- (MT) 14/71
uçrum < uçurum (MR) 5/13
tükrül- < tükürül- (LU) 18/33
süprül- < süpürül- (MT) 12/45
çağrıl- < çağırıl- (RA) 24/2

göksler < göğüsler (LU) 23/48

aşlan- < aşılan- (PRR) 11/17

karşı < karışu (MT) 5/38

karanlık < karañuluk (LU) 11/35

kimse < kim ise (MT) 6/24

ora < ol ara (MR) 1/13

bağrış- < bağırış- (İO) 19/29

traş < Far. tırâş (RA) 18/18

TT.'de olduğu gibi son hecelerinde dar ünlü bulunan iki heceli bazı kelimeler, isim çekim eki ya da iyelik eki aldıklarında sonlarında bulunan dar ünlü düşer.

oğul > oğlun (MT) 11/27

ağız > ağızı (İO) 2/7

boyun > boynuna (MT) 6/27

Bununla beraber metnimizde TT.'de ünlü düşmesine uğramış kimi kelimelerdeki orta hece ünlülerinin korunduğu görülmektedir.

buyurul- (MT) 2/15

peşiman (MT) 21/30

hepisi (MT) 18/26

yalınız (MT) 10/42

uğuruna (PRR) 14/15

Orta hecede görülen ünlü düşmesi Türkçe olmayan bazı kelimelerde de görülebilmektedir.

fahşelik < fâhişelik (MR) 7/21

TT.'de sonlarında çift ünsüz bulunan alıntı kelimelerde türemiş orta hece ünlüleri, ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında düşerler. Metnimizde ise bu tür kelimeler çoğunlukla asıllarına uygun olarak kullanılmışlardır.

ömr (PRK1) 15/19

izn (MT) 8/21

hatrını (MT) 22/16

hıtra (PRR) 2/12

hatrlarına (LU) 1/66

fehmsiz (MR) 7/8
hükmlü (LU) 4/32
sihrbaz (RA) 13/6
kibrilen- (PRK1) 13/5
zihn (PRK2) 3/14
özr (PRK2) 7/11
neslerine (PRG) 3/16
mührlen- (PRE) 1/14
resm (MT) 17/24
şükr et- (MT) 14/23
hayrlı (MT) 5/30
nesl (MT) 12/42
küfr (LU) 5/21
sabr (PRR) 2/7
fikrleri (PRK1) 3/20
bilaks (PRK2) 2/7
hapsda (MT) 25/36
hükm ed- (MR) 10/33
ism (MT) 10/2
şehir (MT) 9/35
ecr (MT) 6/2
hükmdar (MT) 20/25
nesller (LU) 1/48

Metnimizde, TT.'de olduğu gibi, ile edatı ekleştiğinde ilk ünlüsü düşer.

vasıtalarıyle < vasıtaları ile (RA) 15/4
demeleriyle < demeleri ile (LU) 24/23
onunla < onun ile (MR) 14/43
gayetle < gayet ile (MT) 2/16
ademlerle < ademler ile (İO) 17/6
giderken < gider iken (RA) 9/3
böyleyken < böyle iken (RA) 15/10

valisiyken **(RA)** 18/12

üzereyken **(RA)** 18/14

2.3.2.2.1. Hece Düşmesi

Metnimizde çok fazla örneği yoktur.

şimden soñra < şimdiden soñra **(MT)** 26/29

yokdur < yok turur **(MR)** 8/3

2.3.2.2.2. Kaynaşma

Metnimizde bazı kelimelerin TT.'deki gibi ayrı hecelerdeki yan yana gelen ünlülerin kaynaştıkları görülür. Bu durum daha çok birleşik kelimelerde görülür. Bu kaynaşmaların çoğu artık kalıplaşmış bir özellik göstermektedirler.

böyle < bu ile **(MT)** 2/5

şöyle < şu ile **(MR)** 2/12

öyle < o ile **(MR)** 4/13

nesne < ne ise ne **(MR)** 1/45

kimesne < kim ise ne **(İO)** 2/24 ~ kimse 2/7 **(MR)**

nasıl < ne asıl **(MT)** 7/5

yirmi < yigirmi **(LU)** 14/31

seksen < sekiz on **(LU)** 2/37

doksan < dokuz on **(MT)** 18/12

ora < ol ara **(MR)** 1/13

bura < bu ara **(MT)** 8/29

söyleyemedim < söyleye umadım **(PRK1)** 3/1

2.3.2.2.3. Ünlü Çatışması

Türkçe kelimelerde oldukça azdır.

çauş < çavuş **(RA)** 16/34

TT.'de olduğu gibi, ünlü çatışması metnimizde de çoğunlukla alıntı kelimelerde görülür.

taam **(MT)** 9/11

muayyen **(RA)** 17/26

reis **(MT)** 9/18

saat **(MT)** 9/22

tabii (PRR) 1/26

dua (MT) 14/23

Metnimizde Yunanca asıllı özel isimlerde de bu tür örneklere bolca rastlanmaktadır.

İoil (RA) 2/16

Paulos (RA) 13/7

Saul (RA) 9/17

İerusalım (MT) 2/3

Kaisareia (MT) 16/13

Klaudios (RA) 11/28

2.3.3. BENZEŞME

2.3.3.1. Yerine Göre Benzeşme

2.3.3.1.1. İlerleyici Benzeşme

Metnimizde hem Türkçe kökenli hem de yabancı kelimelerde görülebilir.

seksen < sekiz on (LU) 2/37

yalnız < yalın öz (MT) 10/42

nere < ne ara (MT) 15/34

değirmen < tegirman (MR) 9/42

hasta < Far. haste (İO) 11/4

tevatur < Ar. tevâtür (MR) 12/7

kötülük < kötülük (MR) 15/14

canavar < Far. cân âver (RA) 10/12

para < Far. pâre “parça” (MR) 6/41

yaklaşmışdır < yaklaşmışdur (MT) 3/2

maya < Far. mâye (MT) 13/33

Bunun yanı sıra TT.’de ilerleyici benzeşmeye maruz kaldıkları hâlde metnimizde orijinal şekillerini koruyup benzeşmeye uğramayan örnekler de vardır.

heman (MT) 4/22

aceba (MT) 7/9

henüz (LU) 24/41

adem (İO) 1/7

faide (MT) 16/26

2.3.3.1.2. Gerileyici Benzeşme

Metnimizde, TT.'de olduğu gibi, daha çok alıntı kelimelerde görülen bir olaydır.

fetir < Ar. fitr (MT) 26/17

zincir < Far. zencîr (MR) 5/3

kese < Far. kîse (MR) 13/34

hava < Far. hevâ (LU) 8/5

bazirgan < Far. bâzârgân (MT) 13/46

maşale < Ar. meş'ale (İO) 18/3

çırağ < Far. çerâğ (MR) 4/21

fitil < Ar. fetîl (MT) 12/21

Bunun yanı sıra TT.'de gerileyici benzeşmeye maruz kaldıkları hâlde metnimizde orijinal şekillerini koruyup benzeşmeye uğramayan örnekler de vardır.

seray (RA) 23/35

serhoş (MT) 24/49

şemdan (MT) 5/15

zeman (MT) 7/2

temamen (MT) 3/12

tesallut (MT) 20/25

ehali (İO) 4/29

behane (RA) 15/3

tehammül (PRK1) 4/12

lutfen (RA) 24/4

hızmet (MT) 25/44

heraret (LU) 22/44

kaşki "keşke" 19/43 (LU)

2.3.3.2. Ünlü Benzeşmeleri (Ünlü Uyumları)

2.3.3.2.1. Dil Benzeşmesi (Büyük Ünlü Uyumu, Kalınlık-İncelik Uyumu)

Türkçe kelimelerde genellikle kalınlık-incecik uyumuna uyulduğu görülür.

uzakdan (MT) 11/13

ölülerden (MT) 12/25

karındaş (MR) 1/16

ağlayıb (MT) 2/18

durdurdu (MT) 9/36

hangı (MT) 10/11

Metnimizde, TT.'deki gibi, bazı kelimelerin bu benzeşmeye uymadığı da görülür.

işbu < uş bu (İO) 2/11

inan- < inan- (MT) 8/13

Sonlarında ince /a/ ya da ön damak ve avurt ünsüzleri bulunan yabancı asıllı kelimeler, TT.'de uyum dışına çıkarlar. Bu durum metnimizde de görülür.

kabule (PRT1) 1/15

kalbin (MT) 5/28

hakikaten (MR) 3/28

Bununla beraber metnimizde bu tür kelimelerin, TT.'den farklı olarak, bazen dil benzeşmesine uydukları da görülmektedir.

sıhhatı (RA) 3/17

dikkatlıca (RA) 22/3

harflar (LU) 23/38

saatda (MT) 10/20

kavmlar (PRR) 15/11 ~ kavmler (RA) 4/28

ahdın (MT) 26/29

2.3.3.2.1.1. Uyumdan Kaçan Ekler

Metnimizde zaman zaman uyumdan kaçan ekler şunlardır:

Aitlik eki (-ki):

soñraki (MT) 19/30

karşınızdaki (MT) 21/2

altındaki (MR) 6/11

Yönelme, bulunma ve ayrılma hâl ekleri (-e, -de, -den):

vücade (İO) 1/3

ande (LU) 4/5

mahalde (LU) 11/1

anden (MR) 7/5

zemanden (MR) 9/21

Eşitlik eki (-ce):

tenhace (MT) 9/1

Vasıta hâli eki (-le):

vasıtasıyla (MT) 2/15

vahi olunmayla (MT) 2/22

bulmayla (MT) 12/45

onunle (MT) 12/46

İsimden fiil yapma eki (-len-):

paklen- (MT) 8/3

parale- (RA) 20/11

Ayrıca metnimizde “dek” edatı ek gibi düşünülmüş olup kalınlık-incelik uyumuna tabi olmaz. Bu edat metnimizde her zaman kendinden önceki kelimeye bitişik olarak yazılmıştır.

duruncayadek (MT) 2/10

çıkıncayadek (MT) 10/11

mayalanıncayadek (MT) 13/33

koyuncayadek (MT) 22/44

buluncayadek (LU) 15/8

Bazı alıntı kelimelerin TT.’de uyum dışı iken metnimizde benzeşme yoluyla kalınlık-incelik uyumuna tabi oldukları dikkatleri çekmektedir.

zından (MT) 6/17

nufus (RA) 2/42

ruya (RA) 9/12

mühkem (PRK1) 16/13

mühtelif (PRK2) 6/14

ası “asi” (PRR) 10/21

müteber (MT) 15/43

mucizeler (MR) 6/3

mucibince (RA) 23/3 ~ mucibince (MR) 7/5

mahsulsuz (**MR**) 4/20
düşmen (**MT**) 5/44
vakı (**LU**) 1/8
mehkeme (**İO**) 19/13 ~ mahkeme (**RA**) 18/16
ülüfe (**LU**) 3/14

2.3.3.2.2. Dudak Benzeşmesi (Küçük Ünlü Uyumu, Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu)

Metnimizde Türkçe kelimelerde düzlük yuvarlık uyumuna genellikle uyulmuştur.

soñra (**LU**) 1/24
onlardan (**MT**) 6/30
sözler (**MR**) 10/24
suçsuz (**PRK1**) 1/8
utanmaz (**LU**) 18/3
boşanmış (**MT**) 5/32
koca (**MT**) 19/10
kuşat- (**MR**) 12/1

TT.'de olduğu gibi, metnimizde de bazı kelimeler bünyelerinde barındırdıkları dudak ünsüzleri nedeniyle küçük ünlü uyumuna uymamışlardır.

çamur 2/22 (**PR2U**)
tavuk 23/37 (**MT**)
yağmur 14/17 (**RA**)
çabuk (**İO**) 20/4

TT.'de benzeşme yoluyla bu uyuma tabi olan bazı alıntı kelimelerin metnimizde orijinal şekillerini korudukları, yani küçük ünlü uyumuna tabi olmadıkları dikkati çekmektedir. Bu durum, Osmanlı Türkçesi yazımının etkisiyle meydana gelmiş olmalıdır.

çünkü (**İO**) 1/15
mümkün (**MT**) 8/28
müdür (**RA**) 16/24

2.3.3.3. Ünlü-Ünsüz Benzeşmesi

2.3.3.3.1. Tonlulaşma (Sedalılaşma)

2.3.3.3.1.1. Kelime Tabanlarında Tonlulaşma

TT.'de olduğu gibi, metnimizde de kelimelerin ilk ve orta hecelerinde tonlulaşmış örnekleri rastlanabilmektedir. Orta hecelerde görülen sedalılaşma, ünlülerin ünsüzlere etkisiyle oluşmuştur. Metnimizde görülen sedalılaşma rnekleri TT.'de olduğu gibi $t > d$, $g > ğ$, $k > g > ğ$, $p > b$, $ç > c$ değişmeleri şeklinde ortaya çıkmaktadır.

dnder- < tnder- (**RA**) 13/8

dağ < tag (**MT**) 14/23

deniz < teñiz (**LU**) 6/17

gümüş < kmş (**LU**) 15/8

dudak < tudak (**PRR**) 3/13

değil < degül (**İO**) 1/20

kadın < katun (**LU**) 18/6

çabuk < Far. çâpk (**İO**) 20/4

çadır < Far. çetr (**RA**) 7/43

acık- < açık- (**RA**) 10/10

gece < kiçe (**MT**) 4/2

inci < yinçü (**MT**) 13/45

yedi < yeti (**LU**) 2/36

acı < açıg (**RA**) 2/46

nice⁶⁹ < neçe (**MT**) 3/7 ~ niçe (**PRR**)

16/2

TT.'de olduğu gibi, iki ünlü arasında kaldığı hlde tonlulaşmayan örnekler metnimizde de bolca geçmektedir.

batı (**LU**) 12/54

yatak (**MR**) 4/21

otur- (**MT**) 4/16

sekiz (**LU**) 1/59

tepe (**LU**) 3/5

köpek (**MT**) 7/6

---

⁶⁹ Metnimizde bu kelimenin *niçe* şekline de sıklıkla rastlanmaktadır.

sıpa **(MT)** 21/2
uçurum **(LU)** 8/33
kapu **(MT)** 6/6
açık **(İO)** 21/8

Ayrıca TT.'de tonlu olan bazı ünsüzlerin metnimizde tonsuz oldukları görülmektedir.

tepret- **(MT)** 23/4
kıcırdı- **(MT)** 25/30
vaptis **(MT)** 3/1
ħoros **(MR)** 13/35
filislen- **(LU)** 21/30
senaat **(RA)** 18/3
göksü “göğüsü” **(LU)** 18/13

TT.'de tonsuz olan bazı ünsüzlerin ise metnimizde tonlu oldukları dikkati çekmektedir.

ayırd **(RA)** 15/10
süd **(PRK1)** 3/2
dürlü **(MT)** 9/35
duzak **(MT)** 22/15
sevinc **(MT)** 5/14
borc **(MT)** 18/25
gec **(MT)** 11/11
kab **(MT)** 25/4
yigid **(MR)** 14/52
kulac **(RA)** 27/28
caba **(PRK1)** 9/18
ac **(LU)** 1/53
oruc **(LU)** 5/34
ödünc **(LU)** 6/34
kılıc **(MR)** 14/49
ağac **(MT)** 3/10

medre (**İO**) 2/6

övkelen- (**PRE**) 4/28

2.3.3.3.1.2. Tabanların Son Sesleri ve Eklerde Tonlulaşma

Metnimizde iki ünlü arasında kalan tonsuz ünlülerin, TT.'deki gibi, tonlulaştıkları görülmektedir.

padişahlık + ı > padişahlığı (**MT**) 18/4

yolculuk + u > yolculuğu (**RA**) 1/12

ağaç + ı > ağacı (**MT**) 12/33

art + ı > ardı (**MT**) 14/13

kayık + a > kayığa (**MR**) 4/37

yatak + ı > yatağı (**İO**) 5/8

yaklaştık + ı > yaklaştığı (**RA**) 9/3

kanat + ı > kanadı (**İOV**) 12/15

git + e > gide (**MT**) 8/9

İki ünlü arasında kaldıklarında TT.'de tonlulaşmayan bazı kelimelerin metnimizde TT.'nin aksine tonlulaşmış şekillerinin varlığı dikkati çekmektedir. Bu örneklerin daha çok t > d sedalılışması ile ilgili oldukları görülmektedir.

otladanlar (**MT**) 8/33

işidince (**MT**) 22/7

yudan (**MT**) 23/24

aldadıcı (**MT**) 27/63

dağıdıb (**İO**) 6/11

işiden (**MR**) 4/24

Bunun yanında metnimizde, TT.'de olduğu gibi, iki ünlü arasında kaldığı hâlde tonlulaşmayan örnekler de bulunmaktadır.

ot + u > otu (**PRT2**) 9/19

çöp + e > çöpe (**MT**) 7/3

öp - erek > öperek (**LU**) 7/38

suç + u > suçu (**PRR**) 5/15

uç - ub > uçub (**İOV**) 8/13

biç - ecek > biçecek (**PRG**) 6/7

iç - ecek > içecek (MT) 20/23

saç - ıb > saçıb (İOV) 18/19

variyet + i > variyeti (MT) 19/21

sat - ıcı > satıcı (MT) 21/12

Yukarıdaki duruma benzer şekilde tat - ınca > tatinca 27/34 (MT) kelimesi de metnimizde TT.'den farklı olarak tonlulaşmamış şekilde yer almaktadır.

Ayrıca metnimizde -Osmanlı Türkçesi yazımının etkisiyle- -Ip / -Up zarf-fiil eki her zaman tonlu şekilde yazılmıştır.

varıb (MT) 2/9

dikib (MT) 21/33

ölüb (MR) 12/19

bragıb (MT) 26/44

varıb (MR) 1/31

dağıdıb (İO) 6/11

temamlamayıb (PRK2) 9/12

2.3.3.3.1.3. Yabancı Asıllı Kelimelerde Tonlulaşma

Arapça ya da Farsça kökenli birçok kelimenin son seslerinin metnimizde, TT.'nin aksine, orijinaline uygun olarak tonlu şekilleriyle yer aldıkları görülür.

feryad et- (MT) 20/30

kasd et- (MT) 21/46

şedid (MT) 24/21

evlad (MT) 7/11

muhtac (MT) 6/8

mahbes (MT) 18/30

mübtela (MT) 9/20

sebeb (MT) 18/8

yahod (MT) 5/36

oruc (MR) 2/18

şübhe (MR) 11/23

cevab (MT) 3/15

ibtal (MT) 5/17

kalb (MT) 12/33
der akab (MR) 4/39
azab (MR) 5/8
esvab (MR) 2/21
iztirab (MR) 6/50
ibtida (LU) 1/1
isbat (RA) 1/3
dane (MR) 8/6
aid (MR) 8/33
şagird (MR) 8/33
hoşnud (MR) 15/15
ümid (LU) 6/34
cellad (MR) 6/27
cihed (LU) 1/3
gazab (MT) 3/7

Bu tür kelimeler doğal olarak ek aldıklarında da tonluluklarını sürdürmeye devam ederler.

kitabın (İO) 7/38
tacı (İO) 19/5
ümide (PRR) 15/4
cevabı (MR) 11/29
esvabı (MT) 9/16

2.3.3.3.2. Dudaksıllaşma

Metnimizde dudaksıllaşma örnekleri azdır. Bunlar da genellikle /g, ğ/ > /v/ değişmesi şeklinde gelişmiştir.

kog- > kov- (MT) 23/35
taguk > tavuk (MT) 23/37

Metnimizde TT.'nin aksine dudaksıllaşmamış örnekler daha fazladır.

göğercin (MR) 1/10
donuz (MT) 8/31
konşu (MT) 19/19

zenbil (MR) 8/9
soğuk (MT) 10/42
anbar (MT) 3/12
zanbak (MT) 6/28
tenbel (MT) 25/26
kılağuz (MT) 15/12
oğala- (LU) 6/12

2.3.3.3.3. Sızıcılaşma

Metnimizde bazı patlamalı ünsüzlerin sızıcı ünsüzlere dönüştüğü görülür.

akşam > aḥşam (MT) 8/15

takı > daḥi (MR) 2/12

2.3.3.3.4. Akıcılaşma

Metnimizde patlamalı ünsüzlerin en çok /y/ akıcı ünsüzüne dönüştüğü örneklerle rastlanmaktadır.

öyren- < öğren- (MT) 11/29

iyne < igne (MT) 19/24

döy- < dög- (MT) 20/19

seyirt- < segirt- (MT) 27/48

eylence < eglence (PR1U) 4/3

eyri < egri (LU) 3/5

ayır- < adır- (MT) 10/36

yayan < yadagin (MR) 6/33

koy- < kod- (MR) 5/5

giy- < ked- (LU) 8/27

ayak < adak (LU) 1/77

yay- < yad- (MT) 4/24

2.3.3.4. Ünsüz-Ünlü Benzeşmesi (Ünsüzlerin Ünlülere Etkisi)

2.3.3.4.1. Ünlü Daralması

Metnimizde bazı kelimelerdeki geniş ünsüzler, TT.'deki gibi, darlaşmışlardır.

yürü- < yörü- (MT) 11/5

yine < yana (MR) 3/1

uğur < ogur **(PRR)** 14/15
giy- < ked- 8/27 **(LU)**
güven- < gögen- **(MT)** 27/43
güzel < gözel **(MR)** 7/9
dışarı < taşgaru **(MR)** 7/15
nice < neçe **(MT)** 6/28
imdi < amtı **(MT)** 3/8
işidil- < eşidil- **(MR)** 2/2
anison < anason **(MT)** 23/23
kızıcığaz < kızcagaz **(MR)** 5/23
siviş- < seviş- **(PRG)** 2/4

Metnimizde geçen *buğa* kelimesi, TT.'nin aksine, orijinalindeki gibi dar ünlülü şekildedir.

buğa “boğa” **(RA)** 14/13

Bunun yanında TT.'de darlaşmış olduğu hâlde metnimizde düz şeklini muhafaza eden örnekler de vardır.

deyerek **(MT)** 9/27
yeyecek **(MR)** 6/36
endir- **(LU)** 1/56
eyilik **(LU)** 6/28
gömrükcü **(MT)** 11/19
böyü- **(MT)** 6/28
göya **(MR)** 4/27
göna gön **(PRR)** 12/6
keremid “kiremit” **(LU)** 5/19
reca **(MT)** 8/5
osanmamak **(LU)** 18/1
yokarı **(MT)** 27/51
korak “kurak” **(LU)** 11/24
eyi **(MT)** 3/10
sınor “sınır” **(MT)** 2/16

gömürden- (**İV**) 10/3

Ayrıca metnimizde bazı kelimelerin, TT.'de olduğu gibi, darlaşmanın tersine bir genişlemeye maruz kaldıkları görülmektedir.

beş < biş (**MT**) 14/19

gece < kiçe (**MR**) 4/27

ertesi < irtesi (**MR**) 11/12

yedi < yiti (**İO**) 4/52

bulut < bulıt (**MT**) 17/5

boz- < buz- (**MT**) 5/19

dokan- < dokun- (**LU**) 7/14

Bu durum alıntı kelimelerde daha fazla karşımıza çıkmaktadır.

tez < Far. tîz “tez, acele” (**MT**) 5/25

habes < Ar. habîs “pis, uğursuz” (**PRR**) 1/26

mağferet < Ar. magfîret (**LU**) 18/13

resalet < Ar. risâlet (**RA**) 1/24

resale < Ar. risâle (**PRR**) 16/22

yağod < Far. yâhûd “yahut” (**MT**) 12/5

noksan < Ar. nuksân (**MR**) 10/21

zenbil < Ar. zinbîl (**RA**) 9/25

dost < Far. dûst (**MT**) 11/19

fetir < Ar. fitr (**MR**) 13/37

ergavani < Far. erguvânî (**MR**) 15/17

TT.'de darlaşmaya uğradığı hâlde metnimizde orijinal şeklini muhafaza eden kelimeler de vardır.

hisab “hesap” (**MT**) 25/20

Metnimizde, TT.'den farklı olarak, sonu /a/ ya da /e/ ile biten kelimelere /y/ yardımcı sesinin geldiği durumlarda çoğu zaman darlaşma olmaz.

yeyen (**LU**) 14/15

edinmiyor (**MR**) 4/39

işleyorlar (**MT**) 12/2

ağlayorsunuz (**MR**) 5/39

bulmayorum (**LU**) 23/5

isteyor (MR) 3/32
deyerek (MT) 15/22
deyor (MT) 26/19
işitmeyormusun (MT) 27/14
deyerek (MR) 5/12
yeyecek (LU) 9/12
yaşayor (PRK1) 6/9
arayar (MR) 1/37
arayar idiniz (LU) 2/49
yeyorlar idi (LU) 6/2

2.3.3.4.2. Ünlü Düzleşmesi

Metnimizde TT.'de olduğu gibi bazı kelimelerin ünlülerinin yuvarlak iken çeşitli fonetik sebeplerden dolayı düzleştiği görölmektedir.

artuk > artık (MT) 19/6
büt- > bit- (LU) 4/7
degül > değil (MT) 2/6
delük > deliğinden (MT) 19/24
temür > demir (RA) 12/10
kendü > kendi (MT) 1/24
yinçü > inci (MT) 7/6
eksük > eksik (PRK1) 8/9
töpü > tepe (MT) 3/5
ılduz > yıldız (LU) 21/25

Bunun yanında TT.'de düzleşmeye uğramış kimi kelimeler orijinal şekillerini koruyarak metnimizde yuvarlak şekilde yer almaktadırlar. Bu örneklerin bir kısmı Türkçe kökenli, bir kısmı yabancı kökenli kelimelerden oluşmaktadır.

fursat (MT) 26/16
furun (MT) 6/30
furtuna (RA) 27/20
zeytunluk (MR) 13/3
çarşu (MT) 11/17

derun (LU) 4/33
müsafir (LU) 19/7
içün (MT) 2/18
deyü (MT) 2/18
niçün (MT) 14/32
beru (MR) 5/25
altun (MT) 23/17
satun almak (MT) 27/7
punar (PRR) 15/5

2.3.3.4.3. Yuvarlaklaşma

Metnimizde kimi kelimelerdeki dar ünlülerin bazı dudak ünsüzleri nedeniyle yuvarlak ünlüye dönüştüğü görülür. Bu kelimelerin bir kısmı TT.'de de aynı şekilde kullanılmaktadır. Bu örnekleri çoğu kelimelerin bünyelerinde bulunan dudak ünsüzlerinin etkisiyle yuvarlaklaşmışlardır. Yuvarlaklaşmanın sonucunda bazı kelimeler düzlük-yuvarlaklık kuralı dışına çıkmışlardır.

sevgüli < sevgili (MT) 3/17
yapucu < yapıcı (MT) 21/42
kapu < kapıg (MT) 6/6
bukağu < bukağı (MR) 5/4
büyük < bedük (MT) 5/20
çamur < çamır (PR2U) 2/22
koru- < kori- (LU) 7/44
unut- < unıt- (MR) 8/14
savur- < savır- (MT) 3/12
küçük < kiçig (LU) 9/48
oku- < okı- (MR) 8/7

Bunun yanında TT.'de yuvarlaklaşmış kimi kelimelerin metnimizde orijinal şekillerini koruduğu görülmektedir. Bu örneklerin çoğu alıntı kelimelerdir. Metnimizde görülen bu durum Osmanlı Türkçesi yazımının etkisiyle izah edilebilir.

divar “duvar” (MT) 6/21
mümkün “mümkün” (MT) 8/28

nevbet “nöbet” (MR) 6/48
tevbe “tövbe” (MR) 1/4
kulibe “kulübe” (PRK2) 5/1
müdür “müdür” (RA) 16/24
çıbuğu “çubuk” (İO) 15/2

2.3.3.4.4. İncelme

Metnimizde, TT.’de olduğu gibi, hem tam inceleme hem de yarı inceleme örnekleri bulunmaktadır.

yeşil < yaşıl (MR) 6/39
dil < til < tıl (MR) 7/34
işte < uşda (MT) 9/32
yürü- < yorı- (MT) 11/5
içün < uçun (MT) 12/10
inan- < ınan- (MR) 9/42
yine < yaña (LU) 11/8
şış < şış (LU) 7/34
yeni < yañı (MT) 9/16

Metnimizdeki örneklerin bazıları TT.’de görülmez.

düman < duman (RA) 13/11
irak < ırak “uzak” (PRE) 2/13
beklendir- “paklandırmak” (PRR) 9/19
bürüşük < buruşuk (PRE) 5/27

Bunun yanında TT.’de incelemeye uğradığı hâlde metnimizde incelenmemiş bazı kelimelere de rastlanır.

hangı “hangi” (MT) 10/11
ana “anne” (LU) 7/12
karındaş “kardeş” (MT) 1/2

Metnimizde ayrıca birçok alıntı kelimenin de incelemeye uğradığı dikkati çekmektedir. Bu kelimelerin bazıları TT.’de de incelenmişken çoğunluğu TT.’de incelemeye maruz kalmamıştır. Metnimizde görülen alıntı kelimelerdeki bu inceleme olayı da hem yarı inceleme hem de tam inceleme şeklinde ortaya çıkmıştır.

cübbe < Ar. cubbe **(MT)** 5/41
cümle < Ar. cumle **(MT)** 6/29
sedef < Ar. sadef **(LU)** 11/42
kale < Ar. kal'a **(RA)** 21/34
seda < Ar. sadâ **(RA)** 2/2
mühtac < Ar. muhtâc **(MR)** 2/17
süal < Ar. su'âl **(MR)** 1/27
hümme < Ar. hummâ **(MR)** 1/30
ülema < Ar. 'ulemâ **(MT)** 5/20
müntazır < Ar. muntazir **(RA)** 24/15 ~ muntazır **(MR)** 15/43
mahkûmiyet < Ar. mahkûmiyyet **(PRR)** 5/16
müti < Ar. mûtî' **(PRR)** 10/3
cümhur < Ar. cumhûr **(LU)** 2/13
sükût < Ar. sükût **(LU)** 4/35
düçar < Far. dûçâr **(İO)** 5/24
müzaffer < Ar. muzaffer **(PRK2)** 2/14
mürad < Ar. murâd **(MT)** 21/31
malüm < Ar. ma'lûm **(MR)** 13/30

Bunun yanında metnimizde, TT.'de olduğu gibi, bazı kelimelerde incelmanın aksine kalınlaşmaya uğramış kelimeler de bulunmaktadır.

bayram < beyrem **(İO)** 4/45
masal < Ar. mesel **(PRT1)** 1/3
vasıta < Ar. vâsita **(MT)** 1/23
hafta < Far. hefte **(MT)** 28/1
kısmet < Ar. kismet **(PRK1)** 7/17
kıymet < Ar. kiymet **(MR)** 12/42
batıl < Ar. bâtil **(RA)** 14/15

Metnimizde geçen bazı alıntı kelimeler TT.'den farklı olarak kalınlaşmamışlardır.

israr < Ar. isrâr **(LU)** 23/5
islah < Ar. islâh **(RA)** 3/22

Metnimizde geçen bazı alıntı kelimeler ise TT.'den farklı olarak metnimizde kalın ünlüdür.

asilzade “asilzade, soylu” (LU) 19/12

zından (RA) 16/24

2.3.3.5. Ünsüz Benzeşmesi

2.3.3.5.1. Tonluluk-tonsuzluk Bakımından Benzeşme

Metnimizde, TT.'de olduğu gibi, Türkçe kelimelerde tonluluk-tonsuzluk bakımında bir benzeşme mevcuttur.

azgın (MT) 8/28

içki (İO) 6/55

seçkin (PRU) 5/13

iste- (MT) 1/19

göster- (MT) 4/8

akçe (MR) 6/9

taşkın (LU) 6/38

başka (LU) 7/19

Ancak TT.'de alıntı kelimelerde de görülen bu benzeşme, metnimizde görülmemektedir. Bu tür kelimeler Osmanlı Türkçesi yazımının etkisiyle orijinallerine uygun olarak yazılmışlardır.

mahbes (MT) 18/30

isbat (RA) 1/3

ıztırab (MR) 6/50

şübhe (MR) 11/23

mübtela (MT) 9/20

ibtal (MT) 5/17

Bunun yanında metnimizde ekleşme sırasında Osmanlı Türkçesinde yazılışı kalıplaşmış eklerde bu tür benzeşmenin olmadığı, Osmanlı Türkçesi imlâsındaki şekillerinin kullanılmış olduğu dikkati çekmektedir.

çıkdı (MT) 5/1

gitdi (MT) 2/10

karanlıkda (MT) 4/16

kuşatdı (MT) 21/33
saatda (MT) 26/55
bekci (MT) 27/65
birleşdir- (MT) 19/6
kıyametde (MT) 22/33
işci (MR) 1/20
korkdular (LU) 2/10
batdıkda (LU) 4/40
balıkcı (LU) 5/2
şükr etdikden (LU) 22/17
çarpdıklarında (MT) 7/25
korkdular (MR) 16/6
aldığı (İO) 19/30

2.3.3.5.2. Çıkış Yerleri Bakımından Benzeşme

2.3.3.5.2.1. n > m Benzeşmesi

Metnimizde TT.'nin aksine n > m değişmesi genellikle görülmez.

anbar (MT) 3/12
zanbak (LU) 12/27
tenbih (RA) 1/6
zenbil (MT) 15/38
tenbel (MT) 25/26
tanbur (PRK1) 14/7

2.3.3.5.2.2. l > n Benzeşmesi

TT.'de konuşma dilinde görülen bu benzeşmeye metnimizde rastlanmaz.

gönderilenler (İO) 1/24
bunlar (MT) 4/22
karanlık (MT) 6/23
onlar (MR) 9/4
vasitanla (RA) 2/24

2.3.3.5.2.3. r > l Benzeşmesi

TT.'de konuşma dilinde görülen bu benzeşmeye metnimizde rastlanmaz.

ihtiyarlar (**RA**) 2/17

yuvarla- (**MT**) 28/2

tarla (**MR**) 2/18

konarlar (**LU**) 13/19

2.3.3.5.2.4. z > s, t > s Benzeşmesi

TT.'de konuşma dilinde görülen bu benzeşmeye metnimizde rastlanmaz.

almazsa (**RA**) 8/31

tatsızlan- (**LU**) 14/34

etmezsin (**MT**) 7/3

kalmazsa (**İO**) 15/6

III. BÖLÜM

AHD-I CEDİD

YANI

NEA DİATHIKI

AN ASIL MUHARRER BULUNDUĞU YUNANI
LİSANINDAN TERCÜME OLUNUB

İNGİLTERRA'DA VE MEMALİK-İ SAİREDE MUKADDES KİTABLARIN
NEŞRİ İÇÜN TEŞKİL EDİLEN ŞİRKETİN MESARİFİYLE

İSTANBOL'DA
A. H. BOYACIAN MATBAASINDA TAB OLUNMUŞ DUR

1892

İNCİL YANI EVANGELİON
MATTHAİOS'UN
TAHRİRİ ÜZRE

BAB 1.

- 1 Avraam oğlu, David oğlu İsus
Hristos'un tenasülünün kitabıdır.
- 2 Avraam İsaak'ı tevlid eyledi. Ve İ-
saak İakov'u tevlid eyledi. Ve İakov
İuda'yı ve onun karındaşlarını tevlid
3 eyledi. Ve İuda Thamar'dan Fares ile Za-
ra'yı tevlid eyledi. Ve Fares Esrom'u
tevlid eyledi. Ve Esrom Aram'ı tevlid ey-
4 ledi. Ve Aram Aminadav'ı tevlid eyledi.
Ve Aminadav Naasson'u tevlid eyledi. Ve
5 Naasson Salmon'u tevlid eyledi. Ve Sal-
mon Rahav'dan Vooz'u tevlid eyledi. Ve Vooz
Ruth'dan Ovid'i tevlid eyledi. Ve Ovid
6 İessai'yi tevlid eyledi. Ve İessai David
padişahı tevlid eyledi. Ve David padişah
Uria'nın karısından Solomon'u tevlid ey-
7 ledi. Ve Solomon Rovoam'ı tevlid eyledi. Ve
Rovoam Avia'yı tevlid eyledi. Ve Avia
8 Asa'yı tevlid eyledi. Ve Asa İosafat'ı
tevlid eyledi. Ve İosafat İoram'ı tevlid
9 eyledi. Ve İoram Ozia'yı tevlid eyledi. Ve
Ozia İoatham'ı tevlid eyledi. Ve İoatham
Ahaz'ı tevlid eyledi. Ve Ahaz Ezekia'yı
10 tevlid eyledi. Ve Ezekia Manassı'yı tevlid
eyledi. Ve Manassı Amon'u tevlid eyledi.
11 Ve Amon İosia'yı tevlid eyledi. Ve İo-

sia Vavilon esirliği zamanında İehonia'yı
12 ve onun karındaşlarını tevlid eyledi. Ve
Vavilon esirliğinden soğra İehonia Sa-
lathuil'i Zorovavel'i tevlid eyledi. Ve Salathuil Zo-
13 rovavel'i tevlid eyledi. Ve Zorovavel A-
viud'u tevlid eyledi. Ve Aviud Elia-
keim'i tevlid eyledi. Ve Eliakeim Azor'u
14 tevlid eyledi. Ve Azor Sadok'u tevlid ey-
ledi. Ve Sadok Aheim'i tevlid eyledi. Ve
15 Aheim Eliud'u tevlid eyledi. Ve Eliud
Eleazar'ı tevlid eyledi. Ve Eleazar Mat-
than'ı tevlid eyledi. Ve Matthan İakov'u
16 tevlid eyledi. Ve İakov Maria'nın kocası
İosif'i tevlid eyledi. Ve ol (Maria)dan
17 Hristos denilen İsus doğdu. İmdi nesl-
lerin cümlesi Avraam'dan David'e kadar
on dört nesl, ve David'den Vavilon esirli-
đinedek on dört nesl, ve Vavilon esirliğin-
den Hristosadek on dört nesl dir.
18 Ve İsus Hristos'un veladeti bu min-
val üzre oldu, yani validesi Maria İo-
sif'e nişanlı iken, onlar biri birleri ile
buluşmazdan evvel, Ruh ül Kuds'dan
19 hamile bulundu. İmdi onun kocası
İosif salih olduğundan ve onu rüs-
va-i alem etmek istemediğinden, onu gizlice
20 boşamak niyetinde idi. Amma bunu dü-
şünür iken, işte Rabbın meleği ruyada
ona görünüb, "Ey David oğlu İosif,
karın Maria'yı kabul etmeye korkma, zira
onun rahminde mevcut olan Ruh ül-
21 Kuds'dan dır. Ve o bir oğul doğuracak,

ve ona *İsus tesmiye edesin. Zira O
kavmını günahlarından helas edecek dir,”
22 dedi. İmdi bunun cümlesi Rabb tara-
23 findan peygamber vasıtasıyla, “İşte bakire
hamile olub, bir oğul doğuracak dır, ve
ona Emmanuil [ki tercüme olunsa,
Allah bizim ile demek dir.] tesmiye edecek-
ler dir,” deyü buyurulan kelamın itmam
24 olunması için vakı oldu. İmdi İosif
uykudan uyandıkda, Rabbın meleğinin
kendisine etdiği emre göre karısını kabul

---

*(Yani) Helaskār
25 eyledi. Ve onu ilk oğlunu doğurunca-
yadek bilmez idi. Ve ol (masuma) İsus
tesmiye eyledi.

BAB 2.

1 Ve İsus İrodıs padişahın günle-
rinde Yehudistan’ın Vithleem (şehir) inde doğ-
duğu zaman, işte gün doğu tarafından
2 İerusalım’e alimler gelib, “Yehudilerin
doğmuş olan padişahı nerede dir? Zira gün
doğusunda olan onun yıldızını gördük ve ona
3 secde kılmaya geldik,” dediler. Ve İrodıs
padişah bunu işitdikde, kendisi ve onun
ile beraber bütün İerusalım daği izti-
4 raba düşdü. Ve cümle baş kahinler ile
kavmın ülemasını cem edib onlardan Hris-
tos’un nerede doğacağını süal eyledi.
5 Onlar daği ona dediler ki, “Yehudistan’ın

Vithleem (şehir) inde (doğacak), zira peygamber vasıtasıyla böyle yazılmış dır.” Yani

6 “Ey İuda’nın diyarı Vithleem, İuda’nın valileri arasında sen dağı asla küçük değil sin, zira kavmim İsrail’i güdecek

7 bir vali senden zuhur edecek dir.” Ol zaman İrodıs alimleri gizlice çağırıp, yıldızın ne zaman göründüğünü onlar-

8 dan tahkik etdi. “Ve, gidiniz, masuma dair dikkatle malümat alıb, onu bulduğu-

9 nuz zaman bana haber veriniz, ta ki ben dağı gidib ona secde kılayım,” deyerek on-

10 ları Vithleem’e gönderdi. Onlar dağı pa-dişahı diñleyib gitdiler. Ve işte gün doğusunda gördükleri yıldız, varıb masumun bulunduğu yerin üzerinde durun-

11 cayadek önlerince gitdi. Ve yıldızı gördüklerinde, ziyadesiyle mesrur oldular.

12 Ve eve girib, masumu validesi Maria ile buldular, ve düşüb ona secde kıldılar, ve hazinelerini açıb ona, hediye olarak, altun ve günlük ve mürr-i safi

13 sundular. Ve İrodıs’in yanına geri dönmemeleri onlara ruyada vahi olunmayle, kendi diyarlarına başka bir yoldan gitdiler.

14 Ve onlar gitdikden soñra, işte Rabb’in meleği ruyada İosif’e görünüb, “Kalk, masum ile validesini alıb Mısır’a kaç, ve ben sana söyleyinceyedek orada kal. Zira İrodıs masumu helak etmek için arayacak dır,” dedi. Ol dağı kalkıb geceleyin masum ile validesini alıb, Mısır’

- 15 a gitdi. Ve İrodıs'in vefatınadek orada kaldı. "Ta ki, oğlumu Mısır'dan çağır-
dım," deyü peygamber vasıtasıyla Rabb tarafından buyurulan kelim itmam oluna.
- 16 Ol zaman İrodıs alimler tarafından zevklenildiğini gördükde, gayetle gazablandı ve alimlerden tahkik etdiği zemana göre, Vithleem ile bütün sinorlarında, iki yaşından aşağı bulunan cümle çocuk-
17 ları katl etdirdi. Ol zaman, Rama'da bir seda, yani feryad ve ağlayış ve ziyade
18 figan işidildi. Rahil evladına ağlayıb namevcud oldukları için teselli kabul etmez idi, deyü İeremia peygamberin söylediği kelim itmam olundu.
- 19 Ve İrodıs'in vefatından soñra, işte Rabb'in meleği Mısır'da İosif'e ruyada
20 görünüb, "Kalk, masum ile validesini alıb, İsrail diyarına git, zira masumun
21 canına kast edenler öldüler," dedi. Ol dañi kalkıb ve masum ile validesini alıb,
22 İsrail diyarına geldi. Lakin Yehudistan'da Arhelaos'un, kendi pederi İrodıs'in yerine padişah olduğunu işitmekle, oraya gitmeye korkdu. Ve ruyada kendine vahi olunmayle Galilaa semtlerine gitdi. Ve
23 gelib Nazaret denilen şehrde sakin oldu, ki, Nazaretli denilecek dir, deyü peygamberler vasıtasıyla söylenen kelim itmam oluna.

BAB 3.

1 Ve ol günlerde vaptis edici İoannis,
“Tevbe eyleyiniz, zira göklerin padişahlığı
2 yaklaşmış dır,” deyib, Yehudistan çölünde
3 vaz ederek zuhur eyledi. Zira Rabb’ın
yolunu hazırlayınız, onun tariklerini
doğrudunuz, (deyerek), çölde nida edenin
4 sedası, deyü Isaia peygamberin vasıta-
sıyla haber verilen zat bu dur. Bu İ-
oannis daği deve tüyünden esvab giymiş,
ve beline kayış kuşanmış olub, taamı
5 daği çekirgeler ile yaban balı idi. Ol
zeman İerusalım ve bütün Yehudistan
hem İordanis’in cümle civarının ehali
6 onun yanına çıkıb, günahlarını ikrar
ederek, İordanis’de onun yediyle vaptis o-
7 lunurlar idi. Ve Farisiler ile Saddu-
kilerden nicelerinin kendi vaptisine geldik-
lerini gördükde, onlara dedi ki, “Ey enge-
rek nesli, gelecek gazabdan kaçmaklığı
8 size kim öğretti?” İmdi tevbeyle layık mey-
9 ve husule getiriniz, ve, “Pederimiz Av-
raam dır,” demekliği kendi kendinize düşün-
meyiniz, Zira size dedim ki, “Allah Avra-
am’a şu taşlardan bile evladlar husu-
10 le getirmeye kadir dir. Ve hem de şimdi
balta ağaçların kökünün yanına konul-
muş dur. İmdi eyi meyve vermeyen her a-
11 ğac kesilib ateşe atılır. Ben sizi tevbe
içün su ile vaptis ederim, amma benden
soñra gelen benden kudretli dir. Onun a-

yak kablarını (bile) taşımaya layık de-
ğil im. O sizi Ruh ül Kuds ve ateş ile
12 vaptis edecek dir. Yabası daği elinde o-
lub, kendi harmanını tamamen savurarak
buğdayını anbara cem edib, samanı sö-
yünmez ateşe yakacak dır.”
13 Ol zeman İsus İoannis’in yediyle
vaptis olunmak için Galilaia’dan İor-
14 danis’e onun yanına geldi. Lakin İoannis,
“Ben senin yediñle vaptis olunmaya muh-
tac olduğum halde sen bana mı geliyor-
15 sun?” deyerek, onu men etmekte iken, İ-
sus daği cevap verib ona “Şimdi brak,
çünkü her hakkı böyle yerine getirmemiz
16 gerek dir,” dedi. Ol zeman onu brakdı. Ve
İsus vaptis olunduktan soñra der akab
sudan çıkdı, ve işte ona gökler açıldı,
ve Ruhullah’ı göğercin gibi enerek kendinin
17 üzerine gelir gördü. Ve “İşte, Sevgülü
Oğlum bu dur, ondan razı im,” deyü
göklerden bir seda geldi.

BAB 4.

1 Ol zeman İsus, Şeytan tarafından
tecrübe olunmak için ruhun tahri-
2 kiyle çöle gitdi. Ve kırk gün kırk gece
oruc tutub, soñra acıkdı.
3 Ve tecrübe edici onun yanına gelib,
“Eğer İbn Ullah isen, bu taşların ek-
4 mek olmasını emr eyle,” dedi. O daği ce-
vab verib, “İnsan yalnız ekmek ile ya-

- şamaz, ancak Allah'ın ağzından çıkan her bir kelam ile (yaşar), deyü yazılmış dır," dedi.
- 5 Ol zaman Şeytan onu mukaddes şehre götürüb, heykelin burcunun üzerinde
- 6 durdurarak ona, "Eğer İbn Ullah isen, kendini aşağıya at. Zira, kendi meleklerine senin hakkında emr edecek dir, ve ayağını taşa çarpmamak için seni elleri üzerine kaldıracaklar, deyü yazılmış dır,"
- 7 dedi. İsus ona, "Kezalik Allah'ın olan Rabb'i tecrübe etmeyesin, deyü yazılmış dır," dedi.
- 8 Tekrar Şeytan onu gayet yüksek bir dağa götürüb, ona dünyanın cümle memaliki ile onların şanını göstererek, ona,
- 9 "Eğer düşüb bana secde kıalarsan, bun-
- 10 ların cümlesini sana veririm," dedi. Ol zaman İsus ona, "Ardıma çekil, ey Şeytan, zira Allah'ın olan Rabb'a secde kılasın, ve yalnız ona ibadet edesin, deyü yazılmış dır," dedi. Ol zaman Şeytan, onu terk etdi. Ve işte melekler gelib, ona hizmet etdiler.
- 12 İmdi İsus, İoannis'in ele verildiğini
- 13 işitdikde, Galilaia tarafına gitdi. Ve Nazaret'i terkle gidib Zavulon ile Nefthaleim sinorlarında, ve deniz kenarlarında bulunan
- 14 Kapernaum'da sakin oldu. Ta ki Isaia
- 15 peygamber vasıtasıyla, İordanis'in öte tarafında, deniz yolunda bulunan Zavulon diyarı ve Nefthaleim diyarı, yani

16 taifelerin Galilaea'sı, karanlıkda oturan
kavm azim nur gördü, ve ölüm diyarı ve
gölgesinde oturanlara nur doğdu, bu-
17 yurulan kelam itmam oluna. Ol zeman-
dan İsus vaz edib ve "Tevbe ediniz, zi-
ra göklerin padişahlığı yaklaşmış dır,"
demeye başladı.

18 Ve İsus Galilaea denizi kenarlarında ge-
zer iken, iki karındaş, yani Petros denilen
Simon ile karındaşı Andreas'ı, denize ağ
atmakta iken, gördü, çünkü onlar balık
19 avcısı idiler; ve onlara, "Ardımca ge-
liniz ve sizi insan avcısı edeceğim," dedi.

20 Onlar dahi der akab ağları bragıb, onun
21 ardınca gitdiler. Ve oradan ileri gidib, pe-
derleri Zevedaios ile beraber kayıkda ağ-
larını tamir etmekte bulunan diger iki
karındaşı, yani Zevedaios oğlu İakovos
ile karındaşı İoannis'i görüb, onları da-
22 hi çağırdı. Ve bunlar heman kayığı ve
pederlerini terk edib onun ardınca gitdiler.

23 Ve İsus sinagoglarında talim, ve
padişahlığın müjdesini vaz edib, halk a-
rasında bulunan her nev maraz ve her
cins zaifliği def ederek bütün Galilaea'
24 yı devr eyler idi. Ve onun şöhreti Siria'
nın her bir tarafına yayılmasıyle, cüm-
le illetlileri, yani enva-i maraza ve ağrı-
lara mübtela olanları, ve cinliler ile
saralıları ve kötrümleri onun yanına
25 getirdiler, ve ol dahi onlara şifa verdi. Ve
Galilaea ile Dekapolis'den ve İerusalım ile

Yehudistan'dan ve İordanis'in öte tarafından hayli cemaat onun ardınca gitdiler.

BAB 5.

1 Ve cemaatı görmekle dağa çıktı. Ve
oturduğunda şagirdleri yanına geldiler;
2 ve ağzını açıb onlara talim ederek dedi
3 ki, “Ne mübarek dir ruhca fakir olanlar,
4 zira göklerin padişahlığı onların dır. Ne
mübarek dir dertli olanlar, zira onlar te-
5 selli bulacaklar dır. Ne mübarek dir
halimler, zira onlar yeri miras edinecek-
6 ler dir. Ne mübarek dir salaha acıkıb
susayanlar, zira onlar doyurulacak-
7 lar dır. Ne mübarek dir merhametliler,
zira onlar merhamete nail olacaklar dır.
8 Ne mübarek dir kalbi pak olanlar, zira
9 onlar Allah'ı görecekler dir. Ne mübarek
dir sulh ediciler, zira onlara Allah'ın
10 evladları tesmiye olunacak dır. Ne mü-
barek dir salah sebebiyle teaddi görenler,
11 zira göklerin padişahlığı onlarındır.” Benim
sebebime size sitem edib teaddi etdikleri ve
yalan yere aleyhinizde her göne fena söz
12 söyledikleri zeman, ne mübarek siniz. Mes-
rur u şaz olunuz, zira göklerde ecri-
niz çok dur. Çünkü sizden evvel olan
peygamberlere böyle teaddi etdiler.
13 Siz yerin tuzu sunuz. Lakin tuz tat-
sız olduğu takdirde ne ile tuzlanacak

dır; artık dışarıya atılıb, ademlerin a-
yakları altında basılmakdan mada bir
14 şeye yaramaz. Siz dünyanın nuru su-
nuz. Dağ üzerinde vakı bir şehir gizlene-
15 mez. Ve çırağı yakıb kile altına komaz-
lar, amma şemdan üzerine (korlar), ve ev-
de bulunanların cümlesine ziya verir.
16 Bu vechle nurunuz ademlerin önünde
ziya versin, ta ki sizin eyi amellerinizi gö-
rüb, göklerde olan Pederinizi temcid edeler.
17 Ben şeriatı ya peygamberleri ibtal et-
mek için geldim zann etmeyiniz. Onları ib-
tal için değil, ancak itmam etmek
18 için geldim. Zira hakikaten size derim ki,
“Yer ile gök geçmedikce, şeriatın cümlesi
itmam oluncayadek, ondan bir yazı ya
19 bir nokta geçmeyecek dir.” İmdi her kim
bu en küçük emrlerin bozup da,
ademlere öyle talim ederse, göklerin padi-
şahlığında en küçük denilecek dir. Amma
her kim amel edip de talim ederse, göklerin
20 padişahlığında büyük denilecek dir. Zira
size derim ki, eğer salahınız ülema ve
Farisilerin salahından üstün olmazsa
göklerin padişahlığına asla girmeyecek-
siniz.
21 Kadimlere, “Katl etmeyesin, ve her kim
katl ederse, hükme müstahakk olacak dır,”
22 denildiğini işitdiniz. Fakat ben size derim
ki, “Her kim karındaşına bila sebep gazab
ederse, hükme müstahakkk olur. Ve her kim
kendi karındaşına, “Raka” derse, millet mec-

lisinin hükmüne müstahakk olur. Ve her kim, “Ahmak” derse, cehennem ateşine müstahakk olur.” İmdi hediyeñi mezbaha getirdiğinde, orada karındaşın senin aleyhinde bir şeyi olduğu hatırına gelirse, hediyeñi orada mezbahın önünde brak, ve gidib evvela karındaşın ile barış, ondan soñra gelib hediyeñi sun. Hasmıñ ile beraber yolda iken, tez onun ile sulh ol, ki hasmıñ seni kadiya, kadı dañi seni memura teslim edib, zındana konulmayasın. Hakikaten sana derim ki, “Son mangırı eda etmeyince, oradan çıkmayacaksın.”

[Kadimlere,] Zina etmeyesin, denildiğini işitdiniz. Fakat ben size derim ki, “Her kim kariya şehvetle bakarsa, kalbinde onun ile zina etmiş olur.” İmdi sağ gözüñ senin sürçmene sebep olur ise, onu çıkarıb, kendiñden def et, zira azalarıñdan birinin zai olması bütün cesediñin cehenneme atılmasından sana hayırlıdır. Ve eğer sağ eliñ senin sürçmene sebep olursa, onu kesib kendiñden def et, zira azalarından birinin zai olması bütün cesediñin cehenneme atılmasından sana hayırlıdır. Her kim karısını boşarsa, ona talakname versin, denilmişdir. Fakat ben size derim ki, “Her kim zinadan gayri bir sebep ile karısını boşarsa, ona zina etdirir, ve her kim boşanmış karı ile evlenirse, zina etmiş olur.”

Yine kadimlere, “Yalan yere yemin etme-

yesin, illa yemin ile vad etdiğini Rabba eda
34 edesin,” denildiğini işitdiniz. Fakat ben
size derim ki, “Asla yemin etmeyesiniz. Ne gök
35 hakkı içun, zira Allah’ın tahtı dır. Ne
de yer hakkı içun, zira onun ayakları-
nın basamağı dır. Ne İerusalım hakkı i-
un, zira büyük Padişahın şehri dir.
36 Ne de başın hakkı içun yemin edesin, zira
bir kılı ak yağod kara eylemeye kadir de-
37 ğil sin. Lakin sznz, evvet, evvet.
Đayr, đayr olsun. Bunlardan ziyadesi
yaramazdan dır.”
38 Gz bedeline göz ve diş bedeline diş, de-
39 nildiğini işitdiniz. Fakat ben size derim ki,
“Kemliğe karşı durmayasınız. Lakin her
kim senin sağ yanağına vurursa, ona ol
40 birini de evir. Ve senin ile dava edib, enta-
41 rini almak isteyene cübbeni de brak. Ve
seni bir mil (gitmeye) icbar eden kimse ile
42 iki mil git. Senden dileyene ver, ve senden
Ödünç almak isteyenden yüz evirme.
43 Konşuğu sevesin ve dşmeniğe buğz
44 edesin,” denildiğini işitdiniz. Fakat ben size
derim ki, “Düşmenlerinizi seviniz, size bed
dua edenlere đayr dua eyleyiniz. Size buğz
edenlere eyilik ediniz, ve sizi incidenler hem
45 size teaddi edenler içun dua ediniz, ta
ki göklerde olan Pederinizin evladları o-
lasınız. Zira o kendi güneşini fenalar ile
eyilerin üzerine doğdurur. Hem salih ve
fasık kimselerin üzerine yağmur yağdı-
46 rır. Zira sizi sevenleri severseniz, ne ec-

47 riniz olur; gömrükcüler dağı heman öy-
le etmezler mi? Ve eğer yalnız karın-
daşlarınıza selam verirseniz, ziyade ne
48 etmiş olursunuz; gömrükcüler dağı öy-
le etmezler mi? İmdi göklerde olan Pede-
riniz kamil olduğu gibi, siz dağı kamil
olunuz.

BAB 6.

1 Ademlere görünmek için, sadakanızı
onların önünde vermekden sakınınız; yoksa
göklerde olan Pederinizin indinde ecriniz
2 olmaz. İmdi sadaka verdiğinde, mürailerin
sinagoglarda ve sokaklarda, ademler ta-
rafından medh olunmak için etdikleri gi-
bi, önünce boru çalmayasın. Hakikaten
size derim ki, “Onlar ecrlerini almışlar
3 dır. Amma sen sadaka verdiğinde, sol eliñ
4 sağ eliñin etdiğini bilmesin. Ta ki sadakañ
gizlide ola, ve gizlide gören Pederiñ sana
alenen mükâfat edecek dir.
5 Ve dua etdiğinde, mürailer gibi olmaya-
sın; zira onlar ademlere görünmek için,
sinagoglarda ve köşe başlarında durub
dua etmeyi severler. Hakikaten size derim
6 ki, “Onlar ecrlerini almışlar dır. Amma sen
dua etdiğinde, halvetine gir ve kapuñu
kapayıb gizlide olan Pederiñe dua eyle,
ve gizlide gören Pederiñ sana alenen mü-
7 kafat edecek dir. Ve dua etdiğinizde
putperestler gibi bihude yere söz ço-

ğaltmayınız, zira onlar çok söyledikleri
8 için işidileceklerini zann ederler. Siz
onlara beñzer olmayasınız. Zira Pederimiz
muhtac olduğunuz şeyleri, siz kendisin-
9 den talep etmezden evvel bilir. İmdi siz
bu minval üzere dua ediniz.
“Ey göklerde olan Pederimiz, ismiñ mu-
10 kaddes olsun. Padişahlığıñ gelsin. İrade-
tiñ göklerde olduğu gibi, yer üzerinde
11 dañi icra olunsun. Her gün ki ekmeğimizi
12 bize bu gün ver. Ve bize *suçlu olan-
lara bağışladığımız gibi, bizim *suç-
13 larımızı bağışla. Ve bizi işvaya getirme,
lakin bizi yaramazdan kurtar. Zira pa-
dişahlık ve kudret ve izzet ebed’ül-abad
senin dir. Amın.
14 Zira ademlere suçlarını bağışladığı-
nız takdirde, semavi Pederiniz dañi size

---

* (Yun.) borclu

* (Yun.) borclarımızı

15 bağışlayacak dır. Amma ademlere suç-
larını bağışlamadığınız suretde, Pede-
riniz dañi sizin suçlarınızı bağışlama-
yacak dır.
16 Ve oruc tutduğunuz zeman, mürai-
ler gibi mahzun yüzlü olmayınız. Zira
onlar oruc tutduklarını ademlere gös-
termek için çehrelerini bozarlar. Hakika-
ten size derim ki, “Onlar ecrlerini almış-
17 lar dır. Amma sen oruc tutar iken, ba-
18 şıñı yağlayıb yüzünü yayka. Şöyle ki,

oruc tutduğunu ademlere değil, ancak gizlide olan Pederiñe gösteresin. Ve gizlide gören Pederiñ sana [alenen] mükâfat edecek dir.”

- 19 Kendiniz için yer üzerinde hazineler
cem etmeyiniz. Orada güve ve pas bozar,
20 ve hırsızlar divarı delib, çalarlar. Am-
ma kendiniz için gökde hazineler cem edi-
niz. Orada ne güve ve ne pas bozar , ne de
21 hırsızlar divarı delib çalarlar. Zira
hazineniz her nerede ise kalbiniz daği ora-
22 da olacak dır. Cesedin çırağı göz dür.
İmdi eğer gözün saf ise, bütün cesediñ
23 münevver olur. Lakin gözüñ fena oldu-
ğu halde, bütün cesediñ karanlık olur.
İmdi sende olan nur karanlık ise, ol ka-
24 ranlık ne kadar olacak dır! Hiç bir
kimse iki efendiye kulluk etmeye kadir de-
ğil dir. Zira ya birine buğz edib, digerini
sevecek dir, yağod birine tabi olub, di-
gerini tahkir edecek dir. Hem Allah’a ve
hem de *mamonaya kulluk etmeye kadir
değil siniz.
- 25 Bundan ötürü size derim ki, “Hayatı-
nız için ne yeyeceğinizi ve ne içeceğini-
zi ve hem daği cesediniz için ne giyece-
ğinizi endişe etmeyiniz. Hayat taamdand ve
26 cesed esvabdan üstün değil mi? Ha-
va kuşlarına bakırız. Zira ne ekerler, ne
biçerler ve ne anbarlara cem ederler, ve
semavi Pederiniz onları besler. Siz onlar-
27 dan daha eyi değil mi siniz? Ve sizden kim

endişe etmekle, boyuna bir arşın zamm et-
28 meye kadir dir? Esvab için dağı niçün
endişe edersiniz? Sahranın zanbaklarına
dikkat ediniz, nice böyürler; ne çalı-

---

*(Yun.) male.

29 şırlar, ne iplik bükerler. Lakin size de-
rim ki, Solomon bile cümle daratı ile
30 onlardan biri gibi giyinmiş değil idi. Bu
gün mevcut olub, yarın furuna atı-
lan sahra otunu Allah böyle giyindirdiği
halde, sizi daha ziyade giyindirmez mi? Ey
31 imanı noksan olanlar. İmdi, ne yeyeceğiz;
ve ne içeceğiz ve ne giyeceğiz, deyerek en-
32 dişe etmeyiniz. Çünkü bunların cümle-
sini taifeler taleb eder. Zira semavi Pe-
deriniz bunların cümlesine muhtac ol-
33 duğunuzu bilir. Lakin evvela Allah'ın
padişahlığını ve onun salahını taleb ey-
leyiniz, ve bunların cümlesi dağı size
34 ihsan olunacak dır. İmdi yarın için
endişe etmeyiniz, zira yarınki gün kendi
şeyleri için endişe edecek dir. Her güne
kendi derdi kâfi dir.

BAB 7.

1 Hükm etmeyiniz , ta ki hükm olunmaya-
2 sınız; zira etdiğiniz hükm ile siz dağı
hükm olunacaksınız ve ölçdüğünüz
3 ölçek ile size ölçülecek dir. Ve niçün
karındaşıñın gözündeki çöpe bakıb da, ken-

- di gözünde olan merteye dikkat etmezsin?
- 4 Yağod kendi gözünde mertek bulunduğu
halde karındaşıña, gel gözünden çöpü
- 5 çıkarayım, nasıl deye bilirsin? Ey mü-
rai, evvela merteyi kendi gözünden çıkar,
ve anden soñra karındaşının gözünden çö-
pü çıkarmak için eyice göreceksin.
- 6 Mukaddes nesneyi köpeklere vermeyiniz
ve incilerinizi donuzların önüne atmayı-
nız, olmaya ki onları ayakları ile çiy-
neyeler ve dönüb sizi yırtalar.
- 7 Taleb ediniz ve size verilecek dir. Ara-
yınız ve bulacaksınız. Kapuyu ça-
8 lınız, ve size açılacak dır. Zira her
taleb eden alır ve arayan bulur ve
- 9 kapuyu çalana açılacak dır. Aceba
sizden hangı adem bulunur ki, oğlu ken-
disinden ekmek talep etdiği halde, ona taş
- 10 vere ve balık talep etdiği halde, ona
11 yılan vere. İmdi eğer siz yaramaz iken
evladlarınıza eyi bahşişler vermeyi bilir-
seniz, göklerde olan Pederiniz ne kadar zi-
yade, kendinden talep edenlere niymetler ve-
recek dir!
- 12 İmdi ademlerin size her ne muamele et-
melerini isterseniz, siz dağı onlara öyle e-
diniz, zira şeriat ve peygamberler bundan
ibaret dir.
- 13 Dar kapudan giriniz, zira helake götü-
ren kapu geniş ve yol enli dir ve ondan
- 14 girenler çok dur. Zira hayata götüren
kapu dar ve yol ensiz dir ve onu bu-

- lanlar az dır.
- 15 Yalan peygamberlerden sakınınız. Onlar
size koyun libası ile gelirler, amma i-
- 16 çeriden kapucu kurd dırlar. Onları
meyvelerinden tanıyacaksınız. Dikenlerden
üzüm, ya deve dikenlerinden incir devşi-
- 17 rilir mi? Böylece her eyi ağac eyi meyve
18 verir ve fena ağac fena meyve verir. E-
yi ağac fena meyve veremez, fena ağac
- 19 daği eyi meyve veremez. Eyi meyve vermeyen
20 her ağac kesilib, ateşe atılır. İmdi on-
ları meyvelerinden tanıyacaksınız.
- 21 Bana, “Ya Rabb, ya Rabb,” deyen her
kimse göklerin padişahlığına girecek de-
ğil dir ancak göklerde olan Pederimin i-
- 22 radetini icra eyleyen (girer). Ol günde
bana çok kimseler, “Ya Rabb, ya Rabb,
senin ismin ile peygamberlik etmedik mi? Ve
senin ismin ile cinler çıkarmadık mı? Ve
senin ismin ile çok mucizeler icra etme-
- 23 dik mi?” deyecekler dir. Ben daği ol
zeman onlara, “Sizi asla tanımadım. Benim ya-
nımdan gidiniz, ey fisk işleyenler,” deyü
alenen söyleyeceğim.
- 24 İmdi bu sözlerimi her işidib onları
icra edeni, kendi evini kaya üzerinde bina
25 eden akıllı bir ademe beñzedirim. Ve yağ-
mur yağb ve seller gelib ve rüzgârlar esib
ol eve çarpdıklarında, kaya üye-
- 26 rinde temellenmiş olduğu sebebden yıkıl-
madı. Ve bu sözlerimi her işidib onları
icra etmeyen, kendi evini kum üzerinde bina

27 eden ahmak bir ademe beñzer. Ve yağmur
yağıb ve seller gelib ve rüzgârlar esib
ol eve çarpdıklarında yıkıldı, ve onun
yıkılması azim idi.
28 Ve vakı oldu ki İsus bu sözleri
tekmil etdiği zaman, halk onun talimine,
29 hayran kaldılar. Zira onlara ülema gibi
değil, ancak hükümet sahibi gibi talim
eder idi.

BAB 8.

1 Ve dağdan endiğinde, onun ardınca hayli
2 cemaat gitdi. Ve işte bir cüdamlı ge-
lib, “Ya Rabb, eğer istersen, beni pak-
lemeye kadir sin,” deyerek ona secde eyledi.
3 Ve İsus, “İsterim, paklen,” deyerek elini
uzadıb ona dokandı. Ol daği der akab
4 cüdamından paklendi. Ve İsus ona, “Sa-
kın, kimseye söylemeyesin, lakin gidib kendini
kahine göster, ve onlara şehadet olmak i-
çün Moisi’nin emr eylediği hediyeği takdim
eyle,” dedi.
5 Ve [İsus] Kapernaum’a girdiğinde, ya-
nına bir yüz başı geldi ve reca ederek,
6 “Ya Rabb, hizmetkârım evde kötrüm ya-
tıb, ziyadesiyle eziyet çekmekte dir,” dedi.
7 İsus daği ona, “Ben gelir ona şifa ve-
8 ririm,” dedi. Yüz başı ise cevab verib,
“Ya Rabb, damının altına senin girmekli-
ğine ben layık değil im. Ancak bir söz
9 söyle ve hizmetkârım şifa bulur. Zira

ben dağı hükümet altında bulunmuş bir
adem olub, benim de idarem altında asker
bulunmayle, birine, git, dediğimde, gider
ve digesine, gel, (dediğimde), gelir ve ku-
luma, şunu yap, (dediğimde), yapar,” de-
10 di. İsus dağı (bunu) işitdiğinde teac-
c b ederek ardınca gelenlere, hakikaten
size derim ki, İsrail oğullarında bile bu
11 kadar iman bulmadım. Ve size derim ki,
“G n doğusundan ve gün batısından çok
kimseler gelib Avraam ve İsaak ve İa-
kov ile beraber göklerin padişahlığında
12 sofraya oturacaklar dır. Amma padi-
şahlığın evladları dışariki karanlığa a-
tılacaklar dır. Orada ağlayış ve dış gı-
13 cirdaması olacak dır,” dedi. Anden soğra
“İsus yüz başıya, git ve sana inan-
dığına göre olsun,” dedi. Ve ol saat hız-
metk ri şifa buldu.
14 Ve İsus Petros’un evine gelib, onun
kain validesini hümmaya tutulmuş ve
15 yatmış g rd ğinde, onun eline dokan-
mayle, hümması def oldu. Ol dağı kalkıb
onlara h zmet eyledi.
16 Ve ağşam oldukda yanına çok cinli
kimseler getirildi, ol dağı ruhları söz ile
 ıkarıb, cümle illetli olanlara şifa
17 verdi. Ta ki Isaia peygamber vasıtasıyla,
o hastalıklarımızı aldı ve marazları-
mızı yüklendi, deyü buyurulan kelim
itmam oluna.
18 Ve İsus etrafında h yli cemaat g r-

mekle, ol bir tarafa geçilmesini emr etdi.

19 Ve ülemadan biri yaklaşıb ona “Ya hoc-
ca her nereye gidersen ben ardınca geli-
20 rim,” dedi. İsus daği ona, “Tilkilerin in-
leri ve hava kuşlarının yuvaları var
dır, lakin insan Oğlunun kendi başını
21 koyacak yeri yok dur,” dedi. Ve şagird-
lerinden bulunan diger biri ona, “Ya Rabb,
bana izn ver, evvela gidib pederimi defn e-
22 deyim,” dedi. Amma İsus ona “Ardımca
gel, ve brak ölüler kendi ölülerini defn
etsinler,” dedi.

23 Ve kayığa girdiğinde, şagirdleri daği o-
24 nun ardınca girdiler. Ve işte denize ol
derece şedid furtuna zuhur etdi ki,
kayık dalgalar ile örtülür idi, kendisi
25 ise uyumakta idi. Ve şagirdleri yanına
gelib, “Ya Rabb, bizi kurtar, helak o-
luyoruz,” deyerek, onu uyandırdılar.

26 Ol daği onlara, “Ey imanı noksan olanlar,
niçün korkak sınız?” dedi. Ol zaman kal-
kıb, rüzgârlar ile denizi azarladı, ve ga-
27 yet limanlık oldu. Ve ol ademler, bu
nasıl kimse dir ki, hem rüzgârlar ve hem
de deniz ona itaat eder; deyerek teaccüb
etdiler.

28 Ve öte tarafa Yergesiler’in diyarına gel-
diğinde, mezarlardan çıkmış iki cinli onu
karşıladi ve gayet azgın olduklarından
ol yoldan kimsenin geçmesi mümkün değil idi.

29 Ve işte, “Ya İsus İbnullah, bizim ile
senin ne işin var? Buraya vaktından evvel

bize azab etmek için mi geldin?” deyerek
30 feryad etdiler. Ve onlardan ırakda otla-
31 nır bir çok donuz sürüsü var idi. Ve
cinler ona yalvarıb, “Eğer bizi çıkar-
rırsan, bize donuz sürüsüne girmeye
32 izn ver,” dediler. Ol dağı onlara, “Gidiniz,”
dedikde, çıkıb donuz sürüsüne girdiler.
Ve işte bütün donuz sürüsü uçrum-
dan denize atılıb, sularda telef oldu.
33 Ve (onları) otladanlar kaçdılar, ve şeh-
re varıb, cümle vukuatı ve cinlilerin
34 keyfiyetini nakl etdiler. Ve işte bütün
şehr (ehalisin) İsus’u karşılamaya çı-
kıb, onu gördüklerinde, sinorlarından çık-
masını reca etdiler.

BAB 9.

1 Ve kayığa girib öte tarafa geçerek,
2 kendi şehrine geldi. Ve işte ona döşekde ya-
tar bir kötrüm getirdiler. Ve İsus on-
ların imanını görmekle, kötrüme, “Oğlum,
cesaretlen, günahlarıñ sana afv olun-
3 du,” dedi. Ve işte ülemadan bazıları ken-
di kendilerine, “Bu adem küfr ediyor,” de-
4 diler. Ve İsus onların efkârını bil-
mekle dedi ki, “Niçün kalblerinizde fena
5 şeyler düşünüyörsünüz? Çünkü han-
gısı kolay dır? Günahlarıñ afv olun-
du, demesi mi; yoksa, kalk ve gez, de-
6 mesi mi?”. Amma insan Oğlunun yer ü-
zerinde günahlar afv etmeye hükümeti var

idiğini bilmeniz için, [ol zaman kötrüme],
7 “Kalk döşeğini kaldırıp evine git,” dedi. Ol
8 dağı kalkıp evine gitdi. Ve halk (bunu)
görmekle teaccüb edib, ademlere böyle
kudret veren Allah’a hamd eylediler.
9 Ve İsus oradan ileri geçer iken göm-
rük mahalinde oturur Matthaios nam bir
adem gördükde, ona, “Ardımca gel,” dedi.
10 Ol dağı kalkıp onun ardınca gitdi. Ve
vakı oldu ki evde sofraya oturduğun-
da, işte çok gömrükcüler ve günahkâr-
lar gelib, İsus ve onun şagirdleri ile
11 beraber sofraya oturdular. Ve Farisi-
ler (bunu) görmekle onun şagirdlerine,
“Sizin hocanız niçün gömrükcüler ve
günahkârlar ile taam ediyor?” dediler.
12 İsus dağı (bunu) işitdikde, onlara,
“Sağ olanlar değil, ancak illetli olanlar
13 hekime muhtac dır. İmdi gidib, kurban
değil, merhamet isterim, kelamının manasını
öyireniniz. Zira salihleri değil, fakat gü-
nahkârları tevbeye davet etmeye geldim,”
dedi.
14 Ol zaman İoannis’in şagirdleri onun
yanına gelib, “Niçün biz ve Farisiler
çok oruc tutduğumuz halde, senin
15 şagirdlerin tutmazlar?” dediler. İsus
dağı onlara söyleyib, “Düğüncülerin gü-
veyi yanlarında buldukca, kasavetli
olmaları mümkün mi dir? Amma güveyinin
onlardan alınacağı günler gelir, ve ol
16 zaman oruc tutacaklar dır. Ve hiç bir

- kimse yeni çuħa parçasını eski esvaba
yama komaz, zira esvabın tamiri için
(konulan yama) ondan koparmayle yırtığı
17 daha fena olur. Ve yeni şerabı eski
tulumlara komazlar. Yoksa tulumlar
yırtılıb şerab dökülür, ve tulumlar
dağı telef olur. Lakin yeni şerabı yeni
tulumlara korlar, ve ikisi de hıfz olu-
nur,” dedi.
- 18 Bu nesnelere onlara söylemekte iken, iş-
te bir reis gelib ona secde ederek, “Kızım
şimdi ölmüşdür, lakin sen gel, onun ü-
zerine elini ko, ve hayat bulacakdır,”
19 dedi. İsus dağı kalkıb, şagirdleri ile
beraber onun ardınca gitdi.
- 20 Ve işte on iki seneden beru kan akması-
na mübtela olan bir karı, arkasından
21 yaklaşıb esvabının eteğine dokandı. Zira
kendi kendine, “Ancak esvabına dokansam,
22 helas bulurum,” der idi. Ve İsus dö-
nüb onu gördükde, “Cesaretlen, ey kı-
zım, imanñ seni helas eyledi,” dedi. Karı da-
hi ol saat helas buldu.
- 23 Ve İsus ol reisin evine gelib, neyzenler
24 ile velvele eden ĥalkı gördükde, onlara
“Çekiliniz, zira kız ölmedi ancak uyuy-
25 yor,” dedi. Ve ona güldüler. İmdi ĥalk
çıkardıkdı, kendisi içeri girib, kızın e-
26 lini tutdu, ol dağı kalkdı. Ve bu va-
kıanın ĥaberi ol diyarın her tarafına
yayıldı.
- 27 Ve İsus oradan ileri gider iken, ar-

dınca iki kör gelib, “Ya David oğlu, bize merhamet eyle,” deyerek feryad ederler idi.

28 Ve eve girdiğinde, ol körler onun yanına geldiler, İsus daği onlara, “Bunu etmeye kadir olduğuma inanır mı sınız?” dedi. Onlar daği ona “Beli, ya Rabb,” dediler. Ol zeman gözlerine dokanıb, size

29 imanınıza göre olsun,” dedi. Ve onların gözleri açıldı. Ve İsus onlara, “Sakının, kimse bilmesin,” deyü sıkıca tenbih

30 eyledi. Onlar ise çıkıb bütün ol diyarda haberini çav etdiler.

31 Ve onlar çıkar iken, işte yanına dilsiz ve cinli bir adem getirdiler. Ve cin çıkarıldıkda, ol dilsiz söyledi. Ve halk teaccüb edib, “İsrail de hiç bir vakıt

32 böyle şey görülmemiş dir,” dediler. Fakat Farisiler, “Cinlerin reisi vasıtasıyla cinleri çıkarır,” dediler.

33 Ve İsus onların sinagoglarında talim ile padişahlığın müjdesini vaz ederek, ve halkda her nev maraz ve her dürlü hastalığı def ederek, cümle şehirleri ve

34 köyleri dolaşır idi. Ve halkı görmekle onlara acıdı. Zira çobanı olmayan koyunlar gibi yorgun ve perişan idiler.

35 Ol zeman şagirdlerine söyleyib, “Gerçi biçin çok, amma işciler az dır. İmdi biçinin Sahibine, kendi biçinine işciler göndersin, deyü niyaz ediniz,” dedi.

36

37

38

BAB 10.

1 Ve on iki şagirdini yanına çağırıp, na-
pak ruhlar üzerine, onları çıkarmaya,
ve her nev maraz ve her dürlü hastalı-
ęı def etmeye, onlara kudret verdi.

2 Ve on iki resulun isimleri bunlar dır.
Yani birincisi Petros tesmiye olunan Si-
3 mon ile karındaşı Andreas, Zevedaios'un
oğlu İakovos ile karındaşı İoannis, Fi-
lippos ve Bartholomaios, Thomas ve gmrk-
c Matthaios, Alfaios oğlu İakovos ve
4 Thaddaios lakıblı Levveos, Kanavitli Si-
mon ve onu ele veren İskariotlu İuda.

5 İsus bu on ikileri gönderib, onlara
tenbih ederek dedi ki, "Taifelerin yoluna
gitmeyiniz ve Samareialıların bir şehrine
6 girmeyiniz. İlla daha ziyade İsrail evi-
7 nin zai olmuş koyunlarına varınız. Ve
vardığımızda, göklerin padişahlığı yak-
8 laşmış dır," deyerek vaz ediniz. Hastalara
şifa veriniz, cdamlıları pakleyiniz, [-
lleri dirildiniz] cinleri çıkarınız. Ca-
9 ba aldınız, caba veriniz. Kemerlerinizde
10 ne altun ve ne gümüş ve ne bakır ve
yol içün ne dağarcık ve ne iki entari ve
ne ayak kablaları ve ne asa tedarik ediniz,
11 zira işci kendi taamina layık dır. Ve
hangı şehre ve ya köye girerseniz, onda kim
layık olduğunu sal edib, çıkınca-
12 yadek orada kalınız. Ve eve girdiğinizde
13 ona selam veriniz. Ve eğer ol ev layık ise,
selamınız onun üzerine gelsin. Ve eğer

- 14 layık değil ise, selamınız size dönsün. Ve
sizi her kim kabul etmeyib, sözlerinizi diñ-
lemeze, ol evden yahod ol şehrden çık-
dığınızda, ayaklarınızın tozunu silkiniz.
- 15 “Hakikaten size derim ki, Mahşer gününde
Sodoma ve Gomorra diyarının hali ol şeh-
rin halinden ehven olur.
- 16 İşte ben sizi koyunlar gibi kurdlar
arasına gönderirim. İmdi yılanlar gibi a-
kıllı ve göğercinler gibi sadedil olunuz.
- 17 Lakin ademlerden sakınınız. Zira sizi mil-
let meclislerine teslim edib sinagogların-
18 da dögecekler dir. Hem dañi benim için
onlara ve taifelere şehadet olmak üzere
hakimler ve padişahlar huzuruna celb
19 olunacaksınız. İmdi sizi teslim etdikleri
zeman, nasıl ve ne söyleyelim, deyü en-
dişe etmeyiniz. Çünkü ne söyleyeceğiniz si-
20 ze ol saatda verilecek dir. Zira söyleyen-
ler siz değil siniz, amma sizde söyleyen
21 Pederinizin ruhudur. Ve karındaş ka-
rındaşı ve peder evladı ölüme teslim ede-
cek. Ve evladlar valideyn aleyhine kalkı-
22 şıb onları öldürecekler dir. Ve ismin i-
çün cümle tarafından buğz oluna-
caksınız. Lakin kim ki nihayete kadar te-
23 hammül ederse, o helas bulacak dır. Ve
size bir şehrde teaddi etdikleri zeman, ol
birine kaçınız. Zira hakikaten size derim
ki, İnsan Oğlu gelinceyedek İsrail şehr-
24 lerinin devrini tekmil etmeyeceksiniz. Şagird
hocasından ve kul efendisinden üstün de-

25 ğil dir. Şagirde hocası gibi ve kula e-
fendisi gibi olmak kifayet eder. Ev sahibine
Veelzevul dedikleri halde, onun evi ğal-
26 kına ne kadar ziyade (deyecekler dir)! İm-
di onlardan korkmayınız, zira aşikār ol-
mayacak örtülü ve bilinmeyecek gizli
27 bir Şey yok dur. Size karanlıkda dediğimi
aydınlıkda söyleyiniz ve kulağınıza söy-
28 lenileni damlar üzerinde ilan ediniz. Ve
canı öldürmeye kadir olmayıb, cesedi öl-
dürenlerden korkmayınız. Lakin hem canı
hem cesedi cehennemde helak etmeye kadir
29 olandan korkunuz. İki serçe bir pula
satılmaz mı ve onlardan biri Pederinizin
30 izni olmaksızın yere düşmez. Sizin ise ba-
şınızın kıllarının cümlesi sayılı dır.
31 Onun için korkmayınız. Siz çok ser-
32 çelerden eyi siniz. İmdi her kim ademlerin
huzurunda beni ikrar ederse, ben daği
göklerde olan Pederimin huzurunda onu
33 ikrar ederim. Ve her kim ademlerin huzu-
runda beni inkār ederse, ben daği göklerde
olan Pederimin huzurunda onu inkār e-
34 derim. Yere selamet getirmeye geldim zann-
etmeyiniz. Selamet değil, lakin kılıc ge-
35 tirmeye geldim. Zira ademi pederinden ve
kızı validesinden ve gelini kain validesinden
36 ayırmaya geldim. Ve ademin düşmenleri
37 kendi evi ğalkından olacak dır. Pederi ya
valideyi benden ziyade seven, bana layık
değil dir. Ve oğulu ya kızı benden ziya-
38 de seven, bana layık değil dir. Ve Stauro-

39 sunu alıb ardınca gelmeyen, bana layık
değil dir. Hayatını bulan, onu zai ede-
cek ve benim için hayatını zai eden, o-
40 nu bulacak dır. Sizi kabul eden, beni
kabul etmiş olur, ve beni kabul eden, be-
41 ni göndereni kabul etmiş olur. Peygamber
sıfatıyla bir peygamberi kabul eden, pey-
gamber ecrini alacak ve salih sıfatıyla
bir salih kabul eden, salih ecrini ala-
42 cak dır. Ve her kim bu küçüklerin bi-
rine şagird sıfatıyla yalnız bir kâse
soğuk su içirirse, hakikaten size derim
ki, “ol kimse ecrinden asla mahrum olma-
yacak dır.”

BAB 11.

1 Ve İsus on iki şagirdine emr vermek-
liğı tamam etdikde, şehirlerinde vaz u talim
etmek için oradan gitdi.
2 Ve İoannis zındanda Hristos’un amelle-
rini işitmekle, ol gelecek kimse sen mi
sin? Yoksa başka bir kimseye mi bekleye-
3 lim? demek için, kendi şagirdlerinden iki-
4 sini onun yanına gönderdi. Ve İsus on-
lara cevaben, “Gidib işitdiğiniz ve gördü-
5 günüz şeyleri İoannis’e nakl ediniz. Kör-
ler görüb, topallar yürür, cüdamlı-
lar paklenib, sağırlar işidir, ölüler kı-
yam edib, fukaraya İncil vaz olunur.
6 Ve benim hakkımda sürçmeyen ne müba-

rek dir! dedi.

- 7 Ve onlar gitdikde, İsus İoannis hak-
kında halka söylemeye başladı. Çöle ne
seyr etmeye çıktınız? Rüzgârdan sallan-
8 nan bir kamış mı? Lakin ne görmeye çık-
dınız? Zarif esvab giyinmiş bir adem mi?
İşte zarif giyenler padişahların hanelerinde
9 bulunurlar. Lakin ne görmeye çıktınız,
bir peygamber mi? Beli, size derim ki “Pey-
10 gamberden de daha büyük dür. Zira, iş-
te ben senden ileri, yolunu önünce ha-
zırlayacak olan elçimi göndereceğim, de-
yü hakkında yazılmış olan zat bu dur.”
11 “Hakikaten size derim ki, Karılardan doğan-
lar arasında vaptis edici İoannis’den bö-
yük kimse zuhur etmemiş dir. Lakin gök-
lerin padişahlığında en küçüğü ondan
12 büyük dür. Ve vaptis edici İoannis’in
günlerinden şimdiedek, göklerin padişahlığı
cebr olunur ve cebbarlar onu zabt
13 ederler. Zira cümle peygamberler ve şe-
14 riat İoannis’edek peygamberlik etdiler. Ve
eğer kabul etmek isterseniz, gelecek He-
15 lia bu dur. İşidir kulakları olan işit-
16 sin. Amma bu nesli kime beñzeteyim;
17 çarşularda oturub , arkadaşlarına, si-
ze düdük çaldık, amma raks etmediniz,
size figan etdik, amma döyünmediniz, de-
18 yü çağıran çocuklara beñzer. Zira
İoannis geldi, ne yer ne içer, ve, “Onda
19 cin var,” derler. “İnsan oğlu geldi, hem
yer hem içer ve işte boğaz ve bekri

bir adem, gömrükçülerin ve günahkâr-
ların dostu dur,” derler. Fakat hikmet
kendi evladları tarafından tasdik olundu.
20 Ol zeman mucizelerinin en çoğu icra
kılındığı şehrlere, tevbe etmedikleri için
21 tazir etmeye başladı. Vay sana, ey Hora-
zin! Vay sana, ey Vithsaida! Zira sizde
icra kılınan mucizeler Tiros ve Sidon’
da icra kılınmış olsa idi, çokdan çul
22 ve kul ile tevbe etmiş olurlar idi. Am-
ma size derim ki, “Mahşer gününde Tiros ve
Sidon’un hali sizinkinden ehven olacak dır.
23 Ve sen, ey göğedek yücelenen Kapernaum!
Cehennemdek indirileceksin. Zira sende ic-
ra kılınan mucizeler Sodoma’da icra kıl-
ınmış olsa idi bu güne kadar baki ka-
24 lır idi.” Amma size derim ki, “Mahşer gü-
nünde Sodom’a diyarının hali seninkinden
ehven olacak dır.”
25 Ol zeman İsus cevap verib dedi ki,
“Ey yerin ve göğün sahibi Peder, sana
şükr ederim ki bu nesnelere alimlerden ve
ariflerden gizleyib onları masumlara be-
26 yan eyledin. Beli, ey Peder, zira indiñde
27 böyle hoş göründü. Pederimden her şey ba-
na teslim olundu. Ve Oğulu Pederden
gayri kimse tanımaz. Pederi dañi Oğul-
dan ve Oğulun onu beyan etmemesini mü-
28 rad eylediği kimseden gayrisi tanımaz. Ey
cümle yorgun ve yüklüler, bana geli-
29 liniz, ben dañi size rahat veririm. Boyun-
duruğumu üzerinize alınız, ve benden

öyreniniz, çünkü halim ve alçak gönül-
lü im, ve canlarınıza rahat bulursu-
30 nuz. Zira boyunduruğum latif ve yü-
küm hafif dir.

BAB 12.

1 Ol zeman İsus savvoto günü ekin a-
rasından geçiyor idi. Ve şagirdleri acık-
mayle başakları kopararak yemeye başla-
2 dılar. Ve Farisiler (bunu) gördüklerinde
ona, “İşte şagirdlerin savvoto gününde
işlemesi caiz olmayan şeyi işleyorlar,”
3 dediler. Ol daği onlara dedi ki David’in
kendisiyle beraber bulunanlar ile acık-
dığı zeman ne yaptığını okumadınız mı?
4 “Nasıl Allah’ın evine girib yemesi kendisine
ve kendisiyle beraber olanlara değil, ancak
yalınız kahinlere caiz olan huzur ek-
5 meklerini yedi. Yağod savvoto günlerin-
de kahinlerin heykelde savvotoyu bozub
suçsuz olduklarını şeriatda okumadı-
6 nız mı? Amma size derim ki, “Burada hey-
7 kelden azim olan var dır. Ve eğer, kur-
ban değil, merhamet isterim, kelamının ma-
nasını bilse idiniz, suçsuzları hükm
8 etmez idiniz. Zira insan Oğlu savvato-
nun [daği] Sahibi dir.
9 Ve oradan gidib onların sinagoguna gir-
10 dikde, işte orada eli kurumuş bir adem
bulunmayle onun aleyhinde şikâyet etmek
içün, savvato gününde şifa vermek caiz

11 mi dir? deyü ona süal etdiler. Ol dağı
onlara söyleyib, “Sizden kim vardır ki bir
koyunu olub da, savvato gününde çu-
kura düşdüğü halde, onu tutub çı-
12 karmaya? İmdi adem koyundan ne kadar
üstün dür! Böylece savvato gününde
13 hayr işlemek caiz dir,” dedi. “Ol zeman ol
ademe elini uzat,” dedi. Ol dağı uzatdı,
14 ve ol biri gibi sağ oldu. Amma Farisi-
ler çıkıb, onu nice helak edelim, deyü
onun aleyhinde meşveret etdiler.
15 Ve İsus (bunu) bilmekle oradan çe-
kildi. Ve onun ardınca hayli cemaat gi-
16 derek, onların cümlesine şifa verdi. Ve
kendisini çav etmemelerini onlara sıkıca
17 tenbih eyledi. Ta ki Isaia peygamber va-
sıtasıyla söylenilen kelam itmam oluna.
18 Yani, işte seçdiğim kulum, canımın
razı olduğu sevgülüm; Ruhumu onun
üzerine koyacağım, ve taifelere şeriat
19 haber verecek dir. Niza ve nida etmeyecek
dir, onun sedasını meydanlarda kimse işit-
20 meyecek dir. Ta şeriatı galebeye çıkı-
rıncayadek, ezilmiş kamışı kırmayacak,
21 ve tüten fitili söndürmeyecek dir. Taife-
ler dağı onun ismine ümid edecekler dir.
22 Ol zeman yanına kör ve dilsiz bir cin-
li getirildi. Ol dağı ona şifa verdi, şöyle
23 ki ol kör ve dilsiz söyledi ve gördü. Ve
cümle halk hayran olub, “Aceba David’
24 in oğlu bu mudur; derler idi. Amma
Farisiler (bunu) işitdiklerinde, bu kimse

cinleri ancak cinlerin reisi Veelzevul
25 vasıtasıyla çıkarıyor dediler. Ve İ-
sus onların efkārlarını bilmekle, onlara
dedi ki, kendi aleyhine muhalefet üzere o-
lan her hükümet harab olur, ve kendi a-
leyhine muhalefet üzere bulunan her şehir
26 ya ev daği kalamaz. Ve eğer Şeytan Şey-
tanı çıkarırsa, kendi aleyhine muhalefet
üzre olduğundan hükümeti nasıl baki
27 kala bilir; eğer ben cinleri Veelze-
vul vasıtasıyla çıkarırsam, sizin oğul-
larınız kimin vasıtasıyla çıkarırlar?
Bunun için sizin hakimleriniz onlar ola-
28 cak dır. Lakin ben cinleri Ruh Ullah
vasıtasıyla çıkardığım halde Allah'ın
29 padişahlığı size yetişmiş dir. Yağod bir
kimse kuvvetli bir ademin evine girib onun
eşyasını yağma etmeye nasıl kadir ola
bilir? Meğer ol kuvvetli ademi evvela
bağlayıb anden soñra onun evini yağma
30 ede. Benim ile olmayan bana zıdd dır, ve
31 benim ile cem etmeyen dağıdır. Onun i-
çün size derim ki her günah ve küfr
ademlere afv olunur, fakat ruha olan
32 küfr ademlere afv olunmaz. Ve her kim
insan Oğlu aleyhine bir söz söylerse, ona
afv olunur, lakin her kim Ruh ül Kuds
aleyhine söylerse, ona gerek bu dünyada
33 gerek ahretde afv olunmaz. Yağod ağacı
eyi ve meyvesini iyi ediniz, yağod ağacı
fena ve meyvesini fena ediniz, zira ağac
34 meyvesinden tanılır. Ey engerek nesli, siz

kötü iken iyi şeyler nasıl söyleye bilirsiniz? Zira ağız kalbin fazlasından söyler.

35 İyi adem kalbinin iyi hazinesinden iyi şeyler çıkarır, ve kötü adem kötü hazineden kötü şeyler çıkarır. Lakin size derim

36 ki, “Ademler söyledikleri her boş söz için mahşer gününde hesap vereceklerdir. Zira sen kendi sözlerinden tebriye olunacaksın, ve kendi sözlerinden hükm olunacaksın.

38 ol zaman ülema ve Farisilerden bazıları cevap verib, “Ya hocam, senden bir

39 alamet görmek isteriz,” dediler. Ol dahi cevap verib onlara dedi ki, “Kötü ve zina-kār nesl alamet taleb eder, amma ona, İona peygamberin alametinden gayri bir a-

40 lamet verilmeyecek dir. Zira İona üç gün üç gece ada balığının karnında olduğu gibi, insan Oğlu dahi üç gün üç gece yerin deruninde olacak dır.

41 Ninevi ademleri mahşer (gününde) bu nesl ile kalkıb aleyhine hükm edecek dir, çünkü onlar İona'nın vazı ile tevbeye geldiler; Ve işte burada İona'dan daha büyüğü

42 var dır. Kible melikesi mahşer (gününde) bu nesl ile kalkıb aleyhine hükm edecek dir, çünkü Solomon'un hikmetini diñlemek üzere yerin uclarından geldi. Ve işte burada Solomon'dan daha büyüğü var dır.

43 Napak ruh bir ademden çıkdığı zaman korak yerlerden geçerek rahat arar, am-

44 ma bulamaz. Ol vakıt, “Çıkdığım evime geri döneyim, der. Ve geldiğinde (onu) boş ve

45 süprülmüş ve donanmış bulmayla, gidib
beraberince kendisinden daha kötü başka
yedi ruh alır, ve onlar girib orada sakin
olurlar, ve ol ademin sonu evvelkinden
bedter olur. Bu kötü nesle daği böyle
olacak dır.

46 Ve o daha halka söylemekde iken, işte
validesi ile karındaşları onunle söyleşmek
47 isteyerek, dışarıda duruyorlar idi. Ve
bir kimse ona, “İşte validen ile karındaş-
ların senin ile söyleşmek isteyib dışarıda
48 duruyorlar,” dedi. Ol daği söyleyene ce-
vab verib, “Validem kim dir, ve karındaşla-
49 rım kimler dir?” dedi. Ve elini şagirdlerine
doğru uzadıb, “İşte validem ve karındaş-
50 larım. Zira her kim göklerde olan Pede-
rimin iradetini icra eder ise, karındaşım ve
kız karındaşım ve validem o dur,” dedi.

BAB 13.

1 Ve ol günde İsus evden çıkıb deniz
2 kenarında oturdu. Ve yanına hayli ce-
maat cem olmayla kendisi kayığa girib o-
turdukda, bütün cemaat kıyıda du-
3 ruyor idi. Ve temsiller ile çok şeyler
söyleyib onlara dedi ki, “İşte bir ikinci e-
4 kin ekmeye çıkdı. Ve eker iken bazısı
yol kenarına düşmekle kuşlar gelib on-
5 ları yediler. Ve bazısı çok toprağı ol-
mayan taşlık mahallere düşüb, topra-
6 ğın derinliğı olmadığından tez gitdi. Fakat

güneş doğdukda yanıp, göğü olmadığından kurudu. Ve bazısı dikenler arasına düşmekle, dikenler çıkıp onu boğdular.

7 dan kurudu. Ve bazısı dikenler arasına düşmekle, dikenler çıkıp onu boğdular.

8 Ve bazısı eyi toprağa düşüb, kimi yüz ve kimi altmış ve kimi otuz kat mahsül verdi. İşidir kulakları olan işitsin.

9 Ve şagirdleri yanına gelib, ona, “Niçün onlara temsiller ile söylersin?” dediler.

10 Ol daği cevab verib onlara, “Çünkü göklerin padişahlığının sırrlarını bilmeklik size verilmiş dir. Amma onlara verilmiş dir. Zira kimin var ise, ona verilecek ve artacak dır. Amma kimin yok ise, elinde olanı bile ondan alınacak dır. Bunun için onlara temsiller ile söylerim, zira görür iken görmezler, ve işidir iken işitmezler, hem daği anlamazlar, ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız , ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü Isaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur. Lakin sizin gözleriniz mübarek dir, çünkü görürler, ve kulaklarınız daği (mübarek dir), çünkü işidirler. Zira hakikaten size derim ki,

11 Ol daği cevab verib onlara, “Çünkü göklerin padişahlığının sırrlarını bilmeklik size verilmiş dir. Amma onlara verilmiş dir. Zira kimin var ise, ona verilecek ve artacak dır. Amma kimin yok ise, elinde olanı bile ondan alınacak dır. Bunun için onlara temsiller ile söylerim, zira görür iken görmezler, ve işidir iken işitmezler, hem daği anlamazlar, ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız , ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü Isaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur. Lakin sizin gözleriniz mübarek dir, çünkü görürler, ve kulaklarınız daği (mübarek dir), çünkü işidirler. Zira hakikaten size derim ki,

12 miş dir. Zira kimin var ise, ona verilecek ve artacak dır. Amma kimin yok ise, elinde olanı bile ondan alınacak dır. Bunun için onlara temsiller ile söylerim, zira görür iken görmezler, ve işidir iken işitmezler, hem daği anlamazlar, ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız , ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü Isaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur. Lakin sizin gözleriniz mübarek dir, çünkü görürler, ve kulaklarınız daği (mübarek dir), çünkü işidirler. Zira hakikaten size derim ki,

13 de olanı bile ondan alınacak dır. Bunun için onlara temsiller ile söylerim, zira görür iken görmezler, ve işidir iken işitmezler, hem daği anlamazlar, ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız , ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü Isaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur. Lakin sizin gözleriniz mübarek dir, çünkü görürler, ve kulaklarınız daği (mübarek dir), çünkü işidirler. Zira hakikaten size derim ki,

14 işitmezler, hem daği anlamazlar, ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız , ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü Isaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur. Lakin sizin gözleriniz mübarek dir, çünkü görürler, ve kulaklarınız daği (mübarek dir), çünkü işidirler. Zira hakikaten size derim ki,

15 kacaksınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü Isaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur. Lakin sizin gözleriniz mübarek dir, çünkü görürler, ve kulaklarınız daği (mübarek dir), çünkü işidirler. Zira hakikaten size derim ki,

16 duğu itmam olunmuş dur. Lakin sizin gözleriniz mübarek dir, çünkü görürler, ve kulaklarınız daği (mübarek dir), çünkü işidirler. Zira hakikaten size derim ki,

17 ki işidirler. Zira hakikaten size derim ki, “Çok peygamberler ve salihler sizin gördüğünüzü görmeye arzu edib de görmedi-

ler, ve sizin işitdiğinizi işitmeye (arzu edib de) işitmediler.”

18 İmdi siz ikinci temsili diñleyiniz.

19 “Her kim padişahlığın kalamını işitdiğinde añlamazsa, ol yaramaz gelib kalbinde ekilmiş olanı kapar. Yol kenarında ekilmiş

20 olan bu dur. Ve taşlık mahallerde ekilen şol kimse dir ki, kelamı işidib heman

21 onu sevinc ile kabul eder; amma kendinde kök olmadığından, az vakıt dayanıb, kelamdan dolayı sıklet ya teaddi vuku

22 bulunca çabucak sürçer. Ve dikenler arasında ekilen şol kimse dir ki kelamı işidir, lakin bu dünyanın endişesi ve zenginliğin hilesi kelamı boğar, ol dañi

23 mahsulsüz olur. Ve eyi toprakda ekilen şol kimse dir ki kelamı işidib añlar. Ol dañi mahsuldar olub kimi yüz, kimi altmış ve kimi otuz kat verir,” dedi.

24 Onlara başka bir temsil irad edib dedi ki, “Göklerin padişahlığı kendi taşlarında

25 eyi tohum eken bir ademe beñzer. Ve ademler uyur iken onun düşmeni gelib, buğdayı arasına delice ekib gitdi. Ve ekin bitib başak verdiğinde, delice dañi göründü. Ve ev sahibinin kulları yanına gelib

27 ona “Efendim, sen tarlanda eyi tohum ekmedin mi? İmdi delice nereden nasıl oldu?” dediler. Ol dañi onlara “Bunu bir düşmen etmiş dir,” dedi. Kulları dañi ona, öyle ise ister mi sin, gidib onu devşirelim?”

28 dediler. Ol dañi “Hayr, olmaya ki deli-

29

ceyi toplar iken onunle beraber buğdayı
30 dağı koparasınız. Bragınız, biçin vakti-
nadek ikisi beraber böyüsün, ve biçin
vaktında orakçılara, evvela deliceyi
toplayıb, onu yakmak için demed demed
bağlayınız, amma buğdayı anbarıma cem
ediniz, deyeceğim,” dedi.

31 Onlara başka bir temsil daha irad e-
dib dedi ki, “Göklerin padişahlığı bir ade-
min alıb taşlarında ekdiği hardal tanesine
32 beñzer. Cümle tohumlardan en küçü-
ğü ise de, böyüdüğü zeman cem-i seb-
zevatdan büyük olub ağac olur, şöyle
ki hava kuşları gelib onun dallarına
konarlar.”

33 Onlara başka bir temsil daha söyledi.
“Göklerin padişahlığı bir karının, cüm-
lesi mayalanıncayadek üç ölçek un
içine alıb gizlediğı mayaya beñzer.

34 İsus bunların cümlesini halka tem-
siler ile söyledi, ve onlara temsilsiz söy-
35 lemez idi. Ta ki, ağzımı temsiller ile a-
çıb, dünyanın kuruluşundan beru
gizli olan şeyleri beyan edeceğim, deyü
peygamber vasıtasıyla buyurulan kelimam
itmam oluna.”

36 Ol zeman İsus cemaatı bragıb eve
geldi. Ve şagirdleri onun yanına gelib,
“Tarlanın delice temsilini bize tefsir eyle,”
37 dediler.Ol dağı cevab verib onlara de-
di ki, “Eyi tohumu eken insan Oğlu dur.
38 Ve tarla dünya dır. Eyi tohum dağı pa-

dişahlığın evladları ve delice yaramazın
39 evladları dır. Onu eken düşmen Şeytan
dır, biçin dağı dünyanın sonu, ve orak-
40 çılar melekler dir. İmdi delice devşiri-
lib ateşe yakıldığı gibi, bu dünyanın
41 sonunda dağı öyle olacak dır. İnsan oğ-
lu meleklerini gönderecek dir, ve onlar
cümle tökezleri ve fisk işleyicileri pa-
42 dişahlığından toplayıb, onları ateş kül-
hanına atacaklar dır. Orada ağlayış ve
43 diş kıcırdaması olacak dır. Ol zaman
salihler pederlerinin padişahlığında güneş
gibi ziya verecekler dir. İşidir kulak-
ları olan işitsin.”
44 Yine göklerin padişahlığı tarlada giz-
lenmiş bir hazineye beñzer ki bir adem onu
bulub gizler, ve sevincinden varıb her
nesi var ise satarak, ol tarlayı satun
alır.
45 Yine göklerin padişahlığı güzel inciler
46 arayan bir bazirgana beñzer. Merhum
kıymetli bir inci bulduğunda, varıb her
nesi var ise satıb, onu satun aldı.
47 Yine göklerin padişahlığı denize atılıb
48 her cinsden cem eden bir aya beñzer. Ve
doldukda , onu kıyıya çıkardılar , ve
oturub eyleri kablara cem etdiler ve
49 fenasını atdılar. Dünyanın sonunda öyle
olacak dır. Melekler çıkıb salihlerin a-
50 rasından fasıkları ayırarak, onları a-
teş külhanına atacaklar dır. Orada ağ-
layış ve diş kıcırdaması olacak dır.

51 İsus onlara, “Bu nesnelerin cümle-
sini aňladınız mı?” dedi. Ona, “Beli, ya
52 Rabb,” dediler. Ol dağı onlara, “Bunun
için göklerin padişahlığı hususunda
talim olunmuş her katib, hazinesinden ye-
ni ve eski şeyler çıkararak bir ev sahibi
kimseye beňzer,” dedi.

53 Ve vakı oldu ki İsus bu temsilleri
54 bitirdikten sonra, oradan gidib, kendi va-
tanına geldikde, sinagoglarında onlara ta-
lim eder idi. şöyle ki onlar hayran olub,
bu hikmet ve mucizeler buna nereden
55 dir? Bu adem dülger’in oğlu değil mi?
Validesine Maria ve karındaşlarına İako-
vos ve İosi ve Simon ve İuda demezler
56 mi? Ve cümle kız karındaşları yanı-
mızda değil mi? İmdi ona bunun cümlesi
57 nereden dir? deyerek, onun hakkında sr-
erler idi. Fakat İsus onlara, “Bir pey-
gamber kendi vatanından ve kendi hanesinden
58 gayri yerde itibarsız değil dir,” dedi. Ve o-
rada onların imansızlıkları sebebiyle çok
mucizat icra etmedi.

BAB 14.

1 Ol zeman rub başı olan İrodis İ-
2 sus’un şöhretini işitmekle, kendi hademe-
sine, “Bu adem vaptis edici İoannis dir.
llerden kıyam etmiş dir, ve bu sebeb-
den onun vasıtasıyla mucizeler icra o-
lunuyor,” dedi.

3 Çünkü İrodıs karındaşı Filippos'un
karısı İrodiada'nın sebebinden, İoannis'i
tutub ve bağlayıb zındana komuş idi.
4 Zira İoannis ona, "Bunu almak sana
5 caiz değıl dir," der idi. Ve onu katl etmek
ister idi ise de, halk onu peygamber ma-
kamında tutdukları için onlardan kor-
6 kar idi. Ve İrodıs'in doğuş günü ziya-
fetinde İrodiada'nın kızı ortada raks et-
7 di. Ve İrodıs'in hoşuna gelmekle, her ne
dilerse ona vermekliğı yemin ile vad eyledi.
8 Kız dağı validesi tarafından teşvik olun-
mayle "Bana burada bir tepsi üzerinde
vaptis edici İoannis'in başını ver," dedi.
9 İmdi padişah kasavetlendi ise de, yeminleri
ve beraberince sofrada oturanlar sebe-
10 binden verilmesini emr eyledi. Ve (adem) gön-
derib, zındanda İoannis'in başını kesdirdi.
11 Ve onun başı bir tepsi üzerinde getirilib
kıza verildikde, ol dağı validesine götür-
12 dü. Ve şagirdleri gelib cesedini kaldıra-
rak defn etdiler, ve varıb İsus'a haber
verdiler.
13 İsus dağı (bunu) işitdiğinde , oradan
kayık ile beyaban bir mahale tenhaca
vardı, ve cemaat işitmekle, şehirlerden
yayan onun ardınca gitdi.
14 Ve [İsus] çıkdıkda hayli cemaat
görmekle onlara acıdığından hastalarına
şifa verdi.
15 Ve ağışam oldukda şagirdleri onun ya-
nına gelib, "Burası beyaban mahal dir,

ve Şimdi vakıt geçmiş dir. Cemaatı salı
ver, ki köylere varıb kendilerine taam sa-
16 tun alsınlar,” dediler. Lakin İsus on-
lara, “Gitmelerine hacet yok dur. Siz on-
17 taam veriniz,” dedi. Onlar dağı ona,
“Beş ekmek ile iki balıktan mada burada
18 bir Şeyimiz yok dur,” dediler.Ol dağı,
19 “Onları buraya bana getiriniz,” dedi. Ve
cemaatın otlar üzerine oturmalarını emr
etdikden soğra, beş ekmek ile iki balığı a-
lıb köye doğru bakarak, bereket duası
okuyub ekmekleri pareledi, ve Şagirdlere
verib, Şagirdler dağı cemaata (verdiler).
20 Cümlesi dağı yeyib doydular, ve parça-
ların fazlasını on iki küfe dolusu o-
21 olarak, kaldırdılar. Ve karılar ile o-
cuklardan mada yeğenler beş bin kadar
adem idi.
22 Ve der akab [İsus] kendisi cemaatı
salı verinceyedek Şagirdlerine, kayığa gi-
rib kendinden evvel karşı tarafa geçmeleri
23 içün ibram etdi. Kendisi dağı cemaatı
salı verdikten soğra, yalnızca dua et-
mek içün dağa çıkdı. Ve ağşam oldukda
24 orada yalnız idi. Amma kayık heman de-
niz ortasında olub, rzgr dağı karşı
olmayle, dalgalardan sallanıyor idi.
25 Ve gecenin dördüncü nevbetinde, İ-
sus deniz üzerinde yürüyerek, onlara
26 doğru geldi. Şagirdler dağı onu deniz -
zerinde yürür gördüklerinde iztiraba d-
Őb, “Heyal dir,” deyerek korkularından

27 feryad etdiler. İsus ise der akab onla-
ra söyleyib,” Cesaretleniniz ben im, kork-
28 mayınız,” dedi. Ve Petros ona cevab ve-
rib, “Ya Rabb, eğer sen isen, bana emr ey-
le, sular üzerinde yanına geleyim,” dedi.
29 Ve onun, “gel,” demesi üzerine Petros ka-
yıktan enib, İsus’un yanına gitmek i-
30 çün sular üzerinde yürüdü. Lakin
rüzgârı şedid görmekle, korkub batmaya
başladıkda, “Ya Rabb, beni kurtar,” de-
31 yü feryad eyledi. İsus daği der akab
elini uzadıb onu tutdu, ve ona, “Ey i-
32 manı noksan, niçün şübhe etdin?” dedi. Ve
33 onlar kayığa girince rüzgâr dindi. Ve
kayıkda olanlar gelib “Hakikaten sen İb-
nullah sın,” deyerek ona secde etdiler.
34 Ve karşı tarafa geçib, Yennisaret di-
35 yarına geldiler. Ve ol mahalın ademleri
onu tanıdıkdı, bütün etrafa adem gön-
derib, cümle illetli olanları ona getir-
36 diler. Ve yalnız esvabının eteğine dokan-
nalar deyü ondan reca etdiler. Ve dokan-
naların cümlesi şifa buldular.

BAB 15.

1 Ol zeman İerusalım’dan olan ülema
ile Farisiler İsus’un yanına gelib,
2 “Niçün senin şagirdlerin ihtiyarların ri-
vayetine karşı hareket ediyorlar ? Zira ek-
mek yeyecekleri zaman ellerini yaykamaz-
3 lar,” dediler. Ol daği onlara cevab verib,

“Niçün siz de rivayetiniz sebebiyle Allah’ın emrine mugayir hareket ediyorsunuz?
4 Zira Allah, Pederine ve valideye hürmet
5 eyle; hem daği, Pederine ve ya validesine sögen mutlaka katl olunsun,” deyü buyurdu. Amma siz, her kim pederine ya
6 validesine, tarafımdan faide göreceğin şey vakf olmuş dur, derse, ve pederine ya
validesine hürmet etmezse daği (olur),
dersiniz; ve sizin rivayetiniz sebebiyle Allah’ın emrini ibtal etdiniz. “Ey mürailer,
7 İsaia sizin hakkınızda, “Bu kavm [bana
8 ağız ile yaklaşıb,] bana lisanen hürmet eder, fakat kalbleri benden pek uzak dır.
9 Hem insan tenbihleri olan talimleri öyretmekle, bana bihude yere ibadet ederler,
deyü vahi ile güzelce demiş dir, dedi.
10 Ve cemaatı yanına çağırıp onlara,
11 “Diñleyiniz, ve añlayınız; ağza giren şey ademi napak etmez, lakin ademi napak eden ağzından çıkan dır,” dedi.
12 Ol zeman şagirdleri yanına gelib, ona,
“Farisiler bu sözü işitdiklerinde gücendiklerini bilir mi sin?” dediler. Ol daği
13 cevap verib, “Semavi Pederimin dikmediği
14 her fidan gökden sökülecek dir. Onları bragınız; göklerin kör kılağuzları dır;
ve eğer kör köre kılağuzluk ederse, ikisi
15 de çukura düşer,” dedi. Ve Petros ona cevap verib, “Bu temsili bize tefsir eyle,”
16 dedi. İsus daği “Hala siz de mi fehmsiz
17 siniz? Daha añlamaz mı sınız ki, ağza

giren her şey karına gidib taşraya çıkarılır? Amma ağızdan çıkan şeyler kalbden çıkmalarıyla, bunlar ademi napak eder. Zira kalbden fasid efkâr ve katl ve zina ve fahşelik ve hırsızlık ve yalan yere şehadet ve küfr çıkar. Ademi napak eden şeyler bunlar dır, amma yaykanmamış eller ile taam etmek ademi napak etmez,” dedi.

21 Ve İsus oradan çıkıb, Tiros ve Sidon semtlerine gitdi. Ve işte o taraflardan bir Hanaanlı karı gelib, ona, “Ya David oğlu Rabb, bana merhamet eyle, kızım cinden şedid azab çekiyor,” deyerek feryad eyledi. O ise ona hiç bir cevab vermemekle, şagirdleri yanına gelib, “Aramızda feryad ediyor, onu salı ver,”

24 deyü ona reca eylediler. Ve o cevab verib, “Ben İsrail evinin zai olmuş konyunlarından gayrisine gönderilmedim,” dedi.

25 Lakin karı gelib ona secde ederek, Ya Rabb, “Bana imdad eyle,” dedi. Ol daği cevab verib, “Çocukların ekmeğini alıb köpeklere atmak eyi değil dir,” dedi. Lakin karı, “Beli, ya Rabb, çünkü köpekler daği sahiblerinin sofrasından düşen kırıntılardan yerler,” dedi. Ol zeman İsus ona cevab verib, “Ey hatun, imanın çok dur, sana istediğin gibi olsun,” dedi; ve kızı ol saat şifa buldu.

29 Ve İsus oradan gidib, Galilaia denizinin kenarına geldi, ve dağa çıkıb orada

30 oturdu. Ve yanına hayli cemaat gelib,
onlar ile beraber topallar ve körler ve
dilsizler ve sakatlar ile sair nice kimse-
ler bulunmayle onları İsus'un ayak-
larına braktılar, ol dağı onlara şifa
31 verdi. Şöyle ki cemaat dilsizlerin söyledi-
đini ve sakatların sağaldığını ve topal-
ların yürüdüğünü ve körlerin gördü-
đünü müşahede etdiklerinde teaccüb
edib, İsrail'in Allah'ına hamd etdiler.
32 Ve İsus şagirdlerini yanına çağırıp,
“Cemaata acırım, zira şimdi üç gün
dür yanımda bulunuyorlar ve yeyecek
şeyleri yok dur; ve onları aç salı ver-
mek istemem, olmaya ki yolda takatları
33 kesile,” dedi. Ve şagirdleri ona, “Çölde biz
böyle bir cemaatı doyuracak kadar ek-
mek nereden bulalım?” dediler. İsus da-
đı onlara, “Kaç ekmeğiniz var?” dediğinde,
onlar dağı, “Yedi (ekmek), ve birkaç kü-
35 çük balık (var),” dediler. Ve cemaatın
36 yere oturmalarını emr etdikden soñra, ol
yedi ekmek ile balıkları alıb teşekkür
etdi, ve pareleyib şagirdlerine, şagirdler
37 dağı cemaata verdiler. Ve cümlesi yeyib
doydular, ve parçaların fazlasından ye-
38 di zenbil dolusu kaldırdılar. Ve karı-
lar ile çocuklardan mada yeğenler dört
bin adem idi.
39 Ve cemaatı salı verdikden soñra kayı-
đa binib Mağdala sinorlarına geldi.

BAB 16.

1 Ve Farisiler ile Saddukiler yanına
gelib, onu tecrübe etmek için kendilere
gökden bir alamet göstermesini talep etdi-
2 ler. Ol dahi onlara cevap verib, “Ağşam
oldukda, hava güzel olacak, zira gök
3 kızıl dır; ve sabahlayın, bu gün hava
bozuk olacak zira gök pus olub kı-
zarmış dır,” dersiniz. “Ey mürailer, gök
yüzünü fark etmesini bilirsiniz, ve va-
kıtların alametlerini (bilmeye) kadir değil
4 mi siniz? Kötü ve zinakâr nesl alamet
arar, ve ona, İona peygamberin alamet-
inden gayri bir alamet verilmeyecek dir,”
dedi; ve onları bragıb gitdi.
5 Ve şagirdleri karşı tarafa geldiklerinde,
6 ekmek almayı unutmuşlar idi. Ve İsus
onlara, “Dikkat eyleyiniz ve Farisiler ile
Saddukilerin mayasından sakınınız,” dedi.
7 Onlar dahi, “Ekmek almadığımız için
dür,” deyerek, mabeynlerinde düşünürler
8 idi. İsus (bunu) bilmekle onlara söy-
yib, “Ey imamı noksan olanlar, niçün
mabeyninizde ekmek almadığımızdan dolayı
9 düşünüyorsunuz? Beş bin kişinin beş
10 ekmeğini, ve kaç küfe kaldırdığınızı, ve
dört bin kişinin yedi ekmeğini, ve kaç zen-
bil kaldırdığınızı fehm etmeyib hat-
11 rınıza getirmez mi siniz? Farisiler ile
Saddukilerin mayasından sakınmak için
size söylediğim söz, ekmek hakkında olma-

- dığını nasıl fehm etmeyorsunuz?” Dedi.
- 12 Ol zaman ekmek mayası hakkında değil,
ancak Farisiler ile Saddukilerin tali-
minden sakınmak için buyurduğunu
anıladılar.
- 13 Ve İsus Filippos Kaisareiası semt-
lerine vardığında, şagirdlerine, “Ademlerin
dediklerine göre ben insan Oğlu kim im?”
- 14 deyü sül eyledi. Onlar dağı, “Bazıla-
ları vaptis edici İoannis, ve başkaları
İlia, ve sairleri İeremia yağod başka
peygamberlerden biri sin (deyorlar),” dediler.
- 15 Onlara, “Ya sizin dediğinize göre ben kim
16 im?” dedi. Ve Simon Petros cevab verib,
17 “Sen diri İbn Ullah Hristos sun,” dedi. Ve
İsus ona cevab verib, “Ey İona oğlu
Simon, mübarek sin; zira (bunu) sana
ten ve kan değil, ancak göklerde olan Pe-
18 derim ilham etdi,” dedi. Ben dağı sana derim
ki, “Sen Petros sun ve kilisemi bu ka-
ya üzerine bina edeceğim, ve cehennem
kapuları onu üzerine galib olmayacak
19 dır. Ve sana gökler padişahlığının anah-
tarlarını vereceğim, ve yer üzerinde her
ne bağlar isen, göklerde bağlanmış olacak,
ve yer üzerinde her ne çözer isen, gökler-
20 de çözülmüş olacak dır,” dedi. Ol ze-
man şagirdlerine, kendinin [İsus] Hristos
idiğini kimseye söylememelerini emr etdi.
- 21 Ol vakıtdan soğra İsus İerusalım-
e gitmek, ve iğtiyarlar ile baş kahinler
ve ülema tarafından çok elem çekib

katl olunmak, ve üçüncü günde kıyam etmek gerek idiğini şagirdlerine beyan
22 etmeye başladı. Ve Petros onu bir tarafa alıb, “Haşa, ya Rabb, bu sana asla vakı olmasın,” deyerek onu tazir etmeye
23 başladığında, Ol dahi dönüb Petros’a, “Ardıma çekil, ey Şeytan, bana tökez sin, zira Allah’a ait olan şeyleri değil, ancak ademlere ait olan şeyleri düşünürsün,” dedi.
24 Ol zeman İsus şagirdlerine dedi ki, “Eğer bir kimse ardımca gelmek isterse, nefsini terk ederek staurosunu yüklenib
25 ardım sıra gelsin.” Zira her kim ki kendi canını kurtarmak isterse, onu zai edecek, ve her kim benim için kendi canını
26 zai ederse, onu bulacak dır. Zira bir adem bütün dünyayı kazanıb da, kendi canını zai ederse, ne faide görür? yahud adem kendi canına bedel ne vere bilir?
27 Zira insan Oğlu kendi melekleri ile Pederinin celalinde gelecek, ve ol zeman her kese ameline göre mükâfat edecek dir.
28 “Hakikaten size derim ki, Burada hazır olanlardan bazıları var ki, insan Oğlu kendi padişahlığında geldiğini görmeyince ölüm tatmayacaklardır.”

BAB 17.

1 Ve altı günden soñra, İsus Petros ve İakovos ile karındaşı İoannis’i bera-

ber alıb, onları tenhace yüksek bir dağ
2 üzerine götürdü. Ve önlerinde sureti
tebdil olub, yüzü güneş gibi münevver
3 ve esvabları nur gibi beyaz oldu. Ve
işte Moısı ile İlia onun ile söyleşerek
4 onlara göründü. Ve Petros İsus’a söyle-
yib “Ya Rabb, bizim burada bulunmamız
eyi dir; eğer istersen, biri senin, ve biri Mo-
isi, ve biri dağı İlia içün, burada üç
5 ħayme yapalım,” dedi. O daha söyler iken,
işte bir münevver bulut onları gölgesi
altına alıb, işte bulutdan, “Sevgülü
Oğlum bu dur, ondan razı im;” onu diñ-
6 leyiniz,” deyü bir seda geldi. Ve şagird-
leri işidince, yüz üstü düşüb gayetle
7 korkdular. Ve İsus yaklaşıb onlara
dokanarak, “Kalkınız, korkmayınız,” dedi.
8 Onlar dağı gözlerini kaldırdıklarında,
İsus’dan başka kimseyi görmediler.
9 Ve dağdan enerler iken, İsus onlara,
“Ta insan Oğlu ölümlerden kıyam edince-
yedik, bu gördüğünüzü kimseye söyle-
10 meyiniz,” deyü tenbih eyledi. Ve şagirdlleri
ona, “Ya niçün ülema, evvela İlia
gelmek gerek dir?” derler, deyü süal ey-
11 lediklerinde, İsus cevab verib onlara,
“Gerçi İlia evvela gelib her şeyi tanzim
12 eder; lakin size derim ki, “İlia sahihen
gelmiş dir, ve onu tanımayıb hakkında her
istedikleri şeyi yaptılar; keزالik insan
oğlu dağı onların tarafından elem çe-
13 kecek dir,” dedi. Ol zeman şagirdleri ken-

dilere vaptis edici İoannis hakkında söylediğini aňladılar.

- 14 Ve halkın yanına geldiklerinde, bir adam onun yanına gelib önünde diz çökerek, “Ya Rabb, oğluma merhamet eyle, zira saralı olub pek çok elem çeker, çünkü çok defa ateşe ve çok defa suya düşer. Ve onu şagirdlerine getirdim ise de, ona şifa veremediler,” dedi. Ve İsus daği cevap verib, “Ey imansız ve aksi nesl, ne vakte kadar sizin ile olayım? Ne vakte kadar size tehammül edeyim? Onu buraya bana getiriniz,” dedi.
- 17 Ve İsus cini tazir etdikde, ondan çıkdı, ve oğlan ol saat şifa buldu. Ol zaman şagirdler tenhace İsus’un yanına gelib, “Biz niçün onu çıkaramadık?”
- 19 dediler. İsus daği onlara, “İmansızlığınız için dür,” zira hakikaten size derim ki, “Eğer hardal danesi kadar imanınız olursa, bu dağa, ‘buradan öteye git,’ derseniz, gidecek dir, ve size hiç bir şey mümkün olmayacak dır. Amma dua ve orucdan gayri yol ile bu makule çıkmaz,” dedi.
- 21 Ve Galilaia’da dolaşırlar iken, İsus onlara, “İnsan oğlu ademler eline teslim olunub, Onu katl edecekler dir, ve üçüncü gün kıyam edecek dir,” demesi ile, onlar gayetle kasavetlendiler.
- 23 Ve Kapernaum’a geldiklerinde, iki dirhem (vergi) tahsil edenler Petros’un yanına

gelib, “Hocanız iki dirhemliği vermez mi?”
24 dediler; ol dağı, “verir,” dedi. Ve eve girdik-
de, İsus onu karşılayıb, “Ey Simon, ne
zann edersin, yerin padişahları resm yağod
vergiyi kimlerden alırlar? Evladlarından
25 mı, yoksa başkalarından mı?” dedi. Petros
ona, “Başkalarından,” dedi; İsus dağı o-
26 ona, “Öyle ise evladlar muaf dırlar. La-
kin onlara fena ibret olmamak için denize
girib bir olta at, ve ilk çıkan balığı
tutub ağzını açdığında, bir dört dir-
hemlik bulursun, onu alıb, onlara be-
nim ve senin için ver,” dedi.

BAB 18.

1 Ol zeman şagirdleri İsus’un yanına
gelib, “Göklerin padişahlığında en büyük
2 kim dir?” dediler. İsus dağı yanına bir
çocuk çağırıb ve onu ortalarında
3 durdurub, “Hakikaten size derim ki, E-
yer dönüb çocuklar gibi olmazsanız,
göklerin padişahlığına asla girmeyeceksi-
4 niz,” dedi. İmdi her kim bu çocuk gibi
halim olursa, göklerin padişahlığında en
5 büyük o dur. Ve her kim böyle ço-
cuğu benim ismim için kabul ederse,
6 beni kabul edmiş olur. Ve bana iman e-
den küçüklerden birini her kim sürç-
dürürse, boynuna bir değirmen taşı ası-
lıb denizin dibine gark edilmesi kendine
đayrlı dır.

7 Tökezler sebebinden vay dünyaya! Zira
tökezlerin gelmesi lazım dır, amma vay tö-
8 kezin gelmesine sebep olan ademe! İmdi e-
ğer elin ya ayağın senin sürçmene sebep
olursa, onu kesib kendinden def et; haya-
ta topal ya sakat girmen, iki elin ya iki
ayağın olup, ebedi ateşe atılmakdan sa-
9 na hayrlı dır. Ve eğer gözün senin sürç-
mene sebep olursa, onu çıkarıb kendin-
den def et, hayata tek gözlü girmen, iki
gözün olup cehennem ateşine atılmakdan
sana hayrlı dır.

10 Bu küçüklerden birini hor görmekten
sakınınız, zira size derim ki, “Onların me-
lekleri göklerde olan Pederimin yüzünü
11 göklerde daima görürler. Zira insan Oğ-
12 lu zai olanı helas etmeğe geldi. Size na-
sıl görünür? Eğer bir ademin yüz ko-
yunu olub, onlardan biri yolu şaşı-
rırrsa, ol adem doksan dokuzu dağlarda
bragıb da, varıb yolu şaşıranı aramaz
13 mı? Ve eğer onu bulacak olursa, ha-
kikaten size derim ki, “Yolu şaşırmamış
doksan dokuz için (sevindiğinden) ziyade
14 onun için sevinir. Kezalik göklerde olan
Pederinizin huzurunda bu küçükler-
den birinin zai olmasına rıza yok dur.”

15 Eğer karındaşın sana karşı bir hata
ederse gidib onu ikinizin beyninde tenhaca
tazir eyle; eğer seni diñlerse, karındaşını
16 kazanmış olursun. Ve eğer diñlemezse, iki
ya üç şahidin ağzından her sözün sabit

17 olması için, kendin ile beraber bir ya-
hod iki kişi daha al. Ve eğer onları diñ-
lemezsse, kiliseye söyle; ve eğer kiliseyi da-
hi diñlemezsse, onu putperest ve gömrük-
çü gibi say.

18 Hakkan size derim ki, “Yer üzerinde her
ne bağlarsanız, gökde bağlanmış olacak,
ve yer üzerinde her ne çözerseniz, gökde
19 çözülmüş olacak dır.” Yine size derim
ki, “Sizden iki kişi yer üzerinde her hangi
şeyi dilemek için ittifak ederlerse, onla-
ra göklerde olan Pederim tarafından ihsan
20 olunacaktır. Zira iki ya üç kişi be-
nim ismim ile her nerede cem olurlar ise,
ben orada onların arasında im.”

21 Ol zeman Petros onun yanına gelib,
“Ya Rabb, kaç defa karındaşım bana ha-
ta ederse, onu afv edeyim? Yedi defaya
22 kadar mı? dedi. İsus ona dedi ki, “Sana
yedi defaya dek değıl, lakin yetmiş kerre
23 yediye kadar,” derim. Onun için göklerin
padişahlığı bir padişaha beñzetilmiş dir
ki, kulları ile muhasebe etmek istedi.

24 Ve muhasebeye başladıkda, yanına on bin
25 talant borclu bir kimse getirdiler; o-
nun edaya kudreti olmadığından, efendisi
onu ile karısı ve çocukları ve cüm-
le mali satılıb (borcu) eda olunması-
26 nı emr eyledi. Bunun üzerine ol kul
yere kapanıb, “Efendim, bana müsaade ey-
le, sana hepisini eda ederim,” deyü ona re-
27 ca eyledi. Ve ol kulun efendisi ona mer-

hamet göstererek onu salı verib borcu-
28 nu dağı bağışladı. Amma ol kul ı-
kıb kendine yüz dinar borclu olan bir
kapu yoldaşını buldu, ve onu boğa-
zından tutub, “Bana borcunu eda eyle,”
29 demesi üzerine, onun kapu yoldaşı a-
yağına düşüb, “Bana müsaade eyle, sa-
na [hepisini] eda ederim,” deyü ona reca
30 eyledi. Lakin o razi olmamayle varıb bor-
cunu eda edinceyedek onu mahbese ko-
31 du. Ve bu ademim kapu yoldaşları vu-
ku-i hali gördüklerinde, gayetle kasavet-
lenmekle, varıb efendilerine cümle vu-
32 kuatı ifade etdiler. Ol zeman efendisi o-
nu çağırıp, ona, “Ey yaramaz kul, ba-
na yalvardığın içün ol borcun cm-
33 lesini sana bağışladım. Ben sana merha-
met etdiğim gibi, sen dağı kapu yoldaşına
34 merhamet etmeli değil mi idin?” dedi. Ve e-
fendisi gazaba gelib, bütün borcunu
eda edinceyedek, onun işkence edicilere
35 teslim etdi. Kezalik her biriniz karındaş-
larınıza suçlarını kalbinizden bağışla-
madığınız halde, semavi Pederim dağı size
Öyle edecek dir.

BAB 19.

1 Ve vakı oldu ki, İsus bu sözleri
temam etdikten soğra, Galilaia’dan kalkıp
İordanis’in öte tarafındaki Yehudistan
2 sinorlarına geldi. Ve hayli cemaat onun

ardınca gittiklerinde orada onlara şifa
verdi.

- 3 Ve Farisiler onu tecrübe etmek için
yanına gelib, ona, “Ademe her sebep için
4 karısını boşamak caiz mi?” dediler. Ol
daği onlara cevap verib, “İbtidade yara-
5 dan onları erkek ve dişi yarattığını, ve
bu sebebdan adem pederini ve validesini
terk edib karısına yapışarak, ikisi bir
vücut olacaklar, deyü buyurdu-
6 ğunu okumadınız mı? İmdi artık iki de-
ğil, lakin bir vücut dirler; imdi Allah’
ın birleştirdiğini insan ayırmasın,” dedi.
7 Onlar daği ona, “Ya niçün Moisi ta-
lakname verilerek boşamaklığı tenbih etdi?”
8 dediler. Ol daği onlara, “Moisi sizin
kalbinizin katılığı sebebiyle size karıla-
rınızı boşamaya izin verdi, amma ibtidade
9 böyle değil idi. Ben daği size derim ki, “Her
kim karısını zinadan gayri bir sebep ile
boşayıb da, başkası ile evlenirse, zina
eder; kezalik boşanmış karı ile evlenen zi-
10 na eder.” Şagirdleri daği ona, “Eğer koca
ile karı beyninde hal böyle ise, evlenmek
11 hayrlı değil dir,” dediler. Lakin o onlara
söleyib, “Bu kelamı cümlesi değil, an-
cak kendilere hidayet olunanlar kabul
12 ede bilir. Zira ana rahminden bazı hadım
doğmuş olanlar var dır, ve ademler tara-
findan hadım kılınmış hadımlar daği var
dır, ve göklerin padişahlığı için kendi
kendilerini hadım etmiş olanlar var dır;

kabul etmeye kadir olan kabul etsin,” dedi.

13 Ol zaman üzerlerine ellerini koyub
dua etsin deyü yanına küçük çocuk-
lar getirildi, şagirdleri ise onları azar-
14 ladılar. Amma İsus, “Çocukları koy
veriniz, ve onları bana gelmekden men etme-
yiniz, zira göklerin padişahlığı böylelerin
15 dir,” dedi. Ve ellerini onların üzerine ko-
dukdan soñra oradan gitdi.

16 Ve işte bir kimse yanına gelib, ona, “Ya
eyi hoca, ebedi hayata nail olmak için
17 ben ne hayr işleyeyim? dedi. Ol dañi ona,
“Niçün bana eyi deyorsun? Birden, yani
Allah’dan gayri eyi yok dur; amma eğer
hayata nail olmak ister isen, emrleri
18 hıfz eyle,” dedi. O ona,” Hangılarını?” de-
dikde, İsus, “Bunları, yani Katl et-
meyesin, Zina etmeyesin, Hırsızlık etmeye-
19 sin, Yalan şehadet etmeyesin, Pederine
ve validene hürmet edesin, ve koñşunu ken-
20 din gibi sevesin,” dedi. Ol genc ona, “Bun-
ların cümlesini gencliğimden беру hıfz
21 eyledim; daha ne noksanım var?” dedi. İ-
sus ona, “Eğer kamil olmak istersen, gi-
dib variyetini satıb fukaraya ver, ve
gökde hazineye malik olacaksın; ve gel
22 bana tabi ol,” dedi. Ve ol genc bu sözü
işitdikde, kasavetlenerek gitdi; zira çok
malı var idi.

23 Ve İsus şagirdlerine, Hakikaten size
derim ki, “Zengin kimse göklerin padişahlığı-
24 na güç ile girer.” Ve yine size derim ki,

“Zenginin Allah’ın padişahlığına girmesinden
devenin iyne deliğinden geçmesi daha kolay
25 dır,” dedi. Şagirdleri daği (bunu) işitdik-
de, gayetle hayran olub, “Öyle ise kim he-
26 las ola bilir?” dediler. Ve İsus onlara
nazar edib, “Bu şey insan indinde mümkün-
siz dir, lakin Allah’ın indinde her şey
mümkün dir,” dedi.
27 Ol zeman Petros ona cevab verib, “İş-
te biz her şeyi terk edib, sana tabi ol-
28 duk, imdi neye malik oluruz?” dedi. Ve
İsus onlara (cevab verib), Hakikaten
size derim ki, “Siz bana tabi olanlar yeni
yaradılışda, insan Oğlu kendi celali
tahtında oturduğu zeman, siz daği on iki
taht üzerinde oturub, İsrail’in on iki
29 sibtına hükm edeceksiniz. Ve her kim ev-
ler ya karındaşlar ya kız karındaşlar
ya peder ya valide ya karı ya evladlar
ya tarlaları benim ismim için terk et-
miş olursa, yüz katını alacak, hem e-
30 bedi hayata varis olacak dır. Lakin çok
evvelki (kimse) ler soñraki, ve soñrakiler ev-
velki olacak dır.”

BAB 20.

1 Zira göklerin padişahlığı bağına işci-
ler tutmak için sabahlayın erken çı-
2 kan ev sahibi bir ademe beñzer. Ve işci-
ler ile günde birer dinara kavlı edib, on-
3 ları bağına gönderdi. Ve saat üç rad-

delerinde çıkıp çarşıda başka boş du-
4 ranlar daği gördükde, onlara, “Siz daği
bağa gidiniz, ve hakk ne ise size veririm,
5 demesi üzerine, Onlar daği gıtdiler; saat
altı ve dokuz raddelerinde yine çıkıp bu
6 minval üzre eyledi. Ve saat on bir radde-
lerinde çıkıp gayri boş duranlar bu-
lub, onlara, “Niçün burada bütün
7 gün boş duruyorsunuz?” dedi. Onlar
daği ona, “Bizi kimse ücretle tutmadığı
içün, dediklerinde” onlara “Siz daği bağa
gidiniz, ve hakk ne ise alacaksınız,” dedi.
8 Ve ağışam oldukda, bağı sahibi kendi ket
hüdasına, “İşçileri çağır, ve soñraki-
lerden başlayıb evvelkilere varıncaya-
9 dek, ücretlerini ver,” dedi. Ve saat on bir
raddelerinde (tutulanlar) gelib birer di-
10 nar aldılar. Ve evvelkiler geldikde, ziya-
de alacağız zannında idiler ise de, onlar
11 daği birer dinar aldılar. Ve aldıklarında,
12 ev sahibine karşı söylenecek, “Bu soñraki-
ler, bir saat işlediler, ve onları, biz
günün zahmet ve heraretini çekmiş olan-
13 lara müsavi tutdun,” demeleriyle, O da-
ği cevab verib, onların birine, “Dostum,
sana gadr etmeyorum; sen benim ile bir
14 dinara kavl etmedin mi? Hakkını al, git;
ben bu soñrakine sana (verdiğim) kadar
15 vermek isterim. Malim ile istediğimi etmek
bana caiz değil mi? Yoksa ben kerim ol-
duğum için senin gözün kötü müdür?”
16 dedi. Böylece soñraki (kimse) ler evvelki, ve

evvelkiler soñraki olacak dır; zira davetliler çok amma seçilmişler az dır,” dedi.

17 Ve İsus İerusalım’e çıkar iken,
yolda on iki şagirdini tenhayeye alıb, onlara,
18 “İşte İerusalım’e çıkıyoruz, ve insan oğlu baş kahinler ile ülemanın ellerine teslim olunub, onlar katline hükmedeceklerdir; ve onu zevklenib kamçı ile döymek ve staurosa gelmek için, taifelere teslim edeceklerdir; ol dağı üçüncü günde kıyam edecek dir,” dedi.

19 Ol zaman Zevedaios oğullarının validesi oğulları ile beraber yanına gelib
20 secde ederek, ondan bir lutf diledi. Ol dağı ona, “Ne istersin?” dedikde, o (dağı) ona,
21 “Padişahlığında bu iki oğullarımın biri sağında ve biri soluında oturmalarını emr
22 eyle,” dedi. Ve İsus cevab verib, “Ne dilediğinizi bilmezsiniz; benim içeceğim kaseden içmeğe ve benim vaptis olunacağım vaptis ile vaptis olunmaya kadir mi siniz?”
23 dedikde, “Kadir iz,” dediler. Ol dağı onlara,
“Gerçi kâsemden içeceksiniz, ve benim vaptis olunacağım vaptis ile vaptis olunacaksınız, amma sağında ve solunda oturmayı ihsan etmek bana raci değildir, ancak Pederim tarafından kimler için hazırlanmış ise, (onlara verilecek
24 dir)” dedi. Ve (diğer) on (şagirdler bunu) işitdikde, ol iki karındaşa gücendiler.

25 Lakin İsus onları yanına çağırıb,

“Taifelerin hükmdarları onların üzerine
tesallut edib büyükleri onların üzerine
26 hükümet icra etdiklerini bilirsiniz; am-
ma beyninizde böyle olmasın, ancak ara-
nızda büyük olmak isteyen hizmetkârınız
27 olsun ve beyninizde birinci olmak isteyen
28 kulunuz olsun. Nitekim insan Oğlu
kendine hizmet olunmak için değil, ancak
hizmet etmek ve canını çok kimseler be-
deline fidiye vermek için geldi,” dedi.
29 Ve İeriho’dan çıkarlar iken, onun ar-
30 dınca hayli cemaat gitdi. Ve işte yol
kenarında iki kör oturub, İsus’un geç-
diğini işitdikde, “Ya David oğlu Rabb!
Bize merhamet eyle,” deyü feryad etdiler.
31 Ve cemaat onları süküt etmeleri için
tazir etdi ise de, onlar, “Ya David oğlu
Rabb! Bize merhamet eyle,” deyü daha zi-
32 yade feryad ederler idi. Ve İsus du-
rub onları çağırdı, ve, “Ne istersiniz ki
33 size yapayım?” dedikde, Ona, “Ya Rabb!
34 gözlerimiz açılsın,” dediler. Ve İsus
merhamet gösterib onların gözlerine dokan-
dı, der akab gözleri açılıb onun ar-
dınca gitdiler.

BAB 21.

1 Ve İerusalım’ e yaklaşıb Zeytunluk
dağının yanında Vıthfağı’ ye geldiklerinde,
2 İsus iki şagird gönderib onlara, “Kar-
şınızdaki köye gidiniz ve der akab bağlı

bir merkeb ve yanında bir sıpa bulur-
3 sunuz; çözüb bana getiriniz. Ve eğer
bir kimse size bir şey söylerse, ‘Bunlar
Rabba lazım dır,’ deyesiniz; ve o der akab
4 onları gönderecek dir,” dedi. Ve bunun
5 cümlesi peygamber vasıtasıyla, Sion kı-
zına deyiniz ki, “İşte padişahın halim o-
larak, merkebe, beli merkeb yavrusu
sıpayı binmiş olarak sana geliyor,” deyü
buyurulan kelamın itmam olunması i-
6 çün vakı oldu. Ve şagirdler varıb İ-
sus’un kendilere buyurduğu gibi hare-
7 ket ederek, merkebi ve sıpayı getirib, ü-
zerlerine esvablarını koduklarında, ol
8 dahi üzerlerine bindi. Ve pek çok halk
dahi kendi esvablarını yola serdiler; ve
gayrileri ağaçlardan dallar kesib, yola
9 döşeyerek, “Önden giden ve arkadan gelen
halk, David oğluna Osanna, Rabbin is-
miyle gelen mübarek olsun, yücelerde
Osanna,” deyerek nida ederler idi.
10 Ve İerusalım’ e girdiğinde, Bu kimdir?
11 deyerek bütün şehir tahrik olundu. Halk
dahi, “Bu Galilaia’ da vakı Nazaret’ den o-
lan İsus peygamber dir,” dediler.
12 Ve İsus Allah’ ın heykeline girib, hey-
kelde cümle ağız u ita edenleri dışarı
çıkarak, sarrafların piştahalarını,
ve göğercin satıcıların iskemlelerini alt
13 üst etdi; ve onlara “Evim ibadethane
tesmiye olunacak dır, deyü yazılmış
dır, fakat siz onu hırsızlar mağarası

etdiniz,” dedi.

14 Ve heykelde yanına körler ve topallar
15 geldiler, ol dağı onlara şıfa verdi. Lakin
baş kahinler ile ülema onun icra eyle-
diği mucizata ve çocukların heykelde,
David oğluna “Osanna,” deyü nida etdik-
lerini gördüklerinde, pek güçlerine gele-
16 rek, Ona, “Bunların ne söylediğini işliyor
mu sun?” dediler; İsus dağı onlara,
“Beli, masumlar ile meme emenlerin ağzın-
dan hamdı tekmil etdin, kelamını hiç bir
vakıt okumadınız mı?” dedi.

17 Ve onları brakdı ve şehrin dışarisına
Vithania’ya çıkıp gece orada kaldı.

18 Ve sabahlayın şehre geri döner iken a-
19 cıktı. Ve yol kenarında bir incir ağacı
görüb yanına vardığında ondan yaprakdan
mada bir şey bulmamakle ona, “Bundan
soñra ebeden sen de meyve olmasın,” dedi; ve
20 incir ağacı der akab kurudu. Ve şa-
girtleri bunu görünce teaccüb edib,
“İncir ağacı nasıl der akab kurudu?”
21 dediklerinde, İsus onlara cevab verib,
“Hakikaten size derim ki, Eğer imanınız o-
lub da, şübhe etmezseniz, değil yalnız
bu incir ağacına vakı olanı icra ede-
ceksiniz, ancak şu dağa bile, ‘Kalk ken-
diñi denize at,’ deseniz, vakı olacak dır.
22 ve duada iman ederek her ne dilerseniz,
alacaksınız, dedi.

23 Ve heykele gelib, talim eder iken yanına
baş kahinler ile kavmin iştiyarları gele-

rek, “Bunları ne selahiyet ile icra ediyorsun? Ve bu selahiyeti sana kim verdi?” dediler. Ve İsus onlara cevap verip, “Ben dađı size bir Őey sũal edeyim, eđer onu bana sųylerseniz, ben de bu Őeyleri ne selahiyet ile icra eylediđimi size 24 sųylerim; İoannis’in vaptisi nereden idi? Gųkden mi yoksa insandan mı idi? dedi. 25 Onlar dađı “Eđer gųkden desek, bize, ‘Niđųn ona iman etmediniz?’ deyecek; ve eđer, ‘İnsandan desek,’ ĥalkdan korkarız, zira cųmlesi İoannis’i peygamber makamında tutar,” deyų kendi kendilerine 26 teffkųr edip, İsus’a cevaben, “Bilmeyiz,” dediler; ol dađı onlara, “Ben de bu Őeyleri ne selahiyet ile icra etdiđimi size sųylemem,” dedi. 27 Lakin ne kıyas edersiniz? Bir ademin iki evladı var idi; ve birincisinin yanına gelip, “Ođlum, git bu gųn bađımda iŐle,” 28 dedi. Ve o cevap verip, “İstemem,” dedi ise de sođra peŐıman olub gitdi. Ve ikincisinin yanına gelip, ol minval ųzre sųyledi; ve o cevap verip, “Pek iyi, efendim,” dedi ise de, gitmedi. İkisinden hangısı pederinin mųradını icra eyledi? dedi ona; “Birincisi,” dediler; İsus dađı onlara, “Hakkikaten size derim ki gųmrųkcųler ile fahiŐeler Allah’ın padiŐahlıđına sizden evvel girerler. Zira İoannis size salah tarihinde geldi, amma ona inanmadınız; gųmrųkcųler ve fahiŐeler ise ona inandılar; 32

ve siz (bunu) gördüğünüzde, ona inanmak için, sonra nadim olmadınız.”

33 Başka bir temsil diñleyiniz; “Ev sahibi bir adem var idi ki, bağ dikib onun etrafını çit ile kuşatdı, ve içinde bir masere kazdı ve kulle bina etdi ve onu

34 bazılara teslim edib gurbete gitdi. Ve mahsul vakti yaklaştıkda kullarını, mahsulu almak için, bağcılara gönderdi. Ve bağcılar kullarını tutub,

35 kimini döydüler, kimini öldürdüler ve kimini dañi taşladılar. Tekrar evvelkilerden ziyade başka kullar gönderdi, ve onlara

36 da ol minval üzere muamele eylediler. Akıbet, ‘Oğluma hürmet ederler,’ deyerek onlara kendi oğlunu gönderdi. Amma bağcılar oğlunu görünce, mabeynlerinde,

37 ‘Bu varis dir, geliniz onu öldürüb mirasını zabt edelim,’ dediler. Ve onu tutub dağdan dışarı çıkararak, öldür-

38 düler. İmdi bağ sahibi geldiği zaman, ol bağcılara ne yapacak dır? dedi. Ona,

39 “Ol kötüler heybetli tarz ile helak edib, bağın mahsulunu mevsiminde verecek olan başka bağcılara teslim edecek dir,”

40 dediler. İsus dañi onlara söyleyib, “Yapucuların redd etdikleri taş köşe taşı oldu; bu, Rabb tarafından olub, göz-

41 lerimiz önünde acaib dir, (kelamını) bir vakit kitaplarda okumadınız mı?” Bunun için size derim ki, “Allah’ın padişahlığı sizden

42 alınıb, mahsulunu getiren bir

44 ümmete verilecek dir. Ve bu taş üzerine
düşen parelenecek dir, ol dağı kimin üze-
rine düşerse, onu ezecek dir,” dedi.
45 Ve baş kahinler ile Farisiler onun tem-
sillerini iştdiklerinde, kendilerinin hakkında
46 söylediğini ağladılar. Ve onu tutmaya
kasd etdiler ise de, halkdan korkdular,
zira onu peygamber makamında tutarlar
idi.

BAB 22.

1 Ve İsus onlara cevap verib, tekrar
2 temsiller ile söyleyerek, dedi ki, “Göklerin
padişahlığı oğluna düğün eden bir padi-
3 şaha beñzer. Ve kullarını, davetlileri
düğüne çağırarak için gönderdi; onlar
4 dağı gelmek istemediler. Tekrar başka kul-
lar gönderib, davetlilere, “İşte taamını
hazırladım, sığırlarım ve besli davarla-
rım boğazlandı, ve her şey hazır dır, dü-
5 ğüne gelin, deyiniz,” dedi. Amma onlar va-
zife edinmeyib, kimi kendi tarlasına ve kimi
6 ticaretine gitdi. Bakileri dağı onun kul-
kullarını tutub hakaret ederek, öldürdü-
7 ler. Ve padişah (bunu) işidince, gazaba
gelmekle, askerini gönderib ol katilleri he-
8 lak etdi, ve şehirlerini yakdı. Ol zeman
kullarına, “Vakıa düğün hazır dır, am-
9 ma davetliler layık değil idi. Heman yol
ağızlarına varıb, bulduğunuzun cüm-
10 lesini düğüne davet ediniz,” dedi. Ol

kullar dağı yollara ıkıb, gerek kötü,
gerek eyi, bulduklarının cümlesini cem
etdiler; ve düğün (mahali) *davetliler
11 ile doldu. Ve padişah davetlileri görmeye
girdikde, orada düğün libası giyinmemiş
12 bir adem görmekle, Ona, “Ey dostum, -
zerinde düğün libası olmadığı halde,
nasıl buraya girdin? demesi üzerine, ol
13 ademin nutku tutuldu. Ol zaman pa-
dişah hıızmetcilere dedi ki, “Bunun ayak-
larını ve ellerini bağlayınız, ve kaldırıp
dışarıkı karanlığa çıkarınız; orada ağ-

---

*(Yun.) oturanlar
layış ve diş kıcırdaması olacak dır.”
14 Zira davet olunanlar çok, amma seçil-
mişler az dır.
15 Ol zaman Farisiler varıb, onu söz ile
nasıl duzağa düşüreler deyü meşveret
16 ederek, İrodısilere ile beraber kendi şa-
girdlerini ona gönderib, “Ya hoca, senin
hakk olub Allah’ın tarikini hakikat üzre
talim ettiğini ve kimseyi vazife edinmediğini
biliriz; zira ademlerin hatrını saymazsın;
17 imdi bize söyle, sana nice görünür?”
Kaiser’e vergi vermek caiz mi? Yoksa de-
18 ğil mi dir?” dediler. Ve İsus onların
hilelerini ağlayıb, “Ey mürailer, beni ni-
19 n tecrübe ediyorsunuz? Bana ver-
ginin sikkesini gösteriniz,” dedi; ve onlar ona
20 bir dinar getirdiler. Ol dağı onlara, “Bu
21 tasvir ve yazı kimin dir?” dediğinde, “Kai-

ser'in dir," dediler; ol zaman onlara, "Öyle
ise Kaisere ait olanı Kaiser'e, ve Allah'
a ait olanı Allah'a eda eyleyiniz," dedi.
22 Ve bunu işitdiklerinde, teaccüb ederek,
onu terk edib gitdiler.
23 "Kıyamet yok dur," deyen Saddukiler ol
günde onun yanına gelib, ona sūal ede-
24 rek, "Ya hoca, Moisi, eğer bir kimse
evladı olmayarak ölürse, onun karısını
karındaşı alib, karındaşına zürriyet pey-
25 da eylesin," dedi. Bizde daği yedi karın-
daş bulunub, birincisi evlendikden soñra
zürriyeti olmayarak, ölüb karısını ka-
26 rındaşına brakdı. Kezalik ikinci ve ü-
çüncüsü daği da yedincisinedek böyle
27 oldu. Ve cümlesinden soñra ol karı daği
28 öldü. İmdi kıyametde, ol yediden hangı-
sının karısı olur? Çünkü cümlesinin
29 nikahlı karısı oldu, dediler. İsus da-
ği onlara cevap verib, "Kitabları ve Al-
lah'ın kudretini bilmediğinizden aldanıyor-
30 sunuz; zira kıyametde ne karı alırlar,
ne de kocaya verilirler, ancak Allah'ın
31 gökdeki melekleri gibi dirler. Amma ölü-
lerin kıyameti hşusunda, Allah ta-
32 tarafından size, 'Ben Avraam'ın Allah'ı ve
İsak'ın Allah'ı ve İakov'un Allah'ı im,'
buyurulan kelamı okumadınız mı? Al-
lah ölülerin değıl, ancak hayatda olan-
33 ların Allah'ı dır," dedi. Ve hşalk (bunu)
işitdikde, onun taliminden hayran oldular.
34 Lakin Farisiler onun Saddukileri sü-

küt etdirdiğini işitdiklerinde, bir yere cem
35 oldular. Ve onlardan biri, şeriat hocası
36 olub, onu tecrübe etmek için, “Ya
hoca, şeriatda emrlerin hangısı büyük
37 dür?” deyü süal etdi. İsus daği ona,
“Allah’ın olan Rabbi bütün kalbiñden ve
bütün canıñdan ve bütün fikriñden se-
38 vesin. Birinci ve büyük emr bu dur.
39 Ve ikincisi buna beñzer, yani, Konşunu
40 kendin gibi sevesin. Cümle şeriat ve pey-
gamberler bu iki emre müteallik dir,” dedi.
41 ve Farisiler cem olduklarında İ-
42 sus onlara, “Hristos hakkında zannınız
ne dir? Kimin oğlu dur?” deyü süal ey-
43 ledi; onlar daği ona,” David’in,” dediler. Ol
daği onlara, “Öyle ise David nasıl ona
44 ‘Ruh ile Rabb ile tesmiye edib, Rabb Rabbi-
ma, ta ben senin düşmenlerini ayaklarıña
basamak koyuncayadek sağımda otur,’
45 buyurdu,” der. İmdi David ona Rabb
tesmiye ederse, nasıl onun oğlu olur?
46 dedi. Ve kimse ona bir söz cevab veremedi;
ve ol günden soñra artık ona bir kimse
süal etmeye cesaret etmedi.

BAB 23.

1 Ol zeman İsus halka ve kendi şa-
2 girdlerine söyleyib dedi ki, “Ülema ve Fa-
risiler Moisi’nin kürsüsünde oturur-
3 lar. İmdi size, ‘Hıfz ediniz,’ dedikleri şey-
lerin cümlesini hıfz u icra eyleyiniz,

amma onların amelleri gibi icra etmeyiniz;
çünkü söylerler, amma icra etmezler.

4 Zira ağır ve taşınması güç yükler
bağlayıp ademlerin omuzlarına korlar i-
se de, onları parmaklarıyla tepretmek is-
5 temezler. Ve cümle amellerini ademlere
görünmek için icra edib, hamayillerini
genişledirler, ve evladlarının eteklerini
6 böyüdürler, ziyafetlerde daği baş se-
dirleri, ve sinagoglarda baş kürsüleri
7 ve pazarlarda selamları, ve ademler ta-
rafından Rabbi, Rabbi tesmiye olunmaklı-
8 ğı severler. Siz ise, Rabbi tesmiye olun-
mayasınız; zira sizin Müderrisiniz bir,
yani Hristos dur, ve cümleiniz karındaş-
9 lar sınız. Ve yer üzerinde (kimseye) pede-
rimiz demeyesiniz; zira pederiniz bir o-
10 lub, ol daği göklerde dir. Ve müderris-
ler tesmiye olunmayasınız; zira sizin
11 Müderrisiniz bir, yani Hristos dur. Ve
sizin en büyüğünüz hizmetkârınız ol-
12 sun. Ve her kim ki kendini yükseldirse,
alçaklanır, ve her kim ki kendini alçak-
ladırsa, yükselir.

13 Lakin vay size, ey mürâi ülema ve Fa-
risiler! Zira ademlerin ölünce göklerin
padişahlığını kaparsınız; çünkü siz gir-
mezsiniz, girecek olanları daği girmekden
14 men edersiniz. Vay size, ey mürâi ülema
ve Farisiler! Zira dul karıların evlerini
yeyib, gösteriş için uzun dua edersiniz;
bu sebebden daha şedid azaba düşar o-

15 lacaksınız. Vay size, ey mürâi ülema
ve Farisiler! Zira bir ademi imana getir-
mek için denizi ve karayı dolaşırsınız,
ve imana geldiğinde, onu kendinizden iki kat
16 ziyade cehennem evladı edersiniz. Vay si-
ze, “Biri heykel hakkı için yemin ederse,
bir şey değil dir, amma heykelin altunu
hakkı için yemin ederse borclu olur.”
17 deyen kör kılağuzlar! Ey ahmaklar ve
körler; zira hañgısı büyük dür? Altun
mı? Yoksa altunu takdis eden heykel mi?
18 Ve, biri mezbah hakkı için yemin ederse,
bir şey değil dir, amma onun üzerinde o-
lan hediye hakkı için yemin ederse, borc-
19 lu olur (dersiniz). Ey ahmaklar ve kör-
ler; zira hangısı büyük dür? Hediye mi,
20 yoksa hediye takdis eden mezbah mı? İm-
di mezbah hakkı için yemin eden, onun, ve
üzerinde olan cümle nesnelere hakkı i-
21 çün yemin etmiş olur. Ve heykel hakkı i-
çün yemin eden, onun, ve onda sakın ola-
22 nın hakkı için yemin etmiş olur. Ve gök
hakkı için yemin eden, Allah’ın tahtı ve
üzerinde oturanın hakkı için yemin etmiş
23 olur. Vay size, ey mürâi ülema ve Fa-
risiler! Zira nane ve anison ile kimionun
öşrünü verirsiniz, amma şeriatın daha
mühimm olan şeylerini, yani hakkaniyeti ve
merhameti ve imanı terk etdiniz; bunları
24 etmeli, ve onları brakmamalı idiniz. Ey
sivri sineği süzüb, deveyi yudan kör kı-
25 lağuzlar. Vay size, ey mürâi ülema ve

Farisiler! Zira kâsenin ve çanağın dı-
şını temizlersiniz, lakin onların içi zulm
26 ve fışk ile dolu dur. Ey kör Farisi,
evvela kâsenin ve çanağın içini temizle,
27 ki onların dışı daği temiz ola. Vay size,
ey mürâi ülema ve Farisiler, zira siz
dışarıdan güzel görünüb, içeriden ölü
kemikleri ve her murdarlık ile dolu olan
28 badanalı mezarlara beñzersiniz. Kezalik
siz daği ademlere dışarıdan salih görü-
nürsünüz, amma içeriden mürâilik ve
29 fışk ile dolu sunuz. Vay size, ey mü-
rai ülema ve Farisiler! Zira peygamber-
lerin türbelerini bina edib, sahillerin me-
30 zarlarını donadırsınız; ve, “Eğer baba-
larımızın günlerinde olmuş olsa idik, on-
lar ile beraber peygamberlerin kanına gir-
31 mez idik,” dersiniz. Bu vech ile peygam-
berlerin katillerinin evladı olduğunuzu
32 kendiniz şehadet edersiniz. Siz daği baba-
33 larınız ölçeğini doldurunuz. Ey yı-
lanlar, ey engerek nesli, cehennem azabın-
34 dan nasıl kaçabilirsiniz? İşte onun i-
çün ben size peygamberler ile alimler ve
ülema gönderirim, ve onlardan bazısını
öldürüb staurosa gereceksiniz, ve onlar-
dan bazısını sinagoglarınızda döyüb
35 şehirden şehre kovacaksınız, Ta ki salih
Avel’in kanından heykel ile mezbah arasın-
da katl etdiğiniz Varahia oğlu Zaharia’
nın kanınadek yer üzerinde dökülen salih-
lerin kanının hepsi üzerinize gele.

- 36 “Hakikaten size derim ki, Bunların cüm-
lesi bu nesl üzerine gelecek dir.”
- 37 Ey peygamberleri öldüren ve sana gön-
derilenleri taşıyan İerusalım, İeru-
salim, kaç defa senin evladlarını, tavuk
kendi piliclerini kanadlarının altına top-
ladığı gibi toplamak istedim, ve siz iste-
mediniz! İşte eviniz size viran bragılır;
38 Zira size derim ki, “Bundan soñra siz, Rab-
bin ismiyle gelen mübarek olsun, deyince-
yedek beni asla görmeyeceksiniz.”

BAB 24.

- 1 Ve İsus heykelden çıkıp gider iken,
şagirdleri heykelin binalarını göster-
mek için yanına geldiler. İsus dağı
2 onlara, “Bunların cümlesini görmez mi
sınız? Hakikaten size derim ki, burada yı-
kılmadık biri biri üzerinde hiç bir taş
kalmayacak dır,” dedi.
- 3 Ve Zeytunluk dağının üzerinde otu-
rur iken, şagirdleri tenhace yanına gelib,
“Bu şeylerin ne zaman vuku bulacağını,
ve senin gelişinin ve dünyanın sonunun a-
lameti ne olacağını bize söyle,” dediler.
- 4 İsus dağı onlara cevap verib dedi ki,
5 “Sakınınız, sizi bir kimse aldatmasın; zi-
ra çok kimseler ‘Hristos ben im,’ deyerek,
benim ismim ile gelib, çok kimseleri alda-
6 dacaklar. Siz de cenkler ve cenk teva-
turları işideceksiniz; sakınınız iztiraba

düşmeyeziniz, çünkü bunların cümlesi
vuku bulmak gerek dir lakin daha son
7 değil dir. Zira millet millet aleyhine, ve
hükümet hükümet aleyhine kalkışib, çok
yerlerde kıtlık ve taun ile zelzeleler o-
8 olacak dır. Amma bunların cümlesi e-
9 lemlerin ibtidası dır. Ol zeman sizi sık-
lete giriftar edib, sizi öldürecekler; ve
ismim için cümle milletler tarafından
10 buğz olunacaksınız. Ve ol zeman çok
kimseler sürçecekler, ve bir birini ele
11 verib biri birine buğz edecekler dir. Ve
çok yalan peygamberler zuhur edib, ni-
12 ce kimseleri aldadacaklar dır. Ve fisk
çoğalacağı sebebden, çok kimselerin mu-
13 habbeti soğuyacak dır. Amma sona dek
14 sabr eden helas bulur. Ve padişahlığın
bu müjdesi bütün dünyada, cümle
milletlere şehadet olmak için, vaz olu-
15 nacak; ve ol zeman son gelecek dir.” İmdi
Daniil peygamberin vasıtasıyla söylenilen
harabiyet mekruhluğunun mukaddes ma-
halde durduğunu gördüğünüzde, [o-
16 kuyan aňlasın,] Ol zeman Yehudistan’da
17 olanlar dağlara kaçib, damda olan kendi
18 evinden bir şey almaya enmesin; ve tarlada
olan daği evladlarını almak için geri
19 dönmesin. Lakin vay ol günlerde hamile ve
20 emzikli olanlara! Ve kaçmanız kışda ya
savvato gününde olmasın deyü dua e-
21 diniz. Zira dünyanın ibtidasından şimdi-
yedek misli vuku bulmamış ve asla

bulmayacak şedid sıklet ol zaman ol-
22 cak dır. Ve eğer ol eyam kısalmasayı-
dı, hiç bir insan kurtulmaz idi; amma
seçilmişler için ol eyam kılalacak
23 dır. Ol zaman eğer bir kimse size, “İşte
Hristos şurada ya burada dır,” derse,
24 inanmayasınız; zira yalan hristoslar ve
yalan peygamberler zuhur edib, büyük
alametler ve mucizeler gösterecekler,
şöyle ki mümkün olsa, seçilmişleri bile
25 aldadacaklar dır. İşte size evvela ha-
ber veriyorum. İmdi size, “İşte çölde
26 bir,” derlerse, çıkmayasınız; “İşte hal-
vetlerde dir” (derlerse), inanmayasınız. Zi-
27 ra şimşek gün doğusundan çıkıb da gün
batısına kadar göründüğü gibi, insan
Oğlunun gelişi dağı böyle olacak dır.
28 Zira leşin bulunduğu yere kartallar
cem olurlar.
29 Ve ol günlerin sıkıntısından soñra a-
nide güneş kararıb, ay kendi ziyasını ver-
meyecek, ve yıldızlar gökden düşüb,
30 göklerin kuvvetleri sarsılacak dır.
Ve anden soñra insan Oğlunun alameti gökde
görünüb, ol zaman yerin cümle kabileleri
döyünecek ve insan Oğlunu göğün
bulutları üzerinde, kudret ve azim ce-
31 lal ile gelir görecekler dir. Ol dağı me-
leklerini borunun azim sedasıyle göndere-
cek, ve onlar onun seçilmişlerini dört
rüzgârdan, göklerin bir ucundan diger
ucuna dek cem edecekler dir.

32 İncir ağacından temsil öğreniniz, dal-
ları yumuşayıb yaprak sürmeye baş-
ladığı vakıt, yazın yakın olduğunu
33 añlırsınız. Kezalik siz dağı bunların
cümlesini gördüğünüzde, yakın, beli
kapularda olduğu malümünüz olsun.
34 Hakkan size derim ki, “Bunların cümlesi
vuku bulmayınca bu nesl geçmeyecek
35 dir. Gök ve yer geçecek, lakin benim söz-
lerim asla geçmeyecek dir.”
36 Amma ol gün ve saat hakkından yalı-
nız Pederden mada bir kimsenin, ve hatta
göklerde olan meleklerin dağı malümatı
37 yok dur. Ve Noe'nin günlerinde olduğu
gibi, insan Oğlunun zuhuru dağı böyle
38 olacak dır. Zira tufandan evvel olan
günlerde, ta Noe'nin gemiye girdiği günedek
yeyib içdikleri, ve karı alıb, kocaya
39 verdikleri, ve tufan gelib cümlesini gö-
türüncyedek bilmedikleri misillü, insan
Oğlunun zuhuru dağı öyle olacak-
40 dır. Ol zeman tarlada iki kişi buluna-
41 rak biri alınır ve diğeri bragılır. Değir-
men çeken karının bir alınır ve diğeri
bragılır.
42 İmdi uyanık durunuz, zira efendini-
zin hangi saatda geleceğini bilmezsiniz.
43 Amma malümünüz olsun ki, eğer ev sa-
hibi hırsızın hangi nevbetde geleceğini
bilse idi, uyanık durub evini delmeye
44 koy vermez idi. Bunun için siz de hazır
olunuz, zira zann etmediğiniz saat da in-

45 san Oğlu gelir. İmdi efendisi tarafından
hızmetkârları üzerine, vaktınca taam-
larını vermeye nasb olunan şol sadık ve
46 akıllı kul kim dir? Ne mübarek dir ol
kul ki, efendisi geldiğinde, onu bu hare-
47 ketde bulur. Hakkan size derim ki, “Onu
bütün variyeti üzerine nazır nasb ede-
48 cek dir. Amma eğer ol kötü kul kendi
kalbinde, ‘Efendim gelmesini geciktiriyor,’
49 deyib de, kapu yoldaşlarına vurmaya,
ve serhoşlar ile yeyib içmeye başlarsa,
50 ol kulun efendisi onun beklemediği gün-
51 de ve bilmediği saat da gelerek, onu iki
parça edib, nasibini mürailer ile beraber
koyacak dır; orada ağlayış ve diş gı-
cırdaması olacak dır.”

BAB 25.

1 Ol zeman göklerin padişahlığı kendi
kandillerini alıb, güveyiyi karşılamaya
2 çıkan on nefer bakireye beñzer. Ve onlar-
3 dan beşi akıllı ve beşi ahmak idi; ve ah-
mak olanlar kandillerini aldıklarında be-
4 raber yağ almadılar. Lakin akıllı olan-
lar kandilleri ile beraber kablarında yağ
5 aldılar. Ve güveyi gecikmekle, cümle-
6 sinin uykusu gelib uyudular. Ve ge-
ce yarısında, “İşte güveyi geliyor, o-
nu karşılamaya çıkınız,” deyü bir nida
7 olması üzerine, ol bakirelerin cümlesi
8 kalkıb, kandillerini donatdılar. Ve ahmak-

lar akıllılara “Bize yağınızdan veriniz,
9 zira kandillerimiz söyünüyor,” dediler. Akıllılar dağı cevap verib, “Olmaya ki bize hem size yetişmeye; daha eyi dir ki, satıcılara varıb kendiniz için alası-
10 nız,” dediler. Onlar dağı satun almaya gitmekde iken, güveyi geldi; hazır olan kızlar dağı onun ile beraber düğüne
11 girdikleri gibi kapu kapandı. Soñra ol bir bakireler dağı gelib, “Efendi, efendi, bize aç,” dediler. Ol dağı cevap verib,
12 “Hakikaten size derim ki, sizi tanımam,” dedi.
13 İmdi uyanık durunuz, zira [insan Oğ- lunun geleceği] günü ve saati bilmez- siniz.
14 Zira (göklerin padişahlığı gurbete git- mek üzre iken, kendi kullarını çağırıp, variyetini onlara teslim eden bir ademe ben-
15 zer. Ve her birine kendi kabiliyetine göre, kimine beş, kimine iki, kimine de bir talant verib der akab gurbete gitdi. Ve beş ta-
16 lantı alan varıb, onlar ile ticaret ede- rek, beş talant daha kazandı. Bu minval üzre, ikiyi (alan) dağı iki daha kazandı.
17 Amma biri alan varıb yeri kazarak, e- fendisinin akçesini gizledi. Ve hayli zeman- den soñra ol kulların efendisi gelib on-
18 lar ile hisab gördü. Ve beş talantı alan gelib beş talant daha getirerek, “Efendim, bana beş talant teslim etdin, işte onların üzerine beş talant daha kazandım,” dedi.
19 Efendisi dağı ona, “Aferin, eyi ve sadık
20
21

kul, az nesnelerde sadık bulundun, seni
çok nesnelere üzerine nazır nasb edeceğim;
22 efendiñin şenliğine dahil ol,” dedi. Ve iki ta-
lantı alan daği gelib, “Efendim, bana iki
talant teslim ettin, işte onların üzerine
23 iki talant daha kazandım,” dedi. Efendisi
ona, “Aferin, eyi ve sadık kul, az nesne-
lerde sadık bulundun, seni çok nesnelere
üzerine nazır nasb edeceğim; efendiñin şen-
24 liğine dahil ol,” dedi. Ve bir talantı alan
daği gelib, “Efendim, senin ekmediğın yerden
biçer, ve saçmadığın yerden devşirir, sert
25 bir adem idiğini bilmekle, korkduğumdan
varib senin talantını yerde gizledim; işte
26 malıñı (al),” dedi. Efendisi daği ona ce-
vab verib dedi ki, “Ey kötü ve tenbel kul,
benim ekmediğım yerden biçib, saçmadığım
27 yerden devşirdiğimi bildiğın halde, sana va-
cib olan, akçemi sarraflara vermek idi;
ben daği geri döndüğümde malımı faizi
28 ile alır idim. İmdi ondan talantı alıb,
29 on talantı olana veriniz. Zira her kimin
var ise, ona verilib, çoğalacak dır, am-
ma kimin yok ise, elinde olanı bile ondan
30 alınacak dır. Ve ol faidesiz kulu dı-
şarıkı karanlığa çıkarınız; orada ağla-
yış ve diş kıcırdaması olacak dır.
31 Ve insan Oğlu cümle [mukaddes] me-
lekler ile beraber kendi celaliyle geldiğı
zeman, celalinin tahtı üzerinde otura-
32 cak dır; ve cümle milletler onun hu-
zurunda cem olunarak, çoban koyun-

ları keçilerden ayırdığı gibi, onları biri
33 birinden ayırıp, koyunları sağında, ve
keçileri solunda durduracak dır.”
34 Ol zeman Padişah sağında olanlara
söyleyib, “Geliniz, ey Pederimin mübarek-
leri, dünyanın kuruluşundan beru si-
zin için hazırlanmış padişahlığı miras
35 alınız. Zira acıktım, bana taam verdi-
niz; susadım, bana su verdiniz; garib i-
36 dim, beni eve kabul etdiniz; çıplak idim,
beni giyindirdiniz; hasta oldum, beni ziya-
ret etdiniz; hapsda idim, yanıma geldiniz,”
37 deyecek dir. Ol zeman salihler ona, “Ya
Rabb, seni ne zeman ac görüb, besledik?
38 Yağod susamış (görüb) su verdik? Ve
ne zeman seni garib görüb, eve kabul et-
39 dik? Ya çıplak (görüb), giyindirdik? Ve
ne zeman seni hasta ya hapsda görüb,
yanına geldik?” deyü cevap verecekler dir.
40 Padişah daği onlara cevab verib, “Hakkan
size derim ki, madem ki bu en edna karın-
daşlarımın birine etdiniz, bana etmiş ol-
dunuz,” deyecek dir.
41 Ol zeman solunda olanlara daği, “Ey
melunler, Şeytan ile onun meleklerine ha-
zırlanmış şol ebedi ateşe huzurumdan
42 gidiniz; zira acıkdım, bana taam vermedi-
43 niz; susadım, bana su vermediniz; garib
idim, beni eve kabul etmediniz; çıplak i-
dim, beni giyindirmediniz; hasta ve hapsda
idim, beni ziyaret etmediniz,” deyü bu-
44 yuracak dır. Ol zeman onlar daği ona

cevab verib, “Ya Rabb, seni ne zeman ac
ya susamış ya garib ya çıplak ya
hısta ya hapsda gördük de, sana hizmet
45 etmedik? deyecekler dir. Ol zeman onla-
ra cevab verib, “Hakikaten size derim ki,
madem ki bu en ednaların birine etmediniz,
bana daği etmemiş oldunuz,” deyecek dir.
46 Ve bunlar ebedi azaba, ve salihler e-
bedi hayata gidecekler dir.

BAB 26.

1 Ve İsus bu sözlerin cümlesini tek-
2 mil etdikden soñra şagirdlerine, “İki gün-
den soñra pasha bayramı olacağını bi-
lirsiniz; ve insan Oğlu daği staurosa
çıkartılmak için teslim olunacak dır,”
dedi.
3 Ol zeman baş kahinler ve ülema ile
kavmın ihtiyarları Kaiafa nam kahin-i a-
4 zamın konağına cem olub, İsus’u hile
ile tutub öldürmeyi meşveret etdiler.
5 Lakin, halk arasında velvele olmamak i-
çün “Bayramda olmasın,” dediler.
6 Ve İsus Vithania’da, cüdamlı Simon’
7 un evinde bulunduğunda Onun yanı-
na bir şişe zikıymek hoş raihalı yağ ile
bir karı gelib, O sofrada oturur iken,
8 onun başına dökdü; şagirdleri daği (bu-
nu) gördükde darılıb, “Bu israf niçün
9 olsun? Zira bu yağ çok bahaya satı-
lıb fakirlere verile bilir idi,” dediler.

10 Amma İsus (bunu) anlamakle onlara
dedi ki, “Niçün hatunu bihuzur ediyorsunuz? Çünkü hakkımda güzel bir iş
11 işledi; zira fakirler daima sizin ile beraber bulunur, amma ben daima sizin ile
12 beraber bulunmam. Zira bu hatun bu yağı vücudimin üzerine dökdü ise, benim defnim için eyledi. Hakikaten size derimki bu İncil bütün dünyanın her
13 neresinde ilan olunursa, bu hatunun ettiği daği onun zikri için söylenilecektir.”
14 Ol zaman on ikilerden biri, İskariotlu İuda nam kimse baş kahinlerin yanına
15 varıb, “Onu size teslim etmeliğim için bana ne verirsiniz?” dedi; onlar daği ona otuz kıta gümüş vad etdiler. Ve ol zeman
16 mandan sonra onu ele vermeye fırsat arar idi.
17 Ve fetir bayramının birinci gününde şagirdler İsus’un yanına gelib, ona, “Senin için pasha taamını nerede hazırlamamızı istersin?” dediler. Ol daği, “Şehre gidib filan kimseye, ‘Hoca, vaktim yakındır, pashayı şagirdlerim ile beraber senin
18 yanında edeceğim,’ deyor deyiniz,” dedi. Şagirdleri daği İsus’un kendilerine emrettiği gibi eyleyib pashayı hazırladılar.
19
20 Ve aşıam oldukda, on ikiler ile beraber sofraya oturdu. Ve onlar taam ederiken, “Hakikaten size derim ki, sizden biri
21 beni ele verecektir,” dedi. Onlar ise zikri

yadesiyle kasavetlenib onlardan her biri
ona, “Ya Rabb, ben mi im?” demeye başladı.

23 O dağı cevap verib, “Elini sahana benim
ile beraber batıran, heman o beni ele ve-
24 recek. Vakıa insan Oğlu kendi hakkında
yazılmış olduğu üzre gider amma vay
ol ademe ki onun yediyle insan Oğlu ele
verilir! Ol adem doğmamış olsa idi, kendine
25 ĥayrlı olur idi,” dedi. Ve onu ele veren
İuda cevap verib, “Ya ĥoca ben mi im?”
dediğinde, ona, “Söylediğin gibi dir,” dedi.

26 Ve onlar taam eder iken, İsus ekmeği
alıb bereket duası okudukdan soğra
pareledi, ve şagirdlerine verib, “Alınız,
27 yeyiniz, bu benim cesedim dir,” dedi. Ve
kâseyi alıb, şükr etdikden soğra onlara
28 verib dedi ki, “Cümleniz bundan içiniz;
zira bu benim kanım, yani günahlar afv
olunmak üzre çok kimseler için dö-
29 külen yeni ahdin (kanı) dır. Lakin size de-
rim ki, “şimden soğra, ta onu Pederimin pa-
dişahlığında sizin ile taze olarak içece-
yim günedek, artık asmanın bu mah-
30 sulundan içmeyeceğim. Anden soğra
ilahi okuyub, Zeytunluk dağına çık-
dılar.

31 Ol zeman İsus onlara dedi ki, “Bu
gece cümleniz benim hakkımda sürçe-
ceksiniz, zira, çobanı vuracağım, ve
sürünün koyunları dağılacak dır,” de-
32 yü yazılmış dır. Amma ben kıyam et-
dikden soğra, sizden evvel Galilaia’ya gi-

33 deçeğim. Ve Petros ona cevap verib, “E-
đer cümlesi senin hakkında sürçseler
34 bile, ben asla sürçmeyeçeğim,” dedi. İ-
sus ona, “Hakikaten sana derim ki, bu ge-
ce ĥoros ötmezden evvel, sen beni üç ker-
35 re inkār edeceksin,” dedi. Petros ona, “E-
đer bana senin ile ölmek lazım gelse bile,
seni asla inkār etmem,” dedi; keزالik şa-
girdlerin cümlesi bunu dediler.
36 Ol zeman İsus onlar ile beraber
Yethsımanı denilen bir mahale geldikde, şa-
girdlerine, “Ben varıb orada dua edince-
37 yedek siz burada oturunuz,” dedi. Ve
Petros ile Zevedaios’un iki oğlunu bera-
ber alıb, mükedder ve mahzun olmaya
38 başladı. Ol vakıt onlara, “Canım ölüm
derecesinde pek mükedder dir; burada ka-
lıb benim ile beraber uyanık durunuz,”
39 dedi. Ve bir az ileri varıb yüzü üze-
rine kapandı, ve, “Ey Pederim, eğer mümkün
ise, bu kâse benden geçsin; lakin benim
istediğim gibi değil, ancak senin (istediğin)
40 gibi olsun,” deyü dua eyledi. Ve şagird-
lerin yanına gelib onları uykuda bul-
mayle, Petros’a söyleyib, “Böylece, bir
saat benim ile uyanık duramadınız mı?
41 İğvaye düşmemek için uyanık durub,
dua eyleyiniz; vakıa ruh hazır, amma ten
42 zaif dir,” dedi. Tekrar ikinci defa varıb,
“Ey pederim, ben bu kâseyi içmeksizin,
benden geçmesi mümkün değil ise, senin i-
43 radetin olsun,” deyü dua eyledi. Ve ge-

lib yine onları uykuda buldu, zira göz-
44 leri ağırlaşmış idi. Ve onları bırakıp tek-
rar gitdi, ve üçüncü defa heman ol
45 sözü söyleyerek dua eyledi. Ol zeman
şagirdlerine gelib onlara dedi ki, “Artık
uyuyub rahat ediniz; işte saat yak-
laşdı, ve insan Oğlu günahkârların e-
46 line teslim olunuyor. Kalkınız gidelim;
işte beni ele veren yaklaştı.”
47 Ve o daha söyler iken, işte, on ikilerden
biri olan İuda, baş kahinler ve kavmin
ihtiyarları tarafından kılıçlı ve sopa-
lı çok halk onun ile beraber olarak gel-
48 di. Ve onu ele veren onlara işaret verib,
“Kimi öpersem o dur, onu tutunuz,” de-
49 miş idi. Ve der akab İsus’a yaklaşıb,
“Selam sana, Ravvi,” deyerek, onu öpdü.
50 İsus dahi ona, “Dostum, ne için gel-
din?” dedi. Ol zeman onlar yanaşıb, elle-
rini İsus’un üzerine salarak, onu tut-
51 dular. Ve işte İsus ile beraber bu-
lunanlardan biri elini uzadıb kılıcını
çekdi, ve kahin-i azamın bendesine vurub
52 kulağını kesdi. Ol zeman İsus ona de-
di ki, “Kılıcını yerine geri ko, kılı-
cılı tutanların cümlesi kılıc ile he-
53 lak olur. Yoksa ben Pederime şimdi re-
ca etmeye kadir değil mi im zann edersin?”
Ol dahi “Bana on iki alaydan ziyade melekler
54 yetişdirir. Lakin böyle olmak vacib dir,
buyuran kitablar nasıl itmam oluna
bilir?”

55 Ol saatda İsus halka dedi ki, “Hır-
sız üzerine gelir gibi mi, beni tutmak i-
çün kılıklı ve sopalı çıktınız? Ben
her gün heykelde yanınızda oturub talim
56 eder idim, ve beni tutmadınız.” Lakin bu-
nun cümlesi peygamberlerin kitabları it-
mam olunmak için vakı oldu. Ol ze-
man şagirdlerin cümlesi onu bırakıp
kaçdılar.

57 Ve İsus’u tutanlar kahin-i a-
zam Kaiafa’nın yanına götürdüler, orada
daği ülema ile ihtiyarlar cem olmuş
58 idi. Ve Petros uzakdan, kahin-i azamın
havlisinedek onun ardınca gitdi; ve içeri
girib, neticeyi görmek için, hizmetkâr-
59 lar ile beraber oturdu. Ve baş kahinler
ile ihtiyarlar ve bütün millet meclisi
İsus’u öldürmek için, aleyhine yalan
60 şehadet aradılar ise de, bulamadılar; ve
çok yalancı şahidler geldiler ise de, yi-
ne bulamadılar; nihayet iki yalancı şa-
61 hid gelib, “Bu kimse Allah’ın heykelini
yıkıp onu üç günde bina etmeye kadir
62 im,” dedi dediler. Kahin-i azam daği kalkıp
ona, “Hiç cevab vermez mi sin? Bunlar
senin aleyhine ne şehadet ediyorlar?” dedi.

63 Amma İsus süküt üzere durmayle
kahin-i azam ona söyleyib, “Diri Allah
hakkı için sana yemin veririm; sen İbn
Ullah Hristos mı sın? Bize söyle,” dedi.

64 İsus ona, “Söylediğin gibi dir; hem size
derim ki, şimden soñra, insan Oğlunu

kudretin sağında oturur ve köyün
bulutları üzerinde gelir göreceksiniz,”
65 dedi. Bunun üzerine kahin-i azam kendi
evladlarını yırtıb, “(Bu adem) küfr
etdi, artık bize şahidler ne lazım? İşte
66 şimdi küfrünü işitdiniz; size nasıl gö-
rünür?” dedi; onlar dağı cevap verib,
67 “Ölüme müstahakkk dır,” dediler. Ol ze-
man onun yüzüne tükürüb, ona yum-
ruk vurdular; bazıları da sille vu-
68 rub, “Ey Hristos, bize peygamberlik eyle,
sana vuran kim dir?” dediler.
69 Ve Petros dışarıda havlide oturur
iken, yanına bir hıalayık gelib, “Sen dağı
Galilialı İsus ile beraber idin,” dedi.
70 Lakin o cümlesinin huzurunda, “Senin ne
71 söylediğini bilmem,” deyerek inkār eyledi. Ve
kapuya çıkdığında, onu başka bir (hı-
alayık) görüb orada olanlara, “Bu dağı
Nazaretli İsus ile beraber idi,” dedi.
72 Ol dağı, “Ben ol ademi tanımam,” deyerek
73 yemin ile tekrar inkār etdi. Ve biraz soñ-
ra orada duranlar yanaşıb, Petros’a
“Sahihen sen dağı onlardan sın, çünkü söy-
leyişin dağı seni beyan ediyor,” dediler.
74 Ol zeman (Petros), “ol ademi tanımam,
deyerek,” bed dua ve yemin etmeye başladı;
75 ve anide hıoros ötdü. Ve Petros İsus’un
kendine, “Hıoros ötmezden evvel beni üç ker-
re inkār edeceksin,” dediği sözü hıatrına
getirmekle, dışarıya çıkıb acı acı
ağladı.

BAB 27.

- 1 Ve sabah olunca, cümle baş kahin-
ler ile kavmin ihtiyarları İsus'u öl-
dürmek için, aleyhinde meşveret etdiler.
- 2 Ve onu bağlayıp Pontoslu Pilatos nam
valiye götürerek teslim etdiler.
- 3 Ol zeman onu ele veren İuda onun
üzerine hükm olunduğunu gördükde,
peşiman olmayle, otuz kıta gümüşü baş
- 4 kahinler ile ihtiyarlara geri verib, "Suç-
suz kan ele vermekle günah işledim," dedi;
onlar dahi, "Bize ne? Sen düşün," dediler.
- 5 Ve o, akçeyi heykelin içinde yere atıb
6 gitdi, ve varıb kendisi asdı. Ve baş ka-
hinler akçeyi alıb, "Onu heykelin hazine-
sine komak caiz değil dir, çünkü kan
- 7 bahası dır," dediler. Ve meşveret etdikden
soñra, gariblere mezarlık olmak için, o-
nun ile çömlekcinin tarlasını satun al-
- 8 dılar. Bunun için bu günedek ol tar-
9 laya kan tarlası denilir. Ol zeman İe-
remia peygamber vasıtasıyla, ve bahası
tayin edilmiş, yani İsrail oğullarından
bazılarının baha tayin etdikleri zatın
kıymeti olan otuz kıta gümüşü alıb,
- 10 onları Rabbın bana emr etdiği gibi çöm-
lekcinin tarlası için verdiler, deyü
buyurulan kelam itmam olundu.
- 11 Ve İsus valinin huzurunda durdu-
ğu halde, vali ona, "Yehudilerin padişahı

sen mi sin? deyü süal etdi; İsus dağı
12 ona, “Söylediğin gibi dir,” dedi. Ve baş ka-
hinlerle iğtiyarlar tarafından onun a-
leyhinde řikāyet olundukda, hiç cevap
13 vermedi. Ol zeman Pilatos ona, “Senin a-
leyhine ne kadar şeyler şehadet etdiklerini
14 iğitmeyormusun?” dedi. Ve ona hiç bir
söz bile cevap vermediğinden, vali gayetle
teaccüb etdi.
15 Lakin bayramda ĥalkın istediği bir mah-
busu salı vermek valinin adeti olmayle,
16 ol zeman Varavva nam meşhur bir mah-
17 busleri bulunarak, onlar cem olduk-
larında, Pilatos onlara, “Sizin için han-
gisini salı vermeme istersiniz? Varavva-
yı mı? Yoksa Hristos denilen İsus’u
18 mu?” dedi. Zira onu hasedden naşi teslim
etdiklerini bilir idi.
19 Ve mehkemede oturur iken, karısı ona
(ĥaber) gönderib, “Ol salih kimse ile senin
işin olmasın, zira bu gün ruyada onun
içün çok zahmet çekdim,” dedi.
20 Amma baş kahinler ile iğtiyarlar Va-
ravva ‘yı dileyib, İsus’u dağı helak et-
21 mek için ĥalkı kandırdılar. Ve vali on-
lara söyleyib, ikisinden hangısını sizin i-
çün salı vermeme istersiniz? dedikde, on-
22 lar “Varavva’yı,” dediler. Pilatos onlara,
“Ya Hristos denilen İsus’u ne yapayım?”
dedikde, cümlesi ona, “Stauros’a çıka-
23 rılsın,” dediler. Vali dağı, “Ya ne kötü-
lük işlemiş dir?” demesi üzerine, onlar,

“Stauros’a çıkarılsın,” deyü daha ziyade
24 nida ederler idi. Ve Pilatos, faide hasıl
olmayıb ancak daha ziyade velvele ol-
duğunu görmekle su alıb, halkın önün-
de ellerini yaykayarak, “Bu salihin ka-
nından ben suçsuz im; siz düşününüz,”
25 dedi. Ve bütün kavm, “Onun kanı bizim
üzerimize ve evladlarımızın üzerine ol-
26 sun,” deyü cevap verdiler. Ol zeman
onlara Varavva’yı salı verdi; lakin İ-
sus’u döydükden soñra, staurosa çka-
rılmak için teslim etdi.
27 Ol vakıt valinin askerleri İsus’u
seraya alıb, bütün bölüğü onun ü-
28 zerine cem etdiler. Ve onu soyub, ona
29 kırmızı bir hilat giydirdiler. Ve dikenler-
den bir tac örüb başına, ve bir kamış
dañı sağ eline kodular; ve önüne diz çö-
küb, “Selam sana, ey Yehudilerin padiş-
30 hı,” deyerek onu zevklendiler. Ve üzerine
tükürdükten soñra, kamışı alıb başına
31 vurdular. Ve onu zevklendikten soñra,
hilatı üzerinden çıkarıb ona kendi es-
vablarını giydirerek, staurosa çıkarmak
içün götürdüler.
32 Ve dışarıya çıkarlar iken, Simon nam
Kırımli bir ademe rast gelmeleriyle, bu-
nu onun staurosunu taşımaya icbar
33 etdiler. Ve Golyotha, yani kafa mahali de-
34 nilen yere geldiklerinde, Ona içmek için
od ile karışmış sirke verdiler; ve o tatın-
35 ca içmek istemedi. Ve onu staurosa ger-

dikden soñra, esvablarını kura atarak
taksim etdiler, ta ki peygamberin, “Esvab-
larını aralarında taksim edib, kaftanım
üzerine kura atdılar,” deyü buyur-
36 duğu kelam itmam oluna. Ve orada o-
37 turub onu gözedirler idi. Ve başı üze-
rine, BU YEHUDİLERİN PADİŞAHI
İİSUS DUR yazılı cürm yaftası-
38 nı kodular. Ol zeman onun ile beraber,
biri sağında ve diğeri solunda, iki hırsız
staurosa çıkarıldı.
39 Ve yanından geçenler başlarını sallay-
40 yıb, ona küfr ederek, “Ey heykeli yıkıb
üç günde bina eden, kendini kurtar; eğer
sen İbn Ullah isen staurosdan en,” derler
41 idi. Kezalik baş kahinler dağı ülema ve
42 ihtiyarlar ile zevklenerek, “Başkalarını
kurtardı, kendini kurtarmaya kadir değil
dir; eğer İsrail’in padişahı ise, şimdi
43 staurosdan ensin, ve ona iman ederiz. Al-
lah’a güvendi, eğer ondan razı ise, şimdi
onu helas etsin, zira, Ben İbn Ullah im
44 dedi,” dediler. Onun ile beraber staurosa
çıkarılan hırsızlar dağı bu suretle
ona sitem ederler idi.
45 Ve saat altıdan saat dokuza kadar,
46 bütün yerin üzerinde karanlık oldu. Ve
saat dokuz raddelerinde İsus yüksek
sesle feryad ederek, İli, İli, lama sa-
vahthani? Yani Ey Allah’ım, ey Allah’
47 ım, beni niçün terk etdin?” dedi. Ve ora-
da duranların bazıısı (bunu) işitdikde,

“Bu adem İlia’yı çağırıyor,” dediler.
48 Ve der akab onlardan biri seyirtdi, ve bir
sünger alıb sirke ile doldurarak, bir
49 kamaşa takıb ona içirdi. Diğerler dağı,
“Brak, bakalım İlia onu kurtarmaya
gelir mi?” dediler.
50 Ve İsus tekrar yüksek sesle fer-
51 yad edib ruhu teslim eyledi. Ve işte hey-
kelin perdesi yokarıdan aşığıyadek yırtılıb
iki pare oldu; ve yer titreyib kayalar
52 yalar yarıldılar; ve mezarlar dağı açılıb,
uyumuş olan nice mukaddeslerin cesedleri
53 kıyam etdi, ve onun kıyamından soñra
mezarlardan çıkıb, mukaddes şehre girerek,
çok kimselere göründüler.
54 Ve yüz başı ve onun ile beraber İsus’u
gözedenler zelzeleyi ve vakı olan şeyleri
görünce, gayetle korkub, “Hakikaten bu
İbn Ullah idi,” dediler.
55 Ve Galilaia’dan İsus’un ardınca ona
hızmet ederek gelmiş olan çok karılar
orada bulunub uzakdan bakıyorlar idi.
56 Onların arasında Magdalını Maria, ve
İakovos ile İosi’nin validesi Maria, ve
Zevedaios oğullarının validesi bulunur
idi.
57 Ve ağşam oldukda, İsus’a şagird olan
Arimathialı İosif namında bir zengin
adem gelib, Pilatos’un yanına girerek,
58 İsus’un cesedini taleb eyledi; ol zeman
59 Pilatos cesedin verilmesini emr etdi. Ve
İosif cesedi alıb, onu temiz keten be-

60 zine sardı, ve onu kayada kesdirmiş ol-
duğu kendinin yeni mezarına kodu; ve me-
zarın kapusuna bir büyük taş yuvar-
61 layıb gitdi. Ve Magdalını Maria ile ol
bir Maria orada bulunub, mezarın kar-
şısında oturuyorlar idi.
62 Ve ertesi günü, yani tedarik günü-
nün ferdası baş kahinler ile Farisiler
63 Pilatos'un yanına cem olub, "Ey efendi,
ol aldadıcı sağ iken, üç günden soñra
kıyam edeceğim," dediği hatrımıza geliyor.
64 İmdi üçüncü güne dek mezarın gözedil-
mesini emr eyle, olmaya ki şagirdleri ge-
celeyin gelib onu çalarak halka, "Ö-
lülerden kıyam etdi," deyeler, ve "Soñraki
aldadış evvelkinden bedter olur," dediler.
65 Pilatos onlara, "Bekcileriniz var dır; gi-
dib bildiğiniz gibi muhafaza eyleyiniz," dedi.
66 Onlar daği gidib taşı mührleyerek, me-
zarı bekciler ile muhafaza eylediler.

BAB 28.

1 Ve savvato gününün sonunda, hafta-
nın ilk günü şafak söker iken, Magda-
lını Maria ile ol bir Maria mezarı gör-
2 meye geldiler. Ve işte şedid bir zelzele ol-
du; zira Rabbın meleği gökden endi, ve ge-
lib kapudan taşı yuvarlayarak onun
3 üzerine oturdu. Ve çehresi şimşek gibi,
4 ve libası kar gibi beyaz idi. Ve bekciler
ondan korkduklarından titreyib ölü gibi

5 oldular. Melek daği karılara söyleyib,
“Siz korkmayınız, zira staurosa çıkarı-
6 lan İsus’u aradığımızı bilirim. Bura-
da değil dir, zira dediği gibi kıyam etdi;
geliniz, Rabbin yatdığı mahali görünüz.
7 Ve tez gidib şagirdlerine, ‘ölülerden kı-
yam etmiş dir, ve işte sizden evvel Gali-
laia’ya varacak, onu orada göreceksiniz,’
8 deyiniz; işte size söyledim,” dedi. Onlar
daği korku ve azim sevinc ile der akab
mezardan çıkıb onun şagirdlerine haber
vermeye koşdular.
9 Ve şagirdlerine haber vermeye giderler
iken, işte İsus karşılarına çıkıb, “Se-
lam size, dedi;” onlar daği yakın gelib a-
yaklarına sarılarak, ona secde kıldı-
10 lar. Ol zeman İsus onlara, “Korkma-
yınız; gidib karındaşlarıma, ‘Galilaia’ya
gitsinler, ve beni orada görecekler dir,’ de-
yü haber veriniz,” dedi.
11 Ve onlar gitmekde iken, işte bekcilerden
bazıları şehre gelib, vukuatın cümle-
12 sini baş kahinlere nakl etdiler. Onlar
daği ihtiyarlar ile cem olub meşveret
etdikden soñra, askerlere vafir akçe verib,
13 “Biz uyur iken, onun şagirdleri gecele-
14 yin gelib onu çaldılar,” deyiniz. Ve eğer
vali tarafından işidilecek olursa, “Biz o-
nu kandırıp sizi emin kılarız,” dediler.
15 Onlar daği akçeyi kabul edib aldıkları
talimata göre hareket etdiler; ve bu söz
ta bu günedek Yehudiler beyninde çav

olmuş dur.

16 Ve on bir şagirdler Galilaia'ya, İ-
sus'un onlara emr ettiği dağa vardılar.

17 Ve onu görünce, ona secde kıldılar;

18 lakin bazısı şübhe etdiler. Ve İsus
yanlarına gelerek onlara söyleyib dedi ki,
“Gökde ve yerde cümle hükümet bana ve-
19 verildi. İmdi gidiniz, cümle milletleri şa-
gird kılınız, ve onları Peder ve İbn ve
20 Ruh ül Kuds'un ismine vaptis ediniz; ve
size emr etdiğim şeylerin cümlesini hıfz
etmekliğı onlara talim ediniz; ve işte dün-
yanın sonunadek ben daima sizin ile bera-
ber im. Amin.”

İNCİL YANI EVANGELİON MARKOS'UN TAHRİRİ ÜZRE

BAB 1.

1 İbn Ullah İsus Hristos'un inci-
2 linin ibtidasıdır. Peygamberlerde, “İşte
ben yoluñu önüñce hazırlayacak olan
3 elçimi senin önünden göndereceğim, ve,
Rabbın yolunu hazırlayınız, tarikleri-
ni doğruldunuz,” deyerek çölde nida edenin
sedası, deyü yazılmış olduğu üzre,
4 İoannis çölde vaptis edib, günahların
afvı için tevbe vaptisini ilan eder idi.
5 Ve bütün Yehudistan diyarı ve İeru-

salim ehali çıkıp onun yanına gitdi-
ler, ve cümlesi günahlarını ikrar ede-
rek, İordanis ırmağında, onun yediyle
6 vaptis olunurlar idi. Ve İoannis deve
tüyü giyinmiş, ve beline kayış kuşanmış
olub çekirgeler ve yaban balı yer idi.
7 Vaz ederek, “Benden soñra daha kudret-
lisi geliyor ki, ben eğilib onun ayak kab-
larının tasmaını çözmeye layık değıl
8 im. Ben sizi su ile vaptis etdim, amma o
sizi Ruh ül Kuds ile vaptis edecek dir,”
der idi.
9 Ve vakı oldu ki ol günlerde, İsus
Galilaia’da vakı Nazaret’den gelib, İor-
danis’de İoannis’in yediyle vaptis olundu.
10 Ve sudan çıktığı ande gökler yarıldı,
Ruhun göğercin gibi kendi üzerine endiğini
11 gördü. Ve, “Razi olduğum sevgülü Oğ-
lum sen sin,” deyü göklerden bir seda
geldi.
12 Ve der akab Ruh onu çöle çıkardı.
13 Ve Şeytan tarafından tecrübe olunarak,
kırk gün orada çölde kaldı, ve cana-
varlar ile beraber bulunub, melekler
ona hizmet eder idi.
14 Ve İoannis ele verildikten soñra, İ-
15 sus Galilaia’ya gelib, “Vakit tamam ol-
du, ve Allah’ın padişahlığı yaklaşmış
dır; tevbe edib incile iman getiriniz,” deye-
rek Allah’ın padişahlığının müjdesini vaz
eder idi.
16 Ve Galilaia denizi kenarında gezer iken,

Simon ile karındaşı Andreas'ı, denize ağ
atdıkları vakıtta gördü; zira balık av-
17 cısı idiler. Ve İsus onlara, “Ardım-
ca geliniz, ve sizi insan avcısı edeyim,”
18 dedi. Onlar dağı der akab ağlarını bra-
19 ğıb, onun ardınca gitdiler. Ve oradan bir
az ileri gidib, Zevedaios oğlu İakovos
ile karındaşı İoannis'i gördü; bunlar
dağı kayıkda ağlarını tamir etmekte idi-
20 ler. Ve der hal onları çağırđı; onlar da-
đı pederleri Zevedaios'u işciler ile bera-
ber kayıkda bragıb, onun ardınca git-
diler.
21 Ve Kapernaum'a girdiler; kendisi dağı
der akab savvato günü sinagoga gidib
22 talim eder idi; onlar dağı talimine hayran
oldular; zira onlara ülema gibi değil,
ancak hükümet sahibi gibi talim eder idi.
23 Ve sinagoglarında napak ruhlu bir adem
24 bulunub, bu dağı bağırarak, “Brak,
senin bizim ile ne işin var? Ey Nazaretli
İsus, bizi helak etmek için mi geldin?
Senin kim idiğini bilirim, sen Allah'ın Mu-
25 kaddesi sin,” dedi. Ve İsus onu azarla-
yıb, “Süküt eyle, ve ondan çık,” dedi.
26 İmdi ol napak ruh onu sarsıb azim seda
27 ile bağırarak ondan çıkdı. Ve cümlesi
hayran oldular, şöyle ki biri birine süal
edib, “Bu nedir? Bu yeni talim ne ola?
Çünkü napak ruhlara bile hükümet ile
emr eder, ve ona itaat ediyorlar,” derler
28 idi. Ve onun şöhreti der hal Galilaia'nın

bütün etrafına yayıldı.

29 Ve onlar sinagogdan çıktıkları gibi,
İakovos ve İoannis ile beraber, Simon’
30 un ve Andreas’ın evine gittiler. Ve Si-
mon’un kain validesi hümmaya tutulmuş
yatıyor idi, ve der akab onun halini ona
31 ifade etdiler. Ol daği yanına varıb, onu
elinden tutarak kaldırdı; ve ol saat
hümması def olub onlara hizmet etdi.

32 Ve aışam olub güneş batdıkda, cüm-
le illetliler ile cinlileri ona getirdiler.

33 Ve bütün şehir ehalisi kapunun önünde
34 cem olmuş idi. Ve enva-i marazlara müb-
tela olmuş çok illetli kimselere şifa ve-
rib çok cinler daği çıkardı; ve cinleri
söyletmez idi, zira onu tanıyorlar idi.

35 Ve sabahlayın pek erken kalkarak, çı-
kık bir yaban mahale gitdi, ve orada dua
36 etdi. Ve Simon ve onun ile beraber bu-
37 lunanlar ardınca gidib, Onu bulduk-
larında, ona, “Her kes seni arıyor,” dedi-
38 ler. Ol daği onlara, “Yakın olan kasa-
balara gidelim ki orada daği vaz edeyim,
39 zira ben bunun için çıktım,” dedi. Ve
bütün Galilaia’da sinagoglarında vaz e-
der ve cinleri çıkarır idi.

40 Ve yanına bir cüdamlı gelib yalva-
rarak ve diz çökerek ona, “Eğer istersen,
41 beni paklemeye kadir sin,” dedi. İsus daği
merhamet etmekle, elini uzadıb ona dokan-
42 dı, ve ona, “İsterim, paklen,” dedi. Ve böyle
buyurduğunda, heman cüdam illeti

43 ondan def olarak paklendi. Ve ona sıkıca
tenbih edib, al el acele onu dışarı çı-
44 karıb, ona, “Sakın, kimseye bir şey söyle-
meyesin; lakin gidib kendini kahine göster,
ve onlara şehadet olmak üzre, paklenmen
içün, Moisi’nin buyurduğu şeyleri
45 takdim eyle,” dedi. Amma o çıktığı gibi,
bu nesneyi ziyadesiyle beyan ve ilan et-
meye başladı, şöyle ki (İsus) artık bir
şehre alenen giremeyib ancak dışarıda
yaban mahallerde kalır idi, ve her taraf-
dan ona gelirler idi.

BAB 2.

1 Ve bir kaç günden soñra (İsus) tek-
2 rar Kapernaum’a girdi; ve bir evde öldü-
ğü işidilmekle, anide kapunun etrafına
sığmaz derecede çok kimseler cem oldu;
3 ve onlara kelamı söyler idi. Ve dört kişi-
nin yüklenmiş olduğu bir kötrümü ge-
4 tirerek yanına geldiler. Ve kalabalık se-
bebiyle ona yaklaşımadıklarından, onun
bulunduğu mahalın damını söküb bir
delik açdıktan soñra, kötrümün yatdığı
5 yatağı endirdiler. İsus dañi onların i-
manını görmekle, kötrüme, “Oğlum, gü-
6 nahlarıñ sana afv olundu,” dedi. Ve ora-
da ülemadan bazısı oturmuş bulun-
7 mayle, “Niçün bu kimse böyle küfr edi-
yor? Yalnız Allah’dan gayri günahlar
afv etmeye kim kadir dir?” deyü derunle-

8 rinde düşünürler idi. Ve der hal İsus,
kendi kendilerine böyle düşündüklerini ru-
hunda bilmekle, onlara dedi ki, “Niçün
9 derunlerinizde bu şeyleri düşünüyor-
sunuz? Hangisi kolaydır? Kötrüme,
Günahların sana afv olundu, demesi mi?
yoksa, Kalk, yatağını kaldır, ve gez,
10 demesi mi? Lakin insan Oğlunun yer ü-
zerinde günahlar afv etmeye kudreti var
idiğini bilirsiniz deyü kötrüme, Sana derim
11 ki, Kalk, yatağını kaldır, ve evine git,”
12 dedi. Ol daği der akab kalkdı, ve yata-
ğını kaldırıp cümlesinin önünde çıkdı,
şöyle ki cümlesi hayran olub, Allah’a
hamd ederek, “Asla böyle bir şey görmedik,”
dediler.

13 Ve (İsus) tekrar deniz kenarına çı-
kıp cümle halk yanına gelmekle, onlara
14 talim eder idi. Ve gezer iken, Alfaios
oğlu Leui’yi bir gömrük mahalinde otu-
rur görüb, ona, “Ardımca gel,” dedi; ol
15 daği kalkıp onun ardınca gitdi. Ve
vakı oldu ki bunun evinde sofrada o-
turduğunda, İsus ve şagirdleri ile
beraber çok gömrükcüler ve günahkâr-
lar daği sofraya oturdular; zira çok-
16 lar ardınca giderler idi. Ve ülema ile
Farisiler onun gömrükcüler ve günah-
kârlar ile beraber taam etdiğini görmek-
le, şagirdlerine, “Niçün gömrükcüler ve
günahkârlar ile beraber yeyib içer?” de-
17 diler. Ve İsus bunu işitdikde, onlara,

“Hekime sağ olanlar değil, ancak illetli olanlar mühtac dır; ben salihleri değil, amma günahkârları [tevbeye] davet etmeye geldim,” dedi.

- 18 Ve İoannis’in Farisiler’in şagirdleri oruc tutarlar idi; ve gelib ona, “İoannis’in ve Farisiler’in şagirdleri oruc tuttukları halde senin şagirdlerin niçün oruc tutmazlar?” dediler. İsus dağı
- 19 onlara dedi ki, “Düğüncüler, güveyi yanlarında buldukca, oruc tuta bilirler mi? Güveyi kendileri ile beraber
- 20 buldukca, oruc tutamazlar. Lakin güveyinin onlardan alınacağı günler gelir, ve ol vakıt, ol günlerde oruc tutacaklar dır. Bir kimse yeni çuğa parçasını eski esvab üzerine yama dikmez, yoksa ol yeni yama eskiden (parça) koparmayle, yırtığı bedter olur. Ve bir
- 21 kimse yeni şarabı eski tulumlara komaz, yoksa yeni şarab tulumları yırtar, ve şarab dökülür, tulumlar dağı telef olur; lakin yeni şarab yeni tulumlara konulmak gerek dir.”
- 22
- 23 Ve vakı oldu ki savvato günü ekin arasından geçdiğinde şagirdleri yürür i-
- 24 ken başakları koparmaya başladılar. Farisiler dağı ona, “Bak, savvato günü ne yapıyorlar? Bu caiz değil dir,” dediler.
- 25 Ol dağı onlara dedi ki, “David’in mühtac olub, kendisi ve beraber bulunanlar açıkđı zeman, ne yapığını hiç bir va-

26 kıt okumadınız mı? Ne vechle kahin-i a-
zam Aviathar'ın vaktında Allah'ın evine
girib yemesi kahinlerden gayri kimseye caiz
olmayan huzur ekmeklerini yedi, ve hem
27 beraberince olanlara daği verdi. Ve onla-
ra, "İnsan savvato için değil, ancak
28 savvato insan için oldu; imdi insan
oğlu savvatonun daği Sahibi dir," dedi.

BAB 3.

1 Ve yine sinagoga girdi; ve orada eli
2 kurumuş bir adem var idi. Onlar daği
onun aleyhinde şikāyet etmek için, "Buna
savvato gününde şifa verir mi?" deyü
3 gözedirler idi. O ise eli kurumuş ademe,
4 "Kalk ortada (dur)," dedikten soñra, on-
lara söyleyib, "Savvato gününde hayr iş-
lemek mi, yoksa şerr işlemek mi? Can
kurtarmak mı, yoksa öldürmek mi? Caiz
5 dir," dedi; onlar daği süküt etdiler. Ve
kalblerinin pekliğine teessüf ederek, etra-
fında bulunanlara gazab ile baktıktan
soñra, ol ademe, "Eliñi uzat," dedi; ol daği
uzatdı, ve eli [digeri gibi] sağ oldu.
6 Farisiler daği der hal dışarı çıkıb, onu
ne vechle helak edeler deyü İrodısiler
ile aleyhinde meşveret etdiler.
7 İsus ise şagirdleri ile deniz kıyısı-
na çekilib, Galilaia'dan ve Yehudistan'dan,
8 ve İerusalım'den ve İdumaia'dan ve İor-
danis'in öte tarafından çok halk ardınca

gitdi; ve Tiros ile Sidon civarından bu-
lunan çok halk icra eylediği şeyleri işit-
mekle yanına geldiler. Ve kalabalık se-
bebiyle kendine sıklet vermesinler deyü,
yanında bir kayığın beklemesini şagirdle-
rine emr etdi. Zira çok kimselere şifa
vermiş olduğundan, cümle dertli olanlar
ona dokanmak için üzerine düşerler idi.
Napak ruhlar dahi onu gördükde, aya-
ğına düşüb bağıarak, “Sen İbn Ullah
sın,” derler idi. Ve kendisini çav etmemele-
rini onlara sıkıca tenbih eyledi.
Ve dağa çıkıb istediği kimseleri ça-
ğırdığında yanına geldiler. Ve kendisiyle
beraber bulunmaları için, ve maraz-
ları def etmeye ve cinleri çıkarmaya
kudretleri olarak onları vaz etmeye
göndermek için on iki kişi, “Yani Petros
tesmiye eylediği Simon’u, ve Voanerges,
yani, Yıldırım oğulları tesmiye eylediği
Zevedaios oğulları İakovos ile karında-
şı İoannis’i ve Andreas’ı ve Filippos’u
ve Bartholomaios’u ve Matthaios’u ve Tho-
mas’ı ve Alfaios oğlu İakovos’u ve
Thaddaios’u ve Kananitli Simon, ken-
dini ele veren İskariotlu İuda’yı tayin
eyledi.
Ve bir eve geldiler; ve yine halk ol de-
rece cem oldu ki ekmek yemeye bile va-
kıtları yok idi. Ve akrabası bunu işit-
dikde, onu tutmaya çıkdılar; zira, “Ak-
lına hâlel gelmiş dir,” derler idi. Ve İe-

rusalim'den enen ülema, "Onda Veelzevul
var, ve hem cinlerin reisi vasıtasıyla
23 cinleri çıkarıyor," dediler. Ve onları
yanına çağırıp onlara temsiller ile söy-
ledi ki, "Şeytan Şeytan'ı nasıl çıkara bi-
24 lir? Ve eğer bir hükümet kendi aleyhinde
muğalefet üzre bulunursa, ol hükü-
25 met baki olamaz. Ve eğer bir ev kendi a-
leyhinde muğalefet üzre bulunursa, ol
26 ev baki kalamaz. Ve eğer Şeytan kendi a-
leyhinde kalkışıp, muğalefet üzre bu-
lunursa, baki olamayıp, onun sonu
27 gelmiş dir. Hiç kimse kuvvetli bir ademin
evine girip, onun eşyasını yağma etmeye
kadir olamaz, meğer evvela ol kuvvetli
ademi bağlayıp, anden soñra onun evini
28 yağma ede. Hakikaten size derim ki, Adem
oğullarına cümle günahlar ile etdikleri
29 küfrler afv olunur; amma her kim Ruh
ül Kuds'a küfr ederse, ebeden afv o-
lunmayıp, ancak ebedi azaba müsta-
30 hakk olur. Çünkü onlar, Onda napak
ruh var, demişler idi."

31 Anden soñra validesi ile karındaşları
gelib dışarıda durarak, onu çağırmaya
32 (adem) gönderdiler. Halk dañi onun etra-
finda oturur iken, ona, "İşte validen ve
karındaşlarıñ dışarıda seni isteyorlar,"
33 dediler. Ol dañi onlara cevab verib, "Va-
lidem yañod karındaşlarım kimler dir?"
34 dedi. Ve etrafında oturanlara bakıp,
35 "İşte validem ve karındaşlarım; zira her

kim Allah'ın iradetini icra ederse, karındaşım ve kız karındaşım ve validem o dur,” dedi.

BAB 4.

1 Ve yine deniz kenarında talim etmeye
başladı; ve yanına hayli cemaat cem
olmayle, kendisi deniz üzerinde kayığa gi-
rib oturdu. Bütün cemaat daği deniz
2 kenarında karada idi. Ve temsiller ile on-
lara çok şeyler talim edib, taliminde on-
3 lara dedi ki, “Diñleyiniz; işte ikinci ekin
4 ekmeye çıkdı. Ve vakı oldu ki eker iken,
bazısı yol kenarına düşmekle, [hava]
5 kuşları gelib onu yedi. Ve bazısı çok
toprağı olmayan taşlığa düşüb, topra-
ğın derinliği olmadığından tez gitdi ise de,
6 güneş doğdukda yandı, ve kökü olmadı-
7 ğından kurudu. Ve bazısı dikenler ara-
sına düşmekle, dikenler çıkıb onu boğ-
8 dukları için mahsul vermedi. Ve bazı-
sı eyi toprağa düşmekle, çıkıb böyü-
dükde başak vererek kimi otuz ve kimi
altmış ve kimi daği yüz kat mahsul ge-
9 tirdi. Ve onlara, “İşidir kulakları olan
işitsin,” dedi.
10 Ve yalnız kaldığında, on ikiler ile
beraber yanında olanlar bu temsile dair
11 ondan süal etdiler. Ol daği onlara dedi
ki, “Allah'ın padişahlığının sırrını bil-
meklik size ihsan olunmuş dur, amma ol

dışarıda olanlara her şey temsiller ile
12 söylenilir; ta ki bakarak bakalar ve gör-
meyeler, ve işiderek işideler ve añlamaya-
lar; olmaya ki döneler de günahları afv
oluna.”
13 Ve onlara dedi ki, “Bu temsili añlama-
yor mı sınız? Öyle ise cümle temsilleri
14 nasıl fehm edeceksiniz? Ekinzi kelamı
15 eker. Ve yol kenarında olub, kendilere
kelam ekilmiş olanlar şunlar dır ki, i-
şitdikleri ande, Şeytan gelib kalblerinde
16 ekilmiş olan kelamı kaldırır. Ve keزالik
taşlıkda ekilenler şunlar dır ki, kelamı
işitdikleri ande, onu sevinc ile kabul
17 ederler; amma kendilerinde kök olmadığın-
dan, az vakıt dayanıb, anden soñra kelam-
dan dolayı sıklet ya teaddi vuku bu-
18 lunca heman sürçerler. Ve dikenler a-
rasında ekilenler şunlar dır ki, kelamı
19 işitdikden soñra, bu dünyanın endişeleri
ve zenginliğin hilesi ve gayri şeylerin ar-
zusu araya girib, kelamı boğdukları
20 için mahsulsuz olur. Ve eyi yerde e-
kilenler şunlar dır ki, kelamı işidib ka-
bul ederler, ve kimi otuz ve kimi altmış
ve kimi dañi yüz kat mahsul verirler.”
21 Ve onlara dedi ki, “Çırağ bile yañod
yatak altına konulmak için mi getiri-
22 lir? Şemdan üzerine konulmak için de-
ğil mi? Zira aşikâr olmayacak örtülü
bir nesne yok dur, ve meydana gelmeyecek
23 gizli bir nesne yok dur. Eğer birinin işi-

dir kulakları var ise, işitsin.”

24 Ve onlara dedi ki, “İşitdiğiniz şeye dik-
kat ediniz; ölçdüğünüz ölçek ile size
ölçülecek dir, ve siz işidenlere zamm o-
25 lunacak dır. Zira kimin var ise, ona ve-
rilecek, ve kimin yok ise, elinde olanı
daği ondan alınacak dır.”

26 Ve dedi ki, “Allah’ın padişahlığı böyle
27 dir, göya bir adem tohumu yere atar; ve
gece ve gündüz uyuyub kalkar, ve
tohum onun bilmediği suretde biter ve
28 böyür. Zira yer kendiliğinden evvela otu,
soñra başağı, ve daha soñra başakda tek-
29 mil buğdayı husule getirir. Ve mahsul
yetişdiği gibi orayı salar, zira biçin vak-
tı yetişmiş dir.”

30 Ve dedi ki, “Allah’ın padişahlığını neye
beñzedelim? Yağod onu ne misal ile temsil
31 edelim? Bir hardal danesi gibi dir ki yere
ekildikde, yem üzerinde olan tohumların
32 cümlesinden küçük dür; amma ekildi-
ğinde gidib cem-i sebzevatdan büyük o-
lur, ve büyük dallar salar, şöyle ki
onun gölgesi altında hava kuşları kona
bilirler.

33 İmdi onlara işitmeye kadir olduklarına
göre, bunun gibi çok temsiller ile kela-
34 mı söyler idi; ve onlara temsilsiz söyle-
mez idi, lakin tenhade şagirdlerine cümle-
sini tefsir eder idi.

35 Ve ol gün aħşam oldukda, onlara,
36 “Karşı tarafa geçelim,” dedi. Onlar daği

cemaatı bırakıp onu kayıkda bulunduğ^u hal üzere aldılar; ve onun ile beraber sair ufak kayıklar dağ^ı var idi.

37 Ve bir şedid bora zuhur etmekle, dalgalar kayığa hücum etdiler, şöyle ki herman dolmak da idi. Ve kendisi kış tarafda olub başı altında yüz yastığı olarak uyuyor idi; ve onu uyandırıp, ona,

38 “Ya hocca, helak oluyoruz, vazife edinmeyor mı sın?” dediler. Ol dağ^ı kalkıp rüzgârı azarladı, ve denize, “Sus, rahat ol,” deyince, rüzgâr dinib azim limanlık

39 oldu. Ve onlara, “Niçün böyle korkak sınız? Niçün imanınız yok dur?” dedi.

40 onlar dağ^ı ziyadesiyle korkub, biri birine, “Aceba bu kim dir ki, hem rüzgâr ve hem deniz ona itaat ediyorlar?” dediler.

41

BAB 5.

1 Ve denizin karşı tarafına Gadarılar’ın

2 diyarına geldiler. Ve kayıktan çıktığı gibi, napak ruhlu bir adem mezarlardan

3 ona karşı geldi; bu dağ^ı mezarlarda sakin olub, onu kimse zincirler ile bile

4 bağlayamadı; çünkü çok defa bukağular ve zincirler ile bağlandı ise de, zincirleri kırar ve bukağuları pareler

5 idi; ve kimse onu zabt etmeye kadir değil

6 idi. Ve daima gece ve gündüz dağlarda ve mezarlarda bağırıp kendini taşlar ile yaralar idi. Ve İsus’u uzakdan gör-

7 dükde, seğırdib ona secde eyledi; ve yük-
sek sesle feryad edib, “Benim ile senin ne
işin var, ey Allah Taala’nın Oğlu İ-
sus? Sana Allah hakkı için and veririm
8 ki beni azab etmeyesin,” dedi. Zira ona,” Ey
9 napak ruh, bu ademden çık,” demiş idi. Ve
ona, “İsmiñ ne dir?” deyü süal etdikde,
10 “İsmim Legeon dur, zira çok iz,” dedi. Ve
kendilerini ol diyardan dışarı göndermeme-
sini ondan ziyadesiyle reca ederler idi.
11 Ve orada dağın yanında otlanır bir bö-
12 yük donuz sürüsü bulunub, cin-
lerin cümlesi, “Bizi donuzlara yolla ki
onlara girelim,” deyerek ondan reca etdiler.
13 Ve İsus onlara der akab izn vermekle,
napak ruhlar çıkıb donuzlara girdiler,
ve ol sürü, iki bin kadar olarak, uç-
rumdan kendilerini denize atıb denizde bo-
14 ğuldular. Ve donuzları otladanlar ka-
çıb, şehir de ve çiftliklerde haber verdik-
lerinde, (ehali) dağı vakı olanı görmeye
15 çıkdılar. Ve İsus’un yanına gelerek,
deruninde legeon bulunan cinliğı giyinmiş
ve akıllanmış oturur görmeleriyle kork-
16 dular. Ve görmüş olanlar cinliğe vakı
olanı ve donuzların keyfiyetini nakl
17 etdiler. Onlar dağı kendi sinorlarından
18 gitmesini ona reca etmeye başladılar. Ve
kayığa girdiğinde, mukaddema cinli olan
adem onun ile beraber bulunmaklığını
19 yalvardı. Amma İsus onu brakmadı;
fakat, “Eviñe ehl u ayalına varıb, on-

lara Rabbin sana cümle etdiğini, ve sa-
20 na merhamet eylediğini nakl eyle,” dedi. Ol
dağı gidib, İsus’un kendine cümle et-
diğini Dekapolis’de nida etmeye başlayıb
cümlesi dağı teaccüb etdiler.
21 Ve İsus kayık ile yine karşı tarafa
geçdikde, yanına hayli cemaat cem o-
lub, kendisi deniz kenarında bulunmasıy-
22 le, işte sinagog reislerinden İaeiros nam
bir kimse geldi, ve onu görünce, ayak-
23 larına kapanıb, ona çok yalvararak,
“Kızıcığazım son nefesde dir; helas bul-
ması için gelib onun üzerine ellerini ko-
24 ve yaşayacak dır,” dedi. Ol dağı onun
ile gitdi, ve ardınca hayli cemaat gidib
onu sıkışdırırlar idi.
25 Ve on iki seneden beru kan akmasına
26 mübtela olmuş bir karı, çok hekimler-
den hayli zahmet çekmiş ve hep variyetini
sarf etmiş iken, bir faide görmeyerek, illa
27 daha fena olmayle İsus’un haberini al-
dıkda, kalabalığın içinde onun arkasın-
28 dan gelib, esvabına dokandı. Zira, “Esva-
bına bile dokansam helas bulacağım,” der
29 idi. Ve der akab onun kanının akması ke-
silib, kendi vücudinde illetinden helas
30 bulduğunu duydu. Ve anide İsus
kendisinden çıkan kuvveti deruninde duy-
mayle, cemaata dönüb, “Esvabıma kim
31 dokandı? dedi. Şagirdleri dağı, “Cemaatın
seni sıkışdırıldığını görüyor iken, Bana
32 kim dokandı mı? dersin,” dediler. Ve bunu

etmiş olanı görmek için etrafa bakar i-
33 ken, karı dağı kendine vakı olanı bilmekle,
korkarak ve titreyerek gelib onun huzu-
runda yere kapandı, ve ona hakikat-ı hali
tamamen söyledi. O dağı ona, “Kızım, ima-
niñ seni kurtardı; selametle git, ve ille-
tiñden ħelas ol,” dedi.
35 O daha söyler iken, sinagog reisinin e-
vinden ademler gelib, “Kızın öldü, artık
ħocaya niçün zahmet verirsin?” dediler.
36 Lakin İsus söylenilen sözü işitdiği gi-
bi sinagog reisine, “Korkma, ancak iman
37 eyle,” dedi. Ve Petros ile İakovos’dan ve
İakovos’un karındaşı İoannis’den mada
kimsenin kendisiyle beraber gitmesine izn ver-
38 meyib, sinagog reisinin evine girib, velve-
leyi ve çok ağlayıb figan edenleri gördü.
39 Ve içeri girib onlara, “Niçün velvele e-
dib ağlayorsunuz? Çocuk ölmedi, an-
cak uyuyor,” demesiyle, onu zevklendi-
40 ler. O ise cümlesini dışarı çıkarıb,
çocuğun pederini ve validesini ve kendi-
siyle beraber olanları alarak çocuğun
41 yatdığı yere girdi. Ve çocuğun elini
tutub ona, “Talitha kumi,” dedi, ki ter-
cümesi, “Ey kız sana ‘Kalk’ derim,” demek
42 dir. Ve kız der akab kalkdı ve gezdi, zira
on iki yaşında idi; ve onlar ziyadesiyle
43 mütehayyir oldular. Ve onlara, “Bunu
bir kimse bilmesin,” deyib sıkıca tenbih
eyledi; anden soñra kıza taam verilmesini
emr eyledi.

BAB 6.

1 Ve oradan çıkıp kendi vatanına girdi,
2 şagirdleri daği ardınca geldiler. Ve sav-
vato günü oldukda, sinagogda talim et-
meye başladı, ve nice kimseler işitdikle-
rinde hayran kalarak, “Bu nesnelere buna
nereden geliyor? Ve bu kendisine verilmiş
olan hikmet nedir, ki onun yediyle böyle
3 mucizeler icra olunuyor? Bu, Ma-
ria’nın oğlu ve İakovos’un ve İosi’nin ve
İuda’nın ve Simon’un karındaşı şol dül-
ger değil mi? Ve kız karındaşları bura-
da yanımızda değiller mi?” deyerek onun
4 hakkında sürçerler idi. İsus daği on-
lara dedi ki, “Bir peygamber kendi vatanın-
dan ve akrabası arasından ve kendi hane-
sinden gayri (yerde) itibarsız değil dir. Ve
5 orada bir kaç hastaların üzerine elleri-
ni koyub şifa verdiğiinden gayri bir mü-
cize icra edemedi. Ve imansızlıklarına
6 teaccüb eder idi; ve talim ederek, etraf-
da bulunan köyleri dolaşır idi.
7 Ve on ikileri yanına çağırıp onları i-
kişer kişer göndermeye başladı; ve onlara
8 napak ruhlar üzerine kudret verib, yol
içün, ne dağarcık ve ne ekmek ve ne ke-
9 merde akçe, ancak çarık bağlanıp iki
entari giyinmeyerek, bir asadan mada bir
10 şey almamalarını tenbih eyledi. Ve onlara
dedi ki, “Her hangi eve giderseniz, ol ma-

- 11 halden çıkıncayadek orada kalınız. Ve
sizi her kim kabul etmeyib diñlemez ise,
oradan çıkdığımızda, onlara şehadet ol-
mak için ayaklarınızın altındaki tozu
silkiniz; hakikaten size derim ki, mahşer
gününde Sodoma ve Gomorra'nın hali ol
şehrin halinden ehven olur.”
- 12 Onlar dañı çıkıb (adelerin) tevbe et-
13 meleri için vaz ederler idi. Ve çok cin-
ler çıkarıb, yağ sürerek çok hastala-
ra şifa verirler idi.
- 14 Ve onun ismi şöhret bulub, Irodıs
padişah dañı işitmekle, “Vaptis edici İo-
annis ölülerden kıyam etmiş dir, ve bu
sebebden onun vasıtasıyla mucizeler ic-
15 ra olunuyor,” dedi. Ve başkalar, “İlia
dır,” deyib, sairler dañı, “Bir peygamber ya-
ğod peygamberlerden biri gibi dir,” derler
16 idi. Amma Irodıs bunu işitdikde, “Bu,
başını kesdirdiğim İoannis dir, ölülerden
kıyam etmiş dir,” dedi.
- 17 Zira Irodıs kendisi karındaşı Filip-
pos'un karısı Irodias ile evlenmiş ol-
mayle, onun sebebinden (adem) gönderib İo-
annis'i tutmuş ve zındanda bağlamış idi.
- 18 Zira İoannis Irodıs'e, “Karındaşının ka-
rısını almak sana caiz değil dir,” demiş
19 idi. Ve Irodias ona kin tutub, onu öl-
dürmek arzusunda idi ise de, kadir değil
20 idi. Çünkü Irodıs İoannis'in salih ve
mukaddes bir adem olduğunu bilmekle,
ondan korkarak onu gözedir idi; ve onu

diñlemekle çok şeyler icra eder idi; ve o-
21 nu istekle diñler idi. Ve bir münasib gün
geldikde, yani Irodıs kendi doğuş gü-
nünde, büyük memurlarına ve bin başı-
ları ile Galilaia'nın ayanına bir ziyafet
22 verdiğinde, İşbu Irodias'ın kızı girib
raks etmekle, Irodıs'in ve beraberince
sofrada oturanların hoşuna gelerek, pa-
dişah kıza, "Benden her ne istersen taleb
23 eyle, sana veririm," dedi. Ve, benden her ne
taleb edersen, padişahlığımın yarısına
kadar sana veririm," deyü ona yemin etdi.
24 O dahi çıkıb validesine, "Ne taleb ede-
yim?" dedikde, "Vaptis edici İoannis'in ba-
25 şını," dedi. Ve kız al el acele padişahın
huzuruna girib, "Şimdi bana tepsi üze-
rinde vaptis edici İoannis'in başını ver-
26 menizi isterim," deyü taleb eyledi. Ve pa-
dişah ziyadesiyle kasavetlendi ise de, ye-
minleri ve sofrada beraber oturanlar se-
bebinden, onun (dileğini) redd etmek isteme-
27 di. Ve padişah der akab cellad gönderib,
28 onun başının getirilmesini emr eyledi. O
dahi varıb zındanda başını kesib, bir tep-
si üzerinde getirerek kıza verdi, kız dahi
29 validesine verdi. Ve onun şagirdleri bunu
işitdikde, geldiler ve cesedini kaldırıp bir
mezara kodular.
30 Ve resuller İsus'un yanına cem o-
lub ona icra ve talim etdikleri şeylerin
31 cümlesini nakl etdiler. Ol dahi onlara,
"Siz kendiniz tenhace bir beyaban mahale

gelib bir az rahat ediniz,” dedi; zira gelib
gidenler çok olmayla taam etmeye bile va-
32 kıtları yok idi. Ve tenhace bir beyaban
33 mahale kayık ile gitdiler. Ve [cemaat]
onları gider iken gördü, ve çok kimseler
onu tanımayla, cümle şehrlerden oraya
yayan seyirdib onlardan evvel yetişerek,
34 onun yanına cem oldular. Ve İsus
çıkıb hayli cemaat gördü, ve çobansız
koyunlar gibi oldukları için onlara
merhamet ederek, çok şeyler talim etmeye
başladı.
35 Ve artık vakıt geçmiş olmayla, şagird-
leri onun yanına gelib, (Burası) bir be-
yaban mahal dır, ve artık vakıt geçmiş
36 dir; “Onları salı ver, etrafdaki çiftlik-
lere ve köylere varıb kendilerine ekmek al-
sınlar; zira yeyecekleri yok dur,” dediler.
37 Ol daği onlara cevab verib, “Bunlara
siz taam veriniz,” dedi; ve ona, “Gidib iki
yüz dinarlık ekmek satun alıb onlara
38 taam verelim mi?” dediler. Ol daği onlara,
“Kaç ekmeğiniz var? Gidib bakınız,” demesi
üzerine, onlar bakdıktan soñra, “Beş (ek-
39 mek) ve iki balık var,” dediler. Ve onlara
cümlesini yeşil ot üzerine bölük bölük
40 oturtmalarını emr eyledi. Onlar daği
yüzer ve ellişer, takım takım oturdu-
41 lar. Ve beş ekmek ile iki balığı alıb, kö-
ye doğru bakarak bereket duası okudu,
ve ekmekleri paraledikden soñra (halkın) ön-
lerine komak için, şagirdlerine verdi; ve

iki balığı daği cümlesine taksim eyledi.
42 Ve cümlesi yeyib doydular.
43 Ve parçaları on iki küfe dolusu olarak, ba-
44 lıklardan daği kaldırdılar. Ve bu ekmek-
lerden yeyenler beş bin kadar adem idi.
45 Ve der akab şagirdlerine ibram etdi ki,
kendisi cemaatı salı verinceyedek, onlar
kayığa girib evvelce karşı tarafa, Vith-
46 saidaya doğru gideler. Kendisi daği onla-
rı salı verdikten soñra, dua etmek için
47 dağa gitdi. Ve aħşam oldukda, kayık de-
nizin ortasında olub kendisi karada ya-
48 lınız idi. Ve rüzgâr karşı olmayle, kü-
rek çekerek zahmetde olduklarını görüb,
gecenin dördüncü nevbeti kararlarında
deniz üzerinde yürüyerek yanlarına gel-
49 di, ve onları geçmek ister idi. Onlar da-
ği onu deniz üzerinde yürür gördükle-
rinde, bir hıyal dır zann ederek feryad
50 eylediler. Zira cümlesi onu görüb ıztı-
raba düştüler; ol daği anide onlar ile
şöyleşib, onlara, “Cesaretleniniz; ben im,
51 korkmayınız,” dedi. Ve kayığa yanlarına
çıkıldıkda, rüzgâr dindi; onlar daği kendi
kendilerine gayet ziyadesiyle şaşib teac-
52 cüb ederler idi. Zira ol ekmeklerin keyfi-
yetini fehm etmemişler idi, çünkü kalbleri
uyuşmuş idi.
53 Ve karşı tarafa geçib Yennisaret di-
54 yarına gelib karaya yanaşdılar. Ve on-
lar kayıktan çıkıldıkda, anide onu tanı-
55 dılar; ve civar bulunan cümle ma-

hallere seyirdib, illetlileri yataklar üzerinde taşıyarak, her nerede bulunduğunu işitdiler ise, ol mahale getirmeye başladılar. Ve her girdiği köy ya şehir ya çiftlikde, hastaları meydanlara koyub, bari esvabının eteğine dokanalar deyü ondan reca ederler idi; ona cümle dokananlar daği şifa bulurlar idi.

BAB 7.

1 Ve Farisiler ile ülemadan bazıları
İerusalım'den gelmiş olub onun yanına
2 cem oldular. Ve şagirdlerinden bazıların
nın napak, yani yaykanmamış eller ile
ekmek yediklerini görmekle, onları zemm et-
3 diler. Zira Farisiler ve cümle Yehudiler
kadimlerin rivayetini tutmakda olub,
ellerini bir eyice yaykamadıkca yemek ye-
4 mezler. Ve çarşıdan (geldiklerinde), yay-
kanmadıkca yemek yemezler; ve hıfz etmek
üzre kabul etdikleri sair çok şeyler,
kâseler ve bardaklar ve bakır kablara ve
5 yataklar yaykamaları var dır. Anden
soñra Farisiler ile ülema ona, “Niçün senin
şagirdlerin, kadimlerin rivayeti mucibince
hareket etmeyib, yaykanmamış eller ile ek-
6 mek yerler?” deyü süal etdiler. Ol daği
onlara cevap verib dedi ki, “Siz mürailer
hakkında yazılmış olduğu üzre, bu
kavm bana lisanen hürmet eder, fakat
7 kalbleri benden pek uzak dır. Ve insan

tenbihleri olan talimleri öyretmekle, bana
bihude yere ibadet ederler,” deyü Isaia
8 vahi ile eyi söylemiş dir. Zira Allah’ın
emrini terk ederek insan rivayetini, yani
bardaklar ve kâseler yaykamasını hıfz
edib, bunlardan başka çok şeyler dağı e-
9 dersiniz. Ve onlara dedi ki, “Rivayetinizi
tutmak için Allah’ın emrini ne güzel
10 redd edersiniz! Zira Moısı, Pederiñe ve
valideñe hürmet eyle, hem de Pederine ya
validesine söğen mutlaka öldürülsün,”
11 dedi. Amma siz dersiniz ki, “Eğér bir adem
pederine ya validesine, ‘Tarafımdan sana
faide olacak şey Korvan,’ yani vakf o-
12 lunmuş dur” derse, (kâfi dir), ve onu
artık pederi ya validesi için bir şey et-
13 meye brakmazsınız. Ve talim etdiğiniz ri-
vayetiniz ile Allah’ın kelamını ibtal ede-
rek, bunun gibi çok şeyler edersiniz.
14 Ve bütün cemaatı yanına çağırıp,
onlara dedi ki, “Cümleniz beni diñleyib añ-
15 layınız. İnsanın dışarisından içerisine
girib onu napak ede bilecek bir şey yok
dur, ancak insanı napak edenler içeri-
16 sinden çıkan şeyler dir. İşidir kulakları
olan işitsin.”
17 Ve cemaatdan (çekilib) eve girdiğinde,
şagirdleri bu temsili ondan süal eyle-
18 diler. Ol dağı onlara, “Siz de mi böyle
fehmsiz siniz? Añlamaz mı sınız ki, dışa-
rıdan insanın içerisine giren hiç bir şey
19 onu napak edemez? Zira kalbine değıl, am-

ma onun karnına girer, ve cümle taam-
20 ları temizleyerek, haleye çıkar,” dedi. “Ve
daği insanı napak eden insandan çıkan şey
21 dir; zira derunden (yani) ademlerin kal-
binden efkâr zina ve fahşelik
22 ve katl, ve hırsızlık ve tama ve fısk ve
hile ve fücür ve kötü göz ve küfr ve
23 mağrurluk ve habislik çıkar. Bu fena-
lıkların cümlesi derunden çıkıp insanı
napak eder,” dedi.
24 Ve oradan kalkıp Tيروس ve Sidon sinor-
larına gitdi, ve bir eve girib kimseye ma-
lüm olmasını istemedi ise de gizlenemedi.
25 Zira napak ruhlu kızı olan bir karı o-
nun hakkında haber alarak gelib ayakla-
26 rına kapandı. Ol karı daği Sirofoinik
taifesinden Yunaniye olub, kızından cini
27 çıkarmasını ondan reca eyledi. Amma
İsus ona, “Brak, evvela evladlar doy-
sun, zira evladların ekmeğini alıb köpek-
28 lere atmak eyi değil dir,” dedi. Karı daği
ona cevap verib, “Beli, ya Rabb, çünkü
köpekler daği sofranın altında, evladların
29 kırıntılarında yerler,” dedi. Ol daği ona,
“Bu söz için git, cin senin kızından
30 çıkmış dır,” dedi. Ve karı evine vardıkda,
cin çıkmış ve kızı döşekde yatmış bul-
du.
31 Ve yine Tيروس ve Sidon sinorlarından
çıkıp, Dekapolis sinorlarının arasından
32 Galilaia denize geldi. Ve sağır ve pel-
tek bir kimseyi getirib, üzerine elini koma-

33 sını ondan reca eylediler. Ol dağı onu
cemaat içinden tenhaye çekib, parmakla-
rını onun kulaklarına koyarak tükü-
34 rüb diline dokandı. Ve göğe doğru baka-
rak ah edib, ona, “Effatha, yani açıl,” de-
35 di. Ve der akab onun kulakları açılıb
ve dilinin bağı çözüleb doğru söyledi.
36 Ve onlara bunu kimseye söylememelerini
tenbih etdi; amma onlara her ne kadar ten-
bih etdi ise de, ol kadar ziyade çav eder-
37 ler idi. Ve gayet ziyadesiyle hayran kalıb,
“Her şeyi eyi eyledi; hem sağırları işitdirir
hem de dilsizleri söyledir,” derler idi.

BAB 8.

1 Ol günlerde pek çok cemaat bulu-
nub yeyecekleri olmadığından, [İsus]
şagirdlerini yanına çağırıp onlara dedi
2 ki, “Bu cemaata acırım, çünkü şimdi
üç gün dür, yanımda bulunuyorlar
3 ve yeyecekleri yokdur. Ve eğer onları
evlerine aç salı verirsem, yolda takat-
ları kesilir; zira bazıları uzakdan gel-
4 diler.” Ve şagirdleri ona cevap verib,
“Bunları burada, çölde bir kimse ekmek
5 ile nasıl doyura bilir? dediler. Ve on-
lara, “Kaç ekmeğiniz var?” deyü süal
6 etdiğinde, onlar, “Yedi dane,” dediler. Ve
cemaatın yer üzerinde oturmasını emr
etti, ve ol yedi ekmeği alıb teşekkür etdi,
ve pareleyib önlerine komak için şagird-

lerine verdi; onlar daği cemaatın önüne
7 kodular. Ve bir kaç küçük balıkları
olmayle, bereket duası okuyub, “Bun-
8 ları da önlerine koyunuz,” dedi. Ve yeyib
doydular, ve parçaların fazlasından ye-
9 di zenbil kaldırdılar. Yeyenler daği dört
10 bin kadar idi ve onları salı verdi. Ve der
akab şagirdleri ile kayığa binib Dalma-
nutha tarafına gitdi.
11 Ve Farisiler çıkıb onu tecrübe et-
mek için, kendisinden gökden bir alamet
taleb ederek, onun ile mübahese etmeye
12 başladılar. Ve deruninden ah çekib, “Bu
nesl niçün alamet talep eder? Hakikaten
size derim ki, bu nesle bir alamet veril-
13 meyecek dir,” dedi. Ve onları bragıb, yine
kayığa girmekle, karşı tarafa geçdi.
14 Ve ekmek almasını unutmuşlar idi;
kayıkda daği yanlarında bir ekmekden baş-
15 ka yok idi. Ve onlara, “Bakınız, Farisi-
lerin mayasından ve İrodıs’in mayasından
16 sakınız,” deyü tenbih eyledi. Ve biri
biri ile söyleşib, “Ekmeğimiz olmadığı i-
17 çün dür,” dediler. Ve İsus bunu bil-
mekle onlara dedi ki, “Niçün ekmeğiniz ol-
madığı için söyleşirsiniz? Daha añlamaz
mı siz? Ve fehm etmez mi siz? Kalbiniz
18 daha uyuşmuş mu dur? Gözleriniz var
iken görmez mi siz? Ve kulaklarınız var
iken işitmez mi siz? Hatrınıza daği getir-
19 mez mi siz? Ol beş bin ademe beş ekmeği
pareleyib dağıtdığımda, kaç küfe dolu-

su (artan) parça kaldırdınız?” Ona, “On
20 iki,” dediler. Ve ol dört bin kişiye yedi (ek-
meği dağıtdığımda), “Kaç zenbil dolusu
parça kaldırdınız?” Onlar da, “Yedi,” dedi-
21 ler. Ve onlara, “Niçün fehm etmez siz?”
dedi.
22 Ve Vithsaida’ya geldi; ve bir kör yanına
23 getirib ona dokanmasını reca etdiler. Ol
daği körü elinden tutub, köyden dışarı
çıkardı; ve gözlerine tükürüb, ellerini
onun üzerine komayle, ona, “Bir şey görü-
24 yor mu sun?” deyü süal etdi. Ol daği
nazar edib, “Ağaclara beñzer ademleri
25 yürür görüyorum,” dedi. Anden soñra
ellerini tekrar onun gözleri üzerine ko-
yub ona bakdırdı; ol daği şifa bulub
26 her şeyi aşikâre gördü. Ve, “Köye girib
köyde kimseye söylemeyesin,” deyerek onu e-
vine göndedi.
27 Ve İsus şagirdleri ile Filippos Kai-
sareiası’nın köylerinde gidib yolda şagird-
lerine, “Ademlerin dediklerine göre ben kim
28 im?” deyü süal etdi. Onlar daği, “Vap-
tis edici İoannis, ve bazıları İlia,
ve bazıları daği, Peygamberlerden biri sin
29 (deyorlar),” deyü cevap verdiler. Ve on-
lara “Ya sizin dediğimize göre ben kim im?”
dedi; Petros daği ona cevap verib, “Sen
30 Hristos sun,” dedi. Ve onlara, “Hakkımda
kimseye bir şey söylemeyiniz,” deyü sıkıca
tenbih eyledi.
31 Ve insan Oğlu çok elem çekib ihti-

yarlar ile baş kahinler ve ülema tara-
findan redd olunub öldürölmek, ve üç
günden soñra kıyam etmek gerek idiğini on-
32 lara talim etmeye başladı. Ve bu sözü
aşikâre söyledi; ve Petros onu bir tara-
33 fa alıb, tazir etmeye başladı. Ol dañi
dönüb şagirdlerine baktıkda, Petros’a ta-
zir ederek, “Ardıma çekil, ey Şeytan, zira
Allah’a aid olan şeyleri değil, ancak a-
demlere aid olan şeyleri düşünürsün,”
dedi.
34 Ve cemaatı şagirdleri ile beraber ya-
nına çağırıp onlara dedi ki, “Her kim ar-
dımca gelmek isterse, nefsinı terk ederek,
staurosunu yüklenib ardım sıra gelsin.
35 Zira her kim canını kurtarmak isterse,
onu zai edecek, ve her kim canını benim
içün ve İncil için zai ederse, onu
36 kurtaracak dır. Zira bir adem bütün
dünyayı kazanıb da, kendi canını zai
37 ederse, ne faide görür? Yañod adem kendi
38 canına bedel ne vere bilir? Zira her kim
bu zinakâr ve günahkâr nesl içinde
benden ve sözlerimden dolayı utanırsa,
insan Oğlu dañi mukaddes melekleri ile
kendi Pederinin celalinde geldiği zaman on-
39 dan dolayı utanacak dır.” Ve onlara,
“Hakikaten size derim ki, burada hazır o-
lanlardan bazıları var dır ki, Allah’ın
padişahlığının kudretle geldiğini görme-
ğince ölüm asla tatmayacaklar dır,” dedi.

BAB 9.

1 Ve altı gün soñra İsus Petros ile
İakovos'u ve İoannis'i beraber alıb,
onları yalnız ve tenhace yüksek bir
2 dağ üzerine götürdü. Ve önlerinde su-
3 reti tebdil olub, "Esvabları parlak, yer
üzerinde hiç bir kassarın beyaz edeme-
yeceği derecede, heman kar gibi gayet be-
4 yaz oldu. Ve onlara Moısı ile İlia
görünüb, İsus ile söyleşiyorlar idi.
5 Ve Petros İsus'a söyleyib, "Ravvi, bize
burada bulunmak eyi dir; ve biri senin
ve biri Moısı ve biri de İlia için üç
6 hayme yapalım," dedi. Çünkü ziyadesiyle
korkmuş olmalarıyle, ne söyleneceğini bil-
7 medi. Ve bir bulut onları gölgesi altı-
na alıb, bulutdan, "Sevgülü oğlum bu
dur, bunu diñleyiniz," deyen bir seda gel-
8 di. Ve heman onlar etrafa bakıb, yalnız
İsus'dan mada yanlarında artık kimseyi
9 görmediler. Ve dağdan enerler iken, insan
Oğlu ölülerden kıyam edinceyedek, gör-
düklerini kimseye nakl etmemelerini onlara
10 tenbih etdi. Ve bu sözü beynlerinde sak-
layıb, ölülerden kıyam etmek ne demek
11 olduğunu mübahese ederler idi. Ve, "Ü-
lema niçün, evvela İlia gelmek gerek
12 dir? derler," deyü ona süal etdiler. Ol
dağı onlara cevaben, "Gerçi İlia evvela
gelib, her şeyi tanzim eder, ve insan Oğ-
lu hakkında çok elem çekib hareket gö-

13 recek dir,” deyü yazılmışdır; ben ise
size derim ki, “İlia gelmiş dir bile, ve o-
nun hakkında yazılmış olduğu üzre, o-
na her istedikleri şeyi yaptılar,” dedi.

14 Ve şagirdlerin yanına geldiğinde, onların
etrafında hayli cemaat ve onlar ile mü-
15 bahese etmekde olan ülemayı gördü. Ve
bütün cemaat onu gördüğü gibi, şa-
şib yanına seyirderek, onu selamladılar.

16 Ol daği ülemaya, “Onlar ile ne müba-
hese ediyorsunuz?” deyü süal etmesi
17 üzerine, “Cemaatdan bir adem cevab verib,
“Ya hoca, oğlumu sana getirdim, onda
18 bir dilsiz ruh olmayle, her nerede tu-
tarsa, onu yere çarpar; ol daği köpü-
rüb dişlerini kıcırdadır, ve kurur; ve,
onu çıkarınız, deyü şagirdlerine söy-
19 ledim ise de, kadir olmadılar,” dedi. Ol
daği onlara cevab verib, “Ey imansız nesl,
ne vakta kadar sizin ile beraber olayım?
Ne vakta kadar size tehammül edeyim? O-
20 nu bana getiriniz,” dedi. Ve yanına getir-
diklerinde, onu gördüğü gibi ruh onu
sarsdı; ol daği yere düşüb, ağzı köpü-
21 rerek yuvarlandı. Ve (İsus) bunun ne
zemanden beru ona vakı olduğunu pede-
rinden süal etdikde, ol daği, “Çocuklu-
22 ğundan beru; ve onu helak etmek için
çok defa ateşe ve suya atmış dır; lakin
eğer bir şey yapa bilir isen, bize merhamet
23 edib imdad eyle,” dedi. İsus daği ona,
“İman ede bilir isen, iman edene her şey

24 mümkün dir,” dedi. Ve anide çocuğun pe-
deri göz yaşı dökerek feryad edib, “İman
ederim, Ya Rabb, imansızlığıma imdad ey-
25 le,” dedi. Ve İsus cemaatin seyirdib
cem olduğunu gördükde napak ruhu
azarlayıb ona, “Ey dilsiz ve sağır ruh,
ben sana emr ederim, bundan çık ve bir
26 daha buna girme,” dedi. (Ruh) dağı bağı-
arak ve onu şiddetle sarsarak çıkđı; ol
dağı ölü gibi oldu, şöyle ki çokları,
27 “Ölmüş dür,” dediler. Ve İsus onu e-
28 linden tutub kaldırmasıyle kalkdı. Ve
eve girdiğinde, şagirdleri, “Biz onu niçün
çıkarmaya kadir olmadık?” deyü ondan
29 tenhace süal etdiler. Ol dağı onlara,
“Bu makulenin, dua ve orucdan gayri
bir vech ile çıkması mümkün değil dir,”
dedi.
30 Ve oradan çıkıb Galilaia’dan geçerler
iken, bir kimsenin duyduğunu istemez idi.
31 Zira şagirdlerine talim edib, onlara, “İn-
san oğlu ademler eline teslim olunub
onu öldürecekler, ve öldürüldükden
soñra üçüncü günde kıyam edecek
32 dir,” dedi. Amma onlar bu sözü añlama-
yıb ondan sormaya dağı korkdular.
33 Ve Kapernaum’a geldi; ve evde iken on-
lara, “Yolda biri biriniz ile ne mübahese
34 etdiniz?” deyü süal etdi. Onlar dağı
süküt etdiler; zira, “Böyük kimdir,” de-
yü yolda bir biri ile mübahese etmiş-
ler idi. Ol dağı oturub, “On ikileri ça-

ğırıp onlara, eğer bir kimse birinci olmak
isterse, cümlesinin muahheri ve cümle-
35 sinin hizmetkârı olsun,” dedi. Ve bir ço-
36 cuk alıp ortalarında durdurdu, ve o-
37 nu kucağına alıp, onlara, “Her kim böy-
le çocuklardan birini benim ismim için
kabul ederse, beni kabul etmiş olur; ve
her kim beni kabul ederse, beni değil, fa-
kat beni göndereni kabul etmiş olur,” dedi.
38 Ve İoannis ona cevap verib, “Ya ho-
ca, ardımızca gelmeyerek, senin isminle
cinleri çıkararak bir kimse gördük, ve ar-
dımızda gelmediğinden onu men etdik,” dedi.
39 İsus ise dedi ki, “Onu men etmeyiniz, zi-
ra ismimle mucize icra edib de, çabu-
cak benim hakkımda fena söyleye bilen bir
40 kimse yok dur. Çünkü bize karşı olma-
41 yan bizim tarafımızdan dır. Zira Hristos’
a müteallik olduğunuzdan her kim size
benim ismim için bir kâse su içirirse,
hakikaten size derim ki, ecrini asla zai
42 etmeyecek dir. Ve bana inanan küçükle-
rin birini her kim sürçdürürse, boynuna
bir değirmen taşı asılıb denize atılması
43 kendine daha hayırlı dır. Ve eğer eliñ senin
sürçmene sebebe olursa, onu kes; hayata
sakat girmek, iki eliñ olub cehenneme, ol
söyünmez ateşe girmekden sana hayırlı
44 dır; orada onların kurdu ölmez ve a-
45 teşi söyünmez. Ve eğer ayağıñ senin
sürçmene sebep olursa, onu kes; hayata
topal girmek, iki ayağıñ olub cehenneme,

ol söyünmez ateşe atılmakdan sana hayrlı
46 dır; orada onların kurdu ölmez ve ate-
47 Şi söyünmez. Ve eğer gözün senin sürç-
mene sebep olursa, onu çıkar; Allah'ın
padişahlığına tek gözlü girmek, iki gözüñ
olub cehennem ateşine atılmakdan sana
48 hayrlı dır; orada onların kurdu ölmez
49 ve ateşi söyünmez. Zira her kes ateş ile
tuzlanacak, ve her kurban tuz ile
50 tuzlanacaktır. Tuz iyi dir, amma tuz
tatsız olursa, onu ne ile terbiye ede-
ceksiniz? Kendilerinizde tuzunuz olub,
biri biriniz ile sulh üzre olunuz.”

BAB 10.

1 Ve oradan kalkıb, İordanis'in karşı
tarafından, Yehudistan sinorlarına geldi;
ve halk tekrar onun yanına cem oldukda,
kendi adeti üzre yine onlara talim eder idi.
2 Ve Farisiler yanına gelib, onu tec-
rübe ederek, “Karısını boşamak ademe
3 caiz mi?” deyü ondan süal etdiler. Ol
daği onlara cevap verib, “Moisi size ne
4 emr eyledi?” dedi. Ve onlar, “Moisi talak-
name yazıb boşamaya izn verdi,” dediler.
5 Ve İsus onlara cevap verib, “Size bu
emri kalbinizin beklıği sebebiyle yazdı;
6 amma yaradılışın ibtidasında Allah
7 onları erkek ve dişi yaratdı. Bu sebeb-
den adem pederini ve validesini terk edib
8 karısına yapışarak, ikisi bir vücud

olacaklar; şöyle ki artık iki değil, lakin
9 bir vücut dirlir. İmdi Allah'ın bir-
10 leşdirdiğini insan ayırmasın,” dedi. Ve evde
şagirdleri yine bu nesneyi ondan süal et-
11 diler. Ol daği, “Her kim karısını boşayıb
başkası ile evlenirse, ona karşı zina eder.
12 Kezalik bir karı kocasını boşayıb baş-
kası ile evlenirse, zina eder,” dedi.
13 Ve onlara dokanması için yanına kü-
çük çocuklar getirdiler; şagirdleri ise
14 getirenleri azarladılar. Ve İsus bunu
gördükde gücenib onlara hitaben, “Bra-
gınız, çocuklar yanıma gelsinler ve
onları men etmeyiniz, zira Allah'ın padi-
15 şahlığı böylelerin dir. Hakikatken size de-
rim ki, Allah'ın padişahlığını her kim
küçük çocuk gibi kabul etmezse, ona
16 asla girmeyecek dir,” dedi. Ve onları ku-
cağına alıb, üzerlerine ellerini koyarak,
onlara hayr dua eyledi.
17 Ve yola çıkdığında, bir kimse yanına
seyirdib huzurunda diz çökdü; ve ona,
“Ya eyi hoca, ebedi hayata varis olmak
içün ne yapayım?” deyü süal eyledi.
18 İsus daği ona, “Niçün bana eyi deyor-
sun? Birden, yani Allah'dan gayri eyi yok
19 dur. Emrlerini bilirsın; zina etmeyesın,
katl etmeyesın, hırsızlık etmeyesın, ya-
lan şhadet etmeyesın, gadr etmeyesın, pe-
20 deriñe ve valideñe hürmet eyle,” dedi. Ol
daği ona cevap verib, “Ya hoca, bunla-
rın cümlesini genliğimden beru hıfz ey-

21 ledim,” dedi. Ve İsus ona bakıb onu
sevdi, ve ona söyleyib, “Bir noksanıñ var;
gidib variyetiñi satıb fukaraya ver, ve
gökde hazineye malik olursun; ve stauro-
22 su yüklenib gel, bana tabi ol,” dedi. Ol
dañi bu sözden mahzun oldu, ve kasa-
vetlenerek gitdi, çünki çok mali var idi.
23 İsus dañi etrafına bakıb şagirdlerine,
“Zengin kimseler Allah’ın padişahlığına ne
24 güç ile girerler!” dedi. Şagirdleri ise o-
nun sözlerine hayran kalmalarıyle, İ-
sus tekrar onlara cevab verib, “Ey ço-
cuklarım, zenginliğe güvenenlerin Allah’
ın padişahlığına girmesi ne güçdür!
25 Zenginin Allah’ın padişahlığına girmesin-
den, devenin iyne deliğinden geçmesi daha ko-
26 laydır,” dedi. Ve onlar ziyadesiyle hayran
olub mabeynlerinde, “Öyle ise kim helas
27 bula bilir?” dediler. Ve İsus onlara
bakıb, “İnsan indinde bu mümkünsizdir,
lakin Allah’ın indinde değildir; zira Al-
lah’ın indinde her şey mümkün dir,” dedi.
28 Petros ona “İşte biz her şeyi terk edib
29 sana tabi olduk,” demeye başladı. İsus
dañi cevab verib, “Hakikaten size derim ki,
benim için ve İncil için ev ya karın-
daş ya kız karındaş ya peder ya valide
ya karı ya evlad ya tarlaları terk et-
30 miş olub da, şimdi bu zemande teaddiler
ile beraber yüz kat ziyade, ev ve karın-
daş ve kız karındaş ve valide ve evlad ve
tarlalara, ve ahretde ebedi hayata nail

31 olmayacak bir kimse yok dur. Lakin çok
evvelki (kimse) ler soñraki, ve soñrakiler ev-
velki olacak dır,” dedi.

32 Ve onlar İerusalım’ e çıkmak üzere
yolda iken, İsus önlerince gider idi, ve
onlar hayran kalarak, ardınca gider iken
korkarlar idi; ve yine on ikileri yanına a-
lıb, onlara kendine vakı olacak şeyleri

33 söylemeye başladı; “Yani, işte biz İe-
rusalim’ e çıkıyoruz, ve insan Oğlu
baş kahinler ile ülemaya teslim oluna-
cak, onlar daği onun katline hükm edib,
onu taifelerin eline teslim edecekler;

34 Bunlar daği onu zevklenib kamçı ile dö-
yerek üzerine tükürecekler, ve onu öl-
dürecekler dir; ol daği üçüncü gü-
nü kıyam edecek dir,” (dedi).

35 Ve Zevedaios’ un oğulları İakovos ile
İoannis yanına gelib, “Ya hoca, taleb
edeceğimiz nesneyi bize icra etmeni isteriz,”

36 dediler. Ol daği onlara, “Size ne icra et-
memi istersiniz?” dedi. Onlar daği ona,

37 “Celaliñde birimiz sađıñda ve birimiz so-
luñda oturmaklığı bize ihsan eyle,” dedi-
ler. Ve İsus onlara, “Ne taleb etdiğinizi

38 bilmezsiniz; benim ićeceđim kâsedden iće-
meye, ve vaptis olunacağım vaptisma ile
vaptis olunmaya kadir mi siniz?” dedikde,

39 “Kadir iz,” dediler. İsus ise onlara, “Ger-
çi benim ićeceđim kâsedden ićeceksiniz,
ve benim vaptis olunacağım vaptisma

40 ile vaptis olunacaksınız; lakin sağımda

ve solumda oturmaklığı ihsan etmek bana
raci olmayıb, ancak kimler için hazır-
41 lanmış ise (onlara verilir),” dedi. Ve (diğer)
on (şagirdler) bunu işitdikde, İakovos’a
42 ve İoannis’e gücenmeye başladılar. Am-
ma İsus onları çağırıb, “Taifelerin
hükmdarları sayılanlar onların üzerine
tesallüt edib, büyükleri dağı onların
üzerine hükümet icra etdiklerini bilir-
43 siniz; amma aranızda böyle olmasın, la-
kin beyninizde büyük olmak isteyen hizmet-
44 kārınız, ve sizden birinci olmak iste-
45 yen cümlesinin kulu olsun. Zira insan
oğlu dağı kendine hizmet olunmak için
değil, ancak hizmet etmek, ve nefsinin çok
kimselerin bedeline fidiye vermek için gel-
di,” dedi.
46 Ve İeriho’ya gelib kendisi şagirdleri ile
bir hayli cemaat dağı beraber olarak,
İeriho’dan çıkar iken, Timaios oğlu Var-
timaios isminde bir kör yol kenarında otu-
47 rub dileniyor idi. Ve Nazaretli İsus
olduğunu işitdikde, “Ya David oğlu İ-
sus, bana merhamet eyle,” deyü feryad
48 etmeye başladı. Ve süküt etmesi için
nice kimseler onu azarladı ise de, o daha
ziyade, “Ya David oğlu bana merhamet
49 eyle,” deyü feryad eder idi. Ve İsus
durub çağrılmasını emr eyledi; ve körü
çağırıb ona, “Cesaretlen, kalk, seni ça-
50 đırıyor,” dediler. Ol dağı abasını ata-
51 rak kalkıb İsus’un yanına geldi. Ve

52 İsus ona söyleyib, “Ne istersin ki sana yapayım?” demesi üzerine, kör ona, “Ravvuni, gözlerim açılsın,” dedi. Ve İsus ona, “Git, imanın seni helas etdi,” dedikde, onun gözleri der akab açılıb, yolda İsus’un ardı sıra gitdi.

BAB 11.

1 Ve İerusalım’e yaklaşarak, Zeytunluk dağının yanında vakı Vıthvağı ile Vıthania’ya yakın geldiklerinde, şagirdlerinden ikisini gönderib, onlara hitaben, “Karşınızdaki köye gidiniz, ve içine girdiğiniz gibi, üzerine hiç bir kimse binmemiş, bağlı bir sıpa bulursunuz; onu çözüb getiriniz. Ve eğer bir kimse size, ‘Bu etdiğiniz ne dir?’ derse, ‘Rabb’a lazım dır,’ değiniz; ol daği onu heman buraya gönderecek dir,” dedi. Onlar daği gidib sıpayı dışarıda kapunun yanında yol üzerinde bağlı bulub çözdüler. Ve orada duranların bazısı onlara, “Sıpayı çözüb ne yapıyorsunuz?” dediler. Onlar daği İsus’un emr etdiği gibi onlara söylemeleriyle onları bragdılar. Ve sıpayı İsus’a getirib, onun üzerine esvablarını koduklarında, onun üzerine bindi. Çok kimseler daği esvablarını yola serdiler; ve bazıları ağaclardan dallar kesib yola döşeyerek, “Önden gidenler ve arddan gelenler, Osanna, Rabbın ismiyle gelen mü-

10 barek olsun. [Rabbın ismiyle] gelen pe-
derimiz David'in padişahlığı mübarek ol-
sun; yücelerde Osanna," deyerek nida e-
11 derler idi. Ve İsus İerusalım'e gelib
heykele girdi; ve etrafında her şeye nazar
kılıb, artık vakıt gec olmayle, on ikiler
ile beraber Vıthania'ya çıkdı.
12 Ve ertesi gün Vıthania'dan çıkdıkların-
13 da acıkdı. Ve uzakdan üzerinde yapra-
ğı bulunan bir incir ağacı görmekle,
onda bir nesne bulur mu im deyü, onun
yanına gitdikde, yapraklardan mada bir
nesne bulmadı, zira incir vaktı değil idi.
14 Ve [İsus] ona hitaben, "Bundan böyle
ebeden bir kimse senden meyve yemesin," dedi;
şagirdleri dahi bunu işitdiler.
15 Ve İerusalım'e geldiklerinde, İsus
heykele girib, heykelde aız u ita edenleri
dışarı çıkarmaya başladı, ve sarrafla-
rın pistahtalarını, ve göğercin satanla-
16 rın iskemlelerini alt üst etdi. Ve bir kim-
senin heykelden bir kab geçirmesini brakmaz
17 idi. Ve talim ederek onlara, "Evim cümle
milletler için ibadethane tesmiye oluna-
cak dır, deyü yazılmış değil mi? Fakat
siz onu hırsızlar mağarası etdiniz," dedi.
18 Ve ülema ile baş kahinler bunu işitme-
leriyle onu helak etmeye fırsat ararlar
idi; çünkü ondan korkarlar idi, zira bü-
tün cemaat onun taliminden hayran olmuş
19 idi. Ve aışam oldukda şehirden dışarı
çıkdı.

20 Ve sabahlayın incir ağacının yanın-
dan gezer iken, onu kökünden kurumuş
21 gördüler. Ve Petros'un hatırına gelerek,
ona, "Ey hoca, bak lanet ettiğin incir a-
22 ğacı kurumuşdur," dedi. İsus daği
onlara cevap verib dedi ki, "Allah'a ima-
23 nınız olsun. Zira hakikaten size derim ki
her kim bu dağa, 'Kalk kendiñi denize at,'
deyib de kalbinde şübhe etmeyerek, ancak
dediği şeylerin vakı olacağına iman ederse,
dediği her ne ise ona vakı olacak dır."
24 Onun için size derim ki, "Dua ile dile-
diğiniz her şeyi alacağınıza itikad ediniz,
25 ve size olacak dır. Ve duaya durdu-
ğunuzda eğer bir kimse aleyhinde bir şe-
yiniz var ise, afv ediniz, ta ki göklerde o-
lan Pederiniz daği sizin suçlarınızı size
26 afv ede. Amma eğer siz afv etmezseniz,
göklerde olan Pederiniz daği sizin suçla-
rınızı afv etmeyecek dir," dedi.
27 Ve yine İerusalım'e geldiklerinde, ken-
disi heykelde gezer iken, baş kahinler ile
28 ülema ve ihtiyarlar yanına gelib, Ona,
"Bunları ne selahiyet ile icra ediyor-
sun? Ve bunları etmek selahiyetini sana
29 kim verdi?" dediler. İsus daği onlara
cevap verib, "Ben daği size bir şey süal
edeyim; bana cevabımı verdiğiniz halde, ben
daği bu şeyleri ne selahiyet ile icra et-
30 diğimi size söylerim; İoannis'in vaptisması
gökden mi, yoksa insandan mı idi? Bana ce-
31 vab veriniz," dedi. Onlar daği kendi kendi-

lerine düşünerek dediler ki, “Eğer gökden desek, ‘Ya niçün ona inanmadınız?’ deyecek ve eğer ‘İnsandan’ desek, kavmdan korkarlar idi; zira cümlesi İoannis’in sahihen peygamber olduğu itikadında idiler.” Ol vakıt İsus’a cevap verib, “Bilmeyiz,” dediler; İsus daği onlara cevaben, “Ben daği bu şeyleri ne selahiyet ile icra etdiğimi size söylemem,” dedi.

BAB 12.

1 Ve onlara temsiller ile söylemeye başladı; bir adem bağ dikib etrafını çit ile kuşatdı, ve bir masere kazıb kulle bina etdi, ve onu bazılara teslim edib gurbete gitdi. Ve mevsiminde, bağcılardan bağın mahsulundan almak için, bağcılara bir kul gönderdi. Amma onlar onu tutub döyerek boş gönderdiler. Ve yine onlara başka bir kul gönderdi; onu daği taşılayıb başını yaralayarak hakaretle gönderdiler; ve tekrar başkasını gönderdi, onu daği öldürdüler; ve daha nice kimseler (gönderdi ise de), bazılarını döydüler ve bazılarını öldürdüler. İmdi bir sevgülü oğlu daği bulunmayle, “Oğluma hürmet ederler,” deyerek, cümlesinden soñra onu daği yanlarına gönderdi.

7 Lakin ol bağcılar bir birine, “Bu varis dir, geliniz onu öldürelim, ve miras bizim olur,” dediler. Ve onu tutub öldürdü-

9 ler ve bağdan dışarı atdılar. İmdi bağ
sahibi ne yapacaktır? Gelib ol bağcı-
ları helak edecek, ve bağı gayri kimselere
10 verecektir. Yapucuların redd ettikleri
11 taş köşe taşı oldu; “Bu Rabb tarafın-
dan oldu, ve gözlerimiz önünde acaib dir,”
deyü yazılmış olanı okumadınız mı?
12 Ve bu temsili kendiler hakkında söyle-
diğini anlamalarıyla onu tutmaya fırsat
aradılar ise de, cemaatdan korkdukların-
dan, onu bırakıp gittiler.
13 Ve onu söz ile tutmak için, yanına
Farisiler ile İrodısı’lerden bazılarını
14 gönderdiler. Onlar dağı gelib ona, “Ya
hoca, senin hakk olub kimseyi vazife e-
dinmediğini biliriz; zira ademlerin hatrını
saymayıp, Allah’ın tarikini hakikat üzere
talim edersin; Kaisar’a vergi vermek caiz
mi? Yoksa değil mi? Verelim mi? Yoksa
15 vermeyelim mi?” dediler. Ol dağı onların
mürailiğini bilmekle onlara, “Beni niçün
tecrübe ediyorsunuz? Bana bir dinar
16 getiriniz göreyim,” dedi. Onlar dağı getir-
diler, ve onlara, “Bu suret ve yazı ki-
17 min dir?” dediğinde, “Kaisar’ın,” dediler. Ve
İsus onlara cevab verib, “Kaisar’a aid
olanı Kaisar’a, ve Allah’a aid olanı Al-
lah’a eda ediniz,” dedi; ve ona teaccüb
etdiler.
18 “Ve kıyamet yok dur,” deyen Saddukiler
19 yanına gelib ona süal ederek Ey hoca
Moisi bize “Eğer bir kimsenin karındaşı

evladı olmayarak ölüb karısını terk e-
derse, karındaşı onun karısını alıb kendi
karındaşına zürriyet peyda eylesin,” deyü
20 yazdı. İmdi yedi karındaş var idi; birin-
cisi bir karı aldı ve zürriyet brakma-
21 yarak öldü. İkincisi daşı ol karıyı a-
lıb zürriyet brakmayarak öldü; keزالik
22 üçüncüsü böyle (oldu). (Bu suret-
le) yedisi daşı ol karıyı alıb zürriyet
brakmadılar; cümlesinden soñra ol karı
23 daşı öldü. İmdi kıyametde, kıyam etdik-
leri zeman, onlardan hangısının karısı o-
lacak? Çünkü yedisinin daşı nikahlı ka-
24 rısı oldu,” dediler. Ve İsus onlara
cevab verib, “Aldanmaklığımız, Kitabla-
rı ve Allah’ın kudretini bilmediğinizden
25 değil mi dir? Zira ölülerden kıyam etdik-
lerinde ne karı alırlar, ne de kocaya ve-
rirler; ancak göklerde olan melekler gi-
26 bi dirler. Amma ölülerin kıyamı hu-
susunda, Moisi’nin kitabında, böyürt-
lende Allah’ın ona söyleyib, ‘Ben Avraam’
ın Allah’ı ve İsaak’ın Allah’ı ve İa-
kov’un Allah’ı im,’ dediğini okumadınız
27 mı? Allah ölülerin Allah’ı olmayıb,
hayatda olanların (Allah’ı) dır; bu
cihetle siz ziyadesiyle aldaniyorsunuz,”
dedi.
28 Ve ülemeden biri gelib onların müba-
hesesini işiderek, onun onlara güzel ce-
vab verdiğini görmekle, ona, “Cümle emr-
lerin birincisi hangısı dır?” deyü süal

29 etdi. Ve İsus ona cevap verib, “Cüm-
le emrlerin birincisi (bu dur); ey İs-
rail, diñle, Allah’ımız Rabb bir Rabb
30 dır; ve Allah’ın olan Rabbı bütün kal-
biñden ve bütün canıñdan ve bütün fik-
riñden ve bütün kuvvetiñden sevesin; bi-
31 rinci emr bu dur. Ve buna beñzer ikin-
cisi şu dur ki, koñşunu kendiñ gibi
sevesin; bunlardan büyük gayri bir emr
32 yok dur,” dedi. Ve ol alim ona, “Güzel,
ey hoca, hakikat üzre söyledin, zira Al-
33 lah birdir, ve ondan gayri yok dur. Ve
onu bütün kalbden ve bütün akıldan
ve bütün candan ve bütün kuvvetden
sevmek, ve koñşuyu kendi gibi sevmek
cümle bütün yanmalardan ve kurban-
34 lardan üstün dür,” dedi. İsus dañi o-
nun akılane cevap verdiğini görmekle,
“Allah’ın padişahlığından uzak değıl sin,”
dedi; ve ona artık bir kimse süal etmeye
cesaret edemedi.
35 Ve İsus heykelde talim eder iken ce-
vab verib, “Ülema nasıl Hristos David’in
36 oğlu dur?” derler. Zira David kendisi
Ruh ül Kuds ile dedi ki, “Rabb Rabbı-
ma, ‘Ta ben senin düşmenlerini ayaklarıña
basamak edinceyedek sağımda otur,’ bu-
37 yurdu. İmdi David kendisi ona Rabb de-
diğı halde, nasıl onun oğlu olur?” dedi;
ve hayli cemaat istek ile onu diñler idi.
38 Ve onlara taliminde, “Geniş esvablar ile
39 gezmeyi ve çarşılarda selamlar, ve si-

nagoglarda baş kürsüler ve ziyafetlerde baş sedirler isteyen ülemadan sakınınız.

40 Onlar dul karıların evlerini yeyib, gösteriş için uzun dualar ederler; onlar daha şedid azaba düçar olacak dır,” dedi.

41 Ve İsus hazinenin karşısında oturub, cemaatın hazineye ne vechle akçe atdıklarına nazar ediyor idi; ve çok zenginler çok atdılar. Ve bir fakir dul karı gelib bir mangır kıymetinde iki pul atdı. Ve şagirdlerini çağırıp onlara,

42 “Hakikaten size derim ki, bu fakir dul karı hazineye atanların cümlesinden ziyade atdı; zira cümlesi kendilerin fazlasından atdılar; bu karı ise kendi yokluğundan, her nesi var ise, bütün nafakasını atdı,” dedi.

BAB 13.

1 Ve kendisi heykelden çıkar iken, şagirdlerinden biri ona, “Ey hoca, bak, nasıl taşlar ve nasıl binalar dır!” dedi. İsus daği ona cevab verib, “Bu büyük binaları görüyor mı sın? Yıkılmadık biri üzerinde hiç bir taş kalmayacak dır,” dedi.

3 Ve Zeytunluk dağında heykelin karşısında oturduğunda, Petros ile İakovos ve İoannis ve Andreas ona tenhace süal edib, “Bu şeylerin ne zaman vuku bulacağını, ve cümle bu nesnelere itmam

olacağı vaktin alametini bize söyle,”
5 dediler. İsus daği cevaba başlayıb
onlara dedi ki, “Sakınınız, sizi kimse al-
6 datmasın. Zira çok kimseler, ‘(Hristos)
ben im,’ deyerek, benim ismim ile gelib
7 çok kimseleri aldadacaklar. Ve cenkler
ile cenk tevaturları işitdiğiniz vakıt,
iztiraba düşmeyesiniz; zira bunlar vu-
ku bulmak gerek dir, lakin daha son de-
8 ğil dir. Zira millet millet aleyhine, ve
hükümet hükümet aleyhine kalkışb ni-
ce mahallerde zelzeleler olacak, ve kıt-
lık ile ihtilallar olacak; bunlar elem-
9 lerin ibtidası dır. Siz daği sakınınız, zi-
ra sizi millet meclislerine teslim edecek-
ler; ve sinagoglarda döğülüb benim i-
çün valiler ve padişahlar huzuruna,
onlara şehadet olmak üzere celb oluna-
10 caksınız. Ve evvela İncil cümle mil-
11 letlere vaz olunmak gerekdir. Ve sizi
teslim etmek için götürdükleri vakıt,
evvelce endişe edib de, ‘Ne söyleyelim?’ de-
yü düşünmeyiniz, lakin ol saatda size
ne verilirse onu söyleyiniz; zira söyleyen-
ler siz değıl siz, ancak Ruh ül Kuds
12 dır. İmdi karındaş karındaşı, ve peder
evladı ölüme teslim edecek, ve evladlar
valideyn üzerine kalkıb onları öldüre-
13 cekler. Ve ismim için cümle tarafın-
dan buğz olunacaksınız, amma sonadek
sabr eden helas bulur.”
14 Ve Daniil peygamberin vasıtasıyla söy-

lenilen h rabiyet mekruhluğunun caiz
olmayan yerde durduğunu gördüğü-
n zde, [okuyan a nlasın,] ol zaman Ye-
15 hudistan'da olanlar dağlara kaçıb, dam-
da olan eve enmesin, ve evinden bir Şey al-
16 maya içeri girmesin. Tarlada olan daği
17 esvabını almaya geri dönmesin. Ve vay ol
18 günlerde hamile ve emzikli olanlara! Ve
kaçmanız kışda olmasın deyü dua edi-
19 niz; zira Allah'ın halk eylediği yaradı-
lışın ibtidasından bu anedek misli vuku
bulmamış ve asla bulmayacak Şedid
20 sıklet ol günlerde olacak dır. Ve eğer
Rabb ol eyamı kısaltmasa idi, hiç bir
insan kurtulmaz idi; lakin seçdiği seçil-
21 mişler içün ol eyamı kısaltmış dır. Ve
ol zaman eğer bir kimse size, "İşte Hristos
burada," yağod "İşte orada dır," derse, i-
22 nanmayasınız. Zira yalan hristoslar ve
yalan peygamberler zuhur edib, mümkin
olsa seçilmişleri bile aldatmak içün a-
lametler ve m cizeler icra edecekler.
23 Amma siz sakınınız; işte size cümlesini
evvela haber veriyorum.
24 Lakin ol günlerde ol sıkletden so ra
güneş kararıb ay kendi ziyasını vermeye-
25 cek dir. Ve gökdeki yıldızlar düşüb,
göklerde olan kuvvetler sarsılacak dır.
26 ve ol zaman insan Oğlunu bulutlarda
azim kuvvet ve celal ile gelir görecek-
27 ler dir. Ol zaman meleklerini gönderib,
kendi seçilmişlerini dört r zg ardan, yerin

ucundan ta köyün ucunadek cem e-
28 decek dir. İncir ağacından temsil öyre-
niniz; onun dalları yumuşayıb yaprak
sürmeye başladığı vakıt, yazın yakın
29 olduğunu añlırsınız. Kezalik siz dağı
bunların vuku bulduğunu gördüğü-
nüzde, yakın heman kapularda olduğu
30 malümünüz ola. Hakikaten size derim ki
bunların cümlesi vuku bulmayınca
31 bu nesl geçmeyecekdir. Gök ile yer ge-
cecek, amma benim sözlerim asla geçme-
32 yecek dir. Amma ol gün ve saat hakkın-
da Pederden mada bir kimsenin ve gökde o-
lan meleklerin ve hatta Oğul'un dağı
33 malümatı yokdur. Sakınınız, uyanık
durub dua ediniz; zira ol vaktın ne ze-
34 man geleceğini bilmezsiniz. Nice ki gur-
bete giden bir adem evini bragarak, kul-
larına işlerinin iradesini, ve her kese kendi
işini tahsis edib, kapucuya dağı uya-
35 nık durmasını tenbih eder. İmdi uyanık
durunuz; zira ev sahibinin ne zeman, ah-
şam ya gece yarısı ya ĥoros ötdüğün-
de ya sabahlayın geleceğini bilmezsiniz.
36 Olmaya ki ansızın gelib sizi uykuda
37 bula. Ve size söylediğim şeyleri cümleye
söylerim, uyanık durunuz.

BAB 14.

1 Ve pasha ve fetir (bayramı) iki gün
soñra vuku bulmak üzere iken, baş ka-

hinler ile ülema onu hile ile tutub
2 öldürmeye fırsat ararlar idi. Fakat,
“Halk beyninde velvele olmamak için bay-
ramda olmasın,” dediler.
3 Ve (İsus) Vıthania’da, cüdamlı Simon’
un evinde olub sofrada oturur iken e-
linde bir şişe kıymetli hulis nardin yağı
olarak bir karı geldi; ve şişeyi kırıp o-
4 nun başı üzerine dökdü. Ve bazı kimse-
ler derunlerinden gücenib, “Bu yağ ni-
5 çün israf olundu? Zira bu (yağ) üç
yüz dinardan ziyadeye satılıb (kıymeti)
fakirlere verile bilir idi,” deyerek karıyı
6 tazir etdiler. Lakin İsus, “Bragınız,
niçün onu bihuzur ediyorsunuz? Ba-
7 na güzel bir iş işledi. Zira fakirler dai-
ma sizin ile beraber bulunub istediğiniz
vakit onlara eyilik ede bilirsiniz; amma ben
8 daima sizin ile beraber değil im. Merkume
elinden geldiğini icra edib cesedimi defn o-
9 lunması için evvelce mesh etdi. Haki-
katen size derim ki, bu İncil bütün dün-
yanın her neresinde vaz olunursa, bu
hatunun etdiği daği onun zikri için söy-
lenecek dir,” dedi.
10 Ve on ikilerden biri olan İskariotlu
İuda baş kahinlere onu teslim etmek i-
11 çün yanlarına gitdi. Onlar daği bunu
işitdikde, sevinerek ona akçe vermeyi vad
etdiler ol daği onu teslim etmeye uygun
bir vakit arar idi.
12 Ve fetir günlerinin birincisinde, yani

pasha kurbanını boğazladıkları zaman,
şagirdleri ona, “Pasha taamını yemek için
nerede istersin ki gidib sana hazırlayalım?”
13 dediler. Ve şagirdlerinden ikisini gönderib
onlara, “Şehre gidiniz, ve bir desti su gö-
türen bir adem size rast gelecek; onun
14 ardınca gidib, nereye girerse, ev sahibine
deyiniz ki, ‘Hoca, şagirdlerim ile beraber
pashayı yeyeceğim oda nerede dir?’ deyor.
15 Ol daği size döşenmiş, hazır, bir büyük
üst kat oda gösterecek; bize orada ha-
16 zır ediniz,” dedi. Ve şagirdleri çıkıb şeh-
re gitdiklerinde, onun kendilere dediği gibi
bulmayla pashayı hazırladılar.
17 Ol daği aştam oldukda, on ikiler ile
18 beraber geldi. Ve onlar sofrada oturub
taam eder iken, İsus, “Hakikaten size de-
rim ki, sizden bir, yani benim ile taam e-
19 den beni ele verecek dir,” dedi. Onlar daği
kasavetlenmeye ve birer birer ona, “Ben mi
im?” Ve başkası, “Ben mi im?” demeye başla-
20 dılar. Ol daği onlara cevab verib, “On
ikilerden biri, yani benim ile sahana (eli-
21 ni) batırandır; vakıa insan Oğlu kendi
hakkında yazılmış olduğu üzre gider;
lakin vay ol ademe ki, onun yediyle insan
oğlu ele verilir! Ol adem doğmamış ol-
sa idi, kendisine hayırlı olur idi,” dedi.
22 Ve onlar taam eder iken, İsus ekmek
aldı ve bereket duası okudukdan soñra
pareledi, ve onlara verib, “Alınız, [yeyi-
23 niz,] bu benim cesedim dir,” dedi. Ve ka-

seyi alıb şükr etdikden soñra, onlara ver-
24 di; cümlesi dañi ondan içdiler. Ve onla-
ra, “Bu benim kanım, yani çok kimseler
25 için dökülen yeni ahdin (kanı) dır. Ha-
kikaten size derim ki, ta onu Allah’ın pa-
dişahlılığında taze olarak içeceğim gü-
nedek, artık asmanın mahsulundan içme-
26 yeceğim,” dedi. Anden soñra onlar ilahi o-
kuyub, Zeytunluk dağına çıkdılar.
27 Ve İsus onlara, “Cümleniz bu gece
benim hakkımda sürçeceksiniz, zira, ço-
banı vuracağım, ve koyunlar dağıla-
28 cak dır,” deyü yazılmışdır. “Lakin ben
kıyam etdikden soñra sizden evvel Galilaia’
29 ya gideceğim,” dedi. Ve Petros ona, “Eğer
cümlesi sürçseler bile ben sürçmem,”
30 dedi. Ve İsus ona, “Hakikaten sana de-
rim ki bu gün, heman bu gece ģoros iki
kerre ötmezden evvel, sen beni üç kerre
31 inkār edeceksin,” dedi. Ol dañi, “Eğer
bana senin ile beraber ölmek lazım gelse
bile, seni asla inkār etmem,” deyerek tekid
eyledi; kezalik cümlesi dañi böyle dediler.
32 Ve Yethsımanı nam bir mahale geldikle-
rinde, şagirdlerine, “Ben dua edinceyedek
33 siz burada oturunuz,” dedi. Ve Petros
ve İakovos ile İoannis’i beraber alıb
mütehayyir ve mahzun olmaya başladı.
34 Ve onlara “Canım ölüm derecesinde ka-
savetli dir; burada kalıb uyanık du-
35 runuz,” dedi. Ve bir az ileri varıb yere
kapandı; ve eğer mümkün ise kendisinden bu

36 saat geçsin deyü dua ederek dedi ki, “Av-
va, Peder, senin indinde her şey mümkün
dir; bu kâseyi benden geçir, lakin benim
istediğim değil, ancak senin (istediğin) ol-
37 sun. Ve gelib onları uykuda bulmayle,
Petros’a, ey Simon, uyuyormusun?
38 Bir saat uyanık duramadın mı? İğvaye
düşmemek için uyanık durub dua e-
diniz; vakıa ruh hazır, amma ten zaif
39 dir,” dedi. Ve tekrar gidib, heman ol sözü
40 söyleyerek dua eyledi. Ve geri dönüb, yine
onları uykuda buldu, zira gözleri a-
ğırlaşmış idi, ve ona ne cevap verecek-
41 lerini bilmezler idi. Ve üçüncü kerre
gelib, onlara, “Artık uyuyub rahat-
lanınız; kifayet eder, saat geldi; işte in-
san oğlu günahkârların eline teslim
42 olunuyor. Kalkınız gidelim; işte beni
ele veren yaklaştı,” dedi.
43 Ve o daha söyler iken, der akab on iki-
lerden biri olan İuda, baş kahinler ile
ülema ve ihtiyarlar tarafından kılıçlı
ve sopalı çok halk onunla beraber ola-
44 rak, geldi. Ve onu ele veren onlara işaret
verib, “Kimi öper isem o dur, onu tut-
45 nuz ve dikkatle götürünüz,” demiş idi. Ve
geldiğinde heman ona yaklaşıb, “Ravvi, Rav-
46 vi,” deyerek onu öpdü. Onlar daği onun
47 üzerine ellerini salıb tutdular. Ve ha-
zır bulunanlardan biri kılıcını çekib
ve kahin-i azamın bendesine vurub kula-
48 ğını kesdi. Ve İsus onlara söyleyib,

“Beni tutmak için hırsız üzerine gelir
49 gibi mi kılıçlı ve sopalı çıktınız? Her
gün heykelde talim ederek yanınızda bu-
lunur idim, ve beni tutmadınız; amma ki-
50 tablolar itmam olunmak gerek dir,” dedi. Ol-
vakıt cümlesi onu bırakıp kaçdılar.
51 Ve onu ardı sıra çıplak cesedi ü-
zerine keten bezi sarınmış bir genc gi-
52 diyor iken, yigidler onu tutdular; ol-
dağı keten bezini bırakıp onlardan çıp-
lak kaçdı.
53 Ve İsus’u kahin-i azamın huzuruna
götürdüler; ve bunun yanına cümle
baş kahinler ile ihtiyarlar ve ülema cem
54 oldular. Ve Petros uzakdan kahin-i aza-
mın havlisinin içerisinde onun ardınca
gidip hizmetkârlar ile beraber oturarak
55 ateş yanında ısınıyor idi. Ve baş kahin-
ler ile bütün millet meclisi İsus’u
öldürmek için onun aleyhine şahadet a-
56 radılar ise de, bulamadılar. Zira onun
aleyhinde nice kimseler yalan şahadet et-
diler ise de, şahadetleri bir birine muva-
57 fık değil idi. Ve bazıları kalkıp onun
aleyhinde yalan şahadet ederek, “Bu ade-
58 min, el ile yapılmış şu heykeli yıkıp,
üç günde el ile yapılmamış bir gayri-
sini bina edeceğim, dediğini işittik,” dediler.
59 Ve bu vechle dağı şahadetleri biri birine
60 muvafık değil idi. Ve kahin-i azam ortada
ayağı kalkıp, İsus’a, “Hiç bir cevap
vermez mi sin? Bunlar senin aleyhinde ne

61 şahadet ediyorlar?” deyü süal etdi. Ol
dañi süküt ederek hiç bir cevap verme-
mesiyle, kahin-i azam tekrar, “Mübarekin
oğlu Hristos sen mi sin?” deyü ona
62 süal etdi. İsus dañi, “Ben im, ve insan
oğlunu kudretin sağında oturur, ve
köyün bulutları ile gelir göreceksiniz,”
63 dedi. İmdi kahin-i azam kendi esvabını
yırtıb, “Artık bize şahidler ne lazım?
64 küfrünü işitdiniz; size nasıl görünür?”
dedi; onların cümlesi dañi, “Ölüme müs-
tahakk dır,” deyü onu hükm etdiler.
65 Ve bazıları onun üzerine tükürmeye,
ve yüzünü örtüb ona yumruk vura-
rak, “Peygamberlik eyle,” demeye başladılar;
hızmetkârlar dañi ona sille vurdular.
66 Ve Petros aşağıda havlide iken, kahin-i
67 azamın halayıklarından biri gelib, Pet-
ros’u ısınır gördüğünde ona bakıb, “Sen
dañi Nazaretli İsus ile beraber idin,”
68 dedi. Lakin o, “Ne söylediğini bilmem ve añ-
lamam,” deyerek inkâr etdi; ve dışarıya
69 dehlize çıkdıkda, ģhoros ötdü. Ve ģa-
layık yine onu görmekle, orada duranlara,
“Bu (da) onlardan dır,” demeye başladı; ol
70 dañi tekrar inkâr etdi. Ve bir müddet
soñra, yine orada duranlar Petros’a, “Sa-
hihen onlardan sın; zira Galilaialı sın ve
71 söyleyişin beñzeyor,” dediler. O ise, “Bu
dediğiniz ademi tanımam,” deyerek bed dua ve
72 yemin etmeye başladı. Ve ikinci kerre ģhoros
ötdü; ve Petros İsus’un kendine, “Ĥhoros

iki kerre ötmezden sen beni üç kerre in-
kar edeceksin,” dediği sözü hatırına getir-
mekle, ağlamaya başladı.

BAB 15.

1 Ve sabah olduğu gibi, baş kahinler,
ihti-yarlar ve ülema ile ve bütün millet
meclisi meşveret edib İsus’u bağladık-
dan sonra götürüb Pilatos’a teslim etdi-
2 ler. Ve Pilatos ona, “Yehudiler’in padişa-
hı sen mi sin?” deyü sual etdi; ol daği
ona cevap verib, “Söylediğin gibi dir,” dedi.
3 Ve baş kahinler onun aleyhinde çok şey-
4 lerden dolayı şikāyet etdiklerinde, yine
Pilatos ona sual ederek, “Hiç bir cevap
vermez mi sin? Bak, senin aleyhinde ne ka-
5 dar şeyler şehadet ediyorlar,” dedi. Ve İ-
sus artık hiç bir cevap vermemekle, Pi-
latos teaccüb etdi.
6 Ve her bayramda onların taleb etdikleri
7 bir mahbusu salı veriyor idi. Ve ihti-
lal esnasında adem öldürüb fesad çı-
karan arkadaşları ile beraber mahbus o-
8 lan Varavvas nam bir kimse var idi. Ve
halk bağırıb kendilere olan adetinin icra-
sında bulunmasın taleb etmeye başla-
9 dı. Ve Pilatos onlara cevap verib, “Sizin
içün Yehudilerin padişahını salı verme-
10 mi ister mi siniz?” dedi; zira baş kahinle-
rin onu hasedden naşi teslim etdiklerini bi-
11 lir idi. Lakin baş kahinler onun yerine

kendileri için Varavva'yı salı vermekli-
ğini (taleb etmek üzere) halkı tahrik etdi-
12 ler. Ve Pilatos tekrar onlara cevap ve-
rib, "Öyle ise Yehudilerin padişahı dedi-
ğiniz kimseye ne yapmağınızı istersiniz?"
13 dedi. Onlar da, "Onu staurosa çıkar,"
14 deyü tekrar nida etdiler. Lakin Pilatos
onlara, "Ya ne kötülük işlemiş dir?" dedi
ise de, onlar, "Onu staurosa çıkar," de-
15 yerek daha ziyade nida eylediler. Ve Pi-
latos halkı hoşnud etmek istemekle, onlar
için Varavva'yı salı verdi, ve İsus'u
döydükden sonra staurosa çıkarılmak i-
çün teslim etdi.
16 Ve askerler onu divan mahali olan hav-
li içerisine götürüb, bütün bölüğü
17 cem etdiler ve ona ergavani hilat giydirdi-
diler, ve dikenden bir tac örüb başına
18 kodular. Ve, "Selam sana, ey Yehudilerin
padişahı" (deyerek) onu selamlamaya baş-
19 ladılar. Ve kamyş ile onun başına vu-
rub üzerine tükürürler, ve diz çöküb
20 ona temenna ederler idi. Ve onu zevklendik-
den sonra, üzerinden ergavani hilatı çı-
karıb, ona kendi esvablarını giydirdiler, ve
staurosa çıkarmak için dışarıya gö-
türdüler.
21 Ve Aleksandros ile Rufos'un pederi Si-
mon namında Kirineli bir kimse tarladan
gelib geçer iken, bunu onun staurosunu
22 taşımaya icbar etdiler. Ve Kafa ye-
ri tercüme olunan Golyotha nam mahale

23 onu götürdüklerinde, ona içmeye mürr-i
safi ile karışmış şarab verdiler, amma
24 kabul etmedi. Ve onu staurosa gerdikten
soñra, her kesin hissesi (malüm) olmak i-
çün kura atarak esvablarını taksim et-
25 diler. Ve onu staurosa gerdikleri vakıt
26 saat üç idi. Ve onun cürm yaftası
“YEHUDİLERİN PADİŞAHI” deyü ü-
27 zerinde yazılmış idi. Ve biri sağında ve
biri solunda onun ile beraber iki hırsız
28 staurosa gerdiler. Ve, “Mücrimler sıra-
sında sayıldı,” deyü yazılmış olan it-
mam olundu.
29 Ve yanından geçenler başlarını sallay-
yıp ona küfr ederek, “Vay, heykeli yıkıp
30 üç günde bina eden! Kendiñi kurtar ve
31 staurosdan en,” derler idi. Kezalik baş ka-
hinler ile ülema kendi beynlerinde zevklene-
rek, “Başkalarını kurtardı, kendisini kur-
32 tarmaya kadir değil dir; İsrail’in padişa-
hı Hristos şimdi staurosdan ensin, biz da-
hi görüb inanalım,” derler idi. Onun ile
beraber staurosa çıkarılanlar dañi ona
sitem ederler idi.
33 Ve saat altıya geldikde, ta saat do-
kuza kadar bütün yerin üzerinde karan-
34 lık oldu. Ve saat dokuzda İsus yük-
sek sesle feryad edib, “Eloy, Eloy, lam-
ma savahthani?” Yani tercüme olundukda,
“Ey Allah’ım, ey Allah’ım, beni niçün
35 terk etdin?” dedi. Ve orada duranların ba-
zısı bunu işitdikde, “İşte İlia’yı ça-

36 ęırıyor,” dediler. Ve bir seyirdib sirke ile
bir sünger doldurdu, ve bir kamaşa ta-
kıb, “Bragınız, bakalım İlia onu endir-
meye gelir mi?” deyerek, ona içirdi.
37 Ve İsus yüksek sesle feryad edib
38 ruhu teslim etdi. Ve heykelin perdesi yo-
karıdan aşığıya kadar yırtılıb ikiye
39 bölündü ve karşısında duran yüz ba-
şı onun böyle feryad edib ruh teslim et-
diğini gördüğünde, “Hakikaten bu adem
40 İbn Ullah idi,” dedi. Ve uzakdan seyr e-
den karılar daği bulunub, aralarında
Magdalını Maria ve küçük İakovos ile
İosi’nin validesi Maria ve Salomı daği
41 var idi; kendisi Galilaia’da iken daği bun-
lar onun ardınca gidib ona hizmet eder-
ler idi; ve onun ile beraber İerusalım’e
çıkılmış olan başka çok karılar daği
var idi.
42 Ve ağşam oldukda, tedarik yani savva-
43 todan evvel olan gün olmayle, şura a-
zasından olub müteber ve Allah’ın pa-
dişahlığına muntazır bulunan Arima-
thealı İosif gelib cesaretle Pilatos’un
yanına girerek, İsus’un cesedini taleb
44 eyledi. Ve Pilatos onun vefat etmiş ol-
duğuna teaccüb etmekle, yüz başı-
yı çağırıb, “Çokdan mı vefat etdi?” de-
45 yü ona süal etdi. Ve yüz başıdan
(vuku-i hali) añlamayle, cesedi İosif’e
46 bağısladı. Ol daği keten bezi satun a-
larak, (cesedi) endirib onu ol beze sardı,

ve kayada oyulmuş bir mezara koyub,
mezarın kapusuna bir taş yuvarladı.
47 Ve Magdalını Maria ile İosin'in (valide-
si) Maria onun konulduğu yere bakı-
yorlar idi.

BAB 16.

1 Ve savvato günü geçdikden sonra, Mag-
dalını Maria ve İakovos'un (validesi) Mari-
a ile Salomı gelib ona sürmek için,
2 baharlar satun almış olmalarıyle, haf-
tanın ilk günü, sabahlayın güneş doğar
3 iken mezara geldiler. Ve biri birine, "Me-
zarın kapusundan taşı bize kim yuvar-
4 layacak dır?" deyolarlar idi, [Ve bakdık-
larında taşı yuvarlanmış gördüler,] zi-
5 ra pek büyük idi. Ve mezara girdiklerinde,
beyaz libas giyinmiş sağ tarafda oturur
6 bir genc görmeleriyle, korkdular. Ol da-
hi onlara, "Korkmayınız; siz staurosa çı-
karılmış Nazaretli İsus'u arayorsu-
nuz; kıyam etdi, burada değil dir, işte
7 onu kodukları yer; lakin siz gidib, onun
şagirdleri ile Petros'a, 'O sizden evvel
Galilaia'ya varacak, size dediği gibi onu
8 orada göreceksiniz,' deyiniz," dedi. Ve [ça-
bucak] mezardan çıkıb kaçdılar; ve
kendilerini titreme ve hayret almayle kor-
kularından hiç bir kimseye bir şey söy-
lemediler.
9 Ve (İsus) haftaın birinci gününde,

sabahlayın kıyam etdikden soñra, evvela,
deruninden yedi cin çıkarmış olduğu
10 Magdalını Maria'ya göründü. O dağı
gidib mukaddema onunle beraber olanlara,
yas çekib ağlamakda oldukları halde
11 haber verdi. Onlar ise onun diri olub
buna göründüğünü işitdiklerinde inan-
madılar.
12 Ve bundan soñra onların ikisine, bir
köye yürüyerek giderler iken, başka heyet-
13 de göründü. Onlar dağı varıb sairlere
haber verdiler ise de, bunlara dağı inan-
madılar.
14 Anden soñra on birlere sofrada otu-
rurlar iken görünüb, kıyam etmiş ol-
duğunu görenlere inanmadıklarından do-
layı, imansızlıkları ve kalblerinin pek-
liği için onları tazir eyledi.
15 Ve onlara dedi ki, “Bütün dünyaya
16 gidib her mağluka incili vaz ediniz. İ-
man getirib vaptis olunan ħelas bula-
cak, ve iman etmeyen aleyhine hükm olu-
17 nacak dır. Ve iman edenler ile şu ala-
metler beraber bulunacak; yani benim
ismim ile cinler çıkaracaklar, yeni li-
18 sanlar söyleyecekler; yılanlar tuta-
caklar, ve öldürücü şey içseler dağı
asla onlara zarar vermeyecek; ħastalar
üzerine ellerini koyacaklar, onlar dağı
şifa bulacak dır.”
19 İmdi Rabb onlara söyledikten soñra,
göğe yokarı alınıb, Allah'ın sağında o-

20 turdu. Onlar dağı çıkıb her yerde vaz
ederler idi, Rabb dağı onlar ile amel edib,
beraber bulunan alametler vasıtasıyla
kelamı isbat eder idi. Amin.

İNCİL YANI EVANGELİON LUKAS'IN TAHRİRİ ÜZRE

BAB 1.

1 Ey faziletli Theofile, ibtidaden gözle-
riyle görenlerin ve kelamın hademesi olan-
2 ların, aramızda sahihen bilinmiş olan
nesneleri bize nakl etmiş olduklarına göre,
3 nice kimseler onların tertib ve telifine
başlamış oldukları cihetle, ben dağı en
evvelinden her şeyi azim dikkatle teftiş et-
4 diğimden, Sana talim olunan şeylerin haki-
katını bilmekliğin için, sana cümlesini
sırasıyle yazmak bana münasib göründü.
5 Yehudistan padişahı İrodıs'ın gün-
lerinde, Avia nevbetinden Zaharia namında
bir kahin bulunub karısı dağı Aaron
6 kızlarından olarak, ismi Elisabet idi. İ-
kisi dağı Allah'ın huzurunda salih o-
lub, Rabbin cümle emrlerini ve ahka-
7 mını bila kusur icra ederler idi. Ve
Elisabet kısır olduğundan evladları
8 olmayıb, ikisi de hayli yaşlı idiler. Ve
vakı oldu ki merhum kendi nevbeti sıra-

sında, Allah'ın huzurunda kahinlik hı-
9 metini icra eder iken, kahinlik adeti üz-
re Rabbin heykeline girib buhur yakmak
10 kurası kendine düşdü. Ve kavmın bütün
cemaatı dahi buhur vaktında dışarıda
11 dua etmekte iken, Rabbin meleği buhur
mezbahının sağında durub ona göründü.
12 Ve Zaharia onu görünce iztiraba dü-
13 şüb kendisine korku geldi. Ve melek ona,
"Korkma, ey Zaharia, zira niyazın kabul
olunmayle karın Elisabet'den senin bir oğ-
lun olacak, ve ona *İoannis tesmiye e-
14 deceksin. Ve sana sevinc ve şazlık o-
lub, onun doğmasından çok kimseler se-
15 vinecekler. Zira Rabbin huzurunda bö-
yük olub, asla şarab ve müskir içme-
yecek, ve heman validesinin rahminden Ruh
16 ül Kuds ile dolu olacak dır. Ve İs-
rail oğullarından çok kimseleri kendilerin
17 Allah'ı olan Rabba dönderib, Pederlerin
kalblerini evlamlara, ve asıları salihle-
rin aklına dönderib, Rabba hazırlanmış
bir kavm hazır etmek için, İlia'nın ru-
hu ve kudretiyle onun önünce gidecek
18 dir," dedi. Zaharia dahi meleğe, "Bunu ne-
den bileyim? Zira ben ihtiyar ım, karım
19 dahi haylı yaşlı dır," dedi. Ve melek ona
cevab verib, "Ben Allah'ın huzurunda
duran Gavriil im, ve sana söyleyib bu
20 şeyleri müjde etmeye gönderildim. Ve işte
sen vaktında itmam olunacak sözlerime
inanmadığın için, bunların vuku bu-

lacağı güne dek dilsiz olub söylemeye
21 kadir olmayacaksın,” dedi. Ve kavm Za-

---

*(Yani) Rabbin inayeti.
haria’yı beklemekte olub, heykelde gecik-
22 diğine teaccüb ediyorlar idi. Ol dahi
dışarıya çıkdıkda, onlara söylemeye ka-
dir olmadığından, heykelde bir ruya gör-
müş olduğunu aňladılar; ol dahi onla-
23 ra işaretle aňlatdırarak dilsiz kaldı. Ve
vakı oldu ki, hizmetinin günleri tamam
24 olmayle, kendi evine gitdi. Ve ol günlerden
soňra, karısı Elisabet hamile olub,
25 “Rabb ademler arasından aybımı kaldırmak
içün, bana hüsn-i nazar kıldığı günlerde
böyle eyledi,” deyerek kendini beş ay gizledi.
26 Ve altıncı ayda Gavriil melek Allah
tarafından, Galilaia’da vakı Nazaret nam
27 bir şehre, David hanedanından İosif is-
minde bir ademe nişanlı olan bir bakirenin
yanına gönderildi; ve ol bakirenin ismi
28 Mariam idi. Ve melek onun yanına gelib,
“Selam sana, ey lutfâ nail olmuş (baki-
re), Rabb senin ile dir; sen karılar ara-
29 sında mübarek sin,” dedi. O ise (meleği)
gördükde, kelamından iztiraba düşüb,
“Bu nasıl selam ola?” deyü düşünür
30 iken, Melek ona, “Korkma, ey Mariam, zira
31 Allah’ın indinde lutf buldun. Ve işte
hamile olub, bir oğul doğuracaksın, ve
32 ona İsus tesmiye edesin. O büyük o-
lub, ona Taala’nın oğlu denilecek, ve

Rabb Allah ona pederi David'in tahtını
33 verecek dir. Ve İakov'un evi üzerine e-
beden hükümet sürüb, padişahlığının
34 nihayeti olmayacak dır,” dedi. Mariam ise
meleğe, “Bu nasıl ola bilir? Çünkü bir
35 erkek bilmem,” dedi. Melek daği ona cevab
verib, “Senin üzerine Ruh ül Kuds gelib,
Taala'nın kudreti sana gölge olacak; bu
sebebden senden doğacak mukaddes zata
36 daği İbn Ullah denilecek dir. Ve işte
hısımın Elisabet daği ihtiyarlığında bir
oğla hamile olub, bu (ay) ol kısır de-
37 nilenin altıncı ayı dır; zira Allah'ın
indinde hiç bir şey mümkünsiz değil dir,” de-
38 di. Ve Mariam, “İşte Rabbın cariyesi,
bana sözüne göre olsun,” demesiyle melek
onun yanından gitdi.
39 Ve Mariam ol günlerde kalkıb, al el
acele dağlar civarına, İuda'nın (bir)
40 şehrine gidib, Zaharia'nın evine girerek, E-
41 lisabet'e selam verdi. Ve Elisabet Mariam'
ın selamını işitdiği gibi, çocuk onun
rahminde sıçradı; ve Elisabet Ruh ül
42 Kuds ile dolu olub, yüksek sesle ça-
ğırarak dedi ki, “Sen karılar arasında
mübarek sin, ve senin rahminin mahsulu
43 mübarek dir. Ve bu bana nereden oldu ki,
44 Rabbimin validesi yanıma gele? Zira işte
selamının sesi kulağıma değdiği gibi, ço-
45 cuk rahminde şazlıktan sıçradı. Ve ne
mübarek dir iman getirmiş olan! Zira Rabb
tarafından ona söylenilen şeyler itmam o-

46 lunacak dır. Mariam dağı, Canım Rabba
47 tazim edib, Ruhum Helaskārım olan
48 Allah'da mesrur oldu. Zira cariyesinin
edna haline nazar kıldı, ve işte şimdiden soñ-
ra cümle nesller bana, 'Ne mübarek,' de-
49 yecekler dir; çünkü Kadir bana büyük
şeyler eyledi; Onun ismi dağı mukaddes
50 dir. Ve merhameti neslden nesle kendinden
51 korkanların üzerinde dir. Kendi bazusu
ile kudret gösterdi; mağrur olanları
52 kalblerinin efkārında perişan eyledi. Kud-
ret sahiblerini tahtlarından endirib, edna-
53 ları yüceltdi. Ac olanları nimetler
54 ile doyurub, zenginleri boş gönderdi. Ba-
balarımıza söylediği üzre, Avraam ile
onun zürriyetine ebeden olan merhameti
55 hatıra getirib, kulu İsrail'e imdad ey-
ledi," dedi.
56 Ve Mariam onun yanında üç ay kadar
kaldıktan soñra, kendi evine geri döndü.
57 Ve Elisabet'in doğuracak vakti tamam
58 oldukda, bir oğul doğurdu. Ve konşu-
ları ile akrabası Rabbın ona azim mer-
hamet eylediğini işitdiklerinde onun ile be-
raber sevinirler idi.
59 Ve vakı oldu ki sekizinci günde ma-
sumu sünnet etmeye gelib ona pederinin
60 ismiyle Zaharia tesmiye etdiler. Lakin va-
lidesi cevab verib, "Hayr, ancak İoannis
61 tesmiye olunacak dır," dedi. Onlar dağı
ona, "Akrabanda bu ism ile tesmiye olu-
62 nur bir kimse yok dur," dediler. Ve, "Ne

ism ile tesmiye olunmasını istersin,” deyü
63 işaretle pederinden süal etdiler. Ol daği
bir levha isteyib, “İsmi İoannis dir,” deyü
yazdığında, cümlesi teaccüb etdiler.
64 Ve heman ağzı ve dili açılıb, Allah’a
65 hamd ederek söyledi. Ve etrafda sakin o-
lanların cümlesine korku düşüb, bu
nesnelerin hepisi Yehudistan’ın bütün da-
66 ğistanında çav olarak, “İşidenlerin cüm-
lesi, aceba bu masum ne olacak dır?”
deyerek, (vukuatı) hatrlarına hıfz et-
diler; ve Rabbın eli onun ile idi.
67 Pederi Zaharia daği Ruh ül Kuds ile
dolu olub ilham ile söyleyerek, dedi ki,
68 “İsrail’in Allah’ı Rabb mübarek olsun,
çünkü kavmını ziyaret edib, onu fidiye
69 ile helas eyledi. Ve kadimden beru mu-
kaddes peygamberlerinin ağzıyla söylediği
70 üzre, düşmenlerimizden ve bize cümle
buğz edenlerin elinden helas olmak üzre,
71 Kulu David’in hanedanında bizim için
72 *azim helas gösterdi; ta ki babalarımıza
73 merhamet edib, kendi mukaddes ahdını, ya-
ni düşmenlerimizin elinden kurtulmuş o-
larak [ömrümüzün] cümle günlerinde,
74 Kendi huzurunda, kudsiyet ve salah ile
korkusuz kendine ibadet etmemizi ihsan
75 eylemek için, Pederimiz Avraam’a etdiği
76 yemini hatıra getire. Sen daği, ey masum,
Taaanın peygamberi tesmiye olunacaksın;
77 zira sen zulmetle ölüm gölgesinde otu-
ranlara ziya vermek ve ayaklarımızı se-

lamet tarikine götürmek üzere, Allah'ımızın şefkat u merhametinden naşi doğan (güneş) yücelerden ziyaretimiz için
78 gelmekle, kavmına günahların afvı ile
79 olan helası bildirmek için, Rabbın yollarını hazırlamak üzere onun önünden gideceksin.
80 Ve masum böyüyüb Ruhda kuvvetlenir, ve İsrail'e görüneceği günedek çöllerde durur idi.”

BAB 2.

1 Ol günlerde bütün dünyanın tahrir-i
nufusu için Augustos Kaisar tarafından ferman sadır oldu; Bu ilk tahrir Kirnios Siria valisi iken oldu. Ve
2 cümlesi tahrir olunmak için, her kes kendi şehrine gider idi.
3 İmdi İosif dahi David'in ev ve neslinden olmayle, hamile olan nişanlısı Mariam ile
4
5 beraber tahrir olunmak için, Galilaia'dan Nazaret şehrinden Yehudistan'a, Vithleem denilen David'in şehrine çıktı.
6 Ve vakı oldu ki onlar orada iken, onun
7 doğuracak günleri tamam oldukda, ilk oğlunu doğurdu ve onu kundaklayıp kendilere handa yer olmamayle, yemlikde yatırdı.
8 Ve ol civarda, orada kalıb sürüle-

rini geceleyin bekleyen çobanlar var idi;
9 ve işte Rabbın meleği üzerlerine enib, et-
raflarında Rabbın celali ziya vermekte,
10 ziyadesiyle korkdular. Ve melek onlara,
“Korkmayınız, zira işte bütün kavma
vuku bulacak bir azim şazlık size
11 müjde ederim; çünkü size bugün David’
in şehrinde Mesih ve Rabb olan helaskār
12 doğmuş dur. Ve kundaklanmış ve yemlikde
yatar bir masum bulmanız size nişan o-
13 lacak dır,” dedi. Ve ansızın melek ile be-
raber gök askerinin bir cümhuru ha-
14 zır bulunub, Allah’a sena ederek, “En
yücelerde Allah’a hamd, yer üzerinde
selamet, ademlerde hüsn-i riza,” dediler.
15 Ve melekler yanlarından göğe çıktık-
larında, ol çobanlar biri birine, “Şimdi
Vithleem’e kadar varıb, Rabbın bize bildir-
16 diği bu vukuatı görelim,” dediler. Ve al
el acele gidib, Mariam ile İosif’i ve
17 yemlikde yatan masumu buldular. Ve
gördükden soñra, bu masumun hakkında
kendilere söylenen şeyi etrafa nakl etdi-
18 ler. Ve işidenlerin cümlesi çobanların
kendilere söyledikleri şeylere teaccüb et-
19 diler. Mariam dañi bu nesnelere cümle-
lesini kalbinde tefekkür ederek hıfz eder
20 idi. Ve çobanlar kendilerine söylenildiği
vechle, işidib gördükleri cümle şeylerden
dolayı Allah’a hamd u sena ederek geri
döndüler.
21 Ve masumu sünnet etmek için sekiz

gün tamam oldukda, o daha (ana) rahminde
mevcud olmazdan evvel melek tarafından
tesmiye olunduğu üzre İsus tesmiye
olundu.

- 22 Ve Moisi'nin şeriatı mucibince onla-
rın paklenmesi günleri tamam oldukda,
her ilk doğan erkek çocuk Rabba mu-
23 kaddes denile deyü. Rabbin şeriatında
yazılmış olduğu üzre masumu Rabba
24 takdim etmek, ve Rabbin şeriatında bir
çift kumru yahod iki göğercin yavru-
su buyurulduğu üzre, kurban arz
etmek için onu İerusalım'e çıkardılar.
25 Ve işte İerusalım'de Simeon isminde
salih ve dindar bir adem bulunub, İs-
rail'in tesellisine müntazır olarak, Ruh
26 ül Kuds onun üzerinde idi. Ve Rabb-
ın Mesih'ini görmeyince ölüm görmeyeceği
Ruh ül Kuds tarafından kendisine vahi
27 olunmuş idi. Ve şeriat adeti iktizasını
hakkında icra etmek için valideyni ma-
sum İsus'u içeri getirdiklerinde, o da-
hi Ruhun kılağuzluğu ile heykele ge-
28 lib, Onu kucağına alarak Allah'a
29 hamd edib, "Ya Rabb, şimdi senin kelimina
göre kuluñu selamete salı verirsin;
30 zira gözlerim cümle milletler huzu-
31 runda, taifelerin tenviri için nur ve
32 kavmın İsrail'e şan olmak üzre, hazır-
ladığın helasıñı gördüler," dedi.
33 Ve validesi ile İosif onun hakkında
söylenilen şeylere teaccüb ederler idi.

34 Simeon dağı onlara hayr dua edib, onun
validesi Mariam'a dedi ki, "İşte bu (ma-
sum) İsrail'de çok kimselerin düşmesi ve
kalkması için ve aleyhinde söylenilecek
bir alamet olmak üzere konulmuş dur;
35 [Ve senin kendi canına dağı bir kılıc ge-
cecek]; taki çok kalblerin efkârı a-
şıkara ola.

36 Ve Asır sıbtından Fanul'in kızı An-
na nam bir peygambere var idi; merkume
hayli yaşlı olub bikirliği vaktından yedi
37 yıl koca ile yaşamış olub, takriben
seksen dört seneden beru dul kalarak,
gece gündüz oruc ve dua ile ibadet
38 ederek, heykelden ayrılmaz idi. Ol dağı o
saatda hazır bulunub Rabba hamd ede-
rek, İerusalım'de helasa müntazır olan-
ların cümlesine onun hakkında söyler idi.

39 Onlar dağı Rabbin şeriatı mucibince
cümle vacib olan şeyleri icra etdikden
soñra, Galilaia'ya, kendi şehirleri Nazaret'e
40 geri döndüler. Masum dağı böyüyüb ve
Ruhda kuvvetlenerek ve hikmet ile dolu
olarak, Allah'ın lutfu onun üzerinde idi.

41 Ve onun valideyni her sene pasha bayra-
42 mında, İerusalım'e giderler idi. Ve (İ-
sus) on iki yaşında iken, onlar bayramın
43 adeti üzere İerusalım'e çıkıb, günlerini
tamam edib geri döndüklerinde, çocuk
İsus İerusalım'de kaldı; ve İosif
44 ile validesi bunu bilmeyerek, yoldaşlar
arasında dır zannıyla bir günlük yol

45 gitmişler iken, onu akraba ile aşinaları-
nın arasında aradılar ise de, bulmamay-
le, onu arayarak İerusalım'e geri dön-
46 düler. Ve üç günden soñra, onu heykel-
de hocalar arasında oturmakda, ve on-
ları diñleyib onlara süaller irad etmekde
47 buldular. Ve onu işidenlerin cümlesi
dañi dirayetine ve cevablarına hayretde
48 kalırlar idi. Ve onu gördüklerinde şaşıb
validesi ona, Ey oğul, bize niçün böyle
etdin? İşte pederin ve ben elem çekerek
49 seni arıyor idik, dedi. Ol dañi onlara,
Beni niçün arıyor idiniz? Pederimin (ev)-
inde bulunmaklığım vacib idiğini bilmez
50 mi idiniz? dedi. Ve onlar kendilere söylediği
51 sözü añlamadılar. Ol dañi onlar ile be-
raber enib Nazarete geldi, ve onlara itaat
eder idi; validesi dañi bu sözlerin cüm-
lesini kalbinde hıfz eder idi.
52 Ve İsus hikmet ve boyda ve Allah'ın
ve insanın hüsn-i nazarında ileri gider idi.

BAB 3.

1 Ve Tiverias Kaisar'ın padişahlığının on
beşinci yılında, Pontoslu Pilatos Ye-
hudistan valisi, ve Irodıs Galilaia'nın
rub başını, ve karındaşı Filippos İ-
turea ile Trahonia diyarının rub ba-
şısı, ve Lusania Avili'nin rub başısı,
2 Ve Anna ile Kaiafa'nın kahin-i azamlık-
ları esnasında, çölde Zaharia'nın oğlu

3 İoannis'e Allah'ın kalamı geldi; ol dağı
İordanis'in civarında vakı cümle ma-
hallere gelib, günahların afvı için tev-
4 be vaptisini vaz eder idi; nitekim Isaia
peygamberin kelimelerinin kitabında, Rab-
bın yolunu hazırlayıb, tariklerini doğ-
5 ruldunuz; her dere dolub, her dağ ve her
tepe alçaklanarak, eyriler doğru ve sarp
6 yollar düz olacak dır; ve cümle in-
san Allah'ın helasını görecektir, deye-
rek çölde nida edenin sedası, deyü yazılmış dır.
7 İmdi kendi yediyle vaptis olunmaya çı-
kıb gelen cemaatlara, "Ey engerek nesli,
gelecek azabdan kaçmaklığı size kim
8 gösterdi? İmdi tevbeye layık meyve hu-
sule getiriniz; ve kendi kendinize, Pederimiz
Avraam dır, demeye başlamayınız, zira
size derim ki Allah Avraam'a şu taş-
lardan (bile) evladlar vücude getirmeye
9 kadir dir. Hem dağı balta ağaçların
kökünün yanına konulmuştur; imdi eyi
meyve vermeyen her ağac kesilib ateşe a-
10 tılır," der idi. Cemaat dağı bu suret-
de biz ne işleyelim? deyü ondan süal et-
11 diler. Ol dağı onlara cevab verib, "İki
entarisini olan birisini olmayana versin,
12 taamı olan dağı böyle eylesin," dedi. Ve
vaptis olunmak için gömrükcüler dağı
gelib, ona, ey hoca, ne işleyelim? dedik-
13 lerinin üzerine, Size emr olunandan ziya-
14 de bir şey talep etmeyiniz, dedi. Askerler
dağı, Biz de ne işleyelim? deyü ona sor-

- dular; ve onlara, Kimseye zulm etmeyiniz, ve iftira ederek gadr etmeyiniz, ve ülüfenize kanaat eyleyiniz, dedi.
- 15 Ve kavm beklemekte olub, cümlesi
İoannis'in hakkında, Aceba Hristos bu
mu dur? deyü kalblerinde düşünürler
- 16 iken, İoannis cümlesine cevap verib, "Gerçi ben sizi su ile vaptis ediyorum, amma benden daha kudretli olan geliyor, ki ben onun ayak kablarının tasmaını çözmeye layık değil im; o sizi Rul-ül Kuds
- 17 Ve ateş ile vaptis edecek dir. Yabası daği elimde olub, kendi ĥarmanını tamamen savurarak, buğdayı anbarına cem edib samanı ise söyünmez ateşe yakacak dır,
- 18 dedi. Böylece daha gayri nice şeyler kavma nasihat edib, vaz eder idi.
- 19 Ve rub başı İrodıs karındaşı [Filibpos'un] karısı İrodia'dan, ve İrodısın etmiş olduğu cümle fenalıklardan dolayı İoannis tarafından tazir edilmekle,
- 20 Cümlesinin üzerine onu mahbese komaklığı daği ilave etdi.
- 21 Ve cümle ĥalk vaptis olunduğu sırada, İsus daği vaptis olunub dua
- 22 eder iken, gök açılıb, Ruh ül Kuds onun üzerine cism heyeti ile göğercin gibi endi, ve gökden, Sevgülü Oğlum sen sin, senden razi im, deyü bir seda vuku buldu.
- 23 Ve İsus kendisi takriben otuz yaşına girmeye başladı; ve zann olunduğuna

24 göre İosif'in oğlu, Ki bu İli'nin oğlu,
ki bu Mattha'nın oğlu, ki bu Leui'nin oğ-
lu, ki bu Melhinin oğlu, ki bu İoan-
25 nanın oğlu, ki bu İosif'in oğlu, ki bu
Matthia'nın oğlu, ki bu Amos'un oğlu,
ki bu Naum'un oğlu, ki bu Eslin'in
26 oğlu, ki bu Nangai'nin oğlu, ki bu
Matth'in oğlu, ki bu Matthia'nın oğlu,
ki bu Semei'nin oğlu, ki bu İosif'in oğ-
27 lu, ki bu İuda'nın oğlu, ki bu İoan-
na'nın oğlu, ki bu Risa'nın oğlu, ki bu
Zorovavel'in oğlu, ki bu Salathil'in oğ-
28 lu, ki bu Niri'nin oğlu, ki bu Melhi'nin
oğlu, ki bu Addin'in oğlu, ki bu Kos-
sam'in oğlu, ki bu Elmodam'in oğlu, ki
29 bu İr'in oğlu, ki bu İosi'nin oğlu,
ki bu Eliezer'in oğlu, ki bu İoreim'in
oğlu, ki bu Matthat'in oğlu, ki bu Leui'
30 nin oğlu, ki bu Simeon'un oğlu, ki bu
İuda'nın oğlu, ki bu İosif'in oğlu, ki
bu İona'nın oğlu, ki bu Eliakeim'in oğ-
31 lu, ki bu Melea'nın oğlu, ki bu Mai-
na'nın oğlu, ki bu Mattatha'nın oğlu, ki
bu Natha'nın oğlu, ki bu David'in oğlu,
32 ki bu İessai'nin oğlu, ki bu Ovid'in
oğlu, ki bu Vooz'un oğlu, ki bu Sal-
mon'un oğlu, ki bu Naasson'un oğlu,
33 ki bu Aminadav'in oğlu, ki bu Aram'in
oğlu, ki bu Esrom'un oğlu, ki bu Fa-
res'in oğlu, ki bu İuda'nın oğlu, ki
34 bu İakov'un oğlu, ki bu İsaak'in oğ-
lu, ki bu Avraam'in oğlu, ki bu Tha-

35 ra'nın oğlu, ki bu Nahor'un oğlu, ki
bu Saruh'un oğlu, ki bu Ragavv'ın oğ-
lu, ki bu Falek'in oğlu, ki bu Ever'in
36 oğlu, ki bu Sala'nın oğlu, ki bu Kai-
na'nın oğlu, ki bu Arfaksad'ın oğlu, ki
bu Sim'in oğlu, ki bu Noe'nin oğlu, ki
37 bu Lameh'in oğlu, ki bu Mathusala'nın
oğlu, ki bu Enoh'un oğlu, ki bu İa-
red'in oğlu, ki bu Maleleil'in oğlu, ki
38 bu Kaina'nın oğlu, ki bu Enos'un oğ-
lu, ki bu Sith'in oğlu, ki bu Adam'ın
oğlu, bu dağı Allah'ın oğlu idi.

BAB 4.

1 Ve İsus Ruh ül Kuds ile dolu o-
larak, İordanis'den geri dönüb, Ruhun
2 tahrikiyle çöle gitdi; ve Şeytan tarafın-
dan kırk gün tecrübe olunarak, ol
günlerde hiç bir şey yemedi, ve ol müd-
detin tamamında nihayet acıktı.
3 Ve Şeytan ona, "Eğer İbn Ullah isen,
şu taşın ekmek olmasını emr eyle," dedi.
4 İsus dağı ona cevap verib, "İnsan ya-
lınız ekmek ile yaşamaz, ancak Allah'ın
her bir kelamı ile (yaşar), deyü yazıl-
mışdır," dedi.
5 Ve Şeytan yüksek bir dağa çıka-
rib bir ande ona dünyanın cümle mema-
6 likini gösterdi. Ve Şeytan ona, "Cümle
bu hükümeti ve onların şanını sana ve-
reyim, zira bana teslim olunmuş dur,

7 ben dağı kime istersem veririm; imdi eğer
sen bana secde kılar isen, cümlesi senin
8 olsun,” dedi. Ve İsus ona cevap verib,
“[Ardıma çekil, ey Şeytan, zira] Allah’
iñ olan Rabba secde kılasın, ve yalı-
nız ona ibadet edesin, deyü yazılmış dır,”
dedi.

9 Ve onu İerusalım’e götürüb heykelin
burcunun üzerinde durdurarak, ona,
“Eğer İbn Ullah isen, kendiñi buradan
10 aşığı at; zira, ‘Seni hıfz etmek için se-
nin hakkında kendi meleklerine tenbih ede-
11 cek; ve onlar dağı ayađıñ taşa çarp-
maması için seni elleri üzerinde kaldı-
12 racaklar,’ deyü yazılmış dır,” dedi. Ve
İsus ona cevap verib, “Allah’iñ olan
Rabb’ı tecrübe etmeyesin, (deyü) söyle-
13 nilmiş dir,” dedi. Ve Şeytan cümle tec-
rübeleri tamam etdikden soñra, bir müddet
ondan ayrıldı.

14 Ve İsus Ruhun kuvvetiyle Galilaia’
ya geri dönüb, etrafda olan cümle ma-
15 hallere şöhreti yayıldı. Ve kendisi onla-
rın sinagoglarında talim edib cümle ta-
rafından tazim olunur idi.

16 Ve böyümüş olduğu Nazaret’e gelib,
adeti üzre savvato gününde sinagoga gi-
17 rib okumaya kalkdı. Ve ona Isaia pey-
gamberin kitabı verildi; ol dağı kitabı
18 açdıkdá, “Rabbın Ruhu üzerimde dir;
çünkü beni fukaraya incili vaz etmek
içün mesh edib, kalbi kırılmış olanlara

şifa vermek, ve esirlere azadlığı, ve körlere gözlerin açılmasını ilan etmek, ve zulm altında ezilenleri azadlık ile salı
19 vermek, ve Rabbin makbul senesini ilan etmek için gönderdi,” deyü yazılmış olan mahali buldu. Ve kitabı kapayıb
20 hizmetciye vererek, oturdu; ve sinagogda bulunanların cümlesinin nazar-ı dikkatı onun üzerinde idi. Ol daği onlara,
21 “Bu yazılan bu gün kulaklarınız işitdiği halde itmam olunmuş dur,” demeye başladı. Ve cümlesi ona şehadet edib,
22 onun ağzından çıkan latif kelimelere teaccüb ederek, “Bu İosif’in oğlu değil mi dir?” derler idi. Ol daği onlara,
23 “Elbette siz bana, Ey hekim kendiñe şifa ver temsilini söyleyeceksiniz, Kapernaum’da vuku bulduğunu işitdiğimiz şeyleri burada kendi vatanında daği icra eyle
24 (deyeceksiniz),” dedi. Ve, hakikaten size derim ki, “Hiç bir peygamber kendi vatanında makbul değil dir.” Ve “Hakikaten size derim
25 ki, İlia’nın günlerinde gök üç yıl ve altı ay kapanmayle, bütün yerde azim kıtlık vaki olduğu zaman, İsrail’de çok
26 dul karılar var idi ise de, İlia Sidon’a tabi Sarepta’da olan bir dul karıdan mada onların hiç birisine gönderilmedi. Ve Elisae peygamberin zamanında İsrail’de çok
27 cüdamlılar var idi ise de Siriani Neeman’dan gayri onlardan biri paklenmedi,” dedi.
28 di. Ve sinagogda bulunanların cümlesi

bunu işitdikde, ziyadesiyle gazablanarak,
29 kalkdılar ve onu şehirden dışarı çıkara-
rık onu aşağı atmak için şehirlerinin
bina olunduğu dağın uçrumuna gö-
30 türdüler. O ise aralarından geçib gitdi.
31 Ve Galilaia’da vakı Kapernaum şehrine
enib, savvato günlerinde onlara talim eder
32 iken, kelamı hükmlü olduğundan tali-
33 mine hayran kalırlar idi. Ve sinagogda,
deruninde napak cin ruhu olan bir adem
34 bulunub yüksek sesle bağırarak, “Brak,
senin bizim ile ne işin var? Ey Nazaretli
İsus, bizi helak etmek için mi geldin?
Senin kim idiğini bilirim, Allah’ın mukad-
35 desi sin,” dedi. Ve İsus onu azarlayıb,
“Süküt eyle ve ondan çık,” demesi üzerine
cin onu ortaya atıb bir zarar vermeksi-
36 zin ondan çıkdı. Ve cümlesine hayret ge-
lerek, “Bu ne kelam dır ki napak ruhlara
hükümet ve kudretle emr etmesiyle çı-
karlar?” deyerek beynlerinde söyleşirler idi.
37 Ve onun şöhreti bütün civar olan ma-
hallere yayıldı.
38 Ve sinagogdan kalkıb, Simon’un evine
girdi; ve Simon’un kain validesi şedid hüm-
maya tutulmuş olmasıyle, onlar daği
39 Onun için ona reca etdiler; ol daği
onun üzerine durub, hümmayı azarla-
dıkda, ondan (hümma) def oldu; o daği
der akab kalkıb onlara hizmet etdi.
40 Ve güneş batdıkda, her kimin dürlü
dürlü marazlara giriftar olmuş hasta-

sı var ise, onun yanına getirdi, ol dağı
her birinin üzerine ellerini koyarak onla-
41 ra şifa verdi. Ve çok kimselerden cinler
dağı çıkıb bağırarak, “Sen İbn Ullah
Hristos sın,” derler idi; ve onları azarla-
yıb söylemeye brakmaz idi, zira kendinin
Hristos idiğini bilirler idi.
42 Ve gündüz oldukda, çıkıb beyaban
bir mahale gitdi; ve ĥalk onu arayarak
da yanına gelib, kendilerinden gitmemesi i-
43 çün ona ibram etdiler ise de, onlara,
“Allah’ın padişahlığını sair şehirlerde da-
đı vaz etmekliğim gerek dir, zira bunun
44 içün gönderildim,” dedi. Ve Galilaia’nın
sinagoglarında vaz eder idi.

BAB 5.

1 Ve vakı oldu ki ĥalk Allah’ın kelamını
diñlemek içün onun etrafına cem olmak-
la, kendisi Yennisaret gölünün kenarında
2 durduğu sırada, gölün kenarında iki
kayık durduğunu gördü; balıkcılar
ise çıkmış olub ağlarını yaykayorlar
3 idi. Ve kayıklardan birine, yani Simon-
un (kayığına) girib, karadan bir az a-
çılmasını ondan talep ederek oturub
kayıktan ĥalka talim eyledi.
4 Ve söylemekden feragat etdikde, Simon’a,
“Engine açılıb ağlarımızı av içün
5 atınız,” dedi. Simon dağı ona cevab verib,
“Ya ĥoca, bütün gece çalışdık ise de,

6 bir şey tutamadık; lakin senin sözün ile
ağı atayım,” dedi. Ve bunu yaptıklarında külliyetli balık çevirdiler; ve ağları yırtılmayla, gelib kendilerine yardım etmeleri için, ol bir kayıkda olan ortaklarına işaret etdiler; onlar dahi gelib kayıkların ikisini batmak derecesindek doldurdular. Ve Simon Petros bunu görmekle İsus’un dizlerine düşüb, “Ya Rabb, benden ayrıl, zira ben günahkar adem im,” dedi. Zira balıkların avlanışından dolayı o ve beraberince olanların cümlesi, ve Simon’un ortakları olan Zevedaios’un oğulları İakovos ile İoannis dahi hayrete düşdüler; İsus dahi Simon’a, “Korkma, bundan böyle insan avcısı olacaksın,” dedi. Ve kayıkları karaya çekdikden soñra, her şeyi bragarak onun ardı sıra gitdiler.

12 Ve kendisi şehirlerin birinde iken, işte cüdam ile dolu bir adem bulunub, İsus’u gördüğü gibi, yüzü koyun kapanıp ona yalvararak, “Ya Rabb, eğer ister isen, beni paklemeye kadir sin,” dedi.

13 Ol dahi elini uzadıb ona dokanarak, isterim, paklen,” dedi; ve der akab cüdamı def oldu. Ve ona, “Kimseye söyleme lakin gidib kendiñi kahine göster, ve onlara şehadet olmak üzre, paklenmek için Moisi’nin buyurduğı vechle hediye takdim eyle,” deyü tenbih eyledi. Ve onun şöhreti ziyade yayılıb (onu) diñlemek ve onun

tarafından hastalıklarından şifa bulmak
16 için çok halk cem olur idi. Kendisi
ise çöllere çekilib dua eder idi.
17 Ve günlerin birinde kendisi talim etmek de
iken, İerusalım ile Yehudistan ve Gali-
laia'nın her bir köyünden gelmiş olan Fa-
risiler ve şeriat hocaları oturuyorlar
idi; ve onlara şifa vermek için Rabbin
18 kudreti hazır idi. Ve işte bazı kimseler
döşek üzerinde kötrüm bir adem getirerek,
onu içeri getirib huzuruna komaya fur-
19 sat aradılar ise de, halkın çokluğu
sebebiyle onu içeri getirmeye yol bula-
mamayla, dama çıkıb keremidlerin arasın-
dan onu döşeği ile beraber ortaya, İ-
20 sus'un huzuruna endirdiler. Ol daği
onların imanını görmekle, ona, "Ey adem,
21 günahlarıñ sana afv olundu," dedi. Ve
ülema Farisiler, "Bu küfr söylenen
kim dir? Yalnız Allah'dan gayri günah-
lar afv etmeye kim kadir dir?" deyerek dü-
22 şünmeye başladıklarında, İsus daği on-
ların efkārını bilmekle, onlara cevap
verib, "Kalblerinizde ne düşünüyorsu-
23 nuz? Hangısı kolaydır? Günahlarıñ
sana afv olundu demesi mi? Yoksa, Kalk
24 ve gez, demesi mi? Amma insan Oğlunun
yer üzerinde günahlar afv etmeye kudreti
var idiğini bilesiniz deyü, kötrüme, Sana
derim, Kalk, döşeğini kaldır ve eviñe git,"
25 dedi. Ol daği heman onların huzurunda
kalkıb, üzerinde yatdığı şeyi kaldırdı,

26 ve Allah'a hamd ederek evine gitdi. Ve
cümlesi mütehayyir olub, Allah'a hamd
edib korku ile dolu olarak, "Bu gün a-
caib şeyler gördük," dediler.

27 Ve bu nesnelere soñra dışarıya çı-
kıb, Leui namında bir gömrükcüyü bir
gömrük mahalinde oturur görmesiyle, ona,
28 "Ardımca gel," dedi. Ol dañi her şeyi
29 terk ederek, kalkıb ardınca gitdi. Ve Leui
kendi evinde ona büyük bir ziyafet edib,
onlar ile beraber sofrada oturan göm-
rükçülerden ve sairlerden çok halk var
30 idi. Ve ülemaları Farisiler onun şa-
girdlerine söylenerek, "Niçün gömrükçü-
ler ve günahkârlar ile beraber yeyib i-
çersiniz?" dediler. İsus dañi onlara ce-
31 vab verib, "Hekime sağ olanlar değil, an-
32 cak illetli olanlar muhtacdır. Salih-
leri değil, ancak günahkârları tevbeye
davet etmeye geldim," dedi.

33 Onlar dañi ona, "Niçün İoannis'in ve
Farisiler'in şagirdleri çok defa oruc
tutub dualar etdikleri halde, senin şa-
34 girdlerin yeyib içerler?" dediler. Ve onla-
ra, "Düğüncülere güveyi onlar ile be-
raber oldukça, oruc tutdura bilirmi-
35 siniz? Lakin güveyinin onlardan alınaca-
ğı günler gelir, ve ol zaman, ol günlerde
36 oruc tutacaklardır," dedi. Ve onlara
bir temsil dañi söyledi, yani "Hiç bir kim-
se yeni esvab yamasını eski esvaba ko-
maz, yoksa o hem eskisini yırtar ve hem

37 yeniden olan yama eskiye yakışmaz. Ve
hiç bir kimse eski tulumlara yeni şarab
komaz, yoksa yeni şarab tulumları yırtı
38 olur. Lakin yeni şarabı yeni tulumlara
komak gerek dir; ve ikisi dağı hıfz olu
39 nur. Ve hiç bir kimse eskiyi içdikden
soñra, anide yenisini istemez, zira, eskisi
daha hoş dur,” der.

BAB 6.

1 Ve vakı oldu ki ikinci ilk savvato gü
nünde, (İsus) ekinler arasından geçdi
ğinde, şagirdleri başakları koparıb elle
2 riyle oğalayararak yeyorlar idi. Ve Farisi
lerden bazıları onlara, “Niçün savvato
günü işlemesi caiz olmayanı işleyor
3 sunuz?” dediler. Ve İsus onlara cevap
verib, “David’in gerek kendisi ve gerek bera
berince olanlar acıkdığı zaman ne etdi
4 ğini okumadınız mı? Nasıl Allah’ın evine
girib kahinlerden gayrisine yemesi caiz ol
mayan huzur ekmeklerini alıb yedi, ve
yanında bulunanlara dağı verdi,” dedi.
5 Ve onlara, “İnsan Oğlu savvato günü
nün dağı Sahibi dir,” dedi.
6 Ve başka bir savvato gününde dağı si
nagoga girib talim eder iken, orada sağ
7 eli kuru bir adem bulunmayle, ülema
lar ile Farisiler onun aleyhinde şikāyet e ve
sile bulmak için, savvato gününde şı-

8 fa verir mi? deyü onu gözedirler idi. Am-
ma kendisi onların efkârını bilmekle, eli
kurumuş olan ademe, “Kalk, ortada dur,
9 demesiyle,” ol daği kalkıb durdu. Anden
soñra İsus onlara, “Savvato gününde
hangısı, hayr işlemek mi, yoksa şerr iş-
lemek mi? Can kurtarmak mı, yoksa öl-
dürmek mi caiz dir? Size süal ederim,”
10 dedi. Ve etrafında bulunanların cüm-
lesine bakıb ona, “Eliñi uzat, demesiyle,
ol daği öyle eyledikde, eli ol biri gibi sağ
11 oldu. Ve onlar ziyadesiyle gazablanarak,
“İsus’a ne edelim?” deyü beynlerinde söy-
leşirler idi.

12 Ve ol günlerde dua etmek için dağa
çıkdı, ve bütün geceyi Allah’a dua
13 ederek geçirdi. Ve sabah oldukda, kendi
şagirdlerini yanına çağırıp, onlardan on
14 iki kimse, yani Petros tesmiye etdiği Simon
ile karındaşı Andreas’ı, ve İakovos ile
İoannis’i ve Filippos ile Bartholomaios’u,
15 ve Matthaios ile Thomas’ı ve Alfaios oğ-
lu İakovos ile Zilotis denilen Simon’u,
16 ve İakovos’un (karındaşı) İuda ile hain
olan İskarot’lu İuda’yı seçerek, on-
17 lara resul tesmiye eyledi. Ve onlar ile
enib bir düz yerde durdu, ve şagirdleri-
nin cemaati ile, bütün Yehudistan’dan ve
İerusalım’dan ve Turos ile Sidon’un deniz
18 kıyısından Onu dinlemek ve marazların-
dan şifa bulmak için, kavmdan çok
halk ve napak ruhlardan azab çekenler

19 dağı gelib şıfa bulurlar idi. Ve bütün
halk ona dokanmak isterler idi, çünkü on-
dan kuvvet ıkıb cümlesine şıfa ve-
rir idi.

20 Ol dağı şagirdlerine nazar kılarak dedi
ki, “Siz ne mbareksiniz, ey fakirler, zira
21 Allah’ın padişahlığı sizindir. Siz ne
mübarek siz, ey şimdi acıkanlar, zira
doyacaksınız. Siz ne mübarek siz ey
22 şimdi ağlayanlar, zira gleceksiniz. İn-
san Oğlu içün ademler size buğz et-
dikleri ve sizi redd edib sitem etdikleri, ve
isminizi kötü gibi çıkardıkları zaman, ne
23 mbareksiniz. Ol günde sevinib sıra-
yınız, çünki işte gökde ecriniz çok dur;
zira babaları peygamberlere bu vech
24 zre ederler idi. Lakin vay size, ey zengin-
ler, zira tesellinizi aldınız. Vay size, ey
25 tok olanlar, zira acıkacaksınız; vay
size, ey şimdi gülenler, zira yas ekib
26 ağlayacaksınız. [Cümle] ademler sizin
hakkınızda ĥayr söyledikleri zaman, vay si-
ze; zira onların babaları yalan peygam-
berlere bu vech üzre ederler idi.”

27 Amma, ey dińleyenler, size derim ki,
“Düşmenlerinizi seviniz, size buğz edenlere
28 eyilik ediniz. Size bed dua edenlere ĥayr
dua eyleyiniz, ve sizi incidenler içün
29 dua eyleyiniz. Senin bir yanağına vura-
na ol birini de sun; ve cbbeńi alanı
30 entarini (almakdan) men etme. Ve senden her
dileylene ver; ve senin malini alandan (onu)

31 geri isteme. Ve ademlerin size ne muamele
etmelerini isterseniz siz dağı onlara öyle
32 ediniz. Ve eğer sizi sevenleri severseniz, ne
faziletiniz olur, zira günahkârlar dağı
33 kendilerini sevenleri severler. Ve eğer size
eyilik edenlere eyilik ederseniz, ne fazile-
tiniz olur? Zira günahkârlar dağı heman
34 bu şeyi ederler. Ve eğer bedelini almayı
ümid ettiğiniz kimselere ödünc verirsiniz,
ne faziletiniz olur? Zira günahkârlar
dağı günahkârlara, bedelini geri almak
35 üzere, ödünc verirler. Amma düşmenle-
rinizi sevib eyilik ediniz, ve hiç bir bedel
ümid etmeyerek ödünc veriniz, ve ecriniz
çok olub Taala'nın oğulları olacaksınız;
zira o, nankörlere ve kötülere eyilik-
36 kanidir. İmdi Pederiniz merhametli oldu-
đu gibi siz dağı merhametli olunuz.
37 Hükm etmeyiniz, ve size hükm olunmaya-
cak; kimsenin aleyhine hükm etmeyiniz, ve
sizin aleyhinizde hükm olunmayacak; afv
38 eyleyiniz, ve size afv olunacak. Veriniz,
size verilecek dir. Basılmış hem sil-
kinmiş ve taşkın eyi ölçekle kucağınıza
verecekler; zira size hemen ölçdüğünüz
ölçek ile ölçülecekdir.”
39 Ve onlara bir temsil söyledi; “Kör köre
kılağuzluk ede bilir mi? İkisi de çu-
40 kura düşmez mi? Şagird hocasından üs-
tün değil dir; lakin her kamil bulunan
(şagird) hocası gibi olur.
41 Ve niçün karındaşıñın gözünde bu-

lunan çöpe bakıb de, kendi gözünde olan
42 merteğe dikkat etmezsin? Yağod sen kendi
gözünde bulunan merteği görmeyib de, ka-
rındaşına, ‘Ey karındaş, brak, gözündeki
çöpü çıkarayım,’ nasıl deye bilirsin?
Ey mürai, evvela kendi gözünden merteği
çıklar, ve ol vakıt karındaşının gözünde
bulunan çöpü çıkarmak eçün eyice
43 göreceksin. Zira fena meyve verir eyi ağac
yok dur; ve eyi meyve verir fena ağac
44 yok dur. Zira her bir ağac kendi meyve-
sinden bilinir çünki dikenlerden incir dev-
şirmezler, ve çalıdan üzüm koparmaz-
45 lar. Eyi adem kalbinin eyi hazinesinden e-
yi şey çıkarır; ve kötü adem kalbinin kö-
tü hazinesinden kötü şey çıkarır; zira
ağzı kalbin fazlasından söyler.
46 Ve niçün bana, ‘Ya Rabb, ya Rabb,’
çağırıp da söylediğim şeyleri icra etmez-
47 siniz? Bana gelib sözlerimi diñleyerek,
icra edenin kime beñzediğini size göstereyim.
48 Derin kazıp temeli kaya üzerine koyarak,
ev bina eden bir ademe beñzer; ve sular
çoşdukda, sel ol eve hücum etdikde,
kaya üzerinde temellenmiş olduğundan,
49 onu sarsmaya kadir olmadı. Amma diñle-
yib de icra etmeyen adem, toprak üzerinde
temelsiz ev bina eden ademe beñzer; ve ona
sel hücum etdiği gibi düşdü, ve ol e-
vin harapıyeti azim oldu,” dedi.

BAB 7.

1 Ve cümle sözlerini, kavm diñler iken,
temam etdikden soñra Kapernaum'a girdi.
2 Ve bir yüz başının sevgülü bir kulu
3 hasta olarak ölmek üzre idi. Ve İsus'
un haberini almayle gelib kuluna şifa
vermesini reca etmek için, yanına Ye-
4 hudilerin bazı ihtiyarlarını gönderdi. Ve
onlar İsus'un yanına gelib ziyadesiyle
yalvararak, "Bu ihsanı edeceğin zat la-
5 yık dır; zira milletimizi sever, ve sinago-
6 gumuzu o bina etmiş dir," dediler. İ-
sus dañi onlar ile beraber gider iken, he-
man eve yaklaştığında, yüz başı onun
yanına dostlar gönderib, "Ya Rabb, zah-
met çekme, zira damının altına senin gir-
7 mekliğine ben layık değil im. Bu sebebden
yanıña gelmeye kendimi layık görmedim,
fakat bir söz söyle, ve hizmetkârım şifa
8 bulur; zira ben dañi hükümet altında
bir adem olub, benim de idarem altında
asker bulunmayle, birine, 'Git,' dediğimde
gider, ve digesine, 'Gel,' (dediğimde) gelir; ve
kuluma, 'Şunu yap,' (dediğimde) yapar,"
9 dedi. Ve İsus bunu işitdikde, ona
teaccüb etdi; ve dönüb ardı sıra gelen
halka, "Size derim ki İsrail oğullarında
10 bile bu kadar iman bulmadım," dedi. Ve
gönderilmiş olanlar eve geri dönüb, hasta
olmuş olan kulu sağalmış buldular.
11 Ve ertesi gün (İsus) Nain nam bir
şehre gider iken, şagirdlerinden çok kimse-

ler ile vafir halk onun ile beraber gidi-
12 yorlar idi. Ve şehrin kapusuna yaklaştıkda, işte anasının biricik oğlu olan bir ölü dışarıya götürülüyor idi; ol karı daği dul idi; ve onun ile beraber
13 şehrdn çok halk var idi. Ve Rabb onu gördüğünde, ona merhamet edib, “Ağlama,” dedi. Ve yanaşib tabuta dokanınca, onu
14 götürenler durdular; ol daği, “Ey genc, sana Kalk deyorum,” deyince, ölü kal-
15 kıb oturdu ve söylemeye başladı; ve (İsus) onu validesine teslim eyledi.
16 Cümlesinin üzerine daği korku gelib, Allah’a hamd ederek, “Aramızda bir böyük peygamber zuhur etmiş, ve Allah kendi kavmını ziyaret eylemiş dir,” dediler.
17 Ve onun hakkında bu haber bütün Yehudistan’da ve cümle etraf mahallerde yayıldı.
18 Ve İoannis’e kendi şagirdleri bu şeylerin cümlesini nakl etmeleriyle, İoannis şagirdlerinden iki kişi çağırıp, ol gelecek kimse sen misin? Yoksa başka bir kimseye mi bekleyelim? demek için İsus’un yanına gönderdi. Ol ademler daği onun yanına gelib, “Vaptis edici İoannis, ol gelecek kimse sen misin? Yoksa başka bir kimseye mi bekleyelim? demek için
20 bizi sana gönderdi,” dediler. Ve heman ol saat nice kimseleri marazları ile derdlerinden ve yaramaz ruhlardan ħelas edib
21 çok körlere görmek ihsan eyledi ve İ-

sus onlara cevap verib, “Gidiniz İoannis’e gördüğünüz ve işitdiğiniz şeyleri, yani körlerin gördüğünü, topalların yürüdüğünü, cüdamlıların paklendiğini, sağrıların işitdiğini, ölülerin kıyam ettiğini, fukaraya İncil’in vaz olunduğunu
23 nakl ediniz,” ve benim hakkımda sürçmeyen ne mübarek dir!” dedi.

24 Ve İoannis’in gönderdiği ademler gitdikden soñra, İoannis’e dair halka söylemeye başlayıb, “Çöle ne seyr etmeye çıkdınız?
25 Rüzgârdan sallanan bir kamış mı? Lakin ne görmeye çıkdınız? Zarif libaslar giyinmiş bir adem mi? İşte ziynetli libas giyinib zevk u sefada olanlar padişah se-
26 raylarında bulunurlar. Lakin ne görmeye çıkdınız? Bir peygamber mi? Beli, size derim ki peygamberden de daha büyük
27 dür. İşte ben senin yolunu önünce hazırlayacak elçimi senden ileri göndereceğim,” deyü hakkında yazılmış olan zat bu
28 dur. Zira size derim ki, “Karılardan doğanlar arasında vaptis edici İoannis’den büyük bir peygamber yok dur; lakin Allah’ın padişahlığında en küçüğü ondan büyük dür,” dedi.

29 Ve bütün kavm ile gömrükcüler bunu işitdikde, İoannis’in vaptisi ile vaptis olunmuş olmayle *Allah’ı izzetlediler. Amma Farisiler ve şeriat hocalarından olanlar onun yediyle vaptis olunmamış olmayle, Allah’ın müradını kendi

aleyhlerine olarak, redd etdiler.

31 [Ve Rabb dedi ki] İmdi bu neslin a-
demlerini kime beñzedeyim? Ve kime beñzer-
32 ler? Çarşularda oturub, ‘Size düdük
çaldık, amma raks etmeyiniz; size figan
etdik, amma ağlamadınız,’ deyü biri birine
33 çağırān çocuklara beñzer. Zira vaptis
edici İoannis geldi, ne yer ne içer, ve,
34 onda cin var,” dersiniz. İnsan Oğlu
geldi, hem yer hem içer, ve, “İşte şişbo-
ğaz ve bekri bir adem, gömrükçülerin ve
35 günahkārların dostu dur,” dersiniz. Fa-
kat hikmet cümle kendi evladları tara-
findan tasdik olundu.

36 Ve Farisilerden biri kendisi ile beraber
taam etmesini ondan reca etmekle, Farisi-
37 nin evine girib sofraya oturdu. Ve işte
ol şehrde günahkār bir karı bulunub,
onun Farisinin evinde sofrada oturduğu-
nun haberini aldıkda, bir şişe hoş raiha-
38 lı yağ getirdi; ve arkadan ayakları ya-
nında durub ağlayarak, ayaklarını göz
yaşlarıyla ıslatmaya başladı, ve ayak-
larını (başının) saçı ile silib öperek,
39 hoş raihalı yağ ile yağladı. Ve onu da-
vet eden Farisi bunu gördükde, kendi
kendine söyleyib, “Eğer bu kimse peygamber
olsa idi, kendine dokanan karının kim ve ne
makule olduğunu bilir idi, zira günah-
40 kar dır,” dedi. Ve İsus ona cevab ve-
rib, “Ey Simon, sana bir söyleyeceğim
var,” dedi; ol dağı, “Ya hoca, söyle,” dedi.

41 “Bir alacaklının iki borclusu olub,
birinin beş yüz ve ol birinin elli dinar
42 borcu var idi. Ve onların eda etmeye bir
şeyleri olmamayle, ikisine dağı bağışladı;
bu suretde onlardan hangısı onu daha

---

*(Yun.) Allah’a hakk verdiler.

43 ziyade sevecek dir? Söyle,” (dedi). Simon
dağı cevap verib, “Zann ederim ol daha zi-
yade bağışladığı kimse,” dedi; ol dağı ona,
44 “Doğru hükm verdin,” dedi. Ve karıya doğ-
ru dönüb, Simon’a dedi ki, “Bu karıyı
koruyormusun? Ben senin evine girdim,
ayaklarım için su vermedin, bu ise a-
yaklarımı göz yaşlarıyle ısladıb, [ba-
45 şının] saçıyle sildi. Sen beni öpmedin,
bu ise ben içeri gireliden beru ayakla-
46 rımı öpmekden feragat gelmedi. Sen başı-
mı zeyt yağı ile yağlamadıb, bu ise a-
yaklarımı hoş raihalı yağ ile yağladı.
47 Bu sebebden sana derim ki, günahları
çok olduğu halde afv olundu, zira
çok sevdi; lakin az afv olunan kimse az
48 sever.” Ve karıya, “Günahlarıñ afv olun-
49 du,” dedi. Ve beraber sofrada oturanlar
kendisi kendilerine, “Günahlar dağı afv eden
50 bu kim dir?” demeye başladılar. Ol dağı
karıya, “İmanıñ seni helas etdi, selametle
git,” dedi.

BAB 8.

1 Ve vakı oldu ki bundan soñra (İsus)
şehrden şehre ve köyden köye geçib Allah'
ın padişahlığını vaz ve müjde eder idi.

2 Ve on ikiler ile, yaramaz ruhlardan ve
marazlardan şifa bulmuş bazı karılar,
(yani) kendinden yedi cin çıkmış olan Mag-
3 dalını denilen Maria, ve İrodıs'ın ket-
hüdası olan Huzan'ın karısı İoanna ve
Susanna ve sair nice karılar onun ile
beraber bulunub, ona merhumeler kendi
malleri ile hizmet dañi ederler idi.

4 Ve nice şehirlerden vafır halk cem o-
lub onun yanına geldiklerinde, temsil ile
5 dedi ki, "Bir ekinci kendi ekinini ekmeye
çıktı, ve eker iken bazısı yol kenarına
düşdü; ve çiğnenmekle, hava kuşları o-
6 nu yediler. Ve bazısı kaya üzerine dü-
şüb, nemliğı olmadığından bitdiğı gibi ku-
7 rudu. Ve bazısı dikenler arasına düş-
mekle, dikenler beraber bitib onu boğ-
8 dular ve bazısı eyi toprak üzerine
düşmekle, bitib yüz kat mahsul verdi;"
bunları söyler iken, "İşidir kulakları o-
lan işitsin," deyü nida etdi.

9 Ve şagirdleri, "Aceba bu temsil ne
10 demek dir?" deyü ondan süal etdiler. Ol
dañi dedi ki, "Allah'ın padişahlığının sırr-
larını bilmek size verilmiş dir, amma gay-
rilere temsiller ile (söylenilir); ta ki ba-
kar iken görmeyeler ve işidir iken añlama-
yalar."

11 Temsil budur; "Tohum Allah'ın ke-

12 lamı dır. Ve yol kenarında olanlar ol
kimseler dir ki işitdikden soñra, iman ede-
rek helas olmasınlar deyü Şeytan gelib
13 onların kalblerinden kelamı kaldırır. Ve
kaya üzerinde olanlar ol kimseler dir ki,
işitdiklerinde kelamı şazlıkla kabul e-
derler ise de, kendilerde kök olmadığından,
bir müddet iman edib tecrübe vaktında
14 geri çekilirler. Ve dikenler arasına dü-
şenler ol kimseler dir ki, işitdikden soñra
gitdikce endişeler ile zenginlik ve ömrün
zevk u sefalarına boğularak mahsul
15 yetiştirmezler. Ve eyi yerde olanlar ol kim-
seler dir ki, kelamı eyi ve safi kalb ile
diñleyib hıfz ederek, sabr ile mahsul ve-
rirler.
16 Ve bir kimse çırağı yakdıkdan soñra
onu bir kab ile örtmez yahod yatak al-
tına komaz; amma içeri gelenler ışığı
17 görsünler deyü şemdan üzerine kor. Zira
aşikâr olmayacak gizli bir nesne yok
dur; ve bilinib meydana gelmeyecek örtü-
18 lü bir nesne yok dur. İmdi ne vechle
diñlediğimize dikkat ediniz; zira kimin var
ise, ona verilecek dir; ve kimin yok ise,
ol var zann olunan dañi kendinden alına-
cak dır.
19 Ve validesi ile karındaşları gelib, hal-
kın çokluğu sebebiyle yanına varama-
20 dılar. Ve ona, “Valideñ ile karındaşlarıñ
seni görmek istemekle, dışarıda duruyor-
21 lar,” deyerek haber verildi. Ol dañi onla-

- ra cevap verib, “Validem ve karındaşla-
rım Allah’ın kelamını diñleyib icra e-
denler dir,” dedi.
- 22 Ve günlerin birinde kendisi şagirdleri ile
beraber bir kayığa binib, onlara, “Gölün
karşı tarafına geçelim,” dedikde açıldı-
- 23 lar. Ve giderler iken kendisi uykuya var-
dı; ve göl üzerine bir bora enmekle, (ka-
yık) dolmakda ve kendiler tehlikede idiler.
- 24 Ve yanına gelib onu uyandırarak, “Ya
hoca, ya hoca, helak oluyoruz,” dedi-
ler; ol dañi kalkıb, rüzgârı ve suyun
dalgalarını azarladıkda, dinmeleriyle li-
- 25 manlık oldu. Ve onlara, “İmanınız nerede
dir?” dedi; onlar dañi korkub teaccüb
ederek biri birine, “Aceba bu kim dir ki,
rüzgârlara ve suya dañi emr etmesiyle,
ona itaat ederler?” dediler.
- 26 Ve kayık ile Galilaia’nın karşısında
27 vakı Gadarılar’ın diyarına vardılar. Ve
karaya çıkdıkda ol şehrden, hayli zaman-
dan beru deruninde cinler bulunmayle
esvab giymeyib evde değıl, ancak mezar-
lıklarda oturan bir adem ona rast geldi.
- 28 Ve İsus’u gördükde, feryad ederek ö-
nüne düşdü; ve yüksek sesle, “Ya Al-
lah Taala’nın Oğılu İsus, benim ile
senin ne işin var? Sana yalvarırım ki ba-
- 29 bana azab etmeyesin,” dedi. Zira napak ruha,
ol ademden çıkmasını emr etmiş idi; çün-
ki onu hayli vakıtdan beru zabt etmiş
olmayle, ol adem zincirler ve bukağılar

ile bağlı olarak hıfz olunur idi ise de,
bağları kırıp cin tarafından çöllere
30 gönderilir idi. Ve İsus ona, “Senin ismin
ne dir?” deyü süal etdikde, “Legeon dur,”
dedi; zira derunine çok cinler girmiş idi.
31 Ve kendilere girdaba gitmeyi emr etmemesini
32 ondan reca ederler idi. Ve orada, dağda
otların vafir bir donuz sürüsü bu-
lunmayle, onların içine girmelerine izn
vermesini ondan reca etmeleri üzerine izn
33 verdi. Ve cinler ol ademden çıkıp do-
nuzlara girmekle, ol sürü uçurumdan
34 aşığı kendilerini göle atıp boğuldu. Ve
(onları) otladanlar bu vakıayı gördükde,
kaçıp şehrde ve çiftliklerde haber ver-
35 diler. (Ehali) dağı vakıayı görmeye ı-
kıp, İsus’un yanına gelerek, derunin-
den cinler ıkmiş olan ademi giyinmiş ve
akıllanmış olarak İsus’un ayakları
yanında oturur bulmayle korkdular.
36 Ve (vakıayı) görmüş olanlar dağı cinli-
nin nasıl helas bulduğunu onlara nakl
37 etdiler. Ve Gadarılar’ın civar bulunan
mahallerinin cümle ehali si ziyadesiyle
korkmuş olmalarıyle, yanlarından gitme-
sini ondan reca etdiler; ol dağı kayığa
38 girib geri döndü. Ve deruninden cinler
ıkmiş olan adem beraber bulunmaklı-
đını ondan reca eyledi ise de, İsus onu
39 salı verib, “Eviñe dön, ve Allah’ın sana
etdiği şeyleri nakl eyle,” dedi; ol dağı gidib
bütün şehrde İsus’u kendine etdiğini

ilan eder idi.

40 Ve İsus geri döndükde, halk onu ka-
bul etdi, zira cümlesi onu bekleyor

41 idi. Ve işte sinagog reisi olan İaeiros is-
minde bir adem gelib İsus'un ayakla-
rına kapanarak, evine gelmesini reca eyle-

42 di. Zira takriben on iki yaşında biricik
bir kız olub mezküre ölmek üzre idi;
ol daği gider iken halk onu sıkışdırı-
yor idi.

43 Ve on iki seneden beru kan akmasına
mübtela olarak, bütün malini hekimlere
sarf etmiş ise de, hiç birinden şifa bu-

44 lamamış bir karı, Arkadan yaklaşıb,
esvabının eteğine dokandı; ve der akab o-
nun kanının akması kesildi. Ve İsus,

45 "Bana dokanan kimdir?" dediğinde, cümlesi
inkār etmekle, Petros ve onun ile beraber
olanlar, "Ya hoca, kalabalık seni basıb
sıkışdırır iken, 'Bana dokanan kim dir?'

46 deyior mu sun," dediler. Amma İsus,
"Bana bir kimse dokandı, zira benden kuv-

47 vet çıktığımı añladım," dedi. İmdi karı
gizlenemediğini gördükde, titreyerek gelib
huzuruna düşüb, bütün halkın önün-

48 de ona ne sebebden dokandığını, ve nasıl
anide şifa bulduğunu nakl etdi. Ol
daği mezküreye, "Cesaretlen, kızım, ima-
nıñ seni helas eyledi, selametle git," dedi.

49 O daha söyler iken, sinagog reisinin e-
vinden bir adem gelib, ona, "Kızıñ öldü,
50 hocaya zahmet verme," dedi. Ve İsus

bunu işitdikde, ona cevab verib, “Kork-
ma, ancak iman eyle, o helas bulur,” de-
51 di. Ve eve girdikde, Petros ile İakovos
ve İoannis’dan, ve kızın pederi ile valide-
sinden mada kimseyi içeri girmeye brakma-
52 dı. Ve cümlesi kız için ağlayıp dö-
ğünmekde iken, “Ağlamayınız, ölmedi, an-
53 cak uyuyor,” dedi. Ve onlar ölmüş ol-
54 duğunu bilmekle, onu zevklendiler. La-
kin cümlesini dışarıya çıkarıb mezku-
renin elini tutub, “Ey kız kalk,” deyü
55 çağırdı. Ve onun ruhu geri dönmekle,
anide ayağa kalkdı, ve (İsus) ona yemek
56 verilmesini emr etdi. Ve mezkürenin vali-
deyni hayran oldular; ol daği, “Bu vakıa-
yı kimseye söylemeyesiniz,” deyü onlara
tenbih etdi.

BAB 9.

1 Ve on iki şagirdini bir yere cem edib,
onlara cümle cinler üzerine, ve maraz-
ların defi için kuvvet ve kudret vere-
2 rek, onları Allah’ın padişahlığını vaz
3 edib hastalara şifa vermeye gönderdi. Ve
onlara, “Yol için bir şey almayınız, ne
deynek, ne dağarcık, ne ekmek, ne akçe, ne
4 de ikişer entariniz olsun. Ve her hangı eve
girerseniz, orada kalıb, oradan çıkınız.
5 Ve sizi her kim kabul etmez ise, ol şehr-
den çıkdığınızda, aleyhlerine şahadet ol-
mak için, ayaklarımızdan tozu bile

6 silkiniz,” dedi. Onlar dağı çıkıp her yerde incili vaz ederek, ve (hastalara) şifa vererek, köyden köye geçerler idi.

7 Ve ruh başı olan İrodıs onun yedile icra olunan şeylerin cümlesini işitdikde, şübhe etdi; zira bazı kimseler,

8 “İoannis ölülerden kıyam etmiş dir,” Ve bazıları, “İlia zuhur etmiş dir,” bazıları dağı, “Kadim peygamberlerden biri kıyam etmiş dir,” derler idi. Ve İrodıs, “Ben İoannis’in başını kesdirdim, ve bu kimse kim dir ki, ben onun hakkında böyle şeyler işidiyorum?” deyerek onu görmek ister idi.

10 Ve resuller (İsus’a) geri dönüb, icra ettikleri cümle şeyleri ona nakl etdiler; ol dağı onları alıb, tenhace Vıthsaidada denilen şehrin bir beyaban mahaline çekildi. Halk dağı bunu bilmekle onun ardı sıra gitdiler; ve onları kabul edib onlara Allah’ın padişahlığı hakkında söyleyerek, şifaya muhtac olanlara şifa verir idi.

12 Ve gün enmeye başladıkda, on ikiler onun yanına gelib, “Halkı salıver ki etrafda bulunan köyler ile çiftliklere varıb konalar, ve yeyecek bulalar, zira burada beyaban yerde iz,” dediler. Ol dağı, “Siz onlara taam veriniz,” dedi; onlar dağı, “Bizim beş ekmek ile iki balıktan ziyade bir şeyimiz yok dur, meğer gidib bu kavmin cümlesine yeyecek satun alalım,” dediler. Zira beş bin kadar adem

var idi; ol dağı şagirdlerine, “Onları el-
lişer ellişer olarak, bölük bölük otur-
15 dunuz,” dedi. Ve onlar öyle edib cümle-
16 sini oturtdular. Ve kendisi beş ekmek ile
iki balığı alıb, köye doğru nazar ederek,
zerlerinbe bereket duası okudu, ve pa-
releyib ĥalkın önüne komak içün şagird-
17 lerine verdi. Ve cümlesi yeyib doydular;
ve on iki küfe dolusu fazla dolusu o-
larak kaldırıldı.

18 Ve kendisi yalnızca dua eder iken,
“şagirdleri de beraber buldukları hal-
de, ĥalkın dediğine göre ben kim im?” deyü
19 onlara sal eyledi. Onlar dağı cevap
verib, “(Bazılar) vaptis edici İoannis,
ve sairler, İlia, başkaları da, kadim
peygamberlerden bir kıyam etmiş dir (de-
20 yorlar),” dediler. Ol dağı onlara, “Ya si-
zin dediğinize göre ben kim im?” dedi; ve
Petros cevap verib, “Sen Allah’ın Hris-
21 tos’u sun,” dedi. Ol dağı onlara, “Bunu
kimseye söylemeyesiniz,” deyü sıkıca ten-
22 bih edib, İnsan Oğlu çok elem çekmek,
ve iĥtiyarlar ile baş kahinler ve ülema
tarafından redd edilib ldrlmek, ve
nc günde kıyam etmek gerek dir,”
dedi.

23 Ve cümlesine, “Eğer bir kimse ardım-
ca gelmek isterse, nefsinin terk ederek,
staurosunu her gün kaldırıp ardım sı-
24 ra gelsin. Zira her kim canını kurtarmak
isterse, onu zai edecek; ve her kim ca-

nını benim için zai ederse, onu kutra-
25 cak dır. Çünkü bir adem bütün dünya-
yı kazandı da, kendini zai yahod ziya-
26 na giriftar ederse, ne faide görür? Zira
her kim benden ve benim sözlerimden dolayı
utanırsa, insan Oğlu dahi kendisinin ve
Pederin ve mukaddes meleklerin celali ile
geldiği zaman ondan dolayı utanacak dır.
27 Ve hakikaten size derim ki, burada hazır
olanlardan bazısı var ki Allah'ın padi-
şahlığını görünceyedek asla ölüm tat-
mayacak dır,” dedi.
28 Ve bu kelamdan sekiz gün kadar sonra,
Petros ile İoannis'i ve İakovos'u bera-
ber alıp dua etmek için dağa çıktı.
29 Ve kendisi dua eder iken, yüzünün heyeti
tebdil olarak, esvabı beyaz ve parlak
30 oldu. Ve işte iki adem, yani Moisi ve
31 İlia onun ile söyleşirler idi. Bunlar
celal ile görünüb, İerusalım'de vuku
bulacak intikalı hakkında söyleyorlar
32 idi. Ve Petros ve onun ile beraber bu-
lunanları uyku basmış olmayle, uyan-
dıklarında onun celalini ve beraber du-
33 ran iki ademi gördüler. Ve onlar ondan
ayrılmak üzere iken, Petros ne söylediğini
bilmeyerek, İsus'a, “Ya hoca, burada
bulunmaklığımız eyi dir; ve biri senin, ve
biri de Moisi ve biri de İlia için o-
34 larak, üç hayme yapalım,” dedi. Ve o
bunu söylemekte iken, bir bulut gelib
onları gölgesi altına aldı; ve onlar bu-

luta girdiklerinde, (şagirdler) korkdular.
35 Ve bulutdan, “Sevgülü Oğlum bu dur,
36 onu diñleyiniz,” deyen bir seda geldi. Ve bu
seda oldukda, İsus yalnız bulun-
du; onlar dañi süküt edib gördükleri
şeylerden ol günlerde kimseye bir şey ha-
her vermediler.
37 Ve ertesi gün dağdan endiklerinde, hayli
38 cemaat onu karşılayıb, işte cemaatdan
bir adem feryad ederek, “Ya hoca, sana
yalvarırım, oğluma nazar kıl, zira bir
39 tanem dir. Ve işte onu bir ruh tutub
ansızın bağırarak ve köpürderek sarsıb
40 ezdikden soñra güc ile ayrılır. Ve onu
çıkarmalarını senin şagirdlerinden reca
41 etdim ise de, kadir olmadılar,” dedi.
Ve İsus cevap verib, “Ey imansız ve ters
nesl, ne vakte kadar sizin yanınızda olub
size tehammül edeyim? Oğluñu buraya
42 getir,” dedi. Ve o daha yanına gelir iken,
cin onu yere çarpıb, şiddetle sarsdı;
amma İsus napak ruhu azarlayarak,
çocuğa şifa verib, onu pederine teslim
43 etdi. Ve cümlesi Allah’ın azametine hay-
ran kaldılar.
Ve cümlesi İsus’un etdiği şeylerin
hepisine teaccüb eder iken, şagirdlerine,
44 “Siz bu sözleri kulaklarınıza koyunuz;
zira insan Oğlu ademlerin eline teslim o-
45 lunacak dır,” dedi. Onlar dañi bu sö-
zü añlamadılar, ve fehm etmemeleri için
onlardan gizlenmiş idi; ve bu sözü ondan

süal etmeye korkdular.

46 Ve kendilerden hangısı büyük olacağı
47 mübahesesi aralarına girmiş idi. İsus
daği kalblerinin efkârını bilmekle, bir
çocuk alıb kendi yanında durdurdu.

48 Ve onlara, “Her kim bu çocuğu benim
ismim için kabul ederse, beni kabul et-
miş olur, ve her kim beni kabul ederse,
beni göndereni kabul etmiş olur; zira
cümlelizden en küçük bulunan, bö-
yük olacak dır,” dedi.

49 Ve İoannis cevap verib, “Ya hoca,
senin ismin ile cinleri çıkaran bir kimse
gördük, ve bizim ile beraber (senin) ardın-
50 ca gelmediği için onu men etdik,” dedi. Ve
İsus ona (cevab verib), “Men etmeyiniz,
zira bize karşı olmayan bizim tarafı-
mızdan dır,” dedi.

51 Ve vakı oldu ki, onun yokarı çıkma-
sının günleri tamam olmak üzre iken, Ye-
rusalim’e gitmeye kaviyen yüz tutub,
52 önünden haberciler gönderdi; onlar daği
gidib ona tedarik görmek üzre Samerialı-
53 ların bir köyüne girdiler. Ve yüzü Ye-
rusalim’e gitmeye çevrilmiş olduğundan,
54 onu kabul etmediler. Ve onun şagirdleri
İakovos ile İoannis bunu gördükde,
“Yarabb, ister misin ki heman İlia’nın
etdiği gibi gökden ateş enib onları telef et-
55 mesini emr edelim?” dediler. Ol daği dönüb
onları tazir ederek, “Siz makule ruh-
56 dan olduğunuzu bilmezsiniz; zira insan

Oğlu ademlerin canlarını helak değil,
ancak ĥelas etmek içun geldi,” dedi; anden
soğra başka bir koye gitdiler.

- 57 Ve yolda giderler iken, bir ona, “Ya
Rabb, her nereye gider isen, ardın sıra ge-
58 lirim,” dedi. İsus daği ona, “Tilkilerin in-
leri ve hava kuşlarının yuvaları var,
lakin insan Oğlunun başını koyacak
yeri yok dur,” dedi.
- 59 Ve bir gayrisine, “Ardım sıra gel,” dedi;
Ol daği, “Ya Rabb, bana izn ver, evvela
60 gidib pederimi defn edeyim,” dedi. İsus da-
đi ona, “Brak, ller kendi ölülerini defn
etsinler, sen ise gidib Allah’ın padişah-
lığını vaz eyle,” dedi.
- 61 Ve bir başkası daği “Ya Rabb, senin
ardın sıra gelirim, lakin evvela bana izn
62 ver, ev ĥalkım ile veda edeyim,” dedi. Am-
ma İsus ona, “Elini saban üzerine ko-
yub da geriye napak hiç bir kimse Allah’
ın padişahlığına münasib değil dir,” dedi.

BAB 10.

- 1 Ve bu şeylerden soğra, Rabb başka yet-
miş kimse daha tain edib, varacağı her
şehre ve mahale onları kendi önünce iki-
2 şer ikişer gönderdi. Ve onlara dedi ki,
“Gerçi biçin çok, amma işciler az dır;
imdi biçin Sahibine kendi biinine işciler
3 göndermesi içun niyaz ediniz. Gidiniz, işte
ben sizi Kuzular gibi, kurdlar arasına

4 gönderiyorum; kese, ya dağarcık yahod
ayak kablari taşımayınız; ve yolda bir
5 kimseye selam vermeyiniz. Ve her hangi eve
girerseniz, evvela, 'Bu eve selam olsun,'
6 deyiniz; ve eğer orada selama müstahakk
kimse var ise, selamınız onun üzerinde
kalacak dır; yok ise size geri döne-
7 cek dir. Ve ol evde kalıb, bulunan
şeylerinden yeyib içiniz, zira işci kendi
ücretine müstahakkk dır; evden eve göç-
8 meyiniz. Ve her hangi şehre girerseniz on-
lar daği sizi kabul etdikleri halde, önü-
9 nüzeye konulan şeyleri yeyiniz; ve içinde
bulunan hastalara şifa verib, onlara,
'Allah'ın padişahlığı size yaklaşmış dır,'
10 deyiniz. Ve her hangi şehre girerseniz, sizi
kabul etmedikleri halde, caddelerine çı-
11 kıb, 'Sizin şehrinizden bize yapışan tozu
bile sileriz; lakin bunu biliniz ki, Al-
lah'ın padişahlığı size yaklaşmış dır,' de-
12 yiniz. Size derim ki, ol günde Sodoma'nın
hali ol şehrin halinden ehven olacak dır.
13 vay sana, ey Horazin, vay sana, ey Vıth-
saida; zira eğer sizde icra kılınan mü-
cüziler Turos ve Sidonda olmuş olsa idi,
çokdan çul ve gülde oturub tevbe e-
14 derler idi. Lakin mahşer gününde Turos ve
Sidon'un hali sizin halinizden ehven ola-
15 cak dır. Ve sen, ta köyedek yücelenmiş
olan Kapernaum, cehenneme kadar endiri-
16 leceksin. Sizi diñleyen beni diñlemiş olur,
ve sizi redd eden beni redd etmiş olur, ve

- beni redd eden beni göndereni redd etmiş olur.”
- 17 Ve ol yetmişler şazlık ile geri dönüb,
“Ya rabb, cinler bile senin ismin ile bize
18 itaat ediyor,” dediler. Ol daği onlara,
“Şeytanın gökden yıldırım gibi düşdüğü-
19 nü gördüm. İşte size yılanlar ile ak-
reblere üzerine, ve düşmenin bütün kuv-
veti üzerine basmaya kudret veririm; ve
size hiç bir şey zarar vermeyecek dir.
20 Amma buna, yani cinlerin size itaat
etdiklerine sevinmeyiniz, lakin isimlerinizin
göklerde kayd olunduğuna sevininiz,” dedi.
21 Ol saat İsus ruhunda mesrur o-
lub, “Ey büyük ve yerin Sahibi Peder,
Sana şükr ederim ki bu nesnelere alimler
ile ariflerden gizli tutub onları ma-
sumlara beyan eyledin; beli, ey Peder,
22 zira indiñde böyle hoş göründü. Pederim-
den her şey bana teslim olundu; ve O-
ğulun kim idiğini Pederden gayri kimse
bilmeyib, Pederin daği kim idiğini Oğul-
dan ve Oğulun onu beyan etmesini mü-
rad etdiği kimseden gayrisi bilmez,” dedi.
23 Ve şagirdlere dönüb, “Ne mübarek dir
24 gördüğünüz şeyleri gören gözler; zira
size derim ki, çok peygamberler ile padi-
şahlar gördüğünüz şeyleri görmek iste-
diler, lakin görmediler; ve işitdiğiniz şeyle-
ri işitmek (istediler), lakin işitmediler,” de-
yü tenhace söyledi.
25 Ve işte şeriat hocalarından biri kal-
kub onu tecrübe etmek üzere, “Ya hoca,

ebedi hayata varis olmak için ne ya-
26 payım?” dedi. Ol dağı ona, “Şeriatda ne
27 yazılmış dır? Nasıl okursun?” dedi. Ol
dağı cevap verib, “Allah’ın olan Rabbi
bütün kalbiñden ve bütün canıñdan ve
bütün kuvvetiñden ve bütün aklıñdan,
28 konşuñu dağı kendin gibi sevesin,” dedi. Ol
dağı ona, “Doğru cevap verdin, bunu
29 icra eyle ve yaşayacaksın,” dedi. O ise
kendini tebrir etmek istemekle, İsus’a,
30 “Ya konşum kim dir?” dedi. Ve İsus
cevab verib dedi ki, “Bir adem Yerusa-
limden İeriho’ya ener iken, hırsızlar eline
düşdü; ve onlar onu soyub yaraladık-
31 dan soñra yarı ölmüş bragıb gitdiler. Ve
rast gele ol yoldan bir kahin ener iken,
onu gördükde, ol bir taraftan geçib git-
32 di. Kezalik ol mahale bir Leuili dağı gelmek-
le, varıb onu görünce ol bir taraftan ge-
33 çib gitdi. Lakin bir Samareialı yola gider
iken, bulunduğu yere gelib onu gördükde
34 acıdı; ve yanına gelib, yaralarına zeyt
yağı ile şarab dökerek onları sardı, ve
onu kendi hayvanına bindirerek, bir hana
35 götürüb ona mukayyed oldu. Ve ertesi
gün yola gitmek üzere iken, iki dinar çı-
karıb hancıya vererek, “Buna mukayyed
ol, ve ziyade her ne harc edersen, ben
tekrar geldiğimde sana eda ederim,” dedi.
36 İmdi sana bu üçden hangısı hırsızların
eline düşenin konşusu olmuş görünür?
37 ol dağı,” Ona merhamet eden,” dedi; İsus

dağı ona, “Git, sen de böyle yap,” dedi.
38 Ve onlar yolda gider iken, kendisi bir
köye girib Martha nam bir karı onu evine
39 kabul etdi. Ve bunun Maria isminde bir
kız karındaşı olub, merkume İsus’un
ayakları yanında oturub kelamını diñ-
40 leyor idi. Martha ise çok ıızmetden dola-
yı telaşda bulunmayle, yanına gelib,
“Ya Rabb kız karındaşım beni yalnız
ııznet etmeye brakdığını vazife edinmez
mi sin? İmdi ona söyle, bana yardım etsin,”
41 dedi. Ve İsus ona cevab verib, “Ey
Martha, ey Martha, çok şeyler için endiše
42 edib bihuzur olursun; lakin lazım o-
lan şey bir dir, ve Maria kendinden alın-
mayacak ol eyi hisseyi seçmiş dir,” dedi.

BAB 11.

1 Ve vakı oldu ki bir mahalde olub
dua etmekte iken, feragat etdiğinde, şa-
şagirdlerinden biri ona, “Ya Rabb, İoannis
kendi şagirdlerine yretdiği gibi, sen dağı
2 bize dua etmeyi yret,” dedi. Ol dağı on-
lara, “Dua etdiğiniz zaman, ‘Ey göklerde
olan Pederimiz; ismiñ mukaddes olsun;
padişahlıđıñ gelsin; iradetiñ gökde oldu-
đu gibi yer üzerinde dağı icra olunsun;
3 her günki ekmeğimizi gün be gün bize ver;
4 ve günahlarımızı bize bağışla çünki
biz dağı bize her borclu olana bağışla-
rız; ve bizi iğvaya getirme, lakin bizi ya-

ramzdan kurtar,' deyiniz," dedi.

5 Ve onlara dedi ki, "Sizden kimin bir dos-
du olur da gece yarısında yanına
varıb, 'Dostum, bana üç ekmek ödünc
6 ver; zira bana yoldan bir dostum gelib,
onun önüne koyacak bir şeyim yok dur,'
7 desin de ol daği içeriden cevap verib,
'Bana zahmet verme; artık kapu kapanmış.
Çocuklarım daği benim ile yatakda dır,
8 kalkıb sana veremem,' desin. Size derim ki,
dostu olduğu için kalkıb ona vermez
ise de, yine onun tacizi sebebiyle kalkıb
9 ona lazım olduğu kadar verecek dir. Ben
daği size derim ki, dileyiniz, ve size veri-
lecek; arayınız, ve bulacaksınız; ka-
puyu çalınız ve size açılacak dır.

10 Zira her dileyen alır, ve arayan bulur,
11 ve kapuyu çalana açılacak dır. Ve
sizden hangı peder var ki, oğlu ekmek di-
lediğinde, ona taş vere? Yağod balık (di-
12 lediğinde), ona balık yerine yılan vere? Ve
yağod yumurta dilediğinde ona akreb ve-
13 re? İmdi siz kötü olduğunuz halde,
evladlarınıza eyi bahşişler vermeyi bilir
iseniz, semavi Pederiniz kendinden dileyenlere
ne kadar ziyade Ruh ül Kudsu vere-
cek dir!"

14 Ve dilsiz bir cin çıkardığında, cin
çıkıldıktan soñra dilsiz kimse söyledi, halk
15 daği teaccüb etdiler. Amma onlardan
bazıları, "Cinleri cinlerin reisi Veelze-
16 vul vasıtasıyla çıkarıyor," dediler. Ba-

zıları daği tecrübe etmek için, gökden
17 bir alamet ondan talep etdiler. Ol daği
onların efkârını bilmekle, onlara dedi ki,
“Kendi aleyhine muhalefet üzere olan her
hükümet ıharab olur, ve kendi aleyhine
(muhalefet üzere) bulunan ev yıkılır.
18 Ve eğer Şeytan kendi aleyhine muhalefet
üzre olmuş ise, onun padişahlığı nasıl
baki kalacak dır? Çünkü benim hakkımda ,
cinleri Veelzevul vasıtasıyla çıkarı-
19 yor,” deyorsunuz. Ve eğer ben cinleri
Veelzevul vasıtasıyla çıkarıyorsam, si-
zin oğullarımız kimin vasıtasıyla çıka-
rılır? Bunun için sizin hakimleriniz
20 onlar olacak dır. Lakin eğer ben cinleri
Allah’ın parmağıyla çıkarırsam, elbette
Allah’ın padişahlığı size yetişmiş dir.
21 Kuvvetli ve silahlanmış bir kimse kendi
konağını beklediği zeman, eşyası selametde
22 olur. Amma ondan kuvvetlisi onun üye-
rine gelib onu yenerse, itimad etdiği cüm-
le silahlarını alıb, onun yağmasını
23 taksim eder. Benim ile olmayan bana zıdd
dır; ve benim ile devşirmeyen dağıdır.
24 Napak ruh bir ademden çıkdığı zeman
korak yerlerden geçib rahat arar, ve bu-
lamadığında, “Çıkdığım evime döneyim, der.
25 Ve geldiğinde (onu) süprülmüş ve do-
26 nanmış bulmayle, “Gidib beraberince kendi-
sinden daha kötü yedi başka ruh alır, ve
girib orada sakin olurlar, ve ol ademin
sonu ibtidasından bedter olur.

- 27 Ve o bunu söyler iken, halkdan bir ka-
rı yüksek sesle ona, “Ne mutlu seni
taşıyan rahme ve emdiğin memelere,” dedi.
- 28 Ol daği, “Daha ziyade ne mutlu Allah’
ın kalamını diñleyib hıfz edenlere,” dedi.
- 29 Ve çok halk (onun yanına) cem ol-
dukda, söylemeye başlayıb, “Bu nesl ya-
ramaz olduğundan alamet taleb eder,
amma ona İona peygamberin alametinden
- 30 gayri bir alamet verilmeyecek dir. Zira
İona Ninevi ehalisine alamet olduğu gibi,
İnsan Oğlu daği bu nesle öyle olacak
- 31 dır. Kible melikesi mahşer (günün) de
bu neslin ademleri ile beraber kalkıb aleyhle-
rine hükm edecek dir; çünkü o Solomon’un
hikmetini diñlemek için yerin uclarından
geldi; ve işte bu mahalde Solomon’dan da-
- 32 ha büyüğü var. Ninevi ademleri mahşer
(günün) de bu nesl ile kalkıb aleyhine
hükm edecek dir; çünkü onlar İona’nın
vazı ile tevbeye geldiler; ve işte burada
İona’dan daha büyüğü var.
- 33 Bir kimse çırağı yakıb, gizliye gizliye yağod
bile altına değil, ancak içeri girenlerin
ışığı görmeleri için şemdan üzerine kor.
- 34 Cesedin çırağı gözdür; imdi eğer gözün
saf ise bütün cesediñ daği münevver
olur; lakin eğer fena ise cesediñ daği
- 35 karanlık olur. İmdi sakın, sende olan
36 nur karanlık olmaya. Ve eğer bütün
cesediñ münevver olub hiç bir karanlık
tarafı yok ise çırağın kendi ziyasıyle

seni tenvir kıldığı gibi, hepsi münevver olur,” dedi.

- 37 Ve o söyler iken, bir Farisi kendisi ile
beraber taam etmesini ondan reca etmekle,
38 girib sofraya oturdu. Ol Farisi daği
taamdan evvel onun yaykanmadığını gör-
39 dükde teaccüb etdi. Rabb daği ona dedi
ki, “Hala siz, Farisiler, kâsenin ve tepsi-
nin dışını temizlersiniz, amma içiniz zulm
40 ve fışk ile dolu dur. Ey akılsızlar,
dışını yapan içini daği yapmadı mı?
41 Lakin bulunan şeylerden sadaka veriniz,
42 ve işte size her şey pak olur. Amma vay
size, ey Farisiler! Zira nane ile sedef o-
tunun ve her nev sebzenin üçrünü ve-
rirsiniz, amma hakkı ve Allah’ın muhab-
betini ihmal edersiniz; bunları icra et-
43 meli, onları daği brakmamalı idiniz. Vay
size, ey Farisiler! Zira sinagoglarda baş
kürsüyü ve çarşularda selamlanmayı
44 seversiniz. Vay size, ey mürai ülema ile
Farisiler! Zira ademler bilmeyerek üzer-
lerinde gezdikleri belli olmayan mezarlar
gibi siniz.”
45 Ve şeriat hocalarından bir ona cevab
verib, “Ya hoca, bunları söylemekle bize
46 daği sitem ediyorsun,” dedi. Ol daği dedi
ki, “Vay size daği, ey şeriat hocaları!
Zira ademlere taşıması güc yükler
yükledib, kendiniz parmaklarınızın biri
47 ile ol yüklere dokanmazsınız. Vay size!
Zira babalarınızın katl etdikleri peygam-

48 berlerin türbelerini bina edersiniz. Ve
böylece babalarınızın amellerine şahadet
ederek rıza verirsiniz; zira onlar katl et-
diler, siz daği türbelerini bina edersiniz.”

49 Bunun için Allah’ın hikmeti daği dedi
ki, “Onlara peygamberler ve resuller gön-
dereceğim, ve onlardan bazısını katl e-
50 dib bazısına teaddi edecekler; ta ki
dünyanın kurulmasından beru cüm-
le peygamberlerin dökülmüş olan kanı,
51 Avel’in kanından ta mezbah ile heykelin
arasında katl olunan Zaharia’nın kanı-
na dek, bu neslden taleb olunacak dır.

52 Vay size, ey şeriat hocaları! Zira ilmin
anahtarını kaldırdınız, kendiniz girmeyib,
girenleri daği men etdiniz.”

53 Ve onlara bu nesnelere söyler iken, ü-
lema ve Farisiler fırsat beklemeyib onun
aleyhinde şikâyet etmek için ağzından bir
54 şey kapmaya çalışmakta olarak, hiddet-
lenib gayetle çok şeyler hakkında ağzını
aramaya başladılar.

BAB 12.

1 Bu esnade, biri birini basar derecede
on binlerce halk cem olmayla, şagirdle-
rin söylemeye başlayıb, “Evvela kendinizi
Farisilerin mayasından, yani mürailikden
2 sakınınız. Aşikâr olmayacak örtülü,
ve bilinmeyecek gizli bir şey yok dur.

3 Onun için karanlıkda her dediğiniz şey

aydınlıkda işidilib, h̄alvetlerde kulağa
söylediğiniz şey damlarda nida olunacak
4 dır. Lakin, ey dostlarım, size derim ki,
cesedi öldürüb ondan soñra ziyade bir
şey yapmaya kadir olmayan kimselerden
5 korkmayınız. Lakin kimden korkacağınızı
size göstereyim; öldürdükden soñra ce-
henneme atmaya kudreti olandan korku-
nuz; beli, size derim ki, ondan korkunuz.
6 Beş serçe iki pula satılmaz mı? Onlar-
dan biri bile Allah'ın indinde unutul-
7 muş değil dir. Lakin sizin başınızın kıl-
larının cümlesi bile sayılı dır; imdi
korkmayınız, siz çok serçelerden üstün
8 siniz. Ve size derim ki, her kim ademlerin
huzurunda beni ikrar ederse, insan Oğ-
lu dağı onu Allah'ın meleklerinin huzu-
9 runda ikrar edecek dir. Lakin ademlerin
huzurunda beni inkār eden, Allah'ın
meleklerinin huzurunda inkār olunacak
10 dır. Ve her kim insan Oğlunun aleyhine
bir söz söylerse, ona afv olunur; amma
Ruh ül Kuds aleyhine küfr edene afv
11 olunmaz. Ve sizi sinagoglara ve reisler
ile hükmdarlar huzuruna celb etdikleri
vakıt, nasıl yahod ne cevab verelim, ya
12 ne söyleyelim, deyü endişe etmeyiniz. Zira
Ruh ül Kuds size söylenmesi vacib o-
lan nesnelere ol saat öyredecek dir,” dedi.,
13 Ve halkdan biri ona, “Ya hoca, karın-
daşıma söyle, mirası benim ile taksim et-
14 sin,” dedi. Ol dağı ona “Ey adem, üzeri-

nize kim beni kadı ya kassam tayin etdi?”
15 dedi. Ve onlara, “Bakınız ve tamakārılık-
dan sakınınız, zira bir kimsenin ömrü va-
riyetinin artmasına bağlı değil dir,” dedi.
16 Ve onlara bir temsil söyleyib dedi ki, “Bir
zengin ademin tarlası çok mahsul vermiş
17 olmayle, o kendi kendine dūřünüb, ‘Ne
yapayım?’ zira mahsullarımı cem ede-
18 cek yerim yok dur,” dedi. Anden soñra,
“şöyle yapayım, anbarlarımı yıkıb, da-
ha büyüklerini bina edeyim, ve cümle
mahsulat ile malimi orada cem edib,
19 canıma, ‘Ey can, çok yıllar için
cem olunmuş çok maliñ var dır; rahat
20 eyle, ye, iç ,sefa sür,’ deyeyim,” dedi. Am-
ma Allah ona, “Ey akılsız, bu gece
senden canıñı taleb edecekler, ve hazır-
21 ladığın şeyler kimin olacak?” dedi. Nefsi
içün hazine yığıb Allah’ın indinde zen-
gin olmayan kimse böyle dir.
22 Ve şagirdlerine dedi ki, “Bu sebebden si-
ze derim ki, hayatınız için ne yeyeceği-
nizi ve vücudiniz için ne giyeceği-
23 nizi endişe etmeyiniz. Hayat taamdandan ve
24 vücud esvabdan üstün dür. Kuzgun-
lara bakınız; ne ekerler ve ne biçerler,
ve onların ne kileri ve anbarı var, yine
Allah onları besler; siz kuşlardan ne
25 kadar daha ala sınız. Ve sizden kim endi-
şe etmekle, kendi boyuna bir arşın zamm
26 etmeye kadir dir? İmdi eğer en küçük
şeye bile kadir değil iseniz, baki şeyler

27 hakkında niçün endişe edersiniz? Zambak-
lar bakınız, nice böyürler; ne çalı-
şırlar, ne de iplik bükürler, lakin size
derim ki, Solomon bile cümle daratı ile
28 onlardan biri gibi giyinmiş değil idi. Ve bu
gün mevcut olub yarın furuna atı-
lan sahra otunu Allah böyle giyindirdiği
halde, sizi daha ziyade (giyindirmez mi)?
29 Ey imanı noksan olanlar. Ve siz ne yeye-
ceğinizi yahod ne içeceğinizi aramayınız,
30 ve vesvesede olmayınız; zira bu şeylerin
cümlesini dünyanın ümmetleri arar; ve
sizin Pederiniz bunlara muhtac oldu-
31 ğunuzu bilir. Lakin Allah'ın padişah-
lığını arayınız, ve bunların cümlesi
32 dahi size ihsan olunacak dır. Ey kü-
çük sürü, korkma, zira size padişah-
33 lığı vermek Pederinize hoş göründü. Ve
variyetinizi satıp sadaka veriniz; kendile-
rinize eskimez keseler, tükenmez hazine gök-
lerde tedarik eyleyiniz; orada hırsız yak-
34 laşamaz ve güve bozamaz. Zira hazineniz
nerede ise, kalbiniz de orada olacak dır.
35 Belleriniz kuşanmış olarak, çırağınız
36 yanar bulunsun. Siz dahi efendilerinin
düğünden geri dönerek gelib kapuyu
çaldığında, anide ona kapu açmak için
muntazır bulunan ademlere beñzeyiniz.
37 Ne mübarek dir efendileri geldiği zaman
uyanık bulduğu kullar; hakikaten size
derim ki kendisi kuşanıb onları sofraya
oturdacak, ve geçib onlara hizmet ede-

38 cek dir. Ve eğer ikinci nevbette gelib böyle
bulursa ol kullar ne mübarek dir.

39 Amma malûmünüz olsun ki, eğer ev sa-
hibi hırsızın saat kaçda geleceğini bilse
40 idi, uyanık durub kendi evini deldirmez
zann etmediğiniz saatda insan Oğlu gelir.”

41 Ve Petros ona “Ya Rabb, bu temsili
bize mi, yoksa cümleye mi daği söyleyor-
42 sun?” dedi. Ve Rabb dedi ki, “İmdi efendi-
nin kendi hizmetkârları üzerine, tayinle-
rini vaktında vermek için nasb edeceği
şol sadık ve akıllı kethüda kim dir?

43 Efendisi geldiği zaman, böyle etmekte bul-
44 duğu kul ne mübarek dir. Hakikaten si-
ze derim ki, cümle variyeti üzerine onu
45 nasb edecek dir. Amma eğer ol kul kendi
kalbinde, Efendim gelmesini gecikdiriyor,
deyib de hizmetkârlar ile hıalayıkları
döymeye, ve yeyib içmeye ve serhoş olmaya
46 başlarsa, ol kulun efendisi onun me-
mul etmediği günde ve bilmediği saatda
gelerek, onu iki parça edib nasibini hain-
47 ler ile tayin edecek dir. Ve efendisinin i-
radetini bilib de tedarik görmeyen ve irade-
tine göre hareket etmeyen kul çok döyü-
48 lecek dir. Amma bilmeyerek döyülmeye
müstahakk hareketde bulunan az döyü-
lecek dir; ve her kime çok verilmiş ise,
ondan çok talep olunacak, ve kime çok
emanet verilmiş ise, ondan ziyade talep o-
lunur.

49 Ben yere ateş brakmaya geldim, ve eğer
50 hala tutuşmuş ise, ne isterim? Amma
benim vaptis olunacak bir vaptisim var;
ve tamam oluncayadek ne kadar sıkılı-
51 rım. Yere selamet mi vermeye geldim zann
edersiniz? Size derim ki, Hayr, illa mu-
52 h̄alefet. Zira bundan soñra bir evde olan
beş kişi muh̄alefet edib, üçü ikisi, ve
ikisi üçü aleyhinde bulunacak dır.
53 Peder oğul, ve oğul peder aleyhinde va-
lide kız, ve kız valide aleyhinde, kain
valide gelini, ve gelin kain validesi a-
leyhinde muh̄alefet, üzre bulunacak dır.
54 Ve hem de h̄alka, gün batı tarafından
bulut çıkdığını gördüğünüzde, ‘Yağ-
55 mur geliyor,’ dersiniz, ve böyle olur. Ve
lodos esdiğini (gördüğünüzde), ‘Sıcak o-
56 lacak,’ dersiniz, ve vakı olur. Ey mü-
railer, yerin ve göğün yüzünü fark
etmekliğı bilirsiniz de, bu vakti nice
57 fark etmezsiniz? Ve niçün kendiliğinizden
58 daği hakkı fark etmezsiniz? İmdi h̄asmiñ
ile hakime gitdiğın zeman, yolda ondan kur-
tılmaya cehd eyle, olmaya ki seni kadı-
ya sürükleyib, kadı seni memura teslim
59 ede, memur daği seni zındana koya. Sana
derim ki, son pulu daği eda etmeyince, o-
radan asla çıkmayacaksınız,” dedi.

BAB 13.

1 Ve ol vakıt bazı kimseler hazır bu-

lunub, Pilatos kanlarını kendi kur-
banları ile karıştırdığı Galilialıların
2 hakkında ona haber verdiler. Ve İsus
onlara cevap verib, “Ol Yelilealılar
böyle şeylere mübtela oldukları için
cümle Yelilealılardan ziyade günah-
3 kar mı idiler, zann eder siniz? Size derim
ki, Hıyır, lakin eğer tevbe etmezseniz, cüm-
4 leniz öyle helak olacaksınız. Yağod Si-
loam’daki kulle üzerine düşmekle öl-
düdüğü ol on sekiz kimse, İerusalım’
de sakin olan cümle ademlerden ziyade
5 kabahatlı mı idiler zann edersiniz? Size
derim ki, Hıyır, amma eğer tevbe etmezseniz,
cümleiniz öyle helak olacaksınız,” dedi.
6 Bu temsili dağı söyledi; “Bir kimsenin
kendi bağında dikilmiş bir incir ağacı ol-
mayle onda meyve aramaya geldi ise de,
7 bulmadı. Ve bağbana, ‘İşte üç sene dir
bu incir ağacında meyve aramaya geli-
yor isem de, bulamıyorum; onu kes ni-
8 çün yeri de battal ede?’ dedi. Ol dağı o-
na cevap verib, ‘Ey efendim, onu bu se-
ne dağı brak, ta ki etrafını kazıb gübre
9 koyayım. Ve eğer meyve verirse (hoş), yok
ise, anden soñra onu keseceksin,’” dedi.
10 Ve savvato günü sinagoların birinde
11 talim eder iken, işte on sekiz seneden be-
ru zaiflik ruhuna mübtela olmayle,
bükülmüş olub kendisini asla doğrult-
12 maya kadir olmayan bir karı var idi. İ-
sus dağı onu gördükde, (yanına) çağı-

rib ona, “Ey hatun, zaifliđiñden kurtul-
13 dun,” deyerek, ellerini onun üzerine ko-
dukda, mezküre der akab doğrulub, Al-
14 lah’a hamd eyledi. Ve sinagog reisi İsus’
un savvato gününde şifa verdiği için
darılarak, halka söyleyib, “İş işlemesi
caiz olan altı gün var; imdi savvato
gününde değil, amma ol günlerde gelib
15 şifa bulunuz,” dedi. İmdi Rabb ona ce-
vab verib, “Ey mürai, sizin her biriniz
savvato günü öküzünü ya merkebini
yemlikden çözüb suarmaya götürmez mi?
16 Bu ise Avraam kızı iken, işte Şeytan o-
nu on sekiz seneden beru bağlamış ol-
mayle, savvato gününde bu bağdan çö-
17 zülmesi caiz değil mi idi?” dedi. Ve bu-
nu söylediğinde, ona itiraz edenlerin cüm-
lesi utanıb bütün halk daği yediyle ic-
ra kılınan cümle celil amellerden do-
layı sevinirler idi.
18 Ol daği, “Allah’ın padişahlığı neye
19 beñzer? Ve onu neye beñzedeyim? Bir ģar-
dal danesine beñzer ki bir adem onu alıb
kendi bağçesine ekmesiyle, bitib büyük a-
ğac oldu, ve hava kuşları onun dalla-
rına konarlar idi,” dedi.
20 Yine, “Allah’ın padişahlığını neye beñ-
21 zedeyim? Maya’ya beñzer ki bunu bir ka-
rı alıb ta cümlesi mayalayıncayadek,
üç ölçek un içine gizledi,” dedi.
22 Ve şehirler ile köyleri dolaşıb talim e-
derek İerusalım’e doğru gitmekte iken,

23 bir kimse ona, “Ya Rabb, aceba h elas
24 bulanlar az mı dır?” dedi. Ol daği onla-
lara dedi ki, “Dar kapudan girmeye cehd ey-
leyiniz; zira size derim ki, çok kimseler
girmek isteyecekler, amma kadir olmaya-
25 caklar dır. Ev sahibi kalkıb kapuyu
kapadıktan soğra, siz dışarıda durub ve
kapuyu  almaya başlayıb, “Ya Rabb,
ya Rabb bize a ,” deyeceksiniz; ve o size
cevab verib, “Sizin kim ve nereden olduğu-
26 nuzu bilmem,” deyecek dir. Ol zeman, “Biz
senin huzurunda yeyib i dik, sen daği
yollarımızda talim etdin,” demeye başlaya-
27 cak sınız; ol daği, “Size derim ki, sizin kim
ve nereden olduğunuzu bilmem; benden
uzak olunuz, ey cümle hakksızlık işle-
28 leyenler,” deyecek dir. Avraam’ı İsaak’ı ve
İakov ile cümle peygamberleri Allah’ın
padişahlığında, ve kendinizi dışarıya a-
tılmış gördüğünüzde, orada ağlayış ve
29 diş kıcırdaması olacak dır. Ve gün do-
đusu ile gün batısından ve şimal ile
kible tarafından gelib, Allah’ın padişah-
30 lığında sofrada oturacaklar dır. Ve
işte evvelki olacak soğrakiler var, ve
soğraki olacak evvelkiler var dır.
31 Ol günde Farisilerden bazısı yanına
gelib ona, “Buradan  ıkıb git, zira İ-
32 rodis seni öldürmek isteyor,” dediler. Ol
daği onlara dedi ki, “Varıb ol tilkiye de-
yiniz ki, ‘İşte bu gün ve yarın cinler
 ıkarıb şifalar veririm, ve   nc 

- 33 (gün) de tamam olurum. Lakin bana bu
gün ile yarın ve ertesi (gün) gezmek
gerek dir; zira İerusalım'den dışarı bir
peygamberin helak olması mümkün değil dir.””
- 34 Ey peygamberleri öldüren ve sana gönderi-
lenleri taşıyan İerusalım, İerusa-
lım, kaç defa senin evladlarını tavuk
kendi piliclerini kanadlarının altına (top-
ladığı) gibi, toplamak istedim, amma siz
- 35 istemdiniz. İşte size eviniz viran bragı-
lır; hakikaten size derim ki, siz “Rabbin
ismi ile gelen mübarek olsun,” deyeceğiniz
vakıt gelinceyedek, beni görmeyeceksiniz.

BAB 14.

- 1 Ve savvato gününde Farisilerin mü-
teberanından birinin evine taam etmek için
2 geldiğinde, onlar onu gözetmekte idiler. Ve
3 işte önünde istiskalı bir adem var idi.
İsus cevap verib şeriat hocaları ile
Farisilere söyleyerek, “Savvato gününde
4 şifa vermek caiz mi dir?” dedi. Ve onlar
süküt etdiklerinde, onu tutub şifa ve-
5 rerek salı verdi. Ve onlara cevap verib,
“Sizden kim kendi merkebi ve ya öküzü
kuyuya düşdükte, ‘Savvato günü dür,’
6 deyerek, onu der akab çıkarmaz?” dedi. Ve
ona, bu şeylere cevap vermeye kadir ol-
madılar.
- 7 Ve davet olunanların baş sedirleri seç-
diklerini görmekte onlara bir temsil söyle-

8 yib, “Bir kimse tarafından düğüne davet
olunduğunda, baş sedirde oturma, olma-
ya ki senden müteber bir davetlisi olmay-
9 le, seni ve onu davet eden gelib sana,
‘Buna yer ver,’ dedikde, ol zaman utanarak
10 aşağıki yeri tutmaya başlayasın. Amma
davet olunduğun zaman varib aşağıki
mahalde otur ki, seni davet eden kimse gel-
diğinde sana, ‘Dostum, daha yokarı bu-
yur,’ deye; ol zaman sofrada senin ile be-
raber oturanların huzurunda sana şe-
11 ref olur. Zira her kim ki kendini yük-
seldirse alçaklanır, ve her kim ki kendini
alçakladırca yükselir,” dedi.
12 Ve onu davet edene daği dedi ki, “Öylen
ya ahşam taamı etdiğinde dostlarını ya
karındaşlarını yahod hısımlarını ya zen-
gin konşularını davet etme, olmaya ki on-
lar daği karşılık olarak seni davet etme-
13 leriyle sana mükâfat ola. Lakin ziyafet
etdiğin zaman, fakirler ve sakatlar ve to-
14 pallar ve körleri davet eyle; ve mübarek
olursun, zira onların sana mükâfat et-
meye kudreti yok dur; çünkü sana salih-
lerin kıyametinde mükâfat edilecek dir.
15 Ve sofrada beraber oturanlardan biri
bunu işitdikde, ona, Allah’ın padişahlı-
ğında ekmek yeyen ne mübarek dir,” dedi.
16 Ol daği ona dedi ki, “Bir adem büyük bir
ziyafet tertib edib nice kimseleri davet
17 eyledi. Ve ahşam taamı vaktında davet o-
lunanlara, ‘Geliniz, zira şimdi her şey

hazır dır,' demek için kulunu gönderdi.

18 Ve cümlesi birden özr dilemeye başla-
yıp, evvelkisi ona, 'Bir tarla satun al-
dım, gidib onu görmekliğim icab eder; re-
19 ca ederim, beni mazur tut,' dedi. Ve
başka biri, 'Beş çift öküz satun aldım,
ve onları tecrübe etmeye gidiyorum;
sana reca ederim, beni mazur tut,' dedi.

20 Ve başka biri, 'Ben evlendim; bu sebebden
21 gelemem,' dedi. Ve ol kul gelib efendisine
bu şeyleri haber verdi; ol zaman ev sahi-
bi gazaba gelib kuluna, 'Tez şehrin cad-
deleri ile sokaklarına çıkıb fukara ve
sakat ve topal ve körleri buraya içeri
22 getir,' dedi. Kul daği, 'Efendim, emrin
üzre icra olundu, ve daha yer var,' de-
23 di. Ve efendisi kula, 'Yollara ve çitle-
rin yanına çıkıb, içeri gelmeye ibram
24 eyle, ta ki evim dola. Zira size derim ki,
ol davet olunan ademlerden hiç biri taa-
mından tatmayacak dır,' dedi.

25 Ve onun ile bereber çok halk gitmekde
26 iken dönüb onlara dedi ki, 'Eğer bir kimse
bana gelib de kendi pederine, ve validesine,
ve karısına, ve evladlarına, ve karındaş-
larına, ve kız karındaşlarına, hem daği
kendi canına buğz etmez ise, benim
27 şagirdim olamaz. Ve her kim staurosunu
taşıyıp ardım sıra gelmezse benim şa-
28 girdim olamaz zira sizden kim bir kulle
bina etmek istediğinde, teknil etmeye lazım
olanı var mı, deyü evvela oturub mas-

29 rafı hesab etmez? Olmaya ki temel brak-
dıkdan soñra teknil etmeye kadir olma-
mayle, cümle görenler onu zevklenmeye
30 başlayıb, ‘Bu adem bina etmeye başladı,
fakat teknil etmeye kadir olmadı,’ deyeler.
31 Yañod hangı padişah başka padişah ile
cege gitmek üzre iken oturub evvela,
‘Üzerime yirmi bin nefer ile gelene karşı
on bin ile çıka bilirmiyim,’ deyü meşveret
32 etmez? Yoksa o daha uzakda iken, elçi-
33 ler gönderib sulh taleb eder. İmdi böy-
lece sizden her kim cümle variyetinden
34 vazgeçmezse, benim şagirdim olamaz. Tuz
eyi dir, amma tuz tatsızlanırsa ne ile
35 terbiye olunacak? O ne toprağa, ne de
gübreye yarar; onu dışarıya atarlar.
İşidir kulakları olan işitsin.”

BAB 15.

1 Ve cümle gömrükcüler ile günah-
karlar onu dinlemek için yanına yak-
2 laşırlar iken, Farisiler ile ülema, “Bu
kimse günahkârları kabul edib onlar ile
taam ediyor,” deyerek söylenirler idi.
3 Ol dañi onlara şu temsili söyleyib
4 dedi ki, “Sizden hangı adem yüz koyunu
alub da onlardan birini gayb etdiğinde,
doksan dokuzunu çölde bragıb ol gayb
olanı buluncaya dek onun ardınca git-
5 mez? Ve onu buldukda sevinib omuzları
6 üzerine koyarak, eve gelib ve dostları

ile konşularını yanına çağırıp, onlara,
gaib olmuş koyunumu bulduğum i-
7 çün benim ile mesrur olunuz,” der. Size
derim ki, kezalik tevbe eden bir günahkâr
içün gökde olan sevinc tevbeye muhtac
olmayan doksan dokuz salih için olan
8 sevincden ziyade olur. Yağod hangı ka-
rının on dirhem (gümüşü) olub da, bir
dirhemini gayb etdikde, çırağ yakıp evi
süpürerek onu buluncayadek dikkatle
9 aramaz? Ve bulduğunda, dost ve konşu
karıları çağırıp, “Gayb etdiğim dirhemi
bulduğum için benim ile mesrur olu-
10 nuz,” der. Size derim ki, “Kezalik tevbe eden
bir günahkâr için Allah’ın melekleri
huzurunda sevinc olur.”
11 Ve yine dedi ki, “Bir ademin iki oğlu
12 bulunub, küçüğü pederine, “Ey pe-
der, malden bana düşecek hisseyi ver,” de-
di; ol daği onlara variyetini taksim eyledi.
13 Ve çok gün geçmeksizin küçük oğlu
her şeyi devşirib bir uzak diyara gitdi;
ve orada müsrifce yaşayarak malini
14 tellef etdi. Ve her şeyi sarf etdikden soñ-
ra, ol diyarda şedid kıtlık zuhur et-
15 mekle, zaruret çekmeye başladı. Ve va-
rıp ol diyarın ehalisinden birinin hizmetine
girmekle, ol daği onu donuzlar otlatmak
16 için, kendi çiftliğine gönderdi. Ve do-
nuzların yedikleri harnublardan karnını
doyurmaya arzu eder idi ise de, ona kim-
17 se vermez idi. Amma kendine gelib dedi ki,

“Pederimin kaç ırgadlarının ekmekleri ar-
tar bile, ben ise aclıktan helak olu-
18 yorum. Kalkıb pederime varayım,” ve o-
na “Ey peder, köye ve senin huzurunda
19 günah işledim; artık senin oğlun denil-
meye layık değil im; beni senin ırgadları-
20 nın biri gibi tut,” deyeyim. Ve kalkıb pe-
derine geldi; amma daha uzak iken, pederi
onu görüb acıdı, ve seyirdib boynuna
21 sarılarak, onu öpdü. Ve oğlu ona, “Ey
peder, köye ve senin huzurunda günah
işledim, ve artık senin oğlun denilmeye la-
22 yık değil im,” dedi. Pederi daħi kullarına
söyleyib, “En ala hılatı çıkarıb ona giy-
diriniz, ve onun eline yüzük ve ayakla-
23 larına ayak kablari veriniz. Ve besli olan
buzağıyı getirib boğazlayın da yeyib
24 şaz olalım. Zira bu oğlum ölmüş idi,
dirildi; gayb olmuş idi, bulundu,” dedi;
25 ve şaz olmaya başladılar. Ve onun bö-
yük oğlu tarlada bulunmayle gelib eve
yaklaştığında raks ile çalgı sedası-
26 nı işitdi. Ve uşakların birini çağırıb,
27 “Bunlar ne dir?” deyü süal etdi. Ol
daħi ona, “Karındaşın geldi; ve pederin o-
nu sağ salim bulduğu için besli
28 buzağıyı boğazladı,” dedi. Ol daħi gü-
cenib içeri girmek istemediğinden pederi
29 dışarıya çıkıb ona reca etdi. Ol daħi
pederine cevab verib, “İşte bunca sene-
den beru sana hizmet ediyorum, ve bir
vakıt senin emrine karşı gelmedim, ve bir

kerre dostlarım ile şaz olmak için bana
30 bir oğlak bile vermedin. Amma senin ma-
lini fahişeler ile yeyen bu oğlun geldiği
zeman, ona besli buzağıyı boğazladın,”
31 dedi. Ol daği ona dedi ki, “Ey oğul, sen
daima benim ile beraber olub benim olanın
32 cümlesi senin dir. Amma şaz u mesrur
olmak vacib idi; zira bu karındaşñ öl-
müş idi, dirildi, hem gayb olmuş idi, bu-
lundu.”

BAB 16.

1 Ve şagirdlerine dedi ki, “Bir zengin ademin
bir kethüdası var idi; ve bunun aleyhin-
de, ‘Senin malini telef ediyor,’ deyü ona
2 şikāyet olundu. Ol daği onu çağırıp,
‘Senin hakkında bu işitdiğim ne dir? Ket-
hüdalığının hesabını ver, zira artık ket-
3 hüda olamazsın,’ dedi. Kethüda daği kendi
kendine dedi ki, ‘Ne yapayım? Çünkü e-
fendim kethüdalığı benden alıyor; kazma-
4 ya kadir değil im, dilenmeye utanırım. Ne
yapacağımı bilirim, ki kethüdalıktan
azl olduğum zeman beni evlerine ka-
5 bul edeler. Ve efendisine borclu olan-
ları birer birer çağırıp evvelkine, ‘E-
6 fendime ne kadar borcun var?’ dedi. Ve o,
‘Yüz vath zeytun yağı,’ dedikde, ol daği
ona, ‘Temesiyiñi al, ve oturub çabucak
7 elli yaz,’ dedi. Anden soñra digerine, ‘Se-
nin ne kadar borcun var?’ dedi; ol daği,

‘Yüz kör buğday,’ dedikde, ona, ‘Temesiyiñi
8 al, seksen yaz,’ dedi. Ve efendisi nahakk
kethüdayı akilane hareket etdiği için
medh eyledi; zira bu dünyanın oğulları
kendi neslerinde nurun oğullarından zi-
9 yade akıllı dırlar. Ben daği size derim
ki, ‘Kendinize fasid malden dostlar kaza-
nınız ki mühtac olduğunuz zaman sizi
10 ebedi meskenlere kabul edeler. En cüzi
şeyde sadık olan çokda daği sadık olur;
ve en cüzi şeyde nahakk olan çokda daği
11 nahakk olur. İmdi fasid malde sadık ol-
madığınız halde, hakiki olanı size kim i-
12 nanacak dır? Ve aherin nesnesinde sadık
olmadığınız halde, sizinkini size kim verir?
13 Hiç bir hizmetkâr iki efendiye kulluk
edemez, zira ya birine buğz edib digerini
sevecek dir, yağod birine tabi olacak ve
digerini tahkir edecek dir; Allah’a hem ma-
monaya kulluk etmeye kadir değil siziz.’
14 Ve Farisiler malperest olarak, bunun
15 cümlesini işitmekle, onu zevklendiler. Ol
daği onlara dedi ki, “Siz ademlerin huzu-
runda kendilerini tebrir eden kimseler siziz;
amma Allah kalblerinizi bilir, zira adem-
lerin arasında ala olan şey Allah’ın in-
16 dinde mekruh dur. Şeriat ile peygamberler
İoannis’e kadar olub, ol vakıtdan beru
Allah’ın padişahlığı vaz olunur, ve her
17 kes ona cehd ile girer. Şeriatdan bir nok-
ta düşmeden ise, gök ile yerin geçmesi da-
18 ha kolay dır. Her kim ki kendi karısını

boşayıb gayrisi ile evlenirse zina eder, ve her kim ki kocadan boşanmış ile evlenirse zina eder.”

- 19 Ergavani ile zarif kumaş giyinib her
gün darat ile sefa süren bir zengin adem
20 var idi. Ve onun kapusunda, çıbanlar
ile dolu olarak, bragılmış Lazaros na-
21 mında bir fakir bulunub, zenginin sof-
rasından düşen kırıntılardan doymaklığı
arzu eder idi; ve köpekler daği gelib, o-
22 nun çıbanlarını yalarlar idi. Ve ol
fakirin vefatı vuku bulmayle, melekler
vasıtasıyla Avraam’ın kucağına götü-
rüldü; ve zengin daği vefat etmekle defn
23 olundu. Ve cehennemde azabda iken, nazar
edib uzakdan Avraam’ı ve onun kuca-
24 ğında Lazaros’u gördü. Ve feryad edib,
“Ya Avraam peder, bana merhamet eyle,
ve Lazaros’u gönder ki, parmağının ucunu
suya batırıp dilimi serinletsin; zira
25 bu alevde azab çekiyorum,” dedi. Av-
raam daği, “Ey oğul, sen ömründe eyi
şeyleriñi, Lazaros daği kezalik kötü şey-
leri aldığın hatrıña getir; ve şimdi o
müteselli olub sen azab çekiyorsun;
26 hem bunun cümlesinden mada, sizin ile
bizim aramızda büyük bir girdab sabit
kılınmış dır, şöyle ki buradan size geç-
mek isteyenler kadir olmayalar, ve oradan
bize (gelmek isteyenler) geçemeyeler,” dedi.
27 Ol daği “Öyle ise ey peder, senden dile-
28 rim, onu pederimin evine gönderesin; zira

beş karındaşım var; ta ki onların dağı
bu azab mahaline gelmemeleri için onla-
29 ra şahadet ede,” dedi. Avraam dağı ona,
“Moisi ile peygamberleri var, onları diñ-
30 lesinler,” dedi. Ol dağı, “Hayr, Ey Avraam
peder; lakin eğer onlara ölülerden biri
31 giderse, tevbe ederler,” dedi. Ol dağı ona
“Eğer Moisi ile peygamberleri diñlemez-
lerse ölülerden biri kıyam etse dağı il-
zam olunmayacaklar,” dedi.

BAB 17.

1 Ve şagirdlerine söyleyib, “Tökezlerin gel-
memesi mümkün değil dir; amma vay gelme-
2 lerine sebep olana! Bu küçüklerden
birini sürçdürmekden ise, onun boynuna
bir *değermen taşı asılıb denize atılması
3 ona daha eyi dir. Kendinizi sakınınız; eğer
karındaşınñ senin aleyhinde řata ederse, onu
tazir eyle, ve eğer tevbe ederse, ona afv
4 eyle; ve eğer senin aleyhinde günde yedi
kerre şata edib günde yedi kerre, ‘Tevbe e-
derim,’ deyerek sana dönerse, ona afv ede-
sin,” dedi.
5 Ve resuller Rabba, “İmanımızı artır,”
6 dediler. Rabb dağı, Eğer şardal tanesi
kadar imanınız olsa idi bu tut ağacı-
na, “Gökden sökülüb deniz içine dikil,” de-
diğiniz gibi, size itaat eder idi.
7 Ve sizden kim var ki çift süren ya

*(Yun.) merkeb değirmeni.
sürü güden kulu olub da, tarladan
geldiği gibi, “Geçib sofraya otur,” deye-
cek dir? Lakin ona, “Taamını hazırla, ve
8 kuşanıb, ben yeyib içinceyedek, bana hız-
met eyle, anden soñra sen de yeyib içersin,”
9 demez mi? Aceba ol kula, buyurulan
şeyleri icra etdiği için teşekkür eder
10 mi? Zann etmem. Kezalik size dañi cümle
buyurulan şeyleri yaptığımız vakıt,
“Faidesiz kullar ız, zira icrası bize
farz olanı yaptık değiniz,” dedi.
11 ve kendisi İerusalım’ e gider iken, Sa-
mareia ile Galilaia’nın ortasından geçme-
12 si vakı oldu. Ve bir köye girer iken onun
karşısına on nefer cüdamlı adem çıkıb,
13 uzakdan durarak, yüksek sesle, “Ya
İsus hoca, bize merhamet eyle,” dediler.
14 Ol dañi onları gördükde, “Varıb kendinizi
kahinlere gösteriniz,” dedi; ve onlar gider
15 iken, paklendiler. Ve onlardan biri şifa
bulduğunu gördükde, yüksek sesle Al-
16 lah’a hamd ederek geri döndü; ve onun a-
yaklarına kapanıb ona teşekkür eyledi; bu
17 dañi Samareialı idi. Ve İsus cevap ve-
rib, “On kişi paklenmedi mi? Dokuzu ne-
18 rede dir? Bu ecnebiden gayri, Allah’a
hamd etmeye geri dönenler bulunmadı mı?”
19 dedi. Ve ona “Kalk git, imanñ seni helas
eyledi,” dedi.
20 Ve Farisiler tarafından Allah’ın pa-
dişahlığı ne vakıt geleceği süal olun-

mayle, onlara cevap verib, “Allah’ın pa-
21 dişahlığı görünür suretde gelmez; ve,
işte burada, ya, işte orada demeyecek-
ler, zira işte Allah’ın padişahlığı sizin
içinizde dir,” dedi.

22 Ve şagirdlerine dedi ki, “İnsan Oğlu-
nun günlerinden birini görmeye arzu ede-
ceğiniz, amma görmeyeceğiniz günler gele-
23 cekler. Ve size, işte burada, ya, işte
orada deyecekler dir; gitmeyiniz ve tabi
24 olmayınız. Zira şimşek köyün altında
bir taraftan parlayıb köyün altında ol
bir tarafa ziya verdiği gibi, İnsan Oğlu
daği kendi gününde böyle olacak dır.

25 Amma evvela onun çok şeyler çekib bu
nesl tarafından redd olunması lazım dır.

26 Ve Noe’nin günlerinde olduğu gibi, insan
Oğlunun günlerinde daği öyle olacak
27 dır. (Çünkü) Noe gemiye girib tufan ge-
lerek cümle halkı helak eylediği güne-
dek, yeyib içerler, ve karı alıb, koca-
28 ya verilirler idi. Kezalik Lot’un günle-
rinde daği olduğu gibi, ekerler ve bina e-
29 derler idi. Amma Lot Sodoma’dan çıkdığı
günde gökden ateş ile kibrit yağıb cüm-
30 lesini helak etdi. İnsan Oğlunun zu-
hur edeceği günde daği böyle olacak
31 dır. Ol günde her kim damda olub da,
eşyası evde olursa, onları almaya enme-
sin; kezalik tarlada olan geriye dönme-
32 sin. Lot’un karısını hatrınıza getiriniz.

33 Her kim canını kurtarmak isterse, onu

zai edecek, ve her kim onu zai ederse,
34 ihya edecek dir.” Size derim ki, “Ol gece-
de bir yatakda iki kişi bulunub, biri
35 alınacak ve ol biri bragılacak dır. İki
karı birlikde değirmen çekmekde bulu-
nub, biri alınacak ve ol biri bragıla-
36 cak dır; tarlada iki kişi bulunub, bi-
ri alınacak ve ol biri bragılacak dır.”
37 Ve ona cevab verib, “Ya Rabb, nerede?”
dediler. Ol dağı onlara, “Leş nerede ise,
kartallar oraya cem olur,” dedi.

BAB 18.

1 Ve daima dua edib osanmamak gerek i-
diğine dair dağı onlara bir temsil söyleyib
2 dedi ki, “Bir şehirde Allah’dan korkmaz ve
3 insandan utanmaz bir kadı var idi. Ve ol
şehirde bir dul karı bulunmayle, yanına
gidib, ‘Ĥasmimden hakkımı hakk eyle,’ der
4 idi. Ol dağı bir müddet istemedi ise de,
anden soñra kendi kendine dedi ki, ‘Eğerçi
Allah’dan korkmaz ve insandan utanmaz
5 isem de, bari şu dul karı beni taciz
etdiği için onun hakkını hakk edeyim,
6 daima gelib bana zahmet vermesin.’ ve Rabb
dedi ki, ‘Nahakk kadının ne dediğini diñleyi-
7 niz.’ İmdi Allah gece gündüz kendine
feryad eden seçilmişlerinin hakkını, onlar
içün sabr eder ise de, hakk etmeyecek
8 mi? Size derim ki, tez hakklarını hakk e-
decek dir; lakin insan Oğlu geldiğinde,

- aceba yer üzerinde iman bulacak mı?”
- 9 Ve salih iz deyü kendilerine güvenib
gayrileri tahkir eden bazı kimselere dağı
10 şu temsili söyledi; “İki adem dua etmeye
heykele çıkdı; biri Farisi ve diğeri göm-
11 rükcü idi. Farisi durub kendi kendine
bu vechle dua eyledi; ‘Ya Allah, sana
şükr ederim ki ben sair ademler gibi ka-
pıcı, nahakk ve zinakār ve yağod şu
12 gömrükcü gibi dağı değil im; haftada
iki kerre oruc tutub bütün iradımın
13 üşrünü veririm.’ Gömrükcü ise uzak-
dan durub gözlerini bile göğe kaldırmak
istemez idi; amma göksüne vurub, ‘Ya
Allah, ben günahkāra mağferet kıl,’ de-
14 di. Size derim ki, ol birinden ise bu tebrir
olunmuş olarak evine endi; zira her kim
ki kendini yükseldirse alçaklanacak, ve
her kim ki kendini alçakladırta yüksele-
cek dir.”
- 15 Ve onlara dokanması için yanına ma-
sumlar dağı getirdiler; şagirdleri ise bu-
16 nu görmekle, onları tazir etdiler. Amma
İsus onları yanına çağırub, “Bragı-
nız, çocuklar yanıma gelsinler, ve on-
ları men etmeyiniz, zira Allah’ın padişah-
17 lığı böylelerin dir. Hakikaten size derim
ki, Allah’ın padişahlığını her kim ço-
cuk gibi kabul etmezse, ona asla gir-
meyecek dir,” dedi.
- 18 Ve bir reis “Ya eyi hoca, ebedi haya-
ta varis olmak için ne yapayım?” deyü

19 ona süal eyledi. Ve İsus ona, “Niçün
bana eyi deyorsun? Birden yani Allah’
20 dan gayri eyi yok dur. Emrleri bilirsin;
zina etmeyesin, katl etmeyesin, hırsızlık
etmeyesin, yalan şahadet etmeyesin, Pede-
21 riñe ve valideñe hürmet edesin,” dedi. Ol
dañi, “Bunların cümlesini gencliğimden
22 beru hıfz eyledim,” dedi. İsus bunu
işitdikde, ona, “Daha bir noksanıñ var;
cümle variyetiñi satıb fukaraya dağıt,
ve gökde hazineye malik olursun; ve gel
23 bana tabi ol,” dedi. Ve o bunu işidince
24 kasavetlendi; zira gayet zengin idi. Ve İ-
sus onun kasavetlendiğini gördükde, “Zen-
ginler Allah’ın padişahlığına ne gücle
25 girerler; zira zenginın Allah’ın padişah-
lığına girmesinden devenin iyne deliğinden
26 geçmesi daha kolay dır,” dedi. Ve işidenler,
“Öyle ise kim helas ola bilir?” dediler.
27 Ol dañi, “İnsan indinde mümkün olmayan
şeyler Allah’ın indinde mümkün dir,” dedi.
28 Ve Petros, “İşte biz her şeyi terk edib
29 sana tabi olduk,” dedi. Ol dañi onlara,
“Hakikaten size derim ki, Allah’ın padişah-
lığı için ev ya valideyn ya karındaş-
lar ya karı ya evladları terk etmiş o-
30 lub, bu zemande çok katına ve ahrette
ebedi hayata nail olmayacak hiç bir
kimse yok dur,” dedi.
31 Ve on ikileri yanına alıb onlara, “İşte
İerusalım’e çıkıyoruz, ve insan Oğ-
lu hakkında peygamberler vasıtasıyla ya-

zılmış olan şeylerin cümlesi itmam o-
32 lunacak dır. Zira taifelere teslim olu-
narak zevklenilecek, ve söyülüb üzerine
33 tükrülecek dir. Ve onu kamçı ile döy-
dükden soñra öldürecekler; ol dañi ü-
çüncü günde kıyam edecek dir, dedi.
34 Onlar ise bu şeylerin hiç birini añla-
madılar, ve bu söz onlardan gizli olmag-
le, söylenilen şeyleri bilmezler idi.
35 Ve vakı oldu ki o İeriho'ya yaklaş-
dığında, yol kenarında bir kör oturub
36 dileniyor idi. Ve ħalkın geçdiğini işitmek-
le, “Bu ne dir?” deyü süal eylemesi ü-
37 zerine, ona, “Nazaretli İsus geçiyor,”
38 deyü ħaber verdiler. Ol dañi, “Ya Da-
vid oğlu İsus, bana merhamet eyle,” de-
39 yü feryad eyledi. Ve önde gidenler sü-
küt etmesi içün onu tazir eylediler ise
de, o daha ziyade, “Ya David oğlu, bana
40 merhamet eyle,” deyü feryad eder idi. Ve
İsus durub kendi yanına getirilmesini
41 emr etdi; ve o yaklaşdığıında, “Sana ne
yapmamı istersin?” deyü ondan süal et-
diğinde, ol dañi, “Ya Rabb, gözlerim açıl-
42 sın,” dedi. İsus dañi ona, “Açılsın, i-
43 manıñ seni ħelas etdi,” dedi. Ve der akab
gözleri açıldı, ve Allah'a hamd ederek
onun ardı sıra gitdi; cümle ħalk dañi
bunu görmekle Allah'a hamd etdiler.

BAB 19.

1 Ve İeriho'ya girib içinden geçer iken,
2 işte Zakhaios isminde baş gömrükcü ve
3 zengin bir adem bulunub, İsus'un kim
olduğunu görmek istedi ise de, boyu kı-
sa olduğundan kalabalık sebebiyle kadir
4 olmadı. Ve ileri seyirdib, onu görmek i-
çün bir cümmez ağacına çıkdı; zira
5 oradan geçecek idi. İsus daği ol ma
hale geldikde, yokarı bakıb onu görmekle
ona, "Ey Zakhaios, tez aşağı en, zira bu
gün senin evinde kalmaklığım lazım dır,"
6 dedi. Ol daği tez aşağı enib şazlık ile
7 onu kabul etdi. Ve cümlesi bunu gör-
dükde "Günahkār bir ademin evine mü-
safir olmak için girdi," deyü söylendi-
8 ler. Ve Zakhaios durub, Rabba, "Ya
Rabb, işte malimin yarısını fukaraya
veririm, ve kime iftira ile gadr etdim ise,
9 dört katını eda ederim," dedi. Ve İsus
ona, "Bu gün bu eve helas geldi, çünkü
10 bu daği Avraam oğlu dur. Zira insan
Oğlu zai olanı arayıb helas etmeye
geldi," dedi.
11 Ve onlar bu şeyleri işitmekde iken, ken-
disi İerusalım'e yakın olduğu, onlar
daği Allah'ın padişahlığı tez zuhur e-
deceğini zann etdikleri için, tekrar bir
12 temsil söyleyib dedi ki, "Bir asılzade bir
hükmdarlık selahiyetini alıb geri dönmek
13 için, uzak bir diyara gitdiğinde, on
nefer bendesini çağırıp onlara on mna ve-
rerek, "Ben geri dönüncyedek ticaret ey-

14 leyiniz,” dedi. Amma onun hemşehrileri ona
buğz etmekle, “Bunun üzerimize hükmdar olmasını istemeyiz,” demek için ar-
15 dınca vekiller gönderdiler. Ve vakı oldu
ki hükmdarlık selahiyetini alıb geri dön-
düğünde kimin ne ticaret etdiğini bilmek
içün akçeyi vermiş olduğu bendelerinin
16 kendi yanına çağrılmasını emr etdi. Ve
birincisi yaklaşıb, “Efendim, senin mnan
17 on mna kazandı,” dedi. Ol daği ona, “Afe-
rin, eyi bende, en cüzi şeyde sadık bu-
lunduğun için on şehrin üzerine hü-
18 kümetin olsun,” dedi. Ve ikincisi gelib,
“Efendim, senin mnan beş mna kazandı,” dedi.
19 Ve buna daği, “Senin de beş şehrin üzerine
20 (hükümetin) olsun,” dedi. Ve başka biri
gelib, “Efendim, işte bir mendil içinde hıfz
21 eylediğim senin mnan. Zira sert bir adem
olduğun için, senden korkdum; sen ko-
madığın şeyi alırsın, ve ekmediğini biçer-
22 sin,” dedi. Ol daği ona, “Ey yaramaz ben-
de, seni kendi ağzından hüküm ederim; sen
benim komadığım şeyi alıb, ekmediğimi bi-
23 çen sert bir adem idiğimi bilir iken, ni-
çün benim akçemi sarraflara vermedin?
Ben daği geldiğimde, onu faiziyle tahsil
24 der idim,” dedi. Ve orada hazır bulunan-
lara, “Ondan mnayı alıb, on mnası olana
25 veriniz,” dedi. [Ve ona, “Ey efendi, onun on
26 mnası var,” dediler.] Zira size derim ki,
“Her kimin var ise, ona verilir, ve kimin yok
ise, olanı daği kendisinden alınacak dır.

27 Amma üzerlerine hükmdar olmamı istemeyen düşmenlerimi buraya getirib, huzurumda katl ediniz,” (dedi).

28 Ve İsus bu şeyleri söyledikten sonra, İerusalım’e çıkmak için ileri gitmekte

29 iken, vakı oldu ki Zeytunluk (dağı) denilen dağın yakınında vakı Vıthfağı ile Vıthania’ya yaklaştıkda, şagirdlerinden i-

30 kisini gönderib dedi ki, “Karşındaki köye gidiniz, ve içine girdiğiniz gibi, üzerine asla bir adem binmemiş bağlı bir sıpa bulursunuz. Onu çözüb getiriniz. Ve eğer bir kimse size, ‘Niçün çözüyorsunuz?’ deyü süal ederse, ona böyle söyleyiniz, yani ‘Rabba lazımdır,’ (deyesiniz).” Gönderilenler dağı gidib kendilere dediği gibi

31 buldular. Ve sıpayı çözerler iken sahibleri onlara, “Sıpayı niçün çözüyorsunuz?” dediler. Onlar dağı, “Rabba lazımdır,” dediler. Ve onu İsus’un yanına getirib kendi evladlarını sıpanın üzerine atarak İsus’u bindirdiler. Ve o gider iken, evladlarını yola döşerler idi.

32 Ve heman Zeytunluk dağının enişine yaklaştığında şagirdlerin bütün cemaati gördükleri mucizatın cümlesi için şaz olarak yüksek sesle Allah’a hamd

33 etmeye başlayıb, “Rabbın ismiyle gelen Padişah mübarek olsun; gökde selamet Ve en yücelerde hamd olsun,” derler idi.

34 ve halk içinden bazı Farisiler ona, “Ya hoca, şagirdlerini tazir eyle,” dediler. Ol

daği onlara cevap verib, “Size derim ki, e-
đer bunlar süküt ederlerse, taşlar nida
edecekler,” dedi.

- 41 Ve yaklağıkda, şehri görmekle onun
42 üzerine ağlayıp, “Kaşki, sen daği, bari
senin bu gününde selametine dair olan,
şeyleri bile idin; şimdi gözleriñden gizlendi.
43 Zira üzerine günler gelecek ki, düşmen-
leriñ meteris çekib seni kuşadarak, her
44 taraftan sıkışdıracaklar dır. Ve seni,
hem derunuñda olan evladlarıñı yer ile
yeksan edib, sen de baş üzerinde bir taş
brakmayacaklar dır; çünkü ziyaretiñin
vaktını bilmedin,” dedi.
- 45 Ve heykele girib, içinde ağz u ida e-
46 denleri dışarı çıkarmaya başladı; ve on-
lara, “Evim ibadethane dir,” deyü yazıl-
mış iken, siz onu hırsızlar mağarası et-
diniz,” dedi.
- 47 Ve her gün heykelde talim eder idi; la-
kin baş kahinler ve ülema ile kavmın
reisleri onu helak etmeye fırsat ararlar
48 idi ise de, edecek bir şey bulmazlar idi;
zira bütün halk onu diñlemeye pek mu-
kayyed idi.

BAB 20.

- 1 Ve vakı oldu ki o günlerin birinde,
(İsus) heykelde halka talim edib incili
vaz eder iken, baş kahinler ve ülema ile
iştiyarlar birlikde üzerine gelerek, ona

2 söyleyib, “Bunları ne selahiyetle icra et-
diğini, yağod bu selahiyeti sana veren kim
3 idini bize söyle?” dediler. Ve onlara ce-
vab verib, “Ben dai size bir Şey sal e-
4 deyim; İoannis’in vaptisi gökden mi? Yoksa
5 insandan mı idi? Bana söyleyiniz,” dedi. On-
lar dai biri biri ile müzakere edib, “E-
yer gökden desek, ya niçün ona inanma-
6 dınız?” deyecek dir; ve eğer insandan de-
sek bütün alk bizi taşlayacak; zira
İoannis’in peygamber olduğuna kanmışlar
7 dır,” dediler. Ve, “Nereden olduğunu bil-
meyiz,” deyü cevap verdiler. Ve İsus
8 onlara, “Ben dai bunları ne selahiyetle
9 yaptığımı size söylemem,” dedi. Ve kavma
bu temsili söylemeye başladı; bir adem
bir ba dikib, onu bacılara teslim e-
10 derek ayli zeman gurbete gitdi. Ve baın
mahsulundan vermeleri içün, mevsiminde
bacılara bir kul gönderdi; amma ba-
11 cılar onu dyb boş gönderdiler. Ve
tekrar başka bir kul gönderdi; ama bu-
nu dai dyb hakaret etdikden sora boş
12 gönderdiler. Ve tekrar cnc olarak
birini daha gönderdi; amma onu dai ya-
13 ralayıb dışarı atdılar. Ve ba sahibi,
“Ne yapayım? Sevgülü olumunu günde-
reyim, belki onu gördüklerinde ona hr-
14 met ederler,” dedi. Bağcılar ise onu gr-
düklerinde, biri biri ile söyleşib, “Bu va-
ris dir, mirasın bize kalması içün geliniz
15 onu öldürelim,” dediler. Ve onu badan

dışarı çıkarıp öldürdüler; imdi bağ
16 sahibi onlara ne yapacak dır? “Gelib bu
bağcılarını helak edecek, ve bağı gayri-
lere verecek dir,” (dedi); ve onlar işitdik- ,
17 lerinde “Haşa,” dediler. Ve onlara bakıb,
“İmdi yapucuların redd etdikleri taş
köşe taşı oldu,” deyü yazılmış olan ne
18 dir? Her kim ol taş üzerine düşerse, pa-
relenecek, ve o kimin, üzerine düşerse onu
19 ezecek dir,” dedi. Ve baş kahinler ile ü-
lema bu temsili kendilerinin hakkında söy-
lediğini anlamalarıyla, ol saat onu tut-
maya fırsat aradılar ise de, kavmdan
korkdular.
20 Ve onu gözleyib, hükümete ve valinin
yedine teslim etmek üzre, onu bir söz ile
düşürmek için, salih suretinde mürai
21 casuslar gönderdiler. Ve ona süal edib,
“Ey hoca, biliriz ki doğru söyleyib talim
edersin, ve hatıra bakmayıb, Allah’ın
22 tarikini hakikat üzre talim edersin; bize,
Kaisar’a harac vermek caiz mi? Yoksa
23 değil mi?” dediler. Ol daği hilelerini añ-
lamayle, onlara, “Beni niçün tecrübe
24 ediyorsunuz? Bana bir dinar gösteriniz;
onda olan suret ile yazı kimin dir?” de-
dikde, “Kaisar’ın,” deyü cevap verdiler.
25 Ve o onlara, “İmdi Kaisar’a aid olanı
Kaisar’a, ve Allah’a aid olanı Allah’a
26 eda ediniz,” dedi. Ve onlar kavmin huzu-
runda onu söz ile tutmaya kadir olma-
yıb, onun cevabına teaccüb ederek

süküt eylediler.

- 27 Ve kıyameti inkâr eden Saddukilerden
bazısı onun yanına gelib ona süal ede-
28 rek, “Ya hoca, Moisi bize, ‘Eğer bir
kimsenin karındaşı evladı olmayarak ö-
lürse karısını karındaşı alıb, karında-
şına zürriyet peyda etsin,’ deyü yazmış
29 dır. İmdi yedi karındaş var idi, ve birin-
cisi bir karı alıb evladı olmayarak öl-
30 dü ve ol karıyı ikincisi alıb bu daği
31 evladı olmayarak öldü. Ve üçüncü-
sü, ve hakeza yedisi de onu alıb evlad
32 brakmayarak öldüler ve cümlesinden
33 soñra, karı daği öldü. İmdi kıyametde,
onlardan hangısının karısı olur? Çünkü
yedisinin de nikahlı karısı oldu,” dediler.
34 İsus daği onlara cevab verib dedi ki,
“Bu dünyanın evladları karı alıb, ko-
35 caya verilirler. Amma ol dünyaya, ve
ölülerin kıyametine nail olmaya layık
olanlar ne karı alırlar, ne de kocaya
36 verilirler; zira artık vefat edemezler;
çünkü melekler ile müsavi olub Allah’ın
evladları dırlar, madem ki kıyametin o-
37 ğulları dırlar. Amma Moisi daği bö-
ğürtlen (nakliyetin) de, Rabba, Avraam’ın
Allah’ı İsaak’ın Allah’ı ve İakov’un
Allah’ı demesiyle ölülerin kıyam edece-
38 ğini beyan etmiş dir. Allah ise ölülerin
değil, amma hayatda olanların (Allah’ı)
39 dır; zira cümlesi ona diri dirler.” Ve ü-
lemadan bazısı cevab verib, “Ya hoca,

40 güzel söyledin,” dediler. Ve artık ona bir
şey sual etmeye cesaret edemediler.
41 Ve onlara, “Hristos nasıl David’in oğlu
42 dur?” derler; David kendisi Psalms kita-
43 bında, Rabb Rabbıma, “Ben senin düşmen-
lerini ayaklarıña basamak edinceyedek sa-
44 ğımda otur,” buyurdu. “İmdi David ona
Rabb tesmiye eder ise, nasıl onun oğlu
dur?” dedi.
45 Ve bütün kavm işidir iken, şagirdlerine
46 dedi ki, “Geniş esvablar ile gezmek isteyen
ve çarşularda selamlanmayı ve sinagog-
larda baş kürsüler ve ziyafetlerde baş
47 sedirleri seven ülemadan sakınınız. On-
lar dul karıların evlerini yeyib, gösteriş
içün uzun dualar ederler; onlar daha
şedid azaba düçar olacaklar dır.”

BAB 21.

1 Ve nazar edib zenginlerin hazineye hediye-
2 lerini atdıklarını gördü. Ve oraya fakir
bir dul karının iki pul atdığını dahi
3 görüb, “Hakikaten size derim ki, bu fakir
4 dul karı cümlesinden ziyade atdı. Zira
bunların cümlesi Allah’a mahsus olan
hediye sandığına fazlalarından atdılar;
bu karı ise yokluğundan bütün nafa-
kasını atdı,” dedi.
5 Ve bazılarının heykelin hakkında, “Güzel
taşlar ve vakıflar ile donanmış dır,” de-
6 diklerinde, ol dahi, “Bu gördüğünüz

şeylerden yıkılmadık biri bir üzerinde hiç
bir taş kalmayacağı günler gelecek dir,”
7 dedi. İmdi ona süal edib, “Ya hoca, bu
şeyler ne zaman vuku bulacak? Ve bu
şeylerin vakı olacağı zamanın alameti ne
8 dir?” dediler. Ol dahi, “Sakınınız, aldan-
mayasınız; zira çok kimseler ismim ile
gelib, ‘(Hristos) ben im, ve, vakıt yakla-
mış dır,’ deyecekler; imdi onlara tabi ol-
9 mayınız. Ve cenkler ile ihtilal haberle-
rini işitdiğinizde korkmayınız; zira bunlar
evvela vakı olmak gerek dir, amma son der
10 akab gelmez,” dedi. Ol zaman onlara dedi
ki, “Millet millet aleyhine ve hükümet
11 hükümet aleyhine kalkışib, niçe mahal-
lerde şedid zelzeleler ile kıtlıklar ve
taunlar olub, gökden heybetli şeyler ve
12 büyük alametler olacaktır. Amma
bunların cümlesinden evvel, sizi ele ge-
çirib sinagoglara ve habslara teslim e-
derek teaddi edecekler, ve benim ismim i-
çün padişahlar ile valiler huzuruna
13 celb olunacaksınız. Bu ise sizin i-
14 çün şهادet yerine geçecek dir. İmdi
hatrınızda olsun ki, vereceğiniz cevabı
15 evvelce düşünmeyesiniz. Zira ben size a-
ğız ve hikmet vereceğim ki cümle size
muhalif olanlar ona karşı söylemeye ya-
16 hod karşı durmaya kadir olmayalar. Ve
valideyn ile karındaşlar ve akraba ve dost-
lar tarafından dahi ele verilecek siniz, ve
17 sizden bazılarımlı katl edecekler; ve be-

nim ismim için cümle tarafından buğz
18 olunacaksınız. Lakin başınızdan bir kıl
19 zai olmayacak dır. Canlarınızı sabrı-
nız ile kazanacaksınız.
20 Lakin İerusalım’i ordular ile kuşan-
mış gördüğünüzde, ol zaman onun hara-
21 biyetinin yakın olduğunu bilirsiniz. Ol
zaman Yehudistan’da olanlar dağlara ka-
çıb, onun ortasında bulunanlar dışarı
çıksınlar; ve civarda olanlar daği onun
22 içine girmesinler. Zira cümle yazılmış
olan nesnelere itmam olunması için,
23 bunlar intikam günleridir. Amma vay ol
günlerde hamile ve emzikli olanlara, zira
yerin üzerinde büyük sıkıntı ve bu kav-
24 ma gazab olacak dır. Ve kılıc ağzına
düşecekler, ve cümle milletler içine
esir götürülecekler; ve taifelerin vakıt-
ları tamam oluncayadek, İerusalım
25 taifeler tarafından çiyenecek. Ve güneş
ile ay ve yıldızlarda alametler olacak;
ve yerin üzerinde taifelerin hayret ile iz-
tirabı olub, deniz ve dalgalar seda vere-
26 rek, ademler korkudan ve dünyanın ü-
zerine gelecek şeylere beklemekten bayıla-
caklar dır; zira göklerin kuvvetleri sar-
sılacak dır. Ve ol zaman insan Oğlunu
27 bulutda kudret ve azim celal ile gelir
görecekler dir. Ve bu şeyler vakı olmaya
28 başlayınca, başlarınızı kaldırıp yo-
karıya bakınız, zira helasınız yakla-
şıyor.

29 Ve onlara bir temsil söyledi; İncir a-
ğacına ve cümle ağaclara bakınız,
30 filislendikleri zaman, bakıb artık yazın
yakın olduğunu kendiliğinizden añlarsı-
31 nız. Kezalik siz daği bunların vakı ol-
duğunu gördüğünüz zaman Allah'ın
padişahlığının yaklaştığını malümünüz
32 ola. Hakikaten size derim ki, cümlesi va-
kı olmayınca bu nesl geçmeyecek dir.
33 Gök ve yer geçecek, amma sözlerim asla
34 geçmeyecek dir. Ve kendilerinizi sakınınız,
kalbleriniz serhoşluk ve bekrilik ve dün-
yevi endişeler ile ağırlaşıb ol gün üye-
35 rinize ansızın yetişmesin; zira bütün yer
üzerinde sakın olanların cümlesi üye-
36 rine duzak gibi gelecek dir. İmdi siz
cümle bu vakı olacak şeylerden kur-
tulub, insan Oğlunun huzurunda
durmaya layık olmak için, her vakıt
dua ederek uyanık durunuz.
37 Ve gündüz heykelde talim edib geceleri
çıkıb, Zeytunluk (dağı) denilen dağda
38 kalır idi. Ve sabahları erken bütün kavm
onu diñlemek için heykelde yanına gelir-
ler idi.

BAB 22.

1 Ve pasha denilen fetir bayramı yaklaştıkda,
2 baş kahinler ile ülema onu helak etmek için bir vesile arıyorlar idi; zira kavmdan korkarlar idi.

3 Ve Şeytan on ikilerin sayısından olan
İskariotlu denilen İuda'nın derunine
4 girmekle, ol dağı gidib baş kahinler ve
baş muhafızlar ile onlara ne vechle onu
5 teslim edeceğine dair söyleşdi. Onlar da-
đı sevinerek, ona akçe vermeyi teahhüd
6 etdiler. Ol dağı vad edib onu kendilerine,
đalk cem olmaksızın teslim etmeye fur-
sat arar idi.

7 Ve pasha kurbanını kesmesi lazım o-
8 lan fetir günü geldikde, Petros ile İoan-
nis'i gönderib, "Gidiniz, bize pashayı ha-
9 zırlayınız da yeyelim," dedi. Onlar dağı
ona, "Nerede istersin hazır edelim?" dediler.

10 Ol dağı, "İŞte Şehre girdiğinizde,
bir testi su götüren bir adem size rast
gelecek dir; onun gireceği eve ardı sıra
11 girib, ol evin sahibine deyiniz ki, "Đoca
sana, 'Şagirdlerim ile beraber pashayı ye-
12 yeceğim oda nerede dir?' deyor. Ve o size
döşenmiş üst kat bir oda gösterecek dir;
13 orada hazırlayınız," dedi. Ve onlar dağı
varıb, kendilere dediği gibi bulmayla, pas-
hayı hazırladılar.

14 Ve vaktı geldikde kendisi on iki resul
15 ile beraber sofraya oturdu. Ve onlara,
"Ben elem ekmezden evvel, bu pashayı
sizin ile beraber yemekliği gayetle arzu-
16 ladım. Zira size derim ki, Allah'ın padi-
Şahlığında itmam oluncayadek, artık on-
17 dan yemeyeceğim," dedi. Ve kseyi alıb
Şükr etdikden soğra, "Bunu alıb beyniniz-

18 de taksim ediniz; zira size derim ki, Allah'ın padişahlığı gelinceyedek, asmanın mahsulundan içmeyeceğim," dedi.

19 Ve ekmek alıb şükr etdikden soñra pareledi, ve, "Bu sizin için verilen benim cesedim dir; bunu benim zikrim için eyelayınız," deyerek onlara verdi. Kezalik aħşam taamından soñra, kâseyi daħi (alıb), "Bu kâse sizin için dökülen kanım ile olan yeni ahd dır," dedi.

21 "Lakin işte beni ele verenin eli benim ile
22 beraber sofranın üzerinde dir. Ve vakıa insan Oğlu takdir olunduğu üzre gider; lakin vay ele verilmesine vasıta olan
23 ademe," (dedi). Onlar daħi "Aceba kendilerinden hangısı bunu edecek dir?" deyü biri birine süal etmeye başladılar.

24 Ve onlardan hangısı büyük itibar olunacığına dair aralarında mücadele
25 daħi vakı olmuş idi. Ol daħi onlara söyleyib, "Milletlerin padişahları onların üzerine tesallüt edib hükümet icra edenlere veli-i nimet denilir; amma siz böyle olmayınız; beyninizde büyük olan, en küçük gibi, ve reis olan, hizmet eden gibi
27 olsun zira hangısı büyük dir? Sofrada oturan mı? Yoksa hizmet eden mi? Sofrada oturan değil mi? Ben ise sizin aranızda hizmet eden gibi im. Ve siz tecrübelerimde benim ile beraber tehammül eden
29 kimseler siniz. Ve Pederim bana padişahlık
30 vad etdiği gibi, ben de size vad derim; ta

ki padişahlığımda soframdan yeyib içesiniz, ve tahtlar üzerinde oturub, İsrail'lin on iki sıbtına hükm edesiniz,” dedi.

31 Ve Rabb, “Ey Simon, ey simon, işte
32 Şeytan sizi buğday gibi elemek istedi; ve ben imanını zail olmasın, deyü senin için dua etdim; sen daği geri döndüyünde, karındaşlarını sabit eyle,” dedi. O ise ona,
33 “Ya Rabb, senin ile gerek habsa gerek ölüme gitmeye hazır ım,” dedi. Ol daği,
34 “Ey Petros, sana derim ki, sen beni tanıdığını üç kerre inkâr etmedikce, bu gün horos ötmeyecek dir,” dedi.

35 Ve onlara, “Sizi keseniz ve dağarcığınız ve ayak kabınız olmayarak gönderdiğimde, bir şeye ihtiyacınız oldu mu?” demesi üzerine, onlar daği, “Hayr, olmadı,” dediler.

36 Anden soñra onlara, “Lakin şimdi her kimin kesesi yahod dağarcığı var ise, alsın, ve her kimin kılıcı yok ise, esvabını satıb satun alsın. Zira size derim ki, “Ve mücrimler arasında sayıldı, deyü yazılmış olan bu kelam daha bende itmam olunmak gerek dir; çünkü benim hakkımda
37 olan şeylerin sonu gelmekte dir,” dedi. Ve onlar, “Ya Rabb, işte burada iki kılıc var,” dediler; ol daği onlara, “Kâfi dir,” dedi.

38
39 Ve çıkıb adeti üzre Zeytunluk dağına vardı; şagirdleri daği onun ardınca
40 gitdiler. Ve ol yere yetişdikde, onlara, “İğvaya düşmemeniz için dua ediniz, “

41 dedi. Ve onlardan bir taş atımı kadar çe-
42 kildi, ve diz çöküb, “Ey Peder, eğer is-
tersen, bu kâseyi benden geçir; lakin be-
nim iradetim değil, ancak seninki olsun,”
43 deyü dua eyledi ve ona gökden bir melek
44 görünüb, onu kuvvetlendirir idi. Ve azim
iztirabda bulunb, daha ziyade heraret
ile dua ederek, teri yerin üzerine düşen
45 iri kan damlaları gibi idi. Ve duadan kal-
kıb şagirdlerini yanına geldikde, onları
46 kederden uyumuş buldu, ve onlara,
“Niçün uyuyorsunuz? İğvaya düşme-
meniz için kalkıb dua ediniz,” dedi.
47 Ve o daha söyler iken, işte bir kalaba-
lık ve on ikilerden biri olan İuda nam
kimse önlerince gelerek, İsus’u öpmek
48 için yanına geldi. Ve İsus ona, “Ey
İuda, insan Oğlunu öpmekle mi ele ve-
49 rirsin?” dedi. Ve etrafında olanlar ne vu-
ku bulacağını aňladıklarında ona, “Ya
50 Rabb, kılıcile vuralım mı?” dediler. Ve
Onlardan biri kahin-i azamın bendesine vu-
51 rub, onun sağ kulağını kesdi. Ve İ-
sus cevap verib, “Bu kadar *kâfi dir,”
deyerek, kulağına dokanıb, ona şifa verdi.
52 Ve İsus kendi üzerine gelen baş kahin-
ler ile heykelin baş muhafızlarına ve ih-
tiyarlara söyleyib, “Hırsız üzerine gider
53 gibi mi kılıcılı ve sopalı çıktınız? Ben
her gün sizin ile beraber heykelde iken,
benim üzerime el uzatmadınız; amma bu
sizin saatınız ve karanlığın hükümeti

dir,” dedi.

54 Ve onu tutub götürdüler, ve kahin-i
azamın evine getirdiler; Petros daği irak-

55 dan ardı sıra gidiyor idi. Ve havlinin or-
tasında ateş yakıb, birlikte oturdukla-
rında, Petros daği aralarında oturdu.

56 Ve bir ĥalayık onu ateşin yanında otu-
rur görmekle, ona dikkatle bakıb, “Bu

57 daği onun ile beraber idi,” dedi. O ise
“Ey karı, ben onu tanımam,” deyü onu

58 inkār etdi. Ve bir az soñra onu başka
biri görüb, “Sen daği onlardan sın,” dedi-

59 ğinde, Petros, “Ey adem, değil im,” dedi. Ve
bir saat kadar gecikdikde, başka bir kimse
tekid edib, “Hakikaten bu daği onun ile
beraber idi, çünkü Galilialı dır,” dedi.

60 Amma Petros, “Ey adem, ne söylediğini
bilmem,” dedi; ve der akab kendisi daha söy-

61 ler iken, ĥoros ötdü. Ve Rabb dönüb Pet-
ros’a bakdı; ve Petros Rabbın kendine,
“Ĥoros ötmezden evvel, sen beni üç kerre
inkār edeceksin,” dediği sözü ĥatırına ge-

62 tirdi. Ve Petros dışarıya çıkıb acı
acı ağladı.

63 Ve İsus’u bekleyen ademler onu zevk-

64 lenerek döyerler idi. Ve başını örtüb yü-
züne vurarak ona süal edib, “Sana vu-
ran kim idiğini peygamberlik eyle,” derler idi.

65 Ve küfr ederek, aleyhinde daha nice şeyler
söylerler idi.

66 Ve gündüz oldukda millet iĥtiyarla-
rı ile baş kahinler ve ülema cem olub

onu kendilerin millet meclisine götürüb,
67 “Hristos sen mi sin?” bize söyle, dediler; ol
daği onlara, “Eğer size söylesem hiç i-
68 nanmazsınız; ve eğer süal etsem daği, ne
69 cevab verir, ne de salı verir siniz. Bun-
dan böyle insan Oğlu Allah’ın kudreti-
70 nin sağında oturacak dır,” dedi. Ve cüm-
lesi, “Öyle ise sen İbn Ullah mı sın?”
dediler; ol daği onlara, “Dediğiniz gibi im,”
71 dedi. Ve onlar, “Artık bize şehadet ne la-
zım dır? Zira kendimiz onun ağzından i-
şitdik,” dediler.

BAB 23.

1 Ve onların bütün cumhuru kalkıb
2 onu Pilatos’a götürdüler. Ve onun a-
leyhinde şikāyet etmeye başlayıb, “Bunu
milleti azdırmakda, ve, Ben Hristos padi-
şah ım, deyerek, Kaisar’a harac vermekden
3 men etmekde bulduk,” dediler. Ve Pilatos
ona, “Yehudilerin padişahı sen mi sin?” de-
yü süal eyledikde, ol daği ona cevab
4 verib, “Söylediğin gibi dir,” dedi. Ve Pilatos
baş kahinler ile halka, “Bu ademde hiç
5 bir kabahat bulmayorum,” dedi. Amma
onlar ısrar ederek, “Galilaia’dan başlayıb
ta buraya kadar, bütün Yehudistan’da
6 talim ile kavımı tahrik ediyor,” dediler. Ve
Pilatos Galilaia lafzını işitmekle, “Ol
Adem Galilaialı mı dır? deyü süal e-
7 dib, Irodıs’in hükümeti dairesinden ol-

duğunu aňladıkda, İrodıs ol günlerde
İerusalım'de bulunduğundan onu yanına gönderdi.

8 Ve İrodıs İsus'u gördükde, ziyadesiyle sevindi, zira onun hakkında çok şeyler işitdiği için onu hayli zemandan beru görmek isteyerek, onun yediyle icra

9 olunan bir alamet görmek ümidinde idi. Ve ona çok sözler ile süal etdi ise de, bir

10 cevap vermedi. Ve baş kahinler ile ülema durub onun aleyhinde şiddetle şikāyet

11 ederler idi; İrodıs daği askerleri ile beraber onu tahkir edib zevklendikden soñra, ona parlak bir libas giydirib, Pilatos'a

12 geri gönderdi. Ve ol günde Pilatos ile İrodıs biri biri ile dost oldular, zira mukaddema aralarında adavet var idi.

13 Ve Pilatos baş kahinler ve reisler ile

14 kavmı bir yere cem edib, onlara, "Bu ademi, ħalkı azdırıyor, deyü bana getirdiniz; ve işte ben sizin huzurunuzda teftiş edib, bu ademin aleyhinde şikāyet etdiğiniz şeylerden bir kabahat onda bulmadım; ne de İrodıs (buldu); zira sizi onun yanına gönderdim ise de, işte onun yediyle katle müstahakk bir şey yapılmamış dır. Bu sebebden onu tedib etdikden soñra salı vereyim," dedi. Ve her bayramda onlara bir kimse salı vermekliği

18 lazım idi. Ve cümlesi birden, "Bunu kaldır ve Varavva'yı bize salı ver," deyü

19 bağırdılar. Bu kimse daği şehrde vuku

bulmuş bir ihtilal ve katl için habsa
20 konmuş idi. İmdi Pilatos İsus'u salı
21 vermek istemekle tekrar söyledi ise de, on-
lar, "Stauros'a çıkar, onu staurosa çı-
22 kar," deyü bağıırlar idi. Ol dağı ü-
çüncü defa olarak onlara, "Ya bu a-
dem ne kötülük işledi? Onda ölüme müs-
tahakk bir kabahat bulmadığımdan, onu
tedib etdikden sonra salı vereyim," dedi.
23 Amma onlar yüksek sesler ile ısrar e-
derek onun staurosa çıkarılmasını taleb
ederler idi; ve onların ve baş kahinlerin
24 sesleri galib gelmekle, Pilatos matlub-
25 larının icra olunmasına hükm etdi; şöyle
ki ihtilal ve katl için mahbus bulu-
nub taleb etdikleri kimseyi onlara salı
verdi, ve İsus'u onların müradına tes-
lim etdi.
26 Onlar dağı onu götürür iken, tarla-
dan gelen Simon namında Kirineli bir kim-
seyi tutub, staurosa İsus'un ardı
sıra götürmek için onun üzerine ko-
27 dular. Ve gerek halkdan ve gerek onun i-
çün ağlayıb döyünen karılardan bir
28 büyük cemaat ardı sıra gider iken, İ-
sus ol karılara dönüb, "Ey İerusalım
kızları, benim için ağlamayınız, ancak
kendiniz ile evladlarınız için ağlayınız.
29 Zira işte, 'Ne mutlu kısırlara ve do-
ğurmamış rahmlere, ve emzirmemiş memelere,'
30 deyecekleri günler geliyor. Ol zaman
dağlara, 'Üzerimize düşünüz', ve bağıır-

lara, 'Bizi örtünüz', demeye başlayacak-

31 lar. Zira eğer yaş ağaca bu şeyleri e-
derlerse, kuruya ne olacak dır?" dedi.

32 Ve onun ile beraber katl olunmak i-
33 çün, başka iki mücrim götürüldü. Ve
Kranion denilen mahale geldiklerinde, orada
onu ve biri sağ yanında ve ol biri sol
yanında olarak ol mücrimleri staurosa
34 geldiler. İsus daği, "Ey Peder, onlara
afv eyle, zira ne yaptıklarını bilmezler,"
dedi. Ve esvablarını kura atarak taksim
35 etdiler. Halk daği durub seyr ederek, on-
lar ile beraber reisler daği (onu) zevkle-
nib, "Gayrilerini kurtardı, eğer Allah'ın
seçilmişşi olan Hristos ise, kendi kendini
36 kurtarsın," derler idi. Ve askerler daği
37 yaklaşıb, ona sirke sunarak, "Eğer Ye-
hudilerin padişahı sen isen, kendini kur-
tar," deyü onu zevklenirler idi.

38 Ve onun üzerinde Yunani ve Latini ve
İbrani harfları ile, "BU YEHUDİLE-
RİN PADIŞAHI DIR" deyü yazılı bir
yafta var idi.

39 Ve asılmış mücrimlerin biri ona küfr
edib, "Eğer sen Hristos isen, kendini ve bi-
40 zi kurtar," dedi. Ve ol biri cevap verib
onu azarlayarak, "Sen heman ol hükm
altında iken Allah'dan korkmaz mı sın?

41 Ve biz hakk üzre (hükm olunmuşuz),
zira amellerimizin cezasını çekiyoruz;
amma bu adem yolsuz bir hareketde bu-
42 lunmadı," dedi. Ve İsus'a söyleyib, "Ya

Rabb, padişahlığında geldiğin vakıt beni
43 hatırına getir,” dedi. İsus daği ona, “Ha-
kikaten sana derim ki bu gün benim ile
beraber cennetde olacaksın,” dedi.
44 Ve saat altı raddelerinde idi; ve saat
dokuzadek bütün yerin üzerinde karanlık
45 olub, güneş karardı, ve heykelin perdesi
46 ortasından yırtıldı. Ve İsus yüksek
sesle feryad edib, “Ey Peder, ruhumu
senin ellerine teslim ederim,” dedi; ve bunu
söyleyib ruhu teslim etdi.
47 Ve yüz başı vakı olanı gördükde,
Allah’a hamd edib, “Hakikaten bu adem
48 salih idi,” dedi. Ve seyr etmek için
cem olan cümle halk vakı olan nesnelere
görmekle, gökslerini döyerek geri döndüler.
49 Ve cümle aşinaleri va Galilaia’dan onun
ardı sıra gelen karılar bu şeyleri göre-
rek, uzakdan duruyorlar idi.
50 Ve işte Yehudilerin Arimathaia nam şeh-
51 rinden olub, şura azasından (ve fakat)
meşveret ve amellerini zira vermemiş olan
İosif isminde salih ve adil ve Allah’ın
52 padişahlığına muntazır bir adem, Pila-
os’un yanına gidib, İsus’un cesedini
53 laleb eyledi. Ve onu endirib bir keten be-
zine sardı, ve onu kayada oyulmuş ve
hiç bir vakıt kimse konulmamış bir mezar
54 içine kodu. Ve ol gün tedarik günü o-
lub, savvato günü daği yaklaşıyor idi.
55 Ve Galilaia’dan onun ile beraber gelen
karılar ardı sıra varıb, mezarı ve onun

cesedinin nasıl konulduğunu gördüler.
56 dönüb baharlar ve hoş raihalı yağ-
lar hazırlayıb, emr mucibince savvato
gününde rahat etdiler.

BAB 24.

1 Ve haftanın birinci günü sabahlayın
erken hazırladıkları baharları getirib
mezara geldiler; ve onlar ile beraber baş-
2 ka karılar daği var idi. Ve taşı mezardan
3 yuvarlanmış bulub, içeriye girdikle-
rinde, Rabb, İsus'un cesedini bulmadı-
4 lar. Ve vakı oldu ki onlar bundan do-
layı hayretde iken, işte yanlarına par-
5 lak esvablı iki adem durdu; ol karı-
lar daği ziyadesiyle korkub, yüzlerini
yere eymekde iken, onlara dediler ki, "Ni-
6 çün hayatda olanı ölüler arasında a-
rayorsınız? Burada değil dir, amma kı-
yam etdi; kendisi daha Galilaia'da iken,
7 size, İnsan Oğlu günahkâr ademler e-
line teslim olunub staurosa çıkarılmak
ve üçüncü günü kıyam etmek gerek
8 dir, deyü nasıl söylediğini hatrınıza ge-
tiriniz." Onlar daği sözlerini hatıra ge-
9 tirdiler. Ve mezardan dönüb, bu şeylerin
cümlesini on birlere ve sairlerin cüm-
10 lesine nakl etdiler. Ve bu şeyleri resul-
lere söyleyenler Magdalını Maria ile İo-
anna ve İakovos'un (anası) Maria ve on-
11 lar ile beraber başka karılar idi. Ve

bu karıların sözleri onların indinde boş
lakırdı gibi görünmekle, onlara inanmadı-
12 lar. Amma Petros kalkıb, mezara seğırt-
di, ve eğilib kefinin yalnız durduğunu
görmesiyle, vakı olan şeye kendi kendine
teaccüb ederek gitdi.
13 Ve işte ol günde onlardan iki kimse İe-
rusalim'den altmış ok atımı uzak olan
14 Emmaus nam bir köye gitmekde iken, cüm-
le bu vukuatın hakkında biri biri ile
15 söyleşiyorlar idi. Ve vakı oldu ki onlar
söyleşib mübahese eder iken, İsus bizzat
16 yakın gelib, beraber gidiyor idi. Ve göz-
leri tutulmuş olmayle, onu tanıyama-
17 dılar. Ve onlara, “Siz yürür iken mah-
zun olarak, biri biriniz ile şu söyleşdi-
18 ğiniz sözler ne dir?” dedi. Ve onlardan biri
olan Kleopa namında kimse ona cevab ve-
rib, “İerusalım'de bu günlerde vuku
bulan şeylerden haberdar olmadık müsa-
19 fir yalnız sen mi kaldın?” dedi. Ve onla-
ra, “Hangı şeyler?” demesi üzerine, onlar
daği ona dediler ki, “Allah'ın ve bütün
kavmın indinde amelde ve kelimde kuvvetli
bir peygamber olan Nazaretli İsus'un
20 hakkında vuku bulan şeyler; ve baş
kahinler ile reislerimiz onu katle hükm
olunmak için teslim edib staurosa çı-
21 kardılar; biz ise İsrail'i helas edecek
o dur, deyü ümid ediyor idik; fakat bu
cümleden mada, bu şeyler vakı olalı
22 bu gün üçüncü gün dür. Hem daği

bizden bazı karılar “Sabahlayın erken me-
zara varıb onun cesedini bulmayıb da,
23 hayatda olduğunu haber veren melekler
zuhurunu gördük,” demeleriyle gelib bizi
24 hayretde brakdılar. Ve bizim ile beraber
olanlardan bazısı mezara varıb, heman
karıların dedikleri gibi buldular ise de,
25 kendisini görmediler. Ol dağı onlara, “Ey
fehmsiz ve peygamberlerin cümle söyledik-
26 lerine inanmakda kalbi katı olanlar, Hris-
tos’un bu şeyleri çekib kendi celaline
27 girmesi gerek değil mi idi?” dedi. Ve Moi-
sı’dan ve cümle peygamberlerden başlayıb
hep kitaplarda kendinin hakkında bulunan
28 şeyleri onlara tefsir eyledi. Ve varacak-
ları köye yaklağdıklarında, kendisi daha
29 ileri gidecek gibi gösterdi. Onlar dağı
ona ibram edib, “Bizim ile kal, zira ağşam
üstü olub gün enmekde dir,” dediler; ol
dağı onlar ile beraber kalmak için içeri
30 girdi. Ve vakı oldu ki, o onlar ile sof-
rada oturduğunda, ekmeği alıb, bereket
duası okudukdan soñra, pareleyib onlara
31 verdikde, onların gözü açılıb onu
tanıdılar, o ise onlardan nabedid oldu.
32 Ve biri birine, “Yolda kendisi bize söyler
ve kitabları tefsir eder iken, kalbimiz de-
runimizde yanmaz mı idi?” dediler.
33 Ve ol saat kalkıb, İerusalım’e geri
dönerek on birler ile arkadaşlarını cem
34 olmuş buldular; onlar dağı, “Hakikaten
Rabb kıyam etmiş dir, ve Simon’a görün-

35 dü,” deyorlar idi. Bunlar daği yolda o-
lan vukadı ve ekmeği pareledikde kendi-
lerine nasıl malüm olduğunu nakl et-
diler.

36 Ve onlar bu şeyleri söyler iken, İsus
bizzat ortalarında durub onlara, “Selam
37 size” dedi. Onlar ise şaşıb, korkarak, bir
38 ruh görüyorlar zann etdiler. Ve onlara
söyleyib, “Niçün ıztıraba düşdünüz? Ve
niçün kalblerinizde efkâr zuhur edi-
39 yor? Ellerime ve ayaklarıma bakınız ki
bizzat ben im; bana dokanıb bakınız, zira
ruhun eti ve kemikleri yok dur, nice ki
40 bende var idiğini görüyorsunuz,” dedi. Ve
bunu söyleyib, onlara elleri ile, ayakla-
41 rını gösterdi. Onlar daği şazlıklarından
henuz inanmayıb teaccüb etmekde iken,
onlara, “Burada bir yeyeceğiniz var mı?”
42 dedi. Ve onlar ona bir parça pişmiş ba-
43 lık ve bir mikdar kömec balı verdiler. Ve
44 alıb önlerinde yedi. Anden soñra onlara
đitaben, “Daha sizin ile beraber iken, benim
hakkımda Moisi’nin tevratında ve peygam-
berlerde ve mezamirde cümle yazılmış o-
lan şeyler itmam olunmak gerek dir, deyü
size söylediğim sözler bunlar dır,” dedi.

45 Ol zeman kitabları añlamak için zihn-
46 lerini açdı. Ve onlara söyleyib, “Böyle
yazılmış dır, ve Hristos’a böyle elem
çekib üçüncü günü ölülerden kı-
47 yam etmek, ve İerusalım’dan başlanarak,
cümle taifelere onun isminde tevbe ve

48 günahkâr afvı vaz olunmak gerek idi. Ve
49 siz bu şeylerin şahitleri siziz. Ve işte
ben üzerinize Pederimin vadını gönderirim;
siz ise yokarıdan kuvvet giyininceyedek
İerusalım şehrinde oturunuz,” dedi.
50 Ve onları ta Vıthania’ya kadar dışarı
çıkartıb, ellerini kaldırarak, onlara hayr
51 dua eyledi. Ve vakı oldu ki onlara hayr
dua eder iken, onlardan ayrılıb, göğe yo-
52 karı çıkdı. Ve onlar ona secde kılıb,
azim sevinc ile İerusalım’e geri döndü-
53 ler; Ve daima heykelde Allah’a hamd u
sena etmekte idiler. Amin.

İNCİL YANİ EVANGELİON İOANNİS’İN TAHRİRİ ÜZRE

BAB 1.

1 Kelam ibtidade mevcud idi, ve Kelam
Allah’ın nezdinde idi, ve Kelam Allah
2 idi. Bu (Kelam) ibtidade Allah’ın nez-
3 dinde idi. Her şey onun vasıtasıyla vü-
cude geldi, ve vücade gelmiş olanlar-
4 dan onsuz bir şey vücade gelmedi. Ha-
yat onda idi, hayat daği ademlerin nuru
5 idi. Ve nur karanlıkda ziya verir, karan-
lık daği onu anlamaz idi.
6 Allah tarafından gönderilmiş İoannis
7 isminde bir adem var idi. İşbu adem şe-
hadet için geldi, ta ki nurun hakkında

8 şahadet etmesiyle, cümle insanlar onun
vasıtasıyla imana geeler. Kendisi ol nur
olmayıb, ancak nurun hakkında şahadet
etmek için idi.

9 Dünyaya *gelen her bir ademi tenvir
10 eden hakiki nur o idi, dünyada idi, dün-

---

* (Yahod) gelerek.

ya dağı onun vasıtasıyla vücade geldi

11 ise de, dünya onu tanımadı. Kendininki-
lere geldi, ve kendininkiler onu kabul et-
12 mediler. Amma her kim onu kabul etdi
ise, onlara, yani ismine iman edenlere Al-
lah'ın evladları olmaklığa selahiyet verdi.

13 Bunların doğuşu dağı ne kandan ve ne
ten iradetinden ve ne de insan iradetinden,
14 ancak Allah'dan idi. Ve Kelam ten olub,
inayet ve hakikat ile dolu olarak, ara-
mızda sakin oldu; biz dağı onun celalini
Pederin biricik oğlunun celali deyü
gördük.

15 İoannis onun hakkında şahadet edib, ni-
da ederek, dedi ki, "Benden soñra gelib, ben-
den ileri dir, dediğim zat bu dur, çünkü
16 benden evvel idi. Ve onun doluluğundan
biz cümlemiz inayet üzerine inayete nail
17 olduk. Zira şeriat Moisi vasıtasıyla
verildi (amma) inayet ile hakikat İsus
18 Hristos vasıtasıyla oldu. Allah'ı asla
bir kimse görmemiş dir; (ancak) Pederin
kucağında olan biricik Oğul kendisi
(onu) beyan eyledi.

19 Ve Yehudiler İerusalım'den İoannis'e,
"Sen kim sin?" deyü süal etmek için,
kahinler ile Leuililer gönderdikleri zaman,
20 onun şehadeti bu dur; yani ikrar edib
inkār etmeyerek, "Ben Hristos değil im," de-
21 yü ikrar etdi. Ve ona, "Öyle ise ne? Sen
İlia mı sın?" deyü süal etdiklerinde,
Ol daği "Değil im," dedi; Sen şol peygamber
mi sin? (dediklerinde), "Hayr," deyü cevap
22 verdi. Ol vakıt ona, "Sen kim sin?" (söyle)
ki bizi gönderenlere cevap verelim; "kendi
23 hakkında ne dersin?" dediler. Ben Isaia
peygamberin dediği gibi, "Rabbın yolunu
doğrudunuz, deyü çölde nida edenin
24 sedası im," dedi. Ve ol gönderilenler Fari-
25 siler'den idiler; ve ona süal edib, "Öyle
ise sen Hristos yahod İlia ya ol pey-
gamber olmadığın halde, niçün vaptis e-
26 diyorsun?" dediler. İoannis onlara ce-
vab verib, "Ben su ile vaptis ederim; am-
ma sizin aranızda bilmediğiniz bir kimse
27 duruyor; benden soñra gelib benden ileri
olan o dur, ben daği onun ayak kabının
tasmasını çözmeye kalık değil im," dedi.
28 Bu şeyler İordanis'in öte tarafında,
İoannis'is vaptis etmekte olduğu Vıtharava
nam mahalde vakı oldu.
29 Ertesi gün İoannis kendine İsus'un
geldiğini gördükde, "İşte dünyanın güna-
30 hını kaldıran Allah'ın Kuzusu; ben-
den soñra bir adem geliyor, benden evvel
idiğinden benden ileri dir," deyerek "hakkında

31 söylediğim zat bu dur. Ben dağı onu bil-
mez idim; amma onun İsrail’e izhar olun-
ması için su ile vaptis ederek geldim,”
32 dedi. Ve İoannis şehadet ederek, “Ruhun
gökden göğercin gibi enib, onun üzerinde
33 konduğunu gördüm; ve ben onu bilmez
idim; lakin beni su ile vaptis etmeye gön-
deren kendisi bana, ‘Ruhun kimin üzerine
enib konduğunu görürsen, Ruh ül Kuds
34 ile vaptis eden o dur,’ dedi. Ben dağı gö-
rüb, İbn Ullah bu dur deyü şehadet
etdim,” dedi.
35 Ertesi gün yine İoannis kendi şagird-
36 lerinden iki kişi ile duruyor iken, İ-
sus’a, gezmekde olduğu halde bakarak,
37 “İşte Allah’ın Kuzusu,” dedi. Ve ol iki
şagird onun söylediklerini işitmeleriyle, İ-
38 sus’un ardınca gitdiler. Ve İsus dö-
nüb ardınca geldiklerini gördükde, onla-
ra, “Ne arayorsunuz?” dedi; ve ona, Rav-
vi, [ki bu tercüme olunarak, ‘Hoca’ de-
mek dir,] nerede sakın oluyorsun?” dediler.
39 Onlara, “Gelib bakınız,” dedikde, geldiler,
ve nerede sakın olduğunu görüb, ol gün
yanında kaldılar; ve saat on raddelerinde
40 idi. Ve İoannis’den işidib (İsus’un) ar-
dı sıra giden iki kişiden biri Simon Petros’
41 un karındaşı Andreas olub, evvela
kendi karındaşı Simon’u bulub ona, “Mesi-
a’yı [ki tercümesi Hristos demek dir]
42 bulduk,” dedi; ve onu İsus’un yanına
getirdi; İsus dağı ona bakıb, “Sen İo-

na'nın oğlu Simon sın; sen Kıfas [ki ter
cümesi Petros dır] tesmiye olunacak-
sın," dedi.

43 Ertesi gün, İsus Galilaia'ya gitmek
istediğinde, Filippos'u bulub ona, "Ar-
44 dım sıra gel," dedi. Filippos dağı, And-
reas ile Petros'un şehri Vithsaida'dan idi.

45 Filippos Nathanaıl'i bulub ona, Moisi'
nin tevatda, peygamberlerin dağı hakkında
yazdıkları zatı, (yani) Nazaret'den olan
İosif'in oğlu İsus'u bulduk," dedi.

46 Ve Nathanaıl ona, "Nazaret'den eyi bir şeyin
hasıl olması mümkün midir?" dedi. Filip-
47 pos ona, "Gel de bak," dedi. İsus Natha-
nanaılı kendi yanına gelir iken görüb, onun
hakkında, "İşte deruninde hile bulunma-
48 yan hakikaten bir İsraili," dedi. Natha-
naıl ona, "Beni nereden tanıyorsun?" dedi.
İsus ona cevap verib, "Filippos seni
çağırmazdan evvel, sen incir ağacının
49 altında iken, seni gördüm," dedi. Nathanaıl
ona cevap verib, "Ravvi, sen, İbn Ullah
50 sın, sen İsrail'in padişahı sın," dedi. İ-
sus dağı ona cevap verib, "Sana incir a-
đacının altında iken seni gördüm, dediğim
içün mi inanıyorsun? Bunlardan daha
51 azim şeyler göreceksin," dedi. Ve ona, "Ha-
kikaten, hakikaten size derim ki, şimden soñ-
ra köyün açıldığını ve insan Oğlu
üzerine Allah'ın meleklerinin enib çık-
dıklarını göreceksiniz," dedi.

BAB 2.

1 Ve üçüncü günde Galilaia'nın Kana
(şehir) inde düğün olub, İsus'un vali-
2 desi orada idi. Ve İsus ile şagirdleri
3 daği düğüne davet olundu. Ve şarab
eksilmekle, İsus'un validesi ona, "Şa-
4 rabları yok dur," dedi. İsus ona, "Ey
hatun, senin benim ile ne işin var? Vaktim
5 daha gelmedi," dedi. Validesi hizmetcilere,
6 "Size her ne derse, yapınız," dedi. Ve Ye-
hudilerin paklenmesi adedince orada ko-
nulmuş, her biri ikişer ya üçer medre
7 alır altı aded taş küp bulunmayle, İ-
sus onlara, "Küpleri su ile dolduru-
nuz," dedi; ve onları ağızlarına kadar
8 doldurdular. Ve onlara, "Şimdi çıkarıb
sofracı başıya götürünüz," demesiyle,
9 götürdüler. Ve sofracı başı şaraba
tebdil olunan suyu tatınca, [o ise
nereden olduğunu bilmez, amma suyu
çeken hizmetciler bilirler idi,] sofracı
10 başı güveyiyi çağırıb, Ona, "Her kes
evvela ala şarabı, ve ziyade içildiğin-
de ednasını çıkarır; sen (ise) ala şa-
11 rabı şimdiedek sakladın," dedi. İsus
Galilaia'nın Kana (şehir) inde mucizelerin
işbu ibtidasını icra eyleyib, kendi ce-
lalini beyan eyledi, şagirdleri daği ona
iman etdiler.
12 Bundan soñra kendisi ile validesi ve ka-
rındaşları ve şagirdleri Kapernaum'a e-

nib, orada ancak birkaç gün kaldılar.

13 Ve Yehudilerin pasha (bayramı) yakın
14 olmayla, İsus İerusalım'e çıktı. Ve
heykelde sığır ve koyun ve göğercin sa-
tanları ve sarrafları oturur bulub,
15 iplerden bir kamçı yaparak, cümlesini
koyun ve sığırlar ile beraber heykelden
dışarı çıkardı; ve sarrafları akçesini
16 döküb, piştahlarını alt üst etdi. Ve
göğercin satanlara, "Bunları buradan
kaldırınız; Pederimin evini ticarethane et-
meyiniz," dedi. Şagirdleri dağı, "Senin evinin
17 gayreti beni yedi," deyü yazılmış oldu-
đunu hatırlarına getirdiler.

18 İmdi Yehudiler ona cevap verib, "Bize
ne alamet gösterirsin ki bu şeyleri eder-
19 sin?" dediler. İsus onlara cevap verib,
"Bu heykeli yıkınız, ve onu üç günde
20 bina ederim," dedi. Bunun üzerine Yehu-
diler, "Bu heykel kırk altı senede yapıl-
makda olub, sen onu üç günde mi bina
21 edeceksin?" dediler. O ise kendi cesedinin
22 heykeli hakkında söyleyor idi. İmdi ölü-
lerden kıyam etdiği zaman, onun şagirdleri
bunu [kendilerine] söylediğini hatırlarına
getirib, kitaba ve İsus'un söylediği ke-
lama inandılar.

23 Ve pasha bayramında İerusalım'de iken,
çok kimseler icra etdiği mucizatını
24 görmeleriyle, onun ismine iman etdiler. Am-
ma İsus cümlesini bildiği, ve insanın
hakkında hiç bir kimesnenin şhadetine

25 mühtac olmadığı cihetle, kendini onlara
inanmaz idi. Zira kendisi insanın deruninde
ne olduğunu bilir idi.

BAB 3.

1 Ve Farisilerden olub Yehudiler'in bir
reisi Nikodimos isminde bir adem var idi;
2 merkum geceleyin İsus'un yanına ge-
lib ona, "Ravvi, Allah tarafından gelmiş
bir hoca idiğini biliriz; zira hiç bir kim-
se, Allah onun ile olmadıkca, bu senin
3 ettiğin mucizata icra edemez," dedi. İ-
sus ona cevap verib, "Hakikaten, hakikaten
sana derim ki, bir kimse yeniden doğmayın-
ca, Allah'ın padişahlığını göremez," dedi.
4 Nikodimos ona, "Bir adem ihtiyar iken nasıl
doğa bilir? Tekrar validesinin rahmine girib
5 doğa bilir mi?" dedi; İsus cevap verib,
"Hakikaten, hakikaten sana derim ki, eğer bir
kimse sudan ve Ruhdan doğmazsa, Al-
6 lah'ın padişahlığına giremez. Tenden doğan
7 ten dir, ve Ruhdan doğan ruh dur. Sana
yeniden doğmanız lazım dır," dediğime teac-
8 cüb etme. Rüzgâr istediği yerde eser,
ve onun sesini işidirsin. Lakin nereden gelib
nereye gitdiğini bilmezsin; Ruhdan doğmuş
9 olan her kimse böyle dir. Nikodimos ona
cevab verib, "Bu şeyler nasıl ola bilir?
10 dedi. İsus ona cevap verib, "Sen İs-
rail'in bir hocası iken, bu şeyleri bilmez
11 mi sin? Hakikaten, hakikaten sana derim ki,

biz bildiğimizi söyler ve gördüğümüze
şehadet ederiz, ve şehadetimizi kabul et-
12 mezsiniz. Eğer size yerdeki şeyleri söyle-
diğimde inanmazsanız, gökdeki şeyleri size
13 söylesem, nasıl inanacaksınız? Ve göğe
hiç bir kimse çıkmamış, ancak gökden e-
14 nen insan Oğlu ki gökde dir; ve Moisi
çölde yılanı yükseğe kaldırdığı gibi,
insan Oğlu böyle yükseğe kaldırılmak
15 gerek dir. Ta ki ona her iman eden helak
olmayıb, ancak ebedi hayata malik ola.
16 Zira Allah dünyayı bu kadar sevdi
ki, kendi biricik Oğlunu verdi, ta ki ona
her iman eden helak olmayıb, ancak ebedi
17 hayata malik ola. Çünkü Allah kendi
Oğlunu dünyayı hükmetmek için
değil, ancak dünya onun vasitasıyla
helas bulması için dünyaya gönderdi.
18 Ona iman eden hükmet olunmaz,amma iman
etmeyen hala hükmet olunmuş dur; Zira
Allah'ın biricik oğlunun ismine iman
19 etmemiş dir. Ve hükmet bu dur ki, nur
dünyaya geldi; ve ademler, amelleri ya-
ramaz olduğu sebebden, karanlığı nur-
20 dan daha ziyade sevdiler. Zira her kötü-
lük işleyen nurdan ikrah eder, ve amelle-
ri meydana konulmamak için nura gel-
21 mez. Amma hakkı işleyen adem amelleri
Allah ile işlenmiş idiği aşikâr olsun de-
yü nura gelir.”
22 Anden sonra İsus şagirdleri ile be-
raber Yehudistan diyarına gelib, onlar

23 ile orada kalarak, vaptis eder idi. Ve Sa
leim'in yakınında vakı Ainon'da çok su-
lar bulunduğundan, İoannis daği orada
vaptis eder idi; ve (halk) gelib vaptis o-
24 lunurlar idi. Çünkü İoannis daha mah-
bese konulmamış idi.
25 Ol zeman İoannis'in şagirdleri ile
Yehudilerin beyninde paklenme hususunda
mübahese vuku bulmayla, İoannis'in
26 yanına gelib ona, "Ya hoca, İordanis'in
öte tarafında senin ile beraber bulun-
muş ve hakkında şehadet etmiş olduğun
kimse işte vaptis ediyor, ve her kes onun
27 yanına gidiyor," dediler. İoannis cevab
verib dedi ki, "Bir adem kendine gökden ve-
rilmedikce, hiç bir şey almaya kadir de-
28 ğil dir. Siz kendiniz benim hakkımda, "Ben
Hristos değil im, ancak onun önünce
29 gönderildim," dediğime şehadet edersiniz. Ge-
lin kimin ise, güveyi o dur; amma güve-
yinin dostu hazır bulunub güveyi i-
şitdiğinde onun sedasından ziyadesiyle mes-
rur olur; imdi benim bu sürurum te-
30 mam olmuş dur. Ona büyümek bana
31 ise küçülmek gerek dir. Yokarıdan gelen,
cümleden ala dır; yerden olan, yerden o-
lub, yerden söyler; gökden gelen cümle-
32 den ala olarak, heman görüb işitdiği nes-
nelere şehadet eder, ve şehadetini hiç bir
33 kimse kabul etmez. Onun şehadetini ka-
bul eden, Allah'ın hakk iddiğini mührlemiş
34 olur. Zira Allah'ın gönderdiği kimse Al-

lah'ın sözlerini söyler, çünkü Allah (ona)
35 Ruhü ölçü ile vermez. Peder Oğulu
sever, ve her şey onun yedine teslim etmiş
36 dir. Oğula iman eden, ebedi hayata ma-
lik dir; amma oğula itaat etmeyen, hayat
görmeyecek, ve lakin Allah'ın gazabı o-
nun üzerinde kalır.

BAB 4.

1 İmdi İsus'un İoannis'den ziyade şa-
girdler peyda edib vaptis etdiği Farisiler'in
2 malümü olduğunu Rabb bildiğinde, (Va-
kıa bizzat İsus değil, ancak şagirdle-
3 ri vaptis eder idi;) Yehudistan'ı terk e-
4 dib, tekrar Galilaia tarafına gitdi. Ve
Samareia içinden geçmesi icab etmekle,
5 İakov'un kendi oğlu İosif'e verdiği çift-
liğin yanında, Samareia'da vakı Sihar nam
6 bir şehre geldi. Ve orada İakov'un bir
kuyusu var idi; İmdi İsus yolcu-
lukdan naşı yorulmuş bulunması ha-
sebiyle, saat altı kararlarında kuyu-
7 nun yanında oturduğu halde, Samareia'
dan bir karı su çekmeye gelib, İsus
8 ona, "Bana (su) ver içeyim," dedi; İsus
şagirdleri yeyecek satun almak üzere şeh-
9 re gitmişler idi. Ol Samareialı karı daği
ona "Sen Yehudi ben de Samareialı bir
karı iken, nasıl benden su isteyorsun?"
dedi. Zira Yehudiler Samareialılar ile
10 ihtilat etmezler. İsus ona cevap verib,

“Eğer Allah’ın bahşışını ve, ‘Bana su ver’, deyü sana söyleyenin kim idiğini bilse idin, sen ondan ister idin, ol daği sana diri su verir idi,” dedi. Karı ona, “Ya Rabb, 11 senin su çekecek kabın yok mu dur? Kuyu daği derin dir; imdi ol biri suyu nereden alırsın? Sen, bize bu kuyuyu verib, 12 ondan kendisi ve oğulları ve davarları içmiş olan Pederimiz İakov’dan büyük mi sin?” dedi. İsus ona cevab verib, “Bu 13 sudan her içen yine susar; amma her kim benim kendisine vereceğim sudan içerse, 14 ebeden susamaz; amma ona vereceğim su onun deruninde ebedi hayat için kaina- 15 yan su punarı olacak dır,” dedi. Karı ona, “Ya Rabb, o suyu bana ver ki su- samayayım ve buraya su çekmeye gel- 16 meyeyim,” dedi. İsus ona, “Git kocanı 17 çağır ve buraya gel,” dedi. Karı daği, “Kocam yok dur,” deyü cevab verdi. İ- sus ona, “Kocam yok,” dediğinde “Doğru 18 söyledin; zira beş kocaya vardın, ve şim- di senin ile olan kimse kocan değil dir, 19 bunda gerçek söyledin,” dedi. Karı ona, “Ya Rabb, görüyorum ki sen bir peygam- 20 ber sin; babalarımız bu dağda secde kıldılar, ve siz, secde kılmak lazım o- lan mahal İerusalım’de dir, dersiniz,” dedi. 21 İsus ona, “Ey hatun, bana inan; saat geliyor ki, Pedere ne bu dağda, ne de İe- 22 rusalım’de secde kılacaksınız. Siz bil- mediğimize secde kılarımsız,biz bildiği-

mize secde kılarız; zira h elas Yehudi-
23 lerden dir. Lakin saat gelir ve hala hazır
dır ki, gerçekden secde kılanlar Peder'e
ruh ve hakikat ile secde kılacaklar;
zira Pede daği kendine b oye secde kı-
24 lanlar ister. Allah ruh dur, ve ona
secde kılanlarruh ve hakikat ile secde
25 kılmak gerek dir," dedi. Karı ona, Hristos
tesmiye olunan Messia "Geleceğini bilirim,
o geldiği zaman bize her Şey haber verecek
26 dir," dedi. İsus ona, "Ben, ki senin ile
27 s yleŐiyorum, o im," dedi. Ve bu sıra-
da Şagirdleri gelib, karı ile s yleŐdiđine
teaccüb etdiler ise, hiç biri, "Ne a-
rayorsun?" ve yahod, "Onun ile ne söyle-
Őiyorsun?" demedi.
28 Ol vakıt karı destisini bragıb Şehre
29 vardı, ve ehaliye, "Geliniz, etdiğim Şeylerin
cümlesini bana söyleyen bir adem görü-
n z; aceba Hristos bu mu dur?" dedi.
30 Onlar daği Şehrden  ıkıyb onun yanına
geliyorlar idi.
31 Bu aralık Şagirdleri ona, "Ya hoca,
32 taam eyle," deyü reca etdileri. Ol daği
onlara, "Sizin bilmediğiniz benim yeyecek
33 taamım var," dedi; imdi Şagirdleri biri
birine, "Aceba ona bir kimse yeyecek ge-
34 tirmiŐ mi?" dediler. İsus onlara dedi ki,
"Benim taamım beni gönderenin iradetini icra
35 ve onun işini itmam etmek dir. Siz, biçin
vakti gelmesine daha dört ay var dır, de-
mez misiniz?" İŞte size derim ki, gözlerinizi

açıb tarlalara bakınız; zira hala biçin
36 için beyazlanmış dırlar. Ve biçen üç-
ret alıb ebedi hayata mahsul cem eder;
ta ki hem eken hem de biçen beraber sevi-
37 neler. Zira, “Biri eker, digeri biçer, kela-
38 mı bunda hakk dır. Ben size emek çek-
mediniz şeyi biçmeye gönderdim; başkalar
emek çekdiler, siz onların emeğine dahil
oldunuz.”
39 Ve, “Etdiğim şeylerin cümlesini bana
söyledi,” deyü şehadet eden karının sözü
içün, ol şehirden çok Samareialılar o-
40 na iman etdiler. Ve Samareialılar onun
yanına gelib, yanlarında kalmasını ondan
reca etmeleri üzerine, orada iki gün kal-
41 dı. Ve onun kelamı için daha çok kim-
42 seler iman edib, karıya hitaben, “İnan-
mamız artık senin sözün için değil dir;
zira biz kendimiz işitdik ve dünyanın He-
laskarı Hristos hakikaten bu idiğini bi-
liriz,” dediler.
43 Ve bu iki günden sonra oradan çıkıb
44 Galilaia’ya gitdi. Zira İsus kendisi,
“Bir peygamberin kendi vatanında itibarı
45 yok dur,” deyü şehadet etdi. Ve Gali-
lea’ya geldiğinde, Galilaialılar bayram
vakti İerusalım’de cümle icra etdiğini
görmüş olmalarıyle, onu kabul etdiler;
zira kendiler dahi bayram için gitdiler.
46 İmdi İsus suyu şaraba tebdil et-
diği Galilaia’da vakı Kana’ya tekrar gel-
diğinde asılzade bir adem var idi

47 ki oğlu Kapernaum'da hasta idi. Bu zat
İsus'un Yehudistan'dan Galilaia'ya gel-
diğini işitdikde yanına vardı, ve enib oğ-
luna şifa vermesini ondan reca eyledi;
48 zira ölmek üzere idi. Ol vakıt İsus
ona, "Alametler ve mucizeler görmeyince
49 iman etmeyeceksiniz," dedi. Ol asılızade o-
na, "Ya Rabb, çocuğum ölmezden evvel
50 en," dedi. İsus ona, "Git, ođluñ hayat
buldu," dedi; ve ol adem İsus'un ken-
51 dine dediği kelama iman edib gitdi. Ve o
daha ener iken, kulları kendini karşıla-
yıp, "Çocuđuñ hayat buldu," deyerek
52 ona haber verdiler. Onlardan saat kaçda
şifa bulduğunu süal etmesiyle, "Dün
saat yedide hümması def oldu," dediler.
53 Ol vakıt pederi İsus'un kendine, Oğ-
luñ hayat buldu, dediği saatda oldu-
đunu añladı; ve kendisi bütün evi hal-
54 kılı ile beraber iman etdi. İsus Yehu-
distan dan Galilaia'ya geldikten soñra, ic-
ra eylediği ikinci mucize bu dur.

BAB 5.

1 Anden soñra Yehudilerin bayramı olub,
2 İsus İerusalım'e çıkdı. Ve İerusa-
lim'de, Koyun (kapusu) yakınında İb-
ranice Vithesda denilen bir havuz olub,
3 onun beş eyvanı var idi. Onlarda kör ve
total ve (azası) kurumuş olan pek çok
hastalar suyun tahrikine bekleyerek ya-

4 tıyorlar idi. Zira vakıt vakıt havuza
bir melek enib, suyu tahrik eder; imdi
su tahrik olundukdan soñra en evvel e-
nen kimse her ne illeti var ise, şifa bu-
5 lur idi. Ve orada otuz sekiz seneden be-
6 ru hasta olan bir adem var idi. İsus
onu yatmış olduğu halde görüb, çok
zemandan beru böyle olduğunu bilmekle,
ona, “Sihhat bulmak ister misin?” dedi.
7 Hasta ona, “Ya Rabb, su tahrik olun-
dukda beni havuza koyacak ademim ol-
madığından, ben gitmekde iken, benden evvel
8 başkası ener,” cevabını verdi. İsus o-
na, “Kalk, yatağını kaldırıp yürü,” de-
9 di. Ol adem dağı der akab sihhat bul-
du, ve yatağını kaldırıp yürüdü; ve
10 ol gün savvato günü idi. Bunun için
Yehudiler şifa bulan kimseye, “Savvato
günü dür, sana yatağı kaldırmak caiz
11 değil dir,” dediler. Ol dağı onlara, “Bana
şifa veren kimse kendisi bana, “Yatağını
kaldırıp yürü,” dedi cevabını verdi.
12 İmdi ona, “Sana, yatağını kaldırıp yü-
rü, deyen adem kim dir?” deyü süal et-
13 diler. Şifa bulan kimse ise onun kim idi-
đini bilmez idi; zira İsus ol mahalde
kalabalık olduğu için bir tarafa çe-
14 kilmiş idi. Anden soñra İsus onu hey-
kelde bulub, ona, “İşte sihhat buldun;
artık günah işleme, olmaya ki sana daha
15 fena bir şey vakı ola,” dedi. Ol adem va-
rīb Yehudilere kendine şifa veren İsus

- idiğini haber verdi.
- 16 Ve bu sebebden Yehudiler İsus'a
teaddi edib, bu şeyleri savvato gününde
- 17 etdiği için katlini ararlar idi. Amma
İsus onlara cevap verib, “ Pederim şim-
diyedik işleyor, ben daği işleyorum,” dedi.
- 18 Bu sebebden Yehudiler onu katlini da-
ha ziyade aradılar; zira savvatoyu nakz
eyledikden mada, “Allah Pederim dir,” deye-
rek, kendini Allah'a müsavi kılar idi.
- 19 İmdi İsus onlara cevap verib dedi ki,
“Hakikaten, hakikaten size derim ki, Pederin
bir şey etdiğini görmedikce, Oğul kendili-
ğinden bir şey edemez; zira o ne ederse, O-
- 20 ğul daği heman onu eder. Çünkü Peder
Oğulu sever ve kendi eylediği şeylerin
cümlesini ona gösterir; ve sizin teac-
cüb etmeniz için ona bunlardan daha
- 21 büyük ameller gösterecek dir. Zira Pe-
der ölüleri kaldırdığı ve ihya etdiği
gibi, Oğul daği böylece istediği kimsele-
ri ihya eder. Zira Peder hiç bir kimseyi
- 22 hükmetmez, amma bütün hükmü O-
ğula teslim etmiş dir; ta ki cümlesi
- 23 Pedere izzet etdikleri gibi, Oğula (daği)
izzet edeler; Oğula izzet etmeyen onu
- 24 gönderen Pedere izzet etmemiş olur. Haki-
katen, hakikaten size derim ki, benim kela-
mı mı dinleyib, beni gönderene iman eden kim-
se ebedi hayata hayata malik olur, ve hükme
- 25 düşar olmaz, fakat ölümden hayata in-
tikal etmiş dir. Hakikaten, hakikaten size

derim ki, vakıt geliyor, ve hala hazır dır
ki, ölüler İbn Ullah'ın sesini işidib, i-
26 şidenler dağı dirilecekler dir. Zira Peder
kendi zatında hayata malik olduğu gibi,
Oğula dağı böylece kendi zatında ha-
27 yata malik olmaklığı vermiş dir. Ve insan
Oğlu olduğu için, hükmetmeye dağı
28 ona selahiyet vermiş dir. Buna teaccüb
etmeyiniz; zira vakıt geliyor ki mezarlar-
da olanların cümlesi onu sesini işide-
29 cekler; ve hayr işleyenler hayat kıya-
metine şerr işleyenler ise azab kıyametine
30 çıkacaklar dır. Ben kendiliğimden bir şey
edemem; işitdiğime göre hükmetirim; benim
hükümüm dağı hakk dır, zira kendi irade-
timi değil, ancak beni gönderen (Pederin)
31 iradetini ararım. Eğer ben kendi hakkımda
şehadet edersem, şehadetim hakk değil dir.
32 Benim hakkımda şehadet eden başkası dır;
ve benim hakkımda etdiği şehadet hakk ol-
duğunu bilirim. Siz İoannis'in yanına
(ademler) gönderdiniz, ol dağı hakikata şe-
34 hadet eyledi. Ben ise insan tarafından şe-
hadet almam, ancak helas bulmanız i-
35 için bu şeyleri şöylüyorum. O yanar
ve ziya verir çırağ idi, ve siz bir müd-
det onun ziyasında şaz olmak istediniz.
36 Amma benim İoannis'in şehadetinden bö-
yük şehadetim var, zira itmam etmek üz-
re Pederin bana verdiği ameller, heman bu
işlediğim ameller Pederin beni gönderdiğine
37 hakkımda şehadet ederler. Ve beni gönderen

Peder kendisi dağı hakkımda Şhadet etmiş
dir; siz hiç bir vakıt onun sedasını i-
38 Őitmediniz, ve heyetini görmediniz. Ve kelamı
dağı sizde kaim değil dir,  unki siz onun
39 gönderdiği kimseye iman etmeyorsunuz. Ki-
tabları teftiş ediniz; zira onlar ile ebedi
hayata malik oluruz zann edersiniz, ve
40 benim için Şhadet eden onlardır. Ve siz
hayata malik olmak için bana gelmek
41 istemeyorsunuz. Ademlerden izzet almam.
42 Lakin sizi bilirim ki deruninizde Allah
43 muhabbeti yok dur. Ben Pederimin ismi
ile geldim, ve beni kabul etmeyorsunuz;
Eğer başka bir kimse kendi ismi ile gelirse,
44 onu kabul edersiniz. Siz biri birinizden
izzet alıb, yalnız Allah'dan gelen iz-
zeti aramaz iken nasıl iman ede bilirsiniz?
45 Pedere sizin aleyhinizde ben Őik yet ede-
ceğim zann etmeyiniz; sizin aleyhinizde Şi-
kayet eden var dır, o da sizin itimad et-
46 diğiniz Moisi dir. Zira eğer Moisi'ye i-
nanmış olsa idiniz, bana (dağı) inanır idiniz;
47 zira o benim hakkımda yazdı. Amma onun
kitablarına inanmadığınız halde, benim söz-
lerime nasıl inanacaksınız?

BAB 6.

1 Bu Şeylerden soğra İsus Galilaia
denizi, yani Tiverias (denizinin)  te tarafı-
2 na gidib hastalar da gösterdiği alametleri
gördükleri için, ardı sıra çok  alk

3 gider idi. Ve İsus dağa çıkıp, şagird-
4 leri ile beraber orada oturdu. Yehudi-
lerin pasha bayramı daği yakın idi.
5 İmdi İsus nazar edib, yanına çok
halk geldiğini gördükde, Filippos'a "Bun-
ların yemeleri için nereden ekmek satun
6 alalım?" dedi. Bunu daği onu tecrübe
içün söyledi zira kendisi ne edeceğini
7 bilir idi. Filippos ona cevap verib, "Bun-
ların her biri az bir şey yemesi için, iki
yüz dinarlık ekmek kifayet etmez," dedi.
8 Şagirdlerinden biri, Simon Petros'un ka-
9 rındaşı Andreas ona dedi ki, "Burada beş
arpa ekmeği ile iki balığı bulunan bir
çocuk var, lakin bu kadar kişiye bun-
10 lar ne olur?" amma İsus, "Ademleri
oturdunuz," dedi; ve ol mahalde çok ot
bulunub ol ademler beş bin kişi kadar
11 olarak, oturdular. Ve İsus ekmekleri
alıb, şükr etdikten soñra, şagirdlere, ve
şagirdler daği oturanlara dağıdıb, keza-
lik balıklardan istedikleri kadar (verdi-
12 ler). Ve doyduklarında, şagirdlerine söy-
leyib, "Fazla kalan parçaları toplayı-
nız, bir şey zai olmasın," demesi üzerine,
13 onlar daği devşirib, ol beş arpa ekmeğin-
den yeyenlerden artan parçalar ile on iki
küfe doldurdular.
14 Ve ol ademler İsus'un icra etdiği
alameti görmekle, "Hakikaten dünyaya ge-
lecek şol peygamber bu dur," dediler.
15 İsus daği onların, padişah etmek için

gelib kendini cebren götüreceklerini bil-
mesiyle, tekrar yalnızca dağa çekildi.

16 Ve aþşam oldukda, Şagirdleri deniz kıyı-
17 sına endiler; ve kayıĒa girib, denizin öte
tarafına, Kapernaum'a gidiyorlar idi; ve
karanlık basmış olub İsus daha yan-
18 larına gelmemiş idi; deniz daĒi Şedid bir
19 rüzĒâr esmesinden kabarmakda idi. İmdi
onlar kürek çekerek yirmi beş ve ya o-
tuz ok atımı kadar gitdiklerinde, İsus-
u denizin üzerinde yürüyerek kayıĒın
20 yanına gelir gölüb korkdular. Ol daĒi
21 onlara, "Ben im, korkmayınız," dedi. Ol
zeman sevinerek onu kayıĒa aldılar; ve
der akab kayak gidecekleri yere yetişdi.

22 Ertesi gün denizin öte tarafında du-
ran Ēalk, orada onun Şagirdlerinin binmiş
oldukları bir kayıktan gayri olmadıĒını,
ve İsus'un, Şagirdleri ile beraber ka-
yıĒa girmemiŐ, ancak Şagirdlerinin yalı-
23 nız gitmiş olduklarını gördüklerinde, [Hal
bu ki Rabb, Şükr etdikden soĒra, ekmek
yedikleri mahale yakın Tiverias'dan başka
24 kayıklar geldi,] İmdi Ēalk İsus'un ve
Şagirdlerinin orada olmadıĒını gördükle-
rinde, kendiler daĒi kayıklara binib, İ-
sus'u arayarak, Kapernaum'a geldiler.

25 ve onu denizin öte tarafında bulub, o-
na "Ya Ēoca, buraya ne vakıt geldin?"
26 dediler. İsus onlara cevab verib, "Ha-
kikaten, hakikaten size derim ki, alametler
gördüĒünüz için deĒil, ancak ol ek-

27 meklerden yeyib doyduğunuz için beni
arayorsunuz. Fani olan taama değil, an-
cık insan Oğlunun size vereceği ebedi
hayat için baki kalan taama cehd edi-
niz, zira Peder Allah onu mührlemiş dir,”
28 dedi. Ol zaman ona, “Allah’ın amellerini
29 icra etmek için ne edelim?” dediler. İ-
sus onlara cevab verib, “Allah’ın ameli
bu dur ki, onun gönderdiği kimseye iman
30 edesiniz,” dedi. İmdi ona, “Ya sen, bizim gö-
rüb sana iman etmekliğimiz için ne ala-
31 met gösterirsin? Ne işlersin? Babalarımız
çölde manmayı yediler, nitekim, Onlara
yemeğe gökden ekmek verdi,” deyü yazılmış
32 dir,” dediler. İsus daği onlara, “Hakika-
ten, hakikaten size derim ki, gökden olan
ekmeği size Moisi vermedi, lakin gökden o-
33 olan hakiki ekmeği size Pederim verir. Zira
Allah’ın ekmeği gökden enib dünyaya ha-
34 yat verendir,” dedi. İmdi ona, “Ya Rabb,
35 bize bu ekmeği daima ver,” dediler. İsus
daği onlara dedi ki “Ol hayat ekmeği ben
im; bana gelen asla acıkmayacak, ve
bana iman eden asla susamayacak dır.
36 Lakin size derim ki, “Beni hem gördünüz,
37 Hem de iman etmeyorsunuz. Pederin cüm-
le bana verdiği bana gelir; ve bana geleni
38 asla dışarı atmam. Zira kendi iradetimi
değil, ancak beni gönderenin iradetini icra
39 etmek için gökden endim. Ve beni gönderen
Pederin iradeti bu dur ki, cümle bana
verdiğinden hiç birini zai etmeyib, ancak

40 onu son günde ihya edeyim. Ve beni gön-
derenin idareti budur ki, Oğulu gö-
rüb ona iman eden her bir kimse ebedi ha-
yata malik ola, ben dağı onu son günde
ihya edeyim.”

41 Bunun üzerine Yehudiler, “Gökden enen
ekmek ben im,” dediği için onun hakkında

42 söylenerek “Bu kimse İosif’in oğlu İı-
sus değil mi ki hiç onun Pederi ile vali-
desini biliriz? Bu halde nasıl, gökden

43 endim, deyor?” dediler. Ve İsus onlara
cevab verib dedi ki, “Beyninizde söylenmeyi-

44 niz; beni gönderen Peder onu çekmeyince,
bir kimse bana gelemez, ben dağı onu son

45 günde ihya edeceğim. Cümlesi Allah
tarafından talim olunmuş olacaklar,”
deyü peygamberlerde yazılmış dır; bu
sebebden Pederden her işidib öyrenen bana

46 gelir. Değil ki bir kimse pederi görmüş
dür, illa Allah tarafından olan zat

47 Pederi görmüş dür. “Hakikaten, hakikaten
size derim ki, bana iman eden ebedi hayata

48 malik dir. Hayat ekmeği ben im.”

49 Babalarınız çölde manmayı yeyib öldüler.

50 Gökden enen ekmek bu dur, ta ki ondan bir

51 kimse yeyib de ölmeye. Gökden enib biri o-
lan ekmek ben im; eğer bir kimse bu ek-
mekden yerse ebedi yasayacak dır; ve
benim vereceğim ekmek dünyanın hayatı
içün vereceğim benim dir.

52 imdi Yehudiler “Bu adem vechle
tenini yememiş için vere bilir?” deyü

53 beyinlerinde buaraza etdiler. İsus dağı onlara
dedi ki onlara, hakikaten, hakikaten size
derim ki, “Eğer insan Oğlunun tenini ye-
meyib, kanını içmezseniz, kendinizde hayat
54 olmaz. Benim tenimi yeyib kanımı içen, e-
bedi hayata malik dir, ben dağı onu son
55 günde ihya edeceğim. Zira benim hakikaten
taam dır, ve kanım hakikaden içki dir.
56 benim yeyib kanımı içen bende, ben dağı
57 onda sakin olurum. Diri olan Peder beni
gönderib, ben dağı Pederin sebebi ile ha-
yatda olduğum gibi beni yeyen dağı be-
58 benim sebebimle hayatda olacak dır. gök-
den enen ekmek bu dur; babalarınız man-
nayı yeyib öldükleri gibi değil dir; bu
ekmeği yeyen ebeden hayatda olacak dır.”
59 Bu şeyleri Kapernaum’da talim ederek,
sinagogda söyledi.
60 Ve şagirdlerinden niçeleri bunu iç-
diklerinde, “Bu söz ağır dır, bunu kim
61 diñleye bilir?” dediler. Ve İsus şagird-
lerinin bunun üzerine söylendiklerini kendi
deruninde bilmekle, onlara söyleyib, “Sizi
62 bu şey sürçdürüyor mu?” Eğer insan
Oğlunun mukaddema olduğu mahale
çıkığını görürseniz (ne düşüneneceksi-
63 niz)? Hayat veren ruh dur, ten hiç dir
faide etmez; benim size söylediğim sözler
64 ruh ve hayat dır. Lakin sizden bazı
inanmayan kimseler var dır,” dedi; çünkü
İsus inanmayanlar kimler olduğunu ve
kendini ele verecek olan kim idiğini ibtida-

65 den bilir idi. Ve dağı “Bunun içun size,
hiç kimse pederim tarafından kendine veril-
medikce bana gelemez, deyü söyledim,” dedi.
66 Bunun üzerine şagirdlerinden niçeleri
geri çekilib artık onun ile beraber gez-
67 mezler idi. İmdi İsus on ikilere, “Siz
68 dağı mi gitmek iştersiniz?” dedi. Simon
Petros ona cevap verib, “Ya Rabb, kime
69 gidelim? Ebedi hayat sözleri sende dir.
Biz dağı iman edib, İbn Ullah Hristos sen i-
70 diğini bildik,” dedi. İsus onlara söyleyib,
“Ben siz on ikileri seçmedim mi? Ve sizden
71 biri şeytan dır,” dedi. Ve bunu Simon oğ-
lu İskariotlu İuda hakkında söyler
idi; zira bu kimse on ikilerden biri iken,
onu ele verecek idi.

BAB 7.

1 Ve bu şeylerden soğra İsus Galilaia’da
da gezer idi, zira Yehudiler katline kasd
etdikleri içun, Yehudistan’da gezmek iş-
temez idi.
2 Ve Yehudilerin şayme bayramı yakın
3 olmayle, karındaşları ona, “şagirdleriğin
dağı işlediğin amelleri görmeleri içun
4 buradan ıkıb Yehudistan’a git; zira
hiç bir kimse kendisi ařikār olmak ister
iken, gizlice bir şey işlemez; eğer bunla-
rı işlersen, kendiği dünyaya beyan eyle,”
5 dediler. Zira karındaşları bile ona iman
6 etmezler idi. Ve İsus onlara dedi ki,

“Benim vaktim daha gelmedi, fakat sizin
7 vaktınız daima hazır dır. Dünya size
buğz edemez, amma bana buğz eder; çün-
ki ben onun hakkında amellerinin fasid ol-
8 duğuna şehadet ederim. Siz bu bayrama
çıkınız; ben bu bayrama daha çıkmam;
zira benim vaktim daha tamam olmamış
9 dır. Ve onlara bu şeyleri söyleyib Gali-
10 lea’da kaldı. Amma karındaşları çık-
dıktan soñra, o zaman kendisi dañi aşikār
olmayarak, gizlice gibi bayrama çıkdı.
11 Yehudiler dañi onu bayramda arayıb,
12 “Nerede dir?” derler idi. Ve onun hakkında
halkın arasında çok sıkıntı vakı ola-
rak, bazıları, “Salihdir,” deyib, başkala-
rı da, “Hayr, ancak halkı azdırıyor,” der-
13 ler idi. Amma Yehudilerin korkusundan
naşı bir kimse alenen onun lakırdısını
etmez idi.
14 Ve artık bayram yarı oldukda, İsus
15 heykele çıkıb talim eder idi. Ve Yehudi-
ler teaccüb ederek, “Bu kimse talim o-
lunmuş değıl iken, kitabları nasıl bilir?”
16 dediler. İsus dañi onlara cevab verib,
“Benim talimim kendimin değıl, ancak beni
17 gönderenin dir. Eğer bir kimse onun ira-
detini icra etmek isterse, bu talim Al-
lah’dan mı olduğunu, ve yañod ben ken-
18 diliğimden mi söylediğimi bilecek dir. Ken-
diliğinden söylenen kendi izzetini arar; amma
kendini gönderenin izzetini arayan hakk dır,
19 ve onda haksızlık yok dur. Moisi size

şeriatı vermedi mi? Ve sizden hiç kimse
şeriatı icra etmez; niçün katlimi ara-
20 yorsunuz?” dedi. Halk dağı, “Ciniñ var,
senin katlini kim arıyor?” deyü cevab
21 verdiler. İsus onlara cevaben, “Bir iş
işledim ve cümleniz teaccüb ediyor-
22 sunuz. Moisi size sünneti verdi, [bu
dağı Moisi’den değil dir, ancak babalar-
dan dır,] ve siz savvato günü adem
23 sünnet edersiniz. Eğer Moisi’nin şeriatı
nakz olunmamak için savvato günü a-
dem sünnet olunursa, savvato günü bir
ademe kamilen sıhhat verdiğim için bana
24 darılıyor mı sınız? Görünüşe göre
hükm etmeyiniz, ancak adalete göre
eyleyiniz,” dedi.
25 O zaman İerusalımlilerden bazıları
derler idi ki, “Katlini aradıkları kimse
26 bu değil mi dir?” ve işte alenen söyleyor,
ve ona hiç bir şey demeyorlar; aceba
reisler bunun hakikaten Hristo idiğini
27 bildiler mi? Lakin biz bunun nereden ol-
duğunu biliriz; amma Hristos geldiği ze-
man, nereden olduğunu kimse bilmez.
28 Ve İsus heykelde talim eder iken, nida
ederek, “Hem beni bilirsiniz, ve hem de ne-
reden olduğumu bilirsiniz; ve ben kendi-
liğimden gelmedim, fakat beni gönderen hakk
29 dır, ki siz onu bilmezsiniz. Ben onu bi-
lirim, zira ben ondan im, ve hem beni o gön-
30 derdi,” dedi. Bunun üzerine onu tutmaya
kasd etdiler ise de, hiç bir kimse ona el

uzatmadı, çünkü onun vakti daha gel-
31 memiş idi. Ve halkdan niçeleri ona iman e-
dib, Hristos geldiği zaman bunun icra
etdiği mucizattan ziyade mi edecek?”
dediler.
32 Farisiler halkın onun hakkında bu mi-
sillü fısıltı etdiğini işidib, Farisiler
ile baş kahinler onu tutmak için me-
33 murlar gönderdiler. Ve İsus [onlara],
“Daha bir az vakıt sizin ile beraber im,
34 anden soñra beni gönderene giderim siz beni
arayıb da bulamayacaksınız; ve benim
bulduğum yere siz gelemesiniz,” dedi.
35 Bunun üzerine Yehudiler biri birine,
“Bu nereye gidecek dir ki hiç kendini bul-
mayacağız; aceba Yunaniler içine da-
ğılmış olanlara gidib de, Yunanilere mi
36 talim edecek? Beni arayıb da bulama-
yacaksınız, ve benim bulduğum yere
siz gelemesiniz, dediği bu söz ne dir?” de-
diler.
37 Ve bayramın son ve büyük gününde
İsus durub nida ederek, “Eğer bir kim-
38 se susamış ise, bana gelib içsin. Her
kim ki bana iman ederse, kitabın buyur-
duğu gibi onun karnından diri su ırmak-
39 ları akacak dır,” dedi. Bunu dañi ken-
dine iman edenlerin alacakları Ruhun
hakkında söyledi; zira İsus henüz iz-
zetlenmemiş olduğu için Ruh ül Kuds
40 daha (verilmiş) değil idi. Halkdan niçeleri
bu sözü işitdiklerinde, “Hakikaten bu ol

41 peygamber dir,” dediler. Başkaları, “Bu
Hristos dır,” dediler. Gayrileri ise, “Ya
42 Hristos Galilaia’dan mı gelir? Hristos Da-
vid’in neslinden ve David’in olduğu Vith-
leem nam köyden gelir,” deyü kitab bu-
43 yurmaz mı? dediler. Böylece onun hak-
kında halk beyninde ihtilaf vuku buldu.
44 Ve onlardan bazısı onu tutmak istediler
ise de, hiç kimse ona el uzatmadı.
45 Ve memurlar baş kahinler ile Farisi-
lerin yanına geldiklerinde, bunlar onlara,
46 “Niçün onu getirmediniz?” dediler. Me-
murlar cevap verib, “Bu adem gibi asla
47 bir kimse söylememiş dir,” dediler. Ve bu-
nun üzerine Farisiler onlara cevap ve-
48 rib “Sizde mi aldandınız? Reislerden ya-
hüd Farisilerden bir kimse ona iman etdi
49 mi? Amma şeriatı bilmeyen bu halk me-
50 lun dur,” dediler. Geceleyin onun yanına
gelmiş olan Nikodimos onlardan biri olmay-
51 le, onlara, “Aceba bizim şeriatımız bir
ademi evvela diñleyib ne etdiğini añlamayın-
52 ca, hükme eder mi?” dedi. Buna cevap
olarak, “Sen de mi Galilaia’dan sın? Tahkik
eyle ve bak ki Galilaia’dan peygamber zu-
53 hur etmemiş dir,” dediler. Ve her kes kendi
evine gitdi.

BAB 8.

1 Ve İsus Zeytunluk dağına gitdi.
2 Ve sabahlayın tekrar heykele gidib, bü-

tün kavm yanına gelmekte olarak, otu-
3 rub onlara talim eder idi. Ve ülema ile
Farisiler zinada tutulmuş bir karı o-
onun yanına getirib ortada durdurarak,
4 ona, “Ya hoca, bu karı zina eder iken
5 tutuldu. Ve Moisi şeriatda bize böyle
kimselerin taşlanmasını emr etdi; sen ne
6 dersin?” dediler. Onun aleyhinde şikâyet
etmeye (bir vesile) bulmak üzre, onu
tecrübe için bunu söylediler; lakin
İsus eğilib, parmağı ile yere yazı ya-
7 zar idi. Ve ona süal edib durmakda ol-
malarıyle, doğrulub onlara, “Sizden han-
gısı günahsız ise, onun üzerine evvela
8 taş o atsın,” dedi. Ve yine eğilib yere ya-
9 zı yazar idi. Ve bunu işitdiklerinde, za-
mirlerinden ilzam olunarak, ihtiyarlardan
başlayıb en soñrakilere varıncayadek,
birer birer çıkdılar, ve İsus yalnız
10 kaldı; karı dañi ortada duruyor idi. Ve
İsus doğrulub karıdan mada bir kim-
seyi görmemekle, ona, “Ey karı, ol dava-
cılarıñ nerede dir? Hiç biri aleyhiñe
11 hükm etmedi mi?” dedi. Ol dañi, “Hiç bi-
ri, Ya Rabb,” demesiyle, İsus ona, “Ben
dañi aleyhiñe hükm etmem; git, artık gü-
nah işleme,” dedi.
12 Ve yine İsus onlara söyleyib, “Ben
dünyanın nuru im; bana tabi olan ka-
ranlıkda yürümeyib ancak hayat nu-
13 runa malik olacak dır,” dedi. Farisiler
dañi ona, “Sen kendi hakkında şehadet eder-

- sin, senin şehadetin hakk değil dir,” dediler.
- 14 İsus onlara cevap verib, “Her ne kadar
ben kendi hakkımda şehadet edersem de, şehadetim hakk dır, zira nereden geldiğimi ve nereye gideceğimi bilirim; siz ise nereden geldiğimi, ya nereye gideceğimi bilmezsiniz.
- 15 Siz cismanice hüküm edersiniz; ben hiç
16 kimseyi hüküm etmem. Ve eğer ben hüküm etsem de, benim hükmüm hakk dır; zira yalnız değil im, amma ben ve beni gönderen
17 Peder (beraber iz). Ve iki ademin şهادeti hakk olduğu şeriatınızda daği yazılmış
18 dır. Ben kendi hakkımda şehadet ederim; beni gönderen Peder daği benim hakkımda şehadet eder,” dedi. Ol vakıt ona, “Pederiñ nerede dir?” dediler; İsus, “Ne beni ne de Pederimi bilirsiniz; eğer beni bilse idiniz Pederimi daği bilir idiniz,” deyü cevap verdi.
- 20 İsus bu sözleri heykelde talim eder iken hazine odasında söyledi, ve onu hiç kimse tutmadı, zira vaktı daha gelmemiş idi.
- 21 Anden soñra İsus tekrar onlara söyleyib, “Ben giderim, ve beni arayıb da günahınızda öleceksiniz; benim gideceğim yere siz gelemezsiniz,” dedi. Bunun üzerine yehudiler, “Aceba kendi kendini öldürecek mi dir ki, benim gideceğim yere siz gelemezsiniz? deyor,” dediler. Ol daği onlara, “Siz aşağıdan sınıız, ben yokarıdan im; siz bu dünyadan sınıız, ben bu dün-

24 yadan değil im. Bu sebebden size, ‘Gü-
nahlarınızda öleceksiniz’, dedim; zira eğer
ben idiğime inanmazsanız günahlarınızda
25 öleceksiniz,” dedi. Bunun üzerine ona,
“Sen kim sin?” dediler; İsus daği onlara
dedi ki, “Evvelden beru heman size söyle-
26 diğim zat im. Sizin hakkınızda söylemeye
ve hükmetmeye çok şeylerim var; lakin
beni gönderen hakkıdır; ve ben dünyaya
27 ondan işitdiğim şeyleri söylerim. Onlar ken-
dilerine Peder hakkında söylediğini aňlama-
dılar.
28 Ve İsus onlara söyleyib, “İnsan Oğ-
lunu yükseğe kaldırdığımızda, ben idi-
ğimi ve kendiliğimden hiç bir şey etmeyib,
lakin Pederimin bana talim etdiği üzere
29 bu şeyleri söylediğimi bileceksiniz. Ve
beni gönderen benim ile beraber dir; Peder
beni yalnız bırakmadı, çünkü ben daima
onun rızası olan şeyleri icra erim,” dedi.
30 Bu şeyleri söyler iken, çok kimseler o-
31 na iman etdiler. Ol vakıt İsus kendine
iman eden Yehudilere söyleyib, “Eğer siz
benim kelimimde kalırsanız, sahihen şa-
32 girdlerim olub, hakikati bileceksiniz,
hakikat daği sizi azad edecek dir,” dedi.
33 Ona, “Biz Avraam zürriyeti iz, ve hiç
bir vakıt kimseye kulluk etmedik; sen na-
sıl, azad olacaksınız?” deyorsun de-
34 yü cevab verdiler. İsus onlara ce-
vab verib, “Hakikaten, hakikaten size derim
ki, her kim günah işlerse, günahın ku-

35 lu dur. Kul dağı evde ebeden baki kal-
36 mayıb oğul ebeden kalır. İmdi eğer O-
đul sizi azad ederse, fil vakı azad ola-
37 caksınız. Avraam zürriyeti olduğu-
muzu bilirim; amma benim katlimi ara-
yorsunuz, çünkü kelimim deruninizde yer
38 tutmıyor. Ben pederimin yanında gördü-
ğümü söylerim, siz dağı Pederimizin ya-
nında gördüğünüz şeyleri yaparsınız,”
39 dedi. Ona cevap verib,” Bizim pederimiz
Avraam dır,” dediler; İsus onlara dedi
ki, “Avraam’ın evladları olsaydınız, Av-
40 raam’ın amellerini işler idiniz; fakat şimdi
benim, yani Allah tarafından işitdiğim
hakikati size söyleyen bir ademin katlini
arayorsunuz; Avraam bunu yapmadı.
41 Siz pederinizin amellerini işlersiniz.”
İmdi ona, “Biz veled-i zina değil iz, bizim bir Pe-
42 derimiz var, o da Allah dır,” dediler. İ-
sus dağı onlara dedi ki, “Eğer Allah Pe-
deriniz olsaydı, beni sever idiniz; çünkü
ben Allah’dan hıruc edib geldim; zira
kendiliğimden gelmedim, lakin beni o gönder-
43 di. Niçün benim sözümü ańlamayorsı-
nız? Çünkü benim kelimimi dinlemezsiz-
44 niz. Siz babanız Şeytan’dan sınıız, ve ba-
banızın arzulerini icra etmek istersiniz;
o ibtidaden beru katil idi, ve hakikatda
durmadı, zira onda hakikat yok dur;
yalan söylediği vakıt kendi şeylerinden söy-
ler, zira yalancı ve yalan babası dır.
45 Amma ben hakikatı söylediğim için bana

46 inanmazsınız. Sizden kim üzerimde günah
İsbat ede bilir? Ve hakikatı söyleyor isem
47 niçün bana inanmazsınız? Allah'dan o-
lan, Allah'ın kelimelerini ne üzerinde dinler; siz Al-
48 lah'dan olmadığınızdan dinlemezsiniz.” Ye-
hudiler ona cevap verib, “Sana Samareia-
lı ve ciniñ var, dediğimiz doğru değil mi?”
49 dediler. İsus cevap verib, “Benim cinim
yok dur, lakin Pederime hürmet ederim,
50 siz ise beni tahkir ediyorsunuz. Ve ben
kendi izzetimi aramam; (onu) arayıp hükm
51 eden var dır. Hakikaten, hakikaten size de-
rim ki, eğer bir kimse benim kelimemi hıfz
ederse, ebeden ölüm görmeyecek dir,” dedi.
52 Ol vakıt Yehudiler ona, “Ciniñ var ol-
duğunu şimdi biliriz; Avraam ve pey-
gamberler vefat etdiler, ve sen, eğer bir
kimse benim kelimemi hıfz ederse, ebeden
53 ölüm tatmayacak,” deyorsun. Sen vefat
etmiş olan Pederimiz Avraam'dan büyük
mi sin? Peygamberler dañi vefat etdiler;
54 sen kendini kim sayıyorsun?” dediler. İ-
sus cevap verib, “Eğer ben kendimi izzet-
lersem, izzetim bir şey değil dir; beni iz-
zetleyen, Pederim dir, ki siz onun hakkın-
55 da Allah'ımız dır,” deyorsunuz; ve onu
tanımazsınız, amma ben onu bilirim; ve
onu bilmem desem, sizin gibi yalancı o-
lurum; lakin onu bilirim ve onu kela-
56 mını hıfz ederim. Pederiniz Avraam benim
günümü görmeye arzukeş olub gördü
57 ve mesrur oldu. Ve Yehudiler ona, “Da-

58 ha elli yaşında değil iken, Avraam'ı da
mi gördün?" dediler. İsus onlara, "Ha-
kikaten, hakikaten size derim ki, Avraam
mevcut olmazdan evvel ben mevcud im,"
59 dedi. Ol vakıt üzerine atmak için taş-
lar kaldırdılar; İsus ise gizlendi, ve
aralarından geçerek, heykelden çıkıp böy-
lece gitdi.

BAB 9.

1 Ve gezer iken, anadan doğma kör bir a-
2 dem gördü. Şagirdleri daği ona "Ya ho-
ca, bunun kör doğmasına kendinin mi,
yoksa valideyninin mi günah işlemesi sebeb
3 oldu?" deyerek süal etdiler. İsus ce-
vab verib, "Ne onun ne de valideyninin
günah işlemesi, fakat Allah'ın işleri
4 onda beyan olunması için (oldu). Gün-
düz oldukca beni gönderenin işlerini iş-
lemekliğim lazım dır; gece gelir ki, ol ze-
5 man bir kimse iş işleyemez. Ben dünyada
bulundukca dünyanın nuru im," dedi.
6 Bu şeyleri dedikde, yere tükürüb, tük-
rük ile balçık yapı, ve balçığı kö-
7 rün gözleri üzerine sürüb ona, "Git,
Siloam havuzunda [ki gönderilmiş demek
dir] yaykan," dedi; ol daği gidib yaykandı,
8 ve görür olduğu halde geldi. Bunun
üzerine konşuları ve onun kör idiğini ev-
velden görenler, "Ol oturub dilencilik
9 eden bu değil mi?" dediler. Bazıları, "Bu

dur,” ve bazıları, “Ona beñzer,” dediler;
10 kendisi, “Ben im,” dedi. Ol vakıt ona, “Senin
11 gözlerin nasıl açıldı?” dediler. O ce-
vab verib İsus denilen bir adem bal-
çık yapıp gözlerime sürdü, ve bana,
“Siloam havuzuna gidib yaykan” dedi; ben
dañi gidib yaykandığında gözlerim görür
12 oldu,” dedi. Onlar dañi ona, “Ol adem ne-
rede?” dediler; “Bilmem,” dedi.
13 Ol mukaddema kör olanı Farisilere
14 götürdüler. İsus’un balçığı yapıp
pnun gözlerini açdığı zaman savvato gü-
15 nü idi. Ve yine Farisiler, “Gözleriñ nasıl
açıldı?” deyü ona süal etdiler; ol dañi
onlara, “Gözlerime balçık kodu, yaykan-
16 dım da görüyorum,” demesi üzerine, Fa-
risilerden bazıları dediler ki “Bu adem
Allah’dan değıl dir, çünkü savvato gü-
nüne riayet etmez; başkalar, “Günahkār
adem böyle mucizat nasıl icra ede bi-
17 lir?” dediler; böylece aralarında ihtilaf
oldu. Tekrar köre, “Senin gözlerini açdı-
ğından dolayı onun hakkında ne dersin?”
18 dediler; ol dañi “Peygamber dir,” dedi. La-
kin Yehudiler gözleri açılanın valideynini
çağırıncaya kadar, onun kör olub da
19 gözleri açıldığına inanmayarak onlara
süal edib, “Sizin ol kör doğdu, dediğiniz
oğlunuz bu mu dur? Şimdi ya nasıl
20 görüyor?” dediler. Onun valideyni onlara
cevab verib, “Bu bizim oğlumuz olub
21 kör doğduğunu biliriz; fakat şimdi na-

sıl gördüğünü bilmeyiz; yahod onun
gözlerini kim açdığını biz bilmeyiz; kendi-
si baliğ dir; ona süal ediniz; kendi hak-
22 kında kendisi söylesin,” dediler. Onun va-
lideyni Yehudilerden korktukları için
böyle söylediler; zira Yehudiler, eğer bir
kimse onun Hristos olduğunu ikrar e-
derse, cemaatdan ihrac olunması için
akdemce ittifak edib karar kılmışlar idi.
23 Bu sebebden onun valideyni, “Kendisi ba-
24 liğ dir, ona süal ediniz,” dediler. Anden
soñra mukaddema kör olan ademi tekrar
çağırıp, ona, “Allah’a hamd eyle; biz ol
ademin günahkâr idiğini biliriz,” dediler.
25 Ol dañi cevab verib, “Günahkâr olub
olmadığını bilmem, bir şey bilirim ki, ben
26 kör idim, şimdi görüyorum,” dedi. Ve yine
ona söyleyib, “Sana ne yaptı? Gözlerini
27 nasıl açdı?” dediler. O ise onlara ce-
vab verib, “Size şimdi söyledim ve işitmedi-
niz, niçün tekrar işitmek isteyorsunuz?
Aceba size de mi ona şagird olmak ister-
28 siniz?” dedi. Bunlar ona sitem edib, “O-
nun şagirdi sen sin, biz ise Moisi’nin şa-
29 girdi iz. Biz Allah’ın Moisi’ye söylediğini
biliriz, amma bunun nereden olduğunu
30 bilmeyiz,” dediler. Ol adem onlara cevab
verib, “Bu acaib bir şey dir; o benim göz-
lerimi açmış iken, siz onun nereden oldu-
31 ğunu bilmezsiniz. Ve biliriz ki, Allah
günahkârları diñlemez, ancak bir kimse
dindar olub da onun iradetini icra eder-

32 se, onu diñler. Bir kimsenin anadan doğma
körün gözlerini açdığı ezelden beru i-
33 şidilmedi; eğer bu kimse Allah'dan ol-
34 masaydı, bir şey edemez idi,” dedi. Ona
cevab verib, “Sen büsbütün günahlarda
doğmuş iken, sen mi bize talim edersin?”
deyerek, onu dışarı çıkardılar.
35 İsus onu dışarı çıkardıklarını i-
şitmekle, onu bulub, “Sen İbn Ullah’a
36 iman eder mi sin?” dedi. Ol daği cevap
verib, “Ya Rabb, kim dir ki, ona iman ede-
37 yim?” dedi. Ve İsus ona, “Hem onu gör-
dün, hem de senin ile söylesen o dur,” dedi.
38 Ol daği, “İman ederim, ya Rabb,” deyerek
39 Ona secde eyledi. Ve İsus, “Ben hükm
içün bu dünyaya geldim, ta ki görme-
yenler göreler, görenler kör olalar,” de-
40 di. Ve yanında bulunan Farisilerden ba-
41 zısı bu şeyleri iştdiklerinde, ona, “A-
ceba biz daği mi kör iz?” dediler. İsus
onlara, “Eğer kör olsaydınız, günahı-
nız olmaz idi; amma şimdi, görüyoruz,
dersiniz, onun için günahınız baki dir,”
dedi.

BAB 10.

1 Hakikaten, hakikaten size derim ki, ko-
yunların ağılına kapudan girmeyib de
başka mahalden giren, hırsız ve harami
2 dir. Amma kapudan giren, koyunların
3 çobanı dır. Buna daği kapucu açar,

ve koyunlar onun sesini diñler; ol dañi
kendi koyunlarını isimleriyle çağırıp on-
4 ları dışarı çıkarır. Ve kendi koyunla-
rını çıkardığı zaman, önlerince gidib,
koyunlar dañi onun sesini tanıdıkların-
5 da, ardınca giderler. Amma yabancı-
nın ardınca gitmeyib, ondan kaçarlar;
zira yabancıların sesini tanımazlar.
6 İsus onlara bu temsili söyledi ise
de, onlar kendilerine söylediği şeylerin ne
7 demek olduğunu anlamadılar. Ve İsus
tekrar onlara, “Hakikaten, hakikaten size
8 derim ki, koyunların kapusu ben im; ben-
den evvel gelenlerin cümlesi hırsız ve
harami dirler; amma koyunlar onları diñ-
9 lemediler. Kapu ben im; eğer bir kimse
benden girerse, helas olur, ve girib çı-
10 karak mera bulur. Hırsız çalmak ve
öldürmek ve telef etmekden gayri bir sebep
içün gelmez; ben hayata malik olmaları,
hatta ziyadesiyle malik olmaları için
11 geldim. Eyi çoban ben im; eyi çoban ko-
12 yunların yoluna canını feda eder. La-
kin koyunlar kendi mali olmayıb, çoban
olmayan bir ücretli kimse kurdun gel-
diğini gördükde, koyunları bragıb kaçar;
kurd dañi koyunları kapıb dağıdır.
13 Ücretli kaçar, çünkü ücretli dir, ve
14 koyunları vazife edinmez. Eyi çoban ben
im, ve benimkileri tanırım, benimkiler dañi
15 beni tanırlar. Peder beni tanıdığı gibi,
bende Pederi tanırım, ve koyunların yo-

16 luna canımı feda ederim. Ve benim bu
ağıldan olmayan başka koyunlarım var
dır; onları daği getirmekliğim gerek dir, ve
benim sedamı diñleyecekler; ve bir sürü
17 ile bir çoban olacak dır. Tekrar almak
üzre canımı feda etdiğim için Peder
18 beni sever. Onu benden kimse almaz, fa-
kat ben kendiliğimden feda ederim; onu fe-
da etmeye kudretim var, ve tekrar almaya
kudretim var; bu emri Pederimden aldım,”
dedi.

19 Ve yine bu sözlerin sebebinden Yehudi-
20 lerin beyinde ihtilaf vakı oldu. Ve on-
lardan niçeleri, “Onun cini var ve diva-
ne dir; onu niçün diñleyorsunuz?” der-
21 ler idi. Başkaları ise, “Bunlar cinli
kimse sözleri değil dir; cin körlerin göz-
lerini açar bilir mi?” derler idi.

22 Ve İerusalım’de (heykelin) takdis bay-
23 ramı oldu, ve kış idi. Ve İsus heykelde
24 Solomon’un eyvanında gezer iken, Yehudiler
onun etrafını kuşadarak, dediler ki, “Ca-
nımızı ne vakte kadar muallakda bra-
kıyorsun? Eğer Hristos sen isen, bize a-
25 şikare söyle. İsus onlara cevap verib,
“Size söyledim, lakin inanmayorsınız; Pede-
rimin ismi ile icra eylediğim ameller benim
26 hakkımda şehadet ederler. Lakin siz inan-
mazsınız; zira size dediğim gibi, benim ko-
27 yunlarımdan değil sizsiniz. Benim koyunla-
rım sedamı diñlerler, ben daği onları ta-
28 nırım, ve benim ardımca gelirler. Ve ben

onlara ebedi hayat veririm, ve ebeden helak
olmayacaklar dır, ve onları benim elim-
29 den kimse kapmayacak dır. (Onları) Ba-
na veren Pederim cümleden büyük dür,
ve Pederimin elinden kimse kapmaya kadir
30 değil dir. Ben ve Peder bir iz,” dedi.
31 Ol vakıt Yehudiler onu taşlamak i-
32 çün yine taşlar kaldırdılar. İsus on-
lara cevap verib, “Size Pederim tarafın-
dan niçe eyi ameller gösterdim, onların
hangısı için beni taşıyorsunuz?” dedi.
33 Yehudiler ona cevap verib, “Seni eyi amel
içün değil, ancak küfr için, ve sen
insan iken kendiñi Allah makamına kodu-
34 ğun için taşlarız,” dediler. İsus on-
lara cevap verdi ki, “Şeriatınızda, ben,
siz ilahlar sınız dedim,” deyü yazılmış
35 değil mi? Eğer Allah’ın kelamının geldi-
ği kimselere ilahlar dedi ise, [ve kitabın
36 bozulması kabil değil dir,] Pederin tak-
dis edib dünyaya gönderdiği zata “İbn
Ullah im,” dediği için siz, “Küfr ediyor-
37 sun,” der mi siniz? Eğer Pederimin amel-
lerini icra etmezsem, bana inanmayınız.
38 Amma eğer icra edersem, bana inanmaz-
sanız ol amellere inanınız; ta ki Peder
bende, ben daği onda idiğimi fehm edib iman
edeseniz.
39 Bunun üzerine tekrar onu tutmak
40 istediler ise de, ellerinden kurtuldu. Ve
yine İordanis’in öte tarafında İoannis’in
mukaddema vaptis etdiği mahale gidib ora-

41 da kaldı. Ve niçe kimseler yanına gelib,
“Gerçi İoannis hiç bir mucize icra
etmedi, lakin İoannis’in bunun hakkında
42 cümle söylediği hakk imiş,” dediler; ve o-
rada niçeler ona iman etdiler.

BAB 11.

1 Ve Maria ile kız karındaşı Martha’nın
köyü Vithania (ehalisin) den Lazaros na-
2 mında bir kimse hasta idi. Ve karındaşı
Lazaros hasta olan Maria Rabbi hoş rai-
halı yağ ile mesh edib ayaklarını saç-
3 ları ile silmiş olan hatun idi. İmdi kız
karındaşları, “Ya Rabb işte sevdiğin, kim-
se hasta dır,” deyü ona haber gönderdiler.
4 Ve İsus bunu işitdikde, “Bu ölüm
hastalığı olmayıb, ancak İbn Ullah
onun vasıtasıyla izzetlenmek üzre Allah’
5 ın izzeti için dür,” dedi. Ve İsus
Martha’yı ve kız karındaşı ile Lazaros’u
6 sever idi. Ve onun hasta olduğunu işit-
diğinde, bulunduğu mahalde iki gün da-
7 da kalıb, anden soñra şagirdlerine, “Yine
8 Yehudistan’a gidelim,” dedi. Şagirdleri ona,
“Ya hoca, Yehudiler seni şimdi taşlama-
ya kasd ediyorlar idi, yine oraya mı gi-
9 dersin?” dediler. İsus cevab verib, “Gü-
nün on iki saati yok mu? Eğer bir kimse
gündüz gezerse, sürçmez; zira bu dün-
10 yanın nurunu görür. Amma eğer bir
kimse geceleyin gezerse, sürçer; zira ken-

11 dinde nur yok dur,” dedi. Bu şeyleri söy-
ledikten sonra, onlara, “Dostumuz Laza-
ros uyumuş dur, amma ben onu uyan-
12 dırmaya gidiyorum,” dedi. Şagirdleri dağı,
“Ya Rabb, eğer uyumuş ise şifa bu-
13 lur,” dediler. Lakin İsus onun ölümü
hakkında söylemiş, amma onlar uyku u-
14 yuması için söyleyor zann etdiler. Ol
zeman İsus onlara aşikâre olarak, “La-
15 zaros vefat etmiş dir, ve orada bulun-
madığıma sizin için sevinirim ki iman e-
16 deseniz; fakat yanına gidelim,” dedi. Ekiz
denilen Thoma, arkadaşı bulunan şagird-
lere, “Biz dağı gidib onun ile beraber ve-
fat edelim,” dedi.

17 Ve İsus geldikde onu dört günden
beru mezarda yatar buldu.

18 Ve Vithania İerusalım’e yakın, yani on
19 beş ok atımı kadar uzakda olub, Yehu-
dilerden çok kimseler karındaşlarından do-
layı teselli vermek için Martha ile Ma-
20 ria’nın yanına gelmişler idi. İmdi Martha,
“İsus geliyor,” deyü işitdikde, onu istik-
bale çıktdı; Maria ise evde oturuyor
21 idi. Ol vakıt Martha İsus’a, “Ya Rabb,
eğer sen burada olsayydın, karındaşım
22 ölmez idi; lakin şimdi bile Allah’dan her
ne dilersen, Allah’ın sana vereceğini bili-
23 rim,” dedi. İsus ona, “Karındaşın kıyam
24 edecek dir,” dedi. Martha ona, “Bilirim ki,
son günde, kıyametde kıyam edecek dir,”
25 dedi. İsus ona “Kıyamet ve hayat ben

im; bana iman eden ölse bile, hayatda o-
26 lacak dır; ve her hayatda olub bana
iman eden ebeden ölmeyecek dir; buna ina-
27 nır mısın?” dedi. Ona, “Beli, ya Rabb,
ben senin dünyaya gelecek olan Hristos
28 İbn Ullah idiğiine iman etdim,” dedi. Ve
bu şeyleri söyledikten sonra, gidib kız
karındaşı Maria’yı gizlice çağırarak,
29 “Hoca geldi, ve seni istiyor,” dedi. O i-
şitdiği gibi çabucak kalkıb onun ya-
30 nına geldi. İsus ise daha köye gelmemiş
olub, Martha’nın kendini istikbale çıktığı
31 mahalde idi. Evde Maria ile birlikte beraber olub,
ona teselli veren Yehudiler ise Maria’nın
çabucak kalkıb dışarı çıktığını gör-
düklerinde, “Ağlamak için mezara gidi-
32 yor,” deyerek onun ardı sıra gitdiler. Ma-
ria dahi İsus’un bulunduğu mahale
gelib onun gördükde, ayaklarına kapana-
rak ona, “Ya Rabb, eğer sen burada ol-
33 sayydın, karındaşım ölmez idi,” dedi. Ve
İsus onun ağladığını ve beraber gelen
Yehudilerin ağladıklarını gördükde, de-
34 runinden ah çekib iztiraba düşerek, “O-
nu nereye kodunuz?” dedi; ona, “Ya
35 Rabb, gel de bak,” dediler. İsus ağladı.
36 Bunun üzerine Yehudiler, “Bakınız, onu
37 ne derece sever imiş,” dediler. Bazıları i-
se, “Körün gözlerini açan bu zat bunun
vefat etmemesi için bir şey yapamaz mı
38 idi?” dediler. Ve İsus yine deruninde ah
çekerek, mezara geldi; bu dahi bir mağa-

ra olub üzerine bir taş konulmuş idi.

39 İsus, “Taşı kaldırınız,” dedi; ölmüş
kimsenin kız karındaşı Martha ona, “Ya
Rabb, şimdiye kadar kokmuş dur, zira
40 dört günlük dür,” dedi. İsus ona söy-
leyib, “Sana, eğer iman edersen, Allah’ın
41 celalini göreceksin, demedim mi?” dedi. İm-
di [ölünün yatdığı yerden] taşı kaldır-
dılar; İsus daği yokarıya nazar ede-
rek dedi ki, “Ey Peder, beni diñlediğin i-
42 çün sana şükr ederim; ve beni daima
diñlediğini ben bilir idim; lakin beni sen
gönderdiğine inanmaları için etrafımda
43 duran halk sebebinden söyledim. Ve bu
şeyleri söyledikten sonra, yüksek sesle,
“Ey Lazaros, dışarı çık,” deyü nida ey-
44 ledi. Ve ol ölmüş kimse ayakları ile el-
leri kefin ile bağı, ve yüzü mendil ile
sarılmış olarak çıktı; İsus onlara,
“Bağlarını çözüb bragınız, gitsin,” dedi.

45 O zaman Maria’nın yanına gelen Ye-
hudilerden niçeleri [İsus’un] etdiği
46 şeyleri görmeleriyle ona iman etdiler. Am-
ma bazıları Farisilere varıb İsus’un
etdiği şeyleri onlara nakl etdiler.

47 Bunun üzerine baş kahinler ile Fari-
siler bir meclis cem edib, “Biz ne yapı-
yoruz? Zira bu adem çok mucizat
48 icra ediyor. Eğer onu böyle braksak,
ona her kes iman edecek, Romalılar daği
gelib hem yerimizi hem milletimizi kal-
49 dıracaklar,” dediler. Ve Kaiafas nam kim-

se onlardan biri olarak ol senede kahin-i
azam olduğu halde, onlara, “Siz hiç bir
50 şey bilmezsiniz; ve hem dağı bütün mil-
letin helak olmaması için kavm yoluna
bir ademin ölmesi bize faideli olduğunu
51 düşünmezsiniz,” dedi. Ve bunu kendiliğın-
den söylemedi; fakat ol senede kahin-i azam
olduğu halde millet için İsus’un
52 öleceğini, ve yalnız o millet için
değil, ancak Allah’ın dağılmış olan ev-
ladlarını bir yere cem etmek için (öle-
ceğini) vahi ile haber verdi.
53 Ve ol günden soñra onu öldürmeye meş-
54 veret etdiler. Bunun için İsus Ye-
hudilerin arasında artık alenen gezmeyib
oradan çöle yakın bir mahale, yani Ef-
raim nam şehre varıb, şagirdleri ile be-
raber orada kaldı.
55 Ve Yehudilerin pashası yaklaşmayle
ol civardan çok kimseler kendilerini pak-
lemek için pashadan evvel İerusalım’e
56 çıkdılar. Ve İsus’u arayarak, hey-
kelde durub biri birine, “Size nasıl gö-
rünüñ? Aceba bayrama gelmeyecek mi?”
57 derler idi. Ve baş kahinler ile Farisiler
onu tutmak için, bir kimse eğer onun
nerede olduğunu görürse, haber versin,
deyü emr etmişler idi.

BAB 12.

1 Ve İsus pashadan altı gün evvel,

Vıthania'ya, yani vefat etmiş olub da kendisinin ölümlerden diriltildiği Lazaros'un
2 bulunduğu mahale geldi. Ve ona orada bir ziyafet etdiler, ve Martha hizmet edib, Lazaros dağı onun ile beraber sofrada oturanlardan biri idi. Ve Maria bir litra kıymetli ħalis nardin yağı alıb, İsus'un ayaklarına sürerek, kendi saçları ile onun ayaklarını sildi; ev dağı yağın raihası ile doldu. Ol vakıt şagirdlerinden biri, yani onu ele verecek olan Simon oğlu İskariotlu İuda, "Bu yağ niçün üç yüz dinara satılıb fukaraya verilmedi?" dedi. "Bunu dağı fukarayı kayırdığı için değil, ancak ħırsız olub ve kese kesmdinde bulunarak, içine konulanı taşıdığı için," dedi. Bunun üzerine, İsus, "Onu brak, defn olunacağım gün için saklamış dır. Zira fukara daima sizin ile beraber bulunub, ben daima sizin ile beraber değilim," dedi.
9 İmdi Yehudilerden çok ħalk onun orada olduğunu duymayle, yalnız İsus için değil, ancak ölümlerden diriltildiği Lazaros'u dağı görmek için geldiler.
10 Bağ kahinler ise Lazaros'u dağı öldürmek için meşveret etdiler. Çünkü onun sebebiyle Yehudilerden çok kimseler gidib İsus'a iman ederler idi.
12 Ertesi gün bayram için gelmiş olan çok ħalk İsus'un İerusalım'e gelmek-

13 de olduğunu işitmeleriyle, “Hurma dal-
ları alarak, onu istikbale çıkıb, O-
sanna, Rabb’in ismiyle gelen İsrail’in Pa-
dişahı mübarek olsun,” deyü nida eder-
14 ler idi. Ve İsus bir küçük merkeb
15 bulub, ona bindi; nitekim, “Ey Sion kı-
zı, korkma, işte Padişahın merkeb sıpa-
sına binmiş olarak geliyor,” deyü yazıl-
16 mış dır. Lakin onun şagirdleri bunu ev-
vela añlamadılar ise de, İsus izzetlen-
dikden soñra, o zeman bu şeylerin onun
hakkında yazılmış olduğunu, ve kendi-
lerinin bu şeyleri etdiklerini hatırla-
17 rına getirdiler. Ve onun ile beraber bu-
lunan halk Lazaros’u mezardan çıkarıb
ölülerden diriltdiğine şahadet ederler idi.
18 Bu sebebden onun bu mucizeyi icra
eylemiş idiğini işitmiş olmalarıyle, halk o-
19 nu istikbale çıkıdı. Ol vakıt Farisiler
biri birine, “Hiç bir faide etmediğimizi gö-
rüyor mı sınız? İşte alem ardı sıra
gitdi,” dediler.
20 Ve bayramda secde kılmaya çıkanlar
21 arasında bazı Yunaniler var idi. Bun-
lar Galilaia’nın Vithsaida (şehr) inden olan
Filippos’un yanına gelib, ona, “Efendi,
İsus’u görmek işteriz,” deyü reca et-
22 diler. Filippos gelib Andreas’a söyledi, ve
Andreas ile Filippos dañi İsus’a söy-
23 lediler. Ve İsus onlara cevab verib
dedi ki, “İnsan Oğlunun izzetleneceği
24 saat geldi. Hakikaten, hakikaten size derim

ki, buğday danesi yere düşüb ölmedikce
yalınız kalır, amma ölürse çok mah-
25 sul verir. Kendi canını seven, onu zai
edecek dir. Ve bu dünyada kendi canına
buğz eden, onu ebedi hayat için hıfz
26 edecek dir.” Eğer bir kimse bana hizmet
ederse, ardımca gelsin, ve ben nerede isem,
hızmetkârım daği orada olacak dır; eğer
bir kimse bana hizmet ederse, Peder onu
27 izzetleyecek dir. Şimdi canım iztiraba
düşmüş dür, ve ne deyeyim? Ey Peder,
beni bu saatdan kurtar; lakin bu saata
28 bunu için geldim. Ey Peder, kendi ismiñi
izzetle; ol vakıt gökden, “Hem izzetledim ve
hem de izzetleyeceğim,” deyü bir seda gel-
29 di; hazır bulunub işiden halk daği, “Gök
gürledi,” deyib, başkaları, “Ona bir melek
30 söyledi,” dediler. İsus cevab verib, “Bu
seda benim için değil, ancak sizin için
31 geldi. Şimdi bu dünyanın hükmü olu-
yor; şimdi bu dünyanın reisi dışarıya
32 atılacak dır. Ve ben yerden yükseğe
kaldırıldığımda, cümleyi kendime çeke-
33 ceğim,” dedi. Ve bunu ne dürlü ölüm
34 ile öleceğini aňlatmak için söyledi. Halk
ona cevab verib, “Biz şeriatdan, Hristos’
un ebeden baki olacağını işitdik, ve sen
nasıl insan Oğlu yükseğe kaldırılmak
gerek dir, dersin? Bu insan Oğlu kim
35 dir?” dediler. İsus onlara, “Daha bir az
vakıt nur sizin ile dir; nur sizde bu-
lundukca yürüyünüz, olmaya ki ka-

ranlık etrafınızı kuşada; zira karanlık-
36 da gezen nereye gitdiğini bilmez. Nur sizde
bulundukca nura iman ediniz, ta ki nu-
run oğulları olasınız,” dedi. İsus bu
şeyleri söyledikten sonra, gidib onlardan
gizlendi.
37 Ve her ne kadar önlerinde bu kadar a-
lametler göstermiş idise de, yine ona iman
38 etmezler idi; ta ki Isaia Peygamberin,
“Ya Rabb, verdiğimiz habere kim inandı?
Ve Rabb’ın kolu kime aşikâr oldu?” de-
39 yü söylediği kelam itmam oluna. Bunun
içün iman edemediler; zira Isaia yine,
40 “Onların gözlerini körledib kalblerini ka-
tılatdı, olmaya ki gözleri ile görüb,
kalbleriyle añlayarak döneler, ben daği
41 onlara şifa vereyim,” dedi. Onun celalini
görüb hakkında haber verdiği zaman I-
42 saia bu şeyleri söyledi. Bu cümle ile
beraber reislerden çok kimseler ona iman
etdiler, ancak cemaatdan ihrac olunma-
mak için, Farisiler sebebinden ikrar et-
43 mezler idi. Zira insanın izzetini Allah’ın
izzetinden ziyade sevdiler.
44 Ve İsus nida edib dedi ki, “Bana iman
eden bana değil, amma beni gönderene iman
45 etmiş olur. Ve beni gören beni göndereni
46 görmüş olur. Bana her iman edenin ka-
ranlıkta kalmaması için, ben dünyaya
47 nur geldim ve eğer bir kimse sözlerimi
işidib de inanmazsa, ben onu hükm etmem;
zira dünyayı hükm etmek için değil

amma dünyayı helas etmek için geldim.
48 Beni tahkir edib sözlerimi kabul etmeyeni
hükm eden var dır; benim söylediğim kelam
49 onu son günde hükm edecek dir. Zira ben
kendiliğimden söylemedim; lakin beni gönderen
Peder ne deyeceğimi ve ne söyleyeceğimi
50 bana kendisi emr eyledi. Ben daği onun em-
rinin ebedi hayat olduğunu bilirim; bu-
nun için her ne söylersem, Pederin bana
dediği gibi söylerim.

BAB 13.

1 Pasha bayramından evvel, İsus bu
dünyadan Pedere intikal etmek için kendi
saatının geldiğini bilmekle, dünyada olan
kendininkileri sevmiş olarak, onları nihaye-
tedek sevdi.
2 Ve aħşam taamı olunca, [Şeytan hala
Simon oğlu İskariotlu İuda'nın kal-
3 bine onu ele vermesini komuş olarak,] İ-
sus pederin her şey kendi ellerine teslim
etdiğini ve Allah'dan gelmiş ve Allah'a
4 gitmek üzere olduğunu bilmekle, aħşam
taamından kalkıb esvablarını bir tarafa
5 koyarak, bir peşkir alıb kuşandı. Anden
soñra leğene su koyub, şagirdlerin ayak-
larını yaykamaya, ve kuşanmış olduğu
6 peşkir ile silmeye başladı. İmdi Simon
Petros'a geldikde, o ona, "Ya Rabb, benim
ayaklarımı sen mi yaykayacaksın?" dedi.
7 İsus ona cevap verib, "Benim etdiğimi sen

şimdi bilmezsin, amma soñra añlayacak-
8 sını,” dedi. Petros ona “Benim ayaklarımı
ebeden yaykamayacaksın,” dedi. İsus o-
na cevab verib, “Eğer seni yaykamazsam,
9 benim ile nasibin yok dur,” dedi. Simon
Petros ona, “Ya Rabb, yalnız ayakla-
rımı değil, amma ellerimi ve başımı dañi
10 [yayka],” dedi. İsus ona, “Yaykanmış kim-
se ayaklarının yaykanmasından gayri bir
şeye mühtac değil dir, çünkü büsbü-
tün pak dır; siz dañi pak sınız, lakin
11 cümleliz değil,” dedi; zira kendini ele ve-
recek kimseyi bilir idi; onun için, “Cüm-
12 leniz pak değilsiniz,” dedi. Ve onların a-
yaklarını yaykayıb esvablarını aldı-
dan soñra, yine sofraya oturub onlara
13 dedi ki, “Size ne etdiğimi añlayor mı sınız?
siz bana, hoca ve Rabb tesmiye edersi-
14 niz, ve eyi dersiniz; zira (öyle) im. İmdi
ben Rabb ve hocanız olduğum halde a-
yaklarınızı yaykadım ise, biri birinizin
15 ayaklarını yaykamak size gerek dir. Zira
size bir örnek verdim ki, siz dañi benim si-
16 ze eylediğim gibi eyleyesiniz. Hakikaten, ha-
kikaten size derim ki, kul efendisinden ve
gönderilmiş kimse onu gönderenden büyük
17 değil dir. Bunları bildikden soñra icra
18 eylediğiniz halde ne mübarek siz! Cüm-
lenizin hakkında söylemeyorum; ben seç-
diklerimi bilirim;lakin, ‘Benim ile ekmek
yeyen ökcesini üzerime kaldırdı’, deyü
19 yazılmış olan kelim itmam oluna. Vakı

olmazdan evvel Şimdi size söylerim, ta ki
vakı olduğu zeman ben idiğime inanasınız.”

20 Hakikaten, hakikaten size derim ki, “Benim
göndereceğim kimseyi kabul eden, beni ka-
bul etmiş olur, ve beni kabul eden, beni
göndereni kabul etmiş olur.

21 İsus bu Şeyleri söyledikde, derunin-
den iztiraba düşüb Şehadet ederek, “Haki-
katen, hakikaten size derim ki, sizden biri

22 beni ele verecek dir,” dedi. Bunun ze-
rine Şagirdler, kimin hakkında söylediğine
Şübhe ederek, biri birine bakıyorlar idi.

23 Ve Şagirdlerinden İsus’un sevdiği kimse

24 İsus’un yanında oturuyor idi. Ve Si-
mon Petros, “Hakkında söylediği kimsenin kim
idiğini sal etsin,” deyü ona işaret etdi.

25 Ol daği İsus’un göksüne dayanıb ona,

26 “Ya Rabb, kim dir?” dedi. İsus cevap
verib, “Ben lokmayı batırıp kime verirsem,
o dur,” dedi; ve lokmayı batırıp, Simon

27 oğlu İskariotlu İuda’ya verdi. Ve bu
lokmadan soğra Şeytan onun derunine gir-
di; İsus daği ona, “Edeceğini tez eyle,”

28 dedi. Amma bunu ona ne içün söyledi-
Đini sofrada oturanların hiç biri ağla-
madı; zira bazıları, kese İuda’da oldu-
Đu içün, İsus ona, “Bayramda bize

29 lazım olan Şeyleri satun al, yağod fu-
karaya bir Şey ver,” deyü zann etdiler.

30 Ol daği lokmayı aldığı gibi dışarı
Çıkdı ve gece idi.

31 Ve o ıkdıktan soğra İsus dedi ki,

“Şimdi insan Oğlu izzetlenib, Allah dağı
32 onda izzetlendi. Eğer Allah onda izzet-
lendi ise, Allah dağı onu kendinde izzet-
33 leyib, tez onu izzetleyecek dir. Ey ço-
cuklar, daha bir az vakıt sizin ile im;
beni arayacaksınız, ve Yehudilere, “Be-
nim gittiğim yere siz gelemesiniz,” dediğim
34 gibi Şimdi size dağı sđylerim. Size yeni
bir emr veririm ki biri birinizi sevesiniz;
ben sizi sevdiğim gibi siz de biri birinizi
35 sevesiniz. Her kes benim Şagirdlerim oldu-
đunuzu biri birinize olan muhabbetiniz-
36 den ağlayacak dır. Simon Petros ona,
“Ya Rabb, nereye gidiyorsun?” dedi. İ-
sus ona cevap verib, “Benim gideceğim
yere sen Şimdi ardımca gelemezsın, amma
37 soğra ardımca geleceksın,” dedi. Petros
ona, “Ya Rabb, niçün Şimdi senin ardın-
ca gelemem? Senin için canımı feda e-
38 derim,” dedi. İsus ona cevap verib, “Be-
nim için canını mı feda edersin? Haki-
katen, hakikaten sana derim ki, beni sen
üç kerrre inkār etmeyince, ĥoros ötmeye-
cek dir,” dedi.

BAB 14.

1 Kalbiniz ıztıraba dđşmesin; Allah’a i-
2 man ediniz, bana dağı iman ediniz. Pederi-
min evinde çok meskenler var dır; olmasa
idi, size der idim. Size yer hazırlamaya
3 gidiyorum. Ve ben gidib size yer hazır-

ladığım halde, yine gelib sizi kendi yanıma
alırım, ta ki benim olduğum yerde siz
4 daği olasınız. Ve siz nereye gideceğimi
bilirsiniz, ve tariki daği bilirsiniz, (dedi).
5 Thoma ona, “Ya Rabb, senin nereye gide-
ceğini bilmeyiz, ve tariki bilmeye nasıl
6 kadir iz?” dedi. İsus ona, “Tarik ve ha-
kikat ve hayat ben im; ben vasıta olma-
7 dıkca, Pedere kimse gelemmez. Eğer beni
tanısa idiniz, Pederimi daği tanımış olur
idiniz; ve bundan böyle onu tanırırsınız, ve
onu gördünüz,” dedi.
8 Filippos ona, “Ya Rabb. Pederi bize
9 göster, ve bize kifayet eder,” dedi. İsus
ona dedi ki, “Ey Filippos, bunca müddet
ben sizin ileyim, ve beni tanımadın mı? Be-
ni görmüş olan, Pederi görmüş olur, ve
sen nasıl, “Bize pederi göster?” deyorsun.
10 İnanmaz mı sın ki, ben pederde im, ve Pe-
der bende dir? Ben size söylediğim sözleri
kendiliğimden söylemeyorum; amma bende
sakin olan Peder kendisi amelleri işleyor.
11 Bana inanınız ki, ben pederde im, Peder
daği bende dir; ve illa heman ol ameller
12 için bana inanınız; hakikaten, hakikaten
size derim ki, “Bana iman eden benim icra
etdiğim amelleri kendisi daği icra edib,
onlardan büyüğünü bile icra edecek
13 dir; çünkü ben Pederime gidiyorum. Ve
benim ismim ile her ne dilerseniz, onu icra
14 ederim, ta ki Peder Oğulda izzetlene. Be-
nim ismim ile eğer bir şey dilerseniz, ben

15 icra ederim. Eğer beni severseniz, benim
16 emrlerimi hıfz ediniz. Ve ben Pederden di-
lerim, ol dağı ebeden sizin ile sakin olmak
17 üzre size başka bir teselli edici, (ya-
ni) hakikat Ruhunu verecek dir; bu-
nu dağı dünya görmediği ve tanımadığı
sebebden kabul edemez; amma siz onu ta-
nırsınız, zira yanınızda sakin olur, ve
18 deruninizde olacak dır. Sizi öksüz brak-
19 mam; size gelirim. Bir az müddet soñra
dünya beni artık görmez, amma siz beni
görürsünüz; çünkü ben hayatda im, siz
20 dağı hayatda olacaksınız. Ol günde ben
pederimde, ve siz bende, ben dağı sizde ol-
21 duğumu añlayacaksınız. Her kim ki
emrlerim kendinde bulunub onları hıfz
ederse, beni seven o dur; ve beni seven,
Pederim tarafından sevilecek dir; ben da-
đı onu sevib, kendimi ona beyan edeceğim.
22 İskariotlu olmayan İuda ona, “Ya
Rabb, nasıl olur ki, kendiñi dünyaya beyan
etmeyib de, bize beyan edeceksin?” dedi.
23 İsus ona cevab verib dedi ki, “Eğer bir
kimse beni severse, kelimımı hıfz eder,
Pederim dağı onu sevecek dir, ve ona ge-
24 lib yanında sakin olacağız. Beni sevmeyen
kelimımı hıfz etmez, ve işitdiğiniz kelim
benim değil, ancak beni gönderen Pederin dir.”
25 Yanınızda bulunur iken bu şeyleri size
26 söyledim. Lakin teselli edici, yani Pede-
rin benim ismim ile göndereceği Ruh ül
Kuds size her şeyi talim edib, size söy-

lediğim cümle şeyleri ihtar edecek dir.
27 Size selamet bragırım, size benim selame-
timi veririm; ben size dünyanın verdiği gi-
bi vermem; kalbiniz korkmasın ve iztirabda
28 olmasın. Ben size, “Giderim ve size gelirim”
dediğim sözü işitdiniz; eğer sevse idi-
niz, pedere gidiyorum, [dediğim] için mes-
29 rur olur idiniz, zira pederim benden bö-
yük dür. Ve vakı olduğu zaman inana-
sınız deyü, vuku bulmazdan evvel size
30 şimdi söyledim. Artık sizin ile çok söy-
leşmem; zira bu dünyanın reisi geliyor,
31 Ve bende onun hiç bir şeyi yok dur; an-
cak Pederi sevdiğimi ve Pederin bana emr
etdiği gibi icra etdiğimi dünya añlaya;
kalkınız buradan gidelim.

BAB 15.

1 Ben hakiki asma im, ve Pederim bağban
2 dır. Bende meyve vermeyen her çıbuğu
kaldırır, ve her meyve vereni daha ziyade
3 meyve vermesi için pakler. Size söyledi-
4 ğim söz ile siz hala pak sınız. Bende ka-
lınız, ben daği sizde (kalayım); çıbuk
asmada kalmadıkca, kendiliğinden meyve ve-
remez, kezalik siz daği eğer bende kalmaz-
5 sanız (meyve) veremezsiniz. Ben asma im,
siz çıbuklar sınız; her kim bende kalır,
ben daği onda (kalırsam), o çok meyve ve-
rir, zira bensiz bir şey yapamazsınız.
6 Eğer bir kimse bende kalmazsa çıbuk

gibi dışarı atılıb kurur; ve onları dev-
7 şirib ateşe atarlar, ve yanar. Eğer ben-
de kalırsanız, ve sözlerim sizde kalırsa,
istediğinizi dileyeceksiniz, ve size olacak
8 dır. Pederim bunun ile, yani sizin çok
meyve vermeniz ile izzetlenir, böylece ba-
na şagirdler olacaksınız.
9 Peder beni sevdiği gibi, ben daği sizi
10 sevdim; benim muhabbetimde kalınız. Ben
Pederimin emrlerini hıfz edib onun mu-
habbetinde kaldığım misillü, siz daği emr-
lerimi hıfz etdiğiniz takdirde, muhabbe-
11 timde kalacaksınız. Benim şazlığım siz-
de kalması ve sizin şazlığınız teknil ol-
ması için, bu şeyleri size söyledim.
12 Benim emrim budur ki, ben sizi sevdiğim
13 gibi biri birinizi sevesiniz. Bir ademin ken-
di dostlarının yoluna canını feda et-
mesinden ziyade bir kimsede muhabbet yok
14 dur. Eğer size emr etdiğim şeylerin cüm-
lesini icra ederseniz, dostlarım olursı-
15 nız. Artık size kul tesmiye etmem, zira
kul efendisinin ne etdiğini bilmez; amma
size dost tesmiye etdim, zira Pederimden
işitdiğim şeylerin cümlesini size bildirdim.
16 Siz beni seçmediniz, ancak ben sizi seç-
dim, ve gidib meyve husule getirmeniz ve
meyveniz baki kalması için sizi tayin et-
dim; ta ki benim ismim ile Pederden her ne
17 dileyecek olursanız, size vere. Size, biri
birinizi sevesiniz deyü bu şeyleri emr
ederim.

- 18 Eğer dünya size buğz ederse sizden
evvel bana buğz etdiğini bilmiş olunuz.
- 19 Eğer dünyadan olsaydınız, dünya ken-
dinin olanı sever idi; lakin siz dünyadan
olmayıb, ancak ben sizi dünyadan seç-
20 diğim sebebden dünya size buğz eder. Si-
ze, “Kul efendisinden büyük değil dir,” de-
diğim sözü hatrınıza getiriniz; bana tead-
di etdikleri takdirde size dağı teaddi eder-
ler; benim kelimimi hıfz etdiler ise, sizin
21 kelamınızı dağı hıfz ederler lakin bu
şeylerin cümlesini, beni göndereni bilme-
diklerinden, size benim ismim için edecek-
22 ler. Eğer ben gelib onlara söylememiş ol-
saydım, günahları olmaz idi; amma şim-
di günahları için behaneleri yok dur.
- 23 Bana buğz eden Pederime dağı buğz e-
24 der. Eğer aralarında başka bir kimsenin
icra etmediği amelleri etmiş olmasa idim,
günahları olmaz idi, lakin şimdi hem gör-
düler ve hem dağı bana ve Pederime buğz
25 etdiler. Amma şeriatlarında, “Bana bila
sebeb buğz etdiler,” deyü yazılmış olan
kelam itmam olunmak için (böyle oldu).
- 26 Fakat peder tarafından benim gönderece-
đim Teselli edici, yani Pederden hıruc
eden hakikat Ruhu geldiği zaman, benim
27 hakkımda o şehadet edecek dir. Ve siz dağı
şehadet edersiniz; zira ibtidaden beru be-
nim ile beraber siziz.

BAB 16.

1 Bu şeyleri size söyledim, ta ki sürç-
2 meyesiniz. Sizi cemaatdan ihrac edecek-
ler; beli, sizi her katl eden kimse Allah'
a ibadet arz ediyorum zann edeceği va-
3 kıt gelir. Ve bu şeyleri Pederi ve beni
4 tanımadıkları için edecekler dir. Lakin
vakti geldiğinde benim onlara size söyledi-
ğimi hatrınıza getirmeniz için bu şeyleri
size söyledim; amma sizin ile beraber bu-
lunduğum için bunları size evvelden
söylemedim.
5 Fakat şimdi beni gönderene gidiyorum,
ve sizden hiç biri bana, “Nereye gidiyor-
6 sun?” deyü süal etmez. Fakat bu şey-
leri size söylediğim için kalbinizi kasa-
7 vet doldurmuş dur. Lakin ben size hakkı
söyleyorum; benim gitmekliğim size hayr-
lıdır; zira ben gitmeyince size Teselli
edici gelmez, amma gitdiğim halde onu si-
8 ze gönderirim. Ve o geldiğinde, dünyayı
günah ve salah ve hükm hususlarında
9 ilzam edecek dir. Günah hususunda
(ilzam edecek dir), çünkü bana iman et-
10 mezler; ve salah hususunda (ilzam ede-
cek dir), zira Pederime gidiyorum, ve be-
11 ni artık görmezsiniz; ve hükm hususun-
da (ilzam edecek dir), çünkü bu dün-
12 yanın reisi hükm olunmuş dur. Size
söyleyeceğim daha çok şeyler var, lakin
13 şimdi tehammül edemezsiniz. Amma ol ha-
kikat Ruhu geldiği zaman, sizi cümle

hakikata kılağuzlayacak dır; zira ken-
diliğinden söylemeyib işitdiği şeylerin cüm-
lesini söyleyecek, ve vuku bulacak
14 nesnelere size haber verecek dir. O beni
izzetleyecek, çünkü benimkinden alıb, size
15 haber verecek dir. Pederin her nesi var
ise, benim dir; bu sebebden, “Benimkinden
16 alıb, size haber verecek dir,” dedim. Bir
az müddet soñra beni görmezsiniz; ve yine
bir az müddet soñra beni göreceksiniz,
zira ben Pedere gidiyorum.
17 Bunun üzerine şagirdlerinden (bazıla-
rı) biri birine, “Bu bize, bir az müddet
soñra beni görmezsiniz, ve yine, bir az
müddet soñra beni göreceksiniz, ve, zira
ben Pedere gidiyorum, dediği ne dir?” de-
18 diler. Aceba bu, “Bir az müddet dediği
ne ola? Ne söylediğini añlamıyoruz,” dedi-
19 ler. Ve İsus kendisine süal etmek is-
tediklerini bilmekle, onlara dedi ki, “Benim,
bir az müddet soñra beni görmezsiniz, ve
yine bir az müddet soñra beni göreceksi-
niz,” dediğim hakkında mı biri birinize süal
20 ediyorsunuz? “Hakikaten, hakikaten size
derim ki, siz ağlayıb figan edeceksiniz,
amma dünya sevinecek dir; siz kasavet
çekeceksiniz, lakin kasavetiniz sevince
21 tebdil olacak dır. Bir karı doğuracağı
zaman kasavet çeker, zira vaktı gelmiş
dır, lakin çocuğu doğduğu zaman,
dünyaya adem doğduğu için, artık
22 şazlıktan derdini hatrına getirmez. Gerçi

sizin dağı Şimdi kasavetiniz var, lakin sizi
tekrar göreceğim; ve kalbiniz Şaz olacak,
ve Őazlıđınızı sizden kimse kaldıramaz.

23 Ve ol günde benden hiç bir Şey reca et-
meyeceksiniz. “Hakikaten, hakikaten size de-
rim ki, benim ismim ile Pederden ta-
leb edeceğ olursanız, size verecek dir.”

24 Şimdiyedek benim ismim ile bir Şey talep
etmediniz; talep eyleyiniz, ve alacaksınız,
25 ki Şazlığınız teknil ola. Bu Şeyleri size
temsiller ile söyledim; lakin size artık
temsiller ile söylemeyib ancak Peder hak-
kında size aŐikre haber vereceğim vakıt
26 geliyor. Ol günde benim ismim ile talep
edeceksiniz; ve size, “Pedere sizin içün
27 reca edeceğim,” demem; zira beni sevib
Allah’dan hruc etdiğime inandığınız i-
28 içün, Peder kendisi sizi sever. Pederden
hruc edib dünyaya geldim, yine dn-
yayı terk edib Pedere gidiyorum.

29 Şagirdleri ona “İŞte Şimdi aŐikre sy-
leyorsun, ve hiç temsil sylemeyorsun.

30 Şimdi biz her bir Şeyi bildiğini, ve bir kim-
senin sana sal etmekliğine mühtac ol-
madığını aŐladık; bu sebebden Allah’dan
31 hruc etdiğiğe inanırız,” dediler. İsus
onlara cevap verib, “Şimdi inanıyor mı
32 sınız? İŞte her biriniz kendi mahaline da-
đılarak, beni yalnız brakacağınız va-
kıt geliyor, ve hatta gelmiş dir; fakat
yalnız değil im, zira Peder benim ile be-
33 raber dir. Ben de selametiniz olsun içün

bu şeyleri size söyledim; dünyada sıkıntınız olacak, lakin cesaretleniniz ben dünyaya galib oldum.”

BAB 17.

1 İsus bu şeyleri söyledikde, göğe doğru nazar ederek dedi ki, “Ey Peder, saat gelmiş dir; Oğluñu izzetle, ta ki Oğ-

2 lun daği seni izzetleye. Nitekim ona cümle insan üzerine hükümet verdin, ta ki ona verdiğin cümle kimselere ebedi hayat

3 vere. Ve ebedi hayat sen yalnız hakk Allah’ı ve gönderdiğin İsus Hristos’u

4 bilmek dir. Ben seni yer üzerinde izzetledim; icra etmek için bana verdiğin işi

5 tamam eyledim. Ve şimdi, ey Peder, dünya mevcut olmazdan evvel senin yanında malik olduğum izzet ile sen beni yanında

6 izzetle. Senin ismini dünyadan bana verdiğin ademlerle beyan eyledim; onlar senin idiler, onları bana verdin; ve senin kelamını hıfz eylediler. Bana verdiğin şeylerin

7 cümlesinin senin tarafından olduğunu şimdi bildiler. Zira bana verdiğin kelimaları onlara verdim, onlar daği kabul ederek, senden hıruc etdiğimi sahihen bil

8 lib beni sen gönderdiğine inandılar. Ben onlar için reca ederim; dünya için değil ancak bana verdiğin kimseler için

9 reca ederim, zira onlar senin dirler. Ve benimkilerin hepsi senin, ve seninkilerin he-

11 pisi benim dir, ben daği onlarda izzetlen-
dim. Ve artık dünyada değil im, ve bun-
lar dünyada olub, ben daği sana geli-
yorum; ey Mukaddes Peder, bana verdiğin
kimseleri senin ismin ile hıfz eyle, ta ki
12 bizim gibi bir olalar. Dünyada onlar ile
beraber bulundukca, onları senin ismin
ile hıfz eder idim; bana verdiğin kimseleri
hıfz eyledim, ve onlardan, helak oğlundan
mada, hiç biri helak olmadı, ta ki kitab
13 itmam oluna. Amma Şimdi sana geliyo-
rum; ve bu Şeyleri dünyada söylerim ki,
benim Őazlıđımı kendilerinde tekmil bu-
14 lalar. Ben onlara senin kelamını verdim,
ve ben dünyadan olmadığım misillü onlar
daği dünyadan olmadıklarından, dünya
15 onlara buğz etdi. Onları dünyadan
kaldırmaklığını değil, ancak onları ya-
ramazdan hıfz etmekliğini reca ederim.
16 Ben dünyadan olmadığım misillü onlar
17 daği dünyadan değildirler. Onları ha-
kikatiñ ile takdis eyle; senin kelamın haki-
18 kat dır. Sen beni dünyaya gönderdiğin gi-
bi, ben daği onları dünyaya gönderdim.
19 Ve ben kendimi onlar iğn takdis ederim,
Ta ki onlar daği hakikat vasıtasıyla tak-
20 dis olunalar. Ve yalnız onlar iğn
değil, ancak onların kelamıyla bana iman
edecek olanlar iğn daği reca ederim,
21 ta ki cümlesi bir olalar; sen, ey Peder,
bende, ve ben sende olduğum misillü,
onlar daği bizde bir olalar; ta ki beni sen

22 gönderdiğine dünya inana. Bana verdiğin
izzeti onlara verdim, ta ki bizim bir ol-
duğumuz gibi, onlar dağı bir olalar;
23 ben onlarda ve sen bende, ta ki bir olmak-
lıkda kamil olalar, ve beni sen gönderdi-
ğini, ve beni sevdiğin misillü onları dağı
24 sevdiğini dünya aňlaya; ey Peder bana
verdiğin kimselerin dağı bulunduğum yer-
de benim ile beraber olmalarını isterim;
ta ki bana verdiğin celalimi göreler; zira
beni dünyanın kurulmasından evvel sev-
25 din. Ey adil Peder, dünya seni tanımadı,
amma ben seni tanıdım, bunlar dağı beni
26 sen gönderdiğini aňladılar. Ve senin ismini
onlara hem bildirdim, ve hem de bildire-
ceğim; ta ki bana olan muhabbetiň onlar-
da ola, ben dağı onlarda olayım.”

BAB 18.

1 İsus bu şeyleri söyledikten soňra,
şagirdleri ile beraber Kedron deresinin öte
tarafına çıkıb, orada bir bağçe bu-
lunmayle, şagirdleri ile beraber içine
2 girdi. Ve onu ele veren İuda dağı ol
mahali bilir idi; zira İsus şagirdleri
ile beraber orada çok defa cem ol-
muş idi.
3 İmdi İuda bir bölük (asker) ve baş
kahinler ile Farisiler tarafından memur-
lar alıb fenerle ve maşaleler ve silah-
4 lar ile oraya geldi. Ve İsus kendi

hakkında vuku bulacak şeylerin cüm-
lesini bilmekle, çıkıp onlara, “Kimi ara-
5 yorsunuz?” dedi. Onlar daği ona, “Naza-
retli İsus’u,” deyü cevap vermekle,
İsus onlara, “Ben im,” dedi; ve onu ele
veren İuda daği onlar ile beraber du-
6 ruyor idi. Ve onlara, “Ben im,” dediği ande,
7 onlar geri çekilib yere düşdüler. Anden
soñra onlara, “Kimi arayorsunuz?” deyü
tekrar süal eylediğinde, onlar, “Nazaretli
8 İsus’u,” dediler. İsus cevap verib,
“Size ben im,” dedim; “İmdi eğer beni arıyor
iseniz, bunları salıveriniz gitsinler,” de-
9 di; ta ki, “Bana verdiğin kimselerden hiç
birini zai etmedim,” deyü söylediği kelam
10 itmam oluna. Ol vakıt Simon Petros’un
bir kılıcı olmayla onu çekib kahin-i
azamın bendesine vurarak, sağ kulağını
kesib düşürdü; ol bendenin ismi daği
11 Malhos idi. Ve İsus Petros’a, “Kılı-
cını kınına ko; Pederin bana verdiği ka-
seyi içmeyecek mi im?” dedi.
12 Ol vakıt bölük ile bin başı ve Ye-
hudilerin memurları İsus’u tutub
13 bağladılar. Ve onu evvela Anna’ya gö-
türdüler, zira merkum o senede kahin-i
14 azam olan Kaiafa’nın kahin Pederi idi. Bu
Kaiafa daği, “Kavm için bir ademin he-
lak olması hayrlı dır,” deyü Yehudi-
15 lere nasihat vermiş olan kimse idi. Ve Si-
mon Petros ile başka bir şagird İsus’
un ardı sıra giriyorlar idi; ve ol şa-

gird kahin-i azamın bildiği olub, İ-
sus ile beraber kahin-i azamın havli-
16 sine girdi; lakin Petros kapu yanında
dışarıda durmayla, kahin-i azamın bildi-
ği olan diger şagird çıkıb, kapucuya
17 söyleyerek, Petros'u içeriye aldı. Ve ka-
pucu kız Petros'a, "Sen daği bu ademin
şagirdlerinden değil mi sin?" dedikde, ol da-
18 ħi, "Değil im," dedi. Ve hava soğuk oldu-
ğundan hizmetkârlar ile memurlar ateş
yakmış olmayla durub ısınıyor idi;
Petros daği onlar ile beraber durub ı-
19 sınıyor idi. Ve kahin-i azam İsus'a,
şagirdleri ile talimine dair süal etmekle,
20 İsus ona cevap verib, "Ben dünyaya
alenen söyledim; ben daima sinagogda ve
Yehudilerin her taraftan cem oldukları
heykelde talim edib, gizlide hiç bir şey
21 söylemedim. Niçün bana süal ediyor-
sun?" işitmiş olanlardan kendilerine ne söy-
lediğimi süal eyle; işte onlar benim söy-
22 lediğim şeyleri bilirler, ve bu şey-
leri söylediğinde, orada duran memurlar-
dan biri İsus'a bir sille vurub, "Ka-
hin-i azama böyle mi cevap verirsin?" dedi.
23 İsus ona cevap verib, "Eğer söylediğim
fena ise, fenalığına şehadet eyle; amma
eğer eyi ise, bana niçün vuruyorsun?"
24 dedi. Ve Anna onu bağılı olarak, kahin-i
25 azam Kaiafa'ya göndermiş idi. Ve Simon
Petros durub ısınmakda iken, ona, "Sen
de onun şagirdlerinden değil mi sin?" dediler;

26 o dağı, “Değil im,” deyü inkâr etdi. Kahin-i
azamın bendelerinden olub Petros’un dağı
kulağını kesdiği kimsenin akrabasından bi-
ri, “Ben seni bağçede onun ile beraber
27 görmedim mi?” dedi. Bunun üzerine Petros
yine inkâr etdi; ve der akab ĥoros ötdü.
28 Ol vakıt İsus’u Kaiafa’nın yanından
hükümet konağına getirdiler, ve vakıt
sabah idi; ve onlar napak olmamaları ve
pashayı yemeleri için hükümet konağına
29 girmediler. İmdi Pilatos onların yanına
çıkıb, “Bu ademin aleyhinde ne Őikâyeti-
30 niz var?” dedi. Onlar dağı ona cevap ve-
rib, “Eğer bu kimse mücrim olmasay-
dı, onu sana teslim etmez idik,” dediler.
31 Ol vakıt Pilatos onlara, “Onu siz a-
lıb kendi Şeriatınıza göre hükm ediniz,”
dedi; lakin Yehudiler ona, “Kimseyi katl
etmekliğimize ruĥsat yok dur,” dediler;
32 ta ki İsus’un dürlü ölüm ile ve-
fat edeceđini aňlatmak için söylediđi ke-
33 lam itmam oluna. Ve Pilatos tekrar hü-
kümet konağına girdi, ve İsus’u çağı-
rıb ona, “Yehudilerin Padişahı sen misin?”
34 dedi. İsus ona cevap verib, “Bunu sen
kendiliğinden mi söyleyorsun, yoksa benim
hakkımda sana baŐkalarımı söyledi?” de-
35 di. Pilatos cevap verib, “Ben Yehudi mi
im? Seni kendi milletin ve baş kahinler
36 bana teslim etdiler; ne yaptın?” dedi. İ-
sus cevap verib, “Benim padişahlığım bu
dünyadan değil dir; eğer benim padişahlığım

bu dünyadan olsaydı, benim hizmetci-
lerim Yehudilere teslim olunmamaklığım
için cehd ederler idi; amma şimdi benim
37 padişahlığım buradan değil dir,” dedi. Ol
vakit Pilatos ona, “Öyle ise, sen padişah
mı sın?” dedi. İsus cevap verib, “Söy-
lediğin gibi dir, çünkü ben padişah im; ben
bunun için, yani hakikate şehadet et-
mek için doğdum, ve bunun için dün-
yaya geldim; hakikatdan olan her kimse
38 benim sözümü diñler,” dedi. Pilatos ona,
“Hakikat ne dir?” dedi; ve bunu söyledikten
soñra yine Yehudilerin yanına çıkıb, on-
lara, “Ben onda hiç bir cürm bulma-
yorum; amma pashada sizin için bir
39 kimse salı vermekliğim sizde adet dir; imdi
size Yehudilerin padişahını salı vermek-
liğimi ister mi siniz?” dedi. Ol vakit
40 yine cümlesi bağırıb “Bunu değil, ancak
Varavvayı,” dediler. Varavva ise bir hır-
sız idi.

BAB 19.

1 Ol zeman Pilatos İsus’u alıb kam-
2 çı ile döydü. Askerler dañi dikenlerden
bir tac örüb, onun başına kodular, ve
3 ona ergavani bir libas giydirib, “Selam sa-
na, ey Yehudilerin padişahı,” deyerek ona
4 sille vururlar idi. Pilatos tekrar dışa-
rı çıkıb onlara, “İşte onda bir cürm
bulmadığımı bilmeniz için onu size dı-

5 şarıya çıkarıyorum,” dedi. Ol vakıt
İsus diken tacı ve ergavani libası gi-
yiniş olarak dışarıya çıkdıkda, (Pila-
6 tos) onlara, “İşte ol adem,” dedi. Baş ka-
hinler ile memurlar daği onu gördükle-
rinde, “Staurosa çıkar, staurosa çıkar,”
deyü bağırirlar idi. Pilatos onlara, “O-
nu siz alıb staurosa çıkarınız; zira
7 ben onda cürm bulmayorum,” dedi. Ye-
hudiler ona cevap verib, “Bizim şeriatımız
var, ve şeriatımıza göre ölüme müstahakk
dır; zira kendisini İbn Ullah makamında
8 tutdu,” dediler. Pilatos bu sözü işitdi-
9 diğinde, daha ziyade korkarak, tekrar hü-
kümet konağına girib İsus’a, “Sen nereden
sin?” dedi; amma İsus ona cevap verme-
10 mesiyle Pilatos ona, “Bana söylemez mi sin?
Bilmez mi sin ki seni staurosa çıkarmaya
kudretim var? Ve seni salı vermeye daği
11 kudretim var?” dedi. İsus, “Eğer sana
yokarıdan verilmiş olmasa idi, benim ü-
zerime hiç bir kudretiñ olmaz idi; bu se-
bebden beni sana teslim edenin günahı da-
12 ha büyük dür,” deyü cevap verdi. Bun-
dan soñra Pilatos onu salı vermeye vesi-
le arar idi ise de, Yehudiler, “Eğer bu-
nu salıverirsen, Kaisar’ın dostu değil
sin; kendisini padişah sayan her kimse Kai-
sar’a karşı söyler,” deyü bağırirlar idi.
13 Pilatos daği bu sözü işitdikde, İsus’
u dışarıya çıkarıb, İbranice Gav-
vatha denilen Taş döşeme nam mahalde meh-

14 kemedede oturdu. Ve pashanın tedarik gü-
nünü olub, saat altı raddelerinde idi; Ye-
15 hudilere, “İşte padişahınız,” dedi. Amma
onlar, “Kaldır, kaldır, onu staurosa çı-
kar,” deyü bağırıldılar; Pilatos onlara,
“Padişahınızı staurosa çıkarayım mı?”
dedi; baş kahinler, Kaisar’dan başka pa-
dişahımız yok dur,” deyü cevap verdiler.
16 Ol vakıt onu, staurosa çıkarılmak i-
çün onlara teslim etdi; onlar daği İ-
sus’u alıb götürdüler.
17 Kendisi daği staurosunu taşıyarak,
İbranice Golyotha denilen Kafa yeri nam
18 mahale çıkdı. Ve onu, ve onun ile be-
raber başka iki kimse, biri bir yanında
ve biri ol bir yanında ve İsus kendisi
ortada olarak, orada staurosa geldiler.
19 Ve Pilatos bir yafta yazıb, staurosun
üzerine kodu; yazısı daği YEHUDİ-
LERİN PADIŞAHI NAZARETLİ İI-
20 SUS idi. Ve İsus’un staurosa geril-
diği mahal şehre yakın, ve bu yafta da-
ği İbranice ve Yunanice ve Latince
yazılı olmayle, Yehudilerden niçeleri o-
21 nu okudular. Ol vakıt Yehudilerin
baş kahinleri Pilatos’a, Yehudilerin pa-
dişahı değil, amma kendisi ben Yehudilerin
padişahı im, dedi,” deyü yaz, dediler.
22 Pilatos, “Ne yazdım ise, yazdım,” deyü
cevab verdi.
23 Ve askerler İsus’u staurosa geldik-
den soñra, onun esvablarını alıb her bir

askere bir hisse olmak üzere dört hisse et-
diler; entariyi dağı (aldılar), fakat entari
dikişsiz, başdan başa büsbütün dokuma
24 olmalarıyla, “Biri birine, onu yırtmaya-
lım amma kimin olacağına kura atalım,”
dediler; ta ki, “Esvablarımı beynerinde
taksim edib entarim üzerine kura atdılar,”
deyü yazılmış olan itmam oluna; as-
kerler dağı bu şeyleri etdiler.

25 Ve İsus’un stauros yanında vali-
desi ile validesinin kız karındaşı, Klo-
panın (karısı) Maria ve Magdalını Maria
26 duruyorlar idi. İmdi İsus validesi
ile sevdiği şagirdi yanında durur gör-
mekle, kendi validesine, “Ey hatun, işte
27 oğlun,” deyib, sonra şagirde dağı, “İşte
validen,” dedi; ve ol vakıtdan sonra bu
şagird onu kendi evine kabul etdi.

28 Bundan sonra İsus artık her şeyin
temam olduğunu bilmekle, yazılmış o-
lanın itmam olunması için, “Susadım,”
29 dedi. Ve orada sirke ile dolu bir kap
bulunmayla, onlar sirke ile bir sünger
doldurub, bir zufaya takarak, onun
30 ağzına sundular. İsus dağı sirkeyi
aldığı gibi, “Temam oldu,” dedi; ve başını
eyib, ruhu teslim etdi.

31 İmdi tedarik günü olduğundan ce-
sedlerin savvato günü stauros üzerinde
kalmaması için, [çünkü ol savvato bö-
yük gün idi,] Yehudiler onların incik-
leri kırılıb, kaldırılmasını Pilatos’dan

32 reca etdiler. Bunun üzerine askerler
gelib, onun ile beraber staurosa çıkarı-
lan evvelkinin ve diğerinin inciklerini kır-
33 dılar. Amma İsus'a geldiklerinde, onun
vefat etmiş olduğunu görmeleriyle, in-
34 ciklerini kırmadılar. Lakin askerlerden
biri onun yanını mızrak ile deldi; ve der
35 akab kan ile su çıktı. Ve bunu gören
sizin iman etmeniz için şahadet etdi, ve
onun şahadeti hakk dır, ve kendisi daği
36 hakk söylediğini bilir. Zira bu şeyler,
“Ondan bir kemik kırılmayacak,” deyü
yazılmış olanın itmam olunması için
37 vakı oldu. Ve yine başka bir yerde, “Del-
dikleri kimseye nazar edecekler,” deyü
yazılmış dır.

38 Anden soñra İsus'un şagirdi olub
Yehudilerin korkusundan kendini gizli tu-
tan Arimathalı İosif İsus'un ce-
sedini kaldırmaya Pilatos'dan ruhsat ta-
leb eyledi; Pilatos daği ruhsat vermekle,
39 gelib İsus'un cesedini kaldırdı. Ve
mukaddema İsus'a geceleyin gelmiş olan,
Nikodimos daği gelib, yüz litra kadar
mürr-i safi ile ud ağacı terkibi getirdi.

40 Ol vakıt İsus'un cesedini alıb Ye-
hudilerin defn etmek husunda adetleri
üzre, onu baharlar ile beraber keten
41 bezlerine sardılar. Ve staurosa çık-
arıldığı mahalde bir bağçe, ve bağçede,
içine daha bir kimse konulmamış bir yeni
42 mezar bulunduğundan Yehudilerin te-

darik günü olduğu hasebiyle, mezar da-
hi yakın olduğu için İsus'u oraya
kodular.

BAB 20.

1 Ve haftanın birinci günü, sabahla-
yın daha karanlık iken, Magdalını Maria
mezara gelib, taşı mezardan kaldırılmış
2 görmekle, “Koşub Simon Petros'a İ-
sus'un sevdiği ol bir şagird gelib, on-
lara, Rabb'ı mezardan kaldırmışlar ve onu
3 nereye koduklarını bilmeyiz,” dedi. Ol va-
kıt Petros ile ol bir şagird çıkıb meza-
4 ra gitdiler; ikisi dağı beraber koşuyor-
lar idi, fakat ol bir şagird Petros'dan
çabuk ileri koşduğundan evvelce meza-
5 ra vardı. Ve eğilib keten bezlerini bir ta-
rafa konulmuş gördü ise de, içeri gir-
6 medi. Simon Petros dağı onun ardı sıra
gelib mezara girdi, ve keten bezleri ko-
7 nulmuş, ve onun başında olan mendili
keten bezleri ile beraber konulmayıb, an-
cak ayrıca bir mahalde dürülü olarak
8 gördü. Ol zeman mezar evvelce gelen
ol bir şagird dağı girib gördü ve inandı.
9 Zira, “Ona ölülerden kıyam etmek gerek
dir,” deyü yazılmış olanı daha bilmezler
10 idi. Anden soñra bu şagirdler tekrar ken-
di yerlerine gitdiler.
11 Amma Maria mezarın yanında dışarıda
durub ağlıyor idi; ve ağlar iken, bak-

12 mak için mezara eğilib, İsus'un ce-
sedinin konulmuş olduğu mahalde, biri
baş tarafında ve diğeri ayak tarafında
oturmuş beyaz esvablı iki melek gördü.

13 Ve bunlar ona, "Ey hatun, niçün ağla-
yorsun?" demeleri üzerine, Rabb'ımı kal-
dırdıkları ve onu nereye koduklarını

14 bilmediğim için," dedi. Bunu söyledikde
arkasına dönüb İsus'u durur gördü

15 ise de, İsus idiğini bilmedi. İsus ona,
"Ey hatun, niçün ağlayorsun? Kimi a-
rayorsun?" dedi; ol daği bağçevan dır
zann ederek, ona, "Efendim, onu sen kal-
dırdın ise nereye koduğunu bana söyle,

16 ben daği onu kaldırayım," dedi. İsus
ona, "Ey Maria demesi üzerine, dönüb o-
na Ravvuni, [yani hoca,] dedi. İsus

17 ona söyleyib, "Bana dokanma; zira daha
pederimin yanına çıkmadım; lakin karın-
daşlarımın yanına varıb onlara söyle;
benim Pederim ve sizin Pederinize, ve benim
Allah'ım ve sizin Allah'ımıza çıkarım,"

18 dedi. Magdalını Maria gelib, şagirdlere
Rabbı gördüğünü, ve kendisine bu şey-
leri söylediğini nakl eyledi.

19 Ve heman ol günde, yani haftanın bi-
rinci gününde ahşam oldukda, şagirdle-
rin cem oldukları mahalın kapuları da-
ği Yehudilerin korkusundan kapalı iken,
İsus gelib ortada durarak onlara, "Se-
lam size," dedi. Ve bunu söyledikten soñra

20 onlara ellerini ve yanını gösterdi; ol va-

kıt şagirdler Rabbı görmekle şaz oldu-
21 lar. Ve İsus onlara, “Selam size;
Peder beni gönderdiği gibi, ben daği sizi
22 gönderirim,” dedi. Ve bunu söyledikde, f-
leyib onlara, Ruh l Kuds’u alınız;
23 kimlerin günahlarını afv edersiniz, onla-
ra afv olunmuş olur, ve kimlerinkini alı
korsanız, alı konulmuş olur,” dedi.
24 Amma on ikilerden biri olub, “Ekiz de-
nilen Thoma, İsus’un geldiği zaman onlar
25 ile beraber değil idi ve diğer şagirdler
ona, “Rabbı gördük, dediklerinde, onlara,
onun ellerinde mığların nişanını görüb,
parmağımı mığların nişanına komaz isem,
elimi daği yanına sokmaz isem, asla inan-
mam,” dedi.
26 Ve sekiz günden soğra yine şagirdler i-
çeride olub, Thoma daği onlar ile bera-
ber idi, ve kapular kapalı olduğu hal-
de İsus gelib ortada durarak, “Selam
27 size,” dedi. Anden soğra Thoma’ya, “Parma-
đıđı buraya uzat ve ellerime bak, ve
eliği uzadıb yanıma sok, ve imansız ol-
28 ma ancak imanlı ol,” dedi. Thoma ona ce-
29 veb verib, “Rabbım ve Allah’ım,” dedi. İ-
sus ona, [Ey Thoma,] beni gördüğün i-
çn iman etdin, görmeksizin iman edenler
ne mübarek dir,” dedi.
30 İsus şagirdlerinin önünde başka çok
alametler icra etdi ise de, bu kitabda
31 yazılmış değil dir. Ancak İsus’un
Hristos İbn Ullah idiğine iman etmeniz,

ve iman ederek onun ismi ile hayata malik olmanız için bunlar yazılmış dır.

BAB 21.

1 Bundan soñra İsus Tiverias denizinin
kenarında kendisini şagirdlerine tekrar izhar
2 eyledi, ve bu suretle izhar etdi, yani
Simon Petros ile Ekiz denilen Thoma, ve
Galilaia'da vakı Kana (şehr) inden olan Na-
thanail, ve Zevedaios'un oğulları ile o-
nun şagirdlerinden başka iki kişi birlikde
3 bulunub, Simon Petros onlara, "Balık
avına gideceğim," dedi; ona, "biz daği senin
ile beraber gideriz," deyerek, çıkıyb der a-
kab kayığa bindiler ve ol gece bir şey
4 tutmadılar. Ve sabah oldukda, İsus
deniz kenarında duruyor idi; amma şa-
girdler İsus idiğini bilmediler. İsus
5 ise onlara, "Çocuklar, bir yeyeceğiniz
var mı?" dedi; ona, "Hayr," deyü cevap
6 verdiler. Ol daği onlara, "Ağı kayığın
sağ tarafına atınız ve bulursunuz,"
demesiyle, atdılar ve balıkların çoklu-
7 ğundan naşi onu çekemediler. Ol vakıt
İsus'un sevdiği şagird Petros'a, "Bu
Rabb dır," dedi; Simon Petros daği Rabb
8 idiğini işitdikde, çıplak olduğu için
abasını kuşanıb denize atıldı. Ol bir
şagirdler ise karadan uzak olmayıb, an-
cak iki yüz arşın kadar açıkda bu-
lunmalarıyle, ağı balıkları ile çekerek,

9 kayık ile geldiler. Ve karaya çıkdıkları
rında, hazır bir ateş ve üstünde konul-
10 muş balık ve ekmeğ gördüler. İsus on-
lara “Şimdi tutduğunuz balıklardan
11 getiriniz,” dedi. Simon Petros kayığa girib
yüz elli üç aded büyük balık ile do-
lu ağı karaya çekti, ve bu kadar çok
12 iken ağ yırtılmadı. İsus onlara, “Ge-
liniz, taam ediniz,” dedi; ve şagirdlerden
hiç biri, “Sen kim sin?” deyü ona süal
etmeye cesaret edemedi; zira Rabb idiğini
13 bildiler. Ol vakıt İsus gelib, ekmeği
ve keزالık balığı dağı alıb onlara verdi.
14 İsus ölülerden kıyam etdikden soñra
bu üçüncü defa olarak şagirdlerine
göründü.
15 Ve onlar taam etdikden soñra, İsus
Simon Petros’a söyleyib, “Ey İuda oğlu
Simon, beni bunlardan ziyade sever mi
sin?” dedi; ona, “Beli, ya Rabb, seni sev-
diğimi sen bilirsin,” dedi; ona, “Kuzuları-
16 mı otlat,” dedi. Yine ona ikinci defa, “Ey
İona oğlu Simon, beni sever mi sin?” dedi;
ona, “Beli, ya Rabb, seni sevdiğimi sen
bilirsin,” dedi; ona, “Koyunlarımı otlat,”
17 dedi. Ona üçüncü defa “Ey İona
oğlu Simon, beni sever mi sin?” dedikde,
Petros kendisine üçüncü defa olarak,
“Beni sever mi sin?” dediği için kasavet-
lenib, ona, “Ya Rabb, sen her şeyi bilir-
sin; seni sevdiğimi sen bilirsin,” dedi; İ-
18 sus ona “Koyunlarımı otlat. Hakikaten,

hakikaten size derim ki, sen genc iken, kendi kendine kuşanıb istediğin yere gider idin; amma ihtiyar olduğun zaman elleriñi uzadacaksın da seni başkası kuşadıb istemediğin yere götürecektir,” dedi. Ve ne dürlü ölüm ile Allah’ı izzetleyeceğini beyan etmek için bunu söyledi; ve bunu dedikten sonra ona, “Ardım sıra gel,” dedi. Ve Petros dönüb, ve ol aħşam taamında İsus’un göksüne düşerek, “Ya Rabb, seni ele verecek dir?” deyen, onun sevdiği şagirdin arkadan geldiğini gördü. Petros onu görünce, İsus’a “Ya Rabb, bu daħi ne olacak?” dedi. İsus ona, “Ben gelinceyedek bunun kalmasını istersem, senin ne vazifen? Sen ardım sıra gel,” dedi. İmdi ol şagird ölmeyecek dir, kelamı karındaşlar arasında yayıldı ise de, fakat İsus ona, “Bu ölmeyecek dir,” demeyib, ancak, “Ben gelinceyedek onun kalmasını istersem, senin ne vazifen?” demiş idi.

24 Bu şeyler hakkında şehadet, bu şeyleri yazan heman bu şagird dir, ve onun şehadeti hakk olduğunu biliriz. Ve İsus’un icra eylediği daha niçe şeyler var ki, eğer birer birer yazılacak olsa, yazılan kitablar dünyaya bile sığmaz zann ederim. Amin.

RESULLERİN AMELLERİ

BAB 1.

1 Ey Theofilos, İsus seçtiği resullere
Ruh ül Kuds vasıtasıyla vasiyet eyle-
2 dikden sonra, (göğe) yokarı çıktığı güne
kadar gerek icrasına ve gerek talimine
başladığı nesnelere hakkında,
3 evvelki kitabı yazdım; ol dahi elem
çektikten sonra, kırk gün onlara görü-
nerek ve Allah'ın padişahlığına müteal-
lik nesnelere söyleyerek çok isbatlar ile
4 kendini onlara diri gösterdi. Ve onlar ile
cem oldukda, İerusalım'den ayrılmayıb,
“Pederin benden iştiğiniz vadinä müntazır
5 olunuz; zira İoannis su ile vaptis ey-
ledi, amma siz çok gün geçmeksizin, Ruh
ül Kuds ile vaptis olunacaksınız,” de-
6 yerek, onlara tenbih eyledi. Ve onlar cem
oldukları halde, ona, “Ya Rabb, İsrail’
e padişahlığı bu vakıtta mı geri vere-
7 ceksin?” deyü süal etdiler. Ol dahi
onlara, “Pederin kendi hükmü altına ko-
duğu zamanları ve vakıtları bilmek size
8 aid değıl dir. Lakin üzerinize Ruh ül
Kuds geldiğinde kudret alarak İerusa-
lım'de ve bütün Yehudistan'da ve Sama-
rei'da ve yerin uclarına kadar bana şa-
9 hid olacaksınız,” dedi. Ve bu şeyleri söy-
ledikde, onlar nazar etmekte iken, (göğe)
yokarı çıktı, ve bir bulut onu gözle-
10 ri önünden gizledi. Ve o gitmekte, onlar
dahi göğe doğru dikkatle nazar etmekte i-
ken, işte yanlarında beyaz esvablı iki

- 11 kimse durub, “Ey Galilialı ademler,
niçün göğe bakıb duruyorsunuz? Ya-
nınızdan göğe yokarı çıkan bu İsus,
nasıl göğe çıkdığını gördünüz ise, öyle
gelecek dir,” dediler.
- 12 Ol zeman, onlar İerusalım’e savvato
günü yolculuğu kadar yakın olan
Zeytunluk denilen dağda İerusalım’e ge-
13 ri döndüler. Ve onlar (şehre) girdiklerinde,
Petros ve İakavos ve İoannıs ve An-
dreas, ve Filippos ve Thoma ve Bartholo-
meos ve Matthaios ve Alfaios oğlu İa-
kovos ve Zilotis Simon ve İakovos’un
(karındaşı) İuda’nın sakın oldukları üst
14 kat odaya çıkdılar. Bunların cümlesi
karılar ve İsus’un validesi Maria ve
onun karındaşları ile dua ve niyaza it-
tifakle devam ederler idi.
- 15 Ve ol günlerde hazır bulunan ce-
maat yüz yirmi kişi kadar olduğu hal-
de, Petros şagirdlerin ortasında ayağa
16 kalkıb dedi ki, “Ey karındaşlar, Ruh ül
Kuds David’in ağzı ile İsus’u tutan-
lara kılağuz olan İuda’nın hakkında
mukaddema buyurduğu bu kelamın it-
17 mam olunması gerek idi; zira o bizim sa-
yımızdan olub, bu hizmetde daği nasibi
18 olmuş idi. İmdi bu kimse nahakklık
ücretiyle bir tarla edindi, ve baş aşığı
düşmekle, ortasından patlayarak bütün
19 bağırsakları döküldü. Bu daği İeru-
salim ehalisinin cümlesine malüm oldu,

şöyle ki ol tarla onların lisanınca A-
keldama, yani “Kan tarlası” tesmiye olun-
20 du. Zira Mezamir kitabında, “Onun mes-
keni viran olub, onda kimse sakın olma-
sın; ve daği, Onun mansubunu bir gay-
21 risi alsın,” deyü yazılmış dır. Bu se-
bebden Rabb İsus’un aramıza girib
22 çıkdığı bütün müddetde, yani İoan-
nis’in vaptismasından başlayıb, bizim a-
ramızdan (göğe) yokarı çıkdığı günedek,
bizim ile arkadaşlık etmiş olan bu adem-
lerden biri bizim ile beraber kıyamına
23 şahid olsa gerek dir. Ve iki kişi, yani
İustos lakıblı ve Varsava denilen İo-
24 sif’i Matthias’ı durdurdular, ve dua
ederek, “Ey cümlenin kalbini bilen Rabb,
İuda’nın kendi mahaline gitmek üzre düş-
düğü bu hizmet ve resaletin nasibini
25 almak için, bu iki kimseden hangısını
26 seçtiğini beyan eyle,” dediler. Ve kura-
larını verdiklerinde kura Matthias’a düş-
mekle, merkum on bir resullerin sayısına
geçti.

BAB 2.

1 Ve Pentikostı günü geldikde, cüm-
lesi ittifakle bir yerde hazır oldukları
2 halde, ansızın gökden şiddetle rüz-
gār (sesi) gibi bir seda gelib, oturduk-
3 ları evi bütün doldurdu. Ve taksim o-
lunmuş ateş dilleri gibi (diller) onlara

görünüb her birinin üzerine konmasıyle,
4 cümlesi Ruh ül Kuds ile dolarak,
Ruhun kendilerine nutk etdirdiğine göre
5 başka lisanlar söylemeye başladılar. Ve
gök altında bulunan her ümmetden gel-
miş dindar Yehudiler İerusalım'de sakin
6 idiler; ve bu seda vuku buldukda
cumhur cem olarak, hayrete düşdüler;
çünkü her biri kendi lisanını onların söy-
7 lediklerini işitdiler. Ve cümlesi şaşıb
teaccüb ederek, biri birine, “İşte bu
söyleyenlerin cümlesi Galilialı değil
8 mi? İmdi nasıl her birimiz kendi ana li-
9 sanımızı işidiyoruz? Biz Parthi, ve Mı-
di, ve Elami, ve Mesopotamia ile Ye-
hudistan ve Kappadokia, ve Pontos ve Asia,
10 ve Frigia ve Pamfilia, ve Mısır, ve
Kırna tarafında olan Livia'nın semtleri-
nin ehalisi ile gerek Yehudi gerek dönme
11 müsafir Romalılar, Kiritliler, ve A-
rablar Allah'ın büyük işlerini kendi li-
sanlarımızda bunların söylediklerini işi-
12 diyoruz,” dediler. Ve cümlesi şaşıb
şübhe ederek, biri birine, “Bu ne olmalı?”
13 derler idi. Başkaları zevklenerek, “Yeni
şarab ile dolu dırlar,” derler idi.
14 İmdi Petros on birler ile beraber a-
yakda durub, yüksek sesle onlara söy-
leyib dedi ki, “Ey Yehudi ademler ve
cümle İerusalım'de sakin olanlar, bu
size malüm olsun, ve sözlerimi diñleyiniz.
15 Zira sizin zann etdiğiniz gibi bunlar ser-

hoş değil dirler; çünkü (henüz) günün
16 üçüncü saati dir. Ancak bu vakıa
İoil peygamberin vasıtasıyla buyuru-
17 lan şey dir, yani Allah duyurur ki,
son günlerde ruhundan cümle insan
üzerine dökeceğim, ve oğullarınız ve
kızlarınız ilham ile söyleyerek, gencleri-
18 niz vahi ve ihtiyarlarınız ruya görecek-
ler dir. Ve ol günlerde ben kullarım
üzerine ve halayıklarım üzerine daği
Ruhumdan dökeceğim, ve onlar ilham ile
19 söyleyecek dir; ve yokarıda gökde acaib-
ler, ve aşağıda yerde alametler, yani kan
ve ateş ve tütün dumanı vereceğim;
20 Rabbin azim ve meşru günü gelmezden
evvel, güneş karanlığa ve ay kana tebdil
21 olacak dır. Ve her kim Rabbin ismine
22 dua ederse, helas bulacak dır. Ey
İsraıl ademleri, bu sözleri diñleyiniz;
nazaretli İsus'u, yani Allah'ın bey-
ninizde onun vasıtasıyla icra kıldığı, ve
sizin bildiğiniz kudretli ameller ve mü-
cizeler ve alametler ile Allah tarafın-
23 dan size tasdik olunmuş zatı, Allah'ın
takdir olunmuş müradı ve ezeli bilgisi
mücibince teslim olunarak aldınız, ve
yaramazlar yediyle (staurosa) mıhlaya-
24 rak öldürdünüz. Allah daği ölüm ağ-
rılarını çözerek, onu dirilti, çünkü
onun vasıtasıyla zabt olunması mümkün
25 değil idi. Zira David onun hakkında (ha-
ber vererek), "Önümde Rabbi daima gö-

rür idi, zira sarsılmamaklığım için
26 sağımda dır. Bu sebebden kalbim mesrur
ve lisanım şaz oldu, ve hem dağı benim
27 ümid üzre sakin olacak dır; zira ca-
nımı mezarda terk etmeyib, mukaddesiñi
çürüklük görmeye brakmayacaksınız.
28 Bana hayat yollarını bildirib yüzüñ
ile beni şazlıktan dolduracaksınız,” deyü
29 buyurur. Ey karındaşlar, baş baba
olan David hakkında size cesaret ile söy-
lemek caiz dir ki, hem vefat etdi ve hem
dağı defn olundu, mezarı dağı bu güne-
30 dek yanımızda dır. İmdi peygamber olub
ve cesed cihetiyle kendi belinin meyvesinden
tahtında oturmak için Allah’ın Hris-
tos’u kaldıracağına yemin ile kendisine
vad etdiğini bilerek, evvelden görmesiyle,
31 canı mezarda terk olunmayıb, cesedi
dağı çürüklük görmedi, deyü Hristos’
32 un kıyamı hakkında söyledi. Bu İ-
sus’u Allah kıyam etdirdi, buna dağı
33 biz cümlemiz şahid iz. İmdi Allah’ın
sağ eli ile yücelenib, Peder tarafından
vad olunmuş Ruh ül Kuds’u almayle,
sizin şimdi bu görüb işitdiğinizi dökdü.
34 Zira David göklere çıkmadı, amma kendi-
35 si Rabb Rabbıma, “Ta ben senin düşmen-
lerini ayaklarıña basamak koyuncaya-
dek, sağ yanımda otur, deyü buyur-
36 du,” dedi; imdi cümle İsrail evi bil-
sin ki staurosa çıkardığınız bu İ-
sus’u Allah hem Rabb ve hem Mesih

kılmış dır.

37 Ve bunu işitdiklerinde kalbleri ezilib,
Petros ile diğer resullere, “Ey karındaş-

38 lar, ne yapalım?” dediler. Ve Petros on-
lara, “Tevbe ediniz, ve her biriniz günah-
ların afvı için İsus Hristos’un ismi-
ne vaptis olunsun; ve Ruh ül Kuds’un

39 bahşışını alacaksın. Zira vad size ve
evladlarınıza ve cümle uzakda olanla-
ra, yani Allah’ımız Rabbın davet ede

40 ceği her kimseye dir,” dedi. Ve niçe gayri
sözler ile şehadet ve nasihat ederek, “Bu

41 aksi neslden kurtulunuz,” dedi. Ve onun
kelamını can u dilden kabul edenler
vaptis olunub, ol gün (onlara) üç bin

42 nüfus kadar zamm olundu. Ve resul-
lerin talimine ve ilhaklığa ve ekmek pare-
lemesine ve dualara devam ederler idi.

43 Ve her kese korku gelib resullerin va-
sıtasıyla çok mucizeler ile alametler

44 icra kılınır idi. Ve iman edenlerin cüm-
lesi bir yerde olub, onların cem-i eşya-

45 sı aralarında müşterek idi. Ve emlak ile
emvallerini satıb cümlesine her birinin

46 ihtiyacına göre dağıdırlar idi. Her gün
daği ittifakle heykele devam ederek, ve ev-
lerinde ekmek pareleyerek, şazlık ile ve

47 kalb saflığı ile taam edib, Allah’a hamd
etmekde ve cümle kavmin indinde lutf
bulmakda idiler; Rabb daği her gün he-
las bulanları kiliseye zamm eder idi.

BAB 3.

1 Ve Petros ile İoannis birlikde dua
vakti olan saat dokuzda heykele çıkmak-
2 da iken, heykelin güzel denilen kapusu
yanına, heykele girenlerden sadaka dilemek
içün, gün be gün kodukları anadan doğ-
3 ma topal bir adem götürülmekte idi. Bu
kimse Petros ile İoannis'i heykele girerler
4 iken görüb bir sakada diledi. Petros daği
İoannis ile ona nazar edib, "Bize bak,"
5 dedi. Ol daği onlardan bir şey almak ü-
6 midiyile onlara dikkat etdi. Ve Petros,
"Bende gümüş ve altun yok dur, lakin
bende olanı sana veririm; nazaretli İi-
sus Hristos'un ismiyle kalk ve yürü"
7 deyib, onu sağ elinden tutub kaldırdı;
ve der akab tabanları ile topukları
8 kuvvet bulmakle, sıçrayıb ayak ü-
zeri durdu ve yürüdü, ve yürüyüb
sıçrayarak ve Allah'a hamd ederek, on-
9 lar ile beraber heykele girdi. Ve bütün
kavm onun yürüyüb Allah'a hamd et-
10 diğini gördüler. Ve onun heykelin güzel
kapusunda sadaka için oturan kimse
olduğunu bilerek ona vakı olan şeyden
dolayı teaccüb ve hayret ile doldular.
11 Ve [şifa bulan topal] Petros ile İo-
annis'den ayrılmadığı halde, cümle kavm
hayret ile Solomon'un eyvanı denilen (ma-
hale) yanlarına seyirderek cem oldular.
12 Ol vakıt Petros bunu gördükde, kavma

cevab verib dedi ki, “Ey İsrail ademleri,
buna niçün teaccüb ediyorsunuz?
Yağod bizim kendi kuvvetimiz ya dindar-
lığımız ile bunu yürütmüşüz gibi
13 bize niçün göz dikiyorsunuz? Babala-
rımızı Allah’ı, (yani) Avraam ve İ-
saak ve İakov’un Allah’ı kendi Oğlu
İsus’u izzetledi, ki siz onu ele verdi-
niz, ve Pilatos onu salı vermeye karar
vermiş iken, onun huzurunda onu inkâr
14 etdiniz; siz ise Mukaddes ve Hakk olanı
inkâr edib, kendinize bir katil ademin ba-
15 ğışlanmasını talep etdiniz, ve hayatın
Reisini öldürdünüz; amma Allah onu
ölülerden kıyam etdirdi, ki biz daği ona
16 şahid iz. Ve ismine olan iman vasıtasıyla
onun ismi bu görüb bildiğiniz kimseyi
kuvvetlendirdi; ve onun vasıtasıyla olan
iman cümlelerin huzurunda ona bu
17 sıhhatı verdi. Ve şimdi, ey karındaşlar,
bilirim ki hükmdarlarınız gibi siz daği
18 bilmeyerek işlediniz. Amma Allah cüm-
le peygamberlerin ağzı ile Hristos’un elem
çekmesi hususunda evvelden haber verdiği
19 şeyleri bu minval üzere itmam etledi. İm-
di günahlarınız mahv olunması için
20 tevbe edib dönünüz; ta ki Rabbın hu-
zurundan ferahbağış vakıtlar gelib, o
size evvelden vaz olunmuş olan İsus
21 Hristos’u göndere; ki onu Allah’ın ezel-
den beru mukaddes peygamberlerinin ağzı
ile haklarında buyurduğu cümle şey-

lerin islah olunacakları vakıtlaradek
22 gök kabul etmek gerek dir. [Zira] Moisi
babalarımıza, Allah'ınız Rabb karın-
daşlarınızdan size benim gibi bir peygam-
ber zuhur etdirecek dir; onu, size söy-
leyeceği cümle şeyler hususunda, diñ-
23 leyesiniz. Ve ol peygamberi diñlemeyen her
kimse kavmin arasında mahv olunacak
24 dır,” dedi. Ve Samuıl ile ondan soñra söy-
leyen peygamberlerin cümlesi dañi bu
25 günleri [evvelce] haber vermiş dirlər. Siz
peygamberlerin ve Allah'ın Avraam'a, “Ye-
rin cümle kabileleri senin zürriyetin ile
mübareklenecek dir,” deyerek, babalarımız
26 ile eylediği ahdın oğulları sınızdır. Allah
kendi Oğlu [İsus'u] kıyam etdirib
sizin her birinize yaramazlıklarınızdan dön-
dererek mübareklemek için onu evvel
size gönderdi.

BAB 4.

1 Ve onlar kavma söyler iken, kahinler ve
heykelin serdarı ile Saddukiler üzerle-
2 rine gelib, kavma talib etdikleri ve İ-
sus vasıtasıyla ölülerden kıyam etmeyi
3 vaz eyledikleri için gücenerek, onlara
tesallut edib aħşam olduğu için er-
4 tesi günedek habsa kodular; amma kela-
mı işidenlerden niçeleri iman edib, ol a-
demlerin sayısı beş bin kadar oldu.
5 Ve vakı oldu ki, ertesi günü onla-

rın reisleri ile ihtiyarları ve üleması,
6 ve kahin-i azam Anna ile Kaiafa ve
İoannis ve Aleksandros, ve kahin-i a-
zam akrabasından olanların cümle-
7 si İerusalım'de cem olub, onları
ortada durdurarak, "Bu ne kudret
ve ne ism ile etdiniz?" deyü süal etdiler.
8 Ol zeman Petros Ruh ül Kuds ile do-
lub onlara, "Ey kavmın reisleri ile İs-
9 rai'l'in ihtiyarları, biz, bu gün bir
hısta ademe vuku bulan ihsan hısu-
sunda, ne vechle şıfa bulduğuna dair
10 teftiş olunuyor isek, cümledenize ve
cümle İsrail kavmına malüm olsun ki,
Nazaretli İsus Hristos'un, yani sizin
staurosa çıkardığınız ve Allah'ın kıyam
etdirdiği zatın ismiyle bu adem huzuru-
11 muzda sağ duruyor. Siz yapucular
tarafından tahkir olunub köşe taşı ol-
12 muş olan taş bu dur. Ve gayri bir zat-
da hılas yok dur; çünkü gök altında,
adimler arasında verilen başka bir ism
yok dur ki, onun ile hılas bula bilelim,"
13 dedi. Ve onlar Petros ile İoannis'in ce-
saretini görüb, onların okumamış ve ca-
hil adem olduklarını añlamayle teac-
cüb etdiler, ve İsus ile beraber bu-
14 lunmuş olduklarını bildiler. Ve şıfa
bulmuş olan ademin onlar ile beraber
durduğunu görmeleriyle, karşı söyleye-
15 cek bir şeyleri kalmadı; ve millet mec-
lisinden çıkmalarını emr etdikden soñra,

16 aralarında meşveret ederek, “Bu ademlere
ne yapalım? Zira bunların vasıtasıyla
bir belli mucize icra olunduğu İe-
rusalim’de sakin olanların cümlesine ma-
17 lüm dür, biz daği inkâr edemeyiz; fakat
kavm arasında ziyade yayılmaması i-
çün, bundan böyle ism ile bir ademe
söylememeleri için, onları şediden tehdid
18 edelim,” dediler. Ve onları çağırıp, İi-
sus’un ismiyle asla söylememelerini ve ta-
19 lim etmemelerini tenbih etdiler. Amma Pet-
ros ile İoannis onlara cevap verib, “Al-
lah’dan ziyade sizi diñlemek Allah’ın in-
20 dinde hakk mı dır? Siz hükm ediniz; zira
biz görüb işitdiğimiz şeyleri söylememeye
21 kadir değil iz,” dediler. Ve onlar halkın
sebebinden onları takdir etmeye vesile bu-
lamadıklarından, yine onları tehdid edib
salı verdiler, çünkü vakı olan şey için
22 her kes Allah’a şükr ediyor idi. Zira ü-
zerinde şifa mucizesi icra olunan adem
kırk yaşından ziyade idi.
23 Onlar daği salı verildikde, arkadaşla-
rının yanına gelib baş kahinler ile ihtı-
yarların kendilere söylediklerini nakl et-
24 diler. Onlar daği bunu işitdiklerinde,
ittifakle Allah’a seslerini kaldırıp, “Ya
Rabb, gök ile yeri ve denizi ve onlarda
bulunan cümle şeyleri yaratan Allah
25 sen sin; sen kuluñ David’in ağzı ile, ni-
çün taifeler velvele edib kavmler boş
26 şeyler düşündüler? Yerin padişahları

27 hazır durub, reisler birlikde Rabba kar-
şı ve onun Mesihine karşı cem oldular,”
28 deyü buyurdum. Zira *hakikaten İro-
dıs ve Pontoslu Pilatos, taifeler ve
29 İsrail kavmleri ile, Senin elinin ve tedbi-
rinin vakı olmaya takdir eylediği şeylerin
cümlesinin icrası için, mesh etdiğin
mukaddes Oğlun İsus’un üzerine cem
oldular. Ve şimdi, ya Rabb, onların teh-
didlerine nazar kıl ve şifa vermek ve mu-
kaddes Oğlun İsus’un ismi ile ala-
metler ve mucizeler icra etmek için e-
30 liñi uzadarak, “Senin kelamını teknil ce-
sarete söylemekliğı bu kullarına ihsan
31 eyle,” dediler. Ve onlar dua etdikde, cem
oldukları yer sarsılıb, cümlesi Ruh
ül Kuds ile dolarak, Allah’ın kelamını
cesaretle söylerler idi.
32 Ve iman edenlerin cemaatı bir kalb ve
bir can olarak biri kendi eşyasından olan
bir şeyi, “Benim dir,” demez idi; lakin cüm-
33 le şeyleri aralarında müşterek idi. Re-
suller dağı Rabb İsus’un kıyametine
tekmil kuvvet ile şahadet ederler, ve

---

* (Bazılar) hakikaten bu şehirde
cümlesinin üzerinde azim lutf var idi.
34 Ve içlerinde mühtac bir kimse bulun-
maz idi; çünkü tarla ya ev sahibi olan-
ların cümlesi (mülklerini) satıb satı-
35 lan şeylerin akçesini getirerek, resullerin
ayaklarına kodular, ve her kese kendi

36 ihtiyacına göre dağıdılır idi. Ve resul-
ler tarafından Varnavas [tercümesi, te-
selli oğlu] lakıblanan İosı isminde Kib-
rılı bir Leuilinin bir tarlası olub,
37 onu satdı, ve akcesini getirib resulle-
rin ayaklarına kodu.

BAB 5.

1 Lakin Anania isminde bir adem karısı
2 Sapfeira ile bir mülk satıb, karısının
daği haberi olduğu halde, bahasından bir
mikdarını alı koyub, bir mikdarını daği
getirerek, resullerin ayaklarına kodu.
3 Ve Petros, “Ey Anania, niçün Şeytan
Ruh ül Kuds’a yalan söylemek, ve tar-
lanın bahasından alı komak için senin
4 kalbini doldurdu? Kaldığı zaman sana
kalmaz mı idi? Satıldıkda daği senin hük-
münde değil mi idi? Niçün bu şeyi kal-
biñe kodun? Ademlere değil, ancak Al-
5 laha’a yalan söyledin,” dedi. Ve Anania bu
sözleri işitdikde, düşüb ruhunu teslim
etdi; ve bu şeyleri işidenlerin cümlesine
6 azim korku geldi. Ve gencler kalkıb onu
kefinlediler ve dışarı çıkarıb defn etdi-
7 ler. Ve arası üç saat kadar geçdikde,
karısı vakı olanı bilmeyerek içeri gel-
8 mekle, Petros ona, “Bana söyle, tarlayı
bu kadara mı satdınız?” dedi; ol daği,
9 “Beli, bu kadara,” dedi. Amma Petros o-
na, “Niçün siz Rabbın ruhunu tec-

rübe etmeye ittifak etdiniz? İşte senin kocanı defn edenlerin ayakları kapunun önünde dir, seni de dışarı çıkaracaklardır,” dedi. O dağı der akab onun ayakları yanında düşüb ruhunu teslim etdi; ve gencler içeri gelib onu ölmüş buldular, ve dışarı çıkarıb kocasının yanına defn etdiler. Ve bütün kilise ile bunu işidenlerin cümlesi üzerine azim korku geldi.

12 Ve resullerin elleri ile kavmda çok alametler ve mucizeler icra olunuyor idi; ve cümlesi ittifakle Solomon’un eyvanında bulunub, sairlerden bir kimse onlar ile birleşmeye cesaret etmez idi ise de, kavm onları tazim eder idi. Ve Rabba iman eden erkeklerin ve karıların sayısı gitdikce artmakta idi, şöyle ki hastaları meydanlara çıkarıb, Petros gelir iken bari gölgesi onların biri üzerine düşsün deyü döşekler ve kerevetler üzerine korlar idi. Ve etrafta olan şehirlerden çok halk dağı hastaları ve napak ruhlardan azab çekenleri getirerek, İerusalım’e cemolub cümlesi şifa bulur idi.

17 Amma kahin-i azam ile cümle beraber olanlar, yani Saddukiler fırkası gayret ile dolu olarak kalkıb, Resullerin üzerine el uzadıb onları habşhane-i umumiye kodular. Lakin Rabbın meleği geceleğın zındanın kapusunu açıb onları çıkararak, “Gidiniz ve heykelde durub,

kavma bu hayatı cümle sözlerini söy-
21 leyiniz,” dedi. Onlar dahi bunu işitdikde,
sabahlayın heykele girib, talim ederler idi;
amma kahin-i azam ve onun ile beraber o-
lanlar gelib millet meclisini ve İsrail
oğullarının cümle ihtiyarlarını cem
ederek, onları getirmek için habsşaneye
22 (adem) gönderdiler. Amma memurlar var-
dıkda onları habsşanede bulmamayle, dö-
23 nüb, “Vakıa habsşaneyi tekml emniyetle
kapalı, ve bekcileri kapuların önünde
durur bulduk; amma açdığımız zaman
içeride kimseyi bulmadık,” deyü haber
24 verdiler. Kahin-i (azam) ve heykelin serdarı
ve baş kahinler dahi bu sözleri işitdikle-
rinde, “Bu ne olacak,” deyü onlardan doğ-
25 layı şübhede kaldılar. Ve bir kimse ge-
lib, “İşte ol habsa kodduğunuz ademler
heykelde durub kavma talim ediyorlar,”
26 deyü onlara haber verdi. Ol zaman ser-
dar memurlar ile gidib onları cebr et-
meksizin getirdi, zira taşlanımız deyü
27 kavmdan korkarlar idi. Ve onları getirib,
millet meclisinde durdurdular; ve ka-
28 hin-i azam onlara süal edib, “Size bu ism
ile talim etmemeyi sıkıca tenbih etme-
dik mi? Ve işte İerusalım’i taliminiz ile
doldurdunuz, ve ol ademin kanını bi-
zim üzerimize getirmek istersiniz,” dedi.
29 Ve Petros ile resuller cevab verib,
“Ademlerden ziyade Allah’a itaat etmek
30 gerek dir. Babalarımızın Allah’ı sizin

ağaca asıb öldürdüğünüz İsus'u
31 kıyam etdirdi. İsrail'e tevbeyi ve günah-
ların afvını vermek için Allah onu
Reis ve Helaskār olmaklığa kendi sağ eli
32 ile yüceltdi. Biz daği bu nesnelere hu-
susunda onun şahidleri iz, ve Allah'ın
kendine itaat edenlere verdiği Ruh ül
33 Kuds daği (şahid dir),” dediler. Ve bunu
işitdiklerinde, gayetle hiddetlenib onları
34 öldürmek için meşveret ederler iken, bü-
tün kavmin indinde müteber olan şeriat
hocası Gamalaıl nam bir Farisi millet
meclisinde kalkıb, resullerin bir az va-
kıt dışarı çıkarılmalarını emr eyledik-
35 den soñra, onlara dedi ki, “Ey İsrail
ademi, bu kimselere edeceğiniz muame-
36 le hususunda kendinizi sakınınız. Zira
bu günlerden akdem Thevda kalkıb, kendi-
sini bir şey göstererek ona dört yüz ne-
fer kadar tabi oldu; kendisi katl olu-
nub, ona tabi olanların cümlesi daği-
37 lıb yok hükmünde oldular. Ve bu a-
demden soñra tahrir-i nufus günlerinde,
Galilialı İuda kalkıb, kendine vafir
halk celb etdi ise de, o daği helak oldu;
ve ona tabi olanların cümlesi tar u mar
38 oldular. Ve şimdi size derim ki, bu a-
demlerden vazgeçib onları braginız; zira
eğer bu tedbir yahod bu iş insandan ise,
39 ibtal olunur; amma eğer Allah'dan ise,
onu ibtal etmeye kadir olmazsınız; olma-
ya ki Allah'a karşı cenk eder daği bu-

40 lunasınız. Ve ona kail olarak, resulleri
çağırıp döydükden soñra, İsus'un is-
miyle söylememeyi tenbih edib, onları salı
41 verdiler. Onlar dañi, (Rabbın) ismi için
hakaret görmeye layık sayıldıklarından
dolayı mesrur olarak, millet meclisinin
42 huzurundan çıktılar. Ve her gün hey-
kelde ve evlerde talim edib İsus Hris-
tos'u vaz etmekden fariğ olmazlar idi.

BAB 6.

1 Ve ol günlerde şagirdler çoğalmayle,
Yunanice söyleyenler tarafından, kendi
dul karılarının her günki ianede ihmal
olundukları için, İbraniler aleyhine
2 mırıltı vakı oldu. Ve on ikiler şagird-
lerin cemaatını davet edib, Allah'ın ke-
lamını terk ederek sofralara hizmet etme-
3 miz münasib değıl dir. Onun için, ey
karındaşlar, sizden hakklarında eyi şeha-
det olunan ve Ruh ül Kuds ve hikmet
ile dolu bulunan yedi adem seçiniz, biz
4 dañi onları bu işe tayin edelim. Biz ise
dua ile kelamın hizmetine devam edeceğız,”
5 dediler. Ve bu söz bütün cemaatın in-
dinde hoş görünüb, iman ve Ruh ül Kuds
ile dolu olan Stefanos nam bir adem ile
Filippos ve Prohoros ve Nikanor ve Timon ve
Parmena ile Antakialı dönme Nikolaos'
6 u seçib, onları resullerin huzu-
runda durdurdular; onlar dañi dua edib

7 ellerini üzerlerine kodular. Ve Allah'ın
kelamı artıb, şagirdlerin sayısı İeru-
salim'de gayetle çoğalarak, kahinlerden
vafir halk daği imana itaat ederler idi.
8 Ve Stefonos iman ve kudret ile dolu
olarak, kavm arasında azim mucizeler
9 ve alametler icra eder idi. Ve Livertinler
ve Kirineliler ve Aleksandreialılar (si-
nagogu) denilen sinagogdan ve Kilikalı ve
Asialılarda bazıları kalkıb, Stefonos
10 ile mübahese ederler idi. Ve vasıtasıyla
söylediği hikmet ve Ruha karşı durama-
11 dılar. "Ol zeman, biz bunun Moisi'ye
ve Allah'a küfrler söylediğini işitdik," de-
12 mek için bazı ademleri ayartdılar. Ve
kavm ile ihtiyarları ve ülemayı tahrik
edib, üzerine hücum ile onu tutub
13 millet meclisine götürdüler. Ve yalan
şahidler ihzar ederek, onlar daği, "Bu a-
dem bu mukaddes mahale ve şeriata karşı
14 küfrler söylemekden fariğ olmaz. Zira
bunun, ol Nazaretli İsus bu yeri
yıkıb, Moisi'nin bize teslim etdiği ayinle-
ri değışdirecek dir, dediğini biz işitdik," de-
15 diler. Ve meclisde oturanların cümlesi
ona dikkatle bakıb onun yüzünü melek
yüzü gibi gördüler.

BAB 7.

1 Ol zeman kahin-i azam, "Bu şeyler sa-
2 hihen böyle mi dir?" dedi. Ol daği dedi ki,

“Ey karındaşlar ve Pederler, diñleyiniz;
babamız Avraam Harran’da sakin olmaz-
dan evvel, Mesopotamia’da iken, celil Al-
3 lah ona görünüb, “Diyarıñdan ve akraba-
ñın yanından çık, ve sana göstereceğim
4 diyara gel,” dedi. Ol zaman Kildanilerin
diyarından çıkıb, Harran’da sakin oldu;
oradan dağı, Pederi öldükden soñra, onu
bu şimdi sakin olduğunuz diyara gö-
5 çürdü. Ve onda ayak basacak kadar
bile ona miras vermeyib, evladı olmadığı
halde onu kendisine ve kendisinden soñra
zürriyetine mülk olmak için vermeye vad
6 eyledi. Ve Allah bu tarz üzre söyledi,
yani onun zürriyeti garib diyarda mü-
safir olub, onu dört yüz sene esir ve ona
7 cefa edecekler dir. Ve Allah, “Şol e-
siri olacakları taifeyi ben hükmedece-
ğim, ve ondan soñra çıkıb, bu mahalde
8 bana ibadet edecekler dir,” dedi. Ve ona
sünnet ahdını verdi; ol dağı İsaak’ı tev-
lid eyleyib, böylece onu sekizinci günde
sünnet eyledi; İsaak İakov’u ve İakov
9 on iki baş babaları (tevlid eyledi). Ve
baş babalar İosif’e haset edib, onu
Mısır’a satdılar; lakin Allah onun ile
10 olub, Onu cümle sıkıntılarındañ helas
ederek, ona Mısır padişahı Faraon’un
huzurunda lutf ve hikmet ihsan etmek-
le, ol dağı onu Mısır ve cümle kendi
11 evi üzerine nazır nasb etdi. Ve bütün
Mısır ile Hanaan diyarı üzerine kıtlık

ve büyük sıklet gelmekle, babalarımız
12 zahire bulamazlar idi. Ve İakov Mı-
sır'da buğday var idiğini işitdikde, birinci
13 defa babalarımızı gönderdi. Ve ikinci de-
fada İosif kendini karındaşlarına bil-
dirdi; ve İosif'in nesli Faraon'a malüm
14 oldu. Ve İosif gönderib, kendi pederi
İakov ile cümle hısımlarını, yetmiş beş
15 kişi olarak, davet eyledi. Ve İakov Mı-
sır'a indi ve kendisi ve hem de babalarımız
16 vefat etdiler. Ve Sihem'e götürülüb Av-
raam'ın Sihem'in (Pederi) Emmor'un oğul-
larından akçe kıymetiyle satun almış i-
17 diği mezara konuldular. Amma Allah'
ın Avraam'a yemin etdiği vadın zamanı
18 yaklaştıkda, İosif'i bilmeyen gayri bir
padişah zuhur edinceyedek, kavm Mısır'
19 da artık çoğaldı. Ol daği bizim milleti-
miz aleyhinde hile kullanıb masumlarını
yaşatmamak için onları dışarı atdır-
mak derecesine kadar babalarımıza cefa
20 eyledi. Ve ol vakıt da Moisi doğub Al-
lah'ın nazarında güzel idi, ve üç ay pe-
21 derinin evinde beslendikten soñra dışarı
atıldığında onu Faraon'un kızı alıb,
22 kendine oğul olmak için besledi. Ve
Moisi Mısırlıların her ilminde terbiye
olunub kemal ve amelde kudret sahibi
23 idi. Ve kırk yaşını tekmil etdikde, karın-
daşları olan İsrail oğullarını ziyaret
24 etmeklik kalbine geldi. Ve birinin zulm
çekdiğini görmekle, (ona) himayet ederek,

Mısırlıyı katl edib zulm çekenin inti-
25 kamını aldı. Ve Allah onlara kendi eli
ile helas ihsan edeceğini karındaşları fehm
ederler zann eder idi ise de, fehm etmediler.
26 Ve ertesi gün onlara niza ederler iken gö-
rünüb, “Ey ademler, siz karındaşlar sı-
nız, niçün biri birinize zulm ediyorsu-
nuz?” deyerek onları barışdırmaya gayret
27 etdi ise de, konşusuna zulm eden onu
redd edib, “Seni bizim üzerimize kim reis ve
28 kadı nasb etdi? Dün Mısırlı’yı katl et-
diğin gibi beni de mi katl etmek istersin?”
29 dedi. Ve bu söz üzerine Moisi firar e-
derek, Madiam diyarında müsafir olub
30 orada iki oğul tevlid eyledi. Ve kırk yıl
tamam oldukda Sina dağı çölünde bö-
ğürtlen ateşi alevinde ona Rabbın meleği
31 göründü. Ve Moisi onu gördüğünde,
görünüşüne teaccüb ederek, bakmak
32 içün yaklaşır iken, ona, “Ben senin ba-
balarının Allah’ı, Avraam’ın Allah’ı ve
İsaak’ın Allah’ı ve İakov’un Allah’ı
im,” deyü Rabbın sedası geldi; ve Moisi
gayetle korkmayle, bakmaya cesaret ede-
33 medi ve Rabb ona, “Ayaklarıñdan ayak
kabını çıkar; zira kurduğun yer mu-
34 kaddes toprak dır. Tahkiken ben Mısır’da
olan kavmımın cefasını görüb, onların
ahını işitdim, ve onları helas etmek içün
endim, ve şimdi gel, seni Mısır’a göndereyim,”
35 dedi. “Seni kim reis ve kadı nasb etdi?” de-
yerek inkâr etdikleri bu Moisi’yi, Allah

heman onu böğürtlende ona görünen me-
leğin yedi ile reis ve kurtarıcı gönderdi.
36 Bu adem onları çıkarıb, Mısır diyarı
ile kızıl denizde ve kırk yıl çölde
37 mucizeler ve alametler eyledi. Ve İs-
rail oğullarına söyleyib, “Allah’ımız
Rabb karındaşlarınızdan benim gibi bir
Peygamber zuhur etdirecek dir, onu din-
38 leyesiniz,” deyen bu Moisi’dir. Sina da-
ğında söyleyen melek ile ve ba-
balarımız ile beraber çölde olan ce-
maatda olarak, bize teslim etmek üzere
hayat kelimeleri almış olan zat bu dur.
39 Babalarımız ona müti olmak istemeyib
redd etdiler, ve kalbleriyle Mısır’a geri
40 dönüb, Aaron’a, “Bize önümüzde gidecek
ilahlar yap; zira şu bizi Mısır diya-
rından çıkarın Moisi’ye ne vakı oldu-
41 ğunu bilmeyiz,” dediler. Ve ol günlerde
bir buzağı yaptılar, ve bu puta kur-
ban sunub, ellerinin amelleri ile mesrur
42 olurlar idi. Ve Allah (onlardan) dönüb
onları köyün askerine ibadet etmeye tes-
lim eyledi, nitekim peygamberlerin kitabın-
da, “Ey İsrail evi, çölde kırk yıl ba-
na boğazlanmış davarlar ve kurbanlar
43 sundunuz mu? Ve Moloh’un çadırını
ve ilahınız Remfa’nın yıldızını, secde
kılmak için şol yaptığınız suretleri
taşıdınız; ben daği sizi Vavilon’dan öteye
44 göçüreceğim,” deyü yazılmış dır. Şeha-
det meskeni çölde babalarımız beyninde

idi; nitekim Moisi'ye söyleyen, "Onu gördüğün örneğe göre yapasın," deyü emr
45 eylemiş idi; ki babalarımız onu sıra ile
kabul edib İsus ile beraber, babalarımız
mızın önünden Allah'ın David'in günlerine
kadar kovduğu taifelerin mülkü içine
46 getirdi. Ol daği Allah'ın huzurunda
lutf bulub, İakov'un Allah'ına bir
47 mesken bulmak istedi ise de, Solomon ona
48 bir ev bina eyledi. Lakin Taala el ile
yapılmış heykellerde sakın olmaz; nitekim
49 peygamber, Rabb buyurur ki "Gök tahtım,
yer daği ayaklarıma basamak dır;
bana nasıl ev bina edeceksiniz? Ve ya
50 rahatımın mahali neresi dir? Bunların
cümlesini benim elim yapmadı mı?" dedi.
51 "Ey boynu sert, ve kalbi ile kulakları
sünnetsiz olanlar, siz daği babalarınız
gibi daima Ruh ül Kuds'a karşı duru-
52 yorsunuz. Babalarınız peygamberlerin
hangısına teaddi etmediler? Ve onlar ol
salihin zuhuru hakkında evvelden haber
verenleri katl etdiler; siz daği şimdi onun
53 hainleri ve katilleri oldunuz. Siz şeria-
tı melekler tertibatı üzre aldınız, ve
54 hıfz etmediniz. Onlar bu şeyleri işit-
meleriyle, kalblerinde gayetle hiddetlenib dış-
55 lerini kıcırdatdılar. O ise, Ruh ül
Kuds ile dolu olarak, köye doğru göz
dikib, Allah'ın celalını ve İsus'u
Allah'ın sağında durur gördü; ve, "İşte
ben gökleri açılmış ve insan Oğlunu

Allah'ın sağında durur griyorum,”
56 dedi. Onlar dağı yüksek sesle bağırıp,
kulaklarını tıkadılar, ve cümlesi bir-
57 den onun üzerine hcmle, onu Şehr-
den dışarı çıkarıp taşladılar; ve Şa-
hidler kendi esvablarını Saulos nam bir
58 gencin ayakları yanına koyarak, Stafa-
nos, “Ya Rabb İsus, ruhumu kabul
eyle,” deyerek dua etmekte olduğu halde,
59 onu taşlarlar idi. Ve diz çöküb yk-
sek sesle, “Ya Rabb, bu günahı onlara
daima,” deyü feryad etdi; ve bunu sy-
lediği gibi uykuya vardı; Saulos dağı o-
nun katline riza vermiş idi.

BAB 8 .

1 Ve ol vakıt, İerusalım'de olan kilise
aleyhinde azim teaddi vuku bulmayle,
resullerden mada cümlesi Yehudisdan
ile Samareia'nın diyarlarına dağıldılar.
2 Ve bazı dindar ademler Stefanos'u kal-
3 dırıp üzerine büyük fiğan etler. La-
kin Savvos evlere girip, erkek ve karıları
sürükleyerek habsa komayle, kiliseyi ھا-
rab etmekte idi.
4 Ve dağılan kimseler kelamı vaz ederek
5 Her taraftan geçerler idi. Filippos dağı
Samareia'nın bir Şehrine enib, onlara Hris-
6 tos'u vaz eder idi. Ve ھاalk Filippos'un
(sözlerini) işidib icra eylediği alametleri
görmeleriyle, bil ittifak onun söylediklerine

7 dikkat ederler idi. Zira napak ruhlar
yüksek sesle bağıarak zabt ettikleri
çok kimselerden çıkıp, çok kötrüm ve
topal kimseler daği şifa bulurlar idi.
8 Ve ol şehirde azim şazlık oldu.
9 Ve öteden beru ol şehirde, “Ben büyük bir
zat ım,” deyerek sihrbazlık edib, Samareia
ehalisini mütehayyir etmiş olan Simon nam
10 bir kimse bulunur idi; ve büyük kü-
çük cümlesi, “Bu adem Allah’ın azim
kuvveti dir,” deyerek ona kulak verirler
11 idi. Ve buna kulak vermelerinin sebebi
hayli zemandan beru sihrler ile onları te-
12 hayyürde brakması idi. Lakin Allah’ın
padişahlığını ve İsus Hristos’un ismine
müteallik şeyleri vaz eden Filippos’a i-
nandıklarında, gerek erkekler ve gerek ka-
13 rılar vaptis olunurlar idi. Simon kendisi
daği inandı, ve vaptis olunub daima Fi-
lippos’un yanında bulunarak, icra o-
lunan alametler ile mucizeleri görüb
14 hayran olur idi. İerusalım’de bulunan
resuller Samareialıların, Allah’ın ke-
lamını kabul ettiğini işitmeleriyle, onlara
15 Petros ile İoannis’i gönderdiler; onlar
daği enib Ruh ül Kuds’a nail olalar,”
16 deyü onlar için dua etdiler. [Zira on-
ların hiç birinin üzerine enmeyib ancak
Rabb İsus’un ismine vaptis olunmuş-
17 lar idi.] Ol zeman üzerlerine ellerini ko-
malarıyle Ruh ül Kuds’a nail oldular.
18 Simon daği resullerin ellerini konulma-

sıyle Ruh ül Kuds verildiğini gör-
19 dükde, “Bu kudreti bana dağı veriniz, ta
ki ellerimi kimin üzerine koyacak olur
isem, Ruh ül Kuds’a nail ola,” deyerek
20 onlara akçe arz eyledi. Lakin Petros ona
“Akçen senin ile helak olsun, zira Al-
lah’ın bahşışı akçe ile tahsil olunur
21 zann etdin. Bu şeyde senin hissen ya nasi-
bin yok dur, zira kalbiñ indinde
22 doğru değil dir. İmdi bu kötülüğün-
den tevbe edib Allah’a niyaz eyle, ola ki
kalbiñin mülâhazası sana afv oluna.
23 Zira seni od acılığında ve nahaklığın
24 bendinde görüyor,” dedi. Simon dağı ce-
vab verib, “Söylediğiniz şeylerin biri üzeri-
me gelmesin deyü benim için siz Rabba
25 niyaz eyleyiniz,” dedi. Onlar dağı şehadet
edib Rabbın kelamını söyledikten soñra,
Samareialıların niçe köylerinde incili vaz
ederek İerusalım’e geri döndüler.
26 Ve Rabbın meleği Filoppos’a söyleyib
dedi ki, “Kalk, kibleye yani İerusalım’
den Gaza’ya enen yola git; orası çöl
27 dür. Ol dağı kalkıb gitdi; ve işte Ha-
beş melikesi Kandakının beylerinden biri o-
lub, cümle hazinesi üzerine nazır olan
Habeşli bir hadım İerusalım’e ibadet et-
28 meye gelmiş idi. Ve geri döndüğü esnade
arasında oturub, Isaia peygamberin
29 (kitabını) okuyor idi. Ve Ruh Filippos’a
hitaben, “Yaklaşib bu arabaya yapış,”
30 dedi. Filippos dağı yanına seyirdib, I-

saia peygamberin (kitabını) okuduğunu
işitmekle, “Okuduğunu aňlayor mı
31 sın?” dedi. Ol daği, “Bir kimse bana kı-
lağuz olmazsa, nasıl kadir olayım?” de-
yerek Filippos’a, çıkıp yanında oturma-
32 sını reca etdi. Ve kitabda okuduğı yer
su idi ki, “Koyun gibi boğazlanmaya götü-
rüldü, ve Kuzu, kırkan kimsenin önünde
süküt eylediğı gibi, böylece ağızını aç-
33 maz; tevazu halinde onun hükmü kaldı-
rıldı, ve onun silsilesini kim beyan ede-
cek dir? Zira hayatı yerden kaldırılır.
34 Ve hadım cevap verib Filippos’a, “Sana
reca ederim, peygamber bunu kimin hak-
kında söyleyor? Kendisi hakkında mı? Yok-
35 sa başka bir kimse hakkında mı?” dedi. Fi-
lippos daği ağızını açıb, bu kelimadan
36 başlayarak, ona İsus’u vaz eyledi. Ve
yolda giderler iken bir suya geldiler; ha-
dım daği, “İşte su, vaptis olunmaklığı-
37 ma ne mani var?” dedi. [Filippos daği, “Eğer
bütün kalbiñden iman edersen, caiz olur,”
dedi; ve o cevap verib, “İsus Hristos’
un İbn Ullah idiğine iman ederim,” dedi.]
38 Ve arabanın durmasını emr edib, Filip-
pos ile hadım ikisi birden suya endiler,
39 ve onu vaptis eyledi. Ve sudan çıkdık-
larında, Rabbın Ruhu Filippos’u ansı-
zın götürdü, ve hadım onu artık görme-
40 di; ve sevinerek kendi yoluna gitdi. Fi-
lippos ise Azotos’da bulunub dolaşa-
rak, Kaisareia’ya gelinceyedek cümle

şehrlerde incili vaz eder idi.

BAB 9.

- 1 Lakin Saulos Rabbın şagirdleri üzerine
daha tehdid ve katldan dem vurarak, ka-
- 2 hin-i azamın yanına gidib, ondan Damas-
kos'da olan sinagoglara mektubler diledi,
ta ki eğer bu tarikden bazı kimseler bu-
lacak olur ise, gerek erkek, gerek karı,
onları bağılı olarak İerusalım'e getire.
- 3 Ve yolda giderken vakı oldu ki Damas-
kos'a yaklaştığında, etrafına gökden an-
sızın bir nur parladı. Ve yere düşüb,
kendisine, "Ey Saul, Saul, bana niçün
teaddi ediyorsun?" deyu bir seda işitdi.
- 5 Ol dağı, "Ya Rabb, sen kim sin?" dedi; ve
Rabb, "Ben senin teaddi etdiğin İsus'im;"
üğenderelere karşı tepmek sana güc dür,"
dedi. Ol dağı titreşib şaşarak, "Ya Rabb
ne istersin ki ben yapayım?" dedi. Rabb
dağı ona, "Kalk şehre gir, ve ne yapmak-
lığın gerek idiğın sana söylenilecek dir,"
(dedi). Ve onun ile beraber yola giden a-
demler sedayı işidib, amma kimseyi görme-
yerek, nutkları tutulmuş duruyorlar
- 8 idi. Ve Saulos yerden kalkıb gözleri a-
çılmış olduğı halde bir kimseyi göreme-
di; ve onu elinden tutarak, Damaskos'un
içine götürdüler. Ve üç gün görmeyib,
ne yedi ne içdi.
- 10 Ve Damaskos'da Anania isminde bir şa-

gird bulunub, bu Rabb ruyada, “Ey
Anania,” dedikde, ol dağı, “İşte ben (bu-
11 rada) im, ya Rabb,” dedi. Ve Rabb ona,
“Kalk, doğru denilen sokağa var, ve İu-
da’nın evinde Tarsuslu Saulos nam kim-
12 seyi bul, zira işte o dua ediyor; ve
ruyada Anania isminde bir ademin içeri
geldiğini, gözleri görmesi için üzerine
13 elini koduğunu görmüşdür,” dedi. Ve
Annaya cevap verib, “Ya Rabb, bu ade-
min hakkında İerusalım’de olan senin mu-
kaddeslerine ne kadar kötülükler etdiğini
14 çok kimselerden işitdim. Ve senin ismine
dua edenlerin cümlesini bağlamaya baş
kahinler tarafından burada dağı hükmü
15 var,” dedi. Ve Rabb ona, “Git, zira o mil-
letlerin ve padişahların ve İsrail oğul-
larının huzurunda ismimi taşımak i-
16 çün, bana seçilmiş bir kab dır. Zira
benim ismin için neler çekmek gerek idi-
17 ğini ben kendisine göstereceğim,” dedi. İmdi
Anania gidib ol eve girdi, ve ellerini onun
üzerine koyub, “Ey Saul karındaş, Rabb,
yani geldiğin yolda sana görünen İsus,
gözleriñ görsün ve Ruh ül Kuds ile
18 dolasın, deyü beni gönderdi,” dedi. Ve der
akab onun gözlerinden sanki pullar dö-
küb, anide görür oldu, ve kalkıb vaptis
19 olundu. Ve taam edib, kuvvet buldu;
ve [Saul] Damaskos’da olan şagirdler ile
bir kaç gün kaldı.
20 Ve der akab sinagoglarda İsus’u

21 “İbn Ullah dır,” deyü vaz eder idi. Ve
işidenlerin cümlesi hayran kalıb, İeru-
salim’de bu isme dua edenleri harab eden
bu değil mi? Hem de buraya onları bağ-
lı olarak baş kahinlere götürmek için
22 gelmedi mi?” derler idi. Amma Saulos git-
dikce kuvvetlenib, Damaskos’da sakın olan
Yehudileri, “Hristos bu dur,” deyü isbat
23 ederek, hayretde bragır idi. Ve vafir gün-
ler geçdikden soñra Yehudiler onu öl-
24 dürmek için meşveret etdiler. Amma on-
ların fitnesi Saulos’a malüm oldu; ve
onu öldürmek için kapuları gece gün-
25 düz beklerler idi ise de, şagirdler onu
geceleyin alıb, zenbil içinde, hisardan a-
şağı sarkıdarak endirdiler.
26 Ve Saulos İerusalım’e geldiği zaman
şagirdler ile birleşmeye gayret etdi ise de,
cümlesi onun şagird olduğuna itimad
27 etmediklerinden, ondan korkarlar idi. Amma
Varnavas onu alıb resullerin yanına
getirerek, onun yolda nasıl Rabbı gör-
düğünü, ve (Rabbın) ona söylediğini, ve
Damaskos’da İsus’un ismi ile nasıl ce-
surane söylemiş olduğunu onlara nakl
28 etdi. Ve İerusalım’dan onlar ile girib
29 çıkmakda idi. Ve Rabb İsus’un ismi
ile cesaret bulub, Yunanice söyleyen-
ler ile söyleşib mübahese eder idi; onlar
30 ise onu öldürmeye cehd ederler idi; la-
kin karındaşlar bunu duymayle, onu
Kaisarei’ya endirib Tarsus’a gönderdiler.

31 Ol zeman kiliseler Yehudis-
tan'da ve Galilaa'da ve Samareia'da sela-
met bulub mamur olmayle, Rabbın kor-
kusunda ve Ruh ül Kuds'un teselli-
sinde yürüyerek çoğalmakda idiler.

32 Ve vakı oldu ki Petros her taraftan
geçer iken, Ludda'da sakin olan mukad-
deslerin yanına daħi endi; ve orada sekiz
33 yıldan beru yatakda kalmış Ainea is-
minde bir kötrüm adem bulub, Petros o-
34 na, "Ey Ainea, İsus Hristos sana şifa veriyor;
kalk, kendin için döşeğini yap,"
35 dedikde, der akab kaldı. Ve Ludda'da ve
Sarona'da sakin olanların cümlesi onu
görüb, Rabba döndüler.

36 Ve Yafada Tabitha, [tercümesi cey-
ran demek dir] namında bir karı şagird var
idi; bu işlediği eyi ameller ve sadakalar
37 ile dolu idi; ve vakı oldu ki ol günler-
de bu şatun şasta olub vefat eyledi;
ve onu yaykadıktan soñra üst kat bir o-
38 daya kodular. Ve Ludda Yafaya ya-
kın bulunmayle, şagirdler Petros'un o-
rada olduğunu işitmeleriyle, yanlarına
gelmekde gecikmemesini reca etmek için
39 onun tarafına iki adem gönderdiler. Ve
Petros kalkıb onlar ile beraber geldi; ve
yetişdiğinde, onu üst kat odaya çıkar-
dılar; ve cümle dul karılar yanına
gelib ağlayarak, Ceyran onlar ile bera-
ber iken, yapığı entariler ile esvabların
40 hepisini gösterirler idi. Ve Petros cüm-

lesini dışarı çıkarıb, diz çökerek dua
eyledi, ve cesede dönüb, “Ey Tabitha, kalk,”
dedi; ol daği gözlerini açıb Petros’u gö-
41 rünce, kalkıb oturdu. Ol daği ona e-
lini verib kaldırdı; ve mukaddesler ile
dul karıları çağırıb, onu biri ihzar
42 eyledi. Ve bu vakıa bütün Yafada ma-
lüm olub, niçe kimseler Rabba iman et-
43 diler. Ve vakı oldu ki (Petros) Yafada
Simon namında bir tabbağın yanında va-
fir günler kaldı.

BAB 10.

1 Ve Kaisareia’da, İtialı denilen ta-
2 burdan yüz başı olarak, dindar ve
bütün evi ile Allah’dan korkar, ve kav-
ma çok sadaka verib, Allah’a daima dua
eder Kornılios isminde bir adem bulu-
3 nub, bu kimse gündüz saat dokuz rad-
delerinde ruyada Allah’ın bir meleğini,
“Ey Kornılios,” deyerek, içeri onun yanına
4 geldiğini aşikâre gördü. Ol daği ona göz
dikib ziyadesiyle korkarak, “Ey efendi, ne
dir?” demesi üzerine, (melek) ona, duala-
rın ve sadakaların zikr için Allah’ın
5 huzuruna çıktılar. Ve şimdi Yafa’ya
ademler gönderib, Petros lakıblı Simon’u
6 davet eyle. Ol daği Simon namında bir
tabbağın yanına müsafir olub, onun
evi daği deniz kenarında dır, [ve ne yap-
maklığın gerek idiğini o sana söyleyecek

7 dir,] dedi. Ve [Kornilios'a] söyleyen melek
gitdikde, hizmetkârlarından iki kişi ve dai-
ma yanında bulunanlardan dindar bir
8 asker çağırıp, onlara her şey beyan
ederek onları Yafa'ya gönderdi.
9 Ve ertesi gün onlar yolda giderek şeh-
re yaklaşmakta iken, Petros saat altı
raddelerinde dua etmek için dama çık-
10 dı. Ve ziyadesiyle acıkmış olmayla taam
etmek isteyip, onlar daği hazır etmekte i-
11 ken, kendine hayret geldi; ve göğün açıl-
dığını ve büyük çarşaf gibi bir kab
dört ucundan bağlı olarak, kendine do-
12 ru gelerek yere endirildiğini gördü. Ve i-
çinde yerin her dürlü dört ayaklı hay-
vanları ile canavarlar ve sürtünenler
13 ve hava kuşları var idi. Ve ona, "Ey
Petros, kalk, boğazla ve ye," deyü bir
14 seda geldi. Lakin Petros, "Haşa, ya Rabb,
çünkü hiç bir vakit haram ya napak bir
15 şey yemedim," dedi. ve tekrar ikinci defa
ona, Allah'ın paklediği şeyleri sen haram
16 sayma, deyü bir seda (geldi). Ve bu
üç kerre vakı olub, ol kab yine göğe
17 yokarı alındı. Ve Petros ol gördüğü
ruya ne ola? deyü kendi deruninde şüb-
he eder iken, işte Kornilios tarafından
gönderilen ademler Simon'un evinin haberini
almış olarak, kapu önünde durdular;
18 ve çağırıp, "Petros lakıblı Simon bu-
rada mı müsafir dir?" deyü süal etdi-
19 ler. Ve Petros ruyadan dolayı mıla-

haza eder iken, Ruh ona, “İşte seni üç
20 adem arıyor; sen de kalkıp aşağı en, ve
asla şübhe etmeyerek onlar ile beraber
21 git; zira onları ben gönderdim,” dedi. Ve
Petros [Kornilios tarafından kendilerine gön-
lerilen] ademlerin yanına enib, “İşte ara-
dığınız kimse ben im; gelmenizin sebebi ne
22 dir?” dedi. Onlar dağı, “Yüz başı Kor-
nilios salih ve Allah’dan korkar ve hak-
kında bütün Yehudi milleti tarafından
eyi şehadet olunmuş bir adem, seni evine
davet edib senin söyleyeceğini diñlemesi bir
23 mukaddes melek vasıtasıyla kendisine vahi
olundu,” dediler. Ol vakıt onları içeri
davet edib alı kodu; ve ertesi gün Pet-
ros onlar ile beraber çıkıb, Yafalı ka-
rındaşlardan bazıları dağı onun bilesin-
24 ce giderek, ferdası gün Kaisareia’ya
girdiler; Kornilios dağı hısımlarını ve
has dostlarını davet etmiş olarak onları
25 bekler idi. Ve Petros içeri girdikde, kor-
nilios onu karşılayıb ayaklarına dü-
26 şerek secde eyledi. Petros ise, “Kalk, ben
kendim dağı insan im,” deyerek onu kalkdırdı.
27 Ve onun ile söyleşerek içeri girdikde, cem
28 olmuş çok kimseleri bulmayla, onlara,
rir Yehudi ademe sair milletden biri ile
ihtilat etmek, yahod yanına gelmek caiz
olmadığını bilirsiniz; amma Allah bana
bir ademe haram ya napak deyemeyeceğimi
29 beyan etmiş dir. Bunun için davet o-
lunduğunda dağı muhalefet etmeksizin

geldim; imdi beni ne sebebden çağırđını-
30 zı süal ederim,” dedi. Kornılios dağı,
“Bundan dört gün evvel heman bu saa-
tadek oruc tutmakda olub, saat do-
kuzda evimde dua eder iken, işte önümde
31 parlak esvablı bir adem durub, “Ey
Kornılios, duan işidilib, sadakalarıñ Al-
32 lah’ın huzurunda zıkr olundular. İmdi
Yafa’ya gönderib, deniz kenarında tabbağ
Simon’un evinde müsafir olan Petros la-
kıblı Simon’u davet eyle; o geldiğinde sa-
33 na söyleyecekdir,” dedi. Bunun üzerine
der akab sana gönderdim, sen de geldiğine
eyi eyledin; ve şimdi cümlemiz Allah ta-
rafından sana emr olunan şeylerin cüm-
lesini diñlemek için Allahın huzu-
runda hazır ız,” dedi.
34 Ve Petros ağzını açıb dedi ki, “Haki-
katen Allah’ın indinde ğatra bakmak olma-
35 yıb, ancak her milletde ondan korkub
salah işleyen kimse ona makbul olduğu-
36 nu añlayorum. Siz İsus Hristos’un
vasıtasıyla [O cümleñin Rabbı dır.] se-
lamet müjde ederek, İsrail oğullarına
37 gönderdiğı kelamı, yani İoannis’in vaz et-
diğı vaptisden soñra, Galilaia’dan başla-
yıb bütün Yehudistan’da nazar etli İ-
sus hakkında olan vukuatı bilirsiniz;
38 şöyle ki Allah onu Ruh ül Kuds ve
kuvvet ile mesh etdi, ol dağı her tarağdan
geçerek eyilik edib Şeytanın musallat ol-
duğı kimselerin cümlesine şifa verir idi;

39 zira Allah onun ile idi. Biz dağı Yehu-
dilerin diyarı ile İerusalım'de onun ic-
ra etdiği Şeylerin cümlesine Şahid iz; ve
40 ağaca asıb katl etdikleri bu zatı, Al-
41 lah üçüncü günde ihya edib, bütün
kavma değil, ancak Allah tarafından
evvelden tayin olunan Şahidlere aŐikār
gösterdi; ve ölülerden kıyam etdikden soñ-
ra biz dağı onun ile beraber yedik ve iç-
42 dik. Ve diriler ile ölülerin Allah tara-
findan olunmuş Hakimi kendisi idi-
đini kavma vaz edib Şehadet etmekliğimizi
43 bize emr etdi. Cümle peygamberler bu
zata Şehadet ederler ki, ona iman edenlerin
cümlesi onun ismi vasıtasıyle günah-
ların afvına nail olur.”
44 Petros bu Şeyleri söylemekte iken, ke-
lamı işidenlerin cümlesi üzerine Ruh
45 ül Kuds endi. Ve Petros ile beraber gel-
miş olub sünnetden olan müminler Ruh
ül Kuds'un bahşişi taifelerin üzerine
46 dağı döküldüğünden hayran oldular. Zi-
ra onların lisanler söyleyib Allah'ı ta-
zim etdiklerini işidirler idi. Ol zaman
Petros cevap verib, “Ruh ül Kuds'a bi-
zim gibi nail olan bu kimseler vaptis o-
lunmamaları için, bir kimse suyu men
47 ede bilir mi?” deyerek, Rabbin ismine vaptis
olunmalarını emr etdi; ol zaman birkaç
gün kalmasını reca eylediler.

BAB 11.

1 Ve Yehudistan’da bulunan resuller
ile karındaşlar, taifelerin dağı Allah’ın
2 kelimini kabul etdiklerini işitdiler. Ve
Petros İerusalım’e çıkdığı vakıt sün-
3 netden olanlar, “Sen sünnetsiz olan ademler
yanına girib, onlar ile beraber taam et-
4 din,” deyü itiraz ederler idi. Petros dağı
onlara sırasıyle nakl etmeye başlayıb,
5 “Ben Yafa şehrinde bulunarak dua et-
mekde iken, hayretde bir ruya, yani bö-
yük çarsaf gibi bir kab dört ucun-
dan asılı olarak, gökden indirilib bana
6 geldiğini gördüm. Ve ona dikkatle bakıb
mülahaza etmekde iken, yerin (her dürlü)
dört ayaklı hayvanları ve canavarları
ile sürtünenleri ve hava kuşlarını gör-
7 düm. Ve bana, “Ey Petros, kalk, boğazla
8 ve ye,” deyen bir seda işitdim. Amma ben
“Haşa, ya Rabb, zira hiç bir vakıt ha-
ram ya napak bir şey ağzıma girmedi,” de-
9 dim. Ve ol seda gökden ikinci defa, “Al-
lah’ın paklediği şeyleri sen haram sayma,”
10 deyü bana cevap verdi. Bu üç defa
vakı olub, yine cümlesi göğe çekildi.
11 Ve işte ol ande Kaisarei’dan bana gönde-
rilmiş üç adem bulunduğum evin önün-
12 de durdular. Ve Ruh bana, “Asla şüb-
he etmeyerek onlar ile beraber git,” dedi; ve
bu altı karındaş dağı benim ile beraber
13 gidib ol ademin evine girdik. Ol dağı me-
leği nasıl gördüğünü ve onun kendi e-

vinde durub kendine hitaben, “Yafa’ya [ademler] gönderib Petros lakıblı Simon’u
14 davet eyle; ol dağı senin ve bütün eviñin
helasına vasıta olacak sözler söyleye-
15 cek dir,” dediğini bize nakl etdi. Ben dağı
söylemeye başladığımda, Ruh ül Kuds
ibtidade bizim üzerimize endiği gibi, onla-
16 rın üzerine dağı (endi). Ol vakıt Rabbın,
İoannis su ile vaptis etdi, siz ise Ruh
ül-Kuds ile vaptis olunacaksınız,” de-
17 diği kelamı hatırıma getirdim. İmdi Allah
bize verdiği ayn-i bahşışı Rabb İsus
Hristos’a iman etmeleri üzerine onlara da-
đı verdi ise, ben kim idim ki, Allah’a kar-
18 şı dua bileyim?” dedi. Onlar dağı bu-
nu işidince süküt etdiler, ve, “Öyle ise
Allah hayat için tevbeyi taifelere da-
đı ihsan etmiş dir,” deyü Allah’a şükr
eylediler.
19 Ve Stefanos vakıası üzerine zuhur
eden sıklet sebebiyle tar u mar olanlar,
kelamı Yehudilerden mada hiç bir kimseye
söylemeyerek, Foiniki’ye ve Kıbrıs’a ve An-
20 takia’yadek geçdiler. Ve onlardan bazıla-
rı Kıbrıslı ve Kirineli olarak, Antaki-
a’ya yetişdiklerinde *Yunanice söyle-

---

*(Bazısı) Yunanilere.
yenlere hitab ederek, Rabb İsus’u vaz
21 ederler idi. Ve Rabbın eli onlar ile ol-
mayle, hayli kimse iman edib Rabba döndü.
22 Ve bunların haberi İerusalım kilisesinin

kulağına yetişdikde, Varnavas'ı Antakia'
23 ya kadar geçmek üzere gönderdiler. Ol
dağı varıb, Allah'ın lutfunu gördükde
şaz oldu; ve cümlesine, "Rabba yürek
arzusu ile sadık kalalar," deyü nasi-
24 hat etdi; zira kendisi eyi ve Ruh ül
Kuds ile ve iman ile dolu bir adem idi;
25 ve vafır halk Rabba zamm olundu. Ol
zeman Varnavas Saulos'u aramak için,
Tarsus'a çıkıb, onu bularak, Anta-
26 kia'ya getirdi. Ve vakı oldu ki onlar te-
mam bir sene kilise ile cem olub vafır
halka talim etdiler; ve şagirdlerin Hris-
tian tesmiye olunmaları evvela Antakia'
da oldu.
27 Ve ol günlerde İerusalım'den Anta-
28 kia'ya ilhamle söyleyenler enib, onlardan
Agavos namında olan biri kalkıb, bü-
tün dünyada bir büyük kıtlık olaca-
ğını Ruhun kuvvetiyle beyan etdi; bu
dağı Klaudios [Kaiser'in] günlerinde vakı
29 oldu. Ve şagirdler her biri kudretine göre
Yehudistan'da sakin olan karındaşlara iane
30 göndermeye karar verdiler; ve bunu Var-
navas ve Saulos yediyle ihtiyarlara gön-
dererek, icra dağı etdiler.

BAB 12.

1 Ve ol zeman İrodıs padişah kiliseden
bazılarına zulm etmek için el uzadıb,
2 İoannis'in karındaşı İakovos'u kılıçla

3 katl etdi. Ve Yehudilerin bu şeyden hoş-
nud olduklarını görmekte Petros'u dağı
4 tutdu; [ve fetir günleri idi;] ve onu
tutdukda, pashadan soñra halkın önüne
çıkarmak niyetiyle, onu beklemek için
her biri dört neferden ibaret dört takım
5 askere teslim edib mahbese kodu. Bu su-
retle Petros mahbesde hıfz olunmuş idi,
ve onun için kiliseden devam üzre Al-
6 lah'a dua olunuyor idi. Ve İrodıs o-
nu çıkararak olduğunda, ol gece Pet-
ros iki zincirle bağlı olarak iki askerın
arasında uyuyub, bekciler dağı ka-
punun önünde habsşaneyi beklemekte iken,
7 işte Rabbın bir meleği yanında durub,
ol evde bir nur parladı; ve Petros'un
yanına vurarak onu uyandırıp, "Tez
kalk," demesiyle, ellerinden zincirler düş-
8 tü. Ve melek ona "Kuşağını kuşan, ve
çarıklarını giy," dedi; ol dağı böyle et-
dikden soñra, yine ona, "Esvabını giyib ar-
9 dım sıra gel," dedi. O dağı çıkıp ardı
sıra gitdi, ve meleğin vasıtasıyla vakı o-
lan şey hakiki olduğunu bilmeyib, ruya
10 görüyorum zann eder idi. Ve birinci ve
ikinci karayolu geçib şehre çıkılan demir
kapuya geldiler, bu dağı kendiliğinden on-
lara açılmayle, çıkıp sokağın birini
11 geçdikleri gibi melek ondan ayrıldı. Ve
Petros kendine gelib, Rabb kendi meleğini
gönderib, beni İrodıs'in elinden ve Yehudi
kavmının memul etdiklerinin cümlesinden

kurtardığını şimdi sahihen bilirim,” dedi.

12 Ve tefekkür edib, Markos lakıblı İoan-
nıs’in validesi Maria’nın evine geldi; orada
daği vafir kimseler cem olub dua eder-
13 ler idi. [Petros] havli kapusunu çal-
dıkda, Rodi isminde bir hıalayık kulak
14 vermeye gelib, Petros’un sesini tanımayle,
sevincinden kapuyu açmayıb içeri se-
yirderek, Petros’un kapu önünde durdu-
15 ğunu haber verdi. Ve onlar ona, “Çıl-
dırmış sın,” dediler, o ise, “Böyle dir,” de-
yü tekid etdikde, onlar daği, “Onun mele-
16 ği dir,” dediler. Petros ise bir düzüğe
kapuyu çalmakda olub, açdıklarında
17 onu görüb hayran kaldılar. O ise eli
ile, “Süküt ediniz,” deyü işaret ederek,
Rabbın kendisini mahbesden ne vechle çı-
kardığını onlara nakl etdi; ve, “Bu şey-
leri İakovos’a ve karındaşlara haber ve-
riniz,” dedikden soñra, çıkıyb başka bir
18 mahale gitdi. Ve gündüz oldukda, Petros
“Ne oldu?” deyü askerler beyninde bir çok
19 iztirab vakı oldu. İrodıs daği onu a-
rayıb bulamadığından, bekcilerin istin-
tak olundukdan soñra katl olunmalarını
emr eyledi; anden soñra Yehudistan
Kaisareia’ya enib (orada) sakin oldu.

20 Ve İrodıs Tiros ile Sidon ehalisine
gazablanmış olmayle, bunlar kendi diyar-
ları padişahın (diyarı) tarafından bes-
lenmekde olduğundan, ittifakle onun hu-
zuruna gelib, padişahın mabeyncisi olan

Vlastos'u ikna ederek sulh talep etdiler.
21 Ve bir muayyen günde Irodıs padişahane
esvabını giyib, kürsüde oturarak, on-
22 lara bir nutk söyledi. Halk dağı, "Allah
sesi dir, ve insan (sesi) değil dir," deyü
23 nida eder idi. Ve izzeti Allah'a vermediği
içün der akab Rabbın meleği onu vur-
du, ve onu kurdlar yemesiyle ruhunu
24 teslim etdi. Ve Allah'ın kelamı ise artar
ve çoğalır idi.
25 Ve Varnavas ile Saulos hızmeti tekmil
etdiksen soñra, Markos lakıblı İoannis'i
dağı beraber alarak, İerusalım'den geri
döndüler.

BAB 13.

1 Ve Antakia'da bulunan kilisede bazı
ilham ile söyleyenler ve hocalar, yani
Varnavas ile Niyer deniler Simeon ve Ki-
rıneli Lukios hem vurub başı Irodıs ile
beraber beslenmiş olan Manain ve Saulos
2 var idi. Ve onlar Rabba ibadet edib, o-
ruc tutdukları sırada, Ruh ül
Kuds, "Davet etdiğim iş için Varnavas
3 ile Saulos'u bana tahsis ediniz," dedi. Ol
zeman oruc tutub ve dua edib ellerini
onların üzerine kodukdan soñra gönder-
diler.
4 İmdi bunlar Ruh ül Kuds tarafın-
dan gönderilmekle Selevkeia'ya enib, oradan
5 gemi ile Kıbrıs'a geçdiler. Ve Salamina'

ya yetişdiklerinde Yehudilerin sinagogla-
rında Allah'ın kelamını vaz ederler idi;
6 İoannis dağı onların hizmetinde idi. Ve
Pafos'a kadar adadan geçib, Varius
isminde sihrbaz ve yalan peygamber bir Ye-
7 hudi buldular; merkum akıllı bir zat
olan Sergios Paulos valinin yanında bu-
lunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos'
u davet edib Allah'ın kelamını diñleme-
8 ye arzu etdi; amma Elimas, yani sihr-
baz, [ünkü ismi böyle tercüme olu-
nur,] valiyi imandan döndermeye çalışa-
9 rak, onlara karşı durmayla, Saulos, ya-
ni Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub ona
10 dikkatle nazar ederek, "Her hile ve her şir-
ret ile dolu olan şeytan oğlu, her sa-
lahın dūřmeni, Rabbın dođru yollarını
11 eyri etmekden feragat etmez mi sin? Ve
şimdi işte Rabbın eli senin üzerinde olub,
bir müddet güneş görmeyerek, kör olacak-
sın," dediği gibi, üzerine düman ve karan-
lık dūřmekle, dolařıb elinden tutacak
12 adem arar idi. Ol zaman vali vakı olanı
gördükde, Rabbın talimine teaccüb e-
derek iman eyledi.
13 Ve Paulos arkadaşları ile Pafos'dan
kalkıb, Pamfilia'nın Pergı (şehr) ine gel-
diler; amma İoannis onlardan ayrılıb,
14 İerusalım'e geri döndü. Onlar dağı Per-
gi'den geçib, Pisidia'da vakı Antakia'ya
geldiler, ve savvato gününde sinagoga
15 girib oturdular. Ve Tevrat ile peygam-

berler okundukdan soñra sinagog reisleri
onlara gönderib, “Ey karındaşlar, eğer
kavma nasihat yollu bir kelamınız var
16 ise, söyleyiniz,” dediler. Ol vakıt Paulos
kalkıb eli eli işaret ederek dedi ki, “Ey
İsraıl ademleri ve Allah’dan korkanlar,
17 diñleyiniz; bu İsraıl kavminın Allah’ı
babalarımızı seçdi, ve kavmı Mısır di-
yarında gurbetde iken yüceldib, onları
18 oradan yüce kol ile çıkardı; ve onları
kırk yıl kadar müddet çölde besledikden
19 soñra, Hanaan diyarında yedi taife helak
ederek, yerlerini onlara miras olmak üzre
20 verdi. Anden soñra dört yüz elli sene
kadar Samuil peygamberecek hakimler ver-
21 di. Anden soñra padişah taleb etdiklerin-
de, Allah onlara kırk yıl Beniamin sıb-
22 tından Kis oğlu Saul’u verdi. Ve onu
azl etdikde, onlara padişah olmak üzre
David’i zuhura getirib onun hakkında şe-
hadet dağı ederek, İessai oğlu David’i
kendi kalbime muvafık bir adem buldum;
cümle iradetimi icra edecek dir,” dedi.
23 Bunun zürriyetinden Allah bada göre
İsraıl’e bir Helaskār, yani İsus’u
24 zuhura getirdi; ve o memuriyetine baş-
lamazdan evvel İoannis bütün İsraıl
25 kavmına tevbe vaptisini vaz etmiş idi. Ve
İoannis memuriyetini itmam etmek üzre
iken dedi ki, “Beni kim zann edersiniz? Ben
(Hristos) değil im; lakin işte benden soñra
ben ayak kablarını çıkarmaya layık

26 olmadığım zat geliyor. Ey karındaşlar,
Avraam neslinin oğulları ile aranızda
Allah'dan korkanlar, bu helasın haberi
27 size gönderilmiş dir. Zira İerusalım eha-
lisi ile reisleri onu ve hem de her savva-
to'da okunan peygamberlerin kelimelerini
bilmedikleri için, üzerine hüküm etmekle,
28 itmam etdiler. Ve katle hiç bir sebep
bulmadıkları halde, Pilatos'dan onun kat-
29 lini talep etdiler. Onun hakkında yazıl-
mış olan şeylerin cümlesini itmam etdik-
den sonra, onu ağacdan indirib mezara
30 kodular. Amma Allah onu ölülerden
31 ihya eyledi. Ol daği kendisi ile beraber
Galilaia'dan İerusalım'e çıkanlara niçe
günler görünüb, onlar daği kavm için
32 onun şahidleri dir. Ve biz babalarımıza
33 olan vadı size vaz ediyoruz; şöyle ki
Allah İsus'u ihya etmekle, onu biz
onların evladlarına itmam etmiş dir, nite-
kim ikinci Mezmur'da daği, 'Sen oğlum
sın, seni bu gün tevlid eyledim,' deyü
34 yazılmış dır. Ve onu ölülerden ihya
edib, artık çürümekliğe dönmeyeceğine
dair David'e olan aziz ve emin (vad)ları
35 size vereceğim," demiş dir. Onun için
gayri (Mezmur) da daği "Mukaddesini çü-
rümeklik görmeye brakmayacaksın," dedi.
36 Zira David kendi asrında Allah'ın irade-
tine hizmet etmiş olarak, uykuya varıb
babalarına zamm olunmasıyle çürü-
37 meklik gördü. Amma Allah'ın ihya etdiği

38 zat çürümeklik görmedi. İmdi, ey ka-
rındaşlar, size malüm olsun ki günahlar
afvı size bunun vasıtasıyla vaz olu-
39 nur. Ve Moisi'nin şeriatı vasıtasıyla
tebriye olunamadığınız cümle şeylerden,
her iman eden bunun vasıtasıyla tebriye
40 olunur. İmdi sakınınız, olmaya ki pey-
41 gamberlerde, “Ey tahkir ediciler, bakınız,
ve teaccüb edib telef olunuz; zira
sizin günlerinizde bir iş işledim, öyle bir
iş ki eğer biri size nakl ederse, inanmaya-
caksınız,” deyü buyurulan kelam ü-
zerinize gele.

42 Ve Yehudilerin [sinagogundan] çık-
dıklarında, [taifeler] bu sözlerin gele-
cek savvato kendilere söylenilmesini reca
43 etdiler. Ve cemaat dağıldıkda, Yehudiler
ile dindar dönmelerden niçeleri Paulos ile
Varnavas'ın ardı sıra gitdiler; bunlar
daği onlara söyleyib, Allah'ın lutfunda
sabit olmaları için nasihat ederler idi.

44 Ve ertesi savvato gününde takriben bü-
tün şehr (ehalisi) Allah'ın kelimini diñ-
45 lemeye cem oldu. Ve Yehudiler halkı
gördükde hased ile dolmayle, Paulos'un
söylediği şeylere itiraz ve küfr ederek,
46 karşı söylerler idi. Ol vakıt Paulos ile
Varnavas cesurane söyleyerek, Allah'ın
kelamını evvela size söylemek vacib idi;
fakat siz onu redd edib, kendinizi ebedi
hayata layık görmediğiniz halde, işte tai-
47 felere döneriz. Zira Rabb bize böyle, ya-

ni, “Yerin nihayetine kadar helas sebebi o-
lasın, deyü seni taifelere nur olmak
üzre nasb etdim, deyü emr etmiş dir,” de-
48 diler. Ve taifeler bunu işitdikde, mes-
rur olub Rabbın kelimini izzetlediler;
ve ebedi hayatta tayin olunanlar imana
49 geldiler. Ve Rabbın kelamı bütün ol di-
50 yarda yayılmakda idi. Amma Yehudiler
dindar ve müteber karılar ile şehrin a-
yanlarını tahrik edib, Paulos ile Varna-
vas aleyhine teaddi çıkararak, onları ken-
51 di sinorlarından kovdular. Bunlar daği
ayaklarının tozunu onlara karşı silki-
52 Konia’ya geldiler. Şagirdler ise şazlık ve
Ruh ül Kuds ile dolarlar idi.

BAB 14.

1 Ve vakı oldu ki Konia’da onlar birlikde
Yehudilerin sinagoguna girib şöyle söyle-
diler ki gerek Yehudilerden ve gerek Yuna-
2 niler’den vafir halk imana geldi. Amma mü-
min olmayan Yehudiler taifelerin kalble-
rini karındaşlara karşı tahrik edib fesa-
3 da verdiler; onlar ise kendi inayetinin ke-
lamına şehadet eden ve onların elleriyle
alametler ve mucizeler icrasını ihsan
eden Rabba güvenib cesurane söyleyerek,
4 orada hayli zeman kaldılar. Amma şehrin
cumhuru iki fırka olub, bazıları
Yehudilerin bazıları ise resullerin ta-
5 rafdarı oldular. Ve taifeler ve Yehu-

diler ile reisleri onları tahkir edib taş-
lamak için hücum etmek üzere iken,
6 onlar haber alıb Likaonia'nın şehirleri
olan Listra ve Devrı ve etraf semtlere
7 kaçıb, orada incili vaz ederler idi.
8 Ve Listra'da ayakları kuvvetsiz, anadan
doğma sakat ve hiç bir vakıt yürüme-
miş bir adem oturuyor idi.
9 Bu kimse Paulos 'un söylediğini dinledi-
ğinde, ol daği ona dikkatle nazar edib şifa
bulmak için imanı olduğunu görerek,
10 yüksek sesle, "Kalk, ayaklarıñ üzerine
dur," demesi üzerine sıçrayıb yürü-
11 dü. Ve halk Paulos 'un icra eylediği şeyi
görünce, seslerini kaldırıb Likaoni li-
sanı üzere, "İlahlar insan suretinde endi-
12 ler," deyerek, Varnavas'a "Dia", Paulos 'a da-
ği, kelamda ilerde olduğundan, "Ermi" tes-
13 miye etdiler. Ve şehrin önünde olan Dios
(putunun) kahini kapuların önüne bu-
ğalar ile çiçekden yapılmış taclar ge-
tirib, halk ile beraber kurban etmek is-
14 tedi ise de Varnavas ile Pablos resuller
bunu işitmeleriyle esvablarını yırtarak,
15 halkın arasına atılıb nida ederek, "Ey
ademler, bu şeyleri niçün ediyorsunuz?
Biz daği sizin halinizde ademler olub size
vaz ederiz ki bu batıl şeylerden vaz ge-
çib gök ile yerin ve denizin ve onlarda
bulunan cümle şeylerin yaratıcısı o-
16 lan biri Allah'a dönesiniz. Ve o geçmiş
devrlerde cümle ümmetleri kendi yolla-

17 rında yürümeye brakdı ise de, bununla
beraber kelim ederek gökden bize yağmur
ile mahsuldar mevsimler ihsan etmekle
kalblerimizi taam ve şazlık ile doldura-
rak, kendini şhadetsiz brakmadı,” dediler.

18 Ve bu sözler ile kendilerine kurban et-
mekden halkı güc ile men etdiler.

19 Amma Antakia ve Konia’dan Yehudiler
gelib halkı kandırarak Paulos ’u taşla-
dılar, ve ölmüş zann ederek onu şehrden

20 dışarı sürüklediler. O ise, şagirdler
onun etrafını kuşatmış olduğu halde,
kalkıb şehre girdi, ve ertesi gün Varna-
vas ile beraber Dervi’ye gitdi.

21 Ol şehrde daği incili vaz edib, niçe
kimseleri şagird etdikden soñra, Listira’ya
ve Konia’ya ve Antakia’ya geri dönüb,

22 imanda sabit olmaları için nasihat ve-
rerek, ve, bize Allah’ın padişahlığına
çok sıkletler ile girmek gerek dir (deyerek),
şagirdlerin kalblerini kuvvetlendirirler idi;

23 ve onlar için her bir kiliseye ihtiyar-
lar nasb ederek oruc tutub dua et-
dikden soñra, onları iman etdikleri Rabba

24 ısmarladılar. Ve Pisideia’dan gecib Pam-
25 filia’ya geldiler; ve Pergi’de kelamı söy-
26 ledikden soñra Attaleia’ya enib, oradan
itmam etmiş oldukları iş için, Allah’ın
lutfuna ısmarlandıkları mahale, yani

27 Antakia’ya deniz tarikıyla geldiler. Ve ye-
tişdiklerinde, kiliseyi cem edib vasıtala-
rıyle Allah’ın icra etdiği cümle şeyle-

ri, ve taifelere iman kapusunu açtığı-
28 nı nakl etdiler. Ve orada şagirdler ile
hayli müddet kaldılar.

BAB 15.

1 Ve Yehudistan'dan bazı kimseler enib,
“Eğer Moisi'nin ayini üzre sünnet olun-
mazsanız helas bulamazsınız,” deyü ka-
2 rındaşlara talim ederler idi. İmdi Paulos
ve Varnavas'ın onlar ile çok niza ve mü-
baheseleri olmayle, bu meseleden dolayı
Paulos ve Varnavas ile kendilerden sair
bazı kimselerin İerusalım'e, resuller ve
ihtiyarların yanına çıkmalarına karar
3 verdiler. Onlar dahi kilise tarafından
gönderilmekle, Foiniki'den ve Samareia'dan
geçib taifelerin imana geldiklerini nakl e-
derek, cümle karındaşlara azim şazlık
4 verirler idi. Ve İerusalım'e yetişdiklerin-
de, kilise ve resuller ve ihtiyarlar ta-
rafından kabul olunub, Allah'ın kendi
vasıtalarıyle icra etdiği şeylerin cüm-
5 lesini nakl etdiler. Ve Farisiler fırka-
sından imana gelmiş bazı kimseler kalkıb,
“Onları sünnet etmek ve Moisi'nin şeria-
tını hıfz etmelerini tenbih etmek lazım
6 dır,” dediler. Bunun üzerine resuller ile
ihtiyarlar bu meselenin müzakeresi için
7 cem oldular. Ve çok mübaheseden soñra
Petros kalkıb onlara hitaben, “Ey karın-
daşlar, Allah aramızdan evvelki gün-

lerde, taifeler incilin kelamını benim ağ-
zımdan işidib iman getirmeleri için, beni
8 seçtiğini bilirsiniz. Ve kalbleri bilen
Allah Ruh ül Kuds'u bize verdiği gibi
onlara daği vermekle, onlara şehadet eyle-
9 yib, kalblerini iman ile pakleyerek, bizim
10 ile onları ayırd etmedi; hal böyleyken,
niçün şagirdlerin boynuna gerek babala-
rımızın gerek bizim götürmeye kadir olma-
dığımız bir boyunduruk komayle, Al-
11 lah'ı tecrübe edersiniz? Lakin onlar gibi,
bizim daği Rabb İsus [Hristos'un] ina-
yetiyle helas bulacağımıza inanırız," dedi.
12 Ol zeman bütün cemaat süküt edib
Varnavas ile Paulos 'un kendi vasita-
larıyle taifeler arasında Allah'ın icra
eylediği cümle alametleri ve mucizeleri
13 nakl etdiklerini diñler idi. Onlar daği ke-
lamı tamam etdikden soñra, İakovos ce-
vab verib, "Ey karındaşlar, beni diñleyi-
14 niz; Allah'ın taifeler arasından kedi is-
mi için bir kavm almak üzre, evvelden
onları nasıl ziyaret etdiğini Simeon nakl
15 eyledi. Buna daği peygamberlerin kelimla-
rı mutabıkdır, nitekim, bundan soñra
16 dönüb, David'in düşmüş çadırını tekrar
bina, ve yıkılmış yerlerini tamir edib onu
17 tekrar kuracağım; ta ki ademlerin baki-
leri ile ismim üzerlerinde anıldığı taife-
lerin cümlesi Rabbı arayalar, deyü
bunların cümlesini icra eden Rabbin
18 buyurduğu yazılmış dır. Kendi iş-

19 lerinin cümlesi ezelden beru Allah'a ma-
lüm dur. Bu sebebden ben münasib gö-
rürüm ki, Allah'a iman eden taifelere e-
20 ziyet vermeyib, ancak putların mur-
darlıklarından ve zinadan ve boğulmuş
nesneden ve kandan geri dursunlar, deyü
21 mektub yazalım. Zira kadim zamanlardan
beru, Moisi her savvato günü sina-
goglarda okunmakda olub, her şehrdede onu
vaz edenler vardır," dedi.

22 Ol zeman bütün kilise ile resuller
ve ihtiyarlara, kendilerinden bazı ademler,
yani karındaşlar arasında müteber olan
Varnavas lakıblı İuda ile Silas'ı se-
çib Paulos ve Varnavas ile beraber An-
23 takia'ya göndermek münasib göründü. Ve
onların yediyle şu vechle bir mektub
gönderdiler.

Resuller ve ihtiyarlar ve karındaşlar
tarafından Antakia'da ve Siria'da ve Ki-
likia'da taifelerden olan karındaşlara se-
24 lam olunur. Biz kendilerine emr etmemiş
iken tarafımızdan bazı kimseler çıkıb,
"Sünnet olunmak ve şeriatı hıfz etmek
vacib dir," demeleriyle nefslerinizi azdı-
rarak, sizi iztiraba düşürmüş olduk-
25 larını işitdiğimizden, biz ittifakle cem
26 olub ademler seçerek, canlarını Rab-
bımız İsus Hristos'un ismi için feda
etmiş olan sevgülülerimiz Varnavas ve
Paulos ile beraber göndermeyi münasib gö-
27 rerek, İuda ile Silas'ı gönderdik; onlar

28 dağı heman bu Şeyleri lisanen haber vere-
cekler dir. Zira sizin üzerinize bu la-
zım Şeylerden mada yk yükletmemek
Ruh l Kuds'a ve bize münasib görün-
29 d. Yani put kurbanından ve kandan ve
bođulmuŐdan ve zinadan geri durasınız,
ve bu Şeylerden sakındığınız halde iyi
etmiş olursunuz; afiyette olunuz.
30 Onlar yola çıkarıldıktan sonra An-
takia'ya geldiler; ve cemaatı cem edib
31 mektubu teslim etdiler. Ve onlar dağı
okudukda, tesellisinden dolayı Şaz ol-
32 dular. Ve İuda ile Silas kendileri dağı
ilhama malik olduklarından çok kelim
ile karındaşlara nasihat verib sabit kıl-
33 dılar. Ve bir müddet eylendikten sonra,
karındaşlar tarafından selamette resul-
34 lere gönderildiler ise de, Silas'a orada
35 kalmak münasib göründü. Ve Paulos ile
Varnavas sair niçe kimseler ile beraber
Antakia'da kalkıb, Rabb'ın kelamını talim
ve vaz ederler idi.
36 Ve birkaç gün sonra, Paulos Varna-
vas'a hitaben, "Dönüb Rabb'ın kelamını vaz
etdiğimiz her bir Şehirde karındaşları zi-
yaret ederek, ne halde bulduklarını
37 (görelim)," dedi. Ve Varnavas Markos denilen
İoannis'i beraber almak istedi ise de,
38 Paulos Pamflia'da kendilerden ayrılıb
kendiler ile birlikde işe gitmeyen kimseyi
39 beraber almayı layık görmedi. Bundan
dolayı niza vuku buldu, Şöyle ki biri

birinden ayrıldılar; ve Varnavas Markos'u yanına alıb, gemi ile Kıbrıs'a gitdi.
40 Paulos dağı Silas'ı seçib, karındaşlar tarafından Allah'ın inayetine havale olunduğdan soñra, çıkıb Siria ile Kilikia'yı
41 dolaşarak, kiliseleri sabit kılar idi.

BAB 16.

1 Ve Devrı ile Listra'ya yetişib işte orada Timotheos isminde bir şagird var idi; merkurum mümin bir Yehudi karının oğlu
2 olub, Pederi ise Yunani idi. Bu dağı Listra ile Konia'da olan karındaşlardan
3 eyi şehadet olunmayle, Paulos bunun kendisi ile beraber çıkmasını isteyerek, ol mahallerde bulunan Yehudiler sebebinden onu alıb sünnet eyledi, zira Pederi
4 Yunani idiğini cümlesi bilirler idi; ve şehirlerden geçerler iken, İerusalım'de olan resuller ile ihtiyarlar tarafından karar verilen kanunları hıfz etmeleri için onlara teslim ederler idi. İmdi kiliseler imanda sabit olarak gün be gün sayıları artmakda idi.
6 Ve Frigia'dan ve Galatia diyarından geçib, Asia'da kelamı söylemeleri Ruh
7 ül Kuds tarafından men olunmayle, Misia civarına gelib, Vithinia'ya doğru gitmeye cehd etdiler ise de, Ruh onlara
8 izn vermediğinden, Misia'yı geçib, Troada'ya endiler. Ve geceleyin Paulos ru-

yasında, Makedonia'ya geçib "Bize yardım
eyle," deyü kendine yalvaran Makedoniali
10 bir ademi önünde durur gördü. Ve bu
rüyayı gördükde, Rabb bizi onlara in-
cili vaz etmeye davet etmiş idiğini añla-
yarak, tez Makedonia'ya çıkmaya cehd
eyledik.
11 Böylece biz Troada'dan açılıb, doğru
Samothrakı'ye gitdik, ve ertesi gün Neapo-
12 lis'e, oradan daği Makedonia semtinin baş
şehr, ve muhacirler mahali olan Filip-
peye (vardık), ve bu şehrde bir kaç gün
13 eylendik, Ve savvato gününde, şehrden dı-
şarı ırmağın kenarına, adet üzre dua
etdikleri mahale çıkıb oturduk, ve cem
14 olmuş karılara söyledik. Ve Thiateirali
ergavani satan, ve Allah'a ibadet eden
Lidia nam bir karı diñleyor idi; Rabb
daği Paulos 'un söylediği şeylere dikkat et-
15 mek üzre, onun kalbini açdı. Ve kendi-
siyle evi halkı vaptis olundukda, "Eğer

---

*(Bazılar) İsus'un Ruhı.

beni Rabb'a mümine saydınız ise, evime gi-
rib kalınız," deyü reca etdi, ve ibram
ederek bizi götürdü.
16 Ve vakı oldu ki biz duaya gider iken,
kendisinde falcı bir ruh olan ve fal
açmasıyle ağalarına çok kar getiren bir
17 hıalayık bize rast geldi. Bu kız Paulos
ile bizim aramıza düşüb nida ederek,
"Bu ademler Allah Taala'nın kulları o-

lub bize helas tarikini vaz ediyorlar,”
18 der idi. Ve niçe günler bu yolda hare-
ket etmiş olmayla, Paulos taciz olarak,
dönüb ol ruha, İsus Hristos’un is-
miyle sana emr ederim, ondan çık dedikde
19 ol saat çıktı. Bunun ağaları daği kar-
larının ümidi kesildiğini gördükde, Pau-
los ile Silas’ı tutub, meydana reislerin
20 huzuruna sürükleyerek, onları za-
bitlerin yanına getirib, “Bu ademler Ye-
hudi iken, şehrimizi alt üst ediyorlar,
21 ve Romalı olduğumuz halde bize ka-
bul ve icra etmesi caiz olmayan ayin-
22 ler vaz ediyorlar,” dediler. Ve halk ü-
zerlerine hücum eylemekle, zabitler on-
ların esvablarını cebren soydukdan soñ-
23 ra döymelerini emr etdiler. Ve onları dö-
yüb yaraladıktan soñra, mahbese koyub
onları dikkatle hıfz etmesini habşhane
24 müdirine tenbih etdiler. Ol daği böyle bir
tenbih almayla, onları iç zındana koyub,
ayaklarını tomruğa vurdu.
25 Ve gece yarısında Paulos ile Silas
dua edib, Allah’a hamd etmekde, mah-
26 puslar daği onları diñlemekde iken, Ap-
ansız azim bir zelzele vuku bularak,
zıندانın temelleri sarsılıb, der akab
cümle kapular açılıb her kesin bağ-
27 ları çözüldü. Ve habşhane müdiri u-
yanıb mahbesin kapularını açık görmek-
le, mahbuslar kaçdı zann etdiğinden kılıc
çekib kendi kendini öldürecek oldu.

28 Amma Paulos yüksek sesle çağırıp,
“Kendiñe bir zarar etme, zira cümlemiz
29 burada iz,” dedi. Ol dañi ışık isteyib i-
çeri koşdu, ve titreyerek, Paulos ile Si-
30 las’ın ayaklarına kapandı. Ve onları dı-
şarı çıkarıp, “Ey efendiler, ne yapma
31 lıyım ki helas bulayım?” dedi. Onlar
dañi, Rabb İsus Hristos’a iman getir,
ve kendin ve ev halkıñ helas bulacak sı-
32 nız,” dedi. Ve ona ve evinde bulunanların
cümlesine Rabb’in kelamını söylediler.
33 Ol dañi onları gecenin heman ol saatın-
da alıp yaralarını yaykadı; ve kendisi
ile cem-i teallükatı der akab vaptis o-
34 lundular. Ve onları evine çıkarıp, sof-
ra kurdu, ve Allah’a iman getirerek bü-
35 tün evi halkı ile mesrur oldu. Ve sa-
bah oldukda zabitler çauşları gönde-
36 rib, “Ol ademleri salı ver,” dediler. Ve
habşhane müdiri bu sözleri Paulos’a nakl
edib, zabitler salı verilmeniz için (ñ-
ber) gönderdiler; onun için şimdi çıkıp
37 selamete gidiniz,” dedi. Paulos ise onlara,
“Biz Romalı ademler iken, bizi bila mu-
hakeme alenen büyük zıdana kodular,
şimdi de bizi gizli mi çıkarıyorlar? Öyle
olmaz, amma kendileri gelib bizi çıkar-
38 sınlar,” dedi. Ve çauşlar bu sözleri
zabitelere haber verdiler; onlar dañi Roma-
39 lı olduklarını işitmekle korkdular, ve
gelib iltifat ederek onları dışarıya çı-
karıp, şehrden gitmelerini reca etdiler.

40 Ve onlar zındandan çıkıp, Lidia'nın (evine)
girdiler, ve karındaşlar ile görüşüb, on-
lara teselli verdikden soñra gitdiler.

BAB 17 .

1 Ve Amfipolis ile Apollonia'dan geçib
Selaniğe geldiler; orada dañi Yehudilerin
2 sinagogu var idi, ve Paulos adeti üzre
yanlarına varıb, Hristos'un elem çekmesi
3 ve ölülerden kıyam etmesi lazım idi; hem
dañi benim size vaz etdiğim İsus, Hris-
tos dır deyü tefsir u beyan ederek, ki-
tablardan üç savvato günü onlar ile
4 mübahese eder idi. Ve onlardan bazıları
ve dindar Yunanilerden bir böyük ce-
maat ve müteber karılardan niçeleri dañi
itikad edib Paulos ve Silas ile birleşdi-
5 ler. Amma imana gelmeyen Yehudiler ha-
sed edib, kendileriyle beraber ayak takı-
mından bazı yaramaz kimseleri toplayıb,
şehri velveleye verdiler, ve İason'un evine
hücum edib, halkın huzuruna getiril-
6 melerini talep etdiler. Amma onları bul-
madıklarından İason'u ve karındaşlardan
bazısını şehrin hakimlerine sürükleyib,
“Dünyayı fesada veren ol ademler bura-
7 ya dañi geldiler; İason dañi onları ka-
bul etdi ve onların cümlesi, “İsus is-
minde başka bir padişah var dır, deyerek,
Kaisar'ın fermanlarına karşı duruyor-
8 lar,” deyü çağırırlar idi. Ve bu şeyleri

işiden kalabalığı ve şehrin hakimlerini iz-
9 tiraba düşürdüler. Ve onlar İason ile
başkalardan kefalet alıb, onları salı
10 verdiler. Karındaşlar daği der akab ge-
celeyin Paulos ile Silas'ı Beroia'ya gön-
derdiler; bunlar daği oraya yetişib, Ye-
11 hudilerin sinagoguna gitdiler. Onlar ise
Selanik'de bulunanlardan daha asılızade
olmalarıyle, kelimı can u gönülden ka-
bul edib, bu şeyler böyle mi dir? deyü
her gün kitabları teftiş ederler idi.
12 Bunun üzerine onlardan çok kimseler ve
müteber Yunani karılardan ve erkekler-
13 den niçeleri imana geldiler. Ve Selanik
Yehudileri Paulos 'un Beroia'da Allah'ın
kelamını vaz etdiğini bildiklerinde, oraya
14 daği gelib halkı tahrik etdiler. Ol zeman
karındaşlar Paulos 'u deniz tarafına git-
mek için der akab yola çıkardılar;
amma Silas ile Timotheos orada kaldılar.
15 Ve Paulos 'a yoldaş olanlar onu Athina'
yadek getirib, Silas ile Timotheos'un bir
an evvel yanına gelmeleri hususunda
emr alıb gitdiler.
16 Ve Paulos Athina'da onları bekler iken
şehri putlar ile dolu görüb ruhu de-
17 runinde hiddetlenmekle, sinagogda Yehu-
diler ve dindar kimseler ile ve her gün
çarşuda rast geldiği kimseler ile müba-
18 hese eder idi. Ve Epikurioi hem Stoikoi
feylesoflardan bazısı onun ile mübahese
edib, "Bazıları, bu lafazan ne demek is-

teyor? Ve bazıları, garib ilahlar vaizi
olmaları dır,” derler idi; zira onlara İ-
19 sus’u ve kıyameti vaz eder idi. Ve onu
alılıb, “Areios Pagos’a götürdükde, senin
söylediğın bu yeni talim ne olduğunu añ-
20 mamız mümkün midir? Zira sen kulak-
larımıza garib şeyler söyleyorsun; bu
sebebden onların ne olduğunu añlamak
21 isteriz,” dediler. Zira Athinalıların hepsi
ve orada sakın olan yabancılar yeni bir
şey söylemekden ve dinlemekden gayri şeye
vakıt sarf etmezler idi.
22 Ol vakıt Paulos Areios Pagos’un or-
tasında durub dedi ki, “Ey Athinalı a-
demler, sizi her vechle ziyadesiyle ehl-i
23 ibadet görüyorum; zira dolaşılıb sizin
ibadet yerlerinize nazar eder iken, üzerin-
de, “Namalüm İlah’a” deyü yazılımış bir
mezbah buldum; imdi ben sizin tanıma-
yarak ibadet etdiğınizi, size heman onu
24 vaz ediyorum. Dünyayı ve onda mev-
cud olan her şeyi yaradan Allah, ken-
disi gök ile yerin Rabb’ı olmayle, el ile
25 yapılmış heykellerde sakın olmayılıb, ona
bir şeye mühtac gibi insan eli ile hizmet
olunmaz, çünkü cümleye hayat ve nefes
26 ve her şeyi ihsan eden O dur; ve insan
cinsinin cümle milletlerini bütün yer
üzerinde sakın olmaları için, bir kandan
yaradıılıb, evvelce muayyen vakıtları ve
27 meskenlerinin sinorlarını tayin eyledi, ta
ki her ne kadar Allah her birimizden u-

zak değil ise de, onu arayanlar belki el
28 ile yoklayarak onu bulurlar. Zira o-
nun ile yaşarız ve hareket ederiz ve mev-
cud ız, nitekim sizin sairlerinizden bazı-
ları, “Zira biz de onun nesli iz,” deyü
29 söylemiş dir. İmdi biz Allah’ın nesli ol-
duğumuz takdirde, Allahlığı insan se-
naatı ve hüneri ile oyulmuş olana altun
ya gümüş ya taşa beñzer zann etmemeli
30 iz. Ve Allah işbu cahillik zamanların-
dan göz kapadı ise de, şimdi her yerde a-
demlerin cümlesine tevbe etmelerini ten-
31 bih ediyor. Zira kendisi tayin etdiği ademin
vasıtasıyla dünyayı adalet üzre hükm
etmek için bir gün tahsis etmiş olub, o-
nu da ölülerden kıyam etdirmesiyle cüm-
lenin iman etmelerini sebep verdi.
32 Ve ölülerden kıyamı iştdiklerinde ba-
zıları zevklenib, bazıları dağı, “Bu hu-
33 susda seni tekrar diñleriz,” dediler. Ve
böylece Paulos onların aralarından çık-
34 dı. Amma bazı ademler onunla birleşib
imana geldiler; ve bunların arasında A-
reios Pagoslu Dionisios ile Damaris na-
mında bir karı ve onlar ile sairler dağı
var idi.

BAB 18.

1 Bundan soñra Paulos Athina’dan ayrı-
2 lib Korinthos’a geldi. Ve Klavdios (Kai-
sar’ın) cümle Yehudilerin Romadan çık-

maları için olan emri sebebiyle İtalia'
dan henüz gelmiş olan an asıl Pontoslu
Akilas nam bir Yehudi ile karısı Pris-
3 killa'yı bulub onların yanına gitdi. Ve
senaatları bir olmayle, yanlarında kalıb
işler idi; zira senaatları çadırcılık idi.
4 Ve her savvato günü sinagogda müba-
hese edib Yehudileri ve Yunanileri ilzam
5 eder idi. Ve Silas ile Timotheos Makedonia'
dan endiklerinde, Paulos ruhunun teşvi-
kiyle, Yehudilere, İsus'un Hristos idi-
6 ğine kaviyen şahadet eder idi. Ve onlar kar-
şı durub küfr etmeleriyle, kendisi es-
vablarını silkiib onlara, "Kanınız başınız
üzerine olsun; ben pak im, şimden soñra
7 taifelere giderim," dedi. Ve oradan çıkıb,
Allah'a ibadet eden İustos nam bir kim-
senin evine geldi, ol ev sinagoga bitişik
8 idi. Ve sinagog reisi Krispos bütün evi
halkı ile Rabb'a iman etdi; Korinthoslu-
lardan dañi niçe kimseler işidib iman ede-
9 rek vaptis olundular. Ve Rabb gece
ruyada Paulos 'a, "Korkma, lakin söyle ve
10 süküt etme; zira ben senin ile im, bir
kimse dañi rencide etmek için sana hü-
cum etmeyecek dir, çünkü bu şehrde
11 benim kavmım çok dur," dedi. Ve arala-
rında Allah'ın kelamını talim ederek, bir
sene ve altı ay kaldı.
12 Ve Gallion Ahaia valisiyken Yehu-
ler ittifakle Paulos 'un aleyhine kalkıb,
13 onu mahkemeye getirerek, "Bu kimse şeria-

ta mugair suretde Allah'a ibadet etmeye
14 ademleri teşvik ediyor,” dediler. Ve Paulos
ağzını açmak üzereyken, Gallion Yehu-
dilere, “Ey Yehudiler, eğer mesele bir
haksızlık yahod bir fena iş olsa idi,
15 size hakk üzre tehammül eder idim. Am-
ma mesele söz ya ismler ya şeriatınıza
dair ise, siz kendiniz görünüz; zira ben
bu şeylere hakim olmak istemem,” deyerek,
16 onları mahkemeden kovdu.
17 Ol vakıt cümle Yunaniler sinagog reisi Sosthenıs'
i tutub, mahkemenin önünde döyerler idi;
Gallion ise bu şeylerin hiç birini vazife
edinmedi.
18 Paulos dağı hayli vakıt daha eylenib
anden soñra karındaşlar ile veda ederek,
adağı olduğu cihetle Keghrea'da başını
traş etdikden soñra, Priskilla ve Akilas
kendisiyle beraber olarak, deniz tarikiyle
19 Siria'ya gitdi. Ve Efesos'a yetişdikde,
onları orada brakdı; kendisi dağı sinagoga
20 girib, Yehudiler ile mübahese etdi. Ve
yanlarında bir müddet daha durmasını
21 reca etdiler ise de, razi olmayıb, “An-
cak, gelecek bayramı mutlaka İeru-
salım'de etmeli im, amma Allah'ın irade-
tiyle yine size dönerim,” deyerek, onlar ile
veda edib Efesos'dan gemi ile yola çık-
22 dı. Ve Kaisareia'ya yetişdikde, (İerusa-
lim'e) çıkıb, kiliseyi selamladıktan soñ-
23 ra, Antakia'ya endi. Ve bir müddet kal-
dıktan soñra, çıkıb Galatia eyaleti ile

Friya'yı sıra ile dolaşarak, cümle
şagirdleri sabit kılar idi.

24 Ve ehli kelim ve kitablarda mahir A-
pollos isminde, an asıl Aleksandreialı bir
25 Yehudi Efesos'a geldi. Bu adem Rabb'ın
tarikinde talim olunmuş, ve ruhca gay-
retli olmasıyle, Rabb'a müteallik şeyleri
söyleyib dikkatle talim eder idi, fakat ya-
26 lınız İoannis'in vaptisini bilir idi. Ve
sinagogda cesaretle söylemeye başladı-
ğında Akilas ile Priskilla daği onu i-
işitmeleriyle yanlarına alıb, Allah'ın ta-
27 rikini daha ziyade aňlatdılar. Mer-
kum Ahaia'ya geçmek istemekle, karın-
daşlar (onu) teşvik ederek, şagirdlere o-
nu kabul etmeleri hususunda yazdı-
lar; ol daği yetişdikde, inayetle iman eden-
28 lere çok yardım eyledi. Zira kitablardan
İsus'un Hristos idiğini beyan ederek,
Yehudileri alenen ve şediden iskat eder idi.

BAB 19.

1 Ve vakı oldu ki, Apollos Korinthos'da
iken Paulos yokarı semtleri dolaşarak
Efesos'a gelib, bir kaç şagird bulduk-
2 da onlara, "İman etdiğinizde Ruh ül
Kuds'a nail oldunuz mu?" dedi; onlar
daği ona, "Ruh ül Kuds mevcut idiğini
3 bile işitmedik," dediler. Ol daği onlara,
"Öyle ise neye vaptis olundunuz?" dedik-
de, onlar, "İoannis'in vaptisine, demeleri

4 üzerine Paulos , İoannis kavma, “Benden
sonra gelene, yani Hristos İsus’a iman
ediniz, deyerek, tevbe vaptisi ile vaptis
5 eyledi,” dedi. Onlar dağı bunu işitdikde,
Rabb İsus’un ismine vaptis olundular.
6 Ve Paulos üzerlerine ellerini kodukda,
Ruh ül Kuds onların üzerine gelmekle
lisanlar tekellüm ederek ilham ile söyler-
7 ler idi. Ve cümlesi on iki adem kadar idi.
8 Ve sinagoga girib, üç ay müddet Al-
lah’ın padişahlığına müteallik şeyleri ce-
surane söylerek, ademleri ilzam eder idi.
9 Ve bazı kimseler inad ve muhalefet ede-
rek, halkın huzurunda bu tarik hak-
kında kötü söylediklerinde, onlardan çe-
kildi, ve şagirdleri ayırıp her gün Ti-
rannos nam bir kimsenin medresesinde müba-
10 hese eder idi. Bu dağı iki sene devam et-
mekle, Asia’da sakin olanların hepsi, ge-
rek Yehudiler gerek Yunaniler, Rabb
11 [İsus’un] kelamını işitdiler. Ve Al-
lah Paulos ’un yediyle acaib mucizeler
12 icra eder idi; şöyle ki onun cesedinden
hastalara mendiller yahod peştimallar
götürülmekle, onlar marazlarından şifa
bulub yaramaz ruhlar dağı çıkar idi.
13 Ve dolaşmakda olan efsuncu Yehudi-
lerden bazıları yaramaz ruhlu kimse-
lerin üzerine Rabb İsus’un ismini oku-
maya cesaret edib, Paulos ’un vaz etdiği
14 İsus ile size and veririz,” derler idi. Ve
bunu edenler baş kahinler Skeva nam bir

15 Yehudinin yedi oğlu idi. Ve ol yaramaz
ruh cevap verib, “İsus’u tanırım,
Paulos ’u da bilirim, lakin siz kimler si-
16 niz?” dedi. Ve yaramaz ruhlu adem on-
ların üzerine sıçrayıb onlara tesallut
ederek, galib gelmesiyle, ol evden çıplak
17 ve yaralanmış olarak kaçdılar. Bu da-
đi Efesos’da sakin olan cümle Yehudi-
ler ile Yunaniler’e malüm olub cüm-
lesine korku düşmekle, Rabb İsus’un
18 ismi tazim olunur idi. Ve iman etmiş olan
niçe kimseler gelib, amellerini itiraf ede-
19 rek nakl ederler idi. Ve sihrbazlık eden-
lerden vafir kimseler kitablarını cem e-
dib, ve cümlenin önünde yakıb onların
bahasını hesab etdikde, elli bin (dirhem)
20 gümüş buldular. Böylece Rabb’ın ke-
lamı ziyadesiyle artık kuvvetlenir idi.
21 Ve bu şeyler tamam oldukda, Paulos
Makedonia ile Ahaia’yı dolaşdıktan soñra
İerusalım’e gitmeye ruhunda karar ve-
rerek, “Oraya vardıkdan soñra Roma’yı
22 daği görmekliğim gerek dir,” deyib, kendine
đizmet edenlerden iki kişi, yani Timotheos
ile Erastos’u Makedonia’ya gönderib ken-
disi bir müddet Asia’da kaldı.
23 Ve ol zemanda bu tarik đhususunda
24 đayli velvele oldu. Zira Dimitrios ismin-
de bir kuyumcu, gümüşden Artemis
(putunun) heykel resmlerini yapmayle,
senaat sahiblerine đayli kār etdirir idi.
25 Merkum onlar ile bu misillü şeyleri

yapanları cem edib, “Ey ademler, bizim geçinmemiz bu işden olduğunu bilirsiniz.

26 Ve bu Paulos ’un, “El ile yapılan (ilahlar) ilah değil dir,” deyerek, yalnız Efesos’da değil, amma heman bütün Asia’da vafir halkı kandırarak, açdırdığını

27 görüb işidiyorsunuz. Ve yalnız bu esnafımız hakarete düşer olmak tehlikesinde olmayıb, ancak azim ilah olan Artemis’in heykeli daği hiç sayılıb, bütün Asia ile dünyanın ibadet etdiğinin azameti daği ibtal olacak dır,” dedi. Ve bunu işitdiklerinde gazable dolarak, “Efesosluların Artemis’i büyük dür,” deyü

28 bağrıştılar. Bütün şehir daği dağdağa ile dolub Paulos ’un yoldaşları olan Makedonialı Gaios ile Aristarhos’u kapıb cümlesi birden meydan yerine koşdular. Ve Paulos halkın arasına girmek istedi ise de, şagirdler onu brakmadılar.

29 Hem daği Asia hükmdarlarından bazıları dostları olmayle ona haber gönderib, meydan yerine kendisini göstermemesini rec

30 etdiler. İmdi cumhur karmakarış olub, çoğu ne sebebden dolayı cem olduklarını bilmeyerek, kimi bunu ve kimi şunu

31 bağırır idi. Ve Yehudilerin gönderdikleri Aleksandros’u halkın arasından ileri sürdüler; Aleksandros daği eli ile işaret edib cumhure cevab vermek istedi ise de,

32 Yehudi olduğunu añladıklarında, cümlesi bir sesle, “Efesosluların Artemis’i

böyükdür,” deyü iki saat kadar bağ-
35 rırdılar. Amma (şehrin) katibi halkı
teskin edib, “Ey Efesoslu ademler, hangi
adem vardır ki Efesosluların şehrinin
azim ilah olan Artemis’in ve Dios tara-
findan düşen putun heykel hizmetcisi
36 olduğunu bilmeye? İmdi bunlar itiraz
kabul etmez şeyler olmayla, rahat du-
rub tedbirsiz hareket etmemeniz lazım dır.
37 Zira bu ademleri getirdiniz, amma heykel
soyucular yağod ilahınıza küfr edi-
38 ciler değildirler dir. Vel hasıl eğer Dimit-
rios ve onun ile beraber bulunan senaat
sahiblerinin bir kimse ile bir davaları var
ise, muhakeme günleri oluyor, hakimler
dağı var dır, biri biri ile murafaa ol-
39 sunlar. Ve eğer matlubunuz gayri şey-
lere dair ise, şeran kurulmuş mecliste
40 karar verilsin. Zira bu gün ki vakıadan
dolayı iğtilal töhmetiyle müttehim bu-
lunmak tehlikesinde iz; çünkü bu karı-
şıklık için beyan edebilecek sebebimiz
yok dur,” dedi. Ve bu şeyleri söyledikten
soñra cemaatı dağıtdı.

BAB 20.

1 Ve velvele dindikden soñra Paulos şa-
girdleri çağırıp veda ederek, Makedonia’ya
2 gitmek üzere çıkdı. Ve ol semtleri dola-
şıp onlara çok kelam ile nasihat verdik-
3 den soñra, Yunanistan’a geldi. Ve üç ay

eylendikten sonra, denizden Siria'ya geçeceği sırada, Yehudiler onun aleyhine bir hile tertib etmeleriyle, Makedonia üzerinden geri dönmeye karar verdi. Ve Verroialı *Sopatros ve Selaniklilerden Aristarhos ile Sekundos ve Devrili Gayos ve Timotheos, ve Asia'lı Yihikos ile Trofimos Asia'ya kadar ona yoldaş oldular. Ve bunlar ileri gidib, bizi Troada'da beklediler. Biz daği fetir günlerinden sonra Filibenin deniz tarikiyle çıkıb beş günde yanlarına Troada'ya varıb, orada yedi gün eylendik. Ve haftanın birinci günü, [şagirdler] ekmek parelemeye cem olduklarında, Pau-

---

*(Bazılar) Pirros oğlu Sopatros.

los ertesi gün olmayla, onlara vaz ederek, kelamı gece yarısına dek uzatdı. Ve ol cem *oldukları üst odada pek çok kandiller var idi. Ve Eutihos isminde bir genc pencerede oturub derin uykuya dalmış idi, ve Paulos vazını uzatdığında onun uykusu galebe etmekle, üçüncü tabakadan aşağı düşüb ölmüş olarak kaldırıldı. Paulos daği enib, üzerine düşdü, ve ona sarılıb, "Velvele etmeyiniz, zira canı deruninde dir," dedi. Ve yine yokarı çıkıb ekmek paraleyerek yediler, ve şafak sökenedek çok kelam etdikden sonra böylece çıkdı. Ve ol genci sağ getirib ziyadesiyle müteselli oldular. Biz daği gemiye binerek Paulos 'u Assos'dan

almak üzere oraya gitdik, zira kendisi ya-
14 ya gideceğinden, böyle ısmarlamış idi. Ve
Assos'da bize kavuşdukda onu gemiye
15 alıb Mitilli'ye geldik. Ve oradan açılıb
ertesı gün Sakız adasının karşısına
yetişib, daha ertesı gün Samos'a ye-
tişerek, Trogillion'da geceleyib, ertesı
16 gün Miltos'a geldik. Zira Paulos Pen-
tikosti günü mümkün olduğu takdirde
İerusalım'de bulunmak üzere acele ey-
lendiğinden, Asia'da vakıt geçirmemek için,
Efesos'un önünden gemi ile geçmeye karar
17 vermiş idi. Ve Miltos'dan Efesos'a (haber)
gönderib, kilisenin ihtiyarlarını davet ey-
18 ledi. Ve yanına geldiklerinde, onlara dedi
ki, Asia'ya geldiğimin ilk gününden beru
bütün vakıt ne vechle sizin ile bulu-
19 nub teknil alçak gönüllük, ve çok göz
yaşları ile ve Yehudilerin hileleri sebe-
binden bana vakı olan tecrübeler ile
20 Rabb'a hizmet etdiğimi, ve gerek Yehu-
dilere ve gerek Yunanilere Allah'a olan
tevbe ve Rabb'ımız İsus Hristos'a olan
21 iman hakkında şehadet ederek, faideli şey-
lerden size haber verib alenen ve ev be ev
sizi talim etmekden asla çekinmediğimi ken-
22 diniz bilirsiniz. Ve şimdi ben ruhda
bağlı olarak, İerusalım'e gidiyorum, ve
bana orada vakı olacak şeyleri bilmem;
23 fakat Ruh ül Kuds her şehirde bana
şehadet edib, "Seni bendler ve sıkletler
24 bekleyor," deyü duyurur. Lakin hiç

birini saymam, canımı dağı kendime kıy-
metli tutmam; lakin yolumu ve Allah'
ın inayetini inciline şehadet etmek için
Rabb İsus'dan aldığı hizmetini şazlık
25 ile itmam edeyim. Ve şimdi işte siz ki ben
aranızda Allah'ın padişahlığını vaz ede-
rek dolaşdım, cümleniz yüzümü artık
26 görmeyeceğinizi bilirim. Bu sebebden ben
cümlenin kanından beri olduğuma size
27 bu gün şehadet ederim. Zira size Allah'
ın cümle iradetine haber vermekden çe-
28 kinmedim. İmdi kendinize, ve Allah'ın kendi
kanı ile satun aldığı kiliseni gütmek
içün, Ruh ül Kuds'un sizi üzerine
nazır tayin eylediği bütün sürüye mukay-
29 yed olunuz. Zira ben bilirim ki, ben git-
dikden soñra, aranıza azgın kurdlar girib
30 sürüyü esirgemeyecek dir. Ve kendi a-
ranızdan dağı, şagirdleri kendi arkaları
sıra çekmek için, fasid şeyler söyleyen
31 ademler zuhur edecek dir. Bu sebebden
uyanık durunuz; ve üç sene gece
gündüz her birinize göz yaşları ile na-
sihat vermekden feragat etmediğimi hatırı-
32 nıza getiriniz. Ve şimdi, ey karındaşlar,
sizi Allah'a ve onun inayetinin kelamına
ısmarlarım, ol ki sizi bina edib cümle
mukaddesler ile beraber size miras verme-
33 ye kadir dir. Hiç bir kimsenin gümüşüne
ya altununa ya esvabına tama etmedim.
34 Kendi ihtiyacatıma ve benim ile beraber
olanlara bu ellerin hizmet etdiğini kendi-

35 niz bilirsiniz. Böyle emek verib zaiflere
imdad etmek, ve Rabb İsus'un, "Vermek
almakdan ziyade mübarek dir," dediği kela-
mı hatra getirmek gerek idiğini size her
36 vechle gösterdim. Ve bu şeyleri söyle-
dikden sonra diz çöküb cümlesi ile bera-
37 ber dua eyledi. Ve cümlesinden bir çok
ağlayış vakı olub Paulos'un boynuna
38 sarılıb onu öpdüler, ve hususa, "Yü-
zümü artık görmeyeceksiniz," dediği söz-
den dolayı ziyadesiyle kasavetlendiler; an-
den sonra ona gemiye kadar gönderi gitdiler.

BAB 21.

1 Ve vakı oldu ki onlardan ayrıldığımız-
dan sonra açılıb, doğru Stanköy'e ve er-
tesi gün Rodos'a, oradan daği Patara'ya
2 geldik. Ve Foiniki'ya gidecek bir gemi bul-
3 mayle, binib açıldık. Ve Kıbrıs görü-
nüb, onu solda brakarak, Siria tarafı-
na gidib, gemi yükünü Tiros'da boşal-
4 dacak olduğundan oraya çıkdık. Ve
şagirdleri bulub, orada yedi gün kal-
dık; bunlar daği Ruhun vasıtasıyla
Paulos'a, "İerusalım'e çıkma," derler idi.
5 Biz ise ol günleri geçirdikden sonra, çı-
kıb yola revan oldukdan sonra cümlesi
karılar ve çocuklar ile beraber şehrin
dışarısınadek bize gönderi gelib, deniz kı-
6 yısında diz çökerek dua eyledik. Ve biri
birimiz ile vedalaşdıktan sonra biz gemiye

bindik, onlar da kendi mahallerine geri dön-
7 düler. Ve biz deniz yolculuğunu tek-
mil ederek, Tiros'dan Ptolemaida'ya yetiş-
tiğimizde karındaşları selamlayıp, bir gün
8 onların yanlarında kaldık. Ve biz [Paulos'un arkadaşları] ertesi gün çıkıp,
Kaisareia'ya geldik; ve yedilerden olan in-
cil vaizi Filippos'un evine girip, onun
9 yanında kaldık. Bunun dağı ilham ile
10 söyleyen dört bakire kızı var idi. Ve biz
orada ıaylı vakıt kalır iken, Yehudistan'
dan Agavos isminde bir peygamber inib,
11 yanımıza geldi, ve Paulos'un kuşaağını
alıb kendi elleriyle ayaklarını bağlaya-
rak, "Ruh ül Kuds, bu kuşaağın sahibi
olan ademi Yehudiler İerusalım'de böyle
bağlayıp, taifeler eline teslim edecek-
12 ler dir, deyü buyurur, dedi. Ve bu
şeyleri işitdiğimizde, biz ve yerliler İe-
rusalım'e onun çıkmamasını reca eyle-
13 dir. Amma Paulos cevap verib, "Ağla-
yıp kalbimi kırarak, ne ediyorsunuz?
Zira ben İerusalım'de yalnız bağlanma-
ya değil, amma Rabb İsus'un ismi için
14 ölmeye dağı hazır im," dedi. Ve kendisi kan-
madığında, biz Rabb'ın müradı olsun,
15 deyerek süküt etdik. Ve bu günlerden
16 soñra hazırlanıb İerusalım'e çıkdık. Ve
Kaisareia'dan bazı şagirdler bizim ile be-
raber gelib, (bizi) yanında müsafir ola-
cağımız Mnason nam eski şagird ve Kib-
rısı bir ademe götürdüler.

17 Ve İerusalım'e yetiştiğimizde, karın-
18 daşlar bizi sevinc ile kabul etdiler. Ve
ertesesi gün Paulos bizim ile beraber İa-
kovos'un yanına gitdi, hem ihtiyarlar da-
19 ħi hazır idiler. Ve onlara selam verdikten
soñra, kendi hizmeti vasıtasıyla Allah'ın
taifeler arasında icra etdiği şeyleri birer
20 birer nakl eyledi. Onlar daği işitdiklerin-
de, Rabb'a hamd edib ona dediler ki, "Ey
karındaş, imana gelmiş olan ne kadar bin
Yehudiler mevcut olduğunu görüyor-
sun; cümlesi de şeriatın gayretini çe-
21 kerler. Lakin senin hakkında taifelerin a-
rasında olan cümle Yehudilere, "Evlad-
larnızı sünnet eylemeyiniz, ve ayinler üz-
re hareket etmeyiniz" deyerek, Moisi'ye asi
olmalarını senin talim etdiğini işitmişler
22 dir. İmdi nasıl olacak? Senin geldiğini
işideceklerinden elbette ħalk cem ola-
23 cak dır. Bu sebebden sana şu deyece-
ğimizi icra eyle; yanımızda adağı olan
24 dört adem var; bu ademleri alıb, onlar
ile beraber kendiñi pakleyerek, başlarını
traş etmeleri için masraflarını gör;
cümlesi daği senin hakkında işitdikleri
şeylerin aslı olmayıb kendin daği şeriatı
hıfz ederek hareket etdiđiñi añlayacaklar
25 dır. Amma imana gelmiş taifeler ħusu-
sunda, biz mektub göndererek böyle bir şey
hıfz etmeyib, ancak put kurbanlarından
ve kandan ve boğulmuş nesneden ve zinadan
26 sakınmalarını münasib gördük. Ol ze-

man Paulos ol ademleri alıb, ertesı gün
onlar ile beraber paklendikden soñra, bun-
ların her biri için kurban sunulaca-
ğı vakte dek paklenme günlerinin tekmi ol-
masını haber vererek heykele girdi.
27 Ve ol yedi gün hitam bulmak üzere i-
ken, Asia'lı Yehudiler onu heykelde gör-
mekle, bütün halkı tahrik edib üzerine
28 el uzadarak, "Ey İsrail ademleri, yar-
dım ediniz; her yerde kavm ve şeriat ve bu
mahalin aleyhinde cümleye talim eden a-
dem bu dur; hatta heykelin içine bile
Yunaniler getirib, bu mukaddes mahali
29 napak eyledi," deyü bağırlar idi. [Zira
bundan evvel şehirde onun ile beraber
Efesos'lu Trofimos'u görmüş olmalariyle,
Paulos onu heykelin içine getirdi
30 zann etdiler.] Ve bütün şehir tahrik o-
lunarak, halk koşuşub Paulos 'u tu-
tarak, heykelden dışarı çekdikleri gibi
31 kapular kapandı. Onlar dañi onu öl-
dürmeye çalışırlar iken, alayın bin ba-
şısına, "Bütün İerusalım alt üst ol-
du," deyü haber yetişdi. Ol dañi anide
32 askerler ile yüz başılar alıb üzerle-
rine koşdu, ve onlar bin başı ile askerle-
ri gördükde, Paulos 'u döymekden feragat
33 etdiler. Ol zeman bin başı yaklaşıb o-
nu tutdu, ve iki zincir ile bağlanmasını
emr edib, kim idiğini ve ne yapmış ol-
duğunu süal eyledi. Ve kalabalıkda
34 bazısı böyle ve bazısı böyle bağırma-

larıyla gürültüden hakikat-ı hali añla-
yamadığından, onun kaleye götürülme-
35 sini emr etdi. Ve nerdibane geldiğinde, vakı
oldu ki kalabalığın cebrinden dolayı
36 askerler onu götürdüler. Zira bütün
kavm, “Onu kaldır,” deyü bağırarak, ar-
37 dı sıra gelirler idi. Ve Paulos kalenin i-
çine götürülmek üzere iken, bin başıya,
“Sana bir söylemekliğime ruhsat var
38 mı?” dedi. Ol daği, “Yunanice bilir mi
sin? Sen bundan mukaddem fesad çıkara-
rıb çöle dört bin nefer haydud götüren
39 Mısırlı değil mi sin?” dedi. Ve Paulos ,
“Bin Kilikia’nın meşhur şehri olan Tar-
sus ehalesinden Yehudi im; ve sana reca
ederim, kavma söylemekliğime izn ver,” dedi.
40 Ol daği izn verdikten sonra, Paulos ner-
dibande durarak, kavma el ile işaret et-
di; ve azim sükut oldukda, İbranice
söyleyerek,

BAB 22.

1 “Ey karındaşlar ve Pederler, şimdi kendi
hakkımda size vereceğim cevabımı diñle-
2 yiniz,” dedi. Onlar kendilere İbranice söy-
lediğini işitdiklerinde daha ziyade süküt
3 etdiler. Ol daği dedi ki, “Ben Kilikia’da
vakı Tarsus’da doğmuş ve fakat bu
şehrde Gamalıl’in ayaklarında böyümüş
Yehudi bir adem im, ve babaların şeria-
tında dikkatlıca terbiye olunub, bu

gün sizin cümlenizin olduğu gibi, Al-
4 lah için gayretkeş idim. Ve erkekler ile
karılar bağlayıp habslara teslim ede-
rek bu tarike ölüm derecesine kadar
5 teaddi eyledim; niçe ki kahin-i azam ile
ihtiyarların bütün heyeti hakkında şe-
hadet ederler, çünkü onlardan karındaş-
lara mektublar daği alarak, Damaskos'da
bulunanları daği tekdir olunmaları i-
çün bağlı olarak İerusalım'e getirmek
6 üzre, ol tarafa gidiyor idim. Ve vakı
oldu ki ben yolda gider iken Damaskos'a
yaklaştığımda, öylen vaktında ansızın et-
7 rafıma gökden azim bir nur parladı. Ve
tere düşdüm, ve bana, "Ey Saul, Saul,
bana niçün teaddi ediyorsun?" deyen bir
8 seda işitdim. Ben daği cevap verib, "Ya
Rabb, sen kim sin?" dedim; Ol daği bana,
"Ben senin teaddi eylediğin Nazaretli İi-
9 sus im," dedi. Amma benim ile beraber o-
lanlar nuru görüb ziyadesiyle korkdu-
lar ise de, bana söyleyenin sedasını işit-
10 mediler. Ben daği, "Ya Rabb ne yapa-
yım?" dedim; Rabb daği bana, "Kalk, Da-
maskos'a git, ve orada yapmağın için
tayin olunan nesnelere cümlesi sana
11 söylenilecek dir," dedi. Ve ol nurun zi-
yası sebebiyle göremez olduğumdan be-
raberimce olanlar elimden tutarak Da-
12 maskos'a girdim. Ve (orada) sakın olan
cümle Yehudilerden eyi şehadete nail ol-
muş ve şeriat üzre dindar Anania na-

13 mında bir adem, gelib yanımda durarak,
bana, “Saul karındaş, gözleriñ görsün,”
14 dedi; ve ol saatda ona bakdım. Ol
dağı, Babalarımızın Allah’ı kendi ira-
detini bilmek ve ol salihî görmek ve onun
15 ağzından ses işitmek için seni seçdi. Zi-
ra görüb işitdiğin şeyler hakkında cümle
16 ademlere onun şahidi olacaksın. Ve şimdi
niçün gecikiyorsun? Kalk, vaptis ol,
ve [Rabb’ın] ismine dua ederek günahla-
17 rıñdan yaykan,” dedi. Ve vakı oldu ki ben
İerusalım’e geri dönüb heykelde dua eder
18 iken, hayrete düşerek onu gördüm; ol
dağı bana, “Çabuk ol, ve al el acele
İerusalım’dan çık, zira benim hakkımda
şehadetini kabul etmeyecekler dir,” dedi.
19 Ben dağı, “Ya Rabb, ben sana iman eden
kimseleri habs edib, sinagoglarda döymekde
20 olduğumu, ve senin şehidin Stefanos’un
kanı dökülür iken, orada hazır bulu-
nub onun katline razı olarak, onu öl-
dürenlerin esvablarını beklemekte oldu-
ğumu kendileri eyi bilirler,” dedim ise de,
21 bana (cevab verib), “Git, zira ben seni
uzak mahale taifelere göndereğim,” dedi.
22 Ve bu söze kadar onu diñleyib, yük-
sek sesle, “Bu gibi ademi yer yüzünden
kaldır, zira yaşaması caiz değil dir,”
23 dediler. İmdi onlar bağrışarak, esvabla-
rını atıb havaya toz saçdıkları sıra-
24 da, bin başı ne sebebden dolayı aleyhi-
ne böyle bağrışdıklarını añlamak için,

“Kamçı ile istintak olunsun,” deyerek ka-
25 lenin içine götürülmesini emr eyledi. Ve
onu kayışlar ile gerib bağladıklarında,
Paulos orada duran yüz başıya “Ro-
malı ve hükm olunmamış bir ademi döymek
26 size caiz mi dir?” dedi. Yüz başı dahi
bunu işitdikde, gidib, “Ne edeceğiñe [dik-
kat eyle], zira bu adem Romalı dır,” de-
27 yü bin başıya haber verdi. Bin başı
dahi (Paulos ’un) yanına gelib, ona, “Sen
Romalı mı sın? Bana söyle,” dedikde, “Ev-
28 vet” dedi. Ve bin başı cevab verib, “Ben
bu himayet imtiyazını çok akçe ile e-
dindim,” dedi; fakat Paulos , “Ben heman (o
29 halde) doğdum,” dedi. Bunun üzerine onu
istintak edecek olan kimseler der akab o-
nun yanından çekildiler; ve bin başı o-
nun Romalı olduğunu duyduğunda, o-
nu bağladığı için korkdu.
30 Ve ertesi gün Yehudiler tarafından ne
içün şikâyet olunduğunun hakikatını
bilmek istemekle, onu [bağlarından] çö-
züb baş kahinler ile bütün millet
meclisinin gelmesini emr ederek, Paulos ’u
endirib huzurlarına ihzar eyledi.

BAB 23.

1 Ve Paulos millet meclisine dikkatle
nazar edib, “Ey karındaşlar, ben bu gü-
nedek Allah’ın huzurunda teknil eyi za-
2 mir ile hareket eyledim,” dedi. Kahin-i azam

Anania dağı onun yanında duranlara ağ-
3 zına vurmalarını emr etdi. O zeman
Paulos ona, “Ey badanalı divar, seni Al-
lah vuracak dır; sen şeriat mücibince
beni muhakeme etmeye oturur iken, şe-
riata muğalif olarak, bana vurmalarını
4 mı emr ediyorsun?” dedi. Ve yanında du-
ranlar, “Allah’ın kahin-i azamına mı sitem
5 edersin?” demeleriyle, Paulos , “Ey karın-
daşlar, onun kahin-i azam idiğini bilme-
yor idim; zira, kavmıñın hükmdarına kö-
tü söylemeyesin, deyü yazılmış dır,” de-
6 di. Ve Paulos onların bir kısmı Saddu-
kiler ve diğeri Farisiler olduğunu bil-
mekle, meclisde, “Ey karındaşlar, ben
Farisi oğlu Farisi im; ölülerin kıyame-
ti ümidinden dolayı muhakeme olunu-
7 yorum,” deyü nida etdi. Ve o bunu söy-
lediğinde, Farisiler ile Saddukilerin ara-
sında niza zuhur edib, cumhur iki
8 fırka oldu. Zira Saddukiler, “Kıyamet
ve melek ve ruh yok dur,” derler; fakat
9 Farisiler ikisini de ikrar ederler. Ve bö-
yük gürültü vuku bulub Farisiler
tarafının üleması kalkıb, “Bu ademde
bir kötülük bulmayoruz; amma eğer
bir ruh ya bir melek ona söyledi ise,
[Allah’a karşı cenkleşir bulunmaya-
10 lım,]” deyerek niza ederler idi. Ve çok
velvele vuku buldukda Paulos onlar
tarafından parelenir deyü bin başı kork-
masıyle, askere, enib onların içlerinden

- onu kapıp kaleye getirmelerini emr etdi.
- 11 Ve ertesi gece Rabb onun yanında
durub, “Ey Paulos , cesur ol, zira
İerusalım’de benim hakkımda şehadet et-
diğin gibi, Roma’da daği öyle şehadet etme-
- 12 lisin,” dedi. Ve gündüz oldukda, Yehudi-
lerden bazısı ittifak ederek, “Paulos ’u
öldürmeyince bir şey yeyib içmeyeceğiz,”
deyü kendilerini lanet altına kodular.
- 13 Ve bu and ile ittifak edenler kırk kişiden
14 ziyade idi. Ve bunlar baş kahinlerin ve
ihtiyarların yanına gidib, “Paulos ’u öl-
dürmeyince hiç bir şey tatmayacağız,
deyü kendi kendimizi azim lanet altına
- 15 koduk; bu şimdi siz millet meclisi ile
beraber onun hakkında olan şeyleri ziyade
dikkatle teftiş etmek behanesiyle yarın
yanınıza aşığı getirsin, deyü bin başı-
ya haber veriniz; biz daği o yetişmezden
evvel onu öldürmeye hazır iz,” dediler.
- 16 Amma Paulos ’un kız karındaşının oğlu
bu hileyi işitmekle, varıb kaleye girerek
17 Paulos ’a haber verdi; Paulos daği yüz
başların birini yanına çağırıb, “Bu
genci bin başıya götür, zira ona bir
- 18 ifadesi vardır,” dedi. Ol daği onu alıb
bin başıya götürerek, mahbus Paulos
beni çağırıb bu gencin sana ifadesi ol-
duğu için, yanına getirmekliğimi reca
- 19 eyledi,” dedi. Bin başı daği onu elinden
tutub تنها bir mahale çekilib, “Bana
ifade edeceğin ne dir?” deyü süal eyledi.

20 O dağı, Yehudiler Paulos 'un hakkında
daha dikkatle bir Şey teftiş etmek behane-
siyle "Onu yarın millet meclisine endire-
sin," deyü sana reca etmeye ittifak etdi-
21 ler; amma sen onlara razı olmayasın;
zira bunlardan, onu öldürmeyince yeyib
içmemeye kendilerini lanet altına komuş
kırkdan ziyade adem onu pusuda bekle-
yorlar; ve Şimdi hazır bulunarak, senin
22 emrine müntazır dırlar," dedi. İmdi bin
başı ol gence, "bu Şeyleri bana beyan
etdiğini kimseye söyleme," deyü tenbih et-
dikden soğra, onu salı verdi.

23 Ve yüz başılardan iki kişi çağırıp,
"Gece saat üçde Kaisareia'ya gitmek
üzre, iki yüz piyade ve yetmiş atlı ve
24 iki yüz mızraklı hazırlayınız; ve Pau-
los'u bindirib selametle vali Filiks'e gö-
türmeleri için hayvanları dağı tedarik
25 ediniz," dedi. Ve Şöyle bir mektub yazdı.
26 Klavdios Lusias devletlu vali Filiks'e
27 selam eder. Bu adem Yehudiler tara-
findan tutulub öldürölmek üzre iken,
Romalı olduğunu öyrendiğimde, asker ile
28 yetişib onu kurtardım. Ve onun hakkında
etdikleri Őikāyetin sebebini añlamak mak-
sediyle onu onların millet meclisine en-
29 dirdiğimde, katle ya zincire müstahakk
bir cürmü olmayıb, ancak kendi Şe-
riatlarına müteallik meselelerden dolayı,
30 ondan Őikāyet olunduğunu añladım; ve
Yehudilerin bu ademe hile tertib edecek-

leri bana haber verilmekle, onu der akab
sana gönderdim, ve davacılara daği onun
aleyhinde olan nesneleri senin huzurunda
ifade etmelerini emr etdim; afiyetde o-
lunuz.

- 31 Ol vakıt askerler kendilere emr olun-
duğu vech üzre, Paulos 'u alıb gece-
leyin Antipatrida'ya götürdükdən soğra,
32 ertesi gün onun ile beraber gitmek i-
çün, atlıları bragıb, kaleye geri dön-
33 düler. Bunlar daği Kaisareia'ya yetişib,
mektubu valiye vererek Paulos 'u daği o-
34 nun huzuruna çıkardılar. Vali daği
(mektubu) okuyub hangı eyaletden ol-
duğunu süal etdi; ve Kilikia'dan oldu-
35 ğunu añlamayle, "Davacılarıñ daği gel-
dikde seni diñlerim," deyib Irodıs'in sera-
yında hıfz olunmasını emr etdi.

BAB 24.

- 1 Ve beş günden soğra kahin-i azam A-
nania, iğtiyarlar ve Tertillos (namında)
bir ehl-i kelam beraberince bulunarak
endi; ve bunlar Paulos 'un aleyhinde vali-
2 ye şikāyet etdiler. Ol daği çağrıldıkda,
Tertillos şikāyet etmeye başlayıb, "Ey
devletlü Filiks, biz senin vasıtanla çok
selamete nail olduğumuz halde, ve senin
tedbirinle bu milletin umuru tanzim o-
3 lunduğundan, her zeman ve her yerde
tekmil teşekkür ile (bunları) kabul e-

4 deriz. Lakin seni ziyade taciz etmemekli-
ğim için, reca ederim, bizi lutfen bir
5 az dinleyesin. Zira biz bu ademin fesad
çıkarcı, ve dünyada olan cümle Ye-
hudiler arasında ihtilala sebep, ve Nas-
raniler fırkasının bir reisi olduğunu
6 bulduk; ve hatda heykeli bile napak et-
meye çalışıldığında, onu tutduk ve kendi
şeriatımız mücibince muhakeme etmek
7 istedik ise de, bin başı Lusias yetişib,
8 azim cebr ile elimizden alarak, “Davacı-
larının senin tarafına gelmelerini emr et-
di; sen daği istintak etmekle onun aley-
hinde şikâyet etdiğimiz şeylerin cümlesine
9 vakıf ola bilirsin,” dedi; Yehudiler daği,
“Bu şeyler böyledir,” deyerek tasdik etdiler.
10 Paulos daği, valinin, şöyle deyü ken-
disine işaret eylesinin üzerine, cevab ve-
rerek dedi ki, “Çok seneden beru senin bu
milletin hakimi olduğunu bildiğimden, ba-
na müteallik şeylere teknil hoşnudluk
11 ile cevab veririm; çünkü ben ibadet et-
mek için İerusalım’e çikalıdan beru
on iki gündən ziyade olmadığımı vakıf o-
12 labilirsin. Ve beni ne heykelde, ne sina-
goglarda, ve ne de şehirde bir kimse ile mü-
bahese etmekde yahod halkı başıma top-
13 makda buldular. Ve şimdi benim aley-
himde şikâyet etdikleri şeyleri isbat etmeye
14 kadir değiller dir. Amma sana bunu ik-
rar ederim ki, bunların fırka dedikleri
tarik mucibince, Tevrat ile peygamber-

lerde yazılı olan şeylerin cümlesine iman ederek, babalarımın Allah'ına ibadet ederim; ve kendilerin daği müntazır oldukları müsillü, gerek salihlerin ve gerek fasıkların ölümlerden kıyam edeceklerini Allah'dan ümid ederim. Bunun için her vakıt Allah'ın ve insanın kıtında pak zamire malik olmaklığa cehd ederim. Ve hayli senelerden sonra, milletime sadaka ve (Allah'a) hediyeler arz etmek için geldim; ve bu sırada bazı Asialı Yehudiler beni heykelde kalabalık yahod velvele ile olmayıb, amma paklenmiş, buldular. Ve bunlar aleyhimde bir deyecekleri olsa idi, huzuruña gelib şikayet etmeli idiler. Yahod bu hazır bulunanlar, benim aralarında durub, "Ben bu gün sizin tarafınızdan ölümlerin kıyamından dolayı muhakeme olunuyorum deyü, nida etdiğim bu bir sedadan gayri, millet meclisi huzurunda iken, bende ne kabahat bulduklarını söylesinler. Ve Filiks [bu şeyleri işitdiğinde] bu tarik hakkında tekml malümatı olduğundan, "Bin başı Lusias endiği zaman davanızı tahkik ederim deyib, onları başka vakta brakdı. Ve Paulos'u muhafazası altına alıb ona müsaade vermekle, onun dostlarından kendine hizmet etmek yahod yanına gelmekden kimseyi men etmemesini yüz başıya tenbih etdi.

24 Ve birkaç gün sonra Filiks Yehudi

bulunan karısı Drusilli ile gelib,
Paulos 'u getirderek, onu Hristos'a olan
25 iman husunda diñledi. Ol daği salah
ve nefsi zabt etmek ve gelecek cezadan
bahs eder iken, Filiks ziyadesiyle korkub,
“Şimdilik git, vaktim olursa seni yine ça-
26 ğırırım,” deyü cevap verdi. Bununle
beraber Paulos 'un tarafından, [salı ve-
rilmesi için] kendine akçe verilir memu-
liyle onu çok defa getirdib onu ile
27 söyleşir idi. Lakin iki sene tamam olduk-
da, Filiks'in yerine Porkios Fistos nasb
olunub, Filiks, Yehudilerin hatrını hoş
etmek maksediyle, Paulos 'u mahbus brakdı.

BAB 25.

1 İmdi Fistos vilayete yetişib üç gün
soñra Kaisareia'dan İerusalım'e çıkdı;
2 ve kahin-i azam ile Yehudilerin müteber-
leri Paulos 'un aleyhinde şikāyet edib re-
3 ca ederek, İerusalım'e onun celbi i-
çün müsaade taleb eylediler; kendiler ise
onu yolda öldürmek için tuzak kura-
4 yorlar idi. Lakin Fistos cevap verib,
“Paulos Kaisareia'da muhafaza altında
olunub, kendisi daği yakınlarda ora-
5 ya gideceğini beyan ederek, “Aranızdan
müktedir olanlar benim ile beraber enib,
ol ademde bir kabahat var ise, onun aley-
6 hinde şikāyet etsinler,” dedi. Ve yanların-
da on günden ziyade eyelendikten soñra Kai-

sareia'ya endi; ve ertesi gün mahkemede oturub, Paulos'un getirilmesini emr eyledi. Ol dağı geldiğinde, İerusalım'den enen Yehudiler etrafında durub, Paulos'un aleyhinde isbatına kadir olmadıkları çok ve ağır Őikāyetler etdiler ise de, ol *dağı, ben ve Yehudilerin Şeriatına ve ne heykele ve ne de Kaisar'a karşı bir kabahatda bulundum," deyü cevap verdi;

9 lakin Fistos Yehudilerin hatrıñı hoş etmek maksediyle, Paulos'a cevap verib, "Sen İerusalım'e çıkıyb bu Şeyler için benim huzurumda orada muhakeme olmak ister mi sin?" dedi. Paulos dağı, "Ben Kaisar'ın mahkemesinde duruyorum, burada muhakeme olunmaklığım gerek dir; senin dağı pek eyi bildiğin gibi Yehudilere hiç bir haksızlık etmedim. Zira eğer haksızlık ve ölüme müstahakk bir Şey işlemiş isem, ölmekden kaçınmam; amma eğer bunların aleyhinde Őikāyet etdikleri Şeylerin aslı yok ise, hiç bir kimse beni onlara teslim edemez; Kaisar'a refi dava ederim," dedi. Ol zeman Fistos meclis ile

---

*(Bazısı) Paulos.

müzakere etdikden soñra Kaisar'a "Refi dava etdin, Kaisar'a gideceksin," deyü cevap verdi.

13 Ve birkaç gün geçdikden soñra, Fistos'u tebrik etmek için Agrippas padişah ile Verniki Kaisareia'ya yetiŐdiler.

14 Ve orada bir çok günler eylendiklerinde,
Fistos Paulos 'un maddesini padişaha ifa-
de edib dedi ki, Filiks'in mahbus brakdığı
15 bir adem var dır; bu ademin hakkında ben
İerusalım'de iken Yehudilerin baş kahin-
leri ile ihtiyarları ondan dolayı bana
şikāyet edib onun aleyhinde hükm taleb
16 etdiler. Ben daħi, müdda-i aleyh müddai-
ler ile yüz be yüz bulunub şikāyet-
leri için cevap vermeye müsaade olma-
yınca, bir kimseyi katle teslim etmek
Romalıların adeti değil dir,” deyü onlara
17 cevap verdim. Bunun üzerine onlar bu-
raya (benim ile) yetişdiklerinde, gecikmek-
sizin ertesi gün mahkemede oturub, ol a-
demin getirilmesini emr etdim. Ve onun
18 müddaileri huzura geldiklerinde, onun
hakkında benim zann etdiğim bir şikāyet
19 etmediler; fakat kendi diyanetlerine ve
Paulos 'un, “Diri dir,” dediği İsus namın-
da ölmüş bir kimseye dair onun aleyhinde
20 bazı meseleleri var idi. Ve ben bu dava-
nın faslı hususunda şübhede oldu-
ğumdan, kendisine, İerusalım'e gidib bu
şeylerden dolayı orada muhakeme olmak
21 ister mi sin?” dedim. Ve lakin Paulos Av-
gustos'un hükmüne brakılmak üzre, refi
dava etdiğinde, ben onu Kaiser'a gönderin-
22 ceyedek hıfz olunmasını emr etdim. Ve
Agrippas Fistos'a, “Ben kendim daħi bu
ademi diñlemeye arzu ediyorum,” dedikde,
“Yarın onu diñlersin,” dedi.

23 Ertesi gün Agrippas ile Verniki çok
daratle gelib, bin başılar ve şehrin en ki-
tab kimseleri ile beraber divanhaneye gir-
dikden soñra, Fistos'un emri üzerine Pau-
24 los getirildi. Ve Fistos dedi ki, "Ey pa-
dişah Agrippas, ve bizim ile hazır bu-
lunan cümle ademler, bunu görüyor-
sunuz, Yehudilerin bütün cumhuru
İerusalım'de ve burada yanıma gelib,
bunun hakkında, "Artık sağ kalması
caiz değıl dir," deyü çağırırlar idi;
25 lakin ben onun ölüme müstahakk bir şey
etmediğini añlayıb, kendisi dağı Augustos'a
refi dava etdiğıinden, onu göndermeye hükm
26 etdim. Amma onun hakkında efendimize
yazacak bir tahkik olunmuş şeyim ol-
madığından, onu sizin huzurunuza ve
bağusus, ey padişah Agrippas, senin
huzuruna getirdim, ta ki istintak olun-
27 dukdan soñra, bir yazacağıım ola. Zira
bir mahbus gönderib, aleyhinde olan şika-
yetleri dağı beyan etmemek bana namakul
görünür.

BAB 26.

1 Ve Agrippas Paulos 'a, "Kendin için
söylemeye sana izn var," dedikde, Paulos e-
lini uzadıb kendisi için cevap vererek,
2 "Ey padişah Agrippas, Yehudiler tara-
findan şikāyet olunduğum şeylerin cüm-
lesi hakkında, bu gün senin huzurunda

cevab verecek olduğundan kendimi mut-
3 lu sayarım. Bahusus ki Yehudilerin
cümle ayinleri ile meselelerine agāh sın;
bu sebebden beni sabr ile diñlemenizi re-
4 ca ederim. İbtidaden İerusalım'de mil-
letimin arasında gencliğimden beru nasıl
yaşadığımı Yehudilerin cümlesi bilir-
5 ler. Çünkü [şehadet etmek isterler ise]
dinimizin en dikkatlı fırkasına göre Farisi
6 yaşadığımı evvelden beru bilirler. Ve
ben şimdi Allah tarafından babalarımı-
za verilip on iki sıbtımızın dañi gece
gündüz devam üzre ibadet ederek nail
olmaya ümid etmekde oldukları vatın ü-
midi için muhakeme olunmak üzre du-
7 ruyorum; ben ol ümid için Yehudiler
tarafından şikāyet olunuyorum, ey pa-
8 dişah Agrippas. Allah'ın ölüleri dirilt-
mesi niçün indinizde inanılmaz şey sayı-
9 ılır? Vakıa ben kendim Nazaretli İsus'
un ismine muhalif pek çok şeyler etmek
10 bana vacib idiği zannında idim. Bunu
dañi İerusalım'de icra edib baş kahin-
lerden tavsiye alarak, mukaddeslerden ni-
çelerini mahbeslerde habs edib katl olun-
11 duklarında ben dañi rey verdim. Ve cüm-
le sinagoglarda çok defa onlara azab e-
dib, küfr etmeye icbar eder idi; ve a-
leyhlerine gayetle hiddetlenerek, ta ecnebi
12 şehrlere dañi teaddi eder idim. Ve bu sı-
rada baş kahinler tarafından (verilen)
tavsiye ve memuriyetle Damaskos'a dañi

13 gider iken, “Ey padişah, yolda öylen vakti
gökden benim ve yoldaşlarımın etrafında
güneşin ziyasından azim bir nur parla-
14 mış gördüm. Ve cümlemiz yere düşüb,
İbrani lisanında, “Ey Saul, Saul, ba-
na niçün teaddi ediyorsun? Sana ügen-
derelere karşı depmek güc dür,” deyü
15 bana deyen bir seda işitdim. Ben dahi, “Ya
rabb sen kim sin?” dediğimde, “Ben senin
16 teaddi etdiğin İsus im. Lakin kalk, a-
yak üzerine dur; zira gördüğün ve sana
görüneceğim şeylere seni memur ve şahid
17 tayin etmek için, sana görünüb, “Seni
bu kavmdan ve taifelerden kurtaraca-
18 ğım, ve bana iman etmeleriyle, günahla-
rın afvına ve mukaddesler arasında na-
sibe nail olmaları için, gözlerini açıb
karanlıktan nura, ve Şeytan’ın tesallü-
tünden Allah’a döndermek üzre seni şimdi
19 onlara gönderirim,” dedi. Bunun için, ey
padişah Agrippas, semavi ruyaya itaat-
20 sız olmadım; fakat tevbe edib Allah’a
dönerek tevbeyle layık ameller işlemeleri
için evvela Damaskos’un ve (soñra) İe-
rusalim’in ehalisine ve bütün Yehudis-
21 tan diyarına ve taifelere vaz etdim. Bu
sebeblerden Yehudiler beni heykelde tu-
22 tub öldürmeye çalışdılar. Nihayet Al-
lah’ın yardımına nail olarak bu günedek
baki im, ve küçüğe be büyüğe şahadet
ederek, peygamberlerin ve Moisi’nin vakı
23 olacağını haber etdikleri şeylerden, yani

Hristos'un elem çekeceği, ve ölülerden en evvel kıyam edib, kavma ve taifelere nur vaz edeceğinden mada hiç bir şey söylediğim yok dur," dedi.

24 Ve kendisi için bu şeyleri söyledi-
diğinde, Fistos yüksek sesle, "Ey Paulos ,
çıldırıyor sun; çok okumalık seni de-
25 liliğe düçar ediyor," dedi. Ol dağı, "Ey devletlu Fistos, çıldırmayorum, amma hakikat ve tam akl sözleri söyleyorum.
26 Zira padişah bu şeylere vakı olmay-
le, huzurunda cesurane söyleyorum,
çünkü bu şey bir köşede vakı olmadığın-
dan, kıyas ederim ki bu şeylerin hiç biri
27 bile ona gizli değildir. Ey padişah Agrippas, peygamberlere inanır mısın? İnan-
28 dığını bilirim," dedi. Ve Agrippas Paulos'a "Beni Hristian olmaya biraz kandırıyor sun," dedi. Paulos dağı, "Kaşki Allah vereydi, az ve çok, yalnız sen değil, illa bu gün beni diñleyenlerin cümlesi dağı, şu bendlerden mada heman benim olduğum gibi olayıdılar," dedi.

30 Ve [bunu söylediği gibi] padişah ile
vali ve Verniki ve onlar ile beraber otu-
31 ranlar kalkdılar. Ve bir tarafa çekil-
diklerinde biri biri ile, "Bu adem ölüme
ya bendlere müstahakk hiç bir şey işle-
32 meyor," deyü söyleşirler idi. Agrippas dağı Fistos'a, "Bu adem Kaisar'a refi dava etmemiş olsaydı, salı verile bilir idi," dedi.

BAB 27.

1 Ve deniz tarikiyle İtalia'ya gitmemizi
karar verildikde, Paulos'u ve sair bazı
mahbusları Augustos taburunun İu-
lios nam bir yüz başısına teslim etdi-
2 ler. Ve Asia taraflarından gitmek üzere,
Edremitli bir gemiye binib ve Selanik'den
olan Makedonialı Aristarhos bizim ile be-
3 raber olarak, açılıb, ertesi gün Si-
don'a yetişdik; ve İulios Paulos 'a insa-
niyetle muamele ederek, istirahat için
dostlarının yanına gitmesine ruhsat ver-
4 di. Ve oradan açılıb, rüzgâr karşı ol-
mayle, Kıbrıs'ın alt tarafından geçib,
5 Kilikia ve Pamfulia denizinin ortasından
geçerek, Likia'nın Mira (şehir) ine geldik.
6 Ve yüz başı orada İtalia'ya gidecek
Aleksandreialı bir gemi bulub, bizi ona
7 bindirdi. Ve bir çok günler ağır ağır
gidib güc ile Knidos'un yakınına yetiş-
diğimizde rüzgâr bizi brakmadığından Ki-
rid'in alt tarafından Salmoni'nin önünden
8 giderek, onu güc ile geçib, güzel li-
manlar denilen bir mahale geldik; bunu,
yakınında Lasaia nam bir şehir var idi.
9 Ve hayli zeman geçdikden sonra, oruc
vakti hala geçmiş olduğundan, artık de-
niz yolculuğu muhataralı olmayle,
10 Paulos onlara nasihat edib, "Ey ademler,
bu deniz yolculuğunun yalnız yü-
ke ve gemiye değil, belki kendi canlarımızı-

za dağı zahmetli ve çok zararlı olaca-
11 ęını görüyorum,“ dedi. Amma yüz başı
geminin reisi ile sahibine Paulos ’un sözle-
12 rinden ziyade itimat etdi. Ve ol liman kış-
lamak için münasib olmadığından, çok-
ları, Kirid’in kibleye ve gün doğu poyra-
zına bakan Foiniki limanına kışlamak i-
in yetişebiliriz, deyü oradan dağı a-
13 ılmaklığa rey verdiler. Ve bir yavaş
lodos esib, maksedlerine erdiler zannıyla,
kalkıb Kirid’in kıyısından geçiyorlar idi.
14 Amma bir azdan soğra ona karşı Evrok-
leidon denilen bir şedid rzgr zuhur
15 etmekle, gemi birden kapılıb, rzgra
karşı gidemediğinden, onu kendi haline bra-
16 ęıb sürükleniyor idik. Ve Klavdi nam
bir küçük adanın altına sığınarak,
sandalı gc ile zabt etmeye kadir olub
17 içeri aldıktan soğra, çareler kullana-
rak gemiyi altından kuşatdılar; ve sıya
düşmek korkusuyle yelkeni endirib öyle
18 sürüklenirler idi. Ve şiddetli furtunada
bulunduğumuzdan, ertesı gn yükü
19 denize atdılar. Ve nc günde ken-
di ellerimiz ile geminin takımlarını atdık.
20 Ve niçe günler güneş yağod yıldızlar
görünmeyib, şedid furtuna dağı üzerimi-
ze basmayle, artık kurtulmamızın mi-
21 di büsbütün kesildi. Ve çokdan beru
ac kalmış olmalarıyle Paulos ortala-
rında durub, “Ey ademler, gerçi benim
söylediğimi diğleyerek, Kirid’den aılmayıb

bu meşakkat ve zarardan azad olma-
22 gınız gerek idi. Amma şimdi size nasihat
veririm ki, rahat olunuz, zira sizden hiç
biri telef olmayıb, ancak gemi (telef) o-
23 lacak dır. Zira sahibim ve ibadet etdiğim
Allah'ın meleği bu gece yanımda du-
24 rub, "Ey Paulos , korkma, Kaisar'ın hu-
zurunda durmaklığın lazım dır; ve işte
Allah senin ile beraber gemide olanların
cümlesini sana bağışlamış dır," dedi.
25 Bunun için, "Ey ademler, rahat olu-
nuz zira heman bana söylenildiği vech
üzre vakı olacağına ben Allah'a itimad
26 ederim; ancak bir adaya düşmemiz la-
zım dır," dedi.
27 Ve on dördüncü gece oldukda, Ad-
riatiki denizinde sürüklenmekde iken, ge-
cenin yarısında gemiciler bir karaya
28 yaklaştıklarını zann etdiler. Ve iskandil
atıb yirmi kulac buldular; ve bir az
ileri varıb ve tekrar atıb on beş kulac
29 buldular. Ve kayalığa düşmek korku-
suyle, kıçdan dört lenger atıb gündüz
30 olmasını arzu etdiler. Ve gemiciler ge-
miden kaçmak maksediyle, başdan lengerler
atmak behanesiyle sandalı denize endirdik-
31 lerinde, Paulos yüz başıya ve askerle-
re, "Eğer bunlar gemide kalmazsa, siz
32 kurtulamazsınız," dedi. Ol zaman asker-
ler sandalın iplerini kesib, onu brakdı-
33 lar. Ve sabah olmak üzere iken Paulos
cümlesine taam etmelerini reca ederek,

“Bu gün on dört gündür, bekleyib hiç
34 bir şey yemeyerek, ac kaldınız; bu e-
cilden taam eylemenizi reca ederim, zira
bu sizin helasınız için dür; çünkü
birinizin başından bir kıl düşmeyecek dir,”
35 dedi. Ve böyle deyerek ekmek alıb hepsinin
önünde Allah’a şükr etdi, ve pareleyib
36 yemeye başladı. Ve cümlesi rahat olub,
37 keزالık taam etdiler. Ve biz gemide cüm-
38 leimiz iki yüz yetmiş altı kişi idik. Ve
taamdan koyduklarında, buğdayı denize
atarak, gemiyi hafifletdiler.
39 Ve gündüz oldukda ol yeri tanımayıb,
fakat kıyısı olan bir körfez görmeleri-
le, eğer mümkün olursa, gemiyi oraya
40 yürütmeyi mürad etdiler. Ve lengerleri
kesib denize brakdılar; ve dümenlerin bağ-
larını çözüb yelkeni rüzgâra kaldıra-
41 rak, kıyıya doğru gidiyorlar idi. Ve iki
tarafdan denizin kavuşduğu bir mahale
düşüb gemiyi oturdular; ve başı sap-
lanarak, kımıldanmaz kalıb kış ise dal-
42 gaların şiddetinden dağılıyor idi. Ve mah-
buslardan biri yüzüb kaçmaması i-
çün, askerler onları katl etmeye meşve-
43 ret etdiler ise de, yüz başı Paulos ’u
kurtarmak istemekle, onları bu niyetden
men edib, yüzmek bilenlerin evvela atılıb
44 karaya çıkmalarını, bakilere daği kimi
tahtalar, kimi de geminin bazı parçaları
üzerinde çıkmalarını emr etdi; ve böyle-
ce cümlesi salimen karaya çıkdılar.

BAB 28.

1 Ve salimen çıkdıklarında, ol adanın
2 ismi Meliti idiğini aıldılar. Ve Varva-
ros'lar bize çok mürüvvet gösterdiler,
şöyle ki yağın yağmur ve soğuk sebebin-
den ateş yakıp cümlemizi kabul etdi-
3 ler. Ve Paulos çok çalı devşirib ateş
üzerine koduğunda, sıcakdan bir engerek
4 çıkıp, onun eline yapışdı. Ve Varva-
roslar canavarı onun elinden sarkılmış
gördüklerinde, biri birine, "Bu adem el-
bette katil olmalı dır ki denizden kur-
tuldu ise de, adalet onu yaşamaya
5 brakmadı," derler idi. Ol daği canavarı
6 ateşe silki bir zarar görmedi. Onlar o-
nun şişeceğine ve yahod ansızın ölü
düşeceğine beklediler ise de, bir çok bek-
ledikten sonra, ona bir zarar olmadığını
gördüklerinde, zannlarından dönüb, "İlah
7 dır," dediler. Ve adanın böyüğü bulu-
nan Poplios nam kimesnenin ol civarlarda
çiftlikleri bulunmayle bizi kabul edib
8 üç gün mürüvvetle müsafir eyledi. Ve
vakı oldu ki Potlios'un Pederi hümma
ile kanlı ishala tutularak yatmakta i-
ken, Paulos yanına varıb, dua ederek,
ellerini onun üzerine koyub ona şifa
9 verdi. Ve bu vakıanın üzerine adada bu-
lunan sair hastalar daği gelib şifa bu-
10 lurlar idi. Onlar daği bize ziyadesiyle

ikram etdiler, ve gideceğimiz vakıt (bize)
iktiza olan şeyleri verdiler.

- 11 Ve üç ay sonra, ol adada kışlamış ve
nişanı Dioskuroslu olan Aleksandreialı
12 bir gemi açıldık. Ve Sirakusaya
13 yetişib, üç gün kaldık. Oradan daği
dolaşarak, Riyiona yetişib bir gün sonra
lodos esmekle, ikinci gün Potiolos'a gel-
14 dik. Ve orada bazı karındaşlar bulduk;
onlar daği yanlarında yedi gün kalmak-
lığımızı reca etdiler; ve böylece Roma'
15 ya geldik. Oradan daği karındaşlar ha-
berimizi aldıklarında, bizi karşılamak i-
çün ta Appios bazarına ve üç han-
lara dek çıktılar; ve Paulos onları gör-
düğünde, Allah'a şükr edib cesaret
kesb eyledi.
- 16 Ve Roma'ya geldiğimizde, yüz başı
mahbusları serdara teslim etdi; Paulos 'a
ise kendini bekleyen asker ile ayrıca sakin
17 olmaya ruhsat verildi. Ve vakı oldu ki
üç gün sonra, Paulos Yehudilerin mü-
teberlerini davet eyledi; ve onlar cem ol-
dukda, onlara, "Ey karındaşlar, ben kav-
ma yahod babalarımızın ayinlerine muha-
lif bir şey etmemiş olduğum halde, İe-
rusalim'den Romalıların ellerine mahbus
18 olarak teslim olundum. Bunlar daği be-
ni istintak edib, ben de ölüme müstahakk
hiç bir kabahat bulunmadığından salı
19 vermek istediler. Lakin Yehudiler muha-
lefet etdiklerinde, her ne kadar milletimin

aleyhinde şikāyet edecek bir şeyim yok idi
ise de, Kaisar'a refi dava etmeye mecbur
20 oldum. İmdi bu sebebden görüşüb söy-
leşmek meramıyla sizi davet etdim; zira
İsrail'in ümidi için bu zincir ile bağ-
21 lı im," dedi. Onlar dağı ona, "Biz senin hak-
kında ne Yehudistan'dan mektub aldık, ne
de karındaşlardan biri gelib, senin hakkın-
da bir kötü nesne haber vermiş ya söyle-
22 miş dir. Lakin ne efkārda olduđuñu sen-
den işitmek isteriz; zira her yerde bu
fırkaya muhalefet edildiği malümümüz
23 dür," dediler. Ve ona bir gün tain edib,
çok kimseler yanına konağına geldiler. Ve
sabahdan ağşama kadar Moisi'nin Tevratı
ile Peygamberlerden İsus'a müteallik
nesneler hakkında onları ilzam edib, Al-
lah'ın padişahlığına dair şehadet ederek
24 onu beyan eder idi. Ve söylenilen şeylere
25 bazıları inanıb bazıları inanmadılar. Ve
biri biri ile ittifak etmeyib dağılmak üz-
re iken, Paulos bir söz söyledi; yani Ruh
ül Kuds Isaia peygamberin vasıtasıyla
26 babalarımıza söyleyib, "Bu kavma git, ve
de ki, işitmekle işideceksiniz, amma añ-
lamayacaksınız, ve bakarak bakacak-
27 sınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu
kavmin kalbi katı olub, kulakları ile
ağırca işidirler, ve gözlerini dağı kapa-
dılar, olmaya ki gözleri ile görüb ve
kulakları ile işiderek, kalbleri ile añla-
yıp döneler, ben dağı onlara şifa vereyim,"

28 deyerek eyi buyurdu. İmdi size malüm
olsun ki, Allah'ın helası taifelere gön-
29 derildi; onlar daği diñleyecekler dir. Ve o
bu şeyleri söyledikten soñra, Yehudiler
biri biri ile çok mübahese ederek gitdiler.
30 Ve Paulos kira ile tutduğu evde te-
mam iki sene sakin olarak, yanına gelenle-
31 rin cümlesini kabul eder, ve Allah'ın
padişahlığını vaz ederek, Rabb İsus
Hristos'a müteallik nesnelere mali olmak-
sızın ve tekmil cesaretle talim eder idi.

PAULOS RESUL'UN ROMALILARA RESALESİ

BAB 1.

1 Paulos İsus Hristos'un kulu re-
2 sul olmak üzere davet, ve Allah'ın in-
3 ciline tahsis olunmuş olub, ol (incili)
ki cesed cihetiyle David neslinden olub,
kudsiyet ruhu cihetiyle ölülerden kı-
yam edib, kuvvetle İbn Ullah beyan o-
lunan kendi oğlu Rabb'ımız İsus Hris-
4 tos hakkında, Allah mukaddes kitablarda
peygamberleri vasıtasıyla mukaddema
5 vad eylemiş dir; aralarında İsus Hris-
tos'un davet olunanları bulunduğu-
6 muz, cümle milletler arasında ismi i-
çün imana itaat olunmak üzere, onun
7 tarafından inayet ve resalet aldık; siz

Allah'ın Romada bulunan cümle sevgülülerine ve mukaddes olmak üzere davet olunanlara pederimiz Allah ve Rabb İsus Hristos tarafından inayet ve selamet olsun.

- 8 Evvela cümleiniz için İsus Hristos'un vasıtasıyla Allah'ıma şükür ederim ki, imanınız bütün dünyaya yayılmış dır; zira Oğlunun incilinde
- 9 ruhun ile hizmet ettiğim Allah bana
- 10 şahid dir ki, Allah'ın iradetiyle akıbet tarafınıza gelmekliğim müesser ola deyü daima dualarımda niyaz edib, sizi feragat etmeyerek zikr ederim. Çünkü sizi görmeye arzum var, ta ki sabit olmanız için sizi ruhani bir bahşişe nail edeyim;
- 12 yani sizin ve benim olub biri birimizde bulunan imanle sizin ile beraber müteselli olayım. Lakin, "Ey karındaşlar, şimdiedek men olundum ise de, sair taifele- rin arasında olduğu gibi, sizi aranızda dahi bir mahsulüm olmak üzere, tarafınıza gelmeye çok defa mürad eylediğimi
- 14 bilmemenizi istemem. Ben Yunanilere ve Varvaroslara, alimlere ve cahillere borclu im. Kezalik elimden geldiği kadar size, yani Roma'da bulunanlara dahi incili
- 16 vaz etmek için hazır im. Çünkü [Hristos'un] incilinden dolayı utanmam, zira her iman getirene, evvela Yehudiye hem de Yunaniye helas için Allah'ın kuvveti
- 17 dir. Zira onun vasıtasıyla imandan olan

Allah'ın (izhar eylediği) salah iman için aşikâr olmuş dur; nitekim, “Salih iman ile yaşayacak dır,” deyü yazılmış dır.

18 Zira Allah'ın gazabı hakikatı hakksızlık ile saklayan ademlerin her fıskı ve hakksızlığı üzerine gökden aşikâr olur.

19 Zira Allah'ın hakkında bilinmesi mümkün olan şeyler onlarda malüm dür; çünkü

20 Allah onlara beyan eylemiş dir. Zira onun görünmez şeyleri, yani onun ebedi kudreti ve Allahlığı, dünyanın yaratılmasından beru yaratılmış şeyler ile añaşılıb aşikâre görünür, şöyleki onlar mazur olamazlar. Çünkü Allah'ı

21 bildikleri halde, Allah'a vacib olan izzeti ve şükrü etmeyib, ancak kendi efkârlarında batılığa düçar olarak

22 fehmsiz kalbleri karardı. “Alim iz” derler

23 iken ahmak oldular; ve zevaldan münezeh olan Allah'ın celalini zeval bulan insan ve kuşlar ve dört ayaklılar ve sürtünen hayvanat suretinin beñzeyişine

24 tebdil etdiler. Bunun için Allah daği onları kalblerinin şehvetleriyle cesedlerini aralarında rezil etmek için napakliğe

25 teslim eyledi; onlar ki Allah'ın hakikatını yalana tebdil ederek yaratılmış şeylere Yaradıcıdan ziyade hürmet ve ibadet etdiler; o ebeden mübarek dir.

26 Amin. Bu sebebden onları rezil habeslere teslim eyledi; zira onların dişehlilere daği tabii olan istimalı tabiata

27 muhalif olana tebdil etdiler. Kezalik er-
kekler daği dişehlinin tabii olan istimalını
terk ederek, kendi şehvetlerinde biri biri ile
kızışıb, erkek erkek ile fahşiyat işleye-
rek, neflerinde kendi zelaletlerini layık
28 olan cezaya nail oldular. Ve kendi bil-
gilerinde Allah'ın bulunmasını makbul
tutmadıklarından Allah daği layık ol-
mayan şeyleri işlemek üzre onları namak-
29 bul zihne teslim eyledi; şöyle ki onlar
her dürlü haksızlıktan, zina ve kötü-
lük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve
hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile
30 memlu olub, gammaz, gıybet edici, Al-
laha'a buğz edici, şöyücü, mağrur,
fodul, şerr icad edici, valideyne itaat-
31 sız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddet-
siz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz
32 olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin
ölüme müstahakk oldukları hakkında o-
lan Allah'ın hükmünü bildikleri halde,
bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle
edenlere daği riza verirler.

BAB 2.

1 İmdi, ey hüküm eden adem, her kim isen,
mazur olamazsın; çünkü gayriye hüküm
ettiğin şeyle kendi aleyhiñe hüküm etmiş o-
lursun; zira sen ki hüküm ediyorsun, he-
2 man ol şeyleri işlersin. Amma bu misil-
lü şeyleri işleyenlerin aleyhine Allah'ın

3 hükmü hakikat üzere idiğini biliriz. Ey
bu misillü şeyleri işleyenler aleyhinde
hükm edib de heman o şeyleri işleyen adem,
zann eder mi sin ki sen Allah'ın hükmün-
4 den kurtulacaksın? Ve yahod Allah'ın
lutfu seni tevbeye getirdiğini bilmeyerek
onun azim lutf ve sabr ve tehammülü-
5 nü tahkir mi edersin? Ve lakin senin inadin
ve tevbe etmez kalbin ile gazabın ve Al-
lah'ın adaletli hükmü zuhurunun gü-
6 nü için kendiñe gazab cem edersin; zira
o her kese amellerine göre eda edecek,
7 yani eyi amellerde sabr u devam ile
mecd u izzet ve ölümsüzlük taleb e-
8 denlere ebedi hayat (verecek) amma niza
edib hakikata itaat etmeyerek, haksızlığa
müti olanlara hışm u gazab olacak dır;
9 şerr işleyen her bir ademe, evvela Yehu-
diye hemde Yunaniye sıklet ve sıkıntı,
10 amma hayr işleyen her kimseye, evvela Ye-
hudiye hem de Yunaniye mecd u izzet ve
11 selamet olacak dır; çünkü Allah'ın in-
12 dinde hatra bakmak yok dur. Zira bila
şeriat günah işleyenler bila şeriat dañi
helak olacaklar, ve şeriat altında gü-
13 nah işleyenler, Allah'ın İsus Hristos
vasıtasıyla incilime göre ademlerin sırr-
larına hükm edeceği günde, şeriat vası-
14 tasıyla hükm olunacaklar dır. Zira şe-
riyatı işidenler Allah'ın indinde salih de-
ğiller, ancak şeriatı icra edenler tebrir
15 olunacaklar dır. Çünkü şeriatı ol-

mayan taifeler tabiatle şeriat mücibince
amel etdikleri takdirde, onların şeriatı
olmamayla, kendileri kendilerine şeriat ola-
16 rak, zamirlerinin şehadeti ve efkârlarının
gâh tazir etmesiyle, gâh özür dilemesiyle
şeriatın eserini kendi kalblerinde yazılmış
gösterirler.

17 İşte sen Yehudi tesmiye olunub, şe-
riata dayanarak, Allah ile iftihar eder-
18 sin; ve şeraitle talim olunduğundan i-
radetini daği bilib farklı şeyleri ayırd
19 edersin; ve, körlerin kılağuzu, ve karan-
20 lıkda olanların nuru, cahillerin mual-
limi ve çocukların hocası ben im, ve
şeriatda olan ilm ve hakikatın sureti
21 bende dir, itikatındasın, imdi, ey gayriye
talim eden, kendiñe talim etmez misin? Ey
hırsızlık etmemeyi vaz eden, hırsızlık e-
22 der misin? Ey, zina etme deyen, kendin zi-
na eder misin? Ey putlardan nefret eden,
mukaddes şeylere hürmetsizlik eder mi
23 sin? Sen şeriat ile iftihar eden, şeriatı
24 bozmayla Allah'ı tahkir mi eder sin? Zira
yazılmış olduğu üzre, sizin sebebiniz-
den taifelerin arasında Allah'ın ismine
küfr olunur.

25 İmdi eğer şeriatı göre amel edersen,
sünnet faide eder; amma eğer şeriatı bo-
zarsan, sünnetiñ sünnetsizlik olmuş o-
26 lur. İmdi eğer sünnet olmayan adem şe-
riatın ahkamını hıfz ederse, onun sün-
netsizliği sünnet sayılmaz mı? Ve tabii
27

olan sünnetsizlik şeriatı icra etdiği takdirde, kitab ve sünnetiñ var iken şeriatı
28 bozarsan, seni hüküm etmez mi? Zira zahiren (Yehudi) olan, Yehudi değil dir; ve zahiren cesedde olan (sünnet), sünnet değil dir; ancak Yehudi derunden olan
29 dir; ve sünnet dañi resmen olmayıp ruh ile olan kalb sünneti dir, ve onun medhi insandan değil, ancak Allah'dan dır.

BAB 3.

1 İmdi Yehudinin fazileti nedir? Yağod
2 sünnetin faidesi ne dir? Her vechle çok dur; hususa ki Allah'ın kelimaları onlara emanet olundu. Zira eğer bazıları
3 iman etmediler ise, ne olur? Onların iman etmemeleri Allah'ın sadakatını ibtal mı
4 edecek dir? Haşa; lakin Allah hakk olub, her adem yalancı olsun, nitekim, sözleriñde adil, ve muhakemeñde galib olasın, deyü yazılmış dır. Ve lakin eğer
5 bizim haksızlığımız Allah'ın adaletini izhar ederse, ne deyelim? Ceza veren Allah haksız mı dır? [insanca söyleyorum;] Haşa; böyle olsa Allah dünyaya nasıl hüküm edecek dir? Zira eğer
6 Allah'ın hakikatı benim yalanım vasıtasıyla kendi izzeti için arttı ise, artık ben niçün günahkâr gibi hüküm oluyorum? Ve, şerr işleyelim ki hayr
7 gele, niçün demeyelim? Nice ki böyle de-

miş iz, deyü bazıları tarafından zemm olunuyoruz; bunların hükmü hakk dır.

9 İmdi ne (deyelim)? Faziletimiz var mı?
Asla yok dur; zira hem Yehudileri hem de Yunanileri, cümlesi günah altında dır, deyü yokarıda kabahatlı çıkardık;

10 nitekim, bir salih yok, bir bile yok dur;
11 fehm eden yok, Allah'ı arayan yok dur;
12 cümlesi sapıb birlikde fasid oldular;
eyilik işleyen yok dur, bir kişi bile yok

13 dur. Boğazları açık mezar dır; dilleri ile hile edib dudakları altında sağır

14 yılanlar zehri var dır; ağızları lanet
15 ve acılık ile dolu dur; ayakları kan
16 dökmeye acele eder; tariklerinde ıharabiyet
17 ve meşakkat bulunub, selamet yolunu
18 bilmediler; gözleri önünde Allah korkusu yok dur, deyü yazılmış dır.

19 Lakin biliriz ki şeriat her buyurduğunu şeriat altında bulunanlara buyurur, ta ki her ağız kapanıb cümle alem

20 Allah'ın huzurunda suçlu ola. Zira onun huzurunda şeriatın amelleri vasıtasıyla hiç bir insan tebrir olunmaz; çünkü şeriat vasıtasıyla günahı bilmek olur.

21 Lakin şimdi şeriatdan ve paygamberlerden şehadet olunarak, Allah'ın tebriri, yani İsus Hristos'a olan iman vasıtasıyla Allah'ın tebriri iman edenlerin cümlesi için ve cümlesi üzerine bila şeriat izhar olundu; çünkü fark

23 yok dur. Zira cümlesi günah işle-
yib, Allah'ın izzetinden mahrum kalma-
24 larıyla, Hristos İsus'da olan fidiyenin
vasıtasıyla onun lutfundan caba teb-
25 rir olunurlar; ki Allah'ın tehammülü
vaktında evvelden işlenilmiş günahlardan
vaz geçmesiyle kendi adaletini beyan etmek
26 için, yani şimdiki zamanda kendi adaleti-
ni beyan etmek için, Allah onu kanına
olan imanın vasıtasıyla kefarete deyi iz-
har eyledi, ta ki kendisi adil olub İ-
27 sus'a iman getireni tebrir ede. İmdi ifti-
har nerede dir? İbtal olundu; hangi no-
mos vasıtasıyla ameller nomosu vasıta-
sıyla mi? Hayr, ancak iman nomosu va-
28 sıtasıyla. İmdi karar kılarız ki adem
şeriat amelleri olmaksızın iman vasıta-
29 sıyle tebrir olunur. Ve yağod Allah
yalınız Yehudilerin (Allah'ın) mı? Ve
taifelerin daği mi dir? Beli, kezalik
30 taifelerin dir. Çünkü sünneti iman ile, ve
sünnetsizliği iman vasıtasıyla tebrir eden
31 Allah bir dir. İmdi iman vasıtasıyla
şeriatı ibtal eder mi iz? Haşa; ancak şe-
riatı sabit kılarız.

BAB 4.

1 İmdi Pederimiz Avraam cesed ciheti-
2 le ne buldu? deyelim. Zira eğer Avraam
ameller ile tebrir olundu ise, öyünmesi
3 olur; lakin Allah'ın indinde değil dir. Zi-

ra kitab ne buyurur? Ve Avraam Allah'a iman etdi. Ve ona salah sayıldı. Amma işleyene ücret inayet tarikiyle değil, ancak borç tarikiyle sayılır.

4

5 Lakin işlemeyib fakat fasığı tebrir edene iman getirenin imanı kendisine salah sayılır. Nitekim David daği, Allah'ın amelsiz salih saydığı ademin mübarekliğini

6

7 zikr ederek, "Ne mübarek dir şol ademler ki isyanları afv olunmuş ve günahları

8 örtülmüşdür! Ne mübarek dir şol adem ki Rabb ona günah saymaz!" dedi. İmdi bu mübareklik sünnet üzerine mi? Ve yahod kezalik sünnetsizlik üzerine mi olur? Zira Avraam'a iman salah sayıldı," deriz. Öyle ise ne vechle sayıldı?

10

sünnetli iken mi? Ve yahod sünnetsiz olduğu halde mi? Sünnetli iken değil, fakat sünnetsiz olduğu halde (sayıldı);

11

ve sünnetsiz olduğu halde olan imanın salahı mühri olmak üzere sünnet nisânını aldı; ta ki onlara kezalik salah sayılmak üzere sünnetsiz olub da iman edenlerin cümlesinin Pederi ola; ve yalnız sünnetli olanlara değil ancak Pedirimiz Avraam'ın sünnetsiz olduğu halde olan imanının izlerinde yürüyenlere daği sünnet babası ola. Zira Avraam'a yahod zürriyetine dünyanın varisi olmaklık vadi şeriat vasıtasıyla değil, ancak iman salahı vasıtasıyla verildi. Zira eğer şeriatdan olanlar varisler ise, iman faide-

14

15 siz ve vad ibtal olmuş olur. Zira şe-
riyat gazab getirir, çünkü şeriat bulun-
16 madığı yerde asılık daği yok dur. Bu-
nun için lutf ile olmak üzere imandan
dır, ta ki vad bütün zürriyete, yalnız
şeriatdan olanlara değil, ancak Avraam-
ın imanından olanlara daği sabit ola;
17 ve, seni çok taifelere Peder tayin eyledim,
dayü yazılmış olduğu üzere, o kendinin
iman getirdiği, yani ölüleri dirilden ve
mevcud olmayan şeyleri mevcud gibi
çağıran Allah'ın huzurunda, cümle-
18 mizin Pederi dir; ol daği, “Senin zürriyetin
böyle olacak dır,” deyü buyurulan
kelama göre çok milletlerin Pederi ola-
cağına ümidden dışarı ümid ile iman ey-
19 ledi. Ve imanda zaiflenmeyib, yüz ya-
şında iken kendi cesedinin artık ö-
lü gibi bulunduğuna, Sarranın daği
rahminin ölü gibi olduğuna dikkat etmedi;
20 ve itikadsızlıkla Allah'ın vadında şüb-
he etmeyib, hususa Allah'a hamd ederek,
21 imanda kuvvetlenib, vad etdiğinin icra-
22 sına daği kadir idiğini sahihen bildi. Bu
sebebden ona salah sayıldı.
23 Ve ona sayıldığı yalnız onun için
24 yazılmadı, lakin bizim için daği, yani
Rabb'ımız İsus'u ölülerden dirildene
25 iman edenler için sayılacak dır. Ol
daği suçlarımız için ele verilip, bizim
tebririmiz için dirildi.

BAB 5.

1 İmdi biz iman ile tebrir olunmuş ol-
mayle, Rabb'ımız İsus Hristos'un va-
sıtasıyle Allah'ın indinde selmete malik
2 iz. Onun vasıtasıyle dağı iman ile bu
sabit olduğumuz inayete yaklaşmaya
nail olub, Allah'ın celalinin ümidiyle
3 iftiğar ederiz. Ve yalnız bu değil, an-
cak meşakatlarda dağı iftiğar ederiz,
4 zira biliriz ki meşakattan sabr, ve
sabrden tecrube, ve tecrübeden dağı
5 ümid hasıl olur. Ümid ise utandırmaz;
zira bize verilen Ruh ül Kudsun vası-
tasıyla Allah'ın muhabbeti kalblerimize
6 dökülmüşdür. Çünkü biz daha zaif
halde iken, Hristos vaktında fasıklar i-
7 çün canını feda etdi. Zira salih kimse
içün canını feda eden nadir bulunur;
lakin eyi bir adem için belki bir kimse
8 canını feda etmeye cesaret eder. Amma
biz daha günahkârlar iken Hristos'un bi-
zim için canını feda etmesiyle, Allah
bize olan kendi muhabbetini izhar eder.
9 İmdi onun kanıyla şimdi tebrir olundu-
ğumuz takdirde, ne kadar ziyade onun
vasıtasıyle gazabdan ħelas bulacağız.
10 Zira eğer düşmen iken Oğlunun ölümü
vasıtasıyle Allah ile sulh olduk ise,
sulh oldukdan soñra ne kadar ziyade o-
nun hayatıyla ħelas bulacağız. Ve
11 yalnız bu değil, fakat sizmdi sulhu-

muz sebebi olan Rabb'ımız İsus Hristos'un vasıtasıyla Allah ile iftihar ederiz.

- 12 İmdi nice ki bir ademin vasıtasıyla
dünyaya günah, ve günahın vasıtasıyla
ölüm girdi ise, bu vechle daği cümlesi
günah işlediklerinden, ölüm hep ademlere
13 geçdi. Zira şeriatadek dünyada günah
var idi, fakat şeriat yok iken günah sa-
14 yılmaz; ve lakin ol gelecek zatın nü-
munesi olan Adamın asılığına beñzer
günah işlemeyenlerin üzerine daği Adam'
dan Moisi'ye varıncayadek ölüm salta-
15 nat etdi. Lakin suç nasıl ise, bahşış
böyle değıl dir; zira eğer birinin suçuyle
niçeler öldükler ise, daha ziyade Allah'
ın inayeti ve bir ademin, yani İsus
Hristos'un inayetiyle olan bahşış çoklar
16 üzerine artdı. Ve bahşış günah eden bir
ademin sebebiyle olan (vakıaya) beñzer de-
yil dir; zira hükm bir (suç) dan mahkü-
miyet için oldu, amma bahşış çok suç-
17 lardan tebrir için oldu. Zira eğer biri-
nin suçundan naşi ölüm birinin sebebiyle
saltanat etdi ise, ne kadar ziyade inayet
ve salah bahşışinin ganimetini alanlar bi-
rinin, yani İsus Hristos'un vasıtasıyla
18 hayatda saltanat edecekler dir. İmdi bu
takdirde birinin suçu sebebiyle (hükm)
cümle ademler aleyhine nasıl hükm o-
lundu ise, böylece birinin salahı vası-
tasıyla daği (bahşış) cümle ademlere ha-

19 yat tebriiri oldu. Zira bir ademin itaat-
sızlığı sebebiyle oklar gnahkr ol-
duğu gibi, birinin itaatı ile dağı oklar
20 salih olacaklar dır. Ve suçun oğal-
ması içün şeriat araya girdi; lakin g-
nahın çoğaldığı yerde inayet ziyadesiyle
21 oğaldı; ta ki günah ölüm ile saltanat
etdiği misillü, inayet dağı, Rabb'ımız İ-
sus Hristos vasıta olarak, salah ile e-
bedi hayat içün saltanat ede.

BAB 6.

1 İmdi ne deyelim? İneyetin çoğalması i-
2 n gnahda devam edelim mi? Haşa;
bir günaha nisbetle ölmüş bulunduğu-
muz halde, artık onda nasıl yaşaya bi-
3 lirez? Bizden Hristos İsus'a vaptis o-
lunanların, onun ölümüne vaptis olun-
4 duklarını bilmez mi siziz? İmdi lme
olan vaptisin vasıtasıyla onun ile bera-
ber defn olunduk, ta ki Hristos Pederin
celaliyle ölülerden dirildiği gibi, keزالik
biz dağı hayat-ı cededede yürüyelim.
5 Zira eğer ölümün beņzeyiřinde kendisi
ile bir vücud oldu ise, kıyameti (ben-
6 zeyişinde) dağı olacağız; zira artık g-
naha kulluk etmemek üzre, günah ce-
sedi ibtal olunması içün bizim eski a-
demimiz onun ile beraber staurosa çıka-
7 rıldığını biliriz. Çünki (günaha) lmş
olan adem günahdan tebriye olunmuş o-

8 lur. Ve eğer Hristos ile beraber olduk
ise, onun ile beraber yaşayacağımıza
9 daği inanırız. Çünkü Hristos ölülerden
dirildikten sonra, tekrar ölmeyeceğini, ve
artık ölüm ona musallat olmayacağını
10 biliriz. Zira bunun ölmesi bir kerre gü-
nah için ölmek olub yaşaması daği
11 Allah için yaşamak dır. Kezalik siz
daği kendilerinizi günaha ölü, amma Rab-
bımız Hristos İsus'da Allah'a diri
12 sayınız. İmdi fani cesedlerinizde şeh-
vetlerinize ona itaat etmeniz için günah
13 saltanat etmesin. Azalarınızı daği hakk-
sızlığın aletleri olarak günaha teslim
etmeyiniz; amma kendilerinizi ölülerden ha-
yat bulanlar gibi Allah'a ve azaları-
nızı salah aletleri olarak Allah'a tes-
14 lim ediniz. Zira şeriat altında olmayıb
inayet altında bulunduğunuzdan, gü-
nah üzerimize musallat olmayacak dır.
15 İmdi ne (deyelim)? Şeriat altında olma-
yıb inayet altında bulunduğumuz i-
16 çün günah işleyelim mi? Haşa. Bilmez
mi siniz ki kendinizi itaat için her kime
kul olmak üzere teslim ederseniz, itaat
etdiğiniz kimseye, ya ölüm sebebi olan
günaha, ve yahod salah sebebi olan i-
17 taata kul sunuz? Amma Allah'a şükr
olsun ki günahın kulları idiniz ise de,
size teslim olunan talimin suretine kalb-
18 den itaat eylediniz; ve günahdan azad ol-
19 dukdan sonra, salaha kul oldunuz. Te-

ninizin zaifliği sebebinden insanca söyle-
yorum; zira azalarınızı isyan için
napaklık ve isyana kul olmak üzere tes-
lim etmiş olduğunuz vechle, şimdi dağı
azalarını mukaddeslik için salaha
20 kul olmak üzere teslim ediniz. Zira gü-
nahın kulları bulunduğunuz zaman
21 salahdan azad idiniz. Amma şimdi utan-
dığınız nesnelerden ol zaman ne semere gör-
dünüz? Zira onların neticesi ölüm dür.
22 Lakin şimdi günahdan azad olub, Allah'a
kul olduğunuz halde, semeriniz var,
yani mukaddeslik, ve neticesi dağı ebedi
23 hayat dır. Zira günahın (verdiği) ücret
ölüm dür; amma Allah'ın bahşışı Rab-
b'ımız İsus Hristos vasıtasıyla ebedi
hayat dır.

BAB 7.

1 Ey karındaşlar, ademe ömrü oldukca
şeriat hükümet etdiğini bilmez mi siniz?
2 [şeriatı bilenlere söyleyorum;] Zira ko-
cası olan karı kocası hayatda iken şe-
riat mücibince ona bağlı dır; amma e-
yer kocası ölürse, kocası hakkında o-
3 lan şeriatdan azad olur. İmdi kocası
sağ oldukca, başka bir kocaya varır-
sa, ona zinakār denilir; amma kocası ö-
lürse ol şeriatdan azad olub hatda
başka bir kocaya varırsa bile zinakār
4 olmaz. Böylece ey karındaşlarım, siz

- dağı, Allah'a semere getirmemiz için bir
gayriye, yani ölülerden kıyam edene var-
mak üzere, Hristos'un cesedi vasıtasıyla
5 şeriata ölmüş oldunuz. Zira biz cis-
mani iken, şeriat vasıtasıyla vukua gelen
günahların havasleri ölüme semere getir-
mek üzere azalarımızda amel eder idi.
- 6 Şimdi ise bizi zabt edene ölmekle şeriat-
dan azad olduk, ta ki yazı eskiliğinde
değil, ancak ruh yeniliğinde hizmet edelim.
- 7 İmdi ne deyelim? Şeriat günah mıdır?
Haşa; ve lakin şeriat vasıta olmasa idi,
günahı bilmez idi, zira eğer şeriat, ta-
ma etmeyesin, demiş olmasa idi, tamamı bil-
8 mez idim. Amma günah emrin vasıtasıyla
fursat bulub bende her nev tama hu-
sule getirdi; zira şeriat yok iken, günah
9 ölüdür. Ben ise bir vakıt şeriatsız di-
ri idim; ve lakin emr geldikde günah diril-
10 di, ben dağı öldüm; ve ol hayat sebebi
olan emr bana ölüm sebebi bulundu.
- 11 Zira günah emrin vasıtasıyla fursat
bulub beni aldadarak, onun vasıtasıyla
12 beni öldürdü. İmdi şeriat mukaddes ve
emr mukaddes ve hakk eyi dir.
- 13 Öyle ise eyi olan nesne bana ölüm se-
bebi mi oldu? Haşa; ancak (ölüm sebebi
olan) günah dır; ta ki ol eyi nesnenin va-
sıtasıyla bana ölüm husule getirmekle,
günah idiğı aşikâr ola, söyle ki günah
emrin vasıtasıyla hadden ziyade kötü ola.
- 14 Zira şeriatın ruhani olduğunu biliriz,

fakat ben günah altında satılmış cis-
15 mani im. Zira işlediğimi tanımam, çünkü
istediğimi işlemeyorum, amma buğz etdi-
16 ğim nesneyi işleyorum. Lakin eğer isteme-
diğimi işleyorsam, şeriatın eyi idiğini tas-
17 dik ediyorum. İmdi onu işleyen artık ben
değil im, amma derunimde sakın olan gü-
18 nah dır. Zira bende yani benimde eyi şey
sakın olmadığını bilirim; zira istemek ben-
de hazır ise de, eyi şey icra etmekliği
19 bulmayorum. Zira istediğim eyiliği işle-
meyib, istemediğim kötülüğü icra edi-
20 yorum. Ve eğer ben istemediğim şeyi işle-
yorsam, artık onu icra eden ben değil
im, ancak bende sakın olan günah dır.
21 İmdi ben kendimde bu kanunu buluyoro-
rum, yani eyilik etmeyi ister iken kötü-
22 lük bende hazır dır. Zira içerideki ademe
göre Allah'ın şeriatından hazz ederim;
23 amma azalarımında bulunub aklımın ka-
nunu ile cenkleşerek, beni azalarımında
olan günahın kanununa esir eden bir gay-
24 ri kanun görüyorum. Ben ne biçare a-
dem im! Bu ölümün cesedinden beni kim
25 helas edecek dir? Rabb'ımız İsus Hris-
tos'un vasıtasıyla Allah'a şükr ederim;
velhasıl ben kendim akl ile Allah'ın şe-
riyatına, ve fakat ten ile günahın kanu-
nuna kulluk ediyorum.

BAB 8.

1 İmdi Hristos İsus'da olub tence
değil, [ancak ruhca] yürüyenler aley-
2 hinde şimdi hiç bir hükm yok dur. Çün-
ki Hristos İsus'da olan hayat ruhu-
nun kanunu beni günah ve ölüm kanu-
3 nundan azad eyledi. Zira şeriat ten sebe-
biyle aciz olduğu halde icra edemediğini
Allah kendi Oğlunu günahlı ten beñ-
zeyişinde ve günah için gönderib, günah
aleyhinde tende hükm ederek (icra eyledi);
4 ta ki şeriatın ahkamı bizde, yani tence
değil, ancak ruhca yürüyenlerde itmam
5 oluna. Zira cismani olanlar cismani
şeyleri ve ruhani olanlar ruhani şeyleri
6 düşünürler. Zira cismani efkâr ölüm
dür, amma ruhani efkâr hayat ve sela-
7 met dir. Çünkü cismani efkâr Allah'a
adavet dir, zira Allah'ın şeriatına itaat
8 etmez, ve hem de edemez. İmdi cismani o-
9 lanlar Allah'a makbul olamaz; lakin siz,
Allah'ın ruhu sizde sakın olduğu tak-
dirde, cismani olmayıb ancak ruhani
siniz; ve eğer bir kimsede Hristos'un Ru-
10 hu yok ise, ol kimse onun değil dir. Ve
eğer Hristos sizde ise, gerçi cesed gü-
nah sebebinden ölü dür, amma ruh salah
11 sebebinden hayat dır. Ve eğer İsus'u
ölülerden dirildenin Ruhu sizde sakın ise,
Hristos'u ölülerden dirilden sizde sakın
olan kendi Ruhu vasıtasıyla sizin fani
cesedlerinizi daği dirildecik dir.
12 İmdi, ey karındaşlar, bu suretde ten-

ce yaşamak için tene borclu değil iz.
13 Zira eğer tence yaşar iseniz, ölecek siniz;
amma eğer Ruh ile cismani amelleri öl-
14 dürürseniz, yaşayacaksınız. Zira Al-
lah'ın Ruhu kimselere kılağuzluk ederse,
15 Allah'ın oğulları onlar dır. Zira siz
tekrar korku sebebi olan esirlik ruhu-
nu almadınız, ancak oğulluk ruhunu
aldınız, ki onun ile "Avva, Peder" deyü
16 nida ederiz. Ol ruh kendisi bizim Allah'
ın evladları olduğumuza ruhumuz
17 ile beraber şahadet eder. Ve eğer evlad
isek, kezalik varisler iz, Allah'ın varis-
leri ve Hristos'un miras şerikleri iz, ta
ki onun ile beraber elem çektiğimiz su-
retde, beraber daği celale nail olalım.
18 Zira hesap ederim ki şimdi ki zamanın e-
lemleri bizim için aşikâr olacak ce-
19 lale kıyasen bir şey değil dir. Çünkü
mahluk azim hasretle Allah'ın oğulla-
20 rının aşikâr olmasını bekler. Zira maħ-
luk kendi iradetiyle değil, ancak kendisini
tabi etdirenin sebebinde batılığa tabi
21 oldu. Bu ümid ile ki maħluk daği biz
zat fesadın kulluğundan kurtulub
Allah'ın evladlarının celil azadlığına
22 nail ola. Çünkü bütün maħluk şimdi-
yedek birlikde ah ile ağrı çektiğini biliriz.
23 Ve yalnız bu değil, ancak biz Ruhun
ilk meyvesine malik olanlar bile oğulluk,
yani cesedimizin helasını bekleyerek, ken-
24 dimiz daği derunimizde ah çekeriz. Zira

ümid ile helas bulduk; lakin görünen
ümid ümid değil dir, zira bir kimse gör-
düğü şeye daha ne için ümid eder?
25 Lakin eğer görmediğimiz şeye ümid edersek,
26 sabr ile bekleriz. Ve kezalik Ruh daği
zaifliklerimize yardım eder; zira vacib
olduğu gibi nasıl dua edeceğimizi bil-
meyoruz; amma Ruh kendisi kelam ile
beyan olunmaz ahlerde bizim için şe-
27 faat eder. Ve kalbleri teftiş eden daği
mukaddesler için Allah'ın (iradetine)
göre şefaet etdiğinden, Ruhun müradı ne
idiğini bilir.
28 Ve takdiri üzere davet olunub, "Allah'
ı sevenlerin hayrına cümle şeylerin be-
29 raber işlediğini biliriz. Zira ezelden bil-
diği kimseleri kendi Oğlunun suretine
beñzer olmaya takdir eyledi, ta ki çok ka-
30 rındaşlar arasında o ilk olan. Ve takdir
etdiği kimseleri davet eyledi; ve davet et-
diği kimseleri tebrir eyledi; ve daği tebrir
31 etdiği kimseleri izzetledi. İmdi bu şeye-
re ne deyelim? Allah bizim ile olduğu
32 takdirde bize karşı kim olabilir? Kendi
Oğlunu esirgemeyib onu bizim cümle-
miz için teslim eyleyen onun ile beraber
her şeyi daği bize nasıl ihsan etmeyecek
33 dir? Allah'ın seçilmişleri aleyhine kim
şikâyet edecek dir? Tebrir eden Allah
34 dır; aleyhlerinde hüküm eden kim dir? Ve-
fat edib, bahusus kıyam eden, ve Al-
lah'ın sağında olub, bizim için şefaet

35 eden dağı Hristos dur. Bizi Hristos'un
muhabbetinden kim ayıracak dır? Elem
mi? Sıkıntı mı? Teaddi mi? Açlık mı?
36 Çıplaklık mı? Muğatara mı? Kılıc mı?
nitekim, senin için her gün katl olu-
nunuz; boğazlanacak koyunlar hisa-
37 bında iz," deyü yazılmış dır. Amma
bunların cümlesinde bizi sevenin vası-
38 tasıyla bil külliye galib oluruz. Zira
sahih bilirim ki ne ölüm, ne ömr ne me-
lekler, ne hükümetler, ne kuvvetler, ne
39 hazır, ne gelecek şeyler, ne yükseklik,
ne derinlik, ne gayri bir mağluk Rabb'ımız
Hristos İsus'da olan Allah'ın muhab-
betinde bizi ayırmaya kadir olmaya-
cak dır.

BAB 9.

1 Hristos'da hakikat söylerim, yalan söy-
lemem, [bana zamirim dağı Ruh ül Kuds
2 ile şahid dir,] ki azim kasavetim ve kal-
3 bimde daimi derdim var dır. Zira karındaş-
larım, yani ten cihetiyle akrabamın ye-
rine ben kendim Hristos'dan mahrum ola-
4 yım, deyü arzu eder idi; onlar İs-
raili olub, oğulluk ve celal ve ahd-
ler ve şeriat vermesi ve ibadet ve vadler
5 onların dır; babalar dağı onların olub,
Hristos dağı ben cihetiyle onlardan dır;
cümlelerin üzerine o ebeden mübarek
6 Allah dır. Amin. Amma Allah'ın ke-

lamı yere düşdü demek değil dir; zira
İsrail oğullarından olanların cümlesi
7 İsraili değil dir. Hem de Avraam zürriyeti oldukları için cümlesi evlad değil, fakat, sana İsaak'dan zürriyet sayılacak dır (denildi); yani ten cihetiyle evlad olanlar Allah'ın evladları olmayıb, ancak vad cihetiyle olan evladlar zürriyet sayılır. Zira vadın kelamı bu idi, yani, bu vakıtta geleceğim, ve Saraya bir oğul olacak dır. Ve yalnız bu değil, amma Rebekka dahi bir zat, yani Pederimiz İsaak'dan hamile olduğu halde, (çocuklar) daha doğmazdan ve bir hayr ya şerr işlemezdenden evvel, Allah'ın kendi seçmesiyle takdirinin [amellerden olmayıb, ancak davet edenden] sabit olması için, merkumeye, büyüğü küçüğüne kulluk edecek dir, denildi. Nitekim, "İakov'u sevdim, İsav'a ise buğz etdim," deyü yazılmış dır.
14 İmdi ne deyelim? Allah'da haksızlık
15 var mı dır? Haşa; çünkü Moisi'ye hitaben, "Merhamet edeceğime merhamet ederim, ve acıyacağıma acırım," deyü buyurdu. Bu takdirde isteyen yahod koşanın yedinde değil, ancak merhamet eden Allah'ın yedinde dir. Zira Faraon'a "Kitab, seni heman bunun için yani sende kudretimi göstermek, ve ismim bütün yerde ilan olunmak için kaldırdım," deyü
18 buyurur. İmdi istediğine merhamet eder,

19 ve istediğini beklendirir. İmdi bana deye-
ceksin ki, “Daha niçün kabahat bulur?
Zira onun müradına kim karşı komuş dur?
20 Ve lakin, ey adem, sen kim sin ki Allah’a
karşı cevap verirsin? Yapılmış şey ya-
pıcısına, “Beni niçün böyle yaptın, deye
21 bilir mi? Bir hamurdan bir kab izzet i-
çün, başka birini daği hakaret için
yapmaya çömlekcinin balçık üzerine
22 kudreti yok mu? İmdi eğer Allah ga-
zabını göstermek ve kudretini bildirmek
müradiyle, helaka hazır olan gazab kab-
23 larına çok sabr ile tehammül etdi, ve
mukaddema izzete hazırladığı merhamet
24 kablari, yani biz yalnız Yehudilerden
değil, amma taifelerden daği davet etdiği
kimseler hakkında izzetinin ganimetini bil-
25 dirmek istedi ise (ne deyelim?) nitekim
(kitab) Osie’de , kavmım olmayana kav-
mım, ve sevilmiş olmayana sevilmiş deye-
26 ceğim. Ve vakı ola ki, siz kavmın değil
sınız denildiği mahalde, orada biri olan
Allah’ın oğulları tesmiye olunacaklar
27 dır,” deyü buyurur. Ve Isaia İs-
rail’in hakkında nida eder ki, eğer İs-
rail oğullarının sayısı denizin kumu
kadar olsa, (ancak) bakıyesi helas bu-
28 lacak dır; zira adalet üzre emri kısı-
saltmak ile teknil edecek dir; çünkü
Rabb yer üzerinde muhtasar emri icra
29 edecek dir. Ve daği Isaia evvela bu-
yırduğu gibi, eğer askerlerin Rabb’ı

bize zürriyet brakmasaydı, Sodoma gibi
olub Gomorraya beñzer olur idi.

30 İmdi ne deyelim? Salahın ardınca git-
meyen taifeler salaha, yani imandan olan
31 salaha nail oldular; ve lakin İsrail
salah şeriatı ardınca gider iken, salah
32 şeriatına nail olmadı. Niçün? Zira iman
ile değil, göya şeriat amelleriyle (ara-
dı); çünkü ol tökez taşına çarpdılar;
33 nitekim, işte Sion'da bir tökez taşı ve
bir sürçme kayası korum, ve ona her
iman eden utanmayacak dır, deyü ya-
zılmış dır.

BAB 10.

1 Ey karındaşlar, benim kalbimin arzu-
su, ve İsrail için Allah'a niyazım
2 helas bulmaları dır. Zira hakklarında
şehadet ederim ki, onlarda Allah gayreti
3 var, lakin ilm cihetiyle değil dir. Çünkü
onlar Allah'ın (izhar eylediği) salahı
bilmeyib, kendilerinin salahını sabit etmeye
cehd etmeleriyle, Allah'ın salahına mü-
4 ti olmadılar. Zira her iman edene salah
sebebi olmak üzre şeriatın nihayeti Hris-
tos dur.

5 Çünkü Moisi şeriatdan olan salah
hakkında, bu şeyleri icra eden adem
bunlar ile yaşayacak dır, deyü ya-
6 zar. Amma imandan olan salah, kendi
kalbinde demeyesin ki, göğe kim çıkacak

dır? [yani Hristos'u endirmek için;]
7 Yağod, engine kim enecek dir? [yani
Hristos'u ölülerden çıkarmak için;]
8 deyü buyurur. Amma ne deyor? [ke-
lam yani vaz etdiğimiz iman kelamı] Sana
9 yakındır, ağzında ve kalbinde dir; şöyle
ki İsus'un Rabb idğini ağzın ile ikrar edib,
Allah onu ölülerden diriltdiğine
kalbin ile inaniyorsan, helas bulacaksın.
10 Çünkü salah için kalb ile iman, ve
11 helas için ağız ile ikrar kılınır. Zira
kitab, ona her kim iman ederse utanma-
12 yacak dır, buyurur. Çünkü Yehudi
ile Yunaninin farkı yok dur; zira cüm-
lenin Rabb'ı kendisi olub kendine dua e-
13 denlerin cümlesine gani dir. Zira her kim
Rabb'ın ismine dua ederse, helas bula-
cak dır.
14 İmdi iman etmedikleri zata nasıl dua
edecekler? Ve hakkında işitmediklere zata
nasıl iman eyleyecekler? Ve vaz eden yok
15 iken nasıl işidecekler? Ve gönderilmedikce
nasıl vaz edecekler? Nitekim, "Selamet
müjde edenlerin, heman hayrlı şeyler
müjde edenlerin ayakları ne güzel dir,"
16 deyü yazılmış dır. Lakin incile cüm-
lesi itaat etmedi, zira Isaia, "Ya Rabb,
17 verdiğimiz habere kim inandı?" der. İmdi
iman işitmekden, ve işitmek Allah'ın kela-
18 mı vasıtasıyla olur. Lakin, "İşitmediler
mi?" derim; beli, "Onların sedası bütün
yere ve kelimeleri dünyanın uclarına

19 kadar çıkdı. Yine, İsrail bilmedi mi?”
derim; evvela Moisi, “Ben sizi kavm ol-
mayan ile gayrete teşvik, ve fehmsiz taife
ile gazaba tahrik edeceğim,” deyü söyledi.
20 Amma Isaia, “Beni aramayanlar tara-
findan ben bulundum; beni taleb etme-
yenlere zahir oldum,” deyü cesurane
21 buyurur. Ve İsrail hakkında, “Bü-
tün gün ellerimi ası ve zıdd söyleyen bir
kavma uzatdım,” deyü buyurur.

BAB 11.

1 “İmdi Allah kendi kavmını redd etdi mi?”
deyorum; haşa; zira ben kendim dağı Av-
raam zürriyetinden, Beniamin sıbtından bir
2 İsraili im; Allah evvelden bildiği kendi
kavmını redd etmedi; yoksa İlia (fıkra-
sın) kitabın ne dediğini bilmeyor mı sı-
nız? Nice ki Allah’a İsrail’in aleyhinde
3 şikâyet ederek, ya Rabb, senin peygam-
berlerini öldürüb mezbahlarını yıkdı-
lar; ve ben yalnız kaldım benim ca-
4 nıma dağı kasd ediyorlar [der]. Lakin ce-
vab-ı ilahi ona ne der? Vaala diz çök-
memiş yedi bin adem kendim için alı ko-
5 dum. Kezalik şimdiki vakıtta dağı inayet
seçmesi üzre bir bakıye mevcud dur.
6 Ve eğer inayet ile ise, artık amellerden
değil dir; yoksa artık inayet olmaz; ve eğer
amellerden ise, artık inayet değil
7 dir; yoksa amel artık amel olmaz. Öyle

ise ne dir? İsrail aradığı şeye nail ol-
madı, amma seçilmişler nail oldular,
ne bakileri ta bu günedek körlendiler;
8 nitekim yazılmış dır ki, Allah onlara
ağır uyku ruhu, görmez gözler ve işit-
9 mez kulaklar verdi. David dağı, onların
sofrası kendilerine tuzak ve kemend ve
10 tökez ve ceza için ola; gözleri görme-
mek için kararsın, ve bellerini daima
11 bük, der. İmdi, yanılmaları düşmek i-
çün mi oldu? deyorum; haşa; ancak
kendileri gayretlendirmek üzere kendi kaba-
12 hatlarıyla helas taifelere geldi. Ve eğer
onların kabahatı dünyanın ganimeti, ve
eksilmeleri taifelerin ganimeti oldu ise,
onların temamiyeti ne kadar ziyade o-
13 lacak dır. Zira siz taifelere söyleyo-
rum, ben taifelerin resulu olduğum
münasebetle hizmetimi müşerref tutarım.
14 Belki bir vechle silsilemi gayretlendirib,
15 onlardan bazılarını helas edeyim. Zira
eğer redd olunmaları dünyanın sulhu
oldu ise, kabul olunmaları ölülerden
16 hayat bulmaktan gayri ne olur? Ve eğer
turfanda mukaddes ise hamur dağı (mu-
kaddes dir); ve eğer kök mukaddes ise, dal-
17 lar dağı öyle dir. Ve eğer ol dalların ba-
zısı koparılıb da, sen yabani zeytundan
olduğun halde onların arasına aşılan-
arak, zeytun ağacının köküne ve semizli-
ğine hissedar oldun ise, dallar üzerine
18 iftihar etme; amma eğer iftihar eder isen,

(bil ki) sen kökü değil, fakat kök seni
19 taşıyor. İmdi, “Benim aşlanmağımı i-
çün o dallar koparıldı,” diyeceksin.
20 Pek iyi; onlar imansızlık sebebinden kopa-
rıldılar, amma sen iman ile sabit sin;
21 mağrurlanma, ancak kork, zira eğer Al-
lah tabii dalları esirgemedi ise, (sakın)
22 seni daği esirgemesin. İmdi Allah’ın ke-
remine ve şiddetine bak; düşenler üzerine
şiddet, amma senin üzerine kerem, eğer ol
keremde sabit kalırsan, yoksa sen daği
23 kesileceksin. Ve onlar daği imansızlıkta
kalmadıkları takdirde aşlanacak dır, zi-
ra Allah onları yine aşlamaya kadir dir.
24 Zira sen eğer an asıl yabani olan zeytun
ağacından kesilib tabiata muhalif ola-
rak eyi zeytun ağacına aşlandı ise, ne
kadar ziyade bu tabii olanlar kendilerin
25 zeytun ağacına aşlansa gerek dir. Zira,
ey karındaşlar, kendinizi akıllı görmemeniz
içün şu sırr, yani taifelerin temamiyeti
gelinceyedek İsrail’e bir mertebe körlük
vuku bulduğunu bilmemenizi istemem.
26 Şöyle ki bütün İsrail helas bulacak
dır, nitekim, Sion’dan helaskâr gelib, İa-
27 kov’dan fiskı def edecek dir. Ve günah-
larını def etdiğim zaman, tarafımdan on-
lara olan ahd budur, deyü yazılmış
28 dır. Gerçi incile nisbetle onlar sizin
sebebinize düşmen dir; lakin intihaba nis-
betle babalara sebebine sevgülü dirler.
29 Zira Allah’ın bahşişleri ve daveti neda-

30 metden beri dir. Zira siz bir zaman Al-
lah'a iman etmediğiniz halde, şimdi onların
imansızlığı sebebinden merhamete nail ol-
31 duğunuz gibi, kezalik şimdi onlar iman
etmediler, ta ki mazhar olduğunuz mer-
hametle kendiler dağı merhamete nail ola-
32 lar. Zira Allah cümlesine merhamet
etmek üzere cümlesini imansızlık altına
kapadı.
33 Ey Allah'ın ganimetinin ve hikmetinin ve
ilminin derinliği; onun hükmleri tefah-
hüsden, ve tarikleri teftişden ne kadar
34 uzak dır! Zira Rabb'in fikrini kim bildi?
35 Yağod onun müsteşarı kim oldu? Yağod
ona kim evvel (bir şey) verdi ki, kendine
36 bedeli verile? Zira cümle şeyler ondan
ve onun vasıtasıyla, ve onun için o-
lub, ona ebeden hamd olsun. Amin.

BAB 12.

1 İmdi, ey karındaşlar, size Allah'ın
rahmetleri için yalvarırım ki, ruhani
ibadetiniz olarak cesedlerinizi diri, mu-
kaddes, ve Allah'a makbul bir kurban
2 sunasınız. Ve bu dünyanın gidişine uy-
mayınız, amma Allah'ın eyi ve makbul
ve kamil iradeti ne olduğunu tecrübe
etmek için aklınızın yenilenmesiyle teb-
3 dil olunuz. Zira bana verilen inayete
aranızda bulunan her bir ademe derim ki,
(kendisini) layıkından ziyade itibar etme-

sin amma Allah'ın her kese verdiği imanın
mikdarına göre tam akl üzre itibar etsin.

4 Zira bir cesedde çok azalarımız bu-
lunub, ve layık azaların cümlesinin işi
5 heman bir olmadığı gibi, kezalik biz çok
iken Hristos'da bir cesed, ve her birimiz
6 biri birimizin azasından iz. Amma bize ve-
rilen inayete göre, göna gön bahşişlerimiz
olmayle, eğer ilhamle söylemeklik ise, ima-
7 nın mikdarına göre, eğer şemmaslık ise,
şemmaslıkda, eğer muallimlik ise, talimde,
8 eğer nasihat veren ise, nasihatde (olsun);
eğer tevzi eden ise, sadelikle, ve riaset e-
den gayretle, ve merhamet eden can u gö-
9 nülден (etsin). Muhabbet mürailiksiz ol-
sun; kemlikden ikrar edib eyiliğe yapışı-
10 nız. Karındaş muhabbetinde biri birinize
meveddetlu olub, hürmet etmekde biri bi-
11 rinizden ileri olunuz; cehdde ihmal et-
meyiniz; ruhda heraretli olunuz; Rabb'a
12 kulluk ediniz. Ümidde şaz olub, sıkın-
tıda sabırlı olunuz; duada devam ediniz.
13 Mukaddeslerin ihtiyacatına yardım e-
dib, müsafir kabul etmekliğe mukayyed
14 olunuz. Size teaddi edenlere hayr dua
ediniz; hayr dua eyleyiniz, ve bed dua et-
15 meyiniz. Şaz olanlar ile şaz olub, ağla-
yanlar ile ağlayınız. Biri biriniz hak-
16 kında hemefkâr olunuz; yüze nesnelere
düşünmeyib, ancak alçak gönüllüler
ile yoldaş olunuz; kendinizi akıllı gör-
17 meyiniz. Hiç bir kimseye kemliğe bedel kem-

lik etmeyib, cümle ademlerin huzurunda
18 eyi olan şeylere mukayyed olunuz. Mümkün
mertebe elinizden geldiği kadar cümle
19 ademler ile sulh üzre olunuz. Ey sevgülüler,
nefsiniz için intikam almayınız, fakat gazaba
mahal veriniz; zira Rabb, “İntikam benim dir,
cezayı ben veriririm,” deyü buyurduğu yazılmış dır.
20 İmdi eğer düşmenin ac ise, ona ekmek ver;
eğer susamış ise, ona su ver; zira bunu
etmekle, onun başına ateş korları
21 yığmış olursun. Şerrden yenilme, amma
hayr ile şerri yen.

BAB 13.

1 Her kes altında bulunduğu hükümetlere müti olsun, zira Allah tarafından olmadık bir hükümet yok dur; ve mevcut olan [hükümetler] Allah tarafından tertib olunmuş dur. İmdi hükümete karşı duran, Allah’ın tertibine karşı durmuş olur; ve karşı duranlar kendi aleyhlerine hükm davet edecekler.
2 Zira hükmdarlar eyi ameller için değil, ancak kötü (ameller) için korkudurlar; hükümetden korkmamak ister mi sin? Eyi şey işle ve onun tarafından senin için medh olacak dır; çünkü senin eyiliğin için Allah tarafından memur dur; lakin eğer kötü şey işlersen, kork; çünkü kılıcı bihude yere taşımıyor,

zira Allah tarafından memur olub, kötülük işleyen üzerine gazab (icrası) için intikam alıcıdır. Bu eelden yalnız gazab sebebiyle değil ancak zamir sebebiyle daği tabi olmak lazımdır; bu sebepten vergi daği verirsiniz; zira heman bu şeye mukayyed olarak, Allah tarafından memur dırlar. İmdi cümleye haklarını, yani vergi hakkı olana vergi, gömrük hakkı olana gömrük, korku hakkı olana korku, hürmet hakkı olana hürmet eda eyleyiniz. Biri birinizi sevmekden mada kimseye bir vechle borclu olmayınız; zira digerini seven kimse şeriatı itmam etmiş olur. Zira, zina etmeyesin, katl etmeyesin, hırsızlık etmeyesin, yalan şehadet etmeyesin, tama etmeyesin, ve gayri ve emr var ise, (cümlesi) bu, yani konşu kendin gibi sevesin, kelamda mevcudur. Muhabbet konşuya kemlik etmez; imdi muhabbet şeriatın temamiyeti dir. Ve vakti bilerek, yani şimdi bizim uykudan uyanmamızın saati olduğunu (bilerek), bunu (ediniz), zira helas bize şimdi, inandığımız vakıtta olduğundan yakın dır. Gece geçdi, gündüz yaklaşıdı; imdi karanlık amellerine soyunub, nur silahlarını kuşanalım. Gündüzün gezer gibi hüsn-i hareketle gezelim, zevk u sefalar ve serhoşlukda, ve kötülük ve fena amellerde daği niza u hasedde olmayıb, ancak Rabb İsus Hristos'u

giyinib, şehvetler için cesedin kaydında olmayınız.

BAB 14.

- 1 İmanda zaif olanı şüpheleri hükm etmek maksediyle olmayarak kabul ediniz.
- 2 Biri her şeyi yeye bilirim itikatında dır;
- 3 lakin zaif olan sebzevat yer. Yeyen yemeyeni tahkir etmesin; ve yemeyen yeyeni hükm etmesin, zira Allah onu kabul etmiş dir.
- 4 Sen kim sin ki başkasının hizmetkârını hükm edersin? O kendi efendisinin nazarında kaim olur ve yahod düşer; ve lakin kaim olacak dır, zira Allah onu kaim et-
- 5 meye kadir dir. Kimi bir günü diger gündenden üstün tutar, ve kimi her günü (müsavi) tutar; her kes kendi zihninde
- 6 kanmış olsun. Güne itibar eden, Rabb için itibar eder, ve güne itibar etmeyen, Rabb için itibar etmez; yeyen, Rabb için yer, zira Allah'a şükr eder; yemeyen daği Rabb için yemeyib Allah'a şükr
- 7 eder. Zira bizden kimse kendisi için yaşamaz, ve kimse kendisi için ölmez. Zira yaşadığımız halde Rabb için yaşarız,
- 8 ve öldüğümüz halde Rabb için ölü- rüz; imdi yaşar isek de, ölür isek de,
- 9 Rabb'ın iz. Çünkü Hristos bunun için yani ölüler ve diriler üzerine saltanat etmek için öldü, ve [kıyam edib] yine
- 10 yaşadı. Lakin sen niçün karındaşıñı

hükm edersin? Yağod sen niçün karında-
şını tahkir edersin? Zira cümlemiz Hris-
11 tos'un mahkemesine ihzar olunacağız. Zi-
ra, "Hayatım hakkı için her kes bana
diz çöküb, her dil Allah'a hamd edecek
dir," deyü Rabb'ın buyurduğu yazıl-
12 miş dır. İmdi bizden her biri kendisi için
13 Allah'a hesap verecek dir. Bu takdirde
artık biri birimizi hükm etmeyelim, ancak
daha ziyade karındaşa tökez ya sürç-
14 mek sebebi komamaya karar veriniz. Bilirim
ve Rabb İsus'da kandım ki, hiç bir şey
kendi zatında napak değil dir, fakat bir
şeyi napak sayan kimseye ol şey ona napak
15 dır. Amma eğer karındaşın taam sebe-
biyle kasavet çekerse, artık sen muhab-
bet üzre yürümeyorsun; senin taamın-
le, uğruna Hristos'un öldüğü kimseyi
16 sen helak etme. İmdi sizin hayrınız zemm
17 olunmasın. Zira Allah'ın padişahlığı
taam ve içki olmayıb, ancak salah ve
selamet ve Ruh ül Kuds ile şazlık dır.
18 Zira bunlar ile Hristos'a hizmet eden
kimse Allah'ın indinde makbul ve ademle-
19 rin indinde beğenilmiş dir. İmdi selamete ve
biri birimizi mağrur etmeye sebeb olan
20 şeylere cehd edelim. Taam sebebiyle Al-
lah'ın işini harap etme; gerçi her şey pak
dır, fakat tökez vererek yeyen ademe kötü
21 dür. Et yememek ve sarab içmemek ve
karındaşına tökez yağod sürçme yağod
zaifliğe sebeb olan (işde) bulunmamak

22 eyi dir. İmanıñ var mı? Onu Allah'ın
huzurunda kendiñde hıfz eyle; ne müba-
rek dir ol kimse ki beğendiği şeyde kendi a-
23 leyhine hüküm etmez. Lakin şübhe eden kim-
se yediği takdirde, iman ile yemediği için
hüküm olunmuş dur; zira imandan olma-
yan her şey günah dır.

BAB 15.

1 Ve biz ki kuvvetli iz, kendi nefsimizi
hoşnud etmeyi aramayıb, zaif olanların
zaifliklerine tehammül etmeye borclu iz.
2 Bizden her biri konşusunu mamur etmesi
3 babında hayrı için hoşnud etsin. Zira,
“Sana sitem edenlerin sitemleri üzerime
düşdü,” deyü yazılmış olduğu üzre,
4 Hristos dañi nefsinı hoşnud etmedi. Zira
evvelden yazılmış olan şeyler bizim tali-
mimiz için yazılmış idi, ta ki sabr ile
ve kitabların tesellisi ile ümide malik
5 olalım. Ve sabr ve teselli punarı olan
Allah size Hristos İsus'a göre biri
biriniz ile hemefkār olmaklığı ihsan eyle-
6 ye; ta ki bir fikr ve bir lisan olarak
Rabb'ımız İsus Hristos'un Pederi Al-
7 lah'a hamd edesiniz. Bu sebebden Hristos
dañi Allah'ın izzeti için bizi kabul
eylediği gibi, siz dañi biri birinizi kabul
ediniz.
8 İmdi derim ki, İsus Hristos, baba-
lara olan vadları sabit kılmak üzre

Allah'ın hakikatı için sünnet hizmet-
9 cisi oldu. Taifeler dağı Allah'a mer-
hameti için hamd edeler; nitekim, "Bu se-
bebden taifeler arasında sana hamd edib
senin ismine mezmur okuyacağım," deyü
10 yazılmış dır. Ve yine, "Ey taifeler, onun
kavmı ile beraber şaz olunuz," buyu-
11 rur. Ve yine, ey cümle taifeler, Rab-
ba hamd ediniz, ve, ey cümle kavmlar
12 ona sena eyleyiniz. Ve yine Isaia, İes-
sai'den bir kök nasıl olub, taifelere hü-
kümet etmek için zuhur edecek dir; ve
taifelerin ümidi onda olacak dır, deyü
13 buyurur. Ve Ruh ül Kuds'un kuv-
vetiyle ümidde artmanız için, ümidin
punarı olan Allah sizi inanmakda teknil
şazlık ve selametle doldursun.
14 Ey karındaşlarım, ben kendim dağı sizin
hakkınızda kanmışım ki, siz hayr ile mem-
lu, ve her ilm ile dolu olub, biri bi-
15 rinize nasihat etmeye kadir siniz. Amma,
ey karındaşlar, taifeler için İsus
Hristos'un hizmetcisi olub, taifelerin
takdim olunması Ruh ül Kuds vası-
tasıyla takdis olunarak makbul olması
için Allah'ın incilinde kahinlik icra
16 etmekliğim hususunda, Allah tarafın-
dan bana ihsan olunan inayet sebebiyle,
ihtar eder gibi size bazı hususlarda bir
17 az cesaretle yazdım. İmdi Allah'a mü-
teallik olan şeylerde Hristos İsus ile
18 iftiharın var. Zira taifelerin itaati i-

çün alametler ve mucizelerin kuvveti
ve Ruh Ullahın kudretiyle söz ve amel
ile Hristos'un benim vasitam ile işlemedi-
19 ği bir şeyi söylemeye cesaret etmem; bu
vechle Hristos'un incilini İerusalım'den
dolaşarak İlliria'ya kadar tamamen vaz
20 eyledim. Ve başkasının temeli üzerine bi-
na etmemek için, şu vechle gayret etdim
ki, incili vaz etmekliğim Hristos'un ismi
21 zikr olunduğu mahalde olmayıb, an-
cak, onun hakkında haberi olmayanlar
görecek, ve işitmiş olmayanlar añlaya-
cak dır, deyü yazılmış olduğu üzre
22 (olsun). Bu sebebden dağı tarafınıza
gelmekden çok defa men olundum ise de,
23 şimdi bu semtlerde artık bana yer kal-
mayıb, çok seneden beru size gelmeye
24 arzukeş olduğumdan, İspania'ya gide-
ceğim zeman [size gelirim; zira] geçer i-
ken evvela sizin ile görüşüb, bir mikdar
size doydukdan soñra, tarafınızdan oraya
25 doğru gönderilmek ümidinde im. Şimdi ise
mukaddeslere hizmet etmek için İeru-
26 salım'e giriyorum. Zira Makedonialı ve
Ahaialılar'a İerusalım'de olan mukad-
deslerin fukarasına bir iane etmeklik hoş
27 göründü. Hoş göründü, ve hem dağı on-
lara borclu dırlar; zira taifeler bun-
ların ruhani şeylerine hissedar oldukları
hasebiyle, cismani şeylerde dağı onlara
28 hizmet eylemeye borclu dırlar. İmdi bu-
nu teknil edib, onlara bu meyveyi *tes-

lim etdikden soñra, yanınızdan (geçerek)
29 İspania'ya gideceğim. Ve bilir ki size
geldiğimde, Hristos'un incilinin tekmil be-
reketiyle geleceğim.
30 Ey karındaşlar, Rabb'ımız İsus
Hristos ile ve Ruhun muhabbetiyle size
31 yalvarırım ki, Yehudistan'da bulunan
imana gelmemiş kimselerden helas bulub,
İerusalım için olan hizmetim mukad-
deslere makbul olsun, deyü benim için
ve benim ile beraber Allah'a dua etmekte
32 cehd edesiniz; ta ki Allah'ın iradetiyle
tarafımıza şazlık ile gelib, sizin ile be-
33 raber rahat olayım. Ve selamet punarı
olan Allah cümleiniz ile olsun. Amin.

BAB 16.

1 Keyhreaıs kilisesinde hizmetci olan kız
karındaşımız Foibi'yi size tavsiye ederim;
2 ta ki mukaddeslere layık olduğu gibi
onu Rabb'da kabul edib, her hangı mas-
lahatda size mühtac olursa, ona yar-
dım edesiniz; zira kendisi de niçelere ve
bana dağı yardım etmiş dir.
3 Hristos İsus'da emekdaşlarım olan
Priskilla'ya ve Akilas'a selam ediniz;
4 onlar canım için kendi boyunlarını
kodular; onlara yalnız ben değil, an-
cak taifelerin cümle kiliseleri dağı mü-
5 teşekkir dirler; ve onların evinde olan ki-
liseye, ve Ahaia'nın Hristos için ilk

mevyesi olan sevgülüm Epainetos'a selam
6 ediniz. Bizim için çok emek çekmiş olan
7 Mariam'a selam ediniz. Akrabamdan ve
habs arkadaşlarım olub, resullerin bey-
ninde müteber ve hem de benden evvel Hris-
tos'ta bulunan Andronikos ve İunia'ya
8 selam ediniz. Rabb'da sevgülüm olan
9 Amplia'ya selam ediniz. Hristos'da emek-
daşımız Urbanoz'a, ve sevgülüm Stahis'
10 e selam ediniz. Hristos'da beğenilmiş A-
pellis'e selam ediniz; Aristovulos'un e-
11 vinden olanlara selam ediniz. Akrabamdan
olan Irodiona'ya selam ediniz; Narkissos'
un evinden bulunub Rabb'da olanlara
12 selam ediniz. Rabb'da emek çeken Triffai-
na'ya ve Trifosa'ya selam ediniz; Rabb'da
çok emek çekmiş olan sevgülü Persida'
13 ya selam ediniz. Rabb'da seçilmiş olan
Rufos'a, ve benim validen olan onun va-
14 lidesine selam ediniz. Asigkritos'a ve Fle-
gonta'ya ve Ermas'a ve Patrova'ya ve
Ermis'e, ve onlar ile beraber olan karın-
15 daşlara selam ediniz. Filologos ile İu-
lia'ya ve Nirea ile onun kız karındaşına
ve Olimpas'a, ve onlar ile beraber bu-
lunan cümle mukaddeslere selam ediniz.
16 Biri birinize mukaddes öpüş ile selam
ediniz; Hristos'un *kiliseleri size selam
ederler.
17 Ey karındaşlar, size reca ederim ki,
öyrendiğiniz talime mugair fırka ve tökez-
lere sebep olanlara dikkat edib onlardan

18 geri durasınız. Zira böyle kimseler Rab-
bımız [İsus] Hristos'a değil, ancak
kendi karnlarına hizmet edib, hoş sözler
ve medhiyeler ile safderunların kalblerini
19 aldadırlar. Zira sizin itaatınız cümleye
yayıldı; bunun için sizin hakkınızda
mesrur um; amma isterim ki siz hayr i-
çün akıllı, ve şerr için sadedil ola-
20 sınız. Ve selamet punarı olan Allah,
Şeytanı ayaklarınızın altında çabucak
ezecek dir; Rabb'ımız İsus Hristos'un
inayeti sizin ile olsun. [Amin.]
21 Emekdaşım Timotheos ve akrabamdan olan
Lukios ve İason ve Sosipatros size se-
22 lam ederler. Ben Tertios ki bu resaleyi
23 yazdım, size Rabb'da selam ederim. Benim
ve bütün kilisenin müsafir kabul edi-
cisi olan Gayos size selam eder; şehir e-
mini Erastos ve Kuartos karındaş size
24 selam ederler. Rabb'ımız İsus Hristos'
un inayeti cümleiniz ile olsun. Amin.
25 Ve benim incilim ve İsus Hristos'un
vazı mücibince, ve kadim zamanlardan
beru gizli tutulub şimdi izhar olunan,
26 ve ezeli ve ebedi olan Allah'ın emri mü-
cibince peygamber kitabları vasıtasıyla
imana itaat için cümle milletlere bil-
dirilen sırrın keşf olunmasına göre
27 sizi sabit kılmaya kadir olan yalnız
alim Allah'a İsus Hristos'un vasıta-
sıyla ebeden hamd olsun. Amin.

**PAULOS RESUL'UN
KORİNTHOSLULARA
BİRİNCİ RESALESİ**

BAB 1.

1 Allah'ın iradetiyle İsus Hristos'un
resulu olmak için davet olunan Pau-
2 los ve karındaş Sosthenis, Allah'ın Ko-
rinthos'da olan kilisesine, yani Hristos İ-

---

*(Bazısı) cümle kiliseleri.

3 sus'da takdis olunub mukaddesler olmak
üzre davet olunan kimseler ile, onların
ve bizim Rabb'ımız olan İsus Hristos-
un ismine her yerde dua edenlerin cüm-
4 lesine; Pederimiz Allah ve Rabb İsus
Hristos tarafından size inayet ve selamet
olsun.
5 Hristos İsus'da size ihsan olunan
Allah'ın inyeti için sizin hakkınızda dai-
6 ma Allah'ıma şükr ederim, ki Hristos'
un şهادeti sizde sabit olduğu gibi,
7 onun ile her hususda, her kelimde ve
hem ilmde gani oldunuz, şöyle ki Rabb'ı-
mız İsus Hristos'un zuhurunu bek-
leyerek, hiç bir bahşışde noksanınız yok
8 dur; ol dağı Rabb'ımız İsus Hristos'
un gününde suçsuz olmak üzre, sizi
9 nihayetede sabit kılacak dır. Sizi kendi
Oğlu Rabb'ımız İsus Hristos'un il-
haklığına davet eden Allah sadık dır.

10 Ey karındaşlar, size Rabb'ımız İsus
Hristos'un ismiyle reca ederim ki cüm-
lenizin sözü bir olsun, ve aranızda fır-
kalar olmayıb, kamilen bir fikrde ve bir
11 reyde bulunasınız. Zira, karındaşlarım,
Hlois'in evi tarafından sizin hakkınızda
bana haber verildi ki aranızda nizalar var
12 dır. Bunu demek isterim ki sizden her
biri, ben Paulos'un, ve ben Apollos'un
ve ben Kıfas'ın, ve ben Hristos'un im der.
13 Hristos taksim mi olundu? Sizin için
Paulos'mu staurosa çıkarıldı? Yoksa
Paulos'un ismine mi vaptis olundunuz?
14 Sizden, Hristos ile Gayosdan mada kimseyi
vaptis etmediğim için Allah'a şükr ede-
15 rim; ki bir kimse benim hakkıma, kendi
16 ismine vaptis etdi demesin. Ve Stefan'ın
evi halkını dağı vaptis etdim, bundan
başka bir kimseyi vaptis edib etmediğimi
bilmem.
17 Zira Hristos beni vaptis etmek için
değil, ancak incili vaz etmek için gön-
derdi; bu dağı Hristos'un staurosuna bi-
hude olmamak için kelam hikmetiyle ol-
18 madı. Zira staurosa dair olan kelam he-
lak olanlara divanelik dir; lakin biz he-
19 las bulanlara Allah'ın kuvveti dir. Zi-
ra alimlerin ilmını telef, ve fehimlerin
fehmini ibtal edeceğim, deyü yazılmış
20 dır. Nerede alim? Nerede katib? Bu dün-
yanın mübahese edicisi nerede dir? Al-
lah dünyanın ilmını divaneliğe döndermedi

21 mi? Zira Allah'ın hikmetince dünya
(kendi) hikmeti vasıtasıyla Allah'ı bil-
mediği sebebden, vazın divaneliği vasıtasıyla
Allah iman edenleri helas eylemeyi müna-
22 sib gördü. Çünkü Yehudiler alamet ta-
leb ederler, ve Yunaniler hikmet ararlar,
23 fakat biz staurosa çıkarılmış Hristos'
u, yani Yehudilere tökez ve Yunanile-
24 re divanelik, lakin davet olunan hem Ye-
hudilere hem de Yunanilere Allah'ın
kuvveti ve Allah'ın hikmeti olan Hristos'
25 u vaz ederiz. Zira Allah'ın divane olan
nesnesi insanlardan alimdir; ve Allah'ın
26 zaif olan nesnesi insanlardan kavi dir. Ey
karındaşlar, davetinize bakınız, ben hase-
bince çok alimler, çok kuvvetliler, çok
27 asılzadeler (davet) olunmadı; lakin Al-
lah alimleri utandırmak için dünyanın
divane şeylerini seçti, ve Allah kuvvetli
şeyleri utandırmak için dünyanın zaif
28 şeylerini seçti; ve Allah mevcut olan
şeyleri ibtal etmek için dünyanın edna
şeylerini ve tahkir olunan ve hiç hük-
29 münde olan şeyleri seçti; ta ki Allah'ın
huzurunda hiç bir insan iftihar etmeye.
30 Ve siz ondan Hristos İsus'da sınıız, ol
ki bizim için Allah tarafından hikmet
31 ve salah ve takdis ve fidiye oldu; ta ki
yazılmış olduğu üzere, iftihar eden
kimse Rabb ile iftihar etsin.

BAB 2.

1 Ve ben dağı, ey karındaşlar, size geldi-
ğimde, Allah'ın şehadetini kelam yağod ilm
faziletiyle ĥaber vermek için gelmedim.
2 Zira aranızda İsus Hristos'dan, beli
staurosa ıkarılmışdan gayri bir şey
3 bilmemeye karar kıldım. Ve ben zaiflikde
ve korkuda ve çok titreme ile yanınızda
4 bulundum. Ve kelamım ve vazım [insan]
ilminin kandırıcı sözleri ile değil, ancak
5 Ruhun ve kudretin isbatı ile idi; ta ki
imanımız insan ilmi ile değil, ancak Al-
6 lah'ın kudreti ile ola. Lakin kamillerin
arasında ilm söyleriz; ve lakin bu dn-
yanın ilmmini yağod bu dünyanın zeval
7 bulur reislerinin (ilmmini) değil, ancak
Allah'ın gizli olan hikmetini, yani Al-
lah'ın izzetimiz için ezelden takdir eyle-
8 diğini sırr ile söyleriz; onu dağı bu
dünyanın reislerinin hiç biri bilmedi; zi-
ra eğer bilseler idi, celalin Rabb'ını
9 staurosa çıkarmazlar idi. Fakat yazıl-
mış olduğu gibi, göz görmediği ve kulak
işitmediği ve ademin fikrine gelmediği,
yani Allah'ın kendini sevenlere hazırladığı şey-
10 leri Allah kendi Ruhu vasıtasıyla bize
ařıkār eyledi; zira Ruh her şeyi, Allah'
11 ın derin şeylerini bile teftiş eder. unki
insanın işlerini insanda olan ruhun-
dan gayri hangı adem bilir? Kezalik Allah'ın
işlerini Allah'ın Ruhundan mada hiç kimse
12 bilmez. Biz ise dünyanın ruhuna değil

ancak Allah'dan olan Ruha malik olduk,
ta ki Allah tarafından bize ihsan olunan
13 şeyleri bilelim. Bu şeyleri dağı ruhani şey-
leri ruhani şeyler ile rubar ederek, insan
ilminin talim etdiği sözler ile değil ancak
Ruh [ül Kudsun] talim etdiği (sözler)
14 ile söyleriz. Lakin tabii insan Allah'ın
Ruhunun şeylerini kabul etmez; zira
bunların teftişı ruhani olduğundan ken-
dine divanelik dirler, ve ağlamaya kadir
15 değil dir. Amma ruhani bir kimse her şeyi
teftiş eder ise de, kendisi hiç biri tara-
16 findan teftiş olunmaz. Zira Rabb'ın fik-
rini kim bildi ki ona talim ede? Amma biz
Hristos'un fikrine malik iz.

BAB 3.

1 Ben dağı, ey karındaşlar, size ruhani-
lere gibi söyleyemedim, ancak cismanilere
gibi, Hristos'da çocuklara gibi (söyle-
2 dim). Size taam değil, ancak süd verdim;
zira daha (tehammülüne) kadir değil idiniz,
ve şimdi bile daha kadir değil siziz.
3 Çünkü daha cismanisiniz; zira aranızda
hased ve niza ve firkalar bulunduğu
halde, cismani değil mi siziz? Ve insanca
4 yürümiyor mı siziz? Zira biri, ben
Paulos'un im, ve diğeri, ben Apollos'un
5 im dediğinde, cismani değil mi siziz? İmdi
Paulos kim ve Apollos kim dir? Ancak
Rabb'ın her birine ihsan etdiğine göre, iman

6 etmenize vasıta olan hizmetçiler dir. Ben
dikdim, Apollos suladı, lakin Allah
7 büyüdü; şöyle ki diken bir şey değil ve
sulayan dahi bir şey değil dir, amma bö-
8 yüden Allah'dır. Diken ve sulayan da-
hi bir dir, lakin her biri kendi emeğine göre
9 kendi ücretini alacak dır. Zira biz Al-
lah ile emekdaş olub, siz Allah'ın tar-
10 lası, Allah'ın binası sınıız. Allah ta-
rafından bana ihsan olunan inayete göre
usta mimar gibi temel brakdım, üzerine
başka kimse dahi bina yapar; fakat her
kes nasıl bina yapıdığına dikkat etsin.
11 Zira brakılan temelden, yani İsus
Hristos'dan mada bir (temel) brakmaya hiç
12 bir kimse kadir olmaz. Ve lakin eğer bir
kimse bu temel üzerine altun, gümüş,
kıymetli taşlar, ağac, ot, kamış bina e-
13 derse, her kesin işi aşikâr olacak, zira
ol gün onu beyan edecek dir; çünkü a-
teş ile keşf olunur, ve her birinin işi ne
dürlü olduğunu ateş imtihan edecek
14 dir. Eğer bir kimsenin bina etdiği iş ka-
15 lırsa, ücretini alacak; eğer bir kim-
senin işi yanar ise zarar çekecek; amma
kendisi ateşden geçer gibi kurtulacak
16 dır. Siz Allah'ın heykeli olub deruniniz-
de Allah'ın Ruhı sakın olduğunu bil-
17 mez mi siniz? Eğer bir kimse Allah'ın
heykelini bozarsa, Allah onu bozacak
dır; zira Allah'ın heykeli mukaddes dir,
ol (heykel) dahi siz siniz.

18 Bir kimse kendi kendini aldatmasın; eğer
aranızda bir kimse bu dünyada kendini
alim zann ederse, alim olmak için divane
19 olsun, zira dünyanın ilmi Allah'ın in-
dinde divanelik dir; nitekim alimleri kendi
20 hilelerinde tutan o dur; ve yine, "Rabb
alimlerin fikrleri batıl olduğunu bilir,"
21 deyü yazılmış dır. Vel hasıl bir kimse
22 insan ile iftihar etmesin; zira her şey sizin
dir, gerek Paulos gerek Apollos, gerek
Kıfas, gerek dünya, gerek ömr gerek
ölüm, gerek hazır şeyler, gerek olacak
23 şeyler, cümlesi sizin dir; siz de Hristos'
un sınıız, Hristos daği Allah'ın dır.

BAB 4.

1 Her kes bizi Hristos'un hizmetkârları
ve Allah'ın sırrlarının kethüdaları ma-
2 kamında tutsun. İmdi kethüdalardan
matlub olan şey sadık bulunmaları dır.
3 Amma sizin tarafınızdan yağod insan
hükümü ile hüküm olunmak benim indimde
pek küçük şey dir, hatta kendimi kendim
4 bile hüküm etmem. Zira kendi hakkımda za-
mirim bir şey göstermez ise de, yine bunun
ile kendimi salih saymam; ancak beni hüküm
5 eden Rabb dır. İmdi vaktından evvel, yani
Rabb gelmeyince hiç bir şey hüküm etme-
yiniz; ol daği karanlığın gizli şeylerini
aydınlığa çıkarıb, kalblerin müradları-
nı aşikâr edecek dir; ol zeman her kesin

medhi Allah'dan olacak dır.

- 6 Lakin, ey karındaşlar, ben bu şeyleri
sizin için kendime ve Apollos'a temsilen
nakl eyledim, şu maksed ile ki hiç biriniz
birinin tarafdarı olarak, başkasının aley-
hine mağrurlanmamak için yazılmış o-
landan fazla düşünmemekliği bizden öyre-
7 nesiniz. Zira seni farklı eden kim dir? Ve
sen de almadığın ne şey var ve eğer aldın
ise, niçün almamış gibi iftihar edersin?
- 8 Artık doydunuz, zengin oldunuz, biz
bulunmaksızın saltanat sürdünüz; ve
kaşki saltanat süre idiniz ki biz daği si-
9 zin ile beraber saltanat süre idik. Zira
zann ederim ki, Allah katle hükm olu-
nanlar gibi biz resulleri muaşher olarak
gösterdi; çünkü dünyaya ve meleklere ve on
10 ademlere temaşa için olduk. Biz Hris-
tos için divane iz, siz ise Hristos'da a-
kılınsınız; biz zaif iz, siz kuvvetli
siniz; siz izzetli siniz, biz tahkir olun-
11 muş iz. Bu saatadek acılık ve susuz-
luk çekib çıplak kalırız, döyülürüz,
ve sakın olacak mekânımız yok dur;
- 12 kendi ellerimiz ile daği işleyerek emek çe-
keriz; söyüldüğümüzde hayr dua ede-
riz; teaddi gördüğümüzde tehammül e-
13 deriz; zemm olunduğumuzda, yalvarı-
rız; şimdiyedek dünyanın süprütüsü ve
14 cümlenin menfuru olduk. Bunları si-
zi utandırmak için yazmayorum, an-
cak sevgülü evladlarım gibi (size) na-

15 sihat ederim. Zira eğer Hristos'da on bin
hocanız olsa bile, çok Pederiniz yok
dur; zira Hristos İsus'da İncil vası-
16 sıyle ben sizi tevlid etdim. İmdi bana
17 beñzer olmanızı sizden reca ederim. Bu
sebebden benim sevgülü ve Rabb'da sadık
olan oğlum Timotheos'u size gönderdim; ol
daği her yerde her kilisede talim etdiğim
üzre Hristos'da olan tariklerimi size ihtar
18 edecek dir. Bazı kimseler tekebbür etdi-
19 ler, göya ki size gelmeyeceğim. Lakin eğer
Rabb mürad ederse, size tez geleceğim, ve
tekebbür edenlerin sözünü değil, ancak
20 kuvvetini bileceğim; zira Allah'ın padi-
şahlığı söz ile değil, ancak kuvvet ile
21 dır. Nasıl ister siniz? Size deynek ile mi,
yoksa muhabbet ve hilm ruhu ile mi
geleyim?

BAB 5.

1 Her tarafda işidiliyor ki aranızda zina
var, böyle zina ki taifelerde bile [zıkr] o-
lunmıyor, hatta bir adem kendi pederinin
2 karısını alır. Ve siz bu ameli işleyenin
içinizden defn olunması için gam çekme-
3 dikden başka, tekebbür bile etdiniz. Zira
ben cesedce uzak, amma ruhca hazır
olarak, şimdi hazır gibi hüküm etdim ki,
4 siz cem olduğunuzda, benim ruhum
daği Rabb'ımız İsus Histos'un kud-
retiyle beraber hazır bulunarak, bu a-

5 meli böylece işleyeni, teninin helakı için
Rabb'ımız İsus Hristos'un ismiyle Şey-
tana teslim edesiniz, ta ki Rabb İsus'
6 un gününde ruhu helas bula. Şu
iftiharınız eyi değil dir; bir az maya
bütün hamuru mayaladığını bilmez mi
7 siniz? Siz mayasız olduğunuz gibi yeni
hamur olmak üzre eski mayayı def edi-
niz; çünkü pashamız olan Hristos bizim
8 için kurban olundu. Bu suretle eski
maya ile değil, ve şerr kötülük ma-
yası ile değil ancak hulus ve hakikat
9 fetiri ile bayram edelim. Zinakârlar ile
ihtilat etmeyesiniz, deyü size mektubda
10 yazdım; ve yine bu dünyanın zinakâr-
ları ya tamakârları ya zulmkarları
ile yahod putperesleri ile değil, çünkü
öyle olsa, bu dünyadan çıkmanız lazım
11 gelir. Amma şimdi eğer karındaş anılan
bir kimse zinakâr ya tamakâr ya put-
perest ya söyücü ya bekri ya zulm-
kar olursa, ihtilat etmedikden mada böyle
kimse ile beraber taam bile etmeyesiniz,
12 deyü yazdım. Zira dışarıda olanları
daği hükm etmek ne vazifemdir? Siz içe-
ride bulunanları hükm etmiyor mu su-
13 nuz? Amma dışarıda olanları Allah
hükm eder; imdi ol kötü kimseyi kendi a-
ranızdan defn ediniz.

BAB 6.

1 Sizden bir kimsenin başkası ile bir da-
vası olursa, mukaddeslerin huzurunda
olmayıp, hakksızların huzurunda mu-
2 hakemeye cesaret eder mi? Mukaddesler
dünyayı hüküm edeceklerini bilmez mi si-
niz? Ve eğer dünya sizin tarafınızdan
hüküm olunursa, en küçük davaların
3 faslına layık değil mi siz? Melekleri
hüküm edeceğimizi bilmez mi siz? Kande-
4 kalır dünyevi şeyler imdi eğer dünyevi
şeylere müteallik muhakemeleriniz var ise
kilisede itibarı olmayanları hakim nasb
5 ediniz. Sizi utandırmak için söyle-
rum; sizde alim kimse bir bile yok mu
dur ki, karındaşlarının arasında hüküm
6 etmeye kadir ola? Lakin karındaş karındaş
ile, bu daği imansızların huzurunda
7 muhakeme olur. İmdi biri biriniz ile da-
valarınız bulunması size her vechle
kusur dur; bunu etmeden ise niçün
hakksızlığa tehammül etmez siz? Bun-
dan ise niçün gadr görmeye kail olmaz-
8 sınız? Lakin siz hakksızlık ve gadr he-
9 man karındaşlarınıza eder siz. Bilmez mi
sınız ki hakksız olanlar Allah'ın padi-
şahlığını miras edinmeyecekler dir? Al-
danmayınız, ne fahişeler, ne putperest-
ler ne zinakârlar, ne muğennesler, ne
10 lutiler, ne hırsızlar, ne tamakârlar,
ne bekriler, ne söyücüler, ne zulmkar-
lar Allah'ın padişahlığını miras edine-
cekler dir; bazılarınız daği böyle idiniz;
11

- lakin Rabb İsus'un ismiyle ve Allah'ımızın Ruhu ile yaykandınız, takdis olundunuz hem daği tebrir olundunuz.
- 12 Bana her Őey helal ise de, her Őey faideli deđil dir; bana her Őey helal ise de, ben hić bir Őeyin hūkmū altına girmem.
- 13 Taamlar karın ićūn, karın dađi taamlar ićūn dūr; amma Allah bunu da, onları da ibtal edecek dir; fakat cesed zina ićūn olmayıb, ancak Rabb ićūn dūr,
- 14 ve Rabb cesed ićūn dūr. Ve Allah Rabb'ı ihya eylediđi gibi, bizi dađi kendi kudretiyle ihya edecek dir. Cesedleriniz Hristos'un azaları olduđunu bilmez mi sizin? İmdi Hristos'un azaları alıb,
- 16 fahiŐe azalarımı edeyim? HaŐa. FahiŐeye yapıŐan onun ile bir vūcud olduđunu bilmez mi siniz? ćūnki, ikisi bir vūcud olacaklar, deyū (kitab) buyurur. Lakin Rabb'a yapıŐan (Onun ile)
- 18 bir ruh olur. Zinadan kaćınınız; ademin iŐlediđi her gūnah cesedinden dıŐarı dır, amma zina eden, kendi cesedi aleyhine gūnah eder. Bilmez mi siniz ki cesediniz Allah tarafından size ihsan olunub da deruninizde bulunan Ruh ūl Kuds'un heykeli dir? Siz dađi kendinizin deđil siniz;
- 20 zira baha ile satun alındınız; bu sebebden Allah'a mūteallik olan cesediniz ve ruhunuz ile Allah'ı izzetleyiniz.

BAB 7.

1 Ve bana yazdığınız maddelere gelince,
erkek için kariya dokanmamaklık eyi dir.
2 Bununle beraber zinadan (vikaye için)
her ademin kendi karısı, ve her karının
3 kendi kocası olsun. Koca karısı, ve
karı daği kocası hakkında olan borcu-
4 nu eda etsin. Karının cesedi kendi hük-
münde olmayıb ancak kocanın hükmün-
de dir; kezalik kocanın cesedi kendi hük-
münde olmayıb ancak karının hükmünde
5 dir. Biri birinizi mahrum etmeyiniz, meğer
ki oruc ve dua ile meşgul olmak için
iki tarafın rizasiyle muvakkaten ola; an-
den soñra nefsinizi zabt edememeniz sebe-
biyle Şeytanın sizi iğva etmemesi için
6 tekrar bir yere geliniz. Bunu daği emr
tarikiyle değil, ancak müsaade tarikiyle
7 söylerim. Zira cümle ademlerin benim gibi
olmalarını isterim, lakin kiminin bir su-
retle, kiminin başka suretle her birinin
Allah tarafından kendine maħsus baħşışı
8 var dır. Amma evlenmemişlere ve dul ka-
rılara derim ki, benim gibi kalmaları eyi
9 dir. Ve lakin eğer kendi nefslerini zabt e-
demezlerse, evlensinler; zira evlenmek yan-
10 makdan eyi dir. Lakin evli kimselere ben
değil, ancak Rabb karının kocasından
11 ayrılmamasını emr eder; [ve lakin ayrıl-
dığı takdirde kocasız kalsın, yağod ko-
cası ile barışsın;] koca daği karıyı
12 terk etmesin. Gayri kimselere ise Rabb

değil ben derim ki, eğer bir karındaşın
imansız karısı olduğu halde, ol daği
kendisi ile beraber sakin olmaya razı ise,
13 onu terk etmesin. Bir karının daği iman-
sız kocası olduğu halde, ol daği kendi-
siyle beraber sakin olmaya razı ise, onu
14 terk etmesin. Zira imansız koca karısıyla
takdis olunur, ve imansız karı kocası-
le takdis olunur; yoksa çocuklarının
napak olur idi, amma şimdi mukaddes dir-
15 ler. Lakin eğer imansız olan ayrılırsa,
ayrılınsın; bu misillü keyfiyetlerde ka-
rındaş yağod kız karındaş esir değil dir;
ancak Allah bizi selametde bulunmak-
16 lığa davet eyledi. Zira, ey karı, ne bilir-
sin? Belki kocañı helas edeceksin; ya-
ğod ey koca, ne bilirsin? Belki karıñı
17 helas edeceksin. Fakat Allah her birine
nasıl kısmet etdi ise, yani Rabb bi-
rini ne halde davet etdi ise, ol halde yü-
rüsün; ve cümle kiliselerde böylece
tenbih ederim.
18 Bir kimse sünnetli olarak davet olun-
du ise, sünnetsiz olmasın; bir kimse
sünnetsiz davet olundu ise, sünnet o-
19 lunmasın. Sünnet bir şey değil dir, ve
sünnetsizlik bir şey değil dir, ancak Al-
20 lah'ın emrlerinin hıfzı (vacib) dir. Her
kes ne halde davet olundu ise ol halde
21 kalsın. Kul olarak davet olundun ise,
gam çekme; lakin eğer azad olabilir isen,
22 onu ele geçir. Zira Rabb'da davet olu-

nan kul, Rabb'ın azadlısıdır; kezalik
azad olarak davet olunan Hristos'un ku-
23 lu dur. Baha ile satun alındınız, in-
24 sana kul olmayınız. Ey karındaşlar,
her kes ne halde davet olundu ise, Al-
lah'ın huzurunda ol halde kalsın.
25 Lakin bakireler hususunda Rabb ta-
rafından bana emr yok dur; amma ben
sadık olmaklığa Rabb'ın merhamet eylediği
26 kimse gibi rey veririm. İmdi zann ederim ki,
şimdiki zaruret sebebinden bu eyi dir,
yani ademe böyle kalmak hayrlıdır.
27 Karıya bağlı mı sın? Çözölmeyi taleb
etme; karıdan çözülmüş mü sün? Karı
28 taleb etme. Amma evlenirsen de, günah
etmezsin; bakire dağı evlense, günah et-
mez; lakin bu kimseler cesedce sıkıntı
29 çekecekler dir, ben ise sizi esirgerim. Ey
karındaşlar, bunu derim ki, vakıt kı-
salmışdır; kaldı ki karısı olanlar karı-
30 sı yok gibi, ve ağlayanlar ağlamaz gibi,
ve sevinenler sevinmez gibi, ve satun alan-
31 lar malik olmaz gibi, ve bu dünyayı
kullananlar (onu) fenaya kullanmaz gi-
bi olsunlar; zira bu dünyanın heyeti
32 geçer. Ben ise kaygısız olmanızı isterim;
evli olmayan bir kimse Rabb'ı hoşnud etmek
içün Rabb'a müteallik şeyler hakkında
33 kaygı çeker; amma evlenmiş olan kimse
karısını hoşnud etmek için dünyevi şey-
34 ler hakkında kaygı çeker. Karı ile baki-
renin farkı var evlenmemiş olan cesedce

ve ruhca mukaddes olmak için Rabb'a müteallik şeyler hakkında kaygı çeker, amma evlenmiş olan karı kocasını hoşnud etmek için dünyevi şeyler hakkında kaygı çeker. Bunu daği üzerinize kemend atmak için değıl, ancak sizin faideniz için hem layık-ı vechle gairesiz Rabb'a hizmet etmeniz için söyleyorum. Amma eğer bir kimse kendi kızı hakkında, vakti geçmiş olduğundan (nikahını men etmesiyle) nailayık muamele etdiğini zann eder ise, böyle icab etdiğı halde istediğini etsin, günah etmez; evlensinler. Ve lakin mecburiyet tahtında olmayarak, iradeti kendi hükümünde bulunub, kalbi sabit olan kimse kendi kızını alı komaya kalbinde karar vermiş ise, eyi eder; ve hasıl (kızını) evlendiren eyi eder, amma evlendirmeyen daha eyi eder.

35

36

37

38

39

40

Karı, kocasının ömrü oldukca, [şeriat mücibince] ona bağılıdır; amma eğer kocası vefat ederse, istediğı kocaya varmaya azad dır, fakat Rabb'da olsun.

Lakin böyle kaldığı halde, benim reyime göre, daha mübarek dir; ve zann ederim ki bende Allah'ın Ruhı var dır.

BAB 8.

1 Ve putlara kurban edilen nesnelere hususunda, cümlemizin ilmi olduğunu biliriz; ilm kibr etdirir, amma muhabbet

2 mamur eder. Ve eğer kimse bir şey bi-
lirim zann ederse, vacib olan ilm ile da-
3 ha hiç bir şey bilmez. Amma eğer bir
kimse Allah'ı severse, ol kimse onun in-
4 dinde bilinmiş dir. İmdi putlara kurban
edilen nesnelere yenmesi bahsına gelince,
dünyada putun bir şey olmadığını, ve
bir (Allah)'dan başka Allah olmadığını
5 biliriz. Zira gerek gökde gerek yerde ilah
tesmiye olunanlar var ise de, [nitekim çok
6 ilahlar ve çok rabblar var dır,] bizce
bir Allah, yani Peder var dır ki her şey
ondan olup, biz daği *onun ile iz, ve
bir Rabb İsus Hristos var dır ki onun
vasıtasıyla her şey vücade gelib, biz
7 daği onun vasıtasıyla iz. Amma bu ilm
cümle ademlerde bulunmayıb, bazıla-
rı şimdiedek putu bir şey itibar ile,
puta kurban edilmiş deyü yerler, ve za-
8 mirleri zaif olmayla murdar olur. Lakin
taam bizi Allah'a makbul kılmaz; zira
yediğimiz halde faziletimiz olmaz, ve yeme-
9 diğimiz halde eksikliğimiz olmaz. Ancak
bu serbestliğinizin zaiflere tökez sebebi
10 olmamasına dikkat ediniz. Zira bir kimse
senin gibi sahibini puthanede sofrada
oturur gördüğü halde, ol zaif olanın
zamiri putlara kurban edilen nesnelere
11 yemeğe cesaretlenmez mi? Ve böylece yo-
luna Hristos'un öldüğü zaif karındaş
12 senin ilmin sebebiyle helak olur. Böylece
karındaşlar aleyhinde günah edib, onların

13 zaif zamirini yaralayarak, Hristos'a kar-
şı günah edersiniz; imdi eğer taam ka-
rındaşıma tökez olursa, karındaşıma tö-
kez olmayayım, deyü ebeden et yemeye-
ceğim.

BAB 9.

1 Ben resul değil im? Ben azad değil
mi im? Ben Rabb'ımız İsus Hristos'u
görmedim mi? Rabb'da siz benim eserim de-
2 değil mi siziz? Eğer gayriler için değil
isem, elbette sizin için resul im; zira
3 Rabb'da siz resaletimin mührü siziz. Beni
4 teftiş edenlere cevabım bu dur; yeyib
5 içmeye selahiyetimiz yok mu dur? Sair
resuller ve Rabb'ın karındaşları ve Ki-
fas gibi, kız karındaş olan bir karı ya-
nımızda gezdirmeye selahiyetimiz yok mu
6 dur? Yoksa iş işlememeye yalnız benim
ile Varnavas'ın mı selahiyeti yok dur?
7 Masrafı kendisinden olarak kim asker-
lik eder? Kim bağ diker de onun mah-
sulundan yemez? Yağod kim sürü gü-
8 der de sürünün südünden yemez? Bu
söylediğim insan sözü müdür? Yoksa
9 bunları şeriat dahi söylemez mi? Zira,
harman döyen öküzün ağzını bağlamaya-
sın, deyü Moisi'nin şeriatında yazıl-
mış dır; Allah öküzlerimi kayırır?
10 Yoksa her vechle bizim için mi söyler;
beli, bizim için yazılmış dır; zira çift

- sürenin ümid ile sürmesi ve harman dö-
yenin kendi ümidinden hissedar olmak ümi-
11 diyle döymesi gerek dir; eğer biz size ru-
hani şeyleri ekdik ise, sizin cismani nesne-
lerini biçeceğimiz büyük şey mi olur?
12 Eğer başka kimseler üzerinize olan bu
selahiyetden hissedar oldular ise, biz
daha ziyade olmalı değil mi iz? Biz ise
Hristos'un inciline bir vechle mani olma-
mak için bu selahiyeti kullanmayıb
13 her şeye tehammül ederiz. Bilmez mi siniz
ki heykelin işlerinde hizmet edenler heykel-
den yerler, ve mezbahın hizmetinde bulu-
14 nanlar mezbahdan hissedar olurlar? Bu
suretle daği Rabb incili vaz edenlerin
15 incilden geçinmelerini tayin eyledi. Ben ise
bu şeylerin hiç birini kullanmadım; ve
bana böyle muamele olunsun, deyü bu
şeyleri yazmadım; zira bir kimse iftiharı
16 daha iyi dir. Zira incili vaz etdiğim hal-
de bana iftihar sebebi değil dir, çünkü
mecburiyet altında im; beli, eğer incili
17 vaz etmezsem, vay bana; zira eğer bunu
isteyerek edersem, ücretim var; ve lakin
eğer istemeyerek edersem, yine vekaleti ba-
18 na emanet olunmuş dur. İmdi ücretim
nedir? İncili vaz etdiğimde, incilde olan
hükümetimi kötüye kullanmamak için
Hristos'un incilini caba vaz etmek dir.
19 Zira cümlenin hükmünden azad iken, daha
ziyade kimseler kazanmak için kendimi

20 cümlesine kul etdim. Ve Yehudileri ka-
zanmak için Yehudilere Yehudi gibi ol-
dum; şeriat altında olanları kazanmak
içün *şeriat altında olanlara şeriat
21 altında gibi oldum; Allah'ın indinde ken-
dim şeriatsız olmayıb, ancak Hristos'un
şeriatı altında olarak, şeriatsızları ka-
zanmak için, şeriatsızlara şeriatsız gi-
22 bi oldum. Zaifleri kazanmak için zaif-
lere zaif gibi oldum; her bir vechle ba-
zılarını helas etmek için cümleye her
23 şey oldu. Bunu daği incil için ede-
24 rim, ta ki ona müşterik olayım. Bilmez
mi siniz ki, meydanda seyirdenlerin cümlesi
seyirdir ise de, yarış nişanını bir kimse
alır; böyle seyirdiniz ki nail olasınız.
25 Ve her pehlivan her hususda nefsinin zabt
eder; onlar bir fani tac almak için,
biz ise fani olmayan bir (tac) için e-
26 deriz. İmdi ben böyle seyirdirim, şübhe
eder gibi değil; böyle yumruk vururum,
27 havayı döyer gibi değil. Amma cesedime
cefa verib onu kulluğa çekerim, ta ki
sairlere vaz etdikden soñra, kendim redd o-
lunmuş olmayayım.

BAB 10.

1 Ey karındaşlar, bu şeylerden biha-
ber olmanızı istemem, yani babalarımızın
cümlesi bulutun altında idiler, cüm-
2 lesi denizden geçdiler. Ve cümlesi bu-

lutda ve denizde Moisi'ye vaptis oldu-
3 lar. Ve cümlesi heman bir ruhani yeye-
4 cek yeyib, cümlesi heman bir ruhani i-
çecek içdiler; zira beraberlerince giden
ruhani kayadan içerler idi, ol kaya da-
5 ģi Hristos idi. Lakin Allah onların ço-
ğundan razi olmadı; zira çölde yere se-
6 rilib kaldılar. Bu şeyler bize ibret i-
çün oldular, ta ki onların arzu etdik-
7 leri gibi kötü şeylere arzu etmeyelim; ve
onların bazıları olduğu gibi putperest
olmayasınız; nitekim, kavm yemeğe ve iç-

---

*(Bazısında) şeriat altında değil iken
(daği bulunur).

meye oturub oynamaya kalkdılar, deyü
8 yazılmış dır. Ve zina etmeyelim, nitekim
onlardan bazıları zina etmeleriyle bir
9 günde yirmi üç bin (kimse) düşdü. Ve
Hristos'u tecrübe etmeyelim, nitekim on-
lardan bazıları daği tecrübe etmeleriyle
10 yılanlardan telef oldular. Ve söylenme-
yiniz, nitekim onlardan bazıları daği söy-
lenmeleriyle öldürücü yediyle telef ol-
11 dular; ve bunların cümlesi ibret için
onlara vuku bulur idi, ve bize ki asr-
ların sonuna yetişdik, nasihat olmak üzere
12 yazıldı. İmdi duruyorum zann eden
13 düşmekden sakınsın. Size insana müteallik
olan tecrübeden gayri bir şey işaret et-
medi; amma Allah sadık olub sizi kud-
retinizden ziyade tecrübeye brakmaya-

cak, ancak tehammüle kadir olmanız için, tecrübe ile beraber helas çaresi dağı verecek dir.

- 14 Bunun için, ey sevgülülerim, put-
15 perestlikden kaçınız. Akıllılara (söyler)
gibi söylerim; söylediğimi siz hükm ediniz.
16 Mübareklediğimiz bereket kâsesi Hristos'
un kanının ilhaklığı değil mi dir? Pare-
lediğimiz ekmek Hristos'un cesedinin il-
17 haklığı değil mi dir? Çünkü biz çok o-
larak, bir ekmek, bir cesed iz; zira cüm-
18 leimiz bir ekmekten hissedar iz. Ten ci-
hetiyle olan İsrail'e dikkat ediniz; kur-
banları yeyenler mezbaha müşterik değil
19 ler mi dir? İmdi ne deyeyim? Put bir şey
mi? Yağod puta kesilen kurban bir şey
20 mi dir? Lakin taifeler kurban etdikleri
şeyleri Allah'a değil, ancak cinlere
kurban ederler; ve istemem ki siz cinlere
21 müşterik olasınız; Rabb'ın kâsesi ile
cinlerin kâsesini içemezsiniz; Rabb'ın
sofrası ile cinlerin sofrasından hisse-
22 dar olamazsınız. Rabb'ı gayrete tahrik mi
edelim? Ondan kuvvetlimi iz?
23 Bana her şey helal ise de, her şey fai-
deli değil dir; bana her şey helal ise de,
24 her şey mamur etmez. Bir kimse kendinin
değil, ancak her kes başkasının (menfa-
25 tını) arasın. Kassab dükkanında her ne
ki satılırsa, zamir için bir şey teftiş
26 etmeyerek yeyiniz; zira yer ile onda mev-
27 cud olan her şey Rabb'ın dir. İmansız-

lardan biri sizi davet etdiği halde, siz dağı
gitmek istersiniz, önünüze her ne konu-
lursa, zamir için bir şey teftiş etmeye-
28 rek yeyiniz. Ve lakin bir kimse size, bu
(et) puta kurban edilmiş dir, derse, ol
haber veren için ve zamir için yemeyi-
niz; [zira yer ile onda mevcut olan her
29 şey Rabb'ın dır]. Dediğim (zamir) senin ol-
mayıb ancak ol birinin zamiri dir; zira
benim serbestliğim niçün gayrinin zamiriyle
30 hüküm oluna? Eğer ben *inayetle hisse-
dar olursam, niçün şükür etdiğim şeyden
31 ötürü takbih olunayım? Vel hasıl ge-
rek yer iseniz, ve gerek içer iseniz, ve her
ne eder iseniz, her şeyi Allah'ın izzeti i-
32 çün eyleyiniz. Ne Yehudilere ne Yu-
nanilere ve ne de Allah'ın kilisesine tökeze
33 sebep olmayınız. Nitekim ben dağı kendi
menfaatımı değil, ancak niçelerin menfaa-
tını arayarak, her şeyde cümleyi hoş-
nud ederim, ta ki helasa nail olalar.

BAB 11.

1 Ben Hristos'a beñzer olduğum gibi siz
2 dağı bana beñzer olunuz. İmdi, ey ka-
rındaşlar, beni her şeyde hatrınıza geti-
rib, size teslim etdiğim vechle talimatı
3 hıfz etdiğiniz için sizi medh ederim. La-
kin her ademin başı Hristos, ve karının
başı adem olub, Hristos'un başı dağı
Allah idiğı malümünüz olmasını iste-

4 rim. Başı örtülü olarak dua eden ya
ilhamle söyleyen adem kendi başını tahkir
5 etmiş olur. Ve karılardan başı örtü-
süz olarak dua eden ya ilhamle söyleyen
her biri kendi başını tahkir etmiş olur,
6 zira heman traş olmuş gibi olur. Zira
eğer karı örtünmezse, saçı daği kesilsin;
amma eğer karının saçının kesilmesi ya
7 traş olması ona ayıb ise, örtünsün. Zi-
ra adem Allah'ın sureti ve izzeti olmay-
le, başını örtmemek gerek dir; karı ise a-
8 demin izzeti dir. Çünkü adem karıdan de-
9 ğil, ancak karı ademden dir. Ve daği adem
karı için değıl, ancak karı adem için
10 yaradıldı. Bu sebebden karının başında

---

*(Yağod) şükranıyetle.

melekler sebebinden hükümet (alameti) ol-
11 mak icab eder. Fakat Rabb'da karı adem-
12 siz, adem daği karısız değıl dir. Zira ka-
rı ademden olduğu gibi, adem daği karı-
nın vasıtasıyla dir; lakin her şey Allah'
13 dan dır. Kendi kendinizde hükm veriniz; ka-
rının örtüsüz olarak Allah'a dua et-
14 mesi layık mı dır? Ademin uzun saç
olması ona ayıb olduğunu tabiat bile
15 size öyretmez mi? Ve lakin karının uzun
saçı olması kendine şeref dir; zira saç
16 ona nikab için verilmiş dir. Amma eğer
bir kimse münazaa etmek isterse, ne bizim
ne de Allah'ın kiliselerinin böyle adeti
var dır.

17 Lakin şunu tenbih eder iken (sizi) medh
etmem, çünkü cem olmanızdan faide değil
18 ancak zarar hasıl oluyor. Zira evvela,
siz kilisede cem olduğunuzda, aranızda
firkalar olduğunu işidiyorum, ve bir
19 mertebe inanırım. Zira aranızda firkala-
rın daği bulunması lazım dır, ta ki a-
ranızda makbul olanlar beyan olalar.
20 İmdi bir yere cem olmanız Rabbani ağ-
21 şam taamını yemek için değil dir; zira
her biriniz taam esnasında kendi taamını
evvelce alır, ve biri ac kalır, diğeri
22 daği serhoş olur. Yemek ve içmek için
evleriniz yok mu dur? Yoksa Allah'ın
kilisesini tahkir edib mühtac olanları
hacil mi edersiniz? Size ne deyeyim? Bu
hususda sizi medh edeyim mi? Medh etmem;
23 zira ben size teslim etdirdiğimi Rabb tara-
findan aldım, yani Rabb İsus ele ve-
24 rildiği gecede ekmek alıb, şükr etdikden
soñra pareledi, ve, "Alınız, yeyiniz, bu
sizin için parelenen cesedim dir, bunu
25 benim zikrim için eyleyiniz," dedi. Kezalik
ağşam taamından soñra kâseyi daği (alıb),
bu kâse benim kanım ile olan yeni ahd
dır, onu her içdiğinizde benim zikrim için
26 eyleyiniz. Zira her defa bu ekmekden yeyib,
bu kâsedden içtiğinizde, Rabb'ın ölümü-
27 nü kendisi gelinceyedek ilan edersiniz. İm-
di her kim ki layıksız tarz ile bu ek-
mekden yerse, yağod Rabb'ın kâsesinden
içerse, Rabb'ın cesedine ve kanına suç-

28 lu olur. İmdi adem kendini imtihan etsin,
ve bu vechle ol ekmekden yesin, ve ol
29 kâseden içsin. Zira layıksız tarz ile
yeyib içen, Rabb'ın cesedini ayırd etme-
diğinden, kendi aleyhine hükm yeyib içmiş
30 olur. Bu sebebden aranızda hayli zaif
ve hasta kimseler bulunub niçeler daği
31 uyuyorlar. Zira eğer kendi kendimizi hükm
32 etse idik, hükm olunmaz idik; amma hükm
olduğumuz halde, dünya ile bera-
ber aleyhimize hükm olunmamak için
33 Rabb tarafından tedib olunuruz. Vel
hasıl, ey karındaşlarım, taam için cem
olduğunuzda, biri birinizi bekleyiniz;
34 ve eğer bir kimse ac olsa, evde yesin, ki
hükm için cem olmuş olmayasınız.
35 Sair şeylere ise geldiğimde tertib ederim.

BAB 12.

1 Ey karındaşlar, ruhani (bağış)ler
2 hakkında bihaber olmanızı istemem. Bilir-
siniz ki taifeler iken, götürüldüğü-
nüz gibi söylemez putlara celb olu-
3 nur idiniz. Onun için size bildiririm ki,
bir kimse Allah'ın Ruhü ile söylerek,
“İsus melun dur,” demez; ve bir kimse
Ruh ül Kuds ile olmayınca, “İsus
4 Rabb'dır,” deyemez. Dürlü dürlü bağ-
5 şışler daği var ise de, Ruh bir dir. Ve
dürlü dürlü hizmetler var ise de, Rabb
6 bir dir; ve dürlü dürlü ameller var

ise de, cümlede cümleye amel eden heman
7 Allah dır. Lakin her kese Ruhun izharı
8 menfaat için ihsan olunur. Kimine Ru-
hun vasıtasıyla ilm kelamı, ve kimine he-
9 man ol Ruha göre bilgi kelamı, digesine
dağı heman ol Ruh ile iman, ve başkasına
10 heman ol Ruh ile şifabaşş bağışşler, ve
gayrisine mücizad icrası, ve digesine il-
hamle sömlemeklik, başkasına dağı ruhlar
fark etmesi, ve gayrisine dürlü lisanlar,
ve digesine lisanlar tercümesi bağışş olu-
11 nur. Ve bunbların cümlesini heman ol
bir ruh kendi müradına göre her bir kim-
seye mağısusen taksim ederek cümlesine
amel eder.
12 Zira cesed bir ve azası çok olub,
bu bir cesedin cümle azası dağı çok
ise de, yine bir cesed olduğı gibi Hris-
13 tos dağı böyle dir. Çünkü biz, gerek Ye-
hudi, gerek Yunani, gerek kul, gerek a-
zad cümlemiz bir ruh ile bir cesed
olmak üzere vaptis olunduk, cümlemiz
14 dağı bir Ruhdan içirildik. Çünkü cesed
dağı bir (aza) değil, ancak çok azalar
15 dır. Eğer ayak, ben el olmadığım için
cesedden değil im, derse, onun için ce-
16 sedden değil mi dir? Ve eğıer kulak, ben
göz olmadığım için cesedden değil im,
derse, bunun için cesedden değil mi dir?
17 Eğer bütün cesed göz olsaydı, işit-
mek aleti nerede olur idi, ve eğıer hepsi
işitmek aleti olsaydı, koku almak aleti

18 nerede olur idi? Şimdi ise Allah azala-
rın her birini istediği gibi cesedde kodu.
19 Ve eğer cümlesi bir aza olsaydı, ce-
20 sed nerede olur idi? Amma şimdi azalar
21 çok ise de, cesed bir dir. Ve göz ele
sana mühtac değil im, yaħod yine baş
ayaklara, size mühtac değil im, deye-
22 mez. Amma cesedin ziyade zaif sayılan
23 azası en ziyade lazım dır. Ve cesedin az
itibarlı saydığımız azalarına daha zi-
yade itibar verir iz; ve güzel olmayan
(aza) larımızın daha ziyade güzelliği o-
24 lur. Amma güzel azalarımız için ih-
tiyac yok dur; lakin Allah noksanı o-
lana daha ziyade titibar vererek cesedi
25 imtizac üzre tertib eyledi; ta ki cesedde
ihtilaf olmayıb azalar ittifat üzre biri
26 birini kayıralar. Ve azalardan biri elem
çekdiği halde, azaların cümlesi beraber
elem çeker; ve azalardan biri izzetlendiği
halde, azanın cümlesi beraber ferahla-
27 nır. İmdi siz Hristos'un cesedi ve ayrı
28 ayrı azaları sınız. Allah daħi kilisede
evvela resuller, ikinci ilhama malik o-
lanlar, üçüncü ħocalar, anden soñra
müvizeler, anden soñra şifabaħş baħşiş-
ler, ve yardımlar, ve idareler, ve dür-
29 lü lisanlar tayin eyledi. Cümlesi re-
sul mi? Cümlesi ilhama malik mi?
Cümlesi ħoca mı? Cümlesi müvizat
30 sahibi mi? Cümlesi şifabaħş baħşişler
sahibi mi dir? Cümlesi lisanlar söyler

31 mi? Cümlesi tercüme eder mi? İmdi en
eyi bahşişler arzu ediniz; ve yine size
daha ala bir yol göstereyim.

BAB 13.

1 Eğer insan ve melekler lisanleriyle söy-
lersem, muhabbetim olmadıkca öten ba-
kır, yañod samata eden zil olmuş olu-
2 rum. Ve eğer bende ilham olub da cüm-
le sırrları ve cümle ilmi bilsem, ve eğer
dağları yerinden göçürmeye kadir olan
tekmil imanım olsa, muhabbetim olmadık-
3 ca bir şey değil im. Ve eğer hep variye-
timi sadaka versem, ve eğer cesedimi yan-
maya teslim eylesem, muhabbetim olma-
4 dıkca bana bir faide etmez. Muhabbet
tehammül edib lutf ile muamele eder;
muhabbet hased etmez, muhabbet fodul-
5 lanmaz, kibrlenmez, bed muamele etmez,
kendi faidesini aramaz, hiddetlenmez, kötü-
6 lük düşünmez, haksızlıktan hazz et-
7 meyib hakikatdan hoşlanır; her şeye te-
hammül eder, her şeye inanır, her şeyi
8 ümid eder, her şeye sabr eder. Muhabbet
asla zeval bulmaz; ilhamlar ise ibtal
olunacaklar, lisanlar ise nihayet bula-
9 cak, ilm ise ibtal olunacak dır. Zira
bir mikdar biliriz ki ve ilhamle bir mikdar
10 söyleriz; amma kamil olan geldiğinde, ol
vakıt bu mikdar olan ibtal oluna-
11 cak dır. Ben çocuk iken çocuk gibi

söyler, çocuk gibi düşünür, çocuk
gibi kıyas eder idim; amma adem oldukda
12 çocuğa mahsus şeyleri terk etdim. Zira
şimdi ayineden remz ile, amma ol zaman
yüz yüze görürüz; şimdi bir miktar
bilirim, amma ol zaman bilinmiş olduğum
13 gibi bileceğim. Şimdi ise şu üç, yani
iman, ümid, muhabbet baki kalır, ve la-
kin bunların büyüğü muhabbet dir.

BAB 14.

1 Muhabbete cehd ediniz, ve ruhani (bağ-
ış) lere, hususa ilhamle söylemekliğe
2 gayret ediniz. Zira (garib) lisan söyleyen
kimse ademlere değil, ancak Allah'a söy-
ler; çünkü kimse anlamaz, vakıa Ruh ile
3 sırlar söyler; amma ilhamle söyleyen
mamuriyet ve nasihat teselli vermek i-
4 çün ademlere söyler. Lisan söyleyen ken-
dini mamur eder. Amma ilhamle söyleyen
5 kiliseyi mamur eder. Ve isterim ki, siz
cümlelize lisanlar söyleyesiniz, fakat daha
ziyade ilhamle söyleyesiniz; zira ilhamle
söyleyen lisanlar söyleyenden büyük dür,
meğer kilisenin mamur olması için ter-
cüme ede.
6 Ve şimdi, ey karındaşlar, eğer lisan-
lar söyleyerek yanınıza gelirim, size ya
vahi, yahod ilm, ya ilham, ya talim ile
söylemedikce size ne faide etmiş olurum?
7 Ve seda veren cansız şeyler bile, gerek

düdük ve gerek tanbur olsun, sedalarında fark göstermedikçe, düdük ile ya tanbur ile çalınan şey nasıl anlaşılır?

8 Zira boru daği namalüm seda verir-

9 se, cenge kim hazırlanacak dır? Kezalik siz daği lisan ile anlaşılır bir söz söylemezseniz, söylenilen nasıl anlaşılır? Zira

10 ra havaya söylemiş olursunuz. Vakıa dünyada bu kadar dürlü sedalar var, ve onlardan hiç biri manasız değil dir.

11 Bu böyle iken eğer sedanın kuvvetini bilmezsem, ben söyleyene Varvaros, söyleyen

12 daği bana Varvaros olur. Böylece siz daği ruhani (bağış)lere arzukeş oldunuz cihetle kilisenin mamuriyeti için

13 artmanızı taleb ediniz. Bu sebebden lisan söyleyen tercüme etmesi için dua etsin.

14 Zira eğer bir (garib) lisan ile dua edersem, ruhum dua eder, amma zihnim mevesiz kalır. İmdi ne olur? Ruh ile dua

15 edeyim, ve zihn ile daği dua edeyim; ruh ile ilahi okuyayım, ve zihn ile daği ilahi okuyayım. Yoksa eğer ruh ile bereket okursan, cahil makamında duran senin ne dediğini bilmediği sebebden, senin teşekkür arz etmene “Amin” nasıl deye bilir?

17 Vakıa sen eyi teşekkür ediyorsun, lakin

18 digeri mamur olmaz. Allah’ıma şükr ederim ki, sizin cümlelizden ziyade lisaneler söylerim. Fakat (garib) lisanda on bin söz (söylemekden) ise, başkalara daği talim etmek için zihnim ile kilisede beş söz

- söylememi daha iyi sayarım.
- 20 Ey karındaşlar, akl cihetiyle çocuk
olmayıb, ancak şerr cihetiyle masum
olunuz, amma akıl cihetiyle kamil o-
- 21 lunuz. Tevratda yazılmış dır ki, “Bu
kavma garib lisanlar ile ve garib dudak-
lar ile söyleyecek isem de, yine beni diñ-
lemeyecek dir,” deyü Rabb buyurur.
- 22 Hal bu ki, lisanlar imanlılara değil,
ancak imansızlara alamet için olub,
ilhamle söylemeklik ise imansızlar için
- 23 değil, ancak imanlılar için dır. İmdi
bütün kilise bir yere cem olduğu ze-
man, cümlesi lisanlar söylerse, ve ca-
hiller yağod imansızlar içeriye girerse,
- 24 çıldırılmışsınız, demeyecekler mi? Ve
lakin eğer cümlesi ilhamle söyler iken,
içeriye imansız yağod cahil girerse,
cümlesinden ilzam, cümlesinden teces-
- 25 süs olunur; ve bu vechle kalbinin
gizli şeyleri beyan olmayle, hakikaten
“Allah aranızda dır,” deyü ikrar ederek,
yüzü üzeri düşüb Allah’a secde
kılacak dır.
- 26 Vel hasıl, ey karındaşlar, hal ne dir?
cem olduğunuz zaman sizden her birinin
mezmuru var, talimi var, lisanı var,
vahisi var, tercümesi var; her şey ma-
- 27 mur etmek için olsun. Ve bir kimse
(garib) lisan söylerse, iki ve nihayet üç
kişi olub sıra ile söylesinler, ve bir kim-
- 28 se daği tercüme etsin. Amma tercüman

yok ise, kilisede süküt etsin, ve kendi
29 kendisine ve Allah'a söylesin. İlhamle
söyleyenlerden iki ya üç kişi söylesin, ve
30 diğerleri teftiş etsinler. Ve oturanlardan
başka birine vahi gelecek olursa, evvel-
31 kisi süküt etsin. Zira cümlesinin talim
ve tesellisi için cümleniz birer birer
32 ilhamle söyleye bilirsiniz. Ve ilhamle söy-
yenlerin ruhları ilhamle söyleyenlere
33 müti dir. Zira Allah nizamsızlığa sebep
olmayıb, mukaddeslerin cümle kilisele-
rinde olduğu gibi, selamete sebep dir.
34 Kiliselerde karılarınız süküt etsin-
ler; zira söylemeye ruhsatları olmayıb,
ancak şeriatın dahi buyurduğu üzere
35 müti olmalıdırlar. Amma bir şey öğren-
mek istediklerinde, evde kendi kocalarına
sual etsinler; zira kilisede söylemek ka-
36 rılara ayıb dır. Allah'ın kelamı sizden
mi çıktı? Yağod yalnız size mi yetişdi?
37 Eğer bir kimse kendi kendini ilhama malik
ya ruhani zann ederse, size yazdığım şey-
lerin Rabb'ın tenbihleri olduğunu tahki-
38 ken bilsin. Amma eğer bir kimse bilmezse,
39 bilmesin. İmdi, ey karındaşlar, ilhamle
söylemeye gayret edib, lisan söylemeyi de
40 men etmeyiniz. Her şey hüsn-i hareket ve
nizam üzere olsun.

BAB 15.

1 Ey karındaşlar, size vaz etdiğim, sizin

dağı kabul edib onda kaim bulunduğu-
2 nuz incili bildiririm; bunun vasıtasıyla
dağı, eğer bihude yere inanmadınız ise, si-
ze vaz etdiğim gibi kelamı mühkem tut-
3 duğunuz halde ęelas bulursunuz. Zi-
ra evvela benim kabul etdiğimi size tes-
lim eyledim, yani Kitablarda yazılmış
olduğu üzre, Hristos günahlarımız i-
4 çün öldü; ve defn olunub, Kitablar-
da yazılmış olduğu üzre, üçüncü
5 günde kıyam etdi, ve Kıfas'a, ve soñra
6 on ikilere göründü; anden soñra heman
bir defada beş yüzden ziyade karındaşla-
ra göründü; bunların çoğu dağı şimdi-
ye kadar hayatda olub bazıları uyu-
7 dular. Bundan soñra İakovos'a, soñ-
8 ra cümle resullere göründü; ve
cümlesinden soñra, ben düşük gibi o-
9 lana dağı göründüm. Zira ben resul-
lerin en ednası im, hatta resul tes-
miye olunmaya layık değil im, çünkü
10 Allah'ın kilisesine teaddi eyledim. Amma
her ne isem, Allah'ın inayetiyle im; ve o-
nun bana olan inayeti bihude olmadı; la-
kin onların cümlesinden ziyade çalış-
dım, fakat ben değil, ancak benim ile o-
11 lan Allah'ın inayeti dir. Vel hasıl gerek
ben gerek onlar böyle vaz ederiz, siz dağı
böyle inandınız.
12 Ve lakin Hristos ölülerden kıyam etdi
deyü vaz olunur ise, sizden bazıları,
ölülerin kıyameti yok dur, nasıl der-

13 ler? Ve eğer ölülerin kıyameti yok ise,
14 Hristos daği kıyam etmemiş dir. Ve eğer
Hristos kıyam etmemiş ise, hem bizim va-
zımız bihude, hem de sizin imanınız bi-
15 hude dir. Biz daği Allah hakkında ya-
lan şahid olunmuş oluruz; zira Hris-
tos'u ihya etdi, deyü Allah hakkında
şehadet etdik; hal bu ki ölüler hakika-
ten kıyam etmezler ise, onu ihya etmemiş
16 dir. Zira ölüler kıyam etmezlerse, Hris-
17 tos daği kıyam etmemiş dir. Ve eğer Hris-
tos kıyam etmemiş ise, sizin imanınız ba-
tıl olub siz daha günahlarınızda sınıız;
18 hem Hristos'da uyuyanlar daği helak
19 olmuş dur. Eğer Hristos'a yalnız bu
ömr için ümid etmiş isek, ademlerin
cümlesinden sefil iz.
20 Fakat şimdi Hristos ölülerden kıyam
edib uykuya varanların turfandası ol-
21 du. Zira madem ki ölüm insan vasıtasıy-
le oldu, ölülerin kıyameti daği insan
22 vasıtasıyla olur. Zira Adam'da cüm-
lesi öldükleri gibi, Hristos'da daği cüm-
23 lesi ihya olunacak dır. Lakin her kes
kendi sırasında, Hristos turfanda (ola-
rak), sonra onun zuhurunda Hristos'a
24 müteallik olanlar bulunur. Anden soñ-
ra her riaset ve her hükümet ve her kudreti
ibtal eylemiş olarak, Peder Allah'a pa-
dişahlığı teslim etdikden sonra nihayet o-
25 lacak dır. Zira cümle düşmenlerini kendi
ayakları altına koyuncaya dek saltanat

26 etse gerek dir. İbtal olunacak son düş-
27 men ölüm dür. Zira her şey onun ayak-
ları altına müti kıldı; lakin, her şey
müti kılınmış dır dediğinde, her şeyi
ona müti kılan müstesna olduğu aşikâr
28 dır. Ve her şey ona müti oldukda, ol ze-
man Allah her şeyde her şey ola, deyü
Oğul daği bizzat her şey ona müti kı-
29 lana tabi olacak dır. Yoksa eğer mut-
laka ölümler kıyam etmez ise, ölümler i-
çün vaptis olanlar ne edecekler? Neye
30 ölümler için vaptis olurlar? Biz daği
niçün her saat tehlikeye giriftar olu-
31 ruz? Rabb'ımız Hristos İsus'da sizin
hakkınızda olan iftiharım hakkı için her
32 gün ölüyorum. Eğer ben Efesos'da in-
sanca canavarlar ile cenkleşdim ise, ö-
lümler kıyam etmediği takdirde bana ne
faide olur? Yeyelim ve içelim; zira ya-
33 rın ölümler. Aldanmayınız; kötü ül-
34 fetler eyi meşrebi bozarlar. Salihane u-
yanınız ve günah etmeyiniz; zira bazı
kimselerde Allah'ın hakkında malümat
yok dur; sizi utandırmak için söylerim.
35 Amma bir kimse, "Ölümler nasıl kıyam
ederler? Ve ne cins cesed ile gelirler?"
36 deyecek dir. Ey akılsız, senin ekdiğin şey
37 ölmeyince dirilmez; ve bir şey ekdiğinde,
olacak cesedi ekmeyib, ancak buğday
olsun ve yağod başka dürlü olsun,
38 çıplak daneyi (ekersin). Ve Allah ona
istediği gibi bir cesed, ve tohumların her

39 birine kendi maḥsus bir cesed verir. Her
ten bir nev ten değil dir; ancak insan teni
başka, ve hayvan teni başka, ve balık (te-
40 ni) başka, ve kuş (teni) başka dır. Ve
semavi cesedler ve zemini cesedler var;
lakin semavilerin şerefi başka, ve zemini-
41 lerin şerefi başka dır. Güneşin şerefi
başka, ve ayın şerefi başka, ve yıldız-
ların şerefi başka dır; zira şeref cihe-
42 tiyle yıldız yıldızdan farklı dır. Ö-
lülerin kıyameti dağı böyle dir; (ten)
çürüklükde ekilir, çürüklükden beri
43 olarak kıyam eder; şerefsizlikde ekilir,
şerefde kıyam eder; zaiflikde ekilir kuv-
44 vetde kıyam eder; hayvani cesed ekilir,
ruhani cesed kıyam eder; hayvani cesed
45 var, ruhani cesed dağı var dır. böyle
dağı yazılmış dır ki, birinci insan, yani
Adam hayata malik zat oldu; soğra ki
46 Adam hayat veren ruh oldu. Lakin ru-
hani değil, ancak hayvani evvel olub ru-
47 hani anden soğra oldu. Birinci insan yer-
den türabi idi, ikinci insan gökden olan
48 Rabb dır. Türabi nice ise, türabiler
dağı öyle dir; ve semavi nice ise, semavi-
49 ler dağı öyle dir. Ve türabinin suretini
giyindiğiniz gibi, semavinin suretini dağı
50 giyineceğiz. Bunu dağı derim, ey karın-
daşlar, ten ve kan Allah'ın padişahlığına
varis olamaz; ve çürüklük çürük-
süzlüğe varis olamaz.
51 İşte size bir sırr söyleyim; cümlemiz

uyumayacağız, amma cümlemiz son
52 boruda, bir ande, göz kırpımında tebdil
olacağız; çünkü boru çalınacak dır,
ve ölümler çürüklük görmeyerek kıyam
53 edib, biz dağı tebdil olacağız; zira bu
çürür (ten) çürüksüzlük giymek, ve
bu fani olan ölümsüzlük giymek gerek
54 dir. Ve bu çürür (ten) çürüksüz-
lük giydikten sonra, ve bu fani olan ö-
lümsüzlük giydikten sonra, ol zaman,
ölüm galebeden gark oldu, deyü ya-
zılmış olan kelam vuku bulacak dır.
55 Ey ölüm, senin dikenin nerede? Ey mezar,
56 senin galeben nerede dir? Ölümün dikenini
günah, ve günahın kuvveti şeriat dır.
57 Lakin Rabb'ımız İsus Hristos'un va-
sıtasıyla bize galebeyi ihsan eden Allah'
58 a şükr olsun. İmdi, ey sevgülü ka-
rındaşlarım, emeğiniz Rabb'da bihude ol-
madığınızı bilerek, mühkem ve sabit kadem
bulunub, daima Rabb'ın işinde artmak
üzre olunuz.

BAB 16.

1 Mukaddesler için olan iane toplan-
ması hususunda, Galatia kiliselerine
tertib ettiğim gibi, siz dağı böyle eyleyi-
2 niz. Her haftanın birinci gününde sizden
her biri nail olduğu berekete göre cem
edib, yanında alı kosun, ta ki geldiğim-
3 de, ol zaman toplamaklık olmaya. Ve gel-

- diğimde münasib göreceğiniz ademler kimler
ise, ihsanınızı İerusalım'e götürmek i-
çün mektublar ile onları gönderirim.
- 4 Benim daği gitmekliğim münasib görülür
5 ise, benim ile beraber gidecekler dir. Ve
Madekonia'dan geçdikden soñra tarafınıza
geleceğim, çünkü Makedonia'dan geçece-
6 ğim; ve olur ki yanınızda kalırım; ve
belki de kışı geçiririm, ta ki her nereye
gidecek olursam, beni siz yola çıkara-
7 sınız. Zira bu defa yol üzeri sizin ile
görüşmek isteyib, Rabb izn verirse, ya-
nınızda bir müddet eylenecek ümidinde im.
- 8 Lakin Pentikostiyedek Efesos'da kalaca-
9 ğım. Zira bana büyük ve karlı bir kapu
açılıb, karşı duranlar daği çok dur.
- 10 Ve eğer Timotheos gelecek olursa, ya-
nınızda korkusuz bulunmasına dikkat
ediniz; zira ol daği benim gibi Rabb'ın i-
11 Őiyle meşgul dur. İmdi onu kimse tahkir
etmesin, lakin yanıma gelmesi için sela-
metle yola çıkarınız; zira karındaşlar
12 ile onu bekleyorum. Apollos karındaş
hakkında ise, karındaşlar ile beraber ya-
nınıza gelmesini kendisinden çok reca et-
dim ise de, Şimdi gelmekliği katien isteme-
yor, ve lakin münasib vakti oldukda ge-
lecek dir.
- 13 Uyanık durunuz; imanda sabit olu-
nuz; meydana hareket ediniz; mühkem olu-
14 nuz. Cümle işleriniz muhabbetle icra
olunsun.

15 Ey karındaşlar, Stefana'nın evi Ahaia'
nın turfandası olub, mukaddeslerin hı-
zmetine gönül verdikleri malümünüz iken,
16 size reca ederim ki, kendiniz dağı bu gi-
bi kimselere ve beraber işleyib emek çe-
17 kenlerin cümlesine müti olasınız. Ste-
fana'nın ve Furtunatos'un ve Ahaikos'un
gelmelerinden şaz oldum; zira sizin noksa-
18 nınızı onlar tamam etdiler; çünkü benim
ruhumu ve sizinkini de rahatlandırdılar;
imdi böyle kimselere riayet eyleyiniz.
19 Asia kiliseleri size selam ederler; A-
kilas ve Priskilla ile evlerinde bulunan
kilise size Rabb'da çok selam ederler.
20 Cümle karındaşlar size selam ederler;
mukaddes öpüş ile biri birinize selam
ediniz.
21 Ben Paulos'un el yazısı ile selam;
22 eğer bir kimse Rabb İsus Hristos'u
sevmezse, Rabb'ımızın geldiğinde melun ol-
23 sun; Rabb İsus Hristos'un inayeti si-
24 zin ile olsun. Muhabbetim Hristos İ-
sus'da cümleiniz ile olsun. Amin.

**PAULOS RESUL'UN
KORİNTHOSLULARA
İKİNCİ RESALESİ**

BAB 1.

1 Allah'ın iradetiyle İsus Hristos'un
resulu Paulos ve Timotheos karındaş Al-

lah'ın Korinthos'da olan kilisesine ve bütün Ahaia'da bulunan cümle mukad-
2 deslere; Pederimiz Allah ve Rabb İ-
sus Hristos'un tarafından size inayet ve
selamet olsun.

3 Rabb'ımız İsus Hristos'un Pederi
Allah merhametlerin Pederi ve cümle
tesellinin punarı olan Allah mübarek
4 olsun; ol daği, Allah tarafından bizim
tesliye olduğumuz teselli ile her bir
sıkıntıda bulunan kimseleri tesliye
ede bilmemiz için, bizi her bir sıkıntı-
5 mıza tesliye eder. Zira Hristos'un elem-
leri bizde çoğaldıkları gibi, tesellimiz
6 daği Hristos'un vasıtasıyla çoğalır. Ve
eğer sıklet çeker isek, heman bizim çek-
diğimiz ol alemlerin tehammülüyle husu-
le gelen sizin teselliniz ve helasınız i-
çün dür; ve müteselli olur isek, sizin
7 teselliniz ve helasınız için dür; ve e-
lemlere müşterik olduğunuz misillü,
teselliye daği (müşterik olduğunuzu)
bilmekle sizin için ümidimiz kavi dir.
8 Zira, ey karındaşlar, bize Asia'da vakı
olan sıkıntudan, yani hadden ziyade ta-
katdan üstün hatta yaşamakdan bile
meyyus olmak derecesinde sıkılmış ol-
duğunuzdan bihaber bulunmanızı is-
9 temeyiz. Lakin kendi nefsimizde ölüm ila-
mını aldık, ta ki kendimize değil, ancak
ölüleri ihya eden Allah'a itimat edelim.
10 O bizi ol kadar büyük bir ölümden

kurtardı ve kurtarır, ve bundan böyle
daği bizi kurtaracak dır, deyü ona ü-
11 mid ederiz. Siz daği bizim için duada
yardım edersiniz, ta ki niçe kimseler ves-
lesiyle bize olan ihsan üzerine niçeler
tarafından bizim için şükr oluna.
12 Zira iftiharımız bu dur, yani zamiri-
miz şehadet eder ki cismani hikmet ile de-
ğil, ancak Allah'ın inayetiyle dünyada
ve bağhusus sizin hakkınızda sadelikle,
Allah'ın indinde olan hulus ile hareket
13 eyledik. Zira okuduğumuz yağod tahki-
ken bildiğinizden, ve ümidime göre nihayete
kadar daği tahkiken bileceğinizden gayri
14 bir şey yazmayoruz; nitekim rabb İ-
sus'un gününde bizim (iftihar sebabimiz)
olacağımız gibi, biz daği sizin iftihar
sebebiniz olduğumuzu bazı mertebe ka-
bul etdiniz.
15 Ve bu itimad ile, ikinci defa bir ni-
mete nail olmanız için, evvela tarafı-
16 nıza varmak, ve sizden Makedonia'ya ge-
mek, ve yine Makedonia'dan tarafınıza gel-
mek, ve Yehudistan'a gitmek üzere sizin ta-
rafınızdan yola çıkarılmak müradında
17 idim. İmdi bu niyetimde aceba hafiflikle
mi hareket etdim? Yoksa benim tarafımdan
evvet, evvet, hayr hayr olmak için cis-
18 manı tarik ile mi niyet etdim? Amma Al-
lah sadık dır ki, bizim size olan kelamı-
19 mız evvet ve hayr olmadı. Zira bizim,
(yani) benim ile Siluanos ve Timotheos va-

sıtasıyla aranızda vaz olunan İbn U-
lah İsus Hristos evvet ve hayr olma-
yıp, ancak (kelamımız) onda evvet oldu.
20 Zira Allah'ın cümle vadleri vasıtamız-
le Allah'ın celali için onda evvet ve
21 amin dir. Ve bizi sizin ile beraber Hris-
tos'da sabit edip bizi mesh eden Allah
22 dır; ve kehalik bizi mühürledi, ve pey ol-
23 mak üzere, kalblerimize Ruhu verdi; ben
ise Allah'ı canım üzerine şahid tuta-
rım ki sizi esirgemek için daha Korinthos'a
24 gelmedim; değil ki sizin imanınıza tesallüt
ederiz, fakat sizin sevincinize yardım e-
deriz; zira siz iman ile durursunuz.

BAB 2.

1 Lakin bir daha yanınıza kasavet ile
2 gelmemeye kendimde karar verdim. Zira eğer
ben sizi kasavetlendirirsem, benim tarafım-
dan kasavetlenen kimseden gayri beni mes-
3 rur edecek kim dir? Ve heman bunu size
yazdım, ta ki gelib bana sevinc sebebi
olacak kimseler tarafından kasavetlenme-
yeyim; çünkü benim sevincim cümlelerin
sevinci dir, deyü sizin cümlelerinize itima-
4 dım var dır. Zira kasavetlenmeniz için
değil, ancak benim size olan pek ziyade
muhabbetimi bilmeniz için çok sıklet ve
kalb iztirabından ve çok göz yaşlarıyla
size yazdım.
5 Ve eğer bir kimse kasavet sebebi oldu

ise, bana değil, ancak bazı merteye [ki
ziyade sıklet vermeyeyim] cümlelere ka-
6 savet sebebi oldu. Böyle kimseye çoklar
7 tarafından olan bu tekdir kâfi dir; şöy-
le ki bilaks bu gibi kimsenin gayet çok
kasavete gark olmaması için, onu afv
8 eyleyib teselli vermeniz caiz dir. Bu se-
bebden ona muhabbetinizi isbat etmenizi
9 sizden reca ederim. Zira her şeyde müti
olub olmadığımızı bilmek üzere daği sizi
10 tecrübe için yazdım. Ve her kime bir
şey afv ederseniz, ben daği ederim, zira
ben daği bir şey afv etmiş isem, Hristos
11 tarafından sizin için afv etdim, ta ki
Şeytan tarafından gadr çekmeyelim, çün-
ki onun garazlarından bihaber değil iz.
12 Hristos'un incilini (vaz etmek) için
Troada'ya yetişib bana Rabb tarafından
13 kapu açıldığında, karındaşım Titos'u
bulmadığımdan ruhumda rahatım olma-
mayle, onlar ile vedalaşib Makedonia'ya
gitdim.
14 Amma bizi daima Hristos'da müzaffer
edib her yerde bizim vasıtamızla onu bil-
mek raihasını beyan eden Allah'a şükr
15 olsun. Zira gerek helas bulan gerek he-
lak olan kimseler hakkında Allah'ın in-
16 dinde Hristos'un hoş raihası iz; bunlara
ölüm için ölüm raihası, ve onlara ha-
yat için hayat raihası iz; ve bu şey-
17 lere kim kadir dir? Zira niçeler gibi,
Allah'ın kelimini tezvir edenler değil iz,

ancak hulusdan ve Allah tarafından
gibi, ve Allah'ın huzurunda Hristos'da
söyleriz.

BAB 3.

1 Kendimizi yine tavsiye etmeye mi başla-
yoruz? Yoksa bazıları gibi tarafınıza
tavsiyenamelelere, yahod tarafınızdan tav-
2 siyelere mi mühtac iz? Kalblerimizde
yazılmış, hep ademlerin tanıyıp okudu-
3 ğu mektubumuz siz siniz; çünkü bizim
hızmetimiz vasıtasıyla sizin, mürekkebe ile
değil, ancak diri olan Allah'ın Ruhu
ile, taş levhalarına değil, ancak kalbin
et levhalarına yazılmış olan Hristos'un
4 mektubu olduğunuz aşikâr dır. Hris-
tos'un vasıtasıyla dağhi Allah'a böyle
5 itimadımız var dır; ve lakin bizzat ken-
liğimizden gibi bir şey kendimiz düşün-
meye kadir olmayıb kudretimiz Allah'dan
6 dır. Ol dağhi bizi yeni ahdin, yani yazı-
nın değil, ancak ruhun hizmetcileri
(olmaya) kadir eyledi; zira yazı öldü-
7 rür, amma ruh ihya eder. Ve eğer ya-
zılar ile taşlar üzerine kazılan ölüm
hızmeti, İsrail oğulları Moisi'nin yü-
züne, onun zeval bulur celali sebe-
binden, nazar kılamadıkları derecede ce-
8 lal ile oldu ise, Ruhun hızmeti daha
ziyade celal ile olmaması nasıl olur?
9 Zira mahkümiyet hızmeti celal ile ol-

duğu takdirde, daha ziyade salah hı-
10 meti celalda artacak dır. Zira celala
nail olan bile bu hususda, yani daha
ala celala nisbetle celil değil idi.
11 Çünkü zeval bulacak (nesne) celal ile
oldu ise, baki kalan ne kadar ziyade ce-
12 lal ile olur! İmdi böyle ümidimiz var
13 iken, çok cesaret gösteririz. Ve İsrail
oğulları zeval bulacak nesnenin niha-
yetine nazar kılmamaları için, Moisi
kendi yüzüne nikab koduğu gibi etmeyiz.
14 Amma onların zihnleri körlenmiş idiğinden,
ahd-ı atikin okunmasında ol nikab bu gü-
ne kadar kaldırılmamış duruyor; ol da-
15 ğı Hristos'da ibtal olunur. Ve lakin ta
bu günedek Moisi'nin (kitabı) okundu-
ğunda nikab onların kalbi üzerinde baki
16 dir. Amma Rabb'a döndüklerinde nikab
17 kaldırılacak dır. İmdi Rabb Ruh dur,
ve Rabb'ın Ruhu her nerede ise azadlık
18 orada dır. Bizim cümlemiz ise Rabb'ın
celalini ayinede gibi nikabsız yüz ile
seyr ederek, Rabb'ın Ruhu tarafından gi-
bi heman ol surete celalden celale
tebdil olunuruz.

BAB 4.

1 Bu sebebden işbu hizmet bizde iken,
merhamete nail olduğumuza nazaren o-
2 sanmayarak, lakin rezalete sebep olan
gizli şeyleri redd ederek, hile ile hareket

etmeyiz, ve Allah'ın kelamına hile katma-
yıp, ancak hakkı beyan etmekle kendi
kendimizi Allah'ın huzurunda her bir a-
3 demin zamirine tavsiye ederiz. Ve eğer bizim
incilimiz örtülü olsa bile, helak olan-
4 lar hakkında örtülü dür. Çünkü onlar-
da, Allah'ın sureti olan Hristos'un ce-
lali incilinin ruhu onlara ziya verme-
mesi için, bu dünyanın ilahı imansız-
5 ların zihnini kör etdi. Zira kendimizi değil,
ancak Rabb Hristos İsus'u vaz ederiz;
ve İsus için kendimizi size kul (sa-
6 yarız). Zira karanlıktan nur parlaması
emr eden Allah kendisi İsus Hris-
tos'un yüzünde Allah'ın celalini bil-
meklik nurunu vermek için, kalbleri-
7 mizde parladı. Lakin kuvvetin fazileti
bizden olmayıp Allah'dan olması için,
bu hazineye toprak kablarda içinde malik
8 iz. Her şeyde sıkıntıda iz, lakin bihuzur
değil iz; ıztırabda, lakin ümitsiz değil
9 iz; teaddi görürüz, amma terk olunmuş
değil iz; yere vuruluruz, amma helak
10 olmuş değil iz; [Rabb] İsus'un ölü-
münü daima cesedimizde taşıyoruz, ta ki
İsus'un hayatı daği cesedimizde beyan
11 oluna. Zira biz ki hayatta iz, İsus-
un hayatı daği bizim fani tenimizde be-
yan olunmak üzere, İsus için her va-
12 kıt ölüme teslim olunuruz. İmdi bizde
13 ölüm, sizde ise hayat amel ister. Lakin,
“İman etdim, onun için söyledim,” deyü

yazılmış olduğu üzre, heman ol iman
ruhuna malik olduğumuzdan, biz dağı
14 iman eder ve onun için söyleriz. Çünkü
Rabb İsus'u ihya eden bizi dağı İ-
sus'un vasıtasıyla ihya edib sizin ile
15 beraber ihzar edeceğini biliriz. Zira her
şey sizin için dür, ta ki inayet çoğal-
mayle, çokların teşekkür arz etmeleriyle
Allah'ın izzeti için arta.
16 Bunun için osanmayız; lakin eğer
bizim dışarıki ademimiz çürür ise de,
17 içeriki gün be gün tazelenir. Zira bizim
bir an için olan hafif sıkletimiz bize
gayetle azim ve ebedi bir celal husule
18 getirir; madem ki görünen şeylere değil,
ancak görünmeyenlere nazar kılarız; zira
görünenler muvakkat ve görünmeyenler e-
bedi dir.

BAB 5.

1 Zira biliriz ki eğer kulibe olan işbu
zemini evimiz bozulur ise, Allah tara-
findan ebedi bir binamız, yani göklerde el
2 ile yapılmamış evimiz var dır. Vakıa
bunda gökden olan meskenimizi giyinmek
3 arzusuyle ahd çekeriz; bari giyinmiş o-
4 lub, çıplak bulunmayalım. Zira biz
ki bu kulibede iz, yük altında olarak
ahd çekiyoruz; çünkü soyunmak değil,
ancak fani olanın hayata gark olması
5 için giyinmek isteriz. Ve bizi heman bu

şeye hazırlayıb, hem de bize Ruhun pe-
6 hini veren Allah dır. Bunun için dai-
ma itimat eder, ve biliriz ki, tende hazır
7 iken Rabb'dan uzak iz. Zira görünenler
8 ile değil, ancak iman ile yürürüz. İm-
di itimat ederiz ve tende uzak ve Rabb'ın
yanında hazır bulunmayı daha ziyade
9 arzu ederiz. Bu sebebden dağı gerek ha-
zır gerek uzak isek, onun indinde makbul
10 olmaya gayret ederiz. Zira Hristos'un mah-
kemesinde cümlemizin görünmesi lazım dır,
ta ki her birimiz kendi amellerine göre, ge-
rek hayr olsun, gerek şerr olsun, cesed-
de olarak etdiği şeylerin ivazını ala.
11 İmdi siz Rabb korkusunu bilerek, a-
demleri kandırırız, ve Allah'ın indinde
beyan olunmuş iz; ve umarım ki sizin
12 zamirlerinizde dağı beyan olunmuş iz. Zi-
ra kendimizi yine size tavsiye etmeyoruz,
fakat kalbde değil, ancak zahirde iftihar
edenlere bir muhalefetiniz olmak üzre,
bizim hakkımızda size iftihar için bir
13 fırsat veriyoruz. Zira eğer divane ol-
muş isek, Allah için dür, ve eğer ak-
14 lımız tam ise, sizin için dür. Çünkü
Hristos'un muhabbeti bizi mecbur eder;
çünkü eğer biri cümle için öldü ise,
bundan tahkik ederiz ki cümlesi öldü.
15 Ve o cümleinin yoluna öldü, ta ki
yaşayanlar artık kendileri için değil,
ancak kendilerin yoluna ölen ve kıyam
16 eden için yaşayalar; şöyle ki bundan

böyle biz hiç bir kimseyi ten cihetiyle tanımayıb, hatta Hristos'u ten cihetiyle tanıdık ise de, şimdi artık tanımayız.

17 İmdi eğer bir kimse Hristos'da ise yeni mañluk dur; eski şeyler geçdi, işte her

18 şey yeni oldu. Lakin her şey kendisiyle bi-zi İsus Hristos'un vasıtasıyla sulh eden ve bize sulhun hizmetini veren Al-

19 lah tarafından dır; yani Allah dün-yayı, suçlarını saymayıb, kendisiyle Hristos'da sulh etmekde olarak sulhun

20 kelamını bize teslim etdi. İmdi Hristos'un tarafından elçilik ederek, Allah bizim vasıtamızle reca eder gibi, Allah ile sulh olmanızı Hristos tarafından yal-

21 varırız. Zira biz onda Allah'ın salihleri olalım, deyü günah bilmeyeni bizim için günahkâr saydı.

BAB 6.

1 İmdi biz (onun ile) beraber işlemekte iken, Allah'ın inayetini bihude kabul et-

2 miş olmamanızı dañi reca ederiz. ["Zira, seni makbul vakıtda diñledim, ve sana helas gününde imdad eyledim," deyü bu-

3 yurur; işte şimdi makbul vakıt, işte şimdi helas günü dür.] Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir

4 göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sı-

5 kıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, iñ-

tilalarda, zahmetler ve uykusuzluk
6 ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve teham-
mül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile,
7 mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kela-
mı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve sol-
8 dan salah silahları ile, izzet ve itibar-
sızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile,
9 doğru iken aldadıcılar gibi, malüm i-
ken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma
işte yaşıyoruz, tedib olunub da öl-
10 dürülmeyen kimseler, kasavetde olub da
daima sevinen kimseler, fukara olub ve
lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiç bir
şey olmayıb da her şeye malik olanlar
gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetcileri
11 gibi gösteririz. “Ey Korinthoslular, azı-
mız size açılmış, kalbimiz daği genişlen-
12 miş dir. Bizde sıkılmış olmayıb, ancak
13 kendi deruninizde sıkılmış sınız; [evlad-
larıma gibi söylerim,] buna bedelsiz da-
ği genişleniniz.
14 İmansızlar ile mühtelif bir boyun-
duruğa girmeyiniz; zira fisk ile salahın
ne ilhaklığı var? Ve karanlık ile nurun
15 ne müşareketi var? Ve velial ile Hris-
tos'un ne ittifakı? Yahod imansız ile mü-
16 minin ne hissesi var? Ve putlar ile Al-
lah'ın heykelinin ne münasebeti var? Zira
siz diri olan Allah'ın heykeli siniz; nite-
kim Allah, onlarda sakın olub arala-
rında geçeceğim, ve ben onların Allah'ı
olacağım, onlar daği kavmım olacak dır,”

17 deyü buyurdu. Bunun için Rabb,
onların arasından çıkıp, ayrılınız, na-
pak şeye dokunmayınız,” deyü buyu-
18 rur; ve (yine) her şeye kadir Rabb “Ben
daği sizi kabul edib size Peder olaca-
ğım siz daği bana oğullar ve kızlar o-
lacak sınız,” deyü buyurur.

BAB 7.

1 İmdi, ey sevgülüler, bu vadlerimiz
var iken, kendimizi cesedin ve ruhun her
(nev) murdarlığından pakleyerek, Allah
korkusuyle kudsiyeti teknil edelim.
2 “Bizi kabul ediniz; kimseye haksızlık
etmedik; kimseyi fesada vermedik, kimseye
3 gadr etmedik. Aleyhinizde hüküm için
söylemeyorum, zira sizin ile beraber öl-
mek ve beraber yaşamak üzere kalbleri-
4 mizde siniz,” deyü evvelden söyledim. Hak-
kınızda cesaretim çok dur; sizin için
iftiharım çok dur; teselli ile dolu im,
cümle sıkıntımızda şazlığım gayetle
5 taşkın dır. Çünkü Makedonia’ya geldiği-
mizde, vücudumuz hiç bir rahat bulma-
dı; dışarıdan dalgalar, içeriden korku-
lar olarak, her taraftan sıkıntı çeker
6 idik. Ve lakin alçak gönüllüleri teselli
eden Allah Titos’un gelmesiyle bizi mü-
7 teselli kıldı. Ve yalnız onun gelmesiyle
değil, ancak onun sizden dolayı müte-
selli olduğu teselli ile daği (mesrur

olduk); çünkü bize hasretimizi ve figanınızı, ve benim için olan gayretinizi haber vermesiyle ben ziyade mesrur oldum;

8 zira eğer sizi mektub ile kasavetlendirdim ise, her ne kadar peşiman oldum ise de, (şimdi) peşiman değilim; zira görürüm ki o mektub az bir vakit için ise de

9 sizi kasavetlendirdi. Fakat şimdi kasavetlendiğiniz için değil, ancak kasavetlenmeniz tevbeye sebep olduğu için mesrurim; zira Allah'ın (iradetine) göre kasavetlendiniz, ta ki bizden hiç bir vechle

10 bir zarar görmeyesiniz. Çünkü Allah'ın (iradetine) göre olan kasavet, helas sebebi olan ve peşiman olunmayacak tevbe hasıl eder; amma dünyanın kasaveti ölüm

11 hasıl eder. Zira işte heman bu, Allah'ın (iradetine) göre kasavetlenmeniz sizde ne kadar cehd, ne kadar özr, ne kadar gazab, ne kadar korku, ne kadar arzu, ne kadar gayret, ne kadar intikam hasıl etdi; her vechle kendinizi bu hususda pak gösterdiniz. İmdi size yazışım ol hakksızlık işleyen için, yahod ol hakksızlık gören için olmayıb, Allah'ın huzurunda

12 bizim sizden dolayı himmetimizin size beyan olunması için idi. Bu sebebden sizin tesellinizden dolayı müteselli olduk; ve Titos'un sevinci üzerine daha ziyade mesrur olduk; çünkü onun ruhu cümleiniz vasıtasıyla rahat buldu.

13 Zira ona sizin için bir vechle iftihar

14

etdim ise, mahcub olmadım; fakat size
her şeyi doğru söylediğimiz misillü, bizim
Titos'un önünde ettiğimiz iftiħar daħi doğ-
15 ru bulundu. Ve o cümlenizin itaatı-
nı yani kendini nasıl korku ve titreme
ile kabul ettiğinizi ħatırına getirdiğinde,
16 size olan muhabbeti artırıyor. İmdi her
şeyde size itimadım olduğu için mes-
rur um.

BAB 8.

1 İmdi, ey karındaşlar, Allah'ın Make-
donia kiliselerine ihsan ettiği inayeti size
2 bildiririz; çünkü azim sıkıntı tecrü-
besinde şazlıklarının çokluğu (bulu-
nub) şedid fakirlikleri yani cömertlikle-
3 rinin artmasına sebep oldu. Zira şehadet
ederim ki kudretlerinize, ve kudretlerinden
4 ziyade hüsn-i iradetle olarak, çok niyaz-
lar ile bu ihsanları ve mukaddesler i-
çün olan ħızmetin ilhaklığını kabul et-
5 memizi reca etdiler. Ve memul ettiğimiz
derecede değil, ancak kendi kendilerini ev-
vela Rabb'a ve hem de Allah'ın iradetiyle
6 bize daħi teslim etdiler; hatta evvelce
başlamış olduğu gibi bu ihsanı daħi
sizde tekmil etmesini Titos'dan reca etdik.
7 Lakin her ħususda, imanda ve kelimada ve
ilmde ve nev cehdde ve bizden size olan
muhabbetde artđığınız gibi bu inayetde
8 daħi artasınız. Emr eden gibi değil an-

cak gayrilerin cehdi sebebiyle ve sizin muhabbetinizin halis olduğunu tecrübe etmek için söyleyorum. Zira Rabb'ımız İsus Hristos'un inayeti bilirsiniz, ki zengin iken sizin için fakir oldu, ta ki siz onun fakirliği ile zengin olasınız. Ve bu hususda reyimi veriyorum; zira bu size faideli dir ki geçen seneden beru yalnız icrasına değil, ancak mürad etmeye daği akdemce başlamış sınız. Şimdi ise icrasını tekmil ediniz; şöyle ki mürad etmekliğe arzu bulunduğu misillü, elde olduğuna göre tekmil daği ola. Zira eğer evvela arzu var ise bir ademin elinde olmadığına göre değil, ancak olduğuna göre (vermesi) makbul dur. Zira (mürad) gayrilere rahat, ve size sıklet olması değil, ancak müsavat tarikiyle, şimdi ki vakıtda sizin fazlanız onların noksanı, onların fazlası daği (bir vakıt) sizin noksanınız için olması dır; ta ki, çok (devşirene) artmadı, ve az (devşirene) eksilmedi, deyü yazılmış olduğu üzre müsavat ola. Lakin sizin için bu cehdi Titos'un kalbine koyan Allah'a şükr olsun; zira recayı kabul eylediğinden mada ziyade gayreti hasediyle kendi irade-tiyle tarafınıza gitdi. Ve cümle kiliseler arasında incilde meşhur, ve bundan fazla Rabb'in izzeti ve sizin arzunuz için hizmet eylediğimiz ihsanı götürmek üzre, kiliseler tarafından bize yoldaş

20 seçilen karındaşı onun ile beraber gön-
derdik. Ve bu babde ihtiraz ederiz ki hız-
met etdiğimiz bu ganimet hakkında bir kim-
21 se bizi ayıblamaya. Çünkü yalnız
Rabb'ın huzurunda değil, ancak insan
huzurunda daği eyi şeyler kaydında iz.
22 Ve çok defa çok şeylerde tecrübe edib
gayretde bulduğumuz, ve şimdi daği size
olan ziyade itimadı sebebiyle daha ziyade
gayretde bulunan karındaşımızı onlar ile
23 beraber gönderdik. Titos hakkında ise, be-
nim arkadaşım ve sizin için emekdaşım
dır; karındaşlarımız ise kiliselerin gön-
24 derdikleri ve Hristos'un sanı dırlar. İmdi
sizin muhabbetinizin, ve bizim sizin hakkı-
nızda olan iftiħarımızın isbatını onlara
ve kiliselerin huzurunda beyan ediniz.

BAB 9.

1 Zira mukaddesler için olacak *iane
hususunda size yazmaklığa hacet
2 yok dur. Çünkü arzunuzu bilirim; ve
bu babde, Ahaia geçen seneden beru
hazır dır, deyü Makedonialılara sizin i-
çün iftiħar ediyorum, ve tarafınızdan
olan gayret çoklarını teşvik eylemiş dir.
3 Lakin bizim hakkınızda olan iftiħarımız
bu hususda bihude olmayıb, dediğim
gibi hazır bulunmanız için karındaş-
4 ları gönderdim; olmaya ki Makedoniali-
lar benim ile beraber gelib de sizi hazır-

lanmamış bulurlarsa, biz [demeyelim siz]

---

*(Yun.) hizmet.

- bu itimad ile olan iftiharda mahcub o-
5 lalım. İmdi karındaşlara reca etmeyi
iktizalı gördüm ki evvel yanınıza gidib,
sizin mukaddema haber verilen bereketinizi
hazır edeler, şöyle ki tama suretiyle değil,
ancak bereket suretiyle hazır olsun.
- 6 Şunu (derim) ki nekeslikle eken nekeslikle
biçer, ve bereketle eken bereketle biçer.
- 7 Her kes kasavet ve ya mecburiyetle de-
ğil, ancak kalbinin niyetine göre (versin);
zira Allah can u gönülden vereni sever.
- 8 Ve Allah size her inayeti artırmaya ka-
dir dir, ta ki her vakıtta her şeyde tekmil
kifayetiniz olub her eyi amelde artasınız.
- 9 Nitekim, dağıdıb fukaraya verdi, salahlı
10 ebeden baki dir, deyü yazılmış dır. Ve
ekinciye tohum ve taam için ekmek ihsan
eden, size tohum ihsan edib çoğalda, ve
11 salahınızın mahsulatını artırır; ta ki
bizim vasıtamızle Allah'a şükre sebep
olan her cömerdlik için her şeyde gani
12 olasınız. Zira bu hizmetin iradesi yalı-
nız mukaddeslerin noksanını temamlama-
yıp, ancak Allah'a niçe şükrelerin art-
13 masına sebep olur. Çünkü bu hizmetin
tecrübesi vasıtasıyla, Hristos'un inci-
line olan ikrarınızın itaatı ve kendilere ve
cümleye olan ilhaklığınızın cömerdliği
14 için Allah'a hamd ederler; ve kendiler

dağı sizde olan Allah'ın gayet azim ih-
sandan dolayı size hasret ederek, sizin i-
15 çün dua ederler. İmdi Allah'a tarif o-
lunmaz bahşıi için şükr olsun.

BAB 10.

1 Ve ben Paulos ki aranızda alçak gö-
nüllü, amma uzak iken size cesaretli
im, Hristos'un hilm u letafetiyle size
2 kendim reca ederim; niyaz ederim ki ya-
nınızda bulunduğumda, bize tence gezer
nazarı ile bakan bazı kimseler hakkında
cesaret etmek niyetinde olduğum itimad
3 ile cesur bulunmayayım. Zira tende
olarak gezer isek de, tence cenk etmeyo-
4 ruz. Çünkü cengimizin silahları cisma-
ni olmayıb, hisarlar yıkmak için Al-
5 lah'ın inayetiyle kuvvetli dir; ve tesav-
vuratı ve Allah'ı bilmeklik aleyhine kal-
kışan her yüksek şeyi yıkararak, cümle
efkârı Hristos'un itaatına esir ederiz.
6 Sizin itaatınız dağı tamam olduğunda,
her itaatsızlıktan intikam almaya hazır
7 iz. Dışarıkı görünüşe mi bakarsınız? E-
ğer bir kimse "Hristos'un" im deyerek kendine
güvenirse, kendiliğinden şunuda düşün-
sün ki, kendisi Hristos'un olduğu gibi,
8 kezalik biz dağı [Hristos'un iz]. Zira
Rabb'in hırabiyetiniz için değil, ancak
mamuriyetiniz için bize verdiği hüküme-
timizden dolayı bir az daha ziyade ifti-

9 9 har edecek olur isem de mahcub olma-
yacağım; (bunu derim) ta ki mektub-
10 lar ile sizi korkudur gibi görünmeyeyim.
Zira (biri), “Mektupları ağır ve kuvvetli
11 dir, lakin cesedinin görünüşü zaif ve
kelamı kadir dir,” deyor. Bu makule kim-
se biz uzak iken mektuplar vasıtasıyla
kelamda nice isek, huzura geldiğimizde
12 amelde daği öyle bulunacağımızı dü-
şünsün. Zira kendimizi kendi kendilerini
tavsiye eden bazı kimseler ile saymaya,
hem de onlara rubar etmeye cesaret et-
meyiz; fakat onlar kendilerini kendileri ile
ölçüb, kendilerini kendilerine rubar et-
13 meleriyle fehm etmezler. Lakin biz ölçü-
den haric nesnelere ile değil, ancak Al-
lah’ın size kadar yetişmek üzere bize tak-
sim ettiği kanunun ölçüsüne göre ifti-
14 har edeceğiz. Zira size yetişmek gibi
haddimizi tecavüz etmeyoruz; çünkü
Hristos’un incilinde size kadar bile ye-
15 tişdik; gayrilerin emekleri hakkında ölçü-
den haric şeyler ile iftihar etmekde olma-
yıp imanınız arttıkça, kanunumuza
göre sizin ile ziyade genişlenib, başkası-
nın kanunuyla hazır şeyler için iftihar
16 etmeyerek, incili sizden öte olan yerlerde
17 vaz etmek ümidinde iz. Lakin iftihar eden,
18 Rabb ile iftihar etsin. Zira kendi kendini
tavsiye eden değil, ancak Rabb’ın tavsiye
ettiği kimse makbul dur.

BAB 11.

1 Kaşki akılsızlığıma bir az tehammül
ede idiniz; ve yine bana tehammül ediniz.
2 Zira sizin için Allah'ın gayreti ile gay-
retkeş im; çünkü sizi bir erkeğe, yani
Hristos'a pak bakire arz etmek için ni-
3 şanladım. Amma korkarım ki, yılan kendi
hilesiyle Eva'yı aldatdığı gibi, böylece
sizin zihniniz daği Hristos'da olan sadedil-
4 likden fesada varacak dır. Zira eğer biri
gelib, bizim vaz etmediğimiz gayri bir İ-
sus vaz edecek olursa, yahod almadı-
ğınız gayri bir ruh, ve ya kabul etme-
diğiniz başka bir İncil alacak iseniz,
(böyle kimseye) eyi tahammül eder idiniz.
5 Zira en meşhur resullerden hiç bir nok-
6 sanım yok dur zann ederim. Ve kelimda
cahil isem de, ilmde değil im; ve lakin her
şeyde her vechle size beyan olunduk.
7 Allah'ın incilini size caba vaz etdiğimde
yücelenmeniz için kendimi alçaklatdı-
8 ğımda günah mı etdim? Sizin hizmetiniz i-
çün sair kiliselerden ülufe alarak on-
9 ları soydum; ve sizin yanınızda iken,
mühtac oldum ise de, kimseye sıklet
vermedim; zira Makedonia'dan gelen karın-
daşlar noksanımı temamladılar; ve her
şeyde size yük olmakdan kendimi hıfz et-
10 dim ve edeceğim; Hristos'un hakikatı bende
dir ki Ahaia semtlerinde bu iftiharımdan
11 ben mahrum kalmayacağım. Niçün? Si-

zi vermediğim için mi dir? Allah bilir.

12 Amma fırsat arayanların fırsatını
kesmek için, ve iftiħar etdikleri şeyde
bizim gibi bulunmaları için etmekte

13 olduğum şeyi heman edeceğim. Zira böyle
kimseler yalan resuller olub Hristos'un
resulleri suretine giren hilebaz işçiler

14 dir. Bu da acaib değil; zira Şeytan ken-
disi nur meleği suretine girer. İmdi onun
hızmetçileri daħi salah hızmetçileri su-
retine girerler ise, büyük bir şey değil

15 dir; onların sonu daħi amellerine göre o-
lacak dır. Tekrar derim; beni kimse akıl-
sız zann etmesin, ve hiç olmaz ise heman

16 akılsız gibi beni kabul ediniz, ta ki ben
daħi biraz iftiħar edeyim. Bu söylediğimi
Rabb'a göre değil, ancak bu iftiħar ce-
saretiyle akılsızlıktan gibi söyleyorum.

17 Madem ki niçe kimseler ben cihetiyle ifti-
ħar ederler, ben daħi iftiħar edeceğim.

18 Zira siz akıllı olmayla, akılsızlara gö-
nül hoşnudluğu ile tahammül edersiniz.

19 Zira eğer bir kimse sizi esir ederse, bir
kimse malinizi yerse, bir kimse (sizden bir
şey) alırsa, bir kimse fodullanırsa, bir
kimse yüzünüze vurursa, tahammül e-

20 dersiniz. Tahkir tarikiyle söyleyorum, gö-
ya ki biz zaif idik; amma bir kimsenin ce-
saret ettiği şeyde [akılsızlık ile söylerim]

21 ben daħi cesaret ederim. Onlar İbrani
mi dir? Ben daħi; İsrallı mi dir? Ben
daħi; Avraam neslinden mi dir? Ben daħi;

23 Hristos'un hizmetcileri mi dir? [aklı yok
gibi söylerim,] Ben daha ziyade, emekde zi-
yadesiyle, dayaklarda haddenden ziyade, mah-
beslerde ziyadesiyle, ölüm (tehlike)lerinde
24 çok defa (bulundum); Yehudiler tara-
findan beş kerre kırkıdan birer eksik (dey-
25 nek) yedim, kamçı ile üç defa boğul-
dum, bir defa taşlandım, üç defa gemi
ile karaya düştüm, bir gün bir gece
26 enginde kaldım. Çok defa yolculukda,
ırmaklar tehlikelerinde, haramiler tehlike-
lerinde, milletim tarafından tehlikelerde,
taifeler tarafından tehlikelerde, şehirde
tehlikelerde, çölde tehlikelerde, denizde
tehlikelerde, yalan karındaşlar arasında
27 tehlikelerde bulundum. Emek ve zah-
metde, çok defa uykusuzlukda, açlık
ve susuzlukda, çok defa yemeksizlikde,
soğukda ve çıplaklıkda bulundum;
28 dışarıki şeylerden mada her gün üzerime
29 biriken cümle kiliselerin endişesi dir. Kim
zaiflenir de ben zaiflenmem? Kim sürçer
30 de benim yüreğim yanmaz? İftihar etmek
lazım gelse, zaifliğim şeyleriyle iftihar
31 ederim. Ebeden mübarek ve Rabb'ımız İı-
sus Hristos'un Pederi olan Allah ya-
32 lan söylemediğimi bilir. Damaskos'da Are-
ta padişahın varisi benim tutmak isteyerek
Damaskosluların şehrini muhafaza altı-
33 na aldı; ben de pencereden bir zembil ile
hisardan aşağı indirilib, ellerinden kur-
tuldum.

BAB 12.

1 Vakıa iftiħar etmek bana faide etmez;
imdi Rabb'ın ruyalarına ve vahilerine ge-
2 leyim. Hristos'da bir adem bilirim; bu a-
dem, [cesedde mi? Bilmem, yoksa cesed-
den ħaric mi? Bilmem, Allah bilir,] on
dört sene mukaddem ansızın üçüncü
3 göĝe alındı. Ve böyle bir ademi bilirim,
[Cesedde mi? Cesedden ħaric mi? Bilmem,
4 Allah bilir,] ansızın cennete alınıb
tabir olunmaz ve söylemesi ademe caiz
5 olmayan sözler işitdi. Böyle bir kimse
hakkında iftiħar edeceĝim, amma kendi hak-
kında zaifliklerimden gayri bir şey için
6 iftiħar etmeyeceĝim. Zira iftiħar etmek
isteyecek olur isem de akılsız olmaya-
caĝım, çünkü hakikatı söyleyeceĝim; la-
kin bir kimse beni gördüğünden ya benden
işitdiĝi şeyden ziyade bana itibar etmesin,
7 deyü sakınırım. Ve vahilerin çokluğu
sebebinden tekebbür etmemekliĝim için,
tenimde bir diken, yani beni taciz etmek
içün bir şeytan meleĝi verildi; ta ki te-
8 kebbür etmeyeyim. Bunun benden defi hak-
kında Rabb'a üç defa reca etdim ise de,
9 bana, "Benim inayetim sana kâfi dir, zira
kuvvetim zaiflikde teknil olur," dedi; im-
di can ı gönülden zaifliklerimden dolayı
iftiħar etmeyi üstün tutarım, ta ki
Hristos'un kuvveti benim üzerimde sakın

10 ola. Bu sebebden Hritos için zaiflik-
lere, sitelere, zaruretlere, teaddiye ve
sıkıntılara razı im; çünkü zaif oldu-
11 ğum zaman kuvvetli im. [İftihar etmekle]
akılsız oldum; beni siz mecbur etdiniz,
zira hiç bir şey değil isem de, en meşhur
resullerden bir noksanım olmadığı için
ben tarafınızdan tavsiye olunmalı idim.
12 Vakıa alametler, mucizeler ve kuvvetli
işler ile aranızda resul alametleri tek-
13 mil sabr ile icra olundu. Zira siz sair
kiliselerden ne hususda aşağı kaldınız?
İlla ki, ben kendim size sıklet vermedim;
bu haksızlığı bana afv ediniz.
14 İşte üçüncü kerre yanınıza gelme-
ye hazır im, ve size sıklet vermeyeceğim;
zira sizde olanı değil, ancak sizi ararım;
çünkü evladların valideyn için değil,
amma valideynin evladlar için mal cem
15 etmesi icab eder. Ve eğerçi ben sizi zi-
yade sevdikce az seviyor isem de, can-
larınız için can u gönülden sarf e-
deceğim, hem sarf olunacağım.
16 Lakin farz edelim ki ben size sıklet
vermedim, ancak pendbaz olmayla sizi hile
17 ile tutdum. Size gönderdiğim kimselerin
biri vasıtasıyla sizden faide mi gördüm?
18 Titos'a reca etdim, ve onun ile beraber
ol karındaşı gönderdim ise, aceba Titos
sizden bir faide gördü mü? Biz heman bir
ruhda, heman bir tarikde yürümedik mi?
19 Yine size tebrie-i zimmet mi ediyoruz zann

edersiniz? Allah'ın huzurunda Hristos'
da söyleyoruz; ve cümle bu şeyler, ey
sevgülüler, sizin mamuriyetiniz için
20 dür. Zira korkarım ki geldiğimde, sizi is-
tediğim halde bulmayacağım, ben daği
sizi istemediğiniz halde bulunacağım, ve
nizalar ve hasedler ve gazab ve münazaa ve
gıybet ve gammazlık ve tekebbür ve ihtilal
21 (bulunacak); ve yine geldiğimde, Allah'
ım beni yanınızda alçakladacak, ve
mukaddema günah etmiş olub, etdikleri
napaklık ve zina ve edebsizlikden tevbe et-
memiş çok kimseler için mahzun ola-
cağım.

BAB 13.

1 Tarafınıza geleceğim, bu üçüncü
defa dır; iki ya üç şahidin ağzı ile her
2 söz sabit kılınacak dır. Evvela söyle-
dim, ve ikinci defa hazır (gibi) peşin söy-
leyorum, ve uzak olarak, ben mukadde-
ma günah edenlere ve sairlerin cümlesine
şimdi yazarım ki tekrar geldiğimde esirge-
3 meyeceğim; çünkü Hristos'un bende söy-
lemesinin bir isbatını arayorsunuz; ol
daği sizin için zaif olmayıb ancak a-
4 ranızda kuvvetli dir. Çünkü zaiflikle
staurosa çıkarıldı ise de, Allah'ı
kudretiyle yaşıyor; kezalik biz daği onda
zaif isek de, yine Allah'ın kuvvetiyle si-
zin için onun ile beraber yaşayaca-

5 gız. “İmanda mı sınız” deyü kendinizi tec-
rübe ediniz; kendinizi imtihan eyleyiniz;
yoksa kendinizi, yani İsus Hristos siz-
de bulunduğunu bilmez mi siziz? Meğer
6 ki redd olunmuş bulunasınız. Amma
umarım ki bizim redd olunmuş bulunma-
7 dığımızı bilecek siziz. Ve bir kemlik et-
memeniz için Allah’a niyaz ederim; (ni-
yazım) daği bizim makbul görünmemiz i-
çün değil, ancak biz redd olunmuş gibi
olsak bile, sizin hayr işlemeniz için dür.
8 Zira hakikata mugair bir şey edemeyib,
9 ancak hakikat için edebiliriz. Zira biz
zaif olub siz ise kuvvetli olduğunuz
zeman seviniriz; ve niyazımız daği sizin
10 kemaliniz için dür; bu sebebden uzak
iken bu şeyleri yazıyorum, ta ki hazır
iken Rabb’in, harabiyet için değil, ancak
mamuriyet için bana verdiği hükümete
göre şiddetle muamele etmeyeyim.
11 Nihayet, ey karındaşlar, sağ olasınız;
kamil ve müteselli ve hemefkâr olub,
selamet üzre olunuz; ve muhabbet ve
selamet punarı olan Allah sizin ile o-
12 lacak dır. Mukaddes öpüş ile biri biri-
13 nizi selamlayınız. Cümle mukaddesler
14 size selam eder. Rabb İsus Hristos’un
inayeti ve Allah’ın muhabbeti ve Ruh
ül Kudsun ilhaklığı cümleiniz ile
olsun. Amin.

PAULOS RESUL’UN

GALATALILARA RESALESİ

BAB 1.

1 Paulos , insan tarafından değil ve insan
vasıtasıyla değil, ancak İsus Hristos'
un ve onu ölümlerden ihya eden Peder
2 Allah'ın tarafından resul olarak, ve
benim ile beraber bulunan cümle ka-
3 rındaşlar Galatia kiliselerine; Peder Al-
lah tarafından, ve Pederimiz Allah'ın i-
radetine göre, bu hazır yaramaz dünya-
dan bizi helas etmek üzere, günahlarımız
için kendini teslim etmiş olan Rabb'ımız
4 İsus Hristos tarafından size inayet ve
5 selamet olsun. (Allah'a) ebed'ül-abad
hamd olsun. Amin.

6 Sizi Hristos'un inayetine davet edenden
gayri bir incile böyle çabuk intikal et-
7 diğimize teaccüb ederim. Bu daği başka
değil dir, ancak sizi ıztıraba düşüren
ve Hristos'un incilini değışmek isteyen bir
8 takım kimseler var dır; lakin eğer biz
yağod gökden bir melek bile bizim size vaz
etdiğimiz incilden gayrisini siz vaz ederse,
9 melun olsun. Mukaddema dediğimiz gibi,
şimdi daği yine derim ki, eğer bir kimse
kabul etdiğinizden gayri bir incil size vaz
10 ederse, melun olsun. Zira şimdi ademlerin
mi, yoksa Allah'ın mı ricasını ararım?
Yağod ademleri hoşnud etmek arzusunda

mi im? Zira eğer artık ademleri hoşnud
etse idim, Hristos'un kulu olmaz idim.

11 Ey karındaşlar, tarafımdan size vaz
olunan incilin insana göre olmadığını bil-
12 diririm.Zira ben ne onu insandan aldım,
ne de talim olundum, ancak İsus
13 Hristos'un vahisiyle (aldım). Zira benim
bir zaman Yehudilikde olan harekâtımı,
yani Allah'ın kilisesine hadden ziyade
teaddi ve onu harab etmekte olduğumu,
14 ve babalarımın rivayetlerine ziyadesiyle
gayretkeş olarak, milletimde bulunan çok
akranımdan ziyade Yehudilikde ileri gitdi-
15 ğimi işitmişsiniz. Lakin beni validemin rah-
minden ayırıp, kendi inayeti vasıtasıyla
16 davet eden Allah, taifeler arasında vaz
etmekliğim için, kendi Oğlunu bana be-
yan etmeyi münasib gördüğü vakıtta,
17 der akab tene ve kana danışmadım. Hem
dağı İerusalım'e, benden evvel resul o-
lanların yanına çıkmayıb, fakat Ara-
bistan'a gitdim, ve yine Damaskos'a geri
18 döndüm. Anden üç sene soñra, Petros ile
görüşmek üzere, İerusalım'e çıkıp ya-
19 nında on beş gün kaldım. Ve lakin resul-
lerden Rabb'in karındaşı İakovos'dan gay-
20 risini görmedim. Ve size yazmakta oldu-
ğum şeyler hususunda, yalan söyleme-
diğim Allah'ın huzurunda (aşikâr) dır.
21 Anden soñra Siria ile Kilikia semtlerine
22 geldim. Ve Hristos'da olan Yehudistan ki-
23 liselerine şahsen bilinmiş değil idim; an-

24 cak, bize bir zeman teaddi eden mukad-
dema Һarab etdiği imanı Şimdi vaz ediyor,
deyü Һaber alarak, hakkında Allah'a
hamd ederler idi.

BAB 2.

1 Ve on dört sene soğra Titos'u daği be-
2 raber alıb, Varnavas ile yine İerusalım'
e ıkdım. Ve vahi mücibince ıkdım,
ve onlara taifeler beyninde vaz etmekde ol-
duğum incili beyan eyledim; lakin boş
yere seyirtmeyeyim, ya seyirtmiŐ olmaya-
yım deyü müteber olanlara tenhace
3 (beyan eyledim). Lakin benim ile beraber
bulunan Titos Yunani iken, sünnet o-
4 lunmaya mecbur olmadı. Bu ise bizi
esir etmek içün, Hristos İsus'da olan
azadlığımızı teecesss etmeye gizlice
siviŐerek içeri giren yalan karındaşlar
5 sebebinden idi. Lakin incilin hakikatının
sizde sabit kalması içün, itaat yolu
6 ile onları bir saat bile diğilemedik. Lakin
müteber sayılanlar her ne idiler ise, ben-
ce fark yok dur; [Allah insan Һatrına
bakmaz;] zira müteber olanlar bana zi-
7 yade bir Şey ifade etmediler. Lakin bil
aks sünnet resalesinde Petros'un vasıta-
sıyle amel eden Zat taifelerde daği benim
8 vasıtam ile amel eylediğinden, sünnetlilere
olan incilin Petros'a ihale olunduğu gi-
bi, sünnetsizlere olan incilin bana ihale

olundugunu görmeleri ve bana verilen i-
nayeti anlamalarıyla, biz taifelere, kendi-
9 ler ise sünnetlilere gitmek üzere, direkler
itibar olunan İakovos ve Kıfas ve İoan-
nis bana ve Varnavas'a ilhaklık için
10 sağ ellerini verdiler. Ancak fukarayı
hatırda tutmamızı (istediler); ben dağı
heman bunu icra etmeye cehd eyledim.
11 Amma Petros Antakia'ya geldiği zaman,
tazire müstahakk olduğundan yüz yü-
12 ze ona karşı durdum. Zira İakovos
tarafından bazı kimseler gelmezden evvel,
taifeler ile beraber taam eder idi; lakin
onlar geldiklerinde, sünnetli olanlardan
13 korkarak, geri çekilib ayrıldı. Ve sair
Yehudiler dağı onun ile beraber mürailik
etdiler, hatta onların mürailiklerine Var-
14 navas dağı aldandı. Lakin incilin hakika-
tına göre doğru hareket etmediklerini gör-
düğümde, cümlesinin huzurunda Pet-
ros'a dedim ki, "Eğer sen Yehudi iken, Ye-
hudi gibi değil, ancak taife gibi yaşar
isen, taifeleri Yehudi gibi hareket etmeye
15 nasıl icbar edersin?" Biz an asıl Yehu-
di olub, taifelerden günahkâr olmaya-
16 rak, insan şeriat amelleriyle değil, an-
cak İsus Hristos'a olan iman vasita-
sıyla tebrir olunacağını bildiğimizden,
biz dağı şeriat amelleriyle değil, ancak
Hristos'a olan imanle tebrir olunmak üz-
re, İsus Hristos'a iman getirdik; zira
şeriat amelleriyle hiç bir insan tebrir

17 olunmaz. Ve eğer Hristos'un vasıtasıyla
tebrir olunmak ister iken, biz kendimiz da-
hi günahkâr bulunur isek, Hristos gü-
18 nah hizmetcisi mi dir? Haşa; zira eğer
yıkduğım şeyleri tekrar bina edersem, ken-
19 dimi kabahatlı gösteririm. Çünkü ben Al-
lah'a yaşamak üzere, şeriat vasıtasıyla
20 şeriata öldüm; Hristos ile beraber stau-
rosa çıkarıldım; ve artık ben yaşama-
yorum, ancak Hristos bende yaşıyor;
şimdi ise tende yaşadıkca beni seven ve
kendisini benim için teslim eden İbn Ul-
21 lah'a olan iman ile yaşarım. Allah'ın i-
nayetini ibtal etmem; zira eğer salah şe-
riat vasıtasıyla olsa, Hristos bihude
yere ölmüş dür.

BAB 3.

1 Ey akılsız Galatalılar, İsus Hris-
tos aranızda staurosa çıkarılmış gibi
gözlerinizin önünde resm olunmuş iken,
[sizi hakikata itaat etmekden] kim ayart-
2 dı? Sizden yalnız bunu aňlamak iste-
rim; Ruh şeriat amelleriyle mi, yoksa
3 iman diñlemesiyle mi aldınız? Bu kadar
akılsız mı sınız? Ruh ile başlamış iken,
şimdi ten ile mi hitam bulursunuz?
4 Bu kadar şeyleri bihude yere mi çekdi-
5 niz? Eğer hakkan bihude yere ise. İmdi
size Ruh ihsan edib, aranızda müci-
zeler icra eden şeriat amelleri ile mi,

6 yoksa iman diñlemesiyle mi (eder)? Nitekim,
Avraam Allah’a iman etdi, ve ona salah
7 sayıldı. Hal böyle iken imandan olanların
Avraam’ın evladları olduklarını biliniz.
8 Ve taifelere iman ile Allah’ın tebrir ede-
ceğini Kitab evvela bildiğinden, Avraam’a,
“Cümle milletler sende mübareklenecek
9 dir,” deyü mukaddema müjde eyledi. İmdi
imandan olanlar imanlı Avraam ile be-
10 raber mübareklenirler. Çünkü şeriatın
amellerinden olanların cümlesi lanet al-
tında dırlar; zira, “Şeriat kitabında cüm-
le yazılmış olan şeyleri icra etmekte her
devam etmeyen kimse melun olsun,” deyü
11 yazılmış dır. Ve Allah’ın indinde hiç
bir kimsenin şeriat ile tebrir olunmadığı
aşikâr dır, çünkü, salih iman ile ya-
12 şayacak dır. Şeriat ise iman tarikiyle
olmayıb, ancak, (emrleri) icra eden a-
13 dem onlar ile yaşayacak dır. Hristos
bizim için melun olub, bizi şeriatın
lanetinden helas eyledi; [zira, “Ağac üye-
14 zılmış dır;] ta ki Avraam’a (vad olunan)
bereket İsus Hristos’da taifelere yeti-
şib iman vasıtasıyla Ruhun vadına nail
15 olalım. Ey karındaşlar, insanca söyle-
yorum; tasdik olunmuş ahdı hatta in-
sanın bile olsa, bir kimse ibtal yahod
16 üzerine ilave etmez. İmdi vadler Avraam’
a ve onun nesline olundular; çoklar
içün (söyler) gibi, ve onun neslerine

demeyib, ancak bir adam için (söyler) gi-
bi ve senin neslinle (deyor); bu da
17 Hristos dur. Lakin derim ki, dört yüz
otuz sene sonra verilen şeriat, vadi iptal
etmek için, Allah tarafından Hristos'da
evvelden tasdik olunmuş olan ahdi nesh
18 edemez. Zira eğer miras şeriatdan ise, ar-
tık vadden değil dir; hal bu ki Allah
onu Avraam'a vad tarikiyle ihsan eyledi.
19 Öyle ise şeriat ne için dır? Hakkın-
da vad olunan nesl zuhur edinceyedek,
isyanlar sebebinden ilave olunub melek-
lerin vasıtasıyla bir miyancının yediyle
20 tertib olundu. Lakin miyancı bir (ta-
raf) için olmaz, fakat Allah bir dir.
21 İmdi şeriat Allah'ın vadlerine muhalif
mi dir? Haşa; zira eğer hayat vermeye ka-
dir olan şeriat verilmiş olsa idi, hakikaten
22 salah şeriatdan olur idi. Lakin vad İ-
sus Hristos'a olan iman ile inananlara
verilmesi için, Kitab cümlesini günah
23 altına kapadı. Ve iman gelmezden evvel,
aşikâr olacak iman için şeriat altında
24 kapanmış olarak, hıfz olunduk. El ha-
sıl şeriat Hristos'a (getirmek) için bi-
zim hocamız oldu, ta ki imandan tebrir
25 olunalım. Lakin gelmiş oldukdan
26 sonra artık hoca altında değil iz. Zira
Hristos İsus'da olan imanın vasıtasıyla,
cümleleriniz Allah'ın evladları sınızdır.
27 Zira sizin cümleleriniz ki Hristos'a vaptis
28 olundunuz, Hristos'u giyinmişsiniz. Ne

Yehudi, ne de Yunani var, ne kul, ne de azadlı var, ne erkek ne de dişi var, çünkü cümleniz Hristos İsus'da bir siniz.

29 Ve eğer siz Hristos'un iseniz, bu sebepten Avraam'ın nesli ve vad mücibince varisler siniz.

BAB 4.

1 Lakin derim ki, varis sabi oldukca, her şeyin sahibi ise de, kuldun hiç bir farkı
2 olmayıb, Pederinin tayin etdiği vaktadek,
3 vasiler ve kethüdalar altında dır. Kezalik biz daği sabi bulunduğumuz vakıt,
4 dünyanın anasırları altında kullukda
5 idik. Lakin vaktın temamiyeti olunca, Allah kendi Oğlunu karıdan doğmuş ve
6 şeriat altına girmiş olarak gönderdi, ta ki oğul olmaklığa nail olmamız için, şeriat
7 altında olanları helas ede. Ve oğullar olduğunuzdan Allah sizin kalblerinize
8 kendi Oğlunun, Avva, Peder, nida eden ruhunu gönderdi. İmdi artık kul
9 değil, ancak oğul sın; ve eğer oğul isen, Hristos'un vasıtasıyla daği Allah'ın
10 varisi sin. Lakin ol zeman Allah'ı bilmez iken, zaten İlah olmayanlara kulluk
eder idiniz. Şimdi ise siz Allah'ı bilmiş, ve bağusus Allah tarafından bilinmiş
iken, nasıl şol zaif ve fakir anasırlara tekrar kulluk etmek isteyerek, onlara dönersiniz? Günler ve aylar ve vakıtlar ve

11 senelere riayet edersiniz. Sizin için kor-
karım ki uğrunuzda çektiğim emek bi-
hude gidecek dir.

12 Ey karındaşlar, size reca ederim ki, be-
nim gibi olunuz, zira ben daği sizin gibi
oldum; siz bana bir vechle kadr etmedi-
13 niz. Malüminiz dir ki ilk defa size ten
14 zaifliği ile incili vaz eyledim. Siz daği
tenimde olan tecrübemi tahkir ve ondan
ikrah etmeyib, bilaks beni Allah'ın bir
meleği gibi, ve Hristos İsus gibi ka-
15 bul etdiniz. İmdi sizin mübarekliğiniz
ne idi? Zira sizin için şehadet ederim ki
mümkün olsaydı, gözlerinizi çıkarıb ba-
16 na verir idiniz. İmdi size hakikatı söyle-
17 diğim için düşmeniniz mi oldum? Sizin
gayretinizi çekiyorlar ise de, hayr için
olmayıb, ancak siz kendilerin gayretini
çekesiniz deyü sizi ayırmak isterler.

18 Amma eyi şeye gayretkeş olmak, yalnız
yanınızda bulunduğum vakıt değil, an-
19 cak her vakıt eyi dir. Ey çocuklarım,
Hristos'un sureti sizde mevcut olun-
caya dek, sizin için yine ağrı çekmekde
20 olarak, şimdi yanınızda bulunmak ve
sesimi değişdirmek ister idim, zira sizin hak-
kınızda şübhede im.

21 Ey şeriat altında olmak isteyenler,
bana söyleyiniz, şeriatı diñlemez mi siniz?

22 Zira Avraam'ın iki oğlu var idi, biri ħa-
layıkdan ve diğeri azadlı karıdan deyü
23 yazılmış dır. Lakin ħalayıkdan olan, ten

24 cihetiyle, azadlı karıdan olan ise vad ile
doğru. Ve bu şeyler temsilen tefsir o-
lunur, zira bunlar şol iki ahd dır ki
biri Sina dağından olub, ol dağı kulluk
25 içün doğuran Ağar dır. Zira Ağar A-
rabistan'da bulunan Sina dağı olub,
şimdi ki İerusalım'e müşabih dir, ve kendi
evladları ile beraber kulluk ediyor.
26 Amma cümlemizin validesi olan yokarı ki
27 İerusalım azadlı dır. Zira, "Ey doğur-
mayan kısır karı, sen şaz ol, ey ağrı
ekmemiş olan, yüksek sesle nida eyle;
zira terk olunmuş karının evladları ko-
cası olanın evladlarından ziyade olacak
dır," deyü yazılmış dır.
28 İmdi biz, ey karındaşlar, İsaak misil-
29 lü vad evladları iz. Lakin ol zaman ten
cihetiyle doğan, ruh cihetiyle doğana
teaddi etdiği gibi, şimdi dağı böyle dir.
30 Lakin Kitab ne buyurur? Hıalayık ile
oğlunu dışarı çıkar, zira hıalayığın
oğlu azadlı karının oğlu ile beraber
31 miras almayacak dır. Vel hasıl, karın-
daşlar, biz hıalayığın değil, ancak azad-
lı karının evladları iz.

BAB 5.

1 İmdi Hristos'un bize ihsan etdiği azad-
lıkda kavi durunuz, ve tekrar kul-
luk boyunduruğuna giriftar olmayı-
2 nız. İşte ben Paulos size söylerim ki,

eğer sünnet olunursanız, Hristos size
3 bir faide etmez. Ve her bir sünnet olu-
nan ademe bütün şeriatı icra etmeye
borclu olduğuna yine şahadet ederim.
4 Siz ki şeriat ile tebrir olunmakta sınırsınız,
Hristos'dan ayrılab inayetten düşdünüz.
5 Zira biz iman vasıtasıyla tebrir ümidine
6 Ruh ile müntazırız. Çünkü Hristos
İsus'da ne sünnete, ne de sünnetsizlik
bir şeye yarar, ancak muhabbetle amel
7 eden iman (lazım dır). Eyi seyirdiyor idi-
niz; sizi hakikata itaat etmekden kim men
8 eyledi? Bu tahrik sizi davet eden tara-
9 fandan değil dir. Bir az maya bütün ha-
10 muru mayalar. Gayri fikrde bulunma-
manız için hakkınızda Rabb'da itimadım
var; amma size ıztırab veren her kimse,
11 cezasını çekecek dir. Lakin, ey karın-
daşlar, eğer ben daha sünnet vaz ediyor-
sam, niçün hala teaddi görüyorum? Ol
takdirde staurosun tökezi ibtal olundu.
12 Kaşki sizi fesada verenler külliyyen kesi-
le idiler.
13 Zira, ey karındaşlar, azadlığa davet
olundunuz; ancak bu azadlık tene fur-
sat için olmasın, lakin muhabbet ile
14 biri birinize hizmet ediniz. Çünkü bütün
şeriat bir kelamda itmam olunur, yani,
15 konuşnu kendin gibi sevesin. Ve lakin eğer
biri birinizi ısırıb yeyecek olursanız,
sakınınız ki biri birinizden telef olmaya-
16 sınız. Fakat derim ki, Ruh ile yürü-

yünüz, ve ten şehveti icrasında bu-
17 lunmayacaksınız. Zira ten ruha karşı,
ruh daği tene karşı arzu eder; bunlar
daği biri birine muhalif dir, şöyle ki siz
heman istediğiniz şeyleri yapamazsınız.
18 Amma eğer Ruh ile kılağuzlanırsanız,
19 şeriat altında değil siniz. Ve tenin amel-
leri aşikâr olub, onlar daği zina ve fah-
20 şelik ve napaklık ve fücür, ve put-
pereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve
nizalar ve kızkanlık ve gazab ve mü-
21 nazaa ve ihtilaf ve fırkalar, ve hased ve
katl ve serhoşluk ve müsriflikler ve
bunların emsali dir, ki evvelden söy-
lediğim gibi, şimdi daği söylerim ki,
böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını
22 miras edinmeyecekler dir. Lakin Ruhun
meyvesi muhabbet ve şazlık ve selamet
ve tehammül ve lutf ve eyilik ve sıdk
ve mahcubluk ve nefsi zabt etmek dir;
23 bu makule şeylere karşı şeriat yok
24 dur. Ve Hristos'un olan kimseler teni o-
nun havesleri ve şehvetleri ile staurosa
25 çıkardılar. Eğer Ruh ile yaşar isek,
26 Ruh ile daği yürüyelim. Biri birimizi
tahrik edib, biri birimize hased ederek, ba-
tıl iftihara mail olmayalım.

BAB 6.

1 Ey karındaşlar, eğer bir adem gafilen
bir kabahatda tutulursa, siz ki ruhani

siniz, böyle kimseyi mahcubluk ruhu
ile islah ediniz, ve bununle beraber ken-
diñi sakın, sen dađı iđvaye dűşmeyesin.
2 Biri birinizin ayrırlıklarını taşıyınız, ve
böylece Hristos'un Şeriatını itmam eyle-
3 yiniz; zira eğer bir kimse bir Şey değil i-
ken, kendini bir Şey zann ederse, kendini al-
4 dadır. Amma her kes kendi amelini tart-
sın, ve ol zeman gayrisi içün değil, ya-
5 lınız kendi içün iftiğar olacak. Zira
her kes kendi yűkűnű taşıyacak dır.
6 Kelamda talim olunan kimse đocasını
7 her gűne nimetlerden hissedar eylesin. Al-
danmayınız, Allah zevklenilmez; zira a-
dem her ne ekerse, heman onu biçecek dir.
8 Ćűnki kendi teni iđün eken, tenden fesad
biçecek; ve Ruh içün eken, Ruhdan e-
9 bedi hayat biçecek dir. Lakin đayr işle-
mekden osanmayalım; zira gevŐeklikde bu-
lunmadığımız takdirde, mevsiminde biğe-
10 ceđiz. Hal bűyle iken, vaktımız olduk-
ça, her kese bağusus ehl-i iman olanlara
eyilik edelim.
11 Bakınız, kendi elim ile size nasıl ya-
12 zılar yazdım. Ten cihetiyle gűzel gű-
rűnmek isteyenler sűnnet olunmanıza ib-
ram ederler, bu dağı ancak Hristos'un
staurosuna iđün teaddi gűrmemeleri iđün
13 dűr. Zira sűnnet olunanlar kendiler bile
Şeriatı hıfz etmeyib, ancak sizin teniniz
ile iftiđar etmeleri iđün, sizin sűnnet o-
14 lunmanızı isteyenler. Lakin haşa ki ben

Rabb'ımız İsus Hristos'un staurosundan gayri şey ile iftihar edeyim; onun vasıtasıyla dünya bana, ben dağı dünyaya staurosa çıkarıldım. Zira Hristos İsus'da ne sünnet, ne de sünnetsizlik bir şeye yarar; ancak yeni mağluk olmak (lazım dır); ve bu kanun üzre yürüyenlerin hepsi üzerine ve Allah'ın İsrail'i üzerine selamet ve merhamet olsun.

15

16

17 Bundan böyle kimse bana zahmet vermesin; zira ten cesedimde Rabb İsus'un bere-

18 lerini taşıyorum. Ey karındaşlar, Rabb'ımız İsus Hristos'un inayeti sizin ruhunuz ile olsun. Amin.

PAULOS RESUL'UN EFESOSLULARA RESALESİ

BAB 1.

1 Allah'ın iradetiyle İsus Hristos'un resulu Paulos , Efesos'da bulunan mukaddeslere, ve Hristos İsus'da bulunan müminlere; Pederimiz Allah ve Rabb İsus Hristos'un tarafından size inayet ve selamet olsun.

2

3 Mübaret olsun Rabb'ımız İsus Hristos'un pederi Allah, ki bizi gökdekilerde Hristos'un vasıtasıyla cümle ruhani bereketlere nail eyledi; nitekim kendi huzurunda muhabbetde mukaddes ve lekesiz

4

5 olmamız için, dünyanın kurulmasından
evvel bizi onda seçti; ve Sevgülüsünde
6 bizi nail eylediği inayeti izzetinin medhi i-
çün, kendi iradetinin rızasına göre, ken-
dine İsus Hristos'un vasıtasıyla bizi
7 oğul olmaklığa takdir eyledi. Onda dahi
8 biz kanının vasıtasıyla fidiyeye, yani bize
tekmil hikmet ve fehm ile çoğalttığı ina-
yetenin ganimetine göre, günahların afvılı-
9 ğına malik iz; ve ezelden beru kendisinde
niyet eylediği hüsn-i rızasına göre kendi i-
10 radetinin sırrını, yani vakıtlar temamiyeti
tedbirinde her şeyi, gerek göklerde gerek yer
üzerinde bulunan şeyleri Hristos'da bire
11 cem edeceğini bize bildirdi. Onun vası-
tasıyla her şey kendi iradetinin tedbirine
göre icra edenin müradı mücibince tak-
12 dir olunmayla, verasete nail olduk, ta ki
biz Hristos'a evvel ümid edenler onun ce-
13 lalinin medhi için olalım. Ve ona, siz
dahi hakikatın kelamı olan helasınızın in-
cilini işidib (ümid etdiniz), ve ona iman
etmekle, vad olunan Ruh ül Kuds ile
14 mührlendiniz. Bu dahi mülkimizin fidiye
olunmasına dek, onun celalinin medhi i-
çün verasetimizin peyi dir.
15 Bu sebebden ben dahi Rabb İsus'a
olan imanımızı ve cümle mukaddeslere
16 olan muhabbetinizi işitmekle, sizin için
şükr etmekden feragat etmeyerek, sizi
17 dualarımda zikr ederim; ta ki Rabb'ımız
İsus Hristos'un Allah'ı, celalin Pe-

deri, onu bilmek hususunda size hikmet
ve vahi ruhunu ihsan buyurmasıyla,
18 kalbinizin gözleri tenvir oluna, şöyle ki
onun davetinin ümidi ne, ve mukaddeslerde
19 onun mirasının celalinin ganimeti ne, ve
onun kudretinin kuvveti icrasına göre,
biz müminler hakkında haddenden ziyade kud-
retinin azameti ne olduğunu bilirsiniz.
20 Bunu daği Hristos' da, onu ölümlerden ih-
21 ya etmekle, icra edib, Onu her riaset
ve hükümet ve kudret ve saltanatın ve
yalınız bu dünyada değil, ancak ah-
retde daği anılan her ismin üstünde, gök-
22 lerde kendi sağında oturdu. Ve her şeyi
onun ayakları altında müti kılarak, o-
nu her hususda kiliseye reis nasb eyle-
23 di. Bu daği onun cesedi olup cümleyi
her şeyde tekmil edenin kemaliyeti dir.

BAB 2.

1 Ve sizi suçlarda ve günahlarda öl-
2 müş iken (Allah diriltdi); onlarda siz
bir zaman dünyanın gidişine göre hava
hükümetinin reisine, yani itaatsızlığın
oğullarında şimdi amel eden ruha göre
3 hareket eder idiniz. Bunların arasında
bizim cümlemiz daği bir zaman tenimizin
şehvetlerinde yürüyüb, ten ve efkârın
müradlarını icra ederek, başkalar gibi
4 tabiatıyla gazab oğulları idik. Lakin Al-
lah merhamette gani olmayla, bize göster-

5 diği kendi azim muhabbeti için, biz
suçlarda ölü bulunduğumuz halde,
bizi Hristos ile beraber diriltdi; [inayet
6 ile ħelas bulmuş sunuz;] ve (bizi) onun
ile beraber ihya edib, göktekilerde Hris-
7 tos İsus ile oturtdu; ta ki Hristos
İsus'da bize (gösterdiği) lutf ile ken-
di inayetinin hadden ziyade olan ganime-
8 tini gelecek asrlarda göstere. Zira iman
vasıta olarak inayetle ħelas buldunuz;
bu dağı sizden olmayıb Allah'ın bağışışı
9 dir; amellerden değil dir; ta ki kimse if-
10 tiħar etmeye. Zira biz onlarda yürüme-
miz üzre Allah'ın mukaddema hazır eyle-
diği eyi ameller için Hristos İsus'da
ħalk olunmuş olarak, onun ameli iz.
11 İmdi ħatırınıza getiriniz ki, siz bir va-
kıt tence taifeler olub, ve tende el ile
icra kılınarak, sünnetli sayılan tara-
12 findan sünnetsiz sayılır idiniz; ol ze-
man siz Hristossuz olub, İsrail mil-
letine yabancı, ve vadın ahdlerinden ga-
rib bulunarak, bir ümide malik olma-
13 yıb, dünyada Allah'sız idiniz. Şimdi ise
Hristos İsus'da siz ki bir vakıt irak
idiniz, Hristos'un kanı ile yakın oldu-
14 nuz. Zira bizim selametimiz o dur, çün-
15 ki o ikisinin bir eyleyib, kendi teniyle orta
divarı, yani adaveti yıkmayle, nizamlar
ile emrlerin şeriatını ibtal eyledi; ta ki
selamet husule getirerek, ikisini kendinde
16 bir yeni adem yarada; ve kendi staurosı

ile adaveti helak etmiş olarak, onun va-
sıtasıyla ikisini bir cesedde Allah ile
17 barışdır; ve gelib, siz irak olanlara ve
hem de yakın olanlara selameti müjde ey-
18 ledi. Zira ikimizin bir ruhda Pedere yak-
19 laşması onun vasıtasıyla dir. İmdi bun-
dan böyle garib ve müsafir olmayıb, an-
cak mukaddeslerin milletdaşları ve Al-
20 lah'ın ev halkından sınız; siz resullerin
ve peygamberlerin temeli üzerine bina o-
lundunuz; bunun da köşe taşı bizzat
21 İsus Hristos dur, ki bütün bina onda
terkib olunmayle, Rabb'da mukaddes bir
heykel olmak üzere büyümekte dir. Ve on-
da siz daği Ruh ile Allah'ın meskeni ol-
mak üzere, beraber bina olunuyorsunuz.

BAB 3.

1 Bu sebebden ben Paulos siz taifeler
içün Hristos İsus'un mahbusu ola-
2 rak, Allah'ın bana sizin için ihale o-
3 lunmuş olan inayetinin idaresinin, yani ba-
na bu sırrı ilham ile bildirdiğini şübhe-
siz olarak işitmişsiniz, nitekim evvela muh-
4 tasarca yazdım; onu okuyub Hris-
tos'un sırrı hususunda benim vuku-
5 fumu aňlaya bilirsiniz. Bu (sırr) da-
ği, yani taifelerin incil vasıtasıyla
Hristos'da miras şeriki ve hemcesed ve va-
6 dına hissedar olmaları, şimdi onun mu-
kaddes resullerine ve peygamberlerine Ruh

ile aşikâr olduğu gibi gayri dehrlerde
7 insan oğullarına bildirilmedi. Ben dağı
Allah'ın kudretinin amel u icrası üz-
re, bana verilen inayetinin bahşışine gö-
8 re ol (incilin) hizmetcisi oldum; ben
cümle mukaddeslerin en ednası bulun-
duğum halde, bu inayet, yani taifeler
arasında Hristos'un akıl ermeyen ganime-
9 tini vaz edib, her şeyi [İsus Hristos'
un vasıtasıyla] yaradan Allah'ın ya-
nında, ezelden hıfz olunmuş olan sırrın
nizamı ne olduğu hakkında cümleyi ten-
10 vir etmeklik bana ihsan oldundu; şöyle ki
Allah'ın göna gön hikmeti şimdi kilisenin
vasıtasıyla göklerde olan riasetler ve hü-
11 kümetlere ve Rabb'ımız Hristos İsus'da
etdiği takdir-i ezeli mücibince bildirile;
12 bizim dağı onun vasıtasıyla kendisine iman
ederek itimad üzere cesaret ve yaklaşma-
mız var dır.
13 Bu sebebden reca ederim ki size izzet
sebebi olarak benim yolumuza çekdiğim
sıkıntılar sebebinden fütur getirmeyesi-
14 niz. Bu sebebden, (derim,) Rabb'ımız İ-
sus Hristos'un Pederinin, (yani) göklerde
ve yer üzerinde bulunan her bir kabile-
15 nin onun ismiyle tesmiye olunduğu (Pe-
derinin) huzurunda diz üzerinde (niyaz)
16 ederim ki, kendi celalinin ganimetine göre
kendi Ruhu vasıtasıyla deruni ademde
17 kuvvet ile kuvvetlenmekliği, ve iman va-
sıtasıyla Hristos'un kalblerinizde sakin

18 olmaklığını ihsan ede; hem dağı siz mu-
habbetde köklenmiş ve temellenmiş olarak,
Allah'ın cümle kemalietiyle dolu ol-
manız içün, cümle mukaddesler ile be-
raber, genişlik ve uzunluk ve derinlik ve
yükseklik ne olduğunu fehm etmeye,
19 yani Hristos'un akıldan üstün olan
20 muhabbetini aılamaya kadir olasınız. Ve
bizde amel eden kudrete göre her hsus-
da dilediğimiz ya düşündüğümüzden ga-
21 yet ziyade icra etmeye kadir olana Hris-
tos İsus'un vasıtasıyla kilisede cm-
le dehrlerde ebed'l-abad hamd olsun.
Amin.

BAB 4.

1 İmdi ben Rabb içün mahbus olan size
reca ederim, ki davet olunduğunuz da-
2 vete layık olduğu vech üzre, tekmil
alcak gönüllük ve mahcubluk ve sabr
ile yürüyüb biri birinize muhabbet ile
3 tehammül edesiniz; ve selametın bendiyle
Ruhun sebep olduğu birliği hıfz etmeye
4 cehd edesiniz; davetinizin bir ümidine dağı
davet olunduğunuz misillü, cesed bir
5 ve ruh bir, Rabb bir, iman bir, vaptis
6 bir, cümlenin üzerinde ve cümlesi ile
ve cmlenizde olarak, cümlenin Allah'ı
7 ve Pederi bir dir. Amma her birimize
Hristos'un bağışının ölüsüne göre ina-
8 yet ihsan olundu. Bununun içün, "Yük-

seçe ıkıb esirliği esir etdi, ve ademlere
9 hediyeler verdi,“ deyü buyurur. İmdi
bu çıkdı ne demek dir? Meğer ki evvela
10 yerin aşağıki mahallerine enmiş ola. Ol
enen, ve her şeyi doldurmak üzre cümle
göklerden yokarı çıkan heman bir dir.
11 Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle
hızmetin icrası ve Hristos’un cesedi ma-
12 muriyeti için, bazısını resul, bazı-
sını peygamber, bazısını incil vaz edici,
bazısını dağı oban ve hoca olmak üz-
13 re tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve
İbn Ullah’ı bilmeklik birliğine, kamil
adem olmak üzre Hristos’un kemalinin bo-
14 yu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan
böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile
azdırıcı desiseleriyle talimin her bir
rüzgârından çalkanan ve öte beri sü-
15 rüklenen çocuklar olmayıb, ancak
muhabbet ile hakikata tabi olarak her
16 vechle onda artalım, (yani) baş olan
Hristos’da ki ondan bütün vücud her
yardım eden irtibat vasıtasıyla terhib ve
teşkil olunarak, her kısmının amelinin
mikdarına göre, cesed muhabbetle mamu-
riyet bulması için artar.
17 İmdi bunu deyib Rabb’da şehadetle
(nasihat) ederim ki, siz artık sair taifeler
kendi fikrlerinin batıllığında yürüdük-
18 leri gibi, yürümeye siniz; çünkü kalble-
rinin katılığıyla derunlerinde bulunan
cehalet sebebinden, karanlık onların zihn-

lerini kaplamış olarak, Allah'ın haya-
19 tından garib bulunmuş oldular; ve her
hissi gaib ederek, tama ile her göna napak-
lığı işlemek üzere, kendilerini fışk u fü-
20 cure teslim etdiler. Siz ise Hristos'u
21 böyle öğrenmediniz; madem ki hakikat İ-
sus'da bulunduğu vechle işidib onun
22 tarafından talim olundunuz; evvelki
hareketinize göre azdıran şehvetlerinize fe-
23 sad bulan eski ademi terk edib, aklını-
24 zın ruhu ile yenilenerek, salahda ve ha-
kikata aid kudsiyetde, Allah'ın (iradetine)
25 göre yaradılan yeni ademi giyinesiniz. Bu
sebebden yalanı terk edib siz her biriniz
konşusu ile hakkı söyleyiniz; çünkü biri
26 birimizin azaları iz. Övkelendiğinizde gü-
nah işlemeyiniz; gazabınızın üzerine gü-
27 neş batmasın. Şeytana daği mahal vermeyi-
28 niz. Hırsızlık eden artık hırsızlık etme-
sin; illa mühtac olanı hissedar etmeye
kadir olmak için elleri ile eyi iş işleye-
29 rek emek çeksın; ağzınızdan bir fena söz
asla çıkmasın, fakat işidenlere niyemet
vermek üzere, iktiza olan mamuriyet için
30 hayrlısı ne ise, (onu söyleyiniz). Ve
Allah'ın Ruh ül Kudsunu kasavetlen-
dirmeyiniz, ki onun ile siz helas günü i-
31 çün mührlendiniz. Her acılık ve hışm
ve gazab ve bağırış ve küfr ve kötü-
32 lük ile beraber sizden defn olunsun. Ve
biri birinize halim ve merhametli olub,
Allah daği Hristos vasıtasıyla size afv

eylediği gibi biri birinize afv ediniz.

BAB 5.

1 İmdi sevgülı evladlar gibi, Allah'a
2 beñzer olunuz; ve muhabbetle yürü-
yünüz, nitekim Hristos dağı bizi sevib
kendini bizim için hoş raiha olmak üzere
Allah'a hediye ve kurban teslim eyledi.
3 Lakin mukaddeslere vacib olduğu üzere,
zina ve her göna napaklık yağod tamakār-
4 lığın ismi bile aranızda anılmasın, ve
bu yakışmaz şeyler, yani arsızlık ve
divanece sözler yağod maşkaralık bu-
lunmayıb, ancak daha ziyade şükr (arz)
5 olunsun. Malüminiz dir ki hiç bir zina-
kar yağod napak yağod tamakārın [ki
bu putperest dir] Hristos'un ve Allah'
6 ın padişahlığında mirası yok dur. Sizi
bir kimse boş sözler ile aldatmasın; zira
bu şeyler sebebinde itaatsızlığın oğul-
7 ları üzerine Allah'ın gazabı gelir. İm-
8 di onların şerikleri olmayınız; zira bir
zeman karanlık idiniz, şimdi ise Rabb'da
nur olarak, nur oğulları gibi yürü-
9 yünüz; zira Ruhun meyvesi her eyilik
10 ve salah ve hakikatdan ibaret dir. Rabb'a
makbul olan ne idiğini tecrübe ediniz.
11 Karanlığın meyvesiz amellerine ilhak ol-
12 mayıb, illa bağusus tazir ediniz. Zira
onlardan gizli işlenilen şeyleri söylemek
13 bile ayıb dır. Amma tazir olunan her

şey nur vasıtasıyla beyan olunur; zira
14 beyan olunan her şey nur dur. Bunun
için, “Ey uykuda olan, uyan, ve ölü-
lerden kıyam eyle, ve Hristos sana ziya
verecek dir,” deyü buyurur.
15 İmdi akılsızlar gibi değil, ancak a-
kıllılar gibi dikkat üzere hareket etmeye
16 bakınız; ve vakti satun alınız, zira bu
17 günler fena dır. Bu sebebden fehmsiz
olmayıb, ancak Rabb’ın iradeti ne oldu-
18 ğunu fehm ediniz. Ve fücür sebebi o-
lan şarab ile serhoş olmayınız, ancak
19 Ruh ile dolu olarak, biri biriniz ile me-
zamir ve ilahi ve ruhani tesbihler ile söy-
leşib kalblerinizde Rabb’a terennüm ve
20 tezmir ederek, daima her şey için Peder
Allah’a Rabb’ımız İsus Hristos’un is-
miyle şükr ediniz.
21 Biri birinize Allah korkusuyle müti
22 olunuz. Ey karılar, kendi kocalarını-
za Rabb’a (müti olur) gibi müti olu-
23 nuz; zira koca karının başı dır, nite-
kim Hristos kilisenin başı ve vücudin
24 helaskârı dır. İmdi kilise Hristos’a mü-
ti olduğu gibi, karılar dahi her şeyde
25 kendi kocalarına (müti) olsunlar. Ey
kocalar, kendi karılarınızı seviniz, nite-
26 kim Hristos dahi kiliseyi sevdi, ve onun
yoluna kendini teslim eyledi, ta ki su ile
yaykamakda kelam ile onu pakleyib takdis
27 ede; ve leke ya bürüşük ve bu gibi
şeyden azad olarak, mukaddes ve lekesiz

olmak üzere, kiliseyi kendine izzetli ihzar
28 ede. Kezalik kocalar karılarını kendi
vücutleri gibi sevmeye borclu dırlar;
kendi karısını seven, kendi kendini sevmiş o-
29 lur. Zira bir kimse hiç bir vakıt kendi
vücudine buğz etmedi, ancak Rabb ki-
liseyi (kayırdığı) gibi onu besler ve ka-
30 yırır. Zira biz onun teninden ve kemikle-
rinden olarak, vücudinin azaları iz.
31 Bu sebebden adem Pederini ve validesini
terk edib karısına yapışarak, ikisi bir
32 vücut olacak dır. Bu sırr böyük
dür, lakin ben Hristos ve kilise hakkında
33 söyleyorum. İmdi sizden her biri kendi
karısını heman kendi nefsi gibi sevsin, ka-
rı ise kendi kocasına hürmet etsin.

BAB 6.

1 Ey evladlar, kendi valideyninize Rabb'da
2 müti olunuz, zira bu hakk dır. Pederine
ve valideine hürmet eyle, [vad ile birinci
3 emr bu dur,] ta ki sana hayr gelib, yer
4 üzerinde ömrüñ uzun ola. Siz dağı,
ey Pederler, evladlarınızı övkelendirmeyib,
ancak Rabb'ın terbiye ve nasihatında on-
5 ları perverde ediniz. Sizde, ey kullar,
ten cihetiyle efendiniz bulunanlara, Hris-
tos'a (müti olur) gibi, korku ve titreme
ile kalbinizin sadeliği ile müti olunuz
6 göze görünmek için olan hizmet ile, in-
sanı hoşnud eder gibi değil, ancak Hris-

tos'un kulları gibi Allah'ın iradetini
7 candan icra eyleyerek, ademlere değil,
ancak Rabb'a gibi, hoşnudluk ile kul-
8 luk ediniz. Zira bilirsiniz ki her kes her
ne hayr işler ise, gerek kul olsun, gerek
azad olsun, heman bunu Rabb'ın tara-
9 findan alacak dır. Ve siz, ey efendiler,
sizin daği Efendiniz gökde bulunub, o-
nun tehdidi terk edib, onlara heman bu
minval üzre muamele eyleyiniz.

10 El hasıl, ey karındaşlarım, Rabb ile
ve onun kudretinin kuvveti ile kuvvetle-
11 niniz. Şeytanın desiselerine karşı durmaya
kadir olmanız için Allah'ın cümle si-
12 lahlarını kuşanınız. Zira bizim cengimiz
kan ve ten ile olmayıb, ancak riasetler
ve hükümetler ve bu alemin karanlığının
hükmdarları ve gökdekilerde olan yaramaz
13 ruhlar ile dir. Bu sebebden şerr gü-
nünde karşı komaya, ve her şeyi teknil et-
dikden soñra sabit kadem olmaya kadir ol-
manız için Allah'ın cümle silahlarını
14 üzerinize alınız. İmdi belinizi hakikat
ile kuşanıb ve salah zırhını giyinib sa-
15 bit kadem olunuz; ve ayaklarınıza se-
16 lamet incilinin tedarikini giyiniz; ve he-
pisinin üzerine, onunle yaramazın cümle
kızgın oklarını söyündürmeye kadir ola-
17 cağınız iman kalkanını alınız. Ve hela-
sın tolyesini, ve Ruhun kılıcını, yani
18 Allah'ın kelamını alarak, her zaman her
dua ve niyaz ile Ruhda dua ediniz, ve

heman dua cümle mukaddesler için
tekmil devam ile niyaza uyanık duru-
19 nuz. Ve benim için (niyaz ediniz) ki yo-
lunda zincirbend olarak, elçilik etdiğim
incilin sırrını cesaretle bildirmek için
ağzımın açılmasına bana kelam verile,
20 ta ki söylemekliğim vacib olduğu üzere
onda cesaretleneyim.
21 Lakin benim ahval u keyfiyetim size daği
malüm olmak üzere, cümlesini size sev-
gülü karındaş ve Rabb'da sadık hizmet-
22 ci Tihikos ifade edecek dir; ve merku-
mu heman bunun için tarafınıza gön-
derdim ki hakkımızda haberiniz olsun, ve
kalbinizi teselli eylesin.
23 Peder Allah ve Rabb İsus Hristos-
un tarafından karındaşlara selamet, ve
24 iman ile muhabbet olsun. Rabb'ımız İ-
sus Hristos'un h̄alisane sevenlerin cüm-
lesine inayet olsun. Amin.

**PAULOS RESUL'UN
FİLİPPELİLERE
RESALESİ**

BAB 1.

1 İsus Hristos'un kulları Paulos ve
Timetheos Filippe'de Hristos İsus'da olan
cümle mukaddesler ve Episkoposlar ile
2 Diakonoslara; size Pederimiz Allah ve
Rabb İsus Hristos'un tarafından ina-

yet ve selamet olsun.

- 3 Sizin ilk günden şimdiedek incile olan
4 ilhaklığımızdan dolayı, daima cümleiniz
içün her bir niyazımda şazlık ile niyaz
5 ederek, sizi her zikr etdiğimde, Allah'ıma
6 şükr ederim. Ve heman şuna, yani sizde
bir eyi işe başlamış olan, İsus Hris-
tos'un gününedek onu teknil edeceğine e-
7 min im. Nitekim cümleiniz hakkında bu
efkârda bulunmak bana layık dır;
çünkü gerek bendlerimde ve gerek incili
vikaye ve isbat etdiğimde, benim ile bera-
ber inayete müşterik olduğunuz için,
8 sizi kalbimde hıfz ederim; zira sizin
cümleinize İsus Hristos'un deruni mu-
habbetiyle nasıl hasret çekdiğime Allah
9 şahidim dir. Ve bu duayı ederim ki, siz
Allah'ın hamd u senası için, İsus
Hristos'un vasıtasıyla olan salah meyve-
10 lerinden dolu olarak, Hristos'un günü-
nedek, hâlis ve kusursuz bulunmanız
11 için, farklı şeyleri ayırd etmek üzere,
muhabbetiniz ilmde ve her fehmdede gitdikce
çoğala.
- 12 Lakin, ey karındaşlar, isterim ki benim
ahvalim incilin ilerlemesine daha ziyade
13 sebep olduğunı bilesiniz; şöyle ki Hris-
tos için olan bendlerim bütün serayda
ve sair mahallerin cümlesinde aşikâr
14 oldu; ve Rabb'da olan karındaşlardan ni-
çeleri bendlerimden yüreklenib daha zi-
yade cesaretleterek, kelamı korkusuz

15 söylemekde bulunuyorlar. Vakıa bazı
kimseler heman hased ve niza, ve bazısı
ise hüsn-i riza ile Hristos'u vaz ederler.
16 Onlar Hristos'u halisane değil, ancak
bendlerime sıklet ilave edecekler zannıyla
17 münazaadan, bunlar ise incilin vikayesi
içün tayin olunduğumu bilerek, mu-
18 habbetden vaz ederler. Her ne ise ve ne
vech ile olursa olsun, gerek sureten,
gerek hakikaten Hristos vaz olunuyor, ve
19 buna sevinirim, hem daği sevineceğim. Zira
duanız ve İsus Hristos'un ruhunun
yardımıyla bunun bana helas sebebi o-
20 lacağımı bilirim; nice ki hiç bir şeyde
hacil olmayacağıma, fakat her vakıt
olduğu gibi, şimdi daği, ömr vasıtasıyla
olsun, ölüm vasıtasıyla olsun, cese-
dimde teknil cesaretle Hristos'a tazim e-
dileceğine hasretle müntazır ve ümidvar
21 im. Zira bana yaşamak Hristos, ölmek
22 kar dır. Ve tende yaşamak gerçi bana
işin meyvesi ise de, yine hangısını seçe-
23 ceğimi bilmem. Zira iki taraftan sıkılı-
rım, intikal edib Hristos ile beraber bu-
lunmak arzusunda im, ki bu gayet zi-
24 yade eyi dir; ve lakin sizin için tende
25 kalmak daha iktizalı dır. Ve buna kan-
mış olarak, bilirim ki, sizin imanda iler-
lemeniz ve sevinmeniz için, cümleliz ile
26 birlikde durub kalacağım, ta ki tekrar
yanınıza gelmekliğim sebebiyle, Hristos
İsus'da benim için iftiharınız arta.

27 Ancak Hristos'un inciline layık ol-
duğu vech üzre hareket ediniz; ta ki ge-
lib sizi görsem de, irakda olsam da, bir
ruhda sabit kalıb, incile olan iman i-
çün gönül birliği ile cehd ederek, mu-
halefet edenlerden bir hususda korkma-
28 dığınızı hakkınızda işideyim. Bu ise on-
lara helak ve size helas alameti dir; bu
29 dağı Allah'dan dir. Çünkü yalnız Hris-
tos'a iman getirmek değil, ancak onun i-
çün elem çekmek dağı size ihsan olun-
30 du; madem ki siz bende görmüş idiğiniz,
ve şimdi hakkımda işitdiğiniz heman ol
cehdde bulunuyorsunuz.

BAB 2.

1 İmdi eğer Hristos'da bir teselli, bir
muhabbet sevinci, bir Ruh ilhaklığı, ve
2 şefkat u merhamet var ise, hemefkâr ve
yekdil ve heman muhabbetiniz bir olup bir
3 şey tefekkür etmekle, hiç bir şey müna-
zaa ya batıl iftiğar üzre olmayıb, an-
cak alçak gönüllük ile biri birinizi
kendi nefsinizden üstün tutarak, sevin-
4 cimi itmam edesiniz. Her biriniz zatına
maşsus şeylere değil, ancak başkaların
5 işlerine dağı baksın. Hristos İsus'da
bulunan efkâr heman sizde dağı bulun-
6 sun; ol ki Allah suretinde bulun-
duğu halde, Allah'a müsavi olmayı şi-
7 kar saymadı; lakin kendini edna edib kul

8 suretine alarak insan beñzeyişine girdi; ve
şekilde insan gibi bulunub, ölüme, hatta
stauros ölümüne müti olmaya tenezzül
9 eyledi. Bu sebebden dañi Allah onu ga-
yetle yüceldib, ona her ismden ala bir
10 ism bağışladı; ta ki gökde ve yer üzerin-
de ve yer altında bulunnaların hepsi
11 İsus'un ismine diz çöküb, Peder Al-
lah'ın şanı için İsus Hristos Rabb
12 idiğini her lisan ikrar ede. Buna nazaren,
ey sevgülülerim, her vakıt itaat etdiğiniz
gibi, yalnız hazır bulunduğumda de-
ğil, ancak daha ziyade şimdi irakda ol-
duğumda, kendi helasınızı korku ve tit-
13 reme ile itmam eyleyiniz. Zira siz de gerek
istemekliği, ve gerek işlemekliği rizasına
14 göre işleyen Allah dır. Her şey mırıl-
danmayarak ve mücadeleler olmaksızın ic-
15 ra eyleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi
tutarak aralarında dünyada nurlar gi-
bi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin or-
tasında ayıbsız ve safderun olarak,
Allah'ın kusursuz evladları olasınız;
16 şöyle ki benim dañi boşuna cehd etmedi-
ğime ve bihude yere emek çekmediğime Hris-
17 tos'un gününde iftiharım ola. Lakin ima-
nınızın kurbanı ve hizmeti üzerine kendim
takdim olunur isem de, sevinib cümleliz
18 ile beraber şaz olurum; kezalik siz da-
ñi sevinib benim ile beraber şaz olunuz.
19 İmdi ahvalinizi bilib benim dañi refah-
lanmaklığım için tarafınıza Timotheos'u

yakın vakıtta göndereceğimi Rabb İ-
20 sus'da ümid ederim. Zira sizin ahvalinize
hâlisane mukayyed olacak (başka) yekdil
21 bir kimsem yok dur; çünkü cümlesi
İsus Hristos'un işlerini değil, ancak
22 kendi işlerini arıyorlar. Lakin onun tec-
rübesini, yani oğul pedere ettiği gibi, in-
cil için benim ile beraber hizmet etdi-
23 ğini bilirsiniz. İmdi halimin ne olucağını
tahkik ettiğim gibi gecikmeksizin onu gön-
24 dermeyi ümid ederim; fakat kendim daği
yakın vakıtta geleceğime Rabb'a itimadım
25 var dır. Amma karındaşım ve emekdaşım,
ve silahdaşım hem daği sizin elçiniz ve
ihtiyacıma hizmet etmiş olan Epafrodi-
26 tos'u size göndermeyi lazım saydım. Zira o
sizin *cümledenize hasret çekmekte olup
onun hasta olduğunu işitdiğiniz için
27 ziyadesiyle kasavetlendi. Vakıa ölüm de-
recesine hasta oldu, lakin Allah ona,
ve yalnız ona değil, ancak keder üzeri-
ne keder olmasın deyü bana daği merha-
28 met eyledi. Bu sebebden siz onu görmekle
yine şaz olmanız için, ve benim kasave-
tim daği daha hafif olması için, daha
29 ziyade acele ile gönderdim. Siz daği onu
Rabb'da tekmlil şazlık ile kabul edib,
böyle kimseleri hürmete şayan sayınız.
30 Zira bana olan hizmetinizin noksanını tek-
mil etmek üzere, nefsinin muhataraya ko-
yarak, Hristos'un işi için ölüm dere-
cesine yakın geldi.

BAB 3.

1 El hasıl, ey karındaşlarım, Rabb'da
şaz olunuz; size yine bu şeyleri yazmak
bana zahmet olmayıb, size emniyet sebebi
2 dir. Köpeklerden sakınınız, kötü işçiler-
den sakınınız, yalan sünnetden sakınınız.

---

*(Bazısı) cümlelerinizi görmeye.

3 Zira sünnet biz iz, ki Allah'a ruh ile
ibadet edib Hristos İsus'da iftihar e-
4 derek tene güvenmeyiz. Vakıa tene güven-
meye seabim var; eğer gayri bir kimse ten-
ce güvenmeye sebebi var zann ederse, be-
5 nim daha ziyade var; sekizinci günde
sünnet olundum, İsrail neslinden, Be-
miamin sıbtından, İbranilerden (doğmuş)
İbrani olarak, şeriat cihetinden Farisi i-
6 dim; gayret husunda ise, kiliseye tead-
dietmekde olub, şeriatdan oklan salaha
7 kusursuz idim. Lakin bana kar olan
8 şeyleri Hristos için zarar saydım. Sahi-
hen ben Hristos İsus Rabb'ımı bilmek-
liğin fazileti için her Şey daği zarar
yerine sayarım, ve onun için her Şey
zai etmiş olub onları hiç hükmünde sa-
9 yarım, ta ki Hristos'u kazanıb şeriatdan
olan kendi salahıma değil, ancak Hristos'
a olan iman vasıtasıyla, yani iman ta-
rikiyle Allah tarafından olan salaha
10 malik olarak, onda bulunayım; ve ben

onu ve onun kıyametinin kuvvetini ve ö-
lümüne beñzer olarak elemelerinin ilhaklı-
11 ğını bilmekle, bir vechle ölümlerin kıya-
12 metine vasıl olayım. Değil ki artık nail
oldum, yaḥod hala kamil oldum, fakat
Hristos İsus beni ne için tuttu ise,
13 onu tutmaklığa cedh ederim. Ey karın-
daşlar, ben kendimi vasıl olmuş zann et-
meyorum, lakin bir şey var, yani arkada
kalan şeyleri unudub, ileride olan şey-
14 lere uzanarak, Allah'ın Hristos İsus-
da olan yüksek davetinin nişanı
15 için nişangāh a doğru seyirdirim. İmdi
biz cümle kamil olanlar, bu efkārda
olalım; ve eğer bir şeyin hakkında gayri
efkārda bulunursanız, Allah size bu-
16 nu daḥi beyan edecek dir. Fakat vasıl
olduğumuz derecede heman bir kanun
üzre hareket edelim, heman bir efkārda
17 olalım. Ey karındaşlar, bana beñzer o-
lunuz, ve bizim size örnek olduğumuz
gibi, böyle yürüyenlere dikkatle nazar e-
18 diniz. Zira çok yürüyenler vardır ki
haklarında çok kerre size söyledim, ve
şimdi daḥi ağlayarak söylerim ki Hristos'
19 un staurosunu düşmanları dirler; on-
ların sonu helak, ve ilahları karıları
dır, ve izzetleri ayıblarında dır, efkār-
20 ları daḥi dünyevi işlere dir. Amma bizim
vatanımız gökde olub, oradan daḥi he-
laşkar Rabb İsus Hristos'a müntazır
21 iz. Ol daḥi bizim edna cesedimizi, cüm-

le mevcut olan şeyleri kendine tabi etmeye kadir olduğu kuvvet ile, kendi müşerref cesedine beñzer olmak üzere, tebdil edecek dir.

BAB 4.

- 1 İmdi, ey sevgülü ve rağbetlu karındaşlarım, şazlığın ve tacım, bu vech üzere Rabb'da sabit kalınız, ey sevgülüler.
- 2 Rabb'da hemefkâr olmalarını Euodia'ya reca ederim ve Sontihı'ye reca ederim.
- 3 Kezalik, ey ħalis refik, sana daha reca ederim ki Klımıs ve isimleri hayat kitabında mevcut bulunan sair emekdaşlarım ile beraber incilde benim ile cehd etmiş olan merkumelere yardım edesin.
- 4 Rabb'da daima şaz olunuz; yine deyorum
- 5 şaz olunuz. Sizin letafetiniz hep ademler indide malüm olsun; Rabb yakın dır.
- 6 Hiç bir şey için endişe etmeyerek, hususa her şeyde dua ve niyaz ile recalarınız teşekkür ile beraber Allah'a bildirilsin. Ve Allah'ın her akıldan yüce olan selameti kalbleriniz ile fikrlerinizi Hristos İsus'da mahfuz eyleyecek dir.
- 8 El hasıl, ey karındaşlar, her ne ki hakk, ve müteber, ve adilane, ve pak, ve makbul, ve beğenilmiş ise, yani eğer bir fazilet, ve eğer bir medh var ise, heman bu
- 9 şeyleri tefekkür ediniz. Ol talim olu-

nub kabul ettiğiniz, ve işidib bende gör-
düğünüz şeyleri icra ediniz, ve selamet
punarı olan Allah sizin ile olacak dır.

10 Akıbet hakkında olan himmetiniz taze-
lendiğine Rabb'da ziyadesiyle şaz oldum;
vakıa himmet eder idiniz, lakin fırsatınız
11 yok idi. Böyle söylemekliğim zaruret se-
bebinden değil dir; zira ben bulunduğum
12 halde kanaat etmeyi öyrendim. Yoksulluk
çekmeyi de bilirim, bollukda bulunmayı
da bilirim; her hısusda cümle şeyler-
de, tok olmayada, ac olmayada, çoğal-
maya da, mühtac olmaya da terbiye o-
13 lundum. Bana kuvvet veren [Hristos] ile
14 her şeye kadir im. Ve lakin muzayakamda
15 bana ilhaklık eylediğinize eyi etdiniz. Ey
Filippeliler, incilin ibtidasında Makedoni-
adan çıkdığım zaman, almak ve vermek
hususunda sizden gayri hiç bir kilisenin
bana ilhaklık etmediği sizin daği malümi-
16 niz dir. Zira Selanik'de (bulunduğum
vakıtta) daği, hacetim için bir iki defa
17 gönderdiniz. Ben atıye talebinde değil im,
amma sizin hesabınız için artan meyveyi
18 talep ediyorum. Lakin her şeyim var ve
bollukda im; Epafridotos'un vasıtasıyla
tarafınızdan (gelen ve) Allah'a hoş ve
mahbul kurban ve hoş raiha olan şeyleri
19 almış olub dolu im. Ve Allah'ım kendi
ganimetine göre, izzet ile Hristos İsus'
da sizin her bir ihtiyacınızı doldura-
20 cak dır. Pederimiz Allah'a ebed'ül-abad

hamd olsun. Amin.

21 Hristos İsus'da her bir mukaddese
selam ediniz; yanımda olan karındaşlar
22 size selam ederler. Cümle mukaddesler
ve bahusus Kaisar'ın serayından olan-
23 lar size selam ederler. Rabb'ımız İsus
Hristos'un inayeti sizin cümleiniz ile ol-
sun. Amin.

PAULOS RESUL'UN KOLOSLULARA RESALESİ

BAB 1.

1 Allah'ın iradetiyle İsus Hristos'un
resulu Paulos ve Timetheos karındaş, Ko-
lossa'da bulunan mukaddeslere ve Hris-
2 tos'a mümin karındaşlara; size, Pederimiz
Allah ve Rabb İsus Hristos'un tara-
findan inayet ve selamet olsun.

3 Daima sizin için dua edib sizin için Hris-
tos İsus'a olan imanınızı ve cümle
mukaddeslere olan muhabbetinizi işitmiş
4 olarak, Rabb'ımız İsus Hristos'un Pe-
5 deri Allah'a, göklerde sizin için sak-
lanmış olan ümidden dolayı şükr ederiz;
ol (ümid) hakkında dahi incilin hakikat
6 kelamı ile evvelden işitdiniz. Bu (İncil)
dahi bütün dünyaya olduğu misillü,
size de yetişib, onu işitdiğiniz ve Allah'ın
inayeti hakikat üzere vakıf olduğunuz

7 günden beru sizde meyvedar olduğu gibi,
(onda daği) *meyvedar dır; nitekim sev-

---

*(Bazısı) meyvedar olub artar.

8 gülü hizmet arkadaşımız ve sizin için
Hristos'un sadık hizmetcisi Epaffas'dan
öyrendiniz. Kendisi daği sizin Ruhda olan
muhabbetinizi bize bildirdi.

9 Bu sebebdden biz daği işitdiğimiz günden
beru, sizin için feragat etmeyerek, dua
ve niyaz ederiz ki her ilm ve ruhani fehm
ile onun iradetini bilmeklikde teknil ola-

10 sınız; ve her hayr amelde meyvedar ve Al-
lah'ı bilmeklikle ilerlemekte olarak Rabba
layık olduğu vechle her hususda o-

11 nun rızası üzre yürüyesiniz; ve onun
celil kudretine göre şazlık ile her sabr
ve tehammülde cümle kuvvet ile kuvvet-

12 lenib, bizi nurda olan mukaddeslerin na-
sibine hissedar (olmaya) layık kılan Pe-

13 dere şükr edesiniz; ol ki bizi karanlığın
tesallütünden helas edib kendi sevgülü
Oğlunun padişahlığına intikal eyledi;

14 onda daği kanının vasıtasıyla fidiyeye,

15 (yani) günahların afvına malik iz. Ken-
disi daği görünmez olan Allah'ın sureti,

16 ve bütün mağlukatın ilki dir. Zira gök-
lerde ve yer üzerinde görünen ve görünme-
yen şeylerin cümlesi, gerek tahtlar, gerek
saltanatlar, gerek riasetler, gerek hükü-
metler, onun yediyle yaratıldı; her şey o-
nun vasıtasıyla ve onun için yaratıl-

17 mış dır. Ol dağı hepisinden evvel dir, ve
18 hepisi onun ile kaim dir. Ve ölülerden
(kıyam edenlerin) ilki olub ibtida olarak
cesedin (yani) kilisenin başı o dur; ta ki
19 her hususda ilk olan o ola. Zira cüm-
20 le kemaliyet onda sakın olması, ve stau-
rosunun kanı ile sulh ederek, onun va-
sıtasıyla gerek yer üzerinde gerek göklerde
bulunanların cümlesini kendisi ile ba-
rışdırması (Pedere) hoş göründü.
21 Ve sizi, bir zaman yaramaz ameller ile
22 efkârda yabancı ve düşmen iken, şimdi
kendi insanlığı cesedinde ölüm vasıtasıy-
le barışdırdı, ta ki sizi kendi huzuru-
na mukaddes ve lekesiz ve kusursuz ih-
23 zar ede, meğer ki imanda temellenmiş ve me-
tin olub, işitdiğiniz ve gök altında olan
bütün mağluka vaz olunan ve ben Pau-
los hizmetcisi bulunduğum incilin ü-
24 midinden kımıldanmamış olasınız. şimdi Si-
zin için olan elemelerimde şaz olarak,
Hristos'un sıkletlerinin noksanını, cesedi
olan kilise için kendi teninde teknil edi-
25 yorum; buna dağı ben sizin için Al-
lah tarafından bana verilen idareye göre
hizmetcisi oldum, ta ki Allah'ın kelimini,
26 yani dehrlerden ve asrlardan beru gizli
bulunmuş ise de, şimdi onun mukaddes-
lerine beyan olunan sırrı tamamen vaz e-
27 deyim; Allah onlara taifeler arasında
bu sırrı celalinin ganimeti ne olduğu-
nu bildirmeği mürad eyledi; bu dağı de-

runlerinizde celal ümidi olan Hristos
28 dur. Biz daği her kimseyi Hristos İ-
sus'da kamil ihzar etmek için, her kim-
seye nasihat vererek, ve her kimseye tekmil
29 hikmetle talim ederek onu vaz ederiz; bu-
nun için ben daği derunimde kuvvetle
işleyen onun tesiratına göre cehd ederek
çalışırım.

BAB 2.

1 Zira sizin ile Laodikeia'da bulununlar
ve yüzümüzü cesedde görmemiş olanların
cümlesi için ne kadar cehdim oldu-
2 ğunu bilmenizi işterim; ta ki onların
kalbleri müteselli olub ve muhabbetde
birleşmiş, ve kemal-i fehmin cümle ganime-
tine, yani Peder Allah ve Hristos'un
3 sırrını bilmekliğe (nail) olalar; onda
hikmetin ve ilmin cümle hazineleri saklı
4 dır. Bunu ise kimse sizi açdırıcı söz-
ler ile aldatmaması için söyleyorum.
5 Zira tence irakda isem de, ruhca ya-
nınızda bulunarak, hüsn-i nizamınızı ve
Hmistos'a olan imanınızın sedasını görüb
6 şaz oluyorum. İmdi Rabb Hristos İ-
sus'u nasıl kabul etdiniz ise, onda (böy-
7 le) yürüyüb, ve onda köklenmiş ve ma-
mur olmuş, ve talim olduğunuz üz-
re imanda sabit kılınmış olarak, şükr
8 ile bunda ilerlemek üzere olunuz. Sakı-
nınız, bir kimse sizi Hristos'a göre olma-

arak, insan rivayetine göre ve dünyanın
erkanına göre feylosofluk ve batıl hi-
9 le ile esir sürmesin. Zira Allahlğın
cümle kemaliyeti cesedce onda sakin dir;
10 ve o her riaset ve hükümetin başı olub
11 siz onda teknil siniz; hem daği onda tene
muteallık günahların vücudinden Hris-
tos'un sünneti ile soyunub, el ile ol-
mamış sünnet ile daği sünnet olundu-
12 nuz; ve onun ile beraber vaptisde gömü-
lüb, bunda daği onu ölülerden ihya e-
den Allah'ın kudretine olan iman vasıta-
sıyla onun ile beraber ihya olundunuz.
13 Ve sizi hatalarda ve teninizin sünnetsiz-
liğinde ölmüş iken, cümle hatalarımızı
14 afv ederek beraberince ihya eyledi; ve
bize karşı olub bize zıd olan nizamat el
yazısını resid eyleyib staurosa daği mığ-
15 layarak onu ortadan kaldırdı. Ve ria-
setler ile hükümetleri soyub, onlara
onun vasıtasıyla muzaffer olarak, on-
ları aşikâre rüsvay eyledi.
16 İmdi yemek ya içmek ya bayram ya ay
başu ya savvaton günleri hususunda
17 kimse sizi hükm etmesin; çünkü bunlar
gelecek şeylerin gölgesi olub, cism ile
18 Hristos'un dur. Kimse alçak gönüllük
ile ve melekler dianeti ile görmediğı şeylere
karışmak isteyerek sizi ücretinizden mah-
19 rum komasın. Bu (makule) kendi tene
tabi olan akli ile bihude yere tekebbür
edib başu yapışmaz; bütün cesed ise

oyunaklar ve tendler vasıtasıyla ondan yar-
dım olab terkib olunarak Allah tara-
20 findan olan büyümeçlik ile büyür. İmdi
eğer Hristos ile beraber dünyanın ana-
sırlarına öldünüz ise, niçün dünyada
21 yaşayanlar gibi, yapışma, tatma, do-
22 kanma, buyaran kanunlara, [bunların
hepisi ise istimal olunub zeval bulur,]
insan emrlerine ve talimatına göre hareket
23 edersiniz? Vakıa bu şeylerde gönül ibadeti
ve alçak gönüllük ve cesede merhamet-
sizlik ile ilm sureti var ise de, itibara
şayan olmayıb, (ancak) nefsi kandırır.

BAB 3.

1 İmdi eğer Hristos ile beraber kıyam
etdiniz ise, yokarıda olan, yani Hristos
Allah'ın sağında oturduğu yerin şeyle-
2 rini taleb ediniz. Yer üzerindeki şeyleri
değil, yokarıda olan şeyleri düşününüz.
3 Zira öldünüz, ve hayatınız Hristos ile
4 beraber Allah'da saklanmış dır. Haya-
tımız olan Hristos izhar olunduğu ze-
man, siz daği onun ile beraber izzet ile
izhar olunacaksınız.
5 İmdi bu dünyevi azalarınızı, (yani)
zina ve napaklık ve heves ve kötü şehvet
ve putperestlik olan tamakârlık öldü-
6 rünüz; çünkü onların sebebinden itaat-
sızlığın oğulları üzerine Allah'ın gaza-
7 bı gelir; siz daği bu şeylerde yaşar i-

ken, bir vakit onların arasında yürür
8 idiniz. Lakin şimdi siz daği cümlesini,
(yani) gazab ve hışm ve kötölük ve
küfrü ve ağzınızdan edebe mugair söz-
9 leri defn ediniz; biri birinize yalan söyle-
meyiniz, çünkü eski ademi amelleriyle be-
10 raber soyunub, yaratıcısının sure-
tine göre bilmeklikde olan yeni
11 ademi giyinmiş siniz; ki bunda ne Yunani,
ne Yehudi, ne sünnet, ne sünnetsizlik, ne
Barbaros, ne Ekithialı, ne kul, ne azad
bulunub, ancak her şey ve hepisinde
12 Hristos dır. İmdi Allah'ın mukaddes ve
sevgülü seçilmişleri gibi şefkat ve mer-
hamet ve letafet ve akçak gönüllük ve
13 mahcubluk ve sabr giyininiz. Ve biri
birinize tehammül edib, eğer bir kimsenin
ağerinin aleyhine bir şekvası var ise,
Hristos size bağışladığı misillü, siz
daği böylece (biri birinize) bağışlayınız.
14 Bunların cümlesi üzerine daği kemali-
15 yetin bendi olan muhabbetin (giyininiz). Ve
Allah'ın selameti kalblerinizde hükümet
sürsün, çünkü ona daği bir vücudde
davet olundunuz; ve müteşekkir olu-
16 nuz. Hristos'un kelamı sizde ganimet üz-
re her hikmet ile sakın olsun; ve biri bi-
rinize talim u nasihat edib, mezmur ve
ilahi ve ruhani nağmeler ile, Allah'a
17 kalblerinizde lutf ile teşbih eyleyiniz. Ve
gerek söz ile gerek amel ile her ne ederse-
niz, cümlesini rabb İsus'un ismi ile

ve onun vasıtasıyla Peder Allah'a teşekkür ederek (eyleyiniz).

- 18 Ey karılar, Rabb'da layık olduğu
vech üzere kocalarınıza müti olunuz.
- 19 Ey kocalar, karılarınızı seviniz ve on-
20 lara acı muamele etmeyiniz. Ey evlad-
lar, valideyninize her hıususta itaat edi-
21 niz, zira bu şey Rabb'a makbul dur. Ey
pederler, evladlarınızı gazaba getirmeyi-
22 niz olmaya ki onlara fütur gelsin. Ey
kullar, her hıususta ten cihetiyle efendiniz
bulunnalara, göze görünmek için olan
hızmet ile insanı hoşnud edenler gibi
değil, ancak Allah'dan korkarak safde-
23 runluk ile itaat ediniz. Ve miras ecrini
Rabb'dan alacağınızı bilerek, her ne ki
yapar iseniz, insan için değil, ancak
24 Rabb için gibi candan yapınız; zira
25 Rabb Hristos'a kulluk edersiniz. Amma
haksızlık eden, ettiği haksızlığa göre
alacak dır; ve hatra bakmak yok dur.

BAB 4.

- 1 Ey efendiler, göklerde sizin daği bir
Efendiniz var idiğini bilerek, kullarınıza
hakk ve insaf üzere muamele ediniz.
- 2 Duada devam edib, onda şükr ile u-
3 yanık durunuz. Ve bizim için daği
dua eyleyiniz, ta ki sebebinden zincirbend
olduğum Hristos'un sırrını söylemek üz-
re, Allah bize kelamın kapusunu açsın,

4 ve söylemek bana nasıl vacib ise, onu
5 böyle izhar edeyim. Vakti satun alarak,
dışarıda olanlar ile akıllane hareket edi-
6 niz. Her kese vacib olduğu üzere cevap
vermeyi bilmeniz için, sözünüz tuz ile
terbiye olunmuş gibi, daima lutf ile
olsun.

7 Ahvalimin hepisini size sevgülü ka-
rındaş ve sadık hizmetci ve Rabb'da hiz-
met arkadaşımız olan Tihikos bildirecek
8 dir; merkumu de sizden olan sadık ve
sevgülü karındaş Onisimos ile beraber
size heman bunun için, yani ahvalinizi
öyrenib kalblerinizi müteselli etmek için
9 gönderdim; onlar burada olan şeylerin
10 cümlesini size bildirecek dir. Benim ile
beraber mahbus olan Aristarhos ve Var-
navas'ın yeğeni, yani hakkında tenbih aldı-
ğınız Markos, [size gelirse onu kabul
11 ediniz,] ve İustos denilen İsus size
selam ederler; bunlar sünnetden dirler, ve
Allah'ın padişahlığı için yalnız bun-
lar emekdaş bulunub bana teselli ol-
12 lar. Sizden biri Hristos'un kulu E-
paffas size selam eder, ve Allah'ın cüm-
le müradında kamil ve tamam durasınız
13 deyü dua ile daima sizin için cehd e-
der. Zira sizin için ve Laodikeia'da ve
İerapoli'de olanlar için onun çok gay-
14 reti olduğuna şehadet ederim. Sevgülü
hekim Lukas ve Dımas size selam ederler.
15 Laodikeia'da olan karındaşlara, ve Nim-

fas'a ve onun hanesinde bulunan kiliseye
16 selam ediniz. Bu resale sizde okunduk-
dan soñra, Laodikeialıların kilisesinde da-
hi okutdurub, siz dañi Laodikeia'dan (ge-
17 leni) okuyunuz. Ve Arhippos'a, Rabbda
aldığın hizmete dikkat et, ki onu itmam
18 edesin, deyü söyleyiniz. Ben Paulos'un el
yazısı ile selam. Bedlerimi hatrınızda
tutunuz. İnyet sizin ile olsun. Amin.

**PAULOS RESUL'UN
SELANIKLİLERE
BİRİNCİ RESALESİ**

BAB 1.

1 Paulos ve Silionas ve Timotheos, Peder
Allah be Rabbi sus Hristos'da o-
lan Selaniklilerin kilisesine; size Pederimiz
Allah ve Rabb İsus Hristos tara-
findan inayet ve selamet olsun.
2 Dualarımızda sizi zikr ederek, cüm-
leniz hakkında Allah'a daima şükr ede-
3 riz. Ve imanınızın işini ve muhabbetinizin
emeğini, Rabb'ımız İsus Hritos'a o-
lan ümidinizin sabrını, Pederimiz olan
Allah'ın huzurunda feragat etmeyerek
4 zikr ederiz. Çünkü, ey Allah'ın sevgü-
lülere olan karındaşlar, sizin seçilmenizi
5 biliriz; zira incilimiz size yalnız kelim
ile değil, ancak kuvvet ile Ruh ül
Kuds ile ve tekmil itikad ile geldi; ni-

kim aranızda sizin için nasıl oldu-
6 muzu bilirsiniz. Siz dağı çok sıklet a-
rasında Ruh ül Kuds şazlığı ile kela-
mı kabul etmiş olarak, bize ve Rabb'a
7 beñzer oldunuz; şöyle ki siz Makedonia'da
ve Ahaiada cümle müminlere örnek ol-
8 dunuz. Zira Rabb'ın kelamı sizin tara-
fınızdan yalnız Makedonia ile Ahaiada
çav olmayıb, ancak her yerde dağı Al-
lah'a olan imanınız çav olmasıyle bir şey
9 söylememize hacet kalmadı. Çünkü hak-
kımızda aranıza gelmeniz nasıl olduğu-
nu, ve sizin diri ve hakk olan Allah'a i-
badet etmek, ve bizi gelecek gazabdan he-
10 las eden, ve kendinin ölülerden ihya etdiği
Oğlu İsus'u gökden beklemek üzre,
putlardan Allah'a nasıl döndüğünüzü
kendiler haber veriyorlar.

BAB 2.

1 Zira, ey karındaşlar, bizim sizin ara-
2 nıza gelmemiz bihude olmayıb, ancak
malümünüz olduğu üzre, Filippe'de
bundan evvel eziyet çekib söyüldük ise
de, Allah'ın incilini azim muğalefet i-
çinde size söylemeye Allah'ımızın (inayeti)
ile cesaret kesb etdiğimizi kendiniz bilir-
3 siniz; zira bizim vaz u nasihatımız al-
dadıcılıktan ya napaklikden ya hile ile
4 olmayıb, ancak incilin (bize) emanet
olunması Allah'ın bizi layık gördü-

ğü vech üzre, ve ademlere değıl, ancak
kalblerimizi imtihan eden Allah'a makbul
5 olmak üzre söyleriz. Zira malümünüz
olduğı üzre, biz müdahane sözleri ile
ve yaħod tama behanesiyle asla muamele
6 etmedik; Allah şahid dir. Ve Hristos'un
resulleri olduğumuzdan yük olabilir
iken, gerek sizden, gerek gayrilerden olsun,
7 insan tarafından izzet aramadık, ancak
taye kendi evladlarını kayırdığı gibi a-
8 ranızda halim olduk. Bu vecle size
hasret çektiğimden, sizi yalnız Allah'
ın inciline değıl, ancak bize sevgülü
olduğunuzdan, canlarımıza bile hisse-
9 dar etmeye razı idik. Zira, ey karındaşlar,
bizim emeğimiz ve zahmetimiz ğatırınızda
dır, çünkü sizden birine yük olmamak
içün gece gündüz işde işleyib Allah'ın
10 incilini size vaz etdik. Siz müminler a-
rasında nasıl kudsiyet ve salah ile ve
bila ayb mumele etdiğimize siz şahid si-
11 niz. Ve Allah (şahid) dir. Nitekim sizi
kendi padişahlığına ve izzetine davet eden
Allah'a layık olduğı vech üzre ha-
12 reket etmeniz için sizden her birine, Pe-
der kendi evladlarını (etdiğı) misillü na-
sihat ve teselli verib tenbih etdiğimizi bi-
13 lirsiniz. Bu sebebden biz dağı, tarafı-
mızdan işitdiğiniz Allah'ın kalamını aldı-
ğınızda insan kalamı gibi değıl, ancak
hakikatda böyle olduğı üzre, Allah'ın
kalamı (gibi) [ki siz müminlerde dağı iş-

lemekte dir] kabul etdiğinize Allah'a feragat etmeyerek Őukr ederiz. Zira siz, ey karındaşlar, Yehudistan'da Hristos İsus'da olan Allah'ın kiliselerine beñzer oldunuz; çünki onların Yehudiler tarafından çekdikleri Şeyleri siz dağı kendi milletdaşlarınızdan çekdiniz. Onlar Rabb İsus'u ve [kendi] peygamberlerini katl edib bizi dağı kovdular, ve Allah'a makbul olmayıb cümle ademlere muhalif oalrak, taifelere helas bulmaları için söylemekden bizi men ederler, ta ki kendi günahlarının ölçeğini her zaman dolduralar; lakin onların üzerine nihayet derecede gazab yetişmiş dir.

14

15

16

17

18

19

20

Biz ise, ey karındaşlar, bir az vakıt kalben değil, ancak yüz ile sizden mahrum bulunduğumuz halde çok hasretle yüzünüzü görmeye ziyade gayret etdik. Bu sebebden biz, hususan ben Paulos, bir iki defa tarafınıza gelmek istedik ise de, Şeytan bizi men eyledi. Zira ümidimiz yağod Őazlıđımız yağod iftiğar tacımız kim dir? Rabb'ımız İsus Hristos zuhur etdikde onun huzurunda he-man siz değil mi siniz? Zira bizim izzetimiz ve Őazlıđımız siz siniz.

BAB 3.

1 Bu sebebden artık tehammül edemeyib, Athina'da yalnız bragılmaklığımızı mü-

2 nasib gördük; Ve Allah'ın hizmetcisi ve
Hristos'un incilinde emekdaşımız olan ka-
rındaşımız Timotheos'u gönderdik, ta ki
sizi sabit ve imanınızdan dolayı müte-
3 selli kılmasıyla, bu sıkıntılarda kimse
kımıldanmasın; zira bunun için ta-
yin olduğumuzu kendiniz bilirsiniz.
4 Çünkü yanınızda iken daği sıkıntı çe-
keceğimizi size evvelce haber verdik, ni-
tekim malümünüz olduğu üzre vuku
5 bulmuş dur. Bu sebebden ben daği ar-
tık tehammül edemeyerek, iğva edici sizi
iğva etmesiyle emeğimiz bihude çıkmasın,
deyü imanınız hususunda haber almak
6 için gönderdim. Lakin şimdi Timotheos ta-
rafınızdan bize gelib, iman ve muhabbe-
tinizi, ve bizim sizi görmeye arzukeş bu-
lduğumuz misillü, sizin daği bize o-
lan arzunuzu, ve bizi daima hayr ile
7 zikr etdiğinizi bize müjde eyledi. Bu se-
bebden, ey karındaşlar, bizim cümle sı-
kıntı ve zaruretimizde imanınızdan dola-
8 yı hakkınızda teselli bulduk. Zira siz
Rabb'da sabit kaldığımız takdirde, şimdi
9 biz sag kalırız. Zira sizin için Allah'
ımızın huzurunda hakkınızda şaz ol-
duğumuzu şazlığa bedel Allah'a ne şükr
10 sunabiliriz? Yüzünüzü görmek ve i-
manınızın noksanını tekmil etmek için,
gece ve gündüz ziyadesiyle niyaz eyle-
11 mekte iz. Pederimiz Allah kendisi ve Rab-
bımız İsus Hristos tarafınıza (gelmek

12 üzere) yolumuzu kolay ede. Ve bizim
size muhabbetimiz olduğu misillü, Rabb
sizin dağı biri birinize ve cümleye olan
13 muhabbetinizi çoğalda ve artır, ta ki
Pederimiz Allah'ın huzurunda Rabb'ımız
İsus Hritostos cümle mukaddesleriyle
zuhur etdikde kudsiyetde kusursuz ol-
mak üzere, kalblerimizi sabit kıla.

BAB 4.

1 El hasıl, ey karındaşlar, size Rabb
İsus ile reca ve nasihat ederiz ki, ne
vechle hareket itmeniz ve Allah'a mak-
bul olmanız vacib olduğu hakkında
bizden aldığınıza göre daha ziyade arta-
2 sınız. Zira Rabb İsus tarafından size
3 ne tenbihler verdiğimizi bilirsiniz. Zira Al-
lah'ın iradeti bu, [yani] mukaddes olma-
4 nız dır ki, zinadan geri durub, sizden her
biri kendi *cesedine Allah'ı bilmeyen tai-
5 feler gibi şehvet havesleri ile değil, an-
cak kudsiyet ile ve itibar ile malik ol-
6 maklığı bilsin. Biri bu maddede karın-
daşı hakkında haddi tecavuz edib gadr et-
mesin; zira size evvelden söyleyib şehadet
etdiğimiz gibi, bunların cümlesi için
7 Rabb intikam alıcı dır. Zira Allah bi-
zi napakliğe değil, ancak kudsiyete davet
8 eyledi. Bu ecluden tahkir eden kimse insa-

---

*(Yun.) Katına.

- nı değil, bize ancak kendi Ruh ül Kud-
sunu veren Allah'ı tahkir eder.
- 9 Karındaş muhabbeti hususunda ise
size yazmaklığım icab etmez; zira biri
birinizi sevmekliği Allah tarafından ken-
10 diniz öğrenmişsiniz. Çünkü bunu siz bü-
tün Makedonia'da olan cümle karındaş-
lara gösteriyorsunuz; lakin, ey karın-
daşlar, size reca ederiz ki (bu husus-
11 da) daha ziyade artasınız. Ve size ten-
bih ettiğimizi göre asudehal üzre yaşa-
yıp kendi işinizle meşgul olarak, kendi
12 ellerinizle işlemeye gayret edesiniz, ta ki
dışarıda olanlara hüsn-i hareketle mua-
mele edib bir şeye mühtac olmayasınız.
- 13 Ey karındaşlar, uyuyanlar hakkında
bihaber olmanızı istemem, ta ki ümidleri
olmayan sairler gibi kasavetde olmayası-
14 nız. Zira eğer İsus'un ölüb kıyam
ettiğine iman edersek, hakeza İsus'da u-
yuyanları dahi Allah onun ile bera-
15 ber getirecek dir. Zira biz Rabb'in zu-
huruna dek hayatda baki kalanlar, u-
yumuşlardan ileri geçmeyeceğimizi size
16 Rabb'in kalamı ile haber veririz. Zira
Rabb bizzat bir nida-i emr ile, baş mele-
ğin sedası ve Allah'ın borusu ile gök-
den enecek dir, ve Hristos'da vefat etmiş
17 olanlar evvela kıyam edecekler dir. An-
den biz hayatda baki kalanlar onlar ile
beraber Rabb'ı karşılamak için bulut-
larda havaya kaldırılacağız, ve böyle-

18 ce daima Rabb ile beraber bulunaca-
gız. İmdi bu sözler ile biri birinize te-
selli veriniz.

BAB 5.

1 Lakin, ey karındaşlar, zamanlar ve va-
kıtlara dair size yazmaklığım icab et-
2 mez. Zira kendiniz Rabb'ın gününün ge-
leceğın hırsız gibi geldiğini eyi bilirsiniz.
3 Çünkü selamet ve emniyet var dediklerinde,
ol vakıt hamile karıya ağrı geldiği gibi,
ansızın üzerlerine helak yetişecek ve
4 kurtulmayacaklar dır. Siz ise, ey ka-
rındaşlar, karanlıkda değil siniz ki, ol
5 gün hırsız gibi üzerinize gelsin. Zira
sizin cümleiniz nur oğulları ve gündüz
oğulları sınız; gecenin yahod karanlı-
6 ğın değil iz. Hal böyle iken, sairler gibi
uyumayalım, ancak uyanık durub
7 ayık olalım. Zira uyuyanlar gece-
leyin uyurlar, ve serhoş olanlar gecele-
8 yin serhoş olurlar. Amma biz gündü-
zün oğulları olanlar iman ve muhab-
bet zırhını ve helas ümidi olan tolyeyi
9 giymiş olarak, ayık olalım. Zira Allah
bizi gazab için değil, ancak bizim yo-
lumuzda ölen Rabb'ımız İsus Hristos-
un vasıtasıyla helasa nail olmak için
10 tayin eyledi; ta ki gerek uyanık gerek u-
yur bulunur isek, onun ile beraber
11 hayatda olalım. Bu sebebden ede geldi-

ğiniz gibi, biri birinize teselli verib, biri
birinizi mamur eyleyiniz.

12 Ey karındaşlar, aranızda çalışanla-
rı, ve Rabb'a üzerinize memur olub si-
13 ze nasihat verenleri tanıyım, onlara iş-
leri için muhabbet üzre ziyadesiyle i-
tibar etmenizi reca ederiz. Biri biriniz ile
14 sulh üzre olunuz. Ve, ey karındaşlar,
size reca ederiz ki, nizamsız kimselere
nasihat vererek, yüreksizleri cesaretlen-
dirib, zaiflere destgir olarak, cümle
15 hakkında sabırlı olasınız. Sakımanız, kim-
se kimseye kemliğe mukabil kemlik etmesin;
bilaks daima gerek biri birinize, gerek
16 cümleye eyilik etmeye cehd ediniz. Daima
17 şaz olunuz. Feragat etmeyerek dua edi-
18 niz. Her şeyde şükr ediniz, zira Hristos
İsus'da hakkınızda Allah'ın iradeti bu
19 dur. Ruhü söyündürmeyiniz.

20 İl-
21 hamatı tahkir etmeyiniz. Her şeyi tecrü-
22 be edib eyi olanı tutunuz. Her nev kö-
23 tülükden geri durunuz. Ve selamet pu-
narı olan Allah kendisi sizi tamamen tak-
dis eyleye; ve ruhunuz ve canınız ve
cesediniz kamilen Rabb'ımız İsus Hris-
tos'un zuhuruna kusursuz hıfz o-
24 luna. Sizi davet eden sadık olub icra
daği edecek dir.

25 Ey karındaşlar, bizim için dua edi-
26 niz. Cümle karındaşlara mukaddes öpüş
27 ile selam ediniz. Size Rabb hakkı için

and veririm ki, bu resale cümle mukad-
28 des karındaşlara okuna Rabb'ımız İsus
Hristos'un inayeti sizin ile olsun. Amin.

PAULOS RESUL'UN SELANİKLİLERE İKİNCİ RESALESİ

BAB 1.

1 Paulos ve Siluanos ve Timotheos, Pederimiz Allah ve Rabb İsus Hristos'da
2 olan Selaniklilerin kilisesine; size Pederimiz Allah ve Rabb İsus Hristos tarafından inayet ve selamet olsun.
3 Ey karındaşlar, layık olduğu üzere, daima sizin için Allah'a şükr etmeye borclu iz, çünkü imanınız ziyadesiyle artıb, cümlelizden her birinin biri birine
4 olan muhabbeti çoğalmakta dır; söyle ki biz kendimiz, tehammül etdiğiniz cümle teaddi ve sıkletlerinizde olan sabrınız ve imanınızdan dolayı, Allah'ın kiliselerinde
5 sizin ile iftihar ederiz. Bu daği yolunda eziyet çekmekte olduğunuz Allah'ın padişahlığına nail olacağınıza Allah'ın
6 adil hükmünün isbatı dır. Çünkü Allah'ın indinde adalete mütabık dır ki, size
7 sıklet verenlere sıklet (vere), ve siz sıklet çekenlere bizim ile beraber, Rabb İsus kendi kuvvetinin melekleri ile gökden
8 zuhur edib, Allah'ı bilmeyenlerden ve

Rabb'ımız İsus Hristos'un inciline i-
taat etmeyenlerden ateş alevi ile intikam
9 alacağı vakıtda rahat ihsan ede. Bunlar
ol günde, Rabb'ın kendi mukaddeslerinde
izzetlenmek ve cümle müminlerde, [çün-
ki size olan şehadetimize iman olundu,]
10 hayretbağış olmak üzere geldiğinde, onun
huzurundan ve kuvvetinin celalkinden e-
bedi helak hükmünü çekeceklerdir.
11 Buna nazaren daği daima dua ederiz ki,
Allah'ımız sizi bu davete layık kıla,
ve hayr için her rızasını ve imanın ame-
12 lini kuvvetle teknil eyleye; ta ki Rab-
b'ımız İsus Hristos'un ismi sizde, siz daği
Allah'ımız ve Rabb İsus Hristos'un
İnmayetine göre onda izzetlesiniz.

BAB 2.

1 Ey karındaşlar, size Rabb'ımız İsus
Hristos'un zuhuru, ve bizim onun ya-
2 nında cem olmaklığımız hususunda re-
ca ederiz ki Hristos'un günü yaklaşmış
dır, deyü gerek ruh, gerek söz, gerek
göya tarafımızdam mektub vasıtasıyla
aklınız tezce sarsılmasın, ve iztiraba
3 düşmeyesiniz. Bir kimse sizi bir vechle
aldatmasın, zira evvela muradlık gelib,
günah ademi, şol helaklık oğlunun izhar
4 olunmasını gerek dir; ol ki muhalefet e-
der ve her ilah yağod mabud denilen ü-
zerine yücelenir, hatta kendini ilah gös-

terek, [ilah gibi] Allah'ın heykelinde o-
5 turur. Daha yanınızda iken, bu şeyleri
size söylediğimi hatıra getirmez mi siniz?
6 Şimdi daği kendi vaktında izhar olunması
7 için onu men eden şeyi bilirsiniz. Zira
isyan sırrı hala işlemekte dir, fakat şim-
di mani olan ortadan kalkıncayadek (men
8 eder); ol zeman ol ası zahir olacak dır;
onu daği *Rabb kendi ağzının nefesiyle
telef edib, kendi gelişinin görünüşü ile
9 helak edecek dir. Onun zuhuru ise
Şeytanın işlemesine göre cümle kuvvet ve
10 alamet ve yalan mucizeler ile, ve helak

---

*(Bazısı) Rabb İsus.

olmakda olanlarda haksızlığın her hile-
siyle olacak dır, çünkü onlar helas
bulmaları için hakikat muhabbetini
11 kabul etmediler; ve bu sebebden yalana
inanmaları için Allah onlara şedid ze-
12 lalet gönderecek dir; ta ki hakikata inan-
mayıb haksızlığa riza verenlerin cüm-
lesi hükm olunalar.
13 Biz daği, ey Rabb'ın sevgülüleri ka-
rındaşlar, Allah'a daima sizin için
şükr etmeye borclu iz, çünkü Allah
sizi ibtidaden Ruhun takdisi ve hakikata
14 olan iman ile helas için seçib, Rabb-
ımız İsus Hristos'un izzetine nail ol-
maklığınız için, buna daği bizim inci-
limizin vasıtasıyla sizi davet eyledi.
15 İmdi, ey karındaşlar, kavi durub, ke-

16 lam yahod mektubumuz vasıtasıyla öy-
rendiğiniz talimatı hıfz ediniz. Ve Rabb'ı-
mız İsus Hristos kendisi, bizi sevib
bize inayet ile ebedi teselli ve eyi ümid
17 veren Pederimiz Allah kalblerimize te-
sellili vere, ve sizi her eyi kelim ve amelde
sabit kıla.

BAB 3.

1 Vel hasıl, ey karındaşlar, bizim için
dua ediniz ki, Rabb'ın kelamı aranızda ol-
2 duğu gibi ilerleyib şeref bula; biz da-
hi haksız ve kötü ademlerden kurtula-
lım; zira cümlesi iman sahibi değil dir.
3 Lakin Rabb sadık olub sizi sabit kıla-
4 rak, yaramazdan hıfz edecek dir. Ve size
tenbih etdiğimiz şeylerin icrasında bulun-
duğunuza ve bulunacağımıza Rabb'da
5 itimadımız var dır. Ve Rabb sizin kalb-
lerinizi Allah'ın muhabbetine ve Hristos-
un sabrına doğrulda.
6 Ey karındaşlar, size Rabb'ımız İ-
sus Hristos'un ismiyle tenbih ederiz ki
bizden aldığı talime göre değil, ancak ni-
zamsız yürüyen her karındaşdan geri
7 durasınız. Zira bize nasıl beñzer olmak-
lığımız vacib idiğini kendiniz bilirsiniz,
çünkü aranızda nizamsız hareketde bu-
8 lunmadık. Ve bir kimsenin ekmeğini caba
yemedik; ancak sizden birine yük olmamak
içün emek ve zahmet çekerek gece gün-

9 düz iş işler idik. Bu dağı hükümetimiz
olmadığından değil, ancak bize beñzer o-
lasınız deyü kendimizi size örnek göster-
10 memiz için oldu. Zira yanınızda iken
dağı, eğer bir kimse iş işlemek istemezse,
yemek dağı yemesin, deyü size tenbih eder
11 idik. Zira sizde bazı kimseler nizamsız
hareket edib bir iş işlemeyerek başkasının
12 işine karışır olduğunu işidiyoruz. Bu
gibi kimselere Rabb'ımız İsus Hristos
tarafından tenbih ve reca ederiz ki, us-
luca işleyerek kendi ekmeklerini yeyeler.
13 Siz dağı, ey karındaşlar, eyilik etmekden
14 osanmayınız. Ve eğer bir kimse bu resala-
lenin vasıtasıyla olan kelimimize itaat
etmezse, utanması için ona nişan koyub
15 onun ile ihtilat etmeyiniz. Lakin düşmen
makamında tutmayınız, ancak karındaş
16 gibi ona nasihat ediniz. Ve selamet puna-
rı olan Rabb kendisi size daima her hu-
susda selamet ihsan eylesin. Rabb cüm-
leniz ile olsun.
17 Ben Paulos 'un el yazısı selam;
bu dağı her mektubda nişan dır; böyle
18 yazarım. Rabb'ımız İsus Hristos'un
inayeti cümleliz ile olsun. Amin.

**PAULOS RESUL'UN
TİMOTHEOS'A
BİRİNCİ RESALESİ**

BAB 1.

1 Helaşkarımız Allah'ın ve ümidimiz o-
lan [Rabb] İsus Hristos'un emri üzerine
İsus Hristos'un resulu Paulos iman-
2 da öz oğlum Timotheos'a; Pederimiz Allah
ve Rabb'ımız Hristos İsus tarafından
(sana) inayet ve merhamet selamet olsun.
3 Ben Makedonia'ya gitmek üzere iken ba-
zı kimselerin gayri talim öyretmemelerini, ve
masallara, ve imandan olarak Allah'a
(makbul) olan mamuriyete değil, ancak
mücadeleye vesile olan dükenmez neseb
silisilelerine dikkat etmemelerini tenbih ede-
4 sin, deyü senin Efesos'da kalmaklığını
5 reca etdiğim gibi, (şimdi ederim). Tenbihin
neticesi pak kalbden ve eyi zamirden ve
mürailiksiz imandan olan muhabbet dir;
6 bazıları bunlardan sapıb bihude söz-
7 lere mail oldular. Ve şeriat hocaları
olmak isterler ise de, ne söyledikleri, ne de
8 iddia etdikleri şeyleri añlarlar. şeriatın
eyi olduğunu biliriz, meğer ki bir adem
9 onu şeran kullana; lakin bunu bilmeli
dir ki şeriat salih için olmayıb, bilaks
asılar ve itaatsızlar ve binamuslar ve
günahkârlarlar ve hadisler ve fasıklar ve
10 babayı ve anayı vuranlar, ve katiller,
ve zinakârlar ve lutiler ve insan hır-
sızları ve yalancılar ve yemin bozu-
cular ve sahih talime karşı olan gayri
11 her bir şey için konulmuş dur. Bu
daği mübarek Allah'ın bana emanet olu-

12 nan celil inciline mutabık dır. Ve beni
kuvvetlendiren Rabb'ımız Hristos İsus'a
şükr ederim, çünkü mukaddema küfr edi-
ci ve teadi edici ve söyücü iken, be-
13 ni sadık sayıb hizmete tayin eyledi; am-
ma merhamete nail oldum, zira imansız-
14 lıkda iken bilmeyerek işledim, Ve Hristos
İsus'da olan iman ve muhabbet ile Rabb'
15 ımızın inayeti gayretle artdı. Bu kelim
sadık ve her vechle kabule şayan dır
ki, Hristos İsus dünyaya günahkâr-
ları helas etmek için geldi; bunların
16 birincisi ben im. Lakin bunun için
rahmete nail oldum, ta ki İsus Hris-
tos ebedi hayat için kendine iman getire-
cek olanlara örnek olmak üzere, tekmil
17 sabrını ibtida bende göstere. İmdi ezeli
ve ebedi Padişaha zeval bulmaz ve göze
görünmez yalnız [alim] Allah'a ebed'ül
abad izzet ve hamd olsun. Amin.
18 Sana, ey oğlum Timotheos, senin hakkında
evvelce olan itimata göre şu tenbihi
tavsiye ederim, ta ki onlar ile eyi cenge
19 ikdam eylesin; ve imanı ve eyi zamiri hıfz
edesin; bunu ise bazıları redd etmiş ol-
malarıyla iman hususunda gark oldu-
20 lar İmenaios ve Aleksandros bunlardan
olub, küfr etmemeyi öğrenmeleri için
onları Şeytana teslim etdim.

BAB 2.

1 İmdi her şeyden evvel reca ederim ki
2 cümle ademler için, padişahlar ile
3 cümle mansubda bulunanlar için ni-
4 yazlar ve dualar ve recalar ve şükr-
5 ler arz oluna, ta ki tekmil dindarlık ve
6 vakar ile asude ve rahat ömr geçirelim.
7 Zira cümle ademlerin helasını ve haki-
8 katı bilmekliğe gelmelerini isteyen Helas-
9 kārımız Allah'ın indinde bu eyi ve mak-
10 bul dur. Çünkü bir Allah var, Al-
11 lah ile insan beyninde daği bir miyancı
12 var, bu daği insan (olan) Hristos İsus
13 dur, ki maħsus vaktında şehadet olmak
14 üzere kendisini cümlenin yoluna fidiye
verdi. Ben daği ol (şehadet) için vaiz ve
resul, [Hristos'da hakk söyleyorum, ya-
lan söylemeyorum,] iman ve hakikatda
taifelerin hocası olmak üzere nasb olun-
dum. İmdi erkekler gazabsız ve işkilsiz
pak eller kaldırarak her yerde dua etme-
lerini isterim. Kezalik karılar daği hi-
cab ve edeb üzere münasib kıyafet gi-
yinib, saç örmeleri ya altun ya incu-
ler yaħod ağır bahalı esvablar ile değil,
ancak dindar olmaklığı ikrar eden karı-
lara yakışdığı gibi eyi ameller ile ken-
dilerini donatsınlar. Karı tekmil itaatle
şükür ederek öyrensın. Amma karının ta-
lim etmesine, yaħod erkeğin üzerine hükü-
met sürmesine izn vermem, ancak süküt
üzre olsun. Zira evvela Adam, soñra
Eua ħalk olundu. Ve Adam aldanmadı,

15 ancak karı aldanıb asılığa giriftar ol-
du. Amma edeb üzre iman ve muhabbet
ve kudsiyetde devam etdikleri halde, evlad
tevlidiyle helas bulacak dır.

BAB 3.

1 Şu kelam sadık dır, yani eğer bir kim-
se episkoposluğa heves eder ise, güzel
2 bir iş arzuler. İmdi vacib dir ki epis-
kopos kusursuz, ve bir karının kocası,
ve ayık, akıllı, ehl-i ırz, müsafir se-
3 vici ve talime kadir ola; ve şaraba
mübtela veya vurucu [ve kötü ka-
zanc talibi] olmayıb, ancak latif, ve
4 niza ve akçe sevmekden beri ola; teknil
vakar ile evladlarını itaatda tutarak
5 kendi evine eyi nazaret ede; [kendi evine na-
zaret etmeyi bilmeyen kimse Allah'ın kili-
6 sesini nasıl idare ede bilir?] Tekebbür
edib Şeytanın mahkümiyetine düşmemesi i-
7 çün dine yeni gelmiş olmaya; ve siteme ve
Şeytanın duzagına düşmemesi için va-
cib dir ki dışarıda olanlardan eyi şeha-
deti daği ola.
8 Kezalik diakonoslar ehl-i edeb olalar, ve
iki sözlü, çok şaraba mübtela, kötü
9 kazanc talimi olmayarak, imanın sır-
10 rını pak zamir iş ile hıfz edeler. Bunlar
daği evvela tecrübe olunsunlar, anden
soñra kusursuz buldukları takdirde
11 diakonosluğa icra etsinler. Kezalik ka-

12 rıları ehl-i edeb olub, iftiracı olmaya-
rak, ayık ve her şeyde sadık olalar. Dia-
konoslar birer karının kocası olub, ev-
ladlarına ve kendi evlerine eyi nazaret e-
13 deler. Zira diakonosluğu eyice icra e-
denler kendilerine eyi mertebe ve Hristos
İsus'a olan imanda çok cesaret kaza-
nırlar.
14 Tarafına yakında gelmek ümidinde iken
15 sana bu şeyleri yazıyorum; ta ki ge-
cikdiğim takdirde Allah'ın evinde, yani
diri Allah'ın kilisesinde [ki hakikatın di-
reği ve temeli dir] ne suretle hareket et-
16 mek vacib idiğini bilesin. Ve dindarlığın
sırrı büyük olduğu malümdür; Al-
lah tende izhar ve Ruh ile tasdik olu-
nub, meleklere göründü, ve taifeler a-
rasında vaz olunub, dünyada ona iman
getirilerek celal ile yokarı çıkdı.

BAB 4.

1 Lakin Ruh aşikâre söyler ki, ahır ze-
manlarda bazı kimseler zamirleri dağlan-
mış olan yalancıların mürailiği ile i-
2 mandan murtad olub, aldadıcı ruh-
lara ve cinler talimlerine dikkat edecek-
3 ler, ol (yalancılar) ki evlenmekden men,
ve müminler ve hakikatı bilenlerin teşek-
kür ile kullanması için Allah'ın ya-
ratdığı taamlardan geri durmayı (tenbih)
4 ederler. Çünkü Allah'ın her bir maħlu-

ku eyi dir, ve teşekkür ile alındığı takdirde redd oluncak hiç bir şey yok dur.

5 Zira Allah'ın kelamıyla ve dua ile tak-

6 dis olunur. Karındaşlara bu şeyleri ihtar etmekle, imanın ve tabi olduğun eyi talimin sözleri ile beslenib, İsus Hristos'un eyi bir hizmetcisi olursun. Amma napak ve koca karı masallarından geri durub, kendiñi dindarlığa idman eyle.

8 Zira ten idmanı az şeye faideli olub, dindarlık ise her şeye faideli dir; çünkü onda şimdiki ve gelecek hayatın vadi var.

9 Bu kelam sadık ve her vechle kabule şayan dır. Zira bunun için cümle ademlerin, bahusus müminleirn Helaskarı olan diri Allah'a ümid etdiğimizden hem etmek çeker ve hem de tahkir olunuruz.

11 Bu şeyleri tenbih ve talim eyle.

12 Hiç kimse gencligiñi tahkir etmesin; lakin kelam ve atvar ve muhabbet [ve ruh] ve iman ve paklikde müminlere örnek ol.

13 Ben gelinceyedek, okumaya ve nasihata ve talime mukayyed ol. Senin üzerine ihtiyarların el komasıyle ilham vasıtasıyle verilmiş ve sende bulunan bahşişi ihmal etme. Terakki etmekliğin cümleye zahir olmak üzre bu şeyleri müta-

15 laa eyle, bu şeylerde meşgul ol. Kendiñe ve talime dikkat eyleyib onlarda devam eyle; zira bunu etmekle, hem kendini hem de seni diñleyenleri helas edeceksin.

BAB 5.

1 İhtiyarı tazir etme, amma pedere gibi,
genclere karındaşlara gibi nasihat eyle.
2 İhtiyar karılara validelere gibi, genc
karılara kız karındaşlara gibi, teknil
3 paklik ile (nasihat eyle). Dul karılara,
yani hakikaten dul olanlara ikram eyle.
4 Ve eğer bir dul karının evladları ya
torunları var ise, evvela onlar kendi ev
halklarına hürmet göstermeyi ve valideyn-
lerine mükâfat etmeyi öyrensiner; zira
bu husus Allah'ın indinde eyi ve mak-
5 bul dur. Lakin hakikaten dul ve yalı-
nız kalmış olan karı Allah'a ümid edib
gece gündüz dua ve niyaza devam eder.
6 Amma ehl-i zevk olan, hayatda iken ölmüş
7 dür. İmdi kusursuz olmaları için
8 bu şeyleri tenbih eyle. Amma eğer bir
kimse teallukatını, bahusus ev halkını
kayırmasa, imanı inkâr etmiş olub i-
9 mansızdan bedter dir. Dul karı altmış
yaşından aşağı olmayarak bir kocanın
10 karısı bulunmuş olub, eyi ameller
husususnda hüsn-i şehadet olunmuş, me-
sela evladlar beslemiş ve müsafir kabul
etmiş ve mukaddeslerin ayaklarını yayka-
mış ve sıkletde olanlara imdad ve her eyi
amelde devam etmiş olduğu takdirde kayd
11 olunsun. Lakin genc dulları redd eyle,
zira Hristos'a muhalif olarak zevke tes-
12 lim olduklarında evlenmek isteyib, ev-

velki imanı terk etdikleri için hükme
13 düçar olurlar. Ve bunun ile beraber
evleri dolaşarak tenbel olmaya alışırlar,
ve yalnız tenbel değil, ancak geveze ve
başkasının işleriyle meşgul olarak, ya-
14 kışmaz şeyleri söylerler. İmdi isterim ki
genc olanlar evlenib ve evlad getirib, ev
idaresine mukayyed olarak, muhalif olana
15 sitem için bir fırsat vermesinler. Zira
hala bazıları sapıb Şeytana tabi oldu-
16 lar. Eğer bir mümin erkeğin ya bir mü-
min karının dulları var ise, onlara iane
eylesin, ve kiliseye ağırlık olmasın, ta ki
hakikaten dul olanlara iane ede.
17 Memuriyetlerini eyi icra eden ihtiyar-
lar, bahusus kelamda ve talimde emek
çekenler iki kat ikrama layık sayılsın-
18 lar. Zira Kitab, harman döyen öküzün
ağzını bağlamayasın, ve, işci kendi üc-
retine müstahakk dır, deyü buyurur.
19 İki ya üç şahid olmadıkca ihtiyar a-
20 leyhinde şikāyet kabul etme. Kabahatlı-
ları cümlenin önünde tazir eyle, ta ki
21 sairler daği korkalar. Allah'ın ve Rabb
İsus Hristos'un ve seçilmiş meleklerin
huzurunda tenbih ederim ki, bir şey ha-
tır için etmeyerek, bu şeyleri bigaraza-
22 ne hıfz edesin. Bir kimsenin üzerine acele
ile el komayıb, aherlerin günahlarına
23 müşterik olma; kendiñi pak sakla. Artık
yalınız su içmeyib, miden için ve sık-
ca vuku bulan zaifliklerin için bir

- 24 biraz şarab kullan. Bazı ademlerin günahları aşikâr olub, önlerince hükme gider, bazılarının ise ardlarınca gelir.
- 25 Kezalik (bazıların) eyi amelleri daği aşikâr olub, başka tarz olanların gizlenmesi mümkinsiz dir.

BAB 6.

- 1 Boyunduruk altında bulunan cümle kullar kendi efendilerini cümle hürmete mütehakk saysınlar, ta ki Allah'ın
- 2 ismine ve talimine küfr olunmaya. Ve mümin efendileri olanlar karındaş oldukları için (onları) tahkir etmesinler, ancak mümin ve sevgülü ve eyilik (etmekliğe) hissedar oldukları için kulluk etsinler; bu şeyleri talim ve nasihat eyle.
- 3 Bir kimse başka dürlü talim edib Rabb'ımız İsus Hristos'un sahih kelamlarına ve dindarlığa göre olan talime kail
- 4 olmaz ise, o fodullanmış olarak, bir şey bilmeyib, ancak mübahese ve söz marazaları ile hastalanmış dır; bunlardan daği hased ve niza ve küfrler ve fena şübhe-
- 5 ler, ve aklı fasid ve hakikatdan uzak ve dindarlığı kar zann eden ademlerin boş mübaheseleri hasıl olur; bu makule
- 6 kimselerden geri dur. Lakin kanaat ile olan dindarlık böyük kar dır. Zira dünyaya bir şey getirmek, ve ondan bir şey
- 7 götürmeyeceğimiz aşikâr dır. İmdi yeye-
- 8

9 9 10 11 12 13 14 15 16 17

ceğimiz ve örtüneceğimiz var iken, bunlara kanaat edelim. Amma zengin olmak isteyenler iğvaya ve duzağa ve çok divane ve zararlı şehvetlere düşerler; onlar daği ademleri helaka ve h̄arabiyete gark ederler. Zira malperestlik cümle kötü şeylerin aslı olup, bazı kimseler onu arzulemeyle imandan sapıb çok elemlere mübtela oldular.

Lakin, ey Allah ademi, sen bu şeylerden kaçıb salah ve dindarlık ve iman ve muhabbet ve sabr ve mahcubluğa cehdet. İmanın eyi cenginde cenkleş; çok şahidler önünde eyi ikrar vermiş olarak, davet olunduğun ebedi hayatı tut. Cümleye hayat veren Allah'ın huzurunda ve Pontoslu Pilatos'un önünde eyi ikrarla şehadet eden Hristos İsus'un huzurunda sana tenbih ederim ki, bu emri Rabb'ımız İsus Hristos'un zuhurindeki lekesiz ve kusursuz hıfz edesin; bunu daği mübarek ve biricik kadir ve ğadişahların padişahı ve Rabb'ların Rabb'ı ölümsüzlüğe yalnız malik, ve yaklaşılmaz nurda sakın olan Zat mahsus vaktında izhar edecek dir; ademlerin hiç biri onu görmemiş ve göremez; ona ebeden izzet ve kudret olsun. Amin.

Bu dünyada zengin olanlara tenbih eyle ki, mağrur gönüllü olmayıb, baka-sız zenginliğe değil, ancak istimal için ganimet üzere bize her şeyi ihsan eden diri

- 18 Allah'a güvensinler; eyilik ederek eyi
amellerde gani olub, cömerd ve eli açık
19 olsunlar; ve ebedi hayata nail olmak
üzre, aħred için kendilerine eyi temel
hazırlasınlar.
20 Ey Timotheos, emaneti hıfz edib, napak
ve batıl lafzlardan ve kizben ilm tesmiye
oluna şeyin muarazasından geri dur;
21 ki buna bazı kimseler zahid olmayle i-
mandan sapdılar. İnayet senin ile olsun.
Amin.

**PAULOS RESUL'UN
TİMOTHEOS'A
İKİNCİ RESALESİ**

BAB 1.

- 1 Hristos İsus'da olan hayatın vadına
göre Allah'ın iradetiyle İsus Hristos'un
resulu Paulo, sevgülü oğlum Timo-
2 theos'a; Peder Allah ve Rabb'ımız Hristos
İsus tarafından (sana) inayet ve merha-
3 met ve selamet olsun. Gece gündüz
dualarımda seni ber devam zıkr ederek,
4 ve göz yaşlarını hatırımda tutarak, tek-
mil şaz olmaklığım için, seni görmek
5 arzusunda bulunub, evvela büyük
validen Loidide ve validen Eineikide sakın
olub, sende daħi bulunduğuna itimad
etdiğim ol mürailiksiz imanı hatrına ge-
tirdiğimde, babalarımından (öyrendiğime göre)

6 hakk zamir ile ibadet ettiğim Allah'a şükr
ederim. Bu sebebden sana ihtar ederim ki
7 üzeriñe ellerimnin konulmasıyla sende olan
Allah'ın bahşışını teşvik edesin. Zira Al-
8 lah bize korkaklık ruhunu değil, ancak
kuvvet ve muhabbet ve tam akl (ruhu-
nu) verdi. İmdi Rabb'ımızın şehadetinden
ve ben onun mahbusundan dolayı utan-
9 ma; fakat İncil için meşakkatda Al-
lah'ın kuvvetine göre hissedar ol; ol bizi
10 helas edib, mukaddes davet ile davet eyledi;
bu dañi amellerimize göre değil, ancak
kendinin takdirine göre ve ezeli zamanlardan
Hristos İsus'da bize ihsan olunub,
11 şimdi ise ölümü ibtal edib incilin vası-
sıyla hayat ve ölümsüzlük zuhura
getirmiş olan Helaskârımız İsus Hreis-
12 tos'un zuhuruyle beyan olunan inayete
göre oldu; ben dañi bu (incilin) vaizi
ve resulu ve taifelerin hocası nasb o-
13 lundum. Bu sebebden bu meşakkatları
dañi çekiyorum; ve lakin utanmam, zira
kime iman ettiğimi bilirim, ve emaneti ol
güne kadar hıfza kadir idiğine itimad ede-
14 rim. Benden işitdiğin sahih kelimelerin a-
sıl suretini Hristos İsus'da olan iman
ve muhabbet ile hıfz eyledi. Bizde sakin o-
15 lan Ruh ül Kudsun vasıtasıyla ol eyi
emaneti hıfz eyle. Asia'da olanların cüm-
16 lesi, Figellos ve Ermogenis aralarında
olarak, benden yüz çevirdiklerini bilir-
sin. Rabb Onusiforos'un evine merhamet

ede; zira beni çok defa rahatlandırdı, ve
17 zincirinden utanmayıb, bilaks Roma'ya
yetişdiğinde beni çok gayretle arayıb bul-
18 du; Rabb ona ol günde rabb tarafından
merhamet bulmasını ihzan eyleye; ve E-
fesos'da (bana) ne kadar hizmet etdiğini pek
eyi bilirsin.

BAB 2.

1 İmdi sen, ey oğlum, Hristos İsus'da
2 olan inayetde kuvvetlenib, çok şahidlerin
huzurunda benden işitdiğin şeyleri sadık ve
gayrilere talime kadir olan ademlere emanet
3 eyle. İmdi sen İsus Hristos'un eyi as-
4 kerî gibi meşakkate tehammül eyle. As-
kerlik eden bir kimse seraskerini hoşnud
etmek için, bu ömrün işlerine karışmaz.
5 Ve hem daği eğer bir kimse güreşirse, ka-
nun üzre güreşmeyince taca nail olmaz.
6 Emek çeken çiftci evvela mahsuldan
7 hissedar olmak gerek dir. Söylediğim şeyleri
añla; ve Rabb sana her şeyde fehm ihsan
8 eylesin. İncilime göre David neslinden o-
larak ölülerden ihya olunan İsus
9 Hristos'u zikr eyle. Ben dağ bu (incilin)
yolunda mücrim gibi zincirbend olun-
caya kadar meşakkat çekerim, fakat
10 Allah'ın kelamı bağı değil dir; bunun
içün seçilmişlerin uğruna her şeye
tehammül ederim, ta ki onlar daği Hristos
İsus'da ebedi izzetle olan helasa nail

11 olalar. Bu kelim sadık dır ki, eğer o-
onun ile beraber öldük ise, beraber dağı
12 yaşayacağız; eğer tehammül edersek,
beraber dağı saltanat edeceğiz; eğer in-
kar edersek, ol dağı bizi inkār edecek
13 dir. Eğer biz iman etmezsek, o sadık ka-
14 lır, kendi kendini inkār edemez. Bu ğu-
susatı ihtar eyle, ve bir Şeye faideli ol-
mayıb, işidenlerin ğarabına sebep olan
kelam muarazasını etmemelerini Rabb'ın
15 huzurunda tenbih eyle. Hakikat kelamını
doğru tefsir ederek, kendiği Allah'a mak-
bul, ğacil olmaz bir işci deyü ihzar
16 etmeye cehd eyle. Amma napak ve boş
laflardan geri dur, zira onlar gide gide
17 fiska sebep olur; ve onların sözü gang-
raina gibi yer, ki İmenaios ve Filitos on-
18 lardan olub, kıyamet hala vuku bul-
muş dur, deyerek hakikatdan sapdılar, ve
bazı kimselerin imanını fesada verirler.
19 Yine Allah'ın mühkem temeli kaim olub
mührü bu dur ki, Rabb kendininkileri
bilir; ve Hristos'un ismini zikr eden her
20 kimse haksızlıktan beri dursun. Lakin
büyük bir evde yalnız altun ve gü-
müş kablur bulunmayıb, ağac ve top-
rakdan dağı bulunur; bazısı Şeref, ba-
21 zısı ise Şerefsizlik için dür. İmdi e-
yer bir kimse kendini bu Şeylerden pakler-
se, Şeref için ve sahibinin kullanmasına
faideli ve mukaddes ve her eyi ise hazır
22 bir kab olacak dır. Sen dağı genclik

şehvetlerinden kaç, lakin pak kalbden Rabb'
a dua edenler ile beraber salah ve iman
23 ve muhabbet ve selamete cehd eyle. Am-
ma cahil ve manasız mücadelelerden geri
dur; çünkü münazaa husule getirdiğini
24 bilirsin. Rabb'ın kulu ise münazaa et-
memeli dir, ancak cümleye halim ve ta-
25 lime kadir ve zulme sabırlı, muhalif o-
lanlara mahcubluk ile nasihat edici
olmak gerek dir; ola ki hakikatı fehm et-
26 mek için, Allah onlara tevbe vere, ve
Şeytan tarafından onun iradeti icrası i-
çün esir tutulmuş olanlar onun du-
zağından ayılsalar.

BAB 3.

1 Ve malümüñ ola ki son günlerde fena
2 vakitler gelecek dir. Zira ademler kendi
nefsini sevişi, malperest, fodul, mağ-
rur, küfrbaz, valideyne itaatsız, nankör,
3 hâbis, meveddetsiz, sulh kabul etmez,
iftiracı, nefsinı zabt etmez, azgın, eyiyi
4 sevmez, hain, edebsiz, mütekebbir ve Al-
lah'ı sevmekden ziyade zevk u sefa sever,
5 dindarlık suretini gösterim de kuvvetini
inkâr eder olacaklar dır; bunlardan geri
6 dur. Zira evlere girib, günahkâr ile
yüklenmiş göna gön şehvetlere tabi ola-
7 rak, daima öğrenmekde olub hakikatı bil-
mekliğe hiç bir vakit gelemeyen cahil
karıları esir eden kimseler bunlardan

8 dır; amma İanni ve İamvrı Moisi'ye
karşı durdukları gibi, böylece bunlar
daği hakikata karşı durur, ve akılları
fasid ve iman hususunda redd olunmuş
9 kimseler dir. Lakin daha ileri gitmeyecek-
ler dir; zira onların akılsızlığı aşikār
olduğu gibi, bunların ki daği cümleye
10 (aşikār) olacak dır. Amma sen benim
talimim, etvarım, niyetim, imanım, sabrım,
11 muhabbetim, tehammülümü bilib, ve An-
takia'da ve Konia'da ve Listra'da bana va-
kı olan teaddilere ve elemlere, ne dürlü
teaddiler çekdiğime vakıf oldun, ve Rabb
12 beni cümlesinden ħelas eyledi. Ve Hristos
İsus'da dindarlık üzere ömr sürmek is-
teyenlerin cümlesi daği teaddi görecek
13 dir. Lakin yaramaz ve müzevvir ademler,
aldadarak ve aldanarak, gitdikce bedter
14 olacak dır. Sen ise öyrendiğin ve itikad
etdiğin şeylerde, kimden öyrendiğiğini bilerek,
15 sabit ol. Mukaddes Kitabları daği ço-
cukluđuñdan beru bilirsin. Ve bunlar
seni İsus Hristos'da olan imanın vası-
tasıyla ħelas için alim etmeye kadir dir.
16 Bütün Kitab-ı Şerif Allah ilhamı o-
lub, talim ve tazir ve islah için ve
salah hususunda olan tedib için fai-
17 deli dir; ta ki Allah ademi kamil ve her
eyi iş için hazır buluna.

BAB 4.

1 İmdi ben Allah'ın, ve kendi zuhurinde
ve padişahlığında dirileri ve ölüleri hükm
edecek olan Rabb İsus Hristos'un hu-
2 zurunda tenbih ederim; kelamı vaz eyle,
vakıtlı vakıtsız cehd eyle; tekmil sabr
ve talim ile tazir ve tekdir ve nasihat ey-
3 le. Zira vakıt gelir ki sahih talime te-
hammül etmeyib, ancak kulakları gici-
şerek, kendi şehvetlerine göre kendileri i-
4 çün hocalar cem edecekler; ve ku-
laklarını hakikatdan çevirib masallara
5 dönecekler dir. Amma sen her şeyde uya-
nık dur, meşakkata tehammül eyle, İncil
vaz edicilik işini icra eyle, hizmetini it-
6 mam eyle. Zira ben artık (kurban gibi)
sunulmak üzre olub, intikalimin vakti
7 gelmiş dir. Eyi cengi bitirdim, seferi te-
8 mam edib, imanı hıfz etdim. Artık benim
içün salah tacı hazır dır; onu ol a-
dil Hakim Rabb ol günde bana, ve yalı-
nız bana değil, illa onun zuhurini se-
venlerin cümlesine daği verecek dir.
9 Yanıma tez gelmeye gayret eyle.
10 Zira Dimas bu dünyayı sevmekle beni terk
edib Selaniğe gitdi; Kriskıs Galatia'ya
11 ve Titos Dalmatia'ya (girdiler). Yanımda
yalnız Lukas bulunur; Markos'u a-
lib kendin ile beraber getir; hizmet
12 için bana faideli dir. Ve Tihikos'u E-
13 fesos'a gönderdim. Troada'da Karpos'un
yanında brakdığım yağmurluk ile ki-
tabları, bahusus tirşeleri, geldiğinde ge-

14 tir. Bakırcı Aleksandros bana çok kö-
tülük etdi; Rabb ona amellerine göre
15 cezasını vere. Ondan sen dağı sakın; zi-
ra bizim sözlerimize ziyadesiyle zıd dur-
16 muş dur. Evvel ki cevabımda, benim ile
beraber kimse durmayıb cümlesi beni
terk eylediler; [bu aleyhlerine sayılma-
17 sın;] lakin Rabb yanında durub bei
kuvvetlendirdi, ta ki benim vasıtamle vaz
temamen icra olunub, cümle taifeler
işideler; ben dağı arslan azgından kur-
18 tuldum. Ve Rabb beni her bir kötü iş-
den kurtarım, kendi semavi padişahlığına
selametle nail edecek dir. Ona ebed ül
abad hamd olsun. Amin.

19 Priska ile Akilas'a ve Onisiforos'un
20 evi ĥalkına selam eyle; Erostop Korin-
thos'da kalıb, Tırofimos'u dağ Militos'da
21 ĥasta brakdım. Kışdan evvel gelmeye gay-
ret eyle. Evvulos ve Podis ve Linos ve
Klavdia ve cümle karındaşlar sana se-
22 lam ederler. Rabb İsus Hristos ruhuñ
ile beraber ola. İnayet sizin ile olsun.
Amin.

**PAULOS RESUL'UN
TİTOS'A
RESALESİ**

BAB 1.

1 Paulos Allah'ın kulu, ve yalandan

münezzeh olan Allah'ın ezeli zamanlardan
2 vad edib, lakin Helaskarımız Allah'ın
emri üzere, bana emanet eylediği vaz vası-
tasıyla mahsus vaktında kendi kelamı ile
izhar ettiği ebedi hayatın ümidine mebni,
3 Allah'ın seçilmişlerinin imanı, ve dindar-
lığa mutabık olan hakikatı bilmeklik üz-
re İsus Hristos'un resulu olarak,
4 müşterik olduğumuz iman hasebince öz
oğlum Titos'a; Peder Allah ve Helas-
karımız Rabb İsus Hristos tarafından
(sana) inayet, [rahmet] ve selamet olsun.
5 Bu sebebden seni Kirid'de braktım, ta
ki eksik olan şeyleri tertib edib sana ısı-
marladığım gibi her şehirde ihtiyarlar ta-
6 yin edesin; bir kimse kusursuz, ve bir
karının kocası, ve fücürden dolayı
teşekki olunmamış, ve itaatsız olmayan
mümin evladları bulunduğu halde (o-
7 nu eyle); zira vacib dir ki Episko-
pos Allah'ın kethudası gibi kusursuz
ola; hodbin, övkeli, şaraba mübdela, vu-
8 rucu, kötü kazanc talibi değil, an-
cak müsafir sevice ve eyilik seven, ve
akıllı ve salih ve mukaddes ve perhizkâr,
9 talime göre olan sadık kelamı kavi tutar
ola; ta ki sahih talim ile nasihat vermeye
ve muhalefet edenleri tazir etmeye kadir
10 ola. Zira niçe itaatsız, lafzen ve alda-
dıcı kimseler, hususa sünnetden olan-
11 lar var; bunların ağızlarını kapamak
gerek dir; bunlar kötü kazanc sebebinden

caiz olmayan şeyleri öyrederek, bütün
12 evler Һarab ederler. Onlardan biri, ken-
dilerinin asıl peygamberi olarak, Kiridli-
ler daima yalancı, kötü canavar, şiş-
13 boğaz dır, dedi. Bu şehadet hakk dır; bu
14 sebebden imanları sahi olub, Yehudi
masallarını ve hakikatdan sapan ademlerin
tenbihlerine dikkat etmemeleri için, onları
15 şiddetle tazir eyle. Pak kimselere her şey
pak ise de, napak ve imansızlara bir şey
pak olmadıktan başka hem akıllıları hem
16 hem de zamirleri napak olmuş dur. Al-
lah'ı biliriz, deyü ikrar ederler iken onu
amelleriyle inkār ederler, ve mekruh ve
itaatsız ve her eyi amel Һususunda redd
olunmuş dırlar.

BAB 2.

1 Sen ise sahih talime layık olan şeyleri
2 söyle; ihtiyarlar ayık, ehl-i edeb, akıllı,
iman ve muhabbet ve sabrda selim ola-
3 lar. Kezalik ihtiyar karılar kudsiyete
layık olan hareketde bulunub, iftiracı
yaҺod çok şaraba mübtela olmayarak,
4 eyilik muallimeleri olalar; ta ki Allah'
ın kelamına küfr olunmamak için,
genc karılar kocalarını ve evladlarını
5 sevmek, ve akıllı, ve iffetli, ve evlerine
mukayyed, Һayr sahibi, kendi kocalarına
müti olmak Һususunda terbiye edeler.
6 Kezalik genclere akıllı olmaları için

7 nasihat ver. Ve her hususda kendiñi eyi
amellerde örnek ve talimde hulus ve edeb
ve sahih ve özürsüz kelimeler eyle;
8 ta ki muhalefet eden hakkınıza söyleye-
cek bir kötü şey bulamayarak mahcub
9 ola. Kullara (nasihat eyle) ki kendi e-
fendilerine müti olarak her şeyde onları
10 hoşnud edeler; şöyle ki karşı söylemeyib
ve hile etmeyib, ancak her vechle tek-
mil sadakat göstermeleriyle Helaskarımız
11 Allah'ın talimini her şeyde donadalar. Zi-
ra Allah'ın helas getiren inayeti cümle
12 ademlere zahir olub, fiske ve dünya şeh-
vetlerini redd etmekliğimiz, ve bu dünya-
da akıllane ve salihane ve dindarlık üzere
13 yaşamaklığımız, ve ol mübarek ümide
ve azim Allah'ın ve bizi her dürlü is-
yandan helas etmek, ve kendine eyi amellere
gayretkeş ve habs kavm takdis etmek üzere,
14 kendini bizim için veren Helaskarımız
İsus Hristos'un celalinin zuhuruna
müntazır olmaklığımız için bizi terbiye
15 eder. Bu şeyleri söyleyib nasihat eyle, ve
kemal-i tekid ile tazir eyle; kimse seni tah-
kir etmesin.

BAB 3.

1 Onlara ihtar eyle ki, saltanat ve hü-
kümetlere talim olub itaat etsinler, ve
2 her eyi işe hazır bulunsunlar; kimseye
küfr etmeyeler, gavgacı olmayıb latif

olalar, cümle ademlere tek mil mahcub-
3 luk göstereler. Zira bir vakit biz dağ
akılsız, itaatsız ve aldanmış idik, ve
dürlü dürlü şehvetlere ve zevklere e-
sir olub kötülükde ve hasedde yaşar
idik; mekruh idik, ve biri birimize buğz
4 eder idik. Lakin Helaskarımız Allah'ın
lutfu ve insana olan muhabbeti zahir
5 olduğu zaman, icra ettiğimiz salah a-
mellerinden olmayarak, ancak kendi mer-
hametime göre, tekrar doğuş yaykaması,
6 ve İsus Hristos'un vasıtasıyla üzeri-
mize ganimet ile dökdüğü Ruh ül Kuds'
7 un yenilenmesiyle bizi helas eyledi; ta ki
onun inayetiyle tebrir olunarak, ebedi ha-
yat ümidi mücibince varislerle olalım.
8 Bu kelam sadık dır, ve isterim ki, Al-
lah'a iman edenler eyi ameller icrasına
mukayyed bulunmaları için, bu şey-
leri sabit edesin; eyi ve ademlere faideli
9 şeyler bunlar dır. Amma cahil müba-
heselerden ve neseb silsilelerinden ve niza-
lar ve şeriat mücadelerinden geri dur;
10 Zira onlar faidesiz ve batıl dır. Doğru-
lukdan sapan bir ademden birinci ve i-
11 kinci nasihatdan soñra, geri dur. Zira
bilirsin ki böyle kimse sapmış olub ken-
dinden hüküm olunmuş olarak günah işler.
12 Artemayı yahod Tihikos'u sana gön-
diğim zaman, Nikopolis'e yanıma gelmeyi
gayret eyle, zira orada kışı geçirmeye ka-
13 rar verdim. Şeriat hocalarından olan Zı-

14 nayı ve Apollos'u bir ihtiyacları ol-
mayarak ihtimamle yola çıkar. Ve bi-
zimkiler dağı meyvesiz bulunmamak üzre,
15 lazım olan ihtiyacat için eyi amellere
meşgul olmaklığı öyrensinler. Benim ile
beraber olanların cümlesi sana selam
ederler; bizi imanda sevenlere selam eyle.
İnayet cümleliz ile olsun. Amin.

**PAULOS RESUL'UN
FİLİMON'A
RESALESİ**

BAB 1.

1 HRİSTOS İsus için mahbus Pau-
los ve Timotheos karındaş, sevgülümüz ve
2 emekdaşımız Filimon'a, ve sevgülü Ap-
fia'ya, ve şilahdaşımız Arhippos'a ve se-
3 nin evinde bulunan kiliseye; size Pederi-
miz Allah ve Rabb İsus Hristos ta-
rafından inayet ve selamet olsun.
4 Senin Rabb İsus'a ve cümle mu-
kaddeslere olan muhabbetini ve imanını i-
5 şidir iken, daima Allah'ıma şükr ederek,
6 dualrımda zikr ederim ki, imanını il-
haklığı Hristos İsus için sizde olan
7 her eyiliği bilmeklikde amel ede; zira, ey
karındaş, mukaddeslerin kalbleri senin va-
sitanle rahat bulduğundan, senin mu-
habbetinden dolayı çok sevinc ve tesel-
8 limiz var. Bu sebebden layık olanı sana

emr etmeye Hristos'da çok cesaretim var
9 ise de, yine ben böyle bir kimse, yani ihtiyarlar Paulos ve şimdi ise İsus Hristos için mahbus olarak, muhabbete binaen
10 reca etmeyi üstün tutarım. Mahbusiyetimde tevlid eylediğim oğlum Onisimos
11 için sana reca ederim. Merhumun bir vakıt sana faidesi yok idi ise de, şimdi sana ve hem de bana faideli olarak, onu
12 geri gönderdim. İmdi sen onu benim ciğerim gibi kabul eyle. İncil için olan mahbusiyetde bana senin yerinde hizmet etmek üzere, ben onu yanımda alı komak
14 istedim ise de, senin reyin olmadıkca bir şey yapmak istemedim, ta ki senin eyiliğin mecburiyetden gibi olmayıb, rica ile ola.
15 Zira belki biraz vakıt ayrılması bunun için, yani artık kul gibi değil, ancak kuldan üstün olarak, bahusus bana ve ne kadar ziyade sana hem tende hem daği Rabb'da sevgülü bir karındaş gibi onu
17 ebeden kabul etmiş olası. İmdi eğer beni şerik sayarsan, onu benim gibi kabul eyle. Ve eğer sana haksızlık etdi yahud borcu var ise, onu benim hesabıma
19 say. Ben Paulos kendi elim ile yazdım; ben eda ederim; sana zatiñ için bana borclu sun demeyeyim. Beli, ey karındaş, Rabb'da senden faidemend olayım; kalbimi
21 Hristos'da rahatlan dır. Senin itaatına itmad edib, dediğimden ziyade daği edeceğini
22 bilerek sana yazdım. Hem daği bana bir

konak hazırla, zira sizin dualarınız va-
sıtasıyla size bağışlanacağımı umarım.
23 Hristos İsus'da habs refikim olan E-
24 faffas, ve emekdaşlarım Markos Ve A-
ristarhos ve Dımas ve Lukas sana selam
25 ederler. Rabb'ımız İsus Hristos'un ina-
yeti ruhunuz ile olsun. Amin.

**[PAULOS RESUL'UN]
İBRANİLERE
RESALESİ**

BAB 1.

1 Allah zaman-ı kadimde, niçe kıtalar ve
niçe tarzlarda, peygamberler vasıtasıyla
babalara söylemiş olarak, bu son gün-
2 lerde daği her şeye varis nasb eyleyib
dünyaları daği vasıtasıyla halk eylediği
3 Oğlu ile bize söyledi. Bu daği onun
celalinin ziyası ve cevherinin resm-i za-
tisi olub, her şeyi kendi kudretinin kela-
mıyla vikaye ederek, kendisi vasıtasıyla
günahlarımızı paklemek tedarikini ettikten
soñra yüce mahallerde azametın sağın-
4 da oturub, varis olduğu ism melekler
isminden ne kadar ziyade üstün ise, (za-
5 tı) daği ol kadar ala oldu. Zira melek-
lerin hangısına bir zaman demiş dir ki?
Sen Oğlum sın, ben seni bu gün tevlid
eyledim; ve yine, ben ona Peder olacağım,
6 ol daği bana Oğlu olacak dır. Ve yine

ilk Oğlu dñnyaya idhal etdiği vakıt
der ki, ve Allah'ın cümle melekleri ona
7 secde etsinler. Ve melekler hakkında bu-
yurur ki kendi meleklerini ruh, ve ha-
8 demelerini ateş alevi eder. Lakin Oğula,
ya Allah, senin tahtın ebed'ül-abad
dır, senin padişahlığının asası doğruluk
9 asasıdır; salahı sevib fıskdan ikrah
etdin; bu sebebden, ya Allah, Allah'ın
seni şeriklerinden ziyade şazlık yağı ile
10 mesh eyledi; hem, ya Rabb, ibtidade yerin
temelini sen kurdun, ve gökler elleriñin
11 işi dir; bunlar zeval bulur, anma sen
baki sin; cümlesi esvab gibi eskiyib, on-
ları kaftan gibi düreceksin, ve değişe-
12 cekler dir; lakin sen heman o zat sın;
seneleriñ daği nihayet bulmaz, deyü bu-
13 yurur. Bu meleklerin hangısına bir ze-
man, senin düşmenlerini ayaklarıñın al-
tına basamak koyuncayadek, sen sağım-
14 da otur, demiş dir? Onların cümlesi
helasa varis olacak kimselere hızmet i-
çün gönderilen hızmet eden ruhlar de-
ğiller mi?

BAB 2.

1 Bu sebebden işitdiğimiz şeyleri bir
vechle gaib etmemekliğimiz için onlara
2 daha ziyade dikkat etmeliyiz. Zira eğer
melekler vasıtasıyla söylenilen kelimeler sa-
bit olub, her bir isyan ve itaatsızlık

3 seza olduğu cezasını buldu ise, ib-
tida Rabb'ın vasıtasıyla buyurulub
işidenler tarafından bize tasdik olunarak,
4 Allah dağı kendi iradeti göre alametler,
ve mucizeler, ve göna gön kuvvetler, ve
Ruh ül Kudsun bahşışleri ile şehadet
eyledi böyle azim helası ihmal etdiğimiz
takdirde, biz nasıl kurtulacağız?
5 Zira hakkında söylediğimiz şol gelecek
dünyayı melekler hükmü altına koma-
6 dı. Amma bir zat bir yerde şehadet edib,
insan ne dir ki onu zikr edesin, yağod
insan Oğlu ne dir ki onu ziyaret edesin?
7 Onu meleklerinden biraz edna kılıb, celal
u izzet ile tacladın, ve onu senin ellerinin
8 işleri üzerine nasb etdin; her şeyi onun
ayakları altına kodun, dedi; çünkü her
şeyi onun hükmü altına komasıyle, hük-
mü altına konulmamış bir şey brakmadı;
şimdi ise daha her şey onun hükmü al-
9 tında görmeyoruz; lakin meleklerden bir
az edna kılınmış İsus'u Allah'ın ina-
yetiyle cümle için ölüm tatmak üzre,
ölüm elemleri sebebinden, celal u izzet ile
10 taclanmış görüyoruz, zira her şey kendi
için ve her şey kendi yediyle olana, çok
oğullar celale getirdiğinde onların he-
lasının Reisini elemler vasıtasıyla kema-
le erdirmek layık idi.
11 Zira gerek takdis eden gerek takdis o-
lunanların cümlesi bir zatdan dır; bu
sebebden onlara karındaş demeye hicab

12 etmeyib der ki, senin ismini karındaşlarıma
haber verib, kilisenin ortasında sana tesbih
13 edeceğim; ve yine, ben ona itimad edece-
ğim; ve yine, işte ben, ve Allah'ın bana
14 verdiği evladlar. İmdi evladlar tenden ve
kandan müşterik bulduklarından, ken-
disi daği kezalik heman bu şeylere hisse-
dar oldu, ta ki ölüm vasıtasıyla ölü-
mün kuvvetine malik olanı, yani Şeytanı
15 ibtal edib, bütün ömrllerinde ölüm kor-
kusu sebebiyle kulluğa mübtela olan-
16 ları azad ede. Zira melekleri asla dest-
gir olmaz, ancak Avraam nesline destgir
17 olur. Bu sebebden kavmin günahlarına
kefarete etmek için, Allah'a müteallik
şeylerde kendisi rahim ve sadık kahin-i a-
zam olmak üzere, her şeyde karındaşlarına
18 beñzer olmak lazım geldi. Zira kendisi
tecrübeye düçar olarak, elem çekmiş
olduğundan tecrübe çekmekte olanlara
yardım etmeye kadir dir.

BAB 3.

1 İmdi, ey semavi devatin hissedarları o-
lan mukaddes karındaşlar, ikrarımızın
resulu ve kahin-i azamı Hristos İ-
2 sus'a nazar ediniz; ol ki kendini nasb
edene, Moisi onun bütün evinde sadık
3 bulunduğ gibi sadık dır. Zira evi bi-
na edenin, evden ne kadar ziyade itibarı
var ise, bu zat Moisi'den ol kadar zi-

4 yade izzete layık sayıldı. Zira her ev
bir kimse tarafından bina olunur; lakin
5 her şeyi bina eden Allah dır. Ve Moısı
onun bütün evinde, söylenilecek şeylere
şehadet etmek için hizmetkâr makamında
sadık bulundu ise de, Hristos Oğul
sıfatıyla kendi evi üzerinde (sadık) dır.
6 Ve cesareti ve ümidin iftiharını nihayete
kadar kavi tutduğumuz halde, onun
evi biz iz.
7 Bu sebebden Ruh ül Kuds'un söyle-
diği üzere, eğer bu gün onun sedası-
8 nı işidirsenez, çölde tecrübe gününde
(Allah'ı) gazaba getirdiklerinde olduğu
9 gibi, kalblerinizi peklendirmeyiniz; orada
babalarınız beni tecrübe ve imtihan ey-
10 leyib amellerimi kırk sene gördüler. Bu
sebebden ol silsileden titsinerek dedim ki,
daima kalblerinde aldanırlar, tariklerimi
11 daği bilmediler; hatta gazabımda, raha-
tım girmeyecekler, deyü yemin etdim.
12 Bakınız, ey karındaşlar, ki sizden birinde
diri Allah'dan murtad olmakda imansız
13 ve kötü kalb bulunmasın; amma sizden
biri günahın aldadışıyla peklenmemesi i-
çün, bu gün denildikce, her gün biri
14 birinize nasihat ediniz. Zira itimadım baş-
langıcını sonadek mühkem tutduğumuz
takter de Hristos'un şerikleri olmuş ol-
15 duk; nitekim, bu gün eğer onun seda-
sını işidirsenez, gazaba getirdiklerinde ol-
duğu gibi kalblerini peklendirmeyiniz.

16 Zira bazıları işitmiş olarak gazaba ge-
tirdiler, lakin bunlar Moisi'nin vasıta-
sıyla Mısır'dan çıkanların cümlesi de-
17 ğil idi. Ve kırk sene kimlerden titsindi?
Günah edib cesaretleri çölde düşenlerden
18 değil mi idi? Ve kendi rahatına girmeye-
cekler deyü, itaat etmeyenlerden gayri kim-
19 lerin hakkında yemin etdi? Ve görüyoruz
ki imansızlık sebebinden giremediler.

BAB 4.

1 İmdi korkalım, olmaya ki onun raha-
tına girmeye vad baki kalmış iken, sizden
2 biri mahrur kalmış buluna. Zira on-
lara olunduğu gibi İncil bize daği vaz o-
lundu; lakin işitdikleri kelam işidenlerde
iman ile imtizac etmediğinden, onlara faide
3 etmedi. Zira biz ki iman etmiş iz, rahata
gireriz, nitekim, rahatıma girmeyecekler
dir, deyerek, gazabımda yemin etdim, deyü
buyurmuş dur; vakıa dünyanın ku-
rulmasından beru işler hitam bulmuş
4 idi. Zira bir yerde yedinci (gün) hakkında
böyle söyledi, yani, ve yedinci günde Al-
lah kendinin cümle işlerinden rahatlandı.
5 Ve tekrar burada, rahatıma girmeyecek-
6 ler dir (der). İmdi bazıların ona girmele-
ri baki kalıb, mukaddema kendilerine İncil
vaz olunanlar imansızlıktan dolayı gir-
7 medikleri sebebden, tekrar bir gün tayin
edib, bu kadar vakıtdan soñra David'in

vasıtasıyla, bu gün deyor, nitekim, bu
gün eğer onun sedasını işiderseniz, kalb-
8 lerinizi peklendirmeyiniz, denilmiş dir. Zira
eğer (Nauı oğlu) İsu onları rahata
yetişdirmiş olsa idi, bundan soñra gayri
9 bir gün hakkında söylemez idi. Öyle ise
Allah'ın kavmı için bir *rahat baki
10 dir. Zira Allah kendi işlerinden rahatlan-
dığı gibi, onun rahatına giren dağı kendi
11 işlerinden rahatlanmış dır. İmdi ol rahata
girmeye cehd edelim, olmaya ki bir kimse
heman ol imansızlığın nümunesi üzre
12 düşse; zira Allah'ın kelamı diri ve mües-
sir, ve her iki ağızlı kılıcdan keskin dir,
ve can ile ruhun ve oynaklar ile iliğin
taksimine kadar tesir edib, kalbin efkār
13 ve niyetlerini teftiş eyler. Ve onun hu-
zurunda zahir olmayan bir mağluk yok
dur, fakat her şey bizim hesap vereceği-
miz Zatın nazarında çıplak ve açık dır.
14 İmdi bizim göklere geçmiş büyük kahin-i
azamımız İbn Ullah İsus var iken,
15 ikrarı kavi tutalım. Zira kahin-i azamı-
mız zaifliklerimize hemderd olmaya gayri
müktedir değil dir, ancak günahdan azad
olub her hususda (bizim) gibi tecrübe
16 olunmuş dur. İmdi merhamete nail ol-
mak, ve vaktında imdad için inayet bul-
mak üzre, inayetin tağtına cesaretle
yaklaşalım.

---

*(Yun.) Savvato rahatı.

BAB 5.

1 Zira her kahin-i azam insanlardan alı-
narak, günahlar için hediyeler ve kur-
banlar sunmak üzere, Allah'a müteallik
2 şeylere insanlar için tayin olunur; ve
cahilleri ve aldanmışları acımaya kadir
olur; çünkü kendisi dağı zaiflik içinde
3 dir. Ve bu sebebden kavm için etdiği
gibi, kendisi için dağı günahlardan dola-
4 yı kurban sunması vacib dir; ve bu
şerefi bir kimse kendiliğinden almaz, an-
cak Allah tarafından Aaron gibi davet
5 olunan zat (alır). Kezalik Hristos dağı
kahin-i azam olmak izzetini kendi kendine
almadı, ancak, "Sen oğlum sun, ben seni
bu gün tevlid eyledim," deyen ona (izzet
6 verdi); nitekim gayri bir yerde dağı, "Sen
Melhisedek tertibi üzere ebeden kahin sin,"
7 deyü buyurur. Ol dağı cesedde bu-
lunduğu zaman, kendini ölümden ħelas
etmeye kadir olana azim feryad ve göz
yaşlarıyla niyaz ve recalar arz edib,
8 dindarlığı sebebinden işidilerek, her ne ka-
dar Oğul bulundu ise de, çekdiği e-
9 lemlerden itaat öyrendi; ve kemale vasıl
olmasıyle kendine itaat edenlerin cümlesi
10 için ebedi ħelasa sebep oldu; ve Al-
lah tarafından Melhisedek tertibi üzere
11 kahin-i azam tesmiye olundu. Bunun

12 hakkında daği söyleyecek çok sözümüz
var ise de, kulaklarınız ağırlaşmış ol-
duğundan tefsiri güc dür. Zira vakta
nazaren hocalar olmanız lazım iken, bir
kimsenin size Allah'ın kelimelerinin ilk
mebdeleri ne olduğunu tekrar talim et-
mesine mühtac sınız; ve kuvvetli taama
değil, ancak süde mühtac olanlar ol-
13 dunuz. Zira her süd yeyen, çocuk ol-
duğu için salah kelamı hakkında bi-
14 haber dir. Amma kuvvetli taam hasseleri
adet sebebinden eyiyi ve kötülüğu ayırd
etmeye talim olunmuş olan kamillere
mağsus dur.

BAB 6.

1 Bu sebebden Hritos hakkında olan ke-
lam mebdelerinden sarf-ı nazar edib kemale
doğru ilerileyelim; ve tekrar ölü amel-
2 lerden tevbe, ve Allkah'a iman, ve vaptis-
ler talimi, ve eller koması, ve ölümler
kıyameti, ve ebedi hükmden temel brakma-
3 yalım. Ve Allah izn verirse, bunu e-
4 deceğiz. Zira bir kerre nura nail olanlar
ve semavi bağşışi tatanlar ve Ruh'ul
5 Kuds'a hissedar olanlar, ve Allah'ın eyi
kelamını ve gelecek alimin kuvvetlerini
6 tatmış olanlar, murtad oldukları tak-
dirde, tekrar tevbe için yenilenmeleri
mümkinsiz dir; çünkü kendilerine İbn Ul-
lah'ı tekrar staurosa çıkarıb rüsvay e-

7 derler. Zira toprak çok defa üzerine ge-
len yağmuru içib, kimler için timar
8 olunursa, onlara faideli nebatat hu-
sule getirdiğinde Allah tarafından bere-
9 kete nail olur. Amma diken ve çalılar
husule getiren redd olunmuş ve lanete
10 layık olub akıbeti yanmaklık dır. La-
lin, ey sevgülüler, böyle söyler isek de,
sizin hakkınızda daha hayrlı ve helas
11 sebebi olan şeylere itimadımız var. Zira
Allah adaletsiz değil dir ki emeğinizi ve
mukaddeslere etdiğiniz ve etmekte bulun-
duğumuz hizmetle ismine gösterdiğiniz mu-
habbeti unuda.

12 Amma ihmal etmeyib iman ve sabr va-
sıtasıyle vadlara varis olanlara beñzer
13 olmanız için, sizin her biriniz ümidin
istikmali hususunda sona dek heman bu
cehdi göstermenizi arzu ederiz. Zira Al-
lah Avraam 'a vad etdiğinde, hakkı için
14 yemin edecek kendinden büyük bir zat bu-
lunmadığından, kendi zatı hakkı için ye-
min edib, hakikaten seni ziyadesiyle bere-
ketleyeceğim, ve seni ziyadesiyle çoğal-
15 dacağım, dedi. Ol daği bu vechle sabr
etdikden soñra vada nail oldu. Zira adem-
16 ler kendilerden büyüğün hakkı için ye-
min ederler, ve indlerinde isbat için her
17 nizanın nihayeti yemin dir. Bu cihetle
Allah vadin varislerine kendi tedbirinin
tebdil olunmaz idiğini daha ziyade göster-
mek müradında olarak, bir yemin ilave

18 eyledi, ta ki onlar da Allah'ın yalan söy-
lemesi mümkümsüz olan tebdil olmaz iki
şeyin vasıtasıyla biz, önümüze konulan
ümide nail olmak için sığınanlar kavi
19 teselliye malik olalım. Bu (ümidini) daği
canımız mühkem ve sabit lenger maka-
bunda tutarız; ol daği perdenin iç tara-
20 fina, yani İsus Melhisedek tertibi
üzre ebeden kahin-i azam olarak, bizim
için kılağuz olmak üzere girdiği mahale
girer.

BAB 7.

1 Zira bu Melhisedek Salim padişahı
olub, Allah Taalanın kahini olarak,
Avraam'ı, padişahların katlinden geri dö-
ner iken, karşılayıp olan hayr dua eyledi;
2 Avraam daği ona cümle esyadan üşr
verdi; onun (isminin) tercümesi evvela sa-
dakât padişahı ve sonra selamet padişahı
manasında Salım padişahı daği olarak,
3 babasız ve anasız, ve nesebsiz, ve gün-
lerin ibtidası ve ömrünün nihayeti ol-
mayıp, ancak İbn Ullah'a beñzer ola-
rak, daima kahin kalır.
4 Ve bakınız, bu ne kadar büyük bir
kimse idi ki, ona baş baba olan Avraam
5 daği yağmadan üşr verdi; ve Leui oğul-
larından olarak, kahinliği alanlara kavm-
dan, yani kendi karındaşlarından, her ne
kadar onlar Avraam'ın belinden geldiler

ise de, şeriat mücibince üşr almaya
6 tenbih var dır. Amma bunların neslinden
olmayana kimse Avraam'dan üşr alıb, vad-
7 lara malik olana hayr dua eyledi. Lakin
bila ihtilaf hayr dua büyükden küçüğe
olur.
8 Ve burada ölecek ademler üşr alır,
amma orada hayatda olduğunu şehadet
9 olunan zat (alır). Ve üşr alan Leui
daği Avraam vasıtasıyla üşr verdi de-
10 nilse caiz dir. Zira Melhisedek Pederini
karşıladiğı zaman, kendisi daha onun be-
linde idi.
11 İmdi eğer Leuili kahinliğin vasıtasıyla
tekmillik olsa idi, çünkü bu sebebden
halka şeriat daği verilmiş idi, artık Aa-
ron tertibince denilmeyib, Melhisedek ter-
tibince başka bir kahinin zuhur etmesi
12 ne lazım idi? Çünkü kahinlik tebdil olun-
duğu takdirde, biliktiza şeriatın tebdili
13 daği vakı olur. Zira hakkında bu nesne-
lerin zıkr olunduğu zat hiç bir kimsenin
mezbaha mülazemet etmemiş olduğu baş-
14 ka bir sıbtndan idi. Çünkü Rabb'ımızın
İuda'dan neşet etdiğı aşikâr dır; bu
sıbt hakkında ise Moisi kahinlik cihe-
15 tinden bir şey söylemedi. Ve Melhisedekin
beñzeyişince olarak, cismani emrden ibaret
16 olan şeriata göre değil, ancak zeval
bulmaz hayatın kuvvetine göre olan gay-
ri bir kahin zuhur etdiğı halde, daha
17 ziyade aşikâr dır. Zira, sen Melhisedek

tertibi üzre ebeden kahin sin, deyü şe-
18 hadet eder. Zira şeriat hiç bir şey tek-
mil etmemesiyle evvelden olan emr zaif ve
19 faidesiz olduğundan lağv olunub, o-
nun yerine daha ala bir ümid dahil oldu;
bunun vasıtasıyla Allah'a yaklaşırsız.
20 Ve yemin olmaksızın (kahinliği) olmadı-
21 ğı cihetle, [çünkü onlar bilayemin, la-
kin bu (İsus) yemin ile olub kendine
Rabb, sen Melhisedek tertibi üzre ebeden
kahin sin, deyü yemin etdi, ve peşiman
olmaz deyenin tarafından kahin nasb o-
22 lundu, [İsus ol kadar daha ala bir
ahdın kefilı oldu.
23 Ve onların baki kalmalarına ölüm mani
olduğundan, kahin nasb olunanlar çok
24 idi; bu ise ebeden baki olduğü sebebden
25 intikal etmez kahinliğe malik dir. Bu se-
bebden onun vasıtasıyla Allah'a yakla-
şanları kamilen helas etmeye daği kadir
dir; çünkü onlar için şefaaf etmeye
daima hayatda dır.
26 Zira bu misillü yani mukaddes ve
suçsuz ve lekesiz ve günahkârlardan
27 ayrılmış, ve göklerden yüksek, ve ol ka-
hin-i azamlar gibi evvela kendisinin, anden
soñra kavmın günahları için her gün
kurbanlar sunmaya ihtiyacı olmayan
kahin-i azam bize iktızalı idi; zira kendini
sunmayle bunu bir defada icra eyledi.
28 Zira şeriat zaifliğe mübtela olan ademle-
ri kahin-i azamlar, lakin şeriatdan soñra

olan yemin kelamı ebeden tekmil olan O-
ğulu nasb eder.

BAB 8.

1 Ve söylediğimiz şeylerin hûlasası bu
dur ki göklerde azamet tahtının sağında
2 oturan böyle bir kahin-i azamımız var
dır; bu dahi makdisin, ve insanın değil,
ancak Rabb'ın kurduğu hakiki meskenin
3 hizmetcisi dir. Zira her kahin-i azam he-
diyeler ile kurbanlar sunmak için nasb
olduğundan, bunun dahi sunacak bir
4 şey olması lazım gelir. Zira eğer yer ü-
zerinde olsa idi, şeriat mücibince hedi-
yeleri sunan kahinler buldukca ka-
5 hin olmaz idi. [onlar ise gökdeki şeylerin
nümune ve gölgesine göre hizmet ederler;
nitekim Moisi'ye meskeni inşa edeceği va-
kıt vahi olundu; zira ona, bak, cüm-
lesini sana dağda gösterilen resme göre
6 yapasın, dedi;] Lakin şimdi ne kadar daha
ala vadlar ile sabit kılınmış olan daha
ala bir ahdin miyancısı olmuş ise, ol
kadar ala bir memuriyete nail oldu.
7 Zira eğer ol evvelkisi kusursuz olsa
idi, ikincisi için mahal aranılmaz idi.
8 Çünkü onlara kabahat bularak der ki,
“İşte İsrail evi ile ve İuda evi ile ye-
ni ahd akd edeceğim günler gelir,” deyü
9 Rabb buyurur. “Bu dahi onları Mısır
diyarından çıkarmak için babalarının

ellerinden yapışdığım günde onlar ile ettiğim ahd gibi olmayacak dır; çünkü onlar ahdimde devam etmediler, ben dağı onları terk etdim,” deyü Rabb buyurur.

- 10 Zira ol günlerden soñra, İsrail evi ile akd edeceğim ahd bu dur, (yani) şeriatımı zihnlerine koyun kalbleri üzerine yazacağım, ve ben onlar Allah olacağım, onlar dağı bana kavm olacak dır.
- 11 Ve her kes kendi koñşusuna, ve her kes kendi karındaşına, “Rabb’ı bil, deyerek talim etmeyecek dir; zira küçük, büyük,
- 12 onların cümlesi beni bilecek dir; zira haksızlıklarına mağferet edici olacağım, ve onların günahlarıyla fisklarını artık ğıtrıma getirmeyeceğim,” deyü Rabb buyurur.
- 13 Yeni (ahd) demesiyle evvelkiyi eski göstermiş dir, ve eskimiş ve ihtiyarlanmış olanın helakı yakın dır.

BAB 9.

- 1 İmdi ol evvel ki (ahdın) ibadet kanunları
- 2 ve zemin-i makdisi var idi. Zira birinci mesken inşa olunub, bunda şemdan ve sofru ve huzur ekmekleri bulunarak, buna mukaddes mahal tesmiye olunur.
- 3 Ve ikinci perdenin ardında, en mukaddes mahal tesmiye olunan mesken bulunub,
- 4 onda altun buğurdan ve her tarafı altun kaplı ahdin sandığı var idi; bun-

da dağı içinde mana bulunan altun
testi, ve Aaron'un filislenmiş olan asa-
5 sı ve ahdin levhaları bulunur idi; ve
üstünde kefaretgāh a gölge eden celil
heruveimler var idi; bu şeylerin hakkında
ise şimdi tafsilen söylemek hacet değil dir.
6 Ve bunlar böyle tertib olunmuş iken
hızmetlerini icra etmek üzere kahinler her
7 zeman birinci meskene girerler idi; fakat
ikincisine senede bir kerre yalnız kahin-i
azam (girer); amma kan götürmeyerek gir-
mez idi; ve ol (kanı) dağı kendi için ve
8 kavmin suçları için arz eder idi; Ruh
ül Kuds bu vechle beyan eder ki, ev-
velki mesken durdukca, makdisin yolu
9 daha aşikār olmamış dır. Bu dağı ol ze-
man için bir misal idi; çünkü onda iba-
det edeni zamirce kemale erdirmeye kadir
olmayan hediyeler ve kurbanlar sunu-
10 lur idi. Ve bunlar yalnız yemek ve içmek
ve dürlü dürlü yaykanmalar ve tene
müteallik ahkama dair islah vakti olun-
caya kadar olan ayinlerden ibaret idi.
11 Amma gelecek nimetlerin kahin-i azamı o-
lan Hristos zuhur edib el ele yapılmamış
daha azim ve tekmil, yani bu hil-
12 katdan olmayan meskenden (geçerek), er-
kecler ve buzağılar kanı ile değil, an-
cak kendi kanı ile ebedi fidiye tedarik e-
13 dib makdise bir kerre girdi. Zira eğer bu-
đalar ve erkecler kanı ve dana külü
napak olanlar üzerine serpilince, tenin

- 14 pakliği cihetiyle takdis ederse, ezeli
Ruh vasıtasıyla zatını lekesiz olarak
Allah'a sunmuş olan Hristos'un kanı
zahirini, diri olan Allah'a ibadet etme-
niz için, ölü amellerden ne kadar ziya-
de pakleyecek dir!
- 15 Bu sebebden yeni ahdin miyancısıdır,
ta ki evvel ki ahdin (hükümü) altında olan
isyanların fidiyesi için ölüm vuku
bulmuş olarak, davet olunanlar ebedi
16 mirasın vadına nail olalar. Zira vasiyet
bulunduğu yerde, vasiyet edenin ölü-
17 münün vukui lazım dır. Vasiyet eden
sağ kaldıkca (vasiyetin) hükümü olmadı-
ğından vasiyet ölü üzerine sabit olur.
- 18 Bu sebebden evvelkisi daği kan olmaksı-
19 zın takdis olunmadı; zira Moısı bütün
kavma şeriat mücibince cümle emrleri
söyledikten sonra, buzağuların ve erkek-
lerin kanını alıb, su ile ve kırmızı ya-
pağı ile zufa otu ile hem nefsi ki-
taba ve hem daği cümle kavma serpiş,
20 bu, Allah'ın size emr etdiği ahdin kanı
21 dır; dedi. Kezalik ol kandan meskene ve
22 cümle ibadet kablarna serpdı. Ve şe-
riat mücibinse saiki her şey kan vası-
tasıyla paklenir, ve kan dökülmeyince
afvlık olmaz.
- 23 İmdi göklerde bulunan nesnelere nü-
mulerinin bunlar vasıtasıyla, fakat
semavi nesnelere bunlardan daha ala
24 kurbanlar ile paklenmesi icab eder. Zira

Hristos el ile yapılmış olub hakikinin resmi olan makdise değil, ancak şimdi bizim için Allah'ın huzuruna kendini ihzar etmek üzere, asıl göğe girdi. Lakin kahin-i azamın her sene başkasının kanıyla makdise girdiği gibi, bunun kendi kendini çok defa sunması (icab) etmez; çünkü dünyanın kurulmasından beru onun çok defa elem çekmesi lazım gelir idi; şimdi ise asrların hitamında kendisi kurban olmayla, günahın defî için bir kerre zahir olmuş dur. Ve ademlere bir kerre ölmek ve anden sonra hüküm takdir olunduğu misillü, kezalik Hristos çok kimselerin günahlarını kaldırmak için, bir kerre sunulmuş olub, kendine müntazır olanlara helas için günahsız olarak ikinci defa zuhur edecek dir.

BAB 10.

1 Zira şeriat gelecek nimetlerin suret-i asliyesini değil, ancak bu şeylerin gölgesine malik olduğu halde, sene be sene müdavemet üzere sunulan heman ol kurbanlar ile yaklaşanları kemale erdirmeye
2 asla kadir değil dir; yoksa ibadet edenler bir kerre paklenmiş olarak, artık günah hususunda zamir tarafından tazirleri olmadığı için, sunulmaları terk edilmez mi idi? Lakin bunlar ile sene be sene
3 günahların zikri olur. Zira buğalar ve
4

erkeclerin kanının günahlar defn etmesi
5 mümkinsiz dir. Bu sebeden dünyaya gi-
rer iken buyurur ki, kurban ve hediye
istemedin, lakin bana bir cesed tedarik et-
6 din. Bütün yanmalardan ve günah kur-
7 banlarından hoşnud olmadın. Ol zaman
kitabın tumarunda hakkımda yazılmış ol-
duğu üzre ya Allah, senin iradetini
icra etmek için işte ben geliyorum, de-
8 dim. Yokarıda, şeriat mücibince su-
nulanlar hakkında, kurban ve hediye ve
bütün yanmalar ve günah kurbanları
istemedin, (ve onlardan) hoşnud olmadın,
9 dedikten soñra, ya Allah, senin iradetini
icra etmek için geliyorum, demesiyle
evvelkiyi kaldırır, ta ki soñrakiyi sabit
10 ede. Bu iradete biz İsus Hristos'un
cesedinin bir kerre sunulması vasıta-
sıyla takdis olunduk.
11 Ve her bir kahin gün be gün hizmet e-
derek durub, günahlar defn etmeye asla
kadir olmayan heman ol kurbanları çok
12 defa sunar; lakin bu zat günahlar i-
çün bir kurban sunmuş olub, ebeden
13 Allah'ın sağında oturmuş dur. Ve bun-
dan böyle düşmenlerinin kendi ayakları
altına basamak konulmasına müntazır
14 dır. Zira takdis olunanların bir kurban
15 ile ebeden kemale erdirmiş dir. Ve Ruh ül
16 Kuds dañi şahidimiz dir; zira, ol gün-
lerden soñra onlar ile ahd edeceğim ahd
bu dur, [deyü Rabb buyurur,] yani

şeriatımı kalblerine koyub zihnleri üzere yazacağım, deyü mukaddema söyledikten soñra, ve onların günahlarını ve fisklarını artık hatrıma getirmeyeceğim (der). İmdi bunların afvı bulunduğu takdirde, artık günah için kurban (hacet) yok dur.

İmdi, ey karındaşlar, İsus'un kanı ile perdeden, yani kendi teninden bizim için hazırladığı ol yeni ve diri tarik üzere, makdise girmeye cesaretimiz ve Allah'ın evi üzerinde kahin-i azamımız var iken, kalblerimiz fasid zamirden paklenmiş, ve cesedimiz pak su ile yaykanmış olarak, doğru kalb ve tekmil iman ile yaklaşalım. Ümidimizin ikrarını mühkem tutalım, zira vad eden sadık dır; ve muhabete ve eyi amellere teşvik etmek için biri birimizi mülhaza edelim; ve bazıların adedi üzere cem olmamızı terk etmeyib, bahusus bunun yaklaştığını gördükce, (biri birimize) nasihat edelim.

Zira hakikatı bilmekliğe nail olmakdan soñra kasden günah edersek, artık günahlar için kurban kalmaz; ancak hüküm için dehşetli bir intizar ile muhalefet edenleri telef edecek olan ateş gazabı (kalır). Moisi'nin şeriatını tahkir etmiş olan adem iki ya üç kimsenin şهادetiyle bila merhamet ölür; İbn Ullah'ı ayak altına almış, ve vasıtasıyla takdis olduğu ahd kanını napak saymış, ve inayet

Ruhuna söyünmüş olan kimse ne kadar daha şedid bir azaba müstahakk sayılacak dır zann edersiniz? Zira, intikam benim dir, cezayı ben veririm, deyü Rabb buyurur; ve tekrar, Rabb kendi kavmını hüküm edecek dir, deyani biliriz. Diri Allah'ın yerine düşmek korkulu bir şey dir. İmdi evvel ki günleri tenvir olunduktan soñra şedid elemlere giriftar olub, bazen sitekler ve sıkletler ile aleme temaşa olarak, bazen bu gibi halde bulunanlara şerik olduğumuz vaktı hatrınıza getiriniz. Çünkü mahbusiyetimde bana hemdert olub, göklerde ala ve baki bir maliniz mevcut olduğunu bilerek, mallerinizin yağma olunmasına şazlık ile razı oldunuz. İmdi azim mükâfatı olan bu itimadınızı terk etmeyiniz. Zira sabr etmeniz lazım dır, ta ki Allah'ın iradetini icra edib, vade nail olursınız. Çünkü bir azacık vakıtdan soñra, gelecek olan gelir ve gecikmez. Ve salih iman ile yaşayacak dır; hem de, eğer biri geri çekilirse, canım ondan hoşnud olmaz. Lakin biz helak için geri çekilenlerden değil, ancak can helası için iman edenlerden iz.

BAB 11.

1 İmdi iman, ümid olunan şeylerin tekmil itimadı ve görünmeyen nesnelere isbatı

- 2 dır. Zira mütekaddim kimseler bunun ile
eyi şehadete nail oldular.
- 3 İman ile fehm ederiz ki Allah'ın kela-
mı ile dünyalar kuruldu, söyle ki
görünün şeyler zahir olanlardan vücade
gelmedi.
- 4 İman ile Avel Allah'a Kainin (sun-
duğundan) daha ala bir kurban sundu,
ve onun vasıtasıyla salih idiğine şahadet
olundu, çünkü onun hediyeleri hakkında
Allah şahadet eyledi; ve ölmüş iken onun
vasıtasıyla daha söylüyor.
- 5 İman ile Enoh ölüm görmemek üzere
intikal oldu, ve Allah onun intikal
etmiş olduğundan bulunmaz idi; zira in-
tikal olunmazdan evvel Allah'a makbul
dur, deyü hakkında şahadet oldu.
- 6 Lakin bila iman makbul olmak mümkünsiz
dir; zira Allah'a yaklaşan, onun mev-
cud idiğine ve kendini taleb edenlere mü-
kafat edici idiğine iman etmesi gerek dir.
- 7 İman ile Noe daha görünmeyen şeyler
hakkında vahi ile haber almayla, korkub
kendi evinin helası için bir gemi işa ey-
ledi; ve onun vasıtasıyla dünya aleyhine
hükm eyleyib imana göre olan salahın va-
risi oldu.
- 8 Avraam varis olacağı mahale gitmeye
davet olduğunda, iman ile itaat eyledi,
ve nereye gideceğini bilmeyerek çıkıp git-
di. Vad olunan diyarda gurbetde gibi i-
man ile müşafir olarak, heman ol vadın

- 10 miras şerikleri olan İsaak ve İakov ile
çadırlarda sakin oldu; zira temelli şeh-
re müntazır idi, ki bunun mimarı ve bina
edicisi Allah'dır.
- 11 İman ile Sarra kendisi daği hamile kal-
mak için kuvvet buldu, ve vad edeni
sadık saydığından sinni geçmiş iken do-
ğurdu. Bu sebebeden daği ölmüş hük-
münde buluna bir zatdan, çokluk ci-
hetiyle gögün yıldızları kadar, ve deniz
kenarında olan sayılmaz kum kadar zür-
riyet oldu.
- 13 Bunların cümlesi vadlere nail olma-
mış olub, fakat onları uzakdan görüb,
[itikad] ve memnuniyetle kabul ederek, yer
üzerinde garib ve müşafir olduklarını
14 ıkrar ile, imanda vefat etdiler. Zira böyle
şeyleri söyleyenler bir vatan aradıklarını
15 gösterirler; vakıa eğer çıkdıkları yeri
zıkr etseler idi, geri dönmeye vakıtları o-
16 lur idi. Ve lakin şimdi alasına, yani se-
maviye arzu ederler; bu sebebeden Allah
onların Allah'ı denilmekden hicab etmez;
zira onlara bir şehir hazırladı.
- 17 İman ile Avraam tecrübe olundukda
İsaak'ı sundu, ve vadleri almış olan,
18 senin zürriyetinb İsaak ile tesmiye olu-
nacak dır, deyü hakkında buyurul-
19 duğu biricik oğlunu sundu. Zira Al-
lah (onu) ölülerden daği ihya etmeye ka-
dir dir, deyü düşündü, ve oradan daği
onu temsilen aldı.

- 20 İman ile İsaak gelecek şeyler hakkın-
da İakov'a ve İsav'a hayr dua eyledi.
- 21 İman ile İakov ölür iken İosif'in o-
ğullarının her birine hayr dua eyledi, ve
kendi deyneğinin ucuna (dayanıb) secde
22 eyledi. İman ile İosif ölür iken, İs-
rail oğullarının hürucunu zikr etdi,
ve kendim kemikleri hakkında vasiyet eyledi.
- 23 Moisi doğdukda valideyni çocuğun
güzel idiğini görmeleriyle, padişahın fer-
manından korkmayıb iman ile üç ay onu
24 sakladılar. Moisi kemale erdikde, iman
ile Faraon'un kızının oğlu tesmiye olun-
25 maklığı kabul etmedi; çünkü günahın
fani sefasını sürmekden ise, Allah'ın
kavmı ile beraber eziyet çekmekliği daha
26 hayrlı saydı. Ve Hristos'un sitemini Mı-
sır'ın hazinelerinden daha büyük zenginlik
27 saydı; zira mükâfata müntazır idi. İ-
man ile padişahın gazabından korkmayıb
Mısır diyarını terk eyledi, çünkü ol gö-
28 rünmeyen Zatı görür gibi sebat etdi. İ-
man ile pashayı ve kan serpmesini icra
eyledi, ta ki ilk doğanların helak eden on-
lara dokanmaya.
- 29 İman ile Kızıl denizden karadan (ge-
çer) gibi geçdiler; Mısır'lılar dahi bu-
na kalkışdıklarında gark oldular.
- 30 İman ile İeriho'nun hisarları, etrafı
yedi gün dolaşıldıktan sonra yıkıldı.
- 31 İman ile fahişe Raav casusları sela-
metle kabul etmiş olduğundan, imkansız-

lar ile beraber helak olmadı.

32 Ve daha ne söyleyeyim? Zira Yedeon ve
Varak ve Sampson ve İefthae David ve
Samuil ve peygamberlerden bahs edecek
33 olursam, bana vakit yetişmez; onlar ki
iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, sa-
lah işlediler, vadlere nail oldular, ars-
34 lanların ağızlarını kapadılar, ateşin
şiddetini söyündürdüler, kılıc azgından
kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler,
cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin or-
35 dularını perişan etdiler; karılar kendi
ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları
ise daha ala kıyamete nail olmak üzere
azad olmaklığı kabul etmeyib işkence
36 çekdiler; başkaları zevklenib döyül-
düler ve hem daği bendler ve mahbusiyet
37 tecrübelerine düçar oldular. Taşlan-
dılar, destere ile biçildiler, tecrübe
olundular, kılıc ile katl olunarak
öldüler, yoksulluk ve sıkıntı ve ce-
faya düçar olarak, koyun postları ve
38 keçi derileri giyinerek dolaşdılar; (dün-
ya onlara layık değil idi;] ve çöllerde
ve dağlarda ve mağaralarda ve yerin inle-
rinde avare gezdiler.

39 Ve bunların cümlesi iman vasıtasıyla
eyi şhadete malik oldular ise de, vade
40 nail olmadılar; zira Allah bizim hakkı-
mızda daha ala bir şey tedarik etmiş dir,
ta ki onlar biz olmayınca kemale erme-
yeler.

BAB 12.

- 1 İmdi bu kadar şahid etrafımızı bu-
lut gibi almış olmayla, her ağırlığı ve
(bizi) kolayca kuşadan günahı terk edib,
önümüze konulan yarışda, imanı başla-
yan ve tekmil eden İsus'a nazar ederek
- 2 sabr ile koşalım, ol ki önüne konulan
şazlık için hakareti bir şey saymaya-
rak, staurosa tehammül eyledikten soñra
Allah'ın tahtının sağında oturdu.
- 3 İmdi canlarınız aciz ve yorgun ol-
maması için, günahkârlar tarafından
kendi aleyhinde vuku bulan böyle muha-
lefete tehammül edeni tefekkür ediniz.
- 4 Günaha karşı cehd ederek, kan (dökmek)
derecesine kadar daha mukavemet etmedi-
niz, ve ey oğlum, Rabb'in tedibini tah-
kir etme, ve onun tarafından takdir olun-
duğunda gevşeme; zira Rabb sevdiğini te-
dib eder, ve kabul ettiği her oğlu dö-
yer deyerek, oğullara (söyler) gibi size
verilen nasihatı unuttunuz. Eğer tedi-
be tehammül ederseniz, Allah size o-
ğullara gibi muamele eder; zira hangi o-
ğul var ki Pederi onu tedib etmez; am-
ma eğer cümlelerin hissedar olduğu te-
dibden mahrum iseniz, o takdirde oğul
olmayıp haramzade siniz. Hem dañi cese-
dimizin Pederleri bizim tedib edicimiz ol-
dukları halde (onlara) hürmet eder idik;

ne kadar ziyade hayatda olmak üzere
10 ruhların Pederine itaat etmeli iz! Zira
bunlar kendilerine hoş görüldüğüne göre
bir az vakıt tedib ederler idi, lakin (Al-
lah) kudsiyetine hissedar olalım, deyü
11 menfaat için eder. Vakıa hiç bir tedib
kendi vaktında sevinc sebebi değil, ancak
kasavet sebebi görünüz; amma soñra, o-
nun ile terbiye olunmuş olanlara sala-
hın selamet meyvesini husule getirir.
12 Bu sebebden zaif elleri ve takatsız
13 dizleri kuvvetlendiriniz. Ve ayaklarınız
içün doğru yollar yapınız; ta ki to-
pal olan sapmayıb ancak şifa bula.
14 Cümle ile selamet üzere bulunmaklığa
ve kudsiyete cehd ediniz, çünkü bu ol-
maksızın hiç bir kimse Rabb'ı görmeyecek
15 dir. Ve dikkat ediniz, olmaya ki bir kimse
Allah'ın inayetinden mahrum kala; olma-
ya ki bir acı kök filislenerek ıztırab
vere, ve niçeler onun vasıtasıyla mur-
16 darlana; olmaya ki bir kimse zinakâr ve
yağod bir taam bedeline ilk doğuşluk
hakkını satan İsau gibi murdar ola;
17 zira bilirsiniz ki anden soñra berekete va-
ris olmak istedi ise de, redd olundu;
çünkü göz yaşları ile aradı ise de, ni-
yetini tebdile fırsat bulmadı.
18 Zira siz dokanılır ve ateş ile yanar
bir dağa, ve dümana, ve karanlığa, ve
19 kasırgaya, ve boru sedasına, ve işiden
kimseler artık kendilere kelamın söylenil-

memesi için yalvardıkları sözlerin se-
20 dasına yaklaşmadınız; zira, eğer dağ
canavar bile dokansa, taşlansın [yağod
ok ile vurulsun], deyü buyurulan
21 emre tehammül edemediler. Ve görünen ol
derece heybetli idi ki, Moisi, gayretle
22 korkar ve titrerim, dedi. Lakin siz Sion
dağına, ve diri Allah'ın şehri olan semavi
İerusalım'e, ve niçe diñlerce meleklerle,
23 ve gökde kayd olunmuş ilk doğmuşların
azim cemaatına ve kilisesine, ve cümle-
nin Hakimi olan Allah'a ve kemale ermiş
24 salihlerin ruhlarına, ve yeni ahdın mi-
yancısı İsus'a, ve Avel'in (kan) ından
daha ala şeyler söyleyen serpmeklik kanına
yaklaşdınız.
25 Sakınınız, söyleyeni redd etmeyesiniz; zi-
ra onlar yer üzerinde ilhamle söyleyeni
redd ettikleri halde kurtulmadılar ise,
ne kadar ziyade biz göklerden söyleyenden
yüz çevirdiğimiz halde (kurtulmaya-
26 çağız)! Ki onun sedası ol zaman yeri
sarsdı; şimdi ise, ben bir defa daha ya-
lınız yeri değil, ancak göğü dağı sar-
27 sarım, deyerek vad buyurdu. Ve bu,
bir defa daha (dediği) sarsılmaz şeylerin
baki kalması için, el ile yapılmış şey-
ler gibi sarsılır şeylerin değişileceğini
28 beyan eder. Bu sebebden sarsılmaz bir
padişahlık almış olarak, ol inayete nail
olalım, ki onun vasıtasıyla Allah'a mak-
bul tarz üzere hürmet ve dindarlık ile

29 ibadet edelim; çünkü Allah'ımız telef eder ateş dir.

BAB 13.

1 Karındaş muhabbeti daimi olsun.
2 Müsafir kabul etmekliğı unutmayınız;
zira bu yol ile bazı kimseler bilmeyerek
3 melekler kabul etdiler. Mahbusları, on-
lar ile habs olunmuş gibi, ve cefakār
olanları, kendiniz dağı cesedde bulunan-
4 lar gibi, ğatırınıza getiriniz. Evlenmek her
vechle müteber dir, ve yatak lekesiz dir;
lakin fahişeleri ve zinakārları Allah
5 hükm edecek dir. Etvārınız akçe sev-
meklikden beri olsun; yedinizde bulunan
şeylere kanaat ediniz; zira kendisi, seni
asla brakmam, ve seni asla terk etmem,
6 demiş dir; şöyle ki cesaretle, Rabb benim
yardımcım dır, korkmayacağım; insan
7 bana ne yapacak dır? deyelim. Size Al-
lah'ın kelamını söylemiş olan kılağuzla-
rınızı ğatıra getirib, etvarlarının neti-
cesine dikkat etmekle imanlarına uyar
8 olunuz. İsus Hristos dün ve bu gün
ve ebeden heman o dur.
9 Dürlü dürlü ve ecnebi talimler ile
öte beri sürüklenmeyiniz; zira talib ol-
muş olanların faide görmedikleri taamlar
ile değil, ancak inayet ile lakin sabit
10 kılınması eyi dir. Bir mezbahımız var
dır ki meskene ğızmet edenlerin ondan yemeğe

11 selahiyetleri yok dur. Zira kahin-i aza-
mın yedi ile makdise günah için kanı gö-
türülmüş olan hayvanların cesedleri
12 ordunun dışarısında yakılır. Bu se-
bebden İsus daği kendi kanı ile kavmi
takdis etmek için, kapunun dışarısında
13 elem çekdi. İmdi onun sitemini üzerimize
alarak, ordunun dışarısına onun yanına
14 çikalım. Zira burada baki kalır şehri-
miz yok dur, lakin gelecek olanı ara-
15 yoruz. İmdi onun vasıtasıyla Allah'a
daima hamd kurbanı, yani onun ismini ik-
rar eden dudakların meyvesini sunalım.
16 Ve eyilik etmeyi ve (fukaraya) iane eyle-
meyi unutmayınız; zira Allah bu mi-
17 sillü kurbanlardan hoşlanır. Kılağuz-
larınızı diñleyib onlara itaat ediniz; zi-
ra onlar hisab verecek kimseler misilü
canlarınız için uyanık dururlar ta
ki bunu ah u vah ile değıl, [zira o size
faidesiz olur,] ancak sevinc ile edeler.
18 Bizim için dua eyleyiniz; zira her hu-
susda eyi muamele etmek maksedinde bu-
lunarak, salih zamirimiz olduğuna iti-
19 madımız var. Hıususa bunu etmenizi
reca ederim, ta ki yanınıza bir an evvel
geri dönderileyim.
20 Ve selamet punarı olan Allah, ki e-
bedi ahdin kanı ile koyunların azim ço-
banı olan Rabb'ımız İsus'u ölülerden
21 ihya eyledi, kendi iradetini icra etmeniz
içün, sizi her eyi amelde kamil kılıb,

kendi huzurunda makbul olanı sizde
İsus Hristos'un vasıtasıyla icra ey-
leye; ona ebed'ül-abad izzet olsun. Amin.
22 Ve, ey karındaşlar, size yalvarırım,
bu nasihat kelamına tehammül ediniz, zi-
23 ra size muhtasarca yazdım. Timotheos
karındaşın salı verildiği malümünüz ol-
sun; eğer tez gelirse, onun ile beraber
24 sizi göreceğim. Cümle kilağuzlarınıza
ve cem-i mukaddeslere selam ediniz; İta-
25 liadan olanlar size selam ederler. İnyet
cümleiniz ile olsun. Amin.

İAKOVOS RESULUN UMUMİ RESALESİ

BAB 1.

1 Allah'ın ve Rabb İsus Hristos'un
kulu İakovos, dağılmış bulunan on
iki sıbtta selam eder.
2 Ey karındaşlarım, dürlü dürlü
tecrübelere düçar olduğunuz zeman
3 onu tekmilen şazlık sayınız; çünkü i-
manınızın imtihanı sabr husule getirdi-
4 ğini bilirsiniz; amma bir şeyde noksanınız
olmayarak, kamil ve tam olmanız için
sabrın ameli kemal üzre olsun.
5 Ve eğer sizden birinin hikmetde noksanı
var ise, ayıblamayarak cümleye ganimet
ile ihsan eden Allah'dan dilesin, ve ona
6 verilecek dir. Fakat asla şübhe etmeye-

rek iman ile dilesin; zira şübhe eden kimse
rüzgâr ile sürülüb çalkanan deniz
7 dalgasına beñzer. Bu makule adem Rabb
tarafından bir şey alacağı zannında bu-
8 lunmasın. İki fikrli adem cümle yol-
larında sebatsız dır.
9 Hakir olan karındaş kendi yüksekliğiyle,
10 zengin olan ise kendi hakirliği ile iftiħar
etsin, zira oyun çiçeği gibi geçecek dir.
11 çünkü güneş şedid heraretle doğunca
otu kurudur, ve çiçeği dökülüb şek-
linin güzelliği zai olur; kezalik zengin
dağ kendi tariklerinde solacak dır.
12 Ne mübarek dir tecrübeye tehammül
eden adem, zira tecrübeye makbul bu-
lunduğu halde, Rabb'ın kendini sevenlere
vad eylediği hayat tacını alacak dır.
13 Hiç bir kimse iğvaya düşer olduğun-
da, Allah tarafından iğva olunuyorum,
demesin; zira Allah kötü şeyler ile ne
iğva olunur, ne de kendisi birinin iğva e-
14 der. Lakin her kes kendi şehvetinden celb
15 olunub aldanmasıyle iğvaya düşer. An-
den soñra şehvet hamile olub, günah do-
ğurur, ve günah kemalini buldukda, ö-
16 lüm doğurur. Ey sevgülü karındaşla-
17 rım, aldanmayınız. Her eyi atıye ve her
tekmil bahşış yokarıdan olub nurların
Pederinden ener; onda tebdillik yahod de-
18 ğişilmek gölgesi yok dur; ol dağı mü-
radına göre, kendi maħlukatının bir nev
turfandası olmamız için bizi hakikat

- kelamı ile tevlid eyledi.
- 19 İmdi, ey sevgülü karındaşlarım, her
adem işitmeklikde çabuk, söylemeklikde a-
- 20 gır, gazabda yavaş olsun. Zira ademin
gazabı Allah'ın salahını icra etmez.
- 21 Bu sebeden her napaklığı ve serin çok-
luğunu terk edib deruninizde ekilmiş ve
canınızı helas etmeye kadir olan kelamı
mahcubluk ile kabul ediniz.
- 22 Lakin kendi kendinizi aldadarak kelamın
yalınız işidicileri olmayıb, onun icra
- 23 edicileri olunuz. Zira eğer bir kimse
kelamın işidicisi olub da icra edicisi
değil ise, ayinede kendi asıl yüzüne na-
- 24 zar eden ademe beñzer. Çünkü kendi kendinize
nazar edib gitdikden soñra, der akab ne
- 25 şekl idiğini unutdu. Lakin azaldığın
tekmil şeriatına dikkat edib (onda) devam
eden kimse işidir unudur olmayıb, an-
cak amelin icra edicisi olmayle, kendi
- 26 amelinde mübarek olacak dır. Eğer [a-
ranızda] bir kimse kendini dindar zann eder
de, kendi dilini zabt etmeyib, kendi kalbini
aldadırsa, bunun diyaneyi batıl dır.
- 27 Peder Allah'ın indinde pak ve lekesiz di-
yanet bu dur, yani öksüzler ile dul
karıları sıkıntılarında ziyaret eyleyib,
kendi nefsinı dünyadan lekesiz hıfz et-
mek dir.

BAB 2.

1 Ey karındaşlarım, celil Rabb'ımız
İsus Hristos'un imanını hatıra riayeten
2 tutmayınız, zira eğer cemaatınıza al-
tun yüzüklü ve müzeyyen elbiseli bir
adem girib de, kirli elbiseli bir fakir daği
3 girecek olursa, ve siz müzeyyen elbiseyi
giyinmiş olana riayet ederek, sen burada
izzetle otur deyib de, ol fakire, sen ora-
da dur, yağod, şurada basamağımın
4 yanında otur, deyecek olursanız, bey-
ninizde ayırd etmez mi siniz? Ve kötü ef-
5 karlı hakimler olmaz mı sınız? Diñleyi-
niz, ey sevgülü karındaşlarım, Allah
bu dünyanın fakirlerini imanda zengin ve
kendini sevenlere vad etdiği padişahlığın
varisleri olacak olanları seçmedi mi?
6 Siz ise fakiri tahkir etdiniz; size musal-
lat olanlar zenginler değil mi dir? Ve sizi
mehkemelere çekenler onlar değil mi dir?
7 Tesmiye olunduğunuz eyi isem küfr eden
8 onlar değiller mi? İmdi eğer Kitaba göre,
konşuñu kendin gibi sevesin, deyü bu-
yuruluna padişahane şeriatı icra eder
9 iseniz, eyi edersiniz; amma eğer hatra
riayet etmekde bulunursanız, günah iş-
leyib şeriat tarafından kabahatlı gibi
10 tazir olunursunuz. Zira her kim bü-
tün şeriatı hıfz edib bir şeyde hata ede-
cek olursa, cümlesine suçlu olmuş
11 olur. Zira, “zina etmeyesin,” deyen kezalik,
“katl etmeyesin,” dedi; imdi eğer zina etme-
yib de katl edersen, şeriatı bozmuş olur-

12 sun. Azadlık şeriatı mücibince mu-
hakeme olunacak kimseler gibi söyleyiniz
13 ve işleyiniz. Zira merhamet etmemiz olana
bila merhamet hükm olacak dır; ve mer-
hamet hükm aleyhine iftiħar eder.
14 Ey karındaşlarım, eğer bir kimse, i-
manım var, deyim de amelleri olmazsa, ne
faide olur? Ol iman onu kurtara bilir
15 mi? Ve eğer bir karındaş ya kız karın-
daş çıplak, ve her günki taama muhtac
16 olduğu halde, sizden biri onlara, sela-
metle gidiniz, ısınmış ve doymuş olasınız,
deyim de onlara cesede iktiza eden şeyleri
17 vermezseniz, ne faide olur? Böylece iman
daği amelleri olmadıkca zatında ölü
18 dür. Lakin biri deyecek dir ki, senin ima-
nın var, ve benim amellerim var; sen bana
imaniñi amelleriñ olmaksızın göster, ben
daği sana imanımı amellerimden göstereyim.
19 Sen Allah bir idiğine inanırsın, eyi eder-
sin; Şeytanlar daği inanırlar ve titrerler.
20 Amma, ey batıl adem, imanın amelsiz
21 ölü idiğini bilmek ister misin? Pederimiz
Avraam, oğlu İsaak'ı mezbah üzerinde
sunduğunda ameller ile tebrir olunmadı
22 mı? İman amelleri ile beraber işlediğini,
ve iman ameller ile tekmil olduğunu gör-
23 meyor mısın? Ve Avraam Allah'a inandı,
ve ona salah sayıldı, deyü buyuran
kelam itmam olunub Allah'ın dostu
24 tesmiye olundu. İmdi adem yalnız iman
ile değil, ancak ameller ile tebrir olun-

25 duğunu görmeyor mı sınız? Kezalik fa-
hişe ise Raav daği casusları kabul edib
Hayri yoldan gönderdiğinde, ameller ile teb-
26 rir olunmadı mı? Zira cesed ruh olma-
dıkca ölü olduğu gibi, iman daği amel
olmadıkca ölü dür.

BAB 3.

1 Ey karındaşlarım, çoğunuz hocalar
olmayınız; çünkü daha büyük ceza-
2 ya düçar olacağımızı bilir siniz. Zira
cümlemiz çok kerre hata ederiz; eğer bir
kimse kelamda hata etmezse, ol kimse ka-
mil adem olub bütün cesediniz zabtına
3 daği kadir dir. İşte atların bize itaat
etmeleri için, ağızlarına gem vurub
4 bütün cesedlerini çeviririz. İşte gemi-
ler daği ol kadar büyük olub şedid
ruzgarlar ile sürüklenir iken, pek kü-
çük bir dümen vasıtasıyla dümencinin
5 gönlü istediği tarafa çevrilir. Hakeza
dil daği küçük bir aza ise de, gayet bö-
yük söyler; işte cüzi ateş ne kadar o-
6 dun tutuşdurur. Dil daği ateş ve fe-
sad alemleridir; dil azalarımızda böyle yer
tutmuş dur ki bütün cesedi napak e-
der, ve kâinatın dairesini alevlendirib ken-
7 disini daği cehennemden alevlendirir. Zira her
nev canavarlar ile kuşlar ve sürtünen-
ler ile denizde bulunanlar insan tabiatı
vasıtasıyla zabt olunur, ve zabt olun-

8 muş dur. Amma hiç bir adem dilin zap-
tına kadir değil dir; men olunmaz bir şerr
olub, öldürücü zehr ile dolu dur.

9 Onun ile Peder Allah'a hamd ederiz; ve
onun ile daği Allah'ın beñzeyişine göre
10 yaratılmış insana bed dua ederiz. Heman
bir ağızdan hayr dua ve bed dua çıkar;
ey karındaşlarım, bu şeyler böyle olma-
11 malı dır. Hiç bir punar heman bir göz-
12 den tatlı ve acı su çıkarır mı? Ey
karındaşlarım, incir ağacı zeytun, ve ya
asma incir husule getire bilir mi? Ke-
zalik hiç bir punar tuzlu ve tatlı su
13 veremez. Aranızda hikmet ve malumat
sahibi kim ise, eyi hareketiyle kendi amel-
14 lerini hikmet hilminde göstereyin, Amma e-
ğer kalblerinizde acı hased ve niza var
ise, hakikatın aleyhine iftihar edib yalan
15 söylemeyesiniz. Bu hikmet yokarıdan en-
meyib, ancak dünyevi ve nefsanî ve Şeytani
16 dir. Zira hased ve niza nerede ise, nizam-
sızlık ve her kötü şey orada bulunur.
17 Amma yokarıdan olan hikmet evvela pak
dır, soñra müslif, latif, halim, merhamet
ve eyi meyveler ile dolu, bigaraz ve ria-
18 sız dır. ve salahın meyvesi sulh edici-
ler için selamet ile ekilir.

BAB 4.

1 Aranızda cenkler ve gavgalar nereden
olur? Buradan, (yani) azalarınızda cenk

2 eden şehvetlerinizden değil mi dir? Tama e-
dersiniz ve malik olmazsınız; katl eder-
sınız ve hased edersiniz, ve nail olamazsı-
3 lamazsınız, çünkü taleb etmez siniz; ta-
leb edersiniz, ve alamazsınız, zira şeh-
vetlerinize sarf etmek üzere, fena yolda
4 taleb edersiniz. Ey zinakâr erkekler ve
karılar, dünyaya olan muhabbet Allah'
a adavet olduğunu bilmez mi siniz? İm-
di her kim dünyanın dostu olmak isterse,
5 Allah'a düşmen olmuş olur. Bizde sakın
olan ruh hasede meyyal dır, buyuran
Kitab bihude mi söyler zann edersiniz?
6 Lakin daha büyük inayet verir; bu se-
bebden buyurur ki, Allah mağrurlara
karşı durur, lakin alçak gönüllülere
7 inayet ihsan eder. İmdi Allah'a müti o-
lunuz; Şeytana karşı durunuz, ol daği
8 sizden kaçacak dır. Allah'a yaklaşı-
nız, ol daği size yaklaşıacak dır; ey gü-
nahkârlar, ellerinizi pakleyiniz, ve ey iki
9 fikrliler, kalblerinizi temizleyiniz; derd ve
yaş çekib ağlayınız; sizin gülüşünüz
yaşa, ve sevinciniz kasvete tebdil olun-
10 sun. Rabb'ın huzurunda alçaklanınız,
ol daği sizi yüceldecek dir.
11 Ey karındaşlar biri birinizi zemm et-
meyiniz; karındaşını zemm eden, ve karın-
daşını hüküm eden şeriatı zemm eder ve
şeriatı hüküm eder; imdi eğer şeriatı hüküm
eder isen, şeriat icra edicisi değil sin,

- 12 ancak hakim siz. Helas ve helak etmeye
kadir olan *Şeriat koyucu bir dir;
sen kim sin ki aheri hükm edesin?
- 13 Şimdi geliniz, ey siz ki, bu gün yahud
yarın filan şehre varalım, ve orada bir
yıl duralım, ve ticaret edib kar ede-
- 14 lim, deyorsunuz; [hal bu ki yarın ne
vuku bulacağını bilmezsiniz; zira
ömrünüz ne dir? Tahkiken bir az vakıt
görünüb anden soñra nabadid olur bir
- 15 buhar dır;] onun yerine, Rabb ister de
sağ kalırsak, bu ya şunu edelim,
- 16 demeli siniz. Şimdi ise kendi mağrurluğu-
muz sebebi ile iftihar eder siniz; bu mi-
- 17 sillü iftihar kaffeden kötüdür. İmdi
her kim hayr işlemeyi bilib de icra etmez-
se, ona (işlememesi) günah dır.

BAB 5.

- 1 Şimdi geliniz, ey zenginler, üzerinize ge-
lecek belalar için figan edib ağlayı-

---

*(Bazısı) Şeriat koyucu ve Hakim.

- 2 nız. Maliniz çürümüş ve esvabınızı
3 güve yemiş dir; altun işle gümüşünüz
paslanmış dır, ve onların pası dañi size
karşı şehadet için olub tenlerinizi ateş
gibi yeyecek dir; son günler için hazine
4 yığdınız. İşte tarlalarınız biçen iş-
cilerin tarafınızdan alı konulan ücre-
ti feryad ediyor, ve orakcılarının feryadı

- askerler Rabb'ının kulaklarına yetişdi.
- 5 Yer üzerinde zevk u sefa ile yaşadınız,
kalblerinizi boğazlamak gününde olduğu
- 6 gibi beslediniz. Salih aleyhine hükm edib,
onu katl etdiniz, (ve) o size karşı durmaz.
- 7 İmdi, ey karındaşlar, Rabb'ın zuhu-
runadek sabr ediniz; işte çiftci yerin
- kıymetli mahsulunu bekleyib, onun için
ta ilk ve son yağmura nail oluncaya dek
- 8 sabr eder. Siz daği sabr edib, kalblerinizi
sabit kılınız; zira Rabb'ın zuhuru ya-
- 9 kın dır. Ey karındaşlar, hükm altına
düşmemeniz için biri birinizden şikāyet
- etmeyiniz; işte Hakim kapunun önünde
- 10 duruyor. Ey karındaşlarım, Rabb'ın is-
miyle söyleyen peygamberleri meşakkat çek-
- meklik ve sabr hususunda örnek tutu-
- 11 nuz. İşte sabr edenlere mübarek deriz;
İovun sabrını işitdiniz ve Rabb'ın (tak-
- dir etdiği) akıbeti gördünüz, çünkü Rabb
çok şefkatli ve merhametli dir.
- 12 İmdi her şeyden evvel, ey karındaşlarım,
hükm altına düşmemeniz için, ne gök, ne
- yer hakkı için, ne de bir gayri yemin ile
yemin etmeyiniz; ancak sizin evvet (dediği-
- niz) evvet olsun, ve sizin hayr (dediğiniz)
hayr olsun.
- 13 Aranızda bir kimse meşakkatda mı dır?
Dua etsin; bir kimsenin kalbi sen mi dir?
- 14 Tezmir eylesin. Aranızda bir kimse hasta
mı dır? Kilisenin ihtiyarlarını davet et-
- sin, ve Rabb'ın ismiyle onu yağ ile mesh

- 15 ederek, onun için dua etsinler; ve iman
ile olan dua hastayı kurtarır, Rabb
dağı onu ayağa kaldıracak dır; ve eğer
günah işlenmiş olsa dağı, ona afv oluna-
cak dır.
- 16 Biri birinize suçlarınızı ikrar, ve bi-
ri biriniz için dua eyleyiniz, ta ki şifa
bulasınız; salihin heraretli duasının
17 çok tesiri var. İlia bizim ile hemhal
bir adem iken, yağmur yağmaması için
dua eyledi, ve yer üzerine üç sene altı
18 ay müddet yağmur yağmadı. Ve tekrar
dua eyledi, ve gök yağmur verib, yer da-
ğı mahsulunu yetişdirdi.
- 19 Ey karındaşlar, eğer aranızdan biri ha-
kikatdan sapar da, bir kimse onu geri
20 gönderirse, bilsin ki günahkârı kendi sap-
dığı yolunda geri dönderen kimse ölüm-
den can kurtarıb, bir hayli günah ört-
müş olur.

PETROS RESULUN BİRİNCİ UMUMİ RESALESİ

BAB 1.

- 1 İİSUS Hristos'un resulu Petros,
Peder Allah'ın ilm-i ezeli si mücibince,
Ruhun takdisiyle itaat için ve İsus
Hristos'un kanının serpilmesi için seçi-
2 lib, Pontos ve Galata ve Kappadokia ve
Asia ve Vithinia'da dağılmış bulunan ga-

riblere; size inayet ve selamet çoğala.
3 Rabb'ımız İsus Hristos'un Pederi
Allah mübarek olsun ki bizi çok mer-
hametine göre İsus Hristos'un ölüler-
den kıyam etmesiyle diri bir ümid için,
4 ahir zamanda aşikāraya hazır olan
helasa nail olmak üzere, Allah'ın kuv-
vetiyle iman vasıtasıyla hıfz olunanlara,
5 yani *size göklerde saklanmış olan zeval

---

*(Bazısı) Bize.

bulmaz, lekesiz ve solmaz miras için
6 yeniden tevlid eyledi. Ve bunda mesrur o-
lursunuz; vakıa halim iktizasında bir
az vakıt göna gön tecrübeler sebebiyle
7 kasavetli bulunursunuz, ta ki imanı-
nınız imtihanı ateş ile kall olunmuş ise
de yine fani olan altundan ziyade kıymet-
li olarak, İsus Hristos'un zuhurinde
medh ve izzet ve celal için buluna;
8 onu daği görmemiş iken seversiniz; hem
daği şimdi görmez iken bile ona inanarak,
9 imanınızın neticesi olan canlarınızın
helasına nail olmayla, taife gelmez ve
celil bir sevinc ile mesrur olursu-
10 nuz. Bu helasın hususunda daği size
olacak inayetin hakkında vahi ile söyleyen
peygamberler teftiş ve tefahhüs etdiler;
11 derunlerinde bulunan Hristos'un Ruhu
Hristos'un elem çekmesine ve anden soñra
celale nail olmasına evvelden şhadet
etmesiyle, neye ve nasıl vakta delalet et-

12 diğini teftiş ederler idi; ve ol Şeyleri ken-
dilerine değil, ancak bize tebliğ etdikleri
onlara beyan olundu; bu Şeyler ise
gökden gönderilen Ruh ül Kuds vasıta-
sıyla size incili vaz edenlerin yediyle sim-
di size haber verilmiş dir; bu Şeylere dağı
nazar etmeyi melekler arzu ederler.

13 İmdi zihninizin belini kuşadıb ayık
durarak, İsus Hristos'un zuhurinde
size ihsan olunacak inayete kamilen ü-
14 mid ediniz. Cehaletiniz vaktında olan ev-
vel ki Şehvetlere uymayarak, ancak itaat-
15 lı evladlar misillü, sizi davet eden mu-
kaddes olduğu gibi, siz dağı cümle ha-
16 reketlerinizde mukaddes olunuz; çünkü,
mukaddes olunuz, zira ben mukaddes im,
17 deyü yazılmış dır. Ve eğer her kesin a-
meline göre hatıra bakmayarak hükm e-
dene Peder tesmiye eder iseniz, garibliğinizin
18 zamanını korku ile geçiriniz; ve biliniz
ki atalardan kalma batıl meslekden, fani
19 gümüş ve altın ilke değil, ancak ku-
sursuz ve lekesiz Kuzunun, yani Hris-
tos'un kıymetli kanı fidiyesiyle helaş bul-
20 dunuz; ol ki dünyanın kurulmasından
evvel (Allah'a) malüm idi ise de, iman-
nız ve ümidiniz Allah'a olsun deyü a-
21 hir zamanlarda sizin için, yani onu ö-
lülerden ihya eden ve ona izzet veren Al-
lah'a onun vasıtasıyla iman getirenler i-
22 çün beyan olundu. Mürailiksiz karın-
daş muhabbeti için Ruhun vasıtasıy-

le hakikata müti olarak, canlarınızı
paklemiş olub biri birinize kalb-
23 den ziyadesiyle muhabbet ediniz. Çün-
ki fani tohumdan değil, ancak fani olma-
yandan Allah'ın diri ve [ebeden] baki olan
24 kelamı vasıtasıyla yeniden doğdunuz. Zi-
ra her ten ot gibi, ve ademin cümle şere-
fi otun çiçeği gibi dir; ot kurur, ve
25 çiçeği dökülür; lakin Rabb'ın kelamı
ebeden baki dir, ve size İncil vasıtasıyla
vaz olunan kelim bu dur.

BAB 2.

1 İmdi her dürlü şerri, her dürlü hile
ve mürailikler ile hasedleri ve her dür-
2 lü gıybeti terk edib, henüz doğmuş ma-
sumlar gibi hâlis, ruhani süde arzukeş
3 olunuz, ta ki Rabb'ın latif olduğu-
nu tatdığınız takdirde, onun vasıtasıyla
4 *böyüyesiniz; ona, yani insan tarafın-
dan redd olunmuş ise de Allah'ın indinde
seçgin ve kıymetli olan diri taşa yakla-
5 şıb, siz daği diri taşlar gibi bir ruhani
ev, Allah'a İsus Hristos'un vasıta-
sıyla makbul olan ruhani kurbanları
sunmak için bir mukaddes kahinlik ol-
6 mak üzere bina olunursunuz, Zira, iş-
te Sion'da bir köşe taşı, seçgin ve kıy-
metli bir taş korum, ve ona iman eden as-
7 la utanmayacak dır, deyü kitabda bu-
lunur. İmdi siz müminlere bu kıymet-

li dir, amma itaatsızlara, yapıcıların
8 redd ettikleri taş köşe taşı oldu, ve i-
nanmayıb kelim hıususunda sürçenlere
tökez taşı ve süçmek kayasıdır; buna
9 daği takdir olundular. Lakin siz seçil-
miş bir nesl ve padişahane kahinlik ve
mukaddes ümmet ve hıass bir kavm sınıız;
ta ki sizi karanlıktan kendi acaib nu-
runa davet edenin faziletlerini haber ve-
10 resiniz. Siz bir zaman kavm değil idiniz,
amma şimdi Allah'ın kavmı sınıız; merha-
mete nail olmamış idiniz, şimdi ise merha-
mete nail oldunuz.

---

*(Bazısı) helas için büyüyesiniz.

11 Ey sevgülüler, size reca ederim ki
garibler ve müsafirler gibi cana karşı
cenk eden nefsanı şehvetlerden geri dura-
12 sınıız; ve taifelerin arasında eyi hareket-
de bulunasınıız, ta ki sizi kötülük e-
denler deyü zemm ettikleri yerde, eyi a-
mellerinizi görmeleriyle ziyaret gününde
13 Allah'a hamd edeler. İmdi Rabb için
insani tanzimatın her birine, gerek padişa-
14 ha, cümleden üstün olduğundan, gerek
valilere, kötülük işleyenlerin mücazadı
ve eyilik işleyenlerin medhi için onun ta-
rafından gönderilenler bulunduklarından
15 itaat ediniz. Zira Allah'ın iradeti bu
16 dur ki azaldılar gibi, amma azaldığı-
mızı şerre örtü tutmayıb, ancak Al-
lah'ın kulları gibi olarak, cahil adem-

17 lerin cehaletini hayr işlemeklikle iskat edesiniz. Cümleye hürmet ediniz, karındaşları seviniz; Allah'dan korkunuz; pa-dişaha hürmet ediniz.

18 Ey hizmetkârlar, efendilerinize tekmil korku ile, yalnız eyi ve halim olanlara değil, ancak bedhuy olanlara dahi müti

19 olunuz. Zira bir kimsenin nahakk yere elem çeker iken, Allah huzurunda olan zamir sebebinden meşakkata tehammül etmesi

20 fazilet dir. Zira kabahat işleyib döyüldüğünüz halde sabr ederseniz, ne şerefiniz olur? Ve lakin hayr işleyerek elem çektiğinizde sabr ederseniz, Allah'ın in-

21 dinde bu fazilet dir. Zira buna davet olundunuz; çünkü Hristros dahi sizin için elem çekib, izlerinde yürümeniz için size örnek brakdı; kendisi günah işlemedi, ve lisanında hile bulunmadı;

22 söyüldüğünde karşılık olarak söymez idi; elem çeker iken tehdid etmeyib, ancak hakk üzre hükm edene kendini hevale eder

24 idi; ve kendisi kendi cesedinde günahlarımızı ağac üzerinde yüklendi, ta ki biz günahlara nisbetle ölmüş iken salaha yaşayalım; onun yarısı ile şifa bul-

25 dunuz. Zira yolu şaşırılmış koyunlar gibi idiniz, lakin şimdi canlarımızın çobanına ve nazırına döndünüz.

BAB 3.

1 Kezalik, ey karılar, kendi kocalarını-
za müti olunuz, ta ki bazıları kelama
2 itikad etmezler ise de, sizin korku ile o-
lan iffetli harekâtınızı görmeleriyle ka-
rılarının harekâtı vasıtasıyla bila ke-
3 lam kazanılalar; ve sizin ziynetiniz dışa-
rıdan olan saç örmek ve altun takınmak
4 ya esvab giyinmekden ibaret olmayıb, giz-
li olan deruni insanda halim ve selim ru-
hun fesaddan beri olan (ziynetinden) ibaret
ola; bunun daği Allah'ın indinde kıymeti
5 çok dur. Zira zeman-i kadimde Allah'a
itimad eden mukaddes karılar daği kendi
kocalarına müti olarak, kendilerini böyle
6 donadırlar idi; nitekim Sarra Avraam'a
“efendi” deyerek, ona itaat eder idi; siz daği
hayr işleyerek, hiç bir korkudan havf et-
mediğiniz halde, onun esvabları olursu-
nuz.

7 Kezalik, ey kocalar, siz daği karıla-
rınıza daha zaif zarf makamında tuta-
rak, onlar ile beraber akılane geçinib,
hayat inayetine miras şerikeleri bulun-
dukları münasebetle onlara ikram ediniz,
ta ki dualarınıza mani olmaya.

8 Vel hasıl, cümleiniz hemefkâr, hem-
derd, karındaş sevicî, merhametli ve latif
9 olunuz. Kemliğe bedel kemlik, yahod söy-
mek bedeline söylemek eda etmeyerek, bilaks
hayr dua ediniz, çünkü bunun için,
yani bereketi miras edinmek için davet o-
10 lunduğunuzu bilirsiniz. Zira hayat

sevmek ve iyi günler görmek isteyen kendi
dilini kötülükten ve dudaklarına hile
11 söylemekden zabt etsin; kötülükten geri
durub, iyilik etsin; selameti arayıb, o-
12 na cehd etsin. Zira Rabb'ın gözleri salih-
ler üzerine, ve kulakları olanların niya-
zına, amma Rabb'ın yüzü kötülük eden-
13 ler aleyhine dir. Ve hayra uyar olduğu-
14 nuz halde, kim size eziyet edecek dir? Ve
lakin eğer salah için elem çekerseniz,
ne mübarek siniz, ve onların korkusundan
15 korkub iztiraba düşmeyesiniz. Lakin kendi
kalblerinizde Rabb Allah'ı takdis eyleyi-
niz, ve zamiriniz pak olarak, deruninizde
olan ümidin sebebini her bir talib olana,
mahcublukle ve korkuyla cevap ver-
16 mekliğe hazır bulunasınız, ta ki kötü-
lük edenler deyü sizi zemm etdikleri hu-
susda Hristos'da olan iyi harekâtınızı
17 fasl edenler hacil olalar. Zira Allah'
ın iradeti böyle ise, iyilik eder iken elem
çekmek, kötülük eder iken (elem çek-
18 mek) den daha iyi dir. Zira Hristos daği
bizi Allah'a yaklağdırmak üzre yani
salih, fasıkların toluna günah için
bir kerre elem çekdi, ve cesedce öldü-
rüldü ise de, ruhca ihya olundu.
19 Bunun ile daği gidib zındanda olan ruh-
lara vaz eyledi; bunlar daği bir vakıt
Noe'nin günlerinde, gemi inşa olunmakda
iken, Allah'ın sabrı beklediği vakıtta ası
20 olmuşlar idi. Ol (gemi) de daği birkaç,

- yani sekiz can sudan kurtuldular.
- 21 Buna beñzer vaptis, [ki tenin kirinin defi
değil, ancak eyi zamirin Allah'a olan ik-
rarı dır,] İsus Hristos'un kıyameti
- 22 vasıtasıyla bizi şimdi helas eder; ol ki
göğe gitmiş olub, melekler ve hükümetler
ve kudretler kendisine müti olarak Al-
lah'ın sağında dır.

BAB 4.

- 1 İmdi Hristos bizim için cesedde elem
çekmiş olmayle, siz dağı heman ol niyet
ile silahlanınız; [zira cesedde elem çe-
ken, günahdan feragat etmiş dir,] ta ki
- 2 cesedde kaldığınız müddeti artık insan
şehvetleri mücibince değil, ancak Al-
lah'ın iradeti mücibince geçiresiniz. Zi-
ra ömrümüzün geçmiş zamanı kâfi dir
- 3 ki taifelerin müradını icra etmekle, e-
debsizlik ve şehbetler, ve meğorluk ve
eylenceler ve bekrilik ve haram olan put-
peresliklerde yürüdük. Ve onlar ile
- 4 beraber fücurun heman ol ifratına
seyirtmediğinizde, buna teaccüb ederek
küfr ederler; onlar biri ile ölü olan-
ları muhakeme etmeye hazır olana hesab
- 6 verecekler dir. Zira bu maksed üzere,
yani ademlere göre tence hüküm olunub,
Allah'a göre ruhca yaşayanlar, deyü
ölülere dağı İncil vaz olundu.
- 7 Lakin cümleinin sonu yaklaşmış dır;

imdi akıllı olub, duaya ayık duru-
8 nuz. Ve her şeyden evvel biri birinize he-
raretili muhabbetiniz olsun; zira muhab-
9 bet çok günahlar örter. Söylenmeyerek
biri biriniz hakkında müsafir sevicisi o-
10 lunuz. Her biriniz Allah'ın dürlü
dürlü inayetinin sadık kethüdaları gibi,
her ne bahşışı almış ise, biri birinizin
11 hizmetine sarf ediniz. Bir kimse söylese,
Allah'ın kelimeleri gibi, bir kimse hizmet
ederse, Allah'ın ihsan eylediği kuvvete
göre etsin, ta ki Allah'a İsus Hristos'
un vasıtasıyla her şeyde izzet oluna;
izzet u kudret ebed'ül-abad ona mahsus
dur. Amin.
12 Ey sevgülüler, göya garib bir şey
size isabet etmiş deyü tecrübeniz için
vuku bulan ateşle kall olunmanızın
13 vukuına teaccüb etmeyiniz. Lakin ma-
dem ki Hristos'un elemelerine müşterik si-
niz, mesrur olunuz, ta ki onun cela-
linin zuhurunda daği şaz u mesrur o-
14 lasınız. Hristos'un ismi için sitem çek-
diğinizde, ne mübarek siziz; çünkü cela-
lin *ve Allah'ın Ruhu üzerinizde sakin
olur; onların tarafından ona küfr olu-
nur ise de, sizin tarafınızda ona izzet
15 olunur. Ve lakin sizden biri katil ya
hırsız ya serr işleyen gibi, yahod aher-
lerin işine karışan gibi elem çekmesin;
16 amma eğer Hristian (bulunduğu) i-
çün ise, utanmayıb ancak bu husus-

17 da Allah'a hamd eylesin. Zira hükmüm
Allah'ın evinden başlamasının vakti dir;
ve eğer evvela bizden (başlarsa), Allah'ın
inciline itaat etmeyenlerin sonu ne olacak
18 dır? Ve eğer salih güc ile kurtulur
ise, fasık ve günahkâr nerede bulu-
19 nur? İmdi Allah'ın iradeti üzre elem
çekenler hayr işlemekle kendi canlarını
(ona) sadık Yaradıcı deyü emanet et-
sinler.

BAB 5.

1 Aranızda bulunan ihtiyarlara, ben ki
onlar gibi ihtiyar, ve Hristos'un elemle-
rinin şahidi, ve zahir olacak celalin his-
2 sedarı im, reca ederim, Allah'ın sizin a-
ranızda bulunan sürüsünü güdesi-

---

*(Bazısı) Ve kudretin ve
niz; ve (onu) mecburiyetden değil, ancak
hüsn-i iradete, hem kötü kazanc için
değil, fakat can u dilden nazaret ederek,
3 ve *ve cemaatlara musallat olur gibi
4 değil, ancak sürüye örnek olunuz. Ve
baş çoban zuhur ettiği zaman, celalin
solmaz tacına nail olacaksınız.

5 Kezaliksiz, ey gencler, ihtiyarlara
müti olunuz; ve cümmeniz biri birinize
itaat edib alçak gönüllülüğü kuşa-
nınız, zira Allah mağrurlara zıd du-
rub, alçak gönüllülere inayet ihsan e-

6 der. İmdi Allah'ın kudretli elinin altın-
da alçaklanınız, ta ki sizi vaktında yü-
7 celde. Cümle endişenizi onun üzerine
bragınız, zira o sizi kayırır.
8 Ayık ve uyanık durunuz, çünkü
hasminiz Şeytan kömürdeğen arslan gibi
kimi İudayım deyü arayarak dolaşır.
9 Buna dahı imanda kavi olarak karşı du-
runuz, çünkü dünyada olan sizin ka-
rındaşlarınızın heman ol emelleri çek-
mekde idiğini bilirsiniz.
10 Lakin Hristos İsus'da bizi kendi ebedi
izzetine davet eden ve cümle inayetlerin
punarı olan Allah, siz bir müddet elem
çektiğinizden soñra, kendisi sizi kamil ve
11 sabit ve kavi ve müesses kıla. Ona e-
bed-ül-abad izzet ve kudret olsun. Amin.
12 Zannıma göre sadık karındaş olan Si-
luanos'un vasıtasıyla size muhtasarca
yazıb nasihat ederek, şehadet etdim ki,
bu kaim bulunduğunuz hal Allah'ın
13 sahih inayeti dir. Vavilon'da bulunan si-
zin ile beraber seçkin (kilise) ve Oğlum
14 Markos size selam ederler. Biri birinize
muhabbet öpüşü ile selam ediniz, siz ki
Hristos İsus'da sınız cümlelenize sela-
met olsun. Amin.

PETROS RESULUN İKİNCİ UMUMİ RESALESİ

BAB 1.

1 İİSUS Hristos'un kulu ve resulu
Simeon Petros, Allah'ımızın ve Hela-
kar İİsus Hristos'un (izhar eylediği)
salah vasıtasıyla bizim ile beraber heman
2 ol kıymetli imana nail olanlara; size
Allah'ı ve Rabb'ımız İİsus'u bilmek-
Likle inayet ve selamet çoğala.
3 Madem ki onun kudret-i ilahiyesi haya-
ta ve dindarlığa müteallik cümle şeyle-
ri, bizi izzet ve faziler ile davet edeni
4 bilmeklikle, bize ihsan eylemiş olub, on-
lar ile daği bize gayet azim ve kıymetli
vadler verilmiş dir, ta ki bunların vası-
tasıyla dünyada şehvetden neşet eden fe-
saddan kurtulmuş olub tabiat-ı ilahi-
5 yeye hissedar olasınız. Siz daği heman bu

---

* (Yun.) Hisselere.

şeye tekmil gayret göstererek imanınıza fa-
6 zilet, ve fazilete ilm, ve ilme nefsi zabt
etmeklik, ve nefsi zabt etmekliğe sabr,
7 ve sabra dindarlık, ve dindarlığa ka-
rındaş muhabbeti, ve karındaş muhab-
8 betine muhabbet zamm ediniz. Zira bu
şeyler sizde bulunub çoğaldıkca,
(sizi) Rabb'ımız İİsus Hristos'u bil-
meklik hıhususunda hali ve meyvesiz
9 brakmazlar. Lakin kimde bu şeyler yok
ise, ol kimse kör olub, uzakdan görme-
yerek, kendi eski günahlarından paklendi-

10 ğini unutmuş dur. Bu sebebden, ey ka-
rındaşlar, davet ve seçilmenizi sabit kıl-
maya daha ziyade cehd ediniz; çünkü
bunu yapmayla asla düşmeyeceksiniz.
11 Zira bu vechle Rabb ve H̄elaskārımız
İsus Hritos'un ebedi padişahlığına
girmekliğiniz ganimetle ihsan olunacak dır.
12 Bu sebebden, eğerçi bu şeyleri bilib
hazır bulunan hakikatda sabit olmuş i-
seniz de, onlara daima hatrınıza getirmeyi
13 ihmal etmeyeceğim. Ve ben bu meskende
kaldıkca, sizi ihtar ederek, uyandırmayı
14 layık sayarım. Zira bilirim ki, Rabb'ı-
mız İsus Hristos'un bana beyan eyle-
diği gibi meskenimi terk etmekliğim yakın
15 dır. İmdi intikalımdan soñra daima bu
şeyleri hatırda tutmanız için cehd e-
16 deceğim. Zira biz sahte masallara tabi
olmuş değil, illa Rabb'ımız İsus Hris-
tos'un azametini gözlerimizde görmüş ola-
rak, onun kudretini ve zuhurunu size
17 bildirdik. Zira celal-ı azam tarafından
böyle, yani, benim sevgülü Oğlum bu
dur, ben ondan razı im, deyü bir seda
geldiğinde, Peder Allah tarafından izzet
18 ve celal aldı. Ve gökden gelen bu seda-
yı biz onun ile beraber mukaddes dağda
19 bulunduğumuz halde işitdik. Ve bizde
daha sabit olan peygamberlik kelamı var
dır ki, siz daği gün ağarıb sabah yıl-
dızı kalblerinizde doğuncayadek, karan-
lık yerde ziya veren çırağ gibi ona dik-

20 kat eylemenizle iyi edersiniz. Evvela bi-
lirsiniz ki, Kitabın hiç bir peygamberlik
21 (kelamı) maħsus tabirden olmaz. Zira hiç
bir vakıt bir peygamberlik insan iradetiyle
gelmedi, ancak Allah'ın mukaddes adem-
leri Ruh ül Kuds tarafından teşvik o-
lunarak söylediler.

BAB 2.

1 Lakin kavm arasında yalan peygamber-
ler daħi bulundu; nitekim sizde daħi öl-
dürücü bidatler gizlice girdiren ve
kendileri satun alan Rabb'ı inkār edib,
kendi üzerlerine acele helakı getiren ya-
2 lan hocalar bulunacak dır. Ve bun-
ların helak yollarına çok kimseler tabi
olub, onların sebebiyle hakikat tarikine
3 küfr olunacak dır. Ve tamakārlıktan
naşı düzme sözler ile sizi ticaret için
kullanacaklar dır; onların cezası ka-
dimden beru gecikmez ve helakleri uyuk-
4 lamaz. Zira eğer Allah günah işleyen
melekleri esirgemeyib, ancak hükm için
saklanmış olarak karanlık bendleri ile
5 cehenneme atıb terk eyledi ise, ve eğer
kadim dünyayı esirgemeyib, illa fasıkla-
rın dünyası üzerine tufan getirib, sa-
lah vaizi Noe'yi sekizinci olarak (yedi ki-
6 si ile) hıfz eyledi ise, ve eğer soñra fisk
icrasında bulunacak olanlara ibret i-
çün, Sodom'a ve Gomorra şehrlerini kül

7 edib, Һarab olmalarını hükm etmesiyle
beraber salih olan Lot'u binamusların
fena hareketlerinden derdmend olduğu hal-
8 de helas eyledi ise, [ unki ol salih ara-
larında sakın olmayle, görüb işiderek
günden güne kendi salih canına onların
9 kötü amelleriyle azab verir idi,] Rabb
dindarları tecrübeden Һelas eylemek ve
haksızları ve bağusus napakliğe iştiha
ile tene tabi olub, hükümeti tahkir e-
denleri hükm-i azab altında mahşer g -
10 n  i n muhafaza etmeyi bilir. Bunlar
pervasız ve Һodbin olarak müteber kim-
11 selere küfr etmekden korkmazlar; hal bu
ki melekler kuvvetde ve kudretde onlardan
 Őt n iken, Rabb'ın huzurunda onların
12 aleyhine küfr ederek hükm etmezler. Lakin
bunlar tabiatıyla avlanılıb ve telef o-
lunmak i n doğmuş olan idraksız hay-
vanlar gibi, bilmedikleri Şeylere küfr e-
13 derek, haksızlığın ecrini almayle, ken-
di fesadlarında fenaya varacaklarıdır;
bunlar gündüzün zevk u sefaylı ҺoŐ
sayarlar, ve sizin ile yeyib içerler iken,
kendi hileleri ile keyflenerek leke ve ayıb
14 dırlar; ve günahdan feragat etmez, ve zi-
na ile dolu gözleri olub sabit olmayan
canları aldadırlar; ve kalbleri tama
15 alışanlar lanet oğulları dırlar; doğru ta-
riki terkle haksızlığın ücretini seven
Bosor oğlu Balaam'ın yoluna zahib o-
16 larak sapdırlar. Ol dağı fıskı i n

tazir olunub, dilsiz merkeb insan sesiyle
söylerek, peygamberlerin hamakatını men et-
17 di. Bunlar susuz punarlar, ve şedid
rüzgâr ile sürüklene bulutlar ola-
rak, koyu karanlık ebeden onlar için
18 saklanılmış dır. Zira batılığın mağru-
rane sözlerini söylemeleriyle yañlışıklıkda
yürüyenlerden henüz kurtulmuş olan
kimseleri nefsanî şehvetlerde fena ameller
19 ile aldadırlar. Ve onlara azadlık vad e-
der iken kendiler fesadın kulları bulu-
nurlar; zira bir kimse kendine galib gele-
20 nin kulu olur. Zira eğer Rabb ve He-
laşkar İsus Hristos'u bilmeklikle dün-
yanın napakliklerinden kurtulduktan soñ-
ra, tekrar ol şeyler ile tutularak mağ-
lub olurlarsa, soñraki halleri evvelkin-
21 den bedter olur. Zira onlar için salah
tarikini bilmemeklik, onu bildikden soñra
kendilere teslim olunan mukaddes emrden
22 yüz çevirmekden daha eyi olur idi. La-
kin, köpek kendi kusduğı şeye, ve yay-
kanmış donuz çamurda yuvarlanmaya
döndü, deyü mesel-i sahihin fehvasınca
onların hakkında vakı oldu.

BAB 3.

1 Ey sevgülüler, şimdi bu ikinci resa-
leyi size yazıb, ikisinde sizin safi zihnini-
2 nizi ihtar tarikiyle uyandırırım, ki mu-
kaddes peygamberler tarafından mukaddema

tebliğ olunan kelimeleri ve bizim, (yani)
Rabb ve Helaskârın resullerinin tenbihini
3 hatrınıza getiresiniz. Ve evvela malü-
münüz olsun ki son günlerde şehvetlerine
4 göre yürüyen zevkenciler gelib, onun
zuhurunun vadi nerededir? Zira babaların
uyudukları vakıtdan beru, her
şey yaradılışın ibtidasından beru oldu-
5 ğu gibi kalıyor, deyeceklerdir. Zira on-
lar bundan kasden bihaber duruyorlar
ki gökler ibtidaden olub, yer Allah'ın
kelamı ile sudan ve su ile kaimdir;
6 bunlar ile ol vakıtda bulunan dünya
7 su tufanı ile helak oldu. Şimdi ki gökler
ve yer ise heman ol kelam ile hıfz olun-
muş olub, hükm ve fasık ademlerin he-
lakı gününedek ateş için saklanılmış
8 dırlar. Ve lakin, ey sevgülüler, şu bir
şeyden, yani Rabb'in indinde bir gün bin
yıl gibi ve bin yıl bir gün gibi oldu-
9 ğundan bihaber olmayasınız. Rabb bazı-
ların gecikmişdir zann ettikleri gibi va-
dında gecikmez; lakin bir kimsenin helak
olmasını değil, ancak cümlenin tevbeye
gelmesini istemesiyle, hakkımızda sabr ey-
10 ler. Ve lakin Rabb'in günü [gecede] hır-
sız gibi gelecek, onda dahi gökler gü-
rültü ile geçerek, anasır yanmayla hall
olunacaktır, ve yer ile onda bulunan
11 şeyler yanacaklardır. İmdi bunların
cümlesi hall olunacağından siz Allah'
ın gününün gelmesine müntazır olarak

acele edib, mukaddes hareketlerde ve din-
darlıkda nasıl kimseler olmanız gerek dir;
12 ol (gün) ki onda gökler tutuşub hall
olunacak ve anasır yanıb eriyecek dir.
13 Lakin onun vadı üzre salahın sakın ola-
cağı yeni gökler ve yeni yere müntazır iz.
14 Bu sebbeden, ey sevgülüler, bu şey-
lere müntazır olduğunuz halde, onun
indinde selamet ile lekesiz ve kusursuz
15 bulunmanıza cehd eyleyiniz. Ve Rabb-
ımızın sabrını helas sayınız; nitekim sev-
gülü karındaşımız Paulos dağı kendine
16 ihsan buyurulan hikmete göre cümle
resalelerinde bu şeylerden bahs etdiğı mi-
sillü, size dağı yazmış dır; bunlarda
bazı güc añlaşılır şeyler olmayle, ca-
hil ve sebatsız kimseler sair kitablar
hakkında (etdikleri) gibi kendi helakleri i-
çün bunların manasını dağı değışdirir-
17 ler. İmdi siz, ey sevgülüler, (bunu)
evvelden bilmekle sakınınız, olmaya ki fa-
sıkların hilesine tutularak kendi seba-
18 tınızdan düşesiniz. Amma Rabb ve He-
laşkarımız İsus Hristos'un inayetinde
ve ilminde artınız. Ona hem şimdi hem de
ebedi günedek hamd olsun. Amin.

İOANNİS RESULUN BİRİNCİ UMUMİ RESALESİ

BAB 1.

1 Ol ibtidaden mevcud olan, ol işitmiş,
ol gözlerimiz ile görmüş olduğumuz, ol
müşahede edib ellerimizn dokandığı Ha-
2 yat Kelamına dair (haber veririz); [Ve
hayat izhar olundu, biz daği (onu) gör-
dük, ve şehadet ederek Pederin nezdinde
bulunmuş olub bize izhar olunan ol
3 ebedi hayatı size haber veririz;] Ol gör-
düğümüzü ve işitdiğimizi size haber ve-
ririz, ta ki sizin daği bizim ile ilhaklığı-
nız olsun; ve bizim ilhaklığımız daği
Peder ile ve Oğlu İsus Hristos ile
4 dir. Ve sizin şazlığınız teknil olması i-
çün bunları size yazarız.
5 Ve ondan işidib size verdiğimiz haber bu
dur ki, Allah nur dur, ve onda hiç bir
6 karanlık yok dur. Eğer onun ile ilhak-
lığımız var dır, deyib de karanlıkda
yürür isek, yalan söyleyib hakikatın
7 icrasında bulunmayız. Amma eğer o-
onun nurda olduğu gibi nurda yürür
isek, biri birimiz ile ilhaklığımız olur,
ve onun Oğlu İsus Hristos'un kanı
8 bizi her günahdan pakler. Eğer, "Güna-
hımız yok dur," dersek kendimizi aldadı-
9 rız, hakikat daği bizde değil dir. Eğer
günahlarımızı ikrar edersek, günahları-
mızı afv edib bizi her haksızlıktan pak-
10 lemek için O sadık ve adil dir. Eğer,
"Günah işlememiş iz" der isek, onu yalancı
ederiz, ve onun kelamı bizde değil dir.

BAB 2.

- 1 Ey çocuklarım, günah işlememeniz
içün size bu şeyleri yazıyorum, ve e-
ğer bir kimse günah işleyecek olursa,
Pederin yanında şefaaticimiz salih İ-
2 sus Hristos var dır; Ol daği günahla-
rımıza, ve yalnız bizimkilere değil, an-
cak bütün dünyanın (günahlarına) daği
kefarete dir.
- 3 Ve onu bildiğimizi emrlerini hıfz etdi-
4 ğimizden biliriz. “Onu bilirim,” deyib de
emrlerini hıfz etmeyen kimse yalancı dır,
5 ve hakikat onda değil dir. Lakin her kim ki
onun kelimasını hıfz ederse, hakikaten bu
kimsede Allah muhabbeti kemal bulmuş
dur; onda bulunduğumuzu bunun ile
6 biliriz. Onda kalırım, deyen kimse onun
yürüdüğü gibi, kendisi daği öyle yü-
rümek gerek dir.
- 7 Ey karındaşlar, sizi yeni bir emre değil,
ancak ibtidaden sizde olan kadim emre ya-
zıyorum; işbu kadim emre ibtidaden işit-
8 diğiniz kelame dır. Yine size yeni bir emre
yazıyorum; ol daği onda hem sizde hakk
dır; zira karanlık geçmekte ve hakiki nur
9 hala ziya vermekte dir. Nurda im, deyib
de karındaşına buğz eden şimdiye ka-
10 dar karanlıkda dır. Karındaşını seven
nurda kalır, ve onda sürçme sebebi yok
11 dur. Lakin karındaşına buğz eden, karan-
lıkda dır, ve karanlıkda gezib, nereye git-

diğini bilmez, çünkü karanlık onun göz-
lerini kör etmiş dir.

12 Ey çocuklar, size yazıyorum, çün-
ki onun ismi için günahlarınız afv o-
13 lundu. Ey pederler size yazıyorum,
çünkü ibtidaden olanı bildiniz. Ey genc-
ler, size yazıyorum, çünkü yaramaza
galib oldunuz. Ey sübyan, size yazı-
14 yorum, çünkü Pederi bildiniz. Ey pe-
derler, size yazdım, çünkü ibtidaden o-
lanı bildiniz. Ey gençler, size yazdım,
çünkü kuvvetli siniz, ve Allah'ın kela-
mı sizde kalır, ve yaramaza galib oldu-
15 nuz. Dünyayı ve dünyada olan şeyleri
sevmeyiniz; eğer bir kimse dünyayı sever-
16 se, onda Pedere muhabbet yok dur. Zira
dünyada olan her şey, yani ten şehveti ve
göz şehveti ve ömrün fodulluğu, Peder-
17 den değil, ancak dünyadan dır. Ve dün-
ya ve onun şehveti geçer; lakin Allah'ın
iradetini icra eden ebeden kalır.

18 Ey çocuklar, ahır zaman dır; ve
Deccal gelir deyü işitdiğiniz misillü,
şimdi dağı çok deccallar gelmiş dirler;
Bu sebebden ahır zaman olduğunu añla-
19 yoruz. Bizden çıkdılar ise de, bizden
değiller idi; zira eğer bizden olsalar idi,
bizim ile kalmış olurlar idi; amma (çık-
maları) cümlenin bizden olmadıkları a-
20 şıkar olmak için oldu. Sizin ise Mu-
kaddes tarafından meshiniz olmayle, her
21 şeyi bilirsiniz. Hakikatı bilmediğiniz için

size yazmadım, ancak onu bildiğiniz ve
hiç bir yalan hakikatdan olmadığı için
22 (yazdım). İsus'un Hristos idiğini inkâr
edenden gayri yalancı kim dir? Pederi ve
23 Oğulu inkâr eden, Deccal o dur. O-
ğulu her inkâr eden, Pedere daği malik
değil dir; [Oğulu inkâr eden Pedere da-
24 ğı malik dir;] İmdi ibtidaden işitdiğiniz şey
sizde kalsın; eğer ibtidaden işitdiğiniz şey
sizde kalırsa, siz daği Oğulda ve Pe-
25 derde kalacak sınızdır. Ve kendinin bize et-
diği vad bu dur, yani ebedi hayat dır.
26 Sizi aldadanlar hakkında bu şeyleri size
27 yazdım. Ve sizin onun tarafından aldı-
ğınız mesh sizde kalır, ve bir kimsenin ta-
lim etmesine ihtiyacınız yok dur, ancak
madem ki ol mesh size her şey hakkında
talim eder, ve hakk olub yalan değil dir;
ve nice ki size talim etdi ise, onda ka-
lınız.
28 Ve şimdi, ey çocuklar, onda kalınız,
ta ki o izhar olunduğu zaman cesare-
timiz olsun, ve zuhurinde ondan utanma-
29 yalım. Eğer onun salih olduğunu bi-
lirseniz, her salahı işleyen kimsenin ondan
doğmuş olduğunu bilirsiniz.

BAB 3.

1 Bakınız, Peder bize ne göna muhabbet
ihسان etmiş dir ki, Allah'ın evlamları tes-
miye olunalım; bunun için dünya bizi

2 tanımaz, çünkü onu tanımadı. Ey sev-
gümler, şimdi Allah'ın evladları iz, ve
ne olacağımız daha beyan olunmadı ise
de, o zuhur ettiği zaman ona beñzer ola-
cağımızı biliriz, zira onu heman oldu-
ğu gibi göreceğiz.

3 Ve her kimin onda böyle ümidi var ise,
Onun pak olduğu misillü kendi nefsinin
4 pakler. Her kim günah işlerse, şeriata
karşı daği işlemiş olur, bu günah şeriata
5 karşı işlemek dir. Ve bilirsiniz ki, o bizim
günahlarımızı kaldırmak için izhar o-
6 lundu; ve onda günah yok dur. Her kim
onda kalırsa, günah işlemez; her günah
işleyen kimse onu ne görmüş ne bilmiş dir.

7 Ey çocuklar, sizi kimse aldatmasın;
salah işleyen onun salih olduğu misil-
8 lü salih dir; günah işleyen Şeytandan
dır; zira Şeytan ibtidaden beru günah iş-
ler; İbn Ullah bunun için, yani Şey-
tanın işlerini ibtal etmek için izhar o-
9 lundu. Allah'dan her doğmuş olan gü-
nah işlemez. Çünkü onun tohumu onda
kalır, ve Allah'dan doğmuş olduğu i-
10 çün günah işlemez. Allah'ın evladla-
rı ili Şeytanın evladları bu vechle za-
hir olur; salah işleyen hem daği kendi
karındaşını sevmeyen Allah'dan değil dir.

11 Zira ibtidaden işitdiğiniz tenbih bu dur
12 ki, biri birimizi sevelim. Yaramazdan ola-
rak kendi karındaşını katl eden Kain gibi
olmayalım; ve onu ne sebebden katl etdi?

Kendi amelleri kötü ve karındaşının (amel-
13 leri) salih olduğu için (katl etdi). Ey
karındaşlarım, dünya size buğz ederse,
14 teaccüb etmeyiniz. Ölümden hayata in-
tikal etdiğimizi karındaşları sevdiğimizden
biliriz; karındaşını sevmeyen ölümden ka-
15 lır. Kendi karındaşına her buğz eden ka-
til dir; ve hiç bie katilin deruninde ebedi
16 hayat bulunmadığını bilirsiniz. Muhab-
beti bundan, yani (Hristos) kendi canını
yolumuza feda etdiğinden bildik; bizim
daği karındaşlar yoluna canlarımızı
17 feda etmemiz gerek dir. Amma her kim
dünyevi male malik olduğu halde karın-
daşının mühtac olduğunu görür de,
şefkatını ondan esirgerse, Allah muhab-
18 beti onda nasıl kalır? Ey çocuklarım,
lafzen ya lisanen değil, ancak fiilen ve
hakikaten sevelim.
19 Bununle daği hakikaten olduğumu-
zu biliriz, ve onun huzurunda kalble-
20 rimizi teemin ederiz. Zira eğer kalblerimiz
bizi tazir ederse, Allah kalbimizden bö-
21 yük olub her şeyi bilir. Ey sevgülü-
ler, eğer kalbimiz bizi tazir etmezse, Al-
22 lah'ın huzurunda cesaretimiz var; ve
her ne dilersek, ondan alırız; çünkü onun
emrlerini hıfz ederiz, ve onun indinde mak-
23 bul olan şeyleri işleriz. Ve onun emri
bu dur ki, Oğlu İsus Hristos'un is-
mine inanalım, ve bize emr etdiği gibi biri
24 birimizi sevelim. Ve onun emrlerini hıfz

eden onda, ol dağı bunda kalır; ve onun
bizde kaldığını bundan, yani bize verdiği
Ruhdan biliriz.

BAB 4.

1 Ey sevgülüler, her bir ruha inanma-
yınız; lakin ruhların Allah tarafından
olub olmadığını tecrübe ediniz; zira
dünyada çok yalan peygamberler hu-
2 ruc etmiş dir. Allah'ın Ruhunu bu-
nun ile biliniz; İsus Hristos'un tende
gelmiş idiğini ikrar eden her ruh Allah'
3 dan dır; Ve İsus Hristos'un tende gel-
miş idiğini ikrar etmeyen her ruh Allah'dan
değil dir; ve Deccal'ın (ruhu) bu dur,
ki onun geleceğini işitdiniz, ve şimdi bile
4 dünyada dır. Ey çocuklar, siz Al-
lah'dan sınız ve onlara galib oldunuz,
zira sizde olan dünyada olandan büyük
5 dür. Onlar dünyadan dırlar; bu se-
bedden dünyadan bahs ederler; dünya
6 dağı onları diñler. Biz Allah'dan iz; Al-
lah'ı bilen bizi diñler, Allah'dan olmayan
bizi diñlemez; hakikat ruhunu ve zelalaet
ruhunu bundan biliriz.
7 Ey sevgülüler, biri birimizi sevelim,
zira muhabbet Allah'dan dır; ve her
muhabbet eden, Allah'dan doğmuş dur,
8 ve Allah'ı bilir; muhabbet etmeyen, Al-
lah'ı bilmemiş dir, zira Allah muhabbet
9 dir. Allah'ın bize olan muhabbeti bu-

nunle, yani Allah'ın kendi biricik Oğ-
lunu, onun vasıtasıyla hayata malik
olmamış için, dünyaya göndermesiyle iz-
10 har olundu. Muhabbet bunda dır, değil
ki biz Allah'ı sevdik, ancak o bizi sevdi,
ve kendi Oğlunu günahlarımız için
11 kefarete olmak üzere gönderdi. Ey sevgü-
lüler, Allah bizi böyle sevdi ise, bizim
12 daği biri birimizi sevmemiz gerek dir. Al-
lah'ı asla bir kimse görmemiş dir; biri bi-
rimizi sevdiğimiz takdirde Allah bizde ka-
lır, ve onun muhabbeti bizde kemal bul-
13 muş olur. Onda kaldığımızı ve onun
bizde kaldığını bunun ile, yani bize ken-
di Ruhundan vermiş olduğundan biliriz.
14 Ve biz gördük, ve şahadet ederiz ki, Pe-
der Oğlu dünyanın Helaskarı olmak
15 üzere gönderdi. Her kim ki İsus'un İbn
Ullah idiğini ikrar ederse, Allah onda,
16 ol daği Allah'da kalır. Biz daği Allah'
ın bize olan muhabbetini bildik ve inan-
dık; Allah muhabbet dir, ve muhabbetde
kalan, Allah'da, Allah daği onda kalır.
17 Muhabbet bizde şunun ile kemal bul-
muş dur ki, mahşer gününde cesaretimiz
ola; zira o nice ise biz daği bu dün-
18 yada böyle iz. Muhabbetde korku yok
dur, ancak tekmil muhabbet korkuyu
def eder; zira korkuda azab var, ve kor-
kan kimse muhabbetde kemal bulmamış
19 dır. Biz onu severiz, çünkü evvela o bi-
20 zi sevdi. Bir kimse "Allah'ı severim" deyib

de, kendi karındaşına buğz ederse, yalan-
cıdır; zira gördüğü karındaşını sev-
meyen kimse görmediği Allah'ı nasıl seve
21 bilir? Ve onun tarafından şu emrimiz
vardır ki, Allahı seven kendi karında-
şını daği seve.

BAB 5.

1 Her kim İsus'un Hristos idiğine i-
nanırsa, Allah'dan tevellüd etmişdir; ve
her kim ki tevlid edeni severse, ondan mü-
2 tevellid olanı daği sever. Allah'ın evlad-
larını sevdiğimizi bundan, yani Allah'ı
sevib onun emrlerini hıfz ettiğimizden bi-
3 lirez. Zira Allah muhabbeti bu dur ki
emrlerini hıfz edelim; onun emrleri daği
4 ağır değil dir. Zira Allah'dan her doğmuş
olan, dünyaya galib olur, ve dünyayı
5 mağlub eden galebe imanımızdır. İsu-
sun İbn Ullah idiğine inanan kimseden
gayri dünyayı mağlub eden kimdir?
6 Su ve kan ile, yalnız su ile değil,
Ancak su hem de kan ile gelen bu dur;
Yani İsus Hristos dur, ve şehadet eden
7 Ruh dur, zira Ruh hakikatdır. Peder,
[gökde şehadet edenler üçdür, Peder,
Kelam ve Ruh ül Kuds; ve bu üç bir
8 dir; ve yerde] şehadet edenler üçdür,
Ruh ve su ve kan, üçü daği birde
9 müttetik dirlir. Eğer insan şehadetini ka-
bul edersek, Allah'ın şehadeti daha bö-

- yük dür; zira Allah'ın kendi Oğlu hak-
10 kında verdiği şehadet bu dur. İbn Ul-
lah'a iman eden kendi deruninde ol şehadete
malik dir; Allah'a iman etmeyen onu ya-
lancı çıkarmış olur; zira Allah'ın
kendi Oğlu hakkında verdiği şehadete i-
11 nanmamış dır. Ve şehadet bu dur ki Al-
lah bize ebedi hayat ihsan etmiş dir, ve
12 bu hayat onun Oğlunda dır. Oğula
malik olan hayata malik dir; İbn Ul-
lah'a malik olmayan, hayata malik de-
đil dir.
- 13 Bu şeyleri siz İbn Ullah'ın ismine
iman edenlere yazdım ki, ebedi hayata ma-
lik olduğunuzu bilesiniz, [ve İbn Ul-
14 lah'ın ismine iman edesiniz.] Ve onun indinde
malik olduğumuz cesaretbu dur ki,
bir şey onun iradetine göre dilediğimiz hal-
15 de, bizi diñler. Matlubumuz ne ise, bizi
diñlediđini bilirse, onun tarafından dile-
diğimiz matlubları almakda olduğumu-
zu biliriz.
- 16 Eğer bir kimse karındaşını lme se-
beb olmayan bir günah işlemekde oldu-
đunu görürse, dilesin, ve ona, yani -
lme sebep olmayan günahı işleyenlere
hayat verecek dir; lme sebep olan g-
nah var dır, onun içün reca etsin de-
17 meyorum. Her haksızlık günah dır, ve
lme sebep olmayan günah var dır.
- 18 Allah'dan her bir doğmuş olanın günah
işlemeyeceğini biliriz; fakat Allah'dan

doğmuş olan kimse kendi nefisini hıfz eder
19 ve yaramaz ona dokanmaz. Biliriz ki Al-
lah'dan ız, bütün dünya dağı yaramazın
20 zabtında dır. Hem biliriz ki İbn Ullah
geldi, ve Hakkı bilmemiz için bize idrak
verdi; ve biz hakk olanda, yani onun Oğ-
lu İsus Hristosda iz; hakk Allah ve
21 ebedi hayat bu dur. Ey çocuklar,
kendinizi putlardan hıfz ediniz. [Amın.]

İOANİS RESULUN İKİNCİ RESALESİ

1 Ben iğtiyardan, hakikatda sevdiğim,
2 ve
yalınız benim değil, ancak hakikatı bi-
lenlerin cümlesinin bizde kalıb ebeden bi-
zim ile bulunacak hakikat sebebinden
sevdikleri seçkin ıatun ile evladlarına;
3 Peder Allah tarafından ve Pederin Oğ-
lu Rabb İİsus Hristos tarafından ha-
kikat ve muhabbetde inayet ve merhamet ve
selamet sizin ile olsun.
4 Pederden aldığımız emre göre senin ev-
ladlarından hakikatda yürüyenler bul-
duğumda ziyadesiyle şaz oldum. Ve şim-
5 di, ey ıatun, sana bir yeni emr yazar gi-
bi değil, ancak ibtidaden malik olduğu-
muz (yazarak), sana reca ederim ki,
6 biri birimizi sevelim. Ve muhabbet onun
emrlere göre yürümekliğimiz dir; emr
bu dur ki ibtidaden beru işitdiğinize göre

- 7 onda yürüyesiniz. Zira dünyaya İ-
sus Hristos'un tende geldiğini ikrar etme-
yen çok aldadıcılar geldi; aldadıcı ve
8 Deccal bu dur. Emeğimizi zai etmeyib,
ancak tekmil ecre nail olmamız için
9 kendinize dikkat ediniz. Her tecavuz edib
de Hristos'un taliminde kalmayan kimse
Allah'a malik değil dir; Hristos'un tali-
minde kalan kimse hem Pedere hem daği O-
10 ğula malik dir. Eğer yanınıza bir kimse
gelir de, bu talimi getirmezse, onu eve
kabul etmeyib, ona selam daği vermeyiniz.
11 Ziraona selam veren onun kötü amelle-
Rine şerik olmuş olur.
12 Size yazacak çok şeylerim var ise de,
kağıd ve mürekkebe ile (yazmak) istemedim,
lakin sevincimiz tekmil olması için ya-
nınıza gelib şifaen söyleye ümidim var.
13 Senin seçkin kız karındaşının evlamları
sana selam ederler. [Amin.]

İOANNİS RESULUN ÜÇÜNCÜ RESALESİ

- 1 Ben ihtiyardan, hakikatda sevdiğim sev-
2 gülü Gaios'a. Ey sevgülüm, canıñ
saadeti halde olduğu gibi senin her şeyde
saadet-i halin ve afiyetde bulunmaklığın
3 için dua ederim. Zira bazı karındaşlar
gelib hakikatda yürümükde olduğun gi-
bi, sende bulunan hakikata şehadet et-
4 diklerinde ziyadesiyle şaz oldum. Bundan,

yani evladlarımın hakikatda yürüdük-
lerini işitmekden ziyade büyük sevincim
5 yok dur. Ey sevgülüm, karındaşlara ve
gariblere her ne eder isen sadıkane edersin.
6 Onlar kilisenin huzurunda muhabbetiñe
şehadet ettiler; onları dañi Allah'ın ri-
zası üzre gönderdiğın halde, eyi etmiş o-
7 lursun. Zira taifelerden bir şey alma-
yarak, onun ismi için yola revan ol-
8 dular. İmdi biz böyle kimseleri kabul
etmeye borclu iz, ta ki hakikatda emek-
daş olalım.
9 Kiliseye yazdım ise de, aralarında bi-
rinci olmak sevdasında olan Diotrefis
10 bizi kabul etmez. Bu sebebden geldiğim
takdirde, etdiğı amellerini, yani aleyhimizde
kötü sözler ile etdiğı itale-i lisanı, ve
bununle kanaat etmeyerek, karındaşları
kendisi kabul etmedikden mada, isteyenleri
11 men ile kiliseden ihrac etdiğini hatıra ge-
tireceğim. Ey sevgülüm, şerre değıl,
ancak hayra uymakda ol, hayrı işleyen,
Allah'dan dır. Amma şerri işleyen, Allah'
12 ı görmemiş dir. Dimitrios cümleinin ve
asıl hakikatın dañi eyi şehadetine nail dir;
biz dañi şehadet ederiz, ve şehadetimiz hakk
olduğunu bilirsiniz.
13 Yazacak çok şeylerim var idi ise de,
sana mürekkebe ve kalem ile yazmak iste-
14 mem. Lakin senin ile yakın vakıtta görü-
15 şüb şifahen söylemek ümidinde im. Sana
selamet olsun; dostlar sana selam eder-

ler; dostlara ayrı ayrı selam eyle.

İUDA RESULUN UMUMİ RESALESİ

- 1 İsus Hristos'un kulu ve İakovos'
un karındaşı İuda, Peder Allah'da
takdis ve İsus Hristos'da hıfz olun-
- 2 müş davetlilere; size merhamet ve selamet
ve muhabbet çoğalmak üzere olsun.
- 3 Ey sevgülüler, müşterek olan hela-
sın hususunda size yazmak üzere gay-
ret-i kamilede olarak, mukaddeslere bir
defa teslim olunmuş olan iman için
cehd edesiniz, deyü nasihat ederek yaz-
- 4 maklığımı lazım gördüm. Zira bu hükm
için kadimden takdir olunmuş bazı fa-
sık kimseler gizlice girib Allah'ımızın
inayetini edebsizliğe tebdil ederek, biricik
Sahib olan [Allah'ı] ve Rabbımız İ-
- 5 sus Hristos'u inkâr ederler. Ve her ne
kadar malüminiz ise de, size ihtar etmek
isterim ki, Rabb kavmı Mısır diyarından
kurtardıktan soñra, yine iman etmeyenleri
- 6 helak eyledi. Hem kendilerin riasetini hıfz
etmeyib, mekânlarını terk eden melekleri
azim günün hükmü için ebedi bendler
- 7 ile karanlık altında hıfz eyledi. Nice ki
Sodoma ve Gomorra etrafında bu-
lunub onlar gibi zina ederek, başka ce-
sed ardına düşen şehirler ebedi ateşin a-
zabına düşer olmuş olarak, ibret-i alem

8 oldular. Hakeza bu hulya sahibleri
daği cesedi murdar ederler, ve hükümeti
tahkir edib müteber kimselere küfr ederler.

9 Amma baş melek Mihail Şeytana karşı
durub Moisi'nin cesedine dair mücadele
eder iken, aleyhinde küfr ile hükm etmeye
cesaret etmeyib, ancak, Seni Rabb tazir

10 etsin, dedi. Bunlar ise bilmedikleri Şeyle-
re küfr ederler, ve lakin söylemez hayvan-
lar gibi tabiatuile ağladıkları Şeylerde

11 fasid olurlar. Vai onlara, zira Kain'in
yolunda yürüdüler, ve ücret i n
Balaam'ın celedeti ardı sıra koşdular,
ve Kore'nin etdiği (gibi) muğalefetde helak

12 oldular. Bunlar sizin muhabbet ziya-
fetlerinizde lekeler olub sizin ile yeyib
içerek, neflerini korkusuz beslerler;
r zg rlardan öte beri sürüklenen su-
suz bulutlar, çıplak ve meyvesiz, iki
kerre kurumuş, gökden koparılmış ağac-

13 lar dırlar; köpük gibi kendi ayıplarını
 ıkaran Şiddetli deniz dalgaları dırlar:
avare yıldızlar dır, ki Şedid karanlık
onlar i n ebeden hıfz olunmuş dur.

14 Ve bunların hakkında Adamdan yedin-
ci olan Enoh daği vahi ile söyleyib dedi
ki, "İşte Rabb cümleyi hükm eylemek ve
cümle fasıkları işledikleri cem-i fasık

15 amelleri i n, ve fasık g nahk rların
kendi aleyhinde söyledikleri cümle sert
Şeylerden dolayı ilzam etmek i n on bin-

16 lerce mukaddesleriyle geldi. Bunlar mı-

rıldamıcılar, kendi hallerinden teşekki ediciler, kendi şehvetlerine göre yürüyüb ağızları büyük söyleyerek, kar için yaltaklanırlar. Lakin siz, ey sevgülüler, Rabbımız İİsus Hristos'un resulleri tarafından mukaddema (size) tebliğ olunan kelimeleri, yani, ahir zamanda kendi fikirlerinin şehvetlerince yürüyen zevkleniciler olacaklardır, dediklerini hatrınıza getiriniz.

17

18

19 Bunlar kendilerini ayıran, ve nefsanî ve Ruha malik olmayan kimselerdir. Siz ise, ey sevgülüler, kendilerinizi gayet mukaddes olan imanınız üzerine bina edib,

20

21 Ruh ül Kuds ile dua ederek, "Kendilerinizi Allah'ın muhabbetinde hıfz edib, ebedî hayat için Rabbımız İİsus Hristos'un merhametini beklemekte olunuz. Ve tefrik ederek bazılarını merhamet ediniz,

22

23 bazılarını ise ateşten kaparak korku ile kurtarınız; ve ten ile lekelenmiş libasdan bile ikrar ediniz.

24

25 Ve sizi lekesiz saklamaya ve kendi celalinin huzurunda şazlık ile kusursuz ihzar etmeye kadir olana, Helaskârımız yalnız [alim] Allah'a *hem şimdi hem de ebed'ül-abad izzet ve azamet, kudret ve hükümet olsun. Amin.

---

*(Bazısı) Rabbımız İİsus Hristos'un vasıtasıyla ezelden hem.

İOANNİS'İN VAHİSİ YANI APOKALİPSİS

BAB 1.

- 1 İsus Hristos'un vahisi dir, yani, ya-
kın vakıtta mutlaka vuku bulacak
şeyleri kendi kullarına göstermek üzere,
Allah'ın ona verdiği ve kendi meleği vası-
tasıyla gönderib kulu İoannis'e beyan
2 eylediği (vahi) dir. Ol daği Allah'ın ke-
lamına ve İsus Hristos'un şehadetine
hemen cümle gördüğü şeylere şahadet
3 eyledi. Ne mübarek dir bu peygamberliğin
sözlerini okuyan, ve diñleyib içinde ya-
zılmış olan şeyleri hıfz edenler; zira va-
kıt yakın dır.
- 4 İoannis Asia'da bulunan yedi kilise-
lere; mevcut olan ve olmuş ve olacak
tarafından, ve Onun tahtı önünde bu-
5 lunan yedi Ruh tarafından, ve sadık şa-
hid olub ölülerden (kıyam edenlerin) ilki
ve yerin padişahlarının reisi olan İsus
Hristos tarafından size inayet ve selamet
olsun; bizi sevib kendi kanı ile günahla-
6 rımızdan yaykayarak, ve Pederi Allah'a
padişahlar ve kahinler nasb edene ebed'ül
abad izzet ve kudret olsun. Amin.
- 7 İşte bulutlar ile geliyor, ve her göz
ve onu delenler daği onu görecek dir; ve
onun sebebinden yerin cümle kabileleri

- 8 d?y?necekler dir. Beli; Amin. Mevcud
olan ve olmuş ve olacak ve her şeye ka-
dir *Rabb buyurur ki Alfa ve Omega
[ibtida ve intiha] ben im.
- 9 Ben İoannis, ki sizin karındaşınız ve
İsus Hristos'un sıkleti ve padişahlığı
Ve sabrında şerikiniz im, Allah'ın kelamı

---

*(Bazısı) Rabb Allah.

- ve İsus Hristos'un şehadeti için Pat-
10 mos denilen adada bulundum; ve * Kuria-
kı g?n?nde ?zerime Ruh gelib ardımdan
11 boru (sesi) gibi [Alfa ve Omega, Ev-
vel ve ağir ben im, ve] g?rd?đ?n? bir
Kitaba yazıb [Asia'da olan] yedi kilise-
ye, yani Efesos'a ve İzmir'e ve Berga-
mos'a ve Thuateira'ya ve Sardeis'e ve Fila-
delfia'ya ve Laodikia'ya g?nder," dey?i
12 b?y?k bir seda işitdim. Ve bana s?yleyen
ses (kimin idiğini) g?rmek için d?nd?m, ve
13 d?nd?đ?mde, yedi altun şamdan, ve yedi
şamdanın ortasında insan Oğluna beņzer,
ve ayağına kadar bir esvab giyinmiş, ve
g?ks?ne bir altun kuşak kuşanmış olan
14 bir zat g?rd?m. Ve başı ile saçları
beyaz yapağı misill? , kar gibi be-
yaz idi, ve g?zleri ateş alevi gibi idi;
15 Ayakları daği furunda kızarmış
đas pirince beņzer olarak, sesi daği çok
16 suların sesi gibi idi; ve sağ elinde yedi
yıldız bulunub ağzından iki ağızlı
keskin bir kılıc çıkar idi, çehresi daği

17 kuvvetli ziya veren güneş gibi idi. Ve
onu gördüğümde, ayaklarına ölü gibi
düşdüm. Ol daği sağ elini üzerime ko-
yub dedi ki, “Korkma, ben Evvel ve Ahir
18 ve diri olan ım; ve ölmüş idim, ve işte e-
bed’ül-abad diri im; [Amin;] ve cehennem
19 ile ölümün anahtarı bende dir. Gör-
düğün ve hazır olan ve bundan soñra
20 vuku bulacak şeyleri, sağ elimde gör-
düğün yedi yıldızın sırrını ve yedi al-
tun şamdanı yaz; ol yedi yıldız yedi
kilisenin melekleri olub, [gördüğün] yedi
şamdan daği yedi kilise dir.

---

*(Yani) Rabbani.

BAB 2.

1 Efesos’da olan kilisenin meleğine yaz,
yedi yıldızı sağ elinde tutub, yedi al-
tun şamdanın ortasında gezen Zat böyle
2 buyurur; Senin amellerini ve emeğini ve
sabrını ve yaramazlara tehammül edeme-
diğini, ve (resul) değil iken, Resul iz de-
yenleri tecrübe edib onları yalancı
3 bulduğunu, ve sabr ederek tehammül
etdiğini ve ismim için [emek çekerek] gev-
4 şemediğini bilirim. Bu cümle ile aleyhiñ-
de deyeceğim var; çünkü evvelki muhab-
5 betiñi terk etdin. İmdi nereden düşmüş
olduğunu hatrıña getir, ve tevbe eyle,
ve evvelki amelleri işle; yoksa tevbe et-

- mez isen, sana tez gelir ve şamdaniını ye-
- 6 rinden kaldırırim. Lakin sende bu var ki,
Nikolavilerin amellerinden ikrah edersin,
- 7 ben dañionlardan ikrah ederim. Kulağı
olan kimse Ruhun kiliselere söylediğini
işitsin; galib olana Allah'ın cenneti or-
tasında olan hayat ağacından yemekliğı
ihsan edeceğim.
- 8 Ve İzmir'de olan kilisenin meleğine yaz,
Ölmüş olub da dirilmiş olan ol Evvel
- 9 ve Añır böyle buyurur; senin amelleri-
ni ve sıkletini ve fakirliğini, [amma zen-
gin sin,] ve (Yehudi) değil, ancak Şeyta-
nın cemaatı iken, Yehudi iz, deyenlerin
- 10 küfrünü bilirim. Çekeceğin şeylerin bi-
rinden korkma; işte tecrübe olunmanız i-
çün Şeytan sizden (bazılarını) habsa
koyacak, ve on gün kadar sıkıntınız o-
lacak dır; ölümedek sadık ol, ben dañi
- 11 sana hayat tacını veririm. Kulağı olan
kimse Ruhun kiliselere söylediğini işitsin;
galib olan, ikinci ölümden ziyan çek-
meyecek dir.
- 12 Ve Pergamos'da olan kilisenin meleğine
yaz, iki ağızlı keskin kılıcın sahibi
- 13 böyle buyurur; Senin amellerini ve senin
nerede , yani Şeytanın tahtı bulunduğu
yerde sakın olduğunu bilirim, ve ismimi
kavi tutarsın, ve aranızda Şeytanın sa-
kin olduğu yerde ol sadık şehidim olan
Antipas katl olunduğı günlerde bile,
- 14 bana olan imanını inkâr etmedin. Bu

cümle ile aleyhinde bir az deyeceğim var;
çünkü orada, yanında put kurbanından
yemeleri ve zina etmeleri için İsrail o-
ğullarının önüne tökez komaklığı Balaka
öyreten Valaam'ın talimini tutanlar var.

- 15 Hakeza senin yanında daği benim ikrah et-
Diğim Nikolaviler'in talimini tutanlar var.
- 16 *Tevbe eyle; yoksa sana tez gelib ağzı-
17 mın kılıcıyle onlar ile cenk ederim. Ku-
lağı olan kimse Ruhun kiliselere söyle-
diğini işitsin; galib olana hıfz olunmuş
olan mannadan yemekliğı ihsan edib ona bir
beyaz taş vereceğim, ol taşın üzerinde
daği onu alandan mada kimsenin bilmediğı
yeni bir ism yazılı dır.
- 18 Ve Thuteira'da olan kilisenin meleğine
yaz, gözleri ateş alevi gibi olub, a-
yakları has pirince beñzer olan İbn
- 19 Ullah böyle buyurur; senin amellerini
ve muhabbetini ve hizmetini ve imanını ve
sabrını hem soñraki amellerin evvelkilerden
- 20 ziyade olduğunu bilirim. Bu cümle
ile aleyhinde, [bir az] deyeceğim var; çün-
ki peygambere im deyen karı İezabel zina
etmeyi ve put kurbanından yemeğı talim
ederek, kullarımı aldatmasına bragırsın.
- 21 Ve ben ona kendi zinasından tevbe için
22 mühlet verdim ise de, tevbe etmedi. İşte
onu bir yatağa, ve onun ile zina edenleri
kendi amellerinden tevbe etmedikleri takdir-
- 23 de, büyük sıklite koyacağım, ve ev-
ladlarını ölüm ile katl edeceğim; ve

cümle kiliseler böyrekler ile kalbleri
teftiş eden ben idiğimi bilecekler; ve her
24 birinize amellerinize göre verceğim. Amma
siz Thuateira’da bulunan sairlerle heman
bu talimi kabul etmeyen ve Şeytanın de-
rinliği saydıkları şeyleri bilmeyenlere de-
rim ki, “Üzerinize gayri yük komayaca-
25 ğım, meğer ki malik olduğunuz şeyi ta
26 ben gelinceyedek kavi tutasınız. Ve galib
olub amellerimi sonadek hıfz eden kimse-
ye, ben Pederim tarafından aldığım gibi
milletler üzerine hükümet vereceğim;
27 Ol daği onlara demir asa ile **hükümet
edecek, onlar daği çömlekcı kableri

---

*(Bazısı) İmdi tevbe

** (Yun.) Güdecek.

28 gibi parelenecek dir. Ve ona sabah yıl-
29 dızını vereceğim. Kulağı olan kimse
Ruhun kiliselere söylediğini işitsin.

BAB 3.

1 Ve Sardeis’de olan kilisenin meleğine yaz,
Allah’ın yedi Ruhuna ve yedi yıldıza
malik olan böyle buyurur; senin amel-
lerini, yani diri sin deyü ismin var iken,
2 ölü olduğunu bilirim. Uyanık ol, ve
bakıye kalıb ölmek üzre olan şeyleri
kuvvetlendir; zira senin amellerini Allah’
3 ın huzurunda tekmil bulmadım. İmdi
nasıl aldığıñı ve işitdiğiñi hatrıña getir,

ve hıfz ederek tevbe eyle; uyanık olmadığın takdirde senin üzerine hırsız gibi geleceğim, ve üzeriñe hangi saatda geleceğimi bilemeyeceksin. Fakat Sardeis’de bile esvablarını kirletmemiş birkaç kişilerin bulunub, bunlar benim ile beraber beyaz (esvab) lar ile gezecekler, çünkü layık dırlar. Galib olan kimse beyaz esvablar giyinecek dir, ben dañi ismini hayat kitabından asla mahv etmeyeceğim, ve onun ismini Pederimin ve meleklerin huzurundan ikrar edeceğim.

6 Kulağı olan kimse Ruhun kiliselere söylediğini işitsin.

7 Ve Filadelfeia’da olan kilisenin meleğine yaz, mukaddes ve hakk, ve David’in anahtarına malik olub açdığını kimse kapayamaz, ve kapadığını kimse açamaz olan

8 Zat böyle buyurur; senin amellerini bilirim; işte senin önünde kimsenin kapamayacağı bir açık kapu kodum, zira bir az kuvvetiñ olarak kelimamı hıfz

9 eyledin, ve ismimi inkâr etmedin. İşte (Ya-hudi) değil iken ancak kizben Yaħodi iz deyerek, Şeytanın cemaatından olanları getireceğim; işte onları getirib ayaklarının önünde secde kıldırarak onlara seni

10 sevdiğimi bildireceğim. Sabrımın kelimamı hıfz eylediğin sebebden ben dañi seni yer üzerinde sakın olanları tecrübe için bütün dünyanın üzerine gelmek üzere olan tecrübe saatından hıfz edeceğim.

- 11 İşte tez gelirim; sende bulunamı kavi
12 Tut, olmaya ki biri tacımı ala. Galib
olan kimseyi Allah'ımın heikelinde direk
yapacağım, ve artık dışarı çıkmaya-
cak dır; ve onun üzerine Allah'ımın is-
mini, ve Allah'ım tarafından gökden enen
Allah'ımın şehri, (yani) yeni İerusalım'
in ismini, ve benim yeni ismimi yazaca-
13 ğım. Kulağı olan kimse Ruhun kilisele-
re söylediğini işitsin.
14 Ve Laodikeia'da olan kilisenin meleğine
yaz, "Ol Amın, ol sadık ve hakk Şahid,
Allah'ın yaradılışının ibtidası böyle
15 buyurur; senin amellerini bilirim ki ne
soğuk ne de sıcak sın; kaşki ya soğuk
16 ya sıcak ola idin. İmdi ya soğuk ya
sıcak olmayıb ılık olduđuñ için seni
17 ağzımdan kusacağım. Zengin im ve maldar
oldum ve bir şeye muhtac değil im, deyib
sen biçare ve sefil ve fakir ve kör ve
çıplak olduđuñu bilmediğin sebebden,
18 sana nasihat ederim ki zengin olmak için
ateşde kall olunmuş altun, ve giyinib
çıplaklığının ayıbı görünmemesi için
beyaz elbise benden satun alasin, ve gör-
19 men için gözlerine ilac koyasın. Ben
cümle sevdiğim kimseleri tazir ve tedib
20 ederim; imdi gayretli olub tevbe eyle. İş-
te kapuda durub çalıyorum; eğer bir
kimse sesimi işidir de kapuyu açar ise,
onun yanına girerim, ve ben onun ile ol
21 daği benim ile aħşam taamı edeceğiz. Ga-

lib olana benim ile tahtımda oturmaklığı
ihlan edeceğim, nitekim ben dağı galib o-
lub, Pederim ile onun tahtında otur-
22 dum. Kulağı olan kimse Ruhun kilise-
lere söylediğini işitsin.

BAB 4.

1 Bu şeylerden soñra gördüm ki gökde a-
ılmış bir kapu var idi, ve boru seda-
sı gibi benim ile syleşdiğini işitmiş oldu-
đum evvelki seda, “Buraya ık, ve bun-
dan soñra vakı olacak şeyleri sana gs-
2 tereyim, dedi. Ve der akab üzerime Ruh
geldi, ve işte gökde kurulmuş bir taht ve
3 tahtın üzerinde bir oturan var idi. Ve ol
oturan görünüşde yeşim ve kırmızı akik
taşına beñzer idi; ve tahtın etrafında g-
rnşde zmrde beñzer eleğim sayma
4 var idi. Ve tahtın etrafında yirmi dört
taht bulunub, ol tahtların üzerinde
dağı beyaz libaslar giyinmiş ve başların-
da altun tacları olan yirmi dört iştiyar
5 oturmuş [gördüm]. Ve tahtdan şimşekler
ve gürültüler ve ve sedalar çıkıyor idi,
ve tahtın önünde Allah’ın yedi Ruhu o-
lan, yanıb alevlenen yedi kandil var idi.
6 Ve tahtın önünde billura beñzer sırça-
dan bir deniz olub, tahtın ortasında ve
tahtın etrafında n ve arkası gözler ile
7 dolu dört hayvan var idi. Ve birinci hai-
van arslana beñzer, ve üçüncü hayvanın

yüzü insan (yüzü) gibi, ve dördüncü
8 hayvan uçan kartala beñzer idi. Ve dört
hayvanın her birinin etrafında altışar ka-
nadı bulunan iç taraftan gözler ile
dolu idiler, ve gece gündüz feragat et-
meyerek, “Mukaddes, Mukaddes, Mukaddes,
mevcud olmuş ve olan ve olacak, ve her
9 şeye kadir Rabb Allah” derler idi. Ve hay-
vanlar tahtın üzerinde oturan ve ebeden
diri olana hamd ve izzet ve şükr arz et-
10 diklerinde, “ Ol yirmi dört ihtiyarlar taht-
tın üzerinde oturanın huzurunda yere
kapanıb, ebeden diri olana secde kılar-
lar, ve taclarını tahtın önüne bragıb,
11 “Ya Rabb, hamd u izzet ve kudret almak-
lığa layık sın, zira her şeyi sen halk
eyledin, ve senin iradetin ile mevcut dur,
ve halk olundular,” derler idi.

BAB 5.

1 Ve tahtda oturanın sağ elinde içerisi
ve arkası yazılmış ve yedi mühür ile
2 mührlenmiş bir kitab gördüm. Ve, “Kitabı
açıb mührleriñi çözmeye layık kim dir?”
deyü yüksek ses ile nida eden bir kuv-
3 vetli melek gördüm. Ve gerek gökde ve ge-
rek yerde ve yer altında kitabı açmaya
yañod ona nazar kılmaya kimse kadir de-
4 ğil idi. Ve kitabı açmaya [ve okumaya]
yañod ona nazar kılmaya kimse layık
bulunmadığı için ben ziyadesiyle ağ-

5 layor idim. Ve ihtiyarlardan biri bana
dedi ki, “ Ağlama, işte David’in aslı olub
İuda sıbtından olan Arslan kitabı a-
çıb yedi mührünü çözmeye galib geldi.
6 Ve taht ile dört hayvanın ortasında ve ihtiyarların ortasında yedi boynuz, ve
Allah’ın bütün yere gönderilen yedi Ru-
hu olan yedi göze malik olarak, göya bo-
ğazlanmış bir Kuzu duruyor gördüm.
7 Ol dahi gelib tahtda oturanın sağ elin-
8 den kitabı aldı. Ve kitabı aldığı gibi, ol
dört hayvan ve her birinin yedinde bir tan-
bur ve mukaddeslerin duaları olan bu-
hur ile dolu altun taslar bulunan ol
yirmi dört ihtiyarlar Kuzunun huzu-
9 runda yere kapandılar. Ve bir yeni tesbih
terennüm ederek, Kitabı alıb, mührlerini
açmaya layık sını; çünkü boğazlandın,
ve kanın ile bizi Allah’a her kabile ve
lisan ve kavm ve millet içinden satun al-
10 dın, ve bizi Allah’ımızın huzurunda
padişahlar ve kahinler eyledin, biz dahi
yer üzerinde saltanat edeceğiz,” derler idi.
11 Ve gördüm, ve taht ile hayvanlar ve ihtiyarların etrafında çok meleklerin sesini
işitdim; onların mikdarı dahi on bin kerre
on binler ve binlerce binler olub yüksek
12 ses ile, “ Boğazlanmış olan Kuzu kudret
ve ganimet ve hikmet ve kudret ve izzet ve
hamd ve bereketi almaklığa layık dır,”
13 derler idi. Ve gökde ve yerde ve yer altın-
da bulunan her bir maşlukun, ve deniz-

de olanların, ve onlarda buluna her şeyin, tahtda oturan ile Kuzuya bereket ve izzet ve hamd ve kudret ebed'ül-abad
14 maşsus dur,” dediklerini iştdim. Ol dört hayvanlar daği, “Amın” dediler, ve [ol yirmi dört] ihtiyarlar yere kapanıb ve [ebeb-ül abad dir olana] secde kıldılar.

BAB 6.

1 Ve Kuzu mührlerden birini açdığında gördüm, ve dört hayvanlardan birinin gök gürültüsü gibi bir ses ile, “Gel de bak,”
2 dediğini iştdim. Ve gördüm ki bir beyaz at var idi, ve ona binmiş olanın bir yayı olub ona bir tac verildi, ve galebe ederek ve galebe etmek üzere çıkdı gitdi.
3 Ve ikinci mührü açdığında, ikinci
4 hayvanın, “Gel [ve bak],” dediğini iştdim. Ve başka bir al at çıkdı; ve ona binmiş olan kimse (ademlerin) biri birini katl etmeleri için, yerden selameti kaldırmaya memur oldu, ve ona bir büyük kılıc verildi.
5 Ve üçüncü mührü açdığında, üçüncü hayvanın, “Gel de bak,” dediğini iştdim; ve gördüm ki bir siyah at, ve ona binmiş olanın elinde bir terazi var
6 idi. Ve, bir ölçek buğday bir dinara, ve üç ölçek arpa bir dinara olsun; ve zeytun yağı ile şaraba zarar etmeyesin,” dererek dört hayvan arasından bir ses iştdim.

- 7 Ve dördüncü mührü açtığında, “Gel
de bak,” deyü dördüncü hayvanın sesini
8 işitdim. Ve gördüm ki bir sarı at var idi,
ve ona binmiş olanın adı ölüm idi; ve
Cehennem onun ardı sıra gidiyor idi; ve
kılıc ile ve kıtlık ile ve ölüm ile ve
yerin canavarları ile öldürmek için on-
lara yerin bir rubu üzerine kudret ve-
rildi.
- 9 Ve beşinci mührü açtığında, Allah’
ın kelamı kendilerde bulunan şehadet
içün katl olunmuşların canlarını mez-
10 bahın altında gördüm. Ve yüksek ses
ile feryad edib, “Ey Mukaddes ve Hakk
Rabb, ne vakta kadar hükm etmezsın, ve
Yer üzerinde sakın olanlardan kanımızın
11 intikamını almazsın?” derler idi. Ve onla-
rın her birine beyaz hilat verilip, kendi-
leri gibi katl olunacak olan arkadaşla-
rı ve karındaşlarının (sayısı) daği te-
mam oluncayadek daha bir müddet rahat
etsinler, denildi.
- 12 Ve altıncı mührü açtığında, gör-
düm ki bir büyük zelzele olub, güneş
bir kıl çuval gibi siyah olarak, ai
13 *daği kan gibi oldu; ve köyün yıldız-
ları, şedid rüzgârdan sallanan incir a-
ğacı kendi ham incirlerini dökdüğü gibi,
14 yere düşdüler: ve gök bir dürülür
tumar gibi çekildi, her dağ ve ada daği
15 yerlerinden hareket eyledi. Ve yerin padi-
şahları ve kitablar ve zenginer ve bin

başılar ve kudret sahibleri ve her kul
ve her azadlı mağaralarda ve dağların
16 kayalarında gizlenib, “Dağlara ve kaya-
lara, üzerimize düşüb bizi tahtda o-
turanın, huzurundan ve Kuzunun ga-

---

*(Bazısı) daği büsbütün

17 zabından gizleyiniz; zira onun gazabının
azim günü geldi, ve kim dura bilir?”
derler idi.

BAB 7.

1 Ve bu şeylerden soñra kara üzerine ve
deniz üzerine ve hiç bir ağac üzerine
rüzgâr esmemesi içün, yerin dört köşe-
sinde durub yerin dört rüzgârlarını
2 tutnakda olan dört melek gördüm. Ve ye-
rinde diri Allah’ın mührü olarak, gün
doğu tarafından çıkmakta olan gairi bir
melek gördüm; bu daği karaya ve denize
ziyan vermeye memur bulunan ol dört
3 meleğe yüksek ses ile çağırarak, “Ta biz
Allah’ımızın kullarının alınları üye-
rine mühr vuruncayedek siz karaya ve
denize ve ağaclara ziyan vermeyiniz,” dedi.
4 Ve mührlenmiş kimselerin mikdarını işitdim;
İsrail oğullarının cümle sıbtlarından
5 yüz kırk dört bin kimse mührlendi; yani
İuda sıbtından on iki bin kimse mühr-
lendi; Rubın sıbtından on iki bin kimse mühr-
lendi; Gad sıbtından on iki bin kimse

6 mhrlendi; Asır sıbtından on iki bin kimse mhrlendi; Nefthaleim sıbtından on iki bin kimse mhrlendi; Manassi sıbtından
7 on iki bin kimse mhrlendi; Simeon sıbtından on iki bin kimse mhrlendi; Leui sıbtından on iki bi kimse mhrlendi; İ-sahar sıbtından on iki bin kimse mhrlendi;
8 di; Zavulon sıbtından on iki bin kimse mhrlendi; İosif sıbtından on iki bin kimse mhrlendi; Beniamin sıbtından on iki bin kimse mhrlendi.
9 Bu Şeylerden soŕra gördüm ki cümle milletler ve kabileler ve kavmlar ve lisanslardan olarak kimsenin sayamadığı bir büyük cemaat beyaz ĥilatlar giyinmiş, ve ellerinde ĥurma dalları bulunduğu halde, taĥtın önünde ve Kuzunun huzurunda durub, yüksek ses ile, “Ĥelas taĥtda oturan Allah’ımıza ve Kuzuya
10 maĥsus dur,” deyü nida ediyorlar idi. Ve cümle melekler taĥtın ve iĥtiyarların ve dört hayvanın etrafında duruyorlar idi, ve taĥtın önünde yüz üstü kapanarak,
11 Allah’a secde kılıb, “Amin; bereket ve hamd ve hikmet ve Şükr ve izzet ve kudret ve kuvvet ebeb l abad Allah’ımıza maĥsus dur; Amin,” dediler. Ve iĥtiyarlardan biri bana hitaben, “Beyaz ĥilatları giyinmiş bu kimseler kimler dir?
12 ve nereden geldiler?” dedi. Ben daĥi ona, “Ey efendim, sen bilirsin,” dedim; ve bana dedi ki, “Bunlar ol büyük skletden gelenler

dir, ve hilatlarını yaykayıb Kuzunun
15 kanında beyaz etdiler. Bu sebebden Al-
lah'ın tahtı önünde dirler, ve heykelinde
gece gündüz ona ibadet ederler; tahtda
oturanın meskeni daği üzerlerinde sayeban
16 olacak dır; artık ne acıkacaklar, ne
de susayacaklar dır; onları ne güneş
17 ne de bir göna heraret vuracak dır; zira
tahtın ortasında olan Kuzu onları gü-
düb, onları diri su punarlarına götü-
recek dir; Allah daği gözlerinden her göz
yaşını silecek dir.

BAB 8.

- 1 Ve yedinci mührü açdığında gökde
yarım saat kadar süküt vakı oldu.
- 2 Ve Allah'ın huzurunda duran yedi
melekleri gördüm, ve onlara yedi boru ve-
- 3 rildi. Ve elinde bir altun buğurdan o-
larak başka melek gelib, mezbahın ya-
nında durdu; ve cümle mukaddeslerin
dualeri ile beraber tahtın önünde olan
altun mezbahın üzerinde arz etmek üzre
- 4 ona çok buğur verildi. Ve buğurun
dümanı mukaddeslerin dualeri ile bera-
ber meleğin elinden Allah'ın huzuruna
- 5 çıktı. Ve melek buğurdanı alıb onu
mezbahın ateşinden doldurarak, yer üye-
rine atdı, ve sedalar ve görüldüler ve
- 6 şimşekler ve zelzele vuku buldu. Ve
ellerinde yedi boru bulunan yedi melekler

boru çalmaya hazırlandılar.

7 Ve birinci melek boru çaldıkda, kan ile karışık dolu ve ateş olub yere atıldı; ve *ağaçların üçde biri tanıb yeşil otun hepsi yandı.

8 Ve ikinci melek boru çaldıkda, göya

---

*(Bazısı) Yerin üçde biri yandı, ve ağaçların.

ateşde yanan büyük bir dağ denize atı-

9 lıb, denizin üçde biri kan kesildi; ve denizdeki canlı mañlukatın üçde biri ölüb, gemilerin dañı üçde biri telef oldu.

10 Ve üçüncü melek boru çaldıkda,

gökden meşale gibi yanar büyük bir yıldız düşüb, ırmakların üçde biri üzerine ve su punarlarını üzerine düşdü.

11 Ve ol yıldızın adına Pelin denilir; ve suların üçde biri pelin olub, ol sular acı oldukları için, onların sebebiyle çok adem öldü.

12 Ve dördüncü melek boru çaldıkda,

güneşin üçde biri ve ayın üçde birive yıldızların üçde biri vuruldu, şöyle ki onların üçde biri kararıb gece ile gündüzün üçde birinin aydınlığı olmaya.

13 Ve gördüm ve bir *meleğin gök ortasında uçub, yüksek ses ile, “Ol çalacak olan üç meleklerin baki kalan boru sedaları sebebinden, vay! vay! vay! Yer üzerinde sakın olanlara,” dediğini işitdim.

BAB 9.

- 1 Ve birinci melek boru çaldıkda, bir yıldızın gökden yer üzerine düşmüş idiğini gördüm, ona daği haviyenin kuyusunun anañtarı verildi. Ve haviyenin kuyusunu açdıkda, kuyudan büyük külhan tütünü gibi bir düman çıkıdı; ve kuyunun dümanından güneş ve hava karrardı. Ve ol dümandan yer üzerine çekirgeler çıkııb, onlara yerin akreblerinde olan kudret gibi kudret verildi. Ve onlara emr olundu ki, yerin otuna ve hiç bir yeşilliğe ve hiç bir ağaca değıl, ancak alınları üzerinde Allah'ın mührü bulunmayan ademlere ziyan vereler. Ve onları katl etmelerine değıl, ancak beş ay kadar azab akrebin bir ademi sokduğunda hasıl olan azab gibi idi. Ve ol günlerde ademler ölümü arayacaklar, amma bulmayacaklar dır; ve ölmeyi arzu edecekler, amma ölüm onlardan kaçacak dır. Ve çekirgelerin şekli cenge hazırlanmış atlara beñzer olub, başlarında *altuna beñzer taclar gibi bir şey bulunub, yüzleri adem yüzleri gibi idi; va saçları karı saçı gibi olub
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9 dişleri arslan (dişi) gibi idi; ve demir zırh gibi zırhları var idi, ve kanadlarının sedası cenge koşar bir hayli at arabalarının gürültüsü gibi idi. Ve ak-
- 10

reblere beñzer kuyrukları ve kuyrukla-
rında dikenleri bulunub ademlere beş ay
11 zarar vermeye kudretleri var idi. Ve bun-
lar üzerine beñzer padişah var dır, yani haviye-
nin meleği, onun ismi daği İbranice *A-
vaddon ve Yunanice **Apollion dır.
12 Birinci vay geçdi; işte bundan soñra iki
vay daha gelir.
13 Ve altıncı melek boru çaldıkda, e-
linde boru olan altıncı meleğe hitaben,
14 “Ol büyük Eufritis ırmağında bağılı o-
lan dört meleği çöz,” deyü Allah’ın hu-
zurunda olan altun mezbahın dört boy-
15 nuzundan gelen bir ses işitdim. Ve adem-
lerin üçde birini öldürmek üzre, saat
ve gün ve ay ve sene için hazırlanmış
16 olan ol dört melek çözüldüler. Ve atlı
askerin mikdarı iki defa on bin kerre on bin
17 olarak, onların mikdarını işitdim. Ve ru-
yada atları ve üzerine binmiş olanları
böyle gördüm ki ateş ve mor yakut ve
kükürd (renginde) zırhları var idi, ve at-
ların başları arslan başları gibi olub,
ağızlarından ateş ve duman ve kükürd
18 çıkıyor idi. Bu üçden, yani onların
ağızlarından çıkan ateş ve duman ve
kükürdden ademlerin üçde biri helak ol-
19 du. Zira onların kudreti ağızlarında ve
kuyruklarında dır, çünkü kuyrukları
yılana beñzeyib, başları var dır, ve
20 bunlar ile zarar ederler. Ve baki kalan
ademler, ki bu belalardan helak olmadı-

lar, cinlere, ve görmeye ve işitmeye ve yürümeye kadir olmayan altun ve gümüş ve bakır ve taş ve ağacdan olan putlara secde etmemeleri için ellerinin 21 amellerinden tevbe etmediler; hem de kendi

---

*(Bazısı) altun

** (Yani) Helak edici.

katl ve sihr ve zina ve hırsızlıklarından tevbe etmediler.

BAB 10.

- 1 Ve bulut giyinmiş ve başında eleğim sağma olub, ve yüzü güneş gibi, ayakları daği ateş direkleri gibi olarak, gökden enmekde olan başka kuvvetli bir melek
- 2 gördüm; Ve elinde açık bir küçük kitab tutarak sağ ayağımı deniz üzerine,
- 3 solunu daği kara üzerine koyub, arslanın gömürdenmesi gibi yüksek ses ile nida eyledi; ve nida eylediğinde yedi gök gü-rültüsü kendi sedalarıyle söylediler.
- 4 Ve yedi gü-rüldüler [kendi sedalarıyle] söyledikde, ben yazacak oldum; ve [bana], “Yedi görüldünün söylediklerini mührle, ve onları yazma,” deyerek gökden
- 5 bir ses işitdim. Ve deniz üzerinde ve kara üzerinde durmakta gördüğüm ol melek
- 6 *elini göğe kaldırıp, “Göğü ve onda olan şeyleri, ve yeri ve onda olan şeyleri, ve denizi ve onda olan şeyleri yaradan ve ebed

ül-abad diri olanın hakkı için yemin et-
7 di ki artık vakıt olmayacak dır; lakin
yedinci meleğin sedası günlerinde, yani
borusunu çalacağı vakıtta, Allah'ın
sırrı olan kendi peygamberlere
müjde eylediği üzre itmam olunacak dır.
8 Ve ol gökden işitdiğim ses yine bana hit-
taben, “Git, deniz ve kara üzerinde duran
meleğin elinde olan ol açık küçük kita-
9 bı al.” dedi. Ve meleğin yanına gidib ona,
“Bu küçük kitabı bana ver,” dedim; ol
dağı bana, “Al ve ye, ve senin karnında a-
çıklık hasıl edecek ise de, ağzında bal
10 gibi tatlı olacak dır,” dedi. Ve ol kü-
çük kitabı meleğin elinden alıb yedim, ve
ağzımda bal gibi tatlı idi ise de, onu ye-
11 dikden soñra karnımda acılık oldu. Ve
bana, “Yine çok kavmlar ve milletler ve
lisanlar ve padişahlar hakkında peygam-
berlik etmekliğin gerek dir,” dedi.

BAB 11.

1 Ve bana asaya beñzer bir kamış veril-

---

*(Bazısı) sağ elini.

di; ve ol melek durub dedi ki, “Kalk, ve
Allah'ın heykelini ve mezbahı ve içinde
2 secde edenleri ölç. Ve heykelin dışarı-
sında olan havliyi bragıb, onu ölçme,
zira o taifelere verilmiş dir; onlar dağı
mukaddes şehri kırk iki ay paymal ede-

3 cekler dir. Ben daği iki şahidime (kudret)
vereceğim, onlar daği çul giyinmiş ol-
dukları halde, bin iki yüz altmış gün
4 peygamberlik edecekler dir. Yerin Rabbi
huzurunda ol duran iki zeytun ağacı
5 ve iki şamdan bunlar dır. Ve eğer onlara
bir kimse zarar vermek isterse, onların
ağzından ateş ıkıb, düşmenlerini telef
eder; ve eğer onlara bir kimde zarar ver-
mek isterse, böylece katl olunması la-
6 zım dır. Bunların kendi peygamberlikleri
eyamında yağmur yağmaması içün g-
đ kapamaya kudreti var, ve suların
zerine onları bana döndermeye ve her is-
tedikleri vakıt yeri her gna belaya uç-
7 ratmaya kudretleri var idi. Ve kendi şe-
hadetlerini itmam etdikleri zaman, haviyeden
ıkan canavar onlar ile cenk edib, ga-
8 lib gelerek, onları katl edecek dir. Ve
cesedleri ruhanice Sodom'a ve Mısır'a de-
nilib, Rabbımızın daği staurosa çıka-
rıldığı büyük şehrin meydanında (yata-
9 caklar dır). Ve kavmlar ve kabileler ve
lisanlar ve milletlerden bazı kimseler on-
ların cesedlerini  buçuk gn seyr
edib, cesedlerin mezara konulmasına
10 ruşsat vermeyecekler dir. Ve bu iki pey-
gamber yer üzerinde sakin olanları azab
etdikleri içün, yer üzerinde sakin olan-
lar onlardan dolayı şaz u mesrur o-
lub, biri birine hediyeler daği göndere-
cekler dir.

11 Ve ol üç buçuk günden soñra, de-
runlerine Allah tarafından hayat ru-
hu girmekle ayağa kalkdılar; ve onları
görenlerin üzerine büyük korku düşdü.
12 Ve, “Buraya yokarı çıkınız,” deyü gök-
den bir büyük ses işidib, bir bulut ile
göğē çıktılar, düşmenleri dañi onları
13 gördüler. Ve ol saatda büyük bir zel-
zele vuku bulub şehrin onda biri yı-
kıldı, ve zelzelede yedi bin nufus telef
olarak, bakiliri dañi korkub göğün Al-
14 lah’ına hamd etdiler. İkinci vay geçdi;
işte üçüncü vay tez gelir.
15 Ve yedinci melek boru çaldıkda, “Dün-
yanın memaliki Rabbımızın ve Hristos’u-
nun oldu, ve ebed’ül-abad saltanat e-
decek dir,” deyerek, gökde büyük sedalar
16 vuku buldu. Ve Allah’ın huzurunda
kendi tañtları üzerinde oturan ol yirmi
dört ihtiyarlar yüz üstü kapandılar,
17 ve Allah’a secde kılıb dediler ki, “Ya
mevcud olan ve olmuş [ve olacak] ve
her şeye kadir Rabb Allah, sana şükr
ederiz ki azim kudretiñi alıb saltanat et-
18 din. Ve taifeler gazaba gelib senin gaza-
bın dañi geldi, ve ölülerin hükm oluna-
cağı (vakıt), ve senin kulların peygam-
berlere ve mukaddeslere ve senin isminden
korkan küçüklere ve büyüklere ecrini
vermeñin, ve yeri ÷arab edenleri ÷arab et-
meñin vaktı (geldi).
19 Ve gökde Allah’ın heykeli açılıb, hey-

kelinde onun ahd sandığı göründü, ve şimşekler ve sedalar ve gök gürültüleri ve zelzele ve büyük dolu vakı oldu.

BAB 12.

- 1 Ve gökde büyük bir alamet göründü, bu daği güneşi giyinmiş, ay daği ayakları altında ve on iki yıldızdan bir tac
  - 2 başında olduğu halde bir karı idi. Ve hamile olmayle, ağı çekib doğurmak üzere ziyadesiyle eziyetde olarak feryad eder idi.
  - 3 Ve gökde gayri bir alamet göründü, ve işte yedi başı ve on boynuzu ve başları üzerinde yedi tac bulunan bir bö-
  - 4 yük kızıl ejder var idi. Ve onun kuyruğu göğün yıldızlarının üçde birini sürükleyib onları yere atdı; ve ejder, gibi çocuğunu yutmak için önünde
  - 5 duruyor idi. Ve merkume cümle taifelere demir asa ile *hükümet edecek bir erkek çocuk doğurdu; ve çocuğu Allah'ın ve tahtının huzuruna alınıb,
  - 6 karı daği Allah tarafından çölde hazzırlanmış mahale kaçdı, ki orada bin iki
-
- *(Yun.) güdecek.
yüz altmış gün onu besleyeler.
- 7 Ve gökde cenk vakı olub, Mihail ve melekleri ejder ile cenk etdiler; ejder ve
  - 8 melekleri daği cenk etdiler ise de, ne ga-

lebe ede bildiler ve ne de artık gökde me-
9 kanleri bulundu. Ve iblis ve Şeytan
tesmiye olunan ol büyük ejder, ol kadim
yılan ki bütün dünyayı aldadır, yere
atıldı, melekleri daği onun ile beraber
10 atıldılar. Ve gökde bir büyük seda i-
şitdim ki, “Şimdi Allah’ımızın helası ve
kudreti ve padişahlığı ve Hristos’unun
hükümeti vukua geldi; zira karındaşla-
rımız aleyhinde gece gündüz Allah’ımı-
zın huzurunda şikāyet etmekde olan
11 şikāyetci aşağı atıldı. Onlar daği
Kuzunun kanı ile ve kendi şehadetlerinin
kelamı ile ona galib olub, canlarını
12 *ölümden bile esirgemediler. Bu se-
bebden, ey gökler ve onlarda sakın olanlar,
mesrur olunuz; vay size ki yerde ve de-
nizde [sakin siniz], çünkü iblis az vakti
olduğunu bilerek, azim hiddetle yanınıza
endi,” dedi.
13 Ve ejder kendinin yere atıldığını gördük-
de, ol erkek çocuğu doğuran karıya
14 teaddi eyledi. Ve karıya çölde zeman ve
zemanlar ve yarı zeman kendi besleneceği
mahale, yılanın önünden uçmak için
15 bir büyük kartalın iki kanadı verildi. Ve
yılan karıyı sel götürsün için, onun
ardından ağzından ırmak gibi bir su çı-
16 kardı. Ve yer karıya yardım etdi, şöyle
ki yer ağzını açıb, ejderin kendi ağzından
17 çıkardığı ırmağı yutdu. Ve ejder ka-
rıya gazablanıb, Allah’ın emrlerini hıfz

etmekte ve İsus [Hristos'un] şahadetini tutmakta olan zürriyetinin bakıyesi ile cenk etmek için çıktı.

BAB 13.

- 1 Ve denizin kumu üzerinde durdum,
ve yedi başı ve on boynuzu ve boynuz-
larının üzerinde on tacı ve başlarının
üzerinde küfr isimleri bulunarak, deniz-
-
- *(Yun.) ölümedek sevmediler.
- 2 den çıkan bir canavar gördüm. Ve ol
gördüğüm canavar kaplana beñzeyib a-
yakları ayının (ayakları) gibi, ve ağzı
arşlan ağzı gibi; ve ejder ona kendi
kuvvetini ve tahtını ve azim hükümet
  - 3 verdi. Ve onun başlarından birini, göya
ölecek derecede yaralanmış [gördüm],
ve onun öldürücü yarası eyi oldu;
  - 4 ve bütün yer canavarın ardından teac-
cüb eyleyib, canavara hükümet veren
ejdere secde kıldılar, ve canavara dañi
secde kılarak, “Canavara beñzer kim var?
Ve onun ile kim cenk ede bilir?” dediler.
  - 5 Ve ona büyük sözler ve küfr söyleyen
bir ağız verilip, ona kırk iki ay (istedi-
  - 6 ğini) yapmaya kudret verildi. Ve Allah'a
karşı küfr ile yani onun ismine ve mes-
kenine ve gökde sakin olanlara küfr etmek
  - 7 için ağızını açdı. Ve mukaddesler ile
cenk edib onlara galib gelmeye ona (kud-

ret) verildi; ve ona, her kabile *ve lisan
8 ve millet üzerine hükümet verildi. Ve
boğazlanmış Kuzunun hayat kitabında
ismleri dünyanın kurulmasından beru
yazılmış olmayarak yerde sakin olanların
9 cümlesi ona secde kılacaklar dır. Ku-
10 lağı olan işitsin. Esirliğe götüren esir-
liğe gider; kılıc ile katl eden kılıc ile
katl olunmak gerek dir; mukaddeslerin
sabrı ve imanı bunda dır.
11 Ve yerden çıkan bir gayr-i canavar
gördüm, ve kuzu gibi iki boynuzu o-
12 lub, ejder gibi söyler idi. Ve evvelki ca-
navarın huzurunda onun bütün hü-
kümetini icra eder, ve yeri ve onda sakin
olanları öldürücü yarası eyi olmuş
olan evvelki canavara secde kıldırır idi.
13 Ve büyük alametler icra edib, hatta a-
demlerin önünde gökden yere ateş bile endi-
14 rir idi. Ve canavarın önünde icra etmek
içün yedine verilen alametler ile yer ü-
zerinde sakin olanları aldadıb, yer üye-
rinde sakin olanlara üzerinde kılıc ya-
rası olub da sağ kalan canavarın su-
15 retini yapmalarını tenbih eder idi. Ve ona
canavarın suretine ruh vermeye (kudret)
verildi, ta ki canavarın sureti söyleye ve

---

*(Bazısı) ve kavm ve
canavarın suretine secde etmeyenleri
16 katl etdire. Ve küçük ile büyükler, ve
zengin ile fakirler, ve azaldı ile kulla-

rın cümlesine sağ elleri yahod alınları
17 üzerine damga kabul etdirir idi. Ve dam-
yaya yahod canavarın ismine yahod ismi-
nin sayısına malik olan kimseden gayrinin
18 alış veriş edememesine sebep olur idi. Hik-
met bunda dır; akla malik olan kimse ca-
navarın sayısını hesap etsin, zira insan
sayısı olarak, onun sayısı altı yüz
altmış altı dır.

BAB 14.

- 1 Ve gördüm ki Kuzu Sion dağı üye-
rinde durub, onun ile beraber *onun
Pederinin ismi alınlarında yazılmış olan
- 2 yüz kırk dört bin kimse var idi. Ve çok
sular sedası gibi ve büyük gök gürül-
tüsü gibi gökden bir seda işitdim; ve ken-
di tanburlarını çalan tanburcuların
- 3 sedasını işitdim. Ve bunlar tahtın önün-
de ve dört hayvanın ve ihtiyarların önünde
(göya) bir yeni tesbih terennüm ediyorlar
idi; ol tesbihi daği yerden satun alınan
ol yüz kırk dört bin kimseden gayri kimse
- 4 öğrenmeye kadir değil idi. Bunlar karılar
ile napak olmamış olarak, pak dırlar;
bunlar Kuzunun her gitdiği yere ardın-
ca gidenler dir; bunlar ademler arasın-
dan Allah'a ve Kuzuya turfanda olmak
- 5 üzre satun alınanlar dır. Ve bunların
ağzında hile bulunmadı, çünkü [Al-
lah'ın tahtı önünde] kusursuz dırlar.

6 Ve yer üzerinde sakin olanlara, yani her millet kabile ve lisan ve kavma ebedi incili müjdeye memur olarak, gök ortasında uçan başka bir melek gördüm.

7 Ve yüksek ses ile,” Allah’dan korkunuz, ve ona hamd eyleyiniz, zira hükmünün satı geldi; ve gök ile yeri ve denizi ve suların punarlarını yaradana secde kılız,” der idi.

8 Ve onun ardınca gayri bir melek gelib, “Yıkıldı, ol büyük [şehr] Vavilon yıkıldı, çünkü kendi zinasının azgınlığını

---

*(Bazısı) onun ve şarabından cümle milletlere içirdi,” dedi.

9 Ve onların ardınca bir üçüncü melek gelib yüksek ses ile dedi ki, “Her kim canavara ve onun suretine secde kılıb damgayı kendi alını üzerine ya eli üze-

10 rine kabul ederse, “Ol kimse Allah’ın gazabının kâsesine doldurulmuş hısmının safi şarabından içecek; ve mukaddes meleklerin huzurunda ve Kuzunun huzurunda ateş ve kükürd ile azab olu-

11 nacak dır. Ve onların azabının dümanı ebeden yokarı çıkar; ve canavara ve onun suretine secde kılanların ve onun isminin damgasını her bir kabul edenin ge-

12 ce gündüz rahatı olmaz. Mukaddeslerin sabrı bunda dır; Allah’ın emrlerini ve İİsus’a olan imanı hıfz edenler [bunda

13 dır]. Ve gökden bir seda işitdim, ol daği

[bana] dedi ki, “Yaz, bunda böyle ne mübarek bir ölümler ki, Rabbda vefat ederler; ruh, beli, ta ki onlar kendi çekdikleri emeklerden rahat edeler, ve amelleri ardlarınca gider,” deyor.

14 Ve gördüm ki bir beyaz bulut var idi, ve bulutun üzerinde başında altın tac ve elinde bir keskin orak bulunarak, insan Oğluna beñzer bir zat oturuyor idi.

15 Ve heykelden gayri bir melek çıkıb, bulut üzerinde oturana yüksek ses ile, “Orağın salıb biç, zira yesin biçini yetişmiş olmayle, [sana] biçecek vakıt

16 geldi,” deyü nida eyledi. Ve bulut üzre-rinde oturan, yer üzerine orağın saldı ve yer biçildi.

17 Ve gayri bir melek gökde olan heykelden çıkıb, onun dañi bir keskin orağı var

18 idi. Ve ateş üzerine kudreti olan gayri bir melek mezbahdan çıkıb, ol keskin orağı olana, “Keskin orağın salıb yerin bağının salkımlarını kes, zira üzümleri yetişdi,” deyü azim seda ile nida eyledi.

19 Ve ol melek kendi orağın yere salıb yerin

bağın keserek, (üzümü) Allah’ın gaza-20 bının büyük maseresine atdı. Ve masere şehrin dışarısında basılıb, masereden bin altı yüz ok atımı mesafeyedek atların gemlerine yetişir derecede kan çıkıdı.

BAB 15.

- 1 Ve gökde gayri büyük ve acaib bir alamet, (yani) yedi son belaları tutan yedi melek gördüm, çünkü bu (belalar) ile
- 2 Allah'ın gazabı itmam olunur. Ve göya ateş ile karışmış sırçadan bir deniz, hem canavara ve suretine ve [damgasına ve] isminin sayısına galib gelenleri, yedlerinde Allah'ın tanburları olarak, sırça de-
- 3 nizinin üzerinde durur gördüm. Ve Allah'ın kulu Moisi'nin tesbihini ve Kuzunun tesbihini terennüm edib, "Ya her şeye kadir olan Rabb Allah, işleriñ büyük ve acaib dir; ey mukaddeslerin Pa-dişahı, tarikleriñ doğru ve hakk dırlar.
- 4 Ya Rabb, senden kim korkmayıb ismiñe hamd etmeye? Zira yalnız sen mukaddesin; çünkü hakk hükümlerin izhar olunduk-larından, cümle milletler gelib senin huzurunda secde kılacaklar dır,"derler idi.
- 5 Anden soñra gördüm ki gökde şehadet
- 6 meskeninin heykeli açıldı. Ve ol yedi belayı tutan yedi melek, pak ve parlak keten giyinmiş, ve köşklerine altun kuşaklar
- 7 kuşanmış olarak, heykelden çıktılar. Ve dört hayvandan biri yedi meleğe, ebed-ül abad diri olan Allah'ın hışmı ile dolu
- 8 yedi altun taş verdi. Ve heykel Allah'ın celal ü kudretinden düman ile dolu olub, yedi meleğin yedi belası itmam oluncayadek heykele bir kimse giremedi.

BAB 16.

- 1 Ve heykelden yedi meleğe hitaben, “Gidiniz, ve Allah’ın hışımının *taslarını yere boşaldınız,” deyü bir büyük seda işitdim.
- 2 Ve evvelkisi gidib kendi tasını kara üzerine boşaltdıkda, canavarın damgası ile damgalana ve suretine secde eden ademlerde pek fena çıban çıkdı.
- 3 Ve ikinci melek kendi tasını denize boşaltdıkda, (deniz) ölünün kanı gibi (kan) oldu; ve deniz içinde yaşayanların cümlesi öldü.
- 4 Ve üçüncü melek kendi tasını ırmaqlara ve su punarlarına boşaltdıkda,
- 5 kan oldular. Ve sular meleğin, “Ya

---

* (Bazısı) yedi taslarını.
mevcud olan ve olmuş ve mukaddes [Rabb], bu şeyleri hükm etdiğinde adil
- 6 dir; zira onlar mukaddeslerin ve peygamberlerin kanını dökdüler; sen daği onlara kan içirdin, çünkü müstahakk dırlar,”
- 7 dediğini işitdim. Ve mezbahdan [başkasının] “Beli, ya her şeye kadir Rabb Allah, senin Hükmlerin hakk ve adil dir,” dediğini işitdim.
- 8 Ve dördüncü melek kendi tasını güneş üzerine boşaltdıkda, ona ademleri ateş ile
- 9 yakmaya kudret verildi. Ve ademler bir şedid hareret ile yandılar, ve bu belaların üzerine hükümeti olan Allah’ın ismine küfr etdiler, ve ona hamd eylemek

içün tevbe etmediler.

- 10 Ve beşinci melek kendi tasını canavarın tahtı üzerine boşaltdıkda, onun padişahlığı karanlık oldu, ve ağrı sebebinden
- 11 dillerini çiğneyib, kendi ağrıları ve çibanları sebebinden göğün Allah'ına küfr etdiler, ve kendi amellerinden tevbe etmediler.
- 12 Ve altıncı melek kendi tasını büyük Eufratis ırmağı üzerine boşaldıkda, onun suyu çekildi, ta ki gün doğusundan olan padişahların yolu hazırlana.
- 13 Ve ejderin ağzından ve canavarın ağzından ve yalan peygamberin ağzından kurbağalar misillü üç napak ruhun (çıkıldığını)
- 14 gördüm; zira bunlar alametler gösteren cin ruhları olub, [yerin ve] bütün dünyanın padişahlarını her şeye kadir Allah'ın ol büyük gününün muharebesine cem etmek için, onların yanına
- 15 giderler. [İşte hırsız gibi gelirim; ne mübarek dir uyanık durub, çıplak gezmemesi ve ayıbı görünmemesi için kendi
- 16 esvabını hıfz eden kimse.] Ve onları İbranice Armegeddon denilen mahale cem etdiler.
- 17 Ve yedinci melek kendi tasını havaya boşaltdıkda, "Tamam oldu deyerek köyün heykelinden, tahtdan bir büyük seda geldi.
- 18 Ve sedaler ve gök gürültüleri ve şimşekler vuku buldu, şiddetce ve azametce yer üzerinde insan mevcud olıdan beru misli vuku bulmamış bö-

19 yük bir zelzele olub, büyük şehir üçe
bölündü, ve taifelerin şehirleri yıkıldı,
ve büyük Vavilon Allah'ın huzurunda
zıkr olundu, ta ki gazabından şiddeti şa-
20 rabının kâsesi ona verile. Ve her ata
21 kaçdı, ve dağlar bulunmaz oldular. Ve
gökden ademler üzerine bir talant ağırlı-
ğında iri dolu yağdı; ademler daği dolu-
nun belası sebebinden Allah'a küfr etdi-
ler; zira onun belası gayet büyük idi.

BAB 17.

1 Ve taşı tutan yedi meleklerden bi-
2 ri gelib, bana hitaben, “Gel, çok sular
üzerinde oturan, ve yerin padişahları o-
nun ile zina edib, yerin seknesi onun
zinasının şarabı ile serhoş oldukla-
rı büyük fahişe aleyhinde olan hükmü
3 sana göstereyim deyerek,” Ruhda beni çöle
götürdü; ve yedi taşı ile on boynuzu
olarak, üzeri küfr isimleri ile dolu bir
kırmızı canavara binmiş olan bir karı
4 gördüm. Ve ol karı ergavani ve kırmızı
hılat giyinmiş idi, ve altun ve mücevhe-
rat ve inculer ile donamış olarak elin-
de mekruhat ile ve zinasının napaklikleri
5 ile dolu bir altun kâsesi olub, alını
üzerinde Sırr, Büyük Vavilon, yerin
fahişelerinin ve mekruhatının anası, de-
6 yü bir ism yazılı idi. Ve ol karıyı
mukaddeslerin kanı ile ve İsus'un şe-

hidlerinin kanı ile serhoş olmakda gördüm;
ve onun gördüğümde ziyadesiyle teac-
7 cüb etdim. Ve melek bana dedi ki, “Niçün
teaccüb etdin? Karının ve onu götüren
yedi başlı ve on boynuzlu canavarın
8 sırrını ben sana söyleyeceğim. Gördüğün
canavarlar mevcut idi, ve mevcut değil
dir, ve haviyeden çıkacak ve helaka gi-
decek dir; ve yerin sekenesinden olub ism-
leri dünyanın kurulmasından beru ha-
yat kitabında yazılmış olmayan kimseler
ol canavarın mevcut olmuş ve mevcut
değil ise de, yine hazır olmakda idiğini gör-
9 düklerinde teaccüb edecekler dir. Hik-
meti olan akl bunda (lazım) dır; yedi baş
ol karının üzerinde oturduğu yedi dağ
10 dır; ve yedi padişah dır; bunların beşi
düşmüş ve biri mevcut dur, ve ol biri
daha gelmedi, ve geldiği zeman az müddet
11 kalması gerek dir. Ve ol mevcut olmuş
olan ve mevcut olmayan canavar kendisi
dahı sekizinci dir, ve yediden olub helaka
12 gider. Ve gördüğün on boynuz on padi-
şah olub, daha saltanatı ele almadılar
ise de, canavar ile beraber bir saat ka-
dar padişahlar gibi hükümet ele alır-
13 lar. Bunların müradı bir olub kuvvet
ve hükümetlerini canavara teslim eder-
14 ler. Bunlar Kuzu ile cenk edib, Ku-
zu onlara galib gelecek dir; zira O,
rabbların Rabbi ve padişahların Padi-
şahı dır; ve onun ile beraber olanlar

dağı davetli ve seçilmiş ve sadık dırlar.
15 Ve bana dedi ki, Senin gördüğün ve fa-
hişenin üzerlerinde oturduğu sular,
kavmlar ile cemaatlar ve milletler ve li-
16 sanlar dır. Ve canavar üzerinde gördü-
ğün on boynuz, fahişeye buğz edib, onu
perişan ve çıplak edecek, ve onun etini
17 yeyib onu ateşle yakacaklar dır. Zira
Allah'ın sözleri itmam oluncaya kadar
Allah kendi müradını icra etmeleri ve
müradları bir olub saltanatlarını ca-
navara teslim etmelerini kalblerine kodu.
18 Ve ol gördüğün karı yerin padişahları
üzerine saltanat eden ol büyük şehr dir.

BAB 18.

1 Ve bu şeylerden soñra azim hükümet
sahibi olarak gökden enmekde dir *melek
gördüm; yer dağı onun celali ile münev-
2 ver oldu. Ve [kuvvetle ve] azim seda ile
nida ederek dedi ki, “Yıkıldı, büyük Va-
vilon yılıkdı, ve cinlerin mekânı ve her
napak ruhun mahfezi ve her napak ve
3 mekruh kuşun kafesi oldu. Çünkü o-
nun zinasının azgınlığını şarabından cüm-
le milletler içdiler, ve yerin padişahları
onun pek çok şefaatından zengin ol-
4 dular. Ve gökden gayri bir seda işitdim,
ol dağı dedi ki, “Ey kavmım, onun içinden
ıkınız, ta ki günahlarına şerik ve onun

5 belalarına giriftar olmayasınız. Zira
günahları göğe kadar yetişib Allah hakk-
6 sızlıklarını zikr eyledi. Onun [size] et-
diği misillü, siz daği ona mukabele edi-
niz, ve amellerine göre ona iki katını eda

---

*(Bazısı) başka melek

eyleyib, doldurduğu kâseyi ona iki kat
7 doldurunuz. Kendi kendini her ne kadar
izzetledi ve zevk etdi ise, ona ol kadar
azab ve yas veriniz; zira kendi kalbinde,
“Ben sultan olarak oturuyorum ve dul
değil im, ve asla yas görmeyeceğim, de-
8 yor. Bu sebebden onun belaları, yani
ölüm ve yas ve açlık bir gün içinde
gelecek, ol daği ateşle yakılacak dır,
zira onu hükm eden Rabb Allah kud-
9 retli dir. Ve onun ile zina edib zevk eden
yerin padişahları yanmasının dümanını
gördüklerinde, üzerine ağlayıb döyüne-
10 cekler dir. Ve onun azabının korkusun-
dan uzakda durub, “Vay, vay (sana), ey
büyük şehir Vavilon, ey kuvvetli şehir,
çünkü aleyhine olan hükm bir saatda gel-
11 di,” deyecekler dir. Ve yerin tüccarları
onun üzerine ağlayıb yas çekerler,
12 çünkü emtialarını, Yani altun ve gü-
müş ve mücevherat ve incu ve zarif
kumaş ve ergavani ve ipek ve kırmızı ma-
tainı, ve her göne buhur ağacı ve her
göne fil dişi kablur ve demir ve mermer-
13 den olan kablur, ve darçin ve buhurlar

ve *hoş raihalı yağ ve günlük ve şarab
ve zeytun yağı ve hass un ve buğday
ve sığırlar ve koyunlar ve atlar ve a-
rabalar ve cesedler ve insan canlarını
14 kimse satun almaz. Ve nefsiñin arzu et-
diği meyveler eliñden gitdi, ve nefis ve za-
rif eşyanın cümlesi eliñden gitdi, ve on-
15 ları artık bulamayacaksınız. Bu şey-
lerin tüccarları, ki onun sebebiyle
zengin oldular, onun azabının korkusun-
dan uzakda durub ağlayarak ve yas
16 çekerek deyecekler ki, “Vay, vay, zarif
kumaş ve ergavani ve kırmızı elbise gi-
yinib, altun ve mücevherat ve incu ile
donanmış olan ol büyük şehre; çünkü bu
kadar zenginlik bir saatda harap oldu.
17 Ve her gemi reisi ve gemi ile gidenlerin
cümlesi ve gemiciler ve denizde cümle
18 iş görenler uzakda durub, Onun yan-
masının dumanını gördüklerinde figan e-
dib, “Bu büyük şehre beñzer hangi şehre

---

*(Bazısı) baharlar ve hoş

19 var dır?” derler idi. Ve başları üzerine
toprak saçıb, ağlayarak ve yas çeke-
rek, feryad ile, emtiası vasıtasıyla denizde
cümle gemi sahipleri zengin oldular;
20 çünkü bir saatda harap oldu. Ey gök,
ve ey mukaddes resuller ve peygamberler,
ondan dolayı mesrur olunuz, zira Al-
lah ondan intikamınızı aldı,” derler idi.
21 Ve kuvvetli melek bir büyük de-

ğirmen taşı gibi bir taş kaldırıp denize atarak, dedi ki, “Ol büyük şehir Vavilon böyle şiddetle atılıb, artık hiç bulun-
22 mayacak dır. Ve sende tanburcular ve hanendeler ve neyzenler ve boruzenler sedası artık işidilmeyecek dir, ve sende artık hiç bir senaatın bir ustası bulunmayıb sende artık değirmen sesi işidilmeyecek dir; ve sende artık kandil ziyası görünmeyecek, ve sende artık güveği ve gelin sesi işidilmeyecek dir, çünkü senin düçarların yerin kitabları idiler; zira senin sihrlerin ile cümle milletler
24 aldandılar. Ve peygamberler ile mukaddeslerin ve yer üzerinde cümle katlolanların kanı onun içinde bulundu.

BAB 19.

- 1 Ve bu şeylerden sonra, Alliluia he- las ve hamd ve izzet ve kudret Rabb
- 2 Allah’ımıza mahsus dur; çünkü onun hükmleri hakk ve adil dir, zira kendi zinası ile yeri fesada veren büyük fahişe aleyhine hükm eyleyib, kendi kullarının kanının intikamını *ondan aldı, deyü gökde hayli cemaatın azim sesini işitdim.
- 3 Ve ikinci defa, “Allilofia,” dediler; ve onun dümanı ebed’ül-abad yokarı çı-
4 kar. Ve yirmi dört ihtiyar ile dört hayvanlar yere kapanıb tahtda oturan Allah’a secde kılarak, Amın; Alliluia,” dedi-

5 ler. Ve tahtdan, “Ey cümle kulları ve
ondan korkanlar, küçükler ve büyükler,
Allah’ımıza hamd ü sena eyleyiniz,”de-
6 yü bir ses çıkdı. Ve hayli cemaatın
sedası, ve çok suların sedası, ve kuv-
vetli gök gürültülerinin sedası gibi,

---

* (Yun.) yedinden.

Allıluia, zira her şeye kadir Rabb Al-
7 lah saltanat ediyor. Şaz u mesrur o-
lub, ona hamd edelim; zira Kuzunun
düğünü geldi, onun karısı dahi hazır-
8 landı,” deyü (sedalar) işitdim. Ve pak ve
parlak zarif kumaş giyinmelik ona ihsan
olundu, çünkü zarif kumaş mukaddes-
9 lerin salahıdır. Ve bana dedi ki, “Yaz, ne
mübarek dir Kuzunun düğününün zi-
yafetine davet olunmuş kimseler; hem ba-
na dedi ki, “Bunlar Allah’ın hakk sözleri
10 dir. Ve ona secde kılmak için onun a-
yaklarına kapandığımda, bana, “Sakın etme,
ben senin ve İsus’un şهادetini tutmak-
da olan senin karındaşlarının hizmet ar-
kadaşı im; Allah’a secde eyle,” dedi; zi-
ra İsus’un şهادeti peygamberliğin ru-
hu dur.
11 Ve göğü açılmış gördüm, ve işte bir
beyaz at var idi, ve onun üzerine binmiş
olana, “Sadık ve Hakk denilir; ve adaletle
12 hükm ve cenk eder; ve gözleri ateş alevi
gibi olub, başı üzerinde çok taclar
bulunarak, kendisinden mada kimsenin bil-

- 13 mediği yazılmış bir ismi var idi. Ve kana boyanmış bir libas giyinmiş olub, Kelam Ullah ismiyle tesmiye olunur.
- 14 Ve gökde bulunan askerler beyaz atlara binmiş ve beyaz ve pak zarif kumaş giyinmiş olarak, onun ardınca gidiyorlar
- 15 idi. Ve onun ağzında taifeleri vurmak için bir keskin kılıc çıkıyor idi; kendisi daği onlara demir asa ile *hükümet edib, her şeye kadir Allah'ın hışm u gazabı şarabının maseresinde basacak
- 16 dır. Ve libası üzerinde ve butu üzerinde PADİŞAHLARIN PADİŞAHI VE RABBLARIN RABBI deyü yazılmış ismi var idi.
- 17 Ve güneşde duran bir melek gördüm; ol daği yüksek ses ile nida ederek göğün ortasında uzak cümle kuşlara, “Geliniz, azim Allah'ın ziyafetine cem olu-
- 18 nuz, ta ki padişahların etini ve bin başlıkların etini ve kuvvetlilerin etini ve atlar ile üzerlerine binmiş olanların etini ve azadlı ile kul ve küçük ile büyük, cümlesinin etini yeyesiniz,” dedi.
- 19 Ve canavar ile yerin padişahları ve onların askerlerinin ata binmiş olan ile ve onun askeri ile muharebe etmeye cem ol-
- 20 duklarını gördüm. Ve ol canavar ve onun önünde alametler icra edib, onların vasıtasıyla canavarın damgasını kabul edenleri ve onun suretine secde eyleyenleri aldadan yalan peygamber onun ile beraber

tutuldu; ikisi de kükürd ile yanan a-
21 teş gölüne diri diri atıldılar. Ve bakı-
yesi ata binmiş olanın ağzından çıkan kı-
lıc ile katl olundular, ve onların e-
tinden cümle kuşlar doydular.

BAB 20.

- 1 Ve elinde haviyenin ve bir bö-
yük zincir bulunarak gökden enen bir
- 2 melek gördüm. Ve ejderi, ol kadim yıla-
nı, ki İblis ve Şeytan dır, tutub onu
- 3 bin sene müddet için bağladı, ve onu
haviyeye atıb ve kapayıb üzerini mühr-
ledi, ta ki artık bin sene tamam olmayın-
ca taifeleri aldatmaya; ve ondan sonra
bir az vakıt için çözülse gerek dir.
- 4 Ve tahtlar gördüm, ve üzerlerinde o-
turdular, ve onlara hükm selahiyeti ve-
rildi, ve canavara ve onun suretine sec-
de etmeyib, alınlarında ve elleri üzerinde
damgayı kabul etmeyerek, İsus'un şe-
hadeti ve Allah'ın kelamı için katl
olunan kimselerin canlarını (gördüm);
bunlar yaşayıb; Hristos ile beraber ol
- 5 bin sene müddet saltanat etdiler. Lakin
ölülerin bakıyesi ol bin bir sene tamam olma-
yınca dirilmediler; birinci kıyamet bu
- 6 dur. Birinci kıyametde hissesi olan kim-
se mübarek ve mukaddes dir; bunların
üzerine ikinci ölümün hükümeti yok
dur, ancak onlar Allah'ın ve Hristos'un

kahinleri olub, onun ile beraber bin sene saltanat edecekler dir.

- 7 Ve bin sene tamam oldukda, Şeytan kendi
8 zındanından salı verilib, yerin dört köşe-
sinde olan taifeleri, (yani) Goyu ve Ma-
go'yu, [ki onların mikdarı deniz kumu
kadar dır,] aldatmaya ve muharebeye cem
9 etmeye çıkacak dır. Ve yer yüzüne
çıkıb mukaddeslerin ordusunun ve sev-
gülü şehrin etrafını kuşatdılar; ve
Allah tarafından gökden ateş enib onları
10 telef etdi. Ve onları aldadan İblis ca-
navar ile yalan peygamberin bulunduk-
ları ateş ve kükürd gölüne atıldı, ve
gece gündüz ebed'ül-abad azab oluna-
caklar dır.
- 11 Ve bir büyük beyaz taht ve üzerinde
oturanı gördüm; onun huzurundan yer
ile gök kaçıb, onlara bir mahal bulun-
12 madı. Ve ölüleri, küçükleri ve büyük-
leri, Allah'ın huzurunda durur gör-
düm; ve kitablar açıldı, ve hayat (ki-
tabı) olan başka bir kitab açılıb, ö-
lüler kitablarda yazılmış olan şeyler
üzerine amellerine göre hükm olundular.
- 13 Ve deniz kendi deruninde bulunan ölüleri
teslim etdi, ölüm ve cehennem daği kendi-
lerde bulunan ölüleri teslim eylediler;
ve her kes amellerine göre hükm olundu.
- 14 Ve ölüm ile cehennem ateş gölüne atıl-
15 dılar; ikinci ölüm bu dur. Ve her kim
ki hayat kitabında kayd olunmuş bu-

lunmadı ise, ateş gölüne atıldı.

BAB 21.

- 1 Ve yeni bir gök ile yeni bir yer gördüm,
çünkü evvelki gök ile evvelki yer geçdi
- 2 idi, ve artık deniz yok idi. Ve [ben İoan-
nis] mukaddes şehri, (yani) yeni İerusa-
lım'ı, kocası için donanmış bir gelin gi-
bi hazırlanmış olarak Allah tarafından
- 3 gökden enmekde gördüm. Ve gökden bir bö-
yük seda işitdim ki, "İşte Allah'ın mes-
keni insan ile olub, O onlar ile sakin o-
lacak dır, ve onlar onun kavımı olub,
Allah kendisi onların Allah'ı olarak,
- 4 onlar ile beraber olacak dır. Ve [Al-
lah] onların gözlerinden cümle göz yaş-
larını sizlecek, ve ölüm artık olmaya-
cak, ve artık yaş ve feryad ve ağrı
bulunmayacak dır; zira evvelki şeyler
- 5 geçdi," der idi. Ve tahtda oturan, "İşte
her şeyi yeni yaparım," dedi; ve bana dedi
ki, "Yaz, zira bu sözler hakk ve sadık"
- 6 dır. Ve bana dedi ki, "Temam oldu; Alfa
ve Omega, İbtida ve İntiha ben im; ben
susayan kimseye hayat suyunun pu-
narından caba vereceğim. Galib olan
- 7 cümle şeyleri miras edinecek, ve ben o-
nun Allah'ı olacağım, ol daği benim oğ-
lum olacak dır. Lakin korkak ve imansız
ve mekruh ve katil ve zinakār ve sihrbaz
ve putperest ve cümle yalancı olan-

ların hissesi ateş ve kükürd ile yanan
gölün içinde olacak dır; ikinci ölüm
bu dur.

9 Ve yedi son belalar ile dolu yedi taşı
tutan yedi melekden biri yanıma gelib,
bana hitaben, “Gel, sana Kuzunun karı-
10 sı olan gelini göstereyim,” dedi. Ve ruhda
beni büyük ve yüksek bir dağa götü-
rüb, ol [büyük] şehri, yani mukaddes
İerusalım’i Allah tarafından gökden en-
11 mekte bana gösterdi. Ve üzerinde Allah’ın
celali bulunub nuru pek kıymetli
taşa, yani billur gibi Ruşen yeşim ta-
12 şına beñzer idi. Ve onun büyük ve yük-
sek bir hisarı ve on iki kapusu ve ka-
pular üzerinde on iki melek ve yazılı
ismler var idi, bunlar dañi İsrail oğul-
13 larının on iki sıbtının ismleri idi. Gün
doğu tarafından üç kapu, ve poyraz
tarafından üç kapu, ve lodos tarafın-
dan üç kapu, ve batı tarafından üç
14 kapu var idi. Ve şehrin hisarının on iki
temeli olub, onlarda Kuzunun on iki
15 resulunun *ismleri var idi. Ve bana hi-
tab edenin elinde, şehri ve kapularını ve
hisarını ölçmek için bir altun kamyş
16 var idi. Ve şehir dört köşeli olub, uzun-
luğu enine müsavi dir; ve (melek) şehri
ol kamyş ile ölçdükte, on iki bin ok a-
tımı geldi; uzunluğu ve eni ve yük-
17 sekliği müsavi dir. Ve onun hisarını
ölçdükte, insan ölçüsü, yani meleğin

(ölçü)süyle yüz kırk dört arşın geldi.
18 Ve hisarının binası yeşimden olub, şehir
19 Pak sırçaya beñzer halis altun idi. Ve
şehrin hisarının temelleri göna gön kıymetli
taşlar ile müzeyyen olub, birinci temel
yeşim, ikincisi gök yakut, üçüncüsü
20 balgami, dördüncüsü zümrüd, beşin-
cisi akik, altıncı kırmızı akik, yedin-
cisi zeberced, sekizincisi bezadi, doku-
zuncusu sarı yakut, onuncusu sa-

---

* (Bazısı) on iki isimleri.

rıca zümrüd, on birincisi mor yakut,
21 on ikincisi cebellekum idi. Ve on iki ka-
puları on iki incu idi, her bir kapu
bir incuden ibaret idi; şehrin meydanı da-
hi şeffaf sırçaya beñzer halis altun
22 idi. Ve içinde heykel görmedim; zira her
şeye kadir Rabb Allah ve Kuzu onun
23 heykeli dir. Ve şehrin kendisine ziya verme-
leri için güneşe ya aya ihtiyacı yok
dur; zira Allah'ın celali onun tenvir e-
24 der, ve kandili daği Kuzu dur. Ve [he-
las bulan] taifeler onun nuru ile ge-
çecekler, yerin padişahları daği şan u
şöhretlerini onun içine getirecekler dir.
25 Ve kapularu gündüzün asla kapanma-
yacaklar; çünkü orada gece olmaya-
26 cak dır. Ve taifelerin şan u şöhretlerini
27 onun içine getirecekler dir. Ve onun i-
çine napak bir şey (eden), yağod mekruhat
ve yalanı irtikab eden asla girmeyib, an-

cak Kuzunun hayat kitabına kayd o-
lunanlar (girecekler dir).

BAB 22.

- 1 Ve bana billur gibi berrak olarak,
Allah'ın ve Kuzunun tahtından akar
Hayat suyunun [pak] ırmağını gösterdi.
- 2 Ol (şehir)in meydanında ve ırmağın iki ta-
rafında on iki mahsul verir ve her ay mey-
vesini getirir hayat ağacı var idi; ve ol
ağacın yaprakları taifelerin şifası i-
- 3 çün dür. Ve artık hiç bir lanet olma-
yacak dır; ve Allah'ın ve Kuzunun
tahtı onda olub, kulları daği ona iba-
- 4 det edecekler dir. Ve onun yüzünü gö-
recekler ismi daği onların alınları ü-
- 5 zerinde olacak dır. Ve orada gece ol-
mayacak dır; ve kandile ya güneş ziya-
sına ihtiyacları yok dur; zira onları
Rabb Allah tenvir eder, ve ebed'ül-abad
saltanat edecekler dir.
- 6 Ve bana dedi ki, "Bu sözler sadık ve
hakk dır; ve mukaddes peygamberlerin Al-
lah'ı Rabb, yakın vakıtda mutlaka vu-
ku bulacak şeyleri kullarına göster-
- 7 mek için kendi meleğini gönderdi. İşte tez
gelirim; ne mübarek dir bu kitabın pey-
gamberliğinin sözlerini hıfz eden kimse.
- 8 Ve ben İoannis bu şeyleri gören ve işiden
im, ve görüb işitdiğimde bana bu şeyleri
gösteren meleğe secde kılmak için ayak-

9 larına kapandım. Ol dağı bana dedi ki,
“Sakın etme, zira ben senin karındaşla-
rın olan peygamberlerin ve bu kitabın
sözlerini hıfz edenlerin hıfzmet arkadaşı im;
10 Allah’a secde eyle. Ve bana dedi ki, “Bu
kitabın peygamberliğinin sözlerini mühürleme,
11 zira vakıt yakın dır. Hakksızlık eden
yine hakksızlık etsin, ve murdar olan
yine murdar olsun, ve salih olan yine salih
olsun, ve mukaddes olan yine mukaddes
12 olsun. İşte tez gelirim, ve her kese kendi
ameline göre vermek için mükâfatım
13 yanımda dır. Alfa ve Omega, İbtida ve
14 İntiha, Evvel ve Ahir ben im. Ne mü-
barek dir onun emrlerini icra edenler ki
hayat ağacına hakları olub kapular-
15 dan şehre girerler. Amma köpekler ve sihr-
bazlar ve zinakârlar ve katiller ve put-
perestler ve yalanı sevib irtikab edenle-
rin cümlesi dışarıda (kalacak) dırlar.
16 Ben İsus bu şeyleri size kiliselerde
şehadet etmek için meleğimi gönderdim;
be David’in Ashı ve Nesli olub, ol
17 ruşen sabah yıldızı im. Ve Ruh ve Ge-
lin, “Gel” derler; ve işiden, “Gel” desin; ve
susayan gelsin, ve isteyen hayat su-
yundan caba alsın.
18 [Zira] ben bu kitabın peygamberliğinin
sözlerini işiden her bir kimseye şehadet e-
derim ki, “Eğer bir kimse bunlara zamm
ederse, Allah ol kimseye bu kitabda
yazılmış olan belaları zamm edecek dir.

19 Ve eğer bir kimse bu peygamberliğin kitabının sözlerinden ihrac ederse, Allah onun nasibini hayat kitabından ve mukaddes Őhrden ve bu kitabda yazılmış olan
20 Şeylerden ihrac edecek dir. Bu Şeyleri Şehadet eden, “Beli, tez gelirim, deyor.
21 Amin, ya Rabb İsus, gel. Rabbımız İsus Hristos’un inayeti cümleniz ile olsun. Amin.

HİTAM

IV. BÖLÜM

SÖZLÜK

A

aba (Ar. abâ): Yünden dokunmuş, çok sağlam, eskiden daha çok küçük esnafın ve fakir kimselerin giydiği potur, hırka, cepken, palto, terlik vb. şeyler yapılan, genellikle deve tüyü renginde bir çeşit kaba kumaş, kaba çuha, hırka, cüppe.

Ol daği onlara, “Ağı kayığın sağ tarafına atınız ve bulursunuz,” demesiyle, atdılar ve balıkların çokluğundan naşi onu çekemediler ol vakıt İsus’un sevdiği şagird Petros’a, “Bu Rabb dır,” dedi; Simon Petros daği Rabb idiğini işitdikde, çıplak olduğu için *abasını* kuşanıb denize atıldı. İO. 21/6

Ol daği *abasını* atarak kalkıb İsus’un yanına geldi. MR. 10/50

acaib (Ar. ‘acâ’ib): Garip, tuhaf, değişik.

İsus daği onlara söyleyib, “Yapucuların redd etdikleri taş köşe taşı oldu; bu, Rabb tarafından olub, gözlerimiz önünde *acaib* dir, (kelamını) birvakıt kitaplarda okumadınız mı?” Bunun için size derim ki, “Allah’ın padişahlığı sizden alınıb, mahsulunu getiren bire verilecek dir. MT. 22/42

Yapucuların redd etdikleri taş köşe taşı oldu; “Bu Rabb tarafından oldu, ve gözlerimiz önünde *acaib* dir,” deyü yazılmış olanı okumadınız mı? Ve bu temsili kendiler hakkında söylediğini anlamalarıyle onu tutmaya fırsat aradılar ise de, cemaatdan korkduklarından, onu bragıb gitdiler. MR. 12/11

aceba (Ar. ‘acebâ): Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru.

Aceba sizden hangı adem bulunur ki, oğlu kendisinden ekmek taleb ettiği halde, ona taş vere ve balık taleb ettiği halde, ona yılan vere. MT. 7/9

Ve etrafda sakın olanların cümlesine korku düşüb, bu nesnelere hepsi Yehudistan’ın bütün dağistanında çav olarak, “İşidenlerin cümlesi, *aceba* bu masum ne olacak dır?” deyerek, (vukuatı) hatırlarına hıfz etdiler; ve Rabbin eli onun ile idi. LU. 1/66

acele : Hızlı yapılan, çabuk, tez, ivedi.

Ve ona sıkıca tenbih edib, al el *acele* onu dışarı çıkarıb, ona, “Sakin, kimseye bir şey söylemeyesin; lakin gidib kendini kahine göster, ve onlara şahadet olmak üzre, paklenmen için, Moisi'nin buyurduğu şeyleri takdim eyle,” dedi. MR.1/43

acele eylen- : Çabuk davranmak, ivmek.

Zira Paulos Pentikosti günü mümkün olduğu takdirde İerusalım'de bulunmak üzere *acele eylendiğinden*, Asia'da vakıt geçirmemek için, Efesos'un önünden gemi ile geçmeye karar vermiş idi. RA.20/16

acı : Kırıcı, üzücü.

Ve Petros İsus'un kendine, “Horos ötmezden evvel beni üç kerre inkâr edeceksin,” dediği sözü hatrına getirmekle, dışarıya çıkıb *acı acı* ağladı. MT. 27/75

acı- : Merhamet etmek.

Ve halkı görmekle onlara *acıdı*. MT. 9/36

Ve İsus şagirdlerini yanına çağırıb, “Cemaata *acırum*, zira şimdi üç gün dür yanımda bulunuyorlar ve yeyecek şeyleri yok dur; ve onları aç salı vermek istemem, olmaya ki yolda takatları kesile, dedi. MT. 15/32

acık- : Açlık duymak, yemek yeme ihtiyacı hissetmek.

Ve şagirdleri *acıkmayle* başakları kopararak yemeye başladılar. Ve Farisiler (bunu) gördüklerinde ona, “İşte şagirdlerin savvato gününde işlemesi caiz olmayan şeyi işleyolar,” MT. 12/1

Ve İsus onlara cevap verib, “David'in gerek kendisi ve gerek beraberince olanlar *acıkdığı* zaman ne etdiğini okunadınız mı? LU. 6/3

acılık : Acı olma durumu.

Boğazları açık mezar dır; dilleri ile hile edib dudakları altında sağır yılanlar zehri var dır; ağızları lanet ve *acılık* ile dolu dur; ayakları kan dökmeye acele eder; tariklerinde harabiyet ve meşakkat bulunub, selamet yolunu bilmediler; gözleri önünde Allah korkusu yok dur, deyü yazılmış dır. PRR.3/13

aciz (Ar. 'âciz): Gücü bir işe yetmez olanın durumu, güçsüzlük.

İmdi canlarınız *aciz* ve yorgun olmaması için, günahkârlar tarafından kendi aleyhinde vuku bulan böyle muhalefete tehammül edeni tefekkür ediniz. PRİ 12/3

aciz ol- : Gücü bir işe yetmez olmak.

Zira şeriat ten sebebiyle *aciz olduğu* halde icra edemediğini Allah kendi Oğlunu günahlı ten beñzeyişinde ve günah için gönderib, günah aleyhinde tende hükm ederek (icra eyledi); ta ki şeriatın ahkamı bizde, yani tence değil, ancak ruhca yürüyenlerde itmam oluna. PRR.8/3

aç : Acıkmış olma.

Ve İsus şagirdlerini yanına çağırıp, “Cemaata acırım, zira şimdi üç gündür yanımda bulunuyorlar ve yeyecek şeyleri yok dur; ve onları *aç* salı vermek istemem, olmaya ki yolda takatları kesile,” dedi. MT.15/32

aç- : Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

Lakin onlara fena ibret olmamak için denize girib bir olta at, ve ilk çıkan balığı tutub ağzını *açtığında*, bir dört dirhemlik bulursun, onu alıb, onlara benim ve senin için ver,” dedi. MT.17/26

açık : 1. Kapalı, örtülü, bağlı.

Ve habşhane müdiri uyanıb mahbesin kapularını *açık* görmekle, mahbuslar kaçdı zann etdiğinden kılıc çekib kendi kendini öldürecek oldu. RA. 16/27

2. Belli bir yerib biraz uzağı.

Ol bir şagirdler ise karadan uzak olmayıb, ancak iki yüz arşın kadar *açıkda* bu- lunmalarıyla, ağı balıkları ile çekerek, kayık ile geldiler. İO. 21/8

açıl- : Kapanık durumdan açık duruma gelmek.

Ve İsus durub onları çağırdı, ve, “Ne istersiniz ki size yapayım?” dedikde, Ona, “Ya Rabb! gözlerimiz açılsın,” dediler. MT.20/35

ada : Deniz veya göl suları ile çevrilmiş küçük kara parçası, cezire.

Ve oradan açılıb ertesi gün Sakız *adasının* karşısına yetişib, daha ertesi gün Samos’a yetişerek, Trogillion’da geceleyib, ertesi gün Militos’a geldik. RA.20 /16

adalet (Ar. ‘adâlet): Hak ve hukuka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkaniyet.

Zira kendisi tayin ettiği ademin vasıtasıyla dünyayı *adalet* üzere hüküm etmek için bir gün tahsis etmiş olup, onu da ölümlerden kıyam ettirmesiyle cümlenin iman etmelerini sebep verdi. RA. 17/31

Ve lakin eğer bizim haksızlığımız Allah'ın *adaletini* izhar ederse, ne deyelim? Ceza veren Allah haksız mıdır? [insanca söyleyorum;] Haşa; böyle olsa Allah dünyaya nasıl hüküm edecek dir. PRR. 3/5.

adavet (Ar. 'adâvet): Düşmanlık, hasımlık, husumet.

Ve ol günde Pilatos ile Irodis biri biri ile dost oldular, zira mukaddema aralarında adavet var idi. LU. 23/12

Çünkü cismani efkâr Allah'a *adavet* dir, zira Allah'ın şeriatına itaat etmez, ve hem de edemez. PRR. 8/7

adem (Ar. âdem): İnsan, kişi.

Ve Pilatos baş kahinler ve reisler ile kavmı bir yere cem edib, onlara, "Bu ademi, halkı azdırıyor, deyü bana getirdiniz; ve işte ben sizin huzurunuzda teftiş edib, bu *ademin* aleyhinde şikâyet ettiğiniz şeylerden bir kabahat onda bulmadım; ne de Irodis (buldu); zira sizi onun yanına gönderdim ise de, işte onun yediyle katle müstahakk bir şey yapılmamış dır. LU. 23/14

Ve lakin, ey *adem*, sen kim sin ki Allah'a karşı cevap verirsin? PRR. 9/20

aded (Ar. 'âdet): Âdet, töre, alışkanlık

Ümidimizin ikrarını mühkem tutalım, zira vad eden sadık dır; ve muhabbete ve eyi amellere teşvik etmek için biri birimizi mülhaza edelim; ve bazılarının *adedi* üzere cem olmamızı terk etmeyib, bahusus bunun yaklaştığını gördükce, (biri birimize) nasihat edelim. PRI.10/23

adil (Ar. 'âdil): Haktan, adaletten ayrılmayan, adaletli.

Haşa; lakin Allah hakk olup, her adem yalancı olsun, nitekim, sözleriñde *adil*, ve muhakemeñde galib olasın, deyü yazılmış dır. PRR. 3/4

adilane (Far. 'âdil-âne): Adil şekilde.

El hasıl, ey karındaşlar, her ne ki hakk, ve müteber, ve *adilane*, ve pak, ve makbul, ve beğenilmiş ise, yani eğer bir fazilet, ve eğer bir medh var ise, heman bu şeyleri tefekkür ediniz. PRF. 4/8

afv (Ar. 'afv): Suç, kusur ve hatayı cezalandırmamak, bağışlama.

Ve onlara söyleyib, “Böyle yazılmış dır, ve Hristos’a böyle elem çekib üçüncü günü ölülerden kıyam etmek, ve İerusalim’den başlanarak, cümle taifelere onun isminde tevbe ve günahkâr *afvı* vaz olunmak gerek idi. LU. 24/48

Onda daği biz kanının vasıtasıyla fidiyeye, yani bize teknil hikmet ve fehm ile çoğalttığı inayetinın ganimetine göre, günahların *afvlığına* malik iz; ve ezelden beru kendisinde niyet eylediği hüsn-i rızasına göre kendi iradetinin sırrını, yani vakıtlar temamiyeti tedbirinde her şeyi, gerek göklerde gerek yer üzerinde bulunan şeyleri Hristos’da bire cem edeceğini bize bildirdi. PRE. 1/8 ***afv eyle-*** : Bağışlamak.

Ve Kranion denilen mahale geldiklerinde, orada onu ve biri sağ yanında ve ol biri sol yanında olarak ol mücrimleri stavrosa gerdiler. İsus daği, “Ey Peder, onlara *afv eyle*, zira ne yaptıklarını bilmezler,” dedi. LU. 23/34

Ve biri birinize halim ve merhametli olub, Allah daği Hristos vasıtasıyla size *afv eylediği* gibi biri birinize afv ediniz. PRE. 4/32 ***afv olun-*** : Bağışlanmak.

Ve İsus onların imanını görmekle, kötrüme, “Oğlum, cesaretlen, günahlarıñ sana *afv olundu*,” dedi. MT. 9/2

Günahlarıñ *afv olundu*, demesi mi; yoksa, kalk ve gez, demesi mi?”. MT. 9/5 ***afvlık*** : Affedilme.

Ve şeriat mücibinse saiki her şey kan vasıtasıyla paklenir, ve kan dökülmeyince *afvlık* olmaz. PRF 9/22

agah (Far. âgâh): Haberi olan kimse, haberli, haberdar.

Bahusus ki Yehudilerin cümle ayinleri ile meselelerine *agâh* sını; bu sebebden beni sabr ile diñlemenizi reca ederim. RA. 26/3

ağ : İplik, sicim, tel vb. ince şeylerden kafes biçiminde yapılmış örgü.

Ol bir şagirdler ise karadan uçak olmayıb, ancak iki yüz arşın kadar açıkda bulunmalarıyla, *ağı* balıkları ile çekerek, kayık ile geldiler. İO. 21/8

ağa : Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse

Ve vakı oldu ki biz duaya gider iken, kendisinde falcı bir ruh olan ve fal açmasıyla *ağalarına* çok kar getiren bir hıalayık bize rast geldi. RA. 16/16

ağac : Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.

Daha çok çam *ağacından* yapılan kulplu ve emzikli su kabı, testi, ibrik. MR. 7/4

ağıl : Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer

Hakikaten, hakikaten size derim ki, koyunların *ağılına* kapudan girmeyib de başka mahalden giren, hırsız ve haramidir. İO. 10/1

ağır : Tartıda çok çeken.

Zira *ağır* ve taşınması güç yükler bağlayıp ademlerin omuzlarına korlar ise de, onları parmaklarıyla tepretmek istemezler. MT. 23/4

ağırlaş- : Ağır duruma gelmek, yetersiz kalmak.

Bunun hakkında daği söyleyecek çok sözümüz var ise de, kulaklarımız ağırlaşmış olduğundan tefsiri güc dür. PRİ. 5/11.

ağız : Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ.

Zira Yedeon ve Varak ve Sampson ve İefthae David ve Samuil ve peygamberlerden bahs edecek olursam, bana vakıt yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, salah işlediler, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, ateşin şiddetini söyündürdüler, kılıc azgından kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin ordularını perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları ise daha ala kıyamete nail olmak üzere azad olmaklığı kabul etmeyib işkence çekdiler; başkaları zevklenib döyüldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular. PRİ. 11/33

ağla- : Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Rahil evladına *ağlayıb* namevcud oldukları için teselli kabul etmez idi, deyü İleremia peygamberin söylediği kelam itmam olundu. MT. 2/18

Ve içeri girib onlara, “Niçün velvele edib *ağlayorsunuz?* Çocuk ölmedi, ancak uyuyor,” demesiyle, onu zevklendiler. MR. 5/39

ağrı : Vücudun herhangi bir yerinde derinden hissedilen sürekli acı ve ıztırıp, sızısı.

Ve onun şöhreti Siria'nın her bir tarafına yayılmasıyla, cümle illetlileri, yani enva-i maraza ve *ağrılara* mübtela olanları, ve cinliler ile saralıları ve kötrümleri onun yanına getirdiler, ve ol daği onlara şifa verdi. MT. 4/24

Çünkü bütün maḥluk şimdiedek birlikde ah ile *ağrı* çekdiğini biliriz. PRR. 8/22

ağrı çek- : Vücudun bir yeri ağırlı durumda olmak.

Ve hamile olmayla, ağrı çekib doğurmak üzre ziyadesiyle eziyetde olarak feryad eder idi. İV.12/2

ah : Feryat,inleme, şikayet bildiren söz.

ah et- : Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Ve göğe doğru bakarak ah edib, ona, “Effatha, yani açıl,” dedi. MR. 7/34

ahd (Ar. ‘ahd): Antlaşma.

Ve Samuil ile ondan soñra söyleyen peygamberlerin cümlesi daği bu günleri [evvelce] haber vermiş dirler. Siz peygamberlerin ve Allah'ın Avraam'a, “Yerin cümle kabileleri senin zürriyetin ile mübareklenecek dir,” deyerek, babalarımız ile eylediği *ahdın* oğulları sınız. RA. 3/24

Kezalik aḥşam taamından soñra, kaseyi daği (alıb), “Bu kase sizin için dökülen kanım ile olan yeni *ahd* dir,” dedi. LU. 22/20

ahd et- : Yemin etmek.

Ve Ruh ül Kuds daği şahidimiz dir; zira, ol günlerden soñra onlar ile *ahd edeceğim* ahd bu dur, [deyü Rabb buyurur,] yani şeriatımı kalblerine koyub zihnleri üzerine yazacağım, deyü mukaddema söyledikten soñra, ve onların günahlarını ve fisklarını artık hatırıma getirmeyeceğim (der). PRİ. 10/16

ahd boz- : Yemini, antlaşmayı bozmak.

Ve kendi bilgilerinde Allah'ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah daği layık olmayan şeyleri işlemek üzre onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, söyücü, mağrur, fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, *ahd bozucular*, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölümüne

müstehakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere daği riza verirler. PRR. 1/3

ahkam is. (Ar. ahkâm): Hükümler, yasalar.

Zira şeriat ten sebebiyle aciz olduğu halde icra edemediğini Allah kendi Oğlunu günahlı ten beñzeyişinde ve günah için gönderib, günah aleyhinde tende hükm ederek (icra eyledi); ta ki şeriatın *ahkamı* bizde, yani tence değil, ancak ruhca yürüyenlerde itmam oluna. Zira cismani olanlar cismani şeyleri ve ruhani olanlar ruhani şeyleri düşünürler. PRR. 8/4

İmdi eğer sünnet olmayan adem şeriatın *ahkamını* hıfz ederse, onun sünnetsizliği sünnet sayılmaz mı? PRR. 2/26

ahret (Ar. âhîret): Dinî inanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı'ya hesap vereceği yer, öbür dünya, öteki dünya.

Ve Petros, “İşte biz her şeyi terk edib sana tabi olduk,” dedi. Ol daği onlara, “Hakikaten size derim ki, Allah'ın padişahlığı için ev ya valideyn ya karındaşlar ya karı ya evladları terk etmiş olub, bu zemande çok katına ve *ahretde* ebedi hayata nail olmayacak hiçbir kimse yok dur,” dedi. LU. 18/29

ahmak (Ar. ahmak): Aklı kıt, anlayışsız (kimse), beyinsiz, bön, budala.

Ve her kim, “Ahmak” derse, cehennem ateşine müstahakk olur.” İmdi hediyeñi mezbaha getirdiğinde, orada karındaşının senin aleyhinde bir şeyi olduğu hatrıña gelirse, hediyeni orada mezbahın önünde brak, ve gidib evvela karındaşın ile barış, ondan soñra gelib hediyeni sun. MT. 5/22

Ve *ahmaklar* akıllılara “Bize yağınızdan veriniz, zira kandillerimiz söyünüyor,” dediler. MT. 25/8

ahşam : Akşam.

Nice ki gurbete giden bir adem evini bragarak, kullarına işlerinin iradesini, ve her kese kendi işini tahsis edib, kapucuya daği uyanık durmasını tenbih eder. İmdi uyanık durunuz; zira ev sahibinin ne zaman, *ahşam* ya gece yarısı ya horos ötdüğünde ya sabahlayın geleceğini bilmezsiniz. MR. 13/34

ahval : Durumlar, hâller, vaziyetler.

Lakin benim *ahval* u keyfiyetim size daği malüm olmak üzre, cümlesini size sevgülü karındaş ve Rabb'da sadık hizmetci Tihikos ifade edecek dir; ve

merkumu heman bunun için tarafınıza gönderdim ki hakkımızda haberinizi olsun, ve kalbinizi teselli eylesin. PRE. 6/21

aid (Ar. a'id): İlgilendiren, ilişkin, ilişik, ilgili.

Ol daği dönüb şagirdlerine baktıkda, Petros'a tazir ederek, "Ardıma çekil, ey Şeytan, zira Allah'a aid olan şeyleri değil, ancak ademlere *aid* olan şeyleri düşünürsün," dedi. MR. 8/33

ak- : Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

Ve on iki seneden beru kan akmasına mübtela olarak, bütün malini hekimlere sarf etmiş ise de, hiç birinden şifa bulamamış bir karı, Arkadan yaklaşıb, esvabının eteğine dokandı; ve der akab onun kanının akması kesildi. LU. 8/43

akçe : Altın veya gümüş sikke, para.

Efendisi daği ona cevap verib dedi ki, "Ey kötü ve tenbel kul, benim ekmediğim yerden biçib, saçmadığım yerden devşirdiğimi bildiğin halde, sana vacib olan, *akçemi* sarraflara vermek idi; ben daği geri döndüğümde malımı faizi ile alır idim. MT. 25/27

Ve o, *akçeyi* heykelin içinde yere atıb gitdi, ve varıb kendisi asdı. MT. 27/5

akd et- : Söz vermek.

Çünkü onlara kabahat bularak der ki, "İşte İsrail evi ile ve İuda evi ile yeni ahd *akd edeceğim* günler gelir," deyü Rabb buyurur. PRİ. 8/8

akıbet (Ar. 'âkıbet): Bir iş veya durumun sonu, sonuç.

İşte sabr edenlere mübarek deriz; İovun sabrını işitdiniz ve Rabb'ın (takdir etdiği) *akıbeti* gördünüz, çünkü Rabb çok şefkatlı ve merhametli dir. İRUR. 5/11

akıllı : Akıl sahibi.

Ve Pafos'a kadar adadan geçib, Varius isminde sihrbaz ve yalan peygamber bir Yehudi buldular; merkum *akıllı* bir zat olan Sergios Paulos valinin yanında bulunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos' u davet edib Allah'ın kelamını dinlemeye arzu etdi; amma Elimas, yani sihrbaz, [çünkü ismi böyle tercüme olunur,] valiyi imandan döndermeye çalışarak, onlara karşı durmayla, Saulos, yani Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub ona dikkatle nazar

ederek, “Her hile ve her şirret ile dolu olan Şeytan oğlu, her salahın düşmeni, Rabbin doğru yollarını eyri etmekden feragat etmez mi sin? RA. 13/7

Zira, ey karındaşlar, kendinizi *akıllı* görmemeniz için şu sırr, yani taifelerin temamiyeti gelinceyedek İsrail’e bir mertebe körlük vuku bulduğunu bilmemenizi istemem. PRR. 11/25

akıllan- : Uslanmış.

Ve İsus’un yanına gelerek, deruninde legeon bulunan cinliği giyinmiş ve *akıllanmış* oturur görmeleriyle korkdular. MR. 5/15.

akılsız : Akı, gerçeği görüp ona göre davranmayan, anlayışı kıt.

Ey *akılsızlar*, dışını yapan içini daği yapmadı mı? LU. 11/40

akılsızlık : Akılsız olma durumu.

Bu söylediğimi Rabb’a göre değil, ancak bu iftihar cesaretiyle akılsızlıktan gibi söyleyorum. PRK2. 11/17

akik (Ar. akık): Üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, çok sert ve oldukça şeffaf, içine çeşitli halkalar bulunan, kıymetli süs taşı.

Ve ol oturan görünüşde yeşim ve kırmızı *akik* taşına beñzer idi; ve tahtın etrafında görünüşde zümrüde beñzer eleğim sayma var idi. İV. 4/3

Ve şehrin hisarının temelleri göna gön kıymetli taşlar ile müzeyyen olub, birinci temel yeşim, ikincisi gök yakut, üçüncüsü balgami, dördüncüsü zümrüd, beşincisi *akik*, altıncı kırmızı *akik*, yedincisi zeberced, sekizincisi bezadi, dokuzuncusu sarı yakut, onuncusu sarıca zümrüd, on birincisi mor yakut, on ikincisi cebellekum idi. İV. 21/20

akraba : Kan bağıyla birbirine bağı olan kimseler.

Ve (İsus) on iki yaşında iken, onlar bayramın adeti üzre İerusalim’e çıkıb, günlerini tamam edib geri döndüklerinde, çocuk İsus İerusalim’de kaldı; ve İosif ile validesi bunu bilmeyerek, yoldaşlar arasında dır zannıyla bir günlük yol gitmişler iken, onu *akraba* ile aşınalarının arasında aradılar ise de, bulmamayle, onu arayarak İerusalim’e geri döndüler. LU. 2/44

akreb (Ar. akreb): Akreplerden, sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek.

İşte size yılanlar ile akrepler üzerine, ve düşmenin bütün kuvveti üzerine basmaya kudret veririm; ve size hiç bir şey zarar vermeyecek dir. LU. 10/19

aks ('aks): Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma, yankı.

Her şey mırıldanmayarak ve mücadele olmaksızın icra eyleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında ayıbsız ve safderun olarak, Allah'ın kusursuz evladları olasınız; şöyle ki benim daği boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos'un gününde iftiharım ola. PRF. 2/14

al- : 1. Birlikte götürmek.

Ve onlardan beşi akıllı ve beşi ahmak idi; ve ahmak olanlar kandillerini aldıklarında beraber yağ almadılar. MT. 25/2

2. Temizlemek.

Ta ki Isaia peygamber vasıtasıyla, o hastalıklarımızı aldı ve marazlarımızı yükledi, deyü buyurulan kelam itmam oluna. MT. 8/17

3. Kazanmak, elde etmek.

Ve saat on bir raddelerinde (tutulanlar) gelib birer dinar aldılar. MT. 20/9

alamet (Ar. 'alâmet): İşaret, belirti, nişan, alem.

Ve Zeytunluk dağında heykelin karşısında oturduğunda, Petros ile İakovos ve İoannis ve Andreas ona tenhace süal edib, "Bu şeylerin ne zaman vuku bulacağını, ve cümle bu nesnelere itmam olacağı vaktin *alametini* bize söyle," dediler. İsus daği cevaba başlayıb onlara dedi ki, "Sakınınız, sizi kimse aldatmasın. MR. 13/4

Ve Farisiler ile Saddukiler yanına gelib, onu tecrübe etmek için kendilere gökden bir *alamet* göstermesini talep etdiler. MT. 16/1

alçaklan- : Eğilmek.

Allah'a yaklaşınız, ol daği size yaklaşacak dır; ey günahkârlar, ellerinizi pakleyiniz, ve ey iki fikrliler, kalblerinizi temizleyiniz; derd ve yaş çekib ağlayınız; sizin gülüşünüz

yaşa, ve sevinciniz kasvete tebdil olunsun. Rabb'ın huzurunda *alçaklanınız*, ol daği sizi yüceldecek dir. İRUR. 4/10

İmdi Allah'ın kudretli elinin altında *alçaklanınız*, ta ki sizi vaktında yücelde. PR1U. 5/6

alçak gönüllü : Kendinden daha aşağı mevkide olanlara aynı seviyedeymiş gibi davranan, büyüklük iddiasında olmayan kimse, mütevazı.

Ve lakin alçak *gönüllüleri* teselli eden Allah, Titos'un gelmesiyle bizi müteselli kıldı. PRK2. 7/6

Ve ben Paulos ki aranızda *alçak gönüllü*, amma uzak iken size cesaretli im, Hristos'un hilm u letafetiyle size kendim reca ederim; niyaz ederim ki yanınızda bulunduğumda, bize tence gezer nazarı ile bakan bazı kimseler hakkında cesaret etmek niyetinde olduğum itimad ile cesur bulunmayayım. PRK2. 10/1

alçak gönüllük : Alçak gönüllü olma durumu, tevazu, mahviyet.

İmdi eğer Hristos'da bir teselli, bir muhabbet sevinci, bir Ruh ilhaklığı, ve şefkat u merhamet var ise, hemefkâr ve yekdil ve heman muhabbetiniz bir olub bir şey tefekkür etmekle, hiç bir şey münazaa ya batıl iftihar üzere olmayıb, ancak *alçak gönüllük* ile biri birinizi kendi nefsinizden üstün tutarak, sevincimi itmam edesiniz. PRF. 2/2

aldadıcı : Beklenmedik bir davranışla yanıltmak işini yapan

Lakin Ruh aşikâre söyler ki, ahir zamanlarda bazı kimseler zamirleri dağlanmış olan yalancıların mürailiği ile imandan murtad olub, aldadıcı ruhlara ve cinler talimlerine dikkat edecekler, ol (yalancılar) ki evlenmekden men, ve müninler ve hakikatı bilenlerin teşekkür ile kullanması için Allah'ın yaratdığı taamlardan geri durmayı (tenbih) ederler. PRT1. 4/1

aldan- : 1. Kanmak, kapılmak, oyuna gelmek

Ve sende tanburcular ve hanendeler ve neyzenler ve boruzenler sedası artık işidilmeyecek dir, ve sende artık hiç bir senaatın bir ustası bulunmayıb sende artık değirmen sesi işidilmeyecek dir; ve sende artık kandil ziyası görünmeyeek, ve sende artık güveği ve gelin sesi işidilmeyecek dir, çünkü senin düçarların yerin kitabları idiler; zira senin sihrlerin ile cümle milletler *aldandılar*. İV. 19/24

2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hataya düşmek.

Çünkü cümlesinin nikahlı karısı oldu, dediler. İsus daği onlara cevab verib, "Kitabları ve Allah'ın kudretini bilmediğinizden *aldanıyor sunuz*; zira

kıyamette ne karı alırlar, ne de kocaya verilirler, ancak Allah'ın gökdeki melekleri gibi dirler. MT. 2 2/29

aldat- : Gerçek dışı söz ve davranışlarla bile bile kandırmak.

İsus dağı onlara cevap verib dedi ki, “Sakınınız, sizi bir kimse *aldatmasın*; zira çok kimseler ‘Hristos ben im,’ deyerek, benim ismim ile gelib, çok kimseleri aldadacaklar. MR. 24/5

Zira yalan hristoslar ve yalan peygamberler zuhur edib, mümkün olsa seçilmişleri bile *aldatmak* için alametler ve mucizeler icra edecekler. MR. 13/22

al el acele (Ar. ‘alel‘acele): Çabucak

Ve ona sıkıca tenbih edib, *al el acele* onu dışarı çıkarıb, ona, “Sakin, kimseye bir şey söylemeyesin; lakin gidib kendini kahine göster, ve onlara şehadet olmak üzre, paklenmen için, Moisi'nin buyurduğu şeyleri takdim eyle,” dedi. MR. 1/43

alem (Ar. ‘âlem): Dünya, cihan.

Lakin biliriz ki şeriat her buyurduğunu şeriat altında bulunanlara buyurur, ta ki her ağız kapanıb cümle *alem* Allah'ın huzurunda suçlu ola. PRR. 3/19

Zira Hristos'un elemeleri bizde çoğaldıkları gibi, tesellimiz dağı Hristos'un vasıtasıyla çoğalır. Ve eğer sıklet çeker isek, heman bizim çekdiğimiz ol *alemlerin* tehammülüyle husule gelen sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve müteselli olur isek, sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve elemelere müşterik olduğunuz misillü, teselliye dağı (müşterik olduğunuzu) bilmekle sizin için ümidimiz kavi dir. PRK2. 1/6

alenen (Ar. ‘alenen): Açıkça, aleni olarak.

Amma sen dua etdiğinde, halvetine gir ve kapuñu kapayıb gizlide olan Pederiñe dua eyle, ve gizlide gören Pederiñ sana *alenen* mükafat edecek dir. MT. 6/6

Amma Yehudilerin korkusundan naşı bir kimse *alenen* onun lakırdısını etmez idi. İO. 7/13

alet (Ar.alet): Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne.

Azalarınızı daği haksızlığın aletleri olarak günaha teslim etmeyiniz; amma kendilerinizi ölülerden hayat bulanlar gibi Allah'a ve azalarınızı salah aletleri olarak Allah'a teslim ediniz. PRR. 6/13

alev : Yanan maddelerin veya gazların türlü biçimlerdeki ışıklı uzantısı, yalım, yalaz, alaz, şule.

Çünki Allah'ın indinde adalete mütabık dır ki, size sıklet verenlere sıklet (vere), ve siz sıklet çekenlere bizim ile beraber, Rabb İsus kendi kuvvetinin melekleri ile gökden zuhur edib, Allah'ı bilmeyenlerden ve Rabb'ımız İsus Hristos'un inciline itaat etmeyenlerden ateş *alevi* ile intikam alacağı vakıtta rahat ihsan ede. PRS2. 1/8

alevlendir- : Alevlenmesini sağlamak, tutuşturmak.

Dil daği ateş ve fesad alemi dir; dil azalarımızda böyle yer tutmuş dur ki bütün cesedi napak eder, ve kinatın dairesini *alevlendirib* kendisi daği cehennemden alevlenir. İRUR.3/6

aleyh (Ar. 'aleyh): Leh, karşıt, zıt.

Ve oradan gidib onların sinagoguna girdikde, işte orada eli kurumuş bir adem bulunmayle onun *aleyhinde* şikyet etmek içün, savvato gününde şifa vermek caiz mi dir? deyü ona sal etdiler. MT. 12/10

Onun *aleyhinde* şikyet etmeye (bir vesile) bulmak üzre, onu tecrübe içün bunu söylediler; lakin İsus eğilib, parmağı ile yere yazı yazar idi. İO. 8/6

aleyhinde bulun- : Karşı çıkmak, tasvip etmemek.

Zira bundan soñra bir evde olan beş kişi muşalefet edib,  ikisi, ve ikisi  *aleyhinde* bulunacak dır. LU. 12/52

alim (Ar. 'lim): Çok bilen, bilgin.

Ve İsus İrodis padişahın günlerinde Yehudistan'ın Vithleem (şehir)inde doğduğu zaman, işte gn doğu tarafından İerusalim'e *alimler* gelib, "Yehudilerin doğmuş olan padişahı nerede dir? Zira gn doğusunda olan onun yıldızını gördük ve ona secde kılmaya geldik," dediler. MT. 2/2

Ben Yunanilere ve Varvaroslara, *alimlere* ve cahillere borclu im. PRR. 1/14

Allah (Ar. Allh): Tanrı, ilah.

Ve Petros ile resuller cevab verib, “Ademlerden ziyade Allah’a itaat etmek gerek dir. Babalarımızın *Allah’ı* sizin ağaca asıb öldürdüğünüz İsus’u kıyam etdirdi. RA. 5/29

İsrail’e tevbe ve günahların afvını vermek için *Allah* onu Reis ve Helaskâr olmaklığı kendi sağ eli ile yüceltdi. RA. 5/31

alt : Bir şeyin yere bakan yanı, zir, üst karşıtı.

Ve İsus Allah’ın heykeline girib, heykelde cümle aHz u ita edenleri dışarı çıkararak sarrafların piştahtalarını, ve göğercin satıcıların iskemlelerini *alt* üst etdi; ve onlara “Evim ibadethane tesmiye olunacak dır, deyü yazılmış dır, fakat siz onu hırsızlar mağarası etdiniz,” dedi. MT. 21/13

altmış : Elli dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Dul karı *altmış* yaşından aşağı olmayarak bir kocanın karısı bulunmuş olub, eyi amelle hhususnda hüsn-i şehadet olunmuş, mesela evladlar beslemiş ve müşafir kabul etmiş ve mukaddeslerin ayaklarını yaykamış ve sıkletde olanlara imdad ve her eyi amelde devam etmiş olduğu takdirde kayd olunsun. PRT1. 5/10

altın : Altın.

Ve lakin eğer bir kimse bu temel üzerine *altın*, gümüş, kıymetli taşlar, ağac, ot, kamış bina ederse, her kesin işi aşikâr olacak, zira ol gün onu beyan edecek dir; çünkü ateş ile keşf olunur, ve her birinin işi ne dürlü olduğunu ateş imtihan edecekdir. PRK1. 3/12

amel (Ar. ‘amel): 1. Bir amaçla yapılan eylem, iş, fiil.

Ve cümle *amellerini* ademlere görünmek için icra edib, hamayillerini genişledirler, ve evladlarının eteklerini böyüdürler, ziyafetlerde daHi baş sedirleri, ve sinagoglarda baş kürsüleri ve pazarlarda selamları, ve ademler tarafından Rabbi, Rabbi tesmiye olunmaklığı severler. MT. 23/5

2. Dini emirleri yerine getirmek için yapılan iş, fiil, hareket.

Çünkü şeriatı olmayan taifeler tabiatle şeriat mucibince *amel* etdikleri takdirde, onların şeriatı olmamayı, kendileri kendilerine şeriat olarak, zamirlerinin şehadeti ve efkârlarının gâh tazir etmesiyle, gâh özür dilemesiyle şeriatın eserini kendi kalblerinde yazılmış gösterirler. PRR. 2/15

amel et- : Dinin gerekleri doğrultusunda hareket etmek.

Çünkü şeriatı olmayan taifeler tabiatle şeriat mucibince *amel etdikleri* takdirde, onların şeriat olmamayı, kendileri kendilerine şeriat olarak, zamirlerinin şهادeti ve efkârlarının gâh tazir etmesiyle, gâh özür dilemesiyle şeriatın eserini kendi kalblerinde yazılmış gösterirler. PRR. 2/15

amin (Ar. âmin): Dualardan ve hayır dileklerinden sonra, “Allah kabul etsin, öyle olsun” anlamında kullanılan söz.

İmdi gidiniz, cümle milletleri şagird kılınız, ve onları Peder ve İbn ve Ruh ül Kuds’un ismine vaptis ediniz; ve size emr etdiğim şeylerin cümlesini hıfz etmekliği onlara talim ediniz; ve işte dünyanın sonunadek ben daima sizin ile beraber im. *Amin.*” MT. 28/20

Ve İsus’un icra eylediği daha niçe şeyler var ki, eğer birer birer yazılacak olsa, yazılan kitablar dünyaya bile sığmaz zann ederim. *Amin.* RA. 21/25

amma (Ar. ammâ): Karşıt hüküm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lakin.

Amma her kim onu kabul etdi ise, onlara, yani ismine iman edenlere Allah’ın evladları olmaklığına selahiyet verdi. Bunların doğuşu daği ne kandan ve ne ten iradetinden ve ne de insan iradetinden, ancak Allah’dan idi. İO. 1/12

İmdi eğer şeriatı göre amel edersen, sünnet faide eder; *amma* eğer şeriatı bozarsan, sünnetiñ sünnetsizlik olmuş olur. PRR. 2/25

an asıl (Ar. ‘an asl): Kökten, asıl olarak, esaslı bir biçimde.

Ve Klavdios (Kaisar’ın) cümle Yehudilerin Romadan çıkmaları için olan emri sebebiyle İtalia’dan henüz gelmiş olan *an asıl* Pontoslu Akilas nam bir Yehudi ile karısı Priskilla’yı bulub onların yanına gitdi. RA. 18/3

an : Zamanın bölünemeyecek kadar kısa parçası.

Ve sudan çıktığı *ande* gökler yarıldı, Ruhun göğercin gibi kendi üzerine endiğini gördü. MR. 1/10

Ve kezalik taşlıkda ekilenler şunlar dır ki, kelamı işitdikleri *ande*, onu sevinc ile kabul ederler; amma kendilerinde kök olmadığından, az vakıt dayanıb, anden soñra kelamdan dolayı sıklet ya teaddi vuku bulunca heman sürçerler. MR. 4/16

ana : Anne.

Şeriatın eyi olduğunu biliriz, meğer ki bir adem onu şeran kullana; lakin bunu bilmelidir ki şeriat salih için olmayıb, bilaks asılar ve itaatsızlar ve binamuslar ve günahkârlarlar ve hadîsler ve fasıklar ve babayı ve anayı vuranlar, ve katiller, ve zinakârlar ve lutiler ve insan hırsızları ve yalancılar ve yemin bozucular ve sahîh talime karşı olan gayri her bir şey için konulmuş dur. PRT1. 1/9

anahtar : Kilidi açıp kapamak için kullanılan araç, açar, açkı

Ol daği sağ elini üzerime koyub dedi ki, “Korkma, ben Evvel ve Aħir ve diri olan ım; ve ölmüş idim, ve işte ebed’ül-abad diri im; [Amin;] ve cehennem ile ölümün *anahtarı* bende dir. İV. 1/18

anasır (Ar. ‘anâsir): Öğeler, unsurlar.

İmdi bunların cümlesi hall olunacağından siz Allah’ın gününün gelmesine müntazır olarak acele edib, mukaddes hareketlerde ve dindarlıkda nasıl kimseler olmanız gerek dir; ol (gün) ki onda gökler tutuşub hall olunacak ve anasır yanıb eriyecek dir. PR2U. 3/12

Kezalik biz daği sabi bulunduğumuz vakıt, dünyanın *anasırları* altında kullukda idik. PRG. 4/3

anbar (Far. enbâr): Eşya, erzak vb. koymaya ve saklamaya mansus bina, depo.

Bragınız, biçin vaktünadek ikisi beraber böyüsün, ve biçin vaktında orakçılara, evvela deliceyi toplayıb, onu yakmak için demed demed bağlayınız, amma buğdayı *anbarıma* cem ediniz, deyeceğim,” dedi. MT. 13/30

Kuzgunlara bakınız; ne ekerler ve ne biçerler, ve onların ne kileri ve *anbarı* var, yine Allah onları besler; siz kuşlardan ne kadar daha alasmız. LU. 12/24

ancak : “Lakin, ama, fakat, yalnız” sözleri gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan bir söz.

Ancak bu vakıa İoil peygamberin vasıtasıyla buyurulan şey dir, yani Allah duyurur ki, son günlerde ruhundan cümle insan üzerine dökeceğim, ve oğullarınız ve kızlarınız ilham ile söyleyerek, gencleriniz vahi ve ihtiyarlarınız ruya görecekler dir. RA. 2/16

and : Yemin, söz.

and ver- : Yemin teklif etmek, yemin ettirmek.

Sana Allah hakkı için *and veririm* ki beni azab etmeyesin,” dedi. MR. 5/8

anison (Ar. anisun): Maydonozgiller familyasından bir yıllık otsu bitki.

Zira nane ve *anison* ile kimionu öşrünü verirsiniz, amma şeriatın daha mühimm olan şeylerini, yani hakkaniyeti ve merhameti ve imanı terk etdiniz; bunları etmeli, ve onları brakmamalı idiniz. MT. 23/23

anıl- : Anma işine konu olmak, hatırlanmak

Amma şimdi eğer karındaş *anılan* bir kimse zinakār ya tamakār ya putperest ya söyücü ya bekri ya zulmkār olursa, ihtilat etmedikden mada böyle kimse ile beraber taam bile etmeyesiniz, deyü yazdım. PRK1. 5/11

anla- : 1. Sezmek, hissetmek.

Ve nur karanlıkda ziya verir, karanlık daği onu *anlamaz* idi. İO. 1/5

2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünçe yoluyle idrak etmek, künhüne varmak.

Bunun için onlara temsiller ile söylerim, zira görür iken görmezler, ve işidir iken işitmezler, hem daği *anlamazlar* ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız, ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. MT. 13/14

anlat- : Bilgi vermek, izah etmek.

Ve bunu ne dürlü ölüm ile öleceğini *añlatmak* için söyledi. İO. 12/33

anlaşıl- : Anlama işine konu olma.

Zira onun görünmez şeyleri, yani onun ebedi kudreti ve Allahlığı, dünyanın yaratılmasından beru yaratılmış şeyler ile *añlaşılıb* aşikāre görünür, şöyleki onlar mazur olamazlar. PRR. 1/20

anlatdır- : Bir konu üzerinde bilgisini ölçmek, açıklama yaptırmak.

Ol daği dışarıya çıkdıkda, onlara söylemeye kadir olmadığından, heykelde bir ruya görmüş olduğunu añladılar; ol daği onlara işaretle *añlatdırarak* dilsiz kaldı. LU. 1/22

ara : İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe.

Taifeler daği Allah’a merhameti için hamd edeler; nitekim, “Bu sebebden taifeler *arasında* sana hamd edib senin ismine mezmur okuyacağım,” deyü yazılmış dır. PRR. 15/9

ara- : Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.

Ve baş kahinler ile ihtiyarlar ve bütün millet meclisi İsus'u öldürmek için, aleyhine yalan şahadet *aradılar* ise de, bulamadılar; ve çok yalancı şahidler geldiler ise de, yine bulamadılar; nihayet iki yalancı şahid gelib, "Bu kimse Allah'ın heykelini yıkıp onu üç günde bina etmeye kadir im," dedi dediler. MT. 26/59

ard : Art, arka

Çok kimseler daği esvablarını yola serdiler; ve bazıları ağaçlardan dallar kesib yola döşeyerek, "Önden gidenler ve *arddan* gelenler, Osanna, Rabbin ismiyle gelen mübarek olsun. MR. 11/9

arif (Ar. 'ârif): İrfan sahibi, çok anlayışlı, gördüğünü hemen kavrayacak yetenekte olan kimse, ehli dil.

Ol zaman İsus cevap verib dedi ki, "Ey yerin ve göğün sahibi Peder, sana şükr ederim ki bu nesnelere alimlerden ve *ariflerden* gizleyib onları masumlara beyan eyledin. MT. 11/25

Ol saat İsus ruhunda mesrur olub, "Ey büyük ve yerin Sahibi Peder, Sana şükr ederim ki bu nesnelere alimler ile *ariflerden* gizli tutub onları masumlara beyan eyledin; beli, ey Peder, zira indiinde böyle hoş göründü. Pederimden her şey bana teslim olundu; ve Oğulun kim idiğini Pederden gayri kimse bilmeyib, Pederin daği kim idiğini Oğuldan ve Oğulun onu beyan etmesini mürad ettiği kimseden gayrisi bilmez," dedi. LU. 10/21

arka : Ön, sağ ve solun dışında dördüncü yön, görünmeyen taraf.

Ve işte on iki seneden beru kan akmasına mübtela olan bir karı, *arkasından* yaklaşıb esvabının eteğine dokandı. MT. 9/20

Ve on iki seneden beru kan akmasına mübtela olmuş bir karı, çok hekimlerden hayli zahmet çekmiş ve hep varyetini sarf etmiş iken, bir faide görmeyerek, illa daha fena olmayla İsus'un haberini aldıkd, kalabalığın içinde onun *arkasından* gelib, esvabına dokandı. MR. 5/27

arşın : Eski uzunluk ölçüsü

Ol bir şagirdler ise karadan uçak olmayıb, ancak iki yüz *arşın* kadar açıkda bulunmalarıyla, ağı balıkları ile çekerek, kayık ile geldiler. İO. 21/8

Ve sizden kim endişe etmekle, kendi boyuna bir *arşın* zamm etmeye kadir dir? LU. 12/25

art- : Çoğalmak.

Ve onlara, “Bakınız ve tamakârlıktan sakınıınız, zira bir kimsenin ömrü variyetinin *artmasına* bağlı değil dir,” dedi. LU. 12/15

artık : Bundan sonra.

Galib olan kimseyi Allah’ımın heikelinde direk yapacağım, ve *artık* dışarı çıkmayacak dır; ve onun üzerine Allah’ımın ismini, ve Allah’ım tarafından gökden enen Allah’ımın şehri, (yani) yeni İerusalım’ in ismini, ve benim yeni ismimi yazacağım. Kulağı olan kimse Ruhun kiliselere söylediğini işitsin. İV. 3/12

Bu sebebden Allah’ın tahtı önünde dirler, ve heykelinde gece gündüz ona ibadet ederler; tahtda oturanın meskeni daği üzerlerinde sayeban olacak dır; *artık* ne acıkacaklar, ne de susayacaklar dır; onları ne güneş ne de bir göna heraret vuracak dır; zira tahtın ortasında olan Kuzu onları güdüb, onları diri su punarlarına götürecektir; Allah daği gözlerinden her göz yaşını silecek dir. İV. 7/16

artır- : Artmasını sağlamak, çoğaltmak.

Ve resuller Rabba, “İmanımızı *artır*,” dediler. LU. 17/5

arz (Ar. ‘arz): Sunma.

arz olun- : Sunulma durumu.

İmdi her şeyden evvel reca ederim ki cümle ademler için, padişahlar ile cümle mansubda bulunanlar için niyazlar ve dualar ve recalar ve şükrlere arz oluna, ta ki tekmiil dindarlık ve vakar ile asude ve rahat ömr geçirelim. PRT1. 2/2

arzu : İstek, dilek.

Ve dikenler arasında ekilenler şunlar dır ki, kelamı işitdikden soñra, bu dünyanın endişeleri ve zenginliğin hilesi ve gayri şeylerin *arzusu* araya girib, kelamı boğdukları için mahsulsuz olur. MR. 4/19

arzu et- : yürekten istemek

Ve Pafos’a kadar adadan geçib, Varius isminde sihrbaz ve yalan peygamber bir Yehudi buldular; merkum akıllı bir zat olan Sergios Paulos valinin

yanında bulunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos' u davet edib Allah'ın kelamını dinlemeye *arzu etdi*; amma Elimas, yani sihrbaz, [çünkü ismi böyle tercüme olunur,] valiyi imandan döndermeye çalışarak, onlara karşı durmayla, Saulos, yani Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub ona dikkatle nazar ederek, "Her hile ve her şirret ile dolu olan Şeytan oğlu, her salahın düşmeni, Rabbin doğru yollarını eyri etmekden feragat etmez mi sin? RA. 13/8

arzukeş (Far. ârzû-keş): İstekli, hevesli.

Bu sebebden daği tarafınıza gelmekden çok defa men olundum ise de, şimdi bu semtlerde artık bana yer kalmayıb, çok seneden beru size gelmeye *arzukeş* olduğumdan, İspania'ya gideceğim zaman [size gelirim; zira] geçer iken evvela sizin ile görüşüb, bir mikdar size doydukdan soñra, tarafınızdan oraya doğru gönderilmek ümidinde im. PRR. 15/24

Pederiniz Avraam benim günümü görmeye *arzukeş* olub gördü ve mesrur oldu. İO. 8/56

arzule- : İstek duymak, özlemek, istemek

Zira malperestlik cümle kötü şeylerin aslı olub, bazı kimseler onu *arzulemeyle* imandan sapıb çok elemlere mübtela oldular. PRT1. 6/10

asa (Ar. âşa): Uzun sopa, değnek, baston.

Lakin Oğula, ya Allah, senin tahtın ebed'ül-abad dır, senin padişahlığının *asası* doğruluk *asası* dır; salahı sevib fıskdan ikrah etdin; bu sebebden, ya Allah, Allah'ın seni şerikleriñden ziyade şazlık yağı ile mesh eyledi; hem, ya Rabb, ibtidade yerin temelini sen kurdun, ve gökler ellerinin işi dir; bunlar zeval bulur, anma sen baki sin; cümlesi esvab gibi ekşiyib, onları kaftan gibi düreceksin ve değışecekler dir; lakin sen heman o zat sın; seneleriñ daği nihayet bulmaz, deyü buyurur. PRİ. 1/8

Kemerlerinizde ne altun ve ne gümüş ve ne bakır ve yol için ne dağarcık ve ne iki entari ve ne ayak kablari ve ne *asa* tedarik ediniz, zira işçi kendi taamina layık dır. MT. 10/10

asılzade : Soylu.

Ey karındaşlar, davetinize bakınız, ben hasebince çok alimler, çok kuvvetliler, çok *asılzadeler* (davet) olunmadı; lakin Allah alimleri utandırmak için dünyanın divane şeylerini seçdi, ve Allah kuvvetli şeyleri utandırmak için

dünyanın zaif şeylerini seçti; ve Allah mevcut olan şeyleri ibtal etmek için dünyanın edna şeylerini ve tahkir olunan ve hiç hükmünde olan şeyleri seçti; ta ki Allah'ın huzurunda hiç bir insan iftiħar etmeye. PRK1. 1/27

asia : Asya ili. Anadolu'nun bugünkü Ege bölgesi.

Biz Parthi, ve Mıdi, ve Elami, ve Mesopotamia ile Yehudistan ve Kappadokia, ve Pontos ve Asia, ve Frigia ve Pamflia, ve Mısır, ve Kirina tarafında olan Livia'nın semtlerinin ehali ile gerek Yehudi gerek dönme müsafir Romalılar, Kıritliler, ve Arablar Allah'ın büyük işlerini kendi lisanlarımızda bunların söylediklerini işliyoruz,” dediler. RA. 2/9

Ve Frigia'dan ve Galatia diyarından geçib, Asia'da kelamı söylemeleri Ruh ül Kuds tarafından men olunmayla, Misia civarına gelib, Vithinia'ya doğru gitmeye cehd etdiler ise de, Ruh onlara izn vermediğinden, Misia'yı geçib, Troada'ya endiler. RA. 16/6

asker (Ar. 'asker): Ordunun her kademesinde görevli subay, astsubay, çavuş, erlere verilen isim, leşker.

Askerler daħi, Biz de ne işleyelim? deyü ona sordular; ve onlara, Kimseye zulm etmeyiniz, ve iftira ederek gadr etmeyiniz, ve ülufenize kanaat eyleyiniz, dedi. LU. 3/14

Ve baş kahinler ile ülema durub onun aleyhinde şiddetle şikâyet ederler idi; Irodıs daħi *askerleri* ile beraber onu tahkir edib zevklendikten soñra, ona parlak bir libas giydirib, Pilatos'a geri gönderdi. LU. 23/11

asla (Ar. Aslen): Hiç bir zaman, hiçbir şekilde, kesinlikle.

Zira şeriat Moısı vasıtasıyla verildi (amma) inayet ile hakikat İsus Hristos vasıtasıyla oldu. Allah'ı *asla* bir kimse görmemiş dir; (ancak) Pederin kucağında olan biricik Oğul kendisi (onu) beyan eyledi. İO. 1/18

Lakin size derim ki, “Beni hem gördünüz, Hem de iman etmeyorsunuz. Pederin cümle bana verdiği bana gelir; ve bana geleni *asla* dışarı atmam. İO. 6/38

asma : Asmagillerden, dalları çardak üzerine yayılan üzüm vb. bitkiler

Ve kaseyi alıb şükr etdikden soñra, “Bunu alıb beyninizde taksim ediniz; zira size derim ki, Allah'ın padişahlığı gelinceyedek, *asmanın* mahsulundan içmeyeceğim,” dedi. LU. 22/18

asudehal Far. (Far. âsûde + Ar. hal): Hali rahat olan.

Ve size tenbih ettiğimizi göre *asudehal* üzere yaşayıb kendi işinizle meşgul olarak, kendi ellerinizle işlemeye gayret edesiniz, ta ki dışarıda olanlara hüsn-i hareketle muamele edib bir şeye mühtac olmayasınız. PRK. 4/11

asr (Ar. ‘asr): Devir, çağ.

Lakin kahin-i azamın her sene başkasının kanıyla makdise girdiği gibi, bunun kendi kendini çok defa sunması (icab) etmez; çünkü dünyanın kurulmasından beru onun çok defa elem çekmesi lazım gelir idi; şimdi ise *asrların* hitamında kendisi kurban olmayla, günahın defi için bir kerre zahir olmuş dur. İR. 9/26

aşağı : Bulunulan yere göre sedye bakımından alçakta olan veya daha alçak kabul edilen taraf yahut bu tarafta bulunan şey.

Ve Eutihos isminde bir genc pencerede oturub derin uykuya dalmış idi, ve Paulos vazını uzatdığında onun uykusu galebe etmekle, üçüncü tabakadan *aşağı* düşüb ölmüş olarak kaldırıldı. Paulos dahi enib, üzerine düşdü, ve ona sarılıb, “Velvele etmeyiniz, zira canı deruninde dir,” dedi. RA. 20/9

Ve bunlar baş kahinlerin ve ihtiyarların yanına gidib, “Paulos ’u öldürmeyince hiç bir şey tatmayacağız, deyü kendi kendimizi azim lanet altına koduk; bu şimdi siz millet meclisi ile beraber onun hakkında olan şeyleri ziyade dikkatle teftiş etmek behanesiyle yarın yanınıza *aşağı* getirsin, deyü bin başıya haber veriniz; biz dahi o yetişmezden evvel onu öldürmeye hazırız,” dediler. RA. 23/15

aşikâr (Far. âşkâr): 1. Açıkça, açık bir şekilde.

Lakin Ruh *aşikâre* söyler ki, ahir zamanlarda bazı kimseler zamirleri dağlanmış olan yalancıların mürailiği ile imandan murtad olub, aldadıcı ruhlara ve cinler talimlerine dikkat edecekler, ol (yalancılar) ki evlenmekden men, ve müninler ve hakikatı bilenlerin teşekkür ile kullanması için Allah’ın yaratdığı taamlardan geri durmayı (tenbih) ederler. PRT1. 4/1

2. Açık, meydanda, belli, ayan, bariz.

Fakat yazılmış olduğu gibi, göz görmediği ve kulak işitmediği ve ademin fikrine gelmediği, yani Allah’ın kendini sevenlere hazırladığı şeyleri Allah

kendi Ruhu vasıtasıyla bize *aşikār* eyledi; zira Ruh her şeyi, Allah'ın derin şeylerini bile teftiş eder. PRK1. 2/10

aşikār ol- : Belli olmak, ortaya çıkmak, belirginleşmek

Bu (sırr) daği, yani taifelerin incil vasıtasıyla Hristos'da miras şeriki ve hemcesed ve vadına hissedar olmaları, şimdi onun mukaddes resullerine ve peygamberlerine Ruh ile *aşikār olduğu* gibi gayri dehrlerde insan oğullarına bildirilmedi. MT 3/6

aşikāre (Far. âşkâr): Açıkça, açık bir şekilde.

Ve İsus heykelde Solomon'un eyvanında gezer iken, Yehudiler onun etrafını kuşadarak, dediler ki, "Canımızı ne vakta kadar muallakda bırakıyorsun? Eğer Hristos sen isen, bize *aşikāre* söyle. İO. 10/24

aşlan- : Aşılanmak; aşı olmak

Ve eğer ol dalların bazısı koparılıp da, sen yabani zeytundan olduğun halde onların arasına *aşlanarak*, zeytun ağacının köküne ve semizliğine hissedar oldun ise, dallar üzerine iftihar etme; amma eğer iftihar eder isen, (bil ki) sen kökü değil, fakat kök seni taşıyor. PRR.11/17

aşina (Far. âşnâ): Yakın, munis (kimse), dost.

Ve (İsus) on iki yaşında iken, onlar bayramın adeti üzere İerusalim'e çıkıp, günlerini tamam edip geri döndüklerinde, çocuk İsus İerusalim'de kaldı; ve İosif ile validesi bunu bilmeyerek, yoldaşlar arasında dır zannıyla bir günlük yol gitmişler iken, onu akraba ile *aşinalarının* arasında aradılar ise de, bulmamayla, onu arayarak İerusalim'e geri döndüler. LU. 2/44

Ve cümle *aşinaleri* va Galilaia'dan onun ardı sıra gelen karılar bu şeyleri görerek, uzakdan duruyorlar idi. LU. 23/49

at : Binek hayvanı, at.

Ve başka bir al *at* çıktı; ve ona binmiş olan kimse (ademlerin) biri birini katl etmeleri için, yerden selameti kaldırmaya memur oldu, ve ona bir büyük kılıc verildi. İV. 6/4

Ve gördüm ki bir sarı *at* var idi, ve ona binmiş olanın adı ölüm idi; ve Cehennem onun ardı sıra gidiyor idi; ve kılıc ile ve kıtlık ile ve ölüm ile ve yerin canavarları ile öldürmek için onlara yerin bir rubu üzerine kudret verildi. İV. 6/8

at- : Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

Ve o, akçeyi heykelin içinde yere *atıb* gitdi, ve varıb kendisi asdı. MT. 27/5

ateş (Far. âteş): Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr.

Zira Yedeon ve Varak ve Sampson ve İefthae David ve Samuil ve peygamberlerden bahs edecek olursam, bana vakıt yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, salah işlediler, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, *ateşin* şiddetini söyündürdüler, kılıc azgından kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin ordularını perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları ise daha ala kıyamete nail olmak üzere azad olmaklığı kabul etmeyib işkence çekdiler; başkaları zevklenib döyüldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular. İR. 11/32

atıl- : Atma işine konu olmak.

Ol daği onlara, “Ağı kayığın sağ tarafına atınız ve bulursunuz,” demesiyle, atdılar ve balıkların çokluğundan naşi onu çekemediler ol vakıt İsus’un sevdiği şagird Petros’a, “Bu Rabb dır,” dedi; Simon Petros daği Rabb idiğini işitdikde, çıplak olduğu için abasını kuşanıb denize *atıldı*. İO. 21/6

atiye (Ar. ‘atiyye): Bir büyüğün küçüğe verdiği hediye, armağan, bahşiş, ihsan.

Her eyi *atiye* ve her teknil bahşiş yokarıdan olub nurların Pederinden ener; onda tebdillik yahod değışilmek gölgesi yok dur; ol daği müradına göre, kendi mañlukatının bir nev turfandası olmamız için bizi hakikat kelimı ile tevlid eyledi. İRUR. 1/17

Ben *atiye* talebinde değıl im, amma sizin hesabınız için artan meyveyi talep ediyorum. PRF. 4/17

atvar (Ar. tavr): Hal ve hareketler, işler, tarzlar.

Hiç kimse gencliğini tahkir etmesin; lakin kelam ve *atvar* ve muhabbet [ve ruh] ve iman ve paklikde müminlere örnek ol. PRT1. 4/12

avare (Far. âvâre): 1. Boş gezen, işsiz güçsüz kimse, aylak, başıboş.

Taşlandılar, destere ile biçildiler, tecrübe olundular, kılıc ile katl olunarak öldüler, yoksulluk ve sıkıntı ve cefaya düçar olarak, koyun poştları ve keçi derileri giyinerek dolaşdılar; (dünya onlara layık değıl idi;) ve çöllerde ve dağlarda ve mağaralarda ve yerin inlerinde *avare* gezdiler. PRİ. 11/38

Bunlar sizin muhabbet ziyafetlerinizde lekeler olub sizin ile yeyib içerek, nefslerini korkusuz beslerler; rüzgârlardan öte beri sürüklenen susuz bulutlar, çıplak ve meyvesiz, iki kerre kurumuş, gökden koparılmış ağaçlar dırlar; köpük gibi kendi ayıplarını çıkaran şiddetli deniz dalgaları dırlar: *avare* yıldızlar dır, ki şedid karanlık onlar için ebeden hıfz olunmuş dur. İRUR. 13

avcı : Avı kendine iş edinen kimse.

Ve Simon Petros bunu görmekle İsus'un dizlerine düşüb, "Ya Rabb, benden ayrıl, zira ben günahkâr adem im," dedi. Zira balıkların avlanışından dolayı o ve beraberince olanların cümlesi, ve Simon'un ortakları olan Zevedaios'un oğulları İakovos ile İoannis daği hayrete düşdüler; İsus daği Simon'a, "Korkma, bundan böyle insan *avcısı* olacaksın," dedi. LU. 5/10

avlan- : Ava gitmek.

Ve Simon Petros bunu görmekle İsus'un dizlerine düşüb, "Ya Rabb, benden ayrıl, zira ben günahkâr adem im," dedi. Zira balıkların *avlanışından* dolayı o ve beraberince olanların cümlesi, ve Simon'un ortakları olan Zevedaios'un oğulları İakovos ile İoannis daği hayrete düşdüler; İsus daği Simon'a, "Korkma, bundan böyle insan avcısı olacaksın," dedi. LU. 5/10

ayak : Vücudun, bacadan ayak bileğiyle ayrılan ve yere basık durmayı, yürümeyi sağlayan kısım, kadem.

Ellerime ve *ayaklarıma* bakınız ki bizzat ben im; bana dokanıb bakınız, zira ruhun eti ve kemikleri yok dur, nice ki bende var idiğini görüyorsunuz," dedi. LU. 24/39

Ve karındaşı Lazaros hasta olan Maria Rabbı hoş raihalı yağ ile mesh edib *ayaklarını* saçları ile silmiş olan hatun idi. İO. 11/2

ay : Yılın on iki bölümünden her biri.

Ve işte hısımiñ Elisabet daği ihtiyarlığında bir oğla hamile olub, bu (ay) ol kısır denilenin altıncı *ayı* dır; zira Allah'ın indinde hiç bir şey mümkünsiz değil dir," dedi. LU. 1/36

ayak kabı : Genellikle sokakta giyilen ve altı kösele, lastik vb. dayanıklı maddelerden yapılan giyecek, başmak, pabuç.

İoannis onlara cevap verib, “Ben su ile vaptis ederim; amma sizin aranızda bilmediğiniz bir kimse duruyor; benden soñra gelib benden ileri olan o dur, ben dañi onun ayak kabının tasmaşını çözmeye kalık değil im,” dedi. İO. 1/26
ayal (Ar. iyâl): Aile reisinin geçimlerini sağlamak zorunda olduğu kimseler, çoluk çocuk.

Amma İsus onu brakmadı; fakat, “Eviñe ehl u *ayalına* varıb, onlara Rabbin sana cümle etdiğini, ve sana merhamet eylediğini nakl eyle,” dedi. MR. 5/19
ayan : Önde gelenler, eşraf.

Ve bir münasib gün geldikde, yani Irodis kendi doğuş gününde, büyük memurlarına ve bin başları ile Galilaea'nın *ayanına* bir ziyafet verdiğinde, İşbu Irodias'ın kızı girib raks etmekle, Irodis'in ve beraberince sofrada oturanların hoşuna gelerek, padişah kıza, “Benden her ne istersen taleb eyle, sana veririm,” dedi. MR. 6/21

ayb (Ar. 'ayb): Toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış.

Ve ol günlerden soñra, karısı Elisabet hamile olub, “Rabb ademler arasından *aybımı* kaldırmak için, bana hüsn-i nazar kıldığı günlerde böyle eyledi,” deyerek kendini beş ay gizledi. MR. 1/25

ayıbsız : Ayıbı, kusuru olmayan.

Her şeyi mırıldanmayarak ve mücadeler olmaksızın icra eyleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında *ayıbsız* ve safderun olarak, Allah'ın kuşursuz evladları olasınız; söyle ki benim dañi boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos'un gününde iftiħarım ola. PRF. 2/15

aydınlık : Aydın olma durumu.

Size karanlıkda dediğimi *aydınlıkda* söyleyiniz ve kulağımıza söylenileni damlar üzerinde ilan ediniz. MT. 10/27

Onun için karanlıkda her dediğiniz şey *aydınlıkda* işidilib, ħalvetlerde kulağa söylediğiniz şey damlarda nida olunacaktır. LU. 12/3

ayık : Uyanık, gaflette bulunmayan.

ayık ol- : Ayık bulunmak.

Amma biz gündüzün oğulları olanlar iman ve muhabbet zırhını ve helas ümidi olan tolyeyi giymiş olarak, ayık olalım. PRS2. 5/8

ayık dur- : Uyanık durmak, tayakkuz halinde olmak.

Lakin cümlelerin sonu yaklaşmış dır; imdi akıllı olub, duaya *ayık durunuz*. PR1U. 4/7

ayır- : Birbirinden uzaklaştırmak.

Vefat edib, baħusus kıyam eden, ve Allah'ın sağında olub, bizim için şefaət eden dağı Hristos dur. Bizi Hristos'un muhabbetinden kim *ayıracak dır?* PRR. 8/35

Zira sahih bilirim ki ne ölüm, ne ömr ne melekler, ne hükümetler, ne kuvvetler, ne hazır, ne gelecek şeyler, ne yükseklik, ne derinlik, ne gayri bir maħluk Rabb'ımız Hristos İsus'da lan Allah'ın muhabbetinde bizi *ayırmaya* kadir olmayacak dır. PRR. 8/39

ayırđ et- : Birkaç şeyi birbirinden ayıran niteliği anlamak, tefrik etmek, temyiz etmek.

Ve kalbleri bilen Allah Ruh ül Kuds 'u bize verdiği gibi onlara dağı vermekle, onlara şehadet eyleyib, kalblerini iman ile pakleyerek, bizim ile onları *ayırđ etmedi*; hal böyleyken, niçün şagirdlerin boynuna gerek babalarımızın gerek bizim götürmeye kadir olmadığımız bir boyunduruk komayle, Allah'ı tecrübe edersiniz? RA. 15/10

ayin (Far. 'ayîn): Dinî tören, ritüel.

Lakin senin hakkında taifelerin arasında olan cümle Yehudilere, "Evladlarınızı sünnet eylemeyiniz, ve *ayinler* üzre hareket etmeyiniz" deyerek, Moisi'ye asi olmalarını senin talim etdiğini işitmişler dir. İmdi nasıl olacak? Senin geldiğini işideceklerinden elbette ğalk cem olacak dır. RA. 21/22

ayine (Far. âyine): Ayna.

Zira şimdi *ayineden* remz ile, amma ol zaman yüz yüze görürüz; şimdi bir mikdar bilirim, amma ol zaman bilinmiş olduğum gibi bileceğim. PRK1. 13/12

Bizim cümlemiz ise Rabb'in celalini *ayinede* gibi nikabsız yüz ile seyr ederek, Rabb'in Ruhü tarafından gibi heman ol surete celalden celale tebdil olunuruz. PRK2. 3/18

ayrıl- : Ayırma işine konu olmak.

Ve [şifa bulan topal] Petros ile İoannis'den *ayrılmadığı* halde, cümle kavm hayret ile Solomon'un eyvanı denilen (mahale) yanlarına seyirderek cem oldular. RA. 3/11

az : Miktarı, derecesi ve niteliği bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan.

Ve yalnız onun gelmesiyle değil, ancak onun sizden dolayı müteselli olduğu teselli ile dağı (mesrur olduk); çünkü bize hasretimizi ve figanınızı, ve benim için olan gayretinizi haber vermesiyle ben ziyade mesrur oldum; zira eğer sizi mektub ile kasavetlendirdim ise, her ne kadar peşiman oldum ise de, (şimdi) peşiman değil im; zira görürüm ki ol mektub *az* bir vakit için ise de sizi kasavetlendirdi. PRK2. 7/8

Zira Rabb'in hırabiyetiniz için değil, ancak mamuriyetiniz için bize verdiği hükümetimizden dolayı bir *az* daha ziyade iftihar edecek olur isem de mahcub olmayacağım; (bunu derim) ta ki mektublar ile sizi korkudur gibi görünmeyeyim. PRK2. 10/8

aza : (Ar. a'za): Vücudu meydana getiren organlar, parçalar.

Buradan, (yani) *azalarınızda* cenk eden şehvetlerinizden değil mi dir? Tama edersiniz ve malik olmazsınız; katl edersiniz ve hased edersiniz, ve nail olamazsınız; gavga ve cenk edersiniz, ve malik olamazsınız, çünkü taleb etmezsiniz; taleb edersiniz, ve alamazsınız, zira şehvetlerinize sarf etmek üzere, fena yolda taleb edersiniz. İRUR. 4/1

Ve eyer sağ eliñ senin sürçmene sebep olursa, onu kesib kendiñden def et, zira *azalarından* birinin zai olması bütün cesediñin cehenneme atılmasından sana hayırlıdır. MT. 5/30

azab (Ar. 'azâb): Kafirlerle ve günahkârlara ölümden sonra verilecek ceza.

Vay size, ey mürai ülema ve Farisiler! Zira dul karıların evlerini yeyib, gösteriş için uzun dua edersiniz; bu sebebden daha şedid *azaba* düçar olacaksınız. MT. 23/14

azab çek- : Acı duymak, keder çekmek.

Ve işte o taraflardan bir Hanaanlı karı gelib, ona, “Ya David oğlu Rabb, bana merhamet eyle, kızım cinden şedid *azab* çekiyor,” deyerek feryad eyledi. MT. 15/22

Ve onlar ile enib bir düz yerde durdu, ve şagirdlerinin cemaatı ile, bütün Yehudistan’dan ve İerusalım’dan ve Tuross ile Sidon’un deniz kıyısından Onu diñlemek ve marazlarından şifa bulmak için, kavmdan çok halk ve napak ruhlardan *azab* çekenler daği gelib şifa bulurlar idi. LU. 6/18

azab et- : Acı çektirmek.

Buraya vaktından evvel bize *azab etmek* için mi geldin?” deyerek feryad etdiler. MT. 8/29

Sana Allah hakkı için and veririm ki beni *azab etmeyesin*,” dedi. MR. 5/8

azacık : Az, biraz, az miktarda olan.

Çünkü bir *azacık* vakıtdan soñra, gelecek olan gelir ve gecikmez. Ve salih iman ile yaşayacak dır; hem de, eğer biri geri çekilirse, canım ondan hoşnud olmaz. İO. 10/37

azad (Far. âzâd): Serbest brakılmış, kurtulmuş, hür.

Zira günahın kulları bulunduğunuz zaman salahdan *azad* idiniz. PRR. 6/21

Ve ona İsaia peygamberin kitabı verildi; ol daği kitabı açdıkdá, “Rabbın Ruhu üzerimde dir; çünkü beni fukaraya incili vaz etmek için mesh edib, kalbi kırılmış olanlara şifa vermek, ve esirlere *azadlığı*, ve körlere gözlerin açılmasını ilan etmek, ve zulm altında ezilenleri *azadlık* ile Salı vermek, ve Rabbın makbul senesini ilan etmek için gönderdi,” deyü yazılmış olan mahali buldu. LU. 4/18

azad et- : Serbest brakmak, salıvermek.

Ol vakıt İsus kendine iman eden Yehudilere söyleyib, “Eğer siz benim kelimimde kalırsanız, sahihen şagirdlerim olub, hakikati bileceksiniz, hakikat daği sizi *azad edecek dir*,” dedi. İO. 8/32

İmdi eğer Oğul sizi *azad ederse*, fil vakı *azad* olacaksınız. İO. 8/36

azad eyle- : Salıvermek, serbest brakmak

Çünkü Hristos İsus’da olan hayat ruhunun kanunu beni günah ve ölüm kanunundan *azad eyledi*. PRR.8/3

azadlı : Hür, serbest.

Ve güneşde duran bir melek gördüm; ol daği yüksek ses ile nida ederek göğün ortasında uzak cümle kuşlara, “Geliniz, azim Allah’ın ziyafetine cem olunuz, ta ki padişahların etini ve bin başıların etini ve kuvvetlilerin etini ve atlar ile üzerlerine binmiş olanların etini ve *azadlı* ile kul ve küçük ile büyük, cümlesinin etini yeyesiniz,” dedi. İV. 19/17Ö

azadlık : Hürlük, serbestlik.

Ve ona İsaia peygamberin kitabı verildi; ol daği kitabı açdıkda, “Rabbın Ruhü üzerimde dir; çünkü beni fukaraya incili vaz etmek için mesh edib, kalbi kırılmış olanlara şifa vermek, ve esirlere *azadlığı*, ve körlere gözlerin açılmasını ilan etmek, ve zulm altında ezilenleri *azadlık* ile Salı vermek, ve Rabbın makbul senesini ilan etmek için gönderdi,” deyü yazılmış olan mahali buldu. LU. 4/18

Bu ümid ile ki maħluk daği biz zat fesadın kulluğundan kurtulub Allah’ın evladlarının celil *azadlığına* nail ola. PRR. 8/21

azam (a’zâm): Büyük, çok büyük.

Amma kahin-i azam ile cümle *beraber* olanlar, yani Saddukiler fırkası gayret ile dolu olarak kalkıb, Resullerin üzerine el uzadıb onları habşhane-i umumiye kodular. RA. 5/17

azarla- : Kırıcı ve sert söz söylemek, paylamak, takdir etmek.

Ve çok kimselerden cinler daği çıkıb bağıarak, “Sen İbn Ullah Hristos sın,” derler idi; ve onları *azarlayıb* söylemeye brakmaz idi, zira kendinin Hristos idiğini bilirler idi. LU. 4/41

azdır- : Azmasına sebep olmak.

Ve onun aleyhinde şikâyet etmeye başlayıb, “Bunu milleti *azdırmakda*, ve, Ben Hristos padişah ım, deyerek, Kaisar’a harac vermekden men etmekde bulduk,” dediler. Ve Pilatos ona, “Yehudilerin padişahı sen mi sin?” deyü süal eyledikde, ol daği ona cevap verib, “Söylediğin gibi dir,” dedi. LU. 23/2

azgın : 1. Doğru yoldan ayrılmış, sapıklığa düşmüş.

Zira ademler kendi nefsinin sevişi, malperest, fodul, mağrur, küfrbaz, valideyne itaatsız, nankör, ħabis, meveddetsiz, sulh kabul etmez, iftiracı, nefsinin zabt etmez, *azgın*, eyiyi sevmez, ħain, edepsiz, mütekebbir ve Allah’ı

sevmekden ziyade zevk u sefa sever, dindarlık suretini gösterim de kuvvetini inkâr eder olacaklar dır; bunlardan geri dur. PRT2. 3/3

2. Öfkeden gözü dönmüş kimse, saldırgan.

Ve öte tarafa Yergesiler'in diyarına geldiğinde, mezarlardan çıkmış iki cinli onu karşıladı ve gayet *azgın* olduklarından ol yoldan kimsenin geçmesi mümkün değil idi. MT. 8/28

azgınlık : Cinsel faaliyette aşırılık.

Çünkü onun zinasının *azgınlığını* şarabından cümle milletler içdiler, ve yerin padişahları onun pek çok şefaatinde zengin oldular. İV. 18/3

Ve onun ardınca gayri bir melek gelib, “Yıkıldı, ol büyük [şehr] Vavilon yıkıldı, çünkü kendi zinasının *azgınlığını* şarabından cümle milletlere içirdi,” dedi. İV. 14/8

azim (Ar. ‘azîm): Büyük.

Ve güneşde duran bir melek gördüm; ol daği yüksek ses ile nida ederek göğün ortasında uzak cümle kuşlara, “Geliniz, *azim* Allah'ın ziyafetine cem olunuz, ta ki padişahların etini ve bin başların etini ve kuvvetlilerin etini ve atlar ile üzerlerine binmiş olanların etini ve azadlı ile kul ve küçük ile büyük, cümlesinin etini yeyesiniz,” dedi. İV. 19/17Ö

Amma size derim ki, “Burada heykelden *azim* olan var dır. MT. 12/7

aziz (Ar. ‘azîz): Yüce, değerli, kıymetli, muazzez.

Ve onu ölümlerden ihya edib, artık çürümekliğe dönmeyeceğine dair David'e olan *aziz* ve emin (vad)ları size vereceğim,” demiş dir. RA. 13/34

azl et- : Görevden alma.

Ve onu *azl etdikde*, onlara padişah olmak üzere David'i zuhura getirib onun hakkında şahadet daği ederek, İessai oğlu David'i kendi kalbime muvafık bir adem buldum; cümle iradetimi icra edecek dir,” dedi. RA. 13/22

B

baba : Ata, cedd.

Ve kadimden beru mukaddes peygamberlerinin ağızıyla söylediği üzere, düşmenlerimizden ve bize cümle buğz edenlerin elinden helas olmak üzere, Kulu David'in hanedanında bizim için azim helas gösterdi; ta ki *babalarımıza* merhamet edib, kendi mukaddes ahdını, yani düşmenlerimizin elinden kurtulmuş olarak [ömrümüzün] cümle günlerinde, Kendi huzurunda, kudsiyet ve salah ile korkusuz kendine ibadet etmemizi ihsan eylemek için, Pederimiz Avraam'a ettiği yemini hatıra getire. LU. 1/72

Ve böylece *babalarınızın* amellerine şehadet ederek rıza verirsiniz; zira onlar katl etdiler, siz daği türbelerini bina edersiniz.” LU. 11/48

bağ (Far. bâğ): Üzüm kütükleri dikili olan ve üzüm yetiştirilen yer.

Ve kavma bu temsili söylemeye başladı; bir adem bir *bağ* dikib, onu bağcılara teslim ederek hayli zeman gurbete gitdi. LU. 20/9

Ve ahşam oldukda, *bağ* sahibi kendi ket hüdasına, “İşçileri çağır, ve soñrakilerden başlayıb evvelkilere varıncayadek, ücretlerini ver,” dedi. MT. 20/8

bağban (Far. bâğ-bân): Bahçıvan.

Ve *bağbana*, ‘İşte üç sene dir bu incir ağacında meyve aramaya geliyor isem de, bulamıyorum; onu kes niçün yeri de battal ede?’ dedi. LU. 12/7

bağcı : Bağ yetiştirip ürününü satan kimse.

Bağcılar ise onu gördüklerinde, biri biri ile söyleşib, “Bu varis dir, mirasın bize kalması için geliniz onu öldürelim,” dediler. LU. 20/14

bağçevan : Bir bahçenin düzenlenmesi ve bakımıyla görevli kimse.

Kimi arayorsun?” dedi; ol daği *bağçevan* dır zann ederek, ona, “Efendim, onu sen kaldırdın ise nereye koduğuñu bana söyle, ben daği onu kaldırayım,” dedi. İO.20/15

bağır- : 1. Paylamak, azarlamak, çıkışmak.

Ve sinagoglarında napak ruhlu bir adem bulunub, bu daği *bağırarak*, “Brak, senin bizim ile ne işin var? MT. 1/24

2. Yüksek tonda ses çıkarmak, haykırmak.

Ve ihtilal esnasında adem öldürüb fesad çıkaran arkadaşları ile beraber mahbus olan Varavvas nam bir kimse var idi. Ve halk *bağırıb* kendilere olan adetin icrasında bulunmasın taleb etmeye başladı. MR. 15/8

bağırsak : Sindirim organının mideden anüse kadar olan, ince bağırsak ve kalın bağırsaktan oluşan bölümü.

İmdi bu kimse nahaklık ücretiyle bir tarla edindi, ve baş aşağı düşmekle, ortasından patlayarak bütün *bağırsakları* döküldü. RA.1/18

bağışla- : 1. Ceza vermemek, affetmek.

Amma ademlere suçlarını bağışlamadığınız suretde, Pederiniz daği sizin suçlarınızı *bağışlamayacak* dır. MT. 6/15

2. Bir şeyi yarar gözetmeden karşılıksız olarak verme, hibe etmek, teberru etmek

Ve ol kulun efendisi ona merhamet göstererek onu salı verib borcunu daği *bağışladı*. MT. 18/28

bağla- : 1. Yönetimi altına vermek, aralarında idari bir bağ kurmak.

Bu ise Avraam kızı iken, işte Şeytan onu on sekiz seneden beru *bağlamış* olmayle, savvato gününde bu bağdan çözülmesi caiz değil mi idi?" dedi. LU. 13/16

2. Bir yerden ayırlamayacak duruma getirmek.

Ol vakıt bölük ile bin başı ve Yehudilerin memurları İsus'u tutub *bağladılar*. İO. 18/13

bağlan- : Bağlama işine konu olmak.

Ve on ikileri yanına çağırıp onları ikişer ikişer göndermeye başladı; ve onlara napak ruhlar üzerine kudret verib, yol için, ne dağarcık ve ne ekmek ve ne kemerde akçe, ancak çarık *bağlanıb* iki entari giyinmeyerek, bir asadan mada bir şey almamalarını tenbih eyledi. MR. 6/9

bağlı : Bir bağ ile tutturulmuş olan.

Ve İerusalım'e yaklaşarak, Zeytunluk dağının yanında vakı Vıthvağı ile Vıthania'ya yakın geldiklerinde, şagirdlerinden ikisini gönderib, onlara hitaben, "Karşınızdaki köye gidiniz, ve içine girdiğiniz gibi, üzerine hiç bir kimse binmemiş, *bağlı* bir sıp bulursunuz; onu çözüb getiriniz. MR. 11/2

baha (Far. bahâ): Paha, değer, fiyat.

Ol zeman İeremia peygamber vasıtasıyla, ve *bahası* tayin edilmiş, yani İsrail oğullarından bazılarının baha tayin etdikleri zatın kıymeti olan otuz kıta

gümüşü alıb, onları Rabbin bana emr etdiği gibi çömlekcinin tarlası için verdiler, deyü buyurulan kelim itmam olundu. MT. 27/9

bahar (Ar. bahâr): Çiçek demeti.

Ve haftanın birinci günü sabahlayın erken hazırladıkları *baharları* getirib mezara geldiler; ve onlar ile beraber başka karılar daği var idi. LU. 24/1

bahis : Konu, husus.

bahs et- : Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak.

Ol daği salah ve nefsi zabt etmek ve gelecek cezadan *bahs eder* iken, Filiks ziyadesiyle korkub, “Şimdilik git, vaktim olursa seni yine çağırırım,” deyü cevap verdi. RA. 24/25

Zira Yedeon ve Varak ve Sampson ve İefthae David ve Samuil ve peygamberlerden *bahs edecek* olursam, bana vakıt yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, salah işlediler, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, ateşin şiddetini söyündürdüler, kılıc azgından kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin ordularını perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları ise daha ala kıyamete nail olmak üzre azad olmağı kabul etmeyib işkence çekdiler; başkaları zevklenib döyüldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular. İR. 11/32

bahşiş (Far. bahşîş): Armağan, hediye, ihsan, atıye.

Aceba sizden hangi adem bulunur ki, oğlu kendisinden ekmek taleb etdiği halde, ona taş vere ve balık taleb etdiği halde, ona yılan vere. İmdi eğer siz yaramaz iken evladlarınıza eyi *bahşişler* vermeyi bilerseniz, göklerde olan Pederiniz ne kadar ziyade, kendinden taleb edenlere niymetler verecek dir! MT. 7/11

Ve Petros ile beraber gelmiş olub sünnetden olan müminler Ruh ül Kuds ’un *bahşişi* taifelerin üzerine daği döküldüğünden hayran oldular. RA. 10/45

bahusus Far. (Far. bâ- + Ar. husûs): Özellekle, bilhassa, hususiyle.

Zira belki biraz vakıt ayrılması bunun için, yani artık kul gibi değil, ancak kuldun üstün olarak, *bahusus* bana ve ne kadar ziyade sana hem tende hem daği Rabb’da sevgülü bir karındaş gibi onu ebden kabul etmiş olasın. PRF. 17

Ümidimizin ikrarını mühkem tutalım, zira vad eden sadık dır; ve muhabbete ve eyi amellere tevsik etmek için biri birimizi mülahaza edelim; ve bazıların adedi üzre cem olmamızı terk etmeyib, *bahusus* bunun yaklaştığını gördükce, (biri birimize) nasihat edelim. PRİ. 10/25

bak- : Gözleri bir şey üzerine çevirmek.

Ve *bakınız*, bu ne kadar büyük bir kimse idi ki, ona baş baba olan Avraam daği yağmadan üşr verdi; ve Leui oğullarından olarak, kahinliği alanlara kavmdan, yani kendi karındaşlarından, her ne kadar onlar Avraam'ın belinden geldiler ise de, şeriat mücibince üşr almaya tenbih var dır. İR. 7/4

[onlar ise gökdeki şeylerinnümüne ve gölgesine göre hizmet ederler; nitekim Moisi'ye meskeni inşa edeceği vakit vahi olundu; zira ona, *bak*, cümlesini sana dağda gösterilen resme göre yapasın, dedi;] Lakin şimdi ne kadar daha ala vadlar ile sabit kılınmış olan daha ala bir ahdın miyancısı olmuş ise, ol kadar ala bir memuriyete nail oldu. PRK2. 8/5

bakır : Kolayca işlenip levha, tel ve çeşitli şekiller verilen kalay, çinko madenlerle karıştırıp tunç, pirinç haline getirilerek kap kaçak yapımında kullanılan element.

Ve baki kalan ademler, ki bu belalardan helak olmadılar, cinlere, ve görmeye ve işitmeye ve yürümeye kadir olmayan altun ve gümüş ve *bakır* ve taş ve ağacdan olan putlara secde etmemeleri için ellerinin amellerinden tevbe etmediler; hem de kendi katl ve sihr ve zina ve hırsızlıklarından tevbe etmediler. İV. 9/20

Kemerlerinizde ne altun ve ne gümüş ve ne *bakır* ve yol için ne dağarcık ve ne iki entari ve ne ayak kablari ve ne asa tedarik ediniz, zira işçi kendi taamina layık dır. İV. 10/10

baki (Ar. bâkî): Ölümsüz, ebedi, kalımlı.

Ve yanında bulunan Farisilerden bazısı bu şeyleri işitdiklerinde, ona, “Aceba biz daği mi kör iz?” dediler. İsus onlara, “Eğer kör olsaydınız, günahınız olmaz idi; amma şimdi, görüyoruz, dersiniz, onun için günahınız baki dir,” dedi. İO. 9/40

baki ol- : Sürekli olmak

Ve onları yanına çağırıp onlara temsiller ile söyledi ki, “Şeytan Şeytan’ı nasıl çıkara bilir? Ve eğer bir hükümet kendi aleyhinde muhalefet üzere bulunursa, ol hükümet baki olamaz. MR. 3/23

baki kal- : Ebediyen devam etmek, sürüp gitmek.

Ve eğer bir ev kendi aleyhinde muhalefet üzere bulunursa, ol ev *baki kalamaz*. MR. 3/27

Siz beni seçmediniz, ancak ben sizi seçtim, ve gidib meyve husule getirmeniz ve meyveniz *baki kalması* için sizi tayin etdim; ta ki benim ismim ile Pederden her ne dileyecek olursanız, size vere. İO. 15/16

bakiye (Ar. bakıyye): Artık, kalan, geri kalan şey.

Ve Isaia İsrail’in hakkında nida eder ki, eğer İsrail oğullarının sayısı denizin kumu kadar olsa, (ancak) *bakiyesi* helas bulacak dır; zira adalet üzere emri kıssaltmak ile tekmil edecek dir; çünkü Rabb yer üzerinde muhtasar emri icra edecek dir. PRR. 9/27

Ve ejder karıya gazablanıb, Allah’ın emrlerini hıfz etmekte ve İsus [Hristos’un] şehadetini tutmakta olan zürriyetinin *bakiyesi* ile cenk etmek için çıkdı. İV. 12/17

bal : Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdıkları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde.

Bu İoannis daği deve tüyünden esvab giymiş, ve beline kayış kuşanmış olub, çekirgeler ve yaban *balı* yer idi. MR. 1/6

balçık : Koyu kıvamdan, özlü ve yapışkan çamur.

O cevap verib İsus denilen bir adem *balçık* yapıp gözlerime sürdü, ve bana, “Siloam havuzuna gidib yaykan” dedi; ben daği gidib yaykandıgımda gözlerim görür oldu,” dedi. LU. 9/14

Bu şeyleri dedikde, yere tükürüb, tükürük ile *balçık* yaptı, ve balçığı körün gözleri üzerine sürüb ona, “Git, Siloam havuzunda [ki gönderilmiş demek dir] yaykan,” dedi; ol daği gidib yaykandı, ve görür olduğu halde geldi. İO. 9/6

balık : Su içinde yaşayıp solungaçla nefes alan çoğunlukla yumurtlama şeklinde üreyen omurgalı hayvanların ortak adı.

Aceba sizden hangi adem bulunur ki, oğlu kendisinden ekmek talep ettiği halde, ona taş vere ve *balık* talep ettiği halde, ona yılan vere. MT. 7/10

Ve bunu yaptıklarında külliyetli *balık* çevirdiler; ve ağları yırtılmayla, gelib kendilerine yardım etmeleri için, ol bir kayıkda olan ortaklarına işaret etdiler; onlar daği gelib kayıkların ikisini batmak derecesinedek doldurdular. LU. 5/6

balığ : Ergen.

Onun valideyni onlara cevab verib, “Bu bizim oğlumuz olub kör doğduğunu biliriz; fakat şimdi nasıl gördüğünü bilmeyiz; yahod onun gözlerini kim açdığını biz bilmeyiz; kendisi *balığ* dir; ona süal ediniz; kendi hakkında kendisi söylesin,” dediler. İO. 9/21

balta : Ağacı kesme, yarma, yontma vb. işlerde kullanılan ağaç saplı, demir araç.

Ve hem de şimdi balta ağaçların kökünün yanına konulmuş dur.MT.3/10

bardak : Daha çok çam ağacından yapılan kulplu ve emzikli su kabı, testi, ibrik.

Ve çarşıdan (geldiklerinde), yaykanmadıkca yemek yemezler; ve hıfz etmek üzere kabul etdikleri sair çok şeyler, kâseler ve *bardaklar* ve bakır kablar ve yataklar yaykamaları var dır. MR. 7/4

Zira Allah’ın emrini terk ederek insan rivayetini, yani *bardaklar* ve kâseler yaykamasını hıfz edib, bunlardan başka çok şeyler daği edersiniz. MR. 7/8

barışdır- : Barışmalarını sağlamak, ara bulmak.

Ve ertesi gün onlara niza ederler iken görünüb, “Ey ademler, siz karındaşlar sınız, niçün biri birinize zulm ediyorsunuz?” deyerek onları barışdırmaya *gayret* etdi ise de, konşusuna zulm eden onu redd edib, “Seni bizim üzerimize kim reis ve kadı nasb etdi? RA. 7/26

bari : Hiç olmazsa, hiç değilse, o hâlde, öyleyse.

Ve yaklaştıkda, şehri görmekle onun üzerine ağlayıp, “*Kaşki*, sen daği, *bari* senin bu gününde selametine dair olan, şeyleri bile idin; şimdi gözleriñden gizlendi. LU. 19/42

bas- : 1. Ayağa, üzerine vücudun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemine ya da başka bir yere koymak.

Basılmış hem silkinmiş ve taşkın eyi ölçekle kucağımıza verecekler; zira size hemen ölçdüğünüz ölçek ile ölçülecektir.” LU. 6/38

2. Çökmek.

Ve aħşam oldukda, şagirdleri deniz kıyısına endiler; ve kayığa girib, denizin öte tarafına, Kapernaum'a gidiyorlar idi; ve karanlık *basmış* olub İsus daha yanlarına gelmemiş idi; deniz daği şedid bir rüzgâr esmesinden kabarmakda idi. İO. 6/17

basamak : Bir merdivende her adım atışta ayağın bastığı düz yer, kademe.

Zira David göklere çıkmadı, amma kendisi Rabb Rabbıma, "Ta ben senin düşmenlerini ayaklarıña *basamak* koyuncayadek, sağ yanımda otur, deyü buyurdu," dedi; imdi cümle İsrail evi bilsin ki stavrosa çıkardığımız bu İsus'u Allah hem Rabb ve hem Mesih kılmış dır. RA. 2/35

Bu meleklerin hangısına bir zaman, senin düşmenlerini ayaklarıñın altına *basamak* koyuncayadek, sen sağımda otur, demiş dir? Onların cümlesi helasa varis olacak kimselere hizmet için gönderilen hizmet eden ruhlar değiller mi? İR. 1/13

baş : 1. En önemli, en üstün anlamında birleşik kelimeler yapan söz.

Ve davet olunanların *baş* sedirleri seçdiklerini görmekle onlara bir temsil söyleyib, "Bir kimse tarafından düğüne davet olunduğunda, baş sedirde oturma, olmaya ki senden müteber bir davetlisi olmayle, seni ve onu davet eden gelib sana, 'Buna yer ver,' dedikde, ol zaman utanarak aşağıki yeri tutmaya başlayasın. LU. 14/7

Ol vakıtdan soñra İsus İerusalıme gitmek, ve ihtiyarlar ile *baş kahinler* ve ülema tarafından çok elem çekib katl olunmak, ve üçüncü günde kıyam etmek gerek idiğini şagirdlerine beyan etmeye başladı. MT. 16/21

2. İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi organlarının ve beyinin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Ve seni, hem derunuñda olan evladlarıñı yer ile yeksan edib, sende *baş* üzerinde bir taş brakmayacaklar dır; çünkü ziyaretiñin vaktını bilmedin," dedi. LU. 19/44

başak : Arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.

Ve şagirdleri acıkmayle *başakları* kopararak yemeye başladılar. Ve Farisiler (bunu) gördüklerinde ona, "İşte şagirdlerin savvato gününde işlemesi caiz olmayan şeyi işleyolar," MT. 12/1

başak ver- : Başak bağlamak, tutmak.

Ve ekin bitib *başak verdiğinde*, delice dağı göründü. MT. 13/26

başka : Bilinenden gayrı, diğer, sair.

Ve tekrar başka bir kul gönderdi; ama bunu dağı döyüb hakaret etdikden sonra boş gönderdiler. MT. 20/11

Ve bir saat kadar gecikdikde, başka bir kimse tekid edib, “Hakikaten bu dağı onun ile beraber idi, çünkü Galilialıdır,” dedi. LU. 23/59

başla- : 1. Bir iş yapmak üzere hareke geçmek, bir işe girişmek, şuru etmek.

Ve onun aleyhinde şikâyet etmeye *başlayıb*, “Bunu milleti azdırmakda, ve, Ben Hristos padişah ım, deyerek, Kaisar’a harac vermekden men etmekde bulduk,” dediler. LU. 23/2

2. Ortaya çıkmak, başlangıç noktası oluşturmak.

Ve Pilatos baş kahinler ile halka, “Bu ademde hiçbir kabahat bulmıyorum,” dedi. Amm onlar ısrar ederek, “Galilialıdan *başlayıpta* buraya kadar, bütün Yehudistan’da talim ile kavımı tahrik ediyor,” dediler. LU. 23/5

bat - : Bir yere saklanmak, girmek

Övkelendiğinizde günah işlemeyiniz; gazabınızın üzerine güneş *batmasın*. PRE. 4/27

batır- : Bir sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmek, çökmek.

İsus cevab verib, “Ben lokmayı *batırıp* kime verirsem, o dur,” dedi; ve lokmayı batırıp, Simon oğlu İskariotlu İuda’ya verdi. İO. 13/26

batı : Dört ana yönden güneşin battığı taraf, garp, mağrib.

Gün doğu tarafından üç kapu, ve poyraz tarafından üç kapu, ve lodos tarafından üç kapu, ve batı tarafından üç kapu var idi. İV. 21/13

Ve hem de halka, gün batı tarafından bulut çıktığını gördüğünüzde, ‘Yağmur geliyor,’ dersiniz, ve böyle olur. LU. 12/54

batıl (Ar. bâtil): İnançlar bakımından gerçek olmayan.

Ey Timotheos, emaneti hıfz edib, napak ve *batıl* laflardan ve kizben ilm tesmiye olunan şeyin muarızından geri dur; ki buna bazı kimseler zahid olmayla imandan sapdılar. PRT1. 6/20

bayıl- : Bir durumun etkisini üzerinde şiddetli hissetmek, bu etkiyle kendinden geçecek gibi olmak.

Ve güneş ile ay ve yıldızlarda alametler olacak; ve yerin üzerinde taifelerin hayret ile ızdırabı olub, deniz ve dalgalar seda vererek, ademler korkudan ve dünyanın üzerine gelecek şeylere beklemekten *bayılacaklar* dır; zira göklerin kuvvetleri sarsılacak dır. LU. 21/26

batır- : Bir sıvının içine daldırmak.

Ve feryad edib, “Ya Avraam peder, bana merhamet eyle, ve Lazaros’u gönder ki, parmağının ucunu suya *batırıp* dilimi serinletsin; zira bu alevde azab çekiyorum,” dedi. LU. 16/24

O daği cevab verib, “Elini sahana benim ile beraber *batıran*, heman o beni ele verecek. MT. 26/23

bayram : Kutsal gün.

Ve pasha denilen fetir *bayramı* yaklaştıkda, baş kahinler ile ülema onu helak etmek için bir vesile arıyorlar idi; zirakavmdan korkarlar idi. LU. 22/1

Ve Galilea’ya geldiğinde, Galilialıhlar *bayram* vakti İerusalım’de cümle icra ettiğini görmüş olmalarıyla, onu kabul etdiler; zira kendiler daği bayram için gitdiler.İmdi İsus suyu şaraba tebdil ettiği Galilaia’da vakı Kana’ya tekrar geldiğinde asılzade bir adem var idi ki oğlu Kapernaum’da hasta idi. İO. 4/45

bazen (Ar. ba‘zan): bazı defa, bazı zaman, ara sıra.

Diri Allah’ın yerine düşmek korkulu bir şey dir. İmdi evvel ki günleri tenvir olundukdan soñra şedid elemlere giriftar olub, *bazen* sitemler ve sıkletler ile aleme tamaşa olarak, bazen bu gibi halde bulunanlara şerik olduğumuz vakti *hatrınıza getiriniz*. İR. 10/33

bazı (Ar. ba‘ze): Bir takım, bir kısım.

Zira Yedeon ve Varak ve Sampson ve İefthae David ve Samuil ve peygamberlerden bahs edecek olursam, bana vakıt yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, salah işlediler, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, ateşin

şiddetini söyündürdüler, kılıc azgından kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin ordularını perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; *bazılar* ise daha ala kıyamete nail olmak üzere azad olmaklığı kabul etmeyib işkence çekdiler; başkaları zevklenib

döyüldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular.

İR. 11/35

Müsafir kabul etmeliği unutmayınız; zira bu yol ile *bazı* kimseler bilmeyerek melekler kabul etdiler. İR. 13/2

bazı (Far. bâzû): Kolun omuz ile dirsek arasındaki bölümünde bulunan, şişkince kas kitlesi

Kendi *bazusu* ile kudret gösterdi; mağrur olanları kalblerinin efkârında perişan eyledi. LU. 1/51

bedelsiz : Bedeli olmayan, bedel ödenilmeyen.

Bizde sıkılmış olmayıb, ancak kendi deruninizde sıkılmış sınız; [evladlarıma gibi söylerim,] buna bedelsiz daği genişleniniz. PRK2. 6/13

bed dua Far. (Far. bed + Ar. du‘â): Bir kimseye kötülük dilemek için edilen dua, ilenç, inkisar.

Ol zeman (Petros), “ol ademi tanımam, deyerek,” *bed dua* ve yemin etmeye başladı; ve anide horos ötdü. Ve MT. 26/74

bed dua et- : Allah’tan kötülük dilemek.

Onun ile Peder Allah’a hamd ederiz; ve onun ile daği Allah’ın beñzeyişine göre yaradılmış insana *bed dua* ederiz. İRU. 3/10

bedel (Ar. bedel): Bir şeyin yerine verilen şey, karşılık, ivaz.

Hiç bir kimseye kemliğe *bedel* kemlik etmeyib, cümle ademlerin huzurunda eyi olan şeylere mukayyed olunuz. PRR. 12/17

Zira bir adem bütün dünyayı kazanıb da, kendi canını zai ederse, ne faide görür? yağod adem kendi canına *bedel* ne vere bilir? Zira insan Oğlu kendi melekleri ile Pederinin celalinde gelecek, ve ol zeman her kese ameline göre mükafat edecek dir. MT. 16/26

bednamlık (Far. bed-nâm): Kötü ün kazanma, kötülüğü ile dillere düşme.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve teham mül ile, utf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah’ı kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, *bednamlık* ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar

gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenle gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öl dürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/8

bedter (Far. bed-ter): Çok fena, daha fena, çok kötü.

Amma eğer bir kimse teallukatını, bahusus ev halkını kayırmazsa, imanı inkâr etmiş olub imansızdan *bedter* dir. PRT1. 5/9

Ve geldiğinde (onu) boş ve süprülmüş ve donanmış bulmayle, gidib beraberince kendisinden daha kötü başka yedi ruh alır, ve onlar girib orada sakin olurlar, ve ol ademin sonu evvelkinden *bedter* olur. MT. 12/45

beğenil- : İyi ve güzel bulunmak

Zira bunlar ile Hristos'a hizmet eden kimse Allah'ın indinde makbul ve ademlerin indinde *beğenilmiş* dir. İmdi selamete ve biri birimizi mağrur etmeye sebep şeylere cehd edelim. PRR. 14/19

behane (bahâne): Bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep.

Zira malümünüz olduğu üzre, biz müdahane sözleri ile ve yahod tama *behanesiyle* asla muamele etmedik; Allah şahid dir. PRS1. 2/5

bekle- : Gözler vaziyeti olmak, durup kollamak.

Ve yalnız bu değil, ancak biz Ruhun ilk meyvesine malik olanlar bile oğulluk, yani cesedimizin helasını *bekleyerek*, kendimiz daği derunimizde ah çekeriz. PRR. 8/23

Velhasıl, ey karındaşlarım, taam için cem olduğunuzda, biri birinizi *bekleyiniz*; ve eğer bir kimse ac olsa, evde yesin, ki hükm için cem olmuş olmayasınız. PRK1. 11/33

bekri : Çok içki içen, içki müptelası kimse, ayyaş.

Amma şimdi eğer karındaş anılan bir kimse zinakâr ya tamakâr ya putperest ya söyücü ya *bekri* ya zulmkâr olursa, ihtilat etmedikden mada böyle kimse ile beraber taam bile etmeyesiniz, deyü yazdım. PRK1. 5/11

İnsan Oğlu geldi, hem yer hem içer, ve, “İşte şişboğaz ve *bekri* bir adem, gömrükcülerin ve günahkârların dostu dur,” dersiniz. LU. 7/34

bekrilik : İçkiye düşkün olma durumu, ayyaşlık.

Zira ömrümüzün geçmiş zamanı kâfi dir ki taifelerin müradını icra etmekle, edepsizlik ve şehbetler, ve mehorluk ve eylenceler ve *bekrilik* ve haram olan putperesliklerde yürüdük. PR1U. 4/3

Ve kendilerinizi sakınınız, kalbleriniz serhoşluk ve *bekrilik* ve dünyevi endişeler ile ağırlaşb ol gün üzerinize ansızın yetişmesin; zira bütün yer üzerinde sakın olanların cümlesi üzerine duzak gibi gelecek dir. LU. 21/34

bel : İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.

Bu İoannis daği deve tüyünden esvab giymiş, ve beline kayış kuşanmış olub, taamı daği çekirgeler ile yaban balı idi. MT. 3/4

bela (Ar. belâ): 1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, badire.

Şimdi geliniz, ey zenginler, üzerinize gelecek *belalar* için figan edib ağlayınız. İRUR. 5/1

2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, afet, sıkıntı.

Ve baki kalan ademler, ki bu *belalardan* helak olmadılar, cinlere, ve görmeye ve işitmeye ve yürümeye kadir olmayan altun ve gümüş ve bakır ve taş ve ağacdan olan

putlara secde etmemeleri için ellerinin amellerinden tevbe etmediler; hem de kendi katl ve sihr ve zina ve hırsızlıklarından tevbe etmediler. İV. 9/24

beli : Evet

Ve bunun cümlesi peygamber vasıtasıyla, Sion kızına deyiniz ki, “İşte padişahın halim olarak, merkebe, *beli* merkeb yavrusu sıpaya binmiş olarak sana geliyor,” deyü buyurulan kelamın itmam olunması için vakı oldu. MT. 21/6

belki Far. (Ar. bel + Far. ki): Olabilir, bir ihtimale göre, muhtemelen.

Dünyayı ve onda mevcut olan her şeyi yaradan Allah, kendisi gök ile yerin Rabb’ı olmayle, el ile yapılmış heykellerde sakın olmayıb, ona bir şeye mühtac gibi insan eli ile hizmet olunmaz, çünkü cümleye hayat ve nefes ve her şeyi ihsan eden O dur; ve insan cinsinin cümle milletlerini bütün yer üzerinde sakın olmaları için, bir kandan yaradıb, evvelce muayyen vakıtları ve meskenlerinin sinorlarını tayin eyledi, ta ki her ne kadar Allah her

birimizden uzak değil ise de, onu arayanlar *belki* el ile yoklayarak onu bulurlar. RA. 17/27

Zira salih kimse için canını feda eden nadir bulunur; lakin eyi bir adem için *belki* bir kimse canını feda etmeye cesaret eder. PRR. 5/7

belli : Anlaşılabak ve görülecek şekilde olan, meydanda, aşikâr, zair.

Vay size, ey mürai ülema ile Farisiler! Zira ademler bilmeyerek üzerlerinde gezdikleri *belli* olmayan mezarlar gibi siniz.” LU. 11/44

Zira bunların vasıtasıyla bir *belli* mucize icra olunduğu İerusalım’de sakin olanların cümlesine malûm dür, biz daği inkâr edemeyiz; fakat kavm arasında ziyade yayılmaması için, bundan böyle ism ile bir ademe söylememeleri için, onları şediden tehdid edelim,” dediler. RA. 4/16

ben : Teklik birinci kişiyi gösteren söz

Ol daği onlara cevap verib, “On ikilerden biri, yani *benimile* sahana (elini) batırandır; vakıa insan Oğlu kendi hakkında yazılmış olduğu üzre gider; lakin vay ol ademe ki, onun yediyle insan oğlu ele verilir! MR. 14/20

bende : Köle

Ve onlar bu şeyleri işitmekde iken, kendisi İerusalım’e yakın olduğu, onlar daği Allah’ın padişahlığı tez zuhur edeceğini zann etdikleri için, tekrar bir temsil söyleyib dedi ki, “Bir asılzade bir *hükmdarlık* selahiyetini alıb geri dönmek için, uzak bir diyara gitdiğinde, on nefer bendesini çağırıp onlara on mna vererek, “Ben geri dönüncyedek ticaret eyleyiniz,” dedi. LU. 19/12

benze- : İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.

Zira onların kudreti ağızlarında ve kuyruklarında dır, çünkü kuyrukları yılana beñzeyib, başları var dır, Ve bunlar ile zarar ederler. İV. 9/19

“Alim iz” derler iken ahmak oldular; ve zevaldan münezzeħ olan Allah’ın celalini zeval bulan insan ve kuşlar ve dört ayaklılar ve sürtünen hayvanat suretinin benzeyişine tebdil etdiler. PRR. 1/23

beraber (Far. berâber): Birlikte.

Amma kahin-i azam ile cümle *beraber* olanlar, yani Saddukiler fırkası gayret ile dolu olarak kalkıb, Resullerin üzerine el uzadıb onları habşhane-i umumiye kodular. RA. 5/17

Sina dağında söyleyen melek ile ve babalarımız ile *beraber* çölde olan cemaatda olarak, bize teslim etmek üzere hayat kelimeleri almış olan zat budur. RA. 7/38

bereket (Ar. bereket): Bolluk, feyiz.

Mübareklediğimiz *bereket* kâsesi Hristos' un kanının ilhaklığı değil mi dir? Parelediğimiz ekmeğin Hristos'un cesedinin ilhaklığı değil mi dir? PRK1. 10/16

İmdi karındaşlara reca etmeyi iktizalı gördüm ki evvel yanınıza gidib, sizin mukaddema haber verilen *bereketinizi* hazır edeler, şöyle ki tama suretiyle değil, ancak bereket suretiyle hazır olsun. PRK2. 9/5

berrak (berrâk): Aydınlık, açık.

Ve bana billur gibi berrak olarak, Allah'ın ve Kuzunun tahtından akar hayat suyunun [pak] ırmağını gösterdi. İV. 22/1

beru : Ayrılma halinden sonra geldiğinde “belli bir yerden ve zamandan bu yana” anlamı verir.

Onda dahi biz kanının vasıtasıyla fidiyeye, yani bize tekmil hikmet ve fehm ile çoğalttığı inayetin ganimetine göre, günahların afvlığına malik iz; ve ezelden *beru* kendisinde niyet eylediği hüsn-i rızasına göre kendi iradetine sırrını, yani vakıtlar temamiyeti tedbirinde her şeyi, gerek göklerde gerek yer üzerinde bulunan şeyleri Hristos'da bire cem edeceğini bize bildirdi. PRS2. 1/9

Ve işte on iki seneden *beru* kan akmasına mübtela olan bir karı, arkasından yaklaşıb esvabının eteğine dokandı. MT. 9/20

besle- : Yiyecek ve içeceğini sağlamak.

Kuzgunlara bakınız; ne ekerler ve ne biçerler, ve onların ne kileri ve anbarı var, yine Allah onları *besler*; siz kuşlardan ne kadar daha alabilirsiniz. LU. 12/24

beslen- : Kendini beslemek.

Ve Irodos Tiros ile Sidon ehalesine gazablanmış olmayla, bunlar kendi diyarları padişahın (diyarı) tarafından *beslenmekde* olduğundan, ittifakle onun huzuruna gelib, padişahın mabeyncisi olan Vlastos'u ikna ederek sulh taleb etdiler. RA.12/20

beyaban (Far. beyâban): Çöl, sahra, bağdiye.

Ve gündüz oldukda, çıkıp *beyaban* bir mahale gitdi; ve halk onu arayarak da yanına gelib, kendilerinden gitmemesi için ona ibram etdiler ise de, onlara, “Allah’ın padişahlığını sair şehirlerde daği vaz etmekliğim gerek dir, zira bunun için gönderildim,” dedi. LU. 4/42

İsus daği (bunu) işitdiğinde, oradan kayık ile *beyaban* bir mahale tenhaca vardı, ve cemaat işitmekle, şehirlerden yaya onun ardınca gitdi. MT. 14/13

beyan (Ar. beyân): Bildirim, deklarasyon.

İmdi Rabb’ımızın şehadetinden ve ben onun mahbusundan dolayı utanma; fakat İncil için meşakkatda Allah’ın kuvvetine göre hissedar ol; ol bizi helas edib, mukaddes davet ile davet eyledi; bu daği amellerimize göre değil, ancak kendinin takdirine göre ve ezeli zamanlardan Hristos İsus’da bize ihsan olunub, şimdi ise ölümü ibtal edib incilin vasıısıyla hayat ve ölümsüzlük zuhura getirmiş olan Helaskârımız İsus Hreis-

tos’un zuhuruyle *beyan* olunan inayete göre oldu; ben daği bu (incilin) vaizi ve resulu ve taifelerin hocası nasb olundum. PRT2. 1/10

Ve bu, bir defa daha (dediği) sarsılmaz şeylerin baki kalması için, el ile yapılmış şeyler gibi sarsılır şeylerin değışileceğini *beyan* eder. İR. 12/28

beyan et- : Bildirmek, anlatmak, söylemek.

Amma Moisi daği böğürtlen (nakliyetin) de, Rabba, Avraam’ın Allah’ı İsaak’ın Allah’ı ve İakov’un Allah’ı demesiyle ölülerin kıyam edeceğini *beyan etmiş* dir. LU. 20/38

beyan eyle- : bildirmek, söylemek, ileri sürmek, anlatmak

Ol saat İsus ruhunda mesrur olub, “Ey büyük ve yerin Sahibi Peder, Sana şükr ederim ki bu nesnelere alimler ile ariflerden gizli tutub onları masumlara *beyan eyledin*; belî, ey Peder, zira indiñde böyle hoş göründü. Pederimden her şey bana teslim olundu; ve Oğulun kim idiğini Pederden gayri kimse bilmeyib, Pederin daği kim idiğini Oğuldan ve Oğulun onu beyan etmesini mürad ettiği kimseden gayrisi bilmez,” dedi. LU. 10/22

beyaz (Ar. beyâz): Kar renginde olan, rengin adı, ak.

Ve başı ile saçları *beyaz* yapağı misillü, kar gibi beyaz idi, ve gözleri ateş alevi gibi idi; ayakları daği furunda kızarmış has pirince beñzer olarak, sesi daği çok suların sesi gibi idi; ve sağ elinde yedi yıldız bulunub ağzından iki

ağızlı keskin bir kılıc çıkar idi, çehresi dağı kuvvetli ziya veren güneş gibi idi. İV. 1/14

Kulağı olan kimse Ruhun kiliselere söylediğini işitsin; galib olana hıfz olunmuş olan mannadan yemekliği ihsan edib ona bir *beyaz* taş vereceğim, ol taşın üzerinde dağı onu alandan mada kimsenin bilmediği yeni bir ism yazılı dır. İV. 2/17

beyazlan- : Beyaz duruma gelmek, ağarmak

Siz, biçin vakti gelmesine daha dört ay var dır, demez misiniz?” İşte size derim ki, gözlerinizi açıb tarlalara bakınız; zira hala biçin için beyazlanmış dırlar. İO. 4/36

beyn (Ar. beyn): Arasında.

Ve askerler İsus’u stavrosa geldikten soñra, onun esvablarını alıb her bir askere bir hisse olmak üzere dört hisse etdiler; entariyi dağı (aldılar), fakat entari dikişsiz, başdan başa büsbütün dokuma olmasıyle, “Biri birine, onu yırtmayalım amma kimin olacağına kura atalım,” dediler; ta ki, “Esvablarımı *beynlerinde* taksim edib entarim üzerine kura atdılar,” deyü yazılmış olan itmam oluna; askerler dağı bu şeyleri etdiler. İO. 19/23

bez : Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma, çaput

Simon Petros dağı onun ardı sıra gelib mezara girdi, ve keten *bezleri* konulmuş, ve onun başında olan mendili keten bezleri ile beraber konulmayıb, ancak ayrıca bir mahalde dürülü olarak gördü. İO. 20/6

biç- : Kesmek, ayırmak, bölmek.

İşta tarlalarınız *biçen* işçilerin tarafınızdan alı konulan ücreti feryad ediyor, ve orakcıların feryadı askerler Rabb’ının kulaklarına yetişdi. İRUR. 5/4

biçin : Ekilen ürünlerin hasadı,biçme.

Bragınız, biçin vaktınadek ikisi beraber böyüsün, ve *biçin* vaktında orakcılara, evvela deliceyi toplayıb, onu yakmak için demed demed bağlayınız, amma buğdayı anbarıma cem ediniz, deyeceğim,” dedi. MT.

biçare (Far. bî-çâre): Zavallı, çaresiz, aciz.

Zengin im ve maldar oldum ve bir şeye muhtac değil im, deyib sen *biçare* ve sefil ve fakir ve kör ve çıplak olduđuñu bilmediğin sebebeden, sana nasihat ederim ki zengin olmak için ateşde kall olunmuş altun, ve giyinib

çıplaklığının ayıbı görünmemesi için beyaz elbise benden satın alalım, ve görmem için gözlerine ilac koyalım. İV. 3/12

Ben ne biçare adam im! Bu ölümün cesedinden beni kim helas edecek dir?
PRR. 7/24

bihaber Far. (Far. bî + Ar. haber): Habersiz.

Ve her kime bir şey afv ederseniz, ben dağı ederim, zira ben dağı bir şey afv etmiş isem, Hristos tarafından sizin için afv etdim, ta ki Şeytan tarafından gadr çekmeyelim, çünkü onun garazlarından *bihaber* değil iz. PRK2. 2/11

bidat (Ar. bid`at): Sonradan türeyen ve genellikle benimsenmeyen şey, yeni adet.

Lakin kavm arasında yalan peygamberler dağı bulundu; nitekim sizde dağı öldürücü *bidatler* gizlice girdiren ve kendileri satın alan Rabb`ı inkâr edib, kendi üzerlerine acele helakı getiren yalan hocalar bulunacak dır. PR2U. 2/1

bigaraz Far. (Far. bî + Ar. garaz): Garezsiz.

Amma yokarıdan olan hikmet evvela pakdır, soñra latif, halim, merhamet ve eyi meyveler ile dolu, *bigaraz* ve riasız dır. ve salahın meyvesi sulh ediciler için salamat işle ekilir. İRUR. 3/17

Allah`ın ve Rabb İsus Hristos`un ve seçilmiş meleklerin huzurunda tenbih ederim ki, bir şey hatır için etmeyerek, bu şeyleri *bigarazane* hıfz edesin. PRT1. 5/21

bihude (Far. bî-hûde): Boşuna, nafile.

Eyi şey işle ve onun tarafından senin için medh olacak dır; çünkü senin eyiliğın için Allah tarafından memurdur; lakin eğer kötü şey işlersen, kork; çünkü kılıcı *bihude* yere taşımıyor, zira Allah tarafından memur olub, kötülük işleyen üzerine gazab (icrası) için intikam alıcı dır. PRR. 13/4

İmdi biz (onun ile) beraber işlemekte iken, Allah`ın inayetini *bihude* kabul etmiş olmamanızı dağı reca ederiz. [“Zira, seni makbul vakıtta diñledim, ve sana helas gününde imdad eyledim,” deyü buyurur; işte şimdi makbul vakıt, işte şimdi helas günü dır.] PRK2. 6/1

bihuzur Far. (Far. bî+Ar. huzur): Huzursuz, tedirgin, rahatsız.

Her şeyde sıkıntıda iz, lakin *bihuzur* değil iz; ıztirabda, lakin ümitsiz değiliz; teaddi görürüz, amma terk olunmuş değil iz; yere vuruluruz, amma helak

olmuş değil iz [Rabb] İsus'un ölümünü daima cesedimizde taşıyoruz, ta ki

İsus'un hayatı daği cesedimizde beyan oluna. PRK2. 4/8

Her şeyde sıkıntıda iz, lakin *bihuzur* değil iz; ıztırabda, lakin ümitsiz değiliz;

teaddi görürüz, amma terk olunmuş değil iz; yere vuruluruz, amma helak

olmuş değil iz; [Rabb] İsus'un ölümünü daima cesedimizde taşıyoruz, ta ki

İsus'un hayatı daği cesedimizde beyan oluna. PRK2. 4/8

bikir : (Ar. bıkır) Bakire, el değmemiş.

Ve Asır sıbtından Fanul'in kızı Anna nam bir peygambere var idi; merkume

hayli yaşlı olub *bikirliğı* vaktından yedi yıl koca ile yaşamış olub, takriben

seksen dört seneden beru dul kalarak, gece gündüz oruc ve dua ile ibadet

ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/36

bikirlik : Bozulmamış, temiz olma durumu.

Ve Asır sıbtından Fanul'in kızı Anna nam bir peygambere var idi; merkume

hayli yaşlı olub *bikirliğı* vaktından yedi yıl koca ile yaşamış olub, takriben

seksen dört seneden beru dul kalarak, gece gündüz oruc ve dua ile ibadet

ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/36

bila kusur : kusurdan beri, kusursuz.

İkisi daği Allah'ın huzurunda salih olub, Rabbin cümle emrlerini ve ahkâmını

bila kusur icra ederler idi. LU.1/6

bilaks (Ar. bil-'aks): Aksine, tersine

Şeriatın eyi olduğunu biliriz, meğer ki bir adem onu şeran kullana; lakin bunu

bilmelidir ki şeriat salih için olmayıb, *bilaks* asıllar ve itaatsızlar ve

binamuslar ve günahkârlar ve hadisler ve faşıklar ve babayı ve anayı vuranlar,

ve katiller, ve zinakârlar ve lutiler ve insan hırsızları ve yalancılar ve yemin

bozucular ve sahîh talime karşı olan gayr her bir şey için konulmuş dur.

PRT1. 1/9

Böyle kimseye çoklar tarafından olan bu tekdir kâfi dir; şöyle ki *bilaks* bu

gibi kimsenin gayet çok kasavete gark olmaması için, onu afv eyleyib teselli

vermeniz caiz dir. PRK2. 2/7

bil- : İlgisi, malumatı olmak, öğrenmiş bulunmak.

Ve (İsus) on iki yaşında iken, onlar bayramın adeti üzere İerusalım'e çıkııb,

günlerini tamam edib geri döndüklerinde, çocuk İsus İerusalım'de kaldı; ve

İosif ile validesi bunu *bilmeyerek*, yoldaşlar arasında dır zannıyla bir günlük yol gitmişler iken, onu akraba ile aşınalarının arasında aradılar ise de, bulmamayla, onu arayarak İerusalım'e geri döndüler. LU. 2/44

Ve çok kimselerden cinler dağı çıkıp bağırarak, "Sen İbn Ullah Hristos sın," derler idi; ve onları azarlayıp söylemeye brakmaz idi, zira kendinin Hristos idiğini *bilirler* idi. LU. 4/41

bildir- : Haber vermek, ihbar etmek.

Artık size kul tesmiye etmem, zira kul efendisinin ne etdiğini bilmez; amma size dost tesmiye etdim, zira Pederimden işitdiğim şeylerin cümlesini size *bildirdim*. İO. 15/15

Bana hayat yollarını *bildirib* yüzün ile beni şazlıktan dolduracaksın," deyü buyurur. RA. 2/48

bile : Dahi.

Ve onda ayak basacak kadar *bile* ona miras vermeyib, evladı olmadığı halde onu kendisine ve kendisinden sonra zürriyetine mülk olmak için vermeye vad eyledi. RA. 7/5

Ve vakı oldu ki, Apollos Korinthos'da iken Paulos yokarı semtleri dolaşarak Efesos'a gelib, bir kaç şagird buldukda onlara, "İman etdiğinizde Ruh ül Kuds'a nail oldunuz mu?" dedi; onlar dağı ona, "Ruh ül Kuds mevcut idiğini *bile* işitmedik," dediler. RA. 19/3

biliktiza : Gerektiği üzere.

Çünkü kahinlik tebdil olunduğu takdirde, *biliktiza* şeriatın tebdili dağı vakı olur. PRF 12/9

bilin- : Bilme işine konu olmak, anlaşılmak, öğrenilmek.

Zira şimdi ayineden remz ile, amma ol zeman yüz yüze görürüz; şimdi bir mikdar bilirim, amma ol zeman *bilinmiş* olduğum gibi bileceğim. PRK1. 13/12

billur : Bazı cisimlerin aldıkları geometrik biçim.

Ve üzerinde Allah'ın celali bulunub nuru pek kıymetlitaşa, yani *billur* gibi ruşen yeşim taşına beñzer idi. İV.21/11

bilmeklik : Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak, idrâk etmek.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle hizmetin icrası ve Hristos'un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını daği çoban ve hoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah'ı *bilmeklik* birliğine, kamil adem olmak üzere Hristos'un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücut her yardım eden irtibat vasıtasıyla terhib ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/14

bin: Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Ve sihrbazlık edenlerden vafir kimseler kitablarını cem edib, ve cümlenin önünde yakıb onların bahasını hesab etdikde, elli *bin* (dirhem) gümüş buldular. RA. 19/19

bina (Ar. binâ): Yapı.

bina et- : Yapmak, kurmak, inşa etmek.

Başka bir temsil diñleyiniz; “Ev sahibi bir adem var idi ki, bağ dikib onun etrafını çit ile kuşatdı, ve içinde bir masere kazdı ve kulle *bina etdi* ve onu bazılara teslim edib gurbete gitdi. MT. 21/33

Ve onlar İsus'un yanına gelib ziyadesiyle yalvararak, “Bu ihsanı edeceğın zat layık dır; zira milletimizi sever, ve sinagogumuzu o *bina etmiş dir,*” dediler. LU. 7/6

bindir- : Bir kimseyi bir şeyin üzerine çıkartmak, oturtmak veya içine yerleştirmek, binmesini sağlamak.

Lakin bir Samareialı yola gider iken, bulunduğu yere gelib onu gördükde acıdı; ve yanına gelib, yaralarına zeytyağı ile şarab dökerek onları sardı, ve onu kendi hayvanına *bindirerek*, bir hana götürüb ona mukayyed oldu. LU.10/33

bir : Sayıların ilkinin adı.

Ve vakı oldu ki, Apollos Korinthos'da iken Paulos yokarı semtleri dolaşarak Efesos'a gelib, *bir* kaç şagird buldukda onlara, “İman etdiğinizde Ruh ül Kuds'a nail oldunuz mu?” dedi; onlar daği ona, “Ruh ül Kuds mevcut idiğini

bile işitmedik,” dediler. RA. 19/1

Ve bazı kimseler inad ve muhalefet ederek, halkın huzurunda bu tarik hakkında kötü söylediklerinde, onlardan çekildi, ve şagirdleri ayırıp her gün Tirannos nam *bir* kimsenin medresesinde mübahese eder idi. RA. 19/9

biraz : Bir parça, azıcık.

Tekrar derim; beni kimse akılsız zann etmesin, ve hiç olmaz ise heman akılsız gibi beni kabul ediniz, ta ki ben daği *biraz* iftihar edeyim. PRK2. 11/17

Artıkyalınız su içmeyib, miden için ve sıkca vuku bulan zaifliklerin için bir *biraz* şarab kullan. PRT1. 5/24

birden : Bir anda, ansızın, yekten.

Birden, yani Allah’dan gayri eyi yok dur; amma eğer hayata nail olmak ister isen, emrleri hıfz eyle,” dedi. MT. 19/17

Ve cümlesi *birden* öZR dilemeye başlayıb, evvelkisi ona, ‘Bir tarla satun aldım, gidib onu görmekliğim icab eder; reca ederim, beni mazur tut,’ dedi. LU. 14/18

biri birine : Karşılıklı olarak bir diğeri.

Ve askerler İsus’u stavrosa geldikten soñra, onun esvablarını alıb her bir askere bir hisse olmak üzere dört hisse etdiler; entariyi daği (aldılar), fakat entari dikişsiz, başdan başa büsbütün dokuma olmasıyle, “*Biri birine*, onu yırtmayalım amma kimin olacağına kura atalım,” dediler; ta ki, “Esvablarını beynlerinde taksim edib entarim üzerine kura atdılar,” deyü yazılmış olan itmam oluna; askerler daği bu şeyleri etdiler. İO. 19/23

birleş- : Ayrıyken tek bir bütün durumuna gelmek.

Ve Saulos İerusalım’e geldiği zaman şagirdler ile *birleşmeye* gayret etdi ise de, cümlesi onun şagird olduğuna itimad etmediklerinden, ondan korkarlar idi. RA. 9/26

birlik : Bir ve tek olma durumu.

Ve buna kanmış olarak, bilirim ki, sizin imanda ilerlemeniz ve sevinmeniz için, cümleniz ile *birlikde* durub kalacağım, ta ki tekrar yanınıza gelmekliğim sebebiyle, Hristos İsus’da benim için iftiharınız arta. PRF. 1/26

Ve vakı oldu ki o günlerin birinde, (İsus) heykelde halka talim edib incili

vaz eder iken, baş kahinler ve ülema ile ihtiyarlar *birlikde* üzerine gelerek, ona söyleyib, “Bunları ne selahiyetle icra etdiğini, yahod bu selahiyeti sana veren kim idiğini bize söyle?” dediler. LU. 20/1

bitişik : Yan yana olan

Ve oradan çıkıp, Allah’a ibadet eden İustos nam bir kimsenin evine geldi, ol ev sinagoga *bitişik* idi. RA.18/7

biz : Çoğul birinci şahsı gösterir.

Onlar daği biri biri ile müzakere edib, “Eyer gökden desek, ya niçün ona inanmadınız?” deyecek dir; ve eğer insandan desek bütün halk *bizi* taşılayacak; zira İoannis’in peygamber olduğuna kanmışlar dır,” dediler. LU. 20/6

Bağcılar ise onu gördüklerinde, biri biri ile söyleşib, “Bu varis dir, mirasın *bize* kalması için geliniz onu öldürelim,” dediler. LU. 20/14

bizzat (Ar. bi’z-zat): Kendisi, kendi, şahsen.

Ve vakı oldu ki onlar söyleşib mübahese eder iken, İsus *bizzat* yakın gelib, beraber gidiyor idi. LU. 24/15

Ve onlar bu şeyleri söyler iken, İsus *bizzat* ortalarında durub onlara, “Selam size” dedi. LU. 24/36

boğazla- : Eti yenecek hayvanın boğazını keserek öldürmek.

Ve Allah (onlardan) dönüb onları köyün askerine ibadet etmeye teslim eyledi, nitekim peygamberlerin kitabında, “Ey İsrail evi, çölde kırk yıl bana *boğazlanmış* davarlar ve kurbanlar sundunuz mu? RA. 7/42

Ve kitabda okuduğu yersu idi ki, “Koyun gibi *boğazlanmaya* götürüldü, ve Kuzu, kırkan kimsenin önündesüküt eylediği gibi, böylece ağzını açmaz; tevazu halinde onun hükmü kaldırıldı, ve onun silsilesini kim beyan edecek dir? RA. 8/32

boğul- : Boğma işine konu olmak.

Ve İsus onlara der akab izn vermekle, napak ruhlar çıkıp donuzlara girdiler, ve ol sürü, iki bin kadar olarak, uçrumdan kendilerini denize atıb denizde *boğuldular*. MR. 5/13

bolluk : Bol olma durumu.

Yoksulluk çekmeyi de bilirim, bollukda bulunmayı da bilirim; her hususda cümle şeylerde, tok olmayada, ac olmayada, çoğalmayada, mühtac olmaya da terbiye olundum.PRF. 4/12

Lakin her şeyim var ve bollukda im; Epafriotos'un vasıtasıyla tarafınızdan (gelen ve) Allah'a hoş ve makbul kurban ve hoş raiha olan şeyleri almış olub dolu im.PRF. 4/18

bora (İtal. bora): Birdenbire çıkan çok şiddetli, sert, genellikle arkasından yağmur getiren geçici rüzgâr.

Ve giderler iken kendisi uykuya vardı; ve göl üzerine bir *bora* enmekle, (kayık) dolmakda ve kendiler tehlikede idiler. LU. 8/23

Ve bir şedid *bora* zuhur etmekle, dalgalar kayığa hücum etdiler, şöyle ki heman dolmak da idi. MR. 4/37

boru : Borazan.

İmdi sadaka verdiğiñde, mürailerin sinagoglarda ve sokaklarda, ademler tarafından medh olunmak için etdikleri gibi, önünce *boru* çalmayasın. MT. 6/2

boruzen : Borazan

Ve sende tanburcular ve hanendeler ve neyzenler ve *boruzenler* sedası artık işidilmeyecek dir, ve sende artık hiç bir senaatın bir ustası bulunmayıb sende artık değirmen sesi işidilmeyecek dir; ve sende artık kandil ziyası görünmeyecek, ve sende artık güveği ve gelin sesi işidilmeyecek dir, çünkü senin düçarların yerin kitabları idiler; zira senin sihrlerin ile cümle milletler aldandılar. İV. 18/23

boş : İçinde veya üzerinde yaradığı işe ait faaliyette bulunulmayan, kullanılmayan.

Bir kimse başka dürlü talim edib Rabb'ımız İsus Hristos'un sahih kelimalarına ve dindarlığa göre olan talime kail olmaz ise, o fodullanmış olarak, bir şey bilmeyib, ancak mübahese ve söz marazaları ile hastalanmış dır; bunlardan dañi hased ve niza ve küfrler ve fena şübheler, ve akli fasid ve hakikatdan uzak ve dindarlığı kar zann eden ademlerin *boş* mübaheseleri hasıl olur; bu makule kimselerden geri dur.PRT1. 6/5

Amma napak ve boş laflardan geri dur, zira onlar gide gide fıska sebep olur; ve onların sözü gangraina gibi yer, ki İmenaios ve Filitos onlardan olub, kıyamet hala vuku bulmuş dur, deyerek hakikatdan sapdılar, ve bazı kimselerin imanını fesada verirler.PRT2. 2/16

boşa- : (Erkek için) Karısı ile olan nikah bağına bozmak, onu brakmak,tatlik etmek.

İmdi onun kocası İosif salih olduğundan ve onu rüsva-i alem etmek istemediğinden, onu gizlice boşamak niyetinde idi. MT. 1/19

Ve Farisiler onu tecrübe etmek için yanına gelib, ona, “Ademe her sebep için karısını boşamak caiz mi?” dediler. MT. 19/4

boy : Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle hizmetin icrası ve Hristos’un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını daği çoban ve hoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah’ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzere Hristos’un kemalinin *boyu* ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos’da ki ondan bütün vücut her yardım eden irtibat vasıtasıyla terki ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/14

boya- : Boyaya batarak veya boya sürerek renk vermek.

Ve kana *boyanmış* bir libas giyinmiş olub, Kelam Ullah ismiyle tesmiye olunur. İV. 19/14

boynuz : Bazı hayvanların başında bulunan, sarılan ve korunma silahı olarak kullandıkları, tırnak gibi bir maddeden, sert, sivri, kıvrık, bazen de çatallı çıkıntı.

Ve taht ile dört hayvanın ortasında ve ihtiyarların ortasında yedi *boynuz*a, ve Allah’ın bütün yere gönderilen yedi Ruhu olan yedi göze malik olarak, göya boğazlanmış bir Kuzu duruyor gördüm.İV. 5/6

Ve gökde gayri bir alamet göründü, ve işte yedi başı ve on *boynuzu* ve başları üzerinde yedi tac bulunan bir büyük kızıl ejder var idi. İV. 12/3

boyun: Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

Ve sizden kim endişe etmekle, boyuna bir arşın zamm etmeye kadir dir?
MT.6/27

boyunduruk : Baskı, zulüm.

Ve kalbleri bilen Allah Ruh ül Kuds 'u bize verdiği gibi onlara daği vermekle, onlara şehadet eyleyib, kalblerini iman ile pakleyerek, bizim ile onları ayırd etmedi; hal böyleyken, niçün şagirdlerin boynuna gerek babalarımızın gerek bizim götürmeye kadir olmadığımız bir *boyunduruk* komayle, Allah'ı tecrübe edersiniz? RA. 15/10

Boyunduruk altında bulunan cümle kullar kendi efendilerini cümle hürmete müstehakk sayınlr, ta ki Allah'ın ismine ve talimine küfr olunmaya. PRT1. 6/1

boz- : Bir şeyi kendisinden beklenen işi yapamayacak duruma getirmek

İmdi eğer şeriata göre amel edersen, sünnet faide eder; amma eğer şeriati *bozarsan*, sünnetiñ sünnetsizlik olmuş olur. PRR. 2/25

bölük : Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.

Ol vakıt bölük ile bin başı ve Yehudilerin memurları İsus'u tutub *bağladılar*. İO. 18/13

böyle : Bunun gibi, buna benzer.

Ve hem de halka, gün batı tarafından bulut çıktığını gördüğünüzde, 'Yağmur geliyor,' dersiniz, ve *böyle* olur. LU. 12/54

böğürtlen : Gülgillerden, bahçe çitlerinde, yol kenarlarında kendiliğinden yetişen dikenli ve çok yıllık bir çalı, diken dutu, it üzümü.

Amma Moisi daği *böğürtlen* (nakliyetin) de, Rabba, Avraam'ın Allah'ı İsaak'ın Allah'ı ve İakov'un Allah'ı demesiyle ölülerin kıyam edeceğini beyan etmiş dir. LU. 20/38

böyük : Ölçüleri bakımından aynı cinsteki benzerlerinden daha yüksek, daha geniş ve daha iri olan.

Amma her kim amel edip de talim ederse, göklerin padişahlığında böyük denilecek dir. MT. 5/19

Bundan, yani evladlarımın hakikatda yürüdüklerini işitmekden ziyade *böyük* sevincim yok dur. İOR3. 4

brak- : 1. Başkasına vermek üzere vermek, tevdi etmek.

Bizde dağı yedi karındaş bulunub, birincisi evlendikten sonra zürriyeti olmayarak, ölüb karısını karındaşına *brakdı*. MT. 22/26

2. Koymak.

Ve o geçmiş devrlerde cümle ümmetleri kendi yollarında yürümeye brakdı ise de, bununla beraber kelim ederek gökden bize yağmur ile mahsuldar mevsimler ihsan etmekle kalblerimizi taam ve şazlık ile doldurarak, kendini şehadetsiz *brakmadı*,” dediler. RA. 14/17

bu : Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

Ben ne biçare adem im! *Bu* ölümün cesedinden beni kim helas edecek dir? PRR. 7/24

buğa : Damızlık erkek sığır.

Ve şehrin önünde olan Dios (putunun) kahini kapuların önüne buğalar ile çiçekden yapılmış taclar getirib, halk ile beraber *kurban etmek* istedi ise de Varnavas ile Pablos resuller bunu işitmeleriyle esvablarını yırtarak halkın arasına atılıb nida ederek, “Ey ademler, bu şeyleri niçün ediyorsunuz? RA. 13/14

buğday : Taneleri un ve ekmek yapımında kullanılan ve insanın başlıca gıdasına teşkil eden bitki.

Ve Rabb, “Ey Simon, ey simon, işte Şeytan sizi *buğday* gibi elemek istedi; ve ben imanñ zail olmasın, deyü senin için dua etdim; sen dağı geri döndüyünde, karındaşlarını sabit eyle,” dedi. LU. 22/32

Hakikaten, hakikaten size derimki, *buğday* danesi yere düşüb ölmedikce yalnız kalır, amma ölürse çok mahsul verir. İO. 12/24

buğz : Kalpten duyulan kin, nefret, düşmanlık.

buğz et- (Ar. buğz): Kin gütmek, nefret etmek, düşmanlık duymak.

Ve kadimden beru mukaddes peygamberlerinin ağzıyla söylediği üzre, düşmenlerimizden ve bize cümle *buğz* edenlerin elinden helas olmak üzre, Kulu David’in hanedanında bizim için azim helas gösterdi; ta ki babalarımıza merhamet edib, kendi mukaddes ahdını, yani düşmenlerimizin elinden kurtulmuş olarak [ömrümüzün] cümle günlerinde, Kendi huzurunda, kudsiyet ve salah ile korkusuz kendine ibadet etmemizi ihsan eylemek için, Pederimiz Avraam’a etdiği yemini hatıra getire. LU. 1/70

Konşuñu sevesin ve düşmeniñe *buğz* edesin,” denildiğini işitdiniz. Fakat ben size derim ki, “Düşmenlerinizi seviniz, size beddua edenlere hayr dua eyleyiniz. MT. 5/43

buhur : Dinî törenlerde yakılan kokulu ağaç vb. maddeler.

Ve vakı oldu ki merhum kendi nevbeti sırasında, Allah’ın huzurunda kahinlik hizmetini icra eder iken, kahinlik adeti üzere Rabbin heykeline girib *buhur* yakmak kurası kendine düşdü. LU. 1/8

bukağu : Ağır cezalıların ayaklarına takılıp ucuna pranga bağlanan demir halka.

Ve kayıktan çıktığı gibi, napak ruhlu bir adem mezarlardan ona karşı geldi; bu daği mezarlarda sakin olub, onu kimse zincirler ile bile bağlayamadı; çünkü çok defa *bukağular* ve zincirler ile bağlandı ise de, zincirleri kırar ve bukağuları pareler idi; ve kimse onu zabt etmeye kadir değil idi. MR.5/2

bul- : Arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak.

O daği der akab onun ayakları yanında düşüb ruhunu teslim etdi; ve gençler içeri gelib onu ölmüş buldular, ve dışarı çıkarıb kocasının yanına *defn etdiler*. RA. 5/11

bulun- : Belirlenmek, tespit edilmek.

Ve İsus Hristos’un veladeti bu minval üzere oldu, yani validesi Maria İosif’e nişanlı iken, onlar biri birleri ile buluşmazdan evvel, Ruh ül Kuds ’dan hamile *bulundu*. MT. 1/18

Ve işte gün doğusunda gördükleri yıldız, varıb masumun *bulunduğu* yerin üzerinde duruncaya dek önlerince gitdi. MT. 2/9

buluş- : Belli bir yerde bir araya gelmek, birbirini bulmak.

Ve İsus Hristos’un veladeti bu minval üzere oldu, yani validesi Maria İosif’e nişanlı iken, onlar biri birleri ile buluşmazdan evvel, Ruh ül Kuds ’dan hamile *bulundu*. MT. 1/18

burc (Ar. burc): Kale surlarının gerekli yerlerine yapılan savunma kulesi.

Ve onu İerusalim’e götürüb heykelin *burcunun* üzerinde durdurarak, ona, “Eğer İbn Ullah isen, kendini buradan aşağı at; zira, ‘Seni hıfz etmek için senin hakkında kendi meleklerine tenbih edecek; ve onlar daği ayağıñ taşa çarpmaması için seni elleri üzerinde kaldıracaklar,’ deyü yazılmış dır,” dedi. LU. 4/9

Ve onu İerusalim'e götürüb heykelin *burcunun* üzerinde durdurarak, ona, "Eğer İbn Ullah isen, kendiñi buradan aşağı at; zira, 'Seni hıfz etmek için senin hakkında kendi meleklerine tenbih edecek; ve onlar dañi ayağın taşa çarpmaması için seni elleri üzerinde kaldıracaklar,' deyü yazılmış dır," dedi. LU. 4/9

buyur- : Kesin olarak bildirmek, emretmek.

Ve ol günlerde hazır bulunan cemaat yüz yirmi kişi kadar olduğu halde, Petros şagirdlerin ortasında ayağa kalkıb dedi ki, "Ey karındaşlar, Ruh ül Kuds David'in ağzı ile İsus'u tutanlara kılağuz olan İuda'nın hakkında mukaddema *buyurduğu* bu kelamın itmam olunması gerek idi; zira o bizim sayımızdan olub, bu hizmetde dañi nasibi olmuş idi. RA. 1/16

Ancak bu vakıa İoil peygamberin vasıtasıyla *buyurulan* şey dir, yani Allah duyurur ki, son günlerde ruhundan cümle insan üzerine dökeceğim, ve oğullarınız ve kızlarınız ilham ile söyleyerek, gencleriniz vahi ve ihtiyarlarınız ruya görecekler dir. RA. 2/16

buyurul- : Bildirilmek, söylenmek.

Ta ki İsaia peygamber vasıtasıyla, o hastalıklarımızı aldı ve marazlarımızı yüklendi, deyü *buyurulan* kelim itmam oluna. MT. 8/17

buzagı : Sütten kesilmemiş inek yavrusu.

Amma gelecek nimetlerin kahin-i azamı olan Hristos zuhur edib el ele yapılmamış daha azim ve teknil, yani bu hilkatdan olmayan meskenden (geçerek), erkecler ve *buzagılar* kanı ile değil, ancak kendi kanı ile ebedi fidiye tedarik edib makdise bir kerre girdi. PRİ. 9/12

Amma gelecek nimetlerin kahin-i azamı olan Hristos zuhur edib el ele yapılmamış daha azim ve teknil, yani bu hilkatdan olmayan meskenden (geçerek), erkecler ve *buzagılar* kanı ile değil, ancak kendi kanı ile ebedi fidiye tedarik edib makdise bir kerre girdi. PRİ. 9/12

bük- : Kıvırmak.

Zanbaklar bakınız, nice böyürler; ne çalışırlar, ne de iplik *bükerler*, lakin size derim ki, Solomon bile cümle daratı ile onlardan biri gibi giyinmiş değil idi. LU. 12/27

bükül- : Bükme işine konu olmak, katlanmak.

Ve savvato günü sinagogların birinde talim eder iken, işte on sekiz seneden beru zaiflik ruhuna mübtela olmayla, *bükülmüş* olub kendisini asla doğrultmaya kadir olmayan bir karı var idi. LU.13/10

büsbütün : Tam anlamıyla tamamen, tamamıyla.

Ve niçe günler güneş yağod yıldızlar görünmeyib, şedid furtuna daği üzerimize basmayla, artık kurtulmamızın ümidi *büsbütün* kesildi. RA. 27/21

Ona cevab verib, “Sen *büsbütün* günahlarda doğmuş iken, sen mi bize talim edersin?” deyerek, onu dışarı çıkardılar. İO. 9/34

Ve askerler İsus’u stavrosa geldikten soñra, onun esvablarını alıb her bir askere bir hisse olmak üzre dört hisse etdiler; entariyi daği (aldılar), fakat entari dikişsiz, başdan başa *büsbütün* dokuma olmasıyla, “Biri birine, onu yırtmayalım amma kimin olacağına kura atalım,” dediler; ta ki, “Esvablarımı beynerinde taksim edib entarim üzerine kura atdılar,” deyü yazılmış olan itmam oluna; askerler daği bu şeyleri etdiler. İO. 19/31

bütün : Eksiksiz, tam, yekpare.

Ve Kaiafas nam kimse onlardan biri olarak ol senede kahin-i azam olduğu halde, onlara, “Siz hiçbir şey bilmezsiniz; ve hem daği *bütün* milletin helak olmaması için kavm yoluna bir ademin ölmesi bize faideli olduğunu düşünmezsiniz,” dedi. İO. 11/50

C

caba : Üstelik, fazla olarak.

İncili vaz etdiğimde, incilde olan hükümetimi kötüye kullanmamak için

Hristos’un incilini *caba* vaz etmek dir. PRK1. 9/18

Allah’ın incilini size *caba* vaz etdiğimde yücelenmeniz için kendimi alçaklatdığım da günah mı etdim? PRK2. 11/7

cahil : Öğrenim görmemiş, okumamış.

İşte sen Yehudi tesmiye olunub, şeriata dayanarak, Allah ile iftihar edersin; ve şeraitle talim olunduğundan iradetini daği bilib farklı şeyleri ayırd edersin; ve, körlerin kilağuzu, ve karanlıkda olanların nuru, *cahillerin* muallimi ve çocukların hocası ben im, ve şeriatda olan ilm ve hakikatın sureti bende dir,

itikatundasın, imdi, ey gayriye talim eden, kendiñe talim etmez misin? PRR.
2/18

caiz (Ar. câ'iz): Din ve törece işlenmesi emir ve yasak edilmediği için yapılmasında bir sakınca bulunmayan, izin verilmiş sayılan şey.

Zira niçe itaatsız, lafzen ve aldadıcı kimseler, hususa sünnetden olanlar var; bunların ağızlarını kapamak gerek dir; bunlar kötü kazanc sebebinden *caiz* olmayan şeyleri öyrederek, bütün evleri harap ederler. PRT. 1/11

Nasıl Allah'ın evine girib kahinlerden gayrisine yemesi *caiz* olmayan huzur ekmeklerini alıb yedi, ve yanında bulunanlara daği verdi," dedi. LU. 6/4

can (Far. cân): 1. İnsan kendi varlığı, yaşama, yaşayış, hayat.

Zira salih kimse için *canını* feda eden nadir bulunur; lakin eyi bir adem için belki bir kimse *canını* feda etmeye cesaret eder. PRR. 5/7

Amma biz daha günahkârlar iken Hristos'un bizim için *canını* feda etmesiyle, Allah bize olan kendi muhabbetini izhar eder. PRR. 5/8

canavar (Far. cân-âver): 1. Azgın, vahşi, yırtıcı hayvan.

Ve içinde yerin her dürlü dört ayaklı hayvanları ile *canavarlar* ve sürtünenler ve hava kuşları var idi. RA. 10/12

2. Çok eskiden yaşadığı düşünölen ve masallarda adı geöen cana kıyıcı, korkunö mahluk.

Eğer ben Efesos'da insanca *canavarlar* ile cenkleşdim ise, ölüler kıyam etmediği takdirde bana ne faide olur? PRK1. 15/32

cariye (Ar. câriye): Halayık, hizmetçi.

Zira *cariyesinin* edna haline nazar kıldı, ve işte şimdiden soñra cümle nesller bana, 'Ne mübarek,' deyecekler dir; çünkü Kadir bana böyük şeyler eyledi; Onun ismi daği mukaddesdir. LU.1/48

Ve Mariam, "İşte Rabbin *cariyesi*, bana sözüñe göre olsun," demesiyle melek onun yanından gitdi. LU. 1/38

casus : Bir devlet veya kuruluşun gizli amaçları için çalışan kimse, çaşıt, ajan.

Ve onu gözleyib, hükümete ve valinin yedine teslim etmek üzre, onu bir söz ile düşürmek için, salih suretinde mürai *casuslar* gönderdiler. LU. 20/20

cebr et- : Zorlamak.

Ol zaman serdar memurlar ile gidib onları *cebr etmeksizin* getirdi, zira taşlanırsız deyü kavmdan korkarlar idi.RA.5/26

cefa (Ar. cefâ'): Eziyet, sıkıntı.

cefa et- : Eziyet etmek, sıkıntı vermek.

Ve Allah bu tarz üzre söyledi,yani onun zürriyeti garib diyarda müsafir olub, onu dört yüz sene esir ve ona *cefa* edecekler dir. RA. 7/7

cefa eyle- : Eziyet etmek, sıkıntı vermek.

Ol daği bizim milletimiz aleyhinde hile kullanıb masumlarını yaşatmamak için onları dışarı atdırmak derecesine kadar babalarım *cefa* eyledi. RA. 7/19

cehalet (Ar. cehâlet): Bilgisizlik.

Zira Allah'ın iradeti bu dur ki azaldılar gibi, amma azaldığımızı şerre örtü tutmayıb, ancak Allah'ın kulları gibi olarak, cahil ademlerin *cehaletini* hayr işlemeklikle iskat edesiniz. PR1U. 2/16

cehd (Ar. cehd) : Çalışma, gayret.

cehd et- : Çalışıp çabalamak, büyük gayret sarfetmek.

Zira hayat sevmek ve eyi günler görmek işteyken kendi dilini kötülükden ve dudaklarına hile söylemekden zabt etsin; kötülükden geri durub, eyilik etsin; selameti arayıb, ona *cehd* etsin. PRR1. 3/12

cehd eyle- : Çalışıp çabalamak, büyük gayret sarfetmek.

İmdi hasmın ile hakime gitdiğin zaman yolda ondan kurtulmaya *cehd* eyle, olmaya ki seni kadiya sürükleyib, kadı seni memura teslim ede, memur daği seni zindana koya. LU. 12/58

cehennem (Ar. cehennem): Tanrı'nın şeytan ve kötü ruhlar için hazırladığı ve Mesih'in müjdesini reddeden insanların gideceği sonsuz ceza yeri.

Ol daği sağ elini üzerime koyub dedi ki, "Korkma, ben Evvel ve Aħir ve diri olan ım; ve ölmüş idim, ve işte ebed'ül-abad diri im; [Amin;] ve *cehennem* ile ölümün anahtarı bende dir. İV. 1/18

Dil daği ateş ve fesad alemi dir; dil azalarımızda böyle yer tutmuş dur ki bütün cesedi napak eder, ve kâinatın dairesini alevlendirib kendisi daği *cehennemden* alevlenir. İRUR. 3/7

celal (Ar. celâl): Yücelik, büyüklük, ululuk, azamet.

Ve gökdeki yıldızlar düşüb, göklerde olan kuvvetler sarsılacak dır. ve ol zeman insan Oğlunu bulutlarda azim kuvvet ve *celal* ile gelir görecekler dir. Ol zeman meleklerini gönderib, kendi seçilmişlerini dört rüzgârdan, yerin ucundan ta köyün ucunadek cem edecek dir. MR. 13/26

“Alim iz” derler iken ahmak oldular; ve zevaldan münezzeh olan Allah’ın *celalini* zeval bulan insan ve kuşlar ve dört ayaklılar ve sürtünen hayvanat suretinin benzeyişine tebdil etdiler. PRR. 1/23

celb (Ar. celb): Çağırma.

Hem daği benim için onlara ve taifelere şehadet olmak üzre hakimler ve padişahlar huzuruna *celb* olunacaksınız. MT. 10/18

İmdi Fistos vilayete yetişib üç gün soñra Kaisareia’dan İerusalim’e çıkdı; ve kahin-i azam ile Yehudilerin müteberleri Paulos’un aleyhinde şikâyet edib reca ederek, İerusalim’e onun *celbi* için müsaade talep eylediler; kendiler ise onu yolda öldürmek için tuzak kuruyorlar idi. RA. 25/3

celil (Ar. celîl): Çok yüce, ulu.

Ey karındaşlarım, *celil* Rabb’ımız İsus Hristos’un imanını hatıra riayeten tutmayınız, zira eğer cemaatınıza altun yüzüklü ve müzeyyen elbiseli bir adem girib de, kirli elbiseli bir fakir daği girecek olursa, ve siz müzeyyen elbiseyi giyinmiş olana riayet ederek, sen burada izzetle otur deyibde, ol fakire, sen orada dur, yağod, surada başamağımın yanında otur, deyecek olursanız, beyninizde ayırd etmez mi siziz? İRUR. 2/1

Ol daği dedi ki, “Ey karındaşlar ve Pederler, diñleyiniz; babamız Avraam Harran’da sakin olmazdan evvel, Mesopotamia’da iken, *celil* Allah ona görünüb, “Diyarıñdan ve akrabañın yanından çık, ve sana göstereceğim diyara gel,” dedi. RA. 7/2

cellad (Ar. cellâd): İdam hükmünü yerine getirmekle yükümlü kimse.

Ve padişah der akab *cellad* gönderib, onun başının getirilmesini emr eyledi. LU. 6/27

cem‘ : Bir araya getirme, toplama.

cem et- : Bir araya getirmek, toplamak.

Ve cümle baş kahinler ile kavmın ülemasını cem edib onlardan Hristos’un nerede doğacağın süal eyledi. MT. 2/4

Ve doldukda , onu kıyıya çıkardılar , ve oturub eyleri kablara *cem etdiler* ve fenasını atdılar. MT. 13/48

cem ol- : Toplamak, bir araya getirmek.

Ve vakı oldu ki onlar tamam bir sene kilise ile *cem olub* vafir halka talim etdiler; ve şagirdlerin Hristian tesmiye olunmaları evvela Antakia' da oldu. RA. 11/26

Ve yanına hayli cemaat *cem olmayle* kendisi kayığa girib oturdukda, bütün cemaat kıyıda duruyor idi. MT. 13/2

cemaat (Ar. cemâ'at): Aynı dinden veya aynı soydan olanların meydana getirdiği topluluk.

Ol zeman bütün *cemaat* süküt edib Varnavas ile Paulos'un kendi vasıtalarıyle taifeler arasında Allah'ın icra eylediği cümle alametleri ve mucizeleri nakl etdiklerini diñler idi. RA. 15/12

Ve dağdan endiğinde, onun ardınca hayli *cemaat* gitdi. MT. 8/2

cenk (Far. ceng): Silahlı çatışma, savaş, harp, muharebe, kıtal.

Siz de cenkler ve *cenk* tevaturları işideceksiniz; sakınınız ıztiraba düşmeyesiniz, çünkü bunların cümlesi vuku bulmak gerek dir lakin daha son değil dir. MT. 24/6

Ve cenkler ile *cenk* tevaturları işitdiğiniz vakıt, ıztiraba düşmeyesiniz; zira bunlar vuku bulmak gerek dir, lakin daha son değil dir. MR. 13/7

cenk et- : Savaşmak, mücadele etmek

Ve ejder karıya gazablanıb, Allah'ın emrlerini hıfz etmekde ve İsus [Hristos'un] şehadetini tutmakda olan zürriyetinin bakıyesi ile *cenk etmek* için çıkdı. İV. 12/17

cenkleş- : Savaşmak.

Eğer ben Efesos'da insanca canavarlar ile *cenkleşdim* ise, ölüler kıyam etmediği takdirde bana ne faide olur? PRK1. 15/32

cennet (Ar. cennet): Tanrı ile meleklerinin bulunduğu, tüm gerçek Mesih inanlılarının sonsuz sevinç içinde yaşayacağı yer.

Ve İsus'a söyleyib, “Ya Rabb, padişahlığında geldiğin vakıt beni hatrına getir,” dedi. İsus dañi ona, “Hakikaten sana derim ki bu gün benim ile beraber *cennetde* olacaksın,” dedi. LU. 23/43

Ve böyle bir ademi bilirim, [Cesedde mi? Cesedden haric mi? Bilmem, Allah bilir;] ansızın *cennete* alınıb tabir olunmaz ve söylemesi ademe caiz olmayan sözler işitdi. PRK2. 12/4

cesaret (Ar. cesâret): 1. İnsana tehlikeli veya zor bir işe girişme gücünü veren duygu, yüreklilik, babayiğitlilik, cesurluk..

Ben daği Allah'ın kudretinin amel u icrası üzre, bana verilen inayetinin bahşışine göre ol (incilin) hizmetcisi oldum; ben cümle mukaddeslerin en ednası bulunduğum halde, bu inayet, yani taifeler arasında Hristos'un akıl ermeyen ganimetini vaz edib, her şeyi [İsus Hristos'un vasıtasıyla] yaradan Allah'ın yanında, ezelden hıfz olunmuş olan sırrın nizamı ne olduğu hakkında cümleyi tenvir etmeklik bana ihsan oldundu; şöyle ki Allah'ın göna gön hikmeti şimdi kilisenin vasıtasıyla göklerde olan riasetler ve hükümetlere ve Rabb'ımız Hristos İsus'da etdiği takdir-i ezeli mücibince bildirile; bizim daği onun vasıtasıyla kendisine iman ederek itimad üzre *cesaret* ve yaklaşmamız var dır. PRE. 3/12

cesaret et- : Korkulması gereken bir işe korkmadan girişmek, göze almak.

Ve kimse ona bir söz cevap veremedi; ve ol günden soñra artık ona bir kimse süal etmeye *cesaret etmedi*. MT. 22/46

cesaretlendir- : Yılgınlığı gidermek, yüreklendirmek, yiğitlendirmek.

Ve, ey karındaşlar, size reca ederiz ki, nizamsız kimselere nasihat vererek, yüreksizleri cesaretlendirib, zaiflere destgir olarak, cümle hakkında sabırlı olasınız. PRS. 5/14

cesed (Ar. cesed): Ruhun içine girmiş olduğu cisim kalıbı, beden.

Bu (makule) kendi tene tabi olan akılı ile bihude yere tekebbür edib başa yapışmaz; bütün *cesed* ise oynaklar ve tendler vasıtasıyla ondan yardım olub terkib olunarak Allah tarafından olan büyümeclik ile böyür. PRK. 2/19

Ve eyer sağ eliñ senin sürçmene sebep olursa, onu kesib kendiñden def et, zira azalarından birinin zai olması bütün *cesediñin* cehenneme atılmasından sana hayırlı dır. MT. 5/30

cevap (Ar. cevâb): Yanıt.

cevap ver- : Bir soruya, bir söz ve yazıya bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla karşılık vermek, yanıt vermek.

Ve İsus onlara *cevap* verib, “David’in gerek kendisi ve gerek beraberince olanlar acıdığı zeman ne ettiğini okunadınız mı? LU. 6/3

İsus onlara *cevap* verib, “Her ne kadar ben kendi hakkımda şahadet edersem de, şahadetim hakk dır, zira nereden geldiğimi ve nereye gideceğimi bilirim; siz ise nereden geldiğimi, ya nereye gideceğimi bilmezsiniz. İO. 8/14

ceza (Ar.ceza’): Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım.

Kezalik erkekler dağı dişehlinin tabii olan istimalını terk ederek, kendi şehvetlerinde biri biri ile kızışıb, erkek erkek ile fahşiyat işleyerek, nefslerinde kendi zelaletlerini layık olan *cezaya* nail oldular. PRR. 1/27

cihet (Ar. cihet): Yön, taraf, canip.

İmdi peygamber olub ve cesed *cihetiyle* kendi belinin meyvesinden tahtında oturmak için Allah’ın Hristos’u kaldıracığına yemin ile kendisine vad ettiğini bilerek, evvelden görmesiyle, canı mezarda terk olunmayıb, cesedi dağı çürüklük görmedi, deyü Hristos’ un kıyamı hakkında söyledi. RA. 2/30 Ey faziletli Theofile, ibtidaden gözleriyle görenlerin ve kelamın hademesi olanların, aramızda sahihen bilinmiş olan nesnelere bize nakl etmiş olduklarına göre, nice kimseler onların tertib ve telifine başlamış oldukları *cihetle*, ben dağı en evvelinden her şeyi azim dikkatle teftiş et-diğimden, Sana talim olunan şeylerin hakikatını bilmekliğin için, sana cümlesini sırasıyle yazmak bana münasib göründü. MR. 1/3

cin (Ar. cinn): Göze görülmeyen, şeytana hizmet eden kötü ruh.

Ol günde bana çok kimseler, “Ya Rabb, ya Rabb, senin ismin ile peygamberlik etmedik mi? Ve senin ismin ile cinler çıkarmadık mı? MT. 7/22 Ve cinler ona yalvarıb, “Eğer bizi çıkarırsan, bize donuz sürüsüne girmeye izn ver,” dediler. MT. 8/31

cinli : İçinde cinlerin olduğuna inanılan.

Ve öte tarafa Yergesiler’in diyarına geldiğinde, mezarlardan çıkmış iki *cinli* onu karşıladı ve gayet azgın olduklarından ol yoldan kimsenin geçmesi mümkün değil idi. MT. 8/28

cins (Ar. cins): Başlıcı nitelikleri aynı olan ve aralarında çok benzerlikler bulunan ve varlık veya nesnelere topluluğu, tür, nevi.

Dünyayı ve onda mevcut olan her şeyi yaradan Allah, kendisi gök ile yerin Rabb'ı olmayla, el ile yapılmış heykellerde sakın olmayıb, ona bir şeye mühtac gibi insan eli ile hizmet olunmaz, çünkü cümleye hayat ve nefes ve her şeyi ihsan eden O dur; ve insan *cinsinin* cümle milletlerini bütün yer üzerinde sakın olmaları için, bir kandan yaradı, evvelce muayyen vakıtları ve meskenlerinin sinorlarını tayin eyledi, taki her ne kadar Allah her birimizden uzak değil ise de, onu arayanlar belki el ile yoklayarak onu bulurlar. RA. 17/26

Ve İsus sinagoglarında talim, ve padişahlığın müjdesini vaz edib, halk arasında bulunan her nev maraz ve her *cins* zayıflığı def ederek bütün Galilaia'yı devr eyler idi. MT. 4/23

cism (Ar. cism): Doğada element, bileşik veya bunların karışımları hâlinde bulunan, kütlesi ve ağırlığı olan, duyularla algılanabilen şey.

Ve cümle halk vaptis olunduğu sırada, İsus daği vaptis olunub dua eder iken, gök açılıb, Ruh-ül Kuds onun üzerine *cism* heyeti ile göğercin gibi endi, ve gökden, Sevgülü Oğlum sen sin, senden razı im, deyü bir seda vuku buldu. LU. 3/22

cismani (Ar. cismânî): Hristiyanlıkta dinle, kilise ve ruhban sınıfıyla ilgili olmayan.

İmdi *cismani* olanlar Allah'a makbul olamaz; lakin siz, Allah'ın ruhu sizde sakın olduğu takdirde, *cismani* olmayıb ancak ruhani siniz; ve eğer bir kimsede Hristos'un Ruhü yok ise, ol kimse onun değil dir. PRR. 8/8

İmdi *cismani* olanlar Allah'a makbul olamaz; lakin siz, Allah'ın ruhu sizde sakın olduğu takdirde, *cismani* olmayıb ancak ruhani siniz; ve eğer bir kimsede Hristos'un Ruhü yok ise, ol kimse onun değil dir. PRR. 8/9

civar (Ar. civâr): Yöre.

Ve ol *civarda*, orada kalıb sürülerini geceleyin bekleyen çobanlar var idi; ve işte Rabbin meleği üzerlerine enib, etraflarında Rabbin celali ziya vermekle, ziyadesiyle korkdular. LU. 2/10

cömertlik : Cömert olma durumu, el açıklığı, sahavet, semahat.

İmdi, ey karındaşlar, Allah'ın Makedonia kiliselerine ihsan ettiği inayeti size bildiririz; çünkü azim sıkıntı tecrübesinde şazlıklarının çokluğu (bulunub) şedid fakirlikleri yani *cömertliklerinin* artmasına sebep oldu. PRK2. 8/2

cumhur (Ar. cumhûr): Halk topluluğu, halk.

Ve Fistos dedi ki, "Ey padişah Agrippas, ve bizim ile hazır bulunan cümle ademler, bunu görüyorsunuz, Yehudilerin bütün *cumhuru* İerusalim'de ve burada yanıma gelib, bunun hakkında, "Artık sağ kalması caiz değil dir," deyü çağırırlar idi; lakin ben onun ölüme müstehakk bir şey etmediğini aňlayıb, kendisi dağı Augustos'a refi dava etdiğinden, onu göndermeye hüküm etdim. RA. 25/24

Ve gök altında bulunan her ümmetden gelmiş dindar Yehudiler İerusalim'de sakin idiler; ve bu seda vuku buldukda *cumhur* cem olarak, hayrete düştüler; çünkü her biri kendi lisanını onların söylediklerini işitdiler. MT. 2/6

cübbe (Ar. cübbe): Elbise üstüne giyilen bedeni uzun ve bol, yenleri geniş, düğmesiz giyecek.

Senin bir yanağına vurana ol birini de sun; ve *cübbeñi* alanı entarini (almakdan) men etme. LU. 6/29

Ve senin ile dava edib, entarini almak isteyene *cübbeni* de brak. MT. 5/41

cüdam (Ar. cüzâm): Cüzam hastalığı.

Ve işte bir cüdamlı gelib, "Ya Rabb, eğer istersen, beni paklemeye kadir sin," deyerek ona secde eyledi. Ve İsus, "İsterim, paklen," deyerek elini uzadıb ona dokandı. Ol dağı der akab *cüdamından* paklendi. MT. 8/2

cüdamlı : Cüzam hastalığına tutulmuş.

Ve heman ol saat nice kimseleri marazları ile derdlerinden ve yaramaz ruhlardan helas edib çok körlere görmek ihsan eyledi ve İsus onlara cevab verib, "Gidiniz İoannis'e gördüğünüz ve işitdiğiniz şeyleri, yani körlerin gördüğünü, topalların yürüdüğünü, *cüdamlıların* paklendiğini, sağrırların işitdiğini, ölülerin kıyam etdiğini, fukaraya İncil'in vaz olduğunu nakl ediniz,"; ve benim hakkımda sürçmeyen ne mübarek dir!" dedi. LU. 7/22

cümle (Ar. cümle): Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamamı.

Bunun *cümləsi* Rabb tarafından peygamber vasıtasıyla, “İşte bakire hamile olub, bir oğul doğuracak dır, ve ona Emmanuil ki tercüme olunsa, Allah bizim ile demek dir. Ol vakıt yine “ bagırıb “Bunu değil, ancak Varavvayı,” dediler. İO. 18/4

Ey Theofilos, İsus seçtiği resullere Ruh ül Kuds vasıtasıyla vasiyet eyledikten sonra, (göğe) yokarı çıktığı güne kadar gerek icrasına ve gerek talimine başladığı nesnelere *cümləsi* hakkında, evvelki kitabı yazdım; ol daği elem çekdikden sonra, kırk gün onlara görünerek ve Allah'ın padişahlığına müteallik nesnelere söyleyerek çok isbatlar ile kendini onlara diri gösterdi. RA.1/2

cürm (Ar. cürm): Suç, kabahat, günah.

Pilatos ona, “Hakikat ne dir?” dedi; ve bunu söyledikten sonra yine Yehudilerin yanına çıkıb, onlara, “Ben onda hiç bir *cürm* bulmıyorum; amma pashada sizin için bir kimse salı vermekliğim sizde adet dir; imdi size Yehudilerin padişahını salı vermekliğimi ister mi siniz?” dedi. Ol vakıt yine *cümləsi* bagırıb “Bunu değil, ancak Varavvayı,” dediler. Varavva ise bir hırsız idi. İO. 18/28

Pilatos ona, “Hakikat ne dir?” dedi; ve bunu söyledikten sonra yine Yehudilerin yanına çıkıb, onlara, “Ben onda hiç bir *cürm* bulmıyorum; amma pashada sizin için bir kimse salı vermekliğim sizde adet dir; imdisize Yehudilerin padişahını salı vermekliğimi ister mi siniz?” dedi. İO 18/38

cüzi (Ar. cüz'î): Bir şeyin bütünüyle değil bir parçasıyla ilgili.

En *cüzi* şeyde sadık olan çokda daği sadık olur; ve en *cüzi* şeyde nahakk olan çokda daği nahakk olur. İmdi fasid malde sadık olmadığınız halde, hakiki olanı size kim inanacak dır? LU. 16/10

Ç

çabucak : Vakit geçirmeden, kısa sürede, acelelen, acilen.

Ve taşlık mahallerde ekilen şol kimse dir ki, kelamı işidib heman onu sevinc ile kabul eder; amma kendinde kök olmadığından, az vakıt dayanıb, kelamdan dolayı sıklet ya teaddi vuku bulunca *çabucak* sürçer. MT. 13/21

çadır : Taşınabilir barınak, oba.

Ve Moloh'un *çadırını* ve ilahınız Remfa'nın yıldızını, secde kılmak için şol yaptığınız suretleri taşıdınız; ben daği sizi Vavilon'dan öteye göçüreceğim," deyü yazılmış dır. RA. 7/43

çadircılık : Çadircının yaptığı iş.

Ve senaatları bir olmayle, yanlarında kalıb işler idi; zira senaatları *çadircılık* idi. RA. 18/3

çağır- : Bir kimseye gelinmesi istendiğini bildirmek, davet etmek.

Yani "Ey İuda'nın diyarı Vithleem, İuda'nın valileri arasında sen daği asla küçük değil sin, zira kavmim İsrail'i güdecek bir vali senden zuhur edecek dir." Ol zeman Irodıs alimleri gizlice *çağırıp*, yıldızın ne zeman göründüğünü onlardan tahkik etdi. MT. 2/7

Ve oradan ileri gidib, pederleri Zevedaios ile beraber kayıkda ağlarını tamir etmekte bulunan diger iki karındaşı, yani Zevedaios oğlu İakovos ile karındaşı İoannis'i görüb, onları daği *çağırtdı*. MT. 4/22

çal- : Başkasına ait olan bir şeyi gizlice almak.

"Biz uyur iken, onun şagirdleri geceleyin gelib onu çaldılar," deyiniz. MT. 28/13

Hiırsız *çalmak* ve öldürmek ve telef etmekden gayri bir sebep için gelmez; ben hayata malik olmaları, hatta ziyadesiyle malik olmaları için geldim. İO. 10/10

çalı : Böğürtlen, ahududu gibi küçük, dalları dibinden çatallanan ve sapları odunsu bitki.

Ve Paulos çok *çalı* devşirib ateş üzerine koduğunda, sıcakdan bir engerek çıkııb, onun eline yapışdı. RA. 28/3

çalış- : 1. Bir şeyin olmasını, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.

Ve Pafos'a kadar adadan geçib, Varius isminde sihrbaz ve yalan peygamber bir Yehudi buldular; merkum akıllı bir zat olan Sergios Paulos valinin yanında bulunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos' u davet edib Allah'ın kelimasını diñlemeye arzu etdi; amma Elimas, yani sihrbaz, [çünkü ismi böyle tercüme olunur,] valiyi imandan döndermeye *çalışarak*, onlara karşı

durmayla, Saulos, yani Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub ona dikkatle nazar ederek, “Her hile ve her şirret ile dolu olan Şeytan oğlu, her salahın düşmeni, Rabbin doğru yollarını eyri etmekden feragat etmez mi sin? RA. 13/8

2. Öğrenmek için gayret etmek, uğraşmak, emek vermek.

Ve onlara bu nesnelere söyler iken, ülema ve Farisiler fırsat beklemeyib onun aleyhinde şikāyet etmek için ağzından bir şey kapmaya *çalışmakta* olarak, hiddetlenib gayetle çok şeyler hakkında ağzını aramaya başladılar. LU. 11/54

çarık : İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı.

Ve on ikileri yanına çağırıp onları ikişer ikişer göndermeye başladı; ve onlara napak ruhlar üzerine kudret verib, yol için, ne dağarcık ve ne ekmek ve ne kemerde akçe, ancak çarık bağlanıb iki entari giyinmeyerek, bir asadan mada bir şey almamalarını tenbih eyledi. MR. 6/9

çarp- : Hızla dokundurmak, şiddetle vurmak.

Zira, kendi meleklerine senin hakkında emr edecek dir, ve ayağını taşa çarpmamak için seni elleri üzerine kaldıracaklar, deyü yazılmış dır,”dedi. MT. 4/6

çarşı (Far. çarşu): Çeşitli dükkanların, üstü açık veya kapalı alışveriş yeri.

Ve saat üç raddelerinde çıkıb *çarşıda* başka boş duranlar daği gördükde, onlara, “Siz daği bağa gidiniz, ve hakk ne ise size veririm, demesi üzerine, Onlar daği girdiler; saat altı ve dokuz raddelerinde yine çıkıb bu minval üzere eyledi. MT. 20/3

Ve *çarşıdan* (geldiklerinde), yaykanmadıkca yemek yemezler; ve hıfz etmek üzere kabul etdikleri sair çok şeyler, kâseler ve bardaklar ve bakır kablar ve yataklar yaykamaları var dır. MR. 20/4

çav : Aydınlık.

çav et- : Haber etmek.

Ve İsus onlara, “Sakının, kimse bilmesin,” deyü sıkıca tenbih eyledi. Onlar ise çıkıb bütün ol diyarda haberini *çav etdiler*. MT. 9/31

Ve onlara bunu kimseye söylememelerini tenbih etdi; amma onlara her ne kadar tenbih etdi ise de, ol kadar ziyade *çav ederler* idi. MR. 7/36

çav ol- : Aydınlanmak, doğmak.

Onlar dağı akçeyi kabul edib aldıkları talimata göre hareket etdiler; ve bu söz ta bu günedek Yehudiler beyninde *çav* olmuş dur. MT. 28/15

Ve etrafda sakin olanların cümlesine korku düşüb, bu nesnelere hepisi Yehudistan'ın bütün dağistanında *çav* olarak, “İşidenlerin cümlesi, aceba bu masum ne olacak dır?” deyerek, (vukuatı) hatırlarına hıfz etdiler; ve Rabbin eli onun ile idi. LU. 1/66

çehre (Far. çehre): Yüz, surat, sima.

Ve başı ile saçları beyaz yapağı misillü, kar gibi beyaz idi, ve gözleri ateş alevi gibi idi; Ayakları dağı furunda kızarmış hass pirince beñzer olarak, sesi dağı çok suların sesi gibi idi; ve sağ elinde yedi yıldız bulunub ağızından iki ağızlı keskin bir kılıc çıkar idi, *çehresi* dağı kuvvetli ziya veren güneş gibi idi. İO. 1/16

çekirge : Düz kanatlılardan, uzun olan art bacaklarına dayanarak uzağa sıçrayabilen, birçok türü olan bir böcek.

Ve İoannis deve tüyü giyinmiş, ve beline kayış kuşanmış olub *çekirgeler* ve yaban balı yer idi. MR. 1/6

çevir- : Öteki yüzünü görünür duruma getirmek.

Fakat ben size derim ki, “Kemliğe karşı durmayasınız. Lakin her kim senin sağ yanağına vurursa, ona ol birini de *çevir*. MT. 5/39

çevril- : Çevirme işine konu olmak.

İşte gemiler dağı ol kadar büyük olub şedid ruzgarlar ile sürüklenir iken, pek küçük bir dümen vasıtasıyla dümencinin gönlü istediği tarafa *çevrilir*. İRUR. 3/4

çiban : Vücudun herhangi bir yerinde oluşun ve çoğu, deride veya deri altında şişkinlik, kızartı, ağrı ve ateş ile kendini gösteren irin birikimi.

Ve evvelkisi gidib kendi tasını kara üzerine boşaltdıkda, canavarın damgası ile damgalana ve suretine secde eden ademlerde pek fena *çiban* çıkdı. İV. 16/2

çiplak : Üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan, üryan, nü, cıbil, cıbildak.

Zengin im ve maldar oldum ve bir şeye muhtac değil im, deyib sen biçare ve sefil ve fakir ve kör ve *çiplak* olduđuñu bilmediğin sebebden, sana nasihat

ederim ki zengin olmak için ateşde kall olunmuş altun, ve giyiniş
çıplaklığının ayıbı görünmemesi için beyaz elbise benden satun alasin, ve
görmen için gözlerine ilac koyasin. İV. 3/12

çık- : 1. Uzaklaşmak, ayrılmak.

Zira napak ruha, ol ademden *çıkmasını* emr etmiş idi; çünkü onu hayli
vakıtdan beru zabt etmiş olmayle, ol adem zincirler ve bukağılar ile bağlı
olarak hıfz olunur idi ise de, bağları kırıp cin tarafından çöllere gönderilir idi.
LU. 8/29

Ve İeriho'ya gelib kendisi şagirdleri ile bir hayli cemaat daği beraber olarak,
İeriho'dan *çıkarak* iken, Timaios oğlu Vartimaios isminde bir kör yol kenarında
oturub dileniyor idi. MR. 11/46

2. Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.

Ve onlar İerusalım'e *çıkarak* üzre yolda iken, İsus önlerince gider idi, ve
onlar hayran kalarak, ardınca gider iken korkarlar idi; ve yine on ikileri
yanına alıb, onlara kendine vakı olacak şeyleri söylemeye başladı; "Yani, işte
biz İerusalım'e çıkıyoruz, ve insan Oğlu baş kahinler ile ülemaya teslim
olunacak, onlar daği onun katline hüküm edib, onu taifelerin eline teslim
edecekler; Bunlar daği onu zevklenib kamçı ile döyerek üzerine tükürecekler,
ve onu öldürecekler dir; ol daği üçüncü günü kıyam edecek dir," (dedi). MR.
10/32

çıkarak- : Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

Ve Yehudilerin bu şeyden hoşnud olduklarını görmekle Petros'u daği tutdu;
[ve fetir günleri idi;] ve onu tutdukda, pashadan soñra halkın önüne *çıkarmak*
niyetiyle, onu beklemek için her biri dört neferden ibaret dört takım askere
teslim edib mahbese kodu. RA. 12/4

çıldır- : Delirmek, aklını oynatmak.

Ve onlar ona, "*Çıldırılmış sını,*" dediler, o ise, "Böyle dir," deyü tekid etdikde,
onlar daği, "Onun meleği dir," dediler. RA. 12/15

çırağ (Far. çerâğ): Yağ kandili ve genellikle mum, meşale gibi ışık veren şey.

Ve *çırağı* yakıb kile altına komazlar, amma şemdan üzerine (korlar), ve evde
bulunanların cümlesine ziya verir. MT. 5/15

Ve onlara dedi ki, “Çırağ bile yahod yatak altına konulmak için mi getirilir?

MR. 4/21

çicek : Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.

Ve şehrin önünde olan Dios (putunun) kahini kapuların önüne buğalar ile çiçekden yapılmış taclar getirib, halk ile beraber kurban etmek istedi ise de

Varnavas ile Pablos resuller bunu işitmeleriyle esvablarını yırtarak halkın arasına atılıb nida ederek, “Ey ademler, bu şeyleri niçün ediyorsunuz? RA.

13/14

çift : Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan (nesneler).

Ve başka biri, ‘Beş çift öküz satun aldım, ve onları tecrübe etmeye gidiyorum; sana reca ederim, beni mazur tut,’ dedi. LU. 14/19

çift : Toprağı sürmek için birlikte koşulan iki hayvan.

çift sür- : Saban, pulluk kullanarak toprağı ekilebilir duruma getirmek.

Ve sizden kim var ki çift süren ya merkeb değirmeni. sürü güden kulu olub da, tarladan geldiği gibi, “Geçib sofraya otur,” deyecek dir? LU. 17/7

çiftlik : Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışanlarının da oturması için evler bulunan geniş toprak parçası.

Ve adanın büyüğü bulunan Poplios nam kimesnenin ol civarlarda çiftlikleri bulunmayla bizi kabul edib üç gün mürüvvetle müsafir eyledi. RA. 28/8

çit : Bostan, bahçe, mera gibi yerlerin etrafına, sınırlarını belirlemek veya kolayca girilip çıkılmasını önlemek için çalı, dikenli bitki ve telden yapılan alçak engel, çeper.

Başka bir temsil diñleyiniz; “Ev sahibi bir adem var idi ki, bağ dikib onun etrafını çit ile kuşatdı, ve içinde bir masere kazdı ve kulle bina etdi ve onu bazılara teslim edib gurbete gitdi. MT. 21/33

çiyenen- : Ağza alınan bir şeyi dişler arasında ezme, öğütme.

Ve kılıc ağzına düşecekler, ve cümle milletler içine esir götürülecekler; ve taifelerin vakıtları tamam oluncayadek, İerusalim taifeler tarafından çiyenenecek. LU. 21/24

çoban : Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse.

Ve insan Oğlu cümle [mukaddes] melekler ile beraber kendi celaliyle geldiği zaman, celalinin tahtı üzerinde oturacak dır; ve cümle milletler onun

huzurunda cem olunarak, *çoban* koyunları keçilerden ayırdığı gibi, onları birbirinden ayırıp, koyunları sağında, ve keçileri solunda durduracak dır.”
MT. 25/31

çobansız : Çobanı olmayan.

Ve İsus çıkıp hayli cemaat gördü, ve *çobansız* koyunlar gibi oldukları için onlara merhamet ederek, çok şeyler talim etmeye başladı. MR. 6/34

çocuk : Küçük yaştaki erkek veya kız.

Ve içeri girip onlara, “Niçün velvele edip ağlayorsunuz? *Çocuk* ölmedi, ancak uyuyor,” demesiyle, onu zevklendiler. MR. 5/39

çoğal- : Azken çok olmak, çok duruma gelmek, artmak, fazlalaşmak, ziyadeleşmek
Zira Hristos’un elemeleri bizde çoğaldıkları gibi, tesellimiz daği Hristos’un vasıtasıyla çoğalır. Ve eğer sıklet çeker isek, heman bizim çektiğimiz ol alemlerin tehammülüyle husule gelen sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve müteselli olur isek, sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve elemelere müşterik olduğunuz misillü, teselliye daği (müşterik olduğunuzu) bilmekle sizin için ümidimiz kavi dir. PRK2. 1/6

çoğalt- : Miktarını, sayısını, ölçüsünü artırmak, fazlalaştırmak, ziyadeleştirmek.

Onda daği biz kanının vasıtasıyla fidiyeye, yani bize teknil hikmet ve fehm ile *çoğalttığı* inayetinin ganimetine göre, günahların afvlığına malik iz; ve ezelden beru kendisinde niyet eylediği hüsn-i rızasına göre kendi iradetinin sırrını, yani vakıtlar temamiyeti tedbirinde her şeyi, gerek göklerde gerek yer üzerinde bulunan şeyleri Hristos’da bire cem edeceğini bize bildirdi. PRS2. 1/9

çok : Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.

Ve başı ile saçları beyaz yapağı misillü, kar gibi beyaz idi, ve gözleri ateş alevi gibi idi; ayakları daği furunda kızarmış has pirince beñzer olarak, sesi daği *çok* suların sesi gibi idi; ve sağ elinde yedi yıldız bulunub ağızından iki ağızlı keskin bir kılıc çıkar idi, çehresi daği kuvvetli ziya veren güneş gibi idi. İV. 1/14

çöl : Kumluk, susuz ve ıssız geniş arazi, sahra, badiye.

Ve Allah (onlardan) dönüb onları köyün askerine ibadet etmeye teslim eyledi, nitekim peygamberlerin kitabında, “Ey İsrail evi, çölde kırk yıl bana boğazlanmış davarlar ve kurbanlar sundunuz mu? RA. 7/42

çöz- : Dügümlü, bağılı veya sarılı bir şeyi açmak.

Ve İerusalım’e yaklaşarak, Zeytunluk dağının yanında vakı Vıthvağı ile Vıthania’ya yakın geldiklerinde, şagirdlerinden ikisini gönderib, onlara hitaben, “Karşınızdaki köye gidiniz, ve içine girdiğiniz gibi, üzerine hiç bir kimse binmemiş, bağılı bir sıpa bulursunuz; onu *çözüb* getiriniz. MR. 11/2

çözül- : Çözme işine konu olmak.

Hakkan size derim ki, “Yer üzerinde her ne bağlarsanız, gökde bağlanmış olacak, ve yer üzerinde her ne çözerseniz, gökde *çözölmüş* olacak dır. MT. 18/18

çuha (Far. çuha): Yünden dokunmuş, tüysüz, ince ve sık düz kumaş.

Ve hiçbir kimse yeni *çuha* parçasını eski esvaba yama komaz, zira esvabın tamiri için (konulan yama) ondan koparmayla yırtığı daha fena olur. MT. 9/16

çul : Kıldan yapılmış kaba dokuma. Eski çağlarda Yahudiler tövbe ya da büyük acı işareti olarak çul giyer ve üzerlerine kül serperlerdi.

Ben dağı iki şahidime (kudret) vereceğim, onlar dağı çul giyinmiş oldukları halde, bin iki yüz altmış gün peygamberlik edecekler dir. İV. 11/3

çünkü : Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Lakin Petros, “Haşa, ya Rabb, *çünkü* hiç bir vakıt haram ya napak bir şey yemedim,” dedi. ve tekara ikinci defa ona, Allah’ın paklediğı şeyleri sen haram sayma, deyü bir seda (geldi). RA. 10/14

çürü- : Genellikle mikroorganizmaların etkisiyle, kimyasal değışikliğe uğrayarak bozulup dağılmak.

İşte size bir sırr söylerim; cümlemiz uyumayacağız, amma cümlemiz son boruda, bir ande, göz kırpımında tebdil olacağız; çünkü boru çalınacak dır, ve ölüler çürüklük görmeyerek kıyam edib, biz dağı tebdil olacağız; zira bu çürür (ten) çürüksüzlük giymek, ve bu fani olan ölümsüzlük giymek gerekdir.

PRK1. 15/51

çürüklük : Çürük olma durumu.

İşte size bir sırı söylerim; cümlemiz uyumayacağız, amma cümlemiz son boruda, bir ande, göz kırpımında tebdil olacağız; çünkü boru çalınacak dır, ve ölümler *çürüklük* görmeyerek kıyam edib, biz dağı tebdil olacağız; zira bu çürür (ten) çürüksüzlük giymek, ve bu fani olan ölümsüzlük giymek gerekdir. PRK1. 15/51

çürüksüzlük : Çürük olmama durumu.

İşte size bir sırı söylerim; cümlemiz uyumayacağız, amma cümlemiz son boruda, bir ande, göz kırpımında tebdil olacağız; çünkü boru çalınacak dır, ve ölümler çürüklük görmeyerek kıyam edib, biz dağı tebdil olacağız; zira bu çürür (ten) *çürüksüzlük* giymek, ve bu fani olan ölümsüzlük giymek gerekdir. PRK1.15/51

çürümeklik : Genellikle mikroorganizmaların etkisiyle, kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak.

Amma Allah'ın ihya etdiği zat çürümeklik görmedi. RA. 13/37

D

dağ : Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi.

Ve cemaatı görmekle *dağa* çıkdı. MT. 5/1

Dağ üzerinde vakı bir şehir gizlenemez. MT. 5/15

dağarcık : Meşin torba.

Kemerlerinizde ne altun ve ne gümüş ve ne bakır ve yol için ne dağarcık ve ne iki entari ve ne ayak kablari ve ne asa tedarik ediniz, zira işçi kendi taamina layık dır. MT. 10/10

dağdağa : Gürültü, patırtı, telaş, karmakarışık durum, sıkıntı.

Bütün şehir dağı *dağdağa* ile dolub Paulos 'un yoldaşları olan Makedoniali Gaios ile Aristarhos'u kapıb cümlesi birden meydan yerine koşdular. RA 19/29

dağıl- : Düzgünlüğü bozulmak, toplu ve düzenli durumdan çıkmak.

Ol zaman İsus onlara dedi ki, “Bu gece cümleniz benim hakkımda sürçeceksiniz, zira, çobanı vuracağım, ve sürünün koyunları *dağılacak dır*,” deyü yazılmış dır. MT. 26/31

Ve bunu kendiliğinden söylemedi; fakat ol senede kahin-i azam olduğu halde millet için İsus’un öleceğini, ve yalnız o millet için değil, ancak Allah’ın dağılmış olan evladlarını bir yere cem etmek için (öleceğini) vahi ile haber verdi. İO. 12/51

dağıt- : Yaymak, saçmak.

İsus bunu işitdikde, ona, “Daha bir noksanıñ var; cümle variyetiñi satıb fukaraya *dağıt*, ve gökde hazineye malik olursun; ve gel bana tabi ol,” dedi. LU. 18/2

Zira bu gün ki vakıadan dolayı ihtilal töhmetiyle müttehim bulunmak tehlikesinde iz; çünkü bu karışıklık için beyan edebilecek sebebimiz yok dur,” dedi. Ve bu şeyleri söyledikten sonra cemaatı *dağıtdı*. RA. 18/40

daha : 1. Henüz, bu ana kadar.

Ve oradan açılıb ertesi gün Sakız adasının karşısına yetişib, *daha* ertesi gün Samos’a yetişerek, Trogillion’da geceleyib, ertesi gün Militos’a geldik. RA. 20/15

2. Başına geldiği sığata bir karşılaştırmaya dayanarak fazlalık ve üstünlük anlamı katar.

O dağı, Yehudiler Paulos ’un hakkında *daha* dikkatle bir şey teftiş etmek behanesiyle “Onu yarın millet meclisine endiresin,” deyü sana reca etmeye ittifak etdiler; amma sen onlara razı olmayasın; zira bunlardan, onu öldürmeyince yeyib içmemeye kendilerini lanet altına komuş kırktan ziyade adem onu pusuda bekleyolar; ve şimdi hazır bulunarak, senin emrine müntazır dırlar,” dedi. RA. 23/20

dahi : “Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Ol dağı kalkıb ve masum ile validesini alıb, İsrail diyarına geldi. MT. 2/21

daima (Ar. dâ’ima): Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

İmdi gidiniz, cümle milletleri şagird kılınız, ve onları Peder ve İbn ve Ruh ül Kuds ’un ismine vaptis ediniz; ve size emr etdiğim şeylerin cümlesini hıfz

etmekliği onlara talim ediniz; ve işte dünyanın sonunadek ben *daima* sizin ile beraber im. Amin.” MT. 28/20

Ve İsus yanlarına gelerek onlara söyleyib dedi ki, “Gökde ve yerde cümle hükümet bana verildi. İmdi gidiniz, cümle milletleri şagird kılınız, ve onları Peder ve İbn ve Ruh l Kuds ’un ismine vaptis ediniz; ve size emr etdiğim şeylerin cümlesini hıfz etmekliği onlara talim ediniz; ve işte dünyanın sonunadek ben *daima* sizin ile beraber im. Amin.” MT. 28/20

dair (Ar. dâ’ir): Hakkında, konusunda, ait, değin.

Ve onun mddaileri huzura geldiklerinde, onun hakkında benim zann etdiğim bir şikaye etmediler; fakat kendi diyanetlerine ve Paulos ’un, “Diri dir,” dediği İsus namında ölmüş bir kimseye *dair* onun aleyhinde bazı meseleleri var idi. RA. 29/19

Ve sabahdan aħřama kadar Moisi’nin Tevratı ile Peygamberlerden İsus’a müteallik nesnelere hakkında onları ilzam edib, Allah’ın padişahlığına *dair* şehadet ederek onu beyan eder idi. RA. 28/23

dal : Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

Ertesi gün bayram için gelmiş olan çok halk İsus’un İerusalim’e gelmekte olduğunu işitmeleriyle, “Hrma *dalları* alarak, onu istikbale ıkıb, Osanna, Rabb’ın ismiyle gelen İsrail’in Padişahı mübarek olsun,” deyü nida ederler idi. İO. 12/13

dalga : Deniz veya gl gibi geniş su yüzeylerinde genellikle rüzgâr, deprem vb.nin etkisiyle oluşan kıvrımlı hareket.

Ve işte denize ol derece şedid furtuna zuhur etdi ki, kayak *dalgalar* ile örtülür idi, kendisi ise uyumakta idi. MT. 8/24

dam : Bir binanın dış etkilerden korunması için yapılan ev üstündeki örtü kısmı, atı.

Ve kalabalık sebebiyle ona yaklaşamadıklarından, onun bulunduğu mahalın *damını* söküb bir delik açdıktan soñra, kötrümün yatdığı yatağı endirdiler. MR. 2/4

Yüz başı ise cevap verib, “Ya Rabb, *damının* altına senin girmekliğine ben layık değil im. MT. 8/8

dane : Kuş yemi.

Hakikaten, hakikaten size derimki, buğday *danesi* yere düşüb ölmedikce yalnız kalır, amma ölürse çok mahsul verir. İO. 12/24

dar : İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı.

Zira hayata götüren kapu *dar* ve yol ensiz dir ve onu bulanlar az dır. MT.7/14

dava (Ar. da'vâ): Hakkını elde etmek veya korumasını sağlamak yahut bir anlaşmazlığın çözümü için mahkemeye başvurma.

Vel hasıl eğer Dimitrios ve onun ile beraber bulunan senaat sahiblerinin bir kimse ile bir *davaları* var ise, muhakeme günleri oluyor, hakimler daği var dır, biri biri ile murafaa olsunlar. RA. 19/38

Ve ben bu *davanın* faslı hususunda şübhede olduğumdan, kendisine, İerusalim'e gidib bu şeylerden dolayı orada muhakeme olmak ister mi sin?" dedim. RA. 25/20

dava et- : Mahkemeye vermek.

Ve Fistos dedi ki, "Ey padişah Agrippas, ve bizim ile hazır bulunan cümle ademler, bunu görüyorsunuz, Yehudilerin bütün cumhuru İerusalim'de ve burada yanıma gelib, bunun hakkında, "Artık sağ kalması caiz değil dir," deyü çağırırlar idi; lakin ben onun ölüme müstehakk bir şey etmediğini aňlayıb, kendisi daği Augustos'a refi *dava etdiğinden*, onu göndermeye hükm etdim. RA. 25/25

davacı : Şikayetçi olan kimse.

Ve İsus doğrulub karıdan mada bir kimseyi görmemekle, ona, "Ey karı, ol *davacılarıñ* nerede dir? İO. 8/9

Yehudilerin bu ademe hile tertib edecekleri bana haber verilmekle, onu der akab sana gönderdim, ve *davacılara* daği onun aleyhinde olan nesnelere senin huzurunda ifade etmelerini emr etdim; afiyetde olunuz. RA. 23/30

davar : İnek, özellikle koyun ve keçi gibi hayvanların ortak adı.

Tekrar başka kullar gönderib, davetlilere, "İşte taamını hazırladım, sığırlarım ve besli *davarlarım* boğazlandı, ve her şey hazır dır, düğüne gelin, deyiniz," dedi. MT. 22/4

Ve Allah (onlardan) dönüb onları köyün askerine ibadet etmeye teslim eyledi, nitekim peygamberlerin kitabında, "Ey İsrail evi, çölde kırk yıl bana boğazlanmış *davarlar* ve kurbanlar sundunuz mu? RA. 7/42

davet (Ar. da‘vet) : Çağrı.

davet et- : Çağırarak.

Sizi kendi Oğlu Rabb’ımız İsus Hristos’un ilhaklığına *davet eden* Allah sadıktır. PRK1. 1/97

Fakat Allah her birine nasıl kısmet etdi ise, yani Rabb birini ne halde *davet etdi* ise, ol halde yürüsün; ve cümle kiliselerde böylece tenbih ederim. PRK1. 7/14

davut oğlu : Hz. İsa’nın ünvanlarından biri.

Avraam oğlu, David oğlu İsus Hristos’un tenasülünün kitabıdır. MT 1/1

Ve İsus oradan ileri gider iken, ardınca iki kör gelib, “Ya David oğlu, bize merhamet eyle,” deyerek feryad ederler idi. MT. 9/27

dayak : Dövmek işi, kötek, sopa.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bi göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, *dayaklarda*, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, müraileksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah’ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah’ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/10

dayan- : Bir yere yaslanmak, kendini dayamak.

İman ile İakov ölür iken İosif’in oğullarının her birine hayr dua eyledi, ve kendi deyneğinin ucuna (*dayanıb*) secde eyledi. İman ile İosif ölür iken, İsrail oğullarının hürucunu zikr etdi, ve kendim kemikleri hakkında vasiyet eyledi. PR1. 11/22

de- : Söylemek, söz söylemek.

Ol zeman İoannis’in şagirdleri onun yanına gelib, “Niçün biz ve Farisiler çok oruc tutduğumuz halde, senin şagirdlerin tutmazlar?” *dediler*. MT. 9/14

deccal (Ar. Deccâl): Dinî inanışlara göre kıyamete yakın bir zamanda ortaya çıkacak olan yalancı ve kötü yaratılışlı kimse.

Ey çocuklar, ahîr zaman dır; ve *Deccal* gelir deyü iştiğiniz misillü, şimdi daği çok deccallar gelmiş dirler; Bu sebebden ahîr zaman olduğunu añlıyoruz. İRUR1. 2/18

defa (Ar. def'a): Kere, kez, sefer.

Bununle beraber Paulos'un tarafından, [salı verilmesi için] kendine akçe verilir memuliyle onu çok *defa* getirdib onun ile söyleşir idi. PRT. 24/26

Ve halkın yanına geldiklerinde, bir adem onun yanına gelib önünde diz çökerek, "Ya Rabb, oğluma merhamet eyle, zira saralı olub pek çok elem çeker, çünkü çok *defa* ateşe ve çok *defa* suya düşer. MT. 17/14

def (Ar. def'): Savma, savuşturma, kovma.

Ve on iki şagirdini bir yere cem edib, onlara cümle cinler üzerine, ve marazların *defi* için kuvvet ve kudret vererek, onları Allah'ın padişahlığını vaz edib hastalara şifa vermeye gönderdi. MT. 9/1

Ve İsus Petros'un evine gelib, onun kain validesini hümmaya tutulmuş ve yatmış gördüğünde, onun eline dokanmayle, hümması *def* oldu. MT. 8/15

def et- : Savmak, uzaklaştırmak, kovmak.

İmdi eyer elin ya ayağın senin sürçmene sebep olursa, onu kesib kendinden *def et*; hayata total ya sakat girmen, iki elin ya iki ayağın olup, ebedi ateşe atılmakdan sana hayırlı dır. MT. 18/8

Ve eyer sağ eliñ senin sürçmene sebep olursa, onu kesib kendiñden *def et*, zira aza larından birinin zai olması bütün cesediñin cehenneme atılmasından sana hayırlı dır. MT. 5/30

def ol- : Savuşmak, çekilip gitmek.

Ve sinagogdan kalkıb, Simon'un evine girdi; ve Simon'un kain validesi şedid hümmaya tutulmuş olmasıyle, onlar daği Onun için ona reca etdiler; ol daği onun üzerine durub, hümmayı azarladıkda, ondan (hümma) *def oldu*; o daği der akab kalkıb onlara hizmet etdi. LU. 4/38

defn (Ar. defn): Gömme, gömülme.

Zira evvela benim kabul ettiğimi size teslim eyledim, yani Kitablarda yazılmış olduğu üzere, Hristos günahlarımız için öldü; ve *defn* olunub, Kitablarda yazılmış olduğu üzere, üçüncü günde kıyam etdi, ve Kıfas'a, ve sonra on ikilere göründü; anden soñra heman bir defada beş yüzden ziyade karındaşlara göründü; bunların çoğu dañi şimdiye kadar hayatta olub bazıları uyudular. PRK1.15/4

Ey karındaşlar, baş baba olan David hakkında size cesaret ile söylemek caiz dir ki, hem vefat etdi ve hem dañi *defn* olundu, mezarı dañi bu günedek yanımızda dır. RA. 2/29

defn et- : (Ölüyü) Gömmek, mezara koymak.

Ve bir gayrisine, “Ardım sıra gel,” dedi; Ol dañi, “Ya Rabb, bana izn ver, evvela gidib pederimi *defn edeyim*,” dedi. LU. 9/59

O dañi der akab onun ayakları yanında düşüb ruhunu teslim etdi; ve gençler içeri gelib onu ölmüş buldular, ve dışarı çıkarıb kocasının yanına *defn etdiler*. RA. 5/11

defn olun- : Ölüyü gömme işi, gömülmek.

Ve siz bu ameli işleyenin içinizden *defn olunması* için gam çekmedikden başka, tekebbür bile etdiniz. PRK1. 5/3

değil : Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğeri veya diğeri kabul ve isbat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Çünkü yalnız Hristos'a iman getirmek *değil*, ancak onun için elem çekmek dañi size ihsan olundu; madem ki siz bende görmüş idiğiniz, ve şimdi hakkımda işitdiğiniz heman ol cehdde bulunuyorsunuz. PRF. 1/29

Zira sizin ahvalinize halisane mukayyed olacak (başka) yekdil bir kimsem yok dur; çünkü cümlesi İsus Hristos'un işlerini *değil*, ancak kendi işlerini arıyorlar. PRF. 2/21

değirmen : İçinde öğütme işi yapılan yer

Ve sende tanburcular ve hanendeler ve neyzenler ve boruzenler sedası artık işidilmeyecek dir, ve sende artık hiç bir senaatın bir ustası bulunmayıb sende artık *değirmen* sesi işidilmeyecek dir; ve sende artık kandil ziyası görünmeyeek, ve sende artık güveği ve gelin sesi işidilmeyecek dir, çünkü

senin düçarların yerin kitabları idiler; zira senin sihrlerin ile cümle milletler aldandılar. İV. 19/24

değişdir- : Başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak.

Zira bunun, ol Nazaretli İsus bu yeri yıkıb, Moisi'nin bize teslim ettiği ayinleri *değişdirecek* dir, dediğini biz işitdik,” dediler. RA. 6/14

dehliz (Ar. dehlîz): Üstü kapalı, uzun ve dar geçit, bina içindeki uzun koridor.

Lakin o, “Ne söylediğini bilmem ve aňlamam,” deyerek inkâr etdi; ve dışarıya *dehlize* çıkdıkda, ģoros ötdü. Ve ģalayık yine onu görmekle, orada duranlara, “Bu (da) onlardan dır,” demeye başladı; ol dađi tekrar inkâr etdi. MT 14/69

dehr (Ar. dehr): Çok uzun zaman; dünya.

Bu (sırr) daği, yani taifelerin incil vasıtasıyla Hristos'da miras şeriki ve hemcesed ve vadına hissedar olmaları, şimdi onun mukaddes resullerine ve peygamberlerine Ruh ile aşikâr olduğu gibi gayri dehrlerde insan oğullarına bildirilmedi. MT 3/6

Şimdi Sizin için olan elemleirimde şaz olarak, Hristos'un sıkletlerinin noksanını,cesedi olan kilise için kendi teninde tekmil ediyorum; buna daği ben sizin için Allah tarafından bana verilen idareye göre ģızmetcisi oldum, ta ki Allah'ın kelamını, yani *dehrlerden* ve asrlardan beru gizli bulunmuş ise de, şimdi onun mukaddeslerine beyan olunan sırrı tamamen vaz edeyim; Allah onlara taifeler arasında bu sırrı celalinin ganimeti ne olduğunu bildirmeyi mürad eyledi; bu daği derunlerinizde celal ümidi olan Hristos dur. PRK. 1/26

delalet (Ar. delâlet) : İşaret.

delalet et- : Bir şeyin şöyle veya böyle olduğunu göstermek.

Bu ģelasın ģhususunda daği size olacak inayetin hakkında vahi ile söyleyen peygamberler teftiş ve tefahhüs etdiler; derunlerinde bulunan Hristos'un Ruhu Hristos'un elem çekmesine ve anden soñra celale nail olmasına evvelden şehadet etmesiyle, neye ve nasıl vakta *delalet etdiğini* teftiş ederler idi; ve ol şeyleri kendilerine değil, ancak bize tebliğ etdikleri onlara beyan olundu; bu şeyler ise gökden gönderilen Ruh ül Kuds vasıtasıyla size incili

vaz edenlerin yediyle şimdi size haber verilmiş dir; bu şeylere dağı nazar etmeyi melekler arzu ederler. PR1U. 1/12

delik : Dar, küçük açıklık.

Ve kalabalık sebebiyle ona yaklaşamadıklarından, onun bulunduğu mahalin damını söküb bir *delik* açıldıktan sonra, kötrümün yatdığı yatağı endirdiler. MR. 2/4

demed (Yun. demati): Aynı şeyin bir küme teşkil edecek tarzda biraraya gelmiş şekli, demet.

Bragınız, biçin vaktinadek ikisi beraber büyüsün, ve biçin vaktında orakçılara, evvela deliceyi toplayıp, onu yakmak için demed demed bağlayınız, amma buğdayı anbarıma cem ediniz, deyeceğim,” dedi. MT. 13/30

demir : Demir.

Ve birinci ve ikinci karayolu geçib şehre çıkılan *demir* kapuya geldiler, bu dağı kendiliğinden onlara açılmayle, çıkıb sokağın birini geçtikleri gibi melek ondan ayrıldı. RA. 12/10

Ve galib olub amellerimi sonadek hız eden kimseye, ben Pederim tarafından aldığım gibi milletler üzerine hükümet vereceğim; Ol dağı onlara *demir* asa ile hükümet edecek, onlar dağı çömlekci kableri gibi parelenecek dir. İV. 2/26

denil- : Adı verilmek, ... diye isimlendirilmek.

Ve gelib Nazaret denilen şehirde sakin oldu, ki, Nazaretli *denilecek* dir, deyü peygamberler vasıtasıyla söylenen kelimam oluna. MT. 2/23

deniz : Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi.

Ve İsus onlara der akab izn vermekle, napak ruhlar çıkıb donuzlara girdiler, ve ol sürü, iki bin kadar olarak, uçrumdan kendilerini *denize* atıb denizde boğuldular. MR. 5/13

der akab Far. (Far. der + Ar. ‘âkab): Hemen arkasından.

Ve İsus vaptis olunduktan sonra *der akab* sudan çıktı, ve işte ona gökler açıldı, ve Ruhullah’ı göğercin gibi enerek kendinin üzerine gelir gördü. MT. 3/16

Ve *der akab* üzerime Ruh geldi, ve işte gökde kurulmuş bir taht ve tahtın üzerinde bir oturan var idi. İV. 4/2

derd : Üzüntü.

Ve heman ol saat nice kimseleri marazları ile *derdlerinden* ve yaramaz ruhlardan helas edib çok körlere görmek ihsan eyledi ve İsus onlara cevap verib, “Gidiniz İoannis’e gördüğünüz ve işitdiğiniz şeyleri, yani körlerin gördüğünü, topalların yürüdüğünü, cüdamlıların paklendiğini, sağırın işitdiğini, ölülerin kıyam ettiğini, fukaraya İncil’in vaz olduğunu nakl ediniz,” ve benim hakkımda sürçmeyen ne mübarek dir!” dedi. LU. 7/22

der hal (Far. der-hal): Çabucak.

Ve onun şöreti *der hal* Galilaia’nın bütün etrafına yayıldı. MR. 1/28

dere : Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu.

Ve Tiverias Kaisar’ın padişahlığının on beşinci yılında, Pontoslu Pilatos Yehudistan valisi, ve Irodis Galilaia’nın rub başını, ve karındaşı Filippos İturea ile Trahonia diyarının rub başısı, ve Lusania Avili’nin rub başısı, Ve Anna ile Kaiafa’nın kahin-i azamlıkları esnasında, çölde Zaharia’nın oğlu İoannis’e Allah’ın kelamı geldi; ol daği İordanis’in civarında vakı cümle mahallere gelib, günahların afvı için tevbe vaptisini vaz eder idi; nitekim İsaia peygamberin kelimalarının kitabında, Rabbın yolunu hazırlayıb, tariklerini doğruldunuz; her *dere* dolub, her dağ ve her tepe alçaklanarak, eyriler doğru ve sarp yollar düz olacak dır; ve cümle insan Allah’ın helasını görecektir, deyerek çölde nida edenin sedası, deyü yazılmış dır. LU. 3/2

derece : Bir süreç içindeki durumlardan her biri, basamak, aşama, rütbe, mertebe.

Ve önlerinde sureti tebdil olub, “Esvabları parlak, yer üzerinde hiç bir kassarın beyaz edemeyeceği derecede, heman kar gibi gayet beyaz oldu. Ve onlara Moisi ile İlia görünüb, İsus ile söyleşiyorlar idi. MR. 9/3

derinlik : Bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağza olan uzaklığı.

Bu sebebden, (derim,) Rabb’ımız İsus Hristos’un Pederinin, (yani) göklerde ve yer üzerinde bulunan her bir kabilenin onun ismiyle tesmiye olunduğu (Pederinin) huzurunda diz üzerinde (niyaz) ederim ki, kendi celalinin ganimetine göre kendi Ruhu vasıtasıyla deruni ademde kuvvet ile kuvvetlenmekliği, ve iman vasıtasıyla Hristos’un kalblerinizde sakin

olmaklığını ihsan ede; hem dağı siz muhabbetde köklenmiş ve temellenmiş olarak, Allah'ın cümle kemaliyetiyle dolu olmanız için, cümle mukaddesler ile beraber, genişlik ve uzunluk ve *derinlik* ve yükseklik ne olduğunu fehm etmeye, yani Hristos'un akıldan üstün olan muhabbetini ağlamaya kadir olasınız. PRE. 3/18

dertli : Derdi olan.

Ne mübarek dir *dertli* olanlar, zira onlar teselli bulacaklar dır.MT.5/4

derun (Far. der n): İ, kalp, yürek, batın.

“Ve dağı insanı napak eden insandan çıkan şeydir; zira *derunden* (yani) ademlerin kalbinden efk r zina ve fahşelik ve katl, ve hırsızlık ve tama ve fisk hile ve fücur ve kötü göz ve küfr ve mağrurluk ve  abislik çıkar. MR. 7/11

deruni (Far. der n ): İle ilgili, içten.

Bu sebebden, (derim,) Rabb'ımız İsus Hristos'un Pederinin, (yani) göklerde ve yer üzerinde bulunan her bir kabilenin onun ismiyle tesmiye olunduğu (Pederinin) huzurunda diz üzerinde (niyaz) ederim ki, kendi celalinin ganimetine göre kendi Ruhu vasıtasıyla *deruni* ademde kuvvet ile kuvvetlenmekliği, ve iman vasıtasıyla Hristos'un kalblerinizde sakin olmaklığını ihsan ede; hem dağı siz muhabbetde köklenmiş ve temellenmiş olarak, Allah'ın cümle kemaliyetiyle dolu olmanız için, cümle mukaddesler ile beraber, genişlik ve uzunluk ve derinlik ve yükseklik ne olduğunu fehm etmeye, yani Hristos'un akıldan üstün olan muhabbetini ağlamaya kadir olasınız. PRE. 3/18

Nitekim cümleniz hakkında bu efk rda bulunmak bana layık dır; unki gerek bendlerimde ve gerek incili vikaye ve isbat etdiğimde, benim ile beraber inayete müşterik olduğunuz için, sizi kalbimde hıfz ederim; zira sizin cümlenize İsus Hristos'un *deruni* muhabbetiyle nasıl hasret ekdiğime Allah şahidim dir. PRF. 1/8

desise (Ar. des se): Hile, düzen, entrika.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle  zmetin icrası ve Hristos'un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını dağı oban ve  oca olmak üzre tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah'ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzre Hristos'un

kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırıcı *desiseleriyle* talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücut her yardım eden irtibat vasıtasıyla terki ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/14
Şeytanın *desiselerine* karşı durmaya kadir olmanız için Allah'ın cümle silahlarını kuşanınız. PRE. 6/11

dest (Far. derst): El, yed.

Zira melekleri asla *destgir* olmaz, ancak Avraam nesline *destgir* olur. PRİ. 2/16

destere (Far. dest-erre): Sert şeyleri biçmeye yarayan, biçilecek şeye göre değişik şekillerde olan, keskin dişli çelik alet.

Taşlandılar, *destere* ile biçildiler, tecrübe olundular, kılıc ile katl olunarak öldüler, yoksulluk ve sıkıntı ve cefaya düşer olarak, koyun poştları ve keçi derileri giyinerek dolaşdılar; (dünya onlara layık değil idi;) ve çöllerde ve dağlarda ve mağaralarda ve yerin inlerinde avare gezdiler. PRİ. 11/37

Taşlandılar, *destere* ile biçildiler, tecrübe olundular, kılıc ile katl olunarak öldüler, yoksulluk ve sıkıntı ve cefaya düşer olarak, koyun poştları ve keçi derileri giyinerek dolaşdılar; (dünya onlara layık değil idi;) ve çöllerde ve dağlarda ve mağaralarda ve yerin inlerinde avare gezdiler. PRİ. 11/37

destgir (Far. dest + Far. gîr): Elinden tutan, yardımcı.

Ve, ey karındaşlar, size reca ederiz ki, nizamsız kimselere nasihat vererek, yüreksizleri cesaretlendirib, zaiflere *destgir* olarak, cümle hakkında sabırlı olasınız. PRS. 5/14

Zira melekleri asla *destgir* olmaz, ancak Avraam nesline *destgir* olur. PRİ. 2/16

devam : Sürme, sürüp gitme, kesilmeme, bitmeme

Ve lakin senin inadın ve tevbe etmez kalbin ile gazabın ve Allah'ın adaletli hükmü zuhurunun günü için kendine gazab cem edersin; zira o her kese amellerine göre eda edecek, yani eyi amellerde sabr u *devam* ile mecd u izzet

ve ölümsüzlük talep edenlere ebedi hayat (verecek) amma niza edib hakikata itaat etmeyerek, haksızlığa müti olanlara hışm u gazab olacak dır. PRR. 2/6
deve : Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.

Ve İoannis deve tüyü giyinmiş, ve beline kayış kuşanmış olub çekirgeler ve yaban balı yer idi. MR. 1/6

devr (Ar. devr): Zaman, dönem.

Ve o geçmiş *devrlerde* cümle ümmetleri kendi yollarında yürümeye brakdı ise de, bununla beraber kelimeler ederek gökden bize yağmur ile mahsuldar mevsimler ihsan etmekle kalblerimizi taam ve şazlık ile doldurarak, kendini şehadetsiz brakmadı,” dediler. RA. 14/17

devr eyle- : Bir şeyin çevresinde dolaşmak, dönüp dolaşmak.

Ve İsus sinagoglarında talim, ve padişahlığın müjdesini vaz edib, halk arasında bulunan her nev maraz ve her cins zaifliği def ederek bütün Galilaia’ yı devr eyler idi. MT. 4/24

devşir- : Toplamak, dermek.

Efendisi daħi ona cevap verib dedi ki, “Ey kötü ve tenbel kul, benim ekmediğim yerden biçib, saçmadığım yerden *devşirdiğimi* bildiğin halde, sana vacib olan, akçemi sarraflara vermek idi; ben daħi geri döndüğümde malımı faizi ile alırdım. MT. 25/27

deyü : Diyerek.

Rabbın makbul senesini ilan etmek için gönderdi,” *deyü* yazılmış olan mahali buldu. MR. 4/17

dışarı : Dış çevre, dış yer, hariç, içeri karşıtı.

Çünkü bunu siz bütün Makedonia’da olan cümle karındaşlara gösteriyorsunuz; lakin, ey karındaşlar, size reca ederiz ki (bu hususda) daha ziyade artasınız. Ve size tenbih etdiğimizi göre asudehal üzre yasayıb kendi işinizle meşgul olarak, kendi ellerinizle işlemeye gayret edesiniz, ta ki *dışarıda* olanlara hüsn-i hareketle muamele edib bir şeye mühtac olmayasınız. PRS. 4/11

diger : Başka, özge, öteki, öbür.

Ve kalblerinin pekliğine teessüf ederek, etrafında bulunanlara gazab ile bakdıktan soñra, ol ademe, “Eliñi uzat,” dedi; ol dañi uzatdı, ve eli [*digeri* gibi] sağ oldu. MR. 3/5

dik- : Bir cismi dik olarak durdurmak.

Ben dikdim, Apollos suladı, lakin Allah böyütdü; şöyle ki *diken* bir şey değil ve sulayan dañi bir şey değil dir, amma böyüden Allah’dır. PRK1. 3/7

diken : Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri

Askerler dañi *dikenlerden* bir tac örüb, onun başına kodular, ve ona ergavani bir libas giydirib, “Selam sana, ey Yehudilerin padişahı,” deyerek ona sille vururlar idi. İO. 19/3

dikkat (Ar. dikkat): Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranma.

“Ve, gidiniz, masuma dair *dikkatle* malümat alıb, onu bulduğunuz zaman bana haber veriniz, ta ki ben dañi gidib ona secde kılayım,” deyerek onları Vithleem’e gönderdi. MT. 2/8

dikkat et- : Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak.

Ben Makedonia’ya gitmek üzre iken bazı kimselerin gayri talim öyretmemelerini, ve masallara, ve imandan olarak Allah’a (makbul) olan mamuriyete değil, ancak müzadelerye vesile olan dükenmez neseb silsilelerine *dikkat etmemelerini* tenbih edesin, deyü senin Efesos’da kalmaklıpını reca etdiğim gibi, (şimdi ederim). PRT. 1/3

dikkatlı : Dikkat eden, özen gösteren (kimse).

Ol dañi dedi ki, “Ben Kilikia’da vaki Tarsus’da doğmuş ve fakat bu şehirde Gamaliil’in ayaklarında böyümüş Yehudi bir adem im, ve babaların şeriatında *dikkatlıca* terbiye olunub, bugün sizin cümnenizin olduğu gibi, Allah için gayretkeş idim. RA. 22/4

dil : Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı

Ve taksim olunmuş ateş *dilleri* gibi (diller) onlara görünüb her birinin üzerine konmasıyle, cümlesi Ruh ül Kuds ile dolarak, Ruhun kendilerine nutk ettirdiğine göre başka lisanlar söylemeye başladılar. RA. 2/3

dilencilik : Dilencinin yaptığı iş.

dilencilik et- : Dilenme işi.

Bunun üzerine konşuları ve onun kör idiğini evvelden görenler, “Ol oturub dilencilik eden bu değil mi?” dediler. İO.9/8

dilsiz : Konuşma engelli, konuşamayan, ahraz.

Ol daği fışkı için tazir olunub, *dilsiz* merkeb insan sesiyle söyleyerek, peygamberlerin hamakatını men etdi. PR2. 2/16

din- : Kar ve yağmurun yağması, rüzgârın esmesi kesilmek veya durmak.

Ve yanına gelib onu uyandırarak, “Ya hoca, ya hoca, helak oluyoruz,” dediler; ol daği kalkıb, rüzgârı ve suyun dalgalarını azarladıkda, *dinmeleriyle* limanlık oldu. LU. 8/24

Ve onlar kayığa girince rüzgâr *dindi*. MT.14/33

dinar (Ar. dinar): Eski para.

Ve, bir ölçek buğdai bir dinara, ve üç ölçek arpa bir *dinara* olsun; ve zeytun yağı ile şaraba zarar etmeyesin,” deyerek dört hayvan arasından bir ses işitdim. İV. 6/6

dindar : Din inancı güçlü, din kurallarına bağlı (kimse), mütedeyyin.

Ve gök altında bulunan her ümmetden gelmiş *dindar* Yehudiler İerusalim’de sakin idiler; ve bu seda vuku buldukda cumhur cem olarak, hayrete düştüler; çünkü her biri kendi lisanını onların söylediklerini işitdiler. MT. 2/6

dindarlık : Dindar olma durumu, mütedeyyinlik.

Ol daği cesedde bulunduğu zaman, kendini ölümden helas etmeye kadir olana azim feryad ve göz yaşlarıyla niyaz ve recalar arz edib, *dindarlığı* sebebinden işidilerek, her ne kadar Oğul bulundu ise de, çekdiği elemelerden itaat öyrendi; ve kemale vasıl olmasıyle kendine itaat edenlerin cümlesi için ebedi helasa sebep oldu; ve Allah tarafından Melhisedek tertibi üzre kahin-i azam tesmiye olundu. PRİ. 5/11

dirhem (Ar. dirhem): Eski bir para birimi, gümüş sikke.

Ve sihrbazlık edenlerden vafir kimseler kitablarını cem edib, ve cümlenin önünde yakıb onların bahasını hesab etdikde, elli bin (*dirhem*) gümüş buldular. RA. 19/19

diri : Yaşamakta olan, yaşayan, canlı, ölü karşıtı.

Ey Theofilos, İsus seçtiği resullere Ruh ül Kuds vasıtasıyla vasiyet eyledikten sonra, (göğe) yokarı çıktığı güne kadar gerek icrasına ve gerek talimine başladığı nesnelere hakkında, evvelki kitabı yazdım; ol daği elem çekdikden sonra, kırk gün onlara görünerek ve Allah'ın padişahlığına müteallik nesnelere söyleyerek çok isbatlar ile kendini onlara *diri* gösterdi. RA.1/2

diş : Üst ve alç çene kemikleri üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve ağza alınan şeyleri koparıp çiğnemeye yarayan sert, beyazımtırak parçalardan her biri.

Göz bedeline göz ve diş bedeline *diş*, denildiğini işitdiniz. MT. 5/39

Amma padişahlığın evladları dışarıki karanlığa atılacaklar dır. Orada ağlayış ve *diş* kıcırdaması olacak dır,” dedi. MT. 8/12

diril- : Güçlenip canlanmak.

Amma şaz u mesrur olmak vacib idi; zira bu karındaşıñ ölmüş idi, dirildi, hem gayb olmuş idi, bulundu.” LU.15/32

dişehli : Dişi ehli, kadın.

Kezalik erkekler daği *dişehlinin* tabii olan istimalını terk ederek, kendi şehvetlerinde biri biri ile kızışıb, erkek erkek ile fahşiyat işleyerek, nefslerinde kendi zelaletlerini layık olan cezaya nail oldular. PRR. 1/27

dişi : Canlıların üreme bakımından ayrıldığı iki cinsten, erkeği tarafından döllenecek ve neslini üretecek biçimde yaratılmış olanı, erkeğin karşı cinsi.

İbtidade yaradan onları erkek ve dişi yarattığını, ve bu sebebden adem pederini ve validesini terk edib karısına yapışarak, ikisi bir vücut olacaklar, deyü buyurduğunu okumadınız mı? MT. 19/4

Ne Yehudi, ne de Yunani var, ne kul, ne de azadlı var, ne erkek ne de *dişi* var, çünkü cümleniz Hristos İsus'da bir siniz. PRG. 3/28

divane (Far. dîvâne): Kendini duyguların coşkuluğuna brakmış, aşkın buyruğu altına girmiş kimse, meczup, şeyda.

Ey karındaşlar, davetinize bakınız, ben hasebince çok alimler, çok kuvvetliler, çok asilzadeler (davet) olunmadı; lakin Allah alimleri utandırmak için dünyanın *divane* şeylerini seçti, ve Allah kuvvetli şeyleri utandırmak için dünyanın zaif şeylerini seçti; ve Allah mevcut olan şeyleri ibtal etmek için dünyanın edna şeylerini ve tahkir olunan ve hiç hükmünde olan şeyleri seçti; ta ki Allah'ın huzurunda hiç bir insan iftihar etmeye. PRK1. 1/27

divane ol- : Allah yolunda deliye dönmek.

Zira Allah'ın *divane olan* nesnesi insanlardan alimdir; ve Allah'ın zaif olan nesnesi insanlardan kavi dir. PRK1. 1/25

divanelik : Dîvâne olma durumu, delilik, mecnunluk.

Çünkü Yehudiler alamet taleb ederler, ve Yunaniler hikmet ararlar, fakat biz stavrosa çıkarılmış Hristos' u, yani Yehudilere tökez ve Yunanilere *divanelik*, lakin davet olunan hem Yehudilere hem de Yunanilere Allah'ın kuvveti ve Allah'ın hikmeti olan Hristos' u vaz ederiz. PRK1. 1/24

divar (Far. divâr): Duvar.

Zira bizim selametimiz o dur, çünkü o ikisinin bir eyleyib, kendi teniyle orta *divarı*, yani adaveti yıkmayla, nizamlar ile emrlerin şeriatını ibtal eyledi; ta ki selamet husule getirerek, ikisini kendinde bir yeni adem yarada; ve kendi stavrosu ile adaveti helak etmiş olarak, onun vasıtasıyla ikisini bir cesedde Allah ile barışdıra; ve gelib, siz ırak olanlara ve hem de yakın olanlara selameti müjde eyledi. PRE. 2/17

diyar (Ar. diyâr): Memleket, ülke, belde.

Ve öte tarafa Yergesiler'in *diyarına* geldiğinde, mezarlardan çıkmış iki cinli onu karşıladı ve gayet azgın olduklarından ol yoldan kimsenin geçmesi mümkün değil idi. MT. 8/28

Ve bu vakıanın haberi ol *diyarın* her tarafına yayıldı. MT. 9/26

diz : Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer.

diz çök- : Dizlerini yere koyarak oturmak.

Ve halkın yanına geldiklerinde, bir adem onun yanına gelib önünde *diz* çökerek, “Ya Rabb, oğluma merhamet eyle, zira saralı olub pek çok elem çeker, çünkü çok defa ateşe ve çok defa suya düşer. MT. 17/14

Ve yanına bir cüdamlı gelib yalvararak ve *diz* çökerek ona, “Eğer istersen, beni paklemeye kadir sin,” dedi. MR. 1/40

doğ- : 1. (İnsan veya hayvan yavrusu) Gününü tamamlayıp ana karnından dışarıya çıkmak, dünyaya gelmek, tevellüt etmek.

Hristos denilen İsus *doğdu*. MT. 1/17

2. (Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görülmek, tulu etmek.

Zira o kendi güneşini fenalar ile eyilerin üzerine doğdurur. MT. 5/45

doğru : Bir ucundan öbür ucuna kadar yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı.

Ve Pafos’a kadar adadan geçib, Varius isminde sihrbaz ve yalan peygamber bir Yehudi buldular; merkum akıllı bir zat olan Sergios Paulos valinin yanında bulunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos’u davet edib Allah’ın kelamını dinlemeye arzu etdi; amma Elimas, yani sihrbaz, [çünkü ismi böyle tercüme olunur,] valiyi imandan döndermeye çalışarak, onlara karşı durmayla, Saulos, yani Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub ona dikkatle nazar ederek, “Her hile ve her şirret ile dolu olan Şeytan oğlu, her salahın düşmeni, Rabbin *doğru* yollarını eyri etmekden feragat etmez mi sin. Ve şimdi işte Rabbin eli senin üzerinde olub, bir müddet güneş görmeyerek, kör olacaksın,” dediği gibi, üzerine düman ve karanlık düşmekle, dolaşib elinden tutacak adem arar idi. RA. 13/8

doğrult- : Doğrulmasını sağlamak, doğru duruma getirmek.

Ve savvato günü sinagogların birinde talim eder iken, işte on sekiz seneden beru zaiflik ruhuna mübtela olmayla, bükülmüş olub kendisini asla doğrultmaya kadir olmayan bir karı var idi. LU.13/10

doğu :Güneşin doğduğu ana yön, gün doğusu, şark, maşrık, batı karşıtı

Ve İsus İrodis padişahın günlerinde Yehudistan’ın Vithleem (şehir)inde doğduğu zaman, işte gün *doğu* tarafından İerusalim’e alimler gelib, “Yehudilerin doğmuş olan padişahı nerede dir? Zira gün doğusunda olan onun yıldızını gördük ve ona secde kılmaya geldik,” dediler. MT. 2/2

dokan- : Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek.

Ve işte on iki seneden beru kan akmasına mübtela olan bir karı, arkasından yaklaşıb esvabının eteğine *dokandı*. MT. 9/20

dokuz : Sekizden sonra gelen sayının adı.

Onlar daği girdiler; saat altı ve *dokuz* raddelerinde yine çıkıb bu minval üzere eyledi. MT. 20/3

dol- : Dolu duruma gelmek.

Ve Pentikostı günü geldikde, cümlesi ittifakle bir yerde hazır oldukları halde, ansızın gökden şiddetle rüzgâr (sesi) gibi bir seda gelib, oturdukları evi bütün *doldurdu*. RA. 2/2

dolaş- : Gezinmek.

Filippos ise Azotos'da bulunub *dolaşarak*, Kaisareia'ya gelinceyedek cümle şehirlerde incili vaz eder idi. RA. 8/40

Ve şimdi işte Rabbin eli senin üzerinde olub, bir müddet güneş görmeyerek, kör olacaksın," dediği gibi, üzerine düman ve karanlık düşmekle, *dolaşıb* elinden tutacak adem arar idi. RA. 13/11

dolayı : Çevrede, etrafta bulunan.

Ve Simon Petros bunu görmekle İsus'un dizlerine düşüb, "Ya Rabb, benden ayrıl, zira ben günahkâr adem im," dedi. Zira balıkların avlanışından *dolayı* o ve beraberince olanların cümlesi, ve Simon'un ortakları olan Zevedaios'un oğulları İakovos ile İoannis daği hayrete düşdüler; İsus daği Simon'a, "Korkma, bundan böyle insan avcısı olacaksın," dedi. LU. 5/10

dolu : 1. İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecedeki kimse veya şey bulunan kimse, dolmuş olan, boş yeri olmayan.

Ey karındaşlarım, ben kendim daği sizin hakkınızda kanmışım ki, siz hayr ile memlu, ve her ilm ile *dolu* olub, biri birinize nasihat etmeye kadir siniz. PRR. 15/14

2. Bir duygunun etkisiyle yüklü, ...ile kaplı, ...ile kaplanmış.

Hakkınızda cesaretim çok dur; sizin için iftiharım çok dur; teselli ile *dolu* im, cümle sıkıntımızda şazlığım gayetle taşkın dır. PRK2. 7/4

donuz : Domuz.

Ve orada dağın yanında otların bir büyük *donuz* sürüsü bulunub, cinlerin cümlesi, “Bizi *donuzlara* yolla ki onlara girelim,” deyerek ondan reca etdiler. MR. 5/12

Ve İsus onlara der akab izn vermekle, napak ruhlar çıkıp *donuzlara* girdiler, ve ol sürü, iki bin kadar olarak, uçrumdan kendilerini denize atıp denizde boğuldular. MR. 5/13

dost (Far. dŭst): 1. Birini içten duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.

Ve Avraam Allah’a inandı, ve ona salah sayıldı, deyü buyuran kelim itmam olunub Allah’ın *dostu* tesmiye olundu. İRUR. 2/24

2. Bir şeye çok yakın ilgi duyan kimse.

Ey zinakâr erkekler ve karılar, dünyaya olan muhabbet Allah’a adavet olduğunu bilmez mi siziz? İmdi her kim dünyanın *dostu* olmak isterse, Allah’a düşmen olmuş olur. İRUR. 4/4

doy- : 1. Açlık duygusu gidinceye kadar yemek, tok hale gelmek.

Ve bakıyesi ata binmiş olanın ağzından çıkan kılıc ile katl olundular, ve onların etinden cümle kuşlar *doydular*. İV. 20/21

2. İhtiyacı yeterince karşılanmış olmak, istekleri yeterince giderilmiş olmak, kanmak, tatmin olmak.

Ne mübarek dir salaha acıkıp susayanlar, zira onlar *doyurulacaklar* dır. MT. 5/6

döğül- : Dövme işine konu olmak.

Siz daği sakınıınız, zira sizi millet meclislerine teslim edecekler; ve sinagoglarda döğülüb benim için valiler ve padişahlar huzuruna,onlara şahadet olmak üzere celb olunacaksınız. MR.13/9

dök- : 1. Düşürüp ziyan etmek, dökülmesine engel olamamak.

Yoksa tulumlar yırtılıb şerab *dökülür*, ve tulumlar daği telef olur. MT. 9/17

2. Saçmak, serpmek.

Ve İsus Vithania’da, cüdamlı Simon’un evinde bulunduğunda Onun yanına bir şişe zikıymek hoş raihalı yağ ile bir karı gelib, O sofrada oturur iken, onun başına *dökdü*; şagirdleri daği (bunu) gördükde darılıb, “Bu israf niçün olsun? Zira bu yağ çok bahaya satılıb fakirlere verile bilir idi,” dediler. MT. 26/8

dön- : 1. - e yönelmek.

Ve anide İsus kendisinden çıkan kuvveti deruninde duymayle, cemaata *dönüb*, “Esvabıma kim dokandı? dedi. MR. 5/30

2. Dolaşmak, gidip gelmek

Tarlada olan daği esvabını almaya geri *dönmesin*. MR. 13/17

dönder- : Döndürmek.

Ve İsrail oğullarından çok kimseleri kendilerin Allah’ı olan Rabba *dönderib*, Pederlerin kalblerini evladlara, ve asıları salihlerin aklına dönderib, Rabba hazırlanmış bir kavm hazır etmek için, İlia’nın ruhu ve kudretiyle onun önünce gidecektir,” dedi. LU. 1/17

Ve Pafos’a kadar adadan geçib, Varius isminde sihrbaz ve yalan peygamber bir Yehudi buldular; merkum akıllı bir zat olan Sergios Paulos valinin yanında bulunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos’u davet edib Allah’ın kelamını diñlemeye arzu etdi; amma Elimas, yani sihrbaz, [çünkü ismi böyle tercüme olunur,] valiyi imandan *döndermeye* çalışarak, onlara karşı durmayle, Saulos, yani Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub ona dikkatle nazar ederek, “Her hile ve her şirret ile dolu olan Şeytan oğlu, her salahın düşmeni, Rabbin doğru yollarını eyri etmekden feragat etmez mi sin. Ve şimdi işte Rabbin eli senin üzerinde olub, bir müddet güneş görmeyerek, kör olacaksın,” dediği gibi, üzerine düman ve karanlık düşmekle, dolaşib elinden tutacak adem arar idi. RA. 13/8

dört : Dört sayısının adı.

Ve askerler İsus’u stavrosa geldikten soñra, onun esvablarını alıb her bir askere bir hisse olmak üzere *dört* hisse etdiler; entariyi daği (aldılar), fakat entari dikişsiz, başdan başa büsbütün dokuma olmasıyle, “Biri birine, onu yırtmayalım amma kimin olacağına kura atalım,” dediler; ta ki, “Esvablarımı beynerinde taksim edib entarim üzerine kura atdılar,” deyü yazılmış olan itmam oluna; askerler daği bu şeyleri etdiler. İO. 19/31

döşe- : Bir tabanı, tahta, karo, mermer vb. yapı gereçleriyle kaplamak

Ve pek çok halk daği kendi esvablarını yola serdiler; ve gayrileri ağaclardan dallar kesib,yola *döşeyerek*, “Önden giden ve arkadan gelen halk, Davit

oğluna Osanna, Rabbin ismiyle gelen mübarek olsun, yücelerde Osanna,”
deyerek nida ederler idi. MT. 21/9

döşek : Yatak.

Ve karı evine vardıkda, cin çıkmış ve kızı *döşekde* yatmış buldu. MR. 7/30
Ve işte bazı kimseler *döşek* üzerinde kötrüm bir adem getirerek, onu içeri
getirib huzuruna komaya fırsat aradılar ise de, halkın çokluğu sebebiyle onu
içeri getirmeye yol bulamamayla, dama çıkıb keremidlerin arasından onu
döşeği ile beraber ortaya, İsus’un huzuruna endirdiler. LU. 5/18

döşen- : Döşeme işi yapılmak.

Ol daği size *döşenmiş*, hazır, bir büyük üst kat oda gösterecek; bize orada
hazır ediniz,” dedi. MR. 14/15

döy- : Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak.

Ve İsus İerusalim’e çıkar iken, yolda on iki şagirdini tenhaye alıb, onlara,
“İşte İerusalim’e çıkıyoruz, ve insan oğlu baş kahinler ile ülemanın ellerine
teslim olunub, onlar katline hükm edeceklerdir; ve onu zevklenib kamçı ile
döymek ve stavrosa gelmek için, taifelere teslim edecekler dir; ol daği
üçüncü günde kıyam edecek dir,” dedi. MT. 20/19

dua (Ar. du‘â): Yakarış.

dua et- : Güçsüzlük ve ihtiyacını ortaya koyarak Allah’a yalvarma, bir şeyin
olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Ve ol günlerde dua etmek için dağa çıkdı, ve bütün geceyi Allah’a *dua*
ederek geçirdi. LU. 6/12

Ve vakı oldu ki bir mahalde olub dua etmekte iken, feragat etdiğinde,
şagirdlerinden biri ona, “Ya Rabb, İoannis kendi şagirdlerine öyrettiği gibi,
sen daği bize *dua etmeyi* öyret,” dedi. LU. 11/1

dua eyle- : Yakarıştta bulunmak, niyaz etmek.

Size bed dua edenlere hayr dua *eyleyiniz*, ve sizi incidenler için dua
eyleyiniz. Senin bir yanağına vurana ol birini de sun; ve cübbeñi alanı entarini
(almakdan) men etme. LU. 6/28

dudak : Ağzın, dişleri örten ve dışarıya doğru az veya çok kıvrılan üst ve alt
kenarlarından her biri.

Boğazları açık mezar dır; dilleri ile hile edib *dudakları* altında sağır yılanlar zehri var dır; ağızları lanet ve acılık ile dolu dur; ayakları kan dökmeye acele eder; tariklerinde harabiyet ve meşakkat bulunub, selamet yolunu bilmediler; gözleri önünde Allah korkusu yok dur, deyü yazılmış dır. PRR. 3/17

dul : Eşinden ölüm veya boşanma yoluyla ayrılmış kadın veya erkek.

Kendi kendini her ne kadar izzetledi ve zevk etdi ise, ona ol kadar azab ve yas veriniz; zira kendi kalbinde, “Ben sultan olarak oturuyorum ve *dul* değil im, ve asla yas görmeyeceğim, deyör. İV. 18/7

dul kal- : kadın veya erkeğin eşi ölmek.

Ve Asır sıbtından Fanul’in kızı Anna nam bir peygambere var idi; merhume hayli yaşlı olub bikirliği vaktından yedi yıl koca ile yaşamış olub, takriben seksen dört seneden beru *dul kalarak*, gece gündüz oruc ve dua ile ibadet ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/36

duman : Yanan bir maddeden çıkan içinde tamamıyla yanmamış katı zerre ve bu bulunan gaz.

Ve ruyada atları ve üzerine binmiş olanları böyle gördüm ki ateş ve mor yakut ve kükürd (renginde) zırhları var idi, ve atların başları arslan başları gibi olub, ağızlarından ateş ve *duman* ve kükürd çıkıyor idi. İV. 9/17

Ve ol günlerde ben kullarım üzerine ve hıalayıklarım üzerine daği Ruhumdan dökeceğim, ve onlar ilham ile söyleyecek dir; ve yokarıda gökde acaibler, ve aşağıda yerde alametler, yani kan ve ateş ve tütün *dumanı* vereceğim; Rabbin azim ve meşru günü gelmezden evvel, güneş karanlığa ve ay kana tebdil olacak dır. RA. 2/19

dur- : Hareketsiz durumda olmak.

O ise eli kurumuş ademe, “Kalk ortada (dur),” dedikden soñra, onlara söyleyib, “Savvato gününde hayr işlemek mi, yoksa şerr işlemek mi? Can kurtarmak mı, yoksa öldürmek mi? Caiz dir,” dedi; onlar daği süküt etdiler. MR. 3/4

duy- : 1. Öğrenmek, haber almak, işitmiş olmak.

Ve Rabb İsus’un ismi ile cesaret bulub, Yunanice söyleyenler ile söyleşib mübahese eder idi; onlar ise onu öldürmeye cehd ederler idi; lakin karındaşlar bunu *duymayle*, onu Kaisarei’ya endirib Tarsus’a gönderdiler. RA. 9/30

2. Hissetmek.

Ve der akab onun kanının akması kesilib, kendi vücudinde illetinden helas bulduğunu *duydu*. MR. 5/30

duzak (Far. duzâhiyân): Cehennem, tamu.

Ve kendilerinizi sakınınız, kalbleriniz serhoşluk ve bekrilik ve dünyevi endişeler ile ağırlaşib ol gün üzerinize ansızın yetişmesin; zira bütün yer üzerinde sakin olanların cümlesi üzerine *duzak* gibi gelecek dir. LU. 21/3

düçar (Far. düçâr): Uğramış, tutulmuş, yakalanmış.

düçar ol- (Far. düçâr): Uğramak, tutulmak, yakalanmak.

Hakikaten, hakikaten size derim ki, benim kelamı mı diñleyib, beni gönderene iman eden kimse ebedi hayata hayata malik olur, ve hükme *düçar* olmaz, fakat ölümden hayata intikal etmiş dir. İO. 5/24

düdük : Üflemeli müzik aleti.

Amma bu nesli kime beñzeteyim; çarşularda oturub , arkadaşlarına, size *düdük* çaldık, amma raks etmediniz, size figan etdik, amma döyünmediniz, deyü çağırın çocuklara beñzer. MT. 11/16

düğüncü : Düğüne katılan kimse.

İsus dañi onlara söyleyib, “*Düğüncülerin* güveyi yanlarında buldukca, kasavetli olmaları mümkün mi dir? MT. 9/15

İsus dañi onlara dedi ki, “*Düğüncüler*, güveyi yanlarında buldukca, oruc tutabilirler mi? MR. 2/19

dülger (Far. durger): Yapıların kapı, pencere dışındaki kaba tahta ve ağaç işlerini yapan usta.

Şöyle ki onlar hayran olub, bu hikmet ve mucizeler buna nereden dir? Bu adem *dülger’in* oğlu değil mi? MT. 13/55

düman : Bir maddenin yanması ile çıkan ve içinde katı zerrelere buğu bulunan değişik renklerde gaz.

Ve şimdi işte Rabbin eli senin üzerinde olub, bir müddet güneş görmeyerek, kör olacaksın,” dediği gibi, üzerine *düman* ve karanlık düşmekle, dolaşib elinden tutacak adem arar idi. RA. 13/11

dün : 1. Bugünden bir önceki gün.

İsus Hristos *dün* ve bu gün ve ebeden heman o dur. PRİ. 13/8

2. Geçmiş

Dün Mısırlı'yı katl ettiğin gibi beni de mi katl etmek istersin?" dedi.

RA.7/28

dünya (Ar. dünyâ): 1. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryuvarlığı, yerküresi, arz, cihan.

Zira bir adem bütün *dünyayı* kazanıb da, kendi canını zai ederse, ne faide görür? Yağod adem kendi canına bedel ne vere bilir? Zira her kim bu zinakâr ve günahkâr nesl içinde benden ve sözlerimden dolayı utanırsa, insan Oğlu daği mukaddes melekleri ile kendi Pederinin celalinde geldiği zaman ondan dolayı utanacak dır.

MR. 8/36

2. Bütün, herkes, insanlar.

Ve onlara dedi ki, "Bütün *dünyaya* gidib her maħluka incili vaz ediniz. MR. 16/15

dünyevi : Dünya ile ilgili, dünya işlerine ilişkin, uhrevi karşıtı.

İmdi bu *dünyevi* azalarınızı, (yani) zina ve napaklık ve heves ve kötü sehvet ve putperestlik olan tamakârlık öldürünüz; çünkü onların sebebinden itaatsızlığın oğulları üzerine Allah'ın gazabı gelir; siz daği bu şeylerde yaşar iken, bir vakıt onların arasında yürüridiniz. PRK. 3/5

dürlü : Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif.

Ve içinde yerin her *dürlü* dört ayaklı hayvanları ile canavarlar ve sürtünenler ve hava kuşları var idi. RA. 10/12

düş- : Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek.

İki serçe bir pula satılmaz mı ve onlardan biri Pederinizin izni olmaksızın yere *düşmez*. MT. 10/29

2.Eğilmek, diz çökmek.

Ve eve girib, masumu validesi Maria ile buldular, ve *düşüb* ona secde kıldılar, ve hazinelelerini açıb ona, hediye olarak, altun ve günlük ve mürr-i safi sundular. MT. 2/11

düşmen (Far. düşmân): Birine karşı iyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım.

Zira David kendisi Ruh ül Kuds ile dedi ki, “Rabb Rabbıma, ‘Ta ben senin *düşmenlerini* ayaklarına basamak edinceyedek sağımda otur,’ buyurdu. MR. 12/36

İşte size yılanlar ile akrebler üzerine, ve *düşmenin* bütün kuvveti üzerine basmaya kudret veririm; ve size hiç bir şey zarar vermeyecek dir. LU. 10/19

düşün- : Zihninde bir şey canlandırmak, elde edilen bilgilere zihni faaliyet uygulayarak düşünce meydana getirmek, fikretmek.

Amma bunu *düşünür* iken, işte Rabbin meleği rüyada ona görünüb, “Ey David oğlu İosifkarın Maria’yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruh ül Kuds’dan dır. MT. 1/20

düz : Yatay durumda olan, eğik ve dik olmayan.

Ve Tiverias Kaisar’ın padişahlığının on beşinci yılında, Pontoslu Pilatos Yehudistan valisi, ve Irodis Galilaia’nın rub başını, ve karındaşı Filippos İturea ile Trahonia diyarının rub başısı, ve Lusania Avili’nin rub başısı, Ve Anna ile Kaiafa’nın kahin-i azamlıkları esnasında, çölde Zaharia’nın oğlu İoannis’e Allah’ın kelamı geldi; ol daği İordanis’in civarında vakı cümle mahallere gelib, günahların afvı için tevbe vaptisini vaz eder idi; nitekim İsaia peygamberin kelimelerinin kitabında, Rabbin yolunu hazırlayıb, tariklerini doğruldunuz; her dere dolub, her dağ ve her tepe alçaklanarak, eyriler doğru ve sarp yollar *düz* olacak dır; ve cümle insan Allah’ın helasını görecek dir, deyerek çölde nida edenin sedası, deyü yazılmış dır. LU. 3/2

E

ebed (Ar. ebed): Sonu olmayan, gelecek zaman.

Paulos, insan tarafından değil ve insan vasıtasıyla değil, ancak İsus Hristos’un ve onu ölülerden ihya eden Peder Allah’ın tarafından resul olarak, ve benim ile beraber bulunan cümle karındaşlar Galatia kiliselerine; Peder Allah tarafından, ve Pederimiz Allah’ın iradetine göre, bu hazır yaramaz dünyadan bizi helas etmek üzere günahlarımız için kendini teslim etmiş olan Rabb’ımız

İsus Hristos tarafından size inayet ve selamet olsun. (Allah'a) *ebed'ül-abad* hamd olsun. PRG. 1/5

Ve gökde ve yerde ve yer altında bulunan her bir mağlukun, ve denizde olanların, ve onlarda buluna her şeyin, tahtda oturan ile Kuzuya bereket ve izzet ve hamd ve kudret *ebed'ül-abad* mağsus dur," dediklerini iştdim. İV. 5/13

ebedi (Ar. ebedî): 1. Sürekli, devamlı.

Lakin şimdi siz daği cümlesini, (yani) gazab ve hışm ve kötülük ve küfrü ve azığınızda *ebedi* mugair sözleri defn ediniz; biri birinize yalan söylemeyiniz, çünkü eski ademi amelleriyle beraber soyunub, yaradıcısının suretine göre bilmeklikde olan yeni ademi giyinmiş siniz; ki bunda ne Yunani, ne Yehudi, ne sünnet, ne sünnetsizlik, ne Barbaros, ne Ekithialı, ne kul, ne azad bulunub, ancak her şey ve hepisinde Hristos dır. PRK. 3/8

2. Sonsuz, ölümsüz, baki

Ol zeman solunda olanlara daği, "Ey melunler, Şeytan ile onun meleklerine hazırlanmış şol *ebedi* ateşe huzurumdan gidiniz; zira acıkdım, bana taam vermediniz; susadım, bana su vermediniz; garib idim, beni eve kabul etmediniz; çıplak idim, beni giyindirmediniz; hasta ve hapsda idim, beni ziyaret etmediniz," deyü buyuracak dır. MT. 25/41

ecr (Ar. ecr): Manevi karşılık, sevap.

Ve miras *ecrini* Rabb'dan alacağınızı bilerek, her ne ki yapar iseniz, insan için değil, ancak Rabb için gibi candan yapınız; zira Rabb Hristos'a kullek edersiniz. Amma hakksızlık eden, etdiği hakksızlığa göre alacak dır; ve hatra bakmak yok dur. PRK. 3/23

Hakikaten size derim ki, "Onlar *ecrlerini* almışlar dır. Amma sen dua etdiğinde, halvetine gir ve kapuñu kapayıb gizlide olan Pederiñe dua eyle, ve gizlide gören Pederiñ sana alenen mükafat edecek dir. MT. 6/6

ecnebi (Ar. ecnebî): 1. Başka bir milletten ve yabancı bir devlet tebaasından olan kimse.

Zira Yedeon ve Barak ve David ve Samuil ve peygamberlerden bahs edecek olursam, bana vakıt yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, salah işlediler, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, ateşin

şiddetini söyündürdüler, kılıc azgından kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, *ecneblerin* ordularını perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları ise daha ala kıyamete nail olmak üzere azad olmaklığı kabul etmeyib iskence çekdiler; başkaları zevklenib döğüldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular. PRİ. 11/34

2. Yabancı.

Ve cümle sinagoglarda çok defa onlara azab edib, küfr etmeye icbar eder idi; ve aleyhlerine gayetle hiddetlenerek, ta *ecnebi* şehrlere daği teaddi eder idim. RA. 26/11

eda (Ar. edâ): Davranış, tavır.

eda et- 1. Bir borç gibi üstüne düşen şeyi yerine getirmek, ifa etmek.

Kemliğe bedel kemlik, yahod söymek bedeline söymek *eda etmeyerek*, bilaks hayr dua ediniz, çünkü bunun için, yani bereketi miras edinmek için davet olunduğunuzu bilirsiniz. PR1U. 3/9

2. Vermek, ödemek.

Ve lakin senin inadin ve tevbe etmez kalbin ile gazabın ve Allah'ın adaletli hükmü zuhurunun günü için kendiñe gazab cem edersin; zira o her kese amellerine göre *eda edecek*, yani eyi amellerde sabr u devam ile mecd u izzet ve ölümsüzlük taleb edenlere ebedi hayat (verecek) amma niza edib hakikata itaat etmeyerek, hakksızlığa müti olanlara hışm u gazab olacak dır. PRR. 2/6

eda olun- : Bir borç gibi üstüne düşen şeyi yerine getirmek, ifa etmek.

Ve muhasebeye başladıkda, yanına on bin talant borclu bir kimse getirdiler; onun edaya kudreti olmadığından, efendisi onu ile karısı ve çocukları ve cümle mali satılıb (borcu) *eda olunmasını* emr eyledi. MT. 18/24

edna (Ar. ednâ): Çok aşağı, en alt düzeyde, adi.

Ey karındaşlar, davetinize bakınız, ben hasebince çok alimler, çok kuvvetliler, çok asılzadeler (davet) olunmadı; lakin Allah alimleri utandırmak için dünyanın divane şeylerini seçdi, ve Allah kuvvetli şeyleri utandırmak için dünyanın zaif şeylerini seçdi; ve Allah mevcud olan şeyleri ibtal etmek için dünyanın *edna* şeylerini ve tahkir olunan ve hiç hükmünde olan şeyleri seçdi; ta ki Allah'ın huzurunda hiç bir insan iftişar etmeye. PRK1. 1/28

Zira cariyesinin *edna* haline nazar kıldı, ve işte şimdiden soñra cümle nesller bana, ‘Ne mübarek,’ deyecekler dir; çünkü Kadir bana büyük şeyler eyledi; Onun ismi dañi mukaddes dir. LU. 1/48

efendi (Yun. Afendis) Sahip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten kimse.

Lakin gözüñ fena olduğu halde, bütün cesediñ karanlık olur. İmdi sende olan nur karanlık ise, ol karanlık ne kadar olacak dır! Hiçbir kimse iki *efendiye* kulluk etmeye kadir değil dir. MT. 6/24

Ve ev sahibinin kulları yanına gelib ona “*Efendim*, sen tarlanda eyi tohum ekmedin mi? İmdi delice nereden nasıl oldu?” dediler. MT. 13/27

efkâr (Ar. efkâr): Düşünceler, fikirler.

Nitekim cümleñiz hakkında bu *efkârda* bulunmak bana layık dır; çünkü gerek bendlerimde ve gerek incili vikaye ve isbat etdiğimde, benim ile bera ber inayete müşterik olduğunuz için, sizi kalbimde hıfz ederim; zira sizin cümleñize İsus Hristos’un deruni muhabbetiyle nasıl hasret çekdiğime Allah şahidim dir. PRF. 1/7

“Ve dañi insanı napak eden insandan çıkan şey dir; zira derunden (yani) ademlerin kalbinden *efkâr* zina ve fahşelik ve katl, ve hırsızlık ve tama ve fisk ve hile ve fücur ve kötü göz ve küfr ve mağrurluk ve ĥabislik çıkar. MR. 7/21

efsuncu : Büyücü.

Ve dolaşmakda olan efsuncu Yehudilerden bazıları yaramaz ruhlu kimselerin üzerine Rabb İsus’un ismini okumaya cesaret edib, Paulos ’un vaz etdiği İsus ile size and veririz,” derler idi.RA.19/13

eğer (Far. eger): Şart anlamını güçlendirmek için şart cümlelerinin önüne getirilir, şayet.

Ve Petros ona cevab verib, “Ya Rabb, *eğer* sen isen, bana emr eyle, sular üzerindeyanına geleyim,” dedi. MT. 14/28

Onları bragınız; göklerin kör kılağuzları dır; ve *eğer* kör köre kılağuzluk ederse, ikisi de çukura düşer,” dedi. MT. 15/14

eğil- : Bir yana doğru eğik duruma gelmek.

Onun aleyhinde şikâyet etmeye (bir vesile) bulmak üzre, onu tecrübe için bunu söylediler; lakin İsus *eğilib*, parmağı ile yere yazı yazar idi. İO. 8/6

ehali (Ar. ehâli): Bir memleket şehir veya semtte oturanların, yaşayanların hepsi.

Ol zaman İerusalim ve bütün Yehudistan hem İordanis'in cümle civarının *ehalisi* onun yanına çıkıb, günahlarını ikrar ederek, İordanis'de onun yediyle vaptis olunurlar idi. MT.3/5

Ve Gadarılar'ın civar bulunan mahallerinin cümle *ehalisi* ziyadesiyle korkmuş olmalarıyle, yanlarından gitmesini ondan reca etdiler; ol daği kayığa girib geri döndü. LU. 8/37

ehl (Ar. ehl): 1. Karı kocadan her biri, eş.

Amma İsus onu brakmadı; fakat, "Eviñe *ehl* u ayalına varıb, onlara Rabbin sana cümle etdiğini, ve sana merhamet eylediğini nakl eyle," dedi. MR. 5/19

2. Bir yerin, bir topluluğun halkından bulunan, cemaat.

Ol vakıt Paulos Areios Pagos'un ortasında durub dedi ki, "Ey Athinalı ademler, sizi her vechle ziyadesiyle *ehl*-i ibadet görüyorum; zira dolaşıb sizin ibadet yerlerinize nazar eder iken, üzerinde, "Namalüm İlah'a" deyü yazılmış bir mezbah buldum; imdi ben sizin tanımayarak ibadet etdiğinizi, size heman onu vaz ediyorum. RA. 17/22

ehven (Ar. ehven): Daha zararsız, daha az kötü, daha hafif.

Ve sizi her kim kabul etmeyib diñlemez ise, oradan çıkdığınızda, onlara şahadet olmak için ayaklarınızın altındaki tozu silkiniz; hakikaten size derim ki, mahşer gününde Sodoma ve Gomorra'nın hali ol şehrin halinden *ehven* olur." LU. 10/14

"Hakikaten size derim ki, Mahşer gününde Sodoma ve Gomorra diyarının hali ol şehrin halinden *ehven* olur. MT. 10/15

ek- : Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek.

Kuzgunlara bakınız; ne *ekerler* ve ne biçerler, ve onların ne kileri ve anbarı var, yine Allah onları besler; siz kuşlardan ne kadar daha alasınız. LU. 12/24

ekil- : Ekme işi yapılmak.

Amma yokarıdan olan hikmet evvela pakdır, soñra latif, halim, merhamet ve eyi meyveler ile dolu, bigaraz ve riasız dır. ve salahın meyvesi sulh ediciler için salamet işle *ekilir*. İRUR. 3/17

ekin : Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.

Ve nice şehirlerden vafir halk cem olub onun yanına geldiklerinde, temsil ile dedi ki, “Bir ekinci kendi *ekinini* ekmeye çıkı, ve eken iken bazısı yol kenarına düşdü; ve çiğnenmekle, hava kuşları onu yediler. LU. 8/4

ekinci : Ekin eken.

Ve ekinciye tohum ve taam için ekmek ihsan eden, size tohum ihsan edib çoğalda, ve salahınızın mahsulatını artır; ta ki bizim vasıtamızla Allah’a şükre sebep olan her cömerdlik için her şeyde gani olasınız. PRK2. 9/11

Ve nice şehirlerden vafir halk cem olub onun yanına geldiklerinde, temsil ile dedi ki, “Bir ekinci kendi *ekinini* ekmeye çıkı, ve eken iken bazısı yol kenarına düşdü; ve çiğnenmekle, hava kuşları onu yediler. LU. 8/4

ekmek : Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek.

Ne vechle kahin-i azam Aviathar’ın vaktında Allah’ın evine girib yemesi kahinlerden gayri kimseye caiz olmayan huzur *ekmeklerini* yedi, ve hem beraberince olanlara daği verdi. MR. 2/26

eksik : Bir kısmı bulunmayan veya bitmemiş olan, tamam olmayan, noksan, nakıs, natamam.

Bu sebebden seni Girid’de brakdım, ta ki *eksik* olan şeyleri tertib edib sana ısmarladığım gibi her şehirde ihtiyarlar tayin edesin; bir kimse kusursuz, ve bir karının kocası, ve fücürden dolayı teşekki olunmamış, ve itaatsız olmayan mümin evladları bulunduğu halde (onu eyle); zira vacib dir ki Episkopos Allah’ın kethudası gibi kusursuz ola; hodbin, övkeli, şaraba mübdela, vurucu, kötü kazanc talibi değil, ancak müşafir sevici ve eyilik seven, ve akıllı ve salih ve mukaddes ve perhizkâr, talime göre olan sadık kelamı kavi tutar ola; ta ki sahih talim ile nasihat vermeye ve muhalefet edenleri tazir etmeye kadir ola. PRT2. 1/5

Ben daha ziyade, emekde ziyadesiyle, dayaklarda hadden ziyade, mahbeslerde ziyadesiyle, ölüm (tehlike)lerinde çok defa (bulundum); Yehudiler tarafından beş kerre kırkdan birer *eksik* (deyne) yedim, kamçı ile üç defa boğuldum, bir defa taşlandım, üç defa gemi ile karaya düşdüm, bir gün bir gece enginde kaldım. PRK2. 11/23

eksiklik : isim Eksik olma durumu, eksik olan miktar, noksan, nakisa, fıkdan

Lakin taam bizi Allah'a makbul kılmaz; zira yediğimiz halde faziletimiz olmaz, ve yemediğimiz halde eksikliğimiz olmaz. PRK1.8/8

eksil- : Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenakus etmek.

Ve şarab eksilmekle, İsus'un validesi ona, "Şarabları yok dur," dedi. İO. 2/3
Ve eğer onların kabahatı dünyanın ganimeti, ve *eksilmeleri* taifelerin ganimeti oldu ise, onların temamiyeti ne kadar ziyade olacak dır. PRR. 11/12

el : Kolun bilekten parmak uçlarına kadarki kısmı.

Senin üzerine ihtiyarların el komasıyleber ilham vasıtasıyla verilmiş ve sende bulunan bahsisi ihmal etme.PRT1..4/14

ele ver- : Başka birine teslim etmek, yakalatmak.

İmdi İsus, İoannis'in *ele verildiğini* işitdikde, Galilaia tarafına gitdi. MT. 4/12

Yani birincisi Petros tesmiye olunan Simon ile karındaşı Andreas, Zevedaios'un oğlu İakovos ile karındaşı İoannis, Filippus ve Bartholomaios, Thomas ve gömrükcü Matthaios, Alfaios oğlu İakovos ve Thaddaios lakıblı Levveos, Kanavitli Simon ve onu *ele veren* İskariotlu İuda. MT. 10/4

Ol daği onlara cevap verib, "On ikilerden biri, yani benimile sahana (elini) batırandır; vakıa insan Oğlu kendi hakkında yazılmış olduğu üzre gider; lakin vay ol ademe ki, onun yediyle insan oğlu *ele verilir!* MR. 14/21

elbette : Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Lakin senin hakkında taifelerin arasında olan cümle Yehudilere, "Evladlarımızı sünnet eylemeyiniz, ve ayinler üzre hareket etmeyiniz" deyerek, Moisi'ye asi olmalarını senin talim etdiğini işitmişler dir. İmdi nasıl olacak? Senin geldiğini işideceklerinden *elbette* halk cem olacak dır. RA. 21/22

Ben resul değil im? Ben azad değil mi im? Ben Rabb'ımız İsus Hristos'u görmedim mi? Rabb'da siz benim eserim değil mi siziz? Eğer gayriler için değil isem, *elbette* sizin için resul im; zira Rabb'da siz resaletimin mührü siziz. PRK1. 9/2

elçi : 1. Bir devleti diger devlet katında temsil eden kimse, sefir.

Yoksa o daha uzakda iken, *elçiler* gönderib sulh taleb eder. LU. 11/32.

2. Hz. İsa'nın kendisiyle ilgili müjde'yi yaymakla görevlendirdiği kişi.

Zira, işte ben senden ileri, yolunu önünce hazırlayacak olan elçimi göndereceğim, deyü hakkında yazılmış olan zat bu dur. MT. 11/10

elçilik : Elçi olma durumu.

Ve benim için (niyaz ediniz) ki yolunda zincirbend olarak, elçilik ettiğim incilin sırrını cesaretle bildirmek için ağzımın açılmasına bana kelam verile, ta ki söylemekliğim vacib olduğu üzere onda cesaretleneyim. PRE. 6/19

elem (Ar. elem): Keder, gam, tasa, hüzn, melal.

Zira Hristos'un *elemleri* bizde çoğaldıkları gibi, tesellimiz daği Hristos'un vasıtasıyla çoğalır. PRK2. 1/5

Zira millet millet aleyhine, ve hükümet hükümet aleyhine kalkışıp nice mahallerde zelzeleler olacak, ve kıtlık ile ihtilaller olacak; bunlar *elemlerin* ibtidasıdır. MR. 13/8

elem çek- : Acı, üzüntü duymak.

Ve Amfipolis ile Apollonia'dan geçip Selaniğe geldiler; orada daği Yehudilerin sinagogu var idi, ve Paulos adeti üzere yanlarına varıp, Hristos'un *elem çekmesi* ve ölümlerden kıyam etmesi lazım idi; hem daği benim size vaz ettiğim İsus, Hristos dır deyü tefsir u beyan ederek, kitablardan üç savvato günü onlar ile mübahese eder idi. RA. 17/2

Ol vakıtdan soñra İsus İerusalime gitmek, ve ihtiyarlar ile baş kahinler ve ülema tarafından çok *elem çekib* katl olunmak, ve üçüncü günde kıyam etmek gerek idiğini şagirdlerine beyan etmeye başladı. MT. 16/21

el hasıl : Kısacası.

El hasıl, ey karındaşlarım, Rabb ile ve onun kudretinin kuvveti ile kuvvetleniniz. PRE. 6/10

elli : Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Ve sihrbazlık edenlerden vafir kimseler kitablarını cem edib, ve cümlenin önünde yakıp onların bahasını hesap etdikde, *elli* bin (dirhem) gümüş buldular. RA. 19/19

em- : Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek, somurmak.

Ve o bunu söyler iken, halkdan bir karı yüksek sesle ona, "Ne mutlu seni taşıyan rahme ve *emdiğin* memelere," dedi. LU. 11/27

emanet : Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya, kimse vb.

Ey Timotheos, *emaneti* hıfz edib, napak ve batıl laflardan ve kizben ilm tesmiye olunan şeyin muarazarından geri dur; ki buna bazı kimseler zahid olmayla imandan sapdılar. PRT1. 6/20

emanet ver- : Korumak, esirgemek.

Amma bilmeyerek döyülmeye müstahakk hareketde bulunan az döyülecek dir; ve her kime çok verilmiş ise, ondan çok talep olunacak, ve kime çok *emanet verilmiş* ise, ondan ziyade talep olunur. LU. 12/48

emanet olun- : Korunması için teslim edilmek.

Her vechle çok dur; hususa ki Allah'ın kelimeleri onlara emanet olundu. PRR. 3/2

emek : Beden ve kafa gücü harcanarak yapılan uzun ve zahmetli çalışma, mesai, sa'y.

İmdi, ey sevgülü karındaşlarım, *emeğiniz* Rabb'da bihude olmadığını bilerek, mühkem ve sabit kadem bulunub, daima Rabb'ın işinde artmak üzre olunuz. PRK1. 1/58

Ve imanınızın işini ve muhabbetinizin *emeğini*, Rabb'ımız İsus Hritos'a olan ümidinizin sabrını, Pederimiz olan Allah'ın huzurunda feragat etmeyerek zikr ederiz. PRS1. 1/3

emek çek- : Bir işte çok çalışarak yorulmak.

Her şeyi mırıldanmayarak ve mücadele olmaksızın icra eyleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında ayıbsız ve safderun olarak, Allah'ın kusursuz evladları olasınız; şöyle ki benim daği boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos'un gününde iftiharım ola. PRF. 2/15

emekdaş : Uzun ve yorucu, özenli çalışmaya ortak olan kişi.

Amma karındaşım ve emekdaşım, ve silahdaşım hem daği sizin elçiniz ve ihtiyacıma hizmet etmiş olan Epafroditos'u size göndermeyi lazım saydım. Zira o sizin cümleliğe hasret çekmekte olub onun hasta olduğunu işitdiğiniz için ziyadesiyle kasavetlendi. PRF. 2/25

emin (Ar. emîn): Güvenilir, inanılır, itimat edilir kimse, inak.

Ve eğer vali tarafından işidilecek olursa, “Biz onu kandırıp sizi *emin* kılarız,” dediler. MT. 28/14

Ve onu ölülerden ihya edib, artık çürümeğe dönmeyeceğine dair David’e olan aziz ve *emin* (vad)ları size vereceğim,” demiş dir. RA. 13/34

emlak : Ev, arsa, bahçe vb. taşınamayan mal ve mülklerin ortak adı, taşınmazlar, gayrimenkul.

Ve emlak ile emvallerini satıb cümlesine her birinin ihtiyacına göre dağıdırlar idi. RA. 2/45

emniyet : Güvenlik.

El hasıl, ey karındaşlarım, Rabb’da şaz olunuz; size yine bu şeyleri yazmak bana zahmet olmayıb, size emniyet sebebidir. PRF. 3/1

emr (Ar. emr): İş, buyruk.

emr et- : Bir şeyin yapılması veya yapılmaması hususunda kesin hüküm vermek.

Ve cemaatın otlar üzerine oturmalarını *emr* etdikden soñra, beş ekmek ile iki balığı alıb köye doğru bakarak, bereket duası okuyub ekmekleri pareledi, ve şagirdlere verib, şagirdler dañi cemaata (verdiler). MT. 14/19

emr eyle- : (Yapılması istenen şeyi) Kesin olarak bildirmek, buyurmak.

Ve tecrübe edici onun yanına gelib, “Eğer İbn Ullah isen, bu taşların ekmek olmasını *emr eyle*,” dedi. MT. 4/4

Ve İsus ona, “Sakın, kimseye söylemeyesin, lakin gidib kendini kahine göster, ve onlara şehadet olmak için Moisi’nin *emr eylediği* hediyeği takdim eyle,” dedi. MT. 8/4

emr ver- : Bir şeyin yapılması veya yapılmaması hususunda kesin hüküm vermek.

Ve İsus on iki şagirdine *emr* vermeliği tamam etdikde, şehirlerinde vaz u talim etmek için oradan gitdi. MT. 11/1

emlak (Ar. emlâk): Ev, tarla, arsa gibi taşınmaz mallar, gayrimenkul mallar, mülkler.

Ve *emlak* ile emvallerini satıb cümlesine her birinin ihtiyacına göre dağıdırlar idi. RA. 2/45

emsal (Ar. emsâl): Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar dağı zina ve fahşelik ve napaklık ve fücür, ve putpereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve nizalar ve kızkanlık ve gazab ve münazaa ve ihtilaf ve fırkalar, ve hased ve katl ve şerhoşluk ve müsriflikler ve bunların *emsali* dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi dağı söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını miras edinmeyecekler dir. PRG. 5/21

emtia (Ar. emti'a): Mallar, satılacak eşyalar.

Ve başları üzerine toprak saçıp, ağlayarak ve yas çekerek, feryad ile, *emtiastı* vasıtasıyla denizde cümle gemi sahibleri zengin oldular; çünkü bir saatda harap oldu. İV. 18/19

emval : Mallar, para ile alınan şeyler

Ve emlak ile emvallerini satıp cümlesine her birinin ihtiyacına göre dağıdırlar idi. RA. 2/45

emzikli : Çocuğunu emziren (kadın).

Lakin vay ol günlerde hamile ve emzikli olanlara! MT. 24/18

en- : Aşağıya doğru gelmek, nüzul etmek.

Ve dağdan *enerler* iken, İsus onlara, “Ta insan Oğlu ölümlerden kıyam edinceyedek, bu gördüğünüzü kimseye söylemeyiniz,” deyü tenbih eyledi. MT. 17/9

Ve [ben İoannis] mukaddes şehri, (yani) yeni İerusalim'i, kocası için donanmış bir gelin gibi hazırlanmış olarak Allah tarafından gökden *enmekde* gördüm. İV. 21/3

en : Genişlik.

Ve şehir dört köşeli olub, uzunluğu *enine* müsavi dir; ve (melek) şehri ol kamış ile ölçdükde, on iki bin ok atımı geldi; uzunluğu ve eni ve yüksekliğu müsavi dir. İV. 21/16

endişe (Far. endîşe) : Kaygı, tasa.

endişe et- : Endişelenmek, kaygılanmak, merak etmek.

Ve sizi sinagoglara ve reisler ile hükmdarlar huzuruna celb etdikleri vakıt, nasıl yahod ne cevab verelim, ya ne söyleyelim, deyü *endişe etmeyiniz*. LU. 12/12

Ve şagirdlerine dedi ki, “Bu sebebden size derim ki, hayatınız için ne yeyeceğinizi ve vücudunuz için ne giyeceğinizi *endişe etmeyiniz*. LU. 12/23

engerek : Yılan türü.

Ve Farisiler ile Saddukilerden nicelerinin kendi vaptisine geldiklerini gördükde, onlara dedi ki, “Ey *engerek* nesli, gelecek gazabdan kaçmaklığı size kim öğretti?” MT. 3/7

Ve Paulos çok çalı devşirib ateş üzerine kuduğunda, sıcakdan bir *engerek* çıkıb, onun eline yapışdı. RA. 28/3

engin : Açık deniz.

Ben daği; Hristos’un hizmetçileri mi dir? [aklı yok gibi söylerim,] Ben daha ziyade, emekde ziyadesiyle, dayaklarda hadden ziyade, mahbeslerde ziyadesiyle, ölüm (tehlike)lerinde çok defa (bulundum); Yehudiler tarafından beş kerre kırktan birer eksik (deynek) yedim, kamçı ile üç defa boğuldum, bir defa taşlandım, üç defa gemi ile karaya düşdüm, bir gün bir gece *enginde* kaldım. PRİ. 11/23

entari : Kadınların genellikle ve yatakta, erkeklerin eskiden evde, sokakta veya yatakta giydikleri kolluğu, çoğunlukla bol ve uzun giyecek.

Ve on ikileri yanına çağırıp onları ikişer ikişer göndermeye başladı; ve onlara napak ruhlar üzerine kudret verib, yol için, ne dağarcık ve ne ekmek ve ne kemerde akçe, ancak çarık bağlanıb iki *entari* giyinmeyerek, bir asadan mada bir şey almamalarını tenbih eyledi. MR. 6/9

Ve askerler İsus’u stavrosa geldikten soñra, onun esvablarını alıb her bir askere bir hisse olmak üzere dört hisse etdiler; *entariyi* daği (aldılar), fakat *entari* dikişsiz, başdan başa büsbütün dokuma olmasıyle, “Biri birine, onu yırtmayalım amma kimin olacağına kura atalım,” dediler; ta ki, “Esvablarımı beynlerinde taksim edib entarim üzerine kura atdılar,” deyü yazılmış olan itmam oluna; askerler daği bu şeyleri etdiler. İO. 19/23

enva (Ar. envâ’): Çeşitler, türler, neviler.

Ve onun şöhreti Siria’ nın her bir tarafına yayılmasıyle, cümle illetlileri, yani *enva-i* maraza ve ağırlara mübtela olanları, ve cinliler ile sarahlıları ve kötrümleri onun yanına getirdiler, ve ol daği onlara şifa verdi. MT. 4/24

episkoposluk : Piskoposun yönettiği bölge.

Şu kelam sadık dır, yani eğer bir kimse episkoposluğa heves eder ise, güzel bir iş arzuler. PRT1. 3/1

ergavanî (Far. erguvânî): Erguvan renginde olan.

Ve ol karı *ergavani* ve kırmızı hılat giyinmiş idi, ve altun ve mücevherat ve inculer ile donamış olarak elinde mekruhat ile ve zinasının napaklikleri ile dolu bir altun kasesi olub, alnı üzerinde Sırr, Böyük Vavilon, yerin fahişelerinin ve mekruhatının anası, deyü bir ism yazılı idi. İV. 17/4

Ve askerler onu divan mahali olan havli içerisine götürüb, bütün bölüğü cem etdiler ve ona *ergavani* hılat giydirdiler, ve dikenden bir tac örüb başına kodular. MR. 15/17

erkec : İğdiş edilmiş, üç yaşından büyük erkek keçi.

Amma gelecek nimetlerin kahin-i azamı olan Hristos zuhur edib el ele yapılmamış daha azim ve tekmil, yani bu hilkatdan olmayan meskenden (geçerek), *erkecler* ve buzağılar kanı ile değil, ancak kendi kanı ile ebedi fidiye tedarik edib makdise bir kerre girdi. PRİ. 9/12

erkek : Yetişkin adam, bay, er kişi.

Kezalik *erkekler* daği dişehlinin tabii olan istimalını terk ederek, kendi şehvetlerinde biri biri ile kızışıb, erkek erkek ile fahşiyat işleyerek, nefslerinde kendi zelaletlerini layık olan cezaya nail oldular. PRR. 1/27

erken : Vaktinden önce, alışılan zamandan önce, er, geç karşıtı.

Ve haftanın birinci günü sabahlayın *erken* hazırladıkları baharları getirib mezara geldiler; ve onlar ile beraber başka karılar daği var idi. LU. 24/1

ertesî : Bir günün, haftanın, ayın, mevsimin, yılın ardından gelen (gün, hafta, ay, mevsim, yıl), ferdası.

Ve Asia taraflarından gitmek üzre, Edremitli bir gemiye binib ve Selanik'den olan Makedonialı Aristarhos bizim ile beraber olarak, açılıb, *ertesî* gün Sidon'a yetişdik; ve İulios Paulos'a insaniyetle muamele ederek, istirahat için dostlarının yanına gitmesine ruhsat verdi. RA. 27/3

esir (Ar. esir): 1. Eskiden para ile satın alınan kimse, köle, cariye.

Ve ona İsaia peygamberin kitabı verildi; ol daği kitabı açdıkdı, “Rabbın Ruhü üzerimde dir; çünkü beni fukaraya incili vaz etmek için mesh edib, kalbi kırılmış olanlara şifa vermek, ve *esirlere* azadlığı, ve körlere gözlerin

açılmasını ilan etmek, ve zulm altında ezilenleri azadlık ile Salı vermek, ve Rabbin makbul senesini ilan etmek için gönderdi,” deyü yazılmış olan mahali buldu. MR. 4/18

2. Savaşta düşman eline geçen kimse, tutsak.

Ve kılıc ağzına düşecekler, ve cümle milletler içine *esir* götürülecekler; ve taifelerin vakıtları tamam oluncayadek, İerusalim taifeler tarafından çiyenecek. LU. 21/24

es- : Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.

Oradan daği dolaşarak, Riyiona yetişib bir gün soñra lodos esmekle, ikinci gün Potiolos’a geldik. RA. 28/13

esirge- : Korumak, himaye etmek, vikaye etmek.

Allah’ı canım üzerine şahid tutarım ki sizi *esirgemek* için daha Korinthos’a gelmedim; değıl ki sizin imanınıza tesallüt ederiz, fakat sizin sevincinize yardım ederiz; zira siz iman ile durursunuz. PRK2. 1/24

esirlik : Savaşta düşman eline geçme, esir olma, tutsaklık.

Ve İosia Vavilon esirliğı zamanında İehonia’yı ve onun karındaşlarını tevlid eyledi. MT. 1/11

Zira siz tekrar korku sebebi olan *esirlik* ruhunu almadınız, ancak oğulluk ruhunu aldınız, ki onun ile “Avva, Peder” deyü nida ederiz. PRR. 8/15

eski : Zamanın etkisiyle veya kullanıla kullanıla yıpranmış, bozulmuş, yeniliğini kaybetmiş olan, köhne

Ve hiçbir kimse yeni çuğa parçasını *eski* esvaba yama komaz, zira esvabın tamiri için (konulan yama) ondan koparmayle yırtığı daha fena olur. MT. 9/16

Ve yeni şerabı *eski* tulumlara komazlar. MT. 9/17

esna (Ar. esnâ): Bir işin yapıldığı veya olduğu an, sıra.

Bu *esnade*, biri birini basar derecede on binlerce halk cem olmayle, şagirdlerin söylemeye başlayıb, “Evvela kendinizi Farisilerin mayasından, yani mürailikden sakınınız. LU. 12/1

İmdi bir yere cem olmanız Rabbani ağışam taamını yemek için değıl dir; zira her biriniz taam *esnasında* kendi taamını evvelce alır, ve biri ac kalır, digeri daği serhoş olur. PRK1. 11/21

esvab (Ar. esvâb): Giyecek, elbise.

Ve *esvablarını* kura atarak taksim etdiler. Halk daği durub seyr ederek, onlar ile beraber reisler daği (onu) zevklenib, “Gayrilerini kurtardı, eğer Allah’ın seçilmişi olan Hristos ise, kendi kendini kurtarsın,” derler idi. LU. 23/34

Kezalik karılar daği hicab ve edeb üzre münasib kıyafet giyinib, saç örmeleri ya altun ya inculer yağod ağır bahalı *esvablar* ile değıl, ancak dindar olmaklığı ikrar eden karılara yakışdığı gibi eyi ameller ile kendilerini donatsınlar. PRT1. 2/9

eşya : Türlü amaçlarla kullanılan, insan yapısı, taşınabilir cansız nesnelere.

Hiç kimse kuvvetli bir ademin evine girib, onun *eşyasını* yağma etmeye kadir olamaz, meğer evvela ol kuvvetli ademi bağılayıb, anden soñra onun evini yağma ede. MR. 3/27

etek : Bedenin belden aşağısına giyilen, değışik biçimlerde, genellikle kadın giysisi, eteklik.

Ve cümle amellerini ademlere görünmek için icra edib, hamayillerini genişledirler, ve evladlarının *eteklerini* böyüdürler, ziyafetlerde daği baş sedirleri, ve sinagoglarda baş kürsüleri ve pazarlarda selamları, ve ademler tarafından Rabbi, Rabbi tesmiye olunmaklığı severler. MT. 23/5

etmek : İsim ve sıfatlarla birleşerek birleşik fiil yapan bir yardımcı fill olarak kullanılır.

MT. 1/19, 1/20, 1/24, 2/8, 2/13, 2/16, 2/17, 2/18, 3/15, 4/7, 4/11, 4/21, 5/11, 5/12, 5/17, 5/21, 5/26, 5/27, 5/29, 5/30, 5/32, 5/33, 5/34, 5/47, 5/48, 6/2, 6/4, 6/5, 6/6, 6/7, 6/9, 6/19, 6/24, 6/25, 6/27, 6/32, 6/34, 7/1, 7/2, 7/3, 7/9, 7/10, 7/12, 7/22, 7/26, 7/28, 8/18, 8/18, 8/22, 8/24, 8/27, 8/29, 8/30, 8/34, 9/6, 9/13, 9/28, 9/31, 10/1, 10/14, 10/19, 10/23, 10/24, 10/28, 10/34, 10/40, 10/41, 11/1, 11/7, 11/11, 11/14, 11/17, 11/20, 11/21, 11/22, 11/27, 12/8, 12/10, 12/11, 12/14, 12/16, 12/19, 12/29, 12/31, 13/28, 13/48, 13/58, 14/2, 14/5, 14/6, 14/12, 14/19, 14/23, 14/27, 14/32, 14/33, 14/36, 15/6, 15/7, 15/11, 15/20, 15/31, 15/36, 16/1, 16/3, 16/10, 16/11, 16/18, 16/20, 16/21, 16/22, 17/17, 18/8, 18/9, 18/12, 18/23, 18/32, 18/33, 18/34, 19/1, 19/3, 19/7, 19/12, 19/13, 19/14, 19/18, 19/19, 19/29, 20/13, 20/14, 20/15, 20/23, 20/26, 20/28, 20/30, 20/31, 21/7, 21/13, 21/15, 21/16, 21/21, 21/26, 21/27, 21/33, 21/42, 22/6,

22/8, 22/10, 22/16, 22/34, 22/36, 22/37, 22/46, 23/3, 23/21, 23/22, 23/23, 23/24, 23/32, 23/35, 24/44, 25/16, 25/20, 25/22, 25/36, 25/38, 25/40, 25/43, 25/45, 26/2, 26/4, 26/13, 26/15, 26/16, 26/17, 26/19, 26/27, 26/32, 26/35, 26/53, 26/61, 26/65, 27/1, 27/2, 27/9, 27/10, 27/11, 27/13, 27/14, 27/18, 27/20, 27/26, 27/28, 27/33, 27/35, 27/43, 27/47, 27/53, 27/55, 27/59, 27/64, 28/6, 28/7, 28/12, 28/15, 28/16, 28/18, 28/20.

MR. 1/8, 1/13, 1/19, 1/24, 1/31,1/36, 1/41, 1/45, 2/7, 2/10, 2/16, 2/17, 3/2, 3/5, 3/6, 3/10, 3/12, 3/14, 3/15, 3/27, 3/28, 4/1, 4/11, 4/37, 5/4, 5/8, 5/9, 5/12, 5/17, 5/18, 5/19, 5/20, 5/26, 5/32, 6/2, 6/11, 6/12, 6/14, 6/16, 6/22, 6/23, 6/26, 6/30, 6/31, 6/34, 6/45, 6/46, 6/52, 7/2, 7/4, 7/5, 7/6, 7/7, 7/12, 7/13, 7/36, 8/6, 8/11, 8/12, 8/17, 8/21, 8/23, 8/24, 8/28, 8/31, 8/32, 8/33, 9/9, 9/10, 9/12, 9/15, 9/16, 9/21, 9/22, 9/29, 9/34, 9/37, 9/38, 9/39, 9/42, 10/3, 10/10, 10/14, 10/15, 10/19, 10/19, 10/35, 10/36, 10/38, 10/40, 10/42, 10/45, 10/48, 10/52, 11/3, 11/6, 11/16, 11/17, 11/18, 11/23, 11/26, 11/28, 11/29, 11/33, 12/1, 12/6, 12/10, 12/17, 12/23, 12/25, 12/29, 12/34, 13/11, 14/6, 14/9, 14/10, 14/11, 14/23, 14/26, 14/31, 14/41, 14/56, 14/58, 14/61, 14/62, 14/64, 14/68, 14/70, 14/71, 15/1, 15/2, 15/4, 15/5, 15/6, 15/8, 15/11, 15/14, 15/15, 15/17, 15/22, 15/24,15/35, 15/38, 15/39, 15/41, 15/44, 15/45, 16/9, 16/14, 16/16.

LU. 1/2, 1/3, 1/11, 17, 1/20, 1/59, 1/60, 1/63, 1/65, 1/73, 1/74, 1/75, 2/9, 2/17, 2/18, 2/21, 2/24, 2/27, 2/39, 2/46, 2/48, 3/14, 3/19, 3/20, 4/10, 4/12, 4/18, 4/19, 4/34, 4/36, 4/39, 4/43, 5/4, 5/7, 5/17, 5/21, 5/24, 5/29, 5/32, 5/33, 6/3, 6/12, 6/14, 6/22, 6/30, 6/31, 6/32, 6/34, 6/35, 6/37, 6/42, 6/46, 6/48, 6/49, 7/1, 7/3, 7/6, 7/9, 7/13, 7/16, 7/19, 7/22, 7/24, 7/30, 7/32, 36, 7/42, 7/50, 8/8, 8/10, 8/25, 8/29, 8/30, 8/31, 8/32, 8/37, 8/39, 8/40, 8/43, 8/45, 8/48, 8/56, 9/5, 9/7, 9/8, 9/9, 9/10, 9/12, 9/19, 9/22, 9/28, 9/41, 9/43, 9/45, 9/48, 9/50, 9/54, 9/56, 9/60, 10/8, 10/10, 10/16, 10/20, 10/22, 10/25, 10/29, 10/37, 10/39, 10/40, 11/1, 11/2, 11/15, 11/16, 11/17, 11/22, 11/29, 11/37, 11/39, 1/42, 11/47, 11/48, 11/52, 11/53, 12/11, 12/12, 12/13, 12/14, 12/23, 12/25, 12/26, 12/38, 12/40, 12/43, 12/46, 12/47, 12/51, 12/52, 12/56, 12/57, 12/58, 12/59, 13/3, 13/5, 13/26, 14/1, 14/4, 14/9, 14/10, 14/12, 14/13, 14/14, 14/16, 14/19, 14/26, 14/28, 14/29, 14/30, 14/32, 15/4, 15/8, 15/9, 15/14, 15/27, 15/29, 15/29, 16/8, 16/13, 16/22, 16/29, 16/31, 17/9, 17/10, 17/18, 17/30, 18/5, 18/7, 18/10, 18/16, 18/17, 18/20, 18/21, 18/29, 18/30, 18/41, 18/43, 19/7, 19/8, 19/10, 19/11, 19/14, 19/15,

19/16, 19/38, 19/46, 19/47, 20/2, 20/11, 20/14, 20/17, 20/20, 20/28, 20/38, 20/40, 22/2, 22/6, 22/17, 22/19, 22/23, 22/25, 22/26, 22/28, 22/30, 22/32, 22/34, 22/58, 22/68, 23/2, 23/3, 23/9, 23/11, 23/14, 23/16, 23/22, 23/35, 23/36, 23/48, 23/56, 24/6, 24/7, 24/10, 24/34, 24/35, 24/38, 24/41, 24/47, 24/53.

IO. 1/7, 1/8, 1/11, 1/12, 1/15, 1/19, 1/20, 1/21, 1/28, 1/32, 1/33, 1/34, 2/11, 2/16, 2/22, 2/23, 2/24, 3/3, 3/8, 3/11, 3/17, 3/18, 3/19, 3/26, 3/32, 3/33, 3/35, 3/36, 4/1, 4/4, 4/10, 4/27, 4/29, 4/32, 4/35, 4/39, 4/40, 4/45, 4/46, 4/49, 4/52, 4/54, 5/12, 5/17, 5/19, 5/20, 5/21, 5/22, 5/23, 5/24, 5/25, 5/27, 5/28, 5/31, 5/32, 5/36, 5/37, 5/39, 5/40, 5/43, 5/45, 6/7, 6/11, 6/14, 6/15, 6/23, 6/29, 6/30, 6/37, 6/39, 6/53, 6/63, 7/1, 7/6, 7/8, 7/13, 7/17, 7/19, 7/23, 7/24, 7/30, 7/31, 7/32, 7/48, 7/51, 7/53, 8/5, 8/6, 8/11, 8/13, 8/14, 8/16, 8/18, 8/19, 8/26, 8/28, 8/31, 8/33, 8/44, 8/49, 8/52, 8/53, 9/3, 9/15, 9/16, 10/10, 10/17, 10/18, 10/26, 10/37, 10/40, 10/41, 10/42, 11/14, 11/15, 11/28, 11/37, 11/45, 11/46, 11/52, 11/54, 11/57, 12/1, 12/11, 12/16, 12/17, 12/19, 12/21, 12/26, 12/38, 12/42, 12/45, 12/47, 12/48, 13/1, 13/3, 13/7, 13/13, 13/20, 13/21, 13/24, 13/29, 13/38, 14/9, 14/12, 14/22, 14/24, 14/31, 15/10, 15/13, 15/14, 15/15, 15/16, 15/18, 15/20, 15/24, 15/25, 15/27, 16/2, 16/6, 16/9, 16/19, 16/23, 16/24, 16/27, 16/30, 16/31, 17/4, 17/8, 17/15, 18/9, 18/19, 18/26, 18/27, 18/30, 18/31, 18/36, 18/37, 19/16, 19/23, 19/24, 19/27, 19/30, 19/32, 19/33, 19/35, 19/40, 20/9, 20/29, 20/30, 20/31, 21/2, 21/12, 21/14, 21/15.

RA. 1/7, 1/9, 1/10, 1/22, 2/4, 2/15, 2/27, 2/29, 2/30, 2/32, 2/39, 2/40, 2/47, 3/6, 3/9, 3/14, 3/15, 3/22, 3/26, 4/2, 4/7, 4/10, 4/13, 4/15, 4/16, 4/19, 4/21, 4/23, 4/28, 4/29, 4/31, 4/33, 5/5, 5/6, 5/9, 5/10, 5/11, 5/13, 5/26, 5/28, 5/29, 5/31, 5/34, 5/37, 5/39, 5/42, 6/2, 6/10, 6/14, 7/8, 7/9, 7/10, 7/11, 7/16, 7/17, 7/23, 7/24, 7/25, 7/26, 7/27, 7/28, 7/32, 7/34, 7/35, 7/37, 7/38, 7/39, 7/42, 7/52, 7/54, 7/58, 7/59, 8/3, 8/7, 8/9, 8/14, 8/16, 8/21, 8/27, 8/32, 9/5, 9/13, 9/24, 9/26, 9/27, 9/28, 9/38, 9/42, 10/9, 10/10, 10/18, 10/20, 10/23, 10/24, 10/28, 10/29, 10/30, 10/36, 10/37, 10/38, 10/39, 10/40, 10/41, 10/42, 10/43, 10/46, 10/47, 11/2, 11/3, 11/4, 11/6, 11/12, 11/15, 11/16, 11/17, 11/18, 11/24, 11/26, 11/30, 12/1, 12/3, 12/8, 12/11, 12/15, 12/17, 12/20, 12/24, 12/25, 13/2, 13/7, 13/8, 13/11, 13/16, 13/45, 14/3, 14/5, 14/13, 14/17, 14/18, 14/23, 14/26, 15/4, 15/5, 15/13, 15/14, 15/24, 15/36, 16/4, 16/7, 16/10, 16/13, 16/14, 16/15, 16/18, 16/21, 16/25, 16/27, 16/39, 17/3, 17/6, 17/13, 17/21, 17/23, 17/28, 17/30, 18/6, 18/8, 18/10, 18/13, 18/18, 18/20, 18/27, 19/2, 19/9, 19/10, 19/13, 19/18,

19/19, 19/22, 19/24, 19/27, 19/32, 19/33, 19/36, 20/3, 20/9, 20/11, 20/20, 20/21, 20/23, 20/24, 20/27, 20/31, 20/33, 21/15, 21/18, 21/21, 21/24, 21/25, 21/30, 22/3, 22/5, 22/18, 23/7, 23/10, 23/15.

etraf (Ar. etrâf): Bir yer veya şehiri kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.

Ve onun şöhreti der hal Galilaia'nın bütün *etrafına* yayıldı. MR. 1/28

Ve ol mahalin ademleri onu tanıdıkda, bütün *etrafa* adem gönderib, cümle illetli olanları ona getirdiler. MT. 15/35

etvar (Ar. edvâr): Tavırlar, davranışlar.

Amma sen benim talimim, *etvarım*, niyetim, imanım, sabrım, muhabbetim, tehammülümü bilib, ve Antakia'da ve Konia'da ve Listra'da bana vakı olan teaddilere ve elemelere, ne dürlü teaddiler çekdiğime vakıf oldun, ve Rabb beni cümlesinden helas eyledi. PRT2. 3/10

Etvarınız akçe sevmeklikden beri olsun; yedinizde bulunan şeylere kanaat ediniz; zira kendisi, seni asla brakmam, ve seni asla terk etmem, demiş dir; söyle ki cesaretle, Rabb benim yardımcım dır, korkmayacağım; insan bana ne yapacak dır? PRİ. 13/5

ev : Bir ailenin oturması için yapılmış yapı, içinde yaşanılmış yer, ikamet edilen yer, konut, mesken, hane, ikametgah.

Vay size, ey mürai ülema ve Farisiler! Zira dul karıların *evlerini* yeyib, gösteriş için uzun dua edersiniz; bu sebebden daha şedid azaba düşar olacaksınız. MT. 23/14

Ne yapacağımı bilirim, ki kethüdalıktan azl olduğum zeman beni *evlerine* kabul edeler. LU. 16/4

evlad (Ar. evlâd): 1. Bir anne baba için kendi oğulları veya kızları.

Ve Petros, "İşte biz her şeyi terk edib sana tabi olduk," dedi. Ol daği onlara, "Hakikaten size derim ki, Allah'ın padişahlığı için ev ya valideyn ya karındaşlar ya karı ya *evladları* terk etmiş olub, bu zemande çok katına ve aħretde ebedi hayata nail olmayacak hiçbir kimse yok dur," dedi. LU. 18/29

2. Birinin soyundan gelen kimselerin, soysop, sülale, zürriyet.

İmdi eğer siz yaramaz iken *evladlarınıza* eyi bahşişler vermeyi bilerseniz, göklerde olan Pederiniz ne kadar ziyade, kendinden talep edenlere niymetler verecek dir! MT. 7/11

evlen- : Nikah bağı ile birleşerek bir aile kurmak, tehhül etmek, tezevvüç etmek.

Ben dağı size derim ki, "Her kim karısını zinadan gayri bir sebep ile boşayıb da, başkası ile *evlenirse*, zina eder; kezalik boşanmış karı ile evlenen zina eder." Şagirdleri dağı ona, "Eğer koca ile karı beyninde hal böyle ise, evlenmek Һayrlı değil dir," dediler. MT. 19

Her kim ki kendi karısını boşayıb gayrisi ile *evlenirse* zina eder, ve her kim ki kocadan boşanmış ile evlenirse zina eder." MT. 19

evvel (Ar. evvel): Önce

Evvel ki cevabımda, benim ile beraber kimse durmayıb cümlesi beni terk eylediler; [bu aleyhlerine sayılmasın;] lakin Rabb yanında durub bei kuvvetlendirdi, ta ki benim vasıtamle vaz tamamen icra olunub, cümle taifeler işideler; ben dağı arslan azgından kurtuldum. PRT2. 4/16

İmdi her şeyden *evvel*, ey karındaşlarım, hükm altına düşmemeniz için, ne gök, ne yer hakkı için, ne de bir gayri yemin ile yemin etmeyiniz; ancak sizin evvet (dediğiniz) evvet olsun, ve sizin Һayr (dediğiniz) Һayr olsun. İRUR. 5/12

evvela (Ar. evvelâ): İlk önce.

Zira bu Melhisedek Salim padişahı olub, Allah Taalanın kahini olarak, Avraam'ı, padişahların katlinden geri döner iken, karşılayıb onlara Һayr dua eyledi; Avraam dağı ona cümle esyadan üşr verdi; onun (isminin) tercümesi *evvela* sadakat padişahı ve soñra selamet padişahı manasında Salim padişahı dağı olarak, babasız ve anasız, ve nesebsiz, ve günlerin ibtidası ve ömrünün nihayeti olmayıb, ancak İbn Ullah'a beñzer olarak, daima kahin kalır. PRİ. 7/2

Bragınız, biçin vaktinadek ikisi beraber böyüsün, ve biçin vaktında orakçılara, *evvela* deliceyi toplayıb, onu yakmak için demed demed bağlayınız, amma buğdayı anbarıma cem ediniz, deyeceğim," dedi. MT. 13/30

evvet : "Öyledir" anlamında kullanılan bir doğrulama veya onaylama sözü, olur, oldu, peki, tamam, ya, beli, ha, he

İmdi her şeyden *evvel*, ey karındaşlarım, hükm altına düşmemeniz için, ne gök, ne yer hakkı için, ne de bir gayri yemin ile yemin etmeyiniz; ancak sizin

evvet (dediğiniz) evvet olsun, ve sizin hayr (dediğiniz) hayr olsun. İRUR. 5/12

ey (Ar. iy): Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamını güçlendirmek için kullanılır.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbin meleği rüyada ona görünüb, “Ey David oğlu İosif, karın Maria’yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruh ül Kuds’dan dır. Ve o bir oğul doğuracak, ve ona İsus tesmiye edesin. MT. 1/20

Onlar dağı ona dediler ki, “Yehudistan’ın Vithleem (şehr) inde (doğacak), zira peygamber vasıtasıyla böyle yazılmış dır.” Yani “Ey İuda’nın diyarı Vithleem, İuda’nın valileri arasında sen dağı asla küçük değil sin, zira kavmim İsrail’i güdecek bir vali senden zuhur edecek dir. MT. 2/6

eyam (Ar. eyyâm): Günler.

Bunların kendi peygamberlikleri *eyamında* yağmur yağmaması için göğü kapamaya kudreti var, ve suların üzerine onları bana döndermeye ve her istedikleri vakıt yeri her göna belaya uğratmaya kudretleri var idi. İV. 11/6
Ve eğer ol *eyam* kısılmasaydı, hiç bir insan kurtulmaz idi; amma seçilmişler için ol *eyam* kısılacak dır. MT. 24/22

eyi : Beğenilecek nitelikleri olan kendisinde bulunması gereken vasıfları taşıyan.

İmdi *eyi* meyve vermeyen her ağac kesilib ateşe atılır. MT. 3/10

Bu vechle nurunuz ademlerin önünde ziya versin, ta ki sizin *eyi* amellerinizi gö rüb, göklerde olan Pederinizi temcid edeler. MT. 5/16

eyice : Adam akıllı, iyi bir şekilde.

Ey mürai, evvela mertegi kendi gözüñden çıkar, ve anden soñra karındaşıñın gözüñden çöpü çıkarmak için *eyice* göreceksin. MT. 7/5

Zira Farisiler ve cümle Yehudiler kadimlerin rivayetini tutmakda olub, ellerini bir *eyice* yaykamadıkca yemek yemezler. MR. 7/3

eyilik : Maddi bir karşılık beklemeden yardım yapma, lütuf ve ihsanda bulunma.

Amma, ey diñleyenler, size derim ki, “Düşmenlerinizi seviniz, size buğz edenlere *eyilik* ediniz. LU. 6/28

Size buğz edenlere *eyilik* ediniz, ve sizi incidenler hem size teaddi edenler için dua ediniz, ta ki göklerde olan Pederinizin evladları olasınız. MT. 5/46

eyilik et- : Maddi bir karşılık beklemeden yardım yapmak, lütuf ve ihsanda bulunmak.

Zira fakirler daima sizin ile beraber bulunub istediğiniz vakıt onlara *eyilik* ede bilirsiniz; amma ben daima sizin ile beraber değil im. MR. 14/7

eyle- : Etmek, kılmak, yapmak, işlemek manalarıyla birleşik fiiller yapar.

MT. 1/2, 1/5, 1/9, 1/13, 1/25, 2/4, 3/1, 4/4, 4/24, 5/36, 6/6, 7/22, 8/2, 8/15, 9/27, 11/26, 12/17, 13/36, 14/7, 15/5, 16/6, 17/14, 18/26, 19/18, 20/6, 21/24, 22/21, 23/3, 27/51.

MR. 1/25, 1/45, 2/8, 2/17, 5/7, 5/20, 6/10, 6/26, 6/40, 6/50, 7/10, 7/27, 7/37, 8/16, 9/23, 10/4, 10/16, 10/20, 12/19, 13/19, 14/31, 14/40, 15/15, 15/44, 16/14.

LU. 1/25, 1/49, 1/58, 2/12, 4/3, 4/23, 4/35, 5/3, 5/15, 6/28, 6/38, 7/15, 8/38, 8/41, 9/19, 9/60, 10/22, 10/29, 12/20, 12/33, 14/14, 14/24, 15/12, 16/8, 17/3, 17/13, 17/16, 18/3, 18/11, 18/22, 19/21, 19/40, 20/26, 22/33, 23/3, 23/34, 24/51.

İO. 1/18, 2/11, 4/32, 5/18, 5/34, 7/4, 7/24, 9/24, 9/39, 10/25, 12/50, 13/16, 13/27, 16/24, 17/5, 17/7, 18/7, 18/23, 19/18, 21/2.

RA. 1/2, 3/19, 4/3, 4/31, 5/34, 7/6, 7/20, 7/30, 8/6, 8/20, 8/25, 9/37, 10/6, 10/32, 11/14, 13/12, 14/11, 15/8, 15/15, 16/3, 17/27, 18/28, 20/37, 21/6, 21/21, 22/5, 22/25, 23/2, 24/10, 25/6, 27/34, 28/8.

eylence : Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, seyir.

Zira ömrümüzün geçmiş zamanı kâfi dir ki taifelerin müradını icra etmekle, edesizlik ve şehbetler, ve mehorluk ve *eylenceler* ve bekrilik ve haram olan putperesliklerde yürüdük. PR1U. 4/3

eyri : Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.

Rabbın doğru yollarını *eyri* etmekden feragat etmez mi sin? RA. 13/7

eyvan (Far. eyvân): Divanhane, büyük salon, sofa.

Ve [şifa bulan topal] Petros ile İoannis'den ayrılmadığı halde, cümle kavm hayret ile Solomon'un *eyvanı* denilen (mahale) yanlarına seyirderek cem oldular. RA. 3/11

Ve İsus heykelde Solomon'un *eyvanında* gezer iken, Yehudiler onun etrafını kuşadarak, dediler ki, "Canımızı ne vakta kadar muallakda bırakıyorsun? Eğer Hristos sen isen, bize aşikâre söyle. İO. 10/24

ez- : Çiğnemek.

Ve işte onu bir ruh tutub ansızın bağırarak ve köpürterek sarsıp ezdikden sonra güc ile ayrılır. LU. 9/39

ezeli : Öncesiz.

İmdi Rabb'ımızın şehadetinden ve ben onun mahbusundan dolayı utanma; fakat İncil için meşakkatda Allah'ın kuvvetine göre hissedar ol; ol bizi helas edib, mukaddes davet ile davet eyledi; bu daği amellerimize göre değil, ancak kendinin takdirine göre ve *ezeli* zamanlardan Hristos İsus'da bize ihsan olunub, şimdi ise ölümü ibtal edib incilin vasıısıyla hayat ve ölümsüzlük zuhura getirmiş olan Helaskârımız İsus Hreistos'un zuhuruyle beyan olunan inayete göre oldu; ben daği bu (incilin) vaizi ve resulu ve taifelerin hocası nasb olundum. PRT2. 1/10

ezil- : Ezme işine konu olmak.

Ta şeriatı galebeye çıkarıncayadek, *ezilmiş* kamışı kırmayacak, ve tüten fitili söndürmeyecek dir. Taifeler daği onun ismine ümid edecekler dir. MT. 12/21

eziyet (Ar. eziyyet): Aşırı sıkıntı ve güçlük, zahmet, cefa, eza.

Ve hamile olmayla, ağrı çekib doğurmak üzere ziyadesiyle *eziyetde* olarak feryad eder idi. İV. 12/2

eziyet çek- : Zahmete katlanmak.

Ve [İsus] Kapernaum'a girdiğinde, yanına bir yüz başı geldi ve reca ederek, "Ya Rabb, hizmetkârım evde kötrüm yatıb, ziyadesiyle *eziyet çekmekte* dir," dedi. MR. 8/6

F

fahişe : Hayat kadını.

Ve taşı tutan yedi meleklerden biri gelib, bana hitaben, "Gel, çok sular üzerinde oturan, ve yerin padişahları onun ile zina edib, yerin sekeneşi onun zinasının şarabı ile serhoş oldukları büyük *fahişe* aleyhinde olan hükmü sana göstereyim deyerek," Ruhda beni çöle götürdü; ve yedi taşı ile on boynuzu

olarak, üzeri küfr isimleri ile dolu bir kırmızı canavara binmiş olan bir karı gördüm. İV. 17/2

fahşelik : Hayat kadınlığı.

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar daği zina ve fahşelik ve napaklık ve fücur, ve putpereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve nizalar ve kızkanclık ve gazab ve münazaa ve ihtilaf ve fırkalar, ve hased ve katl ve şerhoşluk ve müsriflikler ve bunların emsali dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi daği söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını miras edinmeyecekler dir. PRG. 5/20

faide (Ar. fâ'ide): İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, yarar, istifade, kâr.

Amma siz, her kim pederine ya validesine, tarafımdan *faide* göreceyin şey vakf olmuş dur, derse, ve pederine ya validesine hürmet etmezse daği (olur), dersiniz; ve sizin rivayetiniz sebebiyle Allahın emrini ibtal etdiniz. MT. 15/6

faidemend : Kârlı, faydalanan, menfaat elde eden.

Beli, ey karındaş, Rabb'da senden *faidemend* olayım; kalbimi Hristos'da rahatlandır. PRF. 1/20

fakat (Ar. fekat): Zıt hüküm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar, ancak, yalnız, ama, lakin.

İmdi gidib, kurban değil, merhamet isterim, kelamının manasını öyireniniz. Zira salihleri değil, *fakat* günahkârları tevbeye davet etmeye geldim,” dedi. MT. 9/13

Ve halk teaccüb edib, “İsrail de hiç bir vakit böyle şey görülmemiş dir,” dediler. *Fakat* Farisiler, “Cinlerin reisi vasıtasıyla cinleri çıkarır,” dediler. MT. 9/34

fakir (Ar. fakîr): Hindistanda fakirizm anlayışından hareket ederek kendilerine aşırı eziyet yapmak suretiyle üstün bir güce sahip olmaya çalışan kimselere Avrupalılarca verilen isim.

Zira bu yağ çok bahaya satılıb *fakirlere* verile bilir idi,” dediler. MT. 26/9

Amma İsus (bunu) aňlamakle onlara dedi ki, “Niçün hatunu bihuzur ediyorsunuz? Çünkü hakkımda güzel bir iş işledi; zira *fakirler* daima sizin ile beraber bulunur, amma ben daima sizin ile beraber bulunmam. MT. 26/11

fal : Geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası vb.ne bakarak anlam çıkarma, bakı.

Ve vakı oldu ki biz duaya gider iken, kendisinde falcı bir ruh olan ve fal açmasıyle ağalarına çok kar getiren bir hıalayık bize rast geldi. RA. 16/16

falcı : Fala bakmayı kendine geçim yolu yapan kimse.

Ve vakı oldu ki biz duaya gider iken, kendisinde falcı bir ruh olan ve fal açmasıyle ağalarına çok kar getiren bir hıalayık bize rast geldi. RA. 16/17

fani : Muvakkat, kaybolan, gelip geçici, devamlı olmayan, misâfir.

İşte size bir sır söylerim; cümlemiz uyumayacağız, amma cümlemiz son boruda, bir ande, göz kırpmında tebdil olacağız; çünkü boru çalınacak dır, ve ölümler çürüklük görmeyerek kıyam edib, biz dağı tebdil olacağız; zira bu çürür (ten) çürüksüzlük giymek, ve bu *fani* olan ölümsüzlük giymek gerekdir. PRK1. 15/53

fariğ (Ar. fâriğ): Vazgeçmiş, çekilmiş.

fariğ ol- : Vazgeçmek, terk etmek, el çekmek.

Ve yalan şahidler ihzar ederek, onlar dağı, “Bu adem bu mukaddes mahale ve şeriatı karşı küfrler söylemekden *fariğ olmaz*. RA. 6/14

Ve her gün heykelde ve evlerde talim edib İsus Hristos’u vaz etmekden *fariğ olmazlar* idi. RA. 5/42

farisiler (Ferişiler): Hz. İsa döneminde dindar bir Yahudi mezhebi.

Ve Paulos onların bir kısmı Saddukiler ve diğeri *Farisiler* olduğunu bilmekle, meclisde, “Ey karındaşlar, ben Farisi oğlu Farisi im; ölümlerin kıyameti ümidinden dolayı muhakeme olunuyorum,” deyü nida etdi. RA. 23/6

Ve *Farisiler* fırkasından imana gelmiş bazı kimseler kalkıb, “Onları sünnet etmek ve Moisi’nin şeriatını hıfz etmelerini tenbih etmek lazımdır,” dediler. RA. 15/5

fark (Ar. fark): İki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik taraflı, başkalık, farklılık.

İşte sen Yehudi tesmiye olunub, şeriatı dayanarak, Allah ile iftihar edersin; ve şeraitle talim olunduğundan iradetini dağı bilib *farklı* şeyleri ayırd edersin; ve, körlerin kılağuzu, ve karanlıkda olanların nuru, cahillerin muallimi ve

çocukların hocası ben im, ve şeriatda olan ilm ve hakikatın sureti bende dir, itikatındasın, imdi, ey gayriye talim eden, kendiñe talim etmez misin? PRR. 2/18

Lakin şimdi şeriatdan ve paygamberlerden şehadet olunarak, Allah'ın tebriri, yani İsus Hristos'a olan iman vasıtasıyla Allah'ın tebriri iman edenlerin cümlesi için ve cümlesi üzerine bila şeriat izhar olundu; çünkü *fark* yok dur. LU. 3/22

fark et- : Açık bir delil olmaksızın hissetmek, anlamak, sezmek.

Ey mürailer, yerin ve göğün yüzünü *fark etmeliği* bilirsiniz de, bu vakti nice fark etmezsiniz? LU. 12/57

Ve niçün kendiliğinizden daği hakkı *fark etmezsiniz*? LU. 12/58

farklı : Ayırt edilmesine sebep olan bir başkalığı bulunan, değişik, başka.

Zira seni *farklı* eden kim dir? PRK1. 4/7

Güneşin şerefi başka, ve ayın şerefi başka, ve yıldızların şerefi başka dır; zira şeref cihetiyle yıldız yıldızdan *farklı* dır. PRK1. 15/42

farz (Ar. farz): Şart ve gerekli olan şey.

Kezalik size daği cümle buyurulan şeyleri yaptığımız vakti, “Faidesiz kullar ız, zira icrası bize *farz* olanı yaptık değiniz,” dedi. LU. 17/10

fasık (Ar. fâsik): Dini hükümlere uymayan günahkâr kimse.

Amma sana bunu ikrar ederim ki, bunların fırka dedikleri tarik mucibince, Tevrat ile peygamberlerde yazılı olan şeylerin cümlesine iman ederek, babalarımın Allah'ına ibadet ederim; ve kendilerin daği müntazır oldukları müsillü, gerek salihlerin ve gerek *fasıkların* ölülerden kıyam edeceklerini Allah'dan ümid ederim. RA. 24/15

fasid (Ar. fâsid): Bozuk, yanlış, kötü.

Her şeyi mırıldanmayarak ve mücadeler olmaksınız icra eleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve *fasid* neslin ortasında ayıbsız ve safderun olarak, Allah'ın kusursuz evladları olasınız; şöyle ki benim daği boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos'un gününde iftiharım ola. PRF. 2/15

Zira kalbden *fasid* efkâr ve katl ve zina ve fahşelik ve hırsızlık ve yalan yere şehadet ve küfr çıkar. Ademi napak eden şeyler bunlar dır, amma yaykanmamış eller ile taam etmek ademi napak etmez,” dedi. MT. 15/19

fasid ol- : Bozulmak.

Dünya size buğz edemez, amma bana buğz eder; çünkü ben onun hakkında amellerinin *fasid* olduğuna şehadet ederim. İO. 7/7

Asla yok dur; zira hem Yehudileri hem de Yunanileri, cümlesi günah altındadır, deyü yokarıda kabahatlı çıkardık; nitekim, bir salih yok, bir bile yok dur; fehm eden yok, Allah’ı arayan yok dur; cümlesi sapıb birlikde *fasid oldular*; eyilik işleyen yok dur, bir kişi bile yok dur. PRR. 3/12

fazilet (Ar. fazilet): Üstün ahlak niteliklerinin ortak adı, erdem.

İmdi Yehudinin *fazileti* nedir? PRR. 3/1

Faziletimiz var mı? Asla yok dur; zira hem Yehudileri hem de Yunanileri, cümlesi günah altındadır, deyü yokarıda kabahatlı çıkardık; nitekim, bir salih yok, bir bile yok dur; fehm eden yok, Allah’ı arayan yok dur; cümlesi sapıb birlikde *fasid oldular*; eyilik işleyen yok dur, bir kişi bile yok dur. PRR. 3/9

faziletli : Erdemli, fazıl.

Ey *faziletli* Theofile, ibtidaden gözleriyle görenlerin ve kelamın hademesi olanların, aramızda sahihen bilinmiş olan nesnelere bize nakl etmiş olduklarına göre, nice kimseler onların tertib ve telifine başlamış oldukları cihetle, ben daği en evvelinden her şeyi azim dikkatle teftiş etdiğimden, Sana talim olunan şeylerin hakikatını bilmekliğün için, sana cümlesini sırasıyle yazmak bana münasib göründü. LU. 1/3

fazla : Gereğinden, alışılmıştan çok, aşırı olan, ziyade

Ve doyduklarında, şagirdlerine söyleyib, “Fazla kalan parçaları toplayınız, bir şey zai olmasın,” demesi üzerine, onlar daği devşirib, ol beş arpa ekmeğün den yeyenlerden artan parçalar ile on iki küfe doldurdular. İO. 6/13

fehm (Ar. fehm): Anlama, anlayış, idrak.

Zira alimlerin ilmini telef, ve *fehmilerin fehmmini* ibtal edeceğim, deyü yazılmışdır. PRK1. 1/19

fehm et- : Anlamak, idrak etmek.

Zira kendimizi kendi kendilerini tavsiye eden bazı kimseler ile saymaya,

hem de onlara rubar etmeye cesaret etmeyiz; fakat onlar kendilerini kendileri ile ölçüb, kendilerini kendilerine rubar etmeleriyle *fehmsiz* *etmezler*. PRK2. 10/13

Zira kendimizi kendi kendilerini tavsiye eden bazı kimseler ile saymaya, hem de onlara rubar etmeye cesaret etmeyiz; fakat onlar kendilerini kendileri ile ölçüb, kendilerini kendilerine rubar etmeleriyle *fehmsiz* *etmezler*. PRK2. 10/13

fehmsiz (Ar. fehms): Anlayışsız, idraksiz.

Ve cemaatdan (çekilib) eve girdiğinde, şagirdleri bu temsili ondan sual eylediler. Ol daği onlara, “Siz de mi böyle *fehmsiz* siziz? MR. 7/18

Çünkü Allah’ı bildikleri halde, Allah’a vacib olan izzeti ve şükürü etmeyib, ancak kendi efkârlarında batılığa düşar olarak *fehmsiz* kalbleri karardı. PRR. 1/22

fehva (Ar. fehvâ): Anlam, mana.

Lakin, köpek kendi kuduğu şeye, ve yaykanmış donuz çamurda yuvarlanmaya döndü, deyü mesel-i sahihin *fehvasınca* onların hakkında vaki oldu. PR2U. 2/22

fena (Ar. fenâ): Kötü, iyi olmayan.

Ve on iki seneden beru kan akmasına mübtela olmuş bir karı, çok hekimlerden hayli zahmet çekmiş ve hep variyetini sarf etmiş iken, bir faide görmeyerek, illa daha *fena* olmayla İsus’un haberini aldıkda, kalabalığın içinde onun arkasından gelib, esvabına dokandı. MR. 5/27

Ve evvelkisi gidib kendi tasını kara üzerine boşaltdıkda, canavarın damgası ile damgalana ve suretine secde eden ademlerde pek *fena* çıban çıkdı. İV. 16/2

fenalık : Kötü olma durumu, kötülük, şer.

Ve rub başı Irodıs karındaşı [Filippos’un] karısı Irodia’dan, ve Irodısın etmiş olduğu cümle *fenalıklardan* dolayı İoannis tarafından tazir edilmekle, Cümlesinin üzerine onu mahbese komaklığı daği ilave etdi. LU. 3/19

fendbazlık (Far. fendbâz): Hile yapma, sahtekârlık etme.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle hizmetin icrası ve Hristos’un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını daği çoban ve hoca olmak üzre tayin eyledi, ta ki cümlemiz

iman ve İbn Ullah'ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzere Hristos'un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve *fendbazlık* ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücut her yardım eden irtibat vasıtasıyla terki ve teşkil olunarak, her kısmını amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRF. 4/14

fener (Yun. Phanari): İçinde fitil, mum veya elektrik ampul gibi bir ışık kaynağı bulunan, önü veya etrafı bu ışığı aksettirecek şeffaflıkta bir malzeme ile çevrili aydınlatma aracı.

İmdi İuda bir bölük (asker) ve baş kahinler ile Farisiler tarafından memurlar alıb *fenerle* ve maşaleler ve silahlar ile oraya geldi. İO. 18/3

feragat (Ar. ferâgât): Hakkından kendi isteğiyle vazgeçme.

feragat et- : Hakkından kendi isteğiyle vazgeçme.

Bu sebebden biz daği işitdiğimiz gündən beru, sizin için *feragat* etmeyerek, dua ve niyaz ederiz ki her ilm ve ruhani fehm ile onun iradetini bilmeklikde tek mil olasınız; ve her hayr amelde meyvedar ve Allah'ı bilmeklikle ilerlemekte olarak 'rabb'a layık olduğu fechle her hususda onun rızası üzere yürüyesiniz; ve onun celil kudretine göre şazlık ile her sabr ve tehammülde cümle kuvvet ile kuvvetlenib, bizi nurda olan mukaddeslerin nasibine hissedar (olmaya) layık kılan Pedere şükr edesiniz; ol ki bizi karanlığın tesallütünden helas edib kendi sevgülü Oğlunun padişahlığına intikal eyledi; onda daği kanının vasıtasıyla fidiyeye, (yani) günahların affına malik iz.

PRK. 1/9

Ve vakı oldu ki bir mahalde olub dua etmekde iken, *feragat* etdiğinde, şagirdlerinden biri ona, "Ya Rabb, İoannis kendi şagirdlerine öyrettiği gibi, sen daği bize dua etmeyi öyret," dedi. LU. 11/1

ferahbahş Far. (Ar. ferâh + Far. bahş): Ferah bağıslayan, sevinç veren.

İmdi günahlarınız mahv olunması için tevbe edib dönünüz; ta ki Rabbin huzurundan *ferahbahş* vakıtlar gelib, o size evvelden vaz olunmuş olan İsus Hristos'u göndere; ki onu Allah'ın ezelden beru mukaddes peygamberlerinin

ağzı ile haklarında buyurduğu cümle şeylerin islah olunacakları vakıtlaradek gök kabul etmek gerek dir. RA. 3/20

ferahlan- : Rahatlamak, üzüntü veya sıkıntısı kalmamak, açılmak, genişlemek.

Ve azalardan biri elem çektiği halde, azaların cümlesi beraber elem çeker; ve azalardan biri izzetlendiği halde, azanın cümlesi beraber *ferahlanır*. PRK1. 12/26

ferman (Far. fermân): Buyruk, emir.

Amma onları bulmadıklarından İason'u ve karındaşlardan bazısını şehrin hakimlerine sürükleyib, "Dünyayı fesada veren ol ademler buraya daği geldiler; İason daği onları kabul etdi ve onların cümlesi, "İsus isminde başka bir padişah var dır, deyerek, Kaisar'ın *fermanlarına* karşı duruyorlar," deyü çağırırlar idi. RA. 17/6

feryad (Far. feryâd): Haykırış, çığlık.

feryad et- Yüksek sesle bağırarak, haykırmak.

Buraya vaktından evvel bize azab etmek için mi geldin?" deyerek *feryad etdiler*. MT. 8/30

Ve diz çöküb yüksek sesle, "Ya Rabb, bu günahı onlara daima," deyü *feryad etdi*; ve bunu söylediği gibi uykuya vardı; Saulos daği onun katline riza vermiş idi. RA. 7/59

feryad eyle- : Yüksek sesle haykırmak.

Lakin rüzgârı şedid görmekle, korkub batmaya başladıkda, "Ya Rabb, beni kurtar," deyü *feryad eyledi*. MT. 14/30

fesad (Ar. fesâd): sf. Her şeyi kötü tarafından alan, kötüye yoran, karıştırıcı.

Kezalik, ey karılar, kendi kocalarınıza müti olunuz, ta ki bazıları kelama itikad etmezler ise de, sizin korku ile olan iffetli hareketinizi görmeleriyle karılarının hareketi vasıtasıyla bila kelam kazanılalar; ve sizin ziynetiniz dışarıdan olan saç örmek ve altun takınmak ya esvab giyinmekden ibaret olmayıb, gizli olan deruni insanda halim ve selim ruhun *fesaddan* beri olan (ziynetinden) ibaret ola; bunun daği Allah'ın indinde kıymeti çok dur. İRUR. 3/4

Amma onları bulmadıklarından İason'u ve karındaşlardan bazısını şehrin hakimlerine sürükleyib, "Dünyayı *fesada* veren ol ademler buraya daği

geldiler; İason dağı onları kabul etdi ve onların cümlesi, “İsus isminde başka bir padişah var dır, deyerek, Kaisar’ın fermanlarına karşı duruyorlar,” deyü çağırırlar idi. RA. 17/6

fetir (fısıh): “Dokunmadan geçmek” anlamına gelen İbranice “Pasah” sözcüğünün karşılığıdır. İsraililer fısıh bayramında Mısırdaki kölelikten kurtuluşlarını kutlarlar.

Ve Yehudilerin bu şeyden hoşnud olduklarını görmekte Petros’u dağı tutdu; [ve *fetir* günleri idi;] ve onu tuttukda, pashadan soñra halkın önüne çıkarmak niyetiyle, onu beklemek için her biri dört neferden ibaret dört takım askere teslim edib mahbese kodu. RA. 12/4

Biz dağı *fetir* günlerinden soñra Filibenin deniz tarikiyle çıkıb beş günde yanlarına Troada’ya varıb, orada yedi gün eylendik. RA. 20/6

feylosof (Ar. feylesûf): Filozof.

Ve Epikurioi hem Stoikoi *feylesoflardan* bazısı onu ile mübahese edib, “Bazıları, bu lafazan ne demek isteyor? RA. 17/18

fırka (Ar. fırka): İnsan topluluğu.

Amma kahin-i azam ile cümle beraber olanlar, yani Saddukiler *fırkası* gayret ile dolu olarak kalkıb, Resullerin üzerine el uzadıb onları habşhane-i umumiye kodular. RA. 5/17

fısltı : Fısıldarken çıkan, güçlükle duyulan sesin adı.

fısltı et- : Fısıldamak.

Farisiler halkın onun hakkında bu misillü *fısltı etdiğini* işidib, Farisiler ile baş kahinler onu tutmak için memurlar gönderdiler. İO.8/32

fisk (Ar. fisk): Halk yoldan çıkıp her türlü günahı huy edinme, kötülük, ahlaksızlık.

İnsan oğlu meleklerini gönderecek dir, ve onlar cümle tökezleri ve *fisk* işleyicileri padişahlığından toplayıb, onları ateş külhanına atacaklar dır. Orada ağlayış ve diş kıcırdaması olacak dır. MT. 13/41

İnsan oğlu meleklerini gönderecek dir, ve onlar cümle tökezleri ve *fisk* işleyicileri padişahlığından toplayıb, onları ateş külhanına atacaklar dır. MT. 13/41

fidye (Ar. fidye): Savaş esirlerinin serbest brakılması, bir kimsenin canının bağışlaması, esarettten kurtulması için verilen ve verilen veya alınan bedel.

Zira cümlesi günah işleyib, Allah'ın izzetinden mahrum kalmalarıyle, Hristos İsus'da olan *fidiyeni* vasıtasıyla onun lutfundan caba tebrir olunurlar; ki Allah'ın tehammülü vaktında evvelden işlenilmiş günahlardan vaz geçmesiyle kendi adaletini beyan etmek için, yani şimdiki zamanda kendi adaletini beyan etmek için, Allah onu kanına olan imanın vasıtasıyla kefarete deyi izhar eyledi, ta ki kendisi adil olub İsus'a iman getireni tebrir ede. PRR. 3/24

Nitekim insan Oğlu kendine hizmet olunmak için değil, ancak hizmet etmek ve canını çok kimseler bedeline *fidiye* vermek için geldi," dedi. MT. 20/28

figan (Far. figân): Bağırma, haykırma, feryat.

Ol zaman, Rama'da bir seda, yani feryad ve ağlayış ve ziyade *figan* işidildi. MT. 2/17

figan et- : Bağırmak, haykırmak.

Ve Petros ile İakovos'dan ve İakovos'un karındaşı İoannis'den mada kimsenin kendisiyle beraber gitmesine izn vermeyib, sinagog reisinin evine girib, velveleyi ve çok ağlayıp *figan edenleri* gördü. MR. 5/38

Amma bu nesli kime beñzeteyim; çarşularda oturub , arkadaşlarına, size düdük çaldık, amma raks etmediniz, size *figan* etdik, amma döyünmediniz, deyi çağırın çocuklara beñzer. MT. 11/17

filislen- : Gelişmeye, varlığını hissettirmeye başlamak.

Ve ikinci perdenin ardında, en mukaddes mahal tesmiye olunan mesken bulunub, onda altın buğurdan ve her tarafı altın kaplı ahdın sandığı var idi; bunda daği içinde mana bulunan altın testi, ve Aaron'un *filislenmiş* olan asası ve ahdın levhaları bulunur idi; ve üstünde kefarete kaya gölge eden celil heruveimler var idi; bu şeylerin hakkında ise şimdi tafsilen söylemek hacet değil dir. PRİ. 9/4

Ve onlara bir temsil söyledi; İncir ağacına ve cümle ağaclara bakınız, *filislendikleri* zaman, bakıp artık yazın yakın olduğunu kendiliğinizden anlarsınız. LU. 21/30

fikr : Düşünce.

Sizi kendi Oğlu Rabb'ımız İsus Hristos'un ilhaklığına davet eden Allah sadık dır. Ey karındaşlar, size Rabb'ımız İsus Hristos'un ismiyle reca ederim ki

cümlenizin sözü bir olsun, ve aranızda fırkalar olmayıb, kamilen bir *fikrde* ve bir reyde bulunasınız. PRK1. 1/9

filan : Falan.

Şimdi geliniz, ey siz ki, bu gün yahod yarın *filan* şehre varalım, ve orada bir yıl duralım, ve ticaret edib kâr edelim, deyorsunuz; [hal bu ki yarın ne vuku bulacağını bilmezsiniz; zira ömrünüz ne dir? Tahkikan bir az vakit görünüb anden soñra nabadid olur bir buhar dır;] onun yerine, Rabb işter de sağ kalırsak, bu ya şunu edelim, demeli siniz. PRE. 4/14

firar (Ar. firâr): Kaçma, kurtulma.

firar et- : Kaçmak.

Ve bu söz üzerine Moisi *firar ederek*, Madiam diyarında müsafir olub orada iki oğul tevlid eyledi. RA. 7/29

fitil (Ar. fetil): Mum, kandil ve lambalarda içtiği yağ veya gazın yanmasıyla aydınlanmasını, çakmalarda benzinin yanması suretiyle bir şeyin yakması sağlayan bükülmüş, pamuk ip veya şerit.

Ta şeriatı galebeye çıkarıncayadek, ezilmiş kamışı kırmayacak, ve tüten *fitili* söndürmeyecek dir. Taifeler dañi onun ismine ümid edecekler dir. MT. 12/21

fitne (Ar. fitne) : Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Amma onların *fitnesi* Saulos'a malüm oldu; ve onu öldürmek için kapuları gece gündüz beklerler idi ise de, şagirdler onu geceleyin alıb, zenbil içinde, hisardan aşığı sarkıdarak endirdiler. RA. 9/24

fodul (Ar. fudul): Haddini bilmeyen, olduğundan fazla görünüp, üstünlük taslayan kimse.

Ve kendi bilgilerinde Allah'ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah dañi layık olmayan şeyleri işlemek üzere onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü hakksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, söyücü, mağrur, *fodul*, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstehakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere dañi riza verirler.

PRR. 1/30

fodullan- : Üstünlük taslamak.

Muhabbet tehammül edib lutf ile muamele eder; muhabbet hased etmez, *fodullanmaz*, kibrlenmez, bed muamele etmez, kendi faidesini aramaz, hiddetlenmez, kötülük düşünmez, haksızlıktan hazz etmeyib hakikatdan hoşlanır; her şeye tehammül eder, her şeye inanır, her şeyi ümid eder, her şeye sabr eder. PRK1. 13/4

fukara : (Ar. fukarâ): Fakir, yoksul.

Zira Makedonialı ve Ahaialılar'a İerusalim'de olan mukaddeslerin *fukarasına* bir iane etmeklik hoş göründü. Hoş göründü, ve hem daği onlara borclu dırlar; zira taifeler bunların ruhani şeylerine hissedar oldukları hasebiyle, cismani şeyler de daği onlara hizmet eylemeye borclu dırlar. PRR. 15/26

İsus ona, "Eğer kamil olmak istersen, gidib variyetini satıb *fukaraya* ver, ve gökde hazineye malik olacaksın; ve gel bana tabi ol," dedi. MT. 19/21

fursat (Ar. fırsat): Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman.

Zira kendimizi yine size tavsiye etmeyoruz, fakat kalbde değil, ancak zahirde iftihar edenlere bir muhalefetiniz olmak üzre, bizim hakkımızda size iftihar için bir *fursat* veriyoruz. PRK2. 5/13

Ve ülema ile baş kahinler bunu işitmeleriyle onu helak etmeye *fursat* ararlar idi; çünkü ondan korkarlar idi, zira bütün cemaat onun taliminden hayran olmuş idi. Ve ağışam oldukda şehirden dışarı çıkdı. MR. 11/18

fücur (Ar. fücûr): Ahlak kurallarına aykırı yaşama, sefâhat.

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar daği zina ve fahşelik ve napaklık ve *fücur*, ve putpereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve nizalar ve kızkanclık ve gazab ve münazaa ve ihtilaf ve fırkalar, ve hased ve katl ve şerhoşluk ve müsriflikler ve bunların emsali dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi daği söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını miras edinmeyecekler dir. PRG. 5/20

"Ve daği insanı napak eden insandan çıkan şey dir; zira derunden (yani) ademlerin kalbinden efkâr zina ve fahşelik ve katl, ve hırsızlık ve tama ve fisk

ve hile ve *fıcur* ve kötü göz ve küfr ve mağrurluk ve hıbrislik çıkar. Bu fenalıkların cümlesi derunden çıkıp insanı napak eder,” dedi. MR. 7/22

fütur (Ar. futûr): Bezginliğin verdiği gayretsizlik, usanç, bıkkınlık.

Bu sebebden reca ederim ki size izzet sebebi olarak benim yolumuza çektiğim sıkıntılar sebebinden *fütur* getirmeyesiniz. PRE. 3/13

Ey pederler, evladlarınızı gazaba getirmeyiniz olmaya ki onlara *fütur* gelsin. PRK. 3/22

G

gadr (Ar. gadr): Haksızlık etme, bir kimsenin zarara uğramasına sebep olma.

gadr et- : Haksızlık etmek.

Ve aldıklarında, ev sahibine karşı söylenerek, “Bu soñrakiler, bir saat işlediler, ve onları, biz günün zahmet ve heraretini çekmiş olanlara müsavi tutdun,” demeleriyle, O dañi cevap verib, onların birine, “Dostum, sana *gadr* etmemyorum; sen benim ile bir dinara kavı etmedin mi? MT. 20/13

Askerler dañi, Biz de ne işleyelim? deyü ona sordular; ve onlara, Kimseye zulm etmeyiniz, ve iftira ederek *gadr* etmeyiniz, ve ülüfenize kanaat eyleyiniz, dedi. MR. 3/14

gafilen (Ar. gâfil): Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olarak, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesizce.

Ey karındaşlar, eğer bir adem *gafilen* bir kabahatda tutulursa, siz ki ruhanisiniz, böyle kimseyi mahcupluk ruhu ile islah ediniz, ve bununle beraber kendiñi sakın, sen dañi iğvaye düşmeyesin. PRG. 6/1

galesiz : Sıkıntısız, dertsiz, kedersiz, üzüntüsüz.

Bunu dañi üzerinize kemend atmak için değıl, ancak sizin faideniz için hem layık-ı vechle *galesiz* Rabb’a hizmet etmeniz için söyleyorum. PRK1. 7/35

galib (Ar. gâlib):

galib gel- : Yenmek, üstün gelmek.

Amma onlar yüksek sesler ile ısrar ederek onun stavrosa çıkarılmasını talep ederler idi; ve onların ve baş kahinlerin sesleri *galib gelmekle*, Pilatos

matlublarının icra olunmasına hükm etdi; şöyle ki ihtilal ve katl için mahbus bulunub taleb etdikleri kimseyi onlara salı verdi, ve İsus'u onların müradına teslim etdi. MR. 23/25

galib ol-: Yenmek, üstün gelmek.

Ben daği sana derim ki, “Sen Petros sun ve kilisemi bu kaya üzerine bina edeceğim, ve cehennem kapuları onu üzerine *galib olmayacaktır*. MT. 16/18

gark ol- : Gömülmek, batmak.

Sana, ey oğlum Timotheos, senin hakkında evvelce olan itimata göre şu tenbihi tavsiye ederim, ta ki onlar ile eyi cenge ikdam eylesin; ve imanı ve eyi zamiri hıfz edesin; bunu ise bazıları redd etmiş olmalarıyla iman hususunda *gark oldular* ve Aleksandros bunlardan olub, küfr etmemeyi öğrenmeleri için onları Şeytana teslim etdim. PRT1. 1/20

gayret (Ar. gayret): İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba, ceht, himmet.

Amma kahin-i azam ile cümle beraber olanlar, yani Saddukiler fırkası gayret ile dolu olarak kalkıb, Resullerin üzerine el uzadıb onları habshane-i umumiye kodular. RA. 5/17

Ben cümle sevdiğim kimseleri tazir ve tedib ederim; imdi gayretli olub tevbe eyle. İV. 3/20

galebe (Ar. galebe): Yenme, galip gelme, galibiyet.

Ve bu çürür (ten) çürüksüzlük giydikden soñra, ve bu fani olan ölümsüzlük giydikden soñra, ol zeman, ölüm *galebeden* gark oldu, deyü yazılmış olan kelam vuku bulacak dır. PRK1. 15/54

Ve Evtihos isminde bir genc pencerede oturub derin uykuya dalmış idi, ve Paulos vazını uzatdığında onun uykusu *galebe* etmekle, üçüncü tabakadan aşağı düşüb ölmüş olarak kaldırıldı. RA. 20/9

galib (Ar. gâlib): Üstün gelen, kazanan.

galib ol- : Üstün gelmek, baskın çıkmak, muzaffer olmak, kazanmak.

Amma bunların cümlesinde bizi sevenin vasıtasıyla bil külliye *galib oluruz*. PRR. 8/38

Kulağı olan kimse Ruhun kiliselere söylediğini işitsin; *galib olana* hıfz olunmuş olan manndan yemekliğı ihsan edib ona bir beyaz taş vereceğim, ol taşın

üzerinde dağı onu alandan mada kimsenin bilmediği yeni bir ism yazılı dır. İV.
2/17

gammaz (Ar. gammâz): Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitilleyen kimse.

Şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, *gammaz*, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, söyücü, mağrur, fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstehakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere dağı riza verirler. PRR. 1/30

gammazlık : Söz taşıma, laf yetiştirme.

Zira korkarım ki geldiğimde, sizi istediğim halde bulmayacağım, ben dağı sizi istemediğiniz halde bulunacağım, ve nizalar ve hasedler ve gazab ve münazaa ve gıybet ve *gammazlık* ve tekebbür ve ihtilal (bulunacak); ve yine geldiğimde, Allah'ım beni yanınızda alçakladacak, ve mukaddema günah etmiş olub, etdikleri napaklık ve zina ve edebsizlikden tevbe etmemiş çok kimseler için mahzun olacağım. PRK2. 12/20

gani (Ar. ganî): Zengin.

Çünkü Yehudi ile Yunaninin farkı yok dur; zira cümlelerin Rabb'ı kendisi olub kendine dua edenlerin cümlesine *gani* dir. PRR. 10/12

Hristos İsus'da size ihsan olunan Allah'ın inayeti için sizin hakkınızda daima Allah'ıma şükr ederim, ki Hristos'un şehadeti sizde sabit olduğu gibi, onun ile her hususda, her kelamda ve hem ilmde *gani* oldunuz, şöyle ki Rabb'ımız İsus Hristos'un zuhurunu bekleyerek, hiç bir bahşışde noksanınız yok dur; ol dağı Rabb'ımız İsus Hristos'un gününde suçsuz olmak üzre, sizi nihayetede kılacak dır. PRK1. 1/7

ganimet (Ar. ganîmet): Beklenmedik zamanda ve şekilde ele geçen şey, fırsat, emeksiz elde menfaat.

Ve bu babde ihtiraz ederiz ki hizmet ettiğimiz bu *ganimet* hakkında bir kimse bizi ayıblamaya. PRK2. 8/20

Ve gördüm, ve taht ile hayvanlar ve ihtiyarların etrafında çok meleklerin sesini işitdim; onların mikdarı dağı on bin kerre on binler ve binlerce binler

olub yüksek ses ile, “ Boğazlanmış olan Kuzu kudret ve *ganimet* ve hikmet ve kudret ve izzet ve hamd ve bereketi almaklığa layık dır,” derler idi. İV. 5/12

garaz (Ar. garaz): Birine karşı beslenen kötü niyet, gizli düşmanlık, kin.

Ve her kime bir şey afv ederseniz, ben dağı ederim, zira ben dağı bir şey afv etmiş isem, Hristos tarafından sizin için afv etdim, ta ki Şeytan tarafından gadr çekmeyelim, çünkü onun garazlarından bihaber değil iz. PRK2. 2/11

Allah’ın ve Rabb İsus Hristos’un ve seçilmiş meleklerin huzurunda tenbih ederim ki, bir şeyhatır için etmeyerek, bu şeyleri bi *garazane* hıfz edesin. PRT1. 5/21

garib (Ar. garīb): Yakın olmayan, zavallı, biçare kimse.

Zira acıktım, bana taam verdiniz; susadım, bana su verdiniz; *garib* idim, beni eve kabul etdiniz; çıplak idim, beni giyindirdiniz; hasta oldum, beni ziyaret etdiniz; hapsde idim, yanıma geldiniz,” deyecek dir. MT. 25/35

Ve meşveret etdikden sonra, *gariblere* mezarlık olmak için, onun ile çömlekcinin tarlasını satun aldılar. MT. 27/7

gark (Ar. gark): Batma, boğulma.

gark ol- : İçinde kaybolmak, istiğrak etmek.

Sana, ey oğlum Timotheos, senin hakkında evvelce olan itimata göre şu tenbihi tavsiye ederim, ta ki onlar ile eyi cenge ikdam eyleyesin; ve imanı ve eyi zamiri hıfz edesin; bunu ise bazıları redd etmiş olmalarıyle iman hususunda *gark oldular*. PRT1. 1/19

Böyle kimseye çokları tarafından olan bu takdir kâfi dir; şöyle ki bilaks bu gibi kimsenin gayet çok kasavete *gark olmaması* için, onu afv eyleyib teselli vermeniz caiz dir. PRK2. 2/7

gark edil- :Boğdurulmak.

Ve bana iman eden küçüklerden birini her kim sürçdürürse, boynuna bir değirmen taşı asılıb denizin dibine *gark edilmesi* kendine hayırlı dır. MT. 18/6

gayb (Ar. gayb): Gözle görülemeyen, gizli olan şey.

Ol dağı onlara şu temsili söyleyib dedi ki, “Sizden hangı adem yüz koyunu alub da onlardan birini gayb etdiğinde, doksan dokuzunu çölde bragıb ol *gayb* olanı buluncaya dek onun ardınca gitmez? LU. 15/4

gayet : Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde.

Madem ki onun kudret-i ilahiyesi hayata ve dindarlığa müteallik cümle şeyleri, bizi izzet ve faziler ile davet edeni bilmeklikle, bize ihsan eylemiş olub, onlar ile daği bize *gayet* azim ve kıymetli vadler verilmiş dir, ta ki bunların vasıtasıyla dünyada şehvetden neşet eden fesaddan kurtulmuş olub tabiat-ı ilahiyeye hissedar olasınız. PR2. ¼

gayr : Başka kimse, başkası.

Ve pek çok halk daği kendi esvablarını yola serdiler; ve *gayrileri* ağaçlardan dallar kesib,yola döşeyerek, “Önden giden ve arkadan gelen halk, David oğluna Osanna, Rabbın ismiyle gelen mübarek olsun, yücelerde Osanna,” deyerek nida ederler idi. MT. 21/8

gayret (Ar. gayret): İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba, ceht, himmet.

Amma kahin-i azam ile cümle beraber olanlar, yani Saddukiler fırkası *gayret* ile dolu olarak kalkıb, Resullerin üzerine el uzadıb onları habsşane-i umumiye kodular.

RA. 5/17

gayret et- : Bir şeyin olması için çalışma, emek sarfetme.

Ve Saulos İerusalım’e geldiği zaman şagirdler ile birleşmeye *gayret etdi* ise de, cümlesi onun şagird olduğuna itimad etmediklerinden, ondan korkarlar idi. RA. 9/26

Ve başkasının temeli üzerine bina etmemek için, şu vechle *gayret etdim* ki, incili vaz etmekliğim Hristos’un ismi zikr olunduğu mahalde olmayıb, ancak, onun hakkında haberi olmayanlar görecektir, ve işitmiş olmayanlar anlayacaktır, deyü yazılmış olduğu üzre (olsun). PRR. 15/20

Ve ertesi gün onlara niza ederler iken görünüb, “Ey ademler, siz karındaşlar sınız, niçün biri birinize zulm ediyorsunuz?” deyerek onları barışdırmaya *gayret etdi* ise de, konşusuna zulm eden onu redd edib, “Seni bizim üzerimize kim reis ve kadı nasb etdi? RA. 7/26

gayretlendir- : Gayretlenme işini yaptırmak.

İmdi, yanılmaları düşmek için mi oldu? deyorum; haşa; ancak kendileri *gayretlendirmek* üzre kendi kabahatlarıyla helas taifelere geldi.PRR.11/11

gayretkeş Far. (Ar. gayret + Far. keş): Çalışkan, gayretli, azimli kimse.

Ol dağı dedi ki, “Ben Kilikia’da vakı Tarsus’da doğmuş ve fakat bu Şehirde Gamaliil’in ayaklarında b6y6m6Ő Yehudi bir adem im, ve babaların Şeriatında dikkatlıca terbiye olunub, bug6n sizin c6mlenizin olduğu gibi, Allah i7in *gayretkeş* idim. RA. 22/4

Zira benim bir zaman Yehudilikde olan hareketımı, yani Allah’ın kilisesine hadden ziyade teaddi ve onu harab etmekde olduğumu ve babalarımın rivayetlerine ziyadesiyle *gayretkeş* olarak, milletimde bulunan 7ok akranımdan ziyade Yehudilikde ileri gitdiğimi işitmiş siziz. PRG. 1/14

gayri (Ar. gayr): Başka.

Ve bunlar aleyhimde bir deyecekleri olsa idi, huzuruŐa gelib Őik6yet etmeli idiler. Yağod bu hazır bulunanlar, benim aralarında durub, “Ben bu g6n sizin tarafınızdan 6l6lerin kıyamından dolayı muhakeme olunuyorum dey6, nida etdiğim bu bir sedadan *gayri*, millet meclisi huzurunda iken, bende ne kabahat bulduklarını s6ylesinler.

RA. 24/21

Fakat ben size derim ki, “Her kim zinadan *gayri* bir sebep ile karısını boşarsa, ona zina etdirir, ve her kim boşanmış karı ile evlenirse, zina etmiş olur.” MT. 5/32

gazab : 6fke, kızgınlık, hiddet.

6vkelendiğinizde g6nah işlemeyiniz; *gazabınızın* 6zerine g6neş batmasın. PRE. 4/27

gazaplan- : 6fkelenmek, kızmak, hiddetlenmek.

Ol zaman Irodis alimler tarafından zevklenildiğini g6rd6kde, gayetle *gazablandı* ve alimlerden tahkik etdiği zemana g6re, Vithleem ile b6t6n sinorlarında, iki yaşından aşağı bulunan c6mle 7ocukları katl etdirdi. MT. 2/16

Ve sinagogda bulunanların c6mlesi bunu işitdikde, ziyadesiyle *gazablanarak*, kalkdılar ve onu Şehirden dışarı 7ıkarıb onu aşağı atmak i7in Şehirlerinin bina olunduğu dağın u7rumuna g6t6rd6ler. LU. 4/28

gece : Genellikle saat 22.00'den itibaren g6n ağarıncaya kadar ge7en s6re, t6n, Őeb.

Ve Asır sıbtından Fanul’in kıızı Anna nam bir peygambere var idi; merhume hayli yaşlı olub bikirliği vaktından yedi yıl koca ile yaşamış olub, takriben

seksen dört seneden beru dul kalarak, *gece* gündüz oruc ve dua ile ibadet ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/36

gecik- : Belirlenmiş veya alışılmış olan zamandan sonraya kalmak, belli zamanı aşmak, geç kalmak.

Ve kavm Zaharia'yı beklemek de olup, heykelde *gecikdiğine* teaccüb ediyorlar idi. LU. 1/21

Ve güveyi *gecikmekle*, cümlesinin uykusu gelib uyudular. MT. 25/5

geç- : Süresi dolmak, tamamlanmak.

Ve onlar ile cem oldukda, İerusalım'den ayrılmayıb, “Pederin benden işitdiğiniz vadına müntazır olunuz; zira İoannis su ile vaptis eyledi, amma siz çok gün *geçmeksizin*, Ruh ül Kuds ile vaptis olunacaksınız,” deyerek, onlara tenbih eyledi. RA. 1/5

2. Bulunduğu yerden başka bir yere yerleşmek, yer değiştirmek.

Merkum Ahaia'ya *geçmek* istemekle, karındaşlar (onu) teşvik ederek, şagirdlere onu kabul etmeleri hususunda yazdılar; ol daği yetişdikde, inayetle iman edenlere çok yardım eyledi. RA. 18/27

geçin- : Yaşamak için gerekeni sağlamak.

Merkum onlar ile bu misillü şeyleri yapanları cem edib, “Ey ademler, bizim *geçinmemiz* bu işden olduğunu bilirsiniz. RA.19/25

gerçi (Far. eger + çi): Aslına bakılırsa, aslında, filvaki.

Ol daği onlara, “*Gerçi* kasemden içeceksiniz, ve benim vaptis olunacağım vaptis ile vaptis olunacaksınız, amma sağımda ve solumda oturmayı ihсан etmek bana raci değil dir, ancak Pederim tarafından kimler için hazırlanmış ise, (onlara verilecekdir)” dedi. Ve (diger) on (şagirtler bunu) işitdikde, ol iki karındaşa gücendiler. MT. 20/23

Ve şagirdlleri ona, “Ya niçün ülema, evvela İlia gelmek gerek dir?” derler, deyü süal eylediklerinde, İsus cevab verib onlara, “*Gerçi* İlia evvela gelib her şeyi tanzim eder; lakin size derim ki, “İlia sahihen gelmiş dir, ve onu tanımayıb hakkında her istedikleri şeyi yaptılar; kezalik insan oğlu daği onların tarafından elem çekecek dir,” dedi. MT. 17/11

gel- : Ulaşmak, varmak.

Ol bir şagirdler ise karadan uzak olmayıb, ancak iki yüz arşın kadar açıkda bulunmalarıyle, ağı balıkları ile çekerek, kayık ile geldiler. İO. 21/8

gelecek : Daha gelmemiş, yaşanacak zaman, istikbal, ati.

Zira sahih bilirim ki ne ölüm, ne ömr ne melekler, ne hükümetler, ne kuvvetler, ne hazır, ne *gelecek* şeyler, ne yükseklik, ne derinlik, ne gayri bir mahluk Rabb'ımız Hristos İsus'da lan Allah'ın muhabbetinde bizi ayırmaya kadir olmayacak dır. PRR. 8/39

gelin : Evlenmek üzere süslenip hazırlanmış genç kız veya yeni evlenmiş kadın.

Ve sende tanburcular ve hanendeler ve neyzenler ve boruzenler sedası artık işidilmeyecek dir, ve sende artık hiç bir senaatın bir ustası bulunmayıb sende artık değirmen sesi işidilmeyecek dir; ve sende artık kandil ziyası görünmeyecek, ve sende artık güveği ve *gelin* sesi işidilmeyecek dir, çünkü senin düçarların yerin kitabları idiler; zira senin sihrlerin ile cümle milletler aldandılar. İV. 18/23

Ve [ben İoannis] mukaddes şehri, (yani) yeni İerusalım'i, kocası için donanmış bir *gelin* gibi hazırlanmış olarak Allah tarafından gökden enmekde gördüm. İV. 21/2

gelmeklik : Gelme işi.

Ve buna kanmış olarak, bilirim ki, sizin imanda ilerlemeniz ve sevinmeniz için, cümleniz ile birlikde durub kalacağım, ta ki tekrar yanınıza *gelmekliğim* sebebiyle, Hristos İsus'da benim için iftiharınız arta. PRF. 1/26

gemi : Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine.

Ben daha ziyade, emekde ziyadesiyle, dayaklarda hadden ziyade, mahbeslerde ziyadesiyle, ölüm (tehlike)lerinde çok defa (bulundum); Yehudiler tarafından beş kerre kırkdan birer eksik (deynek) yedim, kamçı ile üç defa boğuldum, bir defa taşlandım, üç defa *gemi* ile karaya düşdüm, bir gün bir gece enginde kaldım. PRK2. 11/23

genclik : Genç olma durumu.

Sen daği *genclik* şehvetlerinden kaç, lakin pak kalbden Rabb'a dua edenler ile beraber salah ve iman ve muhabbet ve selamete cehd eyle. PRT2. 2/22

geniş : Eni çok olan, enli, vâsi.

Dar kapudan giriniz, zira helake götüren kapu *geniş* ve yol enli dir ve ondan girenler çok dur. MT. 7/13

genişlen- : Geniş duruma gelmek, büyümek.

Zira size yetişmek gibi haddimizi tecavüz etmeyoruz; çünkü Hristos'un incilinde size kadar bile yetişdik; gayrilerin emekleri hakkında ölçüden haric şeyler ile iftihar etmekte olmayıb imanınız artdıkca, kanunumuza göre sizin ile ziyade *genişlenib*, başkasının kanunuyla hazır şeyler için iftihar etmeyerek, incili sizden öte olan yerlerde vaz etmek ümidinde iz. PRK2. 10/14

gerçek : İnkâr edilmeyecek şekilde var olan, var olmuş şekilde bulunan, hakiki, reel. Karı daği, “Kocam yok dur,” deyü cevab verdi. İsus ona, “Kocam yok,” dediğinde “Doğru söyledin; zira beş kocaya vardın, ve şimdi senin ile olan kimse kocan değil dir, bunda *gerçek* söyledin,” dedi. İO. 4/19

Lakin saat gelir ve hala hazır dır ki, *gerçekden* secde kılanlar Peder'e ruh ve hakikat ile secde kılacaklar; zira Pede daği kendine böyle secde kılanlar ister. İO. 4/23

gerek : İcap.

Onda daği biz kanının vasıtasıyla fidiyeye, yani bize teknil hikmet ve fehm ile çoğaltdığı inayetinın ganimetine göre, günahların afvlığına malik iz; ve ezelden beru kendisinde niyet eylediği hüsn-i rızasına göre kendi iradetinin sırrını, yani vakıtlar temamiyeti tedbirinde her şeyi, gerek göklerde *gerek* yer üzerinde bulunan şeyleri Hristos'da bire cem edeceğini bize bildirdi. PRE. 1/8

getir- : Gelmesini sağlamak.

Zira bizim selametimiz o dur, çünkü o ikisinin bir eyleyib, kendi teniyle orta divarı, yani adaveti yıkmayle, nizamlar ile emrlerin şeriatını ibtal eyledi; ta ki selamet husule *getirerek*, ikisini kendinde bir yeni adem yarada; ve kendi stavrosu ile adaveti helak etmiş olarak, onun vasıtasıyla ikisini bir cesedde Allah ile barışdıra; ve gelib, siz ırak olanlara ve hem de yakın olanlara selameti müjde eyledi. PRE. 2/17

getiril- : Gelmesi sağlanmak

Ve aħşam oldukda yanına çok cinli kimseler getirildi, ol daği ruhları söz ile çıkarıb, cümle illetli olanlara şifa verdi. MT. 8/16

geveze : Çok konuşan, çenesi düşük, gevşek ağızlı, lafçı, lafazan, zevzek, lakırtı ebesi, ağız kavafı, lakırtı kavafı, çene kavafı, cır cır, çaçaron

Ve bunun ile beraber evleri dolaşarak tenbel olmaya alışır, ve yalnız tenbel değil, ancak *geveze* ve başkasının işleriyle meşgul olarak, yakışmaz şeyleri söylerler. PRT1. 5/13

gevşe- : Sertlik ve gerginliği bozulmak.

Efesos'da olan kilisenin meleşine yaz, Yedi yıldızı sağ elinde tutub, yedi altun şamdanın ortasında gezen Zat böyle buyurur; Senin amellerini ve emeğini ve sabrını ve yaramazlara tehammül edemediğini, ve (resul) değil iken, Resul iz deyenleri tecrübe edib onları yalancı bulduğunu, ve sabr ederek tehammül ettiğini ve ismim için [emek çekerek] *gevşemediğini* bilirim. İV. 2/1

gez- : Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek.

Gündüzün *gezer* gibi hüsn-i hareketle *gezelim*, zevk u sefalar ve serhoşlukda, ve kötülük ve fena amellerde daği niza u hasedde olmayıb, ancak Rabb İsus Hristos'u giyinib, şehvetler için cesedin kaydında olmayınız. PRR. 13/14

gibi : Benzerlik bildirir; benzer, benzeyen.

Ve Pentikostı günü geldikde, cümlesi ittifakle bir yerde hazır oldukları halde, ansızın gökden şiddetle rüzgâr (sesi) *gibi* bir seda gelib, oturdukları evi bütün doldurdu.

RA. 2/2

Ve taksim olunmuş ateş dilleri *gibi* (diller) onlara görünüb her birinin üzerine konmasıyle, cümlesi Ruh ül Kuds ile dolarak, Ruhun kendilerine nutk ettirdiğine göre başka lisanlar söylemeye başladılar. RA. 2/3

giciş- : Kaşınmak.

Zira vakit gelir ki sahîh talime tehammül etmeyib, ancak kulakları gicişerek, kendi şehvetlerine göre kendileri için hocalar cem edecekler; ve kulaklarını hakikatdan çevirib masallara dönecekler dir. PRT2. 4/3

girdab : Bir engelle karşılaşan su veya hava akıntısının dönerek ve çukurlaşarak yaptığı çevrinti, ters akıntıların oluşturduğu dönme, eğrim, çevri, anafor.

Ve kendilere *girdaba* gitmeyi emr etmemesini ondan reca ederler idi. LU. 8/31

giriftar : Tutulmuş, yakalanmış.

giriftar ol-: Yakalanmak, tutulmak

Diri Allah'ın yerine düşmek korkulu bir şey dir. İmdi evvel ki günleri tenvir olunduktan soñra şedid elemlere *giriftar olub*, bazen sitemler ve sıkletler ile aleme tamaşa olarak, bazen bu gibi halde bulunanlara şerik olduğumuz vakti hatrınıza getiriniz. İR. 10/33

İmdi Hristos'un bize ihsan ettiği azadlıkda kavi durunuz, ve tekrar kulluk boyunduruğuna *giriftar olmayınız*. PRG. 5/1

git- : Bulunduğu yerden ayrılmak.

Onlar dañi padişahı diñleyib gitdiler. MT. 2/9

2. Konuşana göre yakın bir yerde daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesafe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azimet etmek.

Ve vakı oldu ki biz duaya *gider* iken, kendisinde falcı bir ruh olan ve fal açmasıyla ağalarına çok kar getiren bir hılayık bize rast geldi. RA. 16/16

gir- : Dışarıdan içeriye geçmek, içeriye varmak, dahil olmak, duhul olmak.

Ve onlar zındandan çıkıp, Lidia'nın (evine) *girdiler*, ve karındaşlar ile görüşüb, onlara teselli verdikten soñra gitdiler. RA. 17/40

Ve Efesos'a yetişdikde, onları orada brakdı; kendisi dañi sinagoga *girib*, Yehudiler ile mübahese etdi. RA. 18/20

giy- : Örtünüp korunmak, veya süslenmek için bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

İşte size bir sır söylerim; cümlemiz uyumayacağız, amma cümlemiz son boruda, bir ande, göz kırpımında tebdil olacağız; çünkü boru çalınacak dır, ve ölümler çürüklük görmeyerek kıyam edib, biz dañi tebdil olacağız; zira bu çürür (ten) çürüksüzlük giymek, ve bu fani olan ölümsüzlük *giymek* gerekdir. PRK1. 15/53

Ve karaya çıkdıkda ol şehrden, hayli zemandan beru deruninde cinler bulunmayle esvab *giymeyib* evde değil, ancak mezarlıklarda oturan bir adem ona rast geldi. LU. 8/27

giydir- : Bir giyeceği başka birinin vücuduna veya organına kendi eliyle geçirmek.

Askerler dağı dikenlerden bir tac örüb, onun başına kodular, ve ona ergavani bir libas *giydirib*, “Selam sana, ey Yehudilerin padişahı,” deyerek ona sille vururlar idi. İO. 19/3

Ve onu zevklendikten soñra, hılatı üzerinden çıkarıb ona kendi esvablarını *giydirerek*, stavrosa çıkarmak için götürdüler. MT. 27/31

giyin- : Üstüne elbise vb. şeyler giyinmek, kendi kendini giydirmek.

Ve İoannis deve tüyü *giyinmiş*, ve beline kayış kuşanmış olub çekirgeler ve yaban balı yer idi. MR. 1/6

Ve imansızlıklarına teaccüb eder idi; ve talim ederek, etrafta bulunan köyleri dolaşır idi. ve on ikileri yanına çağırıb onları ikişer ikişer göndermeye başladı; ve onlara napak ruhlar üzerine kudret verib, yol için, ne dağarcık ve ne ekmek ve ne kemerde akçe, ancak çarık bağlanıb iki entari *giyinmeyerek*, bir asadan mada bir şey almamalarını tenbih eyledi. MR. 6/9

gizle- : Başkalarının göremeyeceği bir yere koymak veya belli olmayacak bir duruma saklamak.

Ol vakıt üzerine atmak için taşlar kaldırdılar; İsus ise *gizlendi*, ve aralarından geçerek, heykenden çıkıb böylece gitdi. İO. 8/59

Ve bu şeyleri söyledikde, onlar nazar etmekte iken, (göğe) yokarı çıkdı, ve bir bulut onu gözleri önünden *gizledi*. RA. 1/10

gizlen- : Kendi kendini gizlemek, saklanmak.

Ol vakıt üzerine atmak için taşlar kaldırdılar; İsus ise *gizlendi*, ve aralarından geçerek, heykenden çıkıb böylece gitdi. İO. 8/59

gizli : Açıkça bilinmeyen, görünmeyen açık ve aşikâr olmayan.

Ve benim incilim ve İsus Hristos’un vazı mücibince, ve kadim zamanlardan beru *gizli* tutulub şimdi izhar olunan, ve ezeli ve ebedi olan Allah’ın emri mücibince peygamber kitabları vasıtasıyla imana itaat için cümle milletlere bildirilen sırrın keşf olunmasına göre sizi sabit kılmaya kadir olan yalnız alim Allah’a İsus Hristos’un vasıtasıyla ebeden hamd olsun. PRR. 16/25

Lakin kamillerin arasında ilm söyleriz; ve lakin bu dünyanın ilmını yağod bu dünyanın zeval bulur reislerinin (ilmını) değil, ancak Allah’ın *gizli* olan hikmetini, yani Allah’ın izzetimiz için ezelden takdir eylediğini sırr ile

söyleriz; onu dağı bu dünyanın reislerinin hiç biri bilmedi; zira eğer bilseler idi, celalin Rabb'ını stavrosa çıkarmazlar idi. PRK1. 2/7

göçür- : Göçmesine sebep olmak.

Ol zaman Kildanilerin diyarından çıkıb, Harran'da sakin oldu; oradan dağı, Pederi öldükden soñra, onu bu şimdi sakin olduğunuz diyara *göçürdü*. RA. 7/4

göğercin : Güvercingillerden, hızlı ve uzun zaman uçabilen, kısa vücutlu, sık tüylü, evcilleşmiş birçok türü bulunan, yemle beslenen bir tür kuş.

Rabbın şeriatında yazılmış olduğu üzere masumu Rabba takdim etmek, ve Rabbın şeriatında bir çift kumru yağod iki *göğercin* yavrusu buyurulduğu üzere, kurban arz etmek için onu İerusalim'e çıkardılar. LU. 2/24

gök : Yeryüzünün üstünü kaplayan kubbe biçimindeki mavi boşluk, sema, asuman.

Zira Hristos el ile yapılmış olub hakikinin resmi olan makdise değil, ancak şimdi bizim için Allah'ın huzuruna kendini ihzar etmek üzere, asıl *göğ*e girdi. İR. 9/24

Buna beñzer vaptis, [ki tenin kirinin defi değil, ancak eyi zamirin Allah'a olan ikrarı dır,] İsus Hristos'un kıyameti vasıtasıyla bizi şimdi helas eder; ol ki *göğ*e gitmiş olub, melekler ve hükümetler ve kudretler kendisine müti olarak Allah'ın sağında dır. PR1U. 3/22

göküs : Vücutun boyun ile karın arasında bulunan ve kalp, akciğer gibi organları içine alan bölümü, bağır, döş, sine.

Ve bana söyleyen ses (kimin idiğini) görmek için döndüm, ve döndüğümde, yedi altun şamdan, ve yedi şamdanın ortasında insan Oğluna beñzer, ve ayağına kadar bir esvab giyinmiş, ve *göksüne* bir altun kuşak kuşanmış olan bir zat gördüm. İV. 1/13

Ve Petros dönüb, ve ol ağşam taamında İsus'un *göksüne* düşerek, "Ya Rabb, seni ele vere cek dir?" deyen, onun sevdiği şagirdin arkadan geldiğini gördü. Petros onu görünce, İsus'a "Ya Rabb, bu dağı ne olacak?" dedi. İO. 21/20

gölge : Işığın geçmesine engel olan bir cismin ışıklı yer üzerinde meydana getirdiği karartı, saye.

O daha söyler iken, işte bir münevver bulut onları *gölgesi* altına alıb, işte bulutdan, “Sevgülü Oğlum bu dur, ondan razı im;” onu dinleyiniz,” deyü bir seda geldi. MT. 17/5

Ta ki Isaia peygamber vasıtasıyla, İordaniş’in öte tarafında, deniz yolunda bulunan Zavulon diyarı ve Nefthaleim diyarı, yani taifelerin Galilaia’sı, karanlıkda oturan kavm azim nur gördü, ve ölüm diyarı ve *gölgesinde* oturanlara nur doğdu, buyurulan kelim itmam oluna. MT. 4/14

gömrük : Bir ülkeye giren veya bir ülkeden çıkan mal ve eşya üzerinden alınan vergi.

Ve gezer iken, Alfaiosoğlu Leui’yi bir *gömrük* mahalinde oturur görüb, ona, “Ardımca gel,” dedi; ol daği kalkıb onun ardınca gitdi. MR.2/14

gömrükcü : Gümrük görevlisi.

Yani birincisi Petros tesmiye olunan Simon ile karındaşı Andreas, Zevedaios’un oğlu İakovos ile karındaşı İoannis, Filippus ve Bartholomaios, Thomas ve gömrükcü Matthaios, Alfaios oğlu İakovos ve Thaddaios lakıblı Levveos, Kanavitli Simon ve onu ele veren İskariotlu İuda. MT. 10/4

göna gön (Far. gûna gûn) : Türlü. Çeşitli nevilerde olan. Çeşit çeşit. Renk renk.

Ve şehrin hisarının temelleri *göna gön* kıymetli taşlar ile müzeyyen olub, birinci temel yeşim, ikincisi gök yakut, üçüncüsü balgami, dördüncüsü zümrüd, beşincisi akik, altıncı kırmızı akik, yedincisi zeberced, sekizincisi bezadi, dokuzuncusu sarı yakut, onuncusu sarıca zümrüd, on birincisi mor yakut, on ikincisi cebellekum idi. İV. 21/20

gönder- : 1. Belli bir yere, belli bir iş yapmak üzere gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak.

Ve İerusalım’e yaklaşıarak, Zeytunluk dağının yanında vakı Vıthvağı ile Vıthania’ya yakın geldiklerinde, şagirdlerinden ikisini *gönderib*, onlara hitaben, “Karşınızdaki köye gidiniz, ve içine girdiğiniz gibi, üzerine hiç bir kimse binmemiş, bağı bir sıp bulursunuz; onu çözüb getiriniz. MR. 11/2

2. Gitmesini sağlamak veya gitmesine yol açmak, yollamak, ihsan etmek.

Ve eğer bir kimse size, ‘Bu etdiğiniz ne dir?’ derse, ‘Rabb’a lazım dır,’ değiniz; ol daği onu heman buraya *gönderecek* dir,” dedi. MR. 11/3

gör- : 1. Göz ve ışık yardımıyla bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ve ertesi gün Vıthania'dan çıktıklarında acıkdı. Ve uzakdan üzerinde yaprağı bulunan bir incir ağacı *görmekle*, onda bir nesne bulur mu im deyü, onun yanına gitdikde, yapraklardan mada bir nesne bulmadı, zira incir vakti değil idi. MR. 11/13

2. Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahede etmek.

Ve kendisi heykelden çıkar iken, şagirdlerinden biri ona, "Ey hoca, bak, nasıl taşlar ve nasıl binalar dır!" dedi. İsus daği ona cevap verib, "Bu büyük binaları *görüyor* mı sın? Yıkılmadık biri üzerinde hiç bir taş kalmayacak dır," dedi. MR. 13/2

görün- : Kendini göstermek, ortaya çıkmak, gözükmek, zuhur etmek.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbin meleği ruyada ona *görünüb*, "Ey David oğlu İosif, karın Maria'yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruh ül Kuds'dan dır. MT. 1/20

Ve cümle amellerini ademlere *görünmek* için icra edib, hamayillerini genişledirler, ve evladlarının eteklerini böyüdürler, ziyafetlerde daği baş sedirleri, ve sinagoglarda baş kürsüleri ve pazarlarda selamları, ve ademler tarafından Rabbi, Rabbi tesmiye olunmaklığı severler. MT. 23/5

göre : Uygun şekilde uygun olarak..

Ve Mariam, "İşte Rabbin cariyesi, bana sözüne *göre* olsun," demesiyle melek onun yanından gitdi. LU. 1/38

Ve taksim olunmuş ateş dilleri gibi (diller) onlara *görünüb* her birinin üzerine konmasıyle, cümlesi Ruh ül Kuds ile dolarak, Ruhun kendilerine nutk etdirdiğine *göre* başka lisanlar söylemeye başladılar. RA. 2/4

göster- 1. Birinin görmesini sağlamak.

Ol daği dedi ki, "Ey karındaşlar ve Pederler, diñleyiniz; babamız Avraam Harran'da sakin olmazdan evvel, Mesopotamia'da iken, celil Allah ona *görünüb*, "Diyarıñdan ve akrabañın yanından çık, ve sana *göstereceğim* diyara gel," dedi. RA. 7/3

2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, izhar etmek, teşhir etmek.

Ve Petros kalkıb onlar ile beraber geldi; ve yetişdiğinde, onu üst kat odaya çıkardılar; ve cümle dul karılar yanına gelib ağlayarak, Ceyran onlar ile beraber iken, yaptığı entariler ile esvabların hepisini *gösterirler* idi. RA. 9/40

götür- : Bulunulan yerden daha uzak bir yere taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Ve geldiğimde münasib göreceğiniz ademler kimler ise, ihsanınızı İerusalım'e *götürmek* için mektublar ile onları gönderirim. PRK1. 16/3

Sen daği, ey masum, Taalanın peygamberi tesmiye olunacaksınız; zira sen zulmetle ölüm gölgesinde oturanlara ziya vermek ve ayaklarımızı selamet tarikine *götürmek* üzere, Allah'ımızın şefkat u merhametinden naşi doğan (güneş) yücelerden ziyaretimiz için gelmekle, kavmına günahların afvı ile olan helası bildirmek için, Rabbın yollarını hazırlamak üzere onun önünden gideceksin. LU. 1/77

göya : Sözde, sanki.

Ve taht ile dört hayvanın ortasında ve ihtiyarların ortasında yedi boynuz, ve Allah'ın bütün yere gönderilen yedi Ruhı olan yedi göze malik olarak, *göya* boğazlanmış bir Kuzu duruyor gördüm. İV. 5/6

göz : Görme organı, basar.

Ey faziletli Theofile, ibtidaden *gözleriyle* görenlerin ve kelamın hademesi olanların, aramızda sahihen bilinmiş olan nesnelere bize nakl etmiş olduklarına göre, nice kimseler onların tertib ve telifine başlamış oldukları cihetle, ben daği en evvelinden her şeyi azim dikkatle teftiş etdiğimden, Sana talim olunan şeylerin hakikatını bilmekliğin için, sana cümlesini sırasıyla yazmak bana münasib göründü. MR. 1/3

göz yaşı : Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Bu sebebden Allah'ın tahtı önünde dirler, ve heykelinde gece gündüz ona ibadet ederler; tahtda oturanın meskeni daği üzerlerinde sayeban olacak dır; artık ne acıkacaklar, ne de susayacaklar dır; onları ne güneş ne de bir göna heraret vuracak dır; zira tahtın ortasında olan Kuzu onları güdüb, onları diri su punarlarına götürecektir; Allah daği gözlerinden her *göz yaşını* silecek dir. İV. 7/16

gözet- : Gözetlemek, beklemek.

Ve savvato gününde Farisilerin müteberanından birinin evine taam etmek için geldiğinde, onlar onu *gözetmekde* idiler. LU. 14/2

Ve orada oturub onu *gözedirler* idi. MT. 27/37

güc : Fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği, kuvvet, efor.

Ve işte onu bir ruh tutub ansızın bağırarak ve köpürderek sarsıb ezdikden sonra *güc* ile ayrılır. LU. 9/39

gücen- : Bir söz veya davranışından dolayı bir kimseye kırılmak, darılmak, incilmek, alınmak.

Ol daği onlara, “Gerçi kasemden içeceksiniz, ve benim vaptis olunacağım vaptis ile vaptis olunacaksınız, amma sağımda ve solumda oturmayı ihsan etmek bana raci değil dir, ancak Pederim tarafından kimler için hazırlanmış ise, (onlara verilecekdir)” dedi. Ve (diger) on (şagirtler bunu) işitdikde, ol iki karındaşa *güçendiler*. MT. 20/24

Ve İsus bunu gördükde *gücenib* onlara hitaben, “Brağınız, çocuklar yanıma gelsinler ve onları men etmeyiniz, zira Allah’ın padişahlığı böylelerin dir. MR. 10/14

gümüş : Parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element.

Ve baki kalan ademler, ki bu belalardan helak olmadılar, cinlere, ve görmeye ve işitmeye ve yürümeye kadir olmayan altun ve *gümüş* ve bakır ve taş ve ağacdan olan putlara secde etmemeleri için ellerinin amellerinden tevbe etmediler; hem de kendi katl ve sihr ve zina ve hırsızlıklarından tevbe etmediler. İV. 9/20

gün : Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

Zira sende icra kılılan mucizeler Sodoma’da icra kılınmış olsa idi bu *güne* kadar baki kalır idi. MT. 11/23

günah (Far. günâh): Allah’ın emirlerine aykırı olan davranış, masiyet.

Zira O kavmını *günahlarından* helas edecek dir,”dedi. MT. 1/21

Zira sen zulmetle ölüm gölgesinde oturanlara ziya vermek ve ayaklarımızı selamet tarikine götürmek üzre, Allah’ımızın şefkat u merhametinden naşi doğan (güneş) yücelerden ziyaretimiz için gelmekle, kavmına *günahların*

afvı ile olan helası bildirmek için, Rabbin yollarını hazırlamak üzere onun önünden gideceksin. LU. 1/78

günah işle- : Günah sayılan davranışta bulunmak.

İmdi eğer Kitaba göre, konsuñu kendin gibi sevesin, deyü buyurulna padişahane şeriatı icra eder iseniz, eyi edersiniz; amma eğer hatra riayet etmekte bulunursanız, *günah işleyib* şeriat tarafından kabahatlı gibi tazir olunursunuz. İRUR. 2/9

günahkâr : Günah işlemiş kimse.

Ve işte ol şehre *günahkâr* bir karı bulunub, onun Farisinin evinde sofrada oturduğunun haberini aldıkda, bir şişe hoş raihalı yağ getirdi; ve arkadan ayakları yanında durub ağlayarak, ayaklarını göz yaşlarıyla ıslatmaya başladı, ve ayaklarını (başının) saçı ile silib öperek, hoş rahyalı yağ ile yağladı. LU. 7/37

Ol zeman şagirdlerine gelib onlara dedi ki, “Artık uyuyub rahat ediniz; işte saat yaklaştı, ve insan Oğlu *günahkârların* eline teslim olunuyor. Kalkınız gidelim; işte beni ele veren yaklaştı.” MR. 26/45

günahsız : Günahı veya suçu olmayan, bigünah.

Ve ademlere bir kerre ölmek ve aden soñra hüküm takdir olunduğu misillü, kezalik Hristos çok kimselerin günahlarını kaldırmak için, bir kerre sunulmuş olub, kendine müntazır olanlara helas için *günahsız* olarak ikinci defa zuhur edecek dir. PRİ. 9/28

gündüz : Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün.

Ve daima gece ve *gündüz* dağlarda ve mezarlarda bağırib kendini taşlar ile yaralar idi. MR. 5/5

Ve *gündüz* oldukda, çıkıb beyaban bir mahale gitdi; ve halk onu arayarak da yanına gelib, kendilerinden gitmemesi için ona ibram etdiler ise de, onlara, “Allah’ın padişahlığını sair şehirlerde dañi vaz etmekliğim gerek dir, zira bunun için gönderildim,” dedi. LU. 4/42

güneş : Güneş ışınlarının ve ısısının etkilediği ortam.

Bu sebebden Allah’ın tahtı önünde dirler, ve heykelinde gece gündüz ona ibadet ederler; tahtda oturanın meskeni dañi üzerlerinde sayeban olacak dır; artık ne acıkacaklar, ne de susayacaklar dır; onları ne *güneş* ne de bir göna

heraret vuracak dır; zira tahtın ortasında olan Kuzu onları güdüb, onları diri su punarlarına götürecektir; Allah dahi gözlerinden her göz yaşını silecektir. İV. 7/16

Ve bulut giyinmiş ve başında eleğim sağma olub, ve yüzü güneş gibi, ayakları dahi ateş direkleri gibi olarak, gökden enmekte olan başka kuvvetli bir melek gördüm; Ve elinde açık bir küçük kitab tutarak sağ ayağını deniz üzerine, solunu dahi kara üzerine koyub, arslanın gömürdenmesi gibi yüksek ses ile nida eyledi; ve nida eylediğinde yedi gök gürültüsü kendi sedalarıyle söylediler. İV. 10/1

güreş- : İki kişi türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışmak.

Ve hem dahi eğer bir kimse *güreşirse*, kanun üzre güreşmeyince taca nail olmaz. PRT2. 2/5

güt- : Yönetmek idare etmek.

Yani ‘Ey İuda’nın diyarı Vithleem, İuda’nın valileri arasında sen dahi asla küçük değil sin, zira kavmim İsrail’i *güdecek* bir vali senden zuhur edecek dir. MT. 2/6

Zira size Allah’ ın cümle iradetine haber vermekden çekinmedim. İmdi kendinize, ve Allah’ın kendi kanı ile satun aldığı kiliseni *gütmek* için, Ruh ül Kuds’un sizi üzerine nazır tayin eylediği bütün sürüye mukayyed olunuz. RA. 20/28

güve : Kurtçukları kumaş, deri, kürk, yapağı ve odunları yiyen pul kanatlı böcek.

Maliniz çürümüş ve esvabınızı *güve* yemiştir; altın işle gümüşünüz paslanmış dır, ve onların pası dahi size karşı şahadet için olub tenlerinizi ateş gibi yeyecektir; son günler için hazine yıgdınız. İRUR. 5/3

Orada *güve* ve pas bozar, ve hırsızlar divarı delib, çalarlar. Amma kendiniz için gökde hazineler cem ediniz. MT. 6/19

güven- : Bir şey veya kimsenin kendisinden bekleneni vereceğine ve yapacağına inanmak, ona güven duymak, emin olmak, itimat etmek.

Şagirdleri ise onun sözlerine hayran kalmalarıyle, İsus tekrar onlara cevap verib, ‘Ey çocuklarım, zenginliğe *güvenenlerin* Allah’ın padişahlığına girmesi ne güçdür! Zenginin Allah’ın padişahlığına girmesinden, devenin iyne deliğinden geçmesi daha kolay dır,’ dedi. MR. 10/24

Ve salih iz deyü kendilerine *güvenib* gayrileri tahkir eden bazı kimselere dağı şu temsili söyledi; “İki adem dua etmeye heykele çıkdı; biri Farisi ve digeri gömrükcü idi. LU. 18/9

güvey : Evlenmekte olan, yeni evlenen erkek.

Ve sofracı başı şaraba tebdil olunan suyu tatınca, [o ise nereden olduğunu bilmez, amma suyu çeken hizmetciler bilirler idi,] sofracı başı *güveyiyi* çağırıp, Ona, “Her kes evvela ala şarabı, ve ziyade içildiğinde ednasını çıkarır; sen (ise) ala şarabı şimdiyedek sakladın,” dedi. İO. 2/10

Ol zeman göklerin padişahlığı kendi kandillerini alıp, *güveyiyi* karşılamaya çıkan on nefer bakireye beñzer. MT. 25/2

güzel : Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.

“Ey mürailer, Isaia sizin hakkınızda, “Bu kavm [bana ağız ile yaklaşıb,] bana lisanen hürmet eder, fakat kalbleri benden pek uzak dır.Hem insan tenbihleri olan talimleri öğretmekle, bana bihude yere ibadet ederler, deyü vahi ile *güzelce* demiş dir, dedi. MT. 15/8

H

haber : Bir olay, bir olgu üzerine edinilern bilgi.

Ve bu vakıanın *haberi* ol diyarın her tarafına yayıldı. MT. 9/26

haber ver- : Bildirmek, haber ulaştırmak.

Biz kendilerine emr etmemiş iken tarafımızdan bazı kimseler çıkıp, “Sünnet olunmak ve şeriatı hıfz etmek vacib dir,” demeleriyle nefslerinizi azdırarak, sizi iztiraba düşürmüş olduklarını işitdiğimizden, biz ittifakle cem olub ademler seçerek, canlarını Rabbımız İsus Hristos’un ismi için feda etmiş olan sevgülülerimiz Varnavas ve Paulos ile beraber göndermeyi münasib görerek, İuda ile Silas’ı gönderdik; onlardağı heman bu şeyleri lisanen *haber verecekler dir*. RA. 15/27

habes (Ar. habîs): Kötüler, alçaklar, pisler.

Bu sebebden onları rezil *habeslere* teslim eyledi; zira onların dişehlilere dağı tabii olan istimalı tabiata muhalif olana tebdil etdiler. PRR. 1/26

habislik : Habis olma durumu.

“Ve daği insanı napak eden insandan çıkan şey dir; zira derunden (yani) ademlerin kalbinden efkâr zina ve fahşelik ve katl, ve hırsızlık ve tama ve fisk ve hile ve fücür ve kötü göz ve küfr ve mağrurluk ve hâbislik çıkar. MR. 7/23

habs (Ar. habs): Suçluların kapatıldığı yer, hapishane.

Çekeceğın şeylerin birinden korkma; işte tecrübe olunmanız için Şeytan sizden (bazılarını) *habsa* koyacak, ve on gün kadar sıkıntınız olacak dır; ölümedek sadık ol, ben daği sana hayat tacını veririm. Kulağı olan kimse Ruhun kiliselere söylediğini işitsin; galib olan, ikinci ölümden ziyan çekmeyecek dir. İV. 2/10

Bizim için çok emek çekmiş olan Mariam’a selam ediniz. Akrabamdan ve *habs* arkadaşlarım olub, resullerin beyninde müteber ve hem de benden evvel Hristos’da bulunan Andronikos ve İunia’ya selam ediniz. PRR. 16/7

habşhane : Cezaevi.

Ve *habşhane* müdiri uyanıb mahbesin kapularını açık görmekle, mahbuslar kaçdı zann etdiğinden kılıc çekib kendi kendini öldürecek oldu. RA. 16/27

hacet (Ar. hâcet): 1. Herhangi bir şey için gerekli olma, lüzum.

Ve ikinci perdenin ardında, en mukaddes mahal tesmiye olunan mesken bulunub, onda altın buğurdan ve her tarafı altın kaplı ahdın sandığı var idi; bunda daği içinde mana bulunan altın testi, ve Aaron’un filislenmiş olan asası ve ahdın levhaları bulunur idi; ve üstünde kefarete kaya gölge eden celil heruveimler var idi; bu şeylerin hakkında

ise şimdi tafsilen söylemek *hacet* değil dir. PRİ. 9/5

2. Gerek duyulan, muhtaç olunan şey, ihtiyaç.

Zira Selanikde (bulduğum vakıtda) daği, *hacetim* için bir iki defa gönderdiniz. Ben atıye talebinde değil im, amma sizin hesabınız için artan meyveyi talep ediyorum. PRF. 4/16

hacil (Ar. hacil): Utanma.

hacil ol- : Utançtan bir kimsenin yüzüne bakamayacak duruma gelmek.

Zira duanız ve İsus Hristos’un ruhunun yardımıyla bunun bana helas sebebi olacağın bilirim; nice ki hiç bir şeyde hacil olmayacağıma, fakat her vakıt olduğu gibi, şimdi daği, ömr vasıtasıyla olsun, ölüm vasıtasıyla olsun,

cesedimde tekml cesaretle Hristos'a tazim edileceğine hasretle müntazır ve ümidvarım. PRF. 1/20

hadd (Ar. hâdd): 1. İnsanın yetki ve değeri.

Ben daği; Hristos'un hizmetçileri mi dir? [aklı yok gibi söylerim,] Ben daha ziyade, emekde ziyadesiyle, dayaklarda *hadden* ziyade, mahbeslerde ziyadesiyle, ölüm (tehlike)lerinde çok defa (bulundum); Yehudiler tarafından beş kerre kırkdan birer eksik (deynek) yedim, kamçı ile üç defa boğuldum, bir defa taşlandım, üç defa gemi ile karaya düşdüm, bir gün bir gece enginde kaldım. PRİ. 11/23

2. Sınır.

Zira size yetişmek gibi *haddimizi* tecavüz etmeyoruz; çünkü Hristos'un incilinde size kadar bile yetişdik; gayrilerin emekleri hakkında ölçüden haric şeyler ile iftihar etmekde olmayıb imanınız artdıkca, kanunumuza göre sizin ile ziyade genişlenib, başkasının kanunuyle hazır şeyler için iftihar etmeyerek, incili sizden öte olan yerlerde vaz etmek ümidinde iz. PRK2. 10/14

hademe : Hizmetçi.

Ey faziletli Theofile, ibtidaden gözleriyle görenlerin ve kelamın *hademesi* olanların, aramızda sahihen bilinmiş olan nesnelere bize nakl etmiş olduklarına göre, nice kimseler onların tertib ve telifine başlamış oldukları cihetle, ben daği en evvelinden her şeyi azim dikkatle teftiş etdiğimden, Sana talim olunan şeylerin hakikatını bilmekliğin için, sana cümlesini sırasıyle yazmak bana münasib göründü. MR. 1/3

hadım (Ar. hadım): Kısırlaştırılmış erkek.

Zira ana rahminden bazı *hadım* doğmuş olanlar var dır, ve ademler tarafından hadım kılınmış hadımlar daği var dır, ve göklerin padişahlığı için kendi kendilerini hadım etmiş olanlar var dır; kabul etmeye kadir olan kabul etsin," dedi. MT. 19/12

hadım kılın- : Hadım edilmiş.

Zira ana rahminden bazı *hadım* doğmuş olanlar var dır, ve ademler tarafından *hadım kılınmış* hadımlar daği var dır, ve göklerin padişahlığı için kendi

kendilerini hadım etmiş olanlar var dır; kabul etmeye kadir olan kabul etsin,” dedi. MT. 19/12

hafif : Ağır olmayan.

Zira boyunduruğum latif ve yüküm *hafif dir*. MT. 11/30

hafiflet- : Hafiflemesine yol açmak, hafifleştirmek, tahfif etmek.

Ve taamdan koyduklarında, buğdayı denize atarak, gemiyi *hafifletdiler*. RA. 27/38

hafta : Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.

Ve savvato günü geçdikden sonra, Magdalını Maria ve İakovos’un (validesi) Maria ile Salomı gelib ona sürmek için, baharlar satun almış olmalarıyla, *haftanın ilk sabahlayın güneş doğar iken mezara geldiler*. MR. 16/2

hakaret (Ar. hakâret): Onur kırma, onura dokunma.

hakaret et- : Bir şeyi veya bir kimseyi aşağılık ve değersiz gösterecek biçimde davranmak.

Ve tekrar başka bir kul gönderdi; ama bunu daği döyüb *hakaret etdikden* sonra boş gönderdiler. MT. 20/11

hakeza (Ar. hâkezâ): Böylece, bunun gibi.

Hakeza dil daği küçük bir aza ise de, gayet büyük söyler; işte cüzi ateş ne kadar odun tutuşdurur. İRUR. 3/5

Hakeza bu hulya sahibleri daği cesedi murdar ederler, ve hükümeti tahkir edib müteber kimselere küfr ederler. İRUR. 1/8

hakikat (Ar. hakîkât): Gerçek, asıl.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle hizmetin icrası ve Hristos’un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını daği çoban ve hoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah’ı bilmeklik birliğine, kamiladem olmak üzere Hristos’un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile *hakikata* tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos’da ki ondan bütün vücud her yardım eden irtibat vasıtasıyla terkib ve teşkil olunarak, her

kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/15

Zira *hakikatı* bilmekliğe nail olmakdan sonra kasten günah edersek, artık günahlar için kurban kalmaz; ancak hükm için dehşetli bir intizar ile muhalefet edenleri telef edecek olan ateş gazabı (kalır). PRİ. 10/26

hakikaten (Ar. hakîkaten): Gerçekten.

Ve bir saat kadar gecikdikde, başka bir kimse tekid edib, “*Hakikaten* bu daği onun ile beraber idi, çünkü Galilialıdır,” dedi. LU. 23/59

hakk (Ar. hakk): Doğru, gerçek.

Siz ise Hristos’u böyle öğrenmediniz; madem ki hakikat İsus’da bulunduğu vechle işidib onun tarafından talim olundunuz; evvelki hareketinize göre azdıran şehvetlerinize fesad bulan eski ademi terk edib, aklınızın ruhu ile yenilenerek, salahda ve hakakata aid kudsiyetde, Allah’ın (iradetine) göre yaradılan yeni ademi giyinesiniz. Bu sebebden yalanı terk edib siz her biriniz konşusu ile *hakkı* söyleyiniz; çünkü biri birimizin azaları iz. PRE. 4/25

İmdi her şeyden evvel, ey karındaşlarım, hükm altına düşmemeniz için, ne gök, ne yer *hakkı* için, ne de bir gayri yemin ile yemin etmeyiniz; ancak sizin evvet (dediğiniz) evvet olsun, ve sizin hayr (dediğiniz) hayr olsun. İRUR. 5/12

hakkan (Ar. hakkan): Doğrusu, hakikaten.

Hakkan size derim ki, “Yer üzerinde her ne bağlarsanız, gökde bağlanmış olacak, ve yer üzerinde her ne çözerseniz, gökde çözülmüş olacak dır. MT. 18/18

Eğer *hakkan* bihude yere ise. PRS. 3/5

hakksız : Hak ve adalete uygun olmayan.

Ve miras ecrini Rabb’dan alacağınızı bilerek, her ne ki yapar iseniz, insan için değil, ancak Rabb için gibi candan yapınız; zira Rabb Hristos’a kullek edersiniz. Amma hakksızlık eden, ettiği *hakksızlığa* göre alacak dır; ve hatra bakmak yok dur. PRK. 3/23

hal (Ar. hâl): 1. Durum, vaziyet.

İmdi *halimin* ne olucağını tahkik etdiğim gibi gecikmeksizin onu göndermeyi ümid ederim; fakat kendim dağı yakın vakıtta geleceğime Rabb'a itimadım var dır. PRF. 2/23

Ve sizi her kim kabul etmeyib diñlemez ise, oradan çıkdığınızda, onlara şehadet olmak için ayaklarınızın altındaki tozu silkiniz; hakikaten size derim ki, mahşer gününde Sodoma ve Gomorra'nın *hali ol* şehrin halinden ehven olur." MR. 6/11

2.Çözüm.

hall olun- : Çözölmek, sonuca bağlanmak.

Ve lakin Rabb'ın günü [gecede] hırsız gibi gelecek, onda dağı gökler güröltü ile geçerek, anasır yanmayla *hall olunacak* dır, ve yer ile onda bulunan şeyler yanacaklar dır. PR2U. 3/10

İmdi bunların cümlesi hall olunacağından siz Allah'ın gününün gelmesine müntazır olarak acele edib, mukaddes hareketlerde ve dindarlıkda nasıl kimseler olmanız gerek dir; ol (gün) ki onda gökler tutuşub *hall olunacak* ve anasır yanıp eriyecek dir. PR2U. 3/11

hala : Şimdiye kadar, o zamana kadar, hâlen, henüz.

Lakin saat gelir ve *hala* hazır dır ki, gerçekden secde kılanlar Peder'e ruh ve hakikat ile secde kılacaklar; zira Pede dağı kendine böyle secde kılanlar ister. İO. 4/23

halayık (Ar. halâ'ik) Para ile satın alınmış kız, kadın, cariye.

Ve Petros aşağıda havlide iken, kahin-i azamın *halayıklarından* biri gelib, Petros'u ısınır gördüğünde ona bakıb, "Sen dağı Nazaretli İsus ile beraber idin," dedi.

MR. 14/67

hal bu ki : Oysa, oysa ki.

Şimdi geliniz, ey siz ki, bu gün yahod yarın filan şehre varalım, ve orada bir yıl duralım, ve ticaret edib kâr edelim, deyorsunuz; [*hal bu ki* yarın ne vuku bulacağını bilmezsiniz; zira ömrünüz ne dir? Tahkiken bir az vakıt görünüb anden soñra nabadid olur bir buhar dır;] onun yerine, Rabb işter de sağ kalırsak, bu ya şunu edelim, demeli siniz. PRE. 4/14

Biz dağı Allah hakkında yalan şahid olunmuş olunuz; zira Hristos'u ihya etdi, deyü Allah hakkında şehadet etdik; *hal bu ki* ölüler hakikaten kıyam etmezler ise, onu ihya etmemiş dir. PRK1. 15/15

halel (Ar. halel): Bozma, bozukluk.

halel gel- : Bozulmak.

Ve akrabası bunu işitdikde, onu tutmaya çıkdılar; zira, "Aklına *halel gelmiş* dir," derler idi. MR. 3/21

halim (Ar. halîm): Yumuşak huylu kimse.

Ve biri birinize *halim* ve merhametli olub, Allah dağı Hristos vasıtasıyla size afv eylediği gibi biri birinize afv ediniz. PRE. 4/32

halim ol- : Yumuşak huylu olmak.

Zira malümünüz olduğu üzere, biz müdahane sözleri ile ve yağod tama behanesiyle asla muamele etmedik; Allah şahid dir. Ve Hristos'un resulleri olduğumuzdan yük olabilir iken, gerek sizden, gerek gayrilerden olsun, insan tarafından izzet aramadık, ancak taye kendi evladlarını kayırdığı gibi aranızda *halim olduk*. PRS. 2/8

Ey hıızmetkârlar, efendilerinize teknil korku ile, yalnız eyi ve *halim olanlara* değil, ancak bedhuy olanlara dağı müti olunuz. PR1U. 2/18

halis (Ar. hâlis): Katışık olmayan, katışıksız, saf.

İmdi her dürlü şerri, her dürlü hile ve mürailikler ile hasedleri ve her dür lü giybeti terk edib, henüz doğmuş masumlar gibi *halis*, ruhani süde arzukeş olunuz, ta ki Rabb'ın latif olduğunu tatdığınız takdirde, onun vasıtasıyla böyüyesiniz; ona, yani insan tarafından redd olunmuş ise de Allah'ın indinde seçgin ve kıymetli olan diri taşa yaklaşıb, siz dağı diri taşlar gibi bir ruhani ev, Allah'a İısus Hristos'un vasıtasıyla makbul olan ruhani kurbanları sunmak için bir mukaddes kahinlik olmak üzere bina olunursunuz, Zira, işte Sion'da bir köşe taşı, seçgin ve kıymetli bir taş korum, ve ona iman eden asla utanmayacak dır, deyü kitabda bulunur. PR1. 2/5

halisane (Far. hâlisâne): İçtenlikle.

Zira sizin ahvalinize *halisane* mukayyed olacak (başka) yekdil bir kimsem yok dur; çünkü cümlesi İısus Hristos'un işlerini değil, ancak kendi işlerini arıyorlar. PRF. 2/21

halk : Aynı ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip olan, aynı uyruktaki insan topluluğu.

Ve İsus sinagoglarında talim ve padişahlığın müjdesini vaz edib *halk* arasında bulunan her nev maraz ve her cins zaifliği def ederek bütün Galilaia'yı devr eyler idi. MT. 4/23

halk (Ar. halk): Yaratma.

halk eyle- : Yaratmak.

Ve kaçmanız kışda olmasın deyü dua ediniz; zira Allah'ın *halk eylediği* yaradılışın ibtidasından bu anedek misli vuku bulmamış ve asla bulmayacak şedid sıklet ol günlerde olacak dır. MR.13/18

halvet : Issız yerde yalnız kalma.

Onun için karanlıkda her dediğiniz şey aydınlıkda işidilib, *halvetlerde* kulağa söylediğiniz şey damlarda nida olunacaktır. LU. 12/3

hamakat (Ar. hamâkat): Ahmaklık, budalalık, bölük.

Ol daği fışkı için tazir olunub, dilsiz merkeb insan sesiyle söylerek, peygamberlerin *hamakatını* men etdi. PR2U. 2/16

hamayil (Ar. hamâ'il): Sağ omuzdan sol kalçaya kadar uzanıp ucuna kılıç takılan kayış.

Ve cümle amellerini ademlere görünmek için icra edib, *hamayillerini* genişledirler, ve evladlarının eteklerini böyüdürler, ziyafetlerde daği baş sedirleri, ve sinagoglarda baş kürsüleri ve pazarlarda selamları, ve ademler tarafından Rabbi, Rabbi tesmiye olunmaklığı severler. MT. 23/5

hamd (Ar. hamd): Şükür.

hamd et- : Tanrı'ya şükretmek.

Şöyle ki cemaat dilsizlerin söylediğini ve sakatların sağaldığını ve topalların yürüdüğünü ve körlerin gördüğünü müşahede etdiklerinde teaccüb edib, İsrail'in Allah'ına *hamd etdiler*. MT. 15/31

hamd eyle- : Allah'a hamdini, teşekkürünü bildirmek.

Ve lakin sizden biri katil ya hırsız ya serr işleyen gibi, yağod aherlerin işine karışan gibi elem çekmesin; amma eğer Hristian (bulunduğu) için ise, utanmayı ancak bu hususda Allah'a *hamd eylesin*. PR1U. 4/17

Ve yüksek ses ile,” Allah’dan korkunuz, ve ona *hamd eyleyiniz*, zira hükmünün satı geldi; ve gök ile yeri ve denizi ve suların punarlarını yaradana secde kılınız,” der idi. İV. 14/7

hamile (Ar. hâmil) Karnında yavru bulunan (kadın), gebe, yüklü.

Ve İsus Hristos’un veladeti bu minval üzere oldu, yani validesi Maria İosif’e nişanlı iken, onlar biri birleri ile buluşmazdan evvel, Ruh ül Kuds ’dan hamile bulundu.MT. 1/18

İmdi bunun cümlesi Rabb tarafından peygamber vasıtasıyla, “İşte bakire *hamile* olub, bir oğul doğuracak dır, ve ona Emmanuıl [ki tercüme olunsa, Allah bizim ile demek dir.] MT. 1/23

han (Far. han): Yol üzerinde konaklama yeri.

Ve vakı oldu ki onlar orada iken, onun doğuracak günleri tamam oldukda, ilk oğlunu doğurdu ve onu kundaklayıb kendilere *handa* yer olmamayle, yemlikde yatırdı. LU. 2/6

hancı : Han işleten kimse.

Ve ertesi gün yola gitmek üzere iken, iki dinar çıkarıb *hancıya* vererek, “Buna mukayyed ol, ve ziyade her ne harc edersen, ben tekrar geldiğimde sana eda ederim,” dedi. LU. 10/35

hane (Far. hâne): Ev, konut, mesken, ikametgah.

Sevgülü hekim Lukas ve Dimas size selam ederler. Laodikeia’da olan karındaşlara, ve Nimfas’a ve onun *hanesinde* buluna kiliseye selam ediniz. Bu resale sizde okunduktan soñra, Laodikeia’lıların kilisesin dañi okutdurub, siz dañ Laodikeia’dan (geleni) okuyunuz. PRK. 4/15

Fakat İsus onlara, “Bir peygamber kendi vatanından ve kendi *hanesinden* gayri yerde itibarsız değıl dir,” dedi. MT. 13/57

hanedan (Far. hânedân): Hükümdar, devlet büyüğü vb. bir kişiye dayanan soy, büyük aile.

Ve kadimden beru mukaddes peygamberlerinin ağızıyla söylediğı üzere, düşmenlerimizden ve bize cümle buğz edenlerin elinden helas olmak üzere, Kulu David’in *hanedanında* bizim için azim helas gösterdi; ta ki babalarımıza merhamet edib, kendi mukaddes ahdını, yani düşmenlerimizin elinden kurtulmuş olarak [ömrümüzün] cümle günlerinde, Kendi huzurunda,

kudsiyet ve salah ile korkusuz kendine ibadet etmemizi ihsan eylemek için,
Pederimiz Avraam'a ettiği yemini hatıra getire. LU. 1/72

hangı : İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı.

Aceba sizden *hangı* adem bulunur ki, oğlu kendisinden ekmek talep ettiği halde, ona taş vere ve balık talep ettiği halde, ona yılan vere. İmdi eğer siz yaramaz iken evladlarınıza eyi bahşişler vermeyi bilerseniz, göklerde olan Pederiniz ne kadar ziyade, kendinden talep edenlere niymetler verecek dir!
MT. 7/11

harabiyet (Ar. ḥarâbiyet): Haraplık.

Ve Daniil peygamberin vasıtasıyla söylenilen *harabiyet* mekruhluğunun caiz olmayan yerde durduğunu gördüğünüzde, [okuyan aňlasın,] ol zaman Yehudistan'da olanlar dağlara kaçıp, damda olan eve enmesin, ve evinden bir şey almaya içeri girmesin. MR. 13/14

harami (Ar. harâmi): Hırsız, haydut, eşkıya.

Hakikaten, hakikaten size derim ki, koyunların ağılına kapudan girmeyib de başka mahalden giren, hırsız ve *haramidir*. İO. 10/1

haraç : Zorbalıkla alınan para.

haraç ver- : Haraç vergisini vermek.

Ve onun aleyhinde şikâyet etmeye başlayıp, “Bunu milleti azdırmakda, ve, Ben Hristos padişah ım, deyerek, Kaisar'a *harac vermekden* men etmekde bulduk,” dediler. Ve Pilatos ona, “Yehudilerin padişahı sen mi sin?” deyü süal eyledikde, ol daḥi ona cevap verib, “Söylediğin gibi dir,” dedi. LU. 23/2

haram (Ar. harâm): Dince yasak edilmiş şey.

Lakin Petros, “Haşa, ya Rabb, çünkü hiç bir vakıt haram ya napak bir şey yemedim,” dedi. ve tekara ikinci defa ona, Allah'ın paklediği şeyleri sen *haram* sayma, deyü bir seda (geldi). RA. 10/14

Zira ömrümüzün geçmiş zamanı kâfi dir ki taifelerin müradını icra etmekle, edesizlik ve şehbetler, ve mehorluk ve eylenceler ve bekrilik ve haram olan putperesliklerde yürüdük. PR1U. 4/3

haramzade Far. (Ar. haram + Far. zâde): Piç (çocuk).

Eğer tedibe tehammül ederseniz, Allah size oğullara gibi muamele eder; zira hangi oğul var ki Pederi onu tedib etmez; amma eğer cümlenin hissedar olduğu tedibden mahrum iseniz, o takdirde oğul olmayıp *haramzade* siniz. PRİ. 12/9

harap (Ar. harâb): Yıkılacak duruma gelmiş, viran.

harab et- : 1. Harab duruma getirmek.

Zira benim bir zaman Yehudilikde olan hareketimi, yani Allah'ın kilisesine hadden ziyade teaddi ve onu *harab etmekde* olduğumu, ve babalarımın rivayetlerine ziyadesiyle gayretkeş olarak, milletimde bulunan çok akranımdan ziyade Yehudilikde ileri gitdiğimi işitmiş siniz. PRG. 1/13

2. Kötü duruma sokmak, bitik hale getirmek.

Ve der akab sinagoglarda İsus'u "İbn Ullah dır," deyü vaz eder idi. Ve işidenlerin cümlesi hayran kalıb, İerusalim'de bu isme dua edenleri *harab eden* bu değil mi? RA. 9/21

hardal (Ar. hardel): Turpgiller familyasından sarı veya beyaz çiçekler, sert ve yakıcı tohumu, hekimlikte kullanılan otsu bitki.

Onlara başka bir temsil daha irad edib dedi ki, "Göklerin padişahlığı bir ademin alıb taşlarında ekdiği *hardal* tanesine beñzer. MT. 13/31

hareket (Ar. hareket): Bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi, devinim, aksiyon.

Gündüzün gezer gibi hüsn-i *hareketle* gezelim, zevk u sefalar ve serhoşlukda, ve kötülük ve fena amellerde dañi niza u hasedde olmayıb, ancak Rabb İsus Hristos'u giyinib, şehvetler için cesedin kaydında olmayınız. PRR. 13/14

hareket et- : Yola gitmek, yola çıkmak.

Onlar dañi akçeyi kabul edib aldıkları talimata göre hareket etdiler; ve bu söz ta bu günedek Yehudiler beyninde çav olmuş dur. MT. 28/15

haric (hâric): Dış, dışarı.

Zira size yetişmek gibi haddimizi tecavüz etmeyoruz; çünkü Hristos'un incilinde size kadar bile yetişdik; gayrilerin emekleri hakkında ölçüden *haric* şeyler ile iftiħar etmekde olmayıb imanınız artdıkca, kanunumuza göre sizin ile ziyade genişlenib, başkasının kanunuyla hazır şeyler için iftiħar

etmeyerek, incili sizden öte olan yerlerde vaz etmek ümidinde iz. PRK2.
10/14

harman (*harman*): Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden düven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması işi.

Ve ateş ile vaptis edecek dir. Yabası daği elimde olub, kendi *harmanını* tamamen savurarak, buğdayı anbarına cem edib samanı ise söyünmez ateşe yakacak dır, dedi. LU. 3/17

haseb (Ar. haseb): Kişisel özellik, nitelik.

Ey karındaşlar, davetinize bakınız, ben *hasebince* çok alimler, çok kuvvetliler, çok asilzadeler (davet) olunmadı; lakin Allah alimleri utandırmak için dünyanın divane şeylerini seçti, ve Allah kuvvetli şeyleri utandırmak için dünyanın zaif şeylerini seçti; ve Allah mevcud olan şeyleri ibtal etmek için dünyanın edna şeylerini ve tahkir olunan ve hiç hükmünde olan şeyleri seçti; ta ki Allah'ın huzurunda hiç bir insan iftihar etmeye. PRK1. 1/27

hasebiyle : Dolayısıyla, -den ötürü, -den dolayı.

Hoş göründü, ve hem daği onlara borclu dırlar; zira taifeler bunların ruhani şeylerine hissedar oldukları *hasebiyle*, cismani şeylerde daği onlara hizmet eylemeye borclu dırlar. İmdi bunu teknil edib, onlara bu meyveyi teslim etdikden soñra, yanınızdan (geçerek) İspania'ya gideceğim. PRK1. 15/27

Ve stavrosa çıkarıldığı mahalde bir bağçe, ve bağçede, içine daha bir kimse konulmamış bir yeni mezar bulunduğundan Yehudilerin tedarik günü olduğu *hasebiyle*, mezar daği yakın olduğu için İsus'u oraya kodular. İO. 19/42

hased (Ar. hased): Çekememezlik.

Ve kendi bilgilerinde Allah'ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah daği layık olmayan şeyleri işlemek üzre onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve *hased* ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, söyücü, mağrur,fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstehakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere daği riza verirler. PRR. 1/29

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar dağı zina ve fahşelik ve napaklık ve fücur, ve putpereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve nizalar ve kızkanlık ve gazab ve münazaa ve ihtilaf ve fırkalar, ve *hased* ve katl ve şerhoşluk ve müsriflikler ve bunların emsali dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi dağı söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını miras edinmeyecekler dir. PRG. 5/21

hased et- : Kıskanmak.

Muhabbet tehammül edib lutf ile muamele eder; muhabbet *hased etmez*, fodullanmaz, kibrlenmez, bed muamele etmez, kendi faidesini aramaz, hiddetlenmez, kötülük düşünmez, haksızlıktan hazz etmeyib hakikatdan hoşlanır; her şeye tehammül eder, her şeye inanır, her şeyi ümid eder, her şeye sabr eder. PRK1. 13/4

hasıl (Ar. hâsil): Meydana çıkan, husule gelen.

hasıl ol- : Meydana çıkmak, husule gelmek.

Ve Pilatos, faide *hasıl olmayıb* ancak daha ziyade velvele olduğunu görmekte su alıb, halkın önünde ellerini yıkayarak, “Bu salihin kanından ben suçsuz im; siz düşününüz,” dedi. MT. 27/24

hasta (Ar. haste): Hastalık, kaza veya yaralanma dolayısıyla fizik veya ruh sağlığı bozulmuş ve tedavi edilmesi gereken kimse, rahatsız.

Ve ne zeman seni *hasta* ya hapsda görüb, yanına geldik?” deyü cevap verecekler dir. MT. 25/39

hasta ol- : Hastalığa tutulmak.

Amma karındaşım ve emekdaşım, ve silahdaşım hem dağı sizin elçiniz ve ihtiyacıma hizmet etmiş olan Epafroditos'u size göndermeyi lazım saydım. Zira o sizin cümledenize hasret çekmekte olub onun *hasta olduğunu* işitdiğiniz için ziyadesiyle kasavetlendi. PRF. 2/25

haşa : Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz.

Lakin Petros, “*Haşa*, ya Rabb, çünkü hiç bir vakıt haram ya napak bir şey yemedim,” dedi. ve tekara ikinci defa ona, Allah'ın paklediği şeyleri sen haram sayma, deyü bir seda (geldi). RA. 10/14

hatun : Kadın.

Ve bunlar ona, “Ey *hatun*, niçün ağlayorsun?” demeleri üzerine, Rabb’ımı kaldırdıkları ve onu nereye koduklarını bilmediğim için,” dedi. İO. 20/13

hatta (Ar. hattâ): Bile, hem de.

Ey karındaşlar, insanca söyleyorum; tasdik olunmuş ahdı *hatta* insanın bile olsa, bir kimse ibtal yahod üzerine ilave etmez. PRS. 3/16

hava (Ar. hevâ): Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı.

Bir hardal danesi gibi dir ki yere ekildikde, yem üzerinde olan tohumların cümlesinden küçük dür; amma ekildiğinde gidib cem-i sebzevatdan büyük olur, ve büyük dallar salar, şöyle ki onun gölgesi altında *hava* kuşları konabilirler. MR. 4/32

havale olun- : Bir işi bir başkasının sorumluluğuna bırakmak, ısmarlamak, devretmek.

Paulos daği Silas’ı seçib, karındaşlar tarafından Allah’ın inayetine havale olunduktan soñra, çıkıb Siria ile Kilikia’yı dolaşarak, kiliseleri sabit kılar idi. RA. 15/40

haves (Ar. heves): İstek, eğilim, arzu, şevk.

Zira biz cismani iken, şeriat vasıtasıyla vukua gelen günahların *havesleri* ölüme semere getirmek üzre azalarımızda amel eder idi. PRR. 7/5

haviye (Ar. hâviye): Cehennem yedinci katı, en şiddetlisi.

Gördüğün canavarlar mevcut idi, ve mevcut değil dir, ve *haviyeden* çıkacak ve helâka gidecek dir; ve yerin sekenesinden olub ismleri dünyanın kurulmasından beru hayat kitabında yazılmış olmayan kimseler ol canavarın mevcut olmuş ve mevcut değil ise de, yine hazır olmakda idiğini gördüklerinde teaccüb edecekler dir. İV. 17/8

Ve *haviyenin* kuyusunu açdıkdı, kuyudan büyük külhan tütünü gibi bir düman çıkıdı; ve kuyunun dümanından güneş ve hava karardı. İV. 9/2

havli (Ar. havâlî): Çevre, civar, yöre.

Ve Simon Petros ile başka bir şagird İsus’ un ardı sıra giriyorlar idi; ve ol şagird kahin-i azamın bildiği olub, İsus ile beraber kahin-i azamın *havlisine* girdi; lakin Petros kapu yanında dışarıda durmayla, kahin-i azamın bildiği olan diğere şagird çıkıb, kapucuya söyleyerek, Petros’u içeriye aldı. İO. 18/15

Ve Petros uzakdan kahin-i azamın *havlisinin* içerisinedek onun ardınca gidib hizmetkârlar ile beraber oturarak ateş yanında ısınıyor idi. MR. 14/54

havuz : Su biriktirme, yüzme, çevreyi güzelleştirme vb. amaçlarla altı ve yanları mermer, beton benzeri şeylerden yapılarak içine su doldurulan, genellikle üstü açık yer.

O cevap verib İsus denilen bir adem balçık yapıp gözlerime sürdü, ve bana, “Siloam havuzuna gidib yaykan” dedi; ben daği gidib yaykandığımda gözlerim görür oldu,” dedi. LU. 9/14

hayal (Ar. hayâl): Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, imge, hülya.

Onlar daği onu deniz üzerinde yürür gördüklerinde, bir hayal dır zann ederek feryad eylediler. MR. 6/49

hayat (Ar. hayât): Canlı, sağ olma durumu.

Her şeyi mırıldanmayarak ve mücadele olmaksızın icra eyleyiniz; ta ki *hayat* kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında ayıbsız ve safderun olarak, Allah’ın kuşursuz evladları olasınız; söyle ki benim daği boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos’un gününde iftiharım ola. PRF. 2/15

haydud : Silahlı soygun yapan, yol kesen kimse.

Ol daği, “Yunanice bilir misin? Sen bundan mukaddem fesad çıkarıb çöle dört bin nefer *haydud* götüren Mısırlı değil mi sin?” dedi. RA. 21/38

hayli (Far. haylî): Çok.

Ve on iki seneden beru kan akmasına mübtela olmuş bir karı, çok hekimlerden *hayli* zahmet çekmiş ve hep variyetini sarf etmiş iken, bir faide görmeyerek, illa daha fena olmayla İsus’un haberini aldıkda, kalabalığın içinde onun arkasından gelib, esvabına dokandı. MR. 5/27

hayme (Ar. hayme): Çadır.

Ve Petros İsus’a söyleyib, “Ravvi, bize burada bulunmak eyi dir; ve biri senin ve biri Moisi ve biri de Ilia için üç hayme yapalım,” dedi. MT. 9/5

hayr (Ar. hayr): Her durumda ve her şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.

Ve lakin senin inadin ve tevbe etmez kalbin ile gazabın ve Allah'ın adaletli hükmü zuhurunun günü için kendine gazab cem edersin; zira o her kese amellerine göre eda edecek, yani eyi amellerde sabr u devam ile mecd u izzet ve ölümsüzlük talep edenlere ebedi hayat (verecek) amma niza edib hakikata itaat etmeyerek, hakksızlığa müti olanlara hışm u gazab olacak dır; şerr işleyen her bir ademe, evvela Yehudiye hemde Yunaniye sıklet ve sıkıntı, amma *hayr* işleyen her kimseye, evvela Yehudiye hem de Yunaniye mecd u izzet ve selamet olacak dır; çünkü Allah'ın indinde hatra bakmak yok dur.

PRR. 2/10

Kemliğe bedel kemlik, yaħod söymek bedeline söymek eda etmeyerek, bilaks *hayr* dua ediniz, çünkü bunun için, yani bereketi miras edinmek için davet olduğunuzu bilirsiniz. İRUR. 3/9

hayran (Ar. hayrân): Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

hayran kal- : Şaşırmak, şaşıırıp kalmak.

Ve onlar İerusalim'e çıkmak üzere yolda iken, İsus önlerince gider idi, ve onlar *hayran kalarak*, ardınca gider iken korkarlar idi; ve yine on ikileri yanına alıb, onlara kendine vakı olacak şeyleri söylemeye başladı; "Yani, işte biz İerusalim'e çıkıyoruz, ve insan Oğlu baş kahinler ile ülemaya teslim olunacak, onlar daği onun katline hükm edib, onu taifelerin eline teslim edecekler; Bunlar daği onu zevklenib kamçı ile döyerek üzerine tükürecekler, ve onu öldürecekler dir; ol daği üçüncü günü kıyam edecek dir," (dedi). MR. 10/32

hayran ol- : Şaşırmak, şaşıırıp kalmak.

Ve Kapernaum'a girdiler; kendisi daği der akab savvato günü sinagoga gidib talim eder idi; onlar daği talimine *hayran oldular*; zira onlara ülema gibi değil, ancak hükümet sahibi gibi talim eder idi. MR. 1/22

Ol daği ona şifa verdi, şöyle ki ol kör ve dilsiz söyledi ve gördü. Ve cümle halk *hayran olub*, "Aceba David' in oğlu bu mudur; derler idi. MT. 12/23

hayret (Ar. hayret): Bir durum veya bir karşısında ne yapacağını nasıl davranacağını bilememek, şaşıırma, şaşkınlık, teaccüp, istiğrap.

Ve güneş ile ay ve yıldızlarda alametler olacak; ve yerin üzerinde taifelerin *hayret* ile iztirabı olub, deniz ve dalgalar seda vererek, ademler korkudan ve dünyanın üzerine gelecek şeylere beklemekten bayılacaklar dır; zira göklerin kuvvetleri sarsılacak dır. LU. 21/25

hayrete düş- : Çok şaşırarak.

Ve Simon Petros bunu görmeye İsus'un dizlerine düşüb, "Ya Rabb, benden ayrıl, zira ben günahkâr adem im," dedi. Zira balıkların avlanışından dolayı o ve beraberince olanların cümlesi, ve Simon'un ortakları olan Zevedaios'un oğulları İakovos ile İoannis daği *hayrete düşdüler*; İsus daği Simon'a, "Korkma, bundan böyle insan avcısı olacaksın," dedi. LU. 5/10

Ve gök altında bulunan her ümmetden gelmiş dindar Yehudiler İerusalim'de sakin idiler; ve bu seda vuku buldukda cumhur cem olarak, *hayrete düştüler*; çünkü her biri kendi lisanını onların söylediklerini işitdiler. RA. 2/6

hayrlı : Yararı, hayrı olan.

Ve eğer eliñ senin sürçmene sebebe olursa, onu kes; hayata sakat girmek, iki eliñ olub cehenneme, ol söyünmez ateşe girmekten sana *hayrlıdır*; orada onların kurdu ölmez ve ateşi söyünmez. MR. 9/43

hayvan (Ar. hâyevan): Duygu ve hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden canlı yaratık.

Lakin bunlar tabiatıyla avlanılıb ve telef olunmak için doğmuş olan idraksız *hayvanlar* gibi, bilmedikleri şeylere küfr ederek, haksızlığın ecrini almayla, kendi fesadlarında fenaya varacakları dır; bunlar gündüzün zevk u sefayı hoş sayarlar, ve sizin ile yeyib içerler iken, kendi hileleri ile keyflenerek leke ve ayıb dırlar; ve günahdan feragat etmez, ve zina ile dolu gözleri olub sabit olmayan canları aldadırlar; ve kalbleri tama alışanlar lanet oğulları dırlar; doğru tariki terkle haksızlığın ücretini seven Bosor oğlu Balaam'ın yoluna zahib olarak sapdılar. Ol daği fişkı için tazir olunub, dilsiz merkeb insan sesiyle söylerek, peygamberlerin hamakatını men etdi. Bunlar susuz punarlar, ve şedid ruzgar ile sürüklenen bulutlar olarak, koyu karanlık ebeden onlar için saklanılmış dır. PR2. 2/15

hayvani : Hayvansal.

Ölülerin kıyameti dağı böyle dir; (ten) çürüklükde ekilir, çürüklükden beri olarak kıyam eder; şerefsizlikde ekilir, şerefde kıyam eder; zayıflıkde ekilir kuvvetde kıyam eder; *hayvani* cesed ekilir, ruhani cesed kıyam eder; hayvani cesed var, ruhani cesed dağı var dır. PRK1. 15/43

hazır (hâzır): Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya.

Zira sahih bilirim ki ne ölüm, ne ömr ne melekler, ne hükümetler, ne kuvvetler, ne *hazır*, ne gelecek şeyler, ne yükseklik, ne derinlik, ne gayri bir mağluk Rabb’ımız Hristos İsus’da lan Allah’ın muhabbetinde bizi ayırmaya kadir olmayacak dır. PRR. 8/39

hazır bulun- : Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olmak.

Ve ol günlerde *hazır bulunan* cemaat yüz yirmi kişi kadar olduğu halde, Petros şagirdlerin ortasında ayağa kalkıb dedi ki, “Ey karındaşlar, Ruh ül Kuds David’in ağzı ile İsus’u tutanlara kılağuz olan İuda’nın hakkında mukaddema buyurduğu bu kelamın itmam olunması gerek idi; zira o bizim sayımızdan olub, bu hizmetde dağı nasibi olmuş idi. RA. 1/16

hazır et- : Hemen kullanabilecek duruma getirmek.

Ve fetir bayramının birinci gününde şagirdler İsus’un yanına gelib, ona, “Senin için pasha taamını nerede *hazır etmemizi* istersin?” dediler. MT. 26/17

hazırla- : Hazır duruma getirmek.

Zira Rabb’in yolunu *hazırlayınız*, onun tariklerini doğrudunuz, (deyerek), çölde nida edenin sedası, deyü Isaia peygamberin vasıtasıyla haber verilen zat bu dur. MT. 3/3

Ve bizi heman bu şeye *hazırlayıb*, hem de bize Ruhun pehini veren Allah dır. PRK2. 5/5

hazırlan- : Hazır duruma getirilmek.

Ve İsrail oğullarından çok kimseleri kendilerin Allah’ı olan Rabba dönderib, Pederlerin kalblerini evladlara, ve asıları salihlerin aklına dönderib, Rabba hazırlanmış bir kavm hazır etmek için, İlia’nın ruhu ve kudretiyle onun önünce gidecekdir,” dedi. LU. 1/17

Ol zaman solunda olanlara dağı, “Ey melunler, Şeytan ile onun meleklerine *hazırlanmış* Şol ebedi ateşe huzurumdan gidiniz; zira acıkdım, bana taam vermediniz; susadım, bana su vermediniz; garib idim, beni eve kabul etmediniz; çıplak idim, beni giyindirmediniz; ĥasta ve hapsda idim, beni ziyaret etmediniz,” deyü buyuracak dır. MT. 25/41

ĥazine (Ar. hazıne): Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.

İsus ona, “Eğer kamil olmak istersen, gidib variyetini satıb fukaraya ver, ve gökde *ĥazineye* malik olacaksın; ve gel bana tabi ol,” dedi. MT. 19/21

hediye (Ar. hediye): Armağan.

Ve eve girib, masumu validesi Maria ile buldular, ve dűŐüb ona secde kıldılar, ve ĥazinelerini ađıb ona, *hediye* olarak, altun ve günlük ve mürr-i safi sundular. MT. 2/11

hekim (Ar. hakım): Mesleği hastalıkları teŐhis ve tedavi etmek olan kimse, tıb doktoru, tabip.

İsus dağı (bunu) işitdikde, onlara, “Sağ olanlar değil, ancak illetli olanlar *hekime* muhtac dır. MT. 9/13

Ve on iki seneden beru kan akmasına mübtela olmuş bir karı, çok *hekimlerden* ĥayli zahmet çekmiş ve hep variyetini sarf etmiş iken, bir faide görmeyerek, illa daha fena olmayla İsus’un ĥaberini aldıkda, kalabalığın içinde onun arkasından gelib, esvabına dokandı. MR. 5/25

helak (Ar. helak): Ölme, mahvolma, yok olma.

Dar kapudan giriniz, zira *helake* götüren kapu geniş ve yol enli dir ve ondan girenler çok dur. MT. 7/13

Dar kapudan giriniz, zira *helake* götüren kapu geniş ve yol enli dir ve ondan girenler çok dur. MT. 7/13

helak et- : Mahvetmek, yok etmek.

Zira Irodis masumu *helak etmek* için arayacak dır,” dedi. MT. 2/13

Ve onlar gitdikden soğra, işte Rabb’in meleği ruyada İosif’e görünüb, “Kalk, masum ile validesini alıb Mısır’a kaç, ve ben sana söyleyinceyedek orada kal. Zira Irodis masumu *helak etmek* için arayacak dır,” dedi. MT. 2/13

helak ol- : Mahvolmak, yok olmak.

Ve Kaiafas nam kimse onlardan biri olarak ol senede kahin-i azam olduğu halde, onlara, “Siz hiç bir şey bilmezsiniz; ve hem daği bütün milletin *helak olmaması* için kavm yoluna bir ademin ölmesi bize faideli olduğunu düşünmezsiniz,” dedi. İO. 11/50

Ve kendisi kış tarafda olub başı altında yüz yastığı olarak uyuyor idi; ve onu uyandırıp, ona, “Ya hoca, *helak oluyoruz*, vazife edinmiyor mı sın?” dediler. MR. 4/38

helal (Ar. halâl): Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan, haram karşıtı.

Bana her şey *helal* ise de, her şey faideli değil dir; bana her şey helal ise de, ben hiç bir şeyin hükmü altına girmem. PRK1. 6/12

helas (Ar. halâs): Kurtulma, kurtuluş, necat, selamet.

Zira Hristos’un elemeleri bizde çoğaldıkları gibi, tesellimiz daği Hristos’un vasıtasıyla çoğalır. Ve eğer sıklet çeker isek, heman bizim çektiğimiz ol alemlerin tehammülüyle husule gelen sizin teselliniz ve *helasınız* için dür; ve müteselli olur isek, sizinteselliniz ve *helasınız* için dür; ve elemlere müşterik olduğunuz misillü, teselliye daği (müşterik olduğunuzu) bilmekle sizin için ümidimiz kavi dir. PRK2. 1/7

[“Zira, seni makbul vakıtta diñledim, ve sana *helas* gününde imdad eyledim,” deyü buyurur; işte şimdi makbul vakıt, işte şimdi *helas* günü dür.] PRK2. 6/2

helas et- : Kurtarmak, doğru yolu buldurmak.

Zira O kavmnı günahlarından *helas edecek* dir,” dedi. MT. 1/21

Lakin vaktın temamiyeti olunca, Allah kendi Oğlunu karıdan doğmuş ve şeriat altına girmiş olarak gönderdi, ta ki oğul olmaklığa nail olmamız için, şeriat altında olanları *helas ede*. PRG. 4/6

helas bul- : Kurtulmak.

Zira iman vasıta olarak inayetle *helas buldunuz*; bu daği sizden olmayıb Allah’ın bahşışı dir; amellerden değil dir; ta ki kimse iftihar etmeye. PRE. 2/8

Zira kendi kendine, “Ancak esvabına dokansam, *helas bulurum*,” der idi. MT. 9/22

helaskar Far. (Ar. halâs + Far. kâr): Kurtarıcı.

Ve biz gördük, ve şahadet ederiz ki, Peder Oğulu dünyanın *Helaskarı* olmak üzere gönderdi. İOR1. 4/11

hem : Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki" anlamlarında kullanılan bir söz.

Bunun için onlara temsiller ile söylerim, zira görür iken görmezler, ve işidir iken işitmezler, *hem* daği anlamazlar ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız, ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. MT. 13/14

heman (Far. hemân): Çabucak.

Lakin Oğula, ya Allah, senin tahtın ebed'ül-abad dır, senin padişahlığının asası doğruluk asası dır; salahı sevib fiskdan ikrah etdin; bu sebebden, ya Allah, Allah'ın seni şeriklerinden ziyade şazlık yağı ile mesh eyledi; hem, ya Rabb, ibtidade yerin temelini sen kurdun, ve gökler ellerinin işi dir; bunlar zeval bulur, anma sen baki sin; cümlesi esvab gibi ekşiyib, onları kaftan gibi düreceksin ve değışecekler dir; lakin sen *heman* o zat sın; senelerin daği nihayet bulmaz, deyü buyurur. PRİ. 1/8

hemderd Far. (Far. hem +Ar.derd): Dert yoldaşı, dert arkadaşı. Aynı dert ve kedere düçar olanların beheri.

Zira kahin-i azamımız zaifliklerimize *hemderd* olmaya gayri müktedir değıl dir, ancak günahdan azad olub her hususda (bizim) gibi tecrübe olunmuş dur. PRİ. 4/15

hemefkâr Far. (Far. hem +Ar. efkâr): Aynı fikirde olan.

Ve sabr ve teselli punarı olan Allah size Hristos İsus'a göre biri biriniz ile *hemefkâr* olmaklığı ihsan eyleye; ta ki bir fikr ve bir lisan olarak Rabb'ımız İsus Hristos'un Pederi Allah'a hamd edesiniz. Bu sebebden Hristos daği Allah'ın izzeti için bizi kabul eylediğı gibi, siz daği biri birinizi kabul ediniz. PRR. 15/5

Biri biriniz hakkında *hemefkâr* olunuz; yüze nesnelere düşünmeyib, ancak alçak gönüllüler ile yoldaş olunuz; kendinizi akıllı görmeyiniz. PRR. 12/16

her (Far. her): Önüne geldiğı ismin benzerlerini "teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı" anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

Eğer günahlarımızı ikrar edersek, günahlarımızı afv edib bizi *her* haksızlıktan paklemek için O sadık ve adil dir. İOR1. 1/10

heraret (Ar. harâret): 1. Sıcaklık.

Bu sebebden Allah'ın tahtı önünde dirler, ve heikelinde gece gündüz ona ibadet ederler; tahtda oturanın meskeni daği üzerlerinde sayeban olacak dır; artık ne acıkacaklar, ne de susayacaklar dır; onları ne güneş ne de bir göna *heraret* vuracak dır; zira tahtın ortasında olan Kuzu onları güdüb, onları diri su punarlarına götürecektir; Allah daği gözlerinden her gözyaşını silecek dir. İV. 7/17

2. Susuzluk.

Ve aldıklarında, ev sahibine karşı söylenerek, “Bu soñrakiler, bir saat işlediler, ve onları, biz günün zahmet ve *heraretini* çekmiş olanlara müsavi tutdun,” demeleriyle, O daği cevap verib, onların birine, “Dostum, sana gadr etmeyorum; sen benim ile bir dinara kavlı etmedin mi? MT. 20/12

herkes (Far. her kes): İnsanların bütünü, cümle âlem.

Zira bir adem bütün dünyayı kazanıb da, kendi canını zai ederse, ne faide görür? Yağod adem kendi canına bedel ne vere bilir? Zira insan Oğlu kendi melekleri ile Pederinin celalinde gelecek, ve ol zeman her kese ameline göre mükafat edecek dir. MT. 16/26

heybetli : Görünüşü korkuyla karışık saygı uyandıran, azametli, haşmetli, mehabetli, mehip.

Ona, “Ol kötöleri *heybetli* tarz ile helak edib, bağın mahsulunu mevsiminde verecek olan başka bağcılara teslim edecek dir,” dediler. İsus daği onlara söyleyib, “Yapucuların redd etdikleri taş köşe taşı oldu; bu, Rabb tarafından olub, gözlerimiz önünde acaib dir, (kelamını) bir vakıt kitaplarda okumadınız mı?” Bunun için size derim ki, “Allah'ın padişahlığı sizden alınıb, mahsulunu getiren bir ümmete verilecek dir. MT. 21/41

Ol zeman onlara dedi ki, “Millet millet aleyhine ve hükümet hükümet aleyhine kalkışıb, niçe mahallerde şedid zelzeleler ile kıtlıklar ve taunlar olub, gökden *heybetli* şeyler ve böyük alametler olacaktır. LU. 21/11

heykel (Ar. heykel): Taş, tunç, bakır, kil, alçı vb. maddelerden yontularak, kalıba dökülerek veya yoğrulup pişirilerek biçimlendirilen eser, yontu, statü.

Dünyayı ve onda mevcut olan her şeyi yaradan Allah, kendisi gök ile yerin Rabb'ı olmayla, el ile yapılmış *heykellerde* sakin olmayıb, ona bir şeye mühtac gibi insan eli ile hizmet olunmaz, çünkü cümleye hayat ve nefes ve her şeyi ihsan eden O dur; ve insan cinsinin cümle milletlerini bütün yer üzerinde sakin olmaları için, bir kandan yaradı, evvelce muayyen vakıtları ve meskenlerinin sinorlarını tayin eyledi, ta ki her ne kadar Allah her birimizden uzak değil ise de, onu arayanlar belki el ile yoklayarak onu bulurlar.RA.17/27

hıfz (Ar. hıfz) : Ezber.

hıfz et- : 1. Ezberlemek.

Hakikaten, hakikaten size derim ki, eğer bir kimse benim kelimemi *hıfz ederse*, ebeden ölüm görmeyecek dir,” dedi. Ol vakıt Yehudiler ona, “Ciniñ var olduğunu şimdi biliriz; Avraam ve peygamberler vefat etdiler, ve sen, eğer bir kimse benim kelimemi *hıfz ederse*, ebeden ölüm tatmayacak,” deyorsun. İO. 8/51

2. Korumak, saklamak, muhafaza etmek.

Ve çarşıdan (geldiklerinde), yaykanmadıkca yemek yemezler; ve *hıfz etmek* üzere kabul etdikleri sair çok şeyler, kaseler ve bardaklar ve bakır kablar ve yataklar yaykamaları var dır. MT. 7/4

hıfz eyle- : Ezber etmek. Hatırda tutmak. Kur'an'ı ezberde tutmak.

Birden, yani Allah'dan gayri eyi yok dur; amma eğer hayata nail olmak ister isen, emrleri *hıfz eyle*,” dedi. MT. 19/17

hırsızlık : Çalma, arakçılık.

“Ve dañi insanı napak eden insandan çıkan şeydir; zira derunden (yani) ademlerin kalbinden efkâr zina ve fahşelik ve katl, ve *hırsızlık* ve tama ve fisk hile ve fücur ve kötü göz ve küfr ve mağrurluk ve *hırsızlık* çıkar. MR. 7/11

hırsızlık et- : Çalmak, arakçılık etmek.

Hırsızlık eden artık *hırsızlık* etmesin; illa mühtac olanı hissedar etmeye kadir olmak için elleri ile eyi iş işleyerek emek çeksin; ağzınızdan bir fena söz asla çıkmasın, fakat işidenlere niymet vermek üzere, iktiza olan mamuriyet için hayırlısı ne ise, (onu söyleyiniz). PRE. 4/28

hısum (Ar. hısum): Evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler.

Ve işte *hısumıñ* Elisabet dañi ihtiyarlığında bir oğla hamile olub, bu (ay) ol kısır denilenin altıncı ayı dır; zira Allah'ın indinde hiç bir şey mümkinsiz değıl dir," dedi. LU. 1/36

hısum (Ar. hısm): Öfke, kızgınlık.

Ve heykelden yedi meleğe hitaben, "Gidiniz, ve Allah'ın *hısumının* taşlarını yere boşaldınız," deyü bir büyük seda işitdim. İV16/1

hızmet (Ar. hıdmet): Görev, iş.

Ve vakı oldu ki, *hızmetinin* günleri tamam olmayle, kendi evine gitdi. LU. 1/23

hızmet et- : İş görmek, çalışmak.

Nitekim insan Oğlu kendine *hızmet* olunmak için değıl, ancak *hızmet etmek* ve canını çok kimseler bedeline fidiye vermek için geldi," dedi. MT. 20/28

hızmet eyle- : İş görmek, çalışmak.

Ol dañi kalkıb onlara *hızmet* eyledi. MT. 8/15

hızmet olun- : Hizmet edilmek.

Nitekim insan Oğlu kendine *hızmet* olunmak için değıl, ancak *hızmet etmek* ve canını çok kimseler bedeline fidiye vermek için geldi," dedi. MT. 20/28

hızmetci : Hizmet gören kimse.

Ve sofracı başı şaraba tebdil olunan suyu tatınca, [o ise nereden olduğunu bilmez, amma suyu çeken *hızmetciler* bilirler idi,] sofracı başı güveyiyi çağırıb, Ona, "Her kes evvela ala şarabı, ve ziyade içildiğinde ednasını çıkarır; sen (ise) ala şarabı şimdiedek sakladın," dedi. İO. 2/10

hızmetkâr Far. (Ar. *hızmet* + Far. *kâr*) : Ücretle iş gören genellikle erkek işçi, uşak.

Ey *hızmetkârlar*, efendilerinize teknil korku ile, yalnız eyi ve halim olanlara değıl, ancak bedhuy olanlara dañi müti olunuz. PR1. 2/18

hiç (Far. *hîç*): Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

Lakin Petros, "Haşa, ya Rabb, çünkü *hiç* bir vakıt haram ya napak bir şey yemedim," dedi. ve tekara ikinci defa ona, Allah'ın paklediğı şeyleri sen haram sayma, deyü bir seda (geldi). RA. 10/14

hidayet (hidâyet): Doğru yol

hidayet olun-: Doğru yola sevk edilmek.

Lakin o onlara söyleyib, “Bu kelamı cümlesi değil, ancak kendilere *hidayet olunanlar* kabul ede bilir. MT. 19/11

hiddetlen- : Kızmak, öfkelenmek.

Ve cümle sinagoglarda çok defa onlara azab edib, küfr etmeye icbar eder idi; ve aleyhlerine gayetle hiddetlenerek, ta ecnebi şehrlere daği teaddi eder idim. RA. 26/11

hikmet (Ar. hikmet): Bir şeyin oluşumundaki akıl erdirilemeyen sebep, gizli sebep.

Onda daği biz kanının vasıtasıyla fidiyeye, yani bize teknil *hikmet* ve fehm ile çoğalttığı inayetin ganimetine göre, günahların afvlığına malik iz; ve ezelden beru kendisinde niyet eylediği hüsn-i rızasına göre kendi iradetinin sırrını, yani vakıtlar temamiyeti tedbirinde her şeyi, gerek göklerde gerek yer üzerinde bulunan şeyleri Hristos’da bire cem edeceğini bize bildirdi. PRE. 1/8

Kıble melikesi mahşer (günün) de bu neslin ademleri ile beraber kalkıb aleyhlerine hükm edecek dir; çünkü o Solomon’un *hikmetini* diñlemek için yerin uçlarından geldi; ve işte bu mahalde Solomon’dan daha büyüğü var. LU. 11/31

hılat (Ar. hil‘at): Kaftan.

Ve ol karı *ergavani* ve kırmızı hılat giyinmiş idi, ve altun ve mücevherat ve inculer ile donanmış olarak elinde mekruhat ile ve zinasının napaklikleri ile dolu bir altun kasesi olub, alnı üzerinde Sırr, Büyük Vavilon, yerin fahişelerinin ve mekruhâtının anası, deyü bir ism yazılı idi. İV. 17/4

hile (Ar. hîle): Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen, oyun, desise, dalavere.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle hizmetin icrası ve Hristos’un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını daği çoban ve hoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah’ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzere Hristos’un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin *hileleri* ve fendbazlık ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikatatabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos’da ki ondan bütün

vücut her yardım eden irtibat vasıtasıyla terki ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/14

Ve dikenler arasında ekilenler şunlar dır ki, kelamı işitdikden soñra, bu dünyanın endişeleri ve zenginliğin *hilesi* ve gayri şeylerin arzusu araya girib, kelamı boğdukları için mahsulsuz olur. MR. 4/19

hilm (Ar. hilm): Doğuştan olan huy yumuşaklığı. Şiddete tahammül. Nefsini heyecandan korumak.

Ve ben Paulos ki aranızda alçak gönüllü, amma uzak iken size cesaretli im, Hristos'un hilm u letafetiyle size kendim reca ederim; niyaz ederim ki yanınızda bulunduğumda, bize tence gezer nazarı ile bakan bazı kimseler hakkında cesaret etmek niyetinde olduğum itimad ile cesur bulunmayayım. PRK2. 10/1

himayet (Ar. himâyet): Koruma, himaye etme, sahip çıkma, hamilik.

Ve bin başı cevap verib, “Ben bu *himayet* imtiyazını çok akçe ile edindim,” dedi; fakat Paulos, “Ben heman (o halde) doğdum,” dedi. RA. 22/28

himayet et- : Korumak, himaye etmek, sahip çıkmak.

Ve birinin zulm çekdiğini görmekle, (ona) *himayet ederek*, Mısırlıyı katl edib zulm çekenin intimını aldı. RA. 7/24

himmet (Ar. himmet): Yardım, kayırma.

Akıbet hakkında olan *himmetiniz* tazelenliğine Rabb'da ziyadesiyle şaz oldum; vakıa himmet eder idiniz, lakin fırsatınız yok idi. PRF. 4/10

himmet et- : Yardım etmek.

Akıbet hakkında olan *himmetiniz* tazelenliğine Rabb'da ziyadesiyle şaz oldum; vakıa *himmet eder* idiniz, lakin fırsatınız yok idi. PRF. 4/10

hisab (Ar. hisâb): Hesap, sayma, aritmetik.

Ben atıye talebinde değil im, amma sizin *hisabınız* için artan meyveyi talep ediyorum. Lakin her şeyim var ve bollukda im; Epafridos'un vasıtasıyla tarafınızdan (gelen ve) Allah'a hoş ve mahbul kurban ve hoş raiha olan şeyleri almış olub dolu im. Ve Allah'ım kendi ganimetine göre, izzet ile Hristos İsusda sizin her bir ihtiyacınızı dolduracak dır. Pederimiz Allah'a ebed'ül-abad hamd olsun. Amin. PRF. 4/17

hisab et- : Hesap etme, hesaplama.

Ve her kim stavrosunu taşıyıp ardım sıra gelmezse benim şagirdim olamaz zira sizden kim bir kulle bina etmek istediğinde, teknil etmeye lazım olanı var mı, deyü evvela oturub masrafı *hisab etmez?* LU. 14/29

hisar (Ar. hisâr): Kale.

Ve şehrin *hisarının* on iki temeli olub, onlarda Kuzunun on iki resulunun isimleri var idi. İV. 21/14

Ve bana hitab edenin elinde, şehri ve kapularını ve *hisarını* ölçmek için bir altun kamış var idi. İV. 21/16

hisse (Ar. hisse): Pay, nasip.

Ve İsus ona cevab verib, “Ey Martha, ey Martha, çok şeyler için endişe edib bihuzur olursun; lakin lazım olan şey bir dir, ve Maria kendinden alınmayacak ol eyi *hisseyi* seçmiş dir,” dedi. LU. 11/42

hissedar Far. (Ar. hisse + Far. dâr): Hissesi olan, pay sahibi.

Parelediğimiz ekmek Hristos’un cesedinin ilhaklığı değil mi dir? Çünkü biz çok olarak, bir ekmek, bir cesed iz; zira cümlemiz bir ekmekten *hissedar* iz. PRK2. 10/18

hissedar ol- : Bir ortaklık veya mal üzerinde payı olmak

Bu (sırr) daği, yani taifelerin incil vasıtasıyla Hristos’da miras şeriki ve hemcesed ve vadına *hissedar olmaları*, şimdi onun mukaddes resullerine ve peygamberlerine Ruh ile aşikâr olduğu gibi gayri dehrlerde insan oğullarına bildirilmedi. MT 3/6

hitaben (Ar. hitâben): Birine hitap ederek, birinin yüzüne söylemek veya onun ismine yazmak suretiyle.

Ve taşı tutan yedi meleklerden biri gelib, bana *hitaben*, “Gel, çok sular üzerinde oturan, ve yerin padişahları onun ile zina edib, yerin seknesi onun zinasının şarabı ile serhoş oldukları büyük fahişe aleyhinde olan hükmü sana göstereyim deyerek,” Ruhda beni çöle götürdü; ve yedi taşı ile on boynuzu olarak, üzeri küfr isimleri ile dolu bir kırmızı canavara binmiş olan bir karı gördüm. İV. 17/2

Ve ihtiyarlardan biri bana *hitaben*, “Beyaz hitatları giyinmiş bu kimseler kimler dir? Ve nereden geldiler?” dedi. İV. 7/13

hitam (hitâm): Son, nihayet.

Lakin kahin-i azamın her sene başkasının kanıyla makdise girdiği gibi, bunun kendi kendini çok defa sunması (icab) etmez; çünkü dünyanın kurulmasından beru onun çok defa elem çekmesi lazım gelir idi; şimdi ise asrların *hitamında* kendisi kurban olmayla, günahın defî için bir kerre zahir olmuş dur. PRİ. 10/25

hitam bul- : Sona ermek, bitmek

Ve ol yedi gün *hitam bulmak* üzre iken, Asia'lı Yehudiler onu heykelde görmekle, bütün halkı tahrik edib üzerine el uzadarak, "Ey İsrail ademleri, yardım ediniz; her yerde kavm ve şariat ve bu mahalın aleyhinde cümleye talim eden adem bu dur; hatta heykelin içine bile Yunaniler getirib, bu mukaddes mahali napak eyledi," deyü bağırırlar idi. RA. 21/27

hristos (Gr. Mesih): Hz. İsa.

Ve İoannis zındanda Hristos'un amellerini işitmekle, ol gelecek kimse sen mi sin? Yoksa başka bir kimseye mi bekleyelim? demek için, kendi şagidlerinden ikisini onun yanına gönderdi. MT. 11/2

"Sen diri İbn Ullah *Hristos sun,*" dedi. MT. 16/17

hoca (Far. hâce): Öğretmen.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle hizmetin icrası ve Hristos'un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını daği çoban ve *hoca* olmak üzre tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah'ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzre Hristos'un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdıncı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücud her yardım eden irtibat vasıtasıyla terhib ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/14

horos (Ar. hūrûs): Tavukgillerden, tavuğun erkeği olan kümes hayvanı.

Nice ki gurbete giden bir adem evini bragarak, kullarına işlerinin iradesini, ve her kese kendi işini tahsis edib, kapucuya daği uyanık durmasını tenbih eder.

İmdi uyanık durunuz; zira ev sahibinin ne zaman, ahşam ya gece yarısı ya horos ötdüğünde ya sabahlayın geleceğini bilmezsiniz. MR. 13/34

hoş (Far. hōş): Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.

Ve İsus Vithania'da, cüdamlı Simon'un evinde bulunduğunda Onun yanına bir şişe zikıymek hoş raihalı yağ ile bir karı gelib, O sofrada oturur iken, onun başına dökdü; şagirdleri daği (bunu) gördükde darılıb, "Bu israf niçün olsun? MT. 26/6

hoş et-: Duyguları okşamak, zevk vermek.

Ol daği geldiğinde, İerusalim'den enen Yehudiler etrafında durub, Paulos'un aleyhinde isbatına kadir olmadıkları çok ve ağır şikâyetler etdiler ise de, ol daği, ben ve Yehudilerin şeriatına ve ne heykele ve ne de Kaisar'a karşı bir kabahatda bulundum," deyü cevap verdi; lakin Fistos Yehudilerin hatırını hoş etmek maksediyle, Paulos'a cevap verib, "Sen İerusalim'e çıkıb bu şeyler için benim huzurumda orada muhakeme olmak ister mi sin?" dedi. RA. 25/7

hoşlan- : Hoşuna gitmek, hoş bulmak, hazzetmek, sevmek.

Muhabbet tehammül edib lutf ile muamele eder; muhabbet hased etmez, fodullanmaz, kibrlenmez, bed muamele etmez, kendi faidesini aramaz, hiddetlenmez, kötülük düşünmez, haksızlıktan hazz etmeyib hakikatdan hoşlanır; her şeye tehammül eder, her şeye inanır, her şeyi ümid eder, her şeye sabr eder. PRK1. 13/4

hoşnud (Far. hoşnûd): Bir davranış, bir durum veya bir kimseden memnun olan, yakınması olmayan.

hoşnud et- : Memnun etmek , râzı etmek.

İmdi sen İsus Hristos'un eyi askeri gibi meşakkate tehammül eyle. Askerlik eden bir kimse seraskerini hoşnud etmek için, bu ömrün işlerine karışmaz. PRT2. 2/4

hoşnud ol- : Memnun olmak, razı olmak.

Yokarıda, şeriat mücibinse sunulanlar hakkında, kurban ve hediye ve bütün yanmalar ve günah kurbanları istemedin, (ve onlardan) hoşnud olmadın, dedikden soñra, ya Allah, senin iradetini icra etmek için geliyorum, demesiyle evvelkiyi kaldırır, ta ki soñrakıyı sabit ede. PRİ. 10/8

hoşnudluk : Hoşnut olma durumu.

Paulos dağı, valinin, şöyle deyü kendisine işaret eylesinin üzerine, cevap vererek dedi ki, “Çok seneden beru senin bu milletin hakimi olduğunu bildiğimden, bana müteallik şeylere tekmil *hoşnudluk* ile cevap veririm; çünkü ben ibadet etmek için İerusalım’e ıkalıdan beru on iki günden ziyade olmadığıma vakıf olabilirsiniz. RA. 24/10

hulus (Ar. hulûs): Gönül temizliği.

Zira iftiharımız bu dur, yani zamirimiz şehadet eder ki cismani hikmet ile değil, ancak Allah’ın inayetiyle dünyada ve bağusus sizin hakkınızda sadelikle, Allah’ın indinde olan *hulus* ile hareket eyledik. PRK2. 1/8

husul (Ar. husûl): Olma, oluş, meydana gelme.

husule getir- : Olmak, meydana gelmek.

Zira bizim selametimiz o dur, çünkü o ikisinin bir eyleyib, kendi teniyle orta divarı, yani adaveti yıkmayla, nizamlar ile emrlerin şeriatını ibtal eyledi; ta ki selamet *husule getirerek*, ikisini kendinde bir yeni adem yarada; ve kendi stavrosu ile adaveti helak etmiş olarak, onun vasıtasıyla ikisini bir cesedde Allah ile barışdıra; ve gelib, siz irak olanlara ve hem de yakın olanlara selameti müjde eyledi. PRE. 2/15

Siz beni seçmediniz, ancak ben sizi seçdim, ve gidib meyve *husule getirmeniz* ve meyveniz baki kalması için sizi tayin etdim; ta ki benim ismim ile Pederden her ne dileyecek olursanız, size vere. İO. 15/16

hurma (Far. ĥurmâ) : Hurma ağacı.

Bu şeylerden soňra gördüm ki cümle milletler ve kabileler ve kavmlar ve lisanlardan olarak kimsenin sayamadığı bir büyük cemaat beyaz ĥilatlar giyinmiş, ve ellerinde *hurma* dalları bulunduğu halde, tağtın önünde ve Kuzunun huzurunda durub, yüksek ses ile, “Ĥelas tağtda oturan Allah’ımıza ve Kuzuya mağsus dur,” deyü nida ediyorlar idi. İV.7/9

huruc (Ar. ĥurûc) : Çıkma, dışarı çıkma, çıkış.

İman ile İosif ölür iken, İsrail oğullarının *hurucunu* zikr etdi, ve kendim kemikleri hakkında vasiyet eyledi. PRİ. 11/22

huruc et- : Çıkmak, dışarı çıkmak.

Ol günde benim ismim ile talep edeceksiniz; ve size, “Pedere sizin için reca edeceğim,” demem; zira beni sevib Allah’dan *huruc etdiğime* inandığınız için, Peder kendisi sizi sever. İO. 16/26

husule getir- : Oldurmak, oluşturmak, doğurmak, çıkarmak, meydana getirmek.

Siz beni seçmediniz, ancak ben sizi seçtim, ve gidib meyve *husule getirmeniz* ve meyveniz baki kalması için sizi tayin etdim; ta ki benim ismim ile Pederden her ne dileyecek olursanız, size vere. İO. 15/16

huzur (Ar. huzûr): 1. Halinden memnun olup gönlünde rahatlık duyma, kendini rahat ve memnun hissetme durumu, dirlik.

Nasıl Allah’ın evine girib kahinlerden gayrisine yemesi caiz olmayan *huzur* ekmeklerini alıb yedi, ve yanında bulunanlara daği verdi,” dedi. LU. 6/4

2. Önemli bir makamın veya bir kişinin bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı.

Ve kız al el acele padişahın *huzuruna* girib, “Şimdi bana tepsi üzerinde vaptis edici İoannis’in başını vermenizi isterim,” deyü talep eyledi. MR. 6/25

hücum (Ar. hucûm): Saldırı.

Ve kavm ile ihtiyarları ve ülemayı tahrik edib, üzerine *hücum* ile onu tutub millet meclisine götürdüler. RA. 6/12

hücum et- : Saldırmak.

Ve bir şedid bora zuhur etmekle, dalgalar kayığa *hücum etdiler*, şöyle ki heman dolmak da idi. MR. 4/37

hücum eyle- : Saldırmak.

Ve halk üzerlerine *hücum eylemekle*, zabitler onların esvablarını cebren soyduktan soñra döymelerini emr etdiler. RA. 16/22

hüküm : Yargı.

Kadımlere, “Katl etmeyesin, ve her kim katl ederse, *hükme* müstahakk olacak dır,” denildiğini işitdiniz. MT. 5/21

hüküm et- : Karar vermek.

Hüküm etmeyiniz, ta ki hüküm olunmayasınız; zira etdiğiniz hüküm ile siz daği hüküm olunacaksınız ve ölçdüğünüz ölçek ile size ölçülecek dir. MT. 7/3

hüküm olun- : Hakkında karar verilmek.

Hükm etmeyiniz, ta ki *hükm olunmayasınız*; zira etdiğiniz hükm ile siz daği hükm olunacaksınız ve ölçdüğünüz ölçek ile size ölçülecek dir. MT. 7/3

hükmdar Far. (Ar. hükm + Far. dâr): Bir devletin başkanı olan ve hükmetme, emretme hakkını elinde bulunduran kimse, padişah, hakan, kral, sultan.

Lakin İsus onları yanına çağırıp, “Taifelerin *hükmdarları* onların üzerine tesallut edib büyükleri onların üzerine hükümet icra etdiklerini bilirsiniz; amma beyninizde böyle olmasın, ancak aranızda büyük olmak isteyen hizmetkârınız olsun ve beyninizde birinci olmak isteyen kulunuz olsun. MT. 20/25

Amma İsus onları çağırıp, “Taifelerin *hükmdarları* sayılanlar onların üzerine tesallüt edib, büyükleri daği onların üzerine hükümet icra etdiklerini bilirsiniz; amma aranızda böyle olmasın, lakin beyninizde büyük olmak isteyen hizmetkârınız, ve sizden birinci olmak isteyen cümlesinin kulu olsun. MR. 10/42

hükmdarlık : Hükümdar olma durumu, sultanlık, saltanat.

Ve onlar bu şeyleri işitmekte iken, kendisi İerusalim’e yakın olduğu, onlar daği Allah’ın padişahlığı tez zuhur edeceğini zann etdikleri için, tekrar bir temsil söyleyib dedi ki, “Bir asılzade bir *hükmdarlık* selahiyetini alıb geri dönmek için, uzak bir diyara gitdiğinde, on nefer bendesini çağırıp onlara on mna vererek, “Ben geri dönüncyedek ticaret eyleyiniz,” dedi. LU. 19/12

Ve vakı oldu ki *hükmdarlık* selahiyetini alıb geri döndüğünde kimin ne ticaret ettiğini bilmek için akçeyi vermiş olduğu bendelerinin kendi yanına çağrılmasını emr etdi. MR. 19/15

hüküm (Ar. hukm): Egemenlik, hakimiyet.

hükm et- : 1. Üzerinde hakimeyet kurmak, hükmü altına almak.

Zira sert bir adem olduğun için, senden korkdum; sen komadığın şeyi alırsın, ve ekmediğini biçersin,” dedi. Ol daği ona, “Ey yaramaz ben de, seni kendi ağzından *hükm ederim*; sen benim komadığım şeyi alıb, ekmediğimi biçen sert bir adem idiğimi bilir iken, niçün benim akçemi sarraflara vermedin? LU. 19/22

2. Hakkında karar vermek.

Amma onlar yüksek sesler ile ısrar ederek onun stavrosa çıkarılmasını talep ederler idi; ve onların ve baş kahinlerin sesleri galib gelmekle, Pilatos matlublarının icra olunmasına *hükmet*; şöyle ki ihtilal ve katl için mahbus bulunub talep ettikleri kimseyi onlara salı verdi, ve İsus'u onların müradına teslim etdi. MR. 23/25

hükümet (Ar. hukûmet): Devletin, ülke içinde ve dışında yönetmesindeki etkili olan yürütme organı, yönetme, yürütme gücü ve bu gücü temsil eden bakanlar kurulu.

Lakin İsus onları yanına çağırıp, “Taifelerin hükmdarları onların üzerine tesallut edib büyükleri onların üzerine *hükümet* icra ettiklerini bilirsiniz; amma beyninizde böyle olmasın, ancak aranızda büyük olmak isteyen hizmetkârınız olsun ve beyninizde birinci olmak isteyen kulunuz olsun. MT. 20/26

Zira ben daği *hükümet* altında bulunmuş bir adem olub, benim de idarem altında asker bulunmayle, birine, git, dediğimde, gider ve digerine, gel, (dediğimde), gelir ve koluma, şunu yap, (dediğimde), yapar,” dedi. MT. 8/9

hümme (Ar. hummâ): Ateşli hastalık.

Ve vakı oldu ki Potlios'un Pederi *hümme* ile kanlı ishala tutularak yatmakta iken, Paulos yanına varıp, dua ederek, ellerini onun üzerine koyub ona şifa verdi. RA. 8/28

hürmet (Ar. hurmet): Saygı.

İmdi cümleye hakklarını, yani vergi hakkı olana vergi, gömrük hakkı olana gömrük, korku hakkı olana korku, *hürmet* hakkı olana hürmet eda eyleyiniz. PRR. 13/7

hürmet et- : Saymak, saygı göstermek.

Amma siz, her kim pederine ya validesine, tarafımdan faide göreceyin şey vakf olmuş dur, derse, ve pederine ya validesine *hürmet etmezse* daği (olur), dersiniz; ve sizin rivayetiniz sebebiyle Allahın emrini ibtal etdiniz. “Ey mürailler, İsaia sizin hakkınızda, “Bu kavm [bana ağız ile yaklaşıb,] bana lisanen hürmet eder, fakat kalbleri benden pek uzak dır. MT. 15/6

hürmet eyle- : Saymak, saygı göstermek.

Ol daği onlara cevap verib, “Niçün siz de rivayetiniz sebebiyle Allah'ın emrine mugayir hareket ediyorsunuz? Zira Allah, Pederine ve valideine

hürmet eyle; hem dağı, Pederine ve ya validesine söğen mutlaka katl olsunlun,” deyü buyurdu. MT. 15/3

hürmetsizlik : Saygısızlık.

Ey putlardan nefret eden, mukaddes şeylere hürmetsizlik eder misin? PRR. 2/23

hüsn (Ar. hüsn): Güzellik.

hüsn-i hareket : Güzeli davranış, iyi olan tavır.

Gece geçdi, gündüz yaklaşdı; imdi karanlık amellerine soyunub, nur silahlarını kuşanalım. Gündüzün gezer gibi *hüsn-i hareketle* gezelim, zevk u sefalar ve serhoşlukda, ve kötülük ve fena amellerde dağı niza u hasedde olmayıb, ancak Rabb İsus Hristos’u giyinib, şehvetler için cesedin kaydında olmayınız. PRR. 13/13

Ve size tenbih ettiğimizi göre asudehal üzere yasayıb kendi işinizle meşhul olarak, kendi ellerinizle işlemeye gayret edesiniz, ta ki dışarıda olanlara *hüsn-i hareketle* muamele edib bir şeye mühtac olmayasınız. PRS1. 4/12

hüsn-i iradet : İyi niyet.

Zira şehadet ederim ki kudretlerinize, ve kudretlerinden ziyade *hüsn-i iradette* olarak, çok niyazlar ile bu ihsanları ve mukaddesler için olan hışmetin ilhaklığını kabul etmemizi reca etdiler. PRK2. 8/4

Aranızda buluna ihtiyarlara, ben ki onlar gibi ihtiyar, ve Hristos’un elemelerinin sahidi, ve zahir olacak celalin hissedarı im, reca ederim, Allah’ın sizin aranızda bulunan sürüsünü güdesiniz; ve (onu) mecburiyetden değil, ancak *hüsn-i iradette*, hem kötü kazanc için değil, fakat can u dilden nazaret ederek, ve cemaatlara musallat olur gibi değil, ancak sürüye örnek olunuz. PR1U. 5/2

hüsn-i nazar : Teveccüh, iltifat.

Ve ol günlerden soñra, karısı Elisabet hamile olub, “Rabb ademler arasından aybımı kaldırmak için, bana *hüsn-i nazar* kıldığı günlerde böyle eyledi,” deyerek kendini beş ay gizledi. MR. 1/25

Ve İsus hikmet ve boyda ve Allah’ın ve insanın *hüsn-i nazarında* ileri gider idi. LU. 2/52

hüsn-i rıza : Kendi isteği.

Onda dağı biz kanının vasıtasıyla fidiyeye, yani bize tekmil hikmet ve fehm ile çođaltdđı inayetinin ganimetine göre, günahların afvlığına malik iz; ve ezelden beru kendisinde niyet eylediği *hüsn-i rızasına* göre kendi iradetinin sırrını, yani vakıtlar temamiyeti tedbirinde her şeyi, gerek göklerde gerek yer üzerinde bulunan şeyleri Hristos'da bire cem edeceğini bize bildirdi. PRE. 1/9 Ve ansızın melek ile beraber gök askerinin bir cümhuru hazır bulunub, Allah'a sena ederek, "En yücelerde Allah'a hamd, yer üzerinde selamet, ademlerde *hüsn-i rıza*," dediler. LU. 2/14

I

ırak : Uzak.

Zira bizim selametimiz o dur, çünkü o ikisinin bir eyleyib, kendi teniyle orta divarı, yani adaveti yıkmayla, nizamlar ile emlerin şeriatını ibtal eyledi; ta ki selamet husule getirerek, ikisini kendinde bir yeni adem yarada; ve kendi stavrosu ile adaveti helak etmiş olarak, onun vasıtasıyla ikisini bir cesedde Allah ile barışdıra; ve gelib, siz *ırak* olanlara ve hem de yakın olanlara selameti müjde eyledi. PRE. 2/17

Ve onlardan *ırakda* otlanın bir çok donuz sürüsü var idi. Ve cinler ona yalvarıb, "Eğer bizi çıkarırsan, bize donuz sürüsüne girmeye izn ver," dediler. MT. 8/30

ırgad : Tarım işçisi, rençper.

Kalkıb pederime varayım," ve ona "Ey peder, köye ve senin huzurunda günah işledim; artık senin oğlun denilmeye layık değil im; beni senin *ırgadlarının* biri gibi tut," deyeyim. LU. 15/18

ırmak : Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir.

Her kim ki bana iman ederse, kitabın buyur duğu gibi onun karnından diri su *ırmakları* akacak dır," dedi. İO. 7/38

ısr- : Dişleri arasına alıp sıkmak.

Ve lakin eğer biri birinizi *ısrıyb* yeyecek olursanız, sakınınız ki biri birinizden telef olmayasınız. PRG.5/15

ısmarla- : Bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini, bu işlerle uğraşan birine söylemek, sipariş etmek.

Bu sebepten seni Girid'de bıraktım, ta ki ekşik olan şeyleri tertib edip sana *ısmarladığım* gibi her şehirde ihtiyarlar tayin edesin; bikrimse kusursuz, ve bir karının kocası, ve fücürden dolayı teşekki olunmamıs, ve itaatsız olmayan mümin evladları bulunduğu halde (onu eyle); zira vacib dir ki Episkopos Allah'ın kethudası gibi kuşursuz ola; hıdbin, övkeli, saraba mübdela, vurucu, kötü kazanc talibi değil, ancak müşafir sevici ve eyilik seven, ve akıllı ve salih ve mukaddes ve perhizkâr, talime göre olan sadık kelamı kavi tutar ola; ta ki sahih talim ile nasihat vermeye ve muhalefet edenleri tazir etmeye kadir ola. PRT. 1/8

ısmarlan- : Bir şeyin yapılması veya getirilmesi birine söylenmek.

Ve Pisideia'dan gecib Pamfllia'ya geldiler; ve Pergı'de kelamı söyledikten sonra Attaleia'ya enib, oradan itmam etmiş oldukları iş için, Allah'ın lutfuna *ısmarlandıkları* mahale, yani Antakia'ya deniz tarıkıyla geldiler. RA. 14/24

ışık : Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji, erke, ziya, nur, şavk.

Ol daği ışık isteyib içeri koşdu, ve tityerek, Paulos ile Silas'ın ayaklarına kapandı. RA. 16/29

ıztirab : Acı, üzüntü, sıkıntı, keder.

Ve güneş ile ay ve yıldızlarda alametler olacak; ve yerin üzerinde taifelerin hayret ile *ıztirabı* olub, deniz ve dalgalar seda vererek, ademler korkudan ve dünyanın üzerine gelecek şeylere beklemekten bayılacaklar dır; zira göklerin kuvvetleri sarsılacak dır. LU. 21/26

İ

i- : Olmak, etmek.

Ve pasha denilen fetir bayramı yaklaşıkdı, baş kahinler ile ülema onu helak etmek için bir vesile arayorlar idi; zira kavmdan korkarlar *idi*. LU. 22/1

Ve Devri ile Listra'ya yetişib işte orada Timotheos isminde bir şagird var idi; merkum mümin bir Yehudi karının oğlu olub, Pederi ise Yunani idi. Bu daği Listra ile Konia'da olan karındaşlardan eyi şhadet olunmayle, Paulos bunun kendisi ile beraber çıkmasını isteyerek, ol mahallerde bulunan Yehudiler sebebinden onu alıb sünnet eyledi, zira Pederi Yunani *idiğini* cümlesi bilirler idi; ve şehirlerden geçerler iken, İerusalım'de olan resuller ile ihtiyarlar tarafından karar verilen kanunları hıfz etmeleri için onlara teslim ederler idi. İmdi kiliseler imanda sabit olarak gün be gün sayıları artmakda idi. RA. 16/4

iane (Ar. iâne): Yardım.

Ve ol günlerde şagirdler çoğalmayle, Yunanice söyleyenler tarafından, kendi dul karılarının her günü *ianede* ihmal olundukları için, İbraniler aleyhine mırıltı vakı oldu. RA. 6/1

iane et- : Yardım etmek.

Zira Makedonialı ve Ahaialılar'a İerusalım'de olan mukaddeslerin fukarasına bir *iane etmeklik* hoş göründü. Hoş göründü, ve hem daği onlara borclu dırlar; zira taifeler bunların ruhani şeylerine hissedar oldukları hasebiyle, cismani şeyler de daği onlara hizmet eylemeye borclu dırlar. PRR. 15/26

ibadet (Ar. 'ibâdet): Allah'ın emirlerini yerine getirme.

Ol vakıt Paulos Areios Pagos'un ortasında durub dedi ki, "Ey Athinalı ademler, sizi her vechle ziyadesiyle ehl-i *ibadet* görüyorum; zira dolaşib sizin *ibadet* yerlerinize nazar eder iken, üzerinde, "Namalüm İlah'a" deyü yazılmış bir mezbah buldum; imdi ben sizin tanımayarak *ibadet* etdiğinizi, size heman onu vaz ediyorum. RA. 17/22

Zira karındaşlarım, yani ten cihetiyle akrabamın yerine ben kendim Hristos'dan mahrum olayım, deyü arzu eder idi; onlar İsraili olub, oğulluk ve celal ve ahdlar ve şeriat vermesi ve *ibadet* ve vadler onların dır; babalar daği onların olub, Hristos daği ben cihetiyle onlardan dır; cümlenin üzerine o ebeden mübarek Allah dır. PRR. 9/4

ibadet et- : Tapmak, tapınmak, kulluk etmek.

Gece gündüz dualarımda seni ber devam zıkr ederek, ve göz yaşlarıñı hatırımda tutarak, tekmil şaz olmaklığım için, seni görmek arzusunda bulunub, evvela büyük validen Loidide ve validen Eineikide sakın olub,

sende dağı bulunduğuna itimad etdiğim ol mürailiksiz imanı ğatrına getirdiğimde, babalarımđan (öyrendiğime göre) hakk zamir ile *ibadet etdiğim* Allah'a Şükür ederim. PRT2. 1/5

Ve kadimden beru mukaddes peygamberlerinin ağzıyla söylediği üzre, düşmenlerimizden ve bize cümle buğz edenlerin elinden ğelas olmak üzre, Kulu David'in ğanedanında bizim için azim ğelas gösterdi; ta ki babalarımıza merhamet edib, kendi mukaddes ahdını, yani düşmenlerimizin elinden kurtulmuş olarak [ömrümüzün] cümle günlerinde, Kendi huzurunda, kudsiyet ve salah ile korkusuz kendine *ibadet etmemizi* ihsan eylemek için, Pederimiz Avraam'a etdiği yemini ğatıra getire. LU. 1/74

ibadethane Far. (Ar. ibâdet + Far. hâne): İbadet edilen yer, tapınak, mabet.

Ve İsus Allah'ın heykeline girib, heykelde cümle ađz u ita edenleri dışarı çıkararak sarrafların pištahtalarını, ve göğercin satıcıların iskemlelerini alt üst etdi; ve onlara "Evim *ibadethane* tesmiye olunacak dır, deyü yazılmış dır, fakat siz onu ğırsızlar mağarası etdiniz," dedi. MT. 21/13

Ve talim ederek onlara, "Evim cümle milletler için *ibadethane* tesmiye olunacak dır, deyü yazılmış değil mi? Fakat siz onu ğırsızlar mağarası etdiniz," dedi. MR. 11/17

ibn ullah : Hz. İsa.

Ve tecrübe edici onun yanına gelib, "Eğer İbn Ullah isen, bu taşların ekmek olmasını emr eyle," dedi. MT. 4/3

ibram (Ar. ibrâm): Israr.

ibram et- : Israr etmek, zorlamak.

Ve gündüz oldukda, çıkıb beyaban bir mahale gitdi; ve ğalk onu arayarak da yanına gelib, kendilerinden gitmemesi için ona *ibram etdiler* ise de, onlara, "Allah'ın padişahlığını sair şehrlerde dağı vaz etmekliğim gerek dir, zira bunun için gönderildim," dedi. LU. 4/43

Ve der akab [İsus] kendisi cemaatı salı verinceyedek Őađirdlerine, kayığa girib kendinden evvel karşı tarafa geçmeleri için *ibram etdi*. MT. 14/23

ibram eyle- : Israrla rica etmek. Usandırıncaya kadar üzerine düşmek.

Ve efendisi kula, 'Yollara ve çitlerin yanına çıkıb, içeri gelmeye *ibram eyle*, ta ki evim dola. LU. 14/23

ibranice : İsraililerin dili. İncil’de, İbraniceden bahsedildiği bazı yerlerde bu dile benzeyen Aramice’den bahsedilir.

Ve bunlar üzerine beñzer padişah var dır, yani haviyenin meleği, onun ismi dağı *İbranic* Avaddon ve Yunanice Apollion dır. İV. 9/11

Ve İsus’un stavrosa gerildiği mahal şehre yakın, ve bu yafta dağı *İbranic* ve Yunanice ve Latince yazılı olmayle, Yehudilerden niçeleri onu okudular. İO. 19/20

ibraniler : Eski Yahudilere verilen ad.

Ve ol günlerde şagirdler çoğalmayle, Yunanice söyleyenler tarafından, kendi dul karılarının her günü ianede ihmal olundukları için, İbraniler aleyhine mırıltı vakı oldu. RA. 6/1

ibtal (Ar. ibtâl): Kullanıştan kaldırma, silme.

ibtal et- : Hükümsüz brakmak, bozmak, feshetmek.

Ben ise bu şeylerin hiç birini kullanmadım; ve bana böyle muamele olunsun, deyü bu şeyleri yazmadım; zira bir kimse iftiharı mı *ibtal etmeden* ise, ölmek benim için daha eyi dir. PRK1. 9/15

Muhabbetasla zeval bulmaz; ilhamlar ise ibtal olunacaklar, lisanlar ise nihayet bulacak, ilm ise ibtal olunacak dır. PRK 13/8

ibtal ol- : Hükümsüz olma, bozulma, feshedilme.

Ve şimdi size derim ki, bu ademlerden vazgeçib onları bragınız; zira eğer bu tedbir yağod bu iş insandan ise, *ibtal* olunur; amma eğer Allah’dan ise, onu ibtal etmeye kadir olmazsınız; olmaya ki Allah’a karşı cenk eder dağı bulunasınız. RA. 5/39

Ve yalnız bu esnafımız hakarete düçar olmak tehlikesinde olmayıb, ancak azim ilah olan Artemis’in heykeli dağı hiç sayılıb, bütün Asia ile dünyanın ibadet etdiğinin azameti dağı ibtal olacak dır,” dedi. RA. 19/28

ibtida (Ar. ibtidâ): Başlangıç.

Ey Filippeliler, incilin *ibtidasında* Makedonyadan çıktığım zaman, almak ve vermek hususunda sizden gayri hiç bir kilisenin bana ilhaklık etmediği sizin dağı malüminiz dir. PRF. 4/15

Zira millet millet aleyhine, ve hükümet hükümet aleyhine kalkışb nice mahallerde zelzeleler olacak, ve kıtlık ile ihtilallar olacak; bunlar elemelerin *ibtidasıdır*. MR. 13/9

icbar (Ar. icbâr): Zorlama.

icbar et- : Zorlamak, cebretmek.

Ve dışarıya çıkarlar iken, Simon nam Kirinli bir ademe rast gelmeleriyle, bunu onun stausunu taşımaya icbaretdiler. MT. 27/32

Lakin incilin hakikatına göre doğru hareket etmediklerini gördüğümde, cümlesinin huzurunda Petros'a dedim ki, "Eğer sen Yehudi iken, Yehudi gibi değil, ancak taife gibi yaşar isen, taifeleri Yehudi gibi hareket etmeye nasıl icbar edersin?" PRG. 2/15

icra (Ar. icrâ): Yapma, yerine getirme.

icra et- : Yapmak, uygulamak.

Bunu daği Hristos'da, onu ölümlerden ihya etmekle, *icra edib*, Onu her riayet ve hükümet ve kudret ve saltanatın ve yalnız bu dünyada değil, ancak ahretde daği anılan her ismin üstünde, göklerde kendi sağında oturdu. PRE. 1/21

Ve şeriat adeti iktizasını hakkında *icra etmek* için valideyni masum İsus'u içeri getirdiklerinde, o daği Ruhun kilağuzluğu ile heykele gelib, Onu kucağına alarak Allah'a hamd edib, "Ya Rabb, şimdi senin kelamına göre kuluñu selamete salı verirsin; zira gözlerim cümle milletler huzurunda, taifelerin tenviri için nur ve kavmıñ İsrail'e şan olmak üzere, hazırladığın helasıñı gördüler," dedi. LU. 2/27

icra eyle- : Yapmak.

Bu sebebden onun bu mucizeyi *icra eylemiş* idiğini işitmiş olmalarıyla, halk onu istikbale çıkıdı. İO. 12/19

icra olun- : Yerine getirilmek.

Amma onlar yüksek sesler ile ısrar ederek onun stavrosa çıkarılmasını talep ederler idi; ve onların ve baş kahinlerin sesleri galib gelmekle, Pilatos matlublarının icra olunmasına hükm etdi; şöyle ki ihtilal ve katl için mahbus bulunub talep etdikleri kimseyi onlara salı verdi, ve İsus'u onların müradına teslim etdi. LU. 23/24

iç- : Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Yeyelim ve *içelim*; zira yarın ölürüz. Aldanmayınız; kötü ülfetler eyi meşrebi bozarlar. PRK1. 15/34

içir- : Bir sıvıyı ağza alıp yutturmak.

Ve her kim bu küçüklerin birine şagird sıfatıyla yalnız bir kâse soğuk su *içirirse*, hakikaten size derim ki, “ol kimse ecrinden asla mahrum olmayacaktır.” MT. 10/42

içün : 1. Sebep bildirir; sebebiyle, -den ötürü, -den dolayı.

Bunun *içün* onlara temsiller ile söylerim, zira görür iken görmezler, ve işidir iken işitmezler, hem daği anlamazlar, ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız, ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü İsaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur. MT. 13/13

2. Amaç bildirir; maksadıyla, gayesiyle.

İmdi bunun cümlesi Rabb tarafından peygamber vasıtasıyla, “İşte bakire hamile olub, bir oğul doğuracaktır, ve ona Emmanuıl [ki tercüme olunsa, Allah bizim ile demek dir.] tesmiye edecekler dir,” deyü buyurulan kelamın itmam olunması *içün* vakı oldu. MT. 1/24

idare (Ar. idâre): Gerektiği gibi yürümesi için bir işi düzene sokma, çekip çevirme, yönetme.

Zira ben daği hükümet altında bulunmuş bir adem olub, benim de *idarem* altında asker bulunmayla, birine, git, dediğimde, gider ve digesine, gel, (dediğimde), gelir ve kuluma, şunu yap, (dediğimde), yapar,” dedi. MT. 8/12

Allah daği kilisede evvela resuller, ikinci ilhama malik olanlar, üçüncü hocalar, anden soñra mucizeler, anden soñra şifabağş bağşışler, ve yardımlar, ve *idareler*, ve dürlü lisanlar tayin eyledi. PRK1 12/28

ierusalım : Yerusalım, Kudüs.

İerusalım'e alimler gelib, “Yehudilerin doğmuş olan padişahı nerede dir? Zira gün doğusunda olan onun yıldızını gördük ve ona secde kılmaya geldik,” dediler. MT. 2/2

ifade (Ar. ifâde): Anlatım.

Amma Paulos 'un kız karındaşının oğlu bu hileyi işitmekle, varıb kaleye girerek Paulos 'a haber verdi; Paulos dahi yüz başıların birini yanına çağırıp, “Bu genci bin başıya götür, zira ona bir *ifadesi* vardır,” dedi. RA. 23/16

ifade et- : Anlatmak.

Ve onun hakkında etdikleri şikāyetin sebebini aīlamak maksediyle onu onların millet meclisine endirdiğimde, katle ya zincire müstehakk bir cürmü olmayıb, ancak kendi şeriatlarına müteallik meselelerden dolayı, ondan şikāyet olunduğunu aīladım; ve Yehudilerin bu ademe hile tertib edecekleri bana haber verilmekle, onu der akab sana gönderdim, ve davacılar dahi onun aleyhinde olan nesnelere senin huzurunda *ifade etmelerini* emr etdim; afiyetde olunuz. RA. 23/29

iffetli : İffetini koruyan, afif, afife.

Kezalik ihtiyar karılar kudsiyete layık olan hareketde bulunub, iftiracı yahod çok şaraba mübtela olmayarak, eyilik muallimleri olalar; ta ki Allah' ın kelamına küfr olunmamak için, genc karılar kocalarını ve evladlarını sevmek, ve akıllı, ve *iffetli*, ve evlerine mukayyed, hayr sahibi, kendi kocalarına müti olmak hususunda terbiye edeler. PRT. 2/3

iftihar (Ar. iftihâr): Övünme.

iftihar et- : Bir şeyden dolayı kendini yücelmiş saymak, övünmek.

Vel hasıl bir kimse insan ile *iftihar etmesin*; zira her şey sizin dir, gerek Paulos gerek Apollos, gerek Kıfas, gerek dünya, gerek ömr gerek ölüm, gerek hazır şeyler, gerek olacak şeyler, cümlesi sizin dir; siz de Hristos' un sınız, Hristos dahi Allah'ın dir. PRK1. 3/22

Bu sebebden Hritos için zaifliklere, sitemlere, zaruretlere, teaddiye ve sıkıntılara razı im; çünkü zaif olduğum zaman kuvvetli im. [*İftihar etmekle*] akılsız oldum; beni siz mecbur etdiniz, zira hiç bir şey değil isem de, en meşhur resullerden bir noksanım olmadığı için ben tarafınızdan tavsiye olunmalı idim. PRK2. 12/11

iftira (Ar. iftirâ): Bir kimseye kasıtlı veya asılsız suç yükleme.

Ve Zakhaios durub, Rabba, “Ya Rabb, işte malimin yarısını fukaraya veririm, ve kime *iftira* ile gadr etdim ise, dört katını eda ederim,” dedi. LU. 19/8

iftira et- : Bir suç birinin üzerine atmak, kara çalmak, kara sürmek.

Askerler dağı, Biz de ne işleyelim? deyü ona sordular; ve onlara, Kimseye zulm etmeyiniz, ve *iftira ederek* gadr etmeyiniz, ve ülüfenize kanaat eyleyiniz, dedi. LU. 3/14

iftiracı : Bir kimseye aslı olmayan bir suç yükleyen.

Zira ademler kendi nefsinı sevişı, malperest, fodul, mağrur, küfrbaz, valideyne itaatsız, nankör, ĥabis, meveddetsiz, sulh kabul etmez, *iftiracı*, nefsinı zabt etmez, azgın, eyiyi sevmez, ĥain, edebsiz, mütekebbir ve Allah'ı sevmekden ziyade zevk u sefa sever, dindarlık suretini gösterim de kuvvetini inkâr eder olacaklar dır; bunlardan geri dur. PRT2. 3/3

Kezalik karıları ehl-i edeb olub, *iftiracı* olmayarak, ayık ve her şeyde sadık olalar. Diakonolar birer karının kocası olub, evladlarına ve kendi evlerine eyi nazaret edeler. PRT1. 3/11

iğva (Ar. iğvâ): Baştan çıkarma, ayartma.

Ol dağı onlara, “Dua etdiğiniz zaman, ‘Ey göklerde olan Pederimiz; ismiñ mukaddes olsun; padişahlıđıñ geldin; iradetiñ gökde oldugibi yer üzerinde dağı icra olunsun; her günki ekmeğimizi gün be gün bize ver; ve günahlarımızı bize bağışla çünkü biz dağı bize her borclu olana bağışlarız; ve bizi *iğvaya* getirme, lakin bizi yaramazdan kurtar,’ deyiniz,” dedi. İO. 11/4

Ve ol yere yetiştikde, onlara, “*İğvaya* düşmemeniz için dua ediniz, “ dedi. Ve onlardan bir taş atımı kadar çekildi, ve diz çöküb, “Ey Peder, eğer istersen, bu kaseyi benden geçir; lakin benim iradetim değil, ancak seninki olsun,” deyü dua eyledi ve ona gökden bir melek görünüb, onu kuvvetlendirir idi. LU. 22/40

ihale (Ar. ihâle): Bir işi bir kimseye brakma, havale etme, tefriz.

Lakin bilaks sünnet resalesinde Petros'un vasıtasıyla amel eden Zat taifelere dağı benim vasıtam ile amel eylediğinden, sünnetlilere olan incilin Petros'a *ihale* olunduğu gibi, sünnetsizlere olan incilin bana *ihale* olunduğunu görmeleri ve bana verilen inayeti añlamalarıyla, biz taifelere, kendiler ise sünnetlilere gitmek üzere, direkler itibar olunan İakovos ve Kıfas ve İoannis bana ve Varnavas'a ilhaklık için sağ ellerini verdiler. PRK. 2/8

Bu sebebden ben Paulos siz taifeler için Hristos İsus'un mahbusu olarak, Allah'ın bana sizin için *ihale* olunmuş olan inayetinin idaresinin, yani bana bu sırrı ilham ile bildirdiğini şübhesiz olarak işitmişsiniz, nitekim evvela muhtasarca yazdım; onu okuyub Hristos'un sırrı hususunda benim vukufumu aňlaya bilirsiniz. PRE. 3/2

ihmal (Ar. ihmâl): Gereken ilgiyi göstermeme.

ihmal et- : Gereken ilgiyi göstermemek.

Zira nane ile sedef otunun ve her nev sebzenin üşrünü verirsiniz, amma hakkı ve Allah'ın muhabbetini *ihmal edersiniz*; bunları icra etmeli, onları daği brakmamalı idiniz. LU. 11/42

ihmal olun- : İhmal edilmek.

Ve ol günlerde şagirdler çoğalmayle, Yunanice söyleyenler tarafından, kendi dul karılarının her günü ianede *ihmal olundukları* için, İbraniler aleyhine mırılı vaki oldu. RA. 6/1

ihrac (Ar. ihrâc) : Çıkarma, dışarıya atma.

ihrac et-: Çıkarmak, dışarı atmak.

Sizi cemaatdan *ihrac edecekler*; beli, sizi her katl eden kimse Allah'a ibadet arz ediyorum zann edeceği vakit gelir. İO. 16/2

ihrac olun- : Çıkarmak, dışarı atmak.

Onun valideyni Yehudilerden korktukları için böyle söylediler; zira Yehudiler, eğer bir kimse onun Hristos olduğunu ikrar ederse, cemaatdan *ihrac olunması* için akdemce ittifak edib karar kılmışlar idi. İO. 9/22

ihsan (Ar. ihsân): Lutuf, kerem, mevhibe.

Siz daği bizim için duada yardım edersiniz, ta ki niçe kimseler vesilesiyle bize olan *ihsan* üzerine niceler tarafından bizim için şükr oluna. PRK2. 1/11

ihsan et- : Lutfetmek, kerem etmek.

Ve İsus onlara, “Ne taleb etdiğinizi bilmezsiniz; benim içeceğim kaseden içmeye, ve vaptis olunacağım vaptisma ile vaptis olunmaya kadir mi siniz?” dedikde, “Kadir iz,” dediler. İsus ise onlara, “Gerçi benim içeceğim kaseden içeceksiniz, ve benim vaptis olunacağım vaptisma ile vaptis olunacaksınız; lakin sağımda ve solumda oturmaklığı *ihsan etmek* bana raci olmayıb, ancak kimler için hazırlanmış ise (onlara verilir),” dedi. MR. 10/40

Bakınız, Peder bize ne göna muhabbet *ihsan etmiş* dir ki, Allah'ın evladları tesmiye olunalım; bunun için dünya bizi tanımaz, çünkü onu tanımadı. İOR1. 3/1

ihsan eyle- : Bağışlamak, bağışta bulunmak.

Ve kadimden beru mukaddes peygamberlerinin ağzıyla söylediği üzere, düşmenlerimizden ve bize cümle buğz edenlerin elinden helas olmak üzere, Kulu David'in hanedanında bizim için azim helas gösterdi; ta ki babalarımıza merhamet edib, kendi mukaddes ahdını, yani düşmenlerimizin elinden kurtulmuş olarak [ömrümüzün] cümle günlerinde, Kendi huzurunda, kudsiyet ve salah ile korkusuz kendine ibadet etmemizi *ihsan eylemek* için, Pederimiz Avraam'a ettiği yemini hatıra getire. LU. 1/69

ihsan olun- : Lutufta bulunulma.

Ben daği Allah'ın kudretinin amel u icrası üzere, bana verilen inayetinin bahşisine göre ol (incilin) hizmetcisi oldum; ben cümle mukaddeslerin en ednası bulunduğum halde, bu inayet, yani taifeler arasında Hristos'un akıl ermeyen ganimetini vaz edib, her şeyi [İsus Hristos' un vasıtasıyla] yaradan Allah'ın yanında, ezelden hıfz olunmuş olan sırrın nizamı ne olduğu hakkında cümleyi tenvir etmeklik bana *ihsan* olundu. PRE. 3/10

ihtar (Ar. ihtâr): Uyarma, uyarı.

Ey sevgülüler, şimdi bu ikinci resaleyi size yazıb, ikisinde sizin safi zihnininizi *ihtar* tarikiye uyandırırım, ki mukaddes peygamberler tarafından mukaddema tebliğ olunan kelimaları ve bizim, (yani) Rabb ve Helaskârın resullerinin tenbihini hatrınıza getiresiniz. PR2U. 3/1

ihtar et- : Hatırlatmak, uyarmak, dikkatini çekmek.

Ve her ne kadar malüminiz ise de, size *ihtar etmek* isterim ki, Rabb kavmı Mısır diyarından kurtardıktan sonra, yine iman etmeyenleri helak eyledi. İRUR. 5

ihtar eyle- : Hatırlatmak, uyarmak, dikkatini çekmek.

Onlara *ihtar eyle* ki, saltanat ve hükümetlere talim olub itaat etsinler, ve her eyi işe hazır bulunsunlar; kimseye küfr etmeyeler, gavgacı olmayıb latif olalar, cümle ademlere tekmil mahcubluk göstereler. PRT. 3/1

ihtilaf (Ar. ihtilâf): Anlaşmazlık, uyuşmazlık, ikilik, hilaf, niza.

Ve yine bu sözlerin sebebinden Yehudilerin beyinde *ihtilaf* vakı oldu. İO. 10/20

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar daği zina ve fahişelik ve napaklık ve fücur, ve putpereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve nizalar ve kızkanclık ve gazab ve münazaa ve *ihtilaf* ve fırkalar, ve hased ve katl ve şerhoşluk ve müsriflikler ve bunların emsali dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi daği söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını miras edinmeyecekler dir. PRG. 5/21

ihtilal (Ar ihtilâl): Bir ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik yapısını veya yönetim düzenini değiştirmek amacıyla kanunlara uymaksızın cebir ve kuvvet kullanarak yapılan geniş halk hareketi, devrim.

Zira korkarım ki geldiğimde, sizi istediğim halde bulmayacağım, ben daği sizi istemediğiniz halde bulunacağım, ve nizalar ve hasedler ve gazab ve münazaa ve gıybet ve gammazlık ve tekebbür ve *ihtilal* (bulunacak); ve yine geldiğimde, Allah'ım beni yanınızda alçakladacak, ve mukaddema günah etmiş olub, etdikleri napaklık ve zina ve edebsizlikden tevbe etmemiş çok kimseler için mahzun olacağım. PRK2. 12/20

ihitimam (Ar. ihtimâm): Bir şeyin iyi olması için gayret gösterme, özen.

Artemayı yahod Tihikos'u sana göndiğim zaman, Nikopolis'e yanıma gelmeyi gayret eyle, zira orada kışı geçirmeye karar verdim. Şeriat hocalarından olan Zinayı ve Apollos'u bir ihtiyacları olmayarak *ihitimamle* yola çıkar. PRT. 3/14

ihtiraz (Ar. ihtirâz): Çekinme, sakınma.

ihtiraz et- : Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.

Ve bu babde *ihtiraz ederiz* ki hizmet etdiğimiz bu ganimet hakkında bir kimse bizi ayıblamaya. PRK2. 8/20

ihtiyaç (Ar. ihtiyâç): Gereği duyulan şey, hâcet.

Ve içlerinde mühtac bir kimse bulunmaz idi; çünkü tarla ya ev sahibi olanların cümlesi (mülklerini) satıp satılan şeylerin akçesini getirerek, resullerin ayaklarına kodular, ve her kese kendi *ihtiyacına* göre dağıdılır idi. RA. 4/36 Amma karındaşım ve emekdaşım, ve silahdaşım hem daği sizin elçiniz ve *ihtiyacına* hizmet etmiş olan Epafroditos'u size göndermeyi lazım saydım.

Zira o sizin cümlenize hasret çekmekte olup onun hasta olduğunu işitdiğiniz için ziyadesiyle kasavetlendi. PRF. 2/25

ihiyacat (Ar. ihtiyâcın çokluğu): İhtiyaçlar.

Ve Bizimkiler daği meyvesiz bulunmamak üzere, lazım olan *ihiyacat* için eyi amellere meşkul olmaklığı öyrensinler. PRT. 3/14

Mukaddeslerin ihtiyacatına yardım edib, müsafir kabul etmekliğe mukayyed olunuz. PRR. 12/13

ihiyar (Ar. ihtiyâr): Yaşlı.

Aranızda bulunan *ihiyarlara*, ben ki onlar gibi *ihiyar*, ve Hristos'un elemle-
rinin sahidi, ve zahir olacak celalin hissedarı im, reca ederim, Allah'ın sizin a-
ranızda bulunan sürüsünü güdesiniz; ve (onu) mecburiyetden değil, ancak
hüsn-i iradete, hem kötü kazanc için değil, fakat can u dilden nazaret ederek,
ve cemaatlara musallat olur gibi değil, ancak sürüye örnek olunuz. PR1U. 5/1
Kezalik *ihiyar* karılar kudsiyete layık olan hareketde bulunub, iftiracı yağod
çok şaraba mübtela olmayarak, eyilik muallimeleri olalar; ta ki Allah'ın
kelamına küfr olunmamak için, genc karılar kocalarını ve evladlarını sevmek,
ve akıllı, ve iffetli, ve evlerine mukayyed, hayr sahibi, kendi kocalarına müti
olmak hususunda terbiye edeler. PRT. 2/3

ihya (Ar. ihyâ): Yeniden canlandırma, diriltle.

ihya et- : Canlandırmak.

Biz daği Yehudilerin diyarı ile İerusalim'de onun icra etdiği şeylerin
cümlesine şahid iz; ve ağaca asıb katl etdikleri bu zatı, Allah üçüncü günde
ihya edib, bütün kavma değil, ancak Allah tarafından evvelden tayin olunan
şahidlere aşikâr gösterdi; ve ölülerden kıyam etdikden sonra biz daği onun ile
beraber yedik ve içdik. RA. 10/41

Ve biz babalarımıza olan vadı size vaz ediyoruz; şöyle ki Allah İsus'u *ihya
etmekle*, onu biz onların evladlarına itmam etmiş dir, nitekim ikinci
Mezmur'da daği, "Sen oğlum sın, seni bu gün tevlid eyledim," deyü yazılmış
dır. RA. 13/33

ihya ol- : Canlanmak, daha iyi bir duruma gelmek.

Zira Adam'da cümlesi öldükleri gibi, Hristos'da daği cümlesi *ihya olunacak*
dır. PRK2. 15/23

Zira Allah'lığın cümle kemaliyeti cesedce onda sakin dir; ve o her riaset ve hükümetin başı olub siz onda teknil siniz; hem daği onda tene muteallık günahların vücudinden Hristos'un sünneti ile soyunub, el ile olmamış sünnet ile daği sünnet olundunuz; ve onun ile beraber vaptisde gömülüb, bunda daği onu ölülerden ihya eden Allah'ın kudretine olan iman vasıtasıyla onun ile beraber *ihya olundunuz*. PRK. 2/12

ihzar (Ar. ihzâr): Hazırlama.

ihzar et- : Hazır bulundurmak, hazırlamak.

Ey kocalar, kendi karılarınızı seviniz, nitekim Hristos daği kiliseyi sevdi, ve onun yoluna kendini teslim eyledi, ta ki su ile yaykamakda kelim ile onu pakleyib takdis ede; ve leke ya bürüşük ve bu gibi şeyden azad olarak, mukaddes ve lekesiz olmak üzere, kiliseyi kendine izzetli *ihzar ede*. PRE. 5/27

ikrah (Ar. ikrâh): İğrenme, tikslenme, nefret.

ikrah et- : İğrenmek, tiksilmek.

Lakin Oğula, ya Allah, senin tahtın ebed'ül-abad dır, senin padişahlığının esası doğruluk esası dır; salahı sevib fiskdan *ikrah* etdin; bu sebebden, ya Allah, Allah'ın seni şeriklerinden ziyade şazlık yağı ile mesh eyledi; hem, ya Rabb, ibtidade yerin temelini sen kurdun, ve gökler ellerinin işi dir; bunlar zeval bulur, anma sen baki sin; cümlesi esvab gibi eşkiyib, onları kaftan gibi düreceksin, ve değışecekler dir; lakin sen heman o zat sın; senelerin daği nihayet bulmaz, deyü buyurur. PRİ. 1/9

Siz daği tenimde olan tecrübemi tahkir ve ondan *ikrah etmeyib*, bilaks beni Allah'ın bir meleği gibi, ve Hristos İsus gibi kabul etdiniz. PRG. 4/14

ikrar (Ar. ikrâr): Saklamayıp doruca söyleme.

Çünkü bu hizmetin tecrübesi vasıtasıyla, Hristos'un inciline olan *ikrarınızın* itaatı ve kendilere ve cümleye olan ilhaklığınızın cömerdliği için Allah'a hamd ederler; ve kendiler daği sizde olan Allah'ın gayet azim ihsanından dolayı size hasret ederek, sizin için dua ederler. PRK2. 9/13

ikrar et- : Kabul etmek, itiraf etmek, tasdik etmek.

Amma ne deyör? [kelam yani vaz ettiğimiz ilam kelamı] Sana yakındır, ağızında ve kalbinde dir; şöyle ki İsus'un Rabb idiğini ağızın ile *ikrar edib*,

Allah onu ölülerden diriltğine kalbiñ ile inanıyorsan, helas bulacaksın.
PRR. 10/9

Ve Yehudiler İerusalim'den İoannis'e, "Sen kim sin?" deyü süal etmek için, kahinler ile Levililer gönderdikleri zeman, onun şehadeti bu dur; yani *ikrar edib* inkâr etmeyerek, "Ben Hristos değil im," deyü ikrar etdi. İO. 1/21

ikrar kılın- : Kabul etmek, itiraf etmek, tasdik etmek.

Çünkü salah için kalb ile iman, ve helas için ağız ile *ikrar kılınur*. PRR. 10/11

iktiza (Ar. iktizâ): Gerekli olma, gerekme; gerektirme.

Ve şeriat adeti *iktizasını* hakkında icra etmek için valideyni masum İsus'u içeri getirdiklerinde, o dañi Ruhun kılağuzluğu ile heykele gelib, Onu kucağına alarak Allah'a hamd edib, "Ya Rabb, şimdi senin kelamına göre kuluñu selametle salı verirsin; zira gözlerim cümle milletler huzurunda, taifelerin tenviri için nur ve kavmiñ İsrail'e şan olmak üzere, hazırladığın helasıñı gördüler," dedi. LU. 2/27

İmdi karındaşlara reca etmeyi *iktizalı* gördüm ki evvel yanınıza gidib, sizin mukaddema haber verilen bereketinizi hazır edeler, şöyle ki tama suretiyle değil, ancak bereket suretiyle hazır olsun. PRK2. 9/5

iktiza et- : Gerekmek, lazım gelmek, icap etmek

Ve eğer bir karındaş ya kız karındaş çıplak, ve her günki taama muhtaç olduğu halde, sizden biri onlara, selametle gidiniz, ısınmış ve doymuş olasınız, deyib de onlara cesede *iktiza eden* şeyleri vermezseniz, ne faide olur?
İRUR. 2/16

iktizalı : Lâzım, ihtiyaç. Gerek.

İmdi karındaşlara reca etmeyi *iktizalı* gördüm ki evvel yanınıza gidib, sizin mukaddema haber verilen bereketinizi hazır edeler, şöyle ki tama suretiyle değil, ancak bereket suretiyle hazır olsun. PRK2. 9/5

ilah (Ar. ilâh): Tanrı.

Amma (şehrin) katibi halkı teskin edib, "Ey Efesoslu ademler, hangı adem vardır ki Efesosluların şehrinin azim *ilah* olan Artemis'in ve Dios tarafından düşen putun heykel hizmetcisi olduğunu bilmeye? RA. 19/35

ilahi (Ar. ilâhî): Tanrıyı övmek için yazılın manzum yazı.

Ve fücür sebebi olan şarab ile serhoş olmayınız, ancak Ruh ile dolu olarak, biri biriniz ile mezamir ve *ilahi* ve ruhani tesbihler ile söyleşib kalblerinizde Rabb'a terennüm ve tezmir ederek, daima her şey için Peder Allah'a Rabb'ımız İsus Hristos'un ismiyle şükr ediniz. PRE. 5/19

ilave (Ar. ilâve): Eklenmiş parça, ek.

ilave et- : Ekleme.

Ey karındaşlar, insanca söyleyorum; tasdik olunmuş ahdi hatta insanın bile olsa, bir kimse ibtal yahod üzerine *ilave etmez*. PRS. 3/16

Hakkında vad olunan nesl zuhur edinceyedek, isyanlar sebebinden *ilave olunub* meleklerin vasıtasıyla bir miyancının yediyle tertib olundu. PRS. 3/19

ilahi (Ar. ilâhi): Dini duyguları dile getiren beste.

Ve fücür sebebi olan şarab ile serhoş olmayınız, ancak Ruh ile dolu olarak, biri biriniz ile mezamir ve *ilahi* ve ruhani tesbihler ile söyleşib kalblerinizde Rabb'a terennüm ve tezmir ederek, daima her şey için Peder Allah'a Rabb'ımız İsus Hristos'un ismiyle şükr ediniz. PRE. 5/19

Hristos'un kelamı sizde ganimet üzre her hikmet ile sakın olsun; ve biri birinize talim u nasihat edib, mezmur ve *ilahi* ve ruhani nağmeler ile, Allah'a kalblerinizde lutf ile tesbih eyleyiniz. PRK. 3/16

ilan (Ar. i'lân):

ilan et- : Bir durumu yayım yoluyla duyurmak.

Amma o çıktığı gibi, bu nesneyi ziyadesiyle beyan ve *ilan etmeye* başladı, şöyle ki (İsus) artık bir şehre alenen giremeyib ancak dışarıda yaban mahallerde kalır idi, ve her taraftan ona gelirler idi. MR. 1/45

ilan olun- : Bir durumu yayım yoluyla duyurmak.

Zira Faraon'a "Kitab, seni heman bunun için yani sende kudretimi göstermek, ve ismim bütün yerde *ilan olunmak* için kaldırdım," deyü buyurur. PRR. 9/17

ile : Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz

Ve şehrin kapusuna yaklaştıkda, işte anasının biricik oğlu olan bir ölü dışarıya götürülüyor idi; ol karı daği dul idi; ve onun *ile* beraber şehrden çok halk var idi. LU. 7/12

ileri : Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, geri karşıtı.

İoannis onun hakkında şehadet edib, nida ederek, dedi ki, “Benden soñra gelib, benden *ileri* dir, dediğim zat bu dur, çünkü benden evvel idi. İÖ. 1/15

ilerle- : Bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak.

Ve buna kanmış olarak, bilirim ki, sizin imanda *ilerlemeniz* ve sevinmeniz için, cümleiniz ile birlikde durub kalacağım, ta ki tekrar yanınıza gelmekliğim sebebiyle, Hristos İsus’da benim için iftiharınız arta. PRF. 1/26

ilhaklık: (Bir şeyi bir yere) Katma, ilave etme, ekleme.

Lakin bilaks sünnet resalesinde Petros’un vasıtasıyla amel eden Zat taifelere dañi benim vasıtam ile amel eylediğinden, sünnetlilere olan incilin Petros’a ihale olunduğu gibi, sünnetsizlere olan incilin bana ihale olunduğunu görmeleri ve bana verilen inayeti anlamalarıyla, biz taifelere, kendiler ise sünnetlilere gitmek üzere, direkler itibar olunan İakovos ve Kıfas ve İoannis bana ve Varnavas’a *ilhaklık* için sağ ellerini verdiler. PRG. 2/9

[Ve hayat izhar olundu, biz dañi (onu) gördük, ve şehadet ederek Pederin nezdinde bulunmuş olub bize izhar olunan ol ebedi hayatı size haber veririz;] Ol gördüğümüzü ve iştiğimizi size haber veririz, ta ki sizin dañi bizim ile *ilhaklığınız* olsun; ve bizim ilhaklığımız dañi Peder ile ve Oğlu İsus Hristos ile dir. İOR1. 1/3

ilham (Ar. ilhâm): Allah’ın peygamberlerin yüreğine doldurduğu ilahi aleme özgü duygu ve düşünceler.

Pederi Zaharia dañi Ruh ül Kuds ile dolu olub ilham ile söyleyerek, dedi ki, “İsrail’in Allah’ı Rabb mübarek olsun, çünkü kavmını ziyaret edib, onu fidiye ile helas eyledi. LU. 1/67

ilham et- : Allah’ın peygamberlerin yüreğine ilahi aleme özgü duygu ve düşüncelerle doldurması.

“Sen diri İbn Ullah Hristos sun,” dedi. Ve İsus ona cevap verib, “Ey İona oğlu Simon, mübarek sin; zira (bunu) sana ten ve kan değil, ancak göklerde olan Pederim ilham etdi,” dedi. MT. 16/17

ilhamat (Ar. ilhâmın çokluğu): İlhamlar.

İlhamatı tahkir etmeyiniz. PRS1. 5/21

ilk : Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı.

Salih aleyhine hükm edib, onu katl etdiniz, (ve) o size karşı durmaz İmdi, ey karındaşlar, Rabb'ın zuhurunadek sabr ediniz; işte çiftci yerin kıymetli mahsulunu bekleyib, onun için ta *ilk* ve son yağmura nail oluncaya dek sabr eder. İRUR. 5/7

illa (Ar. illâ): Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille.

Hırsızlık eden artık hırsızlık etmesin; *illa* mühtac olanı hissedar etmeye kadir olmak için elleri ile eyi iş işleyerek emek çeksin; ağzınızdan bir fena söz asla çıkmasın, fakat işidenlere niymet vermek üzre, iktiza olan mamuriyet için hayırlısı ne ise, (onu söyleyiniz). PRE. 4/28

İlla daha ziyade İsrail evinin zai olmuş koyunlarına varınız. Ve vardığınızda, göklerin padişahlığı yaklaşmış dır,” deyerek vaz ediniz. MT. 10/6

illet (Ar. ilel): Hastalık.

illetli : 1. Hastalıklı, sakat, alil, malül.

Ve onun şöhreti Siria'nın her bir tarafına yayılmasıyle, cümle *illetlileri*, yani enva-i maraza ve ağrılara mübtela olanları, ve cinliler ile saralıları ve kötrümleri onun yanına getirdiler, ve ol daği onlara şifa verdi. MT. 4/24

İsus daği (bunu) işitdikde, onlara, “Sağ olanlar değil, ancak *illetli* olanlar hekime muhtac dır. İmdi gidib, kurban değil, merhamet isterim, kelimasının manasını öyireniniz. MT. 9/12

ilm (Ar. ‘ilm): Bilim.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve *ilm* ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK1. 6/10

ilzam (Ar. ilzâm): Susturma.

ilzam et- : Susturmak.

Ve o geldiğinde, dünyayı günah ve salah ve hüküm hususlarında *ilzam edecek* dir. İO. 16/8

ilzam olun- : Susturulmak

Ve bunu işitdiklerinde, zamirlerinden *ilzam olunarak*, ihtiyarlardan başlayıp en soñrakilere varıncayadek, birer birer çıktılar, ve İsus yalnız kaldı; karı dañi ortada duruyor idi. İO. 8/9

iman (Ar. îmân): Kuvvetli inanç.

Benden işitdiğin sahih kelimelerin asıl suretini Hristos İsus'da olan *iman* ve muhabbet ile hıfz eyledi. PRTS. 1/17

Amma napak ve boş laflardan geri dur, zira onlar gide gide fıskaya sebep olur; ve onların sözü gangraina gibi yer, ki İmenaios ve Filitos onlardan olup, kıyamet hala vuku bulmuş dur, deyerek hakikatdan sapdılar, ve bazı kimselerin *imanını* fesada verirler. PRTS. 1/19

iman et- : Kuvvetle inanmak.

Onlar dañi “Eğer gökden desek, bize, ‘Niçün ona *iman etmediniz?*’ diyecek; ve eğer, ‘İnsandan desek,’ halkdan korkarız, zira cümlesi İoannis'i peygamber makamında tutar,” deyü kendi kendilerine tefekkür edip, İsus'a cevaben, “Bilmeyiz,” dediler; ol dañi onlara, “Ben de bu şeyleri ne selahiyet ile icra ettiğimi size söylemem,” dedi. MT. 21/26

Ve, “Etdiğim şeylerin cümlesini bana söyledi,” deyü şahadet eden karının sözü için, ol şehirden çok Samareialılar ona *iman etdiler*. İO. 4/40

iman eyle- : Kuvvetle inanmak.

Ol zaman vali vakı olanı gördükde, Rabbin talimine teaccüb ederek iman eyledi. RA.13/12

imansızlık : İnanıcı olmayan kimse, inançsız, itikatsız.

Ve görüyoruz ki *imansızlık* sebebinden giremediler. PRİ. 3/19

Ve *imansızlıklarına* teaccüb eder idi; ve talim ederek, etrafda bulunan köyleri dolaşır idi. MR. 6/6

imdad (Ar. imdâd): Tehlikede veya çaresiz durumda olan birine yapılan yardım, medet.

Dul karı altmış yaşından aşağı olmayarak bir kocanın karısı bulunmuş olub, eyi amelle hşususnda hüsn-i şehadet olunmuş, mesela evladlar beslemiş ve müşafir kabul etmiş ve mukaddeslerin ayaklarını yaykamış ve sıkletde olanlara *imdad* ve her eyi amelde devam etmiş olduğu takdirde kayd olunsun. PRT1. 5/10

İmdi merhamete nail olmak, ve vaktında *imdad* için inayet bulmak üzere, inayetin tahtına cesaretle yaklaşalım. PRİ. 4/16

imdad eyle- : Yardım etmek, yardıma yetişmek.

Ve (İsus) bunun ne zemanden beru ona vakı olduğunu pederinden süal etdikde, ol dağı, “Çocukluğundan beru; ve onu helak etmek için çok defa ateşe ve suya atmış dır; lakin eğer bir şey yapa bilir isen, bize merhamet edib *imdad eyle,*” dedi. MR. 9/23

Böyle emek verib zaiflere *imdad etmek*, ve Rabb İsus’un, “Vermek almakdan ziyade mübarek dir,” dediği kelamı ğıtra getirmek gerek idiğini size her vechle gösterdim. RA. 20/35

imdi : Şimdi.

İmdi neslerin cümlesi Avraam’dan David’e kadaran dört nesl, ve David’den Vavilon esirliğinedek on dört nesl, ve Vavilon esirliğinden Hristosadek on dört nesl dir. MT. 1/17

Ol zeman Petros ona cevap verib, “İşte biz her şeyi terk edib, sana tabi olduk, *imdi* neye malik oluruz?” dedi. MT. 19/28

imtihan (Ar. imtihân): Deneme, sınama.

Ey karındaşlarım, dürlü dürlü tecrübelerle düçar olduğunuz zeman onu tekmlen şazlık sayınız; çünkü imanınızın *imtihanı* sabr husule getirdiğini bilirsiniz; amma bir şeyde noksanınız olmayarak, kamil ve tam olmanız için sabrın ameli kemal üzere olsun. İRUR. 1/2

imtihan et- : Denemek, sınamak.

İmdi adem kendini *imtihan etsin*, ve bu vechle ol ekmekden yesin, ve ol kâseden içsin. PRK1. 11/28

imtihan eyle- : Denemek, sınamak.

“İmanda mı sınız” deyü kendinizi tecrübe ediniz; kendinizi imtihan eyleyiniz; yoksa kendinizi, yani İsus Hristos sizde bulunduğunu bilmez mi siziz? PRK2. 13/5

imtiyaz (Ar. imtiyâz): Başkalarına tanınmayan özel, kişisel hak veya şart, ayrıcalık. Ve bin başı cevap verib, “Ben bu himayet *imtiyazını* çok akçe ile edindim,” dedi; fakat Paulos, “Ben heman (o halde) doğdum,” dedi. RA. 22/28

imtizac (Ar. imtizâc): Uyum sağlama, uygunluk.

Amma güzel azalarımız için ihtiyac yok dur; lakin Allah noksanı olana daha ziyade titibar vererek cesedi *imtizac* üzere tertib eyledi; ta ki cesede ihtilaf olmayıb azalar ittifat üzere birbirini kayıralar. PRK1. 12/24

imtizac et- : Bağdaşmak, uyuşmak.

Zira onlara olunduğu gibi İncil bize daği vaz olundu; lakin işitdikleri kelam işidenlerde iman ile *imtizac etmediğinden*, onlara faide etmedi. PRİ. 4/2

inad : Direnme, diretme, ayak direme.

Ve bazı kimseler *inad* ve muhalefet ederek, halkın huzurunda bu tarik hakkında kötü söylediklerinde, onlardan çekildi, ve şagirdleri ayırıp her gün Tirannos nam bir kimsenin medresesinde mübahese eder idi. RA. 19/9

inan- : Bir şeyi doğru olarak benimsemek.

Onlar daği biri biri ile müzakere edib, “Eyer gökden desek, ya niçün ona *inanmadınız?*” deyecek dir; ve eğer insandan desek bütün halk bizi taşılayacak; zira İoannis’in peygamber olduğuna kanmışlar dır,” dediler. LU. 20/6

inayet (Ar. ‘inâyet): Lutuf, ihsan, iyilik.

Amma mümin olmayan Yehudiler taifelerin kalblerini karındaşlara karşı tahrik edib fesada verdiler; onlar ise kendi *inayetinin* kelamına şehadet eden ve onların elleriyle alametler ve mucizeler icrasını ihsan eden Rabba güvenib cesurane söyleyerek, orada hayli zaman kaldılar. RA. 14/3

Ve Kelam ten olub, *inayet* ve hakikat ile dolu olarak, aramızda sakin oldu; biz daği onun celalini Pederin biricik oğlunun celali deyü gördük. İO. 1/14

incik : Baldır veya kaval kemikleri.

İmdi tedarik günü olduğundan cesedlerin savvato günü stauros üzerinde kalmaması için, [çünkü ol savvato büyük gün idi,] Yehudiler onların *incikleri* kırılıb, kaldırılmasını Pilatos'dan reca etdiler. İO. 19/31

incil : (Aram. Müjde) Ahd-i Cedit, yeni antlaşma.

Ve İoannis ele verildikten sonra, İsus Galilaia'ya gelib, "Vakit tamam oldu, ve Allah'ın padişahlığı yaklaşmış dır; tevbe edib *incile* iman getiriniz," deyerek Allah'ın padişahlığının müjdesini vaz eder idi. MR. 1/14

Filippos ise Azotos'da bulunub dolaşarak, Kaisareia'ya gelinceyedek cümle şehirlerde *incili* vaz eder idi. RA. 8/40

incir (Far. encîr): Dutgillerden, asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, yaprakları geniş dilimli bir ağaç.

Ve ertesi gün Vıthania'dan çıktıklarında acıkdı. Ve uzakdan üzerinde yaprağı bulunan bir incir ağacı görmekle, onda bir nesne bulur mu im deyü, onun yanına gitdikde, yapraklardan mada bir nesne bulmadı, zira *incir* vakti değil idi. MR. 11/13

ind (Ar. 'ind): yön, kat.

Ademlere görünmek için, sadakanızı onların önünde vermekden sakınınız; yoksa göklerde olan Pederinizin *indinde* ecriniz olmaz. MT. 6/1

Sizin letafetiniz hep ademler *indinde* malüm olsun; Rabb yakın dır. Hiç bir şey için endişe etmeyerek, hususa her şeyde dua ve niyaz ile recalarınız teşekkür ile beraber Allah'a bildirilsin. PRF. 4/5

inkar (Ar. inkâr): Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama.

inkâr et- : Kabul etmemek, tasdik etmemek, tanımamak.

Ve Pergamos'da olan kilisenin meleğine yaz, iki ağızlı keskin kılıcın sahibi böyle buyurur; Senin amellerini ve senin nerede , yani Şeytanın tahtı bulunduğu yerde sakın olduğunü bilirim, ve ismimi kavi tutarsın, ve aranızda Şeytanın sakın olduğu yerde ol sadık şehidim olan Antipas katl olunduğu günlerde bile, bana olan imanını *inkâr etmedin*. İV. 2/14

Hakikaten, hakikaten sana derim ki, beni sen üç kerrre *inkâr etmeyince*, horos "ötmeyecek dir," dedi. İO. 13/38

insan (Ar. insân): Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı.

Zira malûmünüz olduğu üzere, biz müdahane sözleri ile ve yahod tama behanesiyle asla muamele etmedik; Allah şahid dir. Ve Hristos'un resulleri olduğumuzdan yük olabilir iken, gerek sizden, gerek gayrilerden olsun, *insan* tarafından izzet aramadık, ancak taye kendi evladlarını kayırdığı gibi aranızda halim olduk. PRS. 2/8

insan oğlu : Âdemoğlu, âdem evladı.

Ol zeman şagirdlerine gelib onlara dedi ki, "Artık uyuyub rahat ediniz; işte saat yaklağdı, ve *insan Oğlu* günahkârların eline teslim olunuyor. Kalkınız gidelim; işte beni ele veren yaklağdı." MR. 26/45

intikal (Ar. intikâl): Bir yerden başka bir yere, bir durumdan başka bir duruma geçiş.

intikal et- : (Bir yerden başka bir yere, bir durumdan başka bir duruma)

Göçme, geçme.

Pasha bayramından evvel, İsus bu dünyadan Pedere *intikal etmek* için kendi saatının geldiğini bilmekle, dünyada olan kendininkileri sevmiş olarak, onları nihayetede k sevdi. İO. 13/1

intikal eyle- : Yer değiştirmek.

Bu sebebden biz daği işitdiğimiz günden beru, sizin için feragat etmeyerek, dua ve niyaz ederiz ki her ilm ve ruhani fehm ile onun iradetini bilmeklikde tekmil olasınız; ve her hayr amelde meyvedar ve Allah'ı bilmeklikle ilerlemekte olarak 'Rabb'a layık olduğu fehle her hususda onun rızası üzere yürüyesiniz; ve onun celil kudretine göre şazlık ile her sabr ve tehammülde cümle kuvvet ile kuvvetlenib, bizi nurda olan mukaddeslerin nasibine hissedar (olmaya) layık kılan Pedere şükr edesiniz; ol ki bizi karanlığın tesallütünden helas edib kendi sevgülü Oğlunun padişahlığına *intikal eyledi*; onda daği kanının vasıtasıyla fidiyeye, (yani) günahların affına malik iz. PRK. 1/13

intikam (Ar. intikâm): Öç.

Sizin itaatınız dağı tamam olduğunda, her itaatsızlıktan intikam almaya hazırsınız. PRK2. 10/6

iplik : Pamuk, keten, yün, ipek, naylon vb. dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri.

Zanbaklar bakınız, nice böyürler; ne çalışırlar, ne de iplik büklerler, lakin size derim ki, Solomon bile cümle daratı ile onlardan biri gibi giyinmiş değil idi. LU. 12/27

irade (Ar. irâde): Bir Şeyi yapıp yapmama hususunda karar verebilme ve bunu uygulama gücü, istenç.

Nice ki gurbete giden bir adem evini bragarak, kullarına işlerinin *iradesini*, ve her kese kendi işini tahsis edib, kapucuya dağı uyanık durmasını tenbih eder. İmdi uyanık durunuz; zira ev sahibinin ne zaman, ahşam ya gece yarısı ya ĥoros ötdüğünde ya sabahlayın geleceğini bilmezsiniz. MR. 13/34

Zira bu ĥızmetin *iradesi* yalnız mukaddeslerin noksanını tamamlamayıb, ancak Allah'a niçe Őükrlerin artmasına sebep olur. PRK2. 9/12

iradet (Ar. irâdet): İrade, isteme.

Ol dağı onlara, "Dua etdiğiniz zaman, 'Ey göklerde olan Pederimiz; ismiñ mukaddes olsun; padiřahlıđıñ geldin; *iradetiñ* gökde oldugibi yer üzerinde dağı icra olunsun; her günki ekmeğimizi gün be gün bize ver; ve günahlarımızı bize bağışla çünki biz dağı bize her borclu olana bağışlarız; ve bizi iğvaya getirme, lakin bizi yaramızdan kurtar,' deyiniz," dedi. LU. 11/2

Fakat Şimdi kasavetlendiğiniz için değil, ancak kasavetlenmeniz tevbeye sebep olduğu için mesrur im; zira Allah'ın (*iradetine*) göre kasavetlendiniz, ta ki bizden hiç bir vechle bir zarar görmeyesiniz. PRK2. 7/9

irtibat (Ar. irtibât): Bağlantı.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle ĥızmetin icrası ve Hristos'un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını dağı çoban ve ĥoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah'ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzere Hristos'un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; Şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak

her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücut her yardım eden *irtibat* vasıtasıyla terki ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/15

irtikab (Ar. irtikab): Kötülük etme.

irtikab et- : Kötülük etmek.

Ve onun içine napak bir şey (eden), yahod mekruhat ve yalanı *irtikab eden* asla girmeyib, ancak Kuzunun hayat kitabına kayd olunanlar (girecekler dir). IV. 21/27

isbat (Ar. isbât): Tanık ve delil göstererek bir şeyin doğruluğunu şüpheye yer brakmayacak şekilde ortaya koyma.

Ey Theofilos, İsus seçtiği resullere Ruh ül Kuds vasıtasıyla vasiyet eyledikten sonra, (göğe) yokarı çıktığı güne kadar gerek icrasına ve gerek talimine başladığı nesnelere hakkında, evvelki kitabı yazdım; ol daği elem çekdikden sonra, kırk gün onlara görünerek ve Allah'ın padişahlığına müteallik nesnelere söyleyerek çok *isbatlar* ile kendini onlara diri gösterdi. RA. 1/3

Ol daği geldiğinde, İerusalim'den enen Yehudiler etrafında durub, Paulos'un aleyhinde *isbatına* kadir olmadıkları çok ve ağır şikâyetler etdiler ise de, ol daği, ben ve Yehudilerin şeriatına ve ne heykele ve ne de Kaisar'a karşı bir kabahatda bulundum," deyü cevap verdi; lakin Fistos Yehudilerin hatrını hoş etmek maksediyle, Paulos'a cevap verib, "Sen İerusalim'e çıkıb bu şeyler için benim huzurunda orada muhakeme olmak ister mi sin?" dedi. RA. 25/7

isbat et- : Delil göstererek bir şeyin doğruluğunu ortaya koymak, ispatlamak, kanıtlamak.

Nitekim cümleler hakkında bu efkârda bulunmak bana layık dır; çünkü gerek bendlerimde ve gerek incili vikaye ve *isbat etdiğimde*, benim ile beraber inayete müşterik olduğunuz için, sizi kalbimde hıfz ederim; zira sizin cümlelerize İsus Hristos'un deruni muhabbetiyle nasıl hasret çekdiğime Allah şahidim dir. PRF. 1/7

Onlar daği çıkıb her yerde vaz ederler idi, Rabb daği onlar ile amel edib, beraber bulunan alametler vasıtasıyla kelamı *isbat eder* idi. Amin. MR. 16/20

ishal (Ar. ishâl): Olağandan daha çok, daha sık ve sulu dışkı çıkarma, sürgün, ötürük, iç sürme, cır cır, amel, linet, kabız karşıtı.

Ve vakı oldu ki Potlios'un Pederi hümma ile kanlı *ishala* tutularak yatmakta iken, Paulos yanına varıb, dua ederek, ellerini onun üzerine koyub ona şifa verdi. RA. 8/28

iskat (Ar. iskât): Düşürme.

iskat et- : Düşürmek, aşağı atmak.

Zira Allah'ın iradeti bu dur ki azaldılar gibi, amma azaldığımızı şerre örtü tutmayıb, ancak Allah'ın kulları gibi olarak, cahil ademlerin cehaletini hayr işlemeklikle *iskat edesiniz*. PR1U. 2/16

Zira kitablardan İsus'un Hristos idiğini beyan ederek, Yehudileri alenen ve şediden *iskat eder* idi. RA. 18/28

ism (Ar. ism): Ad.

Ertesi gün bayram için gelmiş olan çok halk İsus'un İerusalim'e gelmekte olduğunu işitmeleriyle, "Hurma dalları alarak, onu istikbale çıkııb, Osanna, Rabb'ın *ismiyle* gelen İsrail'in Padişahı mübarek olsun," deyü nida ederler idi. İO. 12/13

iskemle (Yun. skammi): Sandalye.

Ve İsus Allah'ın heykeline girib, heykelde cümle aHz u ita edenleri dışarı çıkararak, sarrafların piştahtalarını, ve göğercin satıcıların *iskemlelerini* alt üst etdi; ve onlara "Evim ibadethane tesmiye olunacak dır, deyü yazılmış dır, fakat siz onu hırsızlar mağarası etdiniz," dedi. MT. 21/12

israf (Ar. isrâf): Savurganlık.

Ve İsus Vithania'da, cüdamlı Simon' un evinde bulunduğunda Onun yanına bir şişe zıkıymek hoş raihalı yağ ile bir karı gelib, O sofrada oturur iken, onun başına dökdü; şagirdleri daği (bunu) gördükde darılıb, "Bu *israf* niçün *olsun*? Zira bu yağ çok bahaya satılıb fakirlere verile bilir idi," dediler. MT. 26/6

israf olun- : Gereksiz yere harcanılmak, savurganlık edilmek.

Ve bazı kimseler derunlerinden gücenib, "Bu yağ niçün *israf olundu*? MR.14/4

iste- : İstek duymak, arzulamak.

İmdi onun kocası İosif salih olduğundan ve onu rüsva-i alem etmek *istemediğinden*, onu gizlice boşamak niyetinde idi. MT. 1/19

istek : Bir şeye duyulan eğilim, arzu, şevk.

Çünkü İrodıs İoannis'in salih ve mukaddes bir adem olduğunu bilmekle, ondan korkarak onu gözedir idi; ve onu diñlemekle çok şeyler icra eder idi; ve onu *istekle* diñler idi. MR. 6/20

istikbal (Ar. istikbâl): Gelecek zaman, gelecek, ati.

Ertesi gün bayram için gelmiş olan çok halk İsus'un İerusalim'e gelmekte olduğunu işitmeleriyle, "Hurma dalları alarak, onu *istikbale* çıkıp, Osanna, Rabb'ın ismiyle gelen İsrail'in Padişahı mübarek olsun," deyü nida ederler idi. İO. 12/13

Bu sebebden onun bu mucizeyi icra eylemiş idiğini işitmiş olmalarıyla, halk onu *istikbale* çıkıdı. İO. 12/19

istikmal (Ar. kemal): İkmal etme, kemale erdirmeye, tamamlama, bitirme.

Amma ihmal etmeyib iman ve sabr vasıtasıyla vadlara varis olanlara beñzer olmanız için, sizin her biriniz ümidin *istikmali* hususunda sona dek heman bu cehdi göstermenizi arzu ederiz. PRİ. 6/12

istimal (Ar. isti'mal): Kullanmak.

Bu dünyada zengin olanlara tenbih eyle ki, mağrur gönüllü olmayıp, bakasız zenginliğe değil, ancak *istimal* için ganimet üzere bize her şeyi ihsan eden diri Allah'a güvensinler; eyilik ederek eyi amellerde gani olup, cömerd ve eli açık olsunlar; ve ebedi hayata nail olmak üzere, ahred için kendilerine eyi temel hazırlasınlar. PRT2. 6/17

Bu sebebden onları rezil habeslere teslim eyledi; zira onların dişehlilere dañi tabii olan istimalı tabiata muhalif olana tebdil etdiler. PRR. 1/26

isti'mal olun- : Kullanılmak.

İmdi eğer Hristos ile beraber dünyanın anasırlarına öldünüz ise, niçün dünyada yaşayanlar gibi, yapışma, tatma, dokanma, buyaran kanunlara, [bunların hepisi ise *istimal* olunub zeval bulur,] insan emrlerine ve talimatına göre hareket edersiniz? PRK. 2/22

istintak (Ar. istintâk): Sorgu.

istintak et- : Sorguya çekilme.

Bunun üzerine onu *istintak edecek* olan kimseler der akab onun yanından çekildiler; ve bin başı onun Romalı olduğunu duyduğunda, onu bağladığı için korkdu. RA. 22/29

istintak olun- : Sorguya çekilme.

İmdi onlar bağrışarak, esvablarını atıp havaya toz saçdıkları sırada, bin başı ne sebebden dolayı aleyhine böyle bağrışdıklarını aňlamak için, “Kamçı ile *istintak olunsun,*” deyerek kalenin içine götürülmesini emr eyledi. RA. 22/23

iş : Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma.

Onlara ihtar eyle ki, saltanat ve hükümetlere talim olub itaat etsinler, ve her eyi *işe* hazır bulunsunlar; kimseye küfr etmeyeler, gavgacı olmayıb latif olalar, cümle ademlere tekmil mahcubluk göstereler. PRT. 3/2

işaret (Ar. işâret): Belirti, gösterge.

işaret et- : Bir şeyi, bir durumu el, yüz hareketleriyle anlatmak, göstermek.

Ve bunu yapıdıklarında külliyetli balık çevirdiler; ve ağıları yırtılmayle, gelib kendilerine yardım etmeleri için, ol bir kayıkda olan ortaklarına *işaret etdiler*; onlar daği gelib kayıkların ikisini batmak derecesinedek doldurdular. LU. 5/6

işaret ver- : Bir araç kullanarak bir şeyi belli etmek.

Ve onu ele veren onlara *işaret verib*, “Kimi öper isem o dur, onu tutnuz ve dikkatle götürünüz,” demiş idi. MR. 14/44

işbu : Bu, özellikle bu.

İsus Galilaia'nın Kana (şehir) inde mucizelerin *işbu* ibtidasını icra eyleyib, kendi celalini beyan eyledi, şagirdleri daği ona iman etdiler. İO. 2/11

işci : Başkasının yararına bedenini, kafa gücünü veya el becerisini kullanarak ücretle çalışan kimse.

Kemerlerinizde ne altun ve ne gümüş ve ne bakır ve yol için ne dağarcık ve ne iki entari ve ne ayak kablari ve ne asa tedarik ediniz, zira *işci* kendi taamina layık dır. MT. 10/10

işit- : Kulakla algılamak, duymak.

Fakat yazılmış olduğu gibi, göz görmediği ve kulak *işitmediği* ve ademin fikrine gelmediği, yani Allah'ın kendini sevenlere hazırladığı şeyleri Allah

kendi Ruhu vasıtasıyla bize aşikâr eyledi; zira Ruh her şeyi, Allah'ın derin şeylerini bile teftiş eder. PRK1. 2/10

işkil : Tedirgin edici zan, şüphe, kuruntu, vesvese, vehim.

Ben daği ol (şehadet) için vaiz ve resul, [Hristos'da hakk söyleyorum, yalan söylemeyorum,] iman ve hakikatda taifelerin hocası olmak üzere nasb olundum. İmdi erkekler gazabsız ve *işkilsiz* pak eller kaldırarak her yerde dua etmelerini işterim. PRT1. 2/8

işle- : Yapmak.

Zira Yedeon ve Varak ve Sampson ve İefthae David ve Samuil ve peygamberlerden bahs edecek olursam, bana vakıt yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, salah *işlediler*, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, ateşin şiddetini söyündürdüler, kılıc azgından kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin ordularını perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları ise daha ala kıyamete nail olmak üzere azad olmaklığı kabul etmeyib işkence çekdiler; başkaları zevklenib döyüldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular. İR. 11/32

Faziletimiz var mı? Asla yok dur; zira hem Yehudileri hem de Yunanileri, cümlesi günah altında dır, deyü yokarıda kabahatlı çıkardık; nitekim, bir salih yok, bir bile yok dur; fehm eden yok, Allah'ı arayan yok dur; cümlesi sapıb birlikde fasid oldular; eyilik *işleyen* yok dur, bir kişi bile yok dur. PRR. 3/9

işlemeklik : Durağan durumdan hareketli duruma geçmek, çalışmak.

Zira Allah'ın iradeti bu dur ki azaldılar gibi, amma azaldığımızı şerre örtü tutmayıb, ancak Allah'ın kulları gibi olarak, cahil ademlerin cehaletini hayr *işlemeklikle* iskat edesiniz. PR1U. 2/16

işte : Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.

Ve Pilatos baş kahinler ve reisler ile kavımı bir yere cem edib, onlara, “Bu ademi, halkı azdırıyor, deyü bana getirdiniz; ve *işte* ben sizin huzurunuzda teftiş edib, bu ademin aleyhinde şikâyet etdiğiniz şeylerden bir kabahat onda bulmadım; nede Irodis (buldu); zira sizi onun yanına gönderdim ise de, işte onun yediyle katle müstahakk bir şey yapılmamış dır. LU. 23/14

itaat (Ar. itâ'at): Söz dinleme, boyun eğme.

Bilmez mi siniz ki kendinizi *itaat* için her kime kul olmak üzere teslim ederseniz, itaat ettiğiniz kimseye, ya ölüm sebebi olan günaha, ve ya hıd salah sebebi olan itaata kul sunuz? PRR. 6/16

itaat et- : Emre uymak, boyun eğmek.

Ve lakin senin inadın ve tevbe etmez kalbin ile gazabın ve Allah'ın adaletli hükmü zuhurunun günü için kendiñe gazab cem edersin; zira o her kese amellerine göre eda edecek, yani iyi amellerde sabr u devam ile mecd u izzet ve ölümsüzlük taleb edenlere ebedi hayat (verecek) amma niza edib hakikata *itaat etmeyerek*, hakksızlığa müti olanlara hışm u gazab olacak dır; şerr işleyen her bir ademe, evvela Yehudiye hemde Yunaniye sıklet ve sıkıntı, amma hayr işleyen her kimseye, evvela Yehudiye hem de Yunaniye mecd u izzet ve selamet olacak dır; çünkü Allah'ın indinde hıatra bakmak yok dur. PRR. 2/8

Hem daği cesedimizin Pederleri bizim tedib edicimiz oldukları halde (onlara) hürmet eder idik; ne kadar ziyade hayatda olmak üzere ruhların Pederine *itaat etmeli iz!* PRİ. 12/10

itaat olun- : Emre uymak, boyun eğmek.

Paulos İsus Hristos'un kulu resul olmak üzere davet, ve Allah'ın inciline tahsis olunmuş olub, ol (incili) ki cesed cihetiyle David neslinden olub, kudsiyet ruhu cihetiyle ölülerden kıyam edib, kuvvetle İbn Ullah beyan olunan kendi oğlu Rabb'ımız İsus Hristos hakkında, Allah mukaddes kitablarda peygamberleri vasıtasıyla mukaddema vad eylemiş dir; aralarında İsus Hristos'un davet olunanları bulunduğumuz, cümle milletler arasında ismi için imana *itaat olunmak* üzere, onun tarafından inayet ve resalet aldık; siz Allah'ın Romada bulunan cümle sevgülülerine ve mukaddes olmak üzere davet olunanlara pederimiz Allah ve Rabb İsus Hristos tarafından inayet ve selamet olsun. PRR. 1/3

itaatsızlık : Boyun eğmemek, itaat etmemek.

Sizin itaatınız daği tamam olduğunda, her *itaatsızlıktan* intikam almaya hazırız. PRK2. 10/6

Sizi bir kimse boş sözler ile aldatmasın; zira bu şeyler sebebinde *itaatsızlığın* oğulları üzerine Allah'ın gazabı gelir.

itibar (Ar. itibâr): Şeref, onur, saygınlık, haysiyet.

Ve bu iki günden sonra oradan çıkıp Galilaia'ya gitdi. Zira İsus kendisi, "Bir peygamberin kendi vatanında *itibarı* yok dur," deyü şahadet etdi. Ve Galilea'ya geldiğinde, Galilialılar bayram vakti İerusalim'de cümle icra ettiğini görmüş olmalarıyla, onu kabul etdiler; zira kendiler dağı bayram için gitdiler. İO. 4/44

İsus dağı onlara dedi ki, "Bir peygamber kendi vatanından ve akrabası arasından ve kendi hanesinden gayri (yerde) *itibarsız* değil dir. MR. 6/5

itibar et- : Saygı göstermek, saymak, değer vermek.

Zira bana verilen inayetle aranızda bulunan her bir ademe derim ki, (kendisini) layıkından ziyade *itibar etmesin* amma Allah'ın her kese verdiği imanın mikdarına göre tam akl üzere itibar etsin. PRR. 12/3

itibarsızlık : İtibarı, değer olmama durumu.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ı kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve *itibarsızlık* ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenle gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öl dürülmeyen kimseler, kasavetde olub dadaima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/8

itikad et- : İnanmak.

Kezalik, ey karılar, kendi kocalarınıza müti olunuz, ta ki bazıları kelama *itikad etmezler* ise de, sizin korku ile olan iffetli hareketınızı görmeleriyle karılarının hareketı vasıtasıyla bila kelim kazanılalar; ve sizin ziyetiniz dışarıdan olan saç örmek ve altun takınmak ya esvab giyinmekden ibaret olmayıb, gizli olan deruni insanda halim ve selim ruhun fesaddan beri olan (ziyinetinden) ibaret ola; bunun dağı Allah'ın indinde kıymeti çok dur. İRUR. 3/4

itikadsız : İnançsız.

Ve imanda zaiflenmeyib, yüz yaşında iken kendi cesedinin artık ölü gibi bulunduğuna, Sarranın daği rahminin ölü gibi olduğuna dikkat etmedi; ve itikadsızlıkla Allah'ın vadında şübhe etmeyib, hususa Allah'a hamd ederek, imanda kuvvetlenib, vad etdiğinin icrasına daği kadir idiğini sahihen bildi.
PRR. 4/19

itimad : Güven, güvenç, emniyet.

Ben daği Allah'ın kudretinin amel u icrası üzre, bana verilen inayetin bahşışine göre ol (incilin) hizmetcisi oldum; ben cümle mukaddeslerin en ednası bulunduğum halde, bu inayet, yani taifeler arasında Hristos'un akıl ermeyen ganimetini vaz edib, her şeyi [İsus Hristos'un vasıtasıyla] yaradan Allah'ın yanında, ezelden hıfz olunmuş olan sırrın nizamı ne olduğu hakkında cümleyi tenvir etmeklik bana ihsan oldundu; şöyle ki Allah'ın göna gön hikmeti şimdi kilisenin vasıtasıyla göklerde olan riasetler ve hükümetlere ve Rabb'ımız Hristos İsus'da etdiği takdir-i ezeli mücibince bildirile; bizim daği onun vasıtasıyla kendisine iman ederek *itimad* üzre cesaret ve yaklaşmamız var dır. PRE. 3/12

itiraf (Ar. i'tiraf): Başkaları tarafından bilinmesi sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklama, söyleme.

itiraf et- : Yerinde olmayan bir hareketini saklamaktan vazgeçip söyleme.

Ve iman etmiş olan niçe kimseler gelib, amellerini *itiraf* ederek nakl ederler idi. RA. 19/18

itiraz (Ar. i'tirâz): Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma, karşı çıkma.

İmdi bunlar *itiraz* kabul etmez şeyler olmayle, rahat durub tedbirsiz hareket etmemeniz lazım dır. RA. 19/36

itiraz et- : Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkmak, karşı çıkmak.

Ve bunu söylediğinde, ona *itiraz edenlerin* cümlesi utanıb bütün halk daği yediyle icra kılınan cümle celil amellerden dolayı sevinirler idi. LU.13/17

itmam (Ar. itmâm): Bitirme, tamlama.

İmdi bunun cümlesi Rabb tarafından peygamber vasıtasıyla, “İşte bakire hamile olub, bir oğul doğuracak dır, ve ona Emmanuıl [ki tercüme olunsa, Allah bizim ile demek dir.] tesmiye edecekler dir,” deyü buyurulan kelamın itmam olunması için vakı oldu. MT. 1/23

itmam ol- : Bitirmek, tamamlamak.

Ve Avraam Allah’a inandı, ve ona salah sayıldı, deyü buyuran kelim *itmam olunub* Allah’ın dostu tesmiye olundu. İRUR. 2/23

Ve deniz üzerinde ve kara üzerinde durmakta gördüğüm ol melek elini göye kaldırıp, “Göğü ve onda olan şeyleri, ve yeri ve onda olan şeyleri, ve denizi ve onda olan şeyleri yaradan ve ebed'ül-abad diri olanın hakkı için yemin etdi ki artık vakit olmayacak dır; lakin yedinci meleğin sedası günlerinde, yani borusunu çalacağı vakıtda, Allah’ın sırrı olan kendi peygamberlere müjde eylediği üzere *itmam olunacak* dır. İV. 10/5

ittifak (Ar. ittifâk): Uyuşma, anlaşma, sözleşme.

Biz kendilerine emr etmemiş iken tarafımızdan bazı kimseler çıkıp, “Sünnet olunmak ve şeriatı hıfz etmek vacib dir,” demeleriyle nefslerinizi azdırarak, sizi iztiraba düşürmüş olduklarını işitdiğimizden, biz *ittifakle* cem olub ademler seçerek, canlarını Rabbımız İsus Hristos’un ismi için feda etmiş olan sevgülülerimiz Varnavas ve Paulos ile beraber göndermeyi münasib görerek, İuda ile Silas’ı gönderdik; onlar daği heman bu şeyleri lisanen haber verecekler dir. RA. 15/25

ittifak et- : Anlaşmak, uyuşmak.

Onun valideyni Yehudilerden korkdukları için böyle söylediler; zira Yehudiler, eğer bir kimse onun Hristos olduğunu ikrar ederse, cemaatdan ihrac olunması için akdemce *ittifak* edib karar kılmışlar idi. İO. 9/22

ivaz (Ar. ‘ivaz): Karşılık, bedel.

Zira Hristos’un mahkemesinde cümlemizin görünmesi lazım dır, ta ki her birimiz kendi amellerine göre, gerek hayr olsun, gerek şerr olsun, cesedde olarak etdiği şeylerin *ivazını* ala. PRR. 5/11

iyne : Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç.

Şagirdleri ise onun sözlerine hayran kalmalarıyla, İsus tekrar onlara cevap verib, “Ey çocuklarım, zenginliğe güvenenlerin Allah’ın padişahlığına girmesi ne güç dür! Zenginin Allah’ın padişahlığına girmesinden, devenin *iyne* deliğinden geçmesi daha kolay dır,” dedi. MR. 10/24

iztirab (Ar.iztirâb): Acı, elem, üzüntü.

Ve Irodis padişah bunu işitdikde, kendisi ve onun ile beraber bütün İerusalim daği iztiraba düşdü. MT. 2/3

İsus bu şeyleri söyledikde, deruninden *iztiraba* düşüb şehadet ederek, “Hakikaten, hakikaten size derim ki, sizden biri beni ele verecek dir,” dedi. İO. 13/21

iztiraba düş- : Acı duymak, acı çekmek.

Ve Irodis padişah bunu işitdikde, kendisi ve onun ile beraber bütün İerusalim daği iztiraba düşdü. MT. 2/3

izhar (Ar. izhâr): Belirtme, gösterme, açığa çıkartma.

izhar et- : Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek.

Paulos Allah’ın kulu, ve yalandan münezzehe olan Allah’ın ezeli zamanlardan vad edib, lakin Helaskârımız Allah’ın emri üzre, bana emanet eylediği vaz vasıtasıyla maşsus vaktında kendi kelamı ile *izhar etdiği* ebedi hayatın ümidine mebni, Allah’ın seçilmişlerinin imanı, ve dindarlığa mutabık olan hakikatı bilmeklik üzre İsus Hristos’un resulu olarak, müşterik olduğumuz iman hasebince öz oğlum Titos’a; Peder Allah ve Helaskârımız Rabb İsus Hristos tarafından (sana) inayet, [rahmet] ve selamet olsun. PRT. 1/2

Bundan soñra İsus Tiverias denizinin kenarında kendisini şagirdlerine tekrar izhar eyledi, ve bu suretle *izhar etdi*, yani Simon Petros ile Ekiz denilen Thoma, ve Galilaia’da vakı Kana (şehr) inden olan Nathanail, ve Zevedaios’un oğulları ile onun şagirdlerinden başka iki kişi birlikde bulunub, Simon Petros onlara, “Balık avına gideceğim,” dedi; ona, “biz daği senin ile beraber gideriz,” deyerek, çıkıb der akab kayığa bindiler ve ol gece bir şey tutmadılar. PRT. 21/2

izhar olun-: Ortaya çıkarılmak.

Ben daği onu bilmez idim; amma onun İsrail’e *izhar olunması* için su ile vaptis ederek geldim,” dedi. İO. 1/31

izin (Ar. izn): Müsaade.

izin ver- : Müsaade etmek.

Ol dağı onlara, “Moisi sizin kalbinizin katılığı sebebiyle size karılarınızı boşamaya *izin verdi*, amma ibtidade böyle değil idi. MT. 19/8

izzet (Ar. izzet): Saygı, hürmet, ikram.

İsus cevap verib, “Eğer ben kendimi izzetlersem, *izzetim* bir şey değil dir; beni izzetleyen, Pederim dir, ki siz onun hakkında Allah’ımız dır,” deyorsunuz; ve onu tanımazsınız, amma ben onu bilirim; ve onu bilmem desem, sizin gibi yalancı olurum; lakin onu bilirim ve onu kelamını hıfz ederim. İO. 8/54

izzet et- : Büyüklük etmek, yücelik etmek, ululuk etmek.

Zira Peder hiç bir kimseyi hükm etmez, amma bütün hükmü Oğula teslim etmiş dir; ta ki cümlesi Pedere izzet etdikleri gibi, Oğula (dağı) *izzet edeler*; Oğula izzet etmeyen onu gönderen Pedere izzet etmemiş olur. İO. 5/22

izzetle- (Ar. izzet): Yüceltmek.

Ve bütün kavm ile gömrükcülerbunu işitdikde, İoannis’in vaptisi ile vap-tis olunmuş olmayla Allah’ı *izzetlediler*. İO. 7/29

K

kabahat (Ar. kabâhât): Suç, kusur, hata.

Ve Pilatos baş kahinler ve reisler ile kavmı bir yere cem edib, onlara, “Bu ademi, halkı azdırıyor, deyü bana getirdiniz; ve işte ben sizin huzurunuzda teftiş edib, bu ademin aleyhinde şikâyet etdiğiniz şeylerden bir *kabahat* onda bulmadım; nede Irodis (buldu); zira sizi onun yanına gönderdim ise de, işte onun yediyle katle müstahakk bir şey yapılmamış dır. LU. 23/14

Yağod Siloam’daki kulle üzerine düşmekle öldürdüğü ol on sekiz kimse, İerusalim’de sakin olan cümle ademlerden ziyade *kabahatlı* mı idiler zann edersiniz? LU. 13/4

kabahatlı : Kabahati olan, kusurlu, suçlu, töhmetli.

Yaḥod Siloam'daki kulle üzerine düşmekle öldürdüğü ol on sekiz kimse, İerusalim'de sakin olan cümle ademlerden ziyade *kabahatlı* mı idiler zann edersiniz? LU. 13/4

kabar- : Ağırılığı artmadan hacmi büyümek.

Ve aḥşam oldukda, ṣagirdleri deniz kıyısına endiler; ve kayığa girib, denizin öte tarafına, Kapernaum'a gidiyorlar idi; ve karanlık basmış olub İsus daha yanlarına gelmemiş idi; deniz daḥi şedid bir rüzgâr esmesinden *kabarmakda* idi. İO. 6/17

kabile (Ar. kabîle): Boy.

Bu sebebden, (derim,) Rabb'ımız İsus Hristos'un Pederinin, (yani) göklerde ve yer üzerinde bulunan her bir *kabilenin* onun ismiyle tesmiye olunduğu (Pederinin) huzurunda diz üzerinde (niyaz) ederim ki, kendi celalinin ganimetine göre kendi Ruhu vasıtasıyla deruni ademde kuvvet ile kuvvetlenmekliği, ve iman vasıtasıyla Hristos'un kalblerinizde sakin olmaklığını ihsan ede; hem daḥi siz muhabbetde köklenmiş ve temellenmiş olarak, Allah'ın cümle kemaliyetiyle dolu olmanız için, cümle mukaddesler ile beraber, genişlik ve uzunluk ve derinlik ve yükseklik ne olduğunu fehm etmeye, yani Hristos'un akıldan üstün olan muhabbetini aḥlamaya kadir olasınız. PRE. 3/18

kabul (Ar. kabûl): Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma.

kabul et- : 1. Yapısı gereği bir şeyi alabilecek, kendine mal edebilecek yetenekte olmak, kabule elverişli olmak.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbın meleği ruyada ona görünüb, "Ey David oğlu İosif, karın Maria'yı *kabul etmeye* korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruh ül Kuds'dan dır. MT. 1/20

Ve eğer kabul *etmek* isterseniz, gelecek Helia bu dur. MT. 11/1

2. Değerlendirmek, telakki.

Hakikaten size derimki, Allah'ın padişahlığını her kim çocuk gibi *kabul etmezse*, ona asla girmeyecek dir," dedi. MT. 18/17

kaç : Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.

Beş bin kişinin beş ekmeğini, ve kaç küfe kaldırdığınızı, ve dört bin kişinin yedi ekmeğini, ve kaç zenbil kaldırdığınızı fehm etmeyib hatrınıza getirmez mi siziz? MT. 16/10

kaç- : Hızla koşup bir yere saklanmak.

Ve Daniil peygamberin vasıtasıyla söylenilen harabiyet mekruhluğunun caiz olmayan yerde durduğunu gördüğünüzde, [okuyan aňlasın,] ol zaman Yehudistan'da olanlar dağlara kaçıb, damda olan eve enmesin, ve evinden bir şey almaya içeri girmesin. MR. 13/14

kadar : Ölçüsünde, derecesinde.

Zira okuduğumuz yahod tahkiken bildiğinizden, ve ümidime göre nihayete *kadar* daği tahkiken bileceğinizden gayri bir şey yazmıyoruz; nitekim Rabb İsus'un gününde bizim (iftihar sebebimiz) olacağınız gibi, biz daği sizin iftihar sebebiniz olduğumuzu bazı mertebe kabul etdiniz. PRK2. 1/14

kadem (Ar. kadem): Ayak.

İmdi, ey sevgülü karındaşlarım, emeğiniz Rabb'da bihude olmadığını bilerek, mühkem ve sabit *kadem* bulunub, daima Rabb'ın işinde artmak üzere olunuz. PRK1. 15/58

kadı (Ar. kadi): İslam hukukuyla yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü davayı halletmek üzere devlet tarafından tayin edilen memur, naip.

Hasmıñ ile beraber yolda iken, tez onun ile sulh ol, ki hasmıñ seni *kadıya*, kadı daği seni memura teslim edib, zıdana konulmayasın. MT. 5/25

Ve ertesi gün onlara niza ederler iken görünüb, "Ey ademler, siz karındaşlar sınız, niçün biribirinize zulm ediyorsunuz?" deyerek onları barışdırmaya gayret etdi ise de, konşusuna zulm eden onu redd edib, "Seni bizim üzerimize kim reis ve *kadı* nasb etdi? MR. 7/26

kadim (Ar. kadım): 1. Geçmiş uzun zamana dayanan, eski.

Ve *kadimden* beru mukaddes peygamberlerinin ağızıyla söylediği üzere, düşmenlerimizden ve bize cümle buğz edenlerin elinden helas olmak üzere, Kulu David'in hanedanında bizim için azim helas gösterdi; ta ki babalarımıza merhamet edib, kendi mukaddes ahdını, yani düşmenlerimizin elinden kurtulmuş olarak [ömrümüzün] cümle günlerinde, Kendi huzurunda, kudsiyet

ve salah ile korkusuz kendine ibadet etmemizi ihsan eylemek için, Pederimiz Avraam'a ettiği yemini hatıra getire. LU. 1/69

2. Eskiler, öncekiler.

Anden sonra Farisiler ile ülema ona, "Niçün senin şagirdlerin, *kadimlerin* rivayeti mucibince hareket etmeyib, yaykanmamış eller ile ekmek yerler?" deyü sual etdiler. MR. 7/5

kadir (Ar. kadîr): Güç sahibi olan, güçlü, muktedir.

İmdi tevbeyle layık meyve husule getiriniz, ve, "Pederimiz Avraam dır," demekliğı kendi kendinize düşünmeyiniz, Zira size dedim ki, "Allah Avraam'a şu taşlardan bile evladlar husule getirmeye *kadir* dir. MT. 3/8

kadir ol- : Güçlü olmak, gücü olmak, gücü yetmek

Ol daği ülemaya, "Onlar ile ne mübahese ediyorsunuz?" deyü sual etmesi üzerine, "Cemaatdan bir adem cevap verib, "Ya hoca, oğlumu sana getirdim, onda bir dilsiz ruh olmayla, her nerede tutarsa, onu yere çarpar; ol daği köpürüb dişlerini kıcırdadır, ve kurur; ve, onu çıkarınız, deyü şagirdlerine söyledim ise de, *kadir olmadılar*," dedi. MR. 9/19

Hırsızlık eden artık hırsızlık etmesin; illa mühtac olanı hissedar etmeye *kadir olmak* için elleri ile eyi iş işleyerek emek çeksin; ağzınızdan bir fena söz asla çıkmasın, fakat işidenlere niymet vermek üzre, iktiza olan mamuriyet için hayırlısı ne ise, (onu söyleyiniz). PRE. 4/28

kâfi (Ar. kâfi): Yeten, elveren, yeter, yeterli.

Zira ömrümüzün geçmiş zamanı *kâfi* dir ki taifelerin müradını icra etmekle, edebsizlik ve şebbetler, ve mehorluk ve eylenceler ve bekrilik ve haram olan putperesliklerde yürüdük. PR1U. 4/3

Amma siz dersiniz ki, "Eğer bir adem pederine ya validesine, 'Taraftımdan sana faide olacak şey Korvan,' yani vakf olunmuş dur" derse, (*kâfi dir*), ve onu artık pederi ya validesi için bir şey etmeye brakmazsınız. MR. 7/12

kahin (Ar. kâhin): Eski mısırlılar, Hintliler, israiloğulları gibi kavimlerde gaipten haber verdiğiğine inanılan ruhani.

Ve cümle baş kahinler ile kavmin ülemasını cem edib onlardan Hristos'un nerede doğacağını sual eyledi. MT. 2/3

Ve insan Oğlu çok elem çekib ihtiyarlar ile baş *kahinler* ve ülema tarafından redd olunub öldürölmek, ve üç günden sonra kıyam etmek gerek idiğini onlara talim etmeye başladı. MR. 8/31

kahin-i azam (Ar. kâhin + azam): Bir gelecekte olacıklardan, gizli şeylerden ve gaipten haber verme iddiasında olan büyük kimse.

Ve Tiverias Kaisar'ın padişahlığının on beşinci yılında, Pontoslu Pilatos Yehudistan valisi, ve Irodis Galilaia'nın rub başını, ve karındaşı Filippos İturea ile Trahonia diyarının rub başısı, ve Lusania Avili'nin rub başısı, Ve Anna ile Kaiafa'nın *kahin-i azamlıkları* esnasında, çölde Zaharia'nın oğlu İoannis'e Allah'ın kelamı geldi; ol daği İordanis'in civarında vakı cümle mahallere gelib, günahların afvı için tevbe vaptisini vaz eder idi; nitekim İsaia peygamberin kelimalarının kitabında, Rabbın yolunu hazırlayıb, tariklerini doğruldunuz; her dere dolub, her dağ ve her tepe alçaklanarak, eyriler doğru ve sarp yollar düz olacak dır; ve cümle insan Allah'ın ħelasını görecektir, deyerek çölde nida edenin sedası, deyü yazılmış dır. LU. 3/2

Ol zeman baş kahinler ve ülema ile kavmin ihtiyarları Kaiafa nam *kahin-i azamın* konağına cem olub, İsus'u hile ile tutub öldürmeyi meşveret etdiler. MT. 26/3

kahinlik : Gaipten haber verme işi.

Çünkü Rabb'ımızın İuda'dan neşet etdiği aşikâr dır; bu sıbt hakkında ise Moisi *kahinlik* cihetinden bir şey söylemedi. İR. 7/14

İmdi her dürlü şerri, her dürlü hile ve mürailikler ile hasedleri ve her dür lü gıybeti terk edib, henüz doğmuş masumlar gibi ħalis, ruhani süde arzukeş olunuz, ta ki Rabb'ın latif olduğunu tatdığınız takdirde, onun vasıtasıyla böyüyesiniz; ona, yani insan tarafından redd olunmuş ise de Allah'ın indinde seçgin ve kıymetli olan diri taşa yaklaşıb, siz daği diri taşlar gibi bir ruhani ev, Allah'a İsus Hristos'un vasıtasıyla makbul olan ruhani kurbanları sunmak için bir mukaddes *kahinlik* olmak üzere bina olunursunuz, Zira, işte Sion'da bir köşe taşı, seçgin ve kıymetli bir taş korum, ve ona iman eden asla utanmayacak dır, deyü kitabda bulunur. PR1U. 2/5

kain valide : Kaynana.

Ve sinagogdan kalkıb, Simon'un evine girdi; ve Simon'un *kain validesi* şedid hümmaya tutulmuş olmasıyle, onlar dağı Onun için ona reca etdiler; ol dağı onun üzerine durub, hümmayı azarladıkda, ondan (hümma) def oldu; o dağı der akab kalkıb onlara hıızmet etdi. LU. 4/38

kainat (Ar. kâ'inat): Evren.

Dil dağı ateş ve fesad alemi dir; dil azalarımızda böyle yer tutmuş dur ki bütün cesedi napak eder, ve *kâinatın* dairesini alevlendirib kendisi dağı cehennemden alevlenir. İRUR. 3/7

kaiser : Roma imparatorlarına verilen bir unvan.

Kaiser'e vergi vermek caiz mi? Yoksa değil mi dir?" dediler. MT. 22/17

kal- : Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek.

Ve onlar gıtdikden sońra, işte Rabb'in meleği ruyada İosif'e görünüb, "Kalk, masum ile validesini alıb Mısır'a kaç, ve ben sana söyleyinceyedek orada *kal*. MT. 2/13

kalabalık : Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu.

Ve *kalabalık* sebebiyle ona yaklaşamadıklarından, onun bulunduğu mahalın damını söküb bir delik açdıktan sońra, kötrümün yatdığı yatağı endirdiler. MR. 2/4

kalb (Ar. kalb): Yürek.

Lakin kendi *kalblerinizde* Rabb Allah'ı takdis eyleyiniz, ve zamiriniz pak olarak, deruninizde olan ümidin sebebini her bir talib olana, mahcublukle ve korkuyla cevab vermekliğe hazır bulunasınız, ta ki kötülük edenler deyü sizi zemm etdikleri hususda Hristos'da olan eyi harekâtınızı fasl edenler hıacil olalar. PR1U. 3/15

Ve bizde daha sabit olan peygamberlik kelamı var dır ki, siz dağı gün ağarıb sabah yıldızı *kalblerinizde* doğuncayadek, karanlık yerde ziya veren çırağ gibi ona dikkat eylemenizle eyi edersiniz. PR2U. 1/19

kaldır- : 1. Çekmek, taşımak.

Ve bilirsiniz ki, o bizim günahlarımızı *kaldırmak* için izhar olundu; ve onda günah yok dur. Her kim onda kalırsa, günah işlemez; her günah işleyen kimse onu ne görmüş ne bilmiş dir. İOR1. 3/5

2. Yükseltmek.

Ol zaman Şeytan onu mukaddes şehre götürüb, heykelin burcunun üzerinde durdurarak ona, “Eğer İbn Ullah isen, kendini aşağıya at. Zira, kendi meleklerine senin hakkında emr edecek dir, ve ayağını taşa çarpmamak için seni elleri üzerine *kaldıracaklar*, deyü yazılmış dır,” dedi. MT. 4/6

kalk- : Gitmek üzere yerinden ayrılmak.

Ve Farisiler fırkasından imana gelmiş bazı kimseler *kalkıb*, “Onları sünnet etmek ve Moisi’nin şeriatını hıfz etmelerini tenbih etmek lazımdır,” dediler. RA. 15/5

kalkış- : Yetenek, imkân ve gücü aşan bir işe girişmek.

Ol zaman onlara dedi ki, “Millet millet aleyhine ve hükümet hükümet aleyhine *kalkışıb*, niçe mahallerde şedid zelzeleler ile kıtlıklar ve taunlar olub, gökden heybetli şeyler ve büyük alametler olacaktır. LU. 21/11

kall : Bir alaşımdaki madenlerin erime derecesi farkından yararlanarak bunları birbirinden ayırma işlemi.

kall olun- : Bir alaşımdaki madenlerin erime derecesi farkından yararlanarak bunları birbirinden ayırma işlemi yapmak.

Zengin im ve maldar oldum ve bir şeye muhtac değil im, deyib sen biçare ve sefil ve fakir ve kör ve çıplak olduğunu bilmediğin sebebden, sana nasihat ederim ki zengin olmak için ateşde *kall olunmuş* altun, ve giyinib çıplaklığının ayıbı görünmemesi için beyaz elbise benden satın alasin, ve görmen için gözlerine ilac koyasin. İV. 3/12

kamçı : Ucuna ince deri, meşin veya ip bağlanmış bir değnekten bir ibaret vurma aleti, kırbaç.

Ve İsus İerusalim’e çıkar iken, yolda on iki şagirdini tenhayeye alıb, onlara, “İşte İerusalim’e çıkıyoruz, ve insan oğlu baş kahinler ile ülemanın ellerine teslim olunub, onlar katline hükm edeceklerdir; ve onu zevklenib *kamçı* ile döymek ve stavrosa gelmek için, taifelere teslim edecekler dir; ol daği üçüncü günde kıyam edecek dir,” dedi. MT. 20/19

kamuş : Buğdaygillerden, sulak yerlerde yetişen, çeşitli türleri olan, içi boş, yüzü boğumlu bitki.

Ve lakin eğer bir kimse bu temel üzerine altun, gümüş, kıymetli taşlar, ağac, ot, *kamuş* bina ederse, her kesin işi aşikâr olacak, zira ol gün onu beyan

edecek dir; çünkü ateş ile keşf olunur, ve her birinin işi ne dürlü olduğunu ateş imtihan edecektir. PRK1. 3/12

Ve dikenlerden bir tac örüb başına, ve bir *kamış* daği sağ eline kodular; ve önüne diz çöküb, “Selam sana, ey Yehudilerin padişahı,” deyerek onu zevklendiler. MT. 27/29

kamil (Ar. kâmil): Olgun.

Ve bu dünyanın gidişine uymayınız, amma Allah’ın eyi ve makbul ve kamil iradeti ne olduğunu tecrübe etmek için aklınızın yenilenmesiyle tebdil olunuz. PRR. 12/2

kamil ol- : Olgun, eksiksiz olmak.

Ol genc ona, “Bunların cümlesini gençliğimden beru hıfz eyledim; daha ne noksanım var?” dedi. İsus ona, “Eğer *kamil olmak* istersen, gidib variyetini satıb fukaraya ver, ve gökde hazineye malik olacaksın; ve gel bana tabi ol,” dedi. Ve ol genc bu sözü işitdikde, kasavetlenerek gitdi; zira çok malı var idi. MT. 19/21

kamilen (Ar. kâmilen): Büsbütün.

Eğer Moisi’nin şeriatı nakz olunmamak için savvato günü adem sünnet olunursa, savvato günü bir ademe *kamilen* sıhhat verdiğim için bana darılıyor mı sınız? Görünüşe göre hüküm etmeyiniz, ancak adaletle göre eyleyiniz,” dedi. İO. 7/23

kan : Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Ben daği, “Ya Rabb, ben sana iman eden kimseleri habs edib, sinagoglarda döymekte olduğumu, ve senin şehidin Stefanas’un *kanı* dökülür iken, orada hazır bulunub onun katline razı olarak, onu öldürenlerin esvablarını beklemekte olduğumu kendileri eyi bilirler,” dedim ise de, bana (cevab verib), “Git, zira ben seni uzak mahale taifelere göndereğim,” dedi. RA. 22/20

kanaat (kanâ‘at): Elindekinden hoşnut olam durumu.

Lakin *kanaat* ile olan dindarlık büyük kar dır. PRT1. 6/6

kanaat et- : Yetinmek.

Böyle söylemekliğim zaruret sebebinden değil dir; zira ben bulunduğum halde *kanaat etmeyi* öyrendim. PRF. 4/11

kanaat eyle- : Yetinmek.

Askerler daği, Biz de ne işleyelim? deyü ona sordular; ve onlara, Kimseye zulm etmeyiniz, ve iftira ederek gadr etmeyiniz, ve ülüfenize *kanaat eyleyiniz*, dedi. LU. 3/14

kandır- : Aldatmak.

Amma Antakia ve Konia'dan Yehudiler gelib halkı *kandırarak* Paulos 'u taşladılar, ve ölmüş zann ederek onu şehirden dışarı sürüklediler. RA. 14/19
Ve kelimim ve vazım [insan] ilminin *kandırıcı* sözleri ile değil, ancak Ruhun ve kudretin isbatı ile idi; ta ki imanımız insan ilmi ile değil, ancak Allah'ın kudreti ile ola. PRK2. 2/4

kandil (Ar. kindil): Sıvı halindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması suretiyle ışık veren aydınlatma aleti.

Ve gece yarısında, “İşte güveyi geliyor, onu karşılamaya çıkınız,” deyü bir nida olması üzerine, ol bakirelerin cümlesi kalkıb, *kandillerini* donatdılar. MT. 25/8

kanun : Yasa.

Zira size yetişmek gibi haddimizi tecavüz etmeyoruz; çünkü Hristos'un incilinde size kadar bile yetişdik; gayrilerin emekleri hakkında ölçüden haric şeyler ile iftihar etmekte olmayıb imanınız artdıkca, *kanunumuza* göre sizin ile ziyade genişlenib, başkasının kanunuyla hazır şeyler için iftihar etmeyerek, incili sizden öte olan yerlerde vaz etmek ümidinde iz. PRK2. 10/14

kapa- : Bir şeyin görünmesine engel olmak.

Bunun için onlara temsiller ile söylerim, zira görür iken görmezler, ve işidir iken işitmezler, hem daği anlamazlar, ve onların hakkında, işitmekle işideceksiniz, amma anlamayacaksınız, ve bakarak bakacaksınız, amma görmeyeceksiniz. Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği *kapadılar*, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü İsaia'nın vahi ile buyurduğı itmam olunmuş dur. MT. 13/13

kapan- : 1. Kapalı duruma gelmek.

Onlar dağı satun almaya gitmekte iken, güveyi geldi; hazır olan kızlar dağı onun ile beraber düğüne girdikleri gibi kapu *kapandı*. MT. 25/11

2. Yüzü, gövdesi bir yere gelecek şekilde eğilmek.

Ve bir az ileri varıb yüzü üzerine *kapandı*, ve, “Ey Pederim, eğer mümkün ise, bu kâse benden geçsin; lakin benim istediğim gibi değil, ancak senin (istediğin) gibi olsun,” deyü dua eyledi. MT. 26/39

kapu : Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı.

Onlar dağı satun almaya gitmekte iken, güveyi geldi; hazır olan kızlar dağı onun ile beraber düğüne girdikleri gibi *kapu* kapandı. MT. 25/11

kâr (Far. kâr): Alışveriş işlerinin sağladığı para kazancı.

kâr etdir-: Kazanç sağlamak.

Zira Dimitrios isminde bir kuyumcu, gümüşden Artemis (putunun) heykel resmlerini yapmayla, senaat sahiblerine hayli *kâr etdirir idi*. RA.19/24

kara : Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü.

Ve evvelkisi gidib kendi tasını kara üzerine boşaltdıkda, canavarın damgası ile damgalana ve suretine secde eden ademlerde pek fena çıban çıktı. İV. 16/2

karanlık : Işık olmama durumu.

Ta ki Isaia peygamber vasıtasıyla, İordani'sin öte tarafında, deniz yolunda bulunan Zavulon diyarı ve Nefthaleim diyarı, yani taifelerin Galilaia'sı, *karanlıkda* oturan kavm azim nur gördü, ve ölüm diyarı ve gölgesinde oturanlara nur doğdu, buyurulan kelim itmam oluna. MT. 4/14

karar (Ar. karâr): Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.

Ve rüzgâr karşı olmayla, kürek çekerek zahmetde olduklarını görüb, gecenin dördüncü nevbeti *kararlarında* deniz üzerinde yürüyerek yanlarına geldi, ve onları geçmek ister idi. MR. 6/48

karar ver- : Bir sorunu karar bağlamak.

Ve şagirdler her biri kudretine göre Yehudistan'da sakin olan karındaşlara iane göndermeye *karar verdiler*; ve bunu Varnavas ve Saulos yediyle ihtiyarlara göndererek, icra dağı etdiler. RA. 11/30

karar veril- : Karar bağlanılmak.

Ve Devri ile Listra'ya yetişib işte orada Timotheos isminde bir şagird var idi; merkum mümin bir Yehudi karının oğlu olup, Pederi ise Yunani idi. Bu daği Listra ile Konia'da olan karındaşlardan eyi şhadet olunmayle, Paulos bunun kendisi ile beraber çıkmasını isteyerek, ol mahallerde bulunan Yehudiler sebebinden onu alıb sünnet eyledi, zira Pederi Yunani idiğini cümlesi bilirler idi; ve şehrlerden geçerler iken, İerusalım'de olan resuller ile ihtiyarlar tarafından *karar verilen* kanunları hıfz etmeleri için onlara teslim ederler idi. İmdi kiliseler imanda sabit olarak gün be gün sayıları artmakda idi. RA. 16/4

karar- : Rengi karaya dönmek, siyahlaşmak.

Ve haviyenin kuyusunu açdıkd, kuyudan büyük külhan tütünü gibi bir düman çıkdı; ve kuyunun dümanından güneş ve hava *karardı*. İV. 9/2

karı : 1. Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, sevce.

Ve David padişah Uria'nın karısından Solomon'u tevlid eyledi. MT. 1/6

2. Kadın.

Ve İsus Vıthania'da, cüdamlı Simon'un evinde bulunduğunda Onun yanına bir şişe zıkıymek hoş raihalı yağ ile bir *karı* gelib, O sofrada oturur iken, onun başına dökdü; şagirdleri daği (bunu) gördükde darılıb, "Bu israf niçün olsun? MT. 26/7

karlı : Üstünde kar bulunan.

Zira bana büyük ve *karlı* bir kapu açılıb, karşı duranlar daği çok dur. PRK1. 16/11

karın : İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi

Zira İona üç gün üç gece ada balığının *karında* olduğu gibi, insan Oğlu daği üç gün üç gece yerin deruninde olacak dır. MT. 12/40

karındaş : Kardeş.

Ve İakov İuda'yı ve onun karındaşlarını tevlid eyledi. MT. 1/2

Ve Petros ile İakovos'dan ve İakovos'un *karındaşı* İoannis'den mada kimsenin kendisiyle beraber gitmesine izn vermeyib, sinagog reisinin evine girib, velveleyi ve çok ağlayıb figan edenleri gördü. MR. 5/37

karmakarış : Karmakarışık.

karmakarış ol- : Çok karışık duruma gelmek.

İmdi cumhur *karmakarış olub*, çoğu ne sebebden dolayı cem olduklarını bilmeyerek, kimi bunu ve kimi şunu bağırır idi. RA. 19/32

karşı : 1. Yol, deniz, ırmak vb. öbür kıyısı veya yanı.

Ve der akab [İsus] kendisi cemaatı salı verinceyedek şagirdlerine, kayığa girib kendinden evvel *karşı* tarafa geçmeleri için ibram etdi. MT. 14/22

2. Zıt, muhalif.

Ol zeman İerusalım'den olan ülema ile Farisiler İsus'un yanına gelib, "Niçün senin şagirdlerin ihtiyarların rivayetine *karşı* hareket ediyorlar ? MT. 15/2

karşı dur- : Direnmek, dayanmak.

Fakat ben size derim ki, "Kemliğe *karşı durmayasınız*. Lakin her kim senin sağ yanağına vurursa, ona ol birini de çevir. MT. 5/39

Ve Pafos'a kadar adadan geçib, Varius isminde sihrbaz ve yalan peygamber bir Yehudi buldular; merkum akıllı bir zat olan Sergios Paulos valinin yanında bulunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos' u davet edib Allah'ın kelamını diñlemeye arzu etdi; amma Elimas, yani sihrbaz, [çünkü ismi böyle tercüme olunur,] valiyi imandan döndermeye çalışarak, onlara *karşı durmayle*, Saulos, yani Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub onadikkatle nazar ederek, "Her hile ve her şirret ile dolu olan Şeytan oğlu, her salahın düşmeni, Rabbin doğru yollarını eyri etmekden feragat etmez mi sin? RA. 13/9

karşıla- : Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.

Ve öte tarafa Yergesiler'in diyarına geldiğinde, mezarlardan çıkmış iki cinli onu *karşıladı* ve gayet azgın olduklarından ol yoldan kimsenin geçmesi mümkün değil idi. MT. 8/28

kartal : Kartalgillerden, genellikle kızıl siyah tüylü, çok güçlü, yuvasını yüksek kayalıklar üzerinde kuran, iri, yırtıcı bir tür kuş.

Ve ona cevab verib, "Ya Rabb, nerede?" dediler. Ol daği onlara, "Leş nerede ise, *kartallar* oraya cem olur," dedi. LU. 17/37

kasavet (Ar. kasâvet): Üzüntü, gam, keder, tasa, kasvet.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda,

mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklik ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, *kasavetde* olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/10

kasavet çek- : Üzölmek, tasalanmak.

Bir karı doğuracağı zaman *kasavet çeker*, zira vakti gelmiştir, lakin çocuğu doğduğu zaman, dünyaya adem doğduğu için, artık şazlıktan derdini hatrına getirmez. İO.16/21

kasavetlen- : Üzölmek, tasalanmak, kederlenmek.

Ve yalnız onun gelmesiyle değil, ancak onun sizden dolayı müteselli olduğu teselli ile daği (mesrur olduk); çünkü bize hasretimizi ve figanınızı, ve benim için olan gayretinizi haber vermesiyle ben ziyade mesrur oldum; zira eğer sizi mektub ile *kasavetlendirdim* ise, her ne kadar peşiman oldum ise de, (şimdi) peşiman değil im; zira görürüm ki ol mektub az bir vakıt için ise de sizi kasavetlendirdi. PRK2. 7/8

Ve bu ademim kapu yoldaşları vuku-i hali gördüklerinde, gayetle *kasavetlenmekle*, varıb efendilerine cümle vukuatı ifade etdiler. MT. 18/31

kase (Far. kâse): Çini, toprak veya camdan yapılmış çukur çanak. Bazen büyük acı simgesi olarak kullanılır.

Ve onların ardınca bir üçüncü melek gelib yüksek ses ile dedi ki, “Her kim canavara ve onun suretine secde kılıb damgayı kendi alını üzerine ya eli üzerine kabul ederse, “Ol kimse Allah'ın gazabının *kasesine* doldurulmuş hısmının safi şarabından içecek; ve mukaddes meleklerin huzurunda ve Kuzunun huzurunda ateş ve kükürd ile azab olunacaktır. İV. 14/10

Ve her kim bu küçüklerin birine şagird sıfatıyla yalnız bir *kase* soğuk su içirirse, hakikaten size derim ki, “ol kimse ecrinden asla mahrum olmayacaktır.” MT. 10/42

kassar (Ar. kasar): Ham pamuk ipliğini veya ham pamuk bezini kaynattıktan sonra bol soğuk suyla yıkayıp klor banyosundan geçirmek suretiyle yapılan ağartma işi.

Ve önlerinde sureti tebdil olub, “Esvabları parlak, yer üzerinde hiç bir *kassarın* beyaz edemeyeceği derecede, heman kar gibi gayet beyaz oldu. Ve onlara Moisi ile İlia görünüb, İsus ile söyleşiyorlar idi. MR. 9/3

kast (Ar. Kasd): Amaç, gaye.

kast et- : 1. Kötülük etmek, zarar vermek niyetiyle harekete geçmek, kıymak. Ve Irodis'in vefatından sonra, işte Rabb'in meleği Mısır'da İosif'e rüyada görünüb, “Kalk, masum ile validesini alıb, İsrail diyarına git, zira masumun canına kast edenler öldüler,” dedi. MT.2/19

2. Bir amaç güderek bir işe girişmek, niyet etmek.

Ve onu tutmaya *kasd etdiler* ise de, halkdan korkdular, zira onu peygamber makamında tutarlar idi. MT. 21/46

kaşki (Far. kaşki): Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem ve esef bildiren söz.

Ve Agrippas Paulos'a “Beni Hristian olmaya biraz kandırıyorsun,” dedi. Paulos dağı, “*Kaşki* Allah vereydi, az ve çok, yalnız sen değil, illa bu gün beni dinleyenlerin cümlesi dağı, şu bendlerden mada heman benim olduğum gibi olayıdılar,” dedi.

RA. 26/29

Ve yaklaşdıkda, şehri görmekle onun üzerine ağlayıp, “*Kaşki*, sen dağı, bari senin bu gününde selametine dair olan, şeyleri bile idin; şimdi gözleriñden gizlendi. LU. 19/42

kat : Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü.

Ve Petros kalkıb onlar ile beraber geldi; ve yetişdiğinde, onu üst *kat* odaya çıkardılar; ve cümle dul karılar yanına gelib ağlayarak, ceyran onlar ile beraber iken, yapığı entariler ile esvabların hepisini gösterirler idi. RA. 9/40

katı : Sert, hissiz, duygusuz.

Zira bu kavmin kalbi *katı* olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini dağı kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben dağı onlara şifa vereyim, deyü İsaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur.

MT. 13/15

Ol dağı onlara, “Moisi sizin kalbinizin *katılığı* sebebiyle size karılarınızı boşamaya izin verdi, amma ibtidade böyle değil idi. MT. 19/8

katılık : Katı olma durumu.

Ol dağı onlara, “Moisi sizin kalbinizin *katılığı* sebebiyle size karılarınızı boşamaya izin verdi, amma ibtidade böyle değil idi. MT. 19/8

katien : Hiçbir zaman, asla.

Apollos karındaş hakkında ise, karındaşlar ile beraber yanınıza gelmesini kendisinden çok reca etdim ise de, şimdi gelmekliği *katien* istemiyor, ve lakin münasib vakti oldukda gelecek dir. PRK1. 16/12

katl (Ar. katl): Öldürme, öldürölme.

Ben dağı, “Ya Rabb, ben sana iman eden kimseleri habs edib, sinagoglarda döymekde olduğumu, ve senin şehidin Stefanas’un kanı dökölür iken, orada hazır bulunub onun *katline* razı olarak, onu öldürenlerin esvablarını beklemekde olduğumu kendileri eyi bilirler,” dedim ise de, bana (cevab verib), “Git, zira ben seni uzak mahale taifelere göndereğim,” dedi. RA. 22/20

Ve İsus İerusalim’e çıkar iken, yolda on iki şagirdini tenhaye alıb, onlara, “İşte İerusalim’e çıkıyoruz, ve insan oğlu baş kahinler ile ülemanın ellerine teslim olunub, onlar *katline* hükm edeceklerdir; ve onu zevklenib kamçı ile döymek ve stavrosa gelmek için, taifelere teslim edecekler dir; ol dağı üçüncü günde kıyam edecek dir,” dedi. MT. 20/18

katl etdir- : Öldürtmek.

Ol zeman Irodis alimler tarafından zevklenildiğini gördükde, gayetle gazablandı ve alimlerden tahkik etdiği zemana göre, Vithleem ile bütün sinorlarında, iki yaşından aşığı bulunan cümle çocukları katl etdirdi. MT.2/16

Ol zeman Irodis alimler tarafından zevklenildiğini gördükde, gayetle gazablandı ve alimlerden tahkik etdiği zemana göre, Vithleem ile bütün sinorlarında, iki yaşından aşığı bulunan cümle çocukları *katl etdirdi*. MT. 2/17

katib (Ar. kâtib): Bir resmi dairede, bir durumda veya bir kişinin yanında yazı yazmakla görevli kimse, yazıcı, yazman, sekreter.

Ona, “Beli, ya Rabb,” dediler.Ol dağı onlara, “Bunun için göklerin padişahlığı hususunda talim olunmuş her *katib*, hazinesinden yeni ve eski şeyler çıkaran bir ev sahibi kimseye beñzer,” dedi. MT. 13/52

Amma (şehrin) *katibi* halkı teskin edib, “Ey Efesoslu ademler, hangi adem vardır ki Efesosluların şehrinin azim ilah olan Artemis’in ve Dios tarafından düşen putun heykel hizmetcisi olduğunu bilmeye? RA. 19/35

katil (Ar. kâtil): İnsan öldüren kimse, cani.

Şeriatın eyi olduğunu biliriz, meğer ki bir adem onu şeran kullana; lakin bunu bilmelidir ki şeriat salih için olmayıb, bilaks asılar ve itaatsızlar ve binamuslar ve günahkârlar ve hadisler ve faşıklar ve babayı ve anayı vuranlar, ve *katiller*, ve zinakârlar ve lutiler ve insan hırsızları ve yalancılar ve yemin bozucular ve sahîh talime karşı olan gayr her bir şey için konulmuş dur. PRT1. 1/9

katl (Ar. katl): Öldürme.

Zira kalbden fasid efkâr ve *katl* ve zina ve fahşelik ve hırsızlık ve yalan yere şehadet ve küfr çıkar. Ademi napak eden şeyler bunlar dır, amma yaykanmamış eller ile taam etmek ademi napak etmez,” dedi. MT. 15/19

katl et- : İnsan öldürmek.

Kadimlere, “Katl etmeyesin, ve her kim katl ederse, hükme müstahakk olacak dır,” denildiğini işitdiniz. MT. 5/21

katl etdir- : İnsan öldürtmek.

Ol zeman Irodis alimler tarafından zevklenildiğini gördükde, gayetle gazablandı ve alimlerden tahkik etdiği zemana göre, Vithleem ile bütün sinorlarında, iki yaşından aşağı bulunan cümle çocukları *katl etdirdi*. MT. 2/16

katl olun- : Öldürülmek.

Zira Allah, Pederine ve valideñe hürmet eyle; hem dağı, Pederine ve ya validesine söğen mutlaka *katl olunsun*,” deyü buyurdu. MT. 15/4

kavi (Ar. kavî): 1. Güçlü, kuvvetli.

Ve eğer sıklet çeker isek, heman bizim çekdiğimiz ol alemlerin tehammülüyle husule gelen sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve müteselli olur isek, sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve elemlere müşterik olduğunuz misillü,

teselliye dağı (müſterik olduğunuzu) bilmekle sizin için ümidimiz *kavi dir*.

PRK2. 1/7

2. Sağlam, güvenilir.

İmdi Hristos'un bize ihsan etdiği azadlıkda *kavi* durunuz, ve tekrar kulluk boyunduruğuna giriftar olmayınız. PRG. 5/1

kavien (Ar. kavîen): Güçlü olarak.

Ve Silas ile Timotheos Makedonia'dan endiklerinde, Paulos ruhunun teşvikiyle, Yehudilere, İsus'un Hristos idiğine *kavien* ſhadet eder idi. RA. 18/5

kavl (Ar. kavl): Söz.

kavl et- : Sözleşmek, anlaşmak.

Ve aldıklarında, ev sahibine karşı söylenerek, "Bu soñrakiler, bir saat işlediler, ve onları, biz günün zahmet ve heraretini çekmiş olanlara müsavi tutdun," demeleriyle, O dağı cevap verib, onların birine, "Dostum, sana gadr etmeyorum; sen benim ile bir dinara *kavl etmedin mi*. MT. 20/14

kavm (Ar. kavm): Aynı soydan gelen, dil, töre ve kültürleri ortak insan topluluğu, budun.

Ve İsrail oğullarından çok kimseleri kendilerin Allah'ı olan Rabba dönderib, Pederlerin kalblerini evladlara, ve asıları salihlerin aklına dönderib, Rabba hazırlanmış bir *kavm* hazır etmek için, İlia'nın ruhu ve kudretiyle onun önünce gidecek dir," dedi. LU. 1/17

Zira Allah'ın helas getiren inayeti cümle ademlere zahir olub, fisk ve dünya ſehvetlerini redd etmekliğimiz, ve bu dünyada akılane ve salihane ve dindarlık üzre yaşamaklığımız, ve ol mübarek ümide ve azim Allah'ın ve bizi her dürlü is yandan helas etmek, ve kendine eyi amellere gayretkeş ve ħabs *kavm* takdis etmek üzre, kendini bizim için veren Helaskarımız İsus Hristos'un celalinin zuhuruna müntazır olmaklığımız için bizi terbiye eder. PRT. 2/13

kavuş- : Ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek.

Ve Assos'da bize *kavuşdukda* onu gemiye alıb Mitilli'ye geldik. RA. 20/14

kaya : Büyük ve sert taş kütlesi.

Ve ikinci perdenin ardında, en mukaddes mahal tesmiye olunan mesken bulunub, onda altun buhurdan ve her tarafı altun kaplı ahdın sandığı var idi; bunda daği içinde mana bulunan altun testi, ve Aaron'un filislenmiş olan asası ve ahdin levhaları bulunur idi; ve üstünde kefarete *kaya* gölge eden celil heruveimler var idi; bu şeylerin hakkında ise şimdi tafsilen söylemek hacet değil dir. PRİ. 9/4

kayd (Ar. kayd): Kopyası bir yerde bulunma.

kayd olun- : Kopyası bir yerde bulunmak.

Amma buna, yani cinlerin size itaat ettiklerine sevinmeyiniz, lakin isimlerinizin göklerde *kayd olunduğuna* sevininiz,” dedi. LU. 10/20

kaygı : Üzüntü, tasa.

kaygı çek- : Üzüntü, tasa duymak.

Ben ise kaygısız olmanızı isterim; evli olmayan bir kimse Rabb'ı hoşnud etmek için Rabb'a müteallik şeyler hakkında kaygı çeker; amma evlenmiş olan kimse karısını hoşnud etmek için dünyevi şeyler hakkında *kaygı çeker*. PRK1. 7/32

kaygısız : Tasasız.

kaygısız ol- : Tasasız olmak.

Ben ise *kaygısız olmanızı* isterim; evli olmayan bir kimse Rabb'ı hoşnud etmek için Rabb'a müteallik şeyler hakkında kaygı çeker; amma evlenmiş olan kimse karısını hoşnud etmek için dünyevi şeyler hakkında kaygı çeker. PRK1. 7/32

kayık : Kürek veya yelkenle yürütülen ufak tekne.

Ol bir şagirdler ise karadan uzak olmayıb, ancak iki yüz arşın kadar açıkda bulunmalarıyla, ağı balıkları ile çekerek, *kayık* ile geldiler. İO. 21/8

kayır- : Elinden tutmak.

Amma eğer bir kimse teallukatını, bahusus ev halkını kayırmazsa, imanı inkâr etmiş olub imansızdan bedter dir. PRT1. 5/9

kayış : Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi.

Bu İoannis daği deve tüyünden esvab giymiş, ve beline *kayış* kuşanmış olub, taamı daği çekirgeler ile yaban balı idi. MT. 3/4

kaz- : Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak.

Başka bir temsil diñleyiniz; “Ev sahibi bir adem var idi ki, bağı dikib onun etrafını çit ile kuşatdı, ve içinde bir masere *kazdı* ve kulle bina etdi ve onu bazılara teslim edib gurbete gitdi. MT. 21/33

kazan- : Kazanç sağlamak.

Zira bir adem bütün dünyayı *kazanıb* da, kendi canını zai ederse, ne faide görür? Yağod adem kendi canına bedel ne vere bilir? Zira her kim bu zinakâr ve günahkâr nesl içinde benden ve sözlerimden dolayı utanırsa, insan Oğlu daği mukaddes melekleri ile kendi Pederinin celalinde geldiğı zaman ondan dolayı utanacaktır. MR. 8/36

kazanc : Satılan bir mal, yapılan bir iş veya harcanan bir emek karşılığında elde edilen para, getiri, temettü.

Bu sebebden seni Girid’de brakdım, ta ki eksik olan şeyleri tertib edib sana ısmarladığım gibi her şehirde ihtiyarlar tayin edesin; bir kimse kusursuz, ve bir karının kocası, ve fücürden dolayı teşekki olunmamış, ve itaatsız olmayan mümin evladları bulunduğu halde (onu eyle); zira vacib dir ki Episkopos Allah’ın kethudası gibi kusursuz ola; hoşbin, övkelı, saraba mübdela, vurucu, kötü *kazanc* talibi değıl, ancak müsafir sevice ve eyilik seven, ve akıllı ve salih ve mukaddes ve perhizkâr, talime göre olan sadık kelamı kavi tutar ola; ta ki sahih talim ile nasihat vermeye ve muhalefet edenleri tazir etmeye kadir ola. PRT2. 1/5

kefarete (Ar. kefâret): Bir günahı Tanrı’ya bağışlatmak umuduyla verilen sadaka veya tutulan oruç.

Zira cümlesi günah işleyib, Allah’ın izzetinden mahrum kalmalarıyle, Hristos İsus’da olan fidiyeni vasıtasıyla onun lutfundan caba tebrir olunurlar; ki Allah’ın tehammülü vaktında evvelden işlenilmiş günahlardan vaz geçmesiyle kendi adaletini beyan etmek için, yani şimdiki zamanda kendi adaletini beyan etmek için, Allah onu kanına olan imanın vasıtasıyla kefarete deyü izhar eyledi, ta ki kendisi adil olub İsus’a iman getireni tebrir ede. PRR. 3/24

kefaretgâh Far. (Ar. kefâret+Far. gâh): Kefarete ödenen yer.

Ve ikinci perdenin ardında, en mukaddes mahal tesmiye olunan mesken bulunub,onda altun buhurdan ve her tarafı altun kaplı ahdın sandığı var idi; bunda daği içinde mana bulunan altun testi, ve Aaron'un filislenmiş olan asası ve ahdın levhaları bulunur idi; ve üstünde kefaretgâh a gölge eden celil heruveimler var idi; bu şeylerin hakkında ise şimdi tafsilen söylemek hacet değil dir. PRİ. 9/3

kelam (Ar. kelâm): Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifade.

Ve bunun cümlesi peygamber vasıtasıyla, Sion kızına deyiniz ki, “İşte padişahın halim olarak, merkebe, beli merkeb yavrusu sıpaya binmiş olarak sana geliyor,” deyü buyurulan *kelamın* itmam olunması için vakı oldu. MT. 21/5

kemal (Ar. kemâl): Bilgi ve erdem nakımından olgunluk.

Ve Moisi Mısırlıların her ilminde terbiye olunub *kemal* ve amelde kudret sahibi idi. RA. 7/22

kemaliyet (Ar. kemâliyyet): mükemmellik, kusursuz olma durumu.

Bu sebebden, (derim,) Rabb'ımız İsus Hristos'un Pederinin, (yani) göklerde ve yer üzerinde bulunan her bir kabilenin onun ismiyle tesmiye olunduğu (Pederinin) huzurunda diz üzerinde (niyaz) ederim ki, kendi celalinin ganimetine göre kendi Ruhü vasıtasıyla deruni ademde kuvvet ile kuvvetlenmekliği, ve iman vasıtasıyla Hristos'un kalblerinizde sakın olmaklığını ihsan ede; hem daği siz muhabbetde köklenmiş ve temellenmiş olarak, Allah'ın cümle *kemaliyetiyle* dolu olmanız için, cümle mukaddesler ile beraber, genişlik ve uzunluk ve derinlik ve yükseklik ne olduğunu fehm etmeye, yani Hristos'un akıldan üstün olan muhabbetini anlamaya kadir olasınız. PRE. 3/18

Zira cümle *kemaliyet* onda sakın olması, ve stavrosunun kanı ile sulh ederek, onun vasıtasıyla gerek yer üzerinde gerek göklerde bulunnaların cümlesini kendisi ile barışdırması (Pedere) hoş göründü. PRK. 1/20

kemer : Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı.

Kemerlerinizde ne altun ve ne gümüş ve ne bakır ve yol için ne dağarcık ve ne iki entari ve ne ayak kablari ve ne asa tedarik ediniz, zira işçi kendi taamina layik dir. MT. 10/10

kemik : İnsanın ve omurgalı hayvanların çatısını oluşturan türlü biçimdeki sert organların genel adı.

Ellerime ve ayaklarıma bakınız ki bizzat ben im; bana dokanıb bakınız, zira ruhun eti ve *kemikleri* yok dur, nice ki bende var idiğini görüyorsunuz,” dedi. LU. 24/39

kemlik (Far. kem): Kötülük.

Ve kendi bilgilerinde Allah’ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah dahi layik olmayan şeyleri işlemek üzere onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her türlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve *kemlik* ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha’a buğz edici, söyücü, mağrur, fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstehakk oldukları hakkında olan Allah’ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere dahi riza verirler. PRR. 1/29 Muhabbet mürailiksiz olsun; *kemlikden* ikrar edib eyiliğe yapışınız. Karındaş muhabbetinde biri birinize meveddetlu olub, hürmet etmekde biri birinizden ileri olunuz; cehdde ihmal et meyiniz; ruhda heraretli olunuz; Rabb’a kulluk ediniz. PRR. 12/9

kenar (Far. kenâr): Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.

Ve İeriho’ya gelib kendisi şagirdleri ile bir hayli cemaat dahi beraber olarak, İeriho’dan çıkar iken, Timaios oğlu Vartimaios isminde bir kör yol *kenarında* oturub dileniyor idi. MR. 11/46

kendi : İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat.

Ve İeriho’ya gelib *kendisi* şagirdleri ile bir hayli cemaat dahi beraber olarak, İeriho’dan çıkar iken, Timaios oğlu Vartimaios isminde bir kör yol kenarında oturub dileniyor idi. MR. 11/46

keremid : Çatıları örtmekte kullanılan, yan yana dizilerek suyu aşağıya geçirmeden dışarı akıtacak biçimde yapılmış, kızıl toprağın renginde, pişmiş balçık levha.

Ve işte bazı kimseler döşek üzerinde kötrüm bir adem getirerek, onu içeri getirib huzuruna komaya fırsat aradılar ise de, halkın çokluğu sebebiyle onu içeri getirmeye yol bulamamayle, dama çıkıb *keremidlerin* arasından onu döşegi ile beraber ortaya, İsus'un huzuruna endirdiler. LU. 5/18

kerevet (Yun. krebati): Tahtadan yapılmış üzerine minder ve şilte konarak oturlan veya yatılan yüksek sedir.

Ve Rabba iman eden erkeklerin ve karıların sayısı gitdikce artmakta idi, şöyle ki hastaları meydanlara çıkarıb, Petros gelir iken bari gölgesi onların biri üzerine düşsün deyü döşekler ve *kerevetler* üzerine korlar idi. RA. 5/15

kerre (Ar. kere): Kez, yol, defa, sefer.

Ben daha ziyade, emekde ziyadesiyle, dayaklarda hadden ziyade, mahbeslerde ziyadesiyle, ölüm (tehlike)lerinde çok defa (bulundum); Yehudiler tarafından beş *kerre* kırkdan birer eksik (deynek) yedim, kamçı ile üç defa boğuldum, bir defa taşlandım, üç defa gemi ile karaya düşdüm, bir gün bir gece enginde kaldım. PRK2. 11/23

kes- : Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.

Ve eğer sağ eliñ senin sürçmene sebep olursa, onu *kesib* kendiñden def et, zira azalarından birinin zai olması bütün cesediñin cehenneme atılmasından sana hayırlıdır. MT. 5/30

kesb (Ar. kesb): Kazanç.

kesb et- : Kazanmak, çalışarak kazanmak.

Zira, ey karındaşlar, bizim sizin aranızda gelmemiz bihude olmayıb, ancak malumunuz olduğu üzere, Filippede bundan evvel eziyet çekib söğüldük ise de, Allah'ın incilini azim muhalefet içinde size söylemeye Allah'ımızın (inayeti) ile cesaret *kesb etdiğimizi* kendiniz bilirsiniz; zira bizim vaz u nasihatımız aldadıcılıktan ya “napaklikden ya hile ile olmayıb, ancak incilin (bize) emanet olunması Allah'ın bizi layık gördüğü vech üzere, ve ademlere değil, ancak kalblerimizi imtihan eden Allah'a makbul olmak üzere söyleriz. PRS1. 2/2

kesdir- : Kesme işini yaptırmak.

Ve İosif cesedi alıb, onu temiz keten bezine sardı, ve onu kayada *kesdirmiş* olduğu kendinin yeni mezarına kodu; ve mezarın kapusuna bir büyük taş yuvarlayıb gitdi. MT. 27/59

kese (kîse): Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba.

Gidiniz, işte ben sizi Kuzular gibi, kurdlar arasına gönderiyorum; *kese*, ya dağarcık yağod ayak kablari taşımayınız; ve yolda bir kimseye selam vermeyiniz. LU. 10/3

kesil- : Bitmek, tükenmek.

Ve niçe günler güneş yağod yıldızlar görünmeyib, şedid furtuna daği üzerimize basmayle, artık kurtulmamızın ümidi büsbütün *kesildi*. RA. 27/20

keten (Ar. kettân): Bu bitkinin liflerinden yapılmış dokuma.

Simon Petros daği onun ardı sıra gelib mezara girdi, ve *keten* bezleri konulmuş, ve onun başında olan mendili keten bezleri ile beraber konulmayıb, ancak ayrıca bir mahalde dürülü olarak gördü. İO. 20/6

Ve İosif cesedi alıb, onu temiz *keten* bezine sardı, ve onu kayada kesdirmiş olduğu kendinin yeni mezarına kodu; ve mezarın kapusuna bir büyük taş yuvarlayıb gitdi. MT. 27/59

kethüda (Far. ked-hüdâ): Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kahya.

Lakin derim ki, varis sabi oldukca, herşeyin sahibi ise de, kuldan hiç bir farkı olmayıb, Pederinin tayin etdiği vaktadek, vasiler ve *kethüdalar* altında dır. PRG. 4/3

Her kes bizi Hristos'un hizmetkârları ve Allah'ın sırrlarının *kethüdarı* makamında tutsun. PRK1. 4/1

keyfiyet (Ar. keyfiyyet): 1. Nitelik, vasıf, halet.

Lakin benim ahval u *keyfiyetim* size daği malüm olmak üzre, cümlesini size sevgülü karındaş ve Rabb'da sadık hizmetci Tihikos ifade edecek dir; ve merkumu heman bunun için tarafınıza gönderdim ki hakkımızda haberiniz olsun, ve kalbinizi teselli eylesin. PRE. 6/21

2. İş, mesele, husus, vaziyet.

Lakin eğer imansız olan ayrılırsa, ayrılışın; bu misillü *keyfiyetlerde* karındaş yahod kız karındaş esir değil dir; ancak Allah bizi selamette bulunmaklığa davet eyledi. PRK1. 7/15

kezalik (Ar. kezâlik): Bu da öyle, yine öyle, keza.

Ve şagirdlleri ona, “Ya niçün ülema, evvela İlia gelmek gerek dir?” derler, deyü süal eylediklerinde, İsus cevap verib onlara, “Gerçi İlia evvela gelib her şeyi tanzim eder; lakin size derim ki, “İlia sahihen gelmiş dir, ve onu tanımayıb hakkında her istedikleri şeyi yaptılar; *kezalik* insan oğlu daği onların tarafından elem çekecek dir,” dedi. MT. 17/12

Kezalik her biriniz karındaşlarınıza suçlarını kalbinizden bağışlamadığınız halde, semavi Pederim daği size öyle edecek dir. MT. 18/35

kıcirda- : Gıcırtı çıkarmak.

Amma padişahlığın evladları dışarıki karanlığa atılacaklar dır. Orada ağlayış ve diş *kıcirdaması* olacak dır,” dedi. MT. 8/12

kıl- : Etmek, eylemek, olmak.

MT. 2/3, 4/9, 11/20, 19/12, 28/14.

MR. 11/11.

LU. 1/25, 1/48, 4/7, 6/20, 9/38, 10/13, 11/36, 13/17, 16/26, 18/13, 24/52.

İO. 4/20, 5/18, 9/22, 12/20.

RA. 2/22, 2/36, 4/29, 7/43, 15/32, 15/41, 18/23.

kılağuz : Yol gösteren kimse veya şey, rehber, delil.

Ve şeriat adeti iktizasını hakkında icra etmek için valideyni masum İsus’u içeri getirdiklerinde, o daği Ruhun *kılağuzluğu* ile heykele gelib, Onu kucağına alarak Allah’a hamd edib, “Ya Rabb, şimdi senin kelamına göre kuluñu selamete salı verirsin; zira gözlerim cümle milletler huzurunda, taifelerin tenviri için nur ve kavmıñ İsrail’e şan olmak üzere, hazırladığın helasıñı gördüler,” dedi. LU. 2/27

Vay size, “Biri heykel hakkı için yemin ederse, bir şey değil dir, amma heykelin altunu hakkı için yemin ederse borclu olur.” deyen kör *kılağuzlar!* MT. 23/17

kılıc : Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah.

Ve bakıyesi ata binmiş olanın ağzından çıkan *kılıc* ile katl olundular, ve onların etinden cümle kuşlar doydular. İV. 20/21

kımıldanmak : Kımıldamak.

Ve iki taraftan denizin kavuştuğu bir mahale düşüb gemiyi oturdular; ve başı saplanarak, *kımıldanmaz* kalıb kış ise dalgaların şiddetinden dağılıyor idi. RA. 28/41

kır- : Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak.

Ve kayıktan çıktığı gibi, napak ruhlu bir adem mezarlardan ona karşı geldi; bu daği mezarlarda sa kin olub, onu kimse zincirler ile bile bağlayamadı; çünkü çok defa bukağular ve zincirler ile bağlandı ise de, zincirleri *kırar* ve bukağuları pareler idi; ve kimse onu zabt etmeye kadir değil idi. MR. 5/2

kırıl- : Kırma işine konu olmak.

İmdi tedarik günü olduğundan cesedlerin savvato günü stauros üzerinde kalmaması için, [çünkü ol savvato büyük gün idi,] Yehudiler onların incikleri *kırılıb*, kaldırılmasını Pilatos'dan reca etdiler. İO. 19/31

kırıntı : Bir şeyden ayrılan küçük parça.

Karı daği ona cevap verib, “Beli, ya Rabb, çünkü köpekler daği sofranın altında, evladların *kırıntılarından* yerler,” dedi. MR. 7/28

kırk : Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı.

O daği, Yehudiler Paulos 'un hakkında daha dikkatle bir şey teftiş etmek behanesiyle “Onu yarın millet meclisine endiresin,” deyü sana reca etmeye ittifak etdiler; amma sen onlara razi olmayasın; zira bunlardan, onu öldürmeyince yeyib içmemeye kendilerini lanet altına komuş *kırkdan* ziyade adem onu pusuda bekleyolar; ve şimdi hazır bulunarak, senin emrine müntazır dırlar,” dedi. RA. 23/20

kısalt- : Kısa duruma getirmek.

Ve eğer Rabb ol eyamı kısaltmasa idi, hiçbir insan kurtulmaz idi; lakin seçtiği seçilmişler için ol eyamı *kısaltmış dır*. MR. 13/20

kısım (Ar. kısım): Bir bütünün bir bölümü, bölük.

Ve Paulos onların bir *kısım* Saddukiler ve digeri Farisiler olduğunu bilmekle, meclisde, “Ey karındaşlar, ben Farisi oğlu Farisi im; ölülerin kıyameti ümidinden dolayı muhakeme olunuyorum,” deyü nida etdi. RA. 23/6

Şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücut her yardım eden irtibat vasıtasıyla terki ve teşkil olunarak, her *kısmının* amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/16

kısır : Döl vermeyen, akîm.

Zira, “Ey doğurmayan *kısır* karı, sen şaz ol, ey ağrı çekmemiş olan, yüksek sesle nida eyle; zira terk olunmuş karının evladları kocası olanın evladlarından ziyade olacak dır,” deyü yazılmış dır. PRG. 4/27

Ve işte hısumın Elisabet daği ihtiyarlığında bir oğla hamile olub, bu (ay) ol *kısır* denilenin altıncı ayı dır; zira Allah'ın indinde hiç bir şey mümkinsiz değil dir,” dedi. LU. 1/36

kış : Kuzey yarım kürede 22 Aralık-21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim.

Ve İerusalım'de (heykelin) takdis bayramı oldu, ve *kış* idi. İO. 10/22

kışla- : Kışı bir yerde geçirmek.

Ve üç ay soñra, ol adada kışlamış ve nişanı Dioskuroslu olan Aleksandreialı bir gemi açıldık. RA. 28/11

kıtlık : Kuraklık ve benzeri sebeplerle ürün yetişmemesinden ve yiyecek maddelerinden azlığından ileri gelen sıkıntı ve açlık, kaht.

Ve “Hakikaten size derim ki, İlia'nın günlerinde gök üç yıl ve altı ay kapanmayla, bütün yerde azim *kıtlık* vakı olduğu zaman, İsrail'de çok dul karılar var idi ise de, İlia Sidon'a tabi Sarepta'da olan bir dul karıdan mada onların hiç birisine gönderilmedi. LU. 4/25

Ol zaman onlara dedi ki, “Millet millet aleyhine ve hükümet hükümet aleyhine kalkışib, niçe mahallerde şedid zelzeleler ile *kıtlıklar* ve taunlar olub, gökden heybetli şeyler ve büyük alametler olacaktır. LU. 21/11

kıyam (Ar. kıyâm): Ayağa kalma, ayakta durma.

kıyam et- : Ayağa kalmak, ayakta durmak.

Ve heman ol saat nice kimseleri marazları ile derdlerinden ve yaramaz ruhlardan helas edib çok körlere görmek ihsan eyledi ve İsus onlara cevab

verib, “Gidiniz İoannis’e gördüğünüz ve işitdiğiniz şeyleri, yani körlerin gördüğünü, topalların yürüdüğünü, cüdamlıların paklendiğini, sağrıların işitdiğini, ölülerin *kıyam etdiğini*, fukaraya İncil’in vaz olduğunu nakl ediniz,” ve benim hakkımda sürçmeyen ne mübarek dir!” dedi. LU. 7/22

Burada değil dir, amma *kıyam* etdi; kendisi daha Galilaia’da iken, size, İnsan Oğlu günahkâr ademler eline teslim olunub stavrosa çıkarılmak ve üçüncü günü *kıyam* etmek gerek dir, deyü nasıl söylediğini hatrınıza getiriniz.” LU. 24/7

kıyam etdir- : Ayağa kaldırmak, ayakta durdurmak.

Zira kendisi tayin etdiği ademin vasıtasıyla dünyayı adalet üzre hüküm etmek için bir gün tahsis etmiş olub, onu da ölülerden *kıyam etdirmesiyle* cümlelerin iman etmelerini sebep verdi. RA. 17/31

kıyamet (Ar. kıyâmet): Tek tanrılı dinlerin ortak inanışına göre takdir edilen zamanı gelince bu alemin ve içindeki her şeyin bir an da yok olması, daha sonra ölülerin dirilmesi, ahiret hayatının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman, *kıyamet* günü.

Lakin ziyafet etdiğin zaman, fakirler ve sakatlar ve topallar ve körleri davet eyle; ve mübarek olursun, zira onların sana mükafat etmeye kudreti yok dur; çünkü sana salihlerin *kıyametinde* mükafat edilecek dir. Ve sofrada beraber oturanlardan biri bunu işitdikde, ona, Allah’ın padişahlığında ekmek yeyen ne mübarek dir,” dedi. LU. 14/14

Buna teaccüb etmeyiniz; zira vakıt geliyor ki mezarlarda olanların cümlesi onu sesini işidecekler; ve hayr işleyenler hayat *kıyametine* şerr işleyenler ise azab *kıyametine* çıkacaklar dır. İO. 5/29

kıyas (Ar. kıyâs): Karşılaştırma.

kıyas et- : Karşılaştırmak.

Zira padişah bu şeylere vakı olmayle, huzurunda cesurane söyleyorum, çünkü bu şey bir köşede vakı olmadığından, *kıyas ederim* ki bu şeylerin hiç biri bile ona gizli değildir. RA. 26/26

Ben çocuk iken çocuk gibi söyler, çocuk gibi düşünür, çocuk gibi *kıyas eder* idim; amma adem oldukda çocuğa mahsus şeyleri terk etdim. PRK1. 13/11

kıyı : Kara ile suyun birleştiği yer.

Ve onlar ile enib bir düz yerde durdu, ve şagirdlerinin cemaati ile, bütün Yehudistan'dan ve İerusalım'den ve Tuross ile Sidon'un deniz kıyısından Onu diñlemek ve marazlarından şifa bulmak için, kavmdan çok halk ve napak ruhlardan azab çekenler daği gelib şifa bulurlar idi. LU. 6/18

kıymet (Ar. kıymet): Değer.

Kezalik, ey karılar, kendi kocalarınıza müti olunuz, ta ki bazıları kelama itikad etmezler ise de, sizin korku ile olan iffetli hareketinizi görmeleriyle karılarının hareketi vasıtasıyla bila kelim kazanılanlar; ve sizin ziynetiniz dışarıdan olan saç örmek ve altun takınmak ya esvab giyinmekden ibaret olmayıb, gizli olan deruni insanda halim ve selim ruhun fesaddan beri olan (ziynetinden) ibaret ola; bunun daği Allah'ın indinde *kıymeti* çok dur. İRUR. 3/4

kıymetli : Değerli

Salih aleyhine hükü edib, onu katl etdiniz, (ve) o size karşı durmaz İmdi, ey karındaşlar, Rabb'ın zuhurunadek sabr ediniz; işte çiftci yerin *kıymetli* mahsulunu bekleyib, onun için ta ilk ve son yağmura nail oluncaya dek sabr eder. İRUR. 5/7

Ve Maria bir litra *kıymetli* halis nardin yağı alıb, İsus'un ayaklarına sürerek, kendi saçları ile onun ayaklarını sildi; ev daği yağın raihası ile doldu. İO. 12/3

kız : Dişi çocuk.

Ve *kız* al el acele padişahın huzuruna girib, "Şimdi bana tepsi üzerinde vaptis edici İoannis'in başını vermenizi isterim," deyü taleb eyledi. MR. 6/25

kızgın : Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış.

İmdi belinizi hakikat ile kuşanıb ve salah zırhını giyinib sabit kadem olunuz; ve ayaklarınıza selamet incilinin tedarikini giyiniz; ve hepisinin üzerine, onunle yaramazın cümle *kızgın* oklarını söyündürmeye kadir olacağınız iman kalkanını alınız. PRE. 6/14

kızış- : Yüksek bir dereceyi bulmak, çok ısınmak.

Kezalik erkekler daği dişehlinin tabii olan istimalını terk ederek, kendi şehvetlerinde biri biri ile *kızıştı*, erkek erkek ile fahşiyat işleyerek, nefslerinde kendi zelaletlerini layık olan cezaya nail oldular. PRR. 1/27

kızkanclık : Bir kimse bir üstünlük gösterdiğinde veya sevilen birisinin, başkası ile ilgilendiği kanısına varıldığında takınılan olumsuz tutum, güncülük, hasetçilik, hasetlik, hasutluk.

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar dağı zina ve fahişelik ve napaklık ve fücur, ve putpereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve nizalar ve *kızkanclık* ve gazab ve münazaa ve ihtilaf ve fırkalar, ve hased ve katl ve şerhoşluk ve müsriflikler ve bunların emsali dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi dağı söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını miras edinmeyecekler dir. PRG. 5/21

kibr (Ar. kibr): Kendini beğenme.

kibr etdir- : Kendini beğendirme.

Ve putlara kurban edilen nesnelere hususunda, cümlemizin ilmi olduğunu biliriz; ilm *kibr etdirir*, amma muhabbet mamur eder. PRK1. 8/1

kibrıt (kibrıt): Bir ucu sürtünme sonucu yanabilecek birleşimde olan küçük tahta veya karton parçası.

Amma Lot Sodoma'dan çıktığı günde gökden ateş ile *kibrıt* yakıp cümlesini helak etdi. LU. 17/29

kifayet (Ar. kifâyet): Yeterli mikterda, kafi.

kifayet et- : Yetmek, yetişmek, kafi gelmek.

Ve üçüncü kerre gelib, onlara, “Artık uyuyub rahatlanınız; *kifayet eder*, saat geldi; işte insan oğlu günahkârların eline teslim olunuyor. Kalkınız gidelim; işte beni ele veren yaklaştı,” dedi. LU. 14/41

Filippos ona cevab verib, “Bunların her biri az bir şey yemesi için, iki yüz dinarlık ekmek *kifayet etmez*,” dedi. İO. 6/7

kildaniler : Kuzey Arabistan'da yaşamış olan Sami ırkından yarı göçebe bir halk. İbranice ve Aramice'de “büyü topluluğu” anlamına gelmektedir.

Ol zeman Kildanilerin diyarından çıkıp, Harran'da sakin oldu; oradan dağı, Pederi öldükden sonra, onu bu şimdi sakin olduğunuz diyara göçürdü. RA. 7/4

kilise (Yun. ekklesia): Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer.

Ve vakı oldu ki onlar tamam bir sene kilise ile cem olub vafir halka talim etdiler; ve şagirdlerin Hristian tesmiye olunmaları evvela Antakia' da oldu. RA. 11/26

kim : "Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.

En cüzi şeyde sadık olan çokda daği sadık olur; ve en cüzi şeyde nahakk olan çokda daği nahakk olur. İmdi fasid malde sadık olmadığınız halde, hakiki olanı size *kim* inanacak dır? LU. 16/10

kimesne : Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Ve adanın büyüğü bulunan Poplios nam *kimesnenin* ol civarlarda çiftlikleri bulunmayla bizi kabul edib üç gün mürüvvetle müsafir eyledi. RA. 28/8

kimse : Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Zira eğer haksızlık ve ölüme müstehakk bir şey işlemiş isem, ölmekden kaçınmam; amma eğer bunların aleyhinde şikāyet etdikleri şeylerin aslı yok ise, hiç bir *kimse* beni onlara teslim edemez; Kaisar'a refi dava ederim," dedi. RA. 25/11

kin (Far. kîn): Birine karşı öç alma duygusu.

kin tut- : Birine karşı öç alma duygusunu sürdürmek

Ve Irodias ona *kin tutub*, onu öldürmek arzusunda idi ise de, kadir değil idi. MR. 6/19

kişi : Kadın veya erkeğe verilen genel ad, şahıs, zat, nefer.

Zira bundan soñra bir evde olan beş kişi muhalefet edib, üçü ikisi, ve ikisi üçü aleyhinde bulunacak dır. LU. 12/52

kitab (Ar. kitâb): Ciltli ve ciltsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü.

Ve İsus'un icra eylediği daha niçe şeyler var ki, eğer birer birer yazılacak olsa, yazılan *kitablar* dünyaya bile sığmaz zann ederim. Amin. RA. 21/25

kizben : Yalanla, yalan söyleyerek.

İşte (Yahudi) değil iken ancak *kizben* Yahodi isdeyerek, Şeytanın cemaatından olanları getireceğim; işte onları getirib ayaklarının önünde secde kıldırarak onlara seni sevdiğimi bildireceğim. İV. 3/9

Ey Timotheos, emaneti hıfz edib, napak ve batıl lafzlardan ve *kizben* ilm tesmiye olunan şeyin muarızından geri dur; ki buna bazı kimseler zahid olmayla imandan sapdılar. PRT1.6/20

koca : Bir kadının evli olduğu erkek, eş, sevc.

Ve İakov Maria'nın kocası İosif'i tevlid eyledi. MT. 1/16

Kezalik ihtiyar karılar kudsiyete layık olan hareketde bulunub, iftiracı yahod çok şaraba mübtela olmayarak,eyilik muallimleri olalar; ta ki Allah'ın kelamına küfr olunmamak için,genc karılar kocalarını ve evladlarını sevmek, ve akıllı, ve iffetli, ve evlerine mukayyed, hayr sahibi, kendi *kocalarına* müti olmak hususunda terbiye edeler.PRT. 2/3

ko- : 1. Uyulması gereken kuralları belirlemek, vaz etmek.

Ve kalbleri bilen Allah Ruh ül Kuds 'u bize verdiği gibi onlara daği vermekle, onlara şehadet eyleyib, kalblerini iman ile pakleyerek, bizim ile onları ayırd etmedi; hal böyleyken, niçün şagirdlerin boynuna gerek babalarımızın gerek bizim götürmeye kadir olmadığımız bir boyunduruk *komayle*, Allah'ı tecrübe edersiniz. RA. 15/10

2. Brakmak, bir yere yerleştirmek.

Ve yeni şerabı eski tulumlara *komazlar*. MT.9/17

kol : İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.

Ol vakıt Paulos kalkıb eli eli işaret ederek dedi ki, "Ey İsrail ademleri ve Allah'dan korkanlar, diñleyiniz; bu İsrail kavminin Allah'ı babalarımızı seçdi, ve kavımı Mısır diyarında gurbetde iken yüceldib, onları oradan yüce *kol* ile çıkardı; ve onları kırk yıl kadar müddet çölde besledikden soñra, Hanaan diyarında yedi taife helak ederek, yerlerini onlara miras olmak üzere verdi. RA. 13/19

kolay : Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşıtı.

Yüzünüzü görmek ve imanınızın noksanını tekmil etmek için, gece ve gündüz ziyadesiyle niyaz eylemekte iz.Pederimiz Allah kendisi ve Rabb'ımız İsus Hristos tarafınıza (gelmek üzere) yolumuzu *kolay* ede. PRS. 3/10

konşu : Evleri birbirine yakın veya bitişik olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad.

Çünkü bütün şeriat bir kelimde itmam olunur, yani, *konşuñu* kendin gibi sevesin. PRG. 5/15

Ve onu buldukda sevinib omuzları üzerine koyarak, eve gelib ve dostları ile *konşularını* yanına çağırıp, onlara,gaib olmuş koyunumu bulduğum için benim ile mesrur olunuz,” der. LU. 15/6

kon- : Kuş, kelebek vb. bir yere inmek.

Cümle tohumlardan en küçüğü ise de, büyüdüğü zaman cem-i sebzevatdan büyük olub ağac olur, şöyle ki hava kuşları gelib onun dallarına *konarlar.*” MT. 13/32

konul- : Koyma veya konma işi yapılmak.

Ve Yehudilerin paklenmesi adedince orada *konulmuş*, her biri ikişer ya üçer merde alır altı aded taş küp bulunmayla, İsus onlara, “Küpleri su ile doldurunuz,” dedi; ve onları ağızlarına kadar doldurdular. İO. 2/6

kopar- : Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak.

Ve şagirdleri acıkmayla başakları *kopararak* yemeye başladılar. Ve Farisiler (bunu) gördüklerinde ona, “İşte şagirdlerin savvato gününde işlemesi caiz olmayan şeyi işleyolar,” MT. 12/1

kork- : 1. Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbın meleği ruyada ona görünüb, “Ey David oğlu İosif, karın Maria’yı kabul etmeye *korkma*, zira onun rahminde mevcut olan Ruh ül Kuds’dan dır. MT. 1/20

2. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek.

Size karanlıkda dediğimi aydınlıkda söyleyiniz ve kulağımıza söylenileni damlar üzerinde ilan ediniz. Ve canı öldürmeye kadir olmayıb, cesedi öldürenlerden *korkmayınız*. MT. 10/27

korkak : Çok çabuk ve olmayacak şeylerden korkan (kimse, hayvan).

Lakin *korkak* ve imansız ve mekruh ve katil ve zinakâr ve sihrbaz ve putperest ve cümle yalancı olanların hissesi ateş ve kükürd ile yanan gölün içinde olacak dır; ikinci ölüm bu dur. İV. 21/8

korku : Bir tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı.

Ve eğer her kesin ameline göre hatıra bakmayarak hükm edene Peder tesmiye eder iseniz, garibliğimizin zamanını *korku* ile geçiriniz; ve biliniz ki atalardan

kalma batıl meslekden, fani gümüş ve altun ilke değil, ancak kusursuz ve lekesiz Kuzunun, yani Hristos'un kıymetli kanı fidiyesiyle helaş buldunuz; ol ki dünyanın kurulmasından evvel (Allah'a) malüm idi ise de, imanınız ve ümidiniz Allah'a olsun deyü ahir zamanlarda sizin için, yani onu ölümlerden ihya eden ve ona izzet veren Allah'a onun vasıtasıyla iman getirenler için beyan olundu. PR1U. 1/18

Onlar daği *korku* ve azim sevinc ile der akab mezardan çıkıp onun şagirdlerine haber vermeye koşdular. MT. 28/8

koy- : Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Zengin im ve maldar oldum ve bir şeye muhtac değil im, deyib sen biçare ve sefil ve fakir ve kör ve çıplak olduğunu bilmediğin sebepten, sana nasihat ederim ki zengin olmak için ateşde kall olunmuş altun, ve giyinib çıplaklığının ayıbı görünmemesi için beyaz elbise benden satın alasin, ve görmen için gözlerine ilac *koyasin*. İV. 3/12

koyun : Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan. Ve kitabda okuduğu yersu idi ki, "*Koyun* gibi boğazlanmaya götürüldü, ve Kuzu, kırkan kimsenin önündesüküt eylediği gibi, böylece ağzını açmaz; tevazu halinde onun hükmü kaldırıldı, ve onun silsilesini kim beyan edecek dir? RA. 8/32

kök : Bazı şeyleri bulunduğu yere kuvvetle bağlayan dip bölümü, derinlerdeki alt ucu.

Ve keزالik taşlıkda ekilenler şunlar dır ki, kelamı işitdikleri ande, onu sevinc ile kabul ederler; amma kendilerinde *kök* olmadığından, az vakıt dağanıb, anden soñra kelimadan dolayı sıklet ya teaddi vuku bulunca heman sürçerler. MR. 4/17

Ve taşlık mahallerde ekilen şol kimse dir ki, kelamı işidib heman onu sevinc ile kabul eder; amma kendinde *kök* olmadığından, az vakıt dayanıb, kelimadan dolayı sıklet ya teaddi vuku bulunca çabucak sürçer. MT. 20/13

kömec : Bir sapın tepesinde yan yana toplanmış şekildeki çiçek durumu.

Ve onlar ona bir parça pişmiş balık ve bir mikdar *kömec* balı verdiler. LU. 24/43

köpek : Köpekgillerden, boy ve biçim bakımından pek çok cinsi olan, çok iyi koku alan, sadık, bekçilik ve avcılık gibi işler için beslenen memeli hayvan.

Lakin, *köpek* kendi kusduğu şeye, ve yaykanmış donuz çamurda yuvarlanmaya döndü, deyü mesel-i sahihin fehvasınca onların hakkında vaki oldu. PR2U. 2/22

köpür- : Köpük yapmak, köpük oluşmak, köpük çıkararak kabarmak.

Ol daği ülemaya, “Onlar ile ne mübahese ediyorsunuz?” deyü süal etmesi üzerine, “Cemaatdan bir adem cevap verib, “Ya hoca, oğlumu sana getirdim, onda bir dilsiz ruh olmayle, her nerede tutarsa, onu yere çarpar; ol daği *köpürüb* dişlerini kıcırdadır, ve kurur; ve, onu çıkarınız, deyü şagirdlerine söyledim ise de, kadir olmadılar,” dedi. MR. 9/19

kör : Görme engelli.

Vay size, “Biri heykel hakkı için yemin ederse, bir şey değil dir, amma heykelin altunu hakkı için yemin ederse borclu olur.” deyen *kör* kılâğuzlar! MT. 23/17

körülen- : Körleşmek.

Amma onların zihnleri *körülenmiş* idiğinden, ahd-ı atikin okunmasında ol nikab bu güne kadar kaldırılmamış duruyor; ol daği Hristos’da ibtal olunur. PRK2. 3/14

köşe : Birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı, zaviye.

Ve dua etdiğünde, mürailer gibi olmayasın; zira onlar ademlere görünmek için, sinagoglarda ve *köşe* başlarında durub dua etmeyi severler. MT. 6/5

kötrüm : Yaşlılık veya hastalık sebebiyle yürüyemeyen kimse.

Ve işte bazı kimseler döşek üzerinde *kötrüm* bir adem getirerek, onu içeri getirib huzuruna komaya fırsat aradılar ise de, halkın çokluğu sebebiyle onu içeri getirmeye yol bulamamayle, dama çıkıb keremidlerin arasından onu döşeği ile beraber ortaya, İsus’un huzuruna endirdiler. LU. 5/18

Ve [İsus] Kapernaum’a girdiğinde, yanına bir yüz başı geldi ve reca ederek, “Ya Rabb, hizmetkârım evde *kötrüm* yatıb, ziyadesiyle eziyet çekmekte dir,” dedi. MT. 8/5

kötü : İstenilen, beğenilen nitelikte olmayan, hoş gitmeyen, fena, iyi karşıtı.

Zira eğer Allah günah işleyen melekleri esirgemeyib, ancak hüküm için saklanmış olarak karanlık bendleri ile cehenneme atıp terk eyledi ise, ve eğer kadim dünyayı esirgemeyib, illa fasıkların dünyası üzerine tufan getirib, salah vaizi Noe'yi sekizinci olarak (yedi kişi ile) hıfz eyledi ise, ve eğer sonra fışk icrasında bulunacak olanlara ibret için, Sodom'a ve Gomorra şehirlerini kül edib, harap olmalarını hüküm etmesiyle beraber salih olan Lot u binamusların fena hareketlerinden derdini aldığı halde helas eyledi ise, [çünkü ol salih aralarında sakin olmayla, görüb işiterek günden güne kendi salih canına onların *kötü* amelleriyle azab verir idi,] Rabb dindarları tecrübeden helas eylemek ve hakhsızları ve bahusus napakliğe iştiha ile tene tabi olub, hükümeti tahkir edenleri hüküm-i azab altında mahşer günü için muhafaza etmeyi bilir. PR2U. 2/9

kötülük : Kötü olma durumu, kemlik, şer.

Gündüzün gezer gibi hüsn-i hareketle gezelim, zevk u sefalar ve serhoşlukda, ve *kötülük* ve fena amellerde daği niza u hasedde olmayıb, ancak Rabb İsus Hristos'u giyinib, şehvetler için cesedin kaydında olmayınız. PRR. 13/14

köy : Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer, köy yeri.

Ve beş ekmek ile iki balığı alıb, *köye* doğru bakarak bereket duası okudu, ve ekmekleri paradedikten sonra (halkın) önlerine komak için, şagirdlerine verdi; ve iki balığı daği cümlesine taksim eyledi. MR. 6/41

kucak : Açık kollarla göğüs arasındaki bölüm, ağış.

Ve şeriat adeti iktizasını hakkında icra etmek için valideyni masum İsus'u içeri getirdiklerinde, o daği Ruhun kılağuzluğu ile heykele gelib, Onu *kucağına* alarak Allah'a hamd edib, "Ya Rabb, şimdi senin kelamına göre kuluñu selametle salı verirsin; zira gözlerim cümle milletler huzurunda, taifelerin tenviri için nur ve kavmîñ İsrail'e şan olmak üzere, hazırladığın helasını gördüler," dedi. LU. 2/31

kudret (Ar. kudret): Güç, kuvvet, tâkat, iktidar.

Ben sizi tevbe için su ile vaptis ederim, amma benden sonra gelen benden *kudretli* dir. MT. 3/11

Ve halk (bunu) görmekle teaccüb edib, ademlere böyle *kudret* veren Allah'a hamd eylediler.MT. 9/8

kudsiyet (Ar. kudsiyyet): Sağlık, mukaddeslik, azizlik.

Paulos İsus Hristos'un kulu resul olmak üzere davet, ve Allah'ın inciline tahsis olunmuş olub, ol (incili) ki cesed cihetiyle David neslinden olub, *kudsiyet* ruhu cihetiyle ölülerden kıyam edib, kuvvetle İbn Ullah beyan olunan kendi oğlu Rabb'ımız İsus Hristos hakkında, Allah mukaddes kitablarda peygamberleri vasıtasıyla mukaddema vad eylemiş dir; aralarında İsus Hristos'un davet olunanları bulunduğumuz, cümle milletler arasında ismi için imana itaat olunmak üzere, onun tarafından inayet ve resalet aldık; siz Allah'ın Romada bulunan cümle sevgülülerine ve mukaddes olmak üzere davet olunanlara pederimiz Allah ve Rabb İsus Hristos tarafından inayet ve selamet olsun. PRR. 1/3

İmdi, ey sevgülüler, bu vadlerimiz var iken, kendimizi cesedin ve ruhun her (nev) murdarlığından pakleyerek, Allah korkusuyla *kudsiyeti* tekmil edelim. PRK2. 7/1

kul : 1. Hizmet için parayla satın alınmış kimse, hürriyetine sahip olmayıp başkasının hükmü altında olan kimse.

Ve onlara azadlık vad eder iken kendiler fesadın *kulları* bulunurlar; zira bir kimse kendine galib gelenin *kulu* olur. PR2U. 2/19

2. Allah tarafından yaratılmış olan insan

Hiç bir hizmetkâr iki efendiye kulluk edemez, zira ya birine buğz edib diğerini sevecek dir, yahod birine tabi olacak ve diğerini tahkir edecek dir; Allah'a hem mamonaya *kulluk* etmeye kadir değil siz. LU. 16/13

kulak : Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve *kulaklarıyla* işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü İsaia'nın vahi ile buyurduğu itmam olunmuş dur. MT. 13/15

kullan- : Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak.

Şeriatın eyi olduğunu biliriz, meğer ki bir adem onu şeran *kullana*; lakin bunu bilmeli dir ki şeriat salih için olmayıb, bilaks asılar ve itaatsızlar ve

binamuslar ve günahkarlar ve hâbisler ve fasıklar ve babayı ve anayı vuranlar, ve katiller, ve zinakârlar ve lutiler ve insan hırsızları ve yalancılar ve yemin bozucular ve sahih talime karşı olan gayri her bir şey için konulmuş dur. PRT1. 1/10

kulluk : Kul olma.

Zira ya birine buğz edib, digerini sevecek dir, yaħod birine tabi olub, digerini tahkir edecek dir. Hem Allah’a ve hem de mamonaya *kulluk* etmeye kadir değil siniz. MT. 6/24

Hiç bir hizmetkâr iki efendiye *kulluk* edemez, zira ya birine buğz edib digerini sevecek dir, yaħod birine tabi olacak ve digerini tahkir edecek dir; Allah’a hem mamonaya *kulluk* etmeye kadir değil siniz.’ LU. 16/13

kulle (Ar. kulle): Dört köşe, çok köşeli veya yuvarlak yüksek bina.

Başka bir temsil diñleyiniz; “Ev sahibi bir adem var idi ki, bağ dikib onun etrafını çit ile kuşatdı, ve içinde bir masere kazdı ve *kulle* bina etdi ve onu bazılara teslim edib gurbete gitdi. MT. 21/33

Ve onlara temsiller ile söylemeye başladı; bir adem bağ dikib etrafını çit ile kuşatdı, ve bir masere kazıb *kulle* bina etdi, ve onu bazılara teslim edib gurbete gitdi. MR. 12/1

kum : Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler.

Ve Isaia İsrail’in hakkında nida eder ki, eğer İsrail oğullarının sayısı denizin *kumu* kadar olsa, (ancak) bakıyesi ħelas bulacak dır; zira adalet üzre emri kıssaltmak ile teknil edecek dir; çünkü Rabb yer üzerinde muħtasar emri icra edecek dir. PRR. 9/27

kumru (Far. kumri): Güvercinler takımından boynunun yanında siyah beyaz benekleri, beyaz tüyelerinin gerdanında siyah bir halka bulunan, gri renkli, kuyruğunun ucu genellikle siyah beyaz, güvercinden küçük kuş.

Rabbın şeriatında yazılmış olduğu üzre masumu Rabba takdim etmek, ve Rabbın şeriatında bir çift *kumru* yaħod iki göğercin yavrusu buyurulduğu üzre, kurban arz etmek için onu İerusalim’e çıkardılar. LU. 2/24

kundakla- : Bebeği kundağa sarmak.

Ve vakı oldu ki onlar orada iken, onun doğuracak günleri tamam oldukda, ilk oğlunu doğurdu ve onu *kundaklayıb* kendilere hunda yer olmamayle, yemlikde yatırdı. LU. 2/6

kundaklan- : Kundağa sarılmak.

Ve *kundaklanmış* ve yemlikde yatar bir masum bulmanız size nişan olacak dır,” dedi. LU. 2/12

kura (Ar. kur’a): İki veya daha çok aday arasında bir sıralama.

kura at- : Kur’a çekmek.

Ve askerler İsus’u stavrosa geldikten soñra, onun esvablarını alıb her bir askere bir hisse olmak üzere dört hisse etdiler; entariyi dañi (aldılar), fakat entari dikişsiz, başdan başa büsbütün dokuma olmasıyle, “Biri birine, onu yırtmayalım amma kimin olacağına kura atalım,” dediler; ta ki, “Esvablarımı beynerinde taksim edib entarim üzerine *kura* atdılar,” deyü yazılmış olan itmam oluna; askerler dañi bu şeyleri etdiler. İO. 19/23

kurban (Ar. kurbân): Bir ülkü uğrunda feda edilen veya kendini feda eden kimse.

kurban et- : Kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek.

Ve şehrin önünde olan Dios (putunun) kahini kapuların önüne buğalar ile çiçekden yapılmış taclar getirib, halk ile beraber *kurban etmek* istedi ise de Varnavas ile Pablos resuller bunu işitmeleriyle esvablarını yırtarak halkın arasına atılıb nida ederek, “Ey ademler, bu şeyleri niçün ediyorsunuz? RA. 13/14

Ve putlara *kurban edilen* nesnelere hususunda, cümlemizin ilmi olduğunu biliriz; ilm kibr etdirir, amma muhabbet mamur eder. PRK1. 8/1

kurban ol- : Bir kimse veya bir şey için kendini feda etmek.

Lakin kahin-i azamın her sene başkasının kanıyla makdise girdiği gibi, bunun kendi kendini çok defa sunması (icab) etmez; çünkü dünyanın kurulmasından beru onun çok defa elem çekmesi lazım gelir idi; şimdi ise asrların hitamında kendisi *kurban olmayle*, günahın defi için bir kerre zahir olmuş dur. İR. 9/26

Siz mayasız olduğunuz gibi yeni hamur olmak üzere eski mayayı def ediniz; çünkü pashamız olan Hristos bizim için *kurban olundu*. PRK1. 5/8

kurd : Köpekgillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşayan, postu gri sarı renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan.

Ve eğer eliñ senin sürçmene sebebe olursa, onu kes; hayata sakat girmek, iki eliñ olub cehenneme, ol söyünmez ateşe girmekten sana hayırlıdır; orada onların *kurdu* ölmez ve ateşi söyünmez. MR. 9/43

kurtar- : Kurtulmasını sağlamak.

Kezalik baş kahinler dañi ülema ve ihtiyarlar ile zevklenerek, “Başkalarını *kurtardı*, kendini kurtarmaya kadir değil dir; eğer İsrail’in padişahı ise, şimdi stavrosdan ensin, ve ona iman ederiz. MT. 27/42

Zira her kim canını *kurtarmak* isterse, onu zai edecek; ve her kim canını benim için zai ederse, onu kutracak dır. LU. 9/2

kurtul- : Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.

Ve niçe günler güneş yahod yıldızlar görünmeyib, şedid furtuna dañi üzerimize basmayle, artık *kurtulmamızın* ümidi büsbütün kesildi. RA. 27/20

Ve eğer Rabb ol eyamı kısaltmasa idi, hiçbir insan *kurtulmaz* idi; lakin seçdiği seçilmişler için ol eyamı kısaltmış dır. MR. 13/20

kuru- : Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek.

O ise eli *kurumuş* ademe, “Kalk ortada (dur),” dedikten soñra, onlara söyleyib, “Savvato gününde hayr işlemek mi, yoksa şerr işlemek mi? Can kurtarmak mı, yoksa öldürmek mi? Caiz dir,” dedi; onlar dañi süküt etdiler. MR. 3/4

kusur (Ar. kusûr): Suç, kabahat.

İmdi biri biriniz ile davalarınız bulunması size her vechle *kusur dur*; bunu etmeden ise niçün haksızlığa tehammül etmez siniz? PRK1. 6/7

Ve bu duayı ederim ki, siz Allah’ın hamd u senası için, İsus Hristos’un vasıtasıyla olan salah meyvelerinden dolu olarak, Hristos’un gününedek, halis ve kusursuz bulunmanız için, farklı şeyleri ayırd etmek üzre, muhabbetiniz ilmde ve her fehmdede gitdikce çoğala. PRF. 1/10

kusursuz : Kusuru olmayan, mükemmel.

Her şey mırıldanmayarak ve mücadeler olmaksızın icra eyleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında ayıbsız ve safderun olarak, Allah’ın *kusursuz* evladları

olasınız; şöyle ki benim dağı boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos'un gününde iftiğarım ola. PRF. 1/14

kusursuz bulun- : Kusuru olmamak.

İmdi biri biriniz ile davalarınız bulunması size her vechle kusur dur; bunu etmeden ise niçün hakksızlığa tehammül etmez siniz? PRK1. 6/7

Ve bu duayı ederim ki, siz Allah'ın hamd u senası için, İsus Hristos'un vasıtasıyla olan salah meyvelerinden dolu olarak, Hristos'un gününedek, hıalis ve *kusursuz bulunmanız* için, farklı şeyleri ayırd etmek üzere, muhabbetiniz ilmde ve her fehmdede gitdikce çoğala. PRF. 1/10

kusursuz ol- : Kusuru olmamak.

Bu sebebden seni Girid'de braktım, ta ki eksik olan şeyleri tertib edib sana ısmarladığım gibi her şehrde ihtiyarlar tayin edesin; bir kimse kusursuz, ve bir karının kocası, ve fücürden dolayı teşekki olunmamış, ve itaatsız olmayan mümin evladları bulunduğu halde (onu eyle); zira vacib dir ki Episkopos Allah'ın kethudası gibi *kusursuz ola*; hodbin, övkeli, saraba mübdela, vurucu, kötü kazanc talibi değil, ancak müşafir sevici ve eyilik seven, ve akıllı ve salih ve mukaddes ve perhizkâr, talime göre olan sadık kelamı kavi tutar ola; ta ki sahih talim ile nasihat vermeye ve muğalefet edenleri tazir etmeye kadir ola. PRT2. 1/5

kuş : Yumurtlayan omurgalılarından, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

Her ten bir nev ten değil dir; ancak insan teni başka, ve hayvan teni başka, ve balık (teni) başka, ve *kuş* (teni) başka dır. PRK1. 15/39

kuşak : Bele sarılan uzun ve enli kumaş.

Ve bana söyleyen ses (kimin idiğini) görmek için döndüm, ve döndüğümde, yedi altun şamdan, ve yedi şamdanın ortasında insan Oğluna beñzer, ve ayağına kadar bir esvab giyinmiş, ve göksüne bir altun *kuşak* kuşanmış olan bir zat gördüm. İV. 1/12

kuşan- : 1.Beline kuşak, kılıç, kemer vb. şeyler bağlamak.

Şeytanın desiselerine karşı durmaya kadir olmanız için Allah'ın cümle silahlarını *kuşanınız*. PRE. 6/11

2. Giyinmek.

Ol dağı onlara, “Ağı kayığın sağ tarafına atınız ve bulursunuz,” demesiyle, atdılar ve balıkların çokluğundan nağı onu çekemediler ol vakıt İsus’un sevdiği şagird Petros’a, “Bu Rabb dır,” dedi; Simon Petros dağı Rabb idiğini işitdikde, çıplak olduğu için abasını *kuşanıb* denize atıldı. İO. 21/6

kuşat- : evresini sarmak, çevrelemek, çevirmek, abluka etmek, ablukaya almak, ihata etmek, muhasara etmek

Başka bir temsil diñleyiniz; “Ev sahibi bir adem var idi ki, bağ dikib onun etrafını it ile *kuşatdı*, ve içinde bir masere kazdı ve kulle bina etdi ve onu bazılara teslim edib gurbete gitdi. MT. 21/33

kuvvet (Ar. kuvve): G.

Resuller dağı Rabb İsus’un kıyametine teknil *kuvvet* ile şhadet ederler, ve cümlesinin üzerinde azim lutf var idi. RA. 4/33

Ve öteden beru ol şehrde, “Ben büyük bir zat ım,” deyerek sihrbazlık edib, Samareia ehalisini mütehayyir etmiş olan Simon nam bir kimse bulunur idi; ve büyük küçük cümlesi, “Bu adem Allah’ın azim *kuvveti dir*,” deyerek ona kulak verirler idi.

RA. 8/10

kuvvet ver- : G vermek.

Bana *kuvvet veren* [Hristos] ile her şeye kadir im. PRF. 4./13

kuvvetlen- : Güçlenmek.

Masum dağı böyüyüb ve Ruhda *kuvvetlenerek* ve hikmet ile dolu olarak, Allah’ın lutfu onun üzerinde idi. Ve onun valideyni her sene pasha bayramında, İerusalım’e giderler idi. LU. 2/40

kuvvetlendir- : Güçlendirmek.

Ve onlardan bir taş atımı kadar çekildi, ve diz kb, “Ey Peder, eğer istersen, bu kseyi benden geçir; lakin benim iradetim değil, ancak seninki olsun,” deyü dua eyledi ve ona gökden bir melek görünüb, onu *kuvvetlendirir* idi. LU. 22/44

Ve ismine olan iman vasıtasıyla onun ismi bu görüb bildiğiniz kimseyi *kuvvetlendirdi*; ve onun vasıtasıyla olan iman cümlenizin huzurunda ona bu sıhhati verdi. RA. 3/16

kuvvetlenmeklik : G kazanmak, direnci veya gücü artmak.

Bu sebebden, (derim,) Rabb'ımız İsus Hristos'un Pederinin, (yani) göklerde ve yer üzerinde bulunan her bir kabilenin onun ismiyle tesmiye olunduğu (Pederinin) huzurunda diz üzerinde (niyaz) ederim ki, kendi celalinin ganimetine göre kendi Ruhü vasıtasıyla deruni ademde kuvvet ile *kuvvetlenmekliği*, ve iman vasıtasıyla Hristos'un kalblerinizde sakin olmaklığını ihsan ede; hem daği siz muhabbetde köklenmiş ve temellenmiş olarak, Allah'ın cümle kemaliyetiyle dolu olmanız için, cümle mukaddesler ile beraber, genişlik ve uzunluk ve derinlik ve yükseklik ne olduğunu fehm etmeye, yani Hristos'un akıldan üstün olan muhabbetini aňlamaya kadir olasınız. PRE. 3/18

kuvvetli : Gücü çok olan.

Hiç kimse kuvvetli bir ademin evine girib, onun eşyasını yağma etmeye kadir olamaz, meğer evvela ol *kuvvetli* ademi bağlayıb, anden soňra onun evini yağma ede. MR. 3/27

kuyu : Su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanan çukur.

Ve haviyenin kuyusunu açdıkdá, kuyudan böyük külhan tütünü gibi bir düman çıkdı; ve *kuyunun* dümanından güneş ve hava karardı. İV. 9/2

kuzgun : Ötücü kuşlar takımının kargagiller familyasından, Kuzey Amerika'nın dağlık, fundalık yerlerinde bulunan, tüyleri siyah renkte olup mavi renkte parlayan bir tür kuş, karakarga.

Kuzgunlara bakınız; ne ekerler ve ne biçerler, ve onların ne kileri ve anbarı var, yine Allah onları besler; siz kuşlardan ne kadar daha alasınız. LU. 12/24

küçük : Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan, mikro, büyük karşıtı.

Ve güneşde duran bir melek gördüm; ol daği yüksek ses ile nida ederek göğün ortasında uzak cümle kuşlara, “Geliniz, azim Allah'ın ziyafetine cem olunuz, ta ki padişahların etini ve bin başıların etini ve kuvvetlilerin etini ve atlar ile üzerlerine binmiş olanların etini ve azadlı ile kul ve *küçük* ile böyük, cümlesinin etini yeyesiniz,” dedi. İV. 19/17

küfe (Ar. kuffe): Meyve, sebze vb. taşımaya yarayan ağaç dallarından örülmüş böyük, kaba sepet.

Ve doyduklarında, şagirdlerine söyleyib, “Fazla kalan parçaları toplayınız, bir şey zai olmasın,” demesi üzerine, onlar daği devşirib, ol beş arpa ekmeğinden yeyenlerden artan parçalar ile on iki *küfe* doldurdular. İO. 6/13

Beş bin kişinin beş ekmeğini, ve kaç *küfe* kaldırdığınızı, ve dört bin kişinin yedi ekmeğini, ve kaç zenbil kaldırdığınızı fehm etmeyib hatrınıza getirmez mi siziz? MT. 16/10

küfr (Ar. küfr): Allah’ın varlığını, birliğini kabul etmeme, dinin esaslarına inanmama.

“Ve daği insanı napak eden insandan çıkan şey dir; zira derunden (yani) ademlerin kalbinden efkâr zina ve fahşelik ve katl, ve hırsızlık ve tama ve fisk ve hile ve fücür ve kötü göz ve *küfr* ve mağrurluk ve hâbislik çıkar. Bu fenalıkların cümlesi derunden çıkıb insanı napak eder,” dedi. MR. 7/22

Bunun üzerine kahin-i azam kendi evladlarını yırtıb, “(Bu adem) küfretdi, artık bize şahidler ne lazım? İşte şimdi *küfrünü* işitdiniz; size nasıl görünür?” dedi; onlar daği cevap verib, “Ölüme müstahakkk dır,” dediler. MT. 16/65

küfr et- : Sövmek, küfür sözleri söylemek.

Sana, ey oğlum Timotheos, senin hakkında evvelce olan itimata göre şu tenbihi tavsiye ederim, ta ki onlar ile eyi cenge ikdam eyleyesin; ve imanı ve eyi zamiri hıfz edesin; bunu ise bazıları redd etmiş olmalarıyla iman hususunda gark oldular ve Aleksandros bunlardan olub, *küfr etmemeyi* öğrenmeleri için onları Şeytana teslim etdim. PRT1. 1/20

Bunlar pervasız ve hõdbin olarak müteber kimselere küfr etmekden korkmazlar; hal bu ki melekler kuvvetde ve kudretde onlardan üstün iken, Rabb’in huzurunda onların aleyhine *küfr ederek* hüküm etmezler. PR2U. 2/11

küfr olun- : Dinin temellerinden sayılan inançları inkâr etmek.

Boyunduruk altında bulunan cümle kullar kendi efendilerini cümle hürmete müstehakk sayınlr, ta ki Allah’ın ismine ve talimine *küfr olunmaya*. PRT1. 6/1

küküird : Sarı renkli bir element.

Ve ruyada atları ve üzerine binmiş olanları böyle gördüm ki ateş ve mor yakut ve *küküird* (renginde) zırhları var idi, ve atların başları arslan başları gibi olub, ağızlarından ateş ve duman ve *küküird* çıkıyor idi. İV. 9/17

külliyetli : Çokluk, bolluk.

Ve bunu yaptıklarında *külliyetli* balık çevirdiler; ve ağları yırtılmayla, gelib kendilerine yardım etmeleri için, ol bir kayıkda olan ortaklarına işaret etdiler; onlar dahi gelib kayıkların ikisini batmak derecesinedek doldurdular. LU. 5/6

külhan (Far. külhân): Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak.

Melekler çıkıp salihlerin arasından fasıkları ayırarak, onları ateş *külhanına* atacaklar dır. MT. 13/50

kürek : Deniz teknelerini yürüteye yarayan uzun ağaç.

kürek çek- : Deniz teknesini yürütmek için küreği kullanmak.

Ve rüzgâr karşı olmayla, *kürek çekerek* zahmetde olduklarını görüb, gecenin dördüncü nevbeti kararlarında deniz üzerinde yürüyerek yanlarına geldi, ve onları geçmek ister idi. MR. 6/48

L

lafz (Ar. lafz): Ağızdan çıkan veya yazılan söz.

Ey Timotheos, emaneti hıfz edib, napak ve batıl *lafzlardan* ve kizben ilm tesmiye olunan şeyin muarazasından geri dur; ki buna bazı kimseler zahid olmayla imandan sapdılar. İnyet senin ile olsun. PRT1. 6/20

lafzen (Ar. lafzen): Lafız olarak.

Zira niçe itaatsız, *lafzen* ve aldadıcı kimseler, hususa sünnetden olanlar var; bunların ağızlarını kapamak gerek dir; bunlar kötü kazanc sebebinden caiz olmayan şeyleri öyrederek, bütün evler harap ederler. PRT. 1/10

lağv : Ortadan kaldırma, fesh etme.

lağv olun- : Bir kuruluşu kaldırmak, işleyişine son vermek.

Zira şeriat hiç bir şey teknil etmemesiyle evvelden olan emr zaif ve faidesiz olduğundan *lağv olunub*, onun yerine daha ala bir ümid dahil oldu; bunun vasıyatasıyla Allah'a yaklaşıyoruz. PRİ. 7/18

lakıblı : Herhangi bir lakabı olan.

Yani birincisi Petros tesmiye olunan Simon ile karındaşı Andreas, Zevedaios'un oğlu İakovos ile karındaşı İoannis, Filippus ve Bartholomaios,

Thomas ve gömrükcü Matthaios, Alfaios oğlu İakovos ve Thaddaios *lakıblı* Levveos, Kanavitli Simon ve onu ele veren İskariotlu İuda. MT. 10/4

lakırdı : Laf, söz.

Ve bu karıların sözleri onların indinde boş *lakırdı* gibi görünmekle, onlara inanmadılar. LU. 24/11

Amma Yehudilerin korkusundan naşı bir kimse alenen onun *lakırdısını* etmez idi. İO. 7/13

lakın (Ar.lâkinne): Ancak, yalnız, fakat, ama.

Lakin Yehudistan'da Arhelaos'un, kendi pederi İrodis'in yerine padişah olduğunu işitmekle, oraya gitmeye korkdu. MT. 2/22

Lakin İoannis, "Ben senin yediñle vaptis olunmaya muhtac olduğum halde sen bana mı geliyorsun?" deyerek, onu men etmekte iken, İsus dañi cevap verib ona "Şimdi brak, çünkü her hakkı böyle yerine getirmemiz gerek dir," dedi. MT. 3/14

lanet (Ar. la'net): Allah'ın rahmetinden, aff ve merhametinden mahrum olma.

Ve bunlar baş kahinlerin ve ihtiyarların yanına gidib, "Paulos'u öldürmeyince hiç bir şey tatmayacağız, deyü kendi kendimizi azim *lanet* altına koduk; bu şimdi siz millet meclisi ile beraber onun hakkında olan şeyleri ziyade dikkatle teftiş etmek behanesiyle yarın yanınıza aşağı getirsin, deyü bin başıya haber veriniz; biz dañi o yetişmezden evvel onu öldürmeye hazır iz," dediler. RA. 23/14

O dañi, Yehudiler Paulos'un hakkında daha dikkatle bir şey teftiş etmek behanesiyle "Onu yarın millet meclisine endiresin," deyü sana reca etmeye ittifak etdiler; amma sen onlara razı olmayasın; zira bunlardan, onu öldürmeyince yeyib içmemeye kendilerini *lanet* altına komuş kırkdan ziyade adem onu pusuda bekleyolar; ve şimdi hazır bulunarak, senin emrine müntazır dırlar," dedi. RA. 23/21

latif (Ar. latîf): Zevk veren, ruh okşayıcı,ince bir güzelliği olan, hoş,yumuşak.

İmdi vacib dir ki episkopos kusursuz, ve bir karının kocası, ve ayık, akıllı, ehl-i ırz, müşafir sevice ve talime kadir ola; ve şaraba mübtela ve ya vurucu [ve kötü kazanc talibi] olmayıb, ancak *latif*, ve niza ve akçe sevmekden beri ola; tekmil vakar ile evladlarını itaatda tutarak kendi evine eyi nazaret ede;

[kendi evine nazaret etmeyi bilmeyen kimse Allah'ın kilisesini nasıl idare ede bilir?] PRT1. 3/3

Onlara ihtar eyle ki, saltanat ve hükümetlere talim olub itaat etsinler, ve her eyi işe hazır bulunsunlar; kimseye küfr etmeyeler, gavgacı olmayıb *latif* olalar, cümle ademlere tekmiil mahcubluk göstereler. PRT. 3/2

layık (Ar. liyakat): Uygun, yaraşır, münasip, şayan.

İmdi tevbeyle *layık* meyve husule getiriniz, ve, “Pederimiz Avraam dır,” demekliğı kendi kendinize düşünmeyiniz, Zira size dedim ki, “Allah Avraam’a şu taşlardan bile evladlar husule getirmeye kadir dir. MT. 3/8
Şimdi ise daha her şey onun hükmü altında görmeyoruz; lakin meleklerden bir az edna kılınmış İsus’u Allah’ın inayetiyle cümle için ölüm tatmak üzre, ölüm elemi sebebinden, celal u izzet ile taclanmış görüyoruz, zira her şey kendi için ve her şey kendi yediyle olana, çok oğullar celale getirdiğinde onların helasının reisini elemeler vasıtasıyla kemale erdirmek *layık* idi. PRİ. 2/10

layık ol- : Yakışan, yaraşır.

İmdi siz cümle bu vakı olacak şeylerden kurtulub, insan Oğlunun huzurunda durmaya *layık olmak* için, her vakıt dua ederek uyanık durunuz. LU. 21/36
Ve kendi bilgilerinde Allah’ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah daği *layık olmayan* şeyleri işlemek üzre onları namakbul zihne teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha’a buğz edici, söyücü, mağrur, fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstahakk oldukları hakkında olan Allah’ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere daği riza verirler.

PRR. 1/28

layıksız : Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olmayan.

İmdi her kim ki *layıksız* tarz ile bu ekmekten yerse, yahod Rabb’ın kâsesinden içerse, Rabb’ın cesedine ve kanına suçlu olur. PRK1. 11/27

lazım (Ar. lâzım): Gerekli.

Tökezler sebebinden vay dünyaya! Zira tökezlerin gelmesi *lazım dır*, amma vay tökezin gelmesine sebep olan ademe! MT. 18/7

lazım ol- : Gerek olmak, gerekli olmak.

Ve her kim stavrosunu taşıyıp ardım sıra gelmezse benim şagirdim olamaz zira sizden kim bir kulle bina etmek istediğinde, teknil etmeye *lazım olanı* var mı, deyü evvela oturub masrafı hesab etmez? LU. 14/29

leğen (Far. legen): İçinde öteberi yıkanan veya çeşitli işlerde kullanılan yayvan kab.

Anden soñra *leğene* su koyub, şagirdlerin ayaklarını yaykamaya, ve kuşanmış olduğu peşkir ile silmeye başladı. İO. 13/5

leke : Suç, günah.

Mübaret olsun Rabb'ımız İsus Hristos'un pederi Allah, ki bizi gökdekilerde Hristos'un vasıtasıyla cümle ruhani bereketlere nail eyledi; nitekim kendi huzurunda muhabbetde mukaddes ve *lekesiz* olmamız için, dünyanın kurulmasından evvel bizi onda seçdi; ve Sevgülüsünde bizi nail eylediği inayeti izzetinin medhi için, kendi iradetinin rızasına göre, kendine İsus Hristos'un vasıtasıyla bizi oğul olmaklığa takdir eyledi. PRE. 1/4

Cümleye hayat veren Allah'ın huzurunda ve Pontoslu Pilatos'un önünde eyi ikrarle şehadet eden Hristos İsus'un huzurunda sana tenbih ederim ki, bu emri Rabb'ımız İsus Hristos'un zuhurinedek *lekesiz* ve kusursuz hıfz edesin; bunu dañi mübarek ve biricik kadir ve ğadişahların padişahı ve Rabb'ların Rabb'ı ölümsüzlüğe yalnız malik, ve yaklaşılmaz nurda sakın olan Zat mahsus vaktında izhar edecek dir; ademlerin hiç biri onu görmemiş ve göremez; ona ebeden izzet ve kudret olsun. PRT1. 6/14

lenger (Far. lenger): Gemilerin durduğu yerde tutabilmek için denize atılan demir zincir ve ucundaki çapa, gemi demir

Ve gemiciler gemiden kaçmak maksediyle, başdan *lengerler* atmak behanesiyle sandalı denize endirdiklerinde, Paulos yüz başıya ve askerlere, "Eğer bunlar gemide kalmazsa, siz kurtulamazsınız," dedi. RA. 27/30

Ve *lengerleri* kesib denize brakdılar; ve dümenlerin bağlarını çözüb yelkeni rüzgâra kaldırarak, kıyıya doğru gidiyorlar idi. RA. 27/40

leş (Far. lâşe): Kokmuş hayvan ölüsü, laşe, cive.

Ve ona cevap verib, “Ya Rabb, nerede?” dediler. Ol dağı onlara, “Leş nerede ise, kartallar oraya cem olur,” dedi. LU. 17/37

Zira leşin bulunduğu yere kartallar cem olurlar. MT. 24/28

letafet (Ar. letâfet): Güzellik, hoşluk.

Sizin *letafetiniz* hep ademler indinde malûm olsun; Rabb yakın dır. Hiç bir şey için endişe etmeyerek, hususa her şeyde dua ve niyaz ile recalarınız teşekkür ile beraber Allah’a bildirilsin. PRF. 4/5

leuililer : Levililer. İsrail’in on iki oymağından biri. Harun ve Harun’un soyundan gelen kahinler bu oymaktandı. Levililer adı, bu kahinlere tapınakta yardım eden görevliler için kullanılırdı.

Ve Yehudiler İerusalım’dan İoannis’e, “Sen kim sin?” deyü sül etmek için, kahinler ile Leuililer gönderdikleri zeman, onun şhadeti bu dur; yani ikrar edib inkâr etmeyerek, “Ben Hristos değil im,” deyü ikrar etdi. İO. 1/19

levha (Ar. levha): Bir yere asılmak için yazılmış yazı, safiha.

Ve ikinci perdenin ardında, en mukaddes mahal tesmiye olunan mesken bulunub, onda altun buğurdan ve her tarafı altun kaplı ahdın sandığı var idi; bunda dağı içinde mana bulunan altun testi, ve Aaron’un filislenmiş olan asası ve ahdin *levhaları* bulunur idi; ve üstünde kefarete kaya gölge eden celil heruveimler var idi; bu şeylerin hakkında ise şimdi tafsilen söylemek hacet değil dir. PRİ. 9/4

libas (Ar. libâs): Giyecek şey, elbise, esvab.

Ve ona çok sözler ile sül etdi ise de, bir cevap vermedi. Ve baş kahinler ile ülema durub onun aleyhinde şiddetle şikâyet ederler idi; İrodis dağı askerleri ile beraber onu tahkir edib zevklendikten soñra, ona parlak bir *libas* giydirib, Pilatos’a geri gönderdi. LU. 23/11

Askerler dağı dikenlerden bir tac örüb, onun başına kodular, ve ona ergavani bir *libas* giydirib, “Selam sana, ey Yehudilerin padişahı,” deyerek ona sille vururlar idi. İO. 19/3

liman (Yun. limenion): Gemilerin doğal veya yapma barınağı.

Ve ol liman kışlamak için münasib olmadığından, çokları, Kirid’in kibleye ve gün doğu poyrazına bakan Foiniki limanına kışlamak için yetişebiliriz, deyü oradan dağı açılmaklığa rey verdiler. RA. 27/12

limanlık : Liman gibi kullanılan, liman kurmaya elverişli yer.

Ol zaman kalkıb, rüzgârlar ile denizi azarladı, ve gayet limanlık oldu. MT. 8/27

lisan (Ar. lîsân): Dil.

Ve Petros ile beraber gelmiş olub sünnetden olan müminler Ruh ül Kuds 'un bahşişi taifelerin üzerine daği döküldüğünden hayran oldular. Zira onların *lisanler* söyleyib Allah'ı tazim etdiklerini işidirler idi. RA. 10/46

Bu daği İerusalim ehalsinin cümlesine malüm oldu, şöyle ki ol tarla onların lisanınca Akeldama, yani "Kan tarlası" tesmiye olundu. RA. 1/19

lisanen : Dil ile.

"Ey mürailer, Isaia sizin hakkınızda, "Bu kavm [bana ağız ile yaklaşıb,] bana *lisanen* hürmet eder, fakat kalbleri benden pek uzak dır.Hem insan tenbihleri olan talimleri öyretmekle, bana bihude yere ibadet ederler, deyü vahi ile güzelce demiş dir, dedi. MT. 15/8

Biz kendilerine emr etmemiş iken tarafımızdan bazı kimseler çıkıb, "Sünnet olunmak ve şeriatı hıfz etmek vacib dir," demeleriyle nefslerinizi azdırarak, sizi iztiraba düşürmüş olduklarını işitdiğimizden, biz ittifakle cem olub ademler seçerek, canlarını Rabbımız İsus Hristos'un ismi için feda etmiş olan sevgülülerimiz Varnavas ve Paulos ile beraber göndermeyi münasib görerek, İuda ile Silas'ı gönderdik; onlar

daği heman bu şeyleri *lisanen* haber verecekler dir. RA. 15/27

lokma (Ar. lukme): Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası.

İsus cevab verib, "Ben *lokmayı* batırıb kime verirsem, o dur," dedi; ve lokmayı batırıb, Simon oğlu İskariotlu İuda'ya verdi. İO. 13/26

luti : Eş cinsel, oğlancı, kulamparalık, livata.

Aldanmayınız, ne fahişeler, ne putperestler ne zinakârlar, ne muhennesler, ne *lutiler*, ne hırsızlar, ne tamakârlar, ne bekriler, ne söyücüler, ne zulmkârlar Allah'ın padişahlığını miras edinecekler dir; bazılarımız daği böyle idiniz; lakin Rabb İsus'un ismiyle ve Allah'ımızın Ruhu ile yaykandınız, takdis olundunuz hem daği tebrir olundunuz. PRK1. 6/10

Şeriatın eyi olduğunu biliriz, meğer ki bir adem onu şeran kullana; lakin bunu bilmeli dir ki şeriat salih için olmayıb, bilaks asılar ve itaatsızlar ve

binamuslar ve günahkarlar ve hadisler ve fasıklar ve babayı ve anayı vuranlar, ve katiller, ve zinakarlar ve *lutiler* ve insan hırsızları ve yalancılar ve yemin bozucular ve sahih talime karşı olan gayri her bir şey için konulmuş dur. PRT1. 1/10

lutf (Ar. lutf) İyi muamele, yumuşaklık, hoşluk.

Ve melek onun yanına gelib, “Selam sana, ey *lutf*a nail olmuş (bakire), Rabb senin ile dir; sen karılar arasında mübarek sin,” dedi. LU. 1/28

M

mabeyn (Ar. mâ-beyn): İki şeyin arası, ara, meyan.

Onlar daği, “Ekmek almadığımız için dür,” deyerek, *mabeynlerinde* düşünürler idi. İsus (bunu) bilmekle onlara söyyib, “Ey imanı noksan olanlar, niçün mabeyninizde ekmek almadığımızdan dolayı düşünüyorsunuz? MT. 16/7

mabeynci : Ortacı, aracı, yardımcı.

Ve İrodis Tiros ile Sidon ehalisine gazablanmış olmayle, bunlar kendi diyarları padişahın (diyarı) tarafından beslenmekde olduğundan, ittifakle onun huzuruna gelib, padişahın *mabeyncisi* olan Vlastos’u ikna ederek sulh taleb etdiler. RA.12/20

mada (Ar. mâ’adâ): başka

Zira sizin üzerinize bu lazım şeylerden *mada* yük yükletmemek Ruh ül Kuds ’a ve bize münasib göründü. PRR. 15/28

Ve Petros ile İakovos’dan ve İakovos’un karındaşı İoannis’den *mada* kimsenin kendisiyle beraber gitmesine izn vermeyib, sinagog reisinin evine girib, velveleyi ve çok ağlayıb figan edenleri gördü. MR. 5/37

madde (Ar. mâdde): Duyularla algılanabilen nesne.

Ve orada bir çok günler eylendiklerinde, Fistos Paulos ’un *maddesini* padişaha ifade edib dedi ki, Filiks’in mahbus brakdığı bir adem var dır; bu ademin hakkında ben İerusalım’de iken Yehudilerin baş kahinleri ile ihtiyarları ondan dolayı bana şikâyet edib onun aleyhinde hükm taleb etdiler. RA. 25/14

mağara (Ar. meğâra): Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in.

Taşlandılar, destere ile biçildiler, tecrübe olundular, kılıc ile katl olunarak öldüler, yoksulluk ve sıkıntı ve cefaya düşer olarak, koyun poştları ve keçi derileri giyinerek dolaşdılar; (dünya onlara layık değil idi;) ve çöllerde ve dağlarda ve *mağaralarda* ve yerin inlerinde avare gezdiler. PRİ. 11/37

mağrur (Ar. mağrûr): Kendini beğenmiş kimse, benlikçi, kibirli, gururlu, mutaazzım. Ve kendi bilgilerinde Allah'ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah daği layık olmayan şeyleri işlemek üzere onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, söyücü, *mağrur*, fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstehakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere daği riza verirler. PRR. 1/30 Zira bunlar ile Hristos'a hizmet eden kimse Allah'ın indinde makbul ve ademlerin indinde beğenilmiş dir. İmdi selamete ve biri birimizi *mağrur* etmeye sebep olan şeylere cehd edelim. PRR. 14/19

mağrurluk : Mağrur olma durumu.

“Ve daği insanı napak eden insandan çıkan şey dir; zira derunden (yani) ademlerin kalbinden efkâr zina ve fahşelik ve katl, ve hırsızlık ve tama ve fisk ve hile ve fücur ve kötü göz ve küfr ve *mağrurluk* ve hâbislik çıkar. MR. 7/23

mahal (Ar. mahall): Yer, mekan, mevki, makam.

Zira millet millet aleyhine, ve hükümet hükümet aleyhine kalkışıp nice *mahallerde* zelzeleler olacak, ve kıtlık ile ihtilallar olacak; bunlar elemelerin ibtidası dır. MR. 13/8

Ey sevgülüler, nefsiniz için intikam almayınız, fakat gazaba *mahal* veriniz; zira Rabb, “İntikam benim dir, cezayı ben veririm,” deyü buyurduğı yazılmış dır. PRR. 12/19

mahbes (Ar. habs): Habsolunma yeri, hapislane, cezaevi, zindan.

Amma ol kul çıkıb kendine yüz dinar borclu olan bir kapu yoldaşını buldu, ve onu boğazından tutub, “Bana borcunu eda eyle,” demesi üzerine, Onun kapu yoldaşı ayağına düşüb, “Bana müsaade eyle, sana [hepisini] eda ederim,” deyü ona reca eyledi. Lakin o razi olmamayle varıb borcunu eda edinceyedek onu *mahbese* kodu. Ve bu ademim kapu yoldaşları vuku-i hali gördüklerinde, gayetle kasavetlenmekle, varıb efendilerine cümle vukuatı ifade etdiler. MT. 18/30

Ve rub başı Irodis karındaşı [Filippos’un] karısı Irodia’dan, ve Irodisin etmiş olduğu cümle fenalıklardan dolayı İoannis tarafından tazir edilmekle, Cümlesinin üzerine onu *mahbese* komaklığı daği ilave etdi. LU. 3/20

mahbus (Ar. habs): Habsolunmuş, bir yere kapatılmış.

Benim ile beraber *mahbus* olan Aristarhos ve Barnabas’ın yeğeni, yani hakkında tenbih aldığımız Markos, [size gelirse onu kabul ediniz,] ve Yustos deniler İsus size selam ederler; bunlar sünnetden dirler, ve Allah’ın padişahlığı için yalnız bunlar emekdaş bulunub bana teselli ollar. PRK. 4/10 İmdi Rabb’ımızın şehadetinden ve ben onun *mahbusundan* dolayı utanma; fakat İncil için meşakkatda Allah’ın kuvvetine göre hissedar ol; ol bizi helas edib, mukaddes davet ile davet eyledi. PRT2. 1/8

mahbusiyet (Ar. mahbûsiyyet): Mahbusluk, hapislilik; hapis kalınan müddet.

İncil için olan *mahbusiyetde* bana senin yerinde hizmet etmek üzre, ben onu yanımda alı komak istedim ise de, senin reyin olmadıkca bir şey yapmak istemedim, ta ki senin eyliğin mecburiyetden gibi olmayıb, rica ile ola. PRF. 13

Diri Allah’ın yerine düşmek korkulu bir şey dir. İmdi evvel ki günleri tenvir olundukdan soñra şedid elemlere giriftar olub, sitekler ve sıkletler ile aleme tamaşa olanlara, bazen bu gibi halde bulunanlara şerik olduğumuz vaktı hatrınıza getiriniz, çünkü *mahbusiyetimde* bana hemdert olub, göklerde ala ve baki bir maliniz mevcut olduğunu bilerek, mallerinizin yagma olunmasına şazlık ile razi oldunuz. PRİ. 10/34

mahcubluk : Utanmak, sıkılmak, çekinmek.

Bu sebe den her napaklığı ve serin çokluğunu terk edib deruninizde ekilmiş ve canınızı helas etmeye kadir olan kelamı *mahcubluk* ile kabul ediniz. İRUR. 1/21

Lakin kendi kalblerinizde Rabb Allah'ı takdis eyleyiniz, ve zamiriniz pak olarak, deruninizde olan ünidin sebebini her bir talib olana, *mahcublukle* ve korkuyla cevap vermekliğe hazır bulunasınız, ta ki kötülük edenler deyü sizi zemm etdikleri hususda Hristos'da olan eyi harakatınızı fasl edenler hacil olalar. PR1U. 3/15

mahfuz (Ar. mahfûz): Dış etkilere, tehlikelere karşı korunan, muhafazalı.

Ve Allah'ın her akıldan yüce olan selameti kalbleriniz ile fikrlerinizi Hristos İsus'da *mahfuz* eyleyecek dir. PRK. 4/7

mahkümiyet (Ar. mahkûmiyyet): Mahkum olma durumu.

Zira *mahkümiyet* hizmeti celal ile olduğu takdirde, daha ziyade salah hizmeti celalda artacak dır. PRK2. 3/9

Tekebbür edib Şeytanın *mahkümiyetine* düşmemesi için dine yeni gelmiş olmaya; ve siteme ve Şeytanın duzagına düşmemesi için vacib dir ki dışarıda olanlardan eyi şehadeti daği ola. PRT1. 3/6

mahrur (Ar. harâret): İçi harare tli olan, ateşli olan, kızmış, ateşlenmiş.

İmdi korkalım, olmaya ki onun rahatına girmeye vad baki kalmış iken, sizden biri *mahrur* kalmış buluna. PRİ. 4/2

mahrûm (Ar. mahrûm): Yoksun.

Eğer tedibe tehammül ederseniz, Allah size oğullara gibşi muamele eder; zira hangı oğul var ki Pederi onu tedib etmez; amma eğer cümlenin hissedar olduğu tedibden *mahrûm* iseniz, o takdirde oğul olmayıb haramzade siniz. PRİ. 12/8

mahrûm kal- : Yoksun olmak.

Zira cümlesi günah işleyib, Allah'ın izzetinden *mahrûm* kalmalarıyle, Hristos İsus'da olan fidiyenin vasıtasıyla onun lutfundan caba tebrir olunurlar; ki Allah'ın tehammülü vaktında evvelden işlenilmiş günahlardan vaz geçmesiyle kendi adaletini beyan etmek için, yani şimdiki zemanda kendi adaletini beyan etmek için, Allah onu kanına olan imanın vasıtasıyla kefare t

deyü izhar eyledi, ta ki kendisi adil olub İsus'a iman getireni tebrir ede. PRR. 3/23

mahrum ol- : İsteddiğini elde edememek, yoksun olmak.

Zira karındaşlarım, yani ten cihetiyle akrabamın yerine ben kendim Hristos'dan *mahrum olayım*, deyü arzu eder idi; onlar İsraili olub, oğulluk ve celal ve ahdlar ve şeriat vermesi ve ibadet ve vadler onların dır; babalar dağı onların olub, Hristos dağı ben cihetiyle onlardan dır; cümlenin üzerine o ebeden mübarek Allah dır. PRR. 9/3

Ve her kim bu küçüklerin birine şagird sıfatıyla yalnız bir kase soğuk su içirirse, hakikaten size derim ki, “ol kimse ecrinden asla *mahrum olmayacak* dır.” MT. 10/42

mahsul (Ar. mahsûl): Topraktan elde edilen veya hayvanlardan sağlanan şey,ürün.

Emek çeken çiftçi evvela *mahsuldan* hissedar olmak gerek dir. PRT2. 2/6

İmdi, ey karındaşlar, Rabb'ın zuhurunadek sabr ediniz; işte çiftçi yerin kıymetli mahsulunu bekleyib, onun için ta ilk ve son yağmura nail oluncaya dek sabr eder. İRUR. 5/7

mahsul ver- : Ürün vermek.

Hakikaten, hakikaten size derimki, buğday danesi yere düşüb ölmedikce yalnız kalır, amma ölürse çok *mahsul verir*. İO. 12/24

mahsuldar Far. (Ar. mahsul + Far. -dâr): Ürünü bol olan, verimli, bereketli, münbit.

Ol dağı *mahsuldar* olub kimi yüz, kimi altmış ve kimi otuz kat verir,” dedi. MT. 13/23

Ve o geçmiş devrlerde cümle ümmetleri kendi yollarında yürümeye brakdı ise de, bununla beraber kelam ederek gökden bize yağmur ile *mahsuldar* mevsimler ihsan etmekle kalblerimizi taam ve şazlık ile doldurarak, kendini şhadetsiz brakmadı,” dediler. RA. 14/17

Ve eyi toprakda ekilen şol kimse dir ki kelamı işidib añlar. Ol dağı *mahsuldar* olub kimi yüz, kimi altmış ve kimi otuz kat verir,” dedi. MT. 13/23

mahsulat (Ar. mahsûlât): Elde edilen, hasıl olan şeyler.

Ve ikinciye tohum ve taam için ekmek ihsan eden, size tohum ihsan edib çoğalda, ve salahınızın *mahsulatını* artırta; ta ki bizim vasitamızla Allah'a şükre sebep olan her cömerdlik için her şeyde gani olasınız. PRK2. 9/11

Anden soñra, “Şöyle yapayım, ambarlarımı yıkıb, daha büyüklerini bina edeyim, ve cümle *mahsulat* ile malimi orada cem edib, canıma, ‘Ey can, çok yıllar için cem olunmuş çok maliñ var dır; rahat eyle, ye, iç ,sefa sür,’ deyeyim,” dedi. LU. 12/18

mahsulsuz : Ürünsüz.

mahsulsuz ol-: Ürünsüz olmak.

Ve dikenler arasında ekilenler şunlar dır ki, kelamı işitdikden soñra, bu dünyanın endişeleri ve zenginliğin hilesi ve gayri şeylerin arzusu araya girib, kelamı boğdukları için *mahsulsuz olur*. MR. 4/19

mahsusen (Ar. mahsûsen): Özellikle.

Ve bunların cümlesini heman ol bir ruh kendi müradına göre her bir kimseye *mahsusen* taksim ederek cümlesine amel eder. PRK1. 12/11

mahşer (Ar. mahşer): Kıyamet günü bütün insanların dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.

Hakikaten size derim ki, *mahşer* gününde Sodoma ve Gomorra diyarının hali ol şehrin halinden ehven olur. MT. 10/15

[Çünkü ol salih aralarında sakin olmayla, görüb işiterek günden güne kendi salih canına onların kötü amelleriyle azab verir idi,] Rabb dindarları tecrübeden helas eylemek ve haksızları ve bahusus napakliğe iştiha ile tene tabi olub, hükümeti tahkir edenleri hüküm-i azab altında *mahşer* günü için muhafaza etmeyi bilir. PR2U. 2/9

mahv (Ar. mahv):Yok olma.

mahv et- : Yok etmek, ortadan kaldırma.

Galib olan kimse beyaz esvablar giyinecek dir, ben dañi ismini hayat kitabından asla *mahv etmeyeceğim*, ve onun ismini Pederimin ve meleklerin huzurundan ikrar edeceğim. İV. 3/5

mahv ol- : Yok olmak, ortadan kalkmak.

Amma Allah cümle peygamberlerin ağzı ile Hristos’un elem çekmesi hususunda evvelden haber verdiği şeyleri bu minval üzre itmam etledi. İmdi günahlarınız *mahv olunması* için tevbe edib dönünüz; ta ki Rabbin huzurundan ferahbahş vakıtlar gelib, o size evvelden vaz olunmuş olan İsus Hristos’u göndere; ki onu Allah’ın ezelden beru mukaddes peygamberlerinin

ağzı ile haklarında buyurduğu cümle şeylerin islah olunacakları vakıtlaradek gök kabul etmek gerek dir. RA. 3/19

mahzun (Ar. mahzûn): Üzüntülü, üzgün, gamlı, kederli.

Ve oruc tutduğunuz zaman, mürailer gibi *mahzun* yüzlü olmayınız. MT. 6/16
mahzun ol- : Kederlenmek, üzgün olmak.

Zira korkarım ki geldiğimde, sizi istediğim halde bulmayacağım, ben daği sizi istemediğiniz halde bulunacağım, ve nizalar ve hasedler ve gazab ve münazaa ve gıybet ve gammazlık ve tekebbür ve ihtilal (bulunacak); ve yine geldiğimde, Allah'ım beni yanınızda alçakladacak, ve mukaddema günah etmiş olub, etdikleri napaklık ve zina ve edebsizlikden tevbe etmemiş çok kimseler için *mahzun olacağım*. PRK2. 12/12

Ve Petros ve İakovos ile İoannis'i beraber alıb mütehayyir ve *mahzun olmaya* başladı. MR. 14/33

mail (Ar. mâil): Eğilimi olan.

mail ol- : Hayran kalmak, vurulmak.

Biri birimizi tahrik edib, biri birimize hased ederek, batıl iftihara *mail olmayalım*. PRG. 5/26

makam : Mevki, kat, yer.

Onlar daği "Eğer gökden desek, bize, 'Niçün ona iman etmediniz?' deyecek; ve eğer, 'İnsandan desek,' halkdan korkarız, zira cümlesi İoannis'i peygamber *makamında* tutar," deyü kendi kendilerine tefekkür edib, İsus'a cevaben, "Bilmeyiz," dediler; ol daği onlara, "Ben de bu şeyleri ne selahiyet ile icra etdiğimi size söylemem," dedi. MT. 21/26

makbul (Ar. makbûl): Kabul olunmuş, alınmış.

Ve ona Isaia peygamberin kitabı verildi; ol daği kitabı açdıkda, "Rabbın Ruhü üzerimde dir; çünkü beni fukaraya incili vaz etmek için mesh edib, kalbi kırılmış olanlara şifa vermek, ve esirlere azadlığı, ve körlere gözlerin açlmasını ilan etmek, ve zulm altında ezilenleri azadlık ile salı vermek, ve Rabbın *makbul* senesini ilan etmek için gönderdi," deyü yazılmış olan mahali buldu. MR. 4/17

makbul gör- :Uygun bulmak.

Ve bir kemlik etmemeniz için Allah'a niyaz ederim; (niyazım) dağı bizim *makbul görünmemiz* için değil, ancak biz redd olunmuş gibi olsak bile, sizin ĥayr işlemeniz için dür. PRK2. 13/7

makbul kıl- : Uygun bulmak.

Lakin taam bizi Allah'a *makbul kılmaz*; zira yediğimiz halde faziletimiz olmaz, ve yemediğimiz halde eksikliğimiz olmaz. PRK1. 8/8

makbul ol- : Uygun bulmak.

İmdi cismani olanlar Allah'a makbul olamaz; lakin siz, Allah'ın ruhu sizde sakın olduğu takdirde, cismani olmayıb ancak ruhani siniz; ve eğer bir kimsede Hristos'un Ruhu yok ise, ol kimse onun değil dir. PRR. 8/9

makdis (Ar. makdîs): Mukaddes yer.

Zira Hristos el ile yapılmış olub hakikinin resmi olan *makdise* değil, ancak şimdi bizim için Allah'ın huzuruna kendini ihzar etmek üzere, asıl göğe girdi. İR. 9/24

maksed (Ar. maksad): İstenilen şey, amaç, gaye, erek.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı *maksediyle* ĥizmetin icrası ve Hristos'un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını dağı çoban ve ĥoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah'ı bilmeklik birliğine, kamiladem olmak üzere Hristos'un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücut her yardım eden irtibat vasıtasıyla terkiib ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/15

makule (Ar. makûle): Tür, çeşit.

Lakin Ruhun meyvesi muhabbet ve şazlık ve selamet ve tehammül ve lutf ve eyilik ve sıdk ve mahcubluk ve nefsi zabt etmek dir; bu *makule* şeylere karşı şeriat yokdur. PRG. 5/23

Ve onu davet eden Farisi bunu gördükde, kendi kendine söyleyib, “Eğer bu kimse peygamber olsa idi, kendine dokanan karının kim ve ne *makule* olduğunu bilir idi, zira günahkâr dır,” dedi. MR. 7/39

mal : Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü.

Efendisi dağı ona cevap verib dedi ki, “Ey kötü ve tenbel kul, benim ekmediğim yerden biçib, saçmadığım yerden devşirdiğimi bildiğin halde, sana vacib olan, akçemi sarraflara vermek idi; ben dağı geri döndüğümde malımı faizi ile alır idim. MT. 25/27

malik (Ar. mâlik): Bir şeye sahip olan kimse, sahip.

İmanın eyi cenginde cenkleş; çok şahidler öünde eyi ikrar vermniş olarak, davet olunduğun ebedi hayatı tut. Cümleye hayat veren Allah’ın huzurunda ve Pontoslu Pilatos’un önünde eyi ikrarle şehadet eden Hristos İsus’un huzurunda sana tenbih ederim ki, bu emri Rabb’ımız İsus Hristos’un zuhurinedek lekesiz ve kuşursuz hıfz edesin; bunu dağ mübarek ve biricik kadir ve ğadişahların padişahı ve Rabb’ların Rabb’ı ölümsüzlüğe yalnız *malik*, ve yaklaşılmaz nurda sakın olan Zat maħsus vaktında izhar edecek dir; ademlerin hiç biri onu görmemiş ve göremez; ona ebeden izzet ve kudret olsun. PRT1. 6/16

Değil ki bir kimse pederi görmüşdür, illa Allah tarafından olan zat Pederi görmüşdür. “Hakikaten, hakikaten size derim ki, bana iman eden emedi hayata *malik* dir. İO. 6/48

malik ol- : Sahip olmak, temellük etmek.

İmdi ğatırınıza getiriniz ki, siz bir vakıt tence taifeler olub, ve tende el ile icra kılınarak, sünnetli sayılan tarafından sünnetsiz sayılır idiniz; ol zeman siz Hristossuz olub, İsrail milletine yabancı, ve vadın ahdlerinden garib bulunarak, bir ümide *malik olmayıb*, dünyada Allah’sız idiniz. PRE. 2/12

Zira Peder kendi zatında hayata *malik olduğu* gibi, Oğula dağı böylece kendi zatında hayata malik olmaklığı vermişdir. İO. 5/26

malperest Far. (Ar. mâl-perest): Malı, parayı çok seven, mal canlısı.

Zira ademler kendi nefsinin sevisi, *malperest*, fodul, mağrur, küfrbaz, valideyne itaatsız, nankör, ğabis, meveddetsiz, sulh kabul etmez, iftiracı,

nefsini zabt etmez, azgın, eyiyi sevmez, hain, edebsiz, mütekebbir ve Allah'ı sevmekden ziyade zevk u sefa sever, dindarlık suretini gösterim de kuvvetini inkâr eder olacaklar dır; bunlardan geri dur. PRT2. 3/2

malperestlik : Mal sevgisi.

Zira ademler kendi nefsinı sevisi, malperest, fodul, mağrur, küfrbaz, valideyne itaatsız, nankör, hâbis, meveddetsiz, sulh kabul etmez, iftiracı, nefsinı zabt etmez, azgın, eyiyi sevmez, hain, edebsiz, mütekebbir ve Allah'ı sevmekden ziyade zevk u sefa sever, dindarlık suretini gösterim de kuvvetini inkâr eder olacaklar dır; bunlardan geri dur. PRT2. 3/2

Zira *malperestlik* cümle kötü şeylerin aslı olub, bazı kimseler onu arzulemeyle imandan sapıb çok elemelere mübtela oldular. PRT1. 6/10

malüm (Ar. ma'lûm): Herkes tarafından bilinen şey, belli, mağruf.

Timotheos karındaşın salıverildiği *malümünüz* olsun; eğer tez gelirse, onun ile beraber sizi göreceğim. PRF. 13/23

Amma malümünüz olsun ki, eğer ev sahibi hırsızın hangi nevbette geleceğini bilse idi, uyanık durub evini delmeye koy vermez idi. MT. 24/43

malümat (Ar. ma'lûmat): bilgi

“Ve, gidiniz, masuma dair dikkatle malümat alıb, onu bulduğunuz zaman bana haber veriniz, ta ki ben daği gidib ona secde kılayım,” deyerek onları Vithleem'e gönderdi. MT. 2/8

Amma ol gün ve saat hakkında Pederden mada bir kimsenin ve gökde olan meleklerin ve hatta Oğul'un daği *malümatı* yokdur. MR. 13/33

mamona (Aram.): Para ya da para kazanma hırsı.

Zira ya birine buğz edib, digerini sevecek dir, yağod birine tabi olub, digerini tahkir edecek dir. Hem Allah'a ve hem de mamonaya kulluk etmeye kadir değil siniz. MT. 6/24

mamur (Ar. ma'mûr): İşlenmiş, bakılmış, bayındır duruma getirilmiş yer, abadan, şen.

mamur et- : Bayındır etmek.

Vel hasıl, ey karındaşlar, hal ne dir? cem olduğunuz zaman sizden her birinin mezmuru var, talimi var, lisanı var, vahisi var, tercümesi var; her şey *mamur etmek* için olsun. PRK1. 14/26

mamur eyle- : Bayındır etmek.

Bu sebebden ede geldiğiniz gibi, biri birinize teselli verib, biri birinizi *mamur eyleyiniz*. PRS1. 5/11

mamur ol- : Bayındır olmak.

Ol zeman kiliseler Yehudistan'da ve Galilaea'da ve Samareia'da selamet bulub *mamur olmayle*, Rabbin korkusunda ve Ruh ül Kuds'un tesellisinde yürüyerek çoğalmakda idiler. RA. 9/31

mamuriyet (Ar. ma'muriyyet): Mamur, bayındır olma durumu.

Zira (garib) lisan söyleyen kimse ademlere değil, ancak Allah'a söyler; çünkü kimse anlamaz, vakıa Ruh ile sırrlar söyler; amma ilhamle söyleyen *mamuriyet* ve nasihat teselli vermek için ademlere söyler. PRK1. 14/3

mangır : Bir cins bakır para.

Hakikaten sana derim ki, "Son *mangır* eda etmeyince, oradan çıkmayacaksın." MT. 5/26

Ve bir fakir dul karı gelib bir *mangır* kıymetinde iki pul atdı. MR. 12/42

maraz (Ar. maraz): Hastalık, illet.

Ta ki İsaia peygamber vasıtasıyla, o hastalıklarımızı aldı ve *marazlarımızı* yüklendi, deyü buyurulan kelim itmam oluna. MT. 8/17

Ve güneş batdıkdı, her kimin türlü türlü *marazlara* giriftar olmuş hastası var ise, onun yanına getirdi, ol daği her birinin üzerine ellerini koyarak onlara şifa verdi. LU. 4/40

masal : Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür.

Zira vakıt gelir ki sahih talime tehammül etmeyib, ancak kulakları gicişerek, kendi şehvetlerine göre kendileri için hocalar cem edecekler; ve kulaklarını hakikatdan çevirib *masallara* dönecekler dir. PRT2. 4/3

maskara (Ar. meshare): Tuhaf hareketler yaparak çevresindekileri eğlendiren kimse, soytarı.

Lakin mukaddeslere vacib olduğu üzre, zina ve her göna napaklık yağod tamakârlığın ismi bile aranızda anılmasın, ve bu yakışmaz şeyler, yani

arsızlık ve divanece sözler yahod *maskaralık* bulunmayıb, ancak daha ziyade şükr (arz) olunsun. PRE. 5/4

masum (Ar. ma'sûm): Suçsuz, kabahatsız

Ve eve girib, *masumu* validesi Maria ile buldular, ve düşüb ona secde kıldılar, ve hazinelerini açıb ona, hediye olarak, altun ve günlük ve mürr-i safi sundular. MT. 2/11

Ol zeman İsus cevap verib dedi ki, “Ey yerin ve göğün sahibi Peder, sana şükr ederim ki bu nesnelere alimlerden ve ariflerden gizleyib onları *masumlara* beyan eyledin.

MT. 11/25

maşale (Ar. meş'ale): Ucunda, alev çıkararak yanıcı bir madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek

İmdi İuda bir bölük (asker) ve baş kahinler ile Farisiler tarafından memurlar alıb fenerle ve *maşaleler* ve silahlar ile oraya geldi. İO. 18/3

matlub (Ar. matlûbe): İstenilen, aranılan kimse veya şey.

Matlubumuz ne ise, bizi diñlediğini bilirsek, onun tarafından dilediğimiz *matlubları* almakda olduğumuzu biliriz. İOR1. 5/15

Amma onlar yüksek sesler ile ısrar ederek onun stavrosa çıkarılmasını talep ederler idi; ve onların ve baş kahinlerin sesleri galib gelmekle, Pilatos *matlublarının* icra olunmasına hüküm etdi; şöyle ki ihtilal ve katli için mahbus bulunub talep ettikleri kimseyi onlara salı verdi, ve İsus'u onların müradına teslim etdi. LU. 23/24

maya (Far. maye): Yaratılış, öz, nitelik.

Siz mayasız olduğunuz gibi yeni hamur olmak üzere eski *mayayı* def ediniz; çünkü pashamız olan Hristos bizim için kurban olundu. PRK1. 5/8

mayala- : Hamur, süt vb. besin maddelerini içine ekşiyerek başka bir besin maddesine dönüşmesi için maya karıştırmak.

Onlara başka bir temsil daha söyledi. “Göklerin padişahlığı bir karının, cümlesi *mayalanıncayadek* üç ölçek un içine alıb gizlediği mayaya beñzer. MT. 13/33

Şu iftiharınız eyi değil dir; bir az maya bütün hamuru *mayaladığını* bilmez mi siniz? PRK1. 5/6

mayasız : Kötü huylu.

Siz mayasız olduğunuz gibi yeni hamur olmak üzere eski *mayayı* def ediniz; çünkü pashamız olan Hristos bizim için kurban olundu. PRK1. 5/8

mazur (Ar. ma‘zûr): Mazereti olan, özrü bulunan.

Zira onun görünmez şeyleri, yani onun ebedi kudreti ve Allahlığı, dünyanın yaratılmasından beru yaratılmış şeyler ile aňlaşılıb aşikâre görünür, şöyleki onlar *mazur* olamazlar. PRR. 1/20

Ve başka biri, ‘Beş çift öküz satun aldım, ve onları tecrübe etmeye gidiyorum; sana reca ederim, beni *mazur* tut,’ dedi. LU. 14/19

mebde (Ar. mebde’): Baş, başlangıç.

Zira vakta nazaren hocalar olmanız lazım iken, bir kimsenin size Allah’ın kelimelerinin ilk *mebdeleri* ne olduğunu tekrar talim etmesine mühtac sınıız; ve kuvvetli taama değil, ancak süde mühtac olanlar oldunuz. PRİ. 5/12

meclis (Ar. meclis): Bir başkan ve belli sayılardaki üyelerden meydana gelen resmi heyet, kurul.

Zira sizi millet *meclislerine* teslim edib sinagoglarında dögecekler dir. MT. 10/17

Ve gündüz oldukda millet ihtiyarları ile baş kahinler ve ülema cem olub onu kendilerin millet *meclisine* götürüb, ‘Hristos sen mi sin?’ bize söyle, dediler; ol daği onlara, ‘Eğer size söylesem hiç inanmazsınız; ve eğer süal etsem daği, ne cevap verir, ne de salı verir siniz. LU. 22/66

medh (Ar. medh): Övgü.

Zira zahiren (Yehudi) olan, Yehudi değil dir; ve zahiren cesedde olan (sünnet), sünnet değil dir; ancak Yehudi derunden olan dır; ve sünnet daği resmen olmayıb ruh ile olan kalb sünneti dir, ve onun *medhi* insandan değil, ancak Allah’dan dır. PRR. 2/28

medh eyle- : Övmek.

Ve efendisi nahakk kethüdayı akilane hareket etdiği için medh eyledi; zira bu dünyanın oğulları kendi neslerinde nurun oğullarından ziyade akıllı dırlar. LU. 16/8

medh ol- : Övünmek.

Eyi şey işle ve onun tarafından senin için *medh olacak* dır; çünkü senin eyiliğin için Allah tarafından memur dur; lakin eğer kötü şey işlersen, kork; çünkü kılıcı bihude yere taşımıyor, zira Allah tarafından memur olub, kötülük işleyen üzerine gazab (icrası) için intikam alıcı dır. PRR. 13/4

medh olun- : Övünülmek.

İmdi sadaka verdiğiñde, mürailerin sinagoglarda ve sokaklarda, ademler tarafından *medh olunmak* için etdikleri gibi, önünce boru çalmayasın. MT. 6/2

meğer (Far. meğer): “Oysa ki, halbuki,” anlamı ile önceden farkına varılmayıp sonradan anlaşılan bir durumu bildirir, meğerse.

Biri birinizi mahrum etmeyiniz, *meğer* ki oruc ve dua ile meşgul olmak için iki tarafın rizasiyle muvakkaten ola; anden soñra nefsinizi zabt edememeniz sebebiyle Şeytanın sizi iğva etmemesi için tekrar bir yere geliniz. PRK1. 7/5
Hiç kimse kuvvetli bir ademin evine girib, onun eşyasını yağma etmeye kadir olamaz, *meğer* evvela ol kuvvetli ademi bağlayıb, anden soñra onun evini yağma ede. MR. 3/27

mekruh (Ar. mekrûh): Hoşgörülmeven veya yapılması yasaklanan durum, davranış vb.

Allah'ı biliriz, deyü ikrar ederler iken onu amelleriyle inkâr ederler, ve *mekruh* ve itaatsız ve her eyi amel hususunda redd olunmuş dırlar. PRT. 1/16
Ve Daniil peygamberin vasıtasıyla söylenilen harabiyet *mekruhluğunun* caiz olmayan yerde durduğunu gördüğünüzde, [okuyan añlasın,] ol zeman Yehudistan'da olanlar dağlara kaçıb, damda olan eve enmesin, ve evinden bir şey almaya içeri girmesin. MR. 13/14

mekruhat (Ar. mekrûhât): Mekruh olan şeyler.

Ve ol karı ergavani ve kırmızı hilat giyinmiş idi, ve altun ve mücevherat ve inculer ile donanmış olarak elinde *mekruhat* ile ve zinasının napaklikleri ile dolu bir altun kasesi olub, alını üzerinde Sırr, Büyük Vavilon, yerin fahişelerinin ve mekruhatının anası, deyü bir ism yazılı idi. İV. 17/4

Ve onun içine napak bir şey (eden), yahod *mekruhat* ve yalanı irtikab eden asla girmeyib, ancak Kuzunun hayat kitabına kayd olunanlar (girecekler dir). İV. 21/27

mektub (Ar. mektûb): Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name.

Ben Paulos'un el yazısı selam; bu daği her *mektubda* nişan dır; böyle yazarım. PRS2. 3/17

melek (Ar. melek): Gözle görülüp elle tutulamayan, yiyip içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, yalnız Allah'a ibadet etmek hayra vesile olmak için yaratıldığına inanılan sayısız nurani varlıklardan her biri, ferişte.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbın meleği rüyada ona görünüb, "Ey David oğlu İosif, karın Maria'yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruhül Kuds'dan dır. MT. 1/20

Zira, kendi *meleklerine* senin hakkında emr edecek dir, ve ayağını taşa çarpmamak için seni elleri üzerine kaldıracaklar, deyü yazılmış dır," dedi. MT. 4/6

melike (Ar. melîke): Kadın hükümdar.

Kıble *melikesi* mahşer (günün) de bu neslin ademleri ile beraber kalkıb aleyhlerine hükm edecek dir; çünkü o Solomon'un hikmetini diñlemek için yerin uçlarından geldi; ve işte bu mahalde Solomon'dan daha büyüğü var. LU. 11/31

melun (Ar. mel'ûn): Allah'ın lanetine uğramış, lanetlenmiş kimse, lanetli, lain.

Onun için size bildiririm ki, bir kimse Allah'ın Ruhu ile söylerek, "İsus *melun* dur," demez; ve bir kimse Ruh ül Kuds ile olmayınca, "İsus Rabb'dır," deyemez. PRK1. 12/3

Ol zeman solunda olanlara daği, "Ey *melunler*, Şeytan ile onun meleklerine hazırlanmış şol ebedi ateşe huzurumdan gidiniz; zira acıkdım, bana taam vermediniz; susadım, bana su vermediniz; garib idim, beni eve kabul etmediniz; çıplak idim, beni giyindirmediniz; hasta ve hapsda idim, beni ziyaret etmediniz," deyü buyuracak dır. MT. 25/41

memalik (Ar. memâlik): Ülkeler, memleketler.

Zira Yedeon ve Barak ve Sampson ve İefthae David ve Samuil ve peygamberlerden David ve Samuil ve peygamberlerden bahs edecek olursam, bana vakit yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla *memalik* feth etdiler, salah

işlediler, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, ateşin şiddetini söyündürdüler, kılıç azgından kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin ordularını perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları ise daha ala kıyamete nail olmak üzere azad olmaklığı kabul etmeyib iskence çektiler; başkaları zevklenib döğüldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular. PRİ. 11/33

Ve yedinci melek boru çaldıkda, “Dünyanın *memaliki* Rabbimizin ve Hristos’unun oldu, ve ebed-ül-abad saltanat edecek dir,” deyerek, gökde büyük sedalar vuku buldu. İV. 11/15

meme : Yavrularını emzirmek için, memelilerin göğsünde türlü biçim ve sayıda bulunan, meme başı denilen çıkıntıları olan organ, bicik, emcek, emcik.

Ve heykelde yanına körler ve topallar geldiler, ol daği onlara şifa verdi. Lakin baş kahinler ile ülema onun icra eylediği mucizatu ve çocukların heykelde, David oğluna “Osanna,” deyü nida etdiklerini gördüklerinde, pek güçlerine gelerek, Ona, “Bunların ne söylediğini işliyor mu sun?” dediler; İsus daği onlara, “Beli, masumlar ile *meme* emenlerin ağzından hamdı teknil etdin, kelamını hiçbir vakit okumadınız mı?” dedi. MT. 21/16

memlu (Ar. memlû): Doldurulmuş.

memlu ol- : Doldurulmuş olmak, dolu olmak.

Ve kendi bilgilerinde Allah’ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah daği layık olmayan şeyleri işlemek üzere onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile *memlu olub*, gammaz, gıybet edici, Allaha’a buğz edici, söyücü, mağrur, fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstehakk oldukları hakkında olan Allah’ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere daği riza verirler. PRR. 1/30

memnuniyet (Ar. memnûniyyet): Memnun olma, sevinç duyma, sevinme.

Bunların cümlesi vadlere nail olmamış olub, fakat onları uzakdan görüb, [itikad] ve memnuniyetle kabul ederek, yer üzerinde garib ve müşafir olduklarını ikrar ile, imanda vefat etdiler. PRİ. 11/13

memul (Ar. me‘mûl): Umulan, beklenen.

Bununle beraber Paulos’un tarafından, [salı verilmesi için] kendine akçe verilir *memuliyle* onu çok defa getirdi onun ile söyleşir idi. PRT. 24/26

memul et- : Beklemek, ummak.

Ve *memul etdiğimiz* derecede değil, ancak kendi kendilerini evvela Rabb’a ve hem de Allah’ın iradetiyle bize daği teslim etdiler; hatta evvelce başlamış olduğu gibi bu ihsanı daği sizde tekmil etmesini Titos’dan reca etdik. PRK2. 8/6

memur (Ar. me‘mûr): Bir işi yapmakla görevlendirilen kimse, görevli.

Eyi şey işle ve onun tarafından senin için medh olacak dır; çünkü senin eyiliğin için Allah tarafından *memur* dur; lakin eğer kötü şey işlersen, kork; çünkü kılıcı bihude yere taşımıyor, zira Allah tarafından memur olub, kötülük işleyen üzerine gazab (icrası) için intikam alıcı dır. PRR. 13/4

Ve yer üzerinde sakın olanlara, yani her millet kabile ve lisan ve kavma ebedi incili müjdeye *memur* olarak, gök ortasında uçan başka bir melek gördüm. İV. 14/6

memuriyet (Ar. me‘muriyyet): Mmeurluk.

[onlar ise gökdeki şeylerin nümune ve gölgesine göre hizmet ederler; nitelikim Moisi’ye meskeni inşa edeceği vakit vahi olundu; zira ona, bak, cümlesini sana dağda gösterilen resme göre yapasın, dedi;] Lakin şimdi ne kadar daha ala vadlar ile sabit kılınmış olan daha ala bir ahdin miyancısı olmuş ise, ol kadar ala bir *memuriyete* nail oldu. PRK2. 8/5

men (Ar. men‘): Yasak, engel.

men et- : Yasaklamak, engellemek, önlemek.

Lakin İoannis, “Ben senin yediñle vaptis olunmaya muhtac olduğum halde sen bana mı geliyorsun?” deyerek, onu men etmekte iken, İsus daği cevap verib ona “Şimdi brak, çünkü her hakkı böyle yerine getirmemiz gerek dir,” dedi. MT. 3/14

Ve İoannis ona cevap verib, “Ya hocca, ardımızca gelmeyerek, senin isminle cinleri çıkaran bir kimse gördük, ve ardımızda gelmediğinden onu *men etdik*,” dedi. MR. 9/38

mendil (Ar. mendîl): Burun ve ter silmekte, el ve yüz kurulamakta kullanılan küçük, kare biçiminde kumaş.

Simon Petros dağı onun ardı sıra gelib mezara girdi, ve keten bezleri konulmuş, ve onun başında olan *mendili* keten bezleri ile beraber konulmayıb, ancak ayrıca bir mahalde dürülü olarak gördü. İO. 20/6

menfaat (Ar. menfa‘at): Çıkar.

Nitekim ben dağı kendi menfaatımı değil, ancak niçelerin menfaatını arayarak, her şeyde cümleyi hoşnud ederim, ta ki helasa nail olalar. PRK1. 10/33

mera (Ar. mer‘â): Otlak.

Kapu ben im; eğer bir kimse benden girerse, helas olur, ve girib çıkarak *mera* bulur. İO. 10/9

merhamet (Ar. merhamet): Acıma.

İmdi gidib, kurban değil, *merhamet* isterim, kelamının manasını öyireniniz. MT. 9/13

merhamet et- : Acımak.

Ben sana merhamet etdiğim gibi, sen dağı kapu yoldaşına *merhamet etmeli* değil mi idin?” dedi. MT. 18/33

merhamet eyle- : Acımak.

Amma İsus onu brakmadı; fakat, “Eviñe ehl u ayalına varıb, onlara Rabbin sana cümle etdiğini, ve sana *merhamet eylediğini* nakl eyle,” dedi. MR. 5/19

merhametli : Herhangi bir canlının acısını kederini yüreğinde hissedip üzüntü duyma ve ona karşı yardım hisleriyle dolma, acıma.

Ve biri birinize halim ve *merhametli* olub, Allah dağı Hristos vasıtasıyla size afv eylediği gibi biri birinize afv ediniz. PRE. 4/32

Ne mübarek dir *merhametliler*, zira onlar merhamete nail olacaklar dır. Ne mübarek dir kalbi pak olanlar, zira onlar Allah‘ı görecekler dir. MT. 5/7

merhum (Ar. merhûm): Ölmüş bir müslümanın erkekten bahsedilirken isminin başına veya sonuna getirilerek “rahmetli” anlamında kullanılır.

Merhum kıymetli bir inci bulduğunda, varıb her nesi var ise satıb, onu satun aldı. MT. 13/46

Ve vakı oldu ki *merhum* kendi nevbeti sırasında, Allah'ın huzurunda kahinlik hizmetini icra eder iken, kahinlik adeti üzere Rabbin heykeline girib buhur yakmak kurası kendine düşdü. LU. 1/8

merkeb (Ar. merkeb): Eşek.

Ve İerusalim'e yaklaşıb Zeytunluk dağının yanında Vıthfayi'ye geldiklerinde, İsus iki şagirt gönderib Onlara, "Karşınızdaki köye gidiniz ve der akab bağlı bir *merkeb* ve yanında bir sıpa bulursunuz; çözüb bana getiriniz. MT. 21/2

Ve bunun cümlesi peygamber vasıtasıyla, Sion kızına deyiniz ki, "İşte padişahıñ halim olarak, *merkebe*, beli merkeb yavrusu sıpaya binmiş olarak sana geliyor," deyü buyurulan kelamın itmam olunması için vakı oldu. MT. 21/5

merkum (Ar. merkûm): Adı geçen az önce anılan kimse veya şey.

Ve Farisilerden olub Yehudiler'in bir reisi Nikodimos isminde bir adem var idi; *merkum* geceleyin İsus'un yanına gelib ona, "Ravvi, Allah tarafından gelmiş bir hoca idiğini biliriz; zira hiç bir kimse, Allah onun ile olmadıkca, bu senin etdiğin mucizatu icra edemez," dedi. İÖ. 3/2

Ve Devrı ile Listra'ya yetişib işte orada Timotheos isminde bir şagird var idi; *merkum* mümin bir Yehudi karının oğlu olub, Pederi ise Yunani idi. RA. 16/1

mertebe (Ar. mertebe): Aşama, basamak, derece, kademe, merhale.

Zira, ey karındaşlar, kendinizi akıllı görmemeniz için şu sırr, yani taifelerin temamiyeti gelinceyedek İsrail'e bir *mertebe* körlük vuku bulduğunu bilmemenizi istemem. PRR. 11/25

Zira okuduğumuz yahod tahkiken bildiğinizden, ve ümidime göre nihayete kadar dañi tahkiken bileceğinizden gayri bir şey yazmıyoruz; nitekim Rabb İsus'un gününde bizim (iftihar sebebimiz) olacağınız gibi, biz dañi sizin iftihar sebebiniz olduğumuzu bazı *mertebe* kabul etdiniz. PRK2. 1/14

mertek : Çöp, odun parçası, engel.

Yahod kendi gözüñde *mertek* bulunduğu halde karındaşıña, gel gözüñden çöpü çıkarayım, nasıl deye bilirsin? MT. 7/4

mesele (Ar. mes'ele): Çözülmesi istenilen şey, problem.

Ve Paulos ağzını açmak üzereyken, Gallion Yehudilere, “Ey Yehudiler, eğer *mesele* bir haksızlık yahod bir fena iş olsa idi, size hakk üzre tehammül eder idim. RA. 18/14

Amma *mesele* söz ya isimler ya şeriatınıza dair ise, siz kendiniz görünüz; zira ben bu şeylere hakim olmak istemem,” deyerek, onları mahkemeden kovdu. RA. 18/15

mesh (Ar. mesh): Bir şeye el sürme veya bir şeyi elle sıvazlama, sıvama.

Sizin ise Mukaddes tarafından *meshiniz* olmayla, her şeyi bilirsiniz. İR. 2/27

mesh et- : 1. Bir şeye el sürmek veya bir şeyi elle sıvazlamak, sıvamak.

Merhume elinden geldiğini icra edib cesedimi defn olunması için evvelce *mesh etdi*. MR. 14/8

Zira hakikaten İrodis ve Pontoslu Pilatos, taifeler ve İsrail kavmleri ile, Senin elinin ve tedbirinin vakı olmaya takdir eylediği şeylerin cümlesinin icrası için, mesh etdiğin mukaddes Oğlun İsus’un üzerine cem oldular. RA. 4/28

mesih (Ar. mesîh): Meshedilmiş olan, Hz. İsa’nın lakabı.

Ve Rabbın *Mesih’ini* görmeyince ölüm görmeyeceği Ruh ül Kuds tarafından kendisine vahi olunmuş idi. LU. 2/26

Ve melek onlara, “Korkmayınız, zira işte bütün kavma vuku bulacak bir azim şazlık size müjde ederim; çünkü size bugün David’ in şehrinde *Mesih* ve Rabb olan helaskâr doğmuş dur. LU. 2/11

mesken (Ar. mesken): Sakin olacak, oturulacak yer.

Vakıa bunda gökden olan *meskenimizi* giyinmek arzusuyla ahd çekeriz; bari giyinmiş olub, çıplak bulunmayalım. PRK2. 5/2

Dünyayı ve onda mevcut olan her şeyi yaradan Allah, kendisi gök ile yerin Rabb’ı olmayla, el ile yapılmış heykellerde sakın olmayıb, ona bir şeye mühtac gibi insan eli ile hizmet olunmaz, çünkü cümleye hayat ve nefes ve her şeyi ihsan eden O dur; ve insan cinsinin cümle milletlerini bütün yer üzerinde sakın olmaları için, bir kandan

yaradıb, evvelce muayyen vakıtları ve *meskenlerinin* sinorlarını tayin eyledi, ta ki her ne kadar Allah her birimizden uzak değil ise de, onu arayanlar belki el ile yoklayarak onu bulurlar. RA. 17/27

mesrur (Ar. mesrûr): Sevinçli, memnun (kimse) mutlu.

Ve yıldızı gördüklerinde, ziyadesiyle mesrur oldular. MT. 2/10

Bu sebebden kalbim *mesrur* ve lisanım şaz oldu, ve hem daği benim ümid üzere sakin olacak dır; zira canımı mezarda terk etmeyib, mukaddesini çürüklük görmeye brakmayacaksın. İO. 2/26

mesrur ol- : Memnun olmak.

Ol saat İsus ruhunda *mesrur olub*, “Ey büyük ve yerin Sahibi Peder, Sana şükr ederim ki bu nesnelere alimler ile ariflerden gizli tutub onları masumlara beyan eyledin; bel, ey Peder, zira indiñde böyle hoş göründü. LU. 10/2

meşakkat (Ar. meşakkat): Güçlük, sıkıntı, eziyet, zahmet, külfet.

Ve çokdan beru ac kalmış olmalarıyle Paulos ortalarında durub, “Ey ademler, gerçi benim söylediğimi dinleyerek, Kirid’den açılmayıb bu *meşakkat* ve zarardan azad olmağınız gerek idi. RA. 27/21

Boğazları açık mezar dır; dilleri ile hile edib dudakları altında sağır yılanlar zehri var dır; ağızları lanet ve acılık ile dolu dur; ayakları kan dökmeye acele eder; tariklerinde harabiyet ve *meşakkat* bulunub, selamet yolunu bilmediler; gözleri önünde Allah korkusu yok dur, deyü yazılmış dır. PRR. 3/17

meşgul (Ar. meşgûl) : Bir işle uğraşan, iş görnekte olan.

meşgul ol- : Bir şeyle uğraşmak, bir iş yapmak.

Çünkü bunu siz bütün Makedonia’da olan cümle karındaşlara gösteriyorsunuz; lakin, ey karındaşlar, size reca ederiz ki (bu hususda) daha ziyade artasınız. Ve size tenbih etdiğimizi göre asudehal üzere yasayıb kendi işinizle *meşgul* olarak, kendi ellerinizle işlemeye gayret edesiniz, ta ki dışarıda olanlara hüsn-i hareketle muamele edib bir şeye mühtac olmayasınız. PRS. 4/11

meşreb (Ar. meşreb): Bir kimsenin yaradılışı, huyu, tabiat, mizaç, karakter.

Yeyelim ve içelim; zira yarın ölürüz. Aldanmayınız; kötü ülfetler eyi *meşrebi* bozarlar. PRK1. 15/34

meşru (Ar. meşrû‘): Yasal.

Ve ol günlerde ben kullarım üzerine ve halayıklarım üzerine daği Ruhumdan dökeceğim, ve onlar ilham ile söyleyecek dir; ve yokarıda gökde acaibler, ve aşağıda yerde alametler, yani kan ve ateş ve tütün dumanı vereceğim; Rabbin

azim ve *meşru* günü gelmezden evvel, güneş karanlığa ve ay kana tebdil olacak dır. RA. 2/19

meşveret (Ar. meşveret): Bir konu hakkında birinin düşüncesini sorma.

meşveret et- : Müşâverede bulunmak, istişare etmek.

Ol zeman Farisiler varıb, onu söz ile nasıl duzağa düşüreler deyü *meşveret ederek*, İrodısiler ile beraber kendi şagirdlerini ona gönderib, “Ya hoca, senin hakk olub Allah’ın tarikini hakikat üzre talim etdiğini ve kimseyi vazife edinmediğini biliriz; zira ademlerin hatrını saymazsın; imdi bize söyle, sana nice görünür?” MT. 22/15

Ol zeman baş kahinler ve ülema ile kavmin ihtiyarları Kaiafa nam kahin-i azamın konağına cem olub, İsus’u hile ile tutub öldürmeyi *meşveret etdiler*. MT. 26/4

meteris (Far. meters): Savaşta, korumak üzere yapılan toprak tümsek, siper.

Zira üzerine günler gelecek ki, düşmenleriñ *meteris* çekib seni kuşadarak, her taraftan sıkıştıracaklar dır. LU. 19/43

mevcud (Ar. mevcûd): Var olan, bulunan (şey veya kimse).

Kelam ibtidade *mevcud* idi, ve Kelam Allah’ın nezdinde idi, ve Kelam Allah idi. İO. 1/1

mevcud ol- : Var olmak.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbın meleği ruyada ona görünüb, “Ey David oğlu İosif, karın Maria’yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde *mevcud olan* Ruhül Kuds’dan dır. MT. 1/20

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbın meleği rüyada ona görünüb, “Ey David oğlu İosif, karın Maria’yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde *mevcud olan* Ruh-ül-kuds’dan dır. MT. 1/21

meveddetlu : Sevgili, muhabbetli.

Karındaş muhabbetinde biri birinize *meveddetlu* olub, hürmet etmekde biri birinizden ileri olunuz; cehdde ihmal etmeyiniz; ruhda heraretli olunuz; Rabb’a kulluk ediniz. PRR. 12/10

meveddetsiz : Sevgisiz, muhabbetsiz.

Zira ademler kendi nefsinı sevisi, malperest, fodul, mağrur, küfrbaz, valideyne itaatsız, nankör, ĥabis, *meveddetsiz*, sulh kabul etmez, iftiracı, nefsinı zabt etmez, azgın, eyiyi sevmez, ĥain, edebsiz, mütekebbir ve Allah'ı sevmekten ziyade zevk u sefa sever, dindarlık suretini gösterim de kuvvetini inkâr eder olacaklar dır; bunlardan geri dur. PRT2. 3/3

mevsim (Ar. mevsim): Yılın, güneşten ısı, ışık alma süresi ve dolayısıyla iklim şartları bakımından farklılık gösteren dört bölümünden her biri, sezon.

Ona, “Ol kötöleri heybetli tarz ile helak edib, bağın mahsulunu *mevsiminde* verecek olan başka bağcılara teslim edecek dir,” dediler. İsus daĥi onlara söyleyib, “Yapucuların redd etdikleri taş köşe taşı oldu; bu, Rabb tarafından olub, gözlerimiz önünde acaib dir, (kelamını) bir vakıt kitaplarda okumadınız mı?” Bunun için size derim ki, “Allah'ın padişahlığı sizden alınıb, mahsulunu getiren bir ümmete verilecek dir. MT. 21/41

meydan : Alan, saha.

Ve Rabba iman eden erkeklerin ve karıların sayısı gitdikce artmakda idi, şöyle ki ĥastaları *meydanlara* çıkarıb, Petros gelir iken bari gölgesi onların biri üzerine düşsün deyi döşekler ve kerevetler üzerine korlar idi. RA. 5/15

meyve (Ar. Far. mîve): Bitkilerde çiçeğin döllenmesinden sonra yumurtalığın gelişmesiyle oluşan tohumları taşıyan, genellikle yenebilen organ, yemiş.

Ben atıye talebinde deĥil im, amma sizin hesabınız için artan meyveyi talep ediyorum. PRF. 4/17

meyyus (Ar. me'yûs): Ümitsiz.

meyyus ol- : Üzgün ve umutsuz bir duruma düşmek.

Zira, ey karındaşlar, bize Asia'da vakı olan sıkıntıdan, yani hadden ziyade takatdan üstün hatta yaşamakdan bile *meyyus olmak* derecesinde sıkılmış olduğunuzdan biĥaber bulunmanızı istemeyiz. PRK2. 1/8

mezar (Ar. mezâr): Kabir, ölünün gömüldüğü yer.

Ve onu endirib bir keten bezine sardı, ve onu kayada oyulmuş ve hiç bir vakıt kimse konulmamış bir *mezar* içine kodu. LU. 23/53

Ve haftanın birinci günü sabahlayın erken hazırladıkları baharları getirib *mezara* geldiler; ve onlar ile beraber başka karılar daĥi var idi. LU. 24/1

mezamir (Ar. mezâmîr): Davut peygamberin kendisine vahyedilen Zebur adlı kitabın ilahi tarzında okuduğu sureleri, mezburlar.

Anden sonra onlara hitaben, “Daha sizin ile beraber iken, benim hakkımda Moisi’nin tevratında ve peygamberlerde ve *mezamirde* cümle yazılmış olan şeyler itmam olunmak gerek dir, deyü size söylediğim sözler bunlar dır,” dedi. LU. 24/44

Zira *mezamir* kitabında, “Onun meskeni viran olub, onda kimse sakin olmasın; ve daği, Onun mansubunu bir gayrisi alsın,” deyü yazılmış dır. RA. 1/20

mezbah (Ar. mezbaha): Kasaplık hayvan kesimi yapılan yer, kanara, salhane, kasaphane.

Ol vakıt Paulos Areios Pagos’un ortasında durub dedi ki, “Ey Athinalı ademler, sizi her vechle ziyadesiyle ehl-i ibadet görüyorum; zira dolaşıb sizin ibadet yerlerinize nazar eder iken, üzerinde, “Namalüm İlah’a” deyü yazılmış bir *mezbah* buldum; imdi ben sizin tanımayarak ibadet etdiğınızı, size heman onu vaz ediyorum. RA. 17/23

Ve kavmîñ bütün cemaatı daği buhur vaktında dışarıda dua etmekte iken, Rabbin meleği buhur *mezbahının* sağında durub ona göründü. LU. 1/11

mezmur (Ar. mezâmîr): Hz. Davut’a inen Zebur’un surelerinden her biri.

Taifeler daği Allah’a merhameti için hamd edeler; nitekim, “Bu sebebden taifeler arasında sana hamd edib senin ismine *mezmur* okuyacağım,” deyü yazılmış dır. PRR. 15/9

Vel hasıl, ey karındaşlar, hal ne dir? cem olduğunuz zeman sizden her birinin *mezmuru* var, talimi var, lisanı var, vahisi var, tercümesi var; her şey mamur etmek için olsun. PRK1. 14/26

mıh (Far. mîh): Çivi.

Amma on ikilerden biri olub, “Ekiz denilen Thoma, İsus’un geldiği zeman onlar ile beraber değil idi ve diğer şagirdler ona, “Rabbı gördük, dediklerinde, onlara, onun ellerinde *mıhların* nişanını görüb, parmağımı *mıhların* nişanına komaz isem, elimi daği yanına sokmaz isem, asla inanmam,” dedi. İO. 20/24

mırıldan- : Alçak sesle kendi kendine bir şeyler söylemek.

Her şeyi *mırıldanmayarak* ve mücadeleler olmaksızın icra eyleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında ayıbsız ve safderun olarak, Allah'ın kusursuz evladları olasınız; şöyle ki benim daği boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos'un gününde iftiharım ola. PRF. 2/15

mıriltı : Alçak ve anlaşılmaz bir ses çıkararak konuşma.

Ve ol günlerde şagirdler çoğalmayle, Yunanice söyleyenler tarafından, kendi dul karılarının her günki ianede ihmal olundukları için, İbraniler aleyhine *mıriltı* vakı oldu. RA. 6/1

mızraklı : Mızrağı olan, mızrak taşıyan.

Ve yüz başılardan iki kişi çağırıp, "Gece saat üçde Kaisareia'ya gitmek üzere, iki yüz piyade ve yetmiş atlı ve iki yüz *mızraklı* hazırlayınız; ve Paulos'u bindirib selamete vali Filiks'e götürmeleri için hayvanları daği tedarik ediniz," dedi. RA. 23/23

mide (Ar. mi'de): Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği omurgasız hayvanlarda sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan parçası.

Artık yalnız su içmeyib, *miden* için ve sıkca vuku bulan zaifliklerin için bir biraz şarab kullan. PRT1. 5/24

mikdar (Ar. mikdâr): Bir şeyin ölçülebilin, sayılabilin veya azalıp çoğalabilin durumu, nicelik.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle hizmetin icrası ve Hristos'un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını daği çoban ve hoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah'ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzere Hristos'un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücud her yardım eden irtibat vasıtasıyla terhib ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin *mikdarına* göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/14

millet (Ar. millet): Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus.

Zira *millet millet* aleyhine, ve hükümet hükümet aleyhine kalkışıp nice mahallerde zelzeleler olacak, ve kıtlık ile ihtilaller olacak; bunlar elemelerin ibtidasıdır. MR. 13/8

minval (Ar.minvâl): Biçim, şekil, yol, tarz.

Ve İsus Hristos'un veladeti bu *minval* üzere oldu, yani validesi Maria İosif'e nişanlı iken, onlar biri birleri ile buluşmazdan evvel, Ruh ül Kuds 'dan hamile bulundu. MT. 1/18

Ve saat üç raddelerinde çıkıp çarşıda başka boş duranlar daği gördükde, onlara, "Siz daği bağa gidiniz, ve hakk ne ise size veririm, demesi üzerine, Onlar daği gittiler; saat altı ve dokuz raddelerinde yine çıkıp bu *minval* üzere eyledi. MT. 20/6

miras (Ar. mîrâs): Ölen bir kimseden ve yakınlarına kalan mal, mülk, para vb., kalıt, tereke.

Ve *miras* ecrini Rabb'dan alacağınızı bilerek, her ne ki yapar iseniz, insan için değil, ancak Rabb için gibi candan yapınız; zira Rabb Hristos'a kullek edersiniz. PRK. 3/23

Ol vakıt Paulos kalkıp eli eli işaret ederek dedi ki, "Ey İsrail ademleri ve Allah'dan korkanlar, diñleyiniz; bu İsrail kavminin Allah'ı babalarımızı seçti, ve kavmi Mısır diyarında gurbetde iken yüceltib, onları oradan yüce kol ile çıkardı; ve onları kırk yıl kadar müddet çölde besledikten soñra, Hanaan diyarında yedi taife helak ederek, yerlerini onlara *miras* olmak üzere verdi. RA. 13/19

miras edin- : Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet, kalıt, bırakıt, tereke.

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar daği zina ve fahişelik ve napaklık ve fücur, ve putpereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve nizalar ve kızkanlık ve gazab ve münazaa ve ihtilaf ve firkalar, ve hased ve katl ve şerhoşluk ve müsriflikler ve bunların emsali dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi daği söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını *miras edinmeyecekler dir*. PRG. 5/21

misal (Ar. misâl): Örnek olarak alınabilen, gösterilen şey, örnek.

Ve dedi ki, “Allah’ın padişahlığını neye beñzedelim? Yağod onu ne *misal* ile temsil edelim? MR. 4/34

misillü : Benzer gibi.

Ve bizim size muhabbetimiz olduğu *misillü*, Rabb sizin daği biri birinize ve cümleye olan muhabbetinizi çoğalda ve artıra, ta ki Pederimiz Allah’ın huzurunda Rabb’ımız İsus Hritostos cümle mukaddesleriyle zuhur etdikde kudsiyetde kusursuz olmak üzre, kalblerimizi sabit kıla. PRS. 3/12

Ve suçun çoğalmasi için şeriat araya girdi; lakin günahın çoğaldığı yerde inayet ziyadesiyle çoğaldı; ta ki günah ölüm ile saltanat ettiği *misillü*, inayet daği, Rabb’ımız İsus Hristos vasita olarak, salah ile ebedi hayat için saltanat ede. PRR. 5/21

miyancı : Aracı, aracılık eden kimse.

[onlar ise gökdeki şeylerinnümüne ve gölgesine göre hizmet ederler; nitekim Moisi’ye meskeni inşa edeceği vakit vahi olundu; zira ona, bak, cümlesini sana dağda gösterilen resme göre yapasın, dedi;] Lakin şimdi ne kadar daha ala vadlar ile sabit kılınmış olan daha ala bir ahdin *miyancı* olmuş ise, ol kadar ala bir memuriyete nail oldu. PRK2. 8/5

muaf (Ar. mu’âf): Farklı muameleyi gerektiren bir sebepten dolayı yükümlülük ve sorumluluğu kaldırılan, kendisine ayrıcalık kaldırılan kimse.

Evladlarından mı, yoksa başkalarından mı? dedi. Petros ona, “Başkalarından,” dedi; İsus daği ona, “Öyle ise evlatlar *muaf* dırlar. MT. 17/26

muahher (Ar. mu’ahhar): Geriye bırakılmış, sonra.

Ol daği oturub, “On ikileri çağırıp onlara, eğer bir kimse birinci olmak isterse, cümlesinin *muahheri* ve cümlesinin hizmetkârı olsun,” dedi. MR. 9/34

muallak (Ar. mu’allak): Henüz bir karara bağlanmayan, çözülmemiş durumda olan, askıya alınan iş, mesele.

Ve İsus heykelde Solomon’un eyvanında gezer iken, Yehudiler onun etrafını kuşadarak, dediler ki, “Canımızı ne vakta kadar *muallakda* brakıyorsun? İÖ. 10/24

muallime (Ar. mu'allime): Bayan öğretmen.

Kezalik ihtiyar karılar kudsiyete layık olan hareketde bulunub, iftiracı yahod çok şaraba mübtela olmayarak, eyilik *muallimeleri* olalar; ta ki Allah' ın kelamına küfr olunmamak için, genc karılar kocalarını ve evladlarını sevmek, ve akıllı, ve iffetli, ve evlerine mukayyed, hayr sahibi, kendi kocalarına müti olmak hususunda terbiye edeler. PRT. 2/3

muamele (Ar. mu'âmele): Davranma, davranış.

muamele et- : Başkasına karşı olan davranış biçimi, davranış, tutum.

Ve Asia taraflarından gitmek üzere, Edremitli bir gemiye binib ve Selanik'den olan Makedonialı Aristarhos bizim ile beraber olarak, açılıb, ertesi gün Sidon'a yetişdik; ve İulios Paulos'a insaniyetle *muamele ederek*, istirahat için dostlarının yanına gitmesine ruhsat verdi. RA. 27/3

Amma eğer bir kimse kendi kızı hakkında, vakti geçmiş olduğundan (nikahını men etmesiyle) nalayık *muamele etdiğini* zann eder ise, böyle icab etdiği halde istediğini etsin, günah etmez; evlensinler. PRK1. 7/36

muamele eyle- : Davranmak.

Ve siz, ey efendiler, sizin daği Efendiniz gökde bulunub, onun tehdidi terk edib, onlara heman bu minval üzere *muamele eyleyiniz*.PRE.6/9

muaraza (Ar. mu'âraza): Kavga, çekişme, niza.

Ey Timotheos, emaneti hıfz edib, napak ve batıl laflardan ve kizben ilm tesmiye oluna şeyin *muarazasından* geri dur; ki buna bazı kimseler zahid olmayla imandan sapdılar. İnayet senin ile olsun. PRT1. 6/20

Bu hususatı ihtar eyle, ve bir şeye faideli olmayıb, işidenlerin harapına sebep olan kelam *muarazasını* etmemelerini Rabb'ın huzurunda tenbih eyle. PRT2. 2/14

muayyen (Ar. mu'ayyen): Kararlaştırılmış, sınırları belli.

Ve bir *muayyen* günde Irodis padişahane esvabını giyib, kürsüde oturarak, onlara bir nutk söyledi. Halk daği, "Allah sesi dir, ve insan (sesi) değil dir," deyü nida eder idi. RA. 12/21

Ve insan cinsinin cümle milletlerini bütün yer üzerinde sakın olmaları için, bir kandan yaradıb, evvelce *muayyen* vakıtları ve meskenlerinin sinorlarını

tayin eyledi, ta ki her ne kadar Allah her birimizden uzak değil ise de, onu arayanlar belki el ile yoklayarak onu bulurlar. RA. 17/26

müci (Ar. mûcîb): Gerektiren.

Amma sana bunu ikrar ederim ki, bunların fırka dedikleri tarik *müci*ince, Tevrat ile peygamberlerde yazılı olan şeylerin cümlesine iman ederek, babalarımın Allah'ına ibadet ederim; ve kendilerin daği müntazır oldukları müsillü, gerek salihlerin ve gerek fasıkların ölümlerinden kıyam edeceklerini Allah'dan ümid ederim. Bunun için her vakıt Allah'ın ve insanın kıtında pak zamire malik olmaklığa cehd ederim. RA.24/14

Anden soñra Farisiler ile ülema ona, “Niçün senin şagirdlerin, kadimlerin rivayeti *müci*ince hareket etmeyib, yaykanmamış eller ile ekmek yerler?” deyü süal etdiler. MR. 7/5

mugair (Ar. mugâyir): Aykırı, zıt, muhalif.

Ve Gallion Ahaia valisiyken Yehuler ittifakle Paulos'un aleyhine kalkıb, onu mahkemeye getirerek, “Bu kimse şeriata *mugair* suretde Allah'a ibadet etmeye ademleri teşvik ediyor,” dediler. RA. 18/13

muhabbet (Ar. mahabbet): Sevgi.

Vefat edib, bağusus kıyam eden, ve Allah'ın sağında olub, bizim için şefaate eden daği Hristos dur. Bizi Hristos'un *muhabbetinden* kim ayıracak dır? PRR. 8/35

muhacir (Ar. muhâcir): Göçmen.

Böylece biz Troada'dan açılıb, doğru Samothraki'ye gitdik, ve ertesi gün Neapolis'e, oradan daği Makedonia semtinin baş şehir, ve *muhacirler* mahali olan Filippeye (vardık), ve bu şehirde bir kaç gün eylendik, Ve savvato gününde, şehirden dışarı ırmağın kenarına, adet üzre dua etdikleri mahale çıkıb oturduk, ve cem olmuş karılara söyledik. RA. 16/11

muaf (Ar. muâf): Sorumluluğu bulunmama.

Petros ona, “Başkalarından,” dedi; İsus daği ona, “Öyle ise evladlar *muaf* dırlar. Lakin onlara fena ibret olmamak için denize girib bir olta at, ve ilk çıkan balığı tutub ağzını açdığında, bir dört dirhemlik bulursun, onu alıb, onlara benim ve senin için ver,” dedi. MT. 17/25

muhafız (Ar. muhâfız): Birini veya bir şeyi koruyan, kollayan, gözeten kimse, koruyucu.

Ve Şeytan on ikilerin sayısından olan İskariotlu denilen İuda'nın derunine girmekle, ol daği gidib baş kahinler ve baş muhafızlar ile onlara ne vechle onu teslim edeceğine dair söyleşdi. LU. 22/3

muḥalefet (Ar. muḥâlefet): Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık.

Ve İsus onların efkârlarını bilmekle, onlara dedi ki, kendi aleyhine muḥalefet üzere olan her hükümet harab olur, ve kendi aleyhine *muḥalefet* üzere bulunan her şehir ya ev daği kalamaz. MT. 12/25

muḥalefet et- : Karşı davranışta bulunmak.

Zira bundan soñra bir evde olan beş kişi *muḥalefet edib*, üçü ikisi, ve ikisi üçü aleyhinde bulunacak dır. LU. 12/52

muḥaliḫ (Ar. muḥâlif): Karşı çıkan, karşı koyan kimse. muarrız, aleytar.

İmdi isterim ki genc olanlar evlenib ve evlad getirib, ev idaresine mukayyed olarak, *muḥaliḫ* olana sitem için bir fırsat vermesinler. PRT. 5/14

muḥasebe (Ar. muḥâsebe): Karşılıklı hesap sorma, hesaplaşma.

Ve *muḥasebeye* başladıkda, yanına on bin talant borclu bir kimse getirdiler; onun edaya kudreti olmadığından, efendisi onu ile karısı ve çocukları ve cümle mali satılıb (borcu) eda olunmasını emr eyledi. MT. 18/24

Onun için göklerin padişahlığı bir padişaha beñzetilmiş dir ki, kulları ile *muḥasebe* etmek istedi. MT. 18/23

muḫatarâ (Ar. muḫâtara) : Korku verici durum, tehlike.

Bizi Hristos'un muhabbetinden kim ayıracak dır? Elem mi? Sıkıntı mı? Teaddi mi? Acılık mı?Çıplaklık mı? *Muḫatarâ* mı? Kılıc mı?nitekim, senin için her gün katl olunuruz; boğazlanacak koyunlar hesabında iz," deyü yazılmış dır. PRR. 8/35

muḫataralı : Tehlikeli.

muḫataralı ol- : Tehlikeli olmak.

Ve ḫayli zaman geçdikden soñra oruc vakti hala geçmiş olduğundan, artık deniz yolculuğu *muḫataralı olmayle*, Paulos onlara nasihat edib, "Ey ademler, bu deniz yolculuğunun yalnız yüke ve gemiye değil, belki kendi

canlarımıza dağı zahmetli ve çok zararlı olacağını görüyorum,” dedi. RA. 27/9

muğennes : Nâmerd, kalleş.

Aldanmayınız, ne fahişeler, ne putperestler ne zinakârlar, ne *muğennesler*, ne lutiler, ne hırsızlar, ne tamakârlar, ne bekriler, ne söyücüler, ne zulmkârlar Allah’ın padişahlığını miras edinecekler dir; bazılarıınız dağı böyle idiniz; lakin Rabb İsus’un ismiyle ve Allah’ı mızın Ruhu ile yaykandınız, takdis olundunuz hem dağı tebrir olundunuz. PRK1. 6/9

muğtasar (Ar. muğtasâr): Kısaltılmış olan.

Ve Isaia İsrail’in hakkında nida eder ki, eğer İsrail oğullarının sayısı denizin kumu kadar olsa, (ancak) bakıyesi helas bulacak dır; zira adalet üzre emri kıssaltmak ile teknil edecek dir; çünkü Rabb yer üzerinde *muğtasar* emri icra edecek dir. PRR. 9/27

muğtasarca : Kısaltılmış olarak.

Bu sebebden ben Paulos siz taifeler için Hristos İsus’un mahbusu olarak, Allah’ın bana sizin için ihale olunmuş olan inayetinin idaresinin, yani bana bu sırrı ilham ile bildirdiğini şübhesiz olarak işitmişsiniz, nitekim evvela muğtasarca yazdım; onu okuyub Hristos’un sırrı hususunda benim vukufumu añlaya bilirsiniz. PRE. 3/4

mukaddema (Ar. mukaddime): Bir işin veya bir olayın başlangıcı.

İmdi eğer Allah gazabını göstermek ve kudretini bildirmek müradiyle, helaka hazır olan gazab kablarına çok sabr ile tehammül etdi, ve *mukaddema* izzete hazırladığı merhamekablari, yani biz yalnız Yehudilerden değil, amma taifelerden dağı davet etdiği kimseler hakkında izzetinin ganimetini bildirmek istedi ise (ne deyelim?) nitekim (kitab) Osie’de , kavmım olmayana kavmım, ve sevilmiş olmayana sevilmiş deyeceğim. PRR. 9/23

Anden soñra *mukaddema* kör olan ademi tekrar çağırıp, ona, “Allah’a hamd eyle; biz ol ademin günahkâr idiğini biliriz,” dediler. İO. 9/24

mukaddes (Ar. mukaddes): Kutsal, kutsî.

Ve eğer turfanda ise hamur dağı (mukaddes dir); ve eğer kök *mukaddes* ise, dallar dağı öyle dir. PRR. 11/16

Ve artık dünyada değil im, ve bunlar dünyada olub, ben dağı sana geliyorum; ey *Mukaddes* Peder, bana verdiğin kimseleri senin ismin ile hıfz eyle, ta ki bizim gibi bir olalar. İO. 17/11

mukavemet (Ar. mukâvemet): Dayanıklılık.

mukavemet et- : Dayanmak, karşı durmak, karşı koymak.

Günaha karşı cehd ederek, kan (dökmek) derecesine kadar daha *mukavemet etmediniz*, ve ey oğlum, Rabb'ın tedibini tahkir etme, ve onun tarafından takdir olunduğuında gevşeme; zira Rabb sevdiğini tedib eder, ve kabul etdiği her oğlu döyer deyerek, oğullara (söyler) gibi size verilen nasihatı unuttunuz. PRİ. 12/4

mukayyed (Ar. mukayyed): Bağlanmış olan, bağlı, kayıtlı.

Kezalik ihtiyar karılar kudsiyete layık olan hareketde bulunub, iftiracı yağod çok şaraba mübtela olmayarak, eyilik muallimleri olalar; ta ki Allah'ın kelamına küfr olunmamak için, genc karılar kocalarını ve evladlarını sevmek, ve akıllı, ve iffetli, ve evlerine *mukayyed*, hayr sahibi, kendi kocalarına müti olmak hususunda terbiye edeler. PRT. 2/3

mukayyed ol- : Korumak, gözetmek.

Mukaddeslerin ihtiyacatına yardım edib, müsafir kabul etmekliğe *mukayyed olunuz*. PRR. 12/13

Bu ecluden yalnız gazab sebebiyle değil ancak zamir sebebiyle dağı tabi olmak lazım dır; bu sebebden vergi dağı verirsiniz; zira heman bu Şey *mukayyed olarak*, Allah tarafından memur dırlar. PRR. 13/6

muntazır (Ar. muntazir): Bekleyen, gözleyen, intizar eden kimse.

Ve işte Yehudilerin Arimathaia nam Şehrinden olub, Şura azasından (ve fakat) meşveret ve amellerini zira vermemiş olan İosif isminde salih ve adil ve Allah'ın padişahlığına *muntazır* bir adem, Pilatos'un yanına gidib, İsus'un cesedini talep eyledi. LU. 23/50

müntazır ol- : Beklemek, gözlemek.

Zira Allah'ın Őelas getiren inayeti cümle ademlere zahir olub, fişk ve dünya Şehvetlerini redd etmekliğimiz, ve bu dünyada akılane ve salihane ve dindarlık üzre yaşamaklığımız, ve ol mübarek ümide ve azim Allah'ın ve bizi her dürlü isyandan Őelas etmek, ve kendine eyi amellere gayretkeş ve ĩabs

kavm takdis etmek üzere, kendini bizim için veren Helaskârımız İsus Hristos'un celalinin zuhuruna *müntazır olmaklığımız* için bizi terbiye eder. PRT. 2/24

Ve ademlere bir kerre ölmek ve aden soñra hüküm takdir olunduğu misillü, kezalik Hristos çok kimselerin günahlarını kaldırmak için, bir kerre sunulmuş olub, kendine *müntazır olanlara* helas için günahsız olarak ikinci defa zuhur edecek dir. PRİ. 9/28

müntazır bulun- : Beklemek, gözlemek.

Ve aḥşam oldukda, tedarik yani savvatodan evvel olan gün olmayle, şura azasından olub müteber ve Allah'ın padişahlığına *müntazır bulunan* Arimathealı İosif gelib cesaretle Pilatos'un yanına girerek, İsus'un cesedini talep eyledi. Ve Pilatos onun vefat etmiş olduğuna teaccüb etmekle, yüz başıyı çağırıp, "Çokdan mı vefat etdi?" deyü ona süal etdi. MR. 15/43

Siz daḥi efendilerinin düğünden geri dönerek gelib kapuyu çaldığında, anide ona kapu açmak için *müntazır bulunan* ademlere beñzeyiniz. LU. 12/36

muraḫaa (Ar. murâḫa'a): Duruşma.

muraḫaa ol- : Yargılanmak, duruşmada olmak.

Vel hasıl eğer Dimitrios ve onun ile beraber bulunan senaat sahiblerinin bir kimse ile bir davaları var ise, muhakeme günleri oluyor, hakimler daḥi var dır, biri biri ile *muraḫaa olsunlar*. RA. 19/38

murdar (Far. murdar): Kirli, pis.

murdar ol- : Dini açıdan kirli olmak, pislenmek.

Amma bu ilm cümle ademlerde bulunmayıb, bazıları şimdiedek putu bir şey itibar ile, puta kurban edilmiş deyü yerler, ve zamirleri zaif olmayle *murdar olur*. PRK1. 9/9

murtadlık : Dinden çıkma durumu.

Bir kimse sizi bir vechle aldatmasın, zira evvela *murtadlık* gelib, günah ademi, sol helaklık oğlunun izhar olunmasını gerek dir; ol ki muḫalefet eder ve her ilah yaḫod mamud denilen üzerine yücelenir, hatta kendini ilah gösterek, [ilah gibi] Allah'ın heykelinde oturur. PRS2. 2/3

mutabik (Ar. mutâbik): Uygun, münasip, muvaffık.

Bu dağı mübarek Allah'ın bana emanet olunan celil inciline *mutabık* dır.
PRT1. 1/11

Paulos Allah'ın kulu, ve yalandan münezzeh olan Allah'ın ezeli zamanlardan vad edib, lakin Hıelaskārımız Allah'ın emri üzre, bana emanet eylediği vaz vasıtasıyla mağsus vaktında kendi kelamı ile izhar etdiği ebedi hayatın ümidine mebni, Allah'ın seçilmişlerinin imanı, ve dindarlığa *mutabık* olan hakikatı bilmeklik üzre İsus Hristos'un resulu olarak, müşterik olduğumuz iman hasebinde öz oğlum Titos'a; Peder Allah ve Hıelaskārımız Rabb İsus Hristos tarafından (sana) inayet, [rahmet] ve selamet olsun. PRT. 1/3

mutlaka (Ar. mutlakâ): Kesinlikle.

Zira Allah, Pederine ve valideine hürmet eyle; hem dağı, Pederine ve ya validesine söğen *mutlaka* katıl olsunlun,” deyü buyurdu. MT. 15/4

mutlu : Mutluluğa erişmiş olan, ongun, mesut, saadetli, bahtiyar, berhudar.

Ve o bunu söyler iken, halkdan bir karı yüksek sesle ona, “Ne *mutlu* seni taşıyan rahme ve emdiğin memelere,” dedi.LU.11/27

muvaşık (Ar. muvâşık): 1. Uygun, münasip, mutabık.

Ve bu vechle dağı şehadetleri biri birine *muvaşık* değil idi. MR. 14/60

2. Aynı tarafı destekleyen, aynı görüşü paylaşan kimse.

Ve onu azl etdikde, onlara padişah olmak üzre David'i zuhura getirib onun hakkında şehadet dağı ederek, İessai oğlu David'i kendi kalbime *muvaşık* bir adem buldum; cümle iradetimi icra edecek dir,” dedi. RA. 13/22

muvaşkat (Ar. muvaşkat): Geçici.

Zira bizim bir an için olan hafif sıkletimiz bize gayetle azim ve ebedi bir celal husule getirir; madem ki görünen şeylere değil, ancak görünmeyenlere nazar kılarız; zira görünenler muvaşkat ve görünmeyenler ebedi dir. PRK2. 4/17

muvaşkaten (Ar. muvaşkaten): Az bir zaman süresince, geçici olarak, eğreti olarak.

Biri birinizi mahrum etmeyiniz, meğer ki oruc ve dua ile meşgul olmak için iki tarafın rizasiyle *muvaşkaten* ola; anden sonra nefsinizi zabt edememeniz sebebiyle şeytanın sizi iğva etmemesi için tekrar bir yere geliniz. PRK1. 7/5

mübahese (Ar. mubâhase): Karşılıklı konuşma.

mübahese et- : Karşılıklı konuşma, fikir tartışması yapmak.

Ve Epikurioi hem Stoikoi feylesoflardan bazısı onu ile *mübahese edib*,
“Bazıları, bu lafazan ne demek istiyor? RA. 17/18

Ve Amfipolis ile Apollonia’dan geçib Selaniğe geldiler; orada daği Yehudilerin sinagogu var idi, ve Paulos adeti üzre yanlarına varıb, Hristos’un elem çekmesi ve ölülerden kıyam etmesi lazım idi; hem daği benim size vaz etdiğim İsus, Hristos dır deyü tefsir u beyan ederek, kitablardan üç savvato günü onlar ile *mübahese eder* idi. RA. 17/4

mübarek (Ar. mubârek): Hayırlı, uğurlu, kutlu.

Böyle emek verib zaiflere imdad etmek, ve Rabb İsus’un, “Vermek almakdan ziyade *mübarek* dir,” dediği kelamı hatra getirmek gerek idiğini size her vechle gösterdim. RA. 20/35

Bunun için Allah daği onları kalblerinin şehvetleriyle cesedlerini aralarında rezil etmek için napakliğe teslim eyledi; onlar ki Allah’ın hakikatını yalana tebdil ederek yaradılmış şeylere Yaradıcıdan ziyade hürmet ve ibadet etdiler; o ebeden *mübarek dir*. PRR. 1/25

mübareklemek : Kutlu etmek, kutsal etmek.

Ve Samuil ile ondan soñra söyleyen peygamberlerin cümlesi daği bu günleri [evvelce] haber vermiş dirlər. Siz peygamberlerin ve Allah’ın Avraam’a, “Yerin cümle kabileleri senin zürriyetin ile *mübareklenecek dir*,” deyerek, babalarımız ile eylediği ahdın oğulları sınızdır. RA. 3/24

mübareklik : Mübarek olma durumu.

İmdi bu mübareklik sünnet üzerine mi? PRR. 4/9

mübtela (Ar. müptelâ): Bir şeye kendini kaptırmış olan kimse, tutkun, düşkün, bağımlı.

mübtela ol- : Kapılmak, tutulmak.

Kezalik diakonoslar ehl-i edeb olalar, ve iki sözlü, çok şaraba *mübtela*, kötü kazanc talimi olmayarak, imanın sırrını pak zamir iş ile hıfz edeler. PRT1. 3/8 Zira malperestlik cümle kötü şeylerin aslı olub, bazı kimseler onu arzulemeyle imandan sapıb çok elemlere *mübtela oldular*. PRT1. 6/10

mücadele (Ar. mücâdele): Birbirlerine isteklerini kabul ettirmek için iki taraf arasında yapılan zorlu çaba, savaş.

Her şeyi mırıldanmayarak ve *mücadeleler* olmaksınız icra eyleyiniz; ta ki hayat kelimini kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında ayıbsız ve safderun olarak, Allah'ın kusursuz evladları olasınız; şöyle ki benim daği boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos'un gününde iftiharım ola. PRF. 2/15

mücazat (Ar. mucâzât): Bir suça karşılık verilen ceza.

İmdi Rabb için insani tanzimatın her birine, gerek padişaha, cümleden üstün olduğundan, gerek valilere, kötülük işleyenlerin *mücazâtı* ve eyilik işleyenlerin medhi için onun tarafından gönderilenler bulduklarından itaat ediniz. İOR1. 2/14

müciizat (Ar. mu'cizât): Mucizeler.

Cümlesi *müciizat* sahibi mi? PRK2. 12/29

Lakin baş kahinler ile ülema onun icra eylediği *müciizatı* ve çocukların heykelde, David oğluna “Osanna,” deyü nida etdiklerini gördüklerinde, pek güçlerine gelerek, Ona, “Bunların ne söylediğini işliyor mu sun?” dediler. MT. 21/15

müciize (Ar. mu'cize): Peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla Allah'ın iznine bağlı olarak gösterdikleri olağanüstü olaylar, hâller, tansık.

Allah daği kilisede evvela resuller, ikinci ilhama malik olanlar, üçüncü hocalar, anden soñra *müciizeler*, anden soñra şifabağış bahşişler, ve yardımlar, ve idareler, ve dürlü lisanlar tayin eyledi. PRK1. 12/28

mücrim (Ar. mücrim): Suçlu, kabahatlı kimse.

Zira size derim ki, “Ve *mücrimler* arasında sayıldı, deyü yazılmış olan bu kelam daha bende itmam olunmak gerek dir; çünkü benim hakkımda olan şeylerin sonu gelmekte dir,” dedi. LU. 22/37

Ve onun ile beraber katl olunmak için, başka iki *mücrim* götürüldü. Ve Kranion denilen mahale geldiklerinde, orada onu ve biri sağ yanında ve ol biri sol yanında olarak ol mücrimleri stavrosa gerdiler. LU. 23/33

müdahane (Ar. mudâhene): Dalkavukluk, yağcılık.

Zira malümünüz olduğu üzre, biz *müdahane* sözleri ile ve yahod tama behanesiyle asla muamele etmedik; Allah şahid dir. PRS1. 2/5

müdevemet (Ar. müdâvememet): Bir yere sürekli olarak gitmek.

Zira şeriat gelecek nimetlerin suret-i asliyesini değil, ancak bu şeylerin gölgesine malik olduğu halde, sene be sene *müdevemet* üzere sunulan heman ol kurbanlar ile yaklaşanları kemale erdirmeye asla kadir değil dir; yoksa ibadet edenler bir kerre paklenmiş olarak, artık günah hususunda zamir tarafından tazirleri olmadığı için, sunulmaları terk edilmez mi idi? PRİ.10/1

müddet (Ar. müddet): Süre.

İlia bizim ile hemhal bir adem iken, yağmur yağmaması için dua eyledi, ve yer üzerine üç sene altı ay *müddet* yağmur yağmadı. İRUR. 5/18

Lakin Hristos İsus'da bizi kendi ebedi izzetine davet eden ve cümle inayetlerin punarı olan Allah, siz bir *müddet* elem çektiğinizden sonra, kendisi sizi kamil ve sabit ve kavi ve müesses kıla. PR1U. 5/10

müderriis (Ar. müderriis): Hoca, Öğretici.

Ve müderriisler tesmiye olunmayasınız; zira sizin *Müderriisiniz* bir, yani Hristos dur. MT. 23/10

mühkem (Ar. muhkem): Dayanıklı, güçlü, sağlam, müstahkem.

Ey karındaşlar, size vaz etdiğim, sizin daği kabul edib onda kaim bulunduğunuz incili bildiririm; bunun vasıtasıyla daği, eğer bihude yere inanmadınız ise, size vaz etdiğim gibi kelamı *mühkem* tutduğunuz halde helas bulursunuz. PRK1. 15/2

İmdi, ey sevgülü karındaşlarım, emeğiniz Rabb'da bihude olmadığını bilerek, *mühkem* ve sabit kadem bulunub, daima Rabb'ın işinde artmak üzere olunuz. PRK1. 15/58

müühr (Far. muhr): Damga.

Sünnetli iken değil, fakat sünnetsiz olduğu halde (sayıldı); ve sünnetsiz olduğu halde olan imanın salahı *müühri* olmak üzere sünnet nişanını aldı; ta ki onlara kezalik salah sayılmak üzere sünnetsiz olub da iman edenlerin cümlesinin Pederi ola; ve yalnız sünnetli olanlara değil ancak Pederimiz Avraam'ın sünnetsiz olduğu halde olan imanının izlerinde yürütenlere daği sünnet babası ola. PRR. 4/10

müührle- : Bir yazı, belge vb.nin doğruluğunu veya kabul ve onayını belirtmek amacı ile altına mühür koymak, mühür basmak.

Ve bizi sizin ile beraber Hristos'da sabit edib bizi mesh eden Allah dır; ve kezalik bizi *mühtledi*, ve pey olmak üzre, kalblerimize Ruhü verdi; ben ise Allah'ı canım üzerine şahid tutarım ki sizi esirgemek için daha Korinthos'a gelmedim; değil ki sizin imanınıza tesallüt ederiz, fakat sizin sevincinize yardım ederiz; zira siz iman ile durursunuz. PRK1. 1/22

mühtlen- : Üzerine mühür basılmak.

Ve ona, siz daği hakikatın kelamı olan helasınızın incilini işidib (ümid etdiniz), ve ona iman etmekle, vad olunan Ruh ül Kuds ile *mühtlendiniz*. PRE. 1/14

Ve Allah'ın Ruh ül Kuds unu kasavetlendirmeyiniz, ki onun ile siz helas günü için *mühtlendiniz*. PRE. 4/31

mühtac (Ar. muhtâc): İhtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

Ve İsus bunu işitdikde, onlara, “Hekime sağ olanlar değil, ancak illetli olanlar *mühtac dır*; ben salihleri değil, amma günahkârları [tevbeye] davet etmeye geldim,” dedi. MR. 2/17

mühtac ol- : Gereksinim duymak.

Hırsızlık eden artık hırsızlık etmesin; illa *mühtac olanı* hissedar etmeye kadir olmak için elleri ile eyi iş işleyerek emek çeksin; ağzınızdan bir fena söz asla çıkmasın, fakat işidenlere niymet vermek üzre, iktiza olan mamuriyet için hayırlısı ne ise, (onu söyleyiniz). PRE. 4/28

Yoksulluk çekmeyi de bilirim, bollukda bulunmayı da bilirim; her hususda cümle şeyler de, tok olmayada, ac olmayada, çoğalmaya da, *mühtac olmaya* da terbiye olundum. PRF. 4/12

müjde (Far. müjde): Sevindirici haber, muştı, muştuluk, beşaret.

Ve İsus sinagoglarında talim, ve padişahlığın *müjdesini* vaz edib, halk arasında bulunan her nev maraz ve her cins zaifliği def ederek bütün Galilaia'yı devr eyler idi. MT. 4/23

müjde eyle- : Müjde vermek.

Lakin şimdi Timotheos tarafınızdan bize gelib, iman ve muhabbetinizi, ve bizim sizi görmeye arzukes bulunduğumuz misillü, sizin daği bize olan arzunuzu, ve bizi daima hayr ile zikr etdiğinizi bize *müjde eyledi*. PRS1. 3/7

Ve deniz üzerinde ve kara üzerinde durmakta gördüğüm ol melek elini göye kaldırıb, “Göğü ve onda olan şeyleri, ve yeri ve onda olan şeyleri, ve denizi ve onda olan şeyleri yaradan ve ebed'ül-abad diri olanın hakkı için yemin etdi ki artık vakit olmayacak dır; lakin yedinci meleğin sedası günlerinde, yani borusunu çalacağı vakıtda, Allah'ın sırrı olan kendi peygamberlere *müjde eylediği* üzre itmam olunacak dır. İV. 10/7

mükafat (Ar. mukâfât): Ödül, armağan.

Ve Hristos'un sitemini Mısır'ın hazinelerinden daha büyük zenginlik saydı; zira *mükafata* müntazır idi. PRİ. 11/27

Ve onu davet edene daği dedi ki, “Öylen ya aħşam taamı etdiğinde dostlarını yakarındaşlarını yaħod hısımlarını ya zengin konşularını davet etme, olmaya ki onlar daği karşılık olarak seni davet etmeleriyle sana *mükafat* ola. LU. 14/13

mükedder (Ar. mükedder): Kederli, gamlı, üzgün, tasalı.

Ve Petros ile Zevedaios'un iki oğlunu beraber alıb, *mükedder* ve mahzun olmaya başladı. MT. 26/37

Ol vakit onlara, “Canım ölüm derecesinde pek *mükedder dir*; burada kalıb benim ile beraber uyanık durunuz,” dedi. MT. 26/38

mülahaza (Ar. mülâhaza): Düşünce.

mülahaza et- : Düşünmek.

Ümidimizin ikrarını mühkem turalım, zira vad eden sadık dır; ve muhabbete ve eyi amellere tevsik etmek için biri birimizi *mülahaza edelim*; ve bazıların adedi üzre cem olmamızı terk etmeyib, bahusus bunun yaklaştığını gördükce, (biri birimize) nasihat edelim. PRİ. 10/25

mülazemet (Ar. mülâzemet): Bir yere devamlı gidip gelme.

mülazemet et- : Bir devamlı gidip gelmek.

Zira hakkında bu nesnelere zikr olunduğu zat hiç bir kimsenin mezbaha *mülazemet etmemiş* olduğu başka bir sıbtan idi. PRİ. 7/13

mümin (Ar. mü'min): İnanan, inançlı, imanlı, mutekit.

Bu sebebden seni Girid'de braktım, ta ki eksik olan şeyleri tertib edib sana ısmarladığım gibi her şehirde ihtiyarlar tayin edesin; bir kimse kusursuz, ve bir karının kocası, ve fücürden dolayı teşekki olunmamış, ve itaatsız olmayan

mümin evladları bulunduğu halde (onu eyle); zira vacib dir ki Episkopos Allah'ın kethudası gibi kusursuz ola; hõdbin, övkeli, saraba mübdela, vurucu, kötü kazanc talibi değil, ancak müsafir sevice ve eyilik seven, ve akıllı ve salih ve mukaddes ve perhizkâr, talime göre olan sadık kelamı kavi tutar ola; ta ki sahih talim ile nasihat vermeye ve muhalefet edenleri tazir etmeye kadir ola. PRT2. 1/5

mümkîn (Ar. mümkîn): Olabilir.

Ve bir az ileri varıb yüzü üzerine kapandı, ve, “Ey Pederim, eğer *mümkîn* ise, bu kâse benden geçsin; lakin benim istediğim gibi değil, ancak senin (istediğin) gibi olsun,” deyü dua eyledi. MT. 26/39

münasib (Ar. munâsib): Uygun, yerinde, muvafık.

Ve bir *münasib* gün geldikde, yani Irodis kendi doğuş gününde, büyük memurlarına ve bin başıları ile Galilaia'nın ayanına bir ziyafet verdiğiinde, İşbu Irodias'ın kızı girib raks etmekle, Irodis'in ve beraberince sofrada oturanların hoşuna gelerek, padişah kıza, “Benden her ne istersen taleb eyle, sana veririm,” dedi. MR. 6/21

Amma İsus ona, “Elini saban üzerine koyub da geriye napak hiç bir kimse Allah'ın padişahlığına *münasib* değil dir,” dedi. LU. 9/62

münasib gör- : Uygun ve yerinde bulmak.

Zira sizin üzerinize bu lazım şeylerden mada yük yükletmemek Ruh ül Kuds 'a ve bize *münasib göründü*. PRR. 15/28

münazaa (Ar. munâza'a): Ağız kavgası, çekişme, münakaşa.

Amma eğer bir kimse *münazaa* etmek isterse, ne bizim ne de Allah'ın kiliselerinin böyle adeti var dır. PRK1. 11/16

Amma cahil ve masız mücadelelerden geri dur; çünkü *münazaa* husule getirdiğini bilirsin. Rabb'ın kulu ise *münazaa* etmemeli dir, ancak cümleye halim ve talime kadir ve zulme sabırlı, muhalif olanlara mahcubluk ile nasihat edici olmak gerek dir; ola ki hakikatı fehm etmek için, Allah onlara tevbe vere, ve Şeytan tarafından onun iradeti icrası için esir tutulmuş olanlar onun duzagından ayılalar. PRT2. 2/23

münevver (Ar. münevver): Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı.

İmdi eğer gözün saf ise, bütün cesedin *münevver* olur. MT. 6/23

O daha söyler iken, işte bir *münevver* bulut onları gölgesi altına alıb, işte bulutdan, “Sevgülü Oğlum bu dur, ondan razı im;” onu dinleyiniz,” deyü bir seda geldi. MT. 17/5

münezze (Ar. münezze): (Allah için) İnsanlara mahsus her türlü noksanlıktan uzak, hiçbir şeye ihtiyacı olmayan.

Paulos Allah’ın kulu, ve yalandan *münezze* olan Allah’ın ezeli zamanlardan vad edib, lakin Helaskarımız Allah’ın emri üzre, bana emanet eylediği vaz vasıtasıyla mahsus vaktında kendi kelamı ile izhar ettiği ebedi hayatın ümidine mebni, Allah’ın seçilmişlerinin imanı, ve dindarlığa mutabık olan hakikatı bilmeklik üzre İsus Hristos’un resulu olarak, müşterik olduğumuz iman hasebince öz oğlum Titos’a; Peder Allah ve Helaskarımız Rabb İsus Hristos tarafından (sana) inayet, [rahmet] ve selamet olsun. PRT. 1/1

mürad (Ar. murâd): Erişilmek istenen şey, istek, dilek.

Zira ömrümüzün geçmiş zamanı kâfi dir ki taifelerin *müradını* icra etmekle, edepsizlik ve şehbetler, ve mehorluk ve eylenceler ve bekrilik ve haram olan putperesliklerde yürüdük. PR1U. 4/3

Zira Allah’ın sözleri itmam oluncaya kadar Allah kendi müradını icra etmeleri ve *müradları* bir olub saltanatlarını canavara teslim etmelerini kalblerine kodu. İV. 17/17

mürad eyle- : Dilemek, istemek.

Şimdi Sizin için olan elemelerimde şaz olarak, Hristos’un sıkletlerinin noksanını, cesedi olan kilise için kendi teninde teknil ediyorum; buna daği ben sizin için Allah tarafından bana verilen idareye göre hizmetcisi oldum, ta ki Allah’ın kelamını, yani dehrlerden ve asrlardan beru gizli bulunmuş ise de, şimdi onun mukaddeslerine beyan olunan sırrı tamamen vaz edeyim; Allah onlara taifeler arasında bu sırrı celalinin ganimeti ne olduğunu bildirmeyi *mürad eyledi*; bu daği derunlerinizde celal ümidi olan Hristos dur. PRK. 1/26

mürâi (Ar. murâ’î): İkiyüzlü kimse, riyâkar.

İmdi sadaka verdiğinde, *mürailerin* sinagoglarda ve sokaklarda, ademler tarafından medh olunmak için etdikleri gibi, önünce boru çalmayasın. MT. 6/2

Ve dua ettiğinde, *mürailer* gibi olmayasın; zira onlar ademlere görünmek için, sinagoglarda ve köşe başlarında durub dua etmeyi severler. Hakikaten size derim ki, “Onlar ecrlerini almışlar dır. MT. 6/5

mürailik : İkiyüzlülük.

Kezalik siz daği ademlere dışarıdan salih görünürsünüz, amma içeriden *mürailik* ve fisk ile dolu sunuz. MT. 23/28

mürailiksiz : İkiyüzlü olmama.

Gece gündüz dualarımda seni ber devam zıkr ederek, ve göz yaşlarıñı hatırımda tutarak, teknil şaz olmaklığım için, seni görmek arzusunda bulunub, evvela büyük validen Loidide ve validen Eineikide sakın olub, sende daği bulunduğuna itimad ettiğim ol **mürailiksiz** imanı hatırına getirdiğimde, babalarımndan (öyrendiğime göre) hakk zamir ile ibadet ettiğim Allah’a şükr ederim. PRT2. 1/5

mürr (Ar. mur): Çeşitli belsem ağaçlarından elde edilen, kaşıntı giderici, uyarıcı ve de hastalara sahip olduğu için tıbda ve eczacılıkta kullanılan kokulu reçine sakızı.

Ve eve girib, masumu validesi Maria ile buldular, ve düşüb ona secde kıldılar, ve hazinelerini açıb ona, hediye olarak, altun ve günlük ve mürr-i safi sundular. MT. 2/11

Ve mukaddema İsus’a geceleyin gelmiş olan, Nikodimos daği gelib, yüz litra kadar *mürr-i safi* ile ud ağacı terkibi getirdi. İO. 19/39

mürüvvet (Ar. mürüvvet): İyilikte bulunma, cömertlik.

Ve Varvaros’lar bize çok *mürüvvet* gösterdiler, şöyle ki yağın yağmur ve soğuk sebebinden ateş yakıb cümlemizi kabul etdiler. RA. 28/2

Ve adanın büyüğü bulunan Poplios nam kimesnenin ol civarlarda çiftlikleri bulunmayle bizi kabul edib üç gün *mürüvvetle* müsafir eyledi. RA. 28/8

müsaade (Ar. müsâ‘ade): İzin, ruhsat, destur.

Bunu daği emr tarikiyle değil, ancak *müsaade* tarikiyle söylerim. PRK1. 7/6

müsaade eyle- : İzin vermek.

Bunun üzerine ol kul yere kapanıb, “Efendim, bana *müsaade eyle*, sana hepisini eda ederim,” deyü ona reca eyledi. MT. 18/26

müsaade ol- : İzin verilmek, icazet verilmek, ruhsat verilmek.

Ben dağı, müdda-i aleyh müddailer ile yüz be yüz bulunub şikâyetleri için cevab vermeye *müsaade olmayınca*, bir kimseyi katle teslim etmek Romalıların adeti değil dir,” deyü onlara cevab verdim. RA. 25/16

müsaade ver- : İzin vermek.

Ve Paulos ’u muhafazası altına alıb ona *müsaade vermekle*, onun dostlarından kendine hizmet etmek yağod yanına gelmekden kimseyi men etmemesini yüz başıya tenbih etdi. RA. 24/23

müsavat (Ar. musâvat): Eşitlik, denklik.

Zira (mürad) gayrilere rahat, ve size sıklet olması değil, ancak *müsavat* tarikiyle, şimdi ki vakıtta sizin fazlanız onların noksanı, onların fazlası dağı (bir vakıt) sizin noksanınız için olmasıdır; ta ki, çok (devşirene) artmadı, ve az (devşirene) eksilmedi, deyü yazılmış olduğu üzere *müsavat* ola. PRK2. 8/13

müsavat ol- : Eşit olmak.

Zira (mürad) gayrilere rahat, ve size sıklet olması değil, ancak *müsavat* tarikiyle, şimdi ki vakıtta sizin fazlanız onların noksanı, onların fazlası dağı (bir vakıt) sizin noksanınız için olmasıdır; ta ki, çok (devşirene) artmadı, ve az (devşirene) eksilmedi, deyü yazılmış olduğu üzere *musavvat* ola. PRR. 8/14

müsavi (Ar. müsâvî): Eşit, denk.

Ve şehir dört köşeli olub, uzunluğu enine *müsavi dir*; ve (melek) şehri ol kemiş ile ölçdükdü, on iki bin ok atımı geldi; uzunluğu ve eni ve yüksekliği *müsavi* dir. İV. 21/16

müsavi kıl- : Eşit kılmak.

Bu sebebdü Yehudiler onu katlini daha ziyade aradılar; zira savvatoyu nakz eyledikden mada, “Allah Pederim dir,” deyerek, kendini Allah’a *müsavi kılar* idi. İO. 5/18

müsavi ol- : Eşit olmak.

Hristos İsus’da bulunan efkâr heman sizde dağı bulunsun; ol ki Allah suretinde bulunduğu halde, Allah’a *müsavi olmayı* şikar saymadı; lakin kendini edna edib kul suretine alarak insan beñzeyişine girdi; ve şekilde insan gibi bulunub, ölüme, hatta stavros ölümüne müti olmaya tenezzül eyledi. PRF. 2/6

Amma ol dünyaya, ve ölülerin kıyametine nail olmaya layık olanlar ne karı alırlar, ne de kocaya verilirler; zira artık vefat edemezler; çünkü melekler ile *müsavî olub* Allah'ın evladları dırlar, madem ki kıyametin oğulları dırlar. LU. 20/36

müsavî tut- : Eşit tutmak.

Ve aldıklarında, ev sahibine karşı söylenerek, “Bu soñrakiler, bir saat işlediler, ve onları, biz günün zahmet ve heraretini çekmiş olanlara *müsavî tutdun,*” demeleriyle, O dañi cevab verib, onların birine, “Dostum, sana gadr etmeyorum; sen benim ile bir dinara kavlı etmedin mi? Hakkıñı al, git; ben bu soñrakine sana (verdiğim) kadar vermek isterim. Malim ile istediğimi etmek bana caiz değıl mi? Yoksa ben kerim olduğum için senin gözün kötü müdür?” dedi. MT.20/11

müskir (Ar. müskir): İskar eden, sarhoş eden, sarhoşluk veren.

Zira Rabbin huzurunda büyük olub, asla şarab ve *müskir* içmeyecek, ve heman validesinin rahminden Ruhül Kuds ile dolu olacak dır. LU. 1/15

müsriflik : Tutumsuzluk.

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar dañi zina ve fahişelik ve napaklık ve fücur, ve putpereslik ve sihrbazlık ve düşmenlik ve nizalar ve kızkanlık ve gazab ve münazaa ve ihtilaf ve fırkalar, ve hased ve katl ve şerhoşluk ve *müsriflikler* ve bunların emsali dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi dañi söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını miras edinmeyecekler dir. PRG. 5/21

müsrifce (Ar. müsrif): İsraf ederek, savurganca.

Ve çok gün geçmeksizin küçük oğlu her şeyi devşirib bir uzak diyara gitdi; ve orada *müsrifce* yaşayarak malini telif etdi. LU. 15/23

müstehakk (Ar. mustehakk): Bir kimsenin layık olduğu ceza veya mükâfat.

Ve onun hakkında etdikleri şikâyetin sebebini aňlamak maksediyle onu onların millet meclisine endirdiğimde, katle ya zincire *müstehakk* bir cürmü olmayıb, ancak kendi şeriatlarına müteallik meselelerden dolayı, ondan şikâyet olunduğunu aňladım; ve Yehudilerin bu ademe hile tertib edecekleri bana haber verilmekle, onu der akab sana gönderdim, ve davacılar dañi onun

aleyhinde olan nesnelere senin huzurunda ifade etmelerini emrettim; afiyetde olunuz. RA. 23/29

Zira eğer haksızlık ve ölüme *müstehakk* bir şey işlemiş isem, ölmekten kaçınmam; amma eğer bunların aleyhinde şikâyet ettikleri şeylerin aslı yok ise, hiç bir kimse beni onlara teslim edemez; Kaisar'a refi dava ederim," dedi. RA. 25/11

müşâbih (Ar. müşâbih): Benzeyen, benzer.

Zira Ağar Arabistan'da bulunan Sina dağı olup, şimdi ki İerusalim'e *müşâbih* dir, ve kendi evladları ile beraber kulluk ediyor. PRG. 4/25

müsafir (Ar. müsâfir): Görüşme, ziyaret vb. amaçlarla birinin evine veya bir yere gelen ve geçici olarak kalan kimse, konuk, mihvan.

İmdi vacib dir ki episkopos kusursuz, ve bir karının kocası, ve ayık, akıllı, ehl-i ırz, *müsafir* sevici ve talime kadir ola; ve şaraba mübtela ve ya vurucu [ve kötü kazanc talibi] olmayıb, ancak latif, ve niza ve akçe sevmekten beri ola; teknil vakar ile evladlarını itaatda tutarak kendi evine eyi nazaret ede; [kendi evine nazaret etmeyi bilmeyen kimse Allah'ın kilisesini nasıl idare ede bilir?] Tekebbür edib Şeytanın mahkûmiyetine düşmemesi için dine yeni gelmiş olmaya; ve siteme ve Şeytanın duzagina düşmemesi için vacib dir ki dışarıda olanlardan eyi şehadeti daği ola. PRT1. 3/2

Vad olunan diyarda gurbetde gibi iman ile *müsafir* olarak, heman ol vadin miras şerikleri olan İsaak ve İakov ile çadırlarda sakin oldu; zira temelli sehre müntazır idi, ki bunun mimarı ve bina edicisi Allah'dır. PRİ. 10/9

müşâhede (Ar. müşâhede): Görme.

müşâhede et- : Gözle görmek.

Ol ibtidaden mevcut olan, ol işitmiş, Ol gözlerimiz ile görmüş olduğumuz, ol *müşâhede* edib ellerimiz dokandığı Hayat Kelamına dair (haber verimiz); [Ve hayat izhar olundu, biz daği (onu) gördük, ve şehadet ederek Pederin nezdinde bulunmuş olup bize izhar olunan ol ebedi hayatı size haber verimiz;] Ol gördüğümüzü ve işitdiğimizizi size haber verimiz, ta ki sizin daği bizim ile ilhaklığımız olsun; ve bizim ilhaklığımız daği Peder ile ve Oğlu İsus Hristos ile dir. İOR1. 1/1

müşâreket (müşâreket): Ortaklık, ortaklaşma.

Ve karanlık ile nurun ne *müşareketi* var? PRR. 6/15

müşahede (Ar. müşâhede): Gözle görme.

müşahede et- : Gözle görmek.

Şöyle ki cemaat dilsizlerin söylediğini ve sakatların sağaldığını ve topalların yürüdüğünü ve körlerin gördüğünü *müşahede etdiklerinde* teaccüb edib, İsrail'in Allah'ına hamd etdiler. MT. 15/31

müşerref (Ar. müşerref): Şeref sahibi, şerefli, onurlu.

Zira siz taifelere söyleyorum, ben taifelerin resulu olduğum münasebetle hizmetimi *müşerref* tutarım. PRR. 11/13

müşterek (Ar. müşterek): Birden çok kimse veya şeyi ilgilendiren, ortak.

Ey sevgülüler, *müşterek* olan helasın hususunda size yazmak üzere gairet-i kamilede olarak, mukaddeslere bir defa teslim olunmuş olan imaniçün cehd edesiniz, deyü nasihat ederek yazmaklığımı lazım gördüm. İR. 3

Ve iman edenlerin cümlesi bir yerde olub, onların cem-i eşyası aralarında *müşterek* idi. RA. 2/45

müşterik (Ar. müşterîk): Ortak.

Ten cihetiyle olan İsrail'e dikkat ediniz; kurbanları yeyenler mezbaha *müşterik* değiller mi dir? PRK1.10/18

müşterik ol- : Ortak olmak.

Zira Hristos'un elemeleri bizde çoğaldıkları gibi, tesellimiz daği Hristos'un vasıtasıyla çoğalır. Ve eğer sıklet çeker isek, heman bizim çektiğimiz ol alemlerin tehammülüyle husule gelen sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve müteselli olur isek, sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve elemlere müşterik olduğunuz misillü, teselliye daği (*müşterik olduğunuzu*) bilmekle sizin için ümidimiz kavi dir. PRK2. 1/6

mütâbık (Ar. mutâbik): Uygun, münasip, muvafık.

Çünkü Allah'ın indinde adalete *mütâbık* dır ki, size sıklet verenlere sıklet (vere), ve siz sıklet çekenlere bizim ile beraber, Rabb İsus kendi kuvvetinin melekleri ile gökden zuhur edib, Allah'ı bilmeyenlerden ve Rabb'ımız İsus Hristos'un inciline itaat etmeyenlerden ateş alevi ile intikam alacağı vakıtda rahat ihsan ede. PRS2. 1/6

müteallik (Ar. mute'allik): İlgili, alakalı, ilişkili, dair, değin.

Bu sebebden kavmin günahlarına kefarete etmek için, Allah'a *müteallik* şeylerde kendisi rahim ve sadık kahin-i azam olmak üzere, her şeyde karındaşlarına beñzer olmak lazım geldi. PRF. 2/17

Zira her kahin-i azam insanlardan alınarak, günahlar için hediyeler ve kurbanlar sunmak üzere, Allah'a *müteallik* şeylere insanlar için tayin olunur; ve cahilleri ve aldanmışları acımaya kadir olur; çünkü kendisi dañi zaiflik içinde dir. PRİ. 5/1

müteber (Ar. mu'teber): Saygı gören, saygın, itibarlı.

Evlenmek her vechle *müteber* dir, ve yatak lekesiz dir; lakin fahişeleri ve zinakârları Allah hükmn edecek dir. PRİ. 13/4

Ve aħşam oldukda, tedarik yani savvatodan evvel olan gün olmayla, şura azasından olub *müteber* ve Allah'ın padişahlığına muntazır bulunan Arimathealı İosif gelib cesaretle Pilatos'un yanına girerek, İsus'un cesedini talep eyledi. MR. 15/43

mütehayyir (Ar. mütehayyir): Şaşmış, şaşırmış, hayrete düşmüş, mebhut.

Ve kız der akab kalkdı ve gezdi, zira on iki yaşında idi; ve onlar ziyadesiyle *mütehayyir* oldular. MR. 5/43

Ve cümlesi *mütehayyir* olub, Allah'a hamd edib korku ile dolu olarak, "Bu gün acaib şeyler gördük," dediler. LU. 5/26

müteselli (Ar. müteselli): Avunan.

müteselli ol- : Avunmak, teselli bulmak.

Ve eğer sıklet çeker isek, heman bizim çekdiğimiz ol alemlerin tehammülüyle husule gelen sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve *müteselli* olur isek, sizin teselliniz ve helasınız için dür; ve elemlere müşterik olduğunuz misillü, teselliye dañi (müşterik olduğunuzu) bilmekle sizin için ümidimiz kavi dir. PRK2. 1/6

Bu sebebden sizin tesellinizden dolayı *müteselli* olduk; ve Titos'un sevinci üzerine daha ziyade mesrur olduk; çünkü onun ruhu cümleliz vasıtasıyla rahat buldu. PRK2. 7/13

müti (Ar. mutî): İtaatkâr.

müti ol- f. Boyun eğmek, itaat etmek.

Zira her şeyde *müti* olub olmadığımızı bilmek üzre daği sizi tecrübe için yazdım. PRK2. 2/9

Sizde, ey kullar, ten cihetiyle efendiniz bulunanlara, Hristos'a (müti olur) gibi, korku ve titreme ile kalbinizin sadeliği ile *müti* olunuz göze görünmek için olan hizmet ile, insanı hoşnud eder gibi değil, ancak Hristos'un kulları gibi Allah'ın iradetini candan icra eyleyerek, ademlere değil, ancak Rabb'a gibi, hoşnudluk ile kulluk ediniz. PRE. 6/5

müttefik (Ar. müttefik): Biriyle aynı fikirde olan kimse, hemfikir.

Yani İsus Hristos dur, ve şehadet eden Ruh dur, zira Ruh hakikat dır. Peder, [gökde şehadet edenler üç dür, Peder, Kelam ve Ruh ül Kuds ; ve bu üç bir dir; ve yerde] şehadet edenler üç dür, Ruh ve su ve kan, üçü daği birde *müttefik* dirler. İOR1. 5/9

müzakere (Ar. müzâkere): Bir konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunma, oylaşma.

Bunun üzerine resuller ile ihtiyarlar bu meselenin *müzakeresi* için cem oldular. RA. 15/6

müzakere et- : Fikir alışverişinde bulunmak.

Onlar daği biri biri ile *müzakere edib*, “Eyer gökden desek, ya niçün ona inanmadınız?” diyecek dir; ve eğer insandan desek bütün halk bizi taşılayacak; zira İoannis'in peygamber olduğuna kanmışlar dır,” dediler. LU. 20/6

müzevvir (Ar. muzevvir): Söz taşıyan kimse, tezvirci, ispiyoncu.

Lakin yaramaz ve *müzevvir* ademler, aldadarak ve aldanarak, gitdikce bedter olacak dır.PRT2. 3/13

müzeyyen (Ar. müzeyyen): Süslenmiş, bezenmiş, süslü, ziynetli.

Ey karındaşlarım, celil Rabb'ımız İsus Hristos'un imanını hatıra riayeten tutmayınız, zira eğer cemaatınıza altun yüzüklü ve müzeyyen elbiseli bir adem girib de, kirli elbiseli bir fakir daği girecek olursa, ve siz *müzeyyen* elbiseyi giyinmiş olana riayet ederek, sen burada izzetle otur deyibde, ol fakire, sen orada dur, yağod, surada başamağımın yanında otur, diyecek olursanız, beyninizde ayırd etmez mi siziz? İRUR. 2/2

müzeyyen ol- : Süslenmek.

Ve şehrin hisarının temelleri göna gön kıymetli taşlar ile *müzeyyen* olub, birinci temel yeşim, ikincisi gök yakut, üçüncüsü balgami, dördüncüsü zümrüd, beşincisi akik, altıncı kırmızı akik, yedincisi zeberced, sekizincisi bezadi, dokuzuncusu sarı yakut, onuncusu sarıca zümrüd, on birincisi mor yakut, on ikincisi cebellekum idi. İV. 21/19

N

nabedid (Far. nâ-bedîd): Görünmez, bellisiz, kayıp.

Ve vakı oldu ki, o onlar ile sofrada oturduğunda, ekmeği alıb, bereket duası okudukdan soñra, pareleyib onlara verdikde, onların gözü açılıb onu tanıdılar, o ise onlardan *nabedid* oldu. LU. 24/31

Tahkiken bir az vakıt görünüb anden soñra *nabedid* olur bir buhar dır;] onun yere, Rabb işter de sağ kalırsak, bu ya şunu edelim, demeli siziz. İRUR. 4/14

nafaka (Ar. nafaka): Geçinmek için gerekli olan şey, geçimlik, maişet.

Zira bunların cümlesi Allah'a mahsus olan hediye sandığına fazlalarından atdılar; bu karı ise yokluğundan bütün *nafakasını* atdı," dedi. LU. 21/4

nahak Far. (Far. nâ + Ar. hak): Haksız.

Ve efendisi *nahakk* kethüdayı akilane hareket etdiği için medh eyledi; zira bu dünyanın oğulları kendi neslerinde nurun oğullarından ziyade akıllı dırlar. LU. 16/8

En cüzi şeyde sadık olan çokda dañi sadık olur; ve en cüzi şeyde nahakk olan çokda dañi *nahakk* olur. LU. 10/16

nail (Ar. nâ'il): Muradına ermiş.

nail et- :İstediği şeye erişirmek, muradına erdirmek.

Çünkü sizi görmeye arzum var, ta ki sabit olmanız için sizi ruhani bir bahşişe *nail* edeyim; yani sizin ve benim olub biri birimizde bulunan imanle sizin ile beraber müteselli olayım. PRR. 1/11

nail ol- : İstediği şeye erişmek, muradına ermiş olma.

Kezalik erkekler dañi dişehlinin tabii olan istimalını terk ederek, kendi şehvetlerinde biri biri ile kızışıb, erkek erkek ile fahşiyat işleyerek, nefslerinde kendi zelaletlerini layık olan cezaya *nail oldular*. PRR. 1/27

Ol dağı onlara, “Hakikaten size derim ki, Allah’ın padişahlığı için ev ya valideyn ya karındaşlar ya karı ya evladları terk etmiş olub, bu zemande çok katına ve ağretde ebedi hayata *nail* olmayacak hiçbir kimse yok dur,” dedi. LU. 18/30

nakl (Ar. nakl): Aktarma, taşıma.

nakl et- : Bir yerden başka bir yere götürmek, taşımak, aktarmak.

Ve resuller İsus’un yanına cem olub ona icra ve talim etdikleri şeylerin cümlesini *nakl etdiler*. MR. 6/31

Ve onlar gitmekte iken, işte bekçilerden bazıları şehre gelib, vukuatın cümlesini baş kahinlere *nakl etdiler*. MT. 28/12

nakl eyle : Nakil işini yapmak, bir yerden başka bir yere geçirmek, iletmek.

Amma İsus onu brakmadı; fakat, “Eviņe ehl u ayalına varıb, onlara Rabbin sana cümle ettiğini, ve sana merhamet eylediğini *nakl eyle*,” dedi. MR. 5/19

nakz : Bozma, özme.

nakz eyle- : Bozmak.

Bu sebebden Yehudiler onu katlini daha ziyade aradılar; zira savvatoyu nakz eyledikten mada, “Allah Pederim dir,” deyerek, kendini Allah’a müsavi kılar idi. İO. 5/18

nakz olun- : Bozulmak.

Eğer Moisi’nin şeriatı *nakz olunmamak* için savvato günü adem sünnet olunursa, savvato günü bir ademe kamilen sıhhat verdiğim için bana darılıyor mı sınız? Görünüşe göre hükm etmeyiniz, ancak adalete göre eyleyiniz,” dedi. İO. 7/23

nam (Far. nm): İsim, ad.

Yehudistan padişahı Irodis’in günlerinde, Avia nevbetinden Zaharia *namında* bir kahin bulunub karısı dağı Aaron kızlarından olarak, ismi Elisabet idi. LU. 1/5

Ve İsus kayık ile yine karşı tarafa geçdikde, yanına hayli cemaat cem olub, kendisi deniz kenarında bulunmasıyle, işte sinagog reislerinden İaeiros *nam* bir kimse geldi, ve onu görünce, ayaklarına kapanıb, ona çok yalvararak, “Kızcığazım son nefesde dir; helas bulması için gelib onun üzerine elleriņi ko ve yaşayacak dır,” dedi. MR. 5/22

namakul (Far nâ-ma'kul): Akla yatmayan, akıl dışı.

Zira bir mahbus gönderib, aleyhinde olan şikâyetleri daği beyan etmemek bana *namakul* görünür. RA. 25/27

namalüm (Far. nâ-ma'lûm): Bilinmeyen.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve teham mül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ı kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken *namalüm* gibi, vefat edenle gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub dadaima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/8

namevcut Far. (Far. nâ- Ar. mevcût): Bulunmayan, yok olan (şey ya da kimse).

Rahil evladına ağlayıb *namevcud* oldukları için teselli kabul etmez idi, deyü İeremia peygamberin söylediği kelimam itmam olundu. MT. 2/18

nankör (Far. nan-kûr): İyilik bilmez.

Zira ademler kendi nefsinin sevişi, malperest, fodul, mağrur, küfrbaz, valideyne itaatsız, *nankör*, habis, meveddetsiz, sulh kabul etmez, iftiracı, nefsinin zabt etmez, azgın, eyiyi sevmez, hain, edepsiz, mütekebbir ve Allah'ı sevmekden ziyade zevk u sefa sever, dindarlık suretini gösterim de kuvvetini inkâr eder olacaklar dır; bunlardan geri dur. PRT2. 3/3

napak (Far. nâ-pâk): Pis, murdar.

napak et- : Pisletmek, murdar etmek.

Zira biz bu ademin fesad çıkarıcı, ve dünyada olan cümle Yehudiler arasında ihtilala sebep, ve Nasraniler fıkrasının bir reisi olduğunu bulduk; ve hatda heykeli bile *napak etmeye* çalıştığında, onu tutduk ve kendi şeriatımız mücibince muhakeme etmek istedik ise de, bin başı Lusias yetişib, azim cebr ile elimizden alarak, "Davacılarının senin tarafına gelmelerini emr etdi; sen daği istintak etmekle onun aleyhinde şikâyet etdiğimiz şeylerin cümlesine

vakıf ola bilirsin,” dedi; Yehudiler dağı, “Bu Şeyler bŧyledir,” deyerek tasdik etdiler. RA. 24/6

Ve cemaatı yanına çağırıp onlara, “Diñleyiniz, ve ağlayınız; ağza giren Şey ademi *napak etmez*, lakin ademi napak eden ağzından çıkan dır,” dedi. MT. 15/11

nardin (Far. nârdîn): İki eneklilerden yapılan bir iek yağı, bir tŧr sŧmbŧl yağı.

Ve (İsus) Vıthania’da, cŧdamlı Simon’un evinde olub sofrada oturur iken elinde bir Şişe kıymetli ĥalis *nardin yağı* olarak bir karı geldi; ve Şişeyi kırıp onun başı ŧzerine dŧkdŧ. MR. 14/2

nasb : Rŧtbe, mertebe.

nasb et- : Atamak, tayin etmek.

Onu melekelerden biraz edna kılıb, celal u izzet ile tacladın, ve onu senin ellerinin işleri ŧzerine *nasb etdin*; her Şey onun ayakları altına kodun, dedi; ŧnki her Şey onun hŧkmŧ altına komasıyle, hŧkmŧ altına konulmamış bir Şey brakmadı; Şimdi ise daha her Şey onun hŧkmŧ altında gŧrmeyoruz; lakin meleklerden biraz edna kılınmış İsus’u Allah’ın inayetiyle cŧmle iŧn ŧlŧm tatmak ŧzre, ŧlŧm elemi sebebinden, celal u izzet ile taclanmış gŧrŧyoruz, zira her Şey kendi iŧn ve her Şey kendi yediyle olana, çok oğullar celale getirdiğinde onların ĥelasının Reisini elemler vasıtasıyle kemale erdirmek layık idi. PRİ. 2/10

nasb eyle- : Atamak, tayin etmek.

Ve her Şeyi onun ayakları altında mŧti kılarak, onu her ĥususda kiliseye reis *nasb eyledi*. PRE. 1/22

nasıl : Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir sŧz.

Yağod kendi gŧzŧnde mertek bulunduğu halde karındaşına, gel gŧzŧnden ŧpŧ çıkarayım, *nasıl* deye bilirsin? MT. 7/4

nasib (Ar. nasīb): Birinin payına dŧŐen Şey.

Ve ol gŧnlerde hazır bulunan cemaat yŧz yirmi kişi kadar olduğu halde, Petros Őađirdlerin ortasında ayağa kalkıp dedi ki, “Ey karındaşlar, Ruh ŧl Kuds David’in ağzı ile İsus’u tutanlara kılağuz olan İuda’nın hakkında mukaddema buyurduğu bu kelamın itmam olunması gerek idi; zira o bizim sayımızdan olub, bu ĥizmetde dağı *nasibi* olmuş idi. RA. 1/16

naşı (Ar. nâşî): İleri gelen, neşet eden.

Sen dağı, ey masum, Taalanın peygamberi tesmiye olunacaksın; zira sen zulmetle ölüm gölgesinde oturanlara ziya vermek ve ayaklarımızı selamet tarikine götürmek üzere, Allah'ımızın şefkat u merhametinden *naşı* doğan (güneş) yücelerden ziyaretimiz için gelmekle, kavmına günahların afvı ile olan helası bildirmek için, Rabbin yollarını hazırlamak üzere onun önünden gideceksin. LU. 1/77

Ve Pilatos onlara cevap verib, "Sizin için Yehudilerin padişahını salı vermeme ister mi siniz?" dedi; zira baş kahinlerin onu hasedden *naşı* teslim etdiklerini bilir idi. MR. 15/10

nazar (Ar. nazar): Bakış, bakma, göz atma.

nazar et- : Bakmak, göz atmak.

Ve İsus onlara *nazar edib*, "Bu şey insan indinde mümkünsiz dir, lakin Allah'ın indinde her şey mümkün dir," dedi. MT. 19/26

nazar kıl- : Bakmak, göz atmak.

Zira cariyesinin edna haline *nazar kıldı*, ve işte şimdiden soñra cümle nesller bana, 'Ne mübarek,' deyecekler dir; çünkü Kadir bana büyük şeyler eyledi; Onun ismi dağı mukaddesdir. LU. 1/48

nazır (Ar. nâzır): Bir yere doğru bakan.

Zira size Allah' ın cümle iradetine haber vermekden çekinmedim. İmdi kendinize, ve Allah'ın kendi kanı ile satun aldığı kiliseni gütmek için, Ruh ül Kuds'un sizi üzerine *nazır* tayin eylediği bütün sürüye mukayyed olunuz. RA. 20/28

ne : Hangi anlamında soru kelimesi.

Eğer ben Efesos'da insanca canavarlar ile cenkleşdim ise, ölüler kıyam etmediği takdirde bana *ne* faide olur? PRK1. 15/32

nebatat (Ar. nebâtât): Bitkiler.

Zira toprak çok defa üzerine gelen yağmuru içib, kimler için timar olunursa, onlara faideli *nebatat* husule getirdiğinde Allah tarafından berekete nail olur. PRİ. 6/7

nefer (Ar. nefer): Asker, er.

Ve Yehudilerin bu şeyden hoşnud olduklarını görmekte Petros'u dağı tuttu; [ve fetir günleri idi;] ve onu tutdukda, pashadan soñra halkın önüne çıkarmak niyetiyle, onu beklemek için her biri dört *neferden* ibaret dört takım askere teslim edib mahbese kodu. RA. 12/4

Ol zeman göklerin padişahlığı kendi kandillerini alıb, güveyiyi karşılamaya çıkan on *nefer* bakireye beñzer. MT. 25/2

nefes (Ar. nefes): Soluk.

Dünyayı ve onda mevcut olan her şeyi yaradan Allah, kendisi gök ile yerin Rabb'ı olmayle, el ile yapılmış heykellerde sakın olmayıb, ona bir şeye mühtac gibi insan eli ile hizmet olunmaz, çünkü cümleye hayat ve *nefes* ve her şeyi ihsan eden O dur; ve insan cinsinin cümle milletlerini bütün yer üzerinde sakın olmaları için, bir kandan yaradıb, evvelce muayyen vakıtları ve meskenlerinin sinorlarını tayin eyledi, taki her ne kadar Allah her birimizden uzak değıl ise de, onu arayanlar belki el ile yoklayarak onu bulurlar. RA. 17/26

nefs (Ar. nefis): Öz varlık, kişilik.

Kezalik erkekler dağı dişehlinin tabii olan istimalını terk ederek, kendi şehvetlerinde biri biri ile kızışıb, erkek erkek ile fahşiyat işleyerek, *nefslerinde* kendi zelaetlerini layık olan cezaya nail oldular. PRR. 1/27

nekeslik : Nekes olma durumu, hasislik, cimrilik, pintilik, bahillik.

Şunu (derim) ki *nekeslikle* eken *nekeslikle* biçer, ve bereketle eken bereketle biçer. PRK. 9/6

nemlik : Nemli olma durumu.

Ve bazısı kaya üzerine düşüb, *nemliğı* olmadığından bitdiğı gibi kurudu. LU. 8/6

nerdiban (Far. nerd-bân): Merdiven.

Ve *nerdibane* geldiğinde, vakı oldu ki kalabalığın cebrinden dolayı askerler onu götürdüler. RA. 21/35

neseb (Ar. neseb): Atalar, dedeler silsilesi, soy, baba soyu.

Ben Makedonia'ya gitmek üzre iken bazı kimselerin gayri talim öyretmemelerini, ve masallara, ve imandan olarak Allah'a (makbul) olan mamuriyete değıl, ancak müzadelerye vesile olan dükenmez *neseb*

silsilelerine dikkat etmemelerini tenbih edesin, deyü senin Efesos’da kalmaklıpını reca etdiğim gibi, (şimdi ederim). PRT. 1/3

Amma cahil mübaheselerden ve *neseb* silsilelerinden ve nizalar ve şeriat mücadelerinden geri dur; Zira onalr faidesiz ve batıl dır. PRT. 3/9

nesħ (Ar. nesh): Hükümünü ortadan kaldırma.

nesħ et- : Kaldırmak, hükümsüz bırakmak.

Lakin derim ki, dört yüz otuz sene soñra verilen şeriat, vadı ibtal etmek için, Allah tarafından Hristos’da evvelden tasdik olunmuş olan ahdı *nesħ edemez*. PRGR. 3/17

nesl (Ar. nesl): Aynı yıllarda yaşamış olan, yaklaşık aynı yaşta bulunan kişilerin bütünü, kuşak, jenerasyon.

İmdi nesllerin cümlesi Avraam’dan David’e kadaran dört nesl, ve David’den Vavilon esirliğinedek on dört nesl, ve Vavilon esirliğinden Hristosadek on dört nesl dir. MT. 1/17

Lakin siz seçilmiş bir *nesl* ve padişahane kahinlik ve mukaddes ümmet ve ħass bir kavm sınız; ta ki sizi karanlıktan kendi acaib nuruna davet edenin faziletlerini ħaber veresiniz. PR1U. 2/9

nesne : Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Ol zeman İsus cevap verib dedi ki, “Ey yerin ve göğün sahibi Peder, sana şükr ederim ki bu *nesneleri* alimlerden ve ariflerden gizleyib onları masumlara beyan eyledin. MT. 11/25

neşet (Ar. neş’et): Çıkma, ileri gelme.

neşet et- : İleri gelmek, kaynaklanmak.

Madem ki onun kudret-i ilahiyesi hayata ve dindarlığa müteallik cümle şeyleri, bizi izzet ve faziler ile davet edeni bilmeklikle, bize ihasan eylemiş olub, onlar ile daħi bize gayet azim ve kıymetli vadler verilmiş dir, ta ki bunların vasıtasıyla dünyada şehvetden *neşet eden* fesaddan kurtulmuş olub tabiat-ı ilahiyeye hissedar olasınız. PR2U. 1/4

nev (Ar. nev‘): Cins, tür.

Ve İsus sinagoglarında talim, ve padişahlığın müjdesini vaz edib, ħalk arasında bulunan her *nev* maraz ve her cins zayıflığı def ederek bütün Galilaia’yı devr eyler idi. MT. 4/23

Ve on iki şagirdini yanına çağırıp, napak ruhlar üzerine, onları çıkarmaya, ve her *nev* maraz ve her dürlü hastalığı def etmeye, onlara kudret verdi. MT. 10/1

nevbet (Ar. nevbet): Sıra; sırayla görülen iş.

Ve rüzgâr karşı olmayla, kürek çekerek zahmetde olduklarını görüb, gecenin dördüncü *neveti* kararlarında deniz üzerinde yürüyerek yanlarına geldi, ve onları geçmek ister idi. MR. 6/48

Amma malûmunuz olsun ki, eğer ev sahibi hırsızın hangi *nevetde* geleceğini bilse idi, uyanık durub evini delmeye koy vermez idi. MT. 24/43

neyzen (Far. ney-zen): Ney çalan kimse.

Ve sende tanburcular ve hanendeler ve *neyzenler* ve boruzenler sedası artık işdilmeyecek dir, ve sende artık hiç bir senaatın bir ustası bulunmayıb sende artık değirmen sesi işdilmeyecek dir; ve sende artık kandil ziyası görünmeyecek, ve sende artık güveği ve gelin sesi işdilmeyecek dir, çünkü senin düçarların yerin kitabları idiler; zira senin sihrlerin ile cümle milletler aldandılar. İV. 18/22

Ve İsus ol reisin evine gelib, *neyzenler* ile velvele eden halkı gördükde, onlara “Çekiliniz, zira kız ölmedi ancak uyuyor,” dedi. MT. 9/25

nezd (Far. nezd): Yan, yakın.

[Ve hayat izhar olundu, biz daği (onu) gördük, ve şehadet ederek Pederin *nezdinde* bulunmuş olub bize izhar olunan ol ebedi hayatı size haber veririz;] Ol gördüğümüzü ve işitdiğimizi size haber veririz, ta ki sizin daği bizim ile ilhaklığımız olsun; ve bizim ilhaklığımız daği Peder ile ve Oğlu İsus Hristos ile dir. İOR1. 1/3

nida (Ar. nidâ): Seslenme.

nida et- : Seslenmek, çağırmaq, bağırmaq.

Zira Rabb'in yolunu hazırlayınız, onun tariklerini doğruldunuz, (deyerek), çölde nida edenin sedası, deyü İsaia peygamberin vasıtasıyla haber verilen zat bu dur. MT. 3/3

Ve pek çok halk daği kendi esvablarını yola serdiler; ve gayrileri ağaclardan dallar kesib,yola döşeyerek, “Önden giden ve arkadan gelen halk, Davit

oğluna Osanna, Rabbin ismiyle gelen mübarek olsun, yücelerde Osanna,”
deyerek *nida ederler* idi. MT. 21/9

nice : 1.Nasıl.

Nice ki gurbete giden bir adam evini bragarak, kullarına işlerinin iradesini, ve her kese kendi işini tahsis edib, kapucuya daği uyanık durmasını tenbih eder. İmdi uyanık durunuz; zira ev sahibinin ne zaman, ahşam ya gece yarısı ya horos ötdüğünde ya sabahlayın geleceğini bilmezsiniz. MR. 13/34

2.Birçok.

Ve heman ol saat *nice* kimseleri marazları ile derdlerinden ve yaramaz ruhlardan helas edib çok körlere görmek ihsan eyledi ve İsus onlara cevab verib, “Gidiniz İoannis’e gördüğünüz ve işitdiğiniz şeyleri, yani körlerin gördüğünü, topalların yürüdüğünü, cüdamlıların paklendiğini, sağırların işitdiğini, ölülerin kıyam etdiğini, fukaraya İncil’in vaz olduğunu nakl ediniz,” ve benim hakkımda sürçmeyen ne mübarek dir!” dedi. LU. 7/22

niçün : Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Ve kalbleri bilen Allah Ruh ül Kuds ’u bize verdiği gibi onlara daği vermekle, onlara şahadet eyleyib, kalblerini iman ile pakleğerek, bizim ile onları ayırd etmedi; hal böyleyken, *niçün* şagirdlerin boynuna gerek babalarımızın gerek bizim götürmeye kadir olmadığımız bir boyunduruk komayle, Allah’ı tecrübe edersiniz. RA. 15/10

nihayet (Ar. nihâyet): Son, bitim, hitam, encam, münteha.

Lakin kim ki nihayete kadar tehammül ederse, o helas bulacak dır. MT. 10/22
Ve baş kahinler ile ihtiyarlar ve bütün millet meclisi İsus’u öldürmek için, aleyhine yalan şahadet aradılar ise de, bulamadılar; ve çok yalancı şahidler geldiler ise de, yine bulamadılar; nihayet iki yalancı şahid gelib, “Bu kimse Allah’ın heykelini yıkıb onu üç günde bina etmeye kadir im,” dedi dediler. MT. 26/59

nihayet bul- : Sona ermek, bitmek.

Lakin Oğula, ya Allah, senin tahtın ebed’ül-abad dır, senin padişahlığının asası doğruluk asası dır; salahı sevib fişkdan ikrah etdin; bu sebebden, ya Allah, Allah’ın seni şeriklerinden ziyade şazlık yağı ile mesh eyledi; hem, ya Rabb, ibtidade yerin temelini sen kurdun, ve gökler ellerinin işi dir; bunlar

zeval bulur, anma sen baki sin; cümlesi esvab gibi ekşiyib, onları kaftan gibi düreceksin, ve değışecekler dir; lakin sen heman o zat sın; senelerin dağı *nihayet* bulmaz, deyü buyurur. Bu meleklerin hangısına bir zeman, seninb düşmenlerini ayaklarıñın altına başamak koyuncayadek, sen sağımda otur, demiş dir? Onların cümlesi helasa varis olacak kimselere hizmet için gönderilen hizmet eden ruhlar değıller mi? PRİ. 1/12

nikab (Ar. nikâb): Örtü, yüzörtüsü, peçe.

Ve İsrail oğulları zeval bulacak nesnenin nihayetine nazar kılmamaları için, Moisi kendi yüzüne *nikab* koduğu gibi etmeyiz. PRK1. 3/13

Amma onların zihnleri körlenmiş idiğinden, ahd-ı atikin okunmasında ol *nikab* bu güne kadar kaldırılmamış duruyor; ol dağı Hristos’da ibtal olunur. PRK2. 3/14

nikahlı : Aralarında nikâh işlemleri yapılan.

Çünkü cümlesinin *nikahlı* karısı oldu, dediler. İsus dağı onlara cevap verib, “Kitabları ve Allah’ın kudretini bilmediğinizden aldanıyor sunuz; zira kıyametde ne karı alırlar, ne de kocaya verilirler, ancak Allah’ın gökdeki melekleri gibi dirler. MT. 2/29

nisbet (Ar. nisbet): Oran

Gerçi incile *nisbetle* onlar sizin sebebinize düşmen dir; lakin intihaba nisbetle babalara sebebine sevgülü dirler.PRR.11/28

nişan (Ar. nişân): İşaret, belirti, alamet, belgi.

Ve eğer bir kimse bu resalenin vasıtasıyla olan kelamımıza itaat etmezse, utanması için ona *nişan* koyub onun ile ihtilat etmeyiniz. PRS2. 3/14

Ben Paulos’un el yazısı selam; bu dağı her mektubda *nişan* dir; böyle yazarım. PRS2. 3/17

nişanlı: Nişanlanmış olan (kimse).

Ve İsus Hristos’un veladeti bu minval üzre oldu, yani validesi Maria İosif’e nişanlı iken, onlar biri birleri ile buluşmazdan evvel, Ruh ül Kuds ’dan hamile bulundu.MT. 1/18

Ve altıncı ayda Gavriil melek Allah tarafından, Galilaia’da vakı Nazaret nam bir şehre, David hanedanından İosif isminde bir ademe *nişanlı* olan bir bakirenin yanına gönderildi; ve ol bakirenin ismi Mariam idi. LU. 1/27

nitekim : Gerçekten, hakikaten.

[onlar ise gökdeki şeylerin nümüne ve gölgesine göre hizmet ederler; nitekim Moisi'ye meskeni inşa edeceği vakit vahi olundu; zira ona, bak, cümlesini sana dağda gösterilen resme göre yapasın, dedi;] Lakin şimdi ne kadar daha ala vadlar ile sabit kılınmış olan daha ala bir ahdin miyancısı olmuş ise, ol kadar ala bir memuriyete nail oldu. PRK2. 8/5

niyaz (Ar. niyâz): Yalvarma, yakarma.

Ve melek ona, “Korkma, ey Zaharia, zira *niyazıñ* kabul olunmayla karın Elisabet'den senin bir oğlun olacak, ve ona İoannis tesmiye edeceksin. LU. 1/13

niyaz et- : Yalvarmak, yakarmak.

Bu sebebden biz dañi işitdiğimiz günden beru, sizin için feragat etmeyerek, dua ve *niyaz ederiz* ki her ilm ve ruhani fehm ile onun iradetini bilmeklikde teknil olasınız; ve her hayr amelde meyvedar ve Allah'ı bilmeklikle ilerlemekte olarak 'rabb'a layık olduğu fechle her hususda onun rızası üzere yürüyesiniz; ve onun celil kudretine göre şazlık ile her sabr ve tehammülde cümle kuvvet ile kuvvetlenib, bizi nurda olan mukaddeslerin nasibine hissedar (olmaya) layık kılan Pedere şükr edesiniz; ol ki bizi karanlığın tesallütünden helas edib kendi sevgülü Oğlunun padişahlığına intikal eyledi; onda dañi kanının vasıtasıyla fidiyeye, (yani) günahların affına malik iz. PRK. 1/9

niyemet (Ar. ni'met): İyilik, lütuf, ihsan, bahşış.

İmdi eğer siz yaramaz iken evladlarınıza eyi bahşışler vermeyi bilirsenez, göklerde olan Pederiniz ne kadar ziyade, kendinden talep edenlere *niyemetler* verecek dir! MT. 7/11

Hırsızlık eden artık hırsızlık etmesin; illa mühtac olanı hissedar etmeye kadir olmak için elleri ile eyi iş işleyerek emek çeksin; ağzınızdan bir fena söz asla çıkmasın, fakat işidenlere *niyemet* vermek üzere, iktiza olan mamuriyet için hayırlısı ne ise, (onu söyleyiniz). PRE. 4/29

niyet (Ar. niyyet): Bir şey yapmayı önceden kurmak, zihinde tasarlama, kasıt, maksat, meram, murat.

İmdi onun kocası İosif salih olduğundan ve onu rüsva-i alem etmek istemediğinden, onu gizlice boşamak *niyetinde* idi. MT. 1/19

Amma sen benim talimim, etvarım, *niyetim*, imanım, sabrım, muhabbetim, tehammülümü bilib, ve Antakia'da ve Konia'da ve Listra'da bana vakı olan teaddilere ve elemlere, ne dürlü teaddiler çekdiğime vakıf oldun, ve Rabb beni cümlesinden helas eyledi. PRT2. 3/10

niza (Ar. nizâ'): Çekişme, kavga, anlaşmazlık, ihtilaf.

Yani, işte seçdiğim kulum, canımın razı olduğu sevgülüm; Ruhumu onun üzerine koyacağım, ve taifelere şeriat haber verecek dir. Niza ve nida etmeyecek dir, onun sedasını meydanlarda kimse işitmeyecek dir. MT. 12/19

Amma cahil mübaheselerden ve neseb silsilelerinden ve *nizalar* ve şeriat mücadelerinden geri dur; Zira onalr faidesiz ve batıl dır. PRT. 3/9

niza et- : Çekişmek, kavga etmek.

Ve ertesi gün onlara *niza ederler* iken görünüb, "Ey ademler, siz karındaşlar sınız, niçün biri birinize zulm ediyorsunuz?" deyerek onları barışdırmaya gayret etdi ise de, konşusuna zulm eden onu redd edib, "Seni bizim üzerimize kim reis ve kadı nasb etdi? RA. 7/26

nizam (nizâm): Düzen.

Zira bizim selametimiz o dur, çünkü o ikisinin bir eyleyib, kendi teniyle orta divarı, yani adaveti yıkmayle, *nizamlar* ile emrlerin şeriatını ibtal eyledi; ta ki selamet husule getirerek, ikisini kendinde bir yeni adem yarada; ve kendi stavrosu ile adaveti helak etmiş olarak, onun vasıtasıyla ikisini bir cesedde Allah ile barışdıra; ve gelib, siz irak olanlara ve hem de yakın olanlara selameti müjde eyledi. PRE. 2/17

nizamât (Ar. nizâmât): Düzen, usul, tertip, yol.

Ve sizi hatalarda ve teninizin sünnetsizliğinde ölmüş ikne, cümle hatalarımızı afv ederek beraberince ihya eyledi; ve bize karşı olub bize zıd olan *nizamât* el yazısını resid eyleyib stavrosa daği mıhlayarak onu ortadan kaldırdı. PRK. 2/14

noksan (Ar. noksân): Eksik, kusurlu.

Yüzünüzü görmek ve imanınızın *noksanını* tekmil etmek için, gece ve gündüz ziyadesiyle niyaz eylemekte iz. Pederimiz Allah kendisi ve

Rabb'ımız İsus Hristos tarafınıza (gelmek üzere) yolumuzu kolay ede. PRS. 3/10

Ey karındaşlarım, dürlü dürlü tecrübelerle düçar olduğunuz zaman onu tekmlen şazlık sayınız; çünkü imanınızın imtihanı sabr husule getirdiğini bilirsiniz; amma bir şeyde *noksanınız* olmayarak, kamil ve tam olmanız için sabrın ameli kemal üzere olsun. İRUR. 1/4

nokta (Ar. nutka): Çok küçük boyutlarda işaret, benek.

Zira hakikaten size derim ki, “Yer ile gök geçmedikce, şeriatın cümlesi itmam oluncayadek, ondan bir yazı ya bir *nokta* geçmeyecek dir.”MT.5/18

nur (Ar. nûr): Kalp gözüyle algılanan, gönül açıcı aydınlık, gerçeği görmeye yarayan manevi ışık.

Zira bir kerre *nura* nail olanlar ve semavi bahşışı tatanlar ve Ruh ul Kudsa hissedar olanlar, ve Allah'ın eyi kelamını ve gelecek alimin kuvvetlerini tatmış olanlar, murtad oldukları takdirde, tekrar tevbe için yenilenmeleri mümkünsiz dir; çünkü kendilerine İbn Ullah'ı tekrar stavrosa çıkarıp rüsvey ederler. PRİ. 6/4

Ta ki İsaia peygamber vasıtasıyla, İordanis'in öte tarafında, deniz yolunda bulunan Zavulon diyarı ve Nefthaleim diyarı, yani taifelerin Galilaia'sı, karanlıkta oturan kavm azim *nur* gördü, ve ölüm diyarı ve gölgesinde oturanlara nur doğdu, buyurulan kelam itmam oluna. MT. 4/16

nutk (Ar. nutk): Söylev.

Ve bir muayyen günde İrodis padişahane esvabını giyib, kürsüde oturarak, onlara bir *nutk* söyledi. Halk daği, “Allah sesi dir, ve insan (sesi) değil dir,” deyü nida eder idi. RA. 12/21

nutk etdir- : Konuşturmak.

Ve taksim olunmuş ateş dilleri gibi (diller) onlara görünüb her birinin üzerine konmasıyle, cümlesi Ruh ül Kuds ile dolarak, Ruhun kendilerine *nutk etdirdiğine* göre başka lisanlar söylemeye başladılar. RA. 2/3

nümune : Örnek.

İmdi ol rahata girmeye cehd edelim, olmaya ki bir kimse heman ol imansızlığın *nümunesi* üzere düşse; zira Allah'ın kelamı diri ve müessir, ve her

iki ağızlı kılıcdan keskin dir, ve can ile ruhun ve oynaklar ile iliğin taksimine kadar tesir edib, kalbin efkâr ve niyetlerini teftiş eyler. PRİ. 4/13

O

o : Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

Ve onlar ona, “Çıldırılmış sın,” dediler, *o* ise, “Böyle dir,” deyü tekid etdikde, onlar dağı, “Onun meleği dir,” dediler. RA. 12/15

oda : Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz.

Ve Petros kalkıb onlar ile beraber geldi; ve yetişdiğinde, onu üst kat *odaya* çıkardılar; ve cümle dul karılar yanına gelib ağlayarak, ceyran onlar ile beraber iken, yaptığı entariler ile esvabların hepisini gösterirler idi. RA. 9/40

oğul : 1. Cinsiyeti erkek olan evlat.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbin meleği ruyada ona görünüb, “Ey David oğlu İosif, karın Maria’yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruhül Kuds’dan dır. MT. 1/20

2. Sülale isimlerini kullanılır, zade.

İman ile İakov ölür iken İosif’in oğullarının her birine hayr dua eyledi, ve kendi deyneğinin ucuna (dayanıb) secde eyledi. İman ile İosif ölür iken, İsrail *oğullarının* hürucunu zikr etdi, ve kendim kemikleri hakkında vasiyet eyledi. PRİ. 11/22

ok : Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk.

Ve işte ol günde onlardan iki kimse İerusalim’den altmış *ok* atımı uzak olan Emmaus nam bir köye gitmekde iken, cümle bu vukuatın hakkında biri biri ilesöyleşiyorlar idi. LU. 24/13

oku- : Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Ve İsus onlara cevap verib, “David’in gerek kendisi ve gerek beraberince olanlar acıkdığı zaman ne etdiğini *okumadınız mı?* LU. 6/3

okun- : Okuma işine konu olmak.

Ve Tevrat ile peygamberler *okunduktan* sonra sinagog reisleri onlara gönderib, “Ey karındaşlar, eğer kavma nasihat yollu bir kelamınız var ise, söyleyiniz,” dediler. RA. 13/15

ol- : İsmi veya sıfatın belirttiği hali olmak.

MT. 1/19, 1/20, 2/10, 2/12, 2/18, 3/13, 4/14, 5/3, 5/4, 5/8, 5/12, 6/2, 7/1, 8/4, 8/10, 9/2, 9/12, 10/2, 10/11, 11/5, 11/22, 12/2, 12/4, 12/17, 13/23, 14/8, 15/5, 15/24, 16/8, 17/14, 17/26, 18/12, 18/16, 19/16, 20/15, 21/6, 22/33, 23/7, 24/14, 24/44, 25/3, 26/2, 27/24, 28/12.

MR. 1/9, 2/2, 2/6, 3/10, 3/20, 4/4, 5/16, 6/3, 6/11, 8/31, 9/6, 9/34, 10/17, 10/38, 11/17, 12/14, 13/9, 14/33, 15/24, 16/10.

LU. 1/4, 1/48, 2/4, 2/5, 3/7, 4/15, 4/21, 5/14, 6/25, 7/10, 7/39, 8/12, 9/11, 10/12, 11/17, 11/36, 12/30, 14/7, 15/4, 15/31, 16/4, 16/9, 17/10, 18/18, 19/3, 19/14, 20/17, 21/7, 22/8, 22/66, 23/8, 24/4.

İO. 1/28, 2/9, 2/24, 3/15, 4/38, 5/15, 6/12, 6/57, 7/4, 8/12, 9/2, 9/41, 10/9, 11/2, 12/13, 13/19, 14/10, 15/11, 16/21, 17/5, 18/2, 19/3, 20/4.

RA. 1/4, 2/6, 3/10, 4/10, 5/7, 6/14, 7/6, 8/31, 9/22, 10/16, 11/19, 12/12, 13/11, 15/7, 16/7, 17/24, 18/15, 19/17, 20/7, 21/5, 22/12, 23/3, 24/9, 25/9, 26/6, 27/4, 28/17.

on bir : On birler, Hz. İsa'nın elçileri.

Ve on bir şagirdler Galilaia'ya, İsus'un onlara emr ettiği dağa vardılar. MT. 28/16

onlar : O şahıs zamirini çokluk biçimi.

Ve onlar ona, “Çıldırılmış sını,” dediler, o ise, “Böyle dir,” deyü tekid etdikde, *onlar* dağı, “Onun meleği dir,” dediler. RA. 12/15

orak : Bir sapın ucuna geçirilmiş yarı çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin bir biçaktan ibaret ekin biçme aracı, tırpanın küçüğü.

Ve gördüm ki bir beyaz bulut var idi, ve bulutun üzerinde başında altın tac ve elinde bir keskin *orak* bulunarak, insan Oğluna beñzer bir zat oturuyor idi. İV. 14/14

orakcı : Ücret karşılığı ekin biçen kimse.

Bragınız, biçin vaktinadek ikisi beraber böyüsün, ve biçin vaktında *orakcılara*, evvela deliceyi toplayıb, onu yakmak için demed demed

bağlayınız, amma buğdayı anbarıma cem ediniz, deyeceğim,” dedi. MT. 13/30

ordu : Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.

Zira Yedeon ve Varak ve Sampson ve İefthae David ve Samuil ve peygamberlerden bahs edecek olursam, bana vakıt yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, salah işlediler, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, ateşin şiddetini söyündürdüler, kılıc azgından kurtuldular, zaiflikden kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin *ordularını* perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları ise daha ala kıyamete nail olmak üzere azad olmaklığı kabul etmeyib işkence çekdiler; başkaları zevklenib döyüldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular. İR. 11/32

orta : Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer. Ve onlar bu şeyleri söyler iken, İsus bizzat *ortalarında* durub onlara, “Selam size” dedi. LU. 24/36

ortak : Birlikte iş yapan, ortaklaşa yararlarla birbirlerine bağlı kimselerden her biri. Ve Simon Petros bunu görmekle İsus’un dizlerine düşüb, “Ya Rabb, benden ayrıl, zira ben günahkâr adem im,” dedi. Zira balıkların avlanışından dolayı o ve beraberince olanların cümlesi, ve Simon’un *ortakları* olan Zevedaios’un oğulları İakovos ile İoannis daği hayrete düşdüler; İsus daği Simon’a, “Korkma, bundan böyle insan avcısı olacaksın,” dedi. LU. 5/10

oruç (Far. oruç): İbadet niyetiyle yeme içme vb. şeylerden kendini alıkoyma.

oruc tut- : Oruç ibadetini yerine getirmek.

Amma sen *oruc tutar* iken, başını yağlayıb yüzünü yayka. Şöyle ki, oruc tutduğunu ademlere değil, ancak gizlide olan Pederiñe gösteresin. MT. 6/17

Ol zeman İoannis’in şagirdleri onun yanına gelib, “Niçün biz ve Farisiler çok *oruc tutduğumuz* halde, senin şagirdlerin tutmazlar?” dediler. MT. 9/14

osan- : Usanmak.

Ve daima dua edib osanmamak gerek idiğine dair daği onlara bir temsil söyleyib dedi ki, “Bir şehrde Allah’dan korkmaz ve insandan utanmaz bir kadı var idi. LU. 18/1

osanna (Aram.): “Şimdi kurtar.” anlamında Hz. İsa’yı selamlamak için kullanılan söz.

Ve pek çok halk daği kendi esvablarını yola serdiler; ve gayrileri ağaçlardan dallar kesib,yola döşeyerek, “Önden giden ve arkadan gelen halk, David oğluna Osanna, Rabbin ismiyle gelen mübarek olsun, yücelerde Osanna,” deyerek nida ederler idi. MT. 21/8

Çok kimseler daği esvablarını yola serdiler; ve bazıları ağaçlardan dallar kesib yola döşeyerek, “Önden gidenler ve arddan gelenler, Osanna, Rabbin ismiyle gelen mübarek olsun. MR. 11/9

ot : Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.

Ve cemaatin *otlar* üzerine oturmalarını emr etdikden soñra, beş ekmek ile iki balığı alıb köye doğru bakarak, bereket duası okuyub ekmekleri pareledi, ve şagirdlere verib, şagirdler daği cemaata (verdiler). MT. 14/19

otlan- : Hayvan otlamak.

Ve orada dağın yanında otlanın bir büyük donuz sürüsü bulunub, cinlerin cümlesi, “Bizi donuzlara yolla ki onlara girelim,” deyerek ondan reca etdiler. MR. 5/12

otlat- : Hayvanı veya sürüyü otlayabileceği bir yere götürmek, otlamaya bırakmak, otlamasını sağlamak.

Ve onlar taam etdikden soñra, İsus Simon Petros’a söyleyib, “Ey İuda oğlu Simon, beni bunlardan ziyade sever misin?” dedi; ona, “Beli, ya Rabb, seni sevdiğimi sen bilirsin,” dedi; ona, “Kuzularımı *otlat*,” dedi. İO. 21/15

otur- : Vücutun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

Ve Zeytunluk dağında heykelin karşısında *oturduğunda*, Petros ile İakovos ve İoannis ve Andreas ona tenhace süal edib, “Bu şeylerin ne zaman vuku bulacağını, ve cümle bu nesnelere itmam olacağı vaktin alametini bize söyle,” dediler. İsus daği cevaba başlayıb onlara dedi ki, “Sakınınız, sizi kimse aldatmasın. MR. 13/4

oturt- : Oturma işini yaptırarak.

Bunu dağı Hristos'da, onu ölülerden ihya etmekle, icra edib, Onu her riaset ve hükümet ve kudret ve saltanatın ve yalnız bu dünyada değil, ancak ağretde dağı anılan her ismin üstünde, göklerde kendi sağında *oturtdu*. PRE. 1/21

otuz : Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Ol dağı mahsuldar olub kimi yüz, kimi altmış ve kimi *otuz* kat verir," dedi. MT. 13/23

oyul- : Oyma işi yapılmak.

Ve onu endirib bir keten bezine sardı, ve onu kayada *oyulmuş* ve hiç bir vakıt kimse konulmamış bir mezar içine kodu. LU. 23/53

Ö

ödünç : Geçici olarak başkasından alınan veya başkasına verilen şey, ariyet, müstear. Senden dileyene ver, ve senden *ödünç* almak isteyen den yüz çevirme. MT. 5/42

Amma düşmenlerinizi sevib eyilik ediniz, ve hiç bir bedel ümid etmeyerek *ödünc* veriniz, ve ecriniz çok olub Taala'nın oğulları olacaksınız; zira o, nankörlere ve kötülere eyilik kanidir. LU. 6/35

ökce : Ayakkabı altının topuğa rastlayan yüksek bölümü, topuk.

Cümlenizin hakkında söylemeyorum; ben seçdiklerimi bilirim;lakin, 'Benim ile ekmek yeyen *ökcesini* üzerime kaldırdı', deyü yazılmış olan kelam itmam oluna. İO. 13/18

öksüz : Anası veya hem anası hem babası ölmüş olan (çocuk).

Sizi öksüz brakmam; size gelirim. İO. 14/18

öküz : Çift sürmekte, kağnı çekmekte kullanılan, etinden yararlanılan, iğdiş edilmiş erkek sığır.

Ve başka biri, 'Beş çift *öküz* satun aldım, ve onları tecrübe etmeye gidiyorum; sana reca ederim, beni mazur tut,' dedi. LU. 14/19

öl- : Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek.

Yeyelim ve içelim; zira yarın ölürüz. Aldanmayınız; kötü ülfetler eyi meşrebi bozarlar. PRK1.15/34

ölç- : En, boy, hacim, süre gibi nicelikleri kendi cinslerinden seçilmiş bir birimle karşılaştırıp kaç birim geldiklerini belirtmek.

Hükm etmeyiniz, ta ki hükm olunmayasınız; zira etdiğiniz hükm ile siz daği hükm olunacaksınız ve ölçdüğünüz ölçek ile size ölçülecek dir. MT. 7/3

ölçek : Bir şeyi ölçmek için birim kabul edilen ölçü.

Hükm etmeyiniz, ta ki hükm olunmayasınız; zira etdiğiniz hükm ile siz daği hükm olunacaksınız ve ölçdüğünüz ölçek ile size ölçülecek dir. MT. 7/3

Basılmış hem silkinmiş ve taşkın eyi ölçekle kucağınıza verecekler; zira size hemen ölçdüğünüz ölçek ile ölçülecektir.” LU. 6/38

ölçül- : Ölçme işine konu olmak.

Basılmış hem silkinmiş ve taşkın eyi ölçekle kucağınıza verecekler; zira size hemen ölçdüğünüz ölçek ile ölçülecektir.” LU. 6/38

öldür- : Bir canlının hayatına son vermek.

Bağcılar ise onu gördüklerinde, biri biri ile söyleşib, “Bu varis dir, mirasın bize kalması için geliniz onu öldürelim,” dediler. LU. 20/14

öldürül- : Öldürme işine konu olmak.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bi göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklik ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah’ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah’ın hizmetcileri gibi gösteririz. PRK2. 6/10

ölü : Hayatı sona ermiş olan.

Amma İsus ona “Ardımca gel, ve brak ölüler kendi ölülerini defn etsinler,” dedi. MT. 8/22

ölüm : Bir canlıda hayati fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, memat, vefat.

Ta ki İsaia peygamber vasıtasıyla, İordaniş'in öte tarafında, deniz yolunda bulunan Zavulon diyarı ve Nefthaleim diyarı, yani taifelerin Galilaia'sı, karanlıkda oturan kavm azim nur gördü, ve *ölüm* diyarı ve gölgesinde oturanlara nur doğdu, buyurulan kelam itmam oluna. MT. 4/16

Ve hakikaten size derim ki, burada hazır olanlardan bazısı var ki Allah'ın padişahlığını görünceyedek asla *ölüm* tatmayacak dır,," dedi. LU. 9/27

ölümsüzlük : Ölümsüz olma durumu, ölmezlik.

Ve lakin senin inadin ve tevbe etmez kalbin ile gazabın ve Allah'ın adaletli hükmü zuhurunun günü için kendiñe gazab cem edersin; zira o her kese amellerine göre eda edecek, yani eyi amellerde sabr u devam ile mecd u izzet ve *ölümsüzlük* taleb edenlere ebedi hayat (verecek) amma niza edib hakikata itaat etmeğerek, hakksızlığa müti olanlara hışm u gazab olacak dır. PRR. 2/6

ömr : Yaşam.

Zira bu Melhisedek Salim padişahı olub, Allah Taalanın kahini olarak, Avraam'ı, padişahların katlinden geri döner iken, karşılayıb onlara hayr dua eyledi; Avraam dañi ona cümle eşyadan üşr verdi; onun (isminin) tercümesi evvela sadakat padişahı ve soñra selamet padişahı manasında Salim padişahı dañi olarak, babasız ve anasız, ve nesebsiz, ve günlerin ibtidası ve *ömrünüñ* nihayeti olmayıb, ancak İbn Ullah'a beñzer olarak, daima kahin kalır. PRİ. 7/2

ön : Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.

Ve Yehudilerin bu şeyden hoşnud olduklarını görmekle Petros'u dañi tutdu; [ve fetir günleri idi;] ve onu tutdukda, pashadan soñra halkın *önüne* çıkarmak niyetiyle, onu beklemek için her biri dört neferden ibaret dört takım askere teslim edib mahbese kodu. RA. 12/4

öp- : Sevgi, saygı, bağılılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değıdirmek.

Ve işte ol şehrde günahkâr bir karı bulunub, onun Farisinin evinde sofrada oturduğunun haberini aldıkda, bir şişe hoş raihalı yağ getirdi; ve arkadan ayakları yanında durub ağlayarak, ayaklarını göz yaşlarıyla ıslatmaya başladı, ve ayaklarını (başının) saçı ile silib *öpererek*, hoş rahyalı yağ ile yağladı. LU. 7/37

ör- : İplik, yün, tel, saz vb.ni birbirine dolayarak veya geçirerek işlemek veya tezgâh ta dokumak.

Ve dikenlerden bir tac *örüb* başına, ve bir kamyş daği sağ eline kodular; ve önüne diz çöküb, “Selam sana, ey Yehudilerin padişahı,” deyerek onu zevklendiler. MT. 27/29

örnek : Benzeri yapılacak olan, benzetilmek istenen şey, model.

Ve her hususda kendiñi eyi amellerde *örnek* ve talimde hulus ve edeb ve sahih ve özürsüz kelam ibraz eyle; ta ki muhalefet eden hakkınıza söyleyecek bir kötü şey bulamayarak mahcub ola. PRT. 2/7

örnek ver- : Örneklendirmek.

Zira size bir örnek verdim ki, siz daği benim size eylediğim gibi eyleyesiniz. İO. 13/15

örnek ol- : Davranışları yönünden başkasının kendisine benzemesi yolunda etkili olmak.

Aranızda buluna ihtiyarlara, ben ki onlar gibi ihtiyar, ve Hristos’un elemelerinin şahidi, ve zahir olacak celalin hissedarı im, reca ederim, Allah’ın sizin aranızda bulunan sürüsünü güdesiniz; ve (onu) mecburiyetden değil, ancak hüsn-i iradette, hem kötü kazanc için değil, fakat can u dilden nazaret ederek, ve cemaatlara musallat olur gibi değil, ancak sürüye *örnek olunuz*. PR1. 5/2

ört- : Korumak veya gizlemek için üstüne bir şey koymak.

Ve bazıları onun üzerine tükürmeye, ve yüzünü *örtüb* ona yumruk vurarak, “Peygamberlik eyle,” demeye başladılar; hizmetkârlar daği ona sille vurdular. MR. 14/65

örtülü : Örtülmüş, saklı.

İmdi onlardan korkmayınız, zira aşikâr olmayacak örtülü ve bilinmeyecek gizli bir şey yok dur. MT. 10/26

örtün- : Kendi üzerine bir şey örtmek.

Zira eğer karı örtünmezse, saçı daği kesilsin; amma eğer karının saçının kesilmesi ya traş olması ona ayıb ise, *örtünsün*. PRK1. 11/6

örtüsüz : Örtüsü olmayan.

Kendi kendinizde hükm veriniz; karının örtüsüz olarak Allah'a dua etmesi layık mıdır? PRK1. 11/13

öt- : Kuş veya böcekler, değişik tonda ses çıkarmak.

Ve Petros İsus'un kendine, "Horos *ötmezden* evvel beni üç kerre inkâr edeceksin," dediği sözü hatrına getirmekle, dışarıya çıkıp acı acı ağladı. MT. 27/75

öte : Konuşanın temel olarak aldığı bir şeyden daha uzak olan yer veya şey, mavera.

Bunlar sizin muhabbet ziyafetlerinizde lekeler olub sizin ile yeyib içerek, nefslerini korkusuz beslerler; rüzgârlardan *öte* beri sürüklenen susuz bulutlar, çıplak ve meivesiz, iki kerre kurumuş, gökden koparılmış ağaçlar dırlar; köpük gibi kendi ayıplarını çıkararak şiddetli deniz dalgaları dırlar: avare yıldızlar dır, ki şedid karanlık onlar için ebeden hıfz olunmuş dur. İRUR. 13

övkelen- : Öfkeli duruma düşmek, kızmak, hiddetlenmek.

Övkelendiğinizde günah işlemeyiniz; gazabınızın üzerine güneş batmasın. PRE. 4/27

öyren- : Bilgi edinmek.

Siz ise Hristos'u böyle *öyrenmediniz*; madem ki hakikat İsus'da bulunduğu vechle işidib onun tarafından talim olundunuz; evvelki hareketinize göre azdıran şehvetlerinize fesad bulan eski ademi terk edib, aklınızın ruhu ile yenilenerik, salaha ve hakakata aid kudsiyetde, Allah'ın (iradetine) göre yaradılan yeni ademi giyinesiniz. Bu sebebden yalanı terk edib siz her biriniz konuşusu ile hakkı söyleyiniz; çünkü biri birimizin azaları iz. PRE. 4/25

öyret- : Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

"Ey mürailer, Isaia sizin hakkınızda, "Bu kavm [bana ağız ile yaklaşıb,] bana lisanen hürmet eder, fakat kalbleri benden pek uzak dır. Hem insan tenbihleri olan talimleri öyretmekle, bana bihude yere ibadet ederler, deyü vahi ile güzelce demiş dir, dedi. MT. 15/8

özür : Bağış.

Çünkü şeriatı olmayan taifeler tabiatle şeriat mucibince amel etdikleri takdirde, onların şeriat olmamaya, kendileri kendilerine şeriat olarak, zamirlerinin şهادeti ve efkârlarının gâh tazir etmesiyle, gâh *özür* dilemesiyle şeriatın eserini kendi kalblerinde yazılmış gösterirler. PRR. 2/15

özürsüz : Özürlü olmayan.

Ve her hususda kendini iyi amellerde örnek ve talimde hulus ve edeb ve sahih ve özürsüz kelimelerle ibraz eyle; ta ki muhalefet eden hakkınıza söyleyecek bir kötü şey bulamayarak mahcup ola. PRT. 2/7

P

padişah (Far. Pâdşâh): Büyük hükümdar, melih.

Ve İssai David padişahı tevlid eyledi. MT. 1/6

padişahlık : Padişah olma durumu, hükümdarlık, sultanlık.

Bu sebepten sarsılmaz bir padişahlık almış olarak, ol inayete nail olalım, ki onun vasıtasıyla Allah'a makbul tarz üzere hürmet ve dindarlık ile ibadet edelim; çünkü Allah'ımız telef eder ateş dir. PRİ.12/28

Amma İsus ona, "Elini saban üzerine koyub da geriye napak hiç bir kimse Allah'ın *padişahlığına* münasib değil dir," dedi. LU. 9/62

pak : Temiz.

Ben daği ol (şehadet) için vaiz ve resul, [Hristos'da hakk söyleyorum, yalan söylemeyorum,] iman ve hakikatda taifelerin hocası olmak üzere nasb olundum. İmdi erkekler gazabsız ve işkilsiz *pak* eller kaldırarak her yerde dua etmelerini isterim. PRT1. 2/8

pakle- : Temizlemek, tathir etmek.

Bu daği onun zelalinin zıvası ve cevherinin resmi zatisi olub, her şey kendi kudretinin kelamıyla vikaye ederek, kendisi vasıtasıyla günahlarımızı *paklemek* tedarikini ettikten sonra yüce mahallerde azamet in sağında oturub, varis olduğu ism melekler isminden ne kadar ziyade üstün ise, (zati) daği ol kadar ala oldu. PRİ. 1/3

paklen- : Temizlenmek.

Ve Yehudilerin *paklenmesi* adedince orada konulmuş, her biri ikişer ya üçer merde alır altı aded taş küp bulunmayla, İsus onlara, "Küpleri su ile doldurunuz," dedi; ve onları ağızlarına kadar doldurdular. İO. 2/6

paklık : Temizlik.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, *paklik* ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olup kendimizi Allah'ın hizmetcileri gibi gösteririz.
PRK2. 6/9

parale- : Parçalamak, ufak parçalara ayırmak.

Ve beş ekmek ile iki balığı alıb, köye doğru bakarak bereket duası okudu, ve ekmekleri *paraledikden* soñra (halkın) önlerine komak için, şagirdlerine verdi; ve iki balığı dañi cümlesine taksim eyledi. MR. 6/41

Ve yine yokarı çıkııb ekmek *paraleyerek* yediler, ve şafak sökenedek çok kelam etdikden soñra böylece çıkdı. RA. 20/11

parça : Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey.

Ve cümlesi yeyib doydular, ve *parçaların* fazlasından yedi zenbil dolusu kaldırdılar. MT. 15/38

parelen- : Parça parça olmak.

Ve galib olub amellerimi sonadek hıfz eden kimseye, ben Pederim tarafından aldığım gibi milletler üzerine hükümet vereceğim; Ol dañi onlara demir asa ile hükümet edecek, onlar dañi çömlekcı kableri gibi *parelenecek dir*. İV. 2/26

parla- : Güçlü bir ışık çıkarmak, ışık saçmak.

Zira şimşek köyün altında bir taraftan *parlayıb* köyün altında ol bir tarafa ziya verdiği gibi, İnsan Oğlu dañi kendi gününde böyle olacak dır. LU. 17/24

parmak : İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

Zira ağır ve taşınması güç yükler bağlayııb ademlerin omuzlarına korlar ise de, onları parmaklarıyla tepretmek istemezler. MT. 23/4

pasha : Dokunmadan geçmek anlamına gelen Fısıh bayramının karşılığıdır.

Ve İsus bu sözlerin cümlesini tekmil etdikden sonra şagirdlerine, “İki günden sonra *pasha* bayramı olacağını bilirsiniz; ve insan Oğlu daği staurosa çıkarılmak için teslim olunacak dır,” dedi. MT. 26/1

Ve *pasha* ve fetir (bayramı) iki gün sonra vuku bulmak üzere iken, baş kahinler ile ülema onu hile ile tutub öldürmeye fırsat ararlar idi. MR. 14/1

paymal (Far. pây-mâl): Ayaklar altında, perişan.

paymal et- : Ayaklar altına almak, perişan etmek.

Ve heykelin dışarısında olan havliyi bragıb, onu ölçme, zira o taifelere verilmiş dir; onlar daği mukaddes şehri kırk iki ay *paymal edecekler* dir. İV. 11/2

peder (Far. Peder): Baba.

Lakin Yehudistan'da Arhelaos'un, kendi *pederi* Irodis'in yerine padişah olduğunu işitmekle, oraya gitmeye korkdu. MT. 2/22

Ve Farisiler ile Saddukilerden nicelerinin kendi vaptisine geldiklerini gördükde, onlara dedi ki, “Ey engerek nesli, gelecek gazabdan kaçmaklığı size kim öğretti?” İmdi tevbeyle layık meyve husule getiriniz, ve, “*Pederimiz* Avraam dır,” demekliği kendi kendinize düşünmeyiniz. Zira size dedim ki, “Allah Avraam'a şu taşlardan bile evladlar husule getirmeye kadir dir. MT. 3/9

2. Tanrı.

Bu vechle nurunuz ademlerin önünde ziya versin, ta ki sizin eyi amellerinizi görüb, göklerde olan *Pederinizi* temcid edeler. MT. 5/16

Ta ki sadakañ gizlide ola, ve gizlide gören *Pederin* sana alenen mükâfat edecek dir. MT. 6/4

pek : Sert, katı.

Ve kalblerinin pekliğine teessüf ederek, etrafında bulunanlara gazab ile bakdıktan sonra, ol ademe, “Eliñi uzat,” dedi; ol daği uzatdı, ve eli [digeri gibi] sağ oldu. MR. 3/5

peklilik : Pek olma durumu.

Ve kalblerinin *pekliğine* teessüf ederek, etrafında bulunanlara gazab ile bakdıktan soñra, ol ademe, “Eliñi uzat,” dedi; ol dañi uzatdı, ve eli [digeri gibi] sağ oldu. MR. 3/5

pentikosti (Gr.) : Ellinci. Fısıh bayramından elli gün sonra kullanılır. Hz. İsa’nın göğe çıkışından sonraki Pentikost günü Tanrı, Kutsal Ruhunu, Mesih inanlıların içinde yaşamak üzere gönderdi.

Ve *Pentikosti* günü geldikde, cümlesi ittifakle bir yerde hazır oldukları halde, ansızın gökden şiddetle rüzgâr (sesi) gibi bir seda gelib, oturdukları evi bütün doldurdu. RA. 2/1

perişan : Dağımık, düzensiz.

Zira çobanı olmayan koyunlar gibi yorgun ve *perişan* idiler. MT. 9/36

perişan eyle- : D.ağıtmak, düzenini bozmak.

Kendi bazusu ile kudret gösterdi; mağrur olanları kalblerinin efkârında *perişan eyledi*. LU. 1/51

pervasız : Çekinmez, sakınmaz, korkusuz (kimse), biperva.

Bunlar *pervasız* ve ðodbin olarak müteber kimselere küfr etmekden korkmazlar; hal bu ki melekler kuvvetde ve kudretde onlardan üstün iken, Rabb’in huzurunda onların aleyhine küfr ederek hükm etmezler. PR2. 2/11

perverde : Terbiye görmüş, yetiştirilmiş, beslenmiş.

perverde et- : Terbiye etmek.

Siz dañi, ey Pederler, evladlarınızı övkelendirmeyib, ancak Rabb’in terbiye ve nasihatında onları perverde ediniz. PRE. 6/4

perhizkar (Far. perhiz-kâr): Haram ve yasaklı olan şeylerden kaçınan kimse, bunlara karşı kendini tutan kimse.

Bu sebebden seni Girid’de brakdım, ta ki ekşik olan şeyleri tertib edib sana ısmarladığım gibi her şehirde ihtiyarlar tayin edesin; bikrimse kusursuz, ve bir karının kocası, ve fücürden dolayı teşekki olunmamıs, ve itaatsız olmayan mümin evladları bulunduğu halde (onu eyle); zira vacib dir ki Episkopos Allah’ın kethudası gibi kuşursuz ola; ðodbin, övkelı, saraba mübdela, vurucu, kötü kazanc talibi değil, ancak müşafir sevici ve eyilik seven, ve akıllı ve salih ve mukaddes ve *perhizkâr*, talime göre olan sadık kelamı kavi tutar ola;

ta ki sahih talim ile nasihat vermeye ve muhalefet edenleri tazir etmeye kadir
ola. PRT. 1/8

peşin : Bir alışverişte, alışveriş yapıldığı anda, alınan şeyin tesliminden önce veya teslimiyle birlikte ödenen, veresiye karşısı.

Evvela söyledim, ve ikinci defa hazır (gibi) *peşin* söyleyorum, ve uzak olarak, ben mukaddema günah edenlere ve sairlerin cümlesine şimdi yazarım ki tekrar geldiğimde esirgemeyeceğim; çünkü Hristos'un bende söylemesinin bir isbatını arıyorsunuz; ol daği sizin için zaif olmayıb ancak aranızda kuvvetli dir. PRR.13/2

peşkir (Far. piş-yir): Yemek yerken dizler üstüne örtülen, el kurulanan pamuk veya keten örtü.

Ve aħşam taamı olunca, [Şeytan hala Simon oğlu İskariotlu İuda'nın kalbine onu ele vermesini komuş olarak,] İsus pederin her şey kendi ellerine teslim etdiğini ve Allah'dan gelmiş ve Allah'a gitmek üzere olduğunu bilmekle, aħşam taamından kalkıb esvablarını bir tarafa koyarak, bir *peşkir* alıb kuşandı. İO. 13/5

Anden soñra leğene su koyub, şagirdlerin ayaklarını yaykamaya, ve kuşanmış olduğu *peşkir* ile silmeye başladı. İO. 13/6

peştimal (Far. puşt-mâl): Hamamda örtünmek için kullanılan ince dokuma.

Ve Allah Paulos 'un yediyle acaib mucizeler icra eder idi; şöyle ki onun cesedinden hastalara mendiller yahod *peştimallar* götürülmekle, onlar marazlarından şifa bulub yaramaz ruhlar daği çıkar idi. RA.19/11

pey (Ar. işaret): İşaret.

pey ol- : işaret olmak.

Ve bizi sizin ile beraber Hristos'da sabit edib bizi mesh eden Allah dır; ve kezalik bizi mührledi, ve *pey olmak* üzere, kalblerimize Ruh verdi; ben ise Allah'ı canım üzerine şahid tutarım ki sizi esirgemek için daha Korinthos'a gelmedim; değil ki sizin imanınıza tesallüt ederiz, fakat sizin sevincinize yardım ederiz; zira siz iman ile durursunuz. PRK1. 1/22

peyda (Far. peydâ): Belli, açık.

peyda et- : Edinmek, elde etmek.

Ve kıyameti inkâr eden Saddukilerden bazısı onun yanına gelib ona sual ederek, “Ya hoca, Moisi bize, ‘Eğer bir kimsenin karındaşı evladı olmayarak ölürse karısını karındaşı alıb, karındaşına zürriyet *peyda etsin,*’ deyü yazmış dır. İmdi yedi karındaş var idi, ve birincisi bir karı alıb evladı olmayarak öldü ve ol karıyı ikincisi alıb bu dahi evladı olmayarak öldü. LU. 20/28

peyda eyle- : Çıkarmak, oluşturmak, ortaya çıkarmak, edinmek.

“Kıyamet yok dur,” deyen Saddukiler ol günde onun yanına gelib, ona sual ederek, “Ya hoca, Moisi, eğer bir kimse evladı olmayarak ölürse, onun karısını karındaşı alıb, karındaşına zürriyet *peyda eylesin,*” dedi. MT. 22/24

peygamber (Far. peygam-ber): Allah tarafından emirlerini kullarına bildirmekle görevlendirilen kimse, tanrı elçisi, nebi, resul.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbın meleği ruyada ona görünüb, “Ey David oğlu İosif, karın Maria’yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruhül Kuds’dan dır. MT. 1/20

Ve ona, “Öyle ise ne? Sen İlia mı sın?” deyü sual etdiklerinde, Ol dahi “Değil im,” dedi; Sen şol *peygamber mi sin?* (dediklerinde), “Hayr,” deyü cevap verdi. İO. 1/21

piş- : Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek.

Ve onlar ona bir parça *pişmiş* balık ve bir mikdar kömec balı verdiler. LU. 24/43

pištahta (Far. pîş-tahta): çekmece, küçük sandık.

Ve heykelde sığır ve koyun ve göğercin satanları ve sarrafları oturur bulub, iplerden bir kamçı yaparak, cümlesini koyun ve sığırlar ile beraber heykelden dışarı çıkardı; ve sarrafları akçesini döküb, *pištahtalarını* alt üst etdi. İO. 2/16
Ve İerusalim’e geldiklerinde, İsus heykele girib, heykelde aHz u ita edenleri dışarı çıkarmaya başladı, ve sarrafların *pištahtalarını*, ve göğercin satanların iskemlelerini alt üst etdi. MR. 11/15

post : Tüylü hayvan derisi.

Taşlandılar, destere ile biçildiler, tecrübe olundular, kılıc ile katl olunarak öldüler, yoksulluk ve sıkıntı ve cefaya düçar olarak, koyun *postları* ve keçi derileri giyinerek dolaşdılar; (dünya onlara layık değil idi;] ve çöllerde ve dağlarda ve mağaralarda ve yerin inlerinde avare gezdiler. PRİ. 11/37

pul : Akçeden küçük metal para.

Ve bir fakir dul karı gelib bir mangır kıymetinde iki *pul* atdı. MR. 12/42

punar : Yerden kaynayarak çıkan su, kaynak.

Lakin Hristos İsus'da bizi kendi ebedi izzetine davet eden ve cümle inayetlerin *punarı* olan Allah, siz bir müddet elem çektiğinizden sonra, kendisi sizi kamil ve sabit ve kavi ve müesses kıla. PR1. 5/10

put (Far. but): Bazı ilkel toplumlarda doğüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem.

Yağod *puta* kesilen kurban bir şey mi dir? PRK1. 10/19

putperest (Far. put + perest): Puta tapan kimse.

Aldanmayınız, ne fahişeler, ne *putperestler* ne zinakârlar, ne muhennesler, ne lutiler, ne hırsızlar, ne tamakârlar, ne bekriler, ne söyücüler, ne zulmkârlar Allah'ın padişahlığını miras edinecekler dir; bazılarıınız daği böyle idiniz; lakin Rabb İsus'un ismiyle ve Allah'ı mızın Ruhu ile yaykandınız, takdis olundunuz hem daği tebrir olundunuz. PRK1. 6/9

Bu şeyler bize ibret için oldular, ta ki onların arzu etdikleri gibi kötü şeylere arzu etmeyelim; ve onların bazıları olduğu gibi *putperest* olmayasınız; nitekim, kavm yemeğe ve iç (Bazısında) şeriat altında değil iken (daği bulunur). PRK1. 10/7

R

rab : (Ar. Rabb): Efendi ya da egemen anlamına gelen İncil'de Tanrı'ya, Hz. İsa'ya ve Kutsal Ruh'a verilen ad.

Amma bunu düşünür iken, işte *Rabb'in* meleği ruyada ona görünüb, "Ey David oğlu İosif, karın Maria'yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruh ül Kuds'dan dır. MT. 1/20

Ve onlar gitdikden sonra, işte *Rabb'in* meleği ruyada İosif'e görünüb, "Kalk, masum ile validesini alıb Mısır'a kaç ve ben sana söyleyinceyedek orada kal. MT. 2/13

raci (Ar. râci): -e dönen, rücu eden.

İsus ise onlara, “Gerçi benim içeceğim kaseden içeceksiniz, ve benim vaptis olunacağım vaptis ile vaptis olunacaksınız; lakin sağımda ve solumda oturmaklığı ihsan etmek bana *raci* olmayıb, ancak kimler için hazırlanmış ise (onlara verilir),” dedi. MR. 10/40

Ol daği onlara, “Gerçi kasemden içeceksiniz, ve benim vaptis olunacağım vaptis ile vaptis olunacaksınız, amma sağımda ve solumda oturmayı ihsan etmek bana *raci* değildir, ancak Pederim tarafından kimler için hazırlanmış ise, (onlara verilecektir)” dedi. MT. 20/23

radde (Ar. radde): Derece, mertebe, kerte.

Ve saat on bir *raddelerinde* çıkııb gayri boş duranlar bulub, onlara, “Niçün burada bütün gün boş duruyorsunuz?” dedi. MT. 20/6

Ve saat üç *raddelerinde* çıkııb çarşıda başka boş duranlar daği gördükde, onlara, “Siz daği bağa gidiniz, ve hakk ne ise size veririm, demesi üzerine, Onlar daği gitdiler; saat

altı ve dokuz raddelerinde yine çıkııb bu minval üzere eyledi. MT. 20/5

rağbetlu : İstekli, arzulu, alakalı, meyilli.

İmdi, ey sevgülü ve *rağbetlu* karındaşlarım, şazlığın ve tacım, bu vech üzere Rabb’da sabit kalınız, ey sevgülüler. PRF. 4/1

rahat : İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur.

İmdi ol *rahata* girmeye cehd edelim, olmaya ki bir kimse heman ol imansızlığın nümunesi üzere düşe; zira Allah’ın kelamı diri ve müessir, ve her iki ağızlı kılıcdan keskin dir, ve can ile ruhun ve oynaklar ile iliğın taksimine kadar tesir edib, kalbin efkâr ve niyatlerini teftiş eyler. PRİ. 4/12

rahat et- : Sıkıntısız durumda olmak, ferahlanmak, dinlenmek.

Dönüb baharlar ve hoş raihalı yağlar hazırlayıb, emr mucibince savvato gününde *rahat etdiler*. LU. 23/56

rahm (Ar. rahm): Anne karnı.

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbın meleği ruyada ona görünüb, “Ey David oğlu İosif, karın Maria’yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruhül Kuds’dan dır. MT. 1/20

raiha (Ar. râiha): Koku, güzel koku.

Lakin her şeyim var ve bollukda im; Epafridotos'un vasıtasıyla tarafınızdan (gelen ve) Allah'a hoş ve mahbul kurban ve hoş *raiha* olan şeyleri almış olub dolu im. PRF. 4/18

raihalı : Güzel kokulu.

Ve yerin tüccarları onun üzerine ağlayıp yas çekerler, çünkü emtialarını, Yani altun ve gümüş ve mücevherat ve incü ve zarif kumaş ve ergavani ve ipek ve kırmızı mataını, ve her göne buhur ağacı ve her göne fil dişi kablur ve demir ve mermerden olan kablur, ve darçin ve buhurlar ve hoş *raihalı* yağ ve günlük ve şarab ve zeytun yağı ve hass un ve buğday ve sığırlar ve koyunlar ve atlar ve arabalar ve cesedler ve insan canlarını kimse satun almaz. İV. 18/13

raks (Ar. raks): Dans, oyun.

raks et- : Ahenkli hareketler yaparak oynamak, dans etmek.

Amma bu nesli kime beñzeteyim; çarşularda oturub , arkadaşlarına, size düdük çaldık, amma *raks etmediniz*, size figan etdik, amma döyünmediniz, deyü çağırın çocuklara beñzer. MT. 11/17

Ve bir münasib gün geldikde, yani Irodis kendi doğuş gününde, büyük memurlarına ve bin başları ile Galilaia'nın ayanına bir ziyafet verdiğinde, İşbu Irodias'ın kızı girib *raks etmekle*, Irodis'in ve beraberince sofrada oturanların hoşuna gelerek, padişah kıza, "Benden her ne istersen taleb eyle, sana veririm," dedi. MR. 6/22

rast (Far. râst): Rastlama.

rast gel- : Düşünmediği, ummadığı hâlde karşılaşmak, rastlamak, tesadüf etmek.

Ve dışarıya çıkarlar iken, Simon nam Kirinli bir ademe *rast gelmeleriyle*, bunu onun staurosunu taşımaya icbar etdiler. MT. 27/32

ravvi : Rabbi, kutsal yasa uzmanlarına verilen ve "Hocam" anlamına gelen Aramice bir unvan.

Ve der akab İsus'a yaklaşıb, "Selam sana, *Ravvi*," deyerek, onu öpdü. MT. 26/49

Ve Petros İsus'a söyleyib, "*Ravvi*, bize burada bulunmak eyi dir; ve biri senin ve biri Moisi ve biri de İlia için üç hayme yapalım," dedi. MT. 9/5

razi (Ar. râzi): Hoşnut, memnun.

Ve cümle halk vaptis olunduğu sırada, İsus daği vaptis olunub dua eder iken, gök açılıb, Ruh-ül Kuds onun üzerine cism heyeti ile göğercin gibi endi, ve gökden, Sevgülü Oğlum sen sin, senden *razi* im, deyü bir seda vuku buldu. LU. 3/22

razi ol- : Hoşnut ve memnun olmak.

Ve yanlarında bir müddet daha durmasını reca etdiler ise de, *razi olmayıb*, “Ancak, gelecek bayramı mutkala İerusalim’de etmeli im, amma Allah’ın iradetiyle yine size dönerim,” deyerek, onlar ile veda edib Efesos’dan gemi ile yola çıkdı. RA. 18/21

Yani, işte seçdiğim kulum, canımın *razi olduğu* sevgülüm; Ruhumu onun üzerine koyacağım, ve taifelere şeriat haber verecek dir. MT. 12/18

reca (Ar. recâ): Dileme, isteme.

reca et- : Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek.

Ve her girdiği köy ya şehir ya çiftlikde, hastaları meydanlara koyub, bari esvabının eteğine dokanalar deyü ondan *reca ederler* idi; ona cümle dokananlar daği şifa bulurlar idi. MR. 6/56

reca eyle- : Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek.

O ise ona hiç bir cevap vermemekle, şagirdleri yanına gelib, “Ardımızda feryad ediyor, onu salı ver,” deyü ona *reca eylediler*. MT. 15/24

redd (Ar. redd): Uygun bulmama, geri çevirme.

redd et- : Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.

Zira Allah’ın helas getiren inayeti cümle ademlere zahir olub, fisk ve dünya şehvetlerini *redd etmekliğimiz*, ve bu dünyada akılane ve salihane ve dindarlık üzre yaşamaklığımız, ve ol mübarek ümide ve azim Allah’ın ve bizi her dürlü is yandan helas etmek, ve kendine eyi amellere gayretkeş ve habs kavm takdis etmek üzre, kendini bizim için veren Helaskârımız İsus Hristos’un celalinin zuhuruna müntazır olmaklığımız için bizi terbiye eder. PRT. 2/13

redd olun- : Kabul edilmemek, geri çevrilmek.

Ve insan Oğlu çok elem çekib ihtiyarlar ile baş kahinler ve ülema tarafından *redd olunub* öldürölmek, ve üç gündən soñra kıyam etmek gerek idiğini onlara talim etmeye başladı. MR. 8/31

refahlan- : Gönençli olmak.

İmdi ahvalinizi bilib benim daği *refahlanmaklığım* için tarafınıza Timotheos'u yakın vakıtta göndereceğimi Rabb İsus'da ümid ederim. PRF. 2/19

refik (Ar. refik): Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş.

Hristos İsus'da habs *refikim* olan Efaffas, ve emekdaşlarım Markos Ve Aristarhos ve Dimas ve Lukas sana selam ederler. Rabb'ımız İsus Hristos'un inayeti ruhunuz ile olsun. Amim. PRF. 22

Kezalik, ey h̄alis *refik*, sana daha reca ederim ki Klimis ve isimleri hayat kitabında mevcut bulunan sair emekdaşlarım ile beraber incilde benim ile cehd etmiş olan merkumelere yardım edesin. PRF. 4/3

reis (Ar. re'is): Baş, başkan.

Onu melkelerden biraz edna kılıb, celal u izzet ile tacladın, ve onu senin ellerinin işleri üzerine nasb etdin; her şey onun ayakları altına kodun, dedi; çünkü her şey onun hükmü altına komasıyle, hükmü altına konulmamış bir şey brakmadı; şimdi ise daha her şey onun hükmü altında görmeyoruz; lakin meleklerden biraz edna kılınmış İsus'u Allah'ın inayetiyle cümle için ölüm tatmak üzre, ölüm elemi sebebinden, celal u izzet ile taclanmış görüyoruz, zira her şey kendi için ve her şey kendi yediyle olana, çok oğullar celale getirdiğinde onların h̄elasının *Reisini* elemeler vasıtasıyla kemale erdirmek layık idi. PRİ. 2/10

Ve İsus kayık ile yine karşı tarafa geçdikde, yanına h̄ayli cemaat cem olub, kendisi deniz kenarında bulunmasıyle, işte sinagog *reislerinden* İaeiros nam bir kimse geldi, ve onu görünce, ayaklarına kapanıb, ona çok yalvararak, "Kızıcığazım son nefesde dir; h̄elas bulması için gelib onun üzerine elleriñi ko ve yaşayacak dır," dedi. MR. 5/22

rencide (Far. rencide): İncitme, kalbini kırma.

rencide et- : İncitmek, kırmak.

Ve Rabb gece rüyada Paulos'a, "Korkma, lakin söyle ve süküt etme; zira ben senin ile im, bir kimse daği *rencide etmek* için sana hücum etmeyecek dir, çünkü bu şehirde benim kavmım çok dur," dedi. RA. 18/10

resale (Ar. risâle): Kitapçık.

Bu *resale* sizde okunduktan sonra, Laodikeia'lıların kilisesin daği okutdurub, siz daği Laodikeia'dan (geleni) okuyunuz. PRK. 4/15

resalet (Ar. risâlet): Birisini bir vazife ile bir yere göndermek.

Paulos İsus Hristos'un kulu resul olmak üzere davet, ve Allah'ın inciline tahsis olunmuş olub, ol (incili) ki cesed cihetiyle David neslinden olub, kudsiyet ruhu cihetiyle ölülerden kıyam edib, kuvvetle İbn Ullah beyan olunan kendi oğlu Rabb'ımız İsus Hristos hakkında, Allah mukaddes kitablarda peygamberleri vasıtasıyla mukaddema vad eylemiş dir; aralarında İsus Hristos'un davet olunanları bulunduğumuz, cümle milletler arasında ismi için imana itaat olunmak üzere, onun tarafından inayet ve *resalet* aldık; siz Allah'ın Romada bulunan cümle sevgülülerine ve mukaddes olmak üzere davet olunanlara pederimiz Allah ve Rabb İsus Hristos tarafından inayet ve selamet olsun. PRR. 1/3

resul (Ar. resûl): Elçi.

Ve Hristos'un *resulleri* olduğumuzdan yük olabilir iken, gerek sizden, gerek gayrilerden olsun, insan tarafından izzet aramadık, ancak taye kendi evladlarını kayırdığı gibi aranızda halim olduk. PRS1. 2/6

Ve sabah oldukda, kendi şagirdlerini yanına çağırub, onlardan on iki kimse, yani Petros tesmiye etdiği Simon ile karındaşı Andreas'ı, ve İakovos ile İoannis'i ve Filippus ile Bartholomaios'u, ve Matthaios ile Thomas'ı ve Alfaios oğlu İakovos ile Zilotis denilen Simon'u, ve İakovos'un (karındaşı) İuda ile hain olan İskarot'lu İuda'yı seçerek, onlara *resul* tesmiye eyledi. LU. 6/17

revan (Far. revân): Yürüyen, giden; akan.

revan ol- : Yola düşmek, akmak

Biz ise ol günleri geçirdikten sonra, çıkub yola *revan* olduktan sonra cümlesi karılar ve çocuklar ile beraber şehrin dışarısına dek bize gönderi gelib, deniz

kıyısında diz çökerek dua eyledik. Ve biri birimiz ile vedalaştıktan sonra biz gemiye bindik, onlar da kendi mahallerine geri döndüler. RA. 21/5

rey (Ar. re'y): Oy.

İncil için olan mahbusiyette bana senin yerinde hizmet etmek üzere, ben onu yanımda alı komak istedim ise de, senin reyin olmadıkça bir şey yapmak istemedim, ta ki senin eyliğin mecburiyetden gibi olmayıb, rica ile ola. PRF. 1/14

rezil (Ar. rezîl): Alçak, aşağılık.

Bu sebebden onları rezil habeslere teslim eyledi; zira onların dişehlilere daği tabii olan istimalı tabiata muhalif olana tebdil etdiler. PRR. 1/26

rezil et- : İsteyerek veya istemeyerek birini çok utanacak güç bir duruma sokmak.

Bunun için Allah daği onları kalblerinin şehvetleriyle cesedlerini aralarında *rezil etmek* için napakliğe teslim eyledi; onlar ki Allah'ın hakikatını yalana tebdil ederek yaradılmış şeylere Yaradıcıdan ziyade hürmet ve ibadet etdiler; o ebeden mübarek dir. PRR. 1/25

riaset (Ar. riyâset): Başkanlık, reislik.

Şöyle ki Allah'ın göna gön hikmeti şimdi kilisenin vasıtasıyla göklerde olan *riasetler* ve hükümetlere ve Rabb'ımız Hristos İsus'da etdiği takdir-i ezeli mücibince bildirile; bizim daği onun vasıtasıyla kendisine iman ederek itimad üzere cesaret ve yaklaşmamız var dır. PRE. 3/10

riaset et- :Başkanlık etmek.

Amma bize verilen inayete göre, göna gön bahşişlerimiz olmayle, eğer ilhamle söylemeklik ise, imanın mikdarına göre, eğer şemmaslık ise, şemmaslıkda, eğer muallimlik ise, talimde, eğer nasihat veren ise, nasihatde (olsun); eğer tevzi eden ise, sadelikle, ve *riaset* eden gayretle, ve merhamet eden can u gönülden (etsin). PRR. 12/8

riayet (Ar. ri'âyet): Uyma, boyun eğme.

riayet et- : Uymak.

İmdi eğer Kitaba göre, konsuñu kendin gibi sevesin, deyü buyurulna padişahane şeriatı icra eder iseniz, eyi edersiniz; amma eğer hatra *riayet etmekde* bulunursanız, günah işleyib şeriat tarafından kabahatlı gibi tazir olunursunuz. İRUR. 2/9

Ey karındaşlarım, celil Rabb'ımız İsus Hristos'un imanını hatıra riayeten tutmayınız, zira eğer cemaatınıza altun yüzüklü ve müzeyyen elbiseli bir adem girib de, kirli elbiseli bir fakir daği girecek olursa, ve siz müzeyyen elbiseyi giyinmiş olana *riayet ederek*, sen burada izzetle otur deyibde, ol fakire, sen orada dur, yağod, surada başamağımın yanında otur, deyecek olursanız, beyninizde ayırd etmez mi siziz? İRUR. 2/3

rivayet (Ar. rivâyet): Nakledilen söz veya haber.

Amma siz, her kim pederine ya validesine, tarafımdan faide göreceyin şey vakf olmuş dur, derse, ve pederine ya validesine hürmet etmezse daği (olur), dersiniz; ve sizin *rivayetiniz* sebebiyle Allahın emrini ibtal etdiniz. “Ey mürailer, İsaia sizin hakkınızda, “Bu kavm [bana ağız ile yaklaşıb,] bana lisanen hürmet eder, fakat kalbleri benden pek uzak dır. MT. 15/6

Anden soñra Farisiler ile ülema ona, “Niçün senin şagirdlerin, kadimlerin *rivayeti* mucibince hareket etmeyib, yaykanmamış eller ile ekmek yerler?” deyü süal etdiler. MR. 7/5

riza (Ar. rizâ): Razi olma, isteme, istek.

Ve ansızın melek ile beraber gök askerinin bir cümhuru hazır bulunub, Allah'a sena ederek, “En yücelerde Allah'a hamd, yer üzerinde selamet, ademlerde hüsn-i riza,” dediler. LU. 2/14

rub (Ar. rub'): Dörtte bir.

Ve gördüm ki bir sarı at var idi, ve ona binmiş olanın adı ölüm idi; ve Cehennem onun ardı sıra gidiyor idi; ve kılıc ile ve kıtlık ile ve ölüm ile ve yerin canavarları ile öldürmek için onlara yerin bir *rubu* üzerine kudret verildi. İV. 6/8

ruh : İnsanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul edilen öz.

Ol zeman İsus, Şeytan tarafından tecrübe olunmak için *ruhun* tahrikiyle çöle gitdi. MT. 4/1

ruhani (Ar. rûhânî): Ruhla ilgili.

Ve fücür sebebi olan şarab ile serhoş olmayınız, ancak Ruh ile dolu olarak, biri biriniz ile mezamir ve ilahi ve *ruhani* tesbihler ile söyleşib kalblerinizde Rabb'a terennüm ve tezmir ederek, daima her şey için Peder Allah'a Rabb'ımız İsus Hristos'un ismiyle şükr ediniz. PRE. 5/19

ruh ül kuds (Ar. rûh-ül-kudüs): Hz. İsa'ya üfürülen ruh.

Zira eğer melekler vasıtasıyla söylenilen kelam sabit olub, her bir isyan ve itaatsızlık seza olduğu cezasını buldu ise, ibtida Rabb'ın vasıtasıyla buyurulub işidenler tarafından bize tasdik olunarak, Allah daği kendi iradeti göre alametler ve mucizeler, ve göna gön kuvvetler, ve Ruh ül Kuds *un* bahşışleri ile şahadet eyledi böyle azim helası ihmal ettiğimiz takdirde, biz nasıl kurtulacağız? PRİ. 2/4

Ruh ül Kuds'un ismine vaptis ediniz; ve size emr ettiğim şeylerin cümlesini hıfz etmekliği onlara talim ediniz; ve işte dünyanın sonunadek ben daima sizin ile beraber im. Amin." MT. 28/20

ruhsat (Ar. ruhsat): İzin, müsaade.

ruhsat ver- : İzin vermek.

Ve Asia taraflarından gitmek üzere, Edremitli bir gemiye binib ve Selanik'den olan Makedonialı Aristarhos bizim ile beraber olarak, açılıb, ertesi gün Sidon'a yetişdik; ve İulios Paulos'a insaniyetle muamele ederek, istirahat için dostlarının yanına gitmesine *ruhsat verdi*. RA. 27/3

rüsvay (Far. rusvâ): Rezil kimse.

rüsvay et-: Rezil etmek.

Zira bir kerre *nura* nail olanlar ve semavi bahşışı tatanlar ve Ruh ul Kudsa hissedar olanlar, ve Allah'ın eyi kelamını ve gelecek alimin kuvvetlerini tatmış olanlar, murtad oldukları takdirde, tekrar tevbe için yenilenmeleri mümkinsiz dir; çünkü kendilerine İbn Ullah'ı tekrar stavrosa çıkarıb *rüsvay ederler*. PRİ. 6/4

rüsvay eyle- : Ayıplanacak duruma sokmak, rezil etmek.

Ve riasetler ile hükümetleri soyub, onlara onun vasıtasıyla muzaffer olarak, onları aşikâre *rüsvay eyledi*. PRK. 2/15

ruya (Ar. rûyâ): Uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi, düş

Amma bunu düşünür iken, işte Rabbın meleği ruyada ona görünüb, "Ey David oğlu İosif, karın Maria'yı kabul etmeye korkma, zira onun rahminde mevcut olan Ruh ül Kuds'dan dır. MT. 1/20

Ol dağı dışarıya çıkdıkda, onlara söylemeye kadir olmadığından, heykelde bir *ruya* görmüş olduğunu ağladılar; ol dağı onlara işaretle ağlatdırarak dilsiz kaldı. LU. 1/22

rüzgâr (Far. rûzgâr): Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esinti, yel, bad.

Ve gökdeki yıldızlar düşüb, göklerde olan kuvvetler sarsılacak dır. ve ol zaman insan Oğlunu bulutlarda azim kuvvet ve celal ile gelir görecekler dir. Ol zaman meleklerini gönderib, kendi seçilmişlerini dört *rüzgârdan*, yerin ucundan ta köyün ucunadek cem edecek dir. MR. 13/26

S

saat (Ar. sâ‘at): Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi, zaman parçası.

Ve bir *saat* kadar gecikdikde, başka bir kimse tekid edib, ‘‘Hakikaten bu dağı onun ile beraber idi, unki Galilialı dır,’’ dedi. LU. 23/59

sabah (Ar. sabâh): Güneşin doğduğu andan oğleye kadar geçen zaman

Ve *sabahdan* ağşama kadar Moısı’nin Tevratı ile Peygamberlerden İsus’a müteallik nesnelere hakkında onları ilzam edib, Allah’ın padişahlığına dair şehadet ederek onu beyan eder idi. RA. 28/23

sabit (Ar. sâbit): Gerçekliği tespit edilmiş.

Pek eyi; onlar imansızlık sebebinden koparıldılar, amma sen iman ile *sabit sin*; mağrurlanma, ancak kork, zira eğer Allah tabii dalları esirgemedi ise, (sakın) seni dağı esirgemesin. PRR. 11/21

sabit et- : Sabit duruma getirmek.

unki onlar Allah’ın (izhar eylediği) salahı bilmeyib, kendilerinin salahını *sabit etmeye* cehd etmeleriyle, Allah’ın salahına mti olmadılar. PRR.10/3

sabit eyle- : Sabit duruma getirmek.

Ve Rabb, ‘‘Ey Simon, ey simon, işte şeytan sizi buğday gibi elemek istedi; ve ben imanıñ zail olmasın, deyü senin içün dua etdim; sen dağı geri döndüyünde, karındaşlarını *sabit eyle*,’’ dedi. LU. 22/31

sabit kıl- : Sabit duruma getirmek.

Hristos İsus'da size ihsan olunan Allah'ın inayeti için sizin hakkınızda daima Allah'ıma şükr ederim, ki Hristos'un şehadeti sizde sabit olduğu gibi, onun ile her hususda, her kelamda ve hem ilmde gani oldunuz, şöyle ki Rabb'ımız İsus Hristos'un zuhurunu bekleyerek, hiç bir bahşışde noksanınız yok dur; ol daği Rabb'ımız İsus Hristos'un gününde suçsuz olmak üzere, sizi nihayetede *sabit kılacak dır*. PRK1. 1/7

sabit kılın- : Sabit duruma getirilmek.

Tarafınıza geleceğim, bu üçüncü defa dır; iki ya üç şahidin ağzı ile her söz *sabit kılınacak dır*. PRK2. 13/1

sabit ol- : Sabit durumda bulunmak.

Ve eğer dinlemezse, iki ya üç şahidin ağzından her sözün *sabit olması* için, kendin ile beraber bir yahod iki kişi daha al. MT. 18/16

sabr (Ar. sabr): Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok *sabr* ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklik ve ilm ve teham mül ile, utf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ı kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenle gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetcileri gibi gösteririz. PRK2. 6/8

sabr et- : Sabır göstermek, sabırlı davranmak.

Muhabbet tehammül edib lutf ile muamele eder; muhabbet hased etmez, fodullanmaz, kibrlenmez, bed muamele etmez, kendi faidesini aramaz, hiddetlenmez, kötülük düşünmez, haksızlıktan hazz etmeyib hakikatdan hoşlanır; her şeye tehammül eder, her şeye inanır, her şeyi ümid eder, her şeye *sabr eder*. PRK1. 13/4

saç- : Bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek.

Efendisi dağı ona cevap verib dedi ki, “Ey kötü ve tenbel kul, benim ekmediğim yerden biçib, *saçmadığım* yerden devşirdiğimi bildiğin halde, sana vacib olan, akçemi sarraflara vermek idi; ben dağı geri döndüğümde malımı faizi ile alır idim. MT. 25/27

sadaka (Ar. sadaka): Karşılık beklenmeden sadece Allah rızası için fakirlere verilen para, mal vb.

Ademlere görünmek için, *sadakanızı* onların önünde vermekden sakınınız; yoksa göklerde olan Pederinizin indinde ecriniz olmaz. MT. 6/1

sadaka ver- : Dilenciye para vermek.

İmdi *sadaka verdiđiñde*, mürailerin sinagoglarda ve sokaklarda, ademler tarafından medh olunmak için etdikleri gibi, önünce boru çalmayasın. MT. 6/2

saddukiler : Sadukiler, yahudilikte akılcılığı savunan bir mezhep. Sadukiler, Eski Antlaşmadan yalnız Hz. Musa'nın kitaplarını kabul ederler, ölümden sonraki yaşam, diriliş, cennet, cehennem düşüncesine ve cin, melek gibi varlılara inanmazlardı.

Ve Farisiler ile Saddukiler yanına gelib, onu tecrübe etmek için kendilere gökden bir alamet göstermesini talep etdiler. MT.16/1

Lakin Farisiler onun Saddukileri süküt etdirdiğini işitdiklerinde, bir yere cem oldular. MT. 22/34

sadelik : Yalın olma durumu.

Amma bize verilen inayete göre, göna gön bahşişlerimiz olmayle, eğer ilhamle söylemeklik ise, imanın mikdarına göre, eğer şemmaslık ise, şemmaslıkda, eğer muallimlik ise, talimde, eğer nasihat veren ise, nasihatde (olsun); eğer tevzi eden ise, *sadelikle*, ve riaset eden gayretle, ve merhamet eden can u gönülden (etsin). PRR. 12/8

sadık (Ar. sâdik): Dostluğunda samimi olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefayı gösteren, sadakatli, vefakâr.

Sizi kendi Oğlu Rabb'ımız İsus Hristos'un ilhaklığına davet eden Allah *sadık* dır. Ey karındaşlar, size Rabb'ımız İsus Hristos'un ismiyle reca ederim ki cümleinizin sözü bir olsun, ve aranızda fırkalar olmayıb, kamilen bir fikrde ve bir reyde bulunasınız. PRK1. 1/9

Ve Rabb dedi ki, “İmdi efendinin kendi hizmetkârları üzerine, tayinlerini vaktında vermek için nasb edeceği şol *sadık* ve akıllı kethüda kim dir? LU. 12/42

sadıkane Far. (Ar. sâdik + Far. âne): Sadık olana yakışır tarzda.

Ey sevgülüm, karındaşlara ve gariblere her ne eder isen *sadıkane* edersin. İOR3. 5

sadır (Ar. sâdir): Ortaya çıkan.

sadır ol- : Ortaya çıkmak, meydana gelmek.

Ol günlerde bütün dünyanın tahrir-i nufusu için Augustos Kaisar tarafından ferman *sadır oldu*; Bu ilk tahrir Kirnios Siria valisi iken oldu. LU. 2/1

safderun : Saf, temiz.

Zira böyle kimseler Rabbımız [İsus] Hristos’a değil, ancak kendi karnlarına hizmet edib, hoş sözler ve medhiyeler ile *safderunların* kalblerini aldadırlar. PRR. 16/18

safderun ol- : Saf, temiz olmak.

Her şeyi mırıldanmayarak ve mücadeler olmaksınız icra eyleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi ziya verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında ayıbsız ve *safderun olarak*, Allah’ın kusursuz evladları olasınız; söyle ki benim daği boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos’un gününde iftiharım ola. PRF. 2/15

sağ : Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı.

Ol daği onlara, “Ağı kayığın *sağ* tarafına atınız ve bulursunuz,” demesiyle, atdılar ve balıkların çokluğundan naşi onu çekemediler ol vakıt İsus’un sevdiği şagird Petros’a, “Bu Rabb dır,” dedi; Simon Petros daği Rabb idiğini işitdikde, çıplak olduğu için abasını kuşanıb denize atıldı. İO. 21/6

sağ ol- : Çok yaşamak.

Ve İsus bunu işitdikde, onlara, “Hekime *sağ olanlar* değil, ancak illetli olanlar mühtac dır; ben salihleri değil, amma günahkârları [tevbeye] davet etmeye geldim,” dedi. MR. 2/17

Ve kalblerinin pekliğine teessüf ederek, etrafında bulunanlara gazab ile bakdıktan soñra, ol ademe, “Eliñi uzat,” dedi; ol daği uzatdı, ve eli [digeri gibi] *sağ oldu*. MR. 3/5

sağal- : Sağlığa kavuşmak, iyileşmek.

Şöyle ki cemaat dilsizlerin söylediğini ve sakatların *sağaldığını* ve topalların yürüdüğünü ve körlerin gördüğünü müşahede etdiklerinde teaccüb edib, İsrail'in Allah'ına hamd etdiler. MT. 15/31

sağır : İşitme duyusundan yoksun, işitmeyen (kimse).

Ve heman ol saat nice kimseleri marazları ile derdlerinden ve yaramaz ruhlardan helas edib çok körlere görmek ihsan eyledi ve İsus onlara cevab verib, “Gidiniz İoannis’e gördüğünüz ve işitdiğiniz şeyleri, yani körlerin gördüğünü, topalların yürüdüğünü, cüdamlıların paklendiğini, *sağır*ların işitdiğini, ölülerin kıyam etdiğini, fukaraya İncil'in vaz olduğunu nakl ediniz;” ve benim hakkımda sürçmeyen ne mübarek dir!” dedi. LU. 7/22

sahan (Ar. sahan): İçinde yemek ısıtılan, yumurta vb. pişirilen, derinliği az, bakır, aleminyum, çelik vb. madeni kap.

O daği cevab verib, “Elini *sahana* benim ile beraber batıran, heman o beni ele verecek. MT. 26/23

Ol daği onlara cevab verib, “On ikilerden biri, yani benimle *sahana* (elini) batırandır; vakıa insan Oğlu kendi hakkında yazılmış olduğu üzre gider; lakin vay ol ademe ki, onun yediyle insan oğlu ele verilir! MR. 14/20

sahib (Ar. sâhib): Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse, iye, malik.

Başka bir temsil diñleyiniz; “Ev *sahibi* bir adem var idi ki, bağ dikib onun etrafını çit ile kuşatdı, ve içinde bir masere kazdı ve kulle bina etdi ve onu bazılara teslim edib gurbete gitdi. MT. 21/33

sahib ol- : Malik olmak.

Zira bu hükm için kadimden takdir olunmuş bazı fasık kimseler gizlice girib Allah'ımızın inayetini edepsizliğe tebdil ederek, biricik *Sahib olan* [Allah'ı] ve Rabbımız İsus Hristos'u inkâr ederler. İRUR. 4

sahih (Ar. sahih): Yalan veya hayal ürünü olmayan, gerçek, doğru, hakiki.

Zira vakit gelir ki *sahih* talime tehammül etmeyib, ancak kulakları giciserek, kendi şehvetlerine göre kendileri için hocalar cem edecekler; ve kulaklarını hakikatdan çevirib masallara dönecekler dir. PRT2. 4/3

sahihen (Ar. sahihen): Gerçek, doğru, sağın, hakiki.

Ve şagirdlleri ona, “Ya niçün ülema, evvela İlia gelmek gerek dir?” derler, deyü süal eylediklerinde, İsus cevab verib onlara, “Gerçi İlia evvela gelib her şeyi tanzim eder; lakin size derim ki, “İlia *sahihen* gelmiş dir, ve onu tanımayıb hakkında her istedikleri şeyi yaptılar; kezalik insan oğlu daği onların tarafından elem çekecek dir,” dedi. MT. 17/11

sahra (Ar. sahrâ): Oturulan yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova.

Bu gün mevcut olub, yarın furuna atılan *sahra* otunu Allah böyle giyindirdiği halde, sizi daha ziyade giyindirmez mi? MT. 6/30

Sahranın zanbaklarına dikkat ediniz, nice böyürler. MT. 6/28

sair (Ar. sâir): Başka, öteki, diğer.

Ve gündüz oldukda, çıkıb beyaban bir mahale gitdi; ve halk onu arayarak da yanına gelib, kendilerinden gitmemesi için ona ibram etdiler ise de, onlara, “Allah’ın padişahlığını *sair* şehirlerde daği vaz etmekliğim gerek dir, zira bunun için gönderildim,” dedi. LU. 4/42

sakın : Asla.

Ve İsus ona, “*Sakın*, kimseye söylemeyesin, lakin gidib kendini kahine göster, ve onlara şahadet olmak için Moisi’nin emr eylediği hediye takdim eyle,” dedi. MT.8/4

sakın- : Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak, içtinap etmek.

Ve onlara taliminde, “Geniş esvablar ile gezmeyi ve çarşılarda selamlar, ve sinagoglarda baş kürsüler ve ziyafetlerde baş sedirler isteyen ülemadan *sakınınız*. MR. 12/39

sakin (Ar. sâkin): Bir yerde oturan.

Ve gök altında bulunan her ümmetden gelmiş dindar Yehudiler İerusalım’de *sakin* idiler; ve bu seda vuku buldukda cumhur cem olarak, hayrete düşdüler; çünkü her biri kendi lisanını onların söylediklerini işitdiler. RA. 2/5

sakin ol- : Bir yerde yerleşmek, oturmak.

Ve Kelam ten olub, inayet ve hakikat ile dolu olarak, aramızda *sakin oldu*; biz daği onun celalini Pederin biricik oğlunun celali deyü gördük. İO. 1/14

sal- : Yollamak, göndermek.

Ve bulut üzerinde oturan, yer üzerine orağını *saldı* ve yer biçildi. İV.14/16

salı ver- : Bırakmak, koyuvermek.

Ve artık vakit geçmiş olmayla, şagirdleri onun yanına gelib, (Burası) bir beyaban mahal dır, ve artık vakit geçmiştir; “Onları *salı ver*, etraftaki çiftliklere ve köylere varıb kendilerine ekmek alsınlar; zira yeyecekleri yok dur,” dediler. MR. 6/36

Ve eğer onları evlerine aç *salı verirsem*, yolda takatları kesilir; zira bazıları uzakdan geldiler. MR. 8/3

salah (Ar. salâh): Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dinin yasakladığı şeylerden kaçınma.

Lakin evvela Allah’ın padişahlığını ve onun *salahını* talep eyleyiniz, ve bunların cümlesi daği size ihsan olunacak dır. MT. 6/33

salih (Ar. sâlih): Dinin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sahibi, günah işlemekten sakınan (kimse).

İmdi onun kocası İosif *salih* olduğundan ve onu rüsva-i alem etmek istemediğinden, onu gizlice boşamak niyetinde idi. MT. 1/19

sandal : İnsan taşıyacak şekilde yapılmış, kürekle yürütülen deniz teknesi.

Ve gemiciler gemiden kaçmak maksediyle, başdan lengerler atmak behanesiyle *sandalı* denize endirdiklerinde, Paulos yüz başıya ve askerlere, “Eğer bunlar gemide kalmazsa, siz kurtulamazsınız,” dedi. RA. 27/30

sap- : Önceden belirlenmiş, görüş veya amaçtan ayrılmak.

Ey Timotheos, emaneti hıfz edib, napak ve batıl lafzlardan ve kizben ilm tesmiye oluna şeyin muarazasından geri dur; ki buna bazı kimseler zahid olmayla imandan *sapdılar*. İnayet senin ile olsun. PRT1. 6/20

saplan- : Batma sonucu hareket edemez olmak, batıp kalmak.

Ve iki taraftan denizin kavuşduğu bir mahale düşüb gemiyi oturdular; ve başı saplanarak, kımıldanmaz kalıb kış ise dalgaların şiddetinden dağılıyor idi. RA. 27/41

saralı : Sara hastalığına tutulmuş.

Ve halkın yanına geldiklerinde, bir adem onun yanına gelib önünde diz çökerek, “Ya Rabb, oğluma merhamet eyle, zira *saralı* olub pek çok elem çeker, çünkü çok defa ateşe ve çok defa suya düşer. MT. 17/14

Ve onun şöhreti Siria' nın her bir tarafına yayılmasıyle, cümle illetlileri, yani enva-i maraza ve ağırlara mübtela olanları, ve cinliler ile *sarahlı* ve kötrümleri onun yanına getirdiler, ve ol daği onlara şifa verdi. MT. 4/24

sarf (Ar. sarf): Kullanma, harcama.

sarf et- : Kullanmak, tüketmek.

Aranızda cenkler ve gavgalar nereden olur? Buradan, (yani) azalarınızda cenk eden şebbetlerinizden değil mi dir? Tama edersiniz ve malik olmazsınız; katl edersiniz ve hased edersiniz, ve nail olamazsınız; gavg ve cend edersiniz, ve malik olamazsınız, çünkü taleb etmez siz; taleb edersiniz, ve alamazsınız, zira şehvetlerinize *sarf etmek* üzere, fena yolda taleb edersiniz. İRUR. 4/3

Ve on iki seneden beru kan akmasına mübtela olmuş bir karı, çok hekimlerden hayli zahmet çekmiş ve hep varyetini *sarf etmiş* iken, bir faide görmeyerek, illa daha fena olmayla İsus'un haberini aldıkda, kalabalığın içinde onun arkasından gelib, esvabına dokandı. MR. 5/26

sarıl- : Sarma işi yapılmak.

Ve Eutihos isminde bir genc pencerede oturub derin uykuya dalmış idi, ve Paulos vazını uzatdığında onun uykusu galebe etmekle, üçüncü tabakadan aşağı düşüb ölmüş olarak kaldırıldı. Paulos daği enib, üzerine düşdü, ve ona *sarılıb*, "Velvele etmeyiniz, zira canı deruninde dir," dedi. RA. 20/9

sarp : Dik, çıkması ve geçilmesi güç (yer), yalman.

Ve Tiverias Kaisar'ın padişahlığının on beşinci yılında, Pontoslu Pilatos Yehudistan valisi, ve Irodis Galilaia'nın rub başını, ve karındaşı Filippos İturea ile Trahonia diyarının rub başısı, ve Lusania Avili'nin rub başısı, Ve Anna ile Kaiafa'nın kahin-i azamlıkları esnasında, çölde Zaharia'nın oğlu İoannis'e Allah'ın kelamı geldi; ol daği İordanis'in civarında vakı cümle mahallere gelib, günahların afvı için tevbe vaptisini vaz eder idi; nitekim İsaia peygamberin kelimalarının kitabında, Rabbin yolunu hazırlayıb, tariklerini doğruldunuz; her dere dolub, her dağ ve her tepe alçaklanarak, eyriler doğru ve *sarp* yollar düz olacak dır; ve cümle insan Allah'ın helasını görecektir, deyerek çölde nida edenin sedası, deyü yazılmış dır. LU. 3/2

sarraf (Ar. sarrâf): Altın ve gümüş satımıyle uğraşan kimse.

Ve İsus Allah'ın heykeline girib, heykelde cümle aHz u ita edenleri dışarı çıkararak, *sarrafların* piştahtalarını, ve göğercin satıcıların iskemlelerini alt üst etdi; ve onlara “Evim ibadethane tesmiye olunacak dır, deyü yazılmış dır, fakat siz onu hırsızlar mağarası etdiniz,” dedi. MT. 21/12

Ve İerusalim'e geldiklerinde, İsus heykele girib, heykelde aHz u ita edenleri dışarı çıkarmaya başladı, ve *sarrafların* piştahtalarını, ve göğercin satanların iskemlelerini alt üst etdi. MR. 11/15

sarsıl- : Sarsma işine konu olmak.

Ve güneş ile ay ve yıldızlarda alametler olacak; ve yerin üzerinde taifelerin hayret ile iztirabı olub, deniz ve dalgalar seda vererek, ademler korkudan ve dünyanın üzerine gelecek şeylere beklemekten bayılacaklar dır; zira göklerin kuvvetleri *sarsılacak dır*. LU. 21/26

sat : Bir değer karşılığında birmalı alıcıya vermek.

Ve İerusalim'e geldiklerinde, İsus heykele girib, heykelde aHz u ita edenleri dışarı çıkarmaya başladı, ve *sarrafların* piştahtalarını, ve göğercin satanların iskemlelerini alt üst etdi. MR. 11/15

satun al- : Parasını ödeyerek bir şeyi almak, mübayaa etmek.

Onlar daHi *satun almaya* gitmekte iken, güveyi geldi; hazır olan kızlar daHi onun ile beraber düğüne girdikleri gibi kapu kapandı. MT. 25/10

Ve savvato günü geçdikden soñra, Magdalını Maria ve İakovos'un (validesi) Maria ile Salomı gelib ona sürmek için, baharlar *satun almış* olmalarıyla, haftanın ilk sabahlayın güneş doğar iken mezara geldiler. MR. 16/2

satıl- : Satma işi yapılmak.

Ve İsus Vıthania'da, cüdamlı Simon'un evinde bulunduğunda Onun yanına bir şişe zıkıymek hoş raihalı yağ ile bir karı gelib, O sofrada oturur iken, onun başına dökdü; şagirdleri daHi (bunu) gördükde darılıb, “Bu israf niçün olsun? Zira bu yağ çok bahaya *satılıb* fakirlere verile bilir idi,” dediler. MT. 26/8

savvato (yun. savvato): Cumartesi.

Ve Galilaia'da vakı Kapernaum şehrine enib, *savvato* günlerinde onlara talim eder iken, kelamı hükmlü olduğundan talimine hayran kalırlar idi. LU. 4/16

Ve *savvato* günü geçdikden soñra, Magdalını Maria ve İakovos'un (validesi) Maria ile Salomı gelib ona sürmek için, baharlar satun almış olmalarıyle, haftanın ilk günü, sabahlayın güneş doğar iken mezara geldiler. MR. 16/1

sayeban (Far. saye-bân): Gölgelek.

Bu sebebden Allah'ın tahtı önünde dirler, ve heykelinde gece gündüz ona ibadet ederler; tahtda oturanın meskeni dañi üzerlerinde *sayeban* olacak dır; artık ne acıkacaklar, ne de susayacaklar dır; onları ne güneş ne de bir göna heraret vuracak dır; zira tahtın ortasında olan Kuzu onları güdüb, onları diri su punarlarına götürecektir; Allah dañi gözlerinden her göz yaşını silecektir. İV. 7/8

say- : Varsaymak, farz etmek.

Ve eğer onları diñlemezse, kiliseye söyle; ve eğer kiliseyi dañi diñlemezse, onu putperest ve gömrükçü gibi *say*. MT. 18/17

sayı : Sayma, ölçme, tartma vb. işlerin sonunda bulunan birimlerin kaç olduğunu bildiren söz, adet.

Ve Devrı ile Listra'ya yetişib işte orada Timotheos isminde bir şagird var idi; merkum mümin bir Yehudi karının oğlu olub, Pederi ise Yunani idi. Bu dañi Listra ile Konia'da olan karındaşlardan eyi şehadet olunmayle, Paulos bunun kendisi ile beraber çıkmasını isteyerek, ol mahallerde bulunan Yehudiler sebebinden onu alıb sünnet eyledi, zira Pederi Yunani idiğini cümlesi bilirler idi; ve şehrlerden geçerler iken, İerusalım'de olan resuller ile ihtiyarlar tarafından karar verilen kanunları hıfz etmeleri için onlara teslim ederler idi. İmdi kiliseler imanda sabit olarak gün be gün *sayıları* artmakda idi. RA. 16/4

sebeb (Ar. sebeb): Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Ve Devrı ile Listra'ya yetişib işte orada Timotheos isminde bir şagird var idi; merkum mümin bir Yehudi karının oğlu olub, Pederi ise Yunani idi. Bu dañi Listra ile Konia'da olan karındaşlardan eyi şehadet olunmayle, Paulos bunun kendisi ile beraber çıkmasını isteyerek, ol mahallerde bulunan Yehudiler *sebebinden* onu alıb sünnet eyledi, zira Pederi Yunani idiğini cümlesi bilirler idi; ve şehrlerden geçerler iken, İerusalım'de olan resuller ile ihtiyarlar tarafından karar verilen kanunları hıfz etmeleri için onlara teslim ederler idi. İmdi kiliseler imanda sabit olarak gün be gün *sayıları* artmakda idi. RA. 16/4

sebeb ol- : Neden olmak, yol açmak.

Ve ikinciye tohum ve taam için ekmek ihsan eden, size tohum ihsan edib çoğalda, ve salahnızın mahsulatını artırır; ta ki bizim vasıtamızla Allah'a şükre *sebeb olan* her cömerdlik için her şeyde gani olasınız. PRK2. 9/11

sebzevat (Far. sebze): Sebzeler, zerzevat.

Bir hardal danesi gibi dir ki yere ekildikde, yem üzerinde olan tohumların cümlesinden küçük dür; amma ekildiğinde gidib cem-i *sebzevatdan* büyük olur, ve büyük dallar salar, şöyle ki onun gölgesi altında hava kuşları konabilirler. MR. 4/32

Biri her şeyi yeye bilirim itikatında dır; lakin zaif olan *sebzevat* yer. PRR. 14/3

secde (Ar. secde): Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirme.

secde et- : Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek.

Bu nesnelere onlara söylemekde iken, işte bir reis gelib ona *secde ederek*, “Kızım şimdi ölmüş dür, lakin sen gel, onun üzerine elini ko, ve hayat bulacak dır,” dedi. İsus daği kalkıb, şagirdleri ile beraber onun ardınca gitdi. MT. 9/18

secde eyle- : Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek.

İman ile İakov ölür iken İosif’in oğullarının her birine hayr dua eyledi, ve kendi deyneğinin ucuna (dayanıb) *secde eyledi*. İman ile İosif ölür iken, İsrail oğullarının hürucunu zikr etdi, ve kendim kemikleri hakkında vasiyet eyledi. PRİ. 11/22

secde kıl- : Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek.

Zira gün doğusunda olan onun yıldızını gördük ve ona *secde kılmaya* geldik,” dediler. MT. 2/3

seç- : Benzerleri arasında hoşça gideni seçip almak veya yararlanmak için ayırmak.

Yani, işte *seçdiğim* kulum, canımın razı olduğu sevgülüm; Ruhumu onun üzerine koyacağım, ve taifelere şeriat haber verecek dir. MT. 12/18

seçgin : Benzerleri arasında niteliklerinin yüksekliğiyle göze çarpan, üstün, mümtaz, güzide, mutena.

İmdi her dürlü şerri, her dürlü hile ve mürailikler ile hasedleri ve her dür lü giybeti terk edib, henüz doğmuş masumlar gibi hulis, ruhani süde arzukeş

olunuz, ta ki Rabb'ın latif olduğunu tatdığımız takdirde, onun vasıtasıyla büyüyesiniz; ona, yani insan tarafından redd olunmuş ise de Allah'ın indinde seçgin ve kıymetli olan diri taşa yaklaşıb, siz daği diri taşlar gibi bir ruhani ev, Allah'a İsus Hristos'un vasıtasıyla makbul olan ruhani kurbanları sunmak için bir mukaddes kahinlik olmak üzere bina olunursunuz, Zira, işte Sion'da bir köşe taşı, *seçgin* ve kıymetli bir taş korum, ve ona iman eden asla utanmayacak dır, deyü kitabda bulunur. PR1. 2/5

seçil- : Seçme işine konu olmak.

Ve eğer Rabb ol eyamı kısaltmasa idi, hiçbir insan kurtulmaz idi; lakin seçdiği *seçilmişler* için ol eyamı kısaltmış dır. MR. 13/20

seda (Ar. sedâ): Ses.

Ve yedinci melek boru çaldıkda, “Dünyanın memaliki Rabbimizin ve Hristos'unun oldu, ve ebed-ül-abad saltanat edecek dir,” deyerek, gökde büyük *sedalar* vuku buldu. İV. 11/15

sedir (Ar. sadr): Minder veya yastıklarla döşenmiş kerevet, divan.

Ve onlara taliminde, “Geniş esvablar ile gezmeyi ve çarşılarda selamlar, ve sinagoglarda baş kürsüler ve ziyafetlerde baş *sedirler* isteyen ülemadan sakınınız. MR. 12/39

Ve davet olunanların baş *sedirleri* seçdiklerini görmekte onlara bir temsil söyleyib, “Bir kimse tarafından düğüne davet olunduğunda, baş sedirde oturma, olmaya ki senden müteber bir davetlisi olmayle, seni ve onu davet eden gelib sana, ‘Buna yer ver,’ dedikde, ol zeman utanarak aşağıki yeri tutmaya başlayasın. LU. 14/7

sefa (Ar. safâ): Gönül rahatlığı, rahatlık, kaygısız ve sakin olma.

Gündüzün gezer gibi hüsn-i hareketle gezelim, zevk u *şefalar* ve serhoşlukda, ve kötülük ve fena amellerde daği niza u hasedde olmayib, ancak Rabb İsus Hristos'u giyinib, şehvetler için cesedin kaydında olmayınız. PRR. 13/14

sefil (Ar. sefil): Sefalet çeken, yoksul.

Zengin im ve maldar oldum ve bir şeye muhtac değil im, deyib sen biçare ve *sefil* ve fakir ve kör ve çıplak olduğunu bilmediğin sebebden, sana nasihat ederim ki zengin olmak için ateşde kall olunmuş altun, ve giyinib

çıplaklığının ayıbı görünmemesi için beyaz elbise benden satın alâsın, ve görmen için gözlerine ilac koyâsın. İV. 3/12

sel : Sürekli yağân yağmurdan veya eriyen kardan oluşân, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını.

Derin kazı b temelî kaya üzerine koyarak, ev bina eden bir ademe beñzer; ve sular çoşdukda, *sel* ol eve hücum etdikde,kaya üzerinde temellenmiş olduğundan,onu sarsmaya kadir olmadı. LU. 6/48

selahiyet (Ar. salâhiyyet): Yetki.

Ve yine İerusalim'e geldiklerinde, kendisi heykelde gezer iken, baş kahinler ile ülema ve ihtiyarlar yanına gelib, Ona, "Bunları ne *selahiyet* ile icra ediyorsun? Ve bunları etmek *selahiyetini* sana kim verdi?" dediler. MR. 11/28

Onlar daği "Eğer gökden desek, bize, 'Niçün ona iman etmediniz?' deyecek; ve eğer, 'İnsandan desek,' halkdan korkarız, zira cümlesi İoannis'i peygamber makamında tutar," deyü kendi kendilerine tefekkür edib, İsus'a cevaben, "Bilmeyiz," dediler; ol daği onlara, "Ben de bu şeyleri ne *selahiyet* ile icra ettiğimi size söylemem," dedi. MT. 21/27

selam (Ar. selâm): Bir kimseyle karşılaşıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanından uzaklaşıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma, esenleme.

Ve eğer ol ev layık ise, *selamınız* onun üzerine gelsin. MT. 10/13

selam et- : Uzakta olan birine esenlik dilemek.

Sevgülü hekim Lukas ve Dimas size selam ederler. Laodikeia'da olan karındaşlara, ve Nimfas'a ve onun hanesinde buluna kiliseye selam ediniz. Bu resale sizde okundukdan soñra, Laodikeia'lıların kilisesin daği okutdurub, siz dağ Laodikeia'dan (geleni) okuyunuz. PRK. 4/15

selam ver- : Selamlamak.

Ve eğer yalnız karındaşlarınıza *selam verirseniz*, ziyade ne etmiş olursunuz; gömrükcüler daği öyle etmezler mi? MT. 5/47

selamet (Ar. selâmet): Tehlikeden uzak olma, güvenlik.

Ve ansızın melek ile beraber gök askerinin bir cümhuru hazır bulunub, Allah'a sena ederek, "En yücelerde Allah'a hamd, yer üzerinde *selamet*, ademlerde hüsn-i riza," dediler. LU. 2/14

Ve şeriat adeti iktizasını hakkında icra etmek için valideyni masum İsus'u içeri getirdiklerinde, o dahi Ruhun kılağuzluğu ile heykele gelib, Onu kucağına alarak Allah'a hamd edib, "Ya Rabb, şimdi senin kelimine göre kuluñu *selametle* salı verirsin; zira gözlerim cümle milletler huzurunda, taifelerin tenviri için nur ve kavmîñ İsrail'e şan olmak üzre, hazırladığın helasıñı gördüler," dedi. LU. 2/29

selamla- : Bir kimseyle karşılaşıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanından uzaklaşıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapmak.

Ve, "Selam sana, ey Yehudilerin padişahı" (deyerek) onu selamlamaya başladılar. MR. 15/18

selamlan- : Selamlama işi yapılmak.

Ve bütün kavm işidir iken, şagirdlerine dedi ki, "Geniş esvablar ile gezmek isteyen ve çarşularda *selamlanmayı* ve sinagoglarda baş kürsüler ve ziyafetlerde baş sedirleri seven ülemadan sakınınız. LU. 20/47

semavi (Ar. semâvî): Allah'tan gelen, ilahi.

İmdi siz kötü olduğunuz halde, evladlarınıza eyi bahşişler vermeyi bilir iseniz, *semavi* Pederiniz kendinden dileyenlere ne kadar ziyade Ruh-ül Kudsü verecek dir!" LU. 11/13

Bunun için, ey padişah Agrippas, *semavi* ruyaya itaatsız olmadım; fakat tevbe edib Allah'a dönerek tevbeyle layık ameller işlemeleri için evvela Damaskos'un ve (soñra) İerusalim'in ehalesine ve bütün Yehudistan diyarına ve taifelere vaz etdim. RA. 26/19

semt (Ar. semt): Şehirde yerleşim bölgesi, yaka.

Ve ruyada kendine vahi olunmayla Galilaia *semtlerine* gitdi. MT. 2/22

sen : Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Yani "Ey İuda'nın diyarı Vithleem, İuda'nın valileri arasında sen dahi asla küçük değil sin, zira kavmim İsrail'i güdecek bir vali *senden* zuhur edecek dir. MT. 2/6

sena (Ar. senâ): Övme.

Ve bu duayı ederim ki, siz Allah'ın hamd u *senası* için, İsus Hristos'un vasıtasıyla olan salah meyvelerinden dolu olarak, Hristos'un gününedek, hâlis ve kusursuz bulunmanız için, farklı şeyleri ayırd etmek üzere, muhabbetiniz ilmde ve her fehmede gitdikce çoğala. PRF. 1/10

sena et- : Övmek.

Ve ansızın melek ile beraber gök askerinin bir cümhuru hazır bulunub, Allah'a *sena ederek*, “En yücelerde Allah'a hamd, yer üzerinde selamet, ademlerde hüsn-i riza,” dediler. LU. 2/14

senaat (Sinâ'at): İnsanların maddeye dayanan gereksinimlerini karşılamak için yapılan, öğrenimle birlikte deneyim, beceri ve ustalık gerektiren iş, sınaat.

Vel hasıl eğer Dimitrios ve onun ile beraber bulunan *senaat* sahiblerinin bir kimse ile bir davaları var ise, muhakeme günleri oluyor, hakimler daği var dır, biri biri ile murafaa olsunlar. RA. 19/38

sene (Ar. sene): Yıl.

İlia bizim ile hemhal bir adem iken, yağmur yağmaması için dua eyledi, ve yer üzerine üç *sene* altı ay müddet yağmur yağmadı. İRUR. 5/18

serasker Far. (Far. ser + Ar. asker): Baş asker.

İmdi sen İsus Hristos'un eyi askeri gibi meşakkate tehammül eyle. Askerlik eden bir kimse *seraskerini* hoşnud etmek için, bu ömrün işlerine karışmaz. PRT2. 2/4

seray (Far. serây): Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.

Lakin, ey karındaşlar, isterim ki benim ahvalim incilin ilerlemesine daha ziyade sebep olduğunu bilirsiniz; şöyle ki Hristos için olan bendlerim bütün *serayda* ve sair mahallerin cümlesinde aşikâr oldu; ve Rabb'da olan karındaşlardan niçeleri bendlerimden yüreklenib daha ziyade cesaretleterek, kelamı korkusuz söylemekte bulunuyorlar. PRF. 1/12

serçe : Serçegillerden, insanlara yakın yerlerde yaşayan, kışın göçmeyen, koyu boz renkli, ötücü küçük bir kuş.

Beş serçe iki pula satılmaz mı? Onlardan biri bile Allah'ın indinde unutulmuş değil dir. LU. 12/6

serdar (Far. serdâr): Başkomutan.

Ve onlar kavma söyler iken, kahinler ve heykelin serdari ile Saddukiler üzerlerine gelib, kavma talib etdikleri ve İsus vasıtasıyla ölümlerden kıyam etmeyi vaz eyledikleri için gücenerek, onlara tesallut edib aḥşam olduğu için ertesi günedek habsa kodular; amma kelamı işidenlerden niçeleri iman edib, ol ademlerin sayıyı beş bin kadar oldu. RA. 4/3

serhoş : Alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan kimse.

Amma eğer ol kötü kul kendi kalbinde, ‘Efendim gelmesini geciktiriyor,’ deyib de, kapu yoldaşlarına vurmaya, ve *serhoşlar* ile yeyib içmeye başlarsa, ol kulun efendisi onun beklemediği günde ve bilmediği saat da gelerek, onu iki parça edib, nasibini mürailer ile beraber koyacak dır; orada ağlayış ve diş gıcırdaması olacak dır.” MT. 24/48

serhoş ol-: Alkollü içki sebebiyle mest olmak.

Ve fücür sebebi olan şarab ile *serhoş olmayınız*, ancak Ruh ile dolu olarak, biri biriniz ile mezamir ve ilahi ve ruhani tesbihler ile söyleşib kalblerinizde Rabb’a terennüm ve tezmir ederek, daima her şey için Peder Allah’a Rabb’ımız İsus Hristos’un ismiyle şükr ediniz. PRE. 5/19

İmdi bir yere cem olmanız Rabbani aḥşam taamını yemek için değil dir; zira her biriniz taam esnasında kendi taamını evvelce alır, ve biri ac kalır, diğeri daḥi *serhoş olur*. PRK1. 11/21

serp- : Saçmak, atmak, dökmek.

Zira Moisi bütün kavma şeriat mücibince cümle emrleri söyledikten sonra, buzağuların ve erkeklerin kanını alıb, su ile ve kırmızı yapağı ile zufa otu ile hem nefsi kitaba ve hem daḥi cümle kavma *serpib*, bu, Allah’ın size emr etdiği ahdin kanı dır; dedi. Kezalik ol kandan meskene ve cümle ibadet kablarına serpdı. PRİ. 9/19

serpmeklik : Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak.

Lakin siz Sion dağına, ve diri Allah’ın şehri olan semavi İerusalim’e, ve niçe diñlerce meleklerle, ve gökde kayd olunmuş ilk doğmuşların azim cemaatına ve kilisesine, ve cümlelerin Hakimi olan Allah’a ve kemale ermiş salihlerin ruhlarına, ve yeni ahdin miyancısı İsus’a, ve Avel’in (kan)ından daha ala şeyler söyleyen *serpmeklik* kanına yaklaştınız. PRİ. 12/24

sert : Hırçın, öfkeli, hiddetli.

Zira *sert* bir adem olduğun için, senden korkdum; sen komadığın şeyi alırsın, ve ekmediğini biçersin,” dedi. Ol daği ona, “Ey yaramaz ben de, seni kendi ağzından hüküm ederim; sen benim komadığım şeyi alıb, ekmediğimi biçen *sert* bir adem idiğimi bilir iken, niçün benim akçemi sarraflara vermedin? LU. 19/22

ses : Kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün.

Amma onlar yüksek *sesler* ile ısrar ederek onun stavrosa çıkarılmasını talep ederler idi; ve onların ve baş kahinlerin sesleri galib gelmekle, Pilatos matlublarının icra olunmasına hüküm etdi; şöyle ki ihtilal ve katl için mahbus bulunub talep etdikleri kimseyi onlara salı verdi, ve İsus’u onların müradına teslim etdi. MR. 23/25

sev- : Sevgi ve bağlılık duymak.

Hiç bir hizmetkâr iki efendiye kulluk edemez, zira ya birine buğz edib diğerini *sevecek dir*, yahod birine tabi olacak ve diğerini tahkir edecek dir; Allah’a hem mamonaya kulluk etmeye kadir değil siziz. LU. 16/13

sevgülü : Sevilen ve âşık olunan kimse, yavuklu, dost, yâr, canan.

Biz daği, ey Rabb’ın *sevgülülere* karındaşlar, Allah’a daima sizin için şükr etmeye borclu iz, çünkü Allah sizi ibtidaden Ruhun takdisi ve hakikata olan iman ile helas için seçib, Rabb’ımız İsus Hristos’un izzetine nail olmaklığımız için, buna daği bizim incilimizin vasıtasıyla sizi davet eyledi. PRS2. 2/13

sevil- : Sevgi duyulmak, sevgi beslenilmek.

İmdi eğer Allah gazabını göstermek ve kudretini bildirmek müradiyle, helaka hazır olan gazab kablalarına çok sabr ile tehammül etdi, ve mukaddema izzete hazırladığı merhamekablari, yani biz yalnız Yehudilerden değil, amma taifelerden daği davet etdiği kimseler hakkında izzetinin ganimetini bildirmek istedi ise (ne deyelim?) nitekim (kitab) Osie’de , kavmım olmayana kavmım, ve *sevilmış* olmayana *sevilmış* deyeceğim. PRR. 9/23

sevin- : Sevinç duymak, memnun ve hoşnut olmak, şâd olmak.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda,

mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklik ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima *sevinen* kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz.

PRK1. 6/10

Ve eğer onu bulacak olursa, hakikaten size derim ki, “Yolu şaşırmanın doksan dokuz için (sevindiğinden) ziyade onun için *sevinir*. MT. 18/14

sevinc : İstenen veya hoş giden bir şeyin olmasıyla duyulan coşku.

Bu sebebden sizin tesellinizden dolayı müteselli olduk; ve Titos'un *sevinci* üzerine daha ziyade mesrur olduk; çünkü onun ruhu cümleliz vasıtasıyla rahat buldu. PRK2. 7/13

seyir (Ar. seyr): Bakma, göz ile takip etme.

seyr et- : 1. Gözü ile takip etmek, bakmak.

Ve kavmlar ve kabileler ve lisanlar ve milletlerden bazı kimseler onların cesedlerini üç buçuk gün *seyr edib*, cesedlerin mezara konulmasına ruhsat vermeyeceklerdir. İV. 11/9

2. Uzaktan bakmak, karışmamak, herhangi bir müdahalede bulunmamak.

Ve uzakdan *seyr eden* karılar daği bulunub, aralarında Magdalını Maria ve küçük İakovos ile İosi'nin validesi Maria ve Salomı daği var idi; kendisi Galilaia'da iken daği bunlar onun ardınca gidib ona hizmet ederler idi; ve onun ile beraber İerusalim'e çıkmış olan başka çok karılar daği var idi. MR. 15/40

seyirt- : Yürüyüş, yürüme, gidiş.

Ey karındaşlar, ben kendimi vasıl olmuş zann etmeyorum, lakin bir şey var, yani arkada kalan şeyleri unudub, ileride olan şeylere uzanarak, Allah'ın Hristos İsusda olan yüksek davetinin nişanı için nişangâh a doğru *seyirdirim*. PRF. 3/15

Ve [cemaat] onları gider iken gördü, ve çok kimseler onu tanımayla, cümle şehrlere oraya yayan *seyirdib* onlardan evvel yetişerek, onun yanına cem oldular. MT. 6/33

sıbt (Ar. sıbt): Torun.

Ve onun büyük ve yüksek bir hisarı ve on iki kapusu ve kapular üzerinde on iki melek ve yazılı isimler var idi, bunlar da İsrail oğullarının on iki *sıbtının* isimleri idi. İV. 21/13

Ve Asır *sıbtından* Fanul'in kızı Anna nam bir peygambere var idi; merhume hayli yaşlı olup bikirliği vaktinden yedi yıl koca ile yaşamış olup, takriben seksen dört seneden beru dul kalarak, gece gündüz oruc ve dua ile ibadet ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/36

sıcak : Yakmayacak derecede ısı olan, yakmayacak kadar ısı veren, soğuk karşıtı.

Ve Paulos çok çalı devşirib ateş üzerine koduğunda, *sıcakdan* bir engerek çıkıp, onun eline yapışdı. RA. 28/3

sıçra- : Ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak.

Ve Elisabet Mariam'ın selamını işitdiği gibi, çocuk onun rahminde *sıçradı*; ve Elisabet Ruh ül Kuds ile dolu olup, yüksek sesle çağırarak dedi ki, "Sen karılar arasında mübarek sin, ve senin rahminin mahsulu mübarek dir. LU. 1/41

sığ- : Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek.

Ve İsus'un icra eylediği daha niçe şeyler var ki, eğer birer birer yazılacak olsa, yazılan kitablar dünyaya bile *sığmaz* zann ederim. Amin. RA. 21/25

sığın- : Tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.

Ve Klavdi nam bir küçük adanın altına *sığınarak*, sandalı güc ile zabt etmeye kadir olup içeri aldıktan sonra, çareler kullanarak gemiyi altından kuşatdılar; ve sıya düşmek korkusuyla yelkeni indirib öyle sürüklenirler idi. RA. 27/16

sıhhat (Ar. sıhhat): Sağlık, esenlik.

Ve ismine olan iman vasıtasıyla onun ismi bu görüb bildiğiniz kimseyi kuvvetlendirdi; ve onun vasıtasıyla olan iman cümlelerin huzurunda ona bu *sıhhatı* verdi. RA. 3/16

sıhhat bul- : Sağlığına kavuşmak.

İsus onu yatmış olduğu halde görüb, çok zemandan beru böyle olduğunu bilmekle, ona, “*Sihhat bulmak ister misin?*” dedi. İO. 5/6

sihhat ver- : Sağlık vermek.

Eğer Moisi'nin şeriatı nakz olunmamak için savvato günü adem sünnet olunursa, savvato günü bir ademe kamilen *sihhat verdiğim* için bana darılıyor mı sınız? Görünüşe göre hükm etmeyiniz, ancak adalete göre eyleyiniz,” dedi. İO. 7/23

sıkıl- : Can sıkıntısı duymak.

Amma benim vaptis olunacak bir vaptisim var; ve tamam oluncayadek ne kadar *sıkılırım*. LU. 12/50

sıkıca : Sıkı bir biçimde.

Ve İsus onlara, “Sakının, kimse bilmesin,” deyü *sıkıca* tenbih eyledi. Onlar ise çıkıp bütün ol diyarda haberini çav etdiler. MT. 9/31

sıkışdır- : Kaçmayacak şekilde çembere almak.

Zira üzerine günler gelecek ki, düşmenleriñ meteris çekib seni kuşadarak, her taraftan *sıkışdıracaklar dır*. LU. 19/43

sıklet (Ar. sıklet): Sıkıntı.

Ve taşlık mahallerde ekilen şol kimse dir ki, kelamı işidib heman onu sevinc ile kabul eder; amma kendinde kök olmadığından, az vakıt dayanıb, kelamdan dolayı *sıklet* ya teaddi vuku bulunca çabucak sürçer. MT. 13/21

Ve kezalik taşlıkda ekilenler şunlar dır ki, kelamı işitdikleri ande, onu sevinc ile kabul ederler; amma kendilerinde kök olmadığından, az vakıt dağanıb, anden soñra kelamdan dolayı *sıklet* ya teaddi vuku bulunca heman sürçerler. MR. 4/17

sıklet ver- : Sıkıntı, zorluk vermek.

Çünkü Allah'ın indinde adalete mütabık dır ki, size *sıklet verenlere* sıklet (vere), ve siz sıklet çekenlere bizim ile beraber, Rabb İsus kendi kuvvetinin melekleri ile gökden zuhur edib, Allah'ı bilmeyenlerden ve Rabb'ımız İsus Hristos'un inciline itaat etmeyenlerden ateş alevi ile intikam alacağı vakıtta rahat ihsan ede. PRS2. 1/6

sıpa (Ar. sıpa): Eşek yavrusu.

Ve İerusalim'e yaklaşarak, Zeytunluk dağının yanında vakı Vıthvağı ile Vıthania'ya yakın geldiklerinde, şagirdlerinden ikisini gönderib, onlara hitaben, "Karşınızdaki köye gidiniz, ve içine girdiğiniz gibi, üzerine hiç bir kimse binmemiş, bağlı bir *sıpa* bulursunuz; onu çözüb getiriniz. MR. 11/2
Ve *sıpayı* İsus'a getirib, onun üzerine esvablarını koduklarında, onun üzerine bindi. MR. 11/7

sıra : Yan yana, art arda olan şey veya kimselerin tümü, dizi.

Ve gördüm ki bir sarı at var idi, ve ona binmiş olanın adı ölüm idi; ve Cehennem onun ardı sıra gidiyor idi; ve kılıc ile ve kıtlık ile ve ölüm ile ve yerin canavarları ile öldürmek için onlara yerin bir rubu üzerine kudret verildi. İV. 6/8

sırr (Ar. sırr): Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey.

Zira, ey karındaşlar, kendinizi akıllı görmemeniz için şu *sırr*, yani taifelerin temamiyeti gelinceyedek İsrail'e bir mertebe körlük vuku bulduğunu bilmemenizi istemem. PRR. 11/25

sıhr (Ar. sıhr): Büyü, göz bağı, efsun, tılsım.

Ve buna kulak vermelerinin sebebi hayli zemandan beru *sıhrler* ile onları tehayyürde brakması idi. RA. 8/11

sıhrbaz Far. (Ar. sıhr + Far. bâz):

Ve Pafos'a kadar adadan geçib, Varius isminde sıhrbaz ve yalan peygamber bir Yehudi buldular; merkum akıllı bir zat olan Sergios Paulos valinin yanında bulunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos'u davet edib Allah'ın kelamını dinlemeye arzu etdi; amma Elimas, yani *sıhrbaz*, [çünkü ismi böyle tercüme olunur,] valiyi imandan döndermeye çalışarak, onlara karşı durmayla, Saulos, yani Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub ona dikkatle nazar ederek, "Her hile ve her şirret ile dolu olan Şeytan oğlu, her salahın düşmeni, Rabbin doğru yollarını eyri etmekden feragat etmez mi sin? RA. 13/6

sıhrbazlık : Büyücülük.

Ve tenin amelleri aşikâr olub, onlar daği zina ve fahşelik ve napaklık ve fücür, ve putpereslik ve *sıhrbazlık* ve düşmenlik ve nizalar ve kızkanlık ve gazab ve münazaa ve ihtilaf ve fırkalar, ve hased ve katl ve serhoşluk ve

müsriflikler ve bunların emsali dir, ki evvelden söylediğim gibi, şimdi dağı söylerim ki, böyle şeyleri işleyenler Allah'ın padişahlığını miras edinmeyecekler dir. PRR. 5/19

sihrbazlık et- : Büyücülük yapmak.

Ve *sihrbazlık edenlerden* vafir kimseler kitablarını cem edib, ve cümlenin önünde yakıb onların bahasını hesab etdikde, elli bin (dirhem) gümüş buldular. RA. 19/19

silk- : Üstündeki şeyleri düşürmek veya temizlemek için bir şeyi kuvvetle sallamak, sarsmak.

Basılmış hem *silkinmiş* ve taşkın eyi ölçekle kucağımıza verecekler; zira size hemen ölçdüğünüz ölçek ile ölçülecektir.” LU. 6/38

sille (Far. sili): Tokat, şamar.

Ol zeman onun yüzüne tükürüb, ona yumruk vurdular; bazıları da *sille* vurub, “Ey Hristos, bize peygamberlik eyle, sana vuran kim dir?” dediler. MT. 26/67
Ve bazıları onun üzerine tükürmeye, ve yüzünü örtüb ona yumruk vurarak, “Peygamberlik eyle,” demeye başladılar; hizmetkârlar dağı ona *sille* vurdular. MR. 14/65

silsile (Ar. silsile): Birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra.

Ve kitabda okuduğu yersu idi ki, “Koyun gibi boğazlanmaya götürüldü, ve Kuzu, kırkan kimsenin önüdesüküt eylediği gibi, böylece ağzını açmaz; tevazu halinde onun hükmü kaldırıldı, ve onun *silsilesini* kim beyan edecek dir? RA. 8/32

sinagog (Fr. synagogue): Yahudilerin ibadet ettiği bina, havra.

Ve Kapernaum'a girdiler; kendisi dağı der akab savvato günü *sinagoga* gidib talim eder idi; onlar dağı talimine hayran oldular; zira onlara ülema gibi değil, ancak hükümet sahibi gibi talim eder idi. MR. 1/21

Ve dua etdiğiinde, mürailer gibi olmayasın; zira onlar ademlere görünmek için, *sinagoglarda* ve köşe başlarında durub dua etmeyi severler. MT. 6/5

sinor (Yun. sinor): İki devletin topraklarını, değişiklik gösteren iki bölgeye, idare ve hukuki olarak bölünmüş il, ilçe, arazi vb. ni ayıran çizgi, hudut.

Ve oradan kalkıp, İordanis'in karşı tarafından, Yehudistan *sinorlarına* geldi; ve halk tekrar onun yanına cem oldukda, kendi adeti üzere yine onlara talim eder idi. MR. 10/1

Ol zaman Irodis alimler tarafından zevklenildiğini gördükde, gayetle gazablandı ve alimlerden tahkik ettiği zemana göre, Vithleem ile bütün *sinorlarında*, iki yaşından aşağı bulunan cümle çocukları katl etdirdi. MT. 2/16

sitem (Far. sitem): Bir kimseye, yaptığı bir hareketin veya söylediği sözün üzüntü, alınganlık, kırgınlık vb. duygular uyandırdığını öfkelenmeden belirtme.

sitem et- : Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını öfkelenmeden belirtmek, dostça çıkışmak, serzenişte bulunmak.

Kezalik baş kahinler ile ülema kendi beyinlerinde zevklenerek, “Başkalarını kurtardı, kendisini kurtarmaya kadir değil dir; İsrail'in padişahı Hristos şimdi stavrosdan ensin, biz daği görüb inanalım,” derler idi. Onun ile beraber stavrosa çıkarılanlar daği ona *sitem* ederler idi. MR. 15/32

Benim sebebime size *sitem* edib teaddi etdikleri ve yalan yere aleyhinizde her göne fena söz söyledikleri zaman, ne mübarek siniz. 5/11

sofra : Masa, sini vb. şeylerin, yemek yemek üzere hazırlanmış durumu.

Ve İsus Vithania'da, cüdamlı Simon'un evinde bulunduğu Onun yanına bir şişe zikıymek hoş raihalı yağ ile bir karı gelib, O *sofrada* oturur iken, onun başına dökdü; şagirdleri daği (bunu) gördükde darılıb, “Bu israf niçün olsun? Zira bu yağ çok bahaya satılıb fakirlere verile bilir idi,” dediler. MT. 26/8

soğuk : Isıısı düşük olan, sıcak karşıtı.

Ve her kim bu küçüklerin birine şagird sıfatıyla yalnız bir kase *soğuk* su içirirse, hakikaten size derim ki, “ol kimse ecrinden asla mahrum olmayacaktır.” MT. 10/42

sol : Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı.

Ol zaman *solunda* olanlara daği, “Ey melunler, Şeytan ile onun meleklerine hazırlanmış şol ebedi ateşe huzurumdan gidiniz; zira acıkdım, bana taam vermediniz; susadım, bana su vermediniz; garib idim, beni eve kabul

etmediniz; çıplak idim, beni giyindirmediniz; hasta ve hapseda idim, beni ziyaret etmediniz,” deyü buyuracak dır. MT. 25/41

son : Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan.

Ve İsus kayık ile yine karşı tarafa geçdikde, yanına hayli cemaat cem olub, kendisi deniz kenarında bulunmasıyle, işte sinagog reislerinden İaeiros nam bir kimse geldi, ve onu görünce, ayaklarına kapanıb, ona çok yalvararak, “Kızıcığazım *son* nefesde dir; helas bulması için gelib onun üzerine elleriñi ko ve yaşayacak dır,” dedi. MR. 5/22

sonra : Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı.

Bu helasın hususunda dañi size olacak inayetin hakkında vahi ile söyleyen peygamberler teftiş ve tefahhüs etdiler; derunlerinde bulunan Hristos’un Ruhu Hristos’un elem çekmesine ve anden *sonra* celale nail olmasına evvelden şهادet etmesiyle, neye ve nasıl vakta delalet etdiğini teftiş ederler idi; ve ol şeyleri kendilerine değil, ancak bize tebliğ etdikleri onlara beyan olundu; bu şeyler ise gökden gönderilen Ruh ül Kuds vasıtasıyla size incili vaz edenlerin yediyle şimdi size haber verilmiş dir; bu şeylere dañi nazar etmeyi melekler arzu ederler. PR2U. 1/10

soy-: Birinin giyselerini çıkarmak.

Ve onu soyub, ona kırmızı bir hilat giydirdiler. MT. 27/28

soyucu : Soyma işini yapan.

Zira bu ademleri getirdiniz, amma heykel *soyucular* yahod ilahınıza küfr ediciler değildirler dir. RA. 19/37

söğ- : Onur kırıcı söz söylemek, küfretmek.

Zira Allah, Pederine ve valideñe hürmet eyle; hem dañi, Pederine ve ya validesine *söğen* mutlaka katl olunsun,” deyü buyurdu. MT. 15/4

söğül- : Onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylenilmek, küfredilmek.

Zira, ey karındaşlar, bizim sizin aranıza gelmemiz bihude olmayıb, ancak malümünüz olduğu üzre, Filippede bundan evvel eziyet çekib *söğüldük* ise de, Allah’ın incilini azim muhalefet içinde size söylemeye Allah’ımızın (inayeti) ile cesaret kesb etdiğimizi kendiniz bilirsiniz; zira bizim vaz u nasihatımız aldadıcılıktan ya “napaklikden ya hile ile olmayıb, ancak incilin

(bize) emanet olunması Allah'ın bizi layık gördüğü vech üzere, ve ademlere değil, ancak kalblerimizi imtihan eden Allah'a makbul olmak üzere söyleriz.
PRS1. 2/2

sök- : Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak.

Ol zaman şagirdleri yanına gelib, ona, “Farisiler bu sözü işitdiklerinde gücendiklerini bilir mi sin?” dediler. Ol daği cevap verib, “Semavi Pederimin dikmediği her fidan gökden sökülecek dir. MT. 15/12

söyle- : Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.

Ve onlar gitdikden soñra, işte Rabb'ın meleği ruyada İosif'e görünüb, “Kalk, masum ile validesini alıb Mısır'a kaç ve ben sana *söyleyinceyedek* orada kal. MT. 2/13

söylemeklik : Bir düşünceyi ileri sürmek, ortaya atmak.

Amma bize verilen inayete göre, göna gön bahşişlerimiz olmayle, eğer ilhamle *söylemeklik* ise, imanın mikdarına göre, eğer şemmaslık ise, şemmaslıkda, eğer muallimlik ise, talimde, eğer nasihat veren ise, nasihatde (olsun); eğer tevzi eden ise, sadelikle, ve riaset eden gayretle, ve merhamet eden can u gönülde (etsin). PRR. 12/8

söylen- : 1.Söyleme işi yapılmak.

Çünkü ziyadesiyle korkmuş olmalarıyle, ne *söyleneyeceğini* bilmedi. MR. 9/6
2.Çıkışmak, azarlamak.

Ve aldıklarında, ev sahibine karşı *söylenerek*, “Bu soñrakiler, bir saat işlediler, ve onları, biz günün zahmet ve heraretini çekmiş olanlara müsavi tutdun,” demeleriyle, O daği cevap verib, onların birine, “Dostum, sana gadr etmeyorum; sen benim ile bir dinara kavlı etmedin mi? Hakkıñı al, git; ben bu soñrakine sana (verdiğim) kadar vermek isterim. Malim ile istediğimi etmek bana caiz değil mi? Yoksa ben kerim olduğum için senin gözün kötü müdür?” dedi. MT. 20/11

söylenil- : Söylenmek

Zira eğer melekler vasıtasıyle söylenilen kelam sabit olub, her bir isyan ve itaatsızlık seza olduğu cezasını buldu ise, ibtida Rabb'ın vasıtasıyle buyurulub işidenler tarafından bize tasdik olunarak, Allah daği kendi iradeti

göre alametler ve mucizeler, ve göna gön kuvvetler, ve Ruh ül Kuds un bahşışleri ile şehadet eyledi böyle azim helası ihmal etdiğimiz takdirde, biz nasıl kurtulacağız? PRİ. 2/4

söyleş- : Karşılıklı konuşmak, hasbihâl etmek, sohbet etmek.

Ve Rabb İsus'un ismi ile cesaret bulub, Yunanice söyleyenler ile *söyleşib* mübahese eder idi; onlar ise onu öldürmeye cehd ederler idi; lakin karındaşlar bunu duymayle, onu Kaisarei'ya endirib Tarsus'a gönderdiler. RA. 9/30

söylet- : Söylemesine yol açmak.

Ve enva-i marazlara mübtela olmuş çok illetli kimselere şifa verib çok cinler daği çıkardı; ve cinleri *söyletmez idi*, zira onu tanıyorlar idi. MR. 1/34

söyücü : Sövme işini yapan.

Ve kendi bilgilerinde Allah'ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah daği layık olmayan şeyleri işlemek üzre onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, *söyücü*, mağrur, fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstehakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere daği riza verirler. PRR. 1/3

söyün- : Sönmek.

Yabası daği elinde olub, kendi harmanını tamamen savurarak buğdayını anbara cem edib, samanı söyünmez ateşe yakacak dır." MT. 3/12

Ve eğer eliñ senin sürçmene sebebe olursa, onu kes; hayata sakat girmek, iki eliñ olub cehenneme, ol *söyünmez* ateşe girmekten sana hayırlıdır; orada onların kurdu ölmez ve ateşi söyünmez. MR. 9/43

söz : Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelim, laf, kabil.

Bir kimse başka dürlü talim edib Rabb'ımız İsus Hristos'un sahih kelimlerine ve dindarlığa göre olan talime kail olmaz ise, o fodullanmış olarak, bir şey bilmeyib, ancak mübahese ve söz marazaları ile hastalanmış dır; bunlardan daği hased ve niza ve küfrler ve fena şübheler, ve akli fasid ve

hakikatdan uzak ve dindarlığı kar zann eden ademlerin boş mübaheseleri hasıl olur; bu makule kimselerden geri dur. PRT1. 6/5

stavros : Haç.

Ol daği onlara, “Korkmayınız; siz *stavrosa* çıkarılmış Nazaretli İsus’u arayorsunuz; kıyam etdi, burada değil dir, işte onu kodukları yer; lakin siz gidib, onun şagirdleri ile Petros’a, ‘O sizden evvel Galilaia’ya varacak, size dediği gibi onu orada göreceksiniz,’ deyiniz,” dedi. MR. 16/6

Ve İsus ona bakıb onu sevdi, ve ona söyleyib, “Bir noksanıñ var; gidib varyetiñi satıb fukaraya ver, ve gökde hazineye malik olursun; ve *stavrosu* yüklenib gel, bana tabi ol,” dedi. MR. 10/21

su : Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab.

Ol zeman solunda olanlara daği, “Ey melunler, Şeytan ile onun meleklerine hazırlanmış şol ebedi ateşe huzurumdan gidiniz; zira acıkdım, bana taam vermediniz; susadım, bana *su* vermediniz; garib idim, beni eve kabul etmediniz; çıplak idim, beni giyindirmediñiz; hasta ve hapsda idim, beni ziyaret etmediniz,” deyü buyuracak dır. MT. 25/41

suç : Törelere, ahlak kurallarına aykırı davranış.

Her gün ki ekmeğimizi bize bu gün ver. Ve bize suçlu olanlara bağışladığımız gibi, bizim *suçlarımızı* bağışla. MT. 6/11

suçlu : Suç işlemiş olan.

Her gün ki ekmeğimizi bize bu gün ver. Ve bize suçlu olanlara bağışladığımız gibi, bizim *suçlarımızı* bağışla. MT. 6/11

suçsuz : Masum.

Ve eğer, kurban değil, merhamet isterim, kelimının manasını bilse idiniz, suçsuzları hükm etmez idiniz. Zira insan Oğlu savvatonun [daği] Sahibi dir. MT. 7/12

suçsuz ol-: Masum olmak.

Hristos İsus’da size ihsan olunan Allah’ın inayeti için sizin hakkınızda daima Allah’ıma şükr ederim, ki Hristos’un şehadeti sizde sabit olduğu gibi, onun ile her hususda, her kelamda ve hem ilmde gani oldunuz, şöyle ki Rabb’ımız İsus Hristos’un zuhurunu bekleyerek, hiç bir bahşışde noksanınız

yok dur; ol dağı Rabb'ımız İsus Hristos'un gününde *suçsuz olmak* zre, sizi nihayetede k sabit kılacak dır. PRK1. 1/7

sulh (Ar. sulh): Barış.

Ve kendi bilgilerinde Allah'ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah dağı layık olmayan şeyleri işlemek üzre onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, söyücü, mağrur, fodul, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, *sulh* kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin lme müstehakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere dağı riza verirler.

PRR. 1/31

Ve Irodis Tiros ile Sidon ehalisine gazablanmış olmayle, bunlar kendi diyarları padişahın (diyarı) tarafından beslenmekte olduğundan, ittifakle onun huzuruna gelib, padişahın mabeyncisi olan Vlastos'u ikna ederek *sulh* talep etdiler. RA. 12/20

sunul- : Sunma işine konu olmak veya sunma işi yapılmak.

Ve ademlere bir kerre ölmek ve aden soñra hükmün takdir olunduğu misillü, keزالık Hristos çok kimselerin günahlarını kaldırmak içün, bir kerre *sunulmuş* olub, kendine müntazır olanlara ħelas içün günahsız olarak ikinci defa zuhur edecek dir. PRİ. 9/28

suret (Ar. sret): Görünüş, biçim.

Hristos İsus'da bulunan efkr heman sizde dağı bulunsun; ol ki Allah *suretinde* bulunduğu halde, Allah'a müsavi olmayı şıkar saymadı; lakin kendini edna edib kul suretine alarak insan beñzeyiřine girdi; ve şekilde insan gibi bulunub, lme, hatta stavros ölümüne mti olmaya tenezzül eyledi.

PRF. 2/6

sus- : Konuşmasını kesmek.

Paulos ve Silionas ve Timotheos, Peder Allah be Rabbi *sus* Hristos'da olan Selaniklilerin kilisesine; size Pederimiz Allah ve Rabb İsus Hristos tarafından inayet ve selamet olsun. PRF1.1/1

süal (Ar. süâl): Soru

süal et- : Sormak.

Ve onlardan biri, şeriat hocası olub, onu tecrübe etmek için, “Ya hoca, şeriatda emlerin hangısı büyük dür?” deyü *süal etdi*. MT. 22/37

Ve kimse ona bir söz cevab veremedi; ve ol günden soñra artık ona bir kimse *süal etmeye* cesaret etmedi. MT. 22/46

sübyan (subyan): Küçük çocuk.

Ey sübyan, size yazıyorum, çünkü Pederi bildiniz. İRUR1. 2/13

süküt (Ar. sukût): Sessizlik.

Amma İsus *süküt* üzre durmayle kahin-i azam ona söyleyib, “Diri Allah hakkı için sana yemin veririm; sen İbn Ullah Hristos mı sın? Bize söyle,” dedi. MT. 26/63

süküt et- : Konuşmamak.

Ve Rabb gece ruyada Paulos’a, “Korkma, lakin söyle ve *süküt etme*; zira ben senin ile im, bir kimse dañi rencide etmek için sana hücum etmeyecek dir, çünkü bu şehrde benim kavmım çok dur,” dedi. RA. 18/10

süküt eyle- : Konuşmamak.

Ve kitabda okuduğu yersu idi ki, “Koyun gibi boğazlanmaya götürüldü, ve Kuzu, kırkan kimsenin önünde *süküt eylediği* gibi, böylece ağzını açmaz; tevazu halinde onun hükmü kaldırıldı, ve onun silsilesini kim beyan edecek dir? RA. 8/32

sünnet (Ar. sunnet): Erkek çocukta erkeklik organının ucundaki deriyi çepeçevre kesilmesi.

Lakin bilaks *sünnet* resalesinde Petros’un vasıtasıyla amel eden Zat taifelerde dañi benim vasıtam ile amel eylediğinden, sünnetlilere olan incilin Petros’a ihale olunduğu gibi, sünnetsizlere olan incilin bana ihale olunduğunu görmeleri ve bana verilen inayeti anlamalarıyla, biz taifelere, kendiler ise sünnetlilere gitmek üzere, direkler itibar olunan İakovos ve Kıfas ve İoannis bana ve Varnavas’a ilhaklık için sağ ellerini verdiler. PRK. 2/8

sünnet et- : Erkek çocukta erkeklik organının ucundaki deriyi çepeçevre kesmek.

Ve Farisiler fırkasından imana gelmiş bazı kimseler kalkıp, “Onları *sünnet etmek* ve Moisi’nin şeriatını hıfz etmelerini tenbih etmek lazımdır,” dediler. RA. 15/5

sünnetli: Sünnet edilmiş olan.

Lakin bilaks sünnet resalesinde Petros’un vasıtasıyla amel eden Zat taifelerde daği benim vasıtam ile amel eylediğinden, sünnetlilere olan incilin Petros’a ihale olunduğu gibi, sünnetsizlere olan incilin bana ihale olunduğunu görmeleri ve bana verilen inayeti anlamalarıyla, biz taifelere, kendiler ise *sünnetlilere* gitmek üzere, direkler itibar olunan İakovos ve Kıfas ve İoannis bana ve Varnavas’a ilhaklık için sağ ellerini verdiler. PRK. 2/8

sünnetsiz : Sünnet edilmemiş olan.

Lakin bilaks sünnet resalesinde Petros’un vasıtasıyla amel eden Zat taifelerde daği benim vasıtam ile amel eylediğinden, sünnetlilere olan incilin Petros’a ihale olunduğu gibi, *sünnetsizlere* olan incilin bana ihale olunduğunu görmeleri ve bana verilen inayeti anlamalarıyla, biz taifelere, kendiler ise sünnetlilere gitmek üzere, direkler itibar olunan İakovos ve Kıfas ve İoannis bana ve Varnavas’a ilhaklık için sağ ellerini verdiler. PRK. 2/8

süprüntü : Temizlik yapıldığında toplanan toz ve çöp, çer çöp.

Bu saatadek acılık ve susuzluk çekib çıplak kalırız, döyülürüz,ve sakın olacak mekânımız yok dur;kendi ellerimiz ile daği işleyerek emek çekeriz; söylüdüğümüzde hayr dua ederiz; teaddi gördüğümüzde tehammül ederiz; zemm olduğumuzda, yalvarırız; şimdiyedek dünyanın *süprüntüsü* ve cümlemin menfuru olduk. PRK1. 4/11

sür- : Dokundurmak, değdirmek.

Ve savvato günü geçdikden soñra, Magdalını Maria ve İakovos’un (validesi) Maria ile Salomı gelib ona *sürmek* için, baharlar satun almış olmalarıyla, haftanın ilk sabahlayın güneş doğar iken mezara geldiler. MR. 16/2

sürçme : Yanılmak, hata etmek.

Ve eyer sağ eliñ senin *sürçmene* sebab olursa, onu kesib kendiñden def et, zira azalarından birinin zai olması bütün cesediñin cehenneme atılmasından sana hayırlıdır. MT. 5/30

İmdi sağ gözüñ senin *sürçmene* sebep olur ise, onu çıkarıb, kendiñden def et, zira azalarıñdan birinin zai olması bütün cesediñin cehenneme atılmasından sana hayırlıdır. MT. 5/29

sürtün- : Sürünmek.

“Alim iz” derler iken ahmak oldular; ve zevaldan münezzeh olan Allah’ın celalini zeval bulan insan ve kuşlar ve dört ayaklılar ve *sürtünen* hayvanat suretinin benzeyişine tebdil etdiler. PRR. 1/23

sürü : Evcil hayvanlar topluluğu.

Ve ol civarda, orada kalıb *sürülerini* geceleyin bekleyen çobanlar var idi; ve işte Rabbin meleği üzerlerine enib, etraflarında Rabbin celali ziya vermekle, ziyadesiyle korkdular. LU. 2/10

sürüklen- : Sürükleme işi yapılmak veya sürükleme işine konu olmak.

Bunlar sizin muhabbet ziyafetlerinizde lekeler olub sizin ile yeyib içerek, nefislerini korkusuz beslerler; rüzgârlardan öte beri *sürüklenen* susuz bulutlar, çıplak ve meivesiz, iki kerre kurumuş, gökden koparılmış ağaçlar dırlar; köpük gibi kendi ayıplarını çıkaran şiddetli deniz dalgaları dırlar: avare yıldızlar dır, ki şedid karanlık onlar için ebeden hıfz olunmuş dur. İUR. 6

Ş

şagird (Far. şâgird): Öğrenci, talebe, yolundan giden

Ve *şagirdlerinden* bulunan diger biri ona, “Ya Rabb, bana izn ver, evvela gidib pederimi defn edeyim,” dedi. MT. 8/21

Ol zeman İoannis’in *şagirdleri* onun yanına gelib, “Niçün biz ve Farisiler çok oruc tutduğumuz halde, senin şagirdlerin tutmazlar?” dediler. MT. 9/14

şahid (Ar. şâhid): Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse, tanık.

Ve eğer dinlemezse, iki ya üç *şahidin* ağzından her sözün sabit olması için, kendin ile beraber bir yahod iki kişi daha al. MT. 18/16

Ve baş kahinler ile ihtiyarlar ve bütün millet meclisi İsus’u öldürmek için, aleyhine yalan şahadet aradılar ise de, bulamadılar; ve çok yalancı *şahidler* geldiler ise de, yine bulamadılar; nihayet iki yalancı şahid gelib, “Bu kimse

Allah'ın heykelini yıkıp onu üç günde bina etmeye kadir im," dedi dediler.
MT. 26/60

şahid tut- : Birini tanık olarak göstermek.

Ve bizi sizin ile beraber Hristos'da sabit edip bizi mesh eden Allah dır; ve kezalik bizi mühürledi, ve pey olmak üzere, kalblerimize Ruhü verdi; ben ise Allah'ı canım üzerine *şahid tutarım* ki sizi esirgemek için daha Korinthos'a gelmedim; değil ki sizin imanınıza tesallüt ederiz, fakat sizin sevincinize yardım ederiz; zira siz iman ile durursunuz. PRK2. 1/24

şahsen : Kendi, bizzat.

Ve Hristos'da olan Yehudistan kiliselerine *şahsen* bilinmiş değil idim; ancak, bize bir zaman teaddi eden mukaddema harap ettiği imanı şimdi vaz ediyor,deyü haber alarak, hakkında Allah'a hamd ederler idi. PRG.1/22

şarab (Ar. şerâb): Meyve sularını ve özellikle üzüm suyunun belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki, bağde, mey.

Ve bir kimse yeni *şarabı* eski tulumlara komaz, yoksa yeni şarab tulumları yırtar, ve şarab dökülür, tulumlar daği telef olur; lakin yeni şarab yeni tulumlara konulmak gerek dir." MR. 2/22

Ve Kafa yeri tercüme olunan Golyotha nam mahale onu götürdüklerinde, ona içmeye mürr-i safi ile karışmış *şarab* verdiler, amma kabul etmedi. MR. 15/22

şamdan Far. (Ar. şem' "mum" + Far. dân): Üzerine mum dikilen aydınlatma aracı, mumluk.

Ve bana söyleyen ses (kimin idiğini) görmek için döndüm, ve döndüğümde, yedi altun *şamdan*, ve yedi şamdanın ortasında insan Oğluna beñzer, ve ayağına kadar bir esvab giyinmiş, ve göksüne bir altun kuşak kuşanmış olan bir zat gördüm. İV. 1/13

Efesos'da olan kilisenin meleşine yaz, Yedi yıldızı sağ elinde tutub, yedi altun *şamdanın* ortasında gezen Zat böyle buyurur; Senin amellerini ve emeğini ve sabrını ve yaramazlara tehammül edemediğini, ve (resul) değil iken, Resul iz deyenleri tecrübe edip onları yalancı bulduğunu, ve sabr ederek tehammül ettiğini ve ismim için [emek çekerek] gevşemediğini bilirim. İV. 2/1

şan (Ar. şe'n): İyi bir nitelikle tanınmış olma durumu, ün, şöhret, nam.

Ve taifelerin *şan* u şöhretlerini onun içine getirecekler dir. Ve onun içine napak bir şey (eden), yahod mekruhata ve yalanı irtikab eden asla girmeyib, ancak Kuzunun hayat kitabına kayd olunanlar (girecekler dir). İV. 21/26

şaş- : Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek.

Ve kayığa yanlarına çıkdıkda, rüzgâr dindi; onlar daği kendi kendilerine gayet ziyadesiyle *şaşıb* teaccüb ederler idi. MR. 6/51

şaşır- : Ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek.

Ve eğer onu bulacak olursa, hakikaten size derim ki, “Yolu *şaşırmamış* doksan dokuz için (sevindiğinden) ziyade onun için sevinir. MT. 18/14

şayan : Uygun, yaraşır, değer, layık.

Siz daği onu Rabb’da teknil şazlık ile kabul edib, böyle kimseleri hümete *şayan* sayınız. PRF. 2/29

şaz (Far. şâd): Sevinçli.

şaz ol- : Sevinmek, memnun ve mutlu olmak.

Şimdi Sizin için olan elemelerimde *şaz olarak*, Hristos’un sıkletlerinin noksanını, cesedi olan kilise için kendi teninde teknil ediyorum; buna daği ben sizin için Allah tarafından bana verilen idareye göre hizmetcisi oldum, ta ki Allah’ın kelamını, yani dehrlerden ve asrlardan beru gizli bulunmuş ise de, şimdi onun mukaddeslerine beyan olunan sırrı tamamen vaz edeyim; Allah onlara taifeler arasında bu sırrı celalinin ganimeti ne olduğunu bildirmeyi mürad eyledi; bu daği derunlerinizde celal ümidi olan Hristos dur. PRK. 1/24

şazlık : Mutlu, sevinçli olma durumu.

Ve sana sevinc ve *şazlık* olub, onun doğmasından çok kimseler sevinecekler. LU. 1/14

Ve kaya üzerinde olanlar ol kimseler dir ki, işitdiklerinde kelamı *şazlıkla* kabul ederler ise de, kendilerde kök olmadığından, bir müddet iman edib tecrübe vaktında geri çekilirler. LU. 8/13

şedid (Ar. şedîd): Şiddetli.

Ve sinagogdan kalkıb, Simon’un evine girdi; ve Simon’un kain validesi *şedid* hümmaya tutulmuş olmasıyla, onlar daği Onun için ona reca etdiler; ol daği

onun üzerine durub, hümmayı azarladıkda, ondan (hümma) def oldu; o dağı der akab kalkıb onlara hıızmet etdi. LU. 4/38

Lakin rüzgârı *şedid* görmekle, korkub batmaya başladıkda, “Ya Rabb, beni kurtar,” deyü feryad eyledi. MT. 14/30

şefaaf (Ar. şefâ‘at): Peygamberin birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etme.

şefaaf et- : Peygamberin birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.

Vefat edib, bağusus kıyam eden, ve Allah’ın sağında olub, bizim için *şefaaf eden* dağı Hristos dur. Bizi Hristos’un muhabbetinden kim ayıracak dır? PRR. 8/35

şefaafcı : Şefaaf eden, peygamber.

Pederin yanında *şefaafcımız* salih İsus Hristos var dır; Ol dağı günahlarımıza, ve yalnız bizimkilere değil, ancak bütün dünyanın (günahlarına) dağı kefaref dir. İOR2. 2/1

şehadet (Ar. şehâdet): Görülen ve bilinen bir durum veya bir iş hakkında şahitlik etmek, tanıklık yapmak.

Ve baş kahinler ile iştiyarlar ve bütün millet meclisi İsus’u öldürmek için, aleyhine yalan *şehadet* aradılar ise de, bulamadılar; ve çok yalancı şahidler geldiler ise de, yine bulamadılar; nihayet iki yalancı şahid gelib, “Bu kimse Allah’ın heykelini yıkıb onu üç günde bina etmeye kadir im,” dedi dediler. Kahin-i azam dağı kalkıb ona, “Hiç cevab vermez mi sin? Bunlar senin aleyhine ne şehadet ediyorlar?” dedi. MT. 26/59

şehadet et- : Şahitlik etmek.

Ol dağı “Öyle ise ey peder, senden dilerim, onu pederimin evine gönderesin; zira beş karındaşım var; ta ki onların dağı bu azab mahaline gelmemeleri için onlara *şehadet* ede,” dedi. LU. 17/29

şehadet ol- : Şahit olmak.

Ve padişahlığın bu müjdesi bütün dünyada, cümle milletlere *şehadet* olmak için, vaz olunacak; ve ol zeman son gelecek dir.” MT. 24/14

şehadet olun- : Şahit olunmak.

Lakin şimdi şeriatdan ve paygamberlerden *şehadet olunarak*, Allah'ın tebriri, yani İsus Hristos'a olan iman vasıtasıyla Allah'ın tebriri iman edenlerin cümlesi için ve cümlesi üzerine bila şeriat izhar olundu; çünkü fark yok dur. LU. 3/22

şehid (Ar. şehîd): Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölen kimse.

Ben daği, “Ya Rabb, ben sana iman eden kimseleri habs edib, sinagoglarda döymekte olduğumu, ve senin *şehidin* Stefanos'un kanı dökülür iken, orada hazır bulunub onun katline razı olarak, onu öldürenlerin esvablarını beklemekte olduğumu kendileri eyi bilirler,” dedim ise de, bana (cevab verib), “Git, zira ben seni uzak mahale taifelere göndereğim,” dedi. RA. 22/19

Ve Pergamos'da olan kilisenin meleğine yaz, iki ağızlı keskin kılıcın sahibi böyle buyurur; Senin amellerini ve senin nerede , yani Şeytanın tahtı bulunduğu yerde sakın olduğunı bilirim, ve ismimi kavi tutarsın, ve aranızda Şeytanın sakın olduğu yerde ol sadık *şehidim* olan Antipas katl olunduğu günlerde bile, bana olan imanını inkâr etmedin. İV. 2/14

şehr (Ar. şehir): Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı.

Bundan soñra İsus Tiverias denizinin kenarında kendisini şagirdlerine tekrar izhar eyledi, ve bu suretle izhar etdi, yani Simon Petros ile Ekiz denilen Thoma, ve Galilaia'da vakı Kana (*şehr*)inden olan Nathanail, ve Zevedaios'un oğulları ile onun şagirdlerinden başka iki kişi birlikde bulunub, Simon Petros onlara, “Balık avına gideceğim,” dedi; ona, “biz daği senin ile beraber gideriz,” deyerek, çıkıb der akab kayığa bindiler ve ol gece bir şey tutmadılar. PRT. 21/2

şehvet (Ar. şehvet): Ölçüyü aşan şiddetli arzu, şiddetli istek.

Bunun için Allah daği onları kalblerinin *şehvetleriyle* cesedlerini aralarında rezil etmek için napakliğe teslim eyledi; onlar ki Allah'ın hakikatını yalana tebdil ederek yaratılmış şeylere Yaradıcıdan ziyade hürmet ve ibadet etdiler; o ebeden mübarek dir. PRR. 1/24

Gündüzün gezer gibi hüsn-i hareketle gezelim, zevk u sefalar ve serhoşlukda, ve kötülük ve fena amellerde daği niza u hasedde olmayıb, ancak Rabb İsus Hristos'u giyinib, *şehvetler* için cesedin kaydında olmayınız. PRR. 13/14

şekva (Ar. şekvâ'): Şikâyet.

Ve biri birinize tehammül edib, eğer bir kimsenin aherinin aleyhine bir *şekvası* var ise, Hristos size bağışladığı misillü, siz daği böylece (biri birinize) bağışlayınız. PRK. 3/13

şemdan (Far. şemdân): Üzerine kandil, mum veya herhangi bir ışıık kaynağı konulan yüksek tabla, mumluk, ırakma, şamdanlık.

Ve ırağı yakıb kile altına komazlar, amma *şemdan* üzerine (korlar), ve evde bulunanların cümlesine ziya verir. MT. 5/15

şeref (Ar. şeref): Başkasının, birine gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, onur.

Güneşin *şerefi* başka, ve ayın *şerefi* başka, ve yıldızların şerefi başka dır; zira şeref cihetiyle yıldız yıldızdan farklı dır. PRK1. 15/42

şerefsizlik : Şerefsiz olma, şerefini koruyamama durumu, onursuzluk.

Lakin böyük bir evde yalnız altun ve gümüş kablar bulunmayıb, ağac ve toprakdan daği bulunur; bazısı şeref, bazısı ise *şerefsizlik* için dür. PRT2. 2/20

şeriat (Ar. şerî'at): Allahın kulları için peygamberler vasıtasıyla koymuş olduğu iman, ahlak, ibadet ve hukukla ilgili kural ve hükümlerin bütünü, din.

Yağod savvato günlerinde kahinlerin heykelde savvotoyu bozub suçsuz olduklarını *şeriatda* okumadınız mı? MT. 12/5

Zira, zina etmeyesin, deyen kezalik, katl etmeyesin, dedi; imdiş eğer zina etmeyib de katl edersen, *şeriatı* bozmuş olursun. İRUR. 2/11

şerik (Ar. şerîk): Ortak, hissedar.

Ve eğer evlad isek, kezalik varisler iz, Allah'ın varisleri ve Hristos'un miras *şerikleri* iz, taki onun ile beraber elem çekdiğimiz suretde, beraber daği celale nail olalım. PRR. 8/17

Bu (sırr) daği, yani taifelerin incil vasıtasıyla Hristos'da miras *şeriki* ve hemcesed ve vadına hissedar olmaları, şimdi onun mukaddes resullerine ve peygamberlerine Ruh ile aşikâr olduğu gibi gayri dehrlerde insan oğullarına bildirilmedi. PRE. 3/5

şerr (Ar. şerr): Kötülük, fenalık.

Ve yalnız bu değil, amma Rebekka daği bir zat, yani Pederimiz İsaak'dan hamile olduğu halde, (çocuklar) daha doğmazdan ve bir hayr ya şerr işlemezden evvel, Allah'ın kendi seçmesiyle takdirinin [ameller-den olmayıb, ancak davet edenden] sabit olması için, merkumeye, büyüğü küçüğüne kulluk edecek dir, denildi. PRR. 9/11

O ise eli kurumuş ademe, “Kalk ortada (dur),” dedikten sonra, onlara söyleyib, “Savvato gününde hayr işlemek mi, yoksa şerr işlemek mi? Can kurtarmak mı, yoksa öldürmek mi? Caiz dir,” dedi; onlar daği süküt etdiler. MR. 3/4

şey (Ar. şey'): Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki veya sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, süs, madde, eşya vb. yerine kullanılan kelime.

Ben dikdim, Apollos suladı, lakin Allah büyüdü; şöyle ki diken bir şey değil ve sulayan daği bir şey değil dir, amma büyüden Allah'dır. PRK1. 3/7

Bunun için Rabb, onların arasından çıkıb, ayrılınız, napak şeye dokunmayınız,” deyü buyurur; ve (yine) her şeye kadir Rabb “Ben daği sizi kabul edib size Peder olacağım siz daği bana oğullar ve kızlar olacak sınız,” deyü buyurur. PRK2. 6/17

şeytan (Ar. şeytân): Allah'ın en büyük düşmanı, gözle görülmeyen ruhsal varlık.

Ve onları yanına çağırıb onlara temsiller ile söyledi ki, “Şeytan Şeytan'ı nasıl çıkara bilir? Ve eğer bir hükümet kendi aleyhinde muhalefet üzere bulunursa, ol hükümet baki olamaz. MR. 3/23

Ol zeman Şeytan onu mukaddes şehre götürüb, heykelin burcunun üzerinde durdurarak ona, “Eğer İbn Ullah isen, kendini aşağıya at. MT. 4/5

şikayet (Ar. şikâyet): Durumdan memnun olmayıp yakınma.

Ve başka bir savvato gününde daği sinagoga girib talim eder iken, orada sağ eli kuru bir adem bulunmayle, ülemalar ile Farisiler onun aleyhinde şikayete vesile bulmak için, savvato gününde şifa verir mi? deyü onu gözedirler idi. LU. 6/6

şikâyet et- : Birinin yaptığı yanlış bir iş veya davranışı ilgili makama veya daha üst makamdakine bildirmek.

Ve Pilatos baş kahinler ve reisler ile kavmı bir yere cem edib, onlara, “Bu ademi, halkı azdırıyor, deyü bana getirdiniz; ve işte ben sizin huzurunuzda teftiş edib, bu ademin aleyhinde *şikāyet etdiğiniz* şeylerden bir kabahat onda bulmadım; ne de Irodis (buldu); zira sizi onun yanına gönderdim ise de, işte onun yediyle katle müstahakk bir şey yapılmamış dır. LU. 23/14

şikayet olun- : Şikayet edilmek.

Ve baş kahinlerle ihtiyarlar tarafından onun aleyhinde *şikāyet olundukda*, hiç cevap vermedi. MT. 27/12

şikāyetci : Şikayet eden.

Ve gökde bir büyük seda işitdim ki, “Şimdi Allah’ımızın helası ve kudreti ve padişahlığı ve Hristos’unun hükümeti vukua geldi; zira karındaşlarımız aleyhinde gece gündüz Allah’ımızın huzurunda *şikāyet* etmekte olan *şikāyetci* aşağı atıldı. İV. 12/10

şimal (Ar. şimâl): Kuzey.

Ve gün doğusu ile gün batısından ve *şimal* ile kible tarafından gelib, Allah’ın padişahlığında sofrada oturacaklar dır. LU. 13/29

şimdi : Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda.

Zira *şimdi* ayineden remz ile, amma ol zeman yüz yüze görürüz; şimdi bir mikdar bilirim, amma ol zeman bilinmiş olduğum gibi bileceğim. PRK1. 13/12

şimşek : Bir bulutun tabanı ile yer arasında, iki bulut arasında veya bir bulut içinde elektrik boşalırken oluşan kırık çizgi biçimindeki geçici ışık, balkır, çakım, çakın, yalabık, yıldırak.

Zira *şimşek* gün doğusundan çıkıp da gün batısına kadar görüldüğü gibi, insan Oğlunun gelişi daği böyle olacak dır. MT. 24/27

şifa (Ar. şifâ): Hastalıktan kurtulma, eski sağlığına yeniden kavuşma, onma.

Ve orada bir kaç hastaların üzerine ellerini koyub *şifa* verdiğiinden gayri bir mucize icra edemedi. MR. 6/5

Ve aḥşam oldukda yanına çok cinli kimseler getirildi, ol daği ruhları söz ile çıkarıb, cümle illetli olanlara *şifa* verdi. MT. 8/16

şifâhen (Ar. şifâhen): Sözle, ağızdan.

Lakin senin ile yakın vakıtta görüşüb *şifafen* söylemek ümidinde im. İOR3.

15

şirret (Ar. şirret): Kötülük.

Ve Pafos'a kadar adadan geçib, Varius isminde sihrbaz ve yalan peygamber bir Yehudi buldular; merkum akıllı bir zat olan Sergios Paulos valinin yanında bulunur idi; bu zat Varnavas ile Saulos' u davet edib Allah'ın kelamını diñlemeye arzu etdi; amma Elimas, yani sihrbaz, [çünkü ismi böyle tercüme olunur,] valiyi imandan döndermeye çalışarak, onlara karşı durmayla, Saulos, yani Paulos, Ruh ül Kuds ile dolub ona dikkatle nazar ederek, "Her hile ve her *şirret* ile dolu olan Şeytan oğlu, her salahın düşmeni, Rabbin doğru yollarını eyri etmekden feragat etmez mi sin? RA. 13/7

şişe : İçerisine sıvı konulan, cam veya plastikten yapılmış, dar ağızlı uzun kap.

Ve İsus Vithania'da, cüdamlı Simon'un evinde bulunduğunda Onun yanına bir *şişe* zıkıymek hoş raihalı yağ ile bir karı gelib, O sofrada oturur iken, onun başına dökdü; şagirdleri daği (bunu) gördükde darlıb, "Bu israf niçün olsun? Zira bu yağ çok bahaya satılıb fakirlere verile bilir idi," dediler. MT. 26/8

şol : O gösterme sıfatı.

Ol zeman solunda olanlara daği, "Ey melunler, Şeytan ile onun meleklerine hazırlanmış *şol* ebedi ateşe huzurumdan gidiniz; zira acıkdım, bana taam vermediniz; susadım, bana su vermediniz; garib idim, beni eve kabul etmediniz; çıplak idim, beni giyindirmediniz; hasta ve hapsda idim, beni ziyaret etmediniz," deyü buyuracak dır. MT. 25/41

şöhret (Ar. şuhret): Ün.

Ve onun *şöhreti* Siria' nın her bir tarafına yayılmasıyle, cümle illetlileri, yani enva-i maraza ve ağırlara mübtela olanları, ve cinliler ile saralıları ve kötrümleri onun yanına getirdiler, ve ol daği onlara şifa verdi. MT. 4/24

şu : Bu kelimesine göre yerde, zamanda veya söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen söz.

Ve şagirtleri bunu görünce teaccüb edib, "İncir ağacı nasıl der akab kurudu?" dediklerinde, İsus onlara cevab verib, "Hakikaten size derim ki, Eğer imanınız olub da, şübhe etmezseniz, değil yalnız bu incir ağacına vakı olanı

icra edeceksiniz, ancak Şu daĝa bile, ‘Kalk kendini denize at,’ deseniz, vakı olacak dır. MT. 21/21

Şura (Ar. Őurâ): DanıŐma meclisi.

Ve aŐŐam oldukda, tedarik yani savvatodan evvel olan gũn olmayle, *Şura* azasından olub mũteber ve Allah’ın padiŐahlıĝına muntazır bulunan Arimathealı İosif gelib cesaretle Pilatos’un yanına girerek, İsus’un cesedini talep eyledi. MR. 15/42

Őũbhe (Ar. Őubhe): KuŐku.

Őũbhe et- : Őũphe iĝinde bulunmak, Őũphe duymak, tereddũt gŕstermek, kuŐkulanmak.

İsus daĝı der akab elini uzadıb onu tutdu, ve ona, ‘Ey imanı noksan, niĝũn *Őũbhe etdin?*’ dedi. MT. 14/32

Ve Şagirtleri bunu gŕrũnce teaccũb edib, ‘İncir aĝacı nasıl der akab kurudu?’ dediklerinde, İsus onlara cevap verib, ‘Hakikaten size derim ki, Eĝer imanınız olub da, *Őũbhe etmezseniz*, deĝil yalnız bu incir aĝacına vakı olanı icra edeceksiniz, ancak Şu daĝa bile, ‘Kalk kendini denize at,’ deseniz, vakı olacak dır. MT. 21/21

Őũkũr (Ar. Őũkr): Allah’a duyulan minneti yerine getirme.

Őũkũr et- : EriŐtiĝi nimetini, gŕrdũĝũ iyiliĝin deĝerini bilip, memnuniyet duymak, minnettarlık, teŐekkũr etmek.

Ol zeman İsus cevap verib dedi ki, ‘Ey yerin ve gŕĝũn sahibi Peder, sana *Őũkr ederim* ki bu nesneleri alimlerden ve ariflerden gizleyib onları masumlara beyan eyledin.’ MT. 11/25

Karı teknil itaatle *Őũkũr ederek* ŕyrensın. PRT1. 2/12

T

Őaala (Ar. te‘âlâ): Nâmi bũyũk.

Sen daĝı, ey masum, *Őaalanın* peygamberi tesmiye olunacaksın; zira sen zulmetle ŕlũm gŕlgesinde oturanlara ziya vermek ve ayaklarımızı selamet tarikine gŕtũrmek ũzre, Allah’ımızın Şefkat u merhametinden naşı doĝan

(güneş) yücelerden ziyaretimiz için gelmekle, kavmına günahların afvı ile olan helası bildirmek için, Rabbin yollarını hazırlamak üzere onun önünden gideceksin. LU. 1/77

taam (Ar. ta'am): Yemek, aş.

Bu İoannis daği deve tüyünden esvab giymiş, ve beline kayış kuşanmış olub, *taamı* daği çekirgeler ile yaban balı idi. MT. 3/4

Kemerlerinizde ne altun ve ne gümüş ve ne bakır ve yol için ne dağarcık ve ne iki entari ve ne ayak kablari ve ne asa tedarik ediniz, zira işçi kendi *taamina* layık dır. MT. 10/11

taam et- : Yemek yeme.

Zira kalbden fasid efkâr ve katl ve zina ve fahşelik ve hırsızlık ve yalan yere şehadet ve küfr çıkar. Ademi napak eden şeyler bunlar dır, amma yaykanmamış eller ile *taam etmek* ademi napak etmez,” dedi. MT. 15/19

tabbağ : Debbâğ, sepici.

Ve vakı oldu ki (Petros) Yafada Simon namında bir *tabbağın* yanında vafir günler kaldı. RA. 9/43

tabi (tâbi'): Birine veya bir şeye uyan.

tabi ol- : Birinin kontrolü altına girmek, bir şeye veya bir kimseye bağlı olmak.

Bu (makule) kendi tene *tabi olan* aklı ile bihude yere tekebbür edib başa yapışmaz; bütün cesed ise oynaklar ve tendler vasıtasıyla ondan yardım olub terkib olunarak Allah tarafından olan büyümeçlik ile böyür. PRKO. 2/19

tabii (Ar. tabi'î): Doğal.

Ve *tabii* olan sünnetsizlik şeriatı icra etdiği takdirde, kitab ve sünnetiñ var iken şeriatı bozarsan, seni hüküm etmez mi? PRR. 2/27

tac (Far. tâc): Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık.

Ve askerler onu divan mahali olan havli içerisine götürüb, bütün bölüğü cem etdiler ve ona ergavani hilat giydirdiler, ve dikenden bir *tac* örüb başına kodular. MR. 15/17

taciz (Ar. ta'cîz): Tedirgin etme, rahatsız etme.

taciz et- : Tedirgin etmek, rahatsız etmek.

Ol dağı bir müddet istemedi ise de, anden soğra kendi kendine dedi ki, ‘Eğerçi Allah’dan korkmaz ve insandan utanmaz isem de, bari şu dul karı beni *taciz etdiği* için onun hakkını hakk edeyim, daima gelib bana zahmet vermesin.’ ve Rabb dedi ki, ‘Nahakk kadının ne dediğini dinleyiniz.’ LU. 18/4

taciz ol- : Rahatsız olmak.

Ve niçe günler bu yolda hareket etmiş olmayla, Paulos taciz olarak, dönüb ol ruha, İsus Hristos’un ismiyle sana emr ederim, ondan çık dedikde ol saat çıktı. RA. 16/18

tahammül (Ar. tehammul): İnsanın güç durumlara karşı koyabilme gücü.

tehammül et- : Zor şeylere dayanmak, katlanmak.

İmdi cabnlarınız aciz ve yorgun olmaması için, günahkârlar tarafından kendi aleyhinde vuku bulan böyle muhalefete *tehammül edeni* tefekkür ediniz. PRİ. 12/3

Ve Paulos ağzını açmak üzereyken, Gallion Yehudilere, ‘Ey Yehudiler, eğer mesele bir haksızlık yahod bir fena iş olsa idi, size hakk üzre *tehammül eder* idim. RA. 18/15

tahkik (Ar. tahkîk): Araştırma, soruşturma.

tahkik et- : Araştırmak, soruşturmak.

Ol zeman Irodis alimleri gizlice çağırıp, yıldızın ne zeman göründüğünü onlardan *tahkik etdi*. MT. 2/8

Ol zeman Irodis alimler tarafından zevklenildiğini gördükde, gayetle gazablandı ve alimlerden *tahkik etdiği* zemana göre, Vithleem ile bütün sinorlarında, iki yaşından aŗađı bulunan cümle çocukları katl etdirdi. MT. 2/16

tahkiken (Ar. tahkîkan): Gerçekten, hakikaten.

Tahkiken bir az vakıt görünüb anden soğra nabadid olur bir buğar dır; onun yerine, Rabb işter de sağ kalırsak, bu ya şunu edelim, demeli siniz. İRUR. 4/14

tahkir (Ar. tahkîr): Hakaret, aŗađılama.

Tahkir tarikiyele söyleyorum, göya ki biz zaif idik; amma bir kimsenin cesaret etdiği şeyde [akılsızlık ile söylerim] ben dağı cesaret ederim. PRK2. 11/21

tahkir et- : Aŗađılamak.

Zira eğer Allah günah işleyen melekleri esirgemeyib, ancak hüküm için saklanmış olarak karanlık bendleri ile cehenneme atıp terk eyledi ise, ve eğer kadim dünyayı esirgemeyib, illa fasıkların dünyası üzerine tufan getirib, salah vaizi Noe'yi sekizinci olarak (yedi kişi ile) hıfz eyledi ise, ve eğer sonra fiske icrasında bulunacak olanlara ibret için, Sodom'a ve Gomorra şehirlerini kül edib, harap olmalarını hüküm etmesiyle beraber salih olan Lot u binamuların fena hareketlerinden derdinden olduğu halde helas eyledi ise, [çünkü ol salih aralarında sakin olmayla, görüb işiterek günden güne kendi salih canına onların kötü amelleriyle azab verir idi,] Rabb dindarları tecrübeden helas eylemek ve hakksızları ve bahusus napakliğe iştiha ile tene tabi olub, hükümeti *tahkir edenleri* hüküm-i azab altında mahşer günü için muhafaza etmeyi bilir. PR2U. 2/9

Hiç bir hizmetkâr iki efendiye kulluk edemez, zira ya birine buğz edib diğerini sevecek dir, yahod birine tabi olacak ve diğerini *tahkir edecek dir*; Allah'a hem mamonaya kulluk etmeye kadir değil siz. LU. 16/13

tahkir olun- : Aşağılanmak.

Siz yapucular tarafından *tahkir olunub* köşe taşı olmuş olan taş bu dur. RA. 4/11

tahrîk (Ar. tahrîk): Harekete getirme, kımıldatma, debretme, hareket ettirme

Ol zeman İsus, Şeytan tarafından tecrübe olunmak için ruhun tahrîkiyle çöle gitdi. MT. 4/1

Ve İsus Ruh ül Kuds ile dolu olarak, İordanis'den geri dönüb, Ruhun *tahrîkiyle* çöle gitdi; ve Şeytan tarafından kırk gün tecrübe olunarak, ol günlerde hiç bir şey yemedi, ve ol müddetin tamamında nihayet acıktı. LU. 4/2

tahrîr (Ar. tahrîr): Kaydetme, deftere geçirme.

Ol günlerde bütün dünyanın tahrîr-i nufusu için Augustos Kaisar tarafından ferman sadır oldu; Bu ilk *tahrîr* Kirnios Siria valisi iken oldu. LU. 2/1

tahrîr olun- : Yazılmış olmak.

Ve cümlesi *tahrîr olunmak* için, her kes kendi şehrine gider idi. LU. 2/3

tahsil (Ar. tahsîl): Toplama, alma.

Ben daği geldiğimde, onu faiziyle *tahsil* ider idim," dedi. LU. 19/23

Lakin Petros ona “Akçen senin ile helak olsun, zira Allah’ın bahşışı akçe ile *tahsil* olunur zann etdin. RA. 8/20

tahsis (Ar. taḥsîs): Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırma.

tahsis et- : Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırmak.

Nice ki gurbete giden bir adem evini bragarak, kullarına işlerinin iradesini, ve her kese kendi işini *tahsis edib*, kapucuya daḥi uyanık durmasını tenbih eder.

MR. 13/34

tahsis olun- : Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırmak.

Paulos İsus Hristos’un kulu resul olmak üzere davet, ve Allah’ın inciline *tahsis olunmuş* olub, ol (incili) ki cesed cihetiyle David neslinden olub, kudsiyet ruhu cihetiyle ölülerden kıyam edib, kuvvetle İbn Ullah beyan olunan kendi oğlu Rabb’ımız İsus Hristos hakkında, Allah mukaddes kitablarda peygamberleri vasıtasıyla mukaddema vad eylemiş dir; aralarında İsus Hristos’un davet olunanları bulunduğumuz, cümle milletler arasında ismi için imana itaat olunmak üzere, onun tarafından inayet ve resalet aldık; siz Allah’ın Romada bulunan cümle sevgülülerine ve mukaddes olmak üzere davet olunanlara pederimiz Allah ve Rabbİsus Hristos tarafından inayet ve selamet olsun. PRR. 1/1

taht (Far. taht): 1. Hükümdarlık, hükümdarlık makamı.

Galib olana benim ile *tahtında* oturmaklığı ihsan edeceğim, nitekim ben daḥi galib olub, Pederim ile onun tahtında oturdum. İV. 3/21

2. Altında.

Ve lakin mecburiyet *tahtında* olmayarak, iradeti kendi hükmünde bulunub, kalbi sabit olan kimse kendi kızını alı komaya kalbinde karar vermiş ise, eyi eder; ve hasıl (kızını) evlendiren eyi eder, amma evlendirmeyen daha eyi eder. PRK1. 7/37

taife (Ar. tâ’ife): Bölük, firka, cemaat.

Ve kılıc ağzına düşecekler, ve cümle milletler içine esir götürülecekler; ve *taifelerin* vakıtları tamam oluncayadek, İerusalim *taifeler* tarafından çiyenecek. LU. 21/24

Ol vakit Paulos kalkıb eli eli işaret ederek dedi ki, “Ey İsrail ademleri ve Allah’dan korkanlar, diñleyiniz; bu İsrail kavminin Allah’ı babalarımızı

seçdi, ve kavmı Mısır diyarında gurbetde iken yüceldib, onları oradan yüce kol ile çıkardı; ve onları kırk yıl kadar müddet çölde besledikten sonra, Hanaan diyarında yedi *taife* helak ederek, yerlerini onlara miras olmak üzere verdi. RA. 13/19

takbih (Ar. takbîh): Çirkin görme, beğenmeme.

takbih olun- : Çirkin görülmek, beğenilmemek.

Eğer ben inayetle hissedar olursam, niçün şükr etdiğim şeyden ötürü *takbih olunayım?* PRK1. 10/30

takdim (Ar. takdîm): Bir şeyi kendinden büyük veya üstün bir kimseye verme, sunma.

takdim et- : Bir şeyi kendinden büyük veya üstün bir kimseye vermek, sunmak.

Rabbın şeriatında yazılmış olduğu üzere masumu Rabba *takdim etmek*, ve Rabbın şeriatında bir çift kumru yahod iki göğercin yavrusu buyurulduğu üzere, kurban arz etmek için onu İerusalım'e çıkardılar. LU. 2/23

takdim eyle- : Bir şeyi kendinden büyük veya üstün bir kimseye vermek, sunmak.

Ve İsus ona, "Sakin, kimseye söylemeyesin, lakin gidib kendini kahine göster, ve onlara şahadet olmak için Moisi'nin emr eylediği hediye *takdim eyle*," dedi. MT.8/4

takdim olun- : Bir şeyi kendinden büyük veya üstün bir kimseye vermek, sunmak.

Amma, ey karındaşlar, taifeler için İsus Hristos'un hizmetcisi olub, taifelerin *takdim olunması* Ruh ül Kuds vasıtasıyla takdis olunarak makbul olması için Allah'ın incilinde kahinlik icra etmekliğim hususunda, Allah tarafından bana ihsan olunan inayet sebebiyle, ihtar eder gibi size bazı hususlarda bir az cesaretle yazdım. PRR. 15/15

takdir (Ar. takdîr): Beğenme, beğenip belirtme, değer verme.

takdir eyle- : Beğenmek, beğenip belirtmek, değer vermek.

Lakin kamillerin arasında ilm söyleriz; ve lakin bu dünyanın ilmını yahod bu dünyanın zeval bulur reislerinin (ilmını) değil, ancak Allah'ın gizli olan hikmetini, yani Allah'ın izzetimiz için ezelden *takdir eylediğini* sır ile

söyleriz; onu dağı bu dünyanın reislerinin hiç biri bilmedi; zira eğer bilseler idi, celalin Rabb'ını stavrosa çıkarmazlar idi. PRK1. 2/7

takdirde : ... dığı zaman.

Pederimin emrlerini hıfz edib onun muhabbetinde kaldığım misillü, siz dağı emrlerimi hıfz etdiğiniz takdirde, muhabbetimde kalacaksınız. İO. 15/10

takdis (Ar. takdîs): Kutsal sayılma, mübarek kabul etme, kutsama.

Biz dağı, ey Rabb'ın sevgülüleri karındaşlar, Allah'a daima sizin için şükr etmeye borclu iz, çünkü Allah sizi ibtidaden Ruhun *takdisi* ve hakikata olan iman ile ħelas için seçib, Rabb'ımız İsus Hristos'un izzetine nail olmaklığımız için, buna dağı bizim incilimizin vasıtasıyla sizi davet eyledi. PRS2. 2/13

takdis et- : Kutsamak, kutsal saymak.

Zira Allah'ın ħelas getiren inayeti cümle ademlere zahir olub, fişk ve dünya şehvetlerini redd etmekliğimiz, ve bu dünyada akılane ve salihane ve dindarlık üzre yaşamaklığımız, ve ol mübarek ümide ve azim Allah'ın ve bizi her dürlü isyandan ħelas etmek, ve kendine eyi amellere gayretkeş ve ħabs kavm *takdis etmek* üzre, kendini bizim için veren Ĥelaskarımız İsus Hristos'un celalinin zuhuruna müntazır olmaklığımız için bizi terbiye eder. PRT. 2/13

takdis eyle- : Kutsamak.

Onları hakikatiñ ile *takdis eyle*; senin kelamın hakikat dır. Sen beni dünyaya gönderdiğin gibi, ben dağı onları dünyaya gönderdim. İO. 17/17

takdis olun- : Kutsanmak.

Amma, ey karındaşlar, taifeler için İsus Hristos'un ħızmetcisi olub, taifelerin takdim olunması Ruh ül Kuds vasıtasıyla *takdis* olunarak makbul olması için Allah'ın incilinde kahinlik icra etmekliğim ħususunda, Allah tarafından bana ihsan olunan inayet sebebiyle, iħtar eder gibi size bazı ħususlarda bir az cesaretle yazdım. PRR. 15/15

takım : Bölüğü oluşturan askerlerden her biri.

Ve Yehudilerin bu şeyden hoşnud olduklarını görmekle Petros'u dağı tutdu; [ve fetir günleri idi;] ve onu tutdukda, pashadan soñra ħalkın önüne çıkarmak

niyetiyle, onu beklemek için her biri dört neferden ibaret dört *takım* askere teslim edib mahbese kodu. RA. 12/4

takriben (Ar. takrîben): Yaklaşık olarak, aşağı yukarı, tahminen.

Ve Asır sıbtından Fanul'in kızı Anna nam bir peygambere var idi; merhume hayli yaşlı olub bikirliği vaktından yedi yıl koca ile yaşamış olub, *takriben* seksen dört seneden beru dul kalarak, gece gündüz oruc ve dua ile ibadet ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/37

Zira *takriben* on iki yaşında biricik bir kızı olub mezkûre ölmek üzere idi; ol daği gider iken halk onu sıkışdırıyor idi. LU. 8/42

taksim (Ar. taksim): Parçalara ayırıp bölme, bölüştürme, pay etme.

İmdi ol rahata girmeye cehd edelim, olmaya ki bir kimse heman ol imansızlığın nümunesi üzere düşe; zira Allah'ın kelamı diri ve müessir, ve her iki ağızlı kılıcdan keskin dir, ve can ile ruhun ve oynaklar ile iliğın *taksimine* kadar tesir edib, kalbin efkâr ve niyatlerini teftiş eyler. PRİ. 4/12

Ve *taksim* olunmuş ateş dilleri gibi (diller) onlara görünüb her birinin üzerine konmasıyle, cümlesi Ruh ül Kuds ile dolarak, Ruhun kendilerine nutk etdirdiğine göre başka lisanlar söylemeye başladılar. RA. 2/3

taksim eyle- : Bölmek, paylaştırmak.

Ve beş ekmek ile iki balığı alıb, köye doğru bakarak bereket duası okudu, ve ekmekleri paraledikden soñra (halkın) önlerine komak için, şagirdlerine verdi; ve iki balığı daği cümlesine *taksim eyledi*. MR. 6/41

Ve kaseyi alıb şükür etdikden soñra, “Bunu alıb beyninizde *taksim ediniz*; zira size derim ki, Allah'ın padişahlığı gelinceyedek, asmanın mahsulundan içmeyeceğim,” dedi. LU. 22/18

talakname Far. (Ar. talak + Far. nâme): Boşama kağıdı, boş kağıdı.

Ve onlar, “Moisi *talakname* yazıb boşamaya izn verdi,” dediler. MR. 10/4

talep (Ar. taleb): İstek, dilek.

talep et- : İstemek, dilemek.

Amma Allah ona, “Ey akılsız, bu gece senden canını *taleb edecekler*, ve hazırladığın şeyler kimin olacak?” dedi. LU. 12/20

Amma onlar yüksek sesler ile ısrar ederek onun stavrosa çıkarılmasını talep ederler idi; ve onların ve baş kahinlerin sesleri galib gelmekle, Pilatos

matlublarının icra olunmasına hükm etdi; şöyle ki ihtilal ve katl için mahbus bulunub *taleb etdikleri* kimseyi onlara salı verdi, ve İsus'u onların müradına teslim etdi. LU. 23/25

taleb eyle- : İstemek, istekte bulunmak.

İmdi Fistos vilayete yetişib üç gün soñra Kaisareia'dan İerusalim'e çıkdı; ve kahin-i azam ile Yehudilerin müteberleri Paulos'un aleyhinde şikāyet edib reca ederek, İerusalim'e onun celbi için müsaade *taleb eylediler*; kendiler ise onu yolda öldürmek için tuzak kuruyorlar idi. RA. 25/3

talim (Ar. ta'lim): Öğretme, belletme.

Eğer bir kimse onun iradetini icra etmek isterse, bu *talim* Allah'dan mı olduğunu, ve yahod ben kendiliğimden mi söylediğimi bilecek dir. İO. 7/17

talim et- : Bir şeyi birine öğretmek.

Bu şeyleri Kapernaum'da *talim ederek*, sinagogda söyledi. İO. 6/59

Bunun üzerine Yehudiler biri birine, “Bu nereye gidecek dir ki hiç kendini bulmayacağız; aceba Yunaniler içine dağılmış olanlara gidib de, Yunanilere mi *talim edecek*? Beni arayıb da bulamayacaksınız, ve benim bulunduğum yere siz gelemesiniz, dediği bu söz ne dir?” dediler. İO. 7/36

talim olun- : Öğretilmek.

Cümlesi Allah tarafından *talim olunmuş* olacaklar,” deyü peygamb erlerde yazılmış dır; bu sebebden Pederden her işidib öyrenen bana gelir. İO. 6/45

talimat (Ar. ta'limat): Yönerge.

Onlar dañi akçeyi kabul edib aldıkları *talimata* göre hareket etdiler; ve bu söz ta bu günedek Yehudiler beyninde çav olmuş dur. MT. 28/15

tam : Eksiksiz, kesintisiz.

Ol dañi, “Ey devletlu Fistos, çıldırmayorum, amma hakikat ve *tam* akl sözleri söyleyorum. RA. 26/25

tam ol- : Eksiksiz olmak.

Ey karındaşlarım, dürlü dürlü tecrübelerle düçar olduğunuz zaman onu tekmlen şazlık sayınız; çünkü imanınızın imtihanı sabr husule getirdiğini bilirsiniz; amma bir şeyde noksanınız olmayarak, kamil ve *tam olmanız* için sabrın ameli kemal üzre olsun. İRUR. 1/4

tama (tama'): Açgözlülük.

“Ve dağı insanı napak eden insandan çıkan Şey dir; zira derunden (yani) ademlerin kalbinden efkâr zina ve fahşelik ve katl, ve hırsızlık ve *tama* ve fisk ve hile ve fücür ve kötü göz ve küfr ve mağrurluk ve habislik çıkar. Bu fenalıkların cümlesi derunden ıkıb insanı napak eder,” dedi. MR. 7/20

tama et- : Agözlölük etmek.

Aranızda cenkler ve gavgalar nereden olur? Buradan, (yani) azalarınızda cenk eden Őehbetlerinizden değil mi dir? *Tama edersiniz* ve malik olmazsınız; katl edersiniz ve hased edersiniz, ve nail olamazsınız; gavgâ ve cend edersiniz, ve malik olamazsınız, çünkü talep etmez siz; talep edersiniz, ve alamazsınız, zira Şehvetlerinize sarf etmek üzre, fena yolda talep edersiniz. İRUR. 4/3

tamakâr (Ar. tama‘kâr): Agözlölü.

Zinakârlar ile ihtilat etmeyesiniz, deyü size mektubda yazdım; ve yine bu dünyanın zinakârları ya *tamakârları* ya zulmkârları ile yahod putperesleri ile değil, çünkü öyle olsa, bu dünyadan çıkmanız lazım gelir. PRK1. 5/9

tamakâr ol- : Agözlölü olmak.

Amma Şimdi eğer karındaş anılan bir kimse zinakâr ya *tamakâr* ya putperest ya söyücü ya bekri ya zulmkâr *olursa*, ihtilat etmedikten mada böyle kimse ile beraber taam bile etmeyesiniz, deyü yazdım. PRK1. 5/11

tamakârlık : Tamahkâr olma durumu, a gözlölük, doymazlık.

İmdi bu dünyevi azalarınızı, (yani) zina ve napaklık ve heves ve kötü sehvet ve putperestlik olan *tamakârlık* öldürünüz; çünkü onların sebebinden itaatsızlığın oğulları üzerine Allah’ın gazabı gelir; siz dağı bu Şeylerde yaşar iken, bir vakıt onların arasında yürüridiniz. PRK. 3/5

Ve onlara, “Bakınız ve *tamakârlıktan* sakınınız, zira bir kimsenin ömrü varyetinin artmasına bağlı değil dir,” dedi. LU. 12/15

tamir (Ar. ta‘mir): Onarma, onarım.

Ve oradan ileri gidib, pederleri Zevedaios ile beraber kayıkda ağlarını *tamir etmekde* bulunan diğer iki karındaşı, yani Zevedaios oğlu İakovos ile karındaşı İoannis’i görüb, onları dağı çağırdı. MT. 4/22

tanbur (Ar. tanbür): Yay ve mızrapla çalınan, ince uzun saplı perdeli, yuvarlak karınlı, telli algı.

Ve seda veren cansız şeyler bile, gerek düdüğü ve gerek *tanbur* olsun, sedalalarında fark göstermedikçe, düdüğü ile ya *tanbur* ile çalınan şey nasıl anlaşılır? PRK1. 14/7

Ve göya ateş ile karışmış sırçadan bir deniz, hem canavara ve suretine ve [damgasına ve] isminin sayısına galib gelenleri, yedlerinde Allah'ın *tanburları* olarak, sırça denizinin üzerinde durur gördüm. İV. 15/2

tanı- : Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaşıldığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak.

Ol vakıt Paulos Areios Pagos'un ortasında durub dedi ki, "Ey Athinalı ademler, sizi her vechle ziyadesiyle ehl-i ibadet görüyorum; zira dolaşib sizin ibadet yerlerinize nazar eder iken, üzerinde, "Namalüm İlah'a" deyü yazılmış bir mezbah buldum; imdi ben sizin *tanımayarak* ibadet etdiğinizi, size heman onu vaz ediyorum. RA. 17/22

tanzim (Ar. tanzîm):

Ol daği çağrıldıkda, Tertillos şikâyet etmeye başlayıb, "Ey devletlü Filiks, biz senin vasıtanla çok selamete nail olduğumuz halde, ve senin tedbirinle bu milletin umuru *tanzim olunduğundan*, her zeman ve her yerde tekmil teşekkür ile (bunları) kabul ederiz. RA. 24/2

tanzim et- : Sıralamak.

Ve şagirdlleri ona, "Ya niçün ülema, evvela İlia gelmek gerek dir?" derler, deyü süal eylediklerinde, İsus cevab verib onlara, "Gerçi İlia evvela gelib her şeyi *tanzim eder*; lakin size derim ki, "İlia sahihen gelmiş dir, ve onu tanımayıb hakkında her istedikleri şeyi yaptılar; kezalik insan oğlu daği onların tarafından elem çekecek dir," dedi. MT. 17/12

taraf (Ar. etraf): Yan, yön, makam, kat.

İmdi bunun cümlesi Rabb *tarafından* peygamber vasıtasıyla, "İşte bakire hamile olub, bir oğul doğuracak dır, ve ona Emmanuıl [ki tercüme olunsa, Allah bizim ile demek] dir. MT. 1/22

Ve yer yüzüne çıkıb mukaddeslerin ordusunun ve sevgülü şehrin etrafını kuşatdılar; ve Allah *tarafından* gökden ateş enib onları telef etdi. İV. 20/9

tarik (Ar. tarîk): Takip edilen yol, usul.

Zira Rabb'in yolunu hazırlayınız, onun tariklerini doğruldunuz, (deyerek), çölde nida edenin sedası, deyü İsaia peygamberin vasıtasıyla haber verilen zat bu dur. MT. 3/3

Ol zeman Farisiler varıb, onu söz ile nasıl duzağa düşüreler deyü meşveret ederek, İrodisiler ile beraber kendi şagirdlerini ona gönderib, “Ya hoca, senin hakk olub Allah'ın *tarikini* hakikat üzre talim etdiğini ve kimseyi vazife edinmediğini biliriz; zira ademlerin hatrını saymazsın; imdi bize söyle, sana nice görünür?” MT. 22/16

tarla : Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası.

Bu daği İerusalim ehalsinin cümlesine malüm oldu, şöyle ki ol tarla onların lisanınca Akeldama, yani “Kan *tarlası*” tesmiye olundu. RA. 1/19

tasdik (Ar. tasdik): Doğrulama.

tasdik et- : Doğrulamak.

Zira biz bu ademin fesad çıkarıcı, ve dünyada olan cümle Yehudiler arasında ihtilala sebep, ve Nasraniler fıkrasının bir reisi olduğunu bulduk; ve hatda heykeli bile napak etmeye çalışıldığında, onu tutduk ve kendi şeriatımız mücibince muhakeme etmek istedik ise de, bin başı Lusias yetişib, azim cebr ile elimizden alarak, “Davacılarının senin tarafına gelmelerini emr etdi; sen daği istintak etmekle onun aleyhinde şikâyet etdiğimiz şeylerin cümlesine vakıf ola bilirsin,” dedi; Yehudiler daği, “Bu şeyler böyledir,” deyerek *tasdik etdiler*. RA. 24/9

tasdik ol- : Onay, onaylama.

Zira eğer melekler vasıtasıyla söylenen kelimeler sabit olub, her bir isyan ve itaatsızlık seza olduğu cezasını buldu ise, ibtida Rabb'in vasıtasıyla buyurulub işidenler tarafından bize *tasdik olunarak*, Allah daği kendi iradeti göre alametler ve mucizeler, ve göna gön kuvvetler, ve Ruh ül Kuds un bahşişleri ile şhadet eyledi böyle azim helası ihmal ettiğimiz takdirde, biz nasıl kurtulacağız? PRİ. 2/4

tasma : Bazı hayvanların boynuna takılan, bu hayvanları bir yere bağlamaya, çekip götürmeye yarayan kemer biçiminde bağ.

İoannis onlara cevap verib, “Ben su ile vaptis ederim; amma sizin aranızda bilmediğiniz bir kimse duruyor; benden soñra gelib benden ileri olan o dur, ben dañi onun ayak kabının *tasmasını* çözmeye kalık değıil im,” dedi. İO. 1/26
taş : Kimyasal veya fiziksel durumu değışiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.

İmdi biz Allah’ın nesli olduğumuz takdirde, Allahlığı insan senaatı ve hüneri ile oyulmuş olana altun ya gümüş ya *taşa* beñzer zann etmemeli iz. RA. 17/29

taşı- : Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek.

Eyi şey işle ve onun tarafından senin için medh olacak dır; çünkü senin eyiliğın için Allah tarafından memurdur; lakin eğer kötü şey işlersen, kork; çünkü kılıcı bihude yere *taşımayor*, zira Allah tarafından memur olub, kötülük işleyen üzerine gazab (icrası) için intikam alıcı dır. PRR. 13/4

taşla- : Taş atmak, taş tutmak.

Onlar dañi biri biri ile müzakere edib, “Eyer gökden desek, ya niçün ona inanmadınız?” deyecek dir; ve eğer insandan desek bütün halk bizi *taşlayacak*; zira İoannis’in peygamber olduğuna kanmışlar dır,” dediler. LU. 20/6

taşlık : Taşı bol, taşlı (yer).

Ve keزالik *taşlıkda* ekilenler şunlar dır ki, kelamı işitdikleri ande, onu sevinc ile kabul ederler; amma kendilerinde kök olmadığından, az vakıt dağanıb, anden soñra kelimadan dolayı sıklet ya teaddi vuku bulunca heman sürçerler. MR. 4/17

taşra : Dışarı.

Daha añlamaz mı sınız ki, ağza giren her şey karına gidib *taşraya* çıkarılır? MT. 15/17

tat- : Dil yardımıyla bir şeyin tadının nasıl olduğunu anlamak.

Ve bunlar baş kahinlerin ve ihtiyarların yanına gidib, “Paulos’u öldürmeyince hiç bir şey *tatmayacağız*, deyü kendi kendimizi azim lanet altına koduk; bu şimdi siz millet meclisi ile beraber onun hakkında olan şeyleri ziyade dikkatle teftiş etmek behanesiyle yarın yanınıza aşağı getirsin,

deyü bin başıya haber veriniz; biz dağı o yetişmezden evvel onu öldürmeye hazır iz,” dediler. RA. 23/14

taye (Far. dâye): Eskiden bir çocuğa süt veren ve bakan kadın, dadı.

Ve Hristos’un resulleri olduğumuzdan yük olabilir iken, gerek sizden, gerek gayrilerden olsun, insan tarafından izzet aramadık, ancak *taye* kendi evladlarını kayırdığı gibi aranızda halim olduk. PRS. 1. 2/7

tayin (Ar. ta‘yin): Ne olduğunu anlama, gösterme, belirtme.

tayin et- : Belli etme, ayırarak belirleme, belirli duruma getirme.

Ol zaman İleremia peygamber vasıtasıyla, ve bahası tayin edilmiş, yani İsrail oğullarından bazılarının baha *tayin etdikleri* zatın kıymeti olan otuz kıta gümüşü alıb, onları Rabbin bana emr etdiği gibi çömlেকcinin tarlası için verdiler, deyü buyurulan kelim itmam olundu. MT. 27/9

tayin eyle- : Bir göreve yerleştirme, atama.

Zira Allah bizi gazab için değil, ancak bizim yolumuza ölen Rabb’ımız İsus Hristosun vasıtasıyla helasa nail olmak için *tayin eyledi*; ta ki gerek uyanık gerek uyur bulunur isek, onun ile beraber hayatda olalım. PRS1. 5/10

taze (Far. tâze): Bozulmamış, bayatlamamış olan.

Lakin size derim ki, “Şimden soñra, ta onu Pederimin padişahlığında sizin ile *taze* olarak içeceyim günedek, artık asmanın bu mahsulundan içmeyeceğim. MT. 26/29

tazelen- : Tazeleme işi yapılmak.

Bunun için osanmayız; lakin eğer bizim dışarıki ademimiz çürür ise de, içeriki gün be gün *tazelenir*. PRR.4/16

tazim (Ar. ta‘zîm): Saygı gösterme, yüceltme.

tazim et- : Yüceltmek.

Ve işte hamile olub, bir oğul doğuracaksın, ve ona İsus tesmiye *edesin*. LU. 1/32

Mariam dağı, Canım Rabba tazim *edib*, Ruhum Helaskarım olan Allah’da mesrur oldu. LU. 1/45

tazir (Ar. ta‘zîr): Azarlama.

tazir olun- : Azarlanmak.

Amma *tazir* olunan her şey nur vasıtasıyla beyan olunur; zira beyan olunan her şey nur dur. PRE. 5/13

ta'zir et- : Azarlamak.

Karanlığın meyvesiz amellerine ilhak olmayıb, illa bahusus *tazir ediniz*. PRE. 5/12

Çünkü şeriatı olmayan taifeler tabiatle şeriat mucibince amel ettikleri takdirde, onların şeriatı olmamaya, kendileri kendilerine şeriat olarak, zamirlerinin şehadeti ve efkârlarının gâh *tazir etmesiyle*, gâh özür dilemesiyle şeriatın eserini kendi kalblerinde yazılmış gösterirler. PRR. 2/16

teaccüb (Ar. te'accüb): Şaşma, hayret.

teaccüb et- : Şaşmak, hayret etmek.

Ve onlar ile beraber fücurun heman ol ifratına seyirtmediğinizde, buna *teaccüb ederek* küfr ederler; onlar biri ile ölü olanları muhakeme etmeye hazır olana hesap verecekler dir. PR1U. 4/4

Şöyle ki cemaat dilsizlerin söylediğini ve sakatların sağaldığını ve topalların yürüdüğünü ve körlerin gördüğünü müşahede ettiklerinde *teaccüb edib*, İsrail'in Allah'ına hamd etdiler. MT. 15/31

teaddi (Ar. teaddî): Düşmanlık, ara açılma.

Ve kezalik taşlıkda ekilenler şunlar dır ki, kelamı iştikleri ande, onu sevinc ile kabulederler; amma kendilerinde kök olmadığından, az vakıt dağanıb, anden soñra kelamdan dolayı sıklet ya *teaddi* vuku bulunca heman sürçerler.MR. 4/16

teaddi et- : Düşmanlık etmek.

Benim sebebime size sitem edib *teaddi ettikleri* ve yalan yere aleyhinizde her göne fena söz söyledikleri zaman, ne mübarek siniz. MT. 5/11

tecrübe (Ar. tecrîbe): Deneme

Ol zaman İsus, Şeytan tarafından tecrübe olunmak için ruhun tahrikiyle çöle gitdi. MT. 4/1

Ve Farisiler çıkıb onu *tecrübe* etmek için, kendisinden gökden bir alamet taleb ederek, onun ile mübahese etmeye başladılar.MR. 8/11

tecrübe et- : Denemek.

İsus ona, “Kezalik Allah’ın olan Rabb’i *tecrübe etmeyessin*, deyü yazılmış dır,” dedi. MT. 4/7

Ve Farisiler ile Saddukiler yanına gelib, onu *tecrübe etmek* için kendilere gökden bir alamet göstermesini talep etdiler. MT. 16/1

tebdil (Ar. tebdîl): Değişirme, başka şekle sokma.

Çünkü kahinlik tebdil olunduğu takdirde, bil iktiza şeriatın *tebdili* daği vaki olur. PRİ.7/12

tebdil ol- : Değişmek.

Ve önlerinde sureti *tebdil olub*, “Esvabları parlak, yer üzerinde hiç bir kassarın beyaz edemeyeceği derecede, heman kar gibi gayet beyaz oldu. MR. 9/3

Ve kendisi dua eder iken, yüzünün heyeti *tebdil olarak*, esvabı beyaz ve parlak oldu. LU. 9/29

tebriye (Ar. tebri’e):

tebriye olun- : Şüpheden ve zan altından kurtarılmak. Temizliğini ve suçsuzluğunu meydana çıkarılmak.

Zira sen kendi sözlerinden *tebriye olunacak sın*, ve kendi sözlerinden hüküm olunacaksın. ol zeman ülema ve Farisilerden bazıları cevap verib, “Ya hoca, senden bir alamet görmek isteriz,” dediler. MT. 12/38

tedib (Ar. te’dib): Terbiye etme, yola getirme için gerekeni yapma.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklik ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah’ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, *tedib* olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olup kendimizi Allah’ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/9

Bu sebebden onu *tedib* etdikden soñra salı vereyim,” dedi. İO. 23/16

tecaviüz (Ar. tecâvüz): Başkasının hakkına el uzatma.

tecaviüz et- : Başkasının hakkına el uzatmak.

Zira size yetişmek gibi haddimizi *tecaviüz etmeyoruz*; çünkü Hristos'un incilinde size kadar bile yetişdik; gayrilerin emekleri hakkında ölçüden haric şeyler ile iftihar etmekde olmayıb imanınız artdıkca, kanunumuza göre sizin ile ziyade genişlenib, başkasının kanunuyle hazır şeyler için iftihar etmeyerek, incili sizden öte olan yerlerde vaz etmek ümidinde iz. PRK2.

10/14

tecrübe (Ar. tecrübe): Deneme, sınama.

Ve kaya üzerinde olanlar ol kimseler dir ki, işitdiklerinde kelamı şazlıkla kabul ederler ise de, kendilerde kök olmadığından, bir müddet iman edib *tecrübe* vaktında geri çekilirler. LU. 8/13

tecrübe et- : Denemek, sınamak.

Ve *tecrübe edici* onun yanına gelib, “Eğer İbn Ullah isen, bu taşların ekmek olmasını emr eyle,” dedi. MT. 4/3

tecrübe olun- : Denenmek, sınanmak.

Ol zeman İsus, Şeytan tarafından *tecrübe olunmak* için ruhun tahrikiyle çöle gitdi. MT. 4/1

tedarik (Ar. tedârik): Araştırıp bulma, sağlama, elde etme.

Ve ertesi günü, yani *tedarik* gününün ferdası baş kahinler ile Farisiler Pilatos'un yanına cem olub, “Ey efendi, ol aldadcı sağ iken, üç günden soñra kıyam edeceğim,” dediği hatrımıza geliyor. İmdi üçüncü güne dek mezarın gözedilmesini emr eyle, olmaya ki şagirdleri geceleyin gelib onu çalarak halka, “Ölülerden kıyam etdi,” deyeler, ve “Soñraki aldadiş evvelkinden bedter olur,” dediler. MT. 27/62

tedarik et- : Araştırıp bulmak, sağlamak, elde etmek.

Kemerlerinizde ne altun ve ne gümüş ve ne bakır ve yol için ne dağarcık ve ne iki entari ve ne ayak kablari ve ne asa *tedarik ediniz*, zira işci kendi taamina layık dır. İV. 10/10

tedbir (Ar. tedbîr): Önlem.

Onda dañi biz kanının vasitasiyle fidiyeye, yani bize teknil hikmet ve fehm ile çoğaltdığı inayetinin ganimetine göre, günahların afvlığına malik iz; ve

ezelden beru kendisinde niyet eylediği hüsn-i rızasına göre kendi iradetinin sırrını, yani vakıtlar temamiyeti *tedbirinde* her şeyi, gerek göklerde gerek yer üzerinde bulunan şeyleri Hristos’da bire cem edeceğini bize bildirdi. PRS2. 1/9

tedib (Ar. te’ dîb): Yola getirme, uslandırma.

tedib et- : Yola getirmek, uslandırmak.

Ben cümle sevdiğim kimseleri tazir ve tedib ederim; imdi gayretli olub tevbe eyle. İV. 3/20

tedib olun- : Yola getirilmek, uslandırılmak.

Rabb tarafından *tedib olunuruz*. Vel hasıl, ey karındaşlarım, taam için cem olduğunuzda, biri birinizi bekleyiniz; ve eğer bir kimse ac olsa, evde yesin, ki hükm için cem olmuş olmayasınız. PRK2. 11/33

teessüf (Ar. teessüf): Üzüntü.

teessüf et- : Üzülmek, esef etmek.

Ve kalblerinin pekliğine *teessüf ederek*, etrafında bulunanlara gazab ile bakdıktan soñra, ol ademe, “Eliñi uzat,” dedi; ol dañi uzatdı, ve eli [digeri gibi] sağ oldu. MR. 3/4

tefahhüs (Ar. tefahhus): İnceden inceye araştırma.

tefahhüs et- : İnceden inceye araştırma.

Bu hêlasın hşusunda dañi size olacak inayetin hakkında vahi ile söyleyen peygamberler teftiş ve *tefahhüs* etdiler; derunlerinde bulunan Hristos’un Ruhu Hristos’un elem çekmesine ve anden sonra celale nail olmasına evvelden şhadet etmesiyle, neye ve nasıl vakta delalet etdiğini teftiş ederler idi; ve ol şeyleri ken- dilerine değil, ancak bize tebliğ etdikleri onlara beyan olundu; bu şeyler ise gökden gönderilen Ruh ül Kuds vasıtasıyla size incili vaz edenlerin yediyle simdi size haber verilmiş dir; bu şeylere dañi nazar etmeyi melekler arzu ederler. PR2U. 1/10

tefekür (Ar. tefekkür): Düşünme.

tefekür et- : Düşünmek.

Onlar dañi “Eğer gökden desek, bize, ‘Niçün ona iman etmediniz?’ diyecek; ve eğer, ‘İnsandan desek,’ halkdan korkarız, zira cümlesi İoannis’i peygamber makamında tutar,” deyü kendi kendilerine *tefekür edib*, İsus’a

cevaben, “Bilmeyiz,” dediler; ol dağı onlara, “Ben de bu Şeyleri ne selahiyet ile icra etdiğimi size syolemem,” dedi. MT. 21/26

tefrik (Ar. tefrık): Ayırma, ayırım.

Ve *tefrik* ederek bazılarına merhamet ediniz, bazılarını ise ateşten kaparak korku ile kurtarınız; ve ten ile lekelenmiş libasdan bile ikrar ediniz. IR. 22

tefsir (Ar. tefsır): Yorum.

tefsir et- : Yorumlamak, yorum yapmak.

Hakikat kelamını doğru *tefsir ederek*, kendiğni Allah’a makbul, ĥacil olmaz bir işçi deyü ihzar etmeye cehd eyle. PRT2. 2/15

tefsir eyle- : Yorumlamak, yorum yapmak.

Ol zeman İsus cemaatı bragıb eve geldi. Ve Şagirdleri onun yanına gelib, “Tarlanın delice temsilini bize *tefsir eyle*,” dediler. MT. 13/37

Ve Petros ona cevap verib, “Bu temsili bize *tefsir eyle*,” dedi. MT. 15/15

teftiş (Ar. tefıtıŐ): Denetleme.

teftiş et- : Denetlemek.

Ve Pilatos baş kahinler ve reisler ile kavmı bir yere cem edib, onlara, “Bu ademi, ĥalkı azdırıyor, deyü bana getirdiniz; ve işte ben sizin huzurunuzda *teftiş edib*, bu ademin aleyhinde Őikāyet etdiğiniz Şeylerden bir kabahat onda bulmadım; ne de Irodis (buldu); zira sizi onun yanına gönderdim ise de, işte onun yediyle katle müstahakk bir Şey yapılmamış dır. LU. 23/14

teftiş eyle- : Bir Şeyin aslını anlamak veya bir işi gereğince yapılip yapılmadığının öğrenmek maksadıyla inceden inceye yapılan araştırma.

İmdi ol rahata girmeye cehd edelim, olmaya ki bir kimse heman ol imansızlığın nümunesi üzre dŐe; zira Allah’ın kelamı diri ve müessir, ve her iki ağızlı kılıcdan keskin dir, ve can ile ruhun ve oynaklar ile iliğin taksimine kadar tesir edib, kalbin efkār ve niyetlerini *teftiş eyler*. PRİ. 4/13

Ey faziletli Theofile, ibtidaden gözleriyle görenlerin ve kelamın ĥademesi olanların, aramızda sahihen bilinmiş olan nesnelere bize nakl etmiş olduklarına göre, nice kimseler onların tertib ve telifine başlamış oldukları cihetle, ben dağı en evvelinden her Şeyi azim dikkatle *teftiş* etdiğimden, Sana talim olunan Şeylerin hakikatını bilmekliğin iĥün, sana cümlesini sırasıyle yazmak bana münasib göründü. LU. 1/3

tehammül (Ar. tehammul): İnsanın güç durumlara karşı koyabilme gücü, katlanma.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve *tehammül* ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/10

tehammül et- : Güç durumlara karşı koyabilmek, katlanmak.

Ve İsus daği cevap verib, “Ey imansız ve aksi nesl, ne vakta kadar sizin ile olayım? Ne vakta kadar size *tehammül edeyim*? Onu buraya bana getiriniz,” dedi. MT. 17/16

tehammül eyle- : Güç durumlara karşı koyabilmek, katlanmak.

İmdi sen İsus Hristos'un eyi askeri gibi meşakkate *tehammül eyle*. PRT2. 2/3

tehdid (Ar. tehdîd): Gözdağı.

Lakin Saulos Rabbin şagirdleri üzerine daha *tehdid* ve katldan dem vurarak, kahin-i azamın yanına gidib, ondan Damaskos'da olan sinagoglara mektubler diledi, ta ki eğer bu tarikden bazı kimseler bulacak olur ise, gerek erkek, gerek karı, onları bağılı olarak İerusalım'e getire. Ve yolda giderken vakı oldu ki Damaskos'a yaklaştığında, etrafına gökden ansızın bir nur parladı. RA. 9/1

tehdid et- : Gözdağı vermek.

Zira bunların vasıtasıyla bir belli mücize icra olunduğu İerusalım'de sakin olanların cümlesine malüm dür, biz daği inkâr edemeyiz; fakat kavm arasında ziyade yayılmaması için, bundan böyle ism ile bir ademe söylememeleri için, onları şediden *tehdid edelim*,” dediler. RA. 4/16

tehlîke (Ar. tehluke): Büyük zarar veya yok olmaya yol açabilecek durum, muhatara.

Ve giderler iken kendisi uykuya vardı; ve göl üzerine bir bora enmekle, (kayık) dolmakta ve kendiler *tehlîkede* idiler. LU. 8/23

tekdir (Ar. tekdîr): Azarlama, paylama.

tekdir olun- : Azarlanmak, paylanmak, tevbih edilmek.

Günaha karşı cehd ederek, kan (dökmek) derecesine kadar daha muhavemet etmediniz, ve ey oğlum, Rabb'ın tedibini tahkir etme, ve onun tarafından *tekdir olunduğunda* gevşeme; zira Rabb sevdiğini tedib eder, ve kabul ettiği her oğlu döyer deyerek, oğullara (söyler) gibi size verilen nasihatı unuttunuz.

PRİ. 12/5

Ve erkekler ile karılar bağlayıp habslara teslim ederek bu tarike ölüm derecesine kadar teaddi eyledim; niçe ki kahin-i azam ile ihtiyarların bütün heyeti hakkında şahadet ederler, çünkü onlardan karındaşlara mektublar daği alarak, Damaskos'da bulunanları daği *tekdir olunmaları* için bağıli olarak İerusalim'e getirmek üzere, ol tarafa gidiyor idim. RA. 22/5

tekebbür (Ar. tekebbür): Kibirlenme, büyüklük satma.

Ve siz bu ameli işleyenin içinizden defn olunması için gam çekmedikten başka, *tekebbür* bile etdiniz. PRK1. 5/3

tekebbür et- : Kibirlenmek.

Lakin eğer Rabb mürad ederse, size tez geleceğim, ve *tekebbür edenlerin* sözünü değil, ancak kuvvetini bileceğim; zira Allah'ın padişahlığı söz ile değil, ancak kuvvet ile dir. PRK1. 4/19

tekid (Ar. te'kid): Kuvvetleştirme, sağlamlaştırma.

Bu şeyleri söyleyib nasihat eyle, ve kemal-i *tekid* ile tazir eyle; kimse seni tahkir etmesin. PRT. 2/15

tekid et- : Daha önce yazılmış veya söylenmiş olan bir şeyi tekrar hatırlatmak, bir daha bildirmek.

Ve bir saat kadar gecikdikde, başka bir kimse *tekid edib*, "Hakikaten bu daği onun ile beraber idi, çünkü Galilialı dır," dedi. LU. 22/59

Ve onlar ona, "Çıldırılmış sın," dediler, o ise, "Böyle dir," deyü *tekid etdikde*, onlar daği, "Onun meleği dir," dediler. RA. 12/15

tekmil (Ar. tekmîl): Tamamlama.

Şimdiyedek benim ismim ile bir şey talep etmediniz; talep eyleyiniz, ve alacaksınız, ki şazlığınız *tekmil ola*. İO. 16/24

tekmil et- : Tamamlamak.

Ve memul ettiğimiz derecede değil, ancak kendi kendilerini evvela Rabb'a ve hem de Allah'ın iradetiyle bize daği teslim etdiler; hatta evvelce başlamış olduğu gibi bu ihsanı daği sizde *tekmil etmesini* Titos'dan reca etdik. PRK2. 8/6

Ve heykelde yanına körler ve topallar geldiler, ol daği onlara şifa verdi. Lakin baş kahinler ile ülema onun icra eylediği mucizatu ve çocukların heykelde, David oğluna "Osanna," deyü nida etdiklerini gördüklerinde, pek güçlerine gelerek, Ona, "Bunların ne söylediğini işliyor mu sun?" dediler; İsus daği onlara, "Beli, masumlar ile meme emenlerin ağzından hamdı *tekmil etdin*, kelamını hiçbir vakit okumadınız mı?" dedi. MT. 21/16

tekrar (Ar. tekrâr): Aynı olayın, işin, hareketin yeniden ortaya çıkışı, tekrarlanması.

Tekrar derim; beni kimse akılsız zann etmesin, ve hiç olmaz ise heman akılsız gibi beni kabul ediniz, ta ki ben daği biraz iftihar edeyim. PRK2. 11/17

telef (Ar. telef): Boş yere harcama, yıpratma.

telef ol- : 1. Boş yere harcanmak.

Ve bir kimse yeni şarabı eski tulumlara komaz, yoksa yeni şarab tulumları yırtar, ve şarab dökülür, tulumlar daği *telef olur*; lakin yeni şarab yeni tulumlara konulmak gerek dir." MR. 2/22

2. Mahvolmak, ölmek.

İmdi sakınınız, olmaya ki peygamberlerde, "Ey tahkir ediciler, bakınız, ve teaccüb edib *telef olunuz*; zira sizin günlerinizde bir iş işledim, öyle bir iş ki eğer biri size nakl ederse, inanmayacaksınız," deyü buyurulan kelim üzerinize gele. RA. 13/41

telif (Ar. te'lif): Eser yazma.

Ey faziletli Theofile, ibtidaden gözleriyle görenlerin ve kelamın hademesi olanların, aramızda sahihen bilinmiş olan nesnelere bize nakl etmiş olduklarına göre, kimseler onların tertib ve *telifine* oldukları cihetle, ben daği en evvelinden her şeyi azim dikkatle teftiş ettiğimden, Sana talim olunan şeylerin hakikatını bilmekliğinin için, sana cümlesini sırasıyla yazmak bana münasib göründü. LU. 1/3

temam (Ar. temâm): Tamamlanmış, bitmiş.

temam ol- : Sona ermek, tamamlanmak.

Ve kılıc ağzına düşecekler, ve cümle milletler içine esir götürülecekler; ve taifelerin vakıtları *temam oluncayadek*, İerusalim taifeler tarafından çiynecek. LU. 21/24

temamen (Ar. temâmen): Bütün olarak, büsbütün, baştan sona.

Evvel ki cevabımda, benim ile beraber kimse durmayıb cümlesi beni terk eylediler; [bu aleyhlerine sayılmasın;] lakin Rabb yanında durub bei kuvvetlendirdi, ta ki benim vasıtamle vaz *temamen* icra olunub, cümle taifeler işideler; ben dağı arslan azgından kurtuldum. PRT2. 4/16

temamiyet (Ar. temâmiyyet): Tamamlık, bütünlük, doğruluk, tamlık.

Ve eğer onların kabahatı dünyanın ganimeti, ve eksilmeleri taifelerin ganimeti oldu ise, onların *temamiyeti* ne kadar ziyade olacak dır. PRR. 11/12
Zira, ey karındaşlar, kendinizi akıllı görmemeniz için şü sırr, yani taifelerin *temamiyeti* gelinceyedek İsrail'e bir mertebe körlük vuku bulduğunu bilmemenizi istemem. PRR. 11/25

temenna (Ar. temenna): Öne doğru eğildikten sonra doğrulurken eli başa götürerek verilen selam.

temenna et- : Eli başa götürerek verilen selam.

Ve kamış ile onun başına vurub üzerine tükürürler, ve diz çöküb ona *temenna ederler idi*. MR. 15/20

temcid (Ar. temcîd): Ululama, yüceltme.

temcid et- : Ululamak, yüceltmek.

Bu vechle nurunuz ademlerin önünde ziya versin, ta ki sizin eyi amellerinizi görüb, göklerde olan Pederinizi *temcid edeler*. MT. 5/16

temsil (Ar. temsîl): Örnek verme.

Ve nice şehrlerden vafir halk cem olub onun yanına geldiklerinde, *temsil* ile dedi ki, "Bir ekinci kendi ekinini ekmeye çıkı, ve eken iken bazısı yol kenarına düşdü; ve çığnenmekle, hava kuşları onu yediler. LU. 8/4

temsilsiz : Örneksiz.

İsus bunların cümlesini halka temsiller ile söyledi, ve onlara *temsilsiz* söylemez idi. MT.13/34

ten (Far. ten): Vücut, beden.

Bunların doğuşu dağı ne kandan ve ne *ten* iradetinden ve ne de insan iradetinden, ancak Allah'dan idi. İO. 1/12

Ve Kelam *ten* olub, inayet ve hakikat ile dolu olarak, aramızda sakin oldu; biz dağı onun celalini Pederin biricik oğlunun celali deyü gördük. İO. 1/14

tenasül (Ar. tenâsul): Nesil, soy.

Avraam oğlu, David oğlu İsus Hristos'un tenasülünün kitabıdır. MT. 1/1

tenbih (Ar. tembîh): Bir şeyin belli biçimde ve yolda yapılmasını söyleme, hatırlatma.

Ve bakınız, bu ne kadar büyük bir kimse idi ki, ona baş baba olan Avraam dağı yağmadan üşr verdi; ve Leui oğullarından olarak, kahinliği alanlara kavmdan, yani kendi karındaşlarından, her ne kadar onlar Avraam'ın belinden geldiler ise de, şeriat mücibince üşr almaya *tenbih* vardır. İR. 7/4

tenbih et- : Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını söylemek, ikaz etmek.

Ve onları çağırıp, İsus'un ismiyle asla söylememelerini ve talim etmemelerini *tenbih etdiler*. RA. 4/19

tenbih eyle- : Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını söylemek, ikaz etmek.

Ve dağdan enerler iken, İsus onlara, "Ta insan Oğlu ölülerlerden kıyam edinceyedek, bu gördüğünüzü kimseye söylemeyiniz," deyü *tenbih eyledi*. MT. 17/10

tenezzül (Ar. tenezzül): Daha aşağıdaki bir duruma inme.

tenezzül eyle- : Kendi durumundan daha aşağıdaki bir durumu kabul etme.

Hristos İsus'da bulunan efkâr heman sizde dağı bulunsun; ol ki Allah suretinde bulunduğu halde, Allah'a müsavi olmayı şikar saymadı; lakin kendini edna edib kul suretine alarak insan beñzeyişine girdi; ve şekilde insan gibi bulunub, ölüme, hatta stavros ölümüne müti olmaya *tenezzül eyledi*. PRF. 2/8

tenha (Ar. tenhâ): Issız.

Ve İsus İerusalim'e çıkar iken, yolda on iki şagirdini *tenhaye* alıb, onlara, "İşte İerusalim'e çıkıyoruz, ve insan oğlu baş kahinler ile ülemanın ellerine teslim olunub, onlar katline hükm edeceklerdir; ve onu zevklenib kamçı ile

döymek ve stavrosa gelmek için, taifelere teslim edecekler dir; ol daği üçüncü günde kıyam edecek dir,” dedi. MT. 20/19

tenhace : Tek başına, yalnız olarak.

İsus daği (bunu) işitdiğinde , oradan kayık ile beyaban bir mahale *tenhaca* vardı, ve cemaat işitmekle, şehirlerden yaya onun ardınca gitdi. MT. 14/13

Ve altı gündən soñra, İsus Petros ve İakovos ile karındaşı İoannis’i beraber alıb, onları *tenhace* yüksek bir dağ üzerine götürdü. MT. 17/1

tenvir (Ar. tenvîr): Nurlandırma.

Ve şeriat adeti iktizasını hakkında icra etmek için valideyni masum İsus’u içeri getirdiklerinde, o daği Ruhun kılâğuzluğu ile heykele gelib, Onu kucağına alarak Allah’a hamd edib, “Ya Rabb, şimdi senin kelamına göre kuluñu selametle salı verirsin; zira gözlerim cümle milletler huzurunda, taifelerin *tenviri* için nur ve kavmîñ İsrail’e şan olmak üzre, hazırladığın helasıñı gördüler,” dedi. LU. 2/31

tenvir et- : Işıklandırmak, aydınlatmak.

Ben daği Allah’ın kudretinin amel u icrası üzre, bana verilen inayetin bahşışine göre ol (incilin) hizmetcisi oldum; ben cümle mukaddeslerin en ednası bulunduğum halde, bu inayet, yani taifeler arasında Hristos’un akıl ermeyen ganimetini vaz edib, her şeyi [İsus Hristos’un vasıtasıyla] yaradan Allah’ın yanında, ezelden hıfz olunmuş olan sırrın nizamı ne olduğu hakkında cümleyi *tenvir etmeklik* bana ihsan oldundu; şöyle ki Allah’ın göna gön hikmeti şimdi kilisenin vasıtasıyla göklerde olan riasetler ve hükümetlere ve Rabb’ımız Hristos İsus’da etdiği takdir-i ezeli mücibince bildirile; bizim daği onun vasıtasıyla kendisine iman ederek itimad üzre cesaret ve yaklaşmamız var dır. PRE. 3/12

tenvir kıl- : Nurlandırmak.

İmdi sakın, sende olan nur karanlık olmaya. Ve eğer bütün cesediñ münevver olub hiç bir karanlık tarafı yok ise çırığın kendi ziyasıyla seni *tenvir kıldığı* gibi, hepisi münevver olur,” dedi. LU. 11/36

tenvir olun- : Işıklandırılmak, aydınlatılmak.

Diri Allah’ın yerine düşmek korkulu bir şey dir. İmdi evvel ki günleri *tenvir olundukdan* soñra şedid elemlere giriftar olub, bazen sitemler ve sıkletler ile

aleme tamaşa olarak, bazen bu gibi halde bulunanlara şerik olduğumuz vakti hatrınıza getiriniz. İR. 10/33

tepretmek : Kımıldatmak, oynatmak, harekete geçirmek, tahrik etmek.

Zira ağır ve taşınması güç yükler bağlayıp ademlerin omuzlarına korlar ise de, onları parmaklarıyla *tepretmek* istemezler. MT. 23/4

tepsi : Fincan, tabak, bardak vb. şeyleri taşımaya yarayan, derinliği olmayan, türlü büyüklükte düz kap.

Ve kız al el acele padişahın huzuruna girib, “Şimdi bana *tepsi* üzerinde vaptis edici İoannis’in başını vermenizi isterim,” deyü taleb eyledi. MR. 6/25

terbiye (Ar. terbiye): Eğitim.

Siz daği, ey Pederler, evladlarınızı övkelendirmeyib, ancak Rabb’in *terbiye* ve nasihatında onları perverde ediniz. PRE. 6/4

terbiye et- : Çorba vb. yemeklere yoğunlaşması ve daha çok lezzetli duruma gelmesi için süt, yumurta vb. katmak.

Tuz eyi dir, amma tuz tatsız olursa, onu ne ile *terbiye edeceksiniz?* MR. 9/50

terbiye olun- : Eğitilmiş hale getirmek.

Yoksulluk çekmeyi de bilirim, bollukda bulunmayı da bilirim; her hususda cümle şeyler de, tok olmayada, ac olmayada, çoğalmaya da, mühtac olmaya da *terbiye olundum*. PRF. 4/12

tercüme (Ar. terceme): Bir metni veya sözü bir dilden başka bir dile çevirme, çeviri

İmdi bunun cümlesi Rabb tarafından peygamber vasıtasıyla, “İşte bakire hamile olub, bir oğul doğuracak dır, ve ona Emmanuil [ki tercüme olunsa, Allah bizim ile demek] dir. MT. 1/22

terennüm (Ar. terennüm): Nağme ile söyleme, kulağa hoş gelecek şekilde söyleme.

Ve fücür sebebi olan şarab ile serhoş olmayınız, ancak Ruh ile dolu olarak, biri biriniz ile mezamir ve ilahi ve ruhani tesbihler ile söyleşib kalblerinizde Rabb’a *terennüm* ve tezmir ederek, daima her şey için Peder Allah’a Rabb’ımız İsus Hristos’un ismiyle şükr ediniz. PRE. 5/19

terennüm et- : Kulağa hoş gelecek şekilde söylemek.

Ve bir yeni teşbih *terennüm* ederek, Kitabı alıb, mührelerini açmaya layık sını; çünkü boğazlandın, ve kanın ile bizi Allah’a her kabile ve lisan ve kavm ve

millet içinden satun aldın, ve bizi Allah'ımızın huzurunda padişahlar ve kahinler eiledin, biz daği yer üzerinde saltanat edeceğiz," derler idi. İV. 5/9

terk (Ar. terk): Brakma, ayrılma.

terk et- : Bir yer veya kimseyi brakıp gitmek, ondan uzaklaşmak.

Zira bilirim ki, Rabb'ımız İsus Hristos'un bana beyan eylediği gibi meskenimi *terk etmekliğim* yakın dır. PR2U. 1/14

Ve bunlar heman kayığı ve pederlerini *terk edib* onun ardınca gitdiler. MT. 4/22

terk olun- : Bırakılmak.

Her şeyde sıkıntıda iz, lakin bihuzur değil iz; iztirabda, lakin ümitsiz değiliz; teaddi görürüz, amma *terk olunmuş* değil iz; yere vuruluruz, amma helak olmuş değil iz [Rabb] İsus'un ölümünü daima cesedimizde taşırız, ta ki İsus'un hayatı daği cesedimizde beyan oluna. PRK2. 4/8

terkib (Ar. terkîb): Birleşim, birleştirme.

terkib olun- : Birkaç şey birleşip yeni bir şey meydana getirmek, sentez yapılmak.

Bu (makule) kendi tene tabi olan akli ile bihude yere tekebbür edib Başa yapışmaz; bütün cesed ise oynaklar ve tendler vasıtasıyla ondan yardım alıb *terkib* olunarak Allah tarafından olan büyümeçlik ile böyür. PRK. 2/19

İmdi bundan böyle garib ve müsafir olmayıb, ancak mukaddeslerin milletdaşları ve Allah'ın ev halkından sınıız; siz resullerin ve peygamberlerin temeli üzerine bina olundunuz; bunun da köşe taşı bizzat İsus Hristos dur, ki bütün bina onda *terkib olunmayle*, Rabb'da mukaddes bir heykel olmak üzere böyümeçde dir. PRE. 2/21

ters : Gereкли olan duruma karşıt, zıt.

Ve İsus cevap verib, "Ey imansız ve *ters* nesl, ne vakta kadar sizin yanınızda olub size tehammül edeyim? LU. 9/41

tertib (Ar. tertîb): Uygun bir sıraya, düzene koyma, sıralama.

Ey faziletli Theofile, ibtidaden gözleriyle görenlerin ve kelamın hademesi olanların, aramızda sahihen bilinmiş olan nesnelere bize nakl etmiş olduklarına göre, nice kimseler onların *tertib* ve telifine başlamış oldukları cihetle, ben daği en evvelinden her şeyi azim dikkatle teftiş etdiğimden, Sana

talim olunan şeylerin hakikatını bilmekliğin için, sana cümlesini sırasıyla yazmak bana münasib göründü. LU. 1/1

tertib et- : Uygun bir sıraya, düzene koymak, sıralamak.

Bu sebebden seni Girid'de bıraktım, ta ki eksik olan şeyleri *tertib edib* sana ısmarladığım gibi her şehirde ihtiyarlar tayin edesin; bir kimse kusursuz, ve bir karının kocası, ve fücürden dolayı teşekki olunmamış, ve itaatsız olmayan mümin evladları bulunduğu halde (onu eyle); zira vacib dir ki Episkopos Allah'ın kethudası gibi kusursuz ola; hodbin, övkeli, saraba mübdela, vurucu, kötü kazanc talibi değil, ancak müşafir sevici ve eyilik seven, ve akıllı ve salih ve mukaddes ve perhizkâr, talime göre olan sadık kelamı kavi tutar ola; ta ki sahih talim ile nasihat vermeye ve muhalefet edenleri tazir etmeye kadir ola. PRT2. 1/5

tertibat (Ar. tertîbât): Birbiri ile bağlantılı kılınan birkaç aletten meydana gelen takım, düzenek.

Siz şeriatı melekler *tertibatı* üzere aldınız, ve hıfz etmediniz. RA. 8/53

tesallüt (Ar. tasallüt): Saldırma.

tesallüt et- : Musallat olmak, sataşmak.

Amma İsus onları çağırıp, "Taifelerin hükmdarları sayılanlar onların üzerine *tesallüt edib*, büyükleri daği onların üzerine hükümet icra ettiklerini bilirsiniz; amma aranızda böyle olmasın, lakin beyninizde büyük olmak isteyen hizmetkârınız, ve sizden birinci olmak isteyen cümlesinin kulu olsun. MR. 10/42

Ve bizi sizin ile beraber Hristos'da sabit edib bizi mesh eden Allah dır; ve kezalik bizi mührledi, ve pey olmak üzere, kalblerimize Ruhu verdi; ben ise Allah'ı canım üzerine şahid tutarım ki sizi esirgemek için daha Korinthos'a gelmedim; değil ki sizin imanınıza *tesallüt ederiz*, fakat sizin sevincinize yardım ederiz; zira siz iman ile durursunuz. PRK2. 1/24

teselli (Ar. tesellî): Avunma, avuntu.

Ve işte İerusalim'de Simeon isminde salih ve dindar bir adem bulunub, İsrail'in *tesellisine* müntazır olarak, Ruhül Kuds onun üzerinde idi. LU. 2/25

teselli ver- : Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışmak, avutmak.

Böyle kimseye çoklar tarafından olan bu takdir kâfi dir; şöyle ki bilaks bu gibi kimsenin gayet çok kasavete gark olmaması için, onu afv eyleyip *teselli* vermeniz caiz dir. PRK2. 2/8

tesirat (Ar. tesirat): Tesirler.

Biz daği her kimseyi Hristos İsus'da kamil ihzar etmek için, her kimseye nasihat vererek, ve her kimseye tekmil hikmetle talim ederek onu vaz ederiz; bunun için ben daği derunimde kuvvetle işleyen onun *tesiratına* göre cehd ederek çalışırım. PRK. 1/28

teslim (Ar. teslîm): Bir şeyi sahibine verme.

teslim et- : Bir şeyi verilmesi gereken yere vermek, bırakmak.

Ve onu gözleyip, hükümete ve valinin yedine *teslim etmek* üzere, onu bir söz ile düşürmek için, salih suretinde mürai casuslar gönderdiler. LU. 20/20

Ve memul ettiğimiz derecede değil, ancak kendi kendilerini evvela Rabb'a ve hem de Allah'ın iradetiyle bize daği *teslim etdiler*; hatta evvelce başlamış olduğu gibi bu ihsanı daği sizde teknil etmesini Titos'dan reca etdik. PRK2. 8/6

tesmiye (Ar. tesmîye): Adlandırma, ad verme.

tesmiye et- : İsimlendirmek.

Artık size kul tesmiye etmem, zira kul efendisinin ne ettiğini bilmez; amma size dost *tesmiye etdim*, zira Pederimden iştiğim şeylerin cümlesini size bildirdim. İO. 15/15

tesmiye eyle- : İsimlendirmek.

Ve dağa çıkıp istediği kimseleri çağırduğında yanına geldiler. Ve kendisiyle beraber bulunmaları için, ve marazları def etmeye ve cinleri çıkarmaya kudretleri olarak onları vaz etmeye göndermek için on iki kişi, “Yani Petros tesmiye eylediği Simon'u, ve Voanerges, yani, Yıldırım oğulları *tesmiye eylediği* Zevedaios oğulları İakovos ile karındaşı İoannis'i ve Andreas'ı ve Filippus'u ve Bartholomaios'u ve Matthaïos'u ve Thomas'ı ve Alfaios oğlu İakovos'u ve Thaddaios'u ve Kananitli Simon, kendini ele veren İskariotlu İuda'yı tayin eyledi. MR. 3/13

tesmiye olun- : Ad koyma, adlandırma, isimlendirme.

Ve o bir oğul doğuracak, ve ona İsus tesmiye edesin. MT. 1/21

Ol dağı cesedde bulunduğu zaman, kendini ölümden ħelas etmeye kadir olana azim feryad ve göz yaşlarıyla niyaz ve recalar arz edib, dindarlığı sebebinden işidilerek, her ne kadar Oğul bulundu ise de, çekdiği elemelerden itaat öyrendi; ve kemale vasıl olmasıyla kendine itaat edenlerin cümlesi için ebedi ħelasa sebep oldu; ve Allah tarafından Melhisedek tertibi üzere kahin-i azam *tesmiye olundu*. PRİ. 5/11

teşbih (Ar. teşbîh): Benzetme.

teşbih eyle- : Benzetmek.

Hristos'un kelamı sizde ganimet üzere her hikmet ile sakin olsun; ve biri birinize talim nasihat edib, mezmur ve ilahi ve ruhani nağmeler ile, Allah'a kalblerinizde lutf ile *teşbih eyleyiniz*. PRK. 3/17

teşekkür (Ar. teşekkür): Yapılan bir iyiliğe karşı duyulan kıvanç ve gönül borcunu anlatma.

Sizin letafetiniz hep ademler indinde malüm olsun; Rabb yakın dır. Hiç bir şey için endişe etmeğerek, ħususa her şeyde dua ve niyaz ile recalarınız *teşekkür* ile beraber Allah'a bildirilsin. PRF. 4/5

teşekkür et- : Hoşnutluğunu anlatmak.

Vakıa sen eyi *teşekkür ediyorsun*, lakin diğeri mamur olmaz. Allah'ıma şükr ederim ki, sizin cümlelizden ziyade lisanlar söylerim. PRK1.14/17

teşkil (Ar. teşkîl): Oluşturma, ortaya çıkarma.

teşkil olun- : Ortaya çıkarmak, oluşturmak.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle ħızmetin icrası ve Hristos'un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını dağı çoban ve ħoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah'ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzere Hristos'un kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün vücut her yardım eden irtibat vasıtasıyla terkib ve *teşkil olunarak*, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/16

teşvik (Ar. teşvîk): İsteklendirme, özendirme.

teşvik et- : İsteklendirmek, özendirmek.

Ve Gallion Ahaia valisiyken Yehuler ittifakle Paulos 'un aleyhine kalkıp, onu mahkemeye getirerek, "Bu kimse şeriata mugair suretde Allah'a ibadet etmeye ademleri teşvik ediyor," dediler. RA. 18/12

teşvik eyle- : İsteklendirmek, özendirmek.

Çünkü arzunuzu bilirim; ve bu babde, Ahaia geçen seneden beru hazır dır, deyü Makedonialılara sizin için iftihar ediyorum, ve tarafınızdan olan gayret çoklarını *teşvik eylemiş dir*. PRK2. 9/2

teşvik olun- : İsteklendirilmek, özendirilmek.

Kız daği validesi tarafından *teşvik olunmayla* "Bana burada bir tepsi üzerinde vaptis edici İoannis'in başını ver," dedi. MT. 14/8

tevatür (Ar. tevâtür): Bir haberin ağızdan ağıza giderek yayılması, rivayet, söylenti.

Ve cenkler ile cenk *tevaturları* işitdiğiniz vakıt, iztiraba düşmeyesiniz; zira bunlar vuku bulmak gerek dir, lakin daha son değil dir. MR. 13/7

tevbe (Ar. tevbe): İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme.

İsrail'e *tevbeyi* ve günahların afvını vermek için Allah onu Reis ve Helaskâr olmaklığa kendi sağ eli ile yüceltdi. RA. 5/31

tevbe et- : İşlediği bir hatayı, suç veya günahı bir daha yapmamaya karar vermek.

Ol zemandan İsus vaz edib ve "Tevbe ediniz, zira göklerin padişahlığı yaklaşmış dır," demeye başladı. MT. 4/17

tevbe eyle- : İşlediği bir hatayı, suç veya günahı bir daha yapmamaya karar vermek.

Ve ol günlerde vaptis edici İoannis, "*Tevbe eyleyiniz*, zira göklerin padişahlığı yaklaşmış dır," deyib, Yehudistan çölünde vaz ederek zuhur eyledi. MT. 3/1

İmdi nereden düşmüş olduğunı hatrıña getir, ve *tevbe eyle*, ve evvelki amelleri işle; yoksa tevbe etmez isen, sana tez gelir ve şamdanıñı yerinden kaldırım. İV. 2/5

tevellüd (Ar. tevellüd): Doğma, doğum zamanı.

tevellüd et- :Doğmak, türemek.

Her kim İİsus'un Hristos idiğine inanırsa, Allah'dan *tevellüd* etmiş dir; ve her kim ki tevlid edeni severse, ondan mütevellid olanı daği sever. İOR1. 5/1
tevlid (Ar. tevlîd): Doğurma.

tevlid et- : Doğurmak, meydana getirmek, sebep olmak, yol açmak.

Her kim İİsus'un Hristos idiğine inanırsa, Allah'dan *tevellüd* etmiş dir; ve her kim ki *tevlid* edeni severse, ondan mütevellid olanı daği sever. İOR1. 5/1
Zira eğer Hristos'da on bin hıocanız olsa bile, çok Pederiniz yok dur; zira Hristos İİsus'da İncil vasıısıyla ben sizi *tevlid etdim*. PRK1. 4/16

tevlid eyle- : Meydana getirme.

Avraam İsaak'ı tevlid eyledi. MT. 1/2

Ve ona sünnet ahdını verdi; ol daği İsaak'ı *tevlid eyleyib*, böylece onu sekizinci günde sünnet eyledi; İsaak İakov'u ve İakov on iki baş babaları (tevlid eyledi). RA. 7/9

tevrat : Hz. Musa'ya indirilen kitap.

Anden soñra onlara hitaben, "Daha sizin ile beraber iken, benim hakkımda Moisi'nin *Tevratında* ve peygamberlerde ve mezamirde cümle yazılmış olan şeyler itmam olunmak gerek dir, deyü size söylediğim sözler bunlar dır," dedi. MT. 24/44

tevsik (Ar. tevsik): Belgeleme.

tevsik et- : Bir şeyin doğruluğunu belge ile ortaya koymak, belgelemek.

Ümidimizin ikrarını mühkem turalım, zira vad eden sadık dır; ve muhabbete ve eyi amellere *tevsik etmek* için biri birimizi mülahaza edelim; ve bazıların adedi üzre cem olmamızı terketmeyib, bahusus bunun yaklağığını gördükce, (biri birimize) hasihat edelim. PRİ. 10/24

tez (Far. tiz): Çabuk, hemen.

Timotheos karındaşın salıverildiği malümünüz olsun; eğer *tez* gelirse, onun ile beraber sizi göreceğim. PRİ. 13/23

Sabrımın kelimini hıfz eilediğin sebebden ben daği seni yer üzerinde sakın olanları tecrübe için bütün dünyanın üzerine gelmek üzre olan tecrübe saatından hıfz edeceğim. İşte *tez* gelirim; sende bulunanı kavi tut, olmaya ki biri tacını ala. İV. 3/11

tezvîr (Ar. tezvîr): Ara bozma ve özellikle kötülük amacıyla kovculuk yapma.

tezvir et- : Ara bozmak ve özellikle kötülük amacıyla kovculuk yapmak.

Zira niçeler gibi, Allah'ın kelamını *tezvir edenler* değil iz, ancak hulusdan ve Allah tarafından gibi, ve Allah'ın huzurunda Hristos'da söyleriz. PRK2 2/17

tka- : Bir şeyin ağzını, deliğini, içine konulan veya dışarıdan uygulanan bir nesneyle kapamak.

Onlar dahi yüksek sesle bağırb, kulaklarını *tkadılar*, ve cümlesi birden onun üzerine hücumle, onu şehirden dışarı çıkarıb taşladılar; ve şahidler kendi esvablarını Saulos nam bir gencin ayakları yanına koyarak, Stafanos, “Ya Rabb İsus, ruhumu kabul eyle,” deyerek dua etmekte olduğu halde, onu taşlarlar idi. RA. 7/56

tirşe : Yeşil ile mavi arası renk.

Troada'da Karpos'un yanında brakdığım yağmurluk ile kitabları, bahusus *tirşeleri*, geldiğinde getir. PRT2. 4/13

titre- : Küçük ve hızlı salınım hareketleri yapmak.

Sizde, ey kullar, ten cihetiyle efendiniz bulunanlara, Hristos'a (müti olur) gibi, korku ve *titreme* ile kalbinizin sadeliği ile müti olunuz göze görünmek için olan hizmet ile, insanı hoşnud eder gibi değil, ancak Hristos'un kulları gibi Allah'ın iradetini candan icra eyleyerek, ademlere değil, ancak Rabb'a gibi, hoşnudluk ile kulluk ediniz. PRE. 6/5

tohum (Far. tuhm): Bitkilerde dölllenme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane.

Bir hardal danesi gibi dir ki yere ekildikde, yem üzerinde olan *tohumların* cümlesinden küçük dür; amma ekildiğinde gidib cem-i sebzevatdan büyük olur, ve büyük dallar salar, şöyle ki onun gölgesi altında hava kuşları konabilirler. MR. 4/32

tomruk : Ağacın kesilerek silindir biçimine getirilmiş gövdesi.

Ol dahi böyle bir tenbih almayle, onları iç zındana koyub, ayaklarını *tomruğa* vurdu. RA. 16/24

topal : Bacağındaki sakatlık sebebiyle seker gibi veya iki adımda bir, bir yana eğilerek yürüyen insan.

Ve heman ol saat nice kimseleri marazları ile derdlerinden ve yaramaz ruhlardan helas edib çok körlere görmek ihsan eyledi ve İsus onlara cevab

verib, “Gidiniz İoannis’e gördüğünüz ve işitdiğiniz şeyleri, yani körlerin gördüğünü, *topalların* yürüdüğünü, cüdamlıların paklendiğini, sağrıların işitdiğini, ölülerin kıyam ettiğini, fukaraya İncil’in vaz olduğunu nakl ediniz,”; ve benim hakkımda sürçmeyen ne mübarek dir!” dedi. LU. 7/22

toprak : Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü.

Ve başları üzerine *toprak* saçıp, ağlayarak ve yas çekerek, feryad ile, emtiası vasıtasıyla denizde cümle gemi sahipleri zengin oldular; çünkü bir saatda harap oldu. İV. 18/19

topuk : Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü.

Ve Petros, “Bende gümüş ve altun yok dur, lakin bende olanı sana veririm; nazaretli İsus Hristos’un ismiyle kalk ve yürü” deyib, onu sağ elinden tutub kaldırdı; ve der akab tabanları ile *topukları* kuvvet bulmakle, sıçrayıb ayak üzeri durdu ve yürüdü, ve yürüyüb sıçrayarak ve Allah’a hamd ederek, onlar ile beraber heykele girdi. RA. 3/6

toz : Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak.

Ve sizi her kim kabul etmeyib diñlemez ise, oradan çıktığınızda, onlara şahadet olmak için ayaklarınızın altındaki *tozu* silkiniz; hakikaten size derim ki, mahşer gününde Sodoma ve Gomorra’nın hali ol şehrin halinden ehven olur.” MR. 6/11

töhmət (Ar. tuhmet): Birine yüklenen, işlenildiği sanılan fakat henüz aydınlanmamış olan suç, suçlama.

Zira bu gün ki vakıadan dolayı ihtilal *töhmetiyle* müttehim bulunmak tehlikesinde iz; çünkü bu karışıklık için beyan edebilecek sebebimiz yok dur,” dedi. Ve bu şeyleri söyledikten sonra cemaatı dağıtdı. RA. 18/40

tökez : Engel.

İnsan oğlu meleklerini gönderecek dir, ve onlar cümle tökezleri ve fisk işleyicileri padişahlığından toplayıb, onları ateş külhanına atacaklar dır. Orada ağlayış ve diş kıcırdaması olacak dır. MT. 13/41

traş : Saç veya sakalını esme işi.

traş et- : Tıraş işini yapmak.

Paulos dağı hayli vakıt daha eylenib anden soñra karındaşlar ile veda ederek, adağı olduğu cihetle Keghrea'da başını *traş etdikden* soñra, Priskilla ve Akilas kendisiyle beraber olarak, deniz tarikiyle Siria'ya gitdi. RA. 18/18

tufan (Ar. tûfân): Nuh Peygamber zamanında yağan ve bütün dünyayı su altında bırakan şiddetli yağmur.

Zira eğer Allah günah işleyen melekleri esirgemeyib, ancak hükm için saklanmış olarak karanlık bendleri ile cehenneme atıb terk eyledi ise, ve eğer kadim dünyayı esirgemeyib, illa fasıkların dünyası üzerine *tufan* getirib, salah vaizi Noe'yi sekizinci oalrak (yedi kişi ile) hıfz eyledi ise, ve eğer soñra fişk icrasında bulunacak olanlara ibret için, Sodom'a ve Gomorra şerhlerini kül edib, ıharab olmalarını hükm etmesiyle beraber salih olan Lot u binamusların fena hareketlerinden derdmend olduğu halde helas eyledi ise, [çünkü ol salih aralarında sakin olmayle, görüb işiterek günden güne kendi salih canına onların kötü amelleriyle azab verir idi,] Rabb dindarları tecrübeden helas eylemek ve hakksızları ve bahusus napaklığe iştiha ile tene tabi olub, hükümeti tahkir edenleri hükm-i azab altında mahşer günü için muhafaza etmeyi bilir. PR2U. 2/9

tulum (Yun. tilimos): Bütün olarak yüzülmüş hayvan ve özellikle sığır derisinin ayak ve başa gelen kısımları dikilerek yapılan, içine saklanacak su, pekmez, yağ vb. sıvılarla peynir vb. maddeler konan torba biçiminde deri kap.

Ve yeni şarabı eski *tulumlara* komazlar. MT.9/17

Ve bir kimse yeni şarabı eski *tulumlara* komaz, yoksa yeni şarab *tulumları* yırtar, ve şarab dökülür, *tulumlar* dağı telef olur; lakin yeni şarab yeni *tulumlara* konulmak gerek dir." MR. 2/22

tut- : 1.Ele geçirmek, yakalamak.

Zira biz bu ademin fesad çıkarıcı, ve dünyada olan cümle Yehudiler arasında ihtilala sebep, ve Nasraniler fıkrasının bir reisi olduğunu bulduk; ve hatda heykeli bile napak etmeye çalışıldığında, onu tutduk ve kendi şeriatımız mücibince muhakeme etmek istedik ise de, bin başı Lusias yetişib, azim cebr ile elimizden alarak, "Davacılarının senin tarafına gelmelerini emr etdi; sen dağı istintak etmekle onun aleyhinde şikâyet etdiğimiz şeylerin cümlesine

vakıf ola bilirsin,” dedi; Yehudiler dağı, “Bu Şeyler bŧyledir,” deyerek tasdik etdiler. RA. 24/9

2.Elde bulundurmak, ele almak.

Ol dağı onlara sŧyleyib, “Sizden kim vardır ki bir koyunu olub da, savvato gŧnŧnde çukura dŧŧdŧđü halde, onu tutub çıkarmaya? MT. 12/11

tuz : Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde.

Siz yerin *tuzu sunuz*. MT. 5/13

tuzlan- : Tuzlama iŧi yapılmak.

Zira her kes ateŧ ile *tuzlanacak*, ve her kurban tuz ile tuzlanacaktır.MR.9/49

tuzak : Birini veya bir topluluğu gŧ duruma dŧŧŧrmek için kurulan dŧzen.

David dağı, onların sofrası kendilerine *tuzak* ve kemend ve tŧkez ve ceza için ola; gŧzleri gŧrmemek için kararsın, ve bellerini daima bŧk, der. PRR. 11/9

tuzak kur- : Birini tehlikeli ve gŧ bir duruma dŧŧŧrmek için dŧzen hazırlamak.

İmdi Fistos vilayete yetiŧib ŧ gŧn soğra Kaisareia’dan İerusalim’e çıkdı; ve kahin-i azam ile Yehudilerin mŧteberleri Paulos’un aleyhinde ŧikāyet edib reca ederek, İerusalim’e onun celbi için mŧsaade taleb eylediler; kendiler ise onu yolda ŧldŧrmek için *tuzak kuruyorlar* idi. RA. 25/3

tŧkrŧk : Tŧkrŧk bezlerinin ağza akan salgısı.

Bu Şeyleri dedikde, yere tŧkrŧb, *tŧkrŧk* ile balçık yaptı, ve balçığı kŧrŧn gŧzleri ŧzerine sŧrŧb ona, “Git, Siloam havuzunda [ki gŧnderilmiŧ demek dir] yaykan,” dedi; ol dağı gidib yaykandı, ve gŧrŧr olduğu halde geldi. İO. 9/6

tŧkrŧ- : Tŧkrŧđŧ ağız içinden dıŧarıya atmak.

Bu Şeyleri dedikde, yere *tŧkrŧb*, tŧkrŧk ile balçık yaptı, ve balçığı kŧrŧn gŧzleri ŧzerine sŧrŧb ona, “Git, Siloam havuzunda [ki gŧnderilmiŧ demek dir] yaykan,” dedi; ol dağı gidib yaykandı, ve gŧrŧr olduğu halde geldi. İO. 9/6

tŧrabi (Far. turābī): Toprakla ilgili, topraktan.

Tŧrabi nice ise, *tŧrabilere* dağı ŧyle dir; ve semavi nice ise, semaviler dağı ŧyle dir. PRK. 15/48

türbe : Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.

Ve böylece babalarınızın amellerine şahadet ederek rıza verirsiniz; zira onlar katl etdiler, siz daği *türbelerini* bina edersiniz.” LU. 11/48

tütün : Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan, otsu bir bitki.

Ve ol günlerde ben kullarım üzerine ve hıalayıklarım üzerine daği Ruhumdan dökeceğim, ve onlar ilham ile söyleyecek dir; ve yokarıda gökde acaibler, ve aşığıda yerde alametler, yani kan ve ateş ve *tütün* dumanı vereceğim; Rabbin azim ve meşru günü gelmezden evvel, güneş karanlığa ve ay kana tebdil olacak dır. RA. 2/19

tüy : İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar.

Ve İoannis deve *tüyü* giyinmiş, ve beline kayış kuşanmış olub çekirgeler ve yaban balı yer idi. MR. 1/6

U

uç : Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası.

İman ile İakov ölür iken İosif’in oğullarının her birine hayr dua eyledi, ve kendi deyneğinin *ucuna* (dayanıb) secde eyledi. İman ile İosif ölür iken, İsrail oğullarının hırucunu zıkr etdi, ve kendim kemikleri hakkında vasiyet eyledi. PRİ. 11/22

uçrum : Özellikle engebeli arazide çok dik olarak derinlemesine inen yer, arazinin birden bire çok derinleşen kısımları.

Ve sinagogda bulunanların cümlesi bunu işitdikde, ziyadesiyle gazablanarak, kalkdılar ve onu şehirden dışarı çıkarıb onu aşığı atmak için şehirlerinin bina olunduğu dağın *uçrumuna* götürdüler. LU. 4/29

Ol daği onlara, “Gidiniz,” dedikde, çıkıb donuz sürüsüne girdiler. Ve işte bütün donuz sürüsü uçrumdan denize atılıb, sularda telef oldu. MT. 8/32

ufak : Boyutları normalden küçük.

Onlar daği cemaatı bragıb onu kayıkda bulunduğu hal üzre aldılar; ve onun ile beraber sair *ufak* kayıklar daği var idi. MR. 4/36

um- : Bir şeyin olmasını istemek, beklemek.

İmdi siz Rabb korkusunu bilerek, ademleri kandırırız,ve Allah'ın indinde beyan olunmuş iz; ve *umarım* ki sizin zamirlerinizde dağı beyan olunmuş iz. PRK2. 5/11

unut- : Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Müsafir kabul etmecliği *unutmayınız*; zira bu yol ile bazı kimseler bilmeyerek melekler kabul etdiler. İR. 13/2

utan- : Onursuz sayılacak veya gülünç olacak bir duruma düşmekten üzüntü duymak, mahcup olmak.

İmdi Rabb'ımızın şehadetinden ve ben onun mahbusundan dolayı *utanma*; fakat İncil için meşakkatda Allah'ın kuvvetine göre hissedar ol; ol bizi helas edib, mukaddes davet ile davet eyledi; bu dağı amellerimize göre değil, ancak kendinin takdirine göre ve ezeli zamanlardan Hristos İsus'da bize ihsan olunub, şimdi ise ölümü ibtal edib incilin vasısiyle hayat ve ölümsüzlük zuhura getirmiş olan Helaskârımız İsus Hristos'un zuhuruyle beyan olunan inayete göre oldu; ben dağı bu (incilin) vaizi ve resulu ve taifelerin hocası nasb olundum. PRT2. 1/10

uyandır- : Uyanmasına yol açmak.

Ve kendisi kış tarafda olub başı altında yüz yastığı olarak uyuyor idi; ve onu *uyandırıp*, ona, "Ya hoca, helak oluyoruz, vazife edinmiyor mı sını?" dediler. MR. 4/38

uyanık : Uyumamış, bidar.

Nice ki gurbete giden bir adem evini bragarak, kullarına işlerinin iradesini, ve her kese kendi işini tahsis edib, kapucuya dağı uyanık durmasını tenbih eder. İmdi *uyanık* durunuz; zira ev sahibinin ne zaman, ahşam ya gece yarısı ya horos ötdüğünde ya sabahlayın geleceğini bilmezsiniz. MR. 13/34

uygun : Yakışır, yaraşır, mutabık, mütenasip.

Onlar dağı bunu işitdikde, sevinerek ona akçe vermeyi vad etdiler ol dağı onu teslim etmeye *uygun* bir vakıt arar idi. MR. 14/11

uyku : . Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu.

Ve giderler iken kendisi *uykuya* vardı; ve göl üzerine bir bora enmekle, (kayık) dolmakta ve kendiler tehlikede idiler. LU. 8/23

uykusuzluk : Uyku uyuyamama veya uyumamış olma durumu.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve *uykusuzluk* ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve teham mül ile, utf ile, Ruh ül Kuds ile, müraileksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ı kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenle gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/8

uyu- : Uyku durumunda olmak.

“Biz *uyur* iken, onun şagirdleri geceleyin gelib onu çaldılar,” deyiniz. MT. 28/13

uyuandır : Uyanmasına yol açmak.

Ve kendisi kış tarafda olub başı altında yüz yastığı olarak uyuyor idi; ve onu *uyandırıp*, ona, “Ya hoca, helak oluyoruz, vazife edinmiyor mısın?” dediler. MR. 4/38

uyuş- : Hissizleşmiş.

Zira ol ekmeklerin keyfiyetini fehm etmemişler idi, çünkü kalbleri *uyuşmuş* idi. MR. 6/52

uzak : Gidilmesi çok süren, çok ötelere bulunan, irak, yakın karşıtı.

Ve ben Paulos ki aranızda alçak gönüllü, amma *uzak* iken size cesaretli im, Hristos'un hilm u letafetiyle size kendim reca ederim; niyaz ederim ki yanınızda bulunduğumda, bize tence gezer nazarı ile bakan bazı kimseler hakkında cesaret etmek niyetinde olduğum itimad ile cesur bulunmayayım. PRK2. 10/1

uzat- : Uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak.

Ve Evtihos isminde bir genc pencerede oturub derin uykuya dalmış idi, ve Paulos vazını *uzatdığı*nda onun uykusu galebe etmekle, üçüncü tabakadan aşağı düşüb ölmüş olarak kaldırıldı. RA. 20/9

Ü

ücret : İş gücünün karşılığı olan para veya mal.

Lakin bunlar tabiatıyla avlanılıb ve telef olunmak için doğmuş olan idraksız hayvanlar gibi, bilmedikleri şeylere küfr ederek, haksızlığın ecrini almayla, kendi fesadlarında fenaya varacaklarıdır; bunlar gündüzün zevk u sefayı hoş sayarlar, ve sizin ile yeyib içerler iken, kendi hileleri ile keyflenerek leke ve ayıb dırlar; ve günahdan feragat etmez, ve zina ile dolu gözleri olub sabit olmayan canları aldadırlar; ve kalbleri tama alışanlar lanet oğulları dırlar; doğru tariki terkle haksızlığın *ücretini* seven Bosor oğlu Balaam'ın yoluna zahib olarak sapdılar. Ol daği fışkı için tazir olunub, dilsiz merkeb insan sesiyle söyleyerek, peygamberlerin hamakatını men etdi. Bunlar susuz punarlar, ve şedid ruzgar ile sürüklenen bulutlar olarak, koyu karanlık ebeden onlar için saklanılmışdır. PRK2. 2/15

ücretli : Ücretle çalıştırılan kimse.

Lakin koyunlar kendi mali olmayıb, çoban olmayan bir *ücretli* kimse kurdun geldiğini gördükde, koyunları bragıb kaçar;kurd daği koyunları kapıb dağıdır. İO. 10/12

ülema (Ar. ulemâ): Alimler, ilim sahipleri, bilginler.

Ve bütün kavm işidir iken, şagirdlerine dedi ki, “Geniş esvablar ile gezmek isteyen ve çarşularda selamlanmayı ve sinagoglarda baş kürsüler ve ziyafetlerde baş sedirleri seven *ülemadan* sakınınız. LU. 20/47

Zira sen kendi sözlerinden tebriye olunacak sın, ve kendi sözlerinden hükm olunacaksın. ol zeman *ülema* ve Farisilerden bazıları cevab verib, “Ya hoca, senden bir alamet görmek isteriz,” dediler. MT. 12/38

ülüfe : Askerlere verilen ücret.

Askerler dağı, Biz de ne işleyelim? deyü ona sordular; ve onlara, Kimseye zulm etmeyiniz, ve iftira ederek gadr etmeyiniz, ve *ülüfenize* kanaat eyleyiniz, dedi. LU. 3/14

ümid : Umut.

ümid et- : Umut etmek.

Amma sana bunu ikrar ederim ki, bunların fırka dedikleri tarik mucibince, Tevrat ile peygamberlerde yazılı olan şeylerin cümlesine iman ederek, babalarımın Allah'ına ibadet ederim; ve kendilerin dağı müntazır oldukları müsillü, gerek salihlerin ve gerek fasıkların ölümlerinden kıyam edeceklerini Allah'dan *ümid ederim*. RA. 24/15

üst : Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk, alt karşıtı.

Ve Petros kalkıb onlar ile beraber geldi; ve yetiştiğinde, onu *üst* kat odaya çıkardılar; ve cümle dul karılar yanına gelib ağlayarak, ceyran onlar ile beraber iken, yaptığı entariler ile esvabların hepisini gösterirler idi. RA. 9/40

üşr : Öşür vergisi.

Ve bakınız, bu ne kadar büyük bir kimse idi ki, ona baş baba olan Avraam dağı yağmadan üşr verdi; ve Leui oğullarından olarak, kahinliği alanlara kavmdan, yani kendi karındaşlarından, her ne kadar onlar Avraam'ın belinden geldiler ise de, şeriat mücibince *üşr* almaya tenbih var dır. İR. 7/4

üzre : Amacıyla.

Ve eğer Şeytan Şeytanı çıkarırsa, kendi aleyhine muhalefet *üzre* olduğundan hükümeti nasıl baki kala bilir; eğer ben cinleri Veelzevul vasıtasıyla çıkarırsam, sizin oğullarınız kimin vasıtasıyla çıkarırlar? MT. 12/26

üzüm : Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

Dikenlerden *üzüm*, ya deve dikenlerinden incir devşirilir mi? MT. 7/16

V

vaal : Eski Kenanlıların yaptığı bir put. Efendi ya da koca anlamına gelen Vaal, Kenanlıların verimlilik ilahıydı.

Vaal'a diz çökmemiş yedi bin adem kendim için alı kodum. MT. 11/4

vacib (Ar. vâcib): Dince zorunlu olan.

Ol zaman İsus ona dedi ki, “Kılıcını yerine geri ko, kılıc tutanların cümlesi kılıc ile helak olur. Yoksa ben Pederime şimdi reca etmeye kadir değil mi im zann edersin?” Ol daği “Bana on iki alaydan ziyade melekler yetişdirir. Lakin böyle olmak *vacib dir*, buyuran kitablar nasıl itmam oluna bilir?” MT. 26/52

vacib ol- : Yapılması zorunlu olmak.

Efendisi daği ona cevab verib dedi ki, “Ey kötü ve tenbel kul, benim ekmediğim yerden biçib, saçmadığım yerden devşirdiğimi bildiğin halde, sana *vacib olan*, akçemi sarraflara vermek idi; ben daği geri döndüğümde malımı faizi ile alır idim. MT. 25/27

vad (Ar. va‘d): Bir işi yerine getirmek için verilen söz.

Ve onu ölülerden ihya edib, artık çürümekliğe dönmeyeceğine dair David’e olan aziz ve emin (*vad*)ları size vereceğim,” demiş dir. RA. 13/34

vad et- : Bir şeyi yapacağına dair söz vermek.

Diñleyiniz, ey sevgülü karındaşlarım, Allah bu dünyanın fakirlerini imanda zengin ve kendini sevenlere *vad etdiği* padişahlığın varisleri olacak olanları seçmedi mi? İRUR. 2/5

Ol zaman on ikilerden biri, İskariotlu İuda nam kimse baş kahinlerin yanına varıb, “Onu size teslim etmekliğim için bana ne verirsiniz?” dedi; onlar daği ona otuz kıta gümüş *vad etdiler*. MT. 26/16

vafir (Ar. vâfir): Çok, bol.

Onlar daği ihtiyarlar ile cem olub meşveret etdikden soñra, askerlere *vafir* akçe verib “Biz uyur iken, onun şagirdleri geceleyin gelib onu çaldılar,” deyiniz. MT. 28/12

Ve nice şehrlerden *vafir* halk cem olub onun yanına geldiklerinde, temsil ile dedi ki, “Bir ekinci kendi ekinini ekmeye çıkı, ve eken iken bazısı yol kenarına düşdü; ve çığnenmekle, hava kuşları onu yediler. LU. 8/4

vah (Far. veh): "Yazık" anlamında söylenen bir söz.

Kılağuzlarınızı diñleyib onlara itaat ediniz; zira onlar hisab verecek kimseler misilü canlarınız için uyanık dururlar ta ki bunu ah u *vah* ile değil, [zira o size faidesiz olur,] ancak sevinc ile edeler. PRİ.13/17

vahi (Ar. vahy): İlahî hüküm, haber vb.

Ve rüyada kendine vahi olunmayla Galilaia semtlerine gitdi. MT. 2/22

Zira bu kavmin kalbi katı olub, kulaklarıyla ağırca işitdiler, ve gözlerini daği kapadılar, olmaya ki gözleriyle görüb ve kulaklarıyla işiderek, kalb ile anlayıb döneler, ben daği onlara şifa vereyim, deyü İsaia'nın *vahi* ile buyurduğu itmam olunmuş dur. MT. 13/15

vaiz (Ar. vâ'iz): İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütçü.

Ben daği ol (şehadet) için *vai*z ve resul, [Hristos'da hakk söyleyorum, yalan söylemeyorum,] iman ve hakikatda taifelerin hocası olmak üzre nasb olundum. İmdi erkekler gazabsız ve işkilsiz pak eller kaldırarak her yerde dua etmelerini işterim. PRT1. 2/8

vakar (Ar. vakar): Ağırbaşlılık.

İmdi vacib dir ki episkopos kusursuz, ve bir karının kocası, ve ayık, akıllı, ehl-i ırz, müşafir sevice ve talime kadir ola; ve şaraba mübtela ve ya vurucu [ve kötü kazanc talibi] olmayıb, ancak latif, ve niza ve akçe sevmekden beri ola; teknil *vakar* ile evladlarını itaatda tutarak kendi evine eyi nazaret ede; [kendi evine nazaret etmeyi bilmeyen kimse Allah'ın kilisesini nasıl idare ede bilir?] PRT1. 3/3

vaki (Ar. vâkı'): Olan, olmuş.

vaki ol- : Meydaba gelmek.

İmdi siz cümle bu *vaki olacak* şeylerden kurtulub, insan Oğlunun huzurunda durmaya layık olmak için, her vakıt dua ederek uyanık durunuz. LU. 21/36

vakıf (Ar. vâkıf): Vukûfiyet kesbetmiş.

vakıf ol- : İdrak etmek.

Zira biz bu ademin fesad çıkarıcı, ve dünyada olan cümle Yehudiler arasında ihtilala sebeb, ve Nasraniler fıkrasının bir reisi olduğunu bulduk; ve hatda heykeli bile napak etmeye çalışdığında, onu tutduk ve kendi şeriatımız mücibince muhakeme etmek istedik ise de, bin başı Lusias yetişib, azim cebr ile elimizden alarak, “Davacılarının senin tarafına gelmelerini emr etdi; sen daği istintak etmekle onun aleyhinde şikâyet etdiğimiz şeylerin cümlesine *vakıf ola bilirsin,*” dedi; Yehudiler daği, “Bu şeyler böyledir,” deyerek tasdik etdiler. RA. 24/6

vakı (Ar. vâkı‘): Meydana gelmek, vuku bulmak.

İmdi bunun cümlesi Rabb tarafından peygamber vasıtasıyla, “İşte bakire hamile olup, bir oğul doğuracak dır, ve ona Emmanuıl [ki tercüme olursa, Allah bizim ile demek dir.] tesmiye edecekler dir,” deyü buyurulan kelamın itmam olunması için vakı oldu. MT. 1/23

Ve bunun cümlesi peygamber vasıtasıyla, Sion kızına deyiniz ki, “İşte padişahın halim olarak, merkebe, beli merkeb yavrusu sıpaya binmiş olarak sana geliyor,” deyü buyurulan kelamın itmam olunması için vakı oldu. MT. 21/6

vakıa (Ar. vakı‘â): Gerçekte, hakikaten, doğrusu, filvaki.

Ol daği onlara cevab verib, “On ikilerden biri, yani benimile sahana (elini) batırandır; vakıa insan Oğlu kendi hakkında yazılmış olduğu üzre gider; lakin vay ol ademe ki, onun yediyle insan oğlu ele verilir! MR. 14/20

vali (Ar. vâli): Bir ilde devleti temsil eden en büyük mülki amir.

Yani “Ey İuda’nın diyarı Vithleem, İuda’nın valileri arasında sen daği asla küçük değıl sin, zira kavmim İsrail’i güdecek bir vali senden zuhur edecek dir. MT. 2/6

Yani “Ey İuda’nın diyarı Vithleem, İuda’nın valileri arasında sen daği asla küçük değıl sin, zira kavmim İsrail’i güdecek bir vali senden zuhur edecek dir.” MT. 2/7

valide (Ar. vâlide): Anne, ana, mâder.

Ve İsus Hristos’un veladeti bu minval üzre oldu, yani *validesi* Maria İosif’e nişanlı iken, onlar biri birleri ile buluşmazdan evvel, Ruh ül Kuds ’dan hamile bulundu. MT. 1/18

Ve eve girib, masumu *validesi* Maria ile buldular, ve düşüb ona secde kıldılar, ve hazinelerini açıb ona, hediye olarak, altun ve günlük ve mürr-i safi sundular. MT. 2/11

valideyn (Ar. vâlideyn): Anne ile baba.

Ey evladlar, kendi *valideyninize* Rabb’da müti olunuz, zira bu hakk dır. PRE. 6/1

Ve *valideyn* ile karındaşlar ve akraba ve dostlar tarafından dağı ele verilecek siniz, ve sizden bazılarını katl edecekler; ve benim ismim için cümle tarafından buğz olunacaksınız. LU. 21/16

vakit (Ar. vakt): Zaman.

Ve taşlık mahallerde ekilen şol kimse dir ki, kelamı işidib heman onu sevinc ile kabul eder; amma kendinde kök olmadığından, az *vakit* dayanıb, kelamdan dolayı sıklet ya teaddi vuku bulunca çabucak sürçer. MT. 13/20

vakit geçir- : Oyalanmak, uğraşmak.

Zira Paulos Pentikosti günü mümkün olduğu takdirde İerusalım'de bulunmak üzere acele eylendiğinden, Asia'da *vakit geçirmemek* için, Efesos'un önünden gemi ile geçmeye karar vermiş idi. RA. 20/16

vaptis (Yun. vaftis): Hıristiyanlıkta doğduktan kısa bir süre sonra çocuğa ilk günahını silmek ve onu Hıristiyanlaştırmak için yapılan kutsal işlem.

vaptis et- : Hıristiyanlık'ta ilk günahı silmek için yapılan ve dine giriş şartı sayılan, bu işe konu olan kimseyi suya daldırmak, başına su dökmek veya üstüne su serpmek.

Ve ol günlerde *vaptis edici* İoannis, "Tevbe eyleyiniz, zira göklerin padişahlığı yaklaşmış dır," deyib, Yehudistan çölünde vaz ederek zuhur eyledi. MT. 3/1

vaptis eyle- :

Ve onlar ile cem oldukda, İerusalım'den ayrılmayıb, "Pederin benden işitdiğiniz vadına müntazır olunuz; zira İoannis su ile *vaptis eyledi*, amma siz çok gün geçmeksizin, Ruh ül Kuds ile vaptis olunacaksınız," deyerek, onlara tenbih eyledi. RA. 1/4

vaptis olun- :

Ol zeman İerusalım ve bütün Yehudistan hem İordanis'in cümle civarının ehalisi onun yanına çıkıb, günahlarını ikrar ederek, İordanis'de onun yediyle *vaptis olunurlar idi*. MT. 3/5

vaptisma : Vaftiz suyu.

Ve İsus onlara, "Ne taleb etdiğinizi bilmezsiniz; benim içeceğim kaseden içmeye, ve vaptis olunacağım *vaptisma* ile vaptis olunmaya kadir mi siniz?" dedikde, "Kadir iz," dediler. İsus ise onlara, "Gerçi benim içeceğim kaseden

içeceksiniz, ve benim vaptis olunacağıım vaptisma ile vaptis olunacaksınız; lakin sağımda ve solumda oturmaklığı ihsan etmek bana raci olmayıb, ancak kimler için hazırlanmış ise (onlara verilir),” dedi. MR. 10/40

var : Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı.

Ve bizde daha sabit olan peygamberlik kelamı *var dır ki*, siz dağı gün ağarıb sabah yıldızı kalblerinizde doğuncayadek, karanlık yerde ziya veren çırağ gibi ona dikkat eylemenizle eyi edersiniz. PRK2. 1/19

var- : Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

İlla daha ziyade İsrail evinin zai olmuş koyunlarına *varınız*. Ve vardığınızda, göklerin padişahlığı yaklaşmış dır,” deyerek vaz ediniz. MT. 10/6

vatan (Ar. vatan): Yurt.

Ve bu iki günden soñra oradan çıkııb Galilaia’ya gitdi. Zira İsus kendisi, “Bir peygamberin kendi *vatanında* itibarı yok dur,” deyü şehadet etdi. Ve Galilea’ya geldiğinde, Galilaialılar bayram vakti İerusalim’de cümle icra ettiğini görmüş olmalarıyla, onu kabul etdiler; zira kendiler dağı bayram için gitdiler. İO. 4/44

vay : Şaşma anlatan bir söz.

Ol dağı onlara cevab verib, “On ikilerden biri, yani benimile sahana (elini) batırandır; vakıa insan Oğlu kendi hakkında yazılmış olduğu üzre gider; lakin *vay* ol ademe ki, onun yediyle insan oğlu ele verilir! MR. 14/20

varis (Ar. vâris): Mirasçı.

varis ol- : Mirasçı olmak.

Ve yola çıkdığıında, bir kimse yanına seyirdib huzurunda diz çökdü; ve ona, “Ya eyi hoca, ebedi hayata *varis olmak* için ne yapayım?” deyü süal eyledi. MR. 10/17

Bunu dağı derim, ey karındaşlar, ten ve kan Allah’ın padişahlığına *varis olamaz*; ve çürüklük çürüksüzlüğe *varis olamaz*. PRK1. 15/50

variyet : Servet, varlık, zenginlik.

Ve İsus ona bakııb onu sevdi, ve ona söyleyib, “Bir noksanıñ var; gidııb *variyetiñi* satııb fukaraya ver, ve gökde hazineye malik olursun; ve stavrosu yüklenib gel, bana tabi ol,” dedi. MR. 10/21

Ve on iki seneden beru kan akmasına mübtela olmuş bir karı, çok hekimlerden hayli zahmet çekmiş ve hep *variyetini* sarf etmiş iken, bir faide görmeyerek, illa daha fena olmayla İsus'un haberini aldıkda, kalabalığın içinde onun arkasından gelib, esvabına dokandı. MR. 5/26

vasıta (Ar. vâsıta): Araya giren kimse, aracı.

Onlar dahi ona dediler ki, “Yehudistan’ın Vithleem (şehir)inde (doğacak), zira peygamber vasıtasıyla böyle yazılmış dır.” MT. 2/5

Ve onun ismi şöhet bulub, Irodis padişah dahi işitmekle, “Vaptis edici İoannis ölülerden kıyam etmiş dir, ve bu sebebden onun *vasıtasıyla* mucizeler icra olunuyor,” dedi. MR. 6/14

vasi (Ar. vasî): Kendi malını yönetemeyecek olan akılca hasta veya zayıf bir kimsenin bir yetimin, küçük bir çocuğun malını yöneten kimse.

Lakin derim ki, varis sabi oldukca, her şeyin sahibi ise de, kuldan hiç bir farkı olmayıb, Pederinin tayin ettiği vaktadek, *vasiler* ve kethüdalar altında dır. PRG. 4/3

vaz (Ar. va‘z): Öğüt, nasihat, vaaz.

Ve Evtihos isminde bir genc pencerede oturub derin uykuya dalmış idi, ve Paulos *vazını* uzatdığıında onun uykusu galebe etmekle, üçüncü tabakadan aşağı düşüb ölmüş olarak kaldırıldı. RA. 20/9

Ve benim incilim ve İsus Hristos’un *vazı* mücibince, ve kadim zamanlardan beru gizli tutulub şimdi izhar olunan, ve ezeli ve ebedi olan Allah’ın emri mücibince peygamber kitabları vasıtasıyla imana itaat için cümle milletlere bildirilen sırrın keşf olunmasına göre sizi sabit kılmaya kadir olan yalnız alim Allah’a İsus Hristos’un vasıtasıyla ebeden hamd olsun. Amin. PRR. 16/25

vaz et- : Dini öğütte bulunmak, vaaz vermek.

Ve ol günlerde vaptis edici İoannis, “Tevbe eyleyiniz, zira göklerin padişahlığı yaklaşmış dır,” deyib, Yehudistan çölünde *vaz ederek* zuhur eyledi. MT. 3/1

vaz eyle- : vaaz vermek, nasihat etmek.

Ve onlar kavma söyler iken, kahinler ve heykelin serdarı ile Saddukiler üzerlerine gelib, kavma talib etdikleri ve İsus vasıtasıyla ölülerden kıyam

etmeyi *vaz eyledikleri* için gücenerek, onlara tesallut edib aḥşam olduğu için ertesi güne dek habsa kodular; amma kelamı işidenlerden niçeleri iman edib, ol ademlerin sayıyı beş bin kadar oldu. RA. 4/3

vazife (Ar. vazîfe): Bir kimsenin yapmak zorunda olduğu iş, görev, ödev.

Zira dışarıda olanları daḥi hükm etmek ne *vazifemdir*? PRK2. 5/12

vazife edin- : Ödev edinmek.

Ve kendisi kıç tarafda olub başı altında yüz yastığı olarak uyuyor idi; ve onu uyandırıp, ona, “Ya ḥoca, helak oluyoruz, *vazife edinmiyor mu sın*?” dediler.

MR. 4/38

ve (Far. ve): Ve.

İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

vech (Ar. vech): Yüz.

İmdi biri biriniz ile davalarınız bulunması size her *vechle* kusur dur; bunu etmeden ise niçün haksızlığa tehammül etmezsiniz? PRK1. 6/7

Ne *vechle* kahin-i azam Aviathar’ın vaktında Allah’ın evine girib yemesi kahinlerden gayri kimseye caiz olmayan huzur ekmeklerini yedi, ve hem beraberince olanlara daḥi verdi. MR. 2/26

veda (Ar. vedâ'): Ayrılırken birbirine esenlik dileme, esenleşme.

veda et- : Ayrılırken birbirine esenlik dilemek, esenleşmek.

Ve bir başkası daḥi “Ya Rabb, senin ardın sıra gelirim, lakin evvela bana izn ver, ev ḥalkım ile *veda edeyim*,” dedi. LU. 9/61

vedalaş- : Ayrılırken birbirine esenlik dilemek, esenleşmek.

Biz ise ol günleri geçirdikten sonra, çıkıp yola revan olduktan sonra cümlesi karılar ve çocuklar ile beraber şehrin dışarısına dek bize gönderi gelib, deniz kıyısında diz çökerek dua eyledik. Ve biri birimiz ile *vedalaşdıktan* sonra biz gemiye bindik, onlar da kendi mahallerine geri döndüler. RA. 21/5

veelzevul : “Sineklerin efendisi”. İsrailillerin Veelzevul (Yüksek yerin tanrısı) adlı bir Filist ilahına taktıkları isim.

Ev sahibine *Veelzevul* dedikleri halde, onun evi ḥalkına ne kadar ziyade (deyecekler dir)! MT. 10/25

Ve İerusalim'den enen ülema, “Onda *Veelzevul* var, ve hem cinlerin reisi vasıtasıyla cinleri çıkarıyor,” dediler. MR. 3/22

vefat (Ar. vefât): Ölüm.

vefat et- : Ölmek.

Ve bu hıızmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, *vefat edenler* gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hıızmetçileri gibi gösteririz.

PRK1. 6/10

vekalet (Ar. vekâlet): Vekillik.

Zira incili vaz etdiğim halde bana iftihar sebebi değil dir, çünkü mecburiyet altında im; beli, eğer incili vaz etmezsem, vay bana; zira eğer bunu isteyerek edersen, ücretim var; ve lakin eğer istemeyerek edersen, yine vekaleti bana emanet olunmuş dur. PRK1. 9/16

veladet (Ar. vilâdet): Doğma, doğum, doğuş.

Ve İsus Hristos'un veladeti bu minval üzere oldu, yani validesi Maria İosif'e nişanlı iken, onlar biri birleri ile buluşmazdan evvel, Ruh ül Kuds 'dan hamile bulundu. MT. 1/18

veled (Ar. veled): Oğul, çocuk.

Siz pederinizin amellerini işlersiniz.” İmdi ona, “Biz *veled*-i zina değil iz, bizim bir Pederimiz var, o da Allah dır,” dediler. İO. 8/41

vel hasıl (Ar. velhâsıl): Kısacası.

Vel hasıl, ey karındaşlar, hal ne dir? cem olduğunuz zeman sizden her birinin mezmuru var, talimi var, lisanı var, vahisi var, tercümesi var; her şey mamur etmek için olsun. PRK1. 14/26

velvele (Ar. velvele): Gürültü, patırtı, gulgule.

velvele et- : Gürültü yapmak.

Onlar dağı bunu işitdiklerinde, ittifakle Allah’a seslerini kaldırıp, “Ya Rabb, gök ile yeri ve denizi ve onlarda bulunan cümle şeyleri yaratan Allah sen sin; sen kuluñ David’in ağız ile, niçün taifeler *velvele edib* kavmler boş şeyler düşündüler? RA. 4/25

velvele ol- : Gürültü yapmak.

Lakin, halk arasında *velvele olmamak* için “Bayramda olmasın,” dediler. MT. 26/5

Ve Pilatos, faide hasıl olmayıp ancak daha ziyade *velvele olduğunu* görmekle su alıp, halkın önünde ellerini yaykayarak, “Bu salihin kanından ben suçsuz im; siz düşününüz,” dedi. MT. 27/24

ver- : 1. Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek.

Tekrar Şeytan onu gayet yüksek bir dağa götürüb, ona dünyanın cümle memaliki ile onların şanını göstererek, ona, “Eğer düşüb bana secde kılarsan, bunların cümlesini sana *veririm*,” dedi. MT. 4/8

veril- : İhsan edilmek.

Ol dağı cevap verib onlara, “Çünkü göklerin padişahlığının sırrlarını bilmeklik size *verilmiş dir*. MT. 13/11

vergi : Kamu hizmetlerine harcanmak için hükümetin, yerel yönetimlerin yasalara göre doğrudan doğruya veya bazı malların fiyatlarının üstüne koyarak dolaylı yoldan herkesten topladığı para.

vergi ver- : Kazancının belli miktarını vermek.

Kaiser’e *vergi vermek* caiz mi? Yoksa değil mi dir?” dediler. MT. 22/17

vermeklik : Verme işi.

Ve Irodıs’in hoşuna gelmekle, her ne dilerse ona *vermekliği* yemin ile vad eyledi. MT. 14/7

vesile (Ar. vesîle): Sebep, bahane.

Ve pasha denilen fetir bayramı yaklaşdıkdı, baş kahinler ile ülema onu helak etmek için bir *vesile* arıyorlar idi; zira kavmdan korkarlar idi. LU. 22/2

vesile ol- : Sebep olmak.

Ben Makedonia’ya gitmek üzere iken bazı kimselerin gayri talim öyretmemelerini, ve masallara, ve imandan olarak Allah’a (makbul) olan

mamuriyete değil, ancak mücadeleye *vesile olan* dükenmez neseb sislilerine dikkat etmemelerini tenbih edesin, deyü senin Efesos’da kalmaklığını reca ettiğim gibi, (şimdi ederim). PRT1. 1/3

vikaye (Ar. vikâye): Koruma, gözetme, kayırma, himaye.

Bununle beraber zinadan (*vikaye için*) her ademin kendi karısı, ve her karının kendi kocası olsun. PRK1. 7/1

vikaye et- : Korumak.

Bu daği onun zelalinin zıvası ve cevherinin resmi zatisi olub, her şey kendi kudretinin kelamıyla *vikaye ederek*, kendisi vasıtasıyla günahlarımızı paklemek tedarikini ettikten sonra yüce mahallerde azametın sağında oturub, varis olduğu ism melekler isminden ne kadar ziyade üstün ise, (zati) daği ol kadar ala oldu. PRİ. 1/3

Nitekim cümleliz hakkında bu efkârda bulunmak bana layık dır; çünkü gerek bendlerimde ve gerek incili *vikaye* ve isbat *etdiğimde*, benim ile beraber inayete müşterik olduğunuz için, sizi kalbimde hıfz ederim; zira sizin cümleliz İsus Hristos’un deruni muhabbetiyle nasıl hasret çekdiğime Allah şahidim dir. PRF. 1/7

viran (Far. vîrân): Yıkık, yıkılmış, harap.

Ey peygamberleri öldüren ve sana gönderilenleri taşıyan İerusalim, İerusalim, kaç defa senin evladlarını, tavuk kendi piliclerini kanadlarının altına topladığı gibi toplamak istedim, ve siz istemediniz! İşte eviniz size *viran* bragılır; Zira size derim ki, “Bundan sonra siz, Rabbin ismiyle gelen mübarek olsun, deyinceyedek beni asla görmeyeceksiniz.” MT. 23/38

İşte size eviniz *viran* bragılır; hakikaten size derim ki, siz “Rabbin ismi ile gelen mübarek olsun,” deyeceğiniz vakıt gelinceyedek beni görmeyeceksiniz. LU. 13/35

viran ol- : Viran duruma gelmek, haraplaşmak.

Zira mezamir kitabında, “Onun meskeni *viran olub*, onda kimse sakin olmasın; ve daği, Onun mansubunu bir gayrisi alsın,” deyü yazılmış dır. RA. 1/20

vuku (Ar. vukû‘): Olma, meydana gelme.

Ve yüz başıdan (*vuku-i hali*) añlamayle, cesedi İosif’e bağışladı. MR. 15/45

vuku bul- : Meydana gelmek.

Ve taşlık mahallerde ekilen şol kimse dir ki, kelamı işidib heman onu sevinc ile kabul eder; amma kendinde kök olmadığından, az vakıt dayanıb, kelamdan dolayı sıklet ya teaddi *vuku bulunca* çabucak sürçer. MT. 13/21

Ve ol fakirin vefatı *vuku bulmayle*, melekler vasıtasıyla Avraam'ın kucağına götürüldü; ve zengin daği vefat etmekle defn olundu. LU. 16/22

vukuat (Ar. vukû'at): Meydana gelen olaylar, vakalar.

Ve (onları) otladanlar kaçdılar, ve şehre varıb, cümle *vukuatı* ve cinlilerin keyfiyetini nakl etdiler. MT. 8/33

Ve onlar gitmekde iken, işte bekçilerden bazıları şehre gelib, *vukuatın* cümlesini baş kahinlere nakl etdiler. MT. 28/11

vukuf (Ar. vukûf): Anlama, bilme.

Bu sebebden ben Paulos siz taifeler için Hristos İsus'un mahbusu olarak, Allah'ın bana sizin için ihale olunmuş olan inayetinin idaresinin, yani bana bu sırrı ilham ile bildirdiğini şübhesiz olarak işitmişsiniz, nitekim evvela muhtasarca yazdım; onu okuyub Hristos'un sırrı hususunda benim *vukufumu* añlaya bilirsiniz. PRE. 3/4

vur- : 1.Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak.

Ol zeman onun yüzüne tükürüb, ona yumruk *vurdular*; bazıları da sille vurub, "Ey Hristos, bize peygamberlik eyle, sana vuran kim dir?" dediler. MT. 26/67
2.Yansıma.

Bu sebebden Allah'ın tahtı önünde dirler, ve heykelinde gece gündüz ona ibadet ederler; tahtda oturanın meskeni daği üzerlerinde sayeban olacak dır; artık ne acıkacaklar, ne de susayacaklar dır; onları ne güneş ne de bir göna heraret *vuracak dır*; zira tahtın ortasında olan Kuzu onları güdüb, onları diri su punarlarına götürecektir; Allah daği gözlerinden her göz yaşını silecek dir. İV. 7/8

vücud (Ar. vücûd): İnsan veya hayvan gövdesi, beden.

Kendisi mukaddeslerin kemal-ı maksediyle hizmetin icrası ve Hristos'un cesedi mamuriyeti için, bazısını resul, bazısını peygamber, bazısını incil vaz edici, bazısını daği çoban ve hoca olmak üzere tayin eyledi, ta ki cümlemiz iman ve İbn Ullah'ı bilmeklik birliğine, kamil adem olmak üzere Hristos'un

kemalinin boyu ölçüsüne yetişelim; şöyle ki bundan böyle ademlerin hileleri ve fendbazlık ile azdırıcı desiseleriyle talimin her bir rüzgârından çalkanan ve öte beri sürüklenen çocuklar olmayıb, ancak muhabbet ile hakikata tabi olarak her vechle onda artalım, (yani) baş olan Hristos'da ki ondan bütün *vücut* her yardım eden irtibat vasıtasıyla terki ve teşkil olunarak, her kısmının amelinin mikdarına göre, cesed muhabbetle mamuriyet bulması için artar. PRE. 4/16

Y

ya (Ar. ey): "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü.

Ve işte yol kenarında iki kör oturub, İsus'un geçtiğini işitdikde, "Ya David oğlu Rabb! Bize merhamet eyle," deyü feryad etdiler. MT. 20/30

ya : veya

Ey kocalar, kendi karılarınızı seviniz, nitekim Hristos daği kiliseyi sevdi, ve onun yoluna kendini teslim eyledi, ta ki su ile yaykamakda kelam ile onu pakleyib takdis ede; ve leke *ya* bürüşük ve bu gibi şeyden azad olarak, mukaddes ve lekesiz olmak üzre, kiliseyi kendine izzetli ihzar ede. PRE. 5/26

yaban (Far. beyâbân): İnsan yaşamayan ıssız yer.

Bu İoannis daği deve tüyünden esvab giymiş, ve beline kayış kuşanmış olub, taamı daği çekirgeler ile *yaban* balı idi. MT. 3/5

Amma o çıktığı gibi, bu nesneyi ziyadesiyle beyan ve ilan etmeye başladı, şöyle ki (İsus) artık bir şehre alenen giremeyib ancak dışarıda *yaban* mahallerde kalır idi, ve her taraftan ona gelirler idi. MR. 1/45

yabancı : Başka bir milletten olan, başka devlet uyruğunda olan (kimse), bigâne, ecnebi.

İmdi hatrınıza getiriniz ki, siz bir vakıt tence taifeler olub, ve tende el ile icra kılınarak, sünnetli sayılan tarafından sünnetsiz sayılır idiniz; ol zeman siz Hristossuz olub, İsrail milletine *yabancı*, ve vadın ahdlerinden garib bulunarak, bir ümide malik olmayıb, dünyada Allah'sız idiniz. PRE. 2/12

yafta (Far. yafte): Üzerine yapıştırıldığı veya asıldığı şey ile ilgili bazı bilgileri taşıyan yazılı kağıt, etiket.

Ve başı üzerine, BU YEHUDİLERİN PADİŞAHI İİSUS DUR yazılı cürm *yaftasını* kodular. MT. 27/37

Ve İsus'un stavrosa gerildiği mahal şehre yakın, ve bu *yafta* daği İbranice ve Yunanice ve Latince yazılı olmayla, Yehudilerden niçeleri onu okudular. İO. 19/20

yağ : Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde.

Ve (İsus) Vithania'da, cüdamlı Simon'un evinde olub sofrada oturur iken elinde bir şişe kıymetli halis nardin *yağı* olarak bir karı geldi; ve şişeyi kırıp onun başı üzerine dökdü. MR. 14/2

yağ- : Yağmur, kar, dolu gökten düşmek.

İlia bizim ile hem hal bir adem iken, yağmur *yağmaması* için dua eyledi, ve yer üzerine üç sene altı ay müddet yağmur yağmadı. İRUR. 5/18

yağla- : Yağ sürmek.

Amma sen oruc tutar iken, başını *yağlayıb* yüzünü yayka. Şöyle ki, oruc tutduğunu ademlere değil, ancak gizlide olan Pederiñe gösteresin. MT. 6/17

yağma : Zor kullanarak bir malı alıp kaçma.

Amma ondan kuvvetlisi onun üzerine gelib onu yenersen, itimad etdiği cümle silahlarını alıb, onun *yağmasını* taksim eder. LU. 11/22

yağma et- : Zor kullanarak bir malı alıp kaçmak.

Hiç kimse kuvvetli bir ademin evine girib, onun eşyasını yağma etmeye kadir olamaz, meğer evvela ol kuvvetli ademi bağlayıb, anden soñra onun evini *yağma ede*. MR. 3/27

yağmur : Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yer yüzüne düşen yağışın sıvı durumda olanı.

İlia bizim ile hem hal bir adem iken, *yağmur* yağmaması için dua eyledi, ve yer üzerine üç sene altı ay müddet yağmur yağmadı. İRUR. 5/18

yağod : Veya, ya da.

Ve onu davet edene daği dedi ki, “Öylen ya aħşam taamı etdiğinde dostlarını yakarındaşlarını *yağod* hısımlarını ya zengin konşularını davet etme, olmaya ki onlar daği karşılık olarak seni davet etmeleriyle sana mükafat ola. LU. 14/13

yakın : Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı.

Ve İerusalim'e yaklaşarak, Zeytunluk dağının yanında vakı Vıthvağı ile Vıthania'ya *yakın* geldiklerinde, şagirdlerinden ikisini gönderib, onlara hitaben, "Karşınızdaki köye gidiniz, ve içine girdiğiniz gibi, üzerine hiç bir kimse binmemiş, bağlı bir sıpa bulursunuz; onu çözüb getiriniz. MR. 11/2

yaklaş- : Yakın duruma gelmek, aradaki zaman veya mesafe azalacak şekilde ilerlemek, takarrup etmek.

Ve şehrin kapusuna *yaklaşdıkda*, işte anasının biricik oğlu olan bir ölü dışarıya götürülüyor idi; ol karı dağı dul idi; ve onun ile beraber şehrdn çok halk var idi. LU. 7/12

Ve ol günlerde vaptis edici İoannis, "Tevbe eyleyiniz, zira göklerin padişahlığı *yaklaşmış dır,*" deyib, Yehudistan çölünde vaz ederek zuhur eyledi. MT. 3/2

yalan : Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz, kıtır.

Benim sebetime size sitem edib teaddi etdikleri ve yalan yere aleyhinizde her göne fena söz söyledikleri zeman, ne mübarek siziz. MT. 5/11

yalancı : Yalan söylemeyi huy edinmiş olan kimse.

Ve baş kahinler ile ihtiyarlar ve bütün millet meclisi İsus'u öldürmek için, aleyhine yalan şahadet aradılar ise de, bulamadılar; ve çok *yalancı* şahidler geldiler ise de, yine bulamadılar; nihayet iki yalancı şahid gelib, "Bu kimse Allah'ın heykelini yıkıb onu üç günde bina etmeye kadir im," dedi dediler. MT. 26/60

yalınız : Sadece.

Ve *yalınız* bu değil, amma Rebekka dağı bir zat, yani Pederimiz İsaak'dan hamile olduğu halde, (çocuklar) daha doğmazdan ve bir hayr ya şerr işlemezdenn evvel, Allah'ın kendi seçmesiyle takdirinin [amellerden olmayıb, ancak davet edenden] sabit olması için, merkumeye, büyüğü küçüğüne kulluk edecek dir, denildi. PRR. 9/11

2. Yanında başkaları bulunmayan.

Ve ağşam oldukda orada *yalınız* idi. MT. 14/24

yalvar- : Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

Ve cinler ona *yalvarıb*, “Eğer bizi çıkarırsan, bize donuz sürüsüne girmeye izn ver,” dediler. MT. 8/31

yama : Delik ve yırtığı uygun bir parça ile onarma, kapatma.

Ve hiçbir kimse yeni çuha parçasını eski esvaba *yama* komaz, zira esvabın tamiri için (konulan yama) ondan koparmayla yırtığı daha fena olur. MT. 9/16

yan : Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü, yakını.

Ve İsus *yanlarına* gelerek onlara söyleyib dedi ki, “Gökde ve yerde cümle hükümet bana verildi. İmdi gidiniz, cümle milletleri şagird kılınız, ve onları Peder ve İbn ve Ruh ül Kuds ’un ismine vaptis ediniz; ve size emr etdiğim şeylerin cümlesini hıfz etmekliğı onlara talim ediniz; ve işte dünyanın sonunadek ben daima sizin ile beraber im. Amin.” MT. 28/20

yan- : Birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı ve ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak.

Ve bazısı çok toprağı olmayan taşlığa düşüb, toprağın derinliğı olmadığından tez gitdi ise de, güneş doğdukda *yandı*, ve kökü olmadığından kurudu. MR. 4/5

yanaş- : Bir şeyin, bir kimsenin yanına gelmek.

Ol zeman onlar yanaşıb, ellerini İsus’un üzerine salarak, onu tutdular. MT. 26/51

yani : "Demek oluyor ki" anlamlarında bir söz.

Zira şeriat ten sebebiyle aciz olduğu halde icra edemediğini Allah kendi Oğlunu günahlı ten beñzeyişinde ve günah için gönderib, günah aleyhinde tende hükm ederek (icra eyledi); ta ki şeriatın ahkamı bizde, *yani* tence değil, ancak ruhca yürüyenlerde itmam oluna. Zira cismani olanlar cismani şeyleri ve ruhani olanlar ruhani şeyleri düşünürler. PRR. 8/4

yap- : Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.

O cevab verib İsus denilen bir adem balçık *yapıp* gözlerime sürdü, ve bana, “Siloam havuzuna gidib yaykan” dedi; ben dağı gidib yaykandığımda gözlerim görür oldu,” dedi. LU. 9/14

yapış : Yapma işi.

Bu (makule) kendi tene tabi olan aklı ile bihude yere tekebbür edib başa *yapışmaz*; bütün cesed ise oynaklar ve tendler vasıtasıyla ondan yardım olub terkib olunarak Allah tarafından olan büyümeyle büyüür. PRKO. 2/19

yaprak : Bitkilerde solunum, karbon özümlemesi, terleme vb. olayların olduğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler.

Ve ertesi gün Vithania'dan çıktıklarında acıkdı. Ve uzakdan üzerinde yaprağı bulunan bir incir ağacı görmekte, onda bir nesne bulur mu im deyü, onun yanına gitdikde, *yapraklardan* mada bir nesne bulmadı, zira incir vakti değil idi. MR. 11/13

yapucu : Yapan, oluşturan, ortaya çıkaran, meydana getiren.

Yapucuların redd ettikleri taş köşe taşı oldu; “Bu Rabb tarafından oldu, ve gözlerimiz önünde acıdır,” deyü yazılmış olanı okumadınız mı? Ve bu temsili kendiler hakkında söylediğini anlamalarıyla onu tutmaya fırsat aradılar ise de, cemaatdan korktuklarından, onu bırakıp gittiler. MR. 12/11

yarala- : Silah, bıçak vb. bir araçla yara açmak.

Ve daima gece ve gündüz dağlarda ve mezarlarda bağırıp kendini taşlar ile yaralar idi. MR. 5/5

yaramazlık : Yaramaz olma durumu.

Ve kendi bilgilerinde Allah'ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah dahi layık olmayan şeyleri işlemek üzere onları namakbul zihre teslim eyledi; şöyle ki onlar her türlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve *yaramazlıktan* dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, söyücü, mağrur, fodal, şerr icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstehakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere dahi riza verirler. PRR. 1/29

yardım : Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanma.

Nihayet Allah'ın *yardımina* nail olarak bu günedek baki im, ve küçüğe be büyüğe şehadet ederek, peygamberlerin ve Moisi'nin vakı olacağını haber ettikleri şeylerden, yani Hristos'un elem çekeceği, ve ölümlerden en evvel

kıyam edib, kavma ve taifelere nur vaz edeceğinden mada hiç bir şey söylediğim yok dur,” dedi. PRR. 26/22

yardım et- : Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak.

Martha ise çok hizmetten dolayı telaşta bulunmayla, yanına gelib, “Ya Rabb kız karındaşım beni yalnız hizmet etmeye brakdığını vazife edinmez mi sin? İmdi ona söyle, bana *yardım etsin*,” dedi. LU. 10/40

yardım eyle- : Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak. Merkurum Ahaia’ya geçmek istemekle, karındaşlar (onu) teşvik ederek, şagirdlere onu kabul etmeleri hususunda yazdılar; ol daği yetişdikde, inayette iman edenlere çok *yardım eyledi*. RA. 18/27

yarı : Bir bütünü oluşturan iki eşit parçadan her biri, nısıf.

Nice ki gurbete giden bir adem evini bragarak, kullarına işlerinin iradesini, ve her kese kendi işini tahsis edib, kapucuya daği uyanık durmasını tenbih eder. İmdi uyanık durunuz; zira ev sahibinin ne zaman, ahşam ya gece *yarısı* ya horos ötdüğünde ya sabahlayın geleceğini bilmezsiniz. MR. 13/34

yarıl- : Yarma işi yapılmak.

Ve sudan çıktığı ande gökler *yarıldı*, Ruhun göğercin gibi kendi üzerine endiğini gördü. MR. 1/10

yaş : Gözyaşı.

Bu sebebden Allah’ın tahtı önünde dirler, ve heykelinde gece gündüz ona ibadet ederler; tahtda oturanın meskeni daği üzerlerinde sayeban olacak dır; artık ne acıkacaklar, ne de susayacaklar dır; onları ne güneş ne de bir göna heraret vuracak dır; zira tahtın ortasında olan Kuzu onları güdüb, onları diri su punarlarına götürecektir; Allah daği gözlerinden her göz *yaşını* silecektir. İV. 7/16

yaşa- : Canlılığını, hayatını sürdürmek.

Ve size tenbih ettiğimizi göre asudehal üzre *yaşayıb* kendi işinizle meşgul olarak, kendi ellerinizle işlemeye gayret edesiniz, ta ki dışarıda olanlara hüsn-i hareketle muamele edib bir şeye mühtac olmayasınız. PRKO. 4/11

yaşlı : Yaşı ilerlemiş, kocamış, ihtiyar (kimse).

Ve Asır sıbtından Fanul’in kızı Anna nam bir peygambere var idi; merkume hayli *yaşlı* olub bikirliği vaktından yedi yıl koca ile yaşamış olub, takriben

seksen dört seneden beru dul kalarak, gece gündüz oruc ve dua ile ibadet ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/36

yat-: Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Ve kalabalık sebebiyle ona yaklaşamadıklarından, onun bulunduğu mahalin damını söküb bir delik açdıktan sonra, kötrümün *yatdığı* yatağı endirdiler. MR. 2/4

yatak : Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya, döşek.

Ve çarşıdan (geldiklerinde), yaykanmadıkca yemek yemezler; ve hıfz etmek üzere kabul ettikleri sair çok şeyler, kaseler ve bardaklar ve bakır kablara ve *yataklar* yaykamaları var dır. MT. 7/4

yayan : Yürüyerek giden.

Ve [cemaat] onları gider iken gördü, ve çok kimseler onu tanımayla, cümle şehirlerden oraya *yayan* seyirdib onlardan evvel yetişerek, onun yanına cem oldular. MT. 6/33

yayıl- : Yayma işine konu olmak veya yayma işi yapılmak.

Ve bu vakıanın haberi ol diyarın her tarafına *yayıldı*. MT. 9/26

yayka- : Yıkamak işi.

Ey kocalar, kendi karılarınızı seviniz, nitekim Hristos daği kiliseyi sevdi, ve onun yoluna kendini teslim eyledi, ta ki su ile yaykamakda kelam ile onu pakleyib takdis ede; ve leke ya bürüşük ve bu gibi şeyden azad olarak, mukaddes ve lekesiz olmak üzere, kiliseyi kendine izzetli ihzar ede. PRE. 5/26
Ve Pilatos, faide hasıl olmayıb ancak daha ziyade velvele olduğunu görmekle su alıb, halkın önünde ellerini *yaykayarak*, “Bu salihin kanından ben suçsuz im; siz düşününüz,” dedi. MT. 27/24

yaykan- : Yıkamak işi.

O cevab verib İsus denilen bir adem balçık yapıp gözlerime sürdü, ve bana, “Siloam havuzuna gidib *yaykan*” dedi; ben daği gidib *yaykandığım*da gözlerim görür oldu,” dedi. LU. 9/14

Zira kalbden fasid efkâr ve katl ve zina ve fahşelik ve hırsızlık ve yalan yere şahadet ve küfr çıkar. Ademi napak eden şeyler bunlar dır, amma *yaykanmamış* eller ile taam etmek ademi napak etmez,” dedi. MT. 15/19

yaz : Kuzey yarım kürede 21 Haziran 23 Eylül, güney yarım kürede 21 Aralık 21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, ilkbaharla sonbahar arasındaki sıcak mevsim.

Ve onlara bir temsil söyledi; İncir ağacına ve cümle ağaclara bakınız, filislendikleri zaman, bakıb artık *yazın* yakın olduğunu kendiliğinizden anlarsınız. LU. 21/30

yaz- : Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak.

Ol daği onlara cevap verib, “Moisi size ne emr eyledi?” dedi. Ve onlar, “Moisi talakname *yazı*b boşamaya izn verdi,” dediler. MR. 10/3

yazıl- : Yazma işi yapılmak.

Çünkü şeriatı olmayan taifeler tabiatle şeriat mucibince amel etdikleri takdirde, onların şeriatı olmamayle, kendileri kendilerine şeriat olarak, zamirlerinin şehadeti ve efkârlarının gah tazir etmesiyle, gah özür dilemesiyle şeriatın eserini kendi kalblerinde *yazılmış* gösterirler. PRR. 2/15

yazılı : Yazılmış.

Ve başı üzerine, BU YEHUDİLERİN PADİŞAHI İİSUS DUR *yazılı* cürm yaftasını kodular. MT. 27/37

yazmaklık : Yazma işi.

Ey sevgülüler, müşterek olan helasın hususunda size yazmak üzere gairet-i kamilede olarak, mukaddeslere bir defa teslim olunmuş olan iman için cehd edesiniz, deyü nasihat ederek *yazmaklığımı* lazım gördüm. İR. 3

ye- : Ağızda çiğneyerek yutmak.

Ve yine yokarı çıkıb ekmek paraleyerek *yediler*, ve şafak sökenedek çok kelam etdikden sonra böylece çıkdı. RA. 20/11

yed : El.

Onu melkelerden biraz edna kılıb, celal u izzet ile tacladın, ve onu senin ellerinin işleri üzerine nasb etdin; her şey onun ayakları altına kodun, dedi; çünkü her şey onun hükmü altına komasıyle, hükmü altına konulmamış bir şey brakmadı; şimdi ise daha her şey onun hükmü altında görmeyoruz; lakin meleklerden biraz edna kılınmış İsus’u Allah’ın inayetiyle cümle için ölüm tatmak üzere, ölüm elemi sebebinden, celal u izzet ile taclanmış görüyoruz, zira her şey kendi için ve her şey kendi *yediyle* olana, çok oğullar celale

getirdiğinde onların helasının Reisini elemler vasıtasıyla kemale erdirmek layık idi. PRİ. 2/10

yedi : Altıdan sonra gelen sayının adı.

Ve Asır sıbtından Fanul'in kızı Anna nam bir peygambere var idi; merhume hayli yaşlı olub bikirliği vaktından *yedi* yıl koca ile yaşamış olub, takriben seksen dört seneden beru dul kalarak, gece gündüz oruc ve dua ile ibadet ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/36

yehudi : Yahudiliğe mensup.

İerusalım'e alimler gelib, "*Yehudilerin* doğmuş olan padişahı nerede dir? Zira gün doğusunda olan onun yıldızını gördük ve ona secde kılmaya geldik," dediler. MT. 2/2

yekdil (Far. yekdil): Gönüllü, gönülleri birbirine uygun, bir gönülde olan.

Zira sizin ahvalinize halisane mukayyed olacak (başka) *yekdil* bir kimsem yok dur; çünkü cümlesi İsus Hristos'un işlerini değil, ancak kendi işlerini arıyorlar. PRF. 2/20

İmdi eğer Hristos'da bir teselli, bir muhabbet sevinci, bir Ruh ilhaklığı, ve şefkat u merhamet var ise, hemefkâr ve *yekdil* ve heman muhabbetiniz bir olub bir şey tefekkür etmekle, hiç bir şey münazaa ya batıl iftihar üzere olmayıb, ancak alçak gönüllük ile biri birinizi kendi nefsinizden üstün tutarak, sevincimi itmam edesiniz. PRF. 2/2

yem : Hayvan yiyeceği.

Bir hardal danesi gibi dir ki yere ekildikde, *yem* üzerinde olan tohumların cümlesinden küçük dür; amma ekildiğinde gidib cem-i sebzevatdan büyük olur, ve büyük dallar salar, şöyle ki onun gölgesi altında hava kuşları konabilirler. MR. 4/32

yemek : Yiyecek.

Ve çarşıdan (geldiklerinde), yaykanmadıkca *yemek* yemezler; ve hıfz etmek üzere kabul etdikleri sair çok şeyler, kâseler ve bardaklar ve bakır kablar ve yataklar yaykamaları var dır. MR. 7/4

yemeksizlik : Yemeksiz olma durumu.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda,

mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, *yemeksizlikde*, paklik ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK1. 6/10

yemin : Ant.

Yine kadimlere, “Yalan yere yemin etmeyesin, illa *yemin* ile vad ettiğini Rabba eda edesin,” denildiğini işitdiniz. MT. 5/33

yemin et- : Ant içmek.

Ol zeman (Petros), “ol ademi tanımam, deyerek,” bed dua ve yemin etmeye başladı; ve anide horos ötdü. Ve MT. 26/74

yemlik : Hayvanlara yem verilen yer veya kap.

Ve vakı oldu ki onlar orada iken, onun doğuracak günleri tamam oldukda, ilk oğlunu doğurdu ve onu kundaklayıb kendilere hunda yer olmamayle, *yemlikde* yatırdı. LU. 2/6

yeni : Kullanılmamış veya az kullanılmış olan, eski karşıtı.

Galib olan kimseyi Allah'ımın heikelinde direk yapacağım, ve artık dışarı çıkmayacak dır; ve onun üzerine Allah'ımın ismini, ve Allah'ım tarafından gökden enen Allah'ımın şehri, (yani) *yeni* İerusalım' in ismini, ve benim yeni ismimi yazacağım. Kulağı olan kimse Ruhun kiliselere söylediğini işitsin. İV. 3/12

yenilen- : Bir şeyin yerine yenisi konulmak.

Siz ise Hristos'u böyle öyrenmediniz; madem ki hakikat İsus'da bulunduğu vechle işidib onun tarafından talim olundunuz; evvelki hareketinize göre azdıran şehvetlerinize fesad bulan eski ademi terk edib, aklınızın ruhu ile *yenilenerek*, salahda ve hakakata aid kudsiyetde, Allah'ın (iradetine) göre yaradılan yeni ademi giyinesiniz. Bu sebebden yalanı terk edib siz her biriniz konşusu ile hakkı söyleyiniz; çünkü biri birimizin azaları iz. PRE. 4/25

yer : Toprak, yeryüzü.

İmdi her şeyden evvel, ey karındaşlarım, hükm altına düşmemeniz için, ne gök, ne *yer* hakkı için, ne de bir gayri yemin ile yemin etmeyiniz; ancak sizin evvet (dediğiniz) evvet olsun, ve sizin hayr (dediğiniz) hayr olsun. İRUR. 5/12

yerli : Oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse.

Ve bu şeyleri işittiğimizde, biz ve *yerliler* İerusalım'e onun çıkmamasını reca eyledir. RA. 21/12

yeşil : Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan, bitki yapraklarının çoğunda görülen renk.

Ve birinci melek boru çaldıkda, kan ile karışık dolu ve ateş olub yere atıldı; ve ağaçların üçde biri tanıb *yeşil* otun hepisi yandı. İV. 8/7

yetiş- : Ulaşmak, ermek, varmak, vasil olmak.

Ve bunlar baş kahinlerin ve ihtiyarların yanına gidib, "Paulos'u öldürmeyince hiç bir şey tatmayacağız, deyü kendi kendimizi azim lanet altına koduk; bu şimdi siz millet meclisi ile beraber onun hakkında olan şeyleri ziyade dikkatle teftiş etmek behanesiyle yarın yanınıza aşağı getirsin, deyü bin başıya haber veriniz; biz daği o *yetişmezden* evvel onu öldürmeye hazır ız," dediler. RA. 23/15

yıl : Sene.

Ve Asır sıbtından Fanuıl'in kızı Anna nam bir peygambere var idi; merkume hayli yaşlı olub bikirliği vaktından yedi *yıl* koca ile yaşamış olub, takriben seksen dört seneden beru dul kalarak, gece gündüz oruc ve dua ile ibadet ederek, heykelden ayrılmaz idi. LU. 2/36

yılan : Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan.

İşte size *yılanlar* ile akrebler üzerine, ve düşmenin bütün kuvveti üzerine basmaya kudret veririm; ve size hiç bir şey zarar vermeyecek dir. LU. 10/19

yıldız : Çekirdeğinde oluşan füzyon sonucunda açığa çıkan enerjiyi uzaya ışınım biçiminde yayan, ışıklı gök cisimlerinden her biri.

Güneşin şerefi başka, ve ayın şerefi başka, ve yıldızların şerefi başka dır; zira şeref cihetiyle *yıldız* yıldızdan farklı dır. PRK1. 15/42

yırt- : Kâğıt, kumaş gibi bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.

Ve şehrin önünde olan Dios (putunun) kahini kapuların önüne buğalar ile çiçekden yapılmış taclar getirib, halk ile beraber kurban etmek istedi ise de Varnavas ile Pablos resuller bunu işitmeleriyle esvablarını *yırtarak* halkın arasına atılıb nida ederek, “Ey ademler, bu şeyleri niçün ediyorsunuz? RA. 13/14

yırtık : Yırtılmış olan.

Ve hiçbir kimse yeni çuha parçasını eski esvaba yama komaz, zira esvabın tamiri için (konulan yama) ondan koparmayla *yırtığı* daha fena olur. MT. 9/16

yırtıl- : Yırtma işi yapılmak veya yırtma işine konu olmak.

Ve bunu yaptıklarında külliyetli balık çevirdiler; ve ağları *yırtılmayla*, gelib kendilerine yardım etmeleri için, ol bir kayıkda olan ortaklarına işaret etdiler; onlar daği gelib kayıkların ikisini batmak derecesinedek doldurdular. LU. 5/6

yigid : Güçlü ve yürekli, kahraman, alp.

Ve onu ardı sıra çıplak cesedi üzerine keten bezi sarınmış bir genc gidiyor iken, *yigidler* onu tutdular; ol daği keten bezini bragıb onlardan çıplak kaçdı. MR. 14/51

yine : Yeniden, bir daha, tekrar, gene.

Ol daği salah ve nefsi zabt etmek ve gelecek cezadan bahs eder iken, Filiks ziyadesiyle korkub, “Şimdilik git, vaktim olursa seni *yine* çağırırım,” deyü cevab verdi. RA. 24/25

yok : Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Birden, yani Allah’dan gayri eyi *yok dur*; amma eğer hayata nail olmak ister isen, emrleri hıfz eyle,” dedi. MT. 19/17

yokarı : Bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı.

Ey Theofilos, İsus seçtiği resullere Ruh ül Kuds vasıtasıyla vasiyet eyledikten soñra, (göğe) *yokarı* çıktığı güne kadar gerek icrasına ve gerek talimine başladığı nesnelere hakkında, evvelki kitabı yazdım; ol daği elem çekdikden soñra, kırk gün onlara görünerek ve Allah’ın padişahlığına müteallik nesnelere söyleyerek çok isbatlar ile kendini onlara diri gösterdi. RA.1/2

yokla- : Dokunarak incelemek.

Dünyayı ve onda mevcut olan her şeyi yaradan Allah, kendisi gök ile yerin Rabb'ı olmayla, el ile yapılmış heykellerde sakin olmayıp, ona bir şeye mühtac gibi insan eli ile hizmet olunmaz, çünkü cümleye hayat ve nefes ve her şeyi ihsan eden O dur; ve insan cinsinin cümle milletlerini bütün yer üzerinde sakin olmaları için, bir kandan yaradı, evvelce muayyen vakıtları ve meskenlerinin sınırlarını tayin eyledi, ta ki her ne kadar Allah her birimizden uzak değil ise de, onu arayanlar belki el ile *yoklayarak* onu bulurlar. RA. 17/27

yol : Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık, tarık.

Sen daği, ey masum, Taalanın peygamberi tesmiye olunacaksın; zira sen zulmetle ölüm gölgesinde oturanlara ziya vermek ve ayaklarımızı selamet tarikine götürmek üzere, Allah'ımızın şefkat u merhametinden naşi doğan (güneş) yücelerden ziyaretimiz için gelmekle, kavmına günahların afvı ile olan helası bildirmek için, Rabbin *yollarını* hazırlamak üzere onun önünden gideceksin. LU. 1/77

yolculuk : Ülkeden ülkeye veya bir ülke içinde bir yerden bir yere gidiş veya geliş, gezi, seyahat, sefer.

Ol zaman, onlar İerusalım'e savvato günü *yolculuğu* kadar yakın olan Zeytunluk denilen dağda İerusalım'e geri döndüler. RA. 1/12

yoldaş : Yol arkadaşı.

yoldaş ol- : Yol arkadaşı olmak.

Biri biriniz hakkında hemefkâr olunuz; yüze nesnelere düşünmeyip, ancak alçak gönüllüler ile *yoldaş olunuz*; kendinizi akıllı görmeyiniz. PRR. 12/16

yolla- : Göndermek.

Ve orada dağın yanında otlanır bir büyük donuz sürüsü bulunub, cinlerin cümlesi, "Bizi donuzlara *yolla* ki onlara girelim," deyerek ondan reca etdiler. MR. 5/12

yumruk : Parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim.

Ol zaman onun yüzüne tükürüb, ona *yumruk* vurdular; bazıları da sille vurub, "Ey Hristos, bize peygamberlik eyle, sana vuran kim dir?" dediler. MT. 26/67

yumurta : Tavuk yumurtası.

Ve yahod yumurta dilediğinde ona akreb vere? LU. 11/12

yumuşa- : Sertliği kalmamak, yumuşak duruma gelmek.

İncir ağacından temsil öyreniniz, dalları *yumuşayıb* yaprak sürmeye başladığı vakit, yazın yakın olduğunu aňlarsınız. MT. 24/32

yuvarlan- : Kendi üzerinde dönerek hareket etmek.

Lakin, köpek kendi kuduğu şeye, ve yaykanmış donuz çamurda *yuvarlanmaya* döndü, deyü mesel-i sahihin fehvasınca onların hakkında vaki oldu. PRK2. 2/22

yüce : Yüksek, büyük, ulu, ulvi.

Ve Allah'ın her akıldan *yüce* olan selameti kalbleriniz ile fikrlerinizi Hristos İsus'da mahfuz eyleyecek dir. PRK. 4/7

yücelt- : Yükseltmek, yüce bir duruma getirmek.

İsrail'e tevbeyi ve günahların afvını vermek için Allah onu Reis ve Helaskâr olmaklığa kendi sağ eli ile *yüceltdi*. RA. 5/31

yük : Araba, hayvan vb.nin taşıdığı şeylerin hepsi.

Zira sizin üzerinize bu lazım şeylerden mada *yük* yükletmemek Ruh ül Kuds'a ve bize münasib göründü. PRR. 15/28

yüklen- : Yükleme işi yapılmak veya yükleme işine konu olmak.

Ta ki İsaia peygamber vasıtasıyla, o hastalıklarımızı aldı ve marazlarımızı yükledi, deyü buyurulan kelim itmam oluna. MT. 8/17

yüklet- : Yükleme işini yaptırmak.

Zira sizin üzerinize bu lazım şeylerden mada *yük* *yükletmemek* Ruh ül Kuds'a ve bize münasib göründü. PRR. 15/28

yüksek : Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, alçak karşıtı.

Ve diz çöküb *yüksek* sesle, "Ya Rabb, bu günahı onlara daima," deyü feryad etdi; ve bunu söylediği gibi uykuya vardı; Saulos daği onun katline riza vermiş idi. RA. 7/59

yüreksiz : Korkak.

Ve, ey karındaşlar, size reca ederiz ki, nizamsız kimselere nasihat vererek, *yüreksizleri* cesaretlendirib, zaiflere destgir olarak, cümle hakkında sabırlı olasınız. PRS1. 5/14

yürü- : Adım atarak ilerlemek, gitmek.

Onlar dağı onu deniz üzerinde *yürür* gördüklerinde, bir hayal dır zann ederek feryad eylediler. MR. 6/49

yüz : Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

Ve eğer yazılar ile taşlar üzerine kazılan ölüm hizmeti, İsrail oğulları Moisi'nin *yüzüne*, onun zeval bulur celali sebebinden, nazar kılamadıkları derecede celal ile oldu ise, Ruhun hizmeti daha ziyade celal ile olmaması nasıl olur? PRK2. 3/7

yüz : Çehre, sima.

Ve oruc tutduğunuz zaman, mürailer gibi mahzun yüzlü olmayınız. MT. 6/16

Amma sen oruc tutar iken, başını yağlayıp yüzünü yayka. MT. 6/17

yüz çevir- : Gösterilen ilgiyi kesmek.

Senden dileyene ver, ve senden ödünç almak isteyen yüz çevirme.MT. 5/42

Benden iştiğin sahih kelimelerin asıl suretini Hristos İsus'da olan iman ve muhabbet ile hıfz eyledi. Bizde sakın olan Ruh ül Kudsun vasıtasıyla ol eyi emaneti hıfz eyle. Asia'da olanların cümlesi, Figellos ve Ermogenis aralarında olarak, benden yüz çevirdiklerini bilirsin. PRT2. 1/15

Z

zabt (Ar. zabt): Zor kullanarak ele geçirme.

zabt et- : İdaresi altına almak, kendine mal etmek.

Lakin Ruhun meyvesi muhabbet ve şazlık ve selamet ve tehammül ve lutf ve eyilik ve sıdk ve mahcubluk ve nefsi *zabt etmek* dir; bu makule şeylere karşı şeriat yokdur. PRG. 5/22

Zira napak ruhlar yüksek sesle bağırarak *zabt etdikleri* çok kimselerden çıkıp, çok kötrüm ve topal kimseler dağı şifa bulurlar idi. RA. 8/7

zahib (Ar. zâhib): Bir fikir veya zanne uyan, kapılan.

Lakin bunlar tabiatıyla avlanılıb ve telef olunmak için doğmuş olan idraksız hayvanlar gibi, bilmedikleri şeylere küfr ederek, haksızlığın ecrini almayla, kendi fesadlarında fenaya varacakları dır; bunlar gündüzün zevk u sefayı hoş

sayarlar, ve sizin ile yeyib içerler iken, kendi hileleri ile keyflenerek leke ve ayıb dırlar; ve günahdan feragat etmez, ve zina ile dolu gözleri olub sabit olmayan canları aldadırlar; ve kalbleri tama alışanlar lanet oğulları dırlar; doğru tariki terkle haksızlığın ücretini seven Bosor oğlu Balaam'ın yoluna *zahib* olarak sapdılar. Ol dağı fışkı içün tazir olunub, dilsiz merkeb insan sesiyle söylerek, peygamberlerin hamakatını men etdi. Bunlar susuz punarlar, ve şedid ruzgar ile sürüklenen bulutlar olarak, koyu karanlık ebeden onlar içün saklanılmış dır. PR2U. 2/15

zahir (Ar. z hir): Arka çıkan, yardımcı.

Zira *zahiren* (Yehudi) olan, Yehudi değil dir; ve *zahiren* cesedde olan (sünnet), sünnet değil dir; ancak Yehudi derunden olan dır; ve sünnet dağı resmen olmayıb ruh ile olan kalb sünneti dir, ve onun medhi insandan değil, ancak Allah'dan dır. PRR. 2/28

Zira kendimizi yine size tavsiye etmeyoruz, fakat kalbde değil, ancak *zahirde* iftihar edenlere bir muhalefetiniz olmak üzre, bizim hakkımızda size iftihar içün bir fırsat veriyoruz. PRK2. 5/12

zahmet : Güçlük.

Ve bu hizmet ayıblanmaması içün hiç bir şeyde bi g ne t kez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, iħtilallarda, *zahmetler* ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh  l Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah'ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, mal m iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşayoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah'ın hizmetcileri gibi gösteririz. PRK2. 6/10

zahmet ek- : Güçlükle karşılaşmak, sıkıntıya katlanmak

Ve on iki seneden beru kan akmasına mübtela olmuş bir karı, çok hekimlerden hayli *zahmet çekmiş* ve hep variyetini sarf etmiş iken, bir faide

görmeyerek, illa daha fena olmayla İsus'un haberini aldıkda, kalabalığın içinde onun arkasından gelib, esvabına dokandı. MR. 5/27

zahmet ver- : Sıkıntı vermek.

O daha söyler iken, sinagog reisinin evinden ademler gelib, "Kızıñ öldü, artık hocaya niçün *zahmet verirsin?*" dediler. MR. 5/35

zai (Ar. zâyi'): Zarar, ziyan.

zai et- : Zıyan etmek.

Lakin bana kar olan şeyleri Hristos için zarar saydım. Sahihen ben Hristos İsus Rabb'ımı bilmekliğin fazileti için her şey daği zarar yerine sayarım, ve onun için her şey *zai etmiş* olub onları hiç hükmünde sayarım, ta ki Hristos'u kazanıb şeriatdan olan kendi salahıma değil, ancak Hristosa olan iman vasıtasıyla,yani iman tarikiyle Allah tarafından olan salaha malik olarak, onda bulunayım. PRF. 3/8

zai ol- : Zıyan olmak.

Çünkü güneş şedid heraretle doğunca otu kurudur, ve çiçeği dökülüb şeklinin güzelliği *zai olur*; kezalik zengin daği kendi tariklerinde solacak dır. İRUR. 1/11

zaif sf. (Ar. zaîf): Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsız, kansız, arık.

Çünkü biz daha *zaif* halde iken, Hristos vaktında fasıklar için canını feda etdi. PRR. 5/6

Ve, ey karındaşlar, size reca ederiz ki, nizamsız kimselere nasihat vererek, yüreksizleri cesaretlendirib, *zaiflere* destgir olarak, cümle hakkında sabırlı olasınız. PRS1. 5/14

zaif ol- : Eti, yağı az olmak, sıska olmak, cılız olmak, arık olmak.

Bu sebebden Hritos için zaifliklere, sitemlere, zaruretlere, teaddiye ve sıkıntılara razı im; çünkü *zaif olduğum* zeman kuvvetli im. [İftihar etmekle] akılsız oldum; beni siz mecbur etdiniz, zira hiç bir şey değil isem de, en meşhur resullerden bir noksanım olmadığı için ben tarafınızdan tavsiye olunmalı idim. PRK2. 12/11

zaiflik : Görevini yapacak yeterli gücü olmayan.

Zira Yedeon ve Barak ve Sampson ve İefthae David ve Samuil ve peygamberlerden David ve Samuil ve peygamberlerden bahs edecek olursam,

bana vakit yetişmez; onlar ki iman vasıtasıyla memalik feth etdiler, salah işlediler, vadlere nail oldular, arslanların ağızlarını kapadılar, ateşin şiddetini söyündürdüler, kılıç azgından kurtuldular, *zaiflikden* kuvvetlendiler, cenkde kuvvetli oldular, ecnebilerin ordularını perişan etdiler; karılar kendi ölülerini kıyam etmiş aldılar; bazıları ise daha ala kıyamete nail olmak üzere azad olmaklığı kabul etmeyib iskence çekdiler; başkaları zevklenib döğöldüler ve hem daği bendler ve mahbusiyet tecrübelerine düçar oldular. PRİ. 11/33

zail (Ar. zâ'il): Yok olan, ortadan kalkan.

zail ol- f. : Sona ermek, yok olmak, ortadan kalmak.

Ve Rabb, “Ey Simon, ey simon, işte Şeytan sizi buğday gibi elemek istedi; ve ben imanîñ *zail olmasın*, deyü senin için dua etdim; sen daği geri döndüğünde, karındaşlarını sabit eyle,” dedi. LU. 22/32

zamir (Ar. zamîr):

Amma sana bunu ikrar ederim ki, bunların fırka dedikleri tarik mucibince, Tevrat ile peygamberlerde yazılı olan şeylerin cümlesine iman ederek, babalarımın Allah'ına ibadet ederim; ve kendilerin daği müntazır oldukları müsillü, gerek salihlerin ve gerek fasıkların ölümlerden kıyam edeceklerini Allah'dan ümid ederim. Bunun için her vakıt Allah'ın ve insanın kıtında pak *zamire* malik olmaklığı cehd ederim. RA. 24/14

zamm (Ar. zamm): Katma, ekleme.

zamm ol-: Katılmak.

Ve onlara dedi ki, “İşitdiğiniz şeye dikkat ediniz; ölçdüğünüz ölçek ile size ölçülecek dir, ve siz işidenlere *zamm olunacak dır*. MR. 4/24

zamm et- : Katmak.

Her gün daği ittifakle heykele devam ederek, ve evlerinde ekmek pareleyerek, şazlık ile ve kalb saflığı ile taam edib, Allah'a hamd etmekte ve cümle kavmin indinde lutf bulmakda idiler; Rabb daği her gün helas bulanları kiliseye *zamm eder idi*. RA. 2/47

zann (Ar. zann): Sanı.

zann et- : Sanmak.

Onlar daği onu deniz üzerinde yürür gördüklerinde, bir hayal dır *zann* ederek feryad eylediler. MR. 6/49

İmdi biz Allah'ın nesli olduğumuz takdirde, Allahlığı insan senaatı ve hünéri ile oyulmuş olana altun ya gümüş ya taşa beñzer *zann* etmemeli iz. RA. 17/29

zanbak (Ar. zenbak): Zambakgiller familyasından pek çok türü bulunan, güzel, beyaz çiçekli, çok yıllık süs bitkisi.

Zanbaklar bakınız, nice böyürler; ne çalışırlar, ne de iplik bükürler, lakin size derim ki, Solomon bile cümle daratı ile onlardan biri gibi giyinmiş değil idi. LU. 12/27

Sahranın *zanbaklarına* dikkat ediniz, nice böyürler; ne çalışırlar, ne iplik bükürler. MT. 6/28

zabt (Ar. zabt): Ele geçirme.

zabt et- : Ele geçirmek.

Biri birinizi mahrum etmeyiniz, meğer ki oruc ve dua ile meşgul olmak için iki tarafın rizasiyle muvakkaten ola; anden soñra nefsinizi zabt edememeniz sebebiyle Şeytanın sizi iğva etmemesi için tekrar bir yere geliniz. PRK1. 775

zabt olun- : Ele geçirilmek.

Allah dañi ölüm ağırlarını çözerek, onu diriltdi, çünkü onun vasıtasıyla *zabt olunması* mümkün değil idi. RA.2/24

zarar (Ar. zarâr): Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.

zarar et- : Ziyan etmek.

Ve, bir ölçek buğdai bir dinara, ve üç ölçek arpa bir dinara olsun; ve zeytun yağı ile şaraba *zarar etmeyesin,*” deyerek dört hayvan arasından bir ses işitdim. İV. 6/6

zarar ver- : Zararı dokunmak.

Ve iman edenler ile şu alametler beraber bulunacak; yani benim ismim ile cinler çıkaracaklar, yeni lisanlar söyleyecekler; yılanlar tutacaklar, ve öldürücü şey içseler dañi asla onlara *zarar vermeyecek*; hastalar üzerine ellerini koyacaklar, onlar dañi şifa bulacak dır.” MR. 16/17

zararlı : Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.

Paulos onlara nasihat edib, “Ey ademler, bu deniz yolculuğunun yalnız yüke ve gemiye değil, belki kendi canlarımıza daği zahmetli ve çok *zararlı* olacağını görüyorum,” dedi. RA. 27/10

zarf (Ar. zarf): Kap, kılıf, sarma.

Kezalik, ey kocalar, siz daği karılarınıza daha zaif *zarf* makamında tutarak, onlar ile beraber akılane geçinib,hayat inayetine miras şerikeleri buldukları münasebetle onlara ikram ediniz,ta ki dualarınıza mani olmaya. PRR1. 3/7

zaruret (Ar. zarûret): Zorunluluk.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bi göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, *zaruretlerde*, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve tehammül ile, lutf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah’ın kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenler gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öldürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri zengin eden kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah’ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/10

zat (Ar. zât): Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygı değer kimse.

İoannis onun hakkında şehadet edib, nida ederek, dedi ki, “Benden soñra gelib, benden ileri dir, dediğim *zat* bu dur, çünkü benden evvel idi. İÖ. 1/15
Zira Rabb’in yolunu hazırlayınız, onun tariklerini doğruldunuz, (deyerek), çölde nida edenin sedası, deyü İsaia peygamberin vasıtasıyla haber verilen *zat* bu dur. MT. 3/4

zelzele : Deprem.

Zira millet millet aleyhine, ve hükümet hükümet aleyhine kalkışıb nice mahallerde *zelzeleler* olacak, ve kıtlık ile ihtilallar olacak; bunlar elemelerin ibtidası dır. MR. 13/8

zeman (Ar. zeman): Vakit.

Ve İosia Vavilon esirliği zamanında İehonia’yı ve onun karındaşlarını tevlid eyledi. MT. 1/11

Zira cümlesi günah işleyib, Allah'ın izzetinden mahrum kalmalarıyle, Hristos İsus'da olan fidiyenin vasıtasıyla onun lutfundan caba tebrir olunurlar; ki Allah'ın tehammülü vaktında evvelden işlenilmiş günahlardan vaz geçmesiyle kendi adaletini beyan etmek için, yani şimdiki *zemand*a kendi adaletini beyan etmek için, Allah onu kanına olan imanın vasıtasıyla kefarete deyi izhar eyledi, ta ki kendisi adil olub İsus'a iman getireni tebrir ede. PRR. 3/26

zemin (Ar. zemîn): Taban, döşeme, yer.

İmdi ol evvel ki (ahdın) ibadet kanunları ve *zemin*-i makdisi var idi. Zira birinci mesken inşa olunub, bunda şemdan ve sofras ve huzur ekmekleri bulunarak, buna mukaddes mahal tesmiye olunur. PRF. 9/1

zemini : Yere ait, yerle ilgili.

Ve semavi cesedler ve *zemini* cesedler var; lakin semavilerin şerefi başka, ve zeminlerin şerefi başka dır. PRK1. 15/40

zemm (Ar. zemm): Bir kimseyi kötöleme, yerme.

zemm et- : Yermek, kötölemek, hicvetmek.

Ey karındaşlar biri birinizi zemm etmeyiniz; karındaşını zemm eden, ve karındaşını hükm eden şeriatı *zemm eder* ve şeriatı hükm eder; imdi eğer şeriatı hükm eder isen, şeriat icra edicisi değil sin, ancak hakim siz. İRUR. 4/11

Ey sevgülüler, size reca ederim ki garibler ve müşafirler gibi cana karşı cenk eden nefsanî şehvetlerden geri durasınız; ve taifelerin arasında eyi hareketde bulunasınız, ta ki sizi kötülük edenler deyi *zemm etdikleri* yerde, eyi amellerinizi görmeleriyle ziyaret gününde Allah'a hamd edeler. PR1U. 2/12

zenbil (Far. zenbil): Hasırdan veya hurma liflerinden örölmüş kulplu torba.

Ve cümlesi yeyib doydular, ve parçaların fazlasından yedi *zenbil* dolusu kaldırdılar. MT. 15/38

Ve ol dört bin kişiye yedi (ekmeği dağıtdığımda), “Kaç *zenbil* dolusu parça kaldırdınız?” Onlar da, “Yedi,” dediler. MR. 8/20

zengin : Parası, malı çok olan, varlıklı, varsıl, variyetli, fakir, yoksul karşıtı.

Ve İsus şagirdlerine, Hakikaten size derim ki, “*Zengin* kimse göklerin padişahlığına güç ile girer.” MT. 19/23

zengin et- : Varsıl yapmak.

Ve bu hizmet ayıblanmaması için hiç bir şeyde bir göne tökez vermeyiz; fakat her şeyde çok sabr ile, sıkletlerde, zaruretlerde, sıkıntılarda, dayaklarda, mahbeslerde, ihtilallarda, zahmetler ve uykusuzluk ile, yemeksizlikde, paklık ve ilm ve teham mül ile, utf ile, Ruh ül Kuds ile, mürailiksiz muhabbet ile, hakikat kelamı ve Allah’ı kuvvetiyle, sağdan ve soldan salah silahları ile, izzet ve itibarsızlık ile, bednamlık ve nam u şan ile, doğru iken aldadıcılar gibi, malüm iken namalüm gibi, vefat edenle gibi amma işte yaşıyoruz, tedib olunub da öl dürülmeyen kimseler, kasavetde olub da daima sevinen kimseler, fukara olub ve lakin niçeleri *zengin eden* kimseler, hiçbir şey olmayıb da her şeye malik olanlar gibi olub kendimizi Allah’ın hizmetçileri gibi gösteririz. PRK2. 6/8

zenginlik : Zengin olma.

Ve dikenler arasında ekilen şol kimse dir ki kelamı işidir, lakin bu dünyanın endişesi ve *zenginliğin* hilesi kelamı boğar, ol daği mahsulsüz olur. MT. 13/22

zeval (Ar. zevâl): Yok olma, ortadan kalkma.

“Alim iz” derler iken ahmak oldular; ve *zevaldan* münezzeh olan Allah’ın celalini *zeval* bulan insan ve kuşlar ve dört ayaklılar ve sürtünen hayvanat suretinin benzeyişine tebdil etdiler. PRR. 1/23

Ve eğer yazılar ile taşlar üzerine kazılan ölüm hizmeti, İsrail oğulları Moisi’nin yüzüne, onun *zeval* bulur celali sebebinden, nazar kılamadıkları derecede celal ile oldu ise, Ruhun hizmeti daha ziyade celal ile olmaması nasıl olur? PRK2. 3/7

zevk (Ar. zevk): Eğlence.

İşte ziynetli libas giyinib *zevk* u sefada olanlar padişah seraylarında bulunurlar. LU. 7/25

zevken- : Alay etmek, eğlenmek, istihzâ, etmek.

Ve İsus İerusalim’e çıkar iken,yolda on iki şagirdini tenhaye alıb, onlara, “İşte İerusalim’e çıkıyoruz, ve insan oğlu baş kahinler ile ülemanın ellerine

teslim olunub, onlar katline hükm edeceklerdir; ve onu *zevklenib* kamçı ile döymek ve stavrosa gelmek için, taifelere teslim edeceklerdir; ol daği üçüncü günde kıyam edecek dir,” dedi. MT. 20/19

zevlenil- : Alay edilmek.

Ol zeman İrodıs alimler tarafından *zevklenildiğini* gördükde, gayetle gazablandı ve alimlerden tahkik etdiğı zemana göre, Vithleem ile bütün sinorlarında, iki yaşından aşığı bulunan cümle çocukları katl etdirdi. MT. 2/16

zeyt yağı : Zeytin tanelerinden çıkarılan bitkisel yağ.

Sen başımı *zeyt yağı* ile yağlamadın, bu ise ayaklarımı hoş raihalı yağ ile yağladı. LU. 7/46

zıdd (Ar. zıdd): Karşıt, ters.

Benim ile olmayan bana *zıdd dır*, ve benim ile cem etmeyen dağıdır. MT. 12/30

zından is. (Far. zindân): İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğı kapalı bir yer.

Bunun ile daği gidib *zındanda* olan ruhlara vaz eyledi; bunlar daği bir vakıt Noe'nin günlerinde, gemi inşa olunmakta iken, Allah'ın sabrı beklediğı vakıtta ası olmuşlar idi. PR1U. 3/19

Hasmıñ ile beraber yolda iken, tez onun ile sulh ol, ki hasmıñ seni kadıya, kadı daği seni memura teslim edib, *zındana* konulmayasın. MT. 5/26

zırh : Savaşlarda ok, kılıç, süngü vb. silahlardan korunmak için giyilen, demir ve tel levhalardan yapılmış giysi.

Ve ruyada atları ve üzerine binmiş olanları böyle gördüm ki ateş ve mor yakut ve kükürd (renginde) *zırhları* var idi, ve atların başları arslan başları gibi olub, ağızlarından ateş ve duman ve kükürd çıkıyor idi. İV. 9/17

zih (Ar. zihn): Canlının duygu ve davranışlar dışındaki ruhsal süreç ve etkinliklerinin bütünü.

Ve kendi bilgilerinde Allah'ın bulunmasını makbul tutmadıklarından Allah daği layık olmayan şeyleri işlemek üzere onları namakbul *zihne* teslim eyledi; şöyle ki onlar her dürlü haksızlıktan, zina ve kötülük ve tama ve yaramazlıktan dolu, ve hased ve katl ve niza ve hile ve kemlik ile memlu olub, gammaz, gıybet edici, Allaha'a buğz edici, söyücü, mağrur, fodul, şerr

icad edici, valideyne itaatsız, fehmsiz, ahd bozucular, meveddetsiz, sulh kabul etmeyenler, merhametsiz olarak, bu misillü şeyleri işleyenlerin ölüme müstahakk oldukları hakkında olan Allah'ın hükmünü bildikleri halde, bu şeyleri kendileri işledikten başka, böyle edenlere daği riza verirler. PRR. 1/28

zıkr (Ar. zıkr): Anma, söyleme, sözünü etme.

Ol daği ona göz dikib ziyadesiyle korkarak, “Ey efendi, ne dir?” demesi üzerine, (melek) ona, duaların ve sadakaların *zıkr* için Allah'ın huzuruna çıktılar. RA. 10/4

zıkr et- : Söylemek.

Lakin şimdi Timotheos tarafınızdan bize gelib, iman ve muhabbetinizi, ve bizim sizi görmeye arzukeyş bulunduğumuz misillü, sizin daği bize olan arzunuzu, ve bizi daima hayr ile *zıkr etdiğinizi* bize müjde eyledi. PRS1. 3/7

zına (Ar. zına): Evlilik bağı ile bağı olmayan kadın ile erkek arasındaki cinsel ilişki, nikahsız birleşme.

Zira kalbden fasid efkâr ve katl ve *zına* ve fahşelik ve hırsızlık ve yalan yere şahadet ve küfr çıkar. MT. 15/19

zına et-: Evlilik bağı ile bağı olmayan kadın ile erkek arasındaki cinsel ilişkiye girmek, nikahsız birleşmek.

Nice ki Sodoma ve Gomorra etrafında bulunub onlar gibi *zına ederek*, başka cesed ardına düşen şehrlere ebedi ateşin azabına düçar olmuş olarak, ibret-i alem oldular. İR. 7

zinakâr Far. (Ar. zına + Far. kâr): Zına eden, kanunsuz çiftleşmede bulunan kimse.

Lakin korkak ve imansız ve mekruh ve katil ve *zinakâr* ve sihrbaz ve putperest ve cümle yalancı olanların hissesi ateş ve kükürd ile yanan gölün içinde olacak dır; ikinci ölüm bu dur. İV. 21/8

Kötü ve *zinakâr* nesl alamet arar, ve ona, İona peygamberin alametinden gayri bir alamet verilmeyecek dir,” dedi; ve onları bragıb gitdi. MT. 16/4

zincir (Ar. zincîr): Birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşun bağı.

Ve onun hakkında etdikleri şikâyetin sebebini aňlamak maksediyle onu onların millet meclisine endirdiğimde, katle ya zincire müstahakk bir cürmü olmayıb, ancak kendi şeriatlarına müteallik meselelerden dolayı, ondan

şikâyet olunduğunu aîladım; ve Yehudilerin bu ademe hile tertib edecekleri bana haber verilmekle, onu der akab sana gönderdim, ve davacılara daîi onun aleyhinde olan nesnelere senin huzurunda ifade etmelerini emr etdim; afiyetde olunuz. RA. 23/29

zincirbend (Far. zincîr + bend): Zincirle bağlanmış.

Ve benim için (niyaz ediniz) ki yolunda *zincirbend* olarak, elçilik ettiğim incilin sırrını cesaretle bildirmek için ağzımın açılmasına bana kelam verile, ta ki söylemekliğim vacib olduğu üzere onda cesaretleneyim. PRE. 6/19

Ve bizim için daîi dua eyleyiniz, ta ki sebebinden *zincirbend* olduğum Hristos'un sırrını söylemek üzere, Allah bize kelamın kabpusunu açsın, ve söylemek bana nasıl vacib ise, onu böyle izhar edeyim. PRK. 4/3

zira (Far. zîra): Çünkü şundan dolayı.

Nitekim cümleler hakkında bu efkârda bulunmak bana layık dır; çünkü gerek bendlerimde ve gerek incili vikaye ve isbat ettiğimde, benim ile beraber inayete müşterik olduğunuz için, sizi kalbimde hıfz ederim; *zira* sizin cümlelerinize İsus Hristos'un deruni muhabbetiyle nasıl hasret çekdiğime Allah şahidim dir. PRF. 1/8

Zira, ey karındaşlar, bizim sizin aranızda gelmemiz bihude olmayıb, ancak malûmünüz olduğu üzere, Filippede bundan evvel eziyet çekib söğüldük ise de, Allah'ın incilini azim muhalefet içinde size söylemeye Allah'ımızın (inayeti) ile cesaret kesb ettiğimizi kendiniz bilirsiniz. PRS1. 2/1

ziya (Ar. ziyâ): Işık.

Her şeyi mırıldanmayarak ve mücadeler olmaksızın icra eyleyiniz; ta ki hayat kelamını kavi tutarak aralarında dünyada nurlar gibi *ziya* verdiğiniz aksi ve fasid neslin ortasında ayıbsız ve safderun olarak, Allah'ın kuşursuz evladları olasınız; söyle ki benim daîi boşuna cehd etmediğime ve bihude yere emek çekmediğime Hristos'un gününde iftiharım ola. PRF. 2/15

Sen daîi, ey masum, Taalanın peygamberi tesmiye olunacaksınız; zira sen zulmetle ölüm gölgesinde oturanlara *ziya* vermek ve ayaklarımızı selamet tarikine götürmek üzere, Allah'ımızın şefkat u merhametinden naîi doğan (güneş) yücelerden ziyaretimiz için gelmekle, kavmına günahların afvı ile

olan helası bildirmek için, Rabbin yollarını hazırlamak üzere onun önünden gideceksin. LU. 1/77

ziyafet (Ar. ziyâfet): Eğlenmek veya bir olayı kutlamak amacıyla birçok kimsenin bir araya gelerek yedikleri yemek, şölen, toy.

Ol dahi ona dedi ki, “Bir adem büyük bir ziyafet tertib edib nice kimseleri davet eyledi. LU. 14/16

ziyafet et- : Eğlenmek veya bir olayı kutlamak amacıyla birçok kimsenin bir araya gelerek yedikleri yemek vermek.

Ve Leui kendi evinde ona büyük bir ziyafet edib, onlar ile beraber sofrada oturan gömrükçülerden ve sairlerden çok halk var idi. LU. 5/29

ziyafet ver- : Eğlenmek veya bir olayı kutlamak amacıyla birçok kimsenin bir araya gelerek yedikleri yemek vermek.

Ve bir münasib gün geldikde, yani Irodis kendi doğuş gününde, büyük memurlarına ve bin başları ile Galilaia'nın ayanına bir ziyafet verdiğiinde, İşbu Irodias'ın kızı girib raks etmekle, Irodis'in ve beraberince sofrada oturanların hoşuna gelerek, padişah kıza, “Benden her ne istersen taleb eyle, sana veririm,” dedi. MR. 6/22

ziyade (Ar. ziyâde): Fazla, çok

Bu sebebden siz onu görmekle yine şaz olmanız için, ve benim kasavetim dahi daha hafif olması için, daha ziyade acele ile gönderdim. PRF. 2/29

Ve ol civarda, orada kalıb sürülerini geceleyin bekleyen çobanlar var idi; ve işte Rabbin meleği üzerlerine enib, etraflarında Rabbin celali ziya vermekle, ziyadesiyle korkdular. LU. 2/10

ziynet (Ar. ziyenet): Süs, bezek

Kezalik, ey karılar, kendi kocalarınıza müti olunuz, ta ki bazıları kelama itikad etmezler ise de, sizin korku ile olan iffetli hareketınızı görmeleriyle karılarının hareketi vasıtasıyla bila kelim kazanılalar; ve sizin ziyinetiniz dışarıdan olan saç örmek ve altun takınmak ya esvab giyinmekden ibaret olmayıb, gizli olan deruni insanda halim ve selim ruhun fesaddan beri olan (ziynetinden) ibaret ola; bunun dahi Allah'ın indinde kıymeti çok dur. İRUR. 3/4

zuhur (Ar. zuhûr): Meydana çıkma, görünme.

Hristos İsus'da size ihsan olunan Allah'ın inayeti için sizin hakkınızda daima Allah'ıma şükr ederim, ki Hristos'un şehadeti sizde sabit olduğu gibi, onun ile her hususda, her kelamda ve hem ilmde gani oldunuz, şöyle ki Rabb'ımız İsus Hristos'un *zuhurunu* bekleyerek, hiç bir bahşışde noksanınız yok dur; ol daği Rabb'ımız İsus Hristos'un gününde suçsuz olmak üzere, sizi nihayetede sabit kılacak dır. PRK1. 1/7

zuhur et- : Meydana çıkmak, görmek, doğmak.

Yani "Ey İuda'nın diyarı Vithleem, İuda'nın valileri arasında sen daği asla küçük değil sin, zira kavmim İsrail'i güdecek bir vali senden zuhur edecek dir. MT. 2/6

Ve ademlere bir kerre ölmek ve aden soñra hükmün takdir olunduğu misillü, kezalik Hristos çok kimselerin günahlarını kaldırmak için, bir kerre sunulmuş olub, kendine müntazır olanlara helas için günahsız olarak ikinci defa *zuhur edecek dir*. PRİ. 9/28

zulm (Ar. zulm): Adalete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adaletsizlik.

Vay size, ey mürai ülema ve Farisiler! Zira kâsenin ve çanağın dışını temizlersiniz, lakin onların içi *zulm* ve fısk ile dolu dur. MT. 23/25

Ve ona İsaia peygamberin kitabı verildi; ol daği kitabı açdıkda, "Rabbın Ruhu üzerimde dir; çünkü beni fukaraya incili vaz etmek için mesh edib, kalbi kırılmış olanlara şifa vermek, ve esirlere azadlığı, ve körlere gözlerin açılmasını ilan etmek, ve *zulm* altında ezilenleri azadlık ile salı vermek, ve Rabbın makbul senesini ilan etmek için gönderdi," deyü yazılmış olan mahali buldu. LU. 4/18

zulm et- : Eziyet etmek, işkence etmek.

Ve ertesi gün onlara niza ederler iken görünüb, "Ey ademler, siz karındaşlar sınız, niçün biri birinize *zulm ediyorsunuz?*" deyerek onları barışdırmaya gayret etdi ise de, konşusuna zulm eden onu redd edib, "Seni bizim üzerimize kim reis ve kadı nasb etdi? RA. 7/26

zulmkâr Far. (Ar. zulm+Far. kâr): Eziyet eden, işkence eden.

Aldanmayınız, ne fahişeler, ne putperestler ne zinakârlar, ne muhennesler, ne lutiler, ne hırsızlar, ne tamakârlar, ne bekriler, ne söyücüler, ne zulmkârlar

Allah'ın padişahlığını miras edinecekler dir; bazılarıınız dağı böyle idiniz; lakin Rabb İsus'un ismiyle ve Allah'ımızın Ruhu ile yaykandınız, takdis olundunuz hem dağı tebrir olundunuz. PRK1. 6/10

zürriyet (Ar. zürriyet): Soy sop, döl, nesil.

Ve kıyameti inkār eden Saddukilerden bazısı onun yanına gelib ona süal ederek, “Ya ĥoca, Moisi bize, ‘Eğer bir kimsenin karındaşı evladı olmayarak ölürse karısını karındaşı alıb, karındaşına *zürriyet* peyda etsin,’ deyü yazmışdır. LU. 20/28

“Kıyamet yok dur,” deyen Saddukiler ol günde onun yanına gelib, ona süal ederek, “Ya ĥoca, Moisi, eğer bir kimse evladı olmayarak ölürse, onun karısını karındaşı alıb, karındaşına *zürriyet* peyda eylesin,” dedi. MT. 22/24

ŞAHİS ADLARI DİZİNİ

Aaron: (LU) 1/5, (RA) 7/40, (PRİ) 9/4.

Adam: (LU) 3/28, (PRR) 6/14, (PRK1) 15/22, (PRK1) 15/45, (PRK1) 15/46, (PRT1) 2/13, (PRT1) 3/14, (İUR) 14.

Addin: (LU) 3/28.

Agrippas: (RA) 25/12, (RA) 25/22, (RA) 25/23, (RA) 25/24, (RA) 25/26, (RA) 26/1, (RA) 26/2, (RA) 26/8, (RA) 26/19, (RA) 26/28, (RA) 26/32.

Ahaz: (MT) 1/9.

Aheim: (MT) 1/14, (MT) 1/15.

Ainea: (RA) 9/23.

Akilas: (RA) 18/1, (RA) 18/18, (RA) 18/26, (PRR) 16/3, (PRT2) 4/19.

Aleksandros: (MR) 15/20, (MR) 15/21, (RA) 4/6, (RA) 19/23, (PRT1) 1/20, (PRT2) 4/14.

Alfaios: (MT) 11/3, (MR) 3/14, (MR) 3/18, (LU) 6/15, (RA) 1/3, (RA) 1/13.

Aminadav: (MT) 1/4, (LU) 3/23.

Amon: (MT) 1/10, (MT) 1/11.

Amos: (LU) 3/25.

Anania: (RA) 5/1, (RA) 5/3, (RA) 5/5, (RA) 9/10, (RA) 9/12, (RA) 9/17, (RA) 22/12, (RA) 23/2.

Andreas: (MT) 4/18, (MT) 10/3, (MR) 1/16, (MR) 1/30, (MR) 3/18, (MR) 13/3, (LU) 6/14, (İO) 1/41, (İO) 6/9, (İO) 12/22.

Anna: (LU) 3/2, (İO) 18/13, (İO) 18/24, (RA) 4/6.

Apollos: (RA) 19/1, (PRK1) 1/12, (PRK1) 3/4, (PRK1) 3/5, (PRK1) 3/6, (PRK1) 3/22, (PRK1) 4/6, (PRK1) 16/12, (PRT) 3/13.

Aram: (MT) 1/3, (MT) 1/4, (LU) 3/33.

Areios: (RA) 17/19.

Arfaksad: (LU) 3/36.

Arhelaos: (MT) 2/22.

Aristarhos: (RA) 19/29, (RA) 27/2, (PRK) 4/10.

Artemis: (RA) 19/24, (RA) 19/28, (RA) 19/34, (RA) 19/35.

Asa: (MT) 1/8.

Augustos: (LU) 2/1, (RA) 25/25, (RA) 27/1.

Avel: (MT) 23/35, (LU) 11/51, (PRĪ) 11/4, (PRĪ) 12/24.

Avia: (MT) 1/7, (MR) 2/26, (LU) 1/5.

Aviathar: (MR) 2/26.

Aviud: (MT) 1/13.

Avraam: (MT) 1/1, (MT) 1/2, (MT) 1/17, (MT) 8/11, (MT) 22/32, (MR) 12/26, (LU) 1/54, (LU) 1/75, (LU) 3/8, (LU) 3/34, (LU) 13/16, (LU) 13/28, (LU) 16/22, (LU) 16/23, (LU) 16/24, (LU) 16/29, (LU) 16/30, (LU) 19/10, (LU) 20/37, (PRK2) 11/22, (PRG) 3/6, (PRG) 3/7, (PRG) 3/8, (PRG) 3/9, (PRG) 3/14, (PRG) 3/16, (PRG) 3/18, (PRG) 3/29, (PRG) 4/22, (PRFR) 2/16, (PRĪ) 6/13, (PRĪ) 7/1, (PRĪ) 7/2, (PRĪ) 7/4, (PRĪ) 7/5, (PRĪ) 7/6, (PRĪ) 7/9, (PRĪ) 11/8, (PRĪ) 11/17, (ĪAR) 2/21, (ĪAR) 2/23, (PR1U) 3/6.

Avva: (PRR) 8/15, (PRG) 4/6.

Azor: (MT) 1/13, (MT) 1/14.

Bartholomaios: (MT) 10/3, (MR) 3/18, (LU) 6/14.

Bartholomeos: (RA) 1/13.

Beniamin: (RA) 13/21, (PRR) 11/1, (ĪV) 7/8.

Damaris: (RA) 17/34.

Daniil: (MT) 24/15, (MR) 13/14.

David: (MT) 1/1, (MT) 1/6, (MT) 1/17, (MT) 1/20, (MT) 9/27, (MT) 12/3, (MT) 12/23, (MT) 20/30, (MT) 20/31, (MT) 21/9, (MT) 21/15, (MT) 22/43, (MT) 22/45, (MR) 2/25, (MR) 10/47, (MR) 10/48, (MR) 11/10, (MR) 12/35, (MR) 12/36, (MR) 12/37, (LU) 1/27.

Dimitrios: (RA) 19/24, (ĪOR3) 12.

Dionisios: (RA) 17/34.

Dios: (RA) 14/13, (RA) 19/35, (RA) 28/11.

Dioskuros: (RA) 28/11.

Drusilli: (RA) 24/24.

Efraim: (ĪO) 11/54.

Eleazar: (MT) 1/15.

Eliakeim: (MT) 1/13, (LU) 3/30.
 Eliezer: (LU) 3/29.
 Elisabet: (LU) 1/6, (LU) 1/7, (LU) 1/13, (LU) 1/24, (LU) 1/36, (LU) 1/41, (LU) 1/57.
 Elissaie: (LU) 4/27.
 Eliud: (MT) 1/15.
 Elmodam: (LU) 3/28.
 Emmanuil: (MT) 1/23.
 Emmor: (RA) 7/16.
 Enoh: (PRÌ) 11/5, (ÌUR) 14.
 Enos: (LU) 3/38.
 Epikurioi: (RA) 17/18.
 Ermi: (RA) 14/12.
 Ermis: (PRR) 16/14.
 Eslin: (LU) 3/25.
 Esrom: (MT) 1/3, (LU) 3/33.
 Eutihos: (RA) 20/9.
 Ever: (LU) 3/35.
 Ezekia: (MT) 1/9, (MT) 1/10.
 Falek: (LU) 3/35.
 Fanuil: (LU) 2/36.
 Faraon: (RA) 7/10, (RA) 7/13, (RA) 7/21, (PRR) 9/17, (PRÌ) 11/24.
 Fares, (MT) 1/3.
 Filiks: (RA) 23/24, (RA) 23/26, (RA) 24/2, (RA) 24/22, (RA) 24/24, (RA) 24/25,
 (RA) 24/27, (RA) 25/14.
 Filippos: (MT) 14/3, (MT) 16/13, (MR) 3/18, (MR) 8/27, (LU) 3/1, (LU) 6/14, (ÌO)
 1/43, (ÌO) 1/44, (ÌO) 1/45, (ÌO) 1/48, (ÌO) 6/5, (ÌO) 6/7, (ÌO) 12/21, (ÌO) 12/22,
 (ÌO) 14/8, (ÌO) 14/9, (RA) 1/13, (RA) 6/5, (RA) 8/5, (RA) 8/6, (RA) 8/12, (RA)
 8/29, (RA) 8/30, (RA) 8/31, (RA) 8/34, (RA) 8/37, (RA) 8/39, (RA) 21/8.
 Filoppos: (RA) 8/26.
 Fistos: (RA) 24/27, (RA) 25/1, (RA) 25/4, (RA) 25/9, (RA) 25/12, (RA) 25/14, (RA)
 25/22, (RA) 25/23, (RA) 25/24, (RA) 26/24, (RA) 26/25, (RA) 26/32.
 Gaios: (RA) 19/29, (ÌOR3) 2.

Gallion: (RA) 18/12, (RA) 18/14, (RA) 18/17.

Gamaliil: (RA) 5/34, (RA) 22/3.

Hanaan: (MT) 15/22, (RA) 7/11, (RA) 13/19.

Hristo: (ĪO) 7/26.

Hristos: (MT) 1/17, (MT) 11/2, (MT) 16/17, (MT) 22/42, (MT) 23/8, (MT) 23/11, (MT) 24/5, (MT) 24/23, (MT) 26/63, (MT) 26/68, (MT) 27/17, (MT) 27/22, (MR) 8/30, (MR) 9/41, (MR) 12/35, (MR) 13/6, (MR) 13/21, (MR) 14/61, (MR) 15/32, (LU) 3/15, (LU) 4/41, (LU) 20/41, (LU) 21/8, (LU) 22/67, (LU) 23/2, (LU) 23/35, (LU) 23/41, (LU) 24/46, (ĪO) 1/20, (ĪO) 1/25, (ĪO) 1/41, (ĪO) 3/28, (ĪO) 4/25, (ĪO) 4/29, (ĪO) 4/42, (ĪO) 6/69, (ĪO) 7/27, (ĪO) 7/31, (ĪO) 7/41, (ĪO) 7/42, (ĪO) 9/22, (ĪO) 10/24, (ĪO) 11/27, (ĪO) 12/34, (ĪO) 20/31, (MT) 1/18, (MR) 1/1, (ĪO) 17/3, (RA) 2/38, (RA) 4/10, (RA) 8/12, (RA) 8/37, (RA) 9/34, (RA) 10/36, (RA) 15/26, (RA) 16/18, (RA) 16/31, (RA) 20/20, (PRR) 1/1, (PRR) 1/7, (PRR) 2/13, (PRR) 3/22, (PRR) 5/1, (PRR) 5/17, (PRR) 6/23, (PRR) 13/14, (PRR) 15/6, (PRR) 15/8, (PRR) 16/20, (PRR) 16/24, (PRR) 16/25, (PRR) 16/27, (PRK1) 1/1, (PRK1) 1/2, (PRK1) 1/7, (PRK1) 1/8, (PRK1) 1/9, (PRK1) 2/2, (PRK1) 5/5, (PRK1) 8/6, (PRK1) 9/1, (PRK1) 15/51, (PRK1) 16/22, (PRK1) 16/23, (PRK2) 1/1, (PRK2) 1/3, (PRK2) 1/19, (PRK2) 5/18, (PRK2) 8/9, (PRK2) 13/5, (PRK2) 13/14, (PRG) 1/1, (PRG) 1/4, (PRG) 2/16, (PRG) 3/14, (PRG) 6/14, (PRG) 6/18, (PRE) 1/1, (PRE) 1/2, (PRE) 1/6, (PRE) 1/17, (PRE) 2/21, (PRE) 3/9, (PRE) 5/20, (PRE) 6/23, (PRF) 1/1, (PRF) 1/2, (PRF) 1/8, (PRF) 1/19, (PRF) 2/11, (PRF) 2/21.

Huzan: (LU) 8/3.

Iia: (MT) 16/14, (MT) 17/3, (MT) 17/4, (MT) 17/10, (MT) 17/11, (MT) 17/12, (MT) 27/47, (MT) 27/49, (MR) 6/15, (MR) 8/28, (MR) 9/28, (MR) 9/5, (MR) 9/11, (MR) 9/12, (MR) 9/13, (MR) 15/35, (MR) 15/36, (LU) 1/17, (LU) 4/25, (LU) 4/26, (LU) 9/8, (LU) 9/19, (LU) 9/31, (LU) 9/33.

Irodīs: (MT) 2/1, (MT) 2/3, (MT) 2/7, (MT) 2/12, (MT) 2/13, (MT) 2/15, (MT) 2/16, (MT) 2/19, (MT) 2/22, (MT) 14/1, (MT) 14/3, (MT) 14/6, (MT) 14/7, (MT) 22/16, (MR) 3/6, (MR) 6/14, (MR) 6/16, (MR) 6/17, (MR) 6/18, (MR) 6/20, (MR) 6/21, (MR) 6/22, (MR) 8/15, (MR) 12/13 (LU) 1/5, (LU) 13/32.

Irodia: (MT) 14/3, (MT) 14/6, (LU) 3/19

Irodias: (MR) 6/17, (MR) 6/22

Isaia: (MT) 3/3, (MT) 4/13, (MT) 8/17, (MT) 13/15, (MT) 15/8, (MR) 7/7, (LU) 3/4,
 (ĪO) 12/39, (RA) 8/28, (PRR) 9/27
 Īaeiros, (MR) 5/22, (LU) 8/41
 Īakavos: (RA) 1/13
 Īakov: (MT) 1/2, (MT) 1/15, (MT) 4/21, (MT) 22/32
 Īakovos: (MT) 4/21, (MT) 10/3, (MT) 17/1, (MR) 1/19, (MR) 1/29, (MR) 3/17, (LU)
 5/10, (LU) 6/14, (LU) 6/15, (LU) 8/51, (RA) 1/13, (RA) 1/2, (PRK1) 15/7, (PRG)
 1/19, (PRG) 2/9, (PRG) 2/12, (ĪAR) 1/1, (ĪUR) 1/1
 Īared: (LU) 3/37
 Īason: (RA) 17/5, (RA) 17/6, (RA) 17/7, (RA) 17/9, (PRR) 16/21
 Īehonia: (MT) 1/11, (MT) 1/12
 Īeremia: (MT) 2/18, (MT) 16/14
 Īessai: (MT) 1/6, (LU) 3/32, (RA) 13/22
 Īsus Hristos: (MT) 1/18, (MR) 1/1, (ĪO) 17/3, (RA) 2/38, (RA) 4/10, (RA) 8/12,
 (RA) 8/37, (RA) 9/34, (RA) 10/36, (RA) 15/26, (RA) 16/18, (RA) 16/31, (RA)
 20/20, (PRR) 1/1, (PRR) 1/7, (PRR) 2/13, (PRR) 3/22, (PRR) 5/1, (PRR) 5/17,
 (PRR) 6/23, (PRR) 13/14, (PRR) 15/6, (PRR) 15/8, (PRR) 16/20, (PRR) 16/24,
 (PRR) 16/25, (PRR) 16/27, (PRK1) 1/1, (PRK1) 1/2, (PRK1) 1/7, (PRK1) 1/8,
 (PRK1) 1/9, (PRK1) 2/2, (PRK1) 5/5, (PRK1) 8/6, (PRK1) 9/1, (PRK1) 15/51,
 (PRK1) 16/22, (PRK1) 16/23, (PRK2) 1/1, (PRK2) 1/3, (PRK2) 1/19, (PRK2)
 5/18, (PRK2) 8/9, (PRK2) 13/5, (PRK2) 13/14, (PRG) 1/1, (PRG) 1/4, (PRG)
 2/16, (PRG) 3/14, (PRG) 6/14, (PRG) 6/18, (PRE) 1/1, (PRE) 1/2, (PRE) 1/6,
 (PRE) 1/17, (PRE) 2/21, (PRE) 3/9, (PRE) 5/20, (PRE) 6/23, (PRF) 1/1, (PRF)
 1/2, (PRF) 1/8, (PRF) 1/19, (PRF) 2/11, (PRF) 2/21
 Īsus: (MT) 1/1, (MT) 1/21, (MT) 1/25, (MT) 3/16, (MT) 4/1, (MT) 4/7, (MT) 4/10,
 (MT) 4/12, (MT) 4/17, (MT) 4/18, (MT) 4/25, (MT) 7/28, (MT) 8/3, (MT) 8/4,
 (MT) 8/7, (MT) 8/10, (MT) 8/10, (MT) 8/14.
 Īli: (LU) 3/24.
 Īoanna: (LU) 8/3.
 Īoannis: (MT) 3/1, (MT) 3/13, (MT) 3/14, (MT) 4/12, (MT) 4/21, (MT) 9/14, (MT)
 10/3, (MT) 11/2, (MT) 11/5, (MT) 11/7, (MT) 11/11, (MT) 11/12, (MT) 11/14,

(MT) 11/18, (MT) 14/2, (MT) 14/3, (MT) 14/4, (MT) 14/8, (MT) 14/10, (MT) 16/14, (MT) 17/1, (MT) 17/13, (MT) 21/25, (MT) 21/26, (MT) 21/32, (MR) ¼.

Íoatham: (MT) 1/9.

Íona: (MT) 12/39, (MT) 12/40, (MT) 12/41, (MT) 16/4, (MT) 16/17, (LU) 3/30, (LU) 11/29, (LU) 11/30, (LU) 11/32, (ÍO) 21/16, (ÍO) 21/17.

Íoram: (MT) 1/8, (MT) 1/9.

Íoreim: (LU) 3/29.

Íosafat: (MT) 1/8.

Íosi: (MT) 13/55, (MT) 27/56, (MR) 6/3, (MR) 15/40, (RA) 4/36, (LU) 3/29.

Íosia: (MT) 1/1.

Íosif: (MT) 1/16, (MT) 1/19, (MT) 1/20, (MT) 1/24, (MT) 2/13, (MT) 2/19, (MT) 27/57, (MT) 27/59, (MR) 15/43, (MR) 15/45, (MR) 15/47, (LU) 1/27, (LU) 2/4, (LU) 2/16, (LU) 2/33, (LU) 2/43, (LU) 3/24, (LU) 3/25, (LU) 3/26, (LU) 3/30, (LU) 4/22, (LU) 23/51, (ÍO) 1/45, (ÍO) 4/5, (ÍO) 6/42, (ÍO) 19/38, (RA) 7/9, (RA) 7/13, (RA) 7/14, (RA) 7/18, (PRÍ) 11/21, (PRÍ) 11/22, (ÍV) 7/8.

Ír: (LU) 3/29.

Ísaak: (MT) 1/2, (MT) 8/11, (MR) 12/26, (LU) 4/34, (LU) 13/28, (LU) 20/37, (RA) 7/8, (RA) 7/32, (PRR) 9/7, (PRR) 9/10, (PRG) 4/28, (PRÍ) 11/9, (PRÍ) 11/17, (PRÍ) 11/8, (PRÍ) 11/20.

Ískariot: (MT) 10/4, (MT) 26/14, (MR) 3/19, (MR) 14/10, (LU) 22/3, (ÍO) 6/71, (ÍO) 12/5, (ÍO) 13/2, (ÍO) 13/27, (ÍO) 14/22.

Ískarot: (LU) 6/16.

Ísus, (LU) 4/35, (ÍO) 11/4.

Íuda, (MT) 1/2, (MT) 1/3, (MT) 2/6, (MT) 10/4, (MT) 13/55, (MT) 26/14, (MT) 26/25, (MT) 26/47, (MT) 27/3, (MR) 3/19, (MR) 6/3, (MR) 14/10, (MR) 14/43, (LU) 1/39, (LU) 3/27, (LU) 3/30, (LU) 3/34, (LU) 6/36, (LU) 22/3, (LU) 22/47, (LU) 22/48, (ÍO) 6/71, (ÍO) 12/5, (ÍO) 13/2, (ÍO) 13/27, (ÍO) 13/29, (ÍO) 14/22, (ÍO) 18/2, (ÍO) 18/3, (ÍO) 18/5, (ÍO) 21/15, (RA) 1/13, (RA) 1/16, (RA) 1/24, (RA) 5/37, (RA) 15/22, (RA) 15/27, (RA) 15/32, (PRÍ) 7/14, (PRÍ) 8/8, (PR1U) 5/8, (ÍUR) 1, (ÍV) 5/5, (ÍV) 7/5

Íulios: (RA) 27/3

Íustos: (RA) 1/23, (RA) 18/7, (PRS1) 4/11.

Kaiafa: (MT) 26/3, (MT) 26/57, (LU) 3/2, (ĪO) 18/14, (ĪO) 18/25, (ĪO) 18/28, (RA) 4/6.

Kaiafas: (ĪO) 11/49.

Kaina: (LU) 3/38

Kaisareia: (MT) 16/13 (RA) 8/40, (RA) 10/1, (RA) 10/24, (RA) 11/11 (RA) 12/19, (RA) 18/22, (RA) 21/8, (RA) 21/16, (RA) 23/23, (RA) 23/33, (RA) 25/1, (RA) 25/4, (RA) 25/13.

Kandakı: (RA) 8/27.

Kıfas: (ĪO) 1/42, (PRK1) 1/12, (PRK1) 3/22, (PRK1) 15/5, (PRG) 2/9.

Kirnios: (LU) 2/3.

Kis: (RA) 13/22.

Klavdi: (RA) 27/16.

Klavdia: (PRT2) 4/21.

Klavdios: (RA) 18/2, (RA) 23/26.

Kleopa: (LU) 24/18.

Kornılios: (RA) 10/2, (RA) 10/3, (RA) 10/7, (RA) 10/17, (RA) 10/21, (RA) 10/24, (RA) 10/30, (RA) 10/31.

Kossam: (LU) 3/28.

Krispos: (RA) 18/8.

Lameh: (LU) 3/37.

Lazaros: (LU) 16/20, (LU) 16/24, (LU) 16/25, (ĪO) 11/1, (ĪO) 11/2, (ĪO) 11/5, (ĪO) 11/43, (ĪO) 12/1, (ĪO) 12/2, (ĪO) 12/9, (ĪO) 12/10, (ĪO) 12/17.

Legeon: (MR) 5/10, (LU) 8/30.

Leui: (MR) 3/14, (LU) 3/24, (LU) 3/29, (LU) 5/27, (LU) 5/29, (LU) 10/32, (ĪO) 1/19, (RA) 4/36, (PRĪ) 7/5, (PRĪ) 7/9, (PRĪ) 7/11, (ĪV) 7/7.

Levveos: (MT) 10/4.

Lidia: (RA) 16/14, (RA) 16/40.

Lot: (LU) 17/28, (LU) 17/29, (LU) 17/32, (PR2U) 2/7.

Ludda: (RA) 9/32, (RA) 9/35, (RA) 9/38.

Lukios: (RA) 13/1, (PRR) 16/21.

Lusania Avili: (LU) 3/2.

Lusias: (RA) 23/26, (RA) 24/27, (RA) 24/22.

Magdalini Maria: (MT) 27/56, (MT) 27/61, (MT) 28/1, (MR) 15/40, (MR) 15/47, (MR) 16/1, (MR) 16/10, (LU) 24/10, (İO) 19/25, (İO) 20/1, (İO) 20/18.

Maleleil: (LU) 3/37.

Malhos: (İO) 18/11.

Manassi: (MT) 1/10.

Maria: (MT) 1/16, (MT) 1/18, (MT) 1/20, (MT) 2/11, (MT) 13/55, (MT) 27/56, (MT) 27/61, (MT) 28/1, (MR) 15/40, (MR) 15/47, (LU) 10/39, (LU) 10/42, (LU) 24/10, (İO) 11/1, (İO) 11/2, (İO) 11/20, (İO) 11/28, (İO) 11/31, (İO) 11/45, (İO) 12/3, (İO) 19/25, (İO) 20/11, (İO) 20/16, (RA) 1/14, (RA) 12/12.

Mariam: (LU) 1/28, (LU) 1/30, (LU) 1/34, (LU) 1/38, (LU) 1/39, (LU) 1/41, (LU) 1/46, (LU) 1/56, (LU) 2/4, (LU) 2/16, (LU) 2/19, (LU) 2/34, (LU) 8/3, (PRR) 16/7.

Markos: (RA) 12/12, (RA) 12/25, (RA) 15/37, (PRK) 4/10, (PRT2) 4/11, (PRFR) 1/24, (PR1U) 5/14.

Martha: (LU) 10/38, (LU) 10/40, (LU) 10/41, (İO) 11/1, (İO) 11/5, (İO) 11/19, (İO) 11/20, (İO) 11/21, (İO) 11/24, (İO) 11/30, (İO) 11/39, (İO) 12/2.

Mathusala: (LU) 3/37.

Mattatha: (LU) 3/31.

Matth: (LU) 3/26.

Mattha: (LU) 3/24, 2/59.

Matthaios: (MT) 9/9, (MT) 10/3, (MR) 3/18, (LU) 6/15, (RA) 1/13.

Matthan: (MT) 1/15.

Matthat: (LU) 3/29.

Matthia: (LU) 3/25, (LU) 3/26.

Matthias: (RA) 1/24, (RA) 1/26.

Melea: (LU) 3/31.

Meliti: (RA) 28/2.

Mesia: (İO) 4/25.

Mesih: (LU) 2/11, (LU) 2/26, (RA) 2/36, (RA) 4/26.

Messia: (İO) 4/25.

Moisi: (MT) 8/4, (MT) 17/3, (MT) 19/7, (MT) 19/8, (MT) 22/24, (MT) 23/2, (MR) 1/44, (MR) 7/10, (MR) 9/4, (MR) 9/5, (MR) 10/3, (MR) 10/4, (MR) 12/19, (MR)

12/26, (LU) 2/22, (LU) 5/14, (LU) 9/30, (LU) 9/33, (LU) 18/29, (LU) 18/31, (LU) 20/28, (LU) 20/37, (LU) 24/44, (ĪO) 1/17, (ĪO) 1/45, (ĪO) 3/14, (ĪO) 5/46, (ĪO) 6/32, (ĪO) 7/19, (ĪO) 7/22, (ĪO) 7/23, (ĪO) 8/5, (ĪO) 9/28, (ĪO) 9/29, (RA) 3/22, (RA) 6/11, (RA) 6/14, (RA) 7/20, (RA) 7/22, (RA) 7/29, (RA) 7/31, (RA) 7/32, (RA) 7/35, (RA) 7/38, (RA) 7/40, (RA) 7/44, (RA) 13/39, (RA) 15/1, (RA) 15/5, (RA) 15/21, (RA) 26/22, (RA) 28/23, (PRR) 5/14, (PRR) 9/15, (PRR) 10/5, (PRR) 10/19, (PRK1) 9/9, (PRK1) 10/2, (PRK2) 3/7, (PRK2) 3/13, (PRK2) 3/15, (PRT2) 3/8, (PRĪ) 3/2, (PRĪ) 3/5, (PRĪ) 3/16, (PRĪ) 7/14, (PRĪ) 8/5, (PRĪ) 9/19, (PRĪ) 10/28.

Moloh: (RA) 7/43.

Naasson: (MT) 1/4, (MT) 1/5, (LU) 3/32.

Nahor: (LU) 3/35.

Nangai: (LU) 3/26.

Natha: (LU) 3/31.

Nathanail: (ĪO) 2/44.

Naum: (LU) 3/25.

Niri: (LU) 3/28.

Nikanor: (RA) 6/5.

Nikodimos: (ĪO) 3/1, (ĪO) 3/4, (ĪO) 3/9, (ĪO) 7/50, (ĪO) 19/39.

Nikolaos: (RA) 6/5.

Nikolavi: (ĪV) 2/6, (ĪV) 2/15.

Noe: (MT) 24/37, (MT) 24/38, (LU) 3/36, (LU) 17/26, (LU) 17/27, (PRĪ) 11/7,

(PR1U) 3/19, (PR2U) 2/5.

Osanna: (MT) 21/9, (MT) 21/15, (MR) 11/9, (MR) 11/11.

Ovid: (MT) 1/5, (LU) 3/32.

Ozia: (MT) 1/9.

Parmena: (RA) 6/5.

Parthi: (RA) 2/9.

Paulos: (RA) 13/7, (RA) 13/9, (RA) 13/13, (RA) 13/16, (RA) 13/43, (RA) 13/45, (RA) 13/46, (RA) 13/50, (RA) 14/9, (RA) 14/11, (RA) 14/12, (RA) 14/19, (RA) 15/2, (RA) 15/12, (RA) 15/22, (RA) 15/26, (RA) 15/35, (RA) 15/36, (RA) 15/38, (RA) 15/40, (RA) 16/3, (RA) 16/9, (RA) 16/14, (RA) 16/16, (RA) 16/18, (RA)

16/25, (RA) 16/28, (RA) 16/29, (RA) 16/36, (RA) 16/37, (RA) 17/2, (RA) 17/4, (RA) 17/10, (RA) 17/13, (RA) 17/14, (RA) 17/15, (RA) 17/16, (RA) 17/22, (RA) 17/33, (RA) 18/1, (RA) 18/5, (RA) 18/9, (RA) 18/12, (RA) 18/14, (RA) 18/18, (RA) 19/1, (RA) 19/4, (RA) 19/6, (RA) 19/11, (RA) 19/13, (RA) 19/15, (RA) 19/21, (RA) 19/26, (RA) 19/29, (RA) 19/30, (RA) 20/1, (RA) 20/9, (RA) 20/10, (RA) 20/13, (RA) 20/16, (RA) 20/37, (RA) 21/4, (RA) 21/11, (RA) 21/13, (RA) 21/18, (RA) 21/26, (RA) 21/29, (RA) 21/30, (RA) 21/32, (RA) 21/37, (RA) 21/39, (RA) 21/40, (RA) 22/25, (RA) 22/27, (RA) 22/28, (RA) 22/30, (RA) 23/1, (RA) 23/3, (RA) 23/5, (RA) 23/6, (RA) 23/10, (RA) 23/11, (RA) 23/12, (RA) 23/14, (RA) 23/16, (RA) 23/17, (RA) 23/18, (RA) 23/20, (RA) 23/31, (RA) 23/33, (RA) 24/1, (RA) 24/10, (RA) 24/23, (RA) 24/24, (RA) 24/26, (RA) 24/27, (RA) 25/1, (RA) 25/4, (RA) 25/6, (RA) 25/7, (RA) 25/9, (RA) 25/10, (RA) 25/14, (RA) 25/19, (RA) 25/21, (RA) 26/1, (RA) 26/24, (RA) 26/29, (RA) 27/1, (RA) 27/3, (RA) 27/10, (RA) 27/11, (RA) 27/21, (RA) 27/24, (RA) 27/31, (RA) 27/34, (RA) 27/43, (RA) 28/3, (RA) 28/8, (RA) 28/15, (RA) 28/16, (RA) 28/17, (RA) 28/25, (RA) 28/30.

Petros: (MT) 4/18, (MT) 8/14, (MT) 10/2, (MT) 14/28, (MT) 14/29, (MT) 15/15, (MT) 16/16, (MT) 16/18, (MT) 16/22, (MT) 16/23, (MT) 17/1, (MT) 17/4, (MT) 17/23, (MT) 17/25, (MT) 18/21, (MT) 19/27, (MT) 26/33, (MT) 26/35, (MT) 26/37, (MT) 26/40, (MT) 26/58, (MT) 26/69, (MT) 26/73, (MT) 26/75, (MR) 3/16, (MR) 5/37, (MR) 8/29, (MR) 8/32, (MR) 9/1, (MR) 10/28, (MR) 11/21, (MR) 13/3, (MR) 14/29, (MR) 14/37, (MR) 14/54, (MR) 14/70, (MR) 16/7, (LU) 5/8, (LU) 6/14, (LU) 8/45, (LU) 9/20, (LU) 9/28, (LU) 12/41, (LU) 18/28, (LU) 22/8, (LU) 22/34, (LU) 22/54, (LU) 22/62, (LU) 24/12, (ÍO) 1/40, (ÍO) 6/8, (ÍO) 6/68, (ÍO) 13/6, (ÍO) 13/24, (ÍO) 18/10, (ÍO) 18/15, (ÍO) 18/18, (ÍO) 18/27, (ÍO) 20/2, (ÍO) 21/2, (ÍO) 21/7, (ÍO) 21/15, (ÍO) 21/20, (RA) 1/13, (RA) 2/14, (RA) 2/37.

Pilatos: (MT) 27/2, (MT) 27/13, (MT) 27/22, (MT) 27/24, (MT) 27/57, (MT) 27/63, (MR) 15/1, (MR) 15/4, (MR) 15/9, (MR) 15/14, (MR) 15/43, (LU) 3/1, (LU) 13/1, (LU) 23/2, (LU) 23/3, (LU) 23/6, (LU) 23/12, (LU) 23/20, (LU) 23/29, (LU) 23/33, (ÍO) 18/37, (ÍO) 18/38, (ÍO) 19/1, (ÍO) 19/6, (ÍO) 19/8, (ÍO) 19/12, (ÍO) 19/15, (ÍO) 19/22, (ÍO) 19/31, (ÍO) 19/38, (RA) 3/13, (RA) 4/27, (RA) 13/28, (PRT1) 6/13.

Poplios: (RA) 28/7.
 Porkios Fistos: (RA) 24/27.
 Potlios: (RA) 28/8.
 Priskilla: (RA) 18/18, (RA) 18/26, (PRR) 16/3, (PRK1) 16/19.
 Prohoros: (RA) 6/5.
 Ragavv: (LU) 3/35.
 Rahav: (MT) 1/5.
 Rahil: (MT) 2/18.
 Risa: (LU) 3/27.
 Rodi: (RA) 12/13.
 Rovoam: (MT) 1/7.
 Rufos: (MR) 15/21, (PRR) 16/13.
 Ruth: (MT) 1/5.
 Sadok: (MT) 1/14.
 Sala: (LU) 3/36.
 Salathiil: (MT) 1/12, (LU) 3/27.
 Salmon: (MT) 1/5.
 Salomı: (MR) 15/40, (MR) 16/1.
 Samuil: (RA) 3/24, (RA) 13/20.
 Sapfeira, (RA) 5/2.
 Saruh: (RA) 3/35.
 Saul: (RA) 9/4, (RA) 9/17, (RA) 9/19, (RA) 13/22, (RA) 22/7, (RA) 22/13, (RA) 26/14.
 Saulos, (RA) 7/57, (RA) 7/59, (RA) 9/1, (RA) 9/8, (RA) 9/11, (RA) 9/22, (RA) 9/26, (RA) 11/25, (RA) 11/30, (RA) 12/25, (RA) 13/1, (RA) 13/7, (RA) 13/9.
 Savvos: (RA) 8/3.
 Semei: (LU) 3/26.
 Sergios: (RA) 13/7.
 Sihem: (RA) 7/16.
 Sim: (LU) 3/36.
 Simeon: (LU) 2/25, (LU) 2/34, (LU) 3/30, (RA) 13/1, (RA) 15/14, (PR2U) 1/1, (İV) 7/7.

Simon: (MT) 4/18, (MT) 13/55, (MT) 16/16, (MT) 17/24, (MT) 26/6, (MT) 27/32,
(MR) 1/16, (MR) 1/29, (MR) 1/36, (MR) 3/17, (MR) 6/3, (MR) 14/3, (MR) 14/37,
(LU) 4/38, (LU) 5/3, (LU) 5/5, (LU) 5/10, (LU) 6/14, (LU) 7/40, (LU) 7/43, (LU)
22/31, (LU) 23/26, (LU) 24/34, (İO) 1/40, (İO) 6/8, (İO) 6/68, (İO) 12/5, (İO) 13/2,
(İO) 13/9, (İO) 13/26, (İO) 13/36, (İO) 18/10, (İO) 18/24, (İO) 20/2, (İO) 20/6,
(İO) 21/2, (İO) 21/11, (İO) 21/15, (RA) 1/13, (RA) 8/9, (RA) 8/18, (RA) 8/24,
(RA) 9/43, (RA) 10/5, (RA) 10/17, (RA) 10/32, (RA) 11/13.

Sith: (LU) 3/38.

Skeva: (RA) 19/14.

Solomon: (MT) 1/6, (MT) 6/29, (MT) 11/42, (LU) 11/31, (LU) 12/27, (İO) 10/24,
(RA) 3/11, (RA) 5/12, (RA) 7/47.

Sosthenis: (RA) 18/17.

Stefanos: (RA) 6/5, (RA) 6/8, (RA) 6/9, (RA) 7/58, (RA) 8/2, (RA) 11/19, (RA)
22/20.

Susanna: (LU) 8/3.

Tabitha: (RA) 9/36, (RA) 9/40.

Tertillos: (RA) 24/1, (RA) 24/2.

Thaddaios: (MT) 10/4, (MR) 3/19.

Thamar: (MT) 1/3.

Thara: (LU) 3/34.

Theofile: (LU) 1/1.

Theofilos: (RA) 1/1.

Thev: (RA) 5/36.

Thoma: (İO) 11/16,, (İO) 14/5, (İO) 20/24, (İO) 20/26, (İO) 20/28, (İO) 21/2, (RA)
1/13.

Thomas: (MT) 10/3, (LU) 6/15.

Timon: (RA) 6/5.

Timotheos: (RA) 16/1, (RA) 17/14, (RA) 18/5, (RA) 19/22, (RA) 20/4, (PRR) 16/21,
(PRK1) 4/17, (PRK1) 16/10, (PRK2) 1/1, (PRK2) 1/19, (PRF) 2/19, (PRS1) 1/1,
(PRS1) 3/2, (PRS2) 1/5, (PRT1) 1/2, (PRT1) 1/18, (PRT1) 6/20, (PRFR) 1/1,
(PRİ) 13/23.

Tirannos: (RA) 19/9.

Tiverias: (LU) 3/1, (İO) 6/1, (İO) 6/23, (İO) 21/1.
Trofimos: (RA) 20/4, (RA) 21/29.
Uria: (MT) 1/6.
Varahia: (MT) 23/35.
Varavva: (MT) 27/16, (MT) 27/17, (MT) 27/22, (MT) 27/26, (MR) 15/11, (MR) 15/15, (LU) 23/18, (İO) 18/40.
Varavvas: (MR) 15/18.
Variisus: (RA) 13/6.
Varnavas: (RA) 4/36, (RA) 9/27, (RA) 11/22, (RA) 12/25, (RA) 13/1, (RA) 13/7, (RA) 13/43, (RA) 14/12, (RA) 14/14, (RA) 15/2, (RA) 15/12, (RA) 15/22, (RA) 15/25, (RA) 15/39, (PRF) 9/6, (PRG) 2/1, (PRG) 2/9.
Varsava: (RA) 1/23.
Verniki: (RA) 25/13, (RA) 25/23, (RA) 26/30.
Vlastos: (RA) 12/20.
Vooz: (MT) 1/5, (LU) 3/32.
Zaharia: (MT) 23/35, (LU) 1/5, (LU) 1/12, (LU) 1/13, (LU) 1/18, (LU) 1/40, (LU) 1/60, (LU) 1/67, (LU) 3/2, (LU) 11/51.
Zakhaios: (LU) 19/2, (LU) 19/5, (LU) 19/6.
Zara: (MT) 1/3.
Zevedaios: (MT) 4/21, (MT) 10/3, (MT) 20/20, (MT) 26/37, (MT) 27/56, (MR) 1/19, (MR) 1/20, (MR) 3/17, (MR) 10/35, (LU) 5/10, (İO) 21/2.
Zilotis: (LU) 6/15, (RA) 1/13.
Zorovavel: (MT) 1/12, (MT) 1/13, (LU) 3/27.

YER ADLARI DİZİNİ

Adriatiki denizi: (RA) 27/27.

Ahaia: (RA) 18/12, (RA) 18/27, (RA) 19/21, (PRR) 15/26, (PRR) 16/5, (PRK1) 16/15, (PRK2) 1/1, (PRK2) 9/2, (PRK2) 11/10, (PRS1) 1/7, (PRS1) 1/8.

Aleksandria: (RA) 6/9, (RA) 18/24, (RA) 27/6, (RA) 28/11.

Amfipolis: (RA) 17/1.

Antakia: (RA) 6/5, (RA) 12/22, (RA) 12/26, (RA) 13/1, (RA) 13/14, (RA) 14/19, (RA) 14/21, (RA) 14/27, (RA) 15/23, (RA) 15/35, (RA) 18/23, (PRG) 2/11.

Antipatrida: (RA) 23/31.

Apollonia: (RA) 17/1.

Appios: (RA) 28/15.

Arimathaia: (MT) 27/57, (LU) 23/50, (İO) 19/38.

Asia: (RA) 2/9, (RA) 6/9, (RA) 16/6, (RA) 19/10, (RA) 19/22, (RA) 19/27, (RA) 19/31, (RA) 20/4, (RA) 20/5, (RA) 20/16, (RA) 20/18, (RA) 21/27, (RA) 24/18, (RA) 27/2, (PRK1) 16/19, (PRK2) 1/8, (PRT2) 1/15, (PR1U) 1/2, (İV) 1/4, (İV) 1/11.

Assos: (RA) 20/13, (RA) 20/14.

Athina: (RA) 17/15, (RA) 17/16, (RA) 17/21, (RA) 17/22, (RA) 18/1, (PRS1) 3/1.

Attaleia, (RA) 14/26.

Azotos: (RA) 8/40.

Beroia: (RA) 17/10, (RA) 17/13.

Damaskos: (RA) 9/8, (RA) 9/10, (RA) 9/19, (RA) 9/22, (RA) 9/27, (RA) 22/5, (RA) 22/6, (RA) 26/12, (RA) 26/20, (PRK2) 11/32, (PRG) 1/17.

Dekapolis: (MT) 4/25, (MT) 5/20, (MR) 7/31.

Devri: (RA) 14/6, (RA) 16/1, (RA) 20/4.

Efesos: (RA) 18/19, (RA) 18/21, (RA) 18/25, (RA) 19/1, (RA) 19/17, (RA) 19/26, (RA) 19/34, (RA) 19/35, (RA) 20/16, (RA) 20/17, (RA) 21/29, (PRK1) 15/32, (PRK1) 16/8, (PRE) 1/1, (PRT1) 1/4, (İOR2) 1/11, (İOR2) 2/1.

Elami: (RA) 2/9.

Emmaus: (LU) 24/14.

Filibe: (RA) 20/6.

Filippe: (PRF) 1/1, (PRF) 4/14, (PRS1) 2/2.

Foiniki: (RA) 11/19, (RA) 15/3.

Foiniki: (RA) 21/2, (RA) 27/12.

Frigia: (RA) 2/10, (RA) 16/6.

Friya: (RA) 18/23.

Galatia: (RA) 16/6, (RA) 18/23, (PRK1) 16/1, (PRG) 1/3, (PRT2) 4/10.

Galilaia: (MT) 2/23, (MT) 3/13, (MT) 4/13, (MT) 4/16, (MT) 4/18, (MT) 4/23, (MT) 4/25, (MT) 15/29, (MT) 17/21, (MT) 19/1, (MT) 21/11, (MT) 26/32, (MT) 26/69, (MT) 27/55, (MT) 28/10, (MT) 28/16, (MR) 1/9, (MR) 1/15, (MR) 1/16, (MR) 1/28, (MR) 1/39, (MR) 3/7, (MR) 6/21, (MR) 7/32, (MR) 9/30, (MR) 14/28, (MR) 14/70, (MR) 15/41, (MR) 16/7, (LU) 1/26, 257, 262, 263, 265, 266, 281, 318, 339, 341, 345, 346, 353, 354, 355, 360, 363, 364, 369, 374, 378, 379, 398, 427, 462, 467, 477, 866, 877, 878, 898, 912, 925, 932, 954, 990, 995, 997, 1000, 1013, 1034, 1052, 1063, 1065, 1067, 1068, 1069, 1074, 1082, 1086, 1088, 1114.

Gavvatha: (İO) 19/13.

Gaza: (RA) 8/26.

Golyotha: (MT) 27/33, (MR) 15/22, (İO) 19/17.

Gomorra: (MT) 10/15, (MR) 6/11, (PRR) 9/29, (PR2U) 2/6, (İUR) 7.

Habeş: (RA) 8/27.

Harran: (RA) 7/2, (RA) 7/4.

Horazin: (LU) 10/13.

İsrail: (MT) 2/6, (MT) 2/20, (MT) 2/22, (MT) 8/10, (MT) 9/33, (MT) 112/6, (MT) 112/25, (MT) 15/24, (MT) 15/31, (MT) 19/28, (MT) 27/9, (MT) 27/42, (MR) 15/32, (LU) 1/55, (LU) 1/68, (LU) 1/80, (LU) 2/32, (LU) 2/34, (LU) 4/25, (LU) 4/27, (LU) 7/9, (LU) 22/30, (LU) 24/21, (İO) 1/31, (İO) 1/48, (İO) 1/50, (İO) 12/13, (RA) 1/6, (RA) 2/22, (RA) 2/36, (RA) 3/12, (RA) 4/10, (RA) 4/28, (RA) 5/22, (RA) 5/31, (RA) 5/35, (RA) 7/23, (RA) 7/42, (RA) 9/15, (RA) 10/36, (RA) 13/16, (RA) 13/17, (RA) 13/23, (RA) 13/24, (RA) 21/28, (RA) 28/20, (PRR) 9/6, (PRR) 9/7, (PRR) 9/31, (PRR) 10/1, (PRR) 10/19, (PRR) 10/21, (PRR) 11/2, (PRR) 11/7, (PRR) 11/25, (PRR) 11/26, (PRK1) 10/18, (PRK2) 3/7, (PRK2) 3/13,

(PRK2) 11/22, (PRE) 2/12, (PRF) 3/5, (PRÌ) 8/8, (PRÌ) 8/10, (ÌV) 2/14, (ÌV) 7/4, (ÌV) 7/12.

Ìdumaia: (MR) 3/8.

Ìeriho: (MT) 20/29, (MR) 10/46, (LU) 10/30, (LU) 18/35, (LU) 19/1, (PRÌ) 11/30.

Ìerusalim: (MT) 2/2, (MT) 2/3, (MT) 3/5, (MT) 4/25, (MT) 5/35, (MT) 15/1, (MT) 16/21, (MT) 20/17, (MT) 20/18, (MT) 21/1, (MT) 21/10, (MT) 23/37, (MR) 3/8, (MR) 7/1, (MR) 10/32, (MR) 11/1, (MR) 11/11, (MR) 11/15, (MR) 11/27, (MR) 15/41, (LU) 2/24, (LU) 2/25, (LU) 2/38, (LU) 2/42, (LU) 2/43, (LU) 2/45, (LU) 4/9, (LU) 5/17, (LU) 6/17, (LU) 9/31, (LU) 10/30, (LU) 13/4, (LU) 13/22, (LU) 13/33, (LU) 13/34, (LU) 17/11, (LU) 18/31, (LU) 19/11, (LU) 19/28, (LU) 21/20, (LU) 21/24, (LU) 23/7, (LU) 23/28, (LU) 24/18, (LU) 24/33, (LU) 24/47, (LU) 24/49, (LU) 24/52, (ÌO) 1/19, (ÌO) 2/14, (ÌO) 2/23, (ÌO) 4/20, (ÌO) 4/45, (ÌO) 5/2, (ÌO) 7/25, (ÌO) 10/22, (ÌO) 11/18, (ÌO) 11/55, (ÌO) 12/12, (RA) 1/4, (RA) 1/12, (RA) 2/5, (RA) 2/14, (RA) 4/7, (RA) 5/16, (RA) 5/28, (RA) 8/1, (RA) 8/14, (RA) 8/25, (RA) 8/26, (RA) 8/27, (RA) 9/2, (RA) 9/13, (RA) 9/26, (RA) 9/28, (RA) 10/39, (RA) 11/2, (RA) 11/22, (RA) 11/27, (RA) 12/25, (RA) 13/14, (RA) 13/27, (RA) 13/31, (RA) 15/2, (RA) 15/4, (RA) 16/4, (RA) 19/21, (RA) 20/16, (RA) 20/22, (RA) 21/4, (RA) 21/11, (RA) 21/13, (RA) 21/16, (RA) 21/17, (RA) 21/31, (RA) 22/5, (RA) 22/17, (RA) 22/18, (RA) 23/11, (RA) 24/11, (RA) 25/1, (RA) 25/3, (RA) 25/7, (RA) 25/9, (RA) 25/15, (RA) 25/20, (RA) 25/24, (RA) 26/4, (RA) 26/10, (PRR) 15/19, (PRR) 15/26, (PRR) 15/31, (PRK1) 16/3, (PRG) 1/17, (PRG) 1/18, (PRG) 2/1.

Ìordanis: (MT) 3/5, (MT) 3/6, (MT) 4/15, (MT) 4/25, (MT) 19/1, (MR) 1/5, (MR) 10/1, (LU) 3/2, (LU) 4/1, (ÌO) 1/28, (ÌO) 3/26, (ÌO) 10/40.

Ìitalia: (RA) 10/1, (RA) 18/2, (RA) 27/1, (RA) 27/6.

Ìturea: (LU) 3/1.

Kana: (ÌO) 2/1, (ÌO) 2/11, (ÌO) 4/46, (ÌO) 21/2.

Kanavit: (MT) 10/4.

Kananit: (MR) 3/19.

Kapernaum: (MT) 4/14, (MT) 8/5, (MT) 11/23, (MT) 17/23, (MR) 1/21, (MR) 2/2, (MR) 9/33, (LU) 4/23, (LU) 4/31, (LU) 7/1, (LU) 10/15, (ÌO) 2/12, (ÌO) 4/47, (ÌO) 6/17, (ÌO) 6/24, (ÌO) 6/59.

Kappadokia: (RA) 2/9, (PR1U) 1/2.
 Kedron: (ĪO) 18/1.
 Keghrea: (RA) 18/18.
 Kible: (MT) 12/42, (LU) 11/31.
 Kıbrıs: (RA) 11/19.
 Kirit: (RA) 2/11.
 Kıbrıs: (RA) 11/20, (RA) 13/5, (RA) 15/39, (RA) 21/3, (RA) 27/4.
 Kilikia: (RA) 6/9, (RA) 15/41, (RA) 21/39, (RA) 22/3, (RA) 23/34, (RA) 27/5,
 (PRG) 3/21.
 Kirina: (RA) 3/10.
 Kirını: (MT) 27/32.
 Kirine: (MR) 15/21, (LU) 23/26, (RA) 6/9, (RA) 11/20.
 Knidos: (RA) 27/8.
 Konia: (RA) 13/52, (RA) 14/1, (RA) 14/19, (RA) 14/21, (RA) 16/2, (PRT2) 3/11.
 Korinthos: (RA) 18/2, (RA) 18/8, (RA) 19/1, (PRK2)1/1, (PRK2) 1/23, (PRK2) 6/11.
 Kranion: (LU) 23/33.
 Lasaia: (RA) 27/8.
 Likaonia: (RA) 14/6.
 Likia: (RA) 27/6.
 Listra: (RA) 14/6, (RA) 14/8, (RA) 14/21, (RA) 16/1, (RA) 16/2, (PRT2) 3/11.
 Livia: (RA) 2/10.
 Makedonia: (RA) 16/9, (RA) 16/10, (RA) 16/12, (RA) 18/5, (RA) 19/21, (RA)
 19/22, (RA) 19/29, (RA) 20/1, (RA) 20/3, (RA) 27/2, (PRR) 15/26, (PRK1) 16/5,
 (PRK2) 1/16, (PRK2) 2/13, (PRK2) 7/5, (PRK2) 9/2, (PRK2) 9/4, (PRK2) 11/9,
 (PRS1) 1/7, (PRS1) 1/8, (PRS1) 4/10, (PRT1) 1/3.
 Melhi: (LU) 3/24, (LU) 3/28.
 Mesopotamia: (RA) 2/9, (RA) 7/2.
 Midi: (RA) 2/9.
 Mısır: (MT) 2/13, (MT) 2/14, (MT) 2/15, (MT) 2/19, (RA) 2/10, (RA) 7/9, (RA)
 7/10, (RA) 7/11, (RA) 7/18, (RA) 7/22, (RA) 7/24, (RA) 7/28, (RA) 7/34, (RA)
 7/36, (RA) 7/39, (RA) 7/40, (RA) 13/17, (RA) 21/39, (PRĪ) 3/16, (PRĪ) 8/9, (PRĪ)
 11/27, (ĪUR) 5, (ĪV) 11/8.

Mira: (RA) 27/5.

Misia: (RA) 16/7, (RA) 16/8.

Mitilli: (RA) 20/15.

Nain: (LU) 7/11.

Nazaret: (MT) 2/23, (MT) 21/11, (MT) 26/71, (MR) 1/9, (MR) 1/24, (MR) 10/47, (MR) 14/67, (MR) 16/6, (LU) 1/26, (LU) 2/5, (LU) 2/39, (LU) 2/51, (LU) 4/16, (LU) 4/34, (LU) 18/37, (LU) 24/19, (İO) 1/45, (İO) 1/46, (İO) 18/7, (RA) 4/10, (RA) 6/14, (RA) 22/8, (RA) 26/9.

Neapolis: (RA) 16/11.

Nefthaleim: (MT) 4/13, (MT) 4/15, (İV) 7/6.

Ninevi: (MT) 12/41, (LU) 11/30, (LU) 11/32.

Pafos: (RA) 13/6, (RA) 13/13.

Pagos: (RA) 17/19, (RA) 17/22, (RA) 17/34.

Pamfilia: (RA) 2/10, (RA) 13/13.

Pamfulia, (RA) 27/5.

Patara: (RA) 21/1.

Pergi: (RA) 13/13, (RA) 14/25.

Pisideia: (RA) 14/24.

Pisidia: (RA) 13/14.

Pontos: (MT) 27/2, (LU) 3/1, (RA) 2/9, (RA) 4/27, (RA) 18/2, (PRT1) 6/13, (PR1U) 1/2.

Ptolemaida: (RA) 21/7.

Rama: (MT) 2/17.

Riyion: (RA) 28/13.

Rodos: (RA) 21/1.

Roma: (İO) 11/48, (RA) 2/11, (RA) 16/21, (RA) 16/37, (RA) 18/2, (RA) 19/21, (RA) 22/26, (RA) 22/29, (RA) 23/11, (RA) 23/27, (RA) 25/16, (RA) 28/14, (PRR) 1/7, (PRR) 1/15, (PRT2) 1/17.

Sakız Adası: (RA) 20/15.

Salamina: (RA) 13/5.

Salmoni: (RA) 27/7.

Samarei, (MT) 10/5.

Samareia: (LU) 10/33, (LU) 17/17, (İO) 4/4, (İO) 4/5, (İO) 4/7, (İO) 4/9, (İO) 4/39, (İO) 4/40, (İO) 8/48, (RA) 8/1, (RA) 8/5, (RA) 8/9, (RA) 8/25, (RA) 9/31, (RA) 15/3.

Samothrakı: (RA) 16/11.

Sarona: (RA) 9/35

Selanik: (RA) 17/11, (RA) 17/13, (RA) 20/4, (RA) 27/2, (PRF) 4/16, (PRS1)1/1, (PRS2) ½.

Selevkeia: (RA) 13/4.

Sidon: (MT) 11/21, (MT) 11/22, (MR) 3/8, (MR) 7/24, (MR) 7/31, (LU) 4/26, (LU) 6/17, (LU) 10/13, (RA) 12/20.

Sihar: (İO) 4/5.

Siloam: (RA) 15/22, (RA) 15/27, (RA) 15/32, (RA) 15/34, (RA) 15/40, (RA) 16/19, (RA) 17/4, (RA) 17/10, (RA) 17/14, (RA) 18/5.

Sina Dağı: (RA) 7/30, (RA) 7/38, (PRG) 4/24.

Sion: (MT) 21/5, (İO) 12/15, (PRR) 9/33, (PRR) 12/26, (PRİ) 12/22, (PR1U) 2/6, (İV) 14/1

Sirakusa: (RA) 28/12.

Siria: (MT) 4/24, (LU) 2/3, (RA) 15/23, (RA) 15/41, (RA) 18/19, (RA) 20/3, (RA) 21/3, (PRG) 1/21.

Sodoma: (MT) 10/15, (MT) 11/23, (MR) 6/11, (LU) 10/12, (LU) 17/29, (PRR) 9/29, (İUR) 7

Stanköy: (RA) 21/1.

Stoikoi: (RA) 17/18.

Tarsus: (RA) 9/11, (RA) 9/30, (RA) 11/25, (RA) 22/3

Thiateira: (RA) 16/14.

Tiros, (MT) 11/21, (MT) 11/22, (MT) 15/21, (MR) 3/8, (MR) 7/24, (MR) 7/31, (RA) 12/20, (RA) 21/3, (RA) 21/7.

Trahonia, (LU) 3/1.

Troada: (RA) 16/11, (RA) 20/5, (RA) 20/6, (PRK2) 2/12, (PRT2) 7/13.

Turos: (LU) 6/17, (LU) 10/13, (LU) 10/14.

Vavilon: (MT) 1/11, (MT) 1/17, (RA) 7/43, (PR1U) 5/13, (İV) 14/8, (İV) 16/19, (İV) 17/5, (İV) 18/10, (İV) 18/21.

Vithania: (MT) 21/17, (MT) 26/6, (MR) 11/1, (MR) 11/11, (MR) 14/3, (LU) 19/29,
(LU) 24/50, (İO) 11/1, (İO) 11/18, (İO) 12/1.

Vitharava: (İO) 1/28.

Vithfağı: (MT) 21/1, (LU) 19/29.

Vithleem: (İO) 7/42.

Vithesda: (İO) 5/2.

Vithinia: (RA) 16/7, (PR1U) 1/2.

Vithleem: (MT) 2/1, (MT) 2/5, (MT) 2/9, (MT) 2/16, (LU) 2/15.

Vithsaida: (MT) 11/21, (MR) 8/22, (LU) 9/10, (LU) 10/13, (İO) 1/44, (İO) 12/21.

Yafa: (RA) 9/36, (RA) 9/38, (RA) 9/42, (RA) 9/43, (RA) 10/5, (RA) 10/8, (RA)
10/23, (RA) 10/32, (RA) 11/5, (RA) 11/13.

Yehudistan, (MT) 2/5, (MT) 3/2, (MT) 3/5, (MT) 4/25, (MT) 19/1, (MT) 24/16,
(MR) 1/5, (MR) 3/7, (MR) 10/1, (LU) 1/5, (LU) 1/65, (LU) 2/5, (LU) 5/17, (LU)
6/17, (LU) 21/21, (LU) 23/5, (İO) 3/22, (İO) 4/3, (İO) 4/47, (İO) 7/1, (İO) 7/4, (İO)
11/8, (RA) 1/8, (RA) 8/1, (RA) 10/37, (RA) 11/1, (RA) 11/29, (RA) 12/19, (RA)
15/1, (RA) 21/10, (RA) 28/21, (PRR) 15/31, (PRK2) 1/16, (PRG) 1/22, (PRS1)
3/14.

Yelilea: (LU) 13/2.

Yennisaret: (MT) 14/34, (MR) 6/53.

Yennisaret Gölü: (LU) 5/1.

Yethsımanı: (MT) 26/36, (MR) 14/32.

Zavulon: (MT) 4/13, (MT) 4/15, (İV) 7/8.

Zeytunluk Dağı: (MT) 21/1, (MT) 24/3, (MT) 26/30, (MR) 11/1, (MR) 13/3, (MR)
14/26, (LU) 19/29, (LU) 19/37, (LU) 21/37, (LU) 22/39, (İO) 8/1, (RA) 1/12.

SONUÇ

1. Tez konusu yaptığımız Grek harfli Türkçe İncil tercümesi konu bakımından olduğu kadar dil bakımından da çok önemli bir eserdir. Sosyal bilimlerin birçok alanını ilgilendiren bir özelliğe sahiptir.
2. Özellikle ülkemizde Grek harfli Türkçe eserler üzerinde oldukça az araştırma yapılmıştır. Bu çalışma ile bu alanda önemli bir araştırma ortaya konmuş olmaktadır. Hem konusu hem dili itibarıyla önemli olan bir eser bu tezle gün yüzüne çıkarılmıştır. Böylece alanla ilgili çalışmalara birinci elden bir kaynak sunulmuştur.
3. Eserimiz Arap harfleriyle yazılmış olan Osmanlı Türkçesi metinlerine göre Türkçe ünlü seslerin seslendirilmesi konusunda daha avantajlı olduğu için o dönem metinlerinin dilini araştıran araştırmacılar için daha sağlıklı bilgiler vermektedir. Örneğin Arap harfli metinlerde ünlü harflerin ayrımı net olarak yapılamazken Grek harfli Türkçe metinlerde bu ayırım net olarak yapılabilmektedir.
4. Grek harfleriyle ortaya konan eserlerde genel itibarıyla bir imla birliği yoktur. Ancak özellikle dinî eserlerde, hele de İncil’de oldukça ince bir imlâ kullanılmıştır. Bu tezle ortaya konan Türkçe İncil tercümesi bu yönüyle de dil araştırmaları için oldukça güvenilir bir kaynak olarak araştırmacıların hizmetine sunulmuş olmaktadır.
5. Metnin imla bahsinde Yunanca hususiyetler de aktarılmıştır. Buna esede Yunanca özellikler sadece Yunanca kelimeler için geçerlidir.
6. Eser kaleme alınırken Arap harfli Türkçe İncil tercümelerinden de faydalanılmıştır. Fakat birebir eserin aynısı değildir. Tarihi süreç içerisinde Türkçe İncil tercümelerinde genel anlamda kelimelerin eş ya da yakın anlamlarının tercih edildiği görülmektedir. Örneğin günümüze yakın Türkçe İncil tercümelerinde başlangıçta kelimesi kullanılırken diğer İncil tercümelerinde “bidayette, ibtidada, ezelde” kelimeleri tercih edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Alfavitariyon: (Mikrasia'daki anadan Yunani lisana malik olmayan çocukların iktizası için), Stambol, A. Minasian Basmanesi, 1865.
- Ağca, Ferruh: "Grek harfli karamanlı Türkçesi Metinlerinde –dXr Bildirme Ekinin Farklı Bir Fonksiyonu Üzerine", **Türk Bilig Türkoloji Araştırmaları Dergisi**, C.XIX, Ankara, 2010, s.76-86.
- Aksoy, Azmi: Yunanca Standart Sözlük, İstanbul, Fono, 2009.
- Anzerlioğlu, Yonca: **Karamanlı Ortodoks Türkler**, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2009.
- Anzerlioğlu, Yonca: "Tarihi Verilerle Karamanlı Ortodoks Türkler", **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi**, No: 51, 2009, s. 171-188.
- Balta, Evangelia: "Karamanlca kitapların Dönemlere Göre İncelenmesi ve Konularına Göre Sınıflandırılması", **Müteferrika**, No: 13, Yaz 1988, s. 3-19
- Balta, Evangelia: "Karamanlca Kitapların Önsözleri", Çev. Herkül Millas, **Tarih ve Toplum Dergisi**, No: 74, 1990, s18-20.
- Balta, Evangelia: "Karamanlca Basılı Eserleri", Çev. Andonis Zikas, **Tarih ve Toplum Dergisi**, No: 62, 1989, s. 121-123.
- Balta, Evangelia: Karamanlidika: Nouvelles Addition Et Complements, **ΔΕΛΤΙΟ ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**, Atina, 1990 – 1991.
- Bülent, Berkol: "134 yıl önce yayımlanan Yunan harfleri ile Türkçe (Karamanlca) Bir Robinson Crusoe Çevirisi", **Cumhuriyet Kitap**, 1992, s. 123.
- Cami, [Baykurt]: **Osmanlı Ülkesinde Hıristiyan Türkler**, İstanbul, Sanayiinefise Matbaası, 1982.

- Crusius, Martin: **Turcograecia**, (TvrcoGrae ciae liber secvn dvs: Historiam Patriarchicam, seu Ecclesiasticam, post Constantinopolin a Turcis expugnatam, ad nostra usque tempora continens: Graece-Latine a Martino Crvsio, in Academia Tybingensi V. L. Professore, editus.) Basel, 1584.
- Demir, Necati: “Türkiye’de bulunan Grek Harfli Türkçe Kitabeler ve Karaman Türklerinin Dili”, **Journal of World of Turkish: Zeitschrift für die Welt der Türken** Vol. II, No:1, 2010, s. 3- 23.
- Demiriz, Yıldız: “Karamanlıca Epigrafiyasına Bir Katkı: Eskişehir’de Karamanlıca Bir Mezartaşı Kitabesi”, **Tarih ve Toplum**, C. XI, No: 66, 1990, s. 36-37.
- Dernschwam, Hans: **İstanbul ve Anadolu’ya Seyahat Günlüğü**, Çev. Yaşar Önen, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992.
- Dryga, Iryna: “Gagauz Karamanlı Dini Kitaplarının Dili Türk Dil Tarihine Neler Kazandıracaktır”, **Gagauz Türkçesi Araştırmaları Bilgi Şöleni**, 2010, s. 99-116.
- Eckmann, Janos: “Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait Araştırmalar: I, Phonetica”, **AÜDTCFD**, C. VIII, 1950, s. 165-200.
- Eckmann, Janos: “Yunan Harfli Karamanlı İmlası Hakkında”, **Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmalar**, 1950, s. 27-31.
- Eckmann, Janos, “Karamanlıca’da Birkaç Gerindium Terkibi”, Çev. Müjdat Kayayerli, **Türk Kültürü Araştırmaları**, C. XXVI, No: 2, 1988, s. 89-94.
- Eyice, Semavi: “Anadolu’da Karamanlıca Kitabeler, **Belleten**, C. XXXIX, No: 153, 1975, s. 25-48.
- Eyice, Semavi: “Sallaville, Sévérien – Eugéne Dalleggio “Bir Karamanlıca Yayınlar Bibliyografyası 1, 1584-1850”, **Belleten**, C.XVI, S. 102, 1962, s. 369-374.
- Güngör, Harun: “Karamanlıca Üç Kitabe”, **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, Cilt 3, S. 34, Ekim 1989, s. 29-31.

- Güngör, Harun: “Bünyan’da Karamanlıca Bir Kitabe” **Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Tarih Dergisi**, No: 250, Ekim 2007, s. 24.
- Harman, Ömer Faruk: “İncil”, **TDVİA**, C. XXII, 2000, s. 270-276.
- İbar, Gazanfer: **Anadolulu Hemşehrilerimiz, Karamanlılar ve Yunan Harfli Türkçe**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010.
- İncil: **İncil’in Çağdaş Türkçe Çevirisi**, İstanbul, Yeni Yaşam Yayınları, 2007.
- Kahya, Hayrullah: **Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser: İspat-ı Mesihîye Üzerinde Dil İncelemesi**, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003.
- Kılıçarslan Mustafa: “Yunanca-Osmanlıca/Karamanlıca Bir Sözlük: Leksikon Ellinoturkikon”, **Turkish Studies**, Erzincan, 2009, s. 725-742.
- Kutsal Kitap: İstanbul, Yeni Yaşam Yayınları, 2001.
- Misailidis, Evangelinos: **Seyreyle Dünyayı: Temaşa-i Dünya ve Cefakar u Cefakeş**, Haz. Robert Anhegger-Vedat Günyol, İstanbul, Cem Yayınevi.
- Modern Greek Bible, IEPA ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ (İncil), Atina, 1872.
- NEA ΔΙΑΘΗΚΗ (**Nea Diathiki- Ahd-i Cedit**), **ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ, ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ, ΛΙΒΕΡΠΟΥΛ**, United Kingdom, The Liverpool Bookseller’s Co., 1902.
- Nuri, Yüce: “Karaman Türkleri”, **İÜTDED**, 2010, C. XIII, No: 42, 2010, s.155-164
- Öztürk, Rıdvan: “Anadili Türkçe Olan Ortodoks Rumlar”, **Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi**, No: 16, 2003, s.15-25.
- Salaville, Severien **Karamanlidika 1584-1850: Bibliographie Analytique : D’ouvrages en Langue Turque**

- Imprimes en Caracteres Grecs**, Athenes, Atina Fransız Enstitüsü, 1958.
- Sinanoğlu, Mustafa “Hıristiyanlık”, **TDVİA**, C. XVII, 1998, s. 328-372.
- Sertkaya, Osman Fikri: “Grek Harfleriyle Yazılmış Anadolu Karamanlı Ağzı Metinleri Üzerine”, **Journal of Turkish Studies**, Günay Kut Armağanı IV, 2004, s. 1-21.
- Taşlıklioğlu, Zafer: **Grekçe Gramer ve Syntaks I**, İstanbul, İÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları No:1344, Klasik Diller Bölümü Yayınları No: 15, İstanbul Fakültesi Matbaası, 1968.
- Triandafilis, A. Manolis: **Küçük Çağdaş Yunanca Dilbilgisi**, Çev. Stathi Pinelopi, Selanik, Selanik Üniversitesi - Çağdaş Yunanca Çalışmaları Enstitüsü Yayınları, 2002.
- Tekin, Talat: “Grek Alfabetiyle Türkçe”, **Tarih Boyunca Türkçenin Yazımı**, 1997, s. 105-109.
- Yordanoğlu, Anastas: **Karamanlıca: Rum Harfli Türkçe Metinlere Toplu Bir Bakış**, İstanbul, İÜ. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Basılmamış Bitirme Tezi, Ekim 1973.

Özgeçmiş

1979 yılında Zonguldak'ta doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Giresun'da tamamladım. 1999 yılında Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldum. Aynı yıl öğretmenliğe başladım ve 2011 yılına kadar öğretmenlik yaptım. Bu süre zarfında 2005 yılında Fatih Üniversitesinde Yüksek Lisansı eğitimimi “Grek Harfli Türkçe Moykemma Yerusalim Tarihi” adlı Yüksek Lisans teziyle tamamladım. 2006 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Dili Alanında doktora öğrenime başladım. Halen Fatih Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktayım.